

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

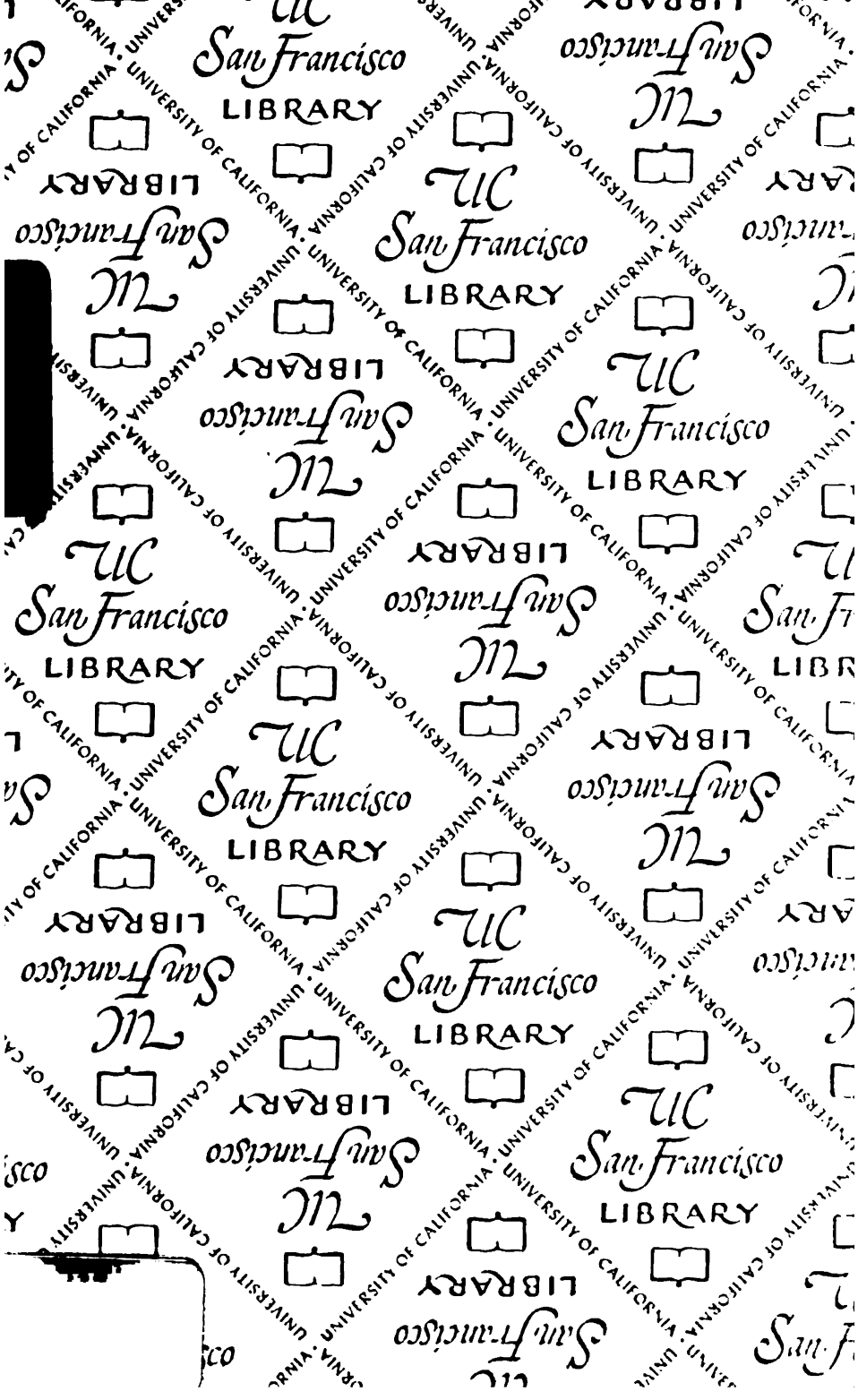
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

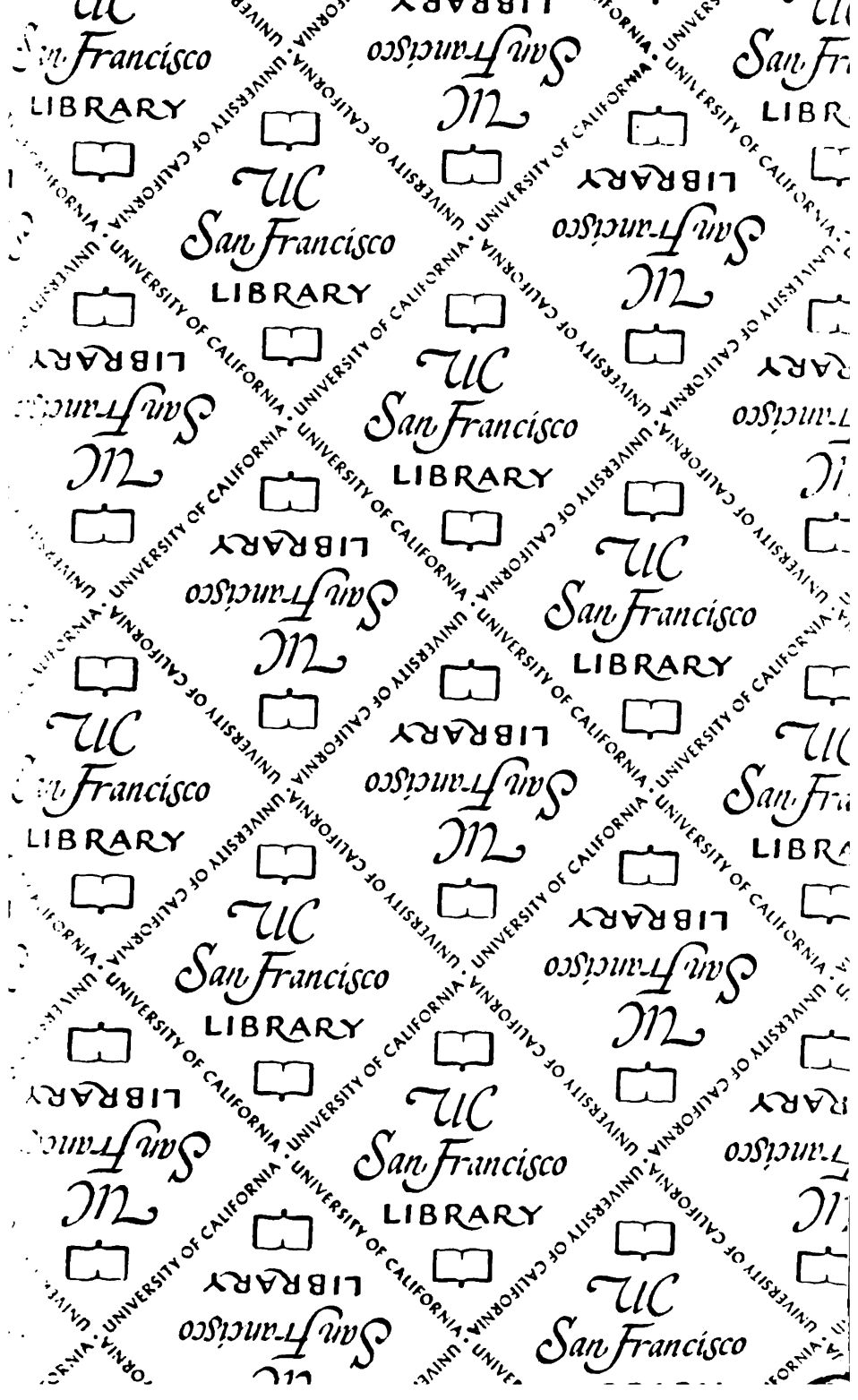
We also ask that you:

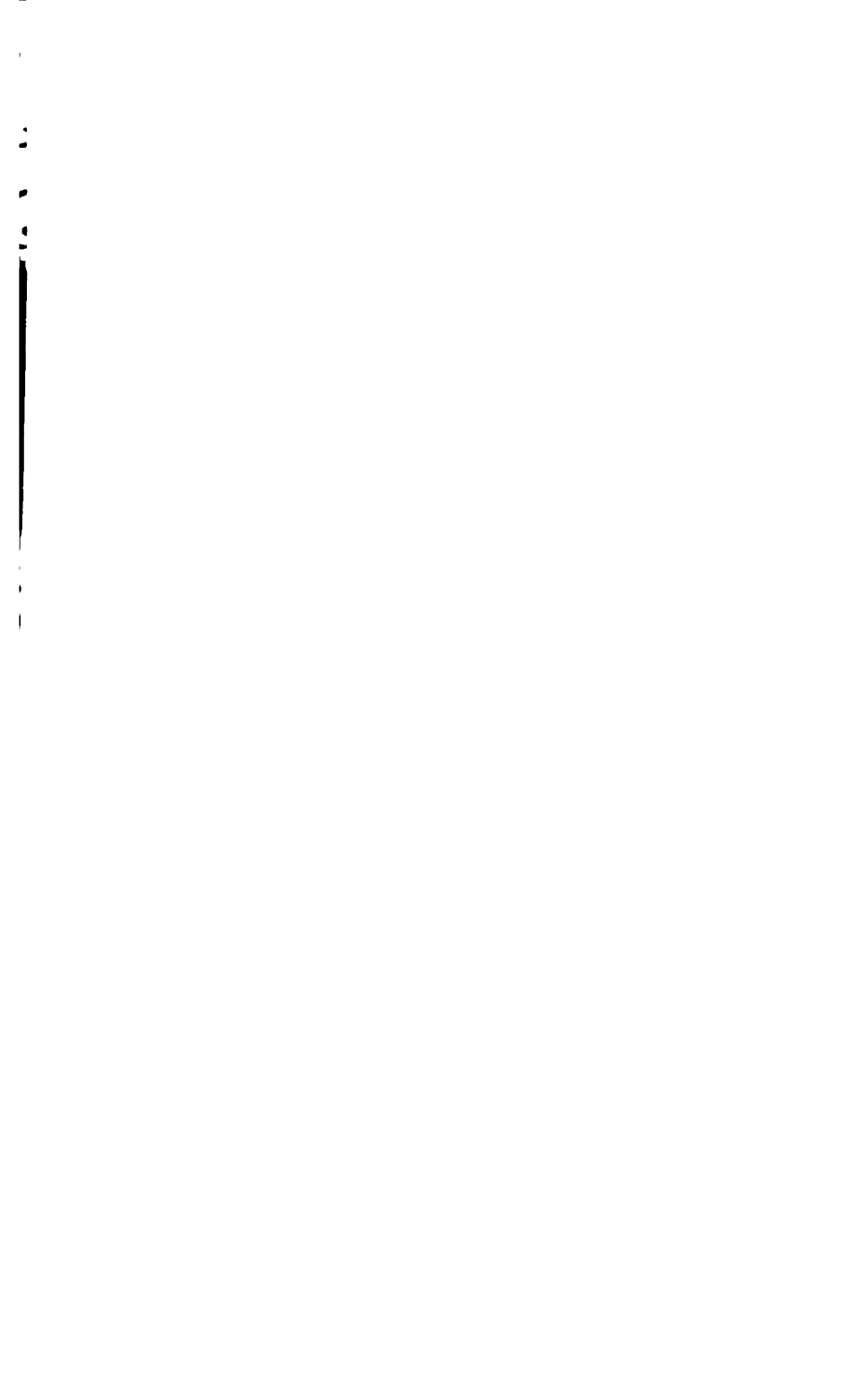
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

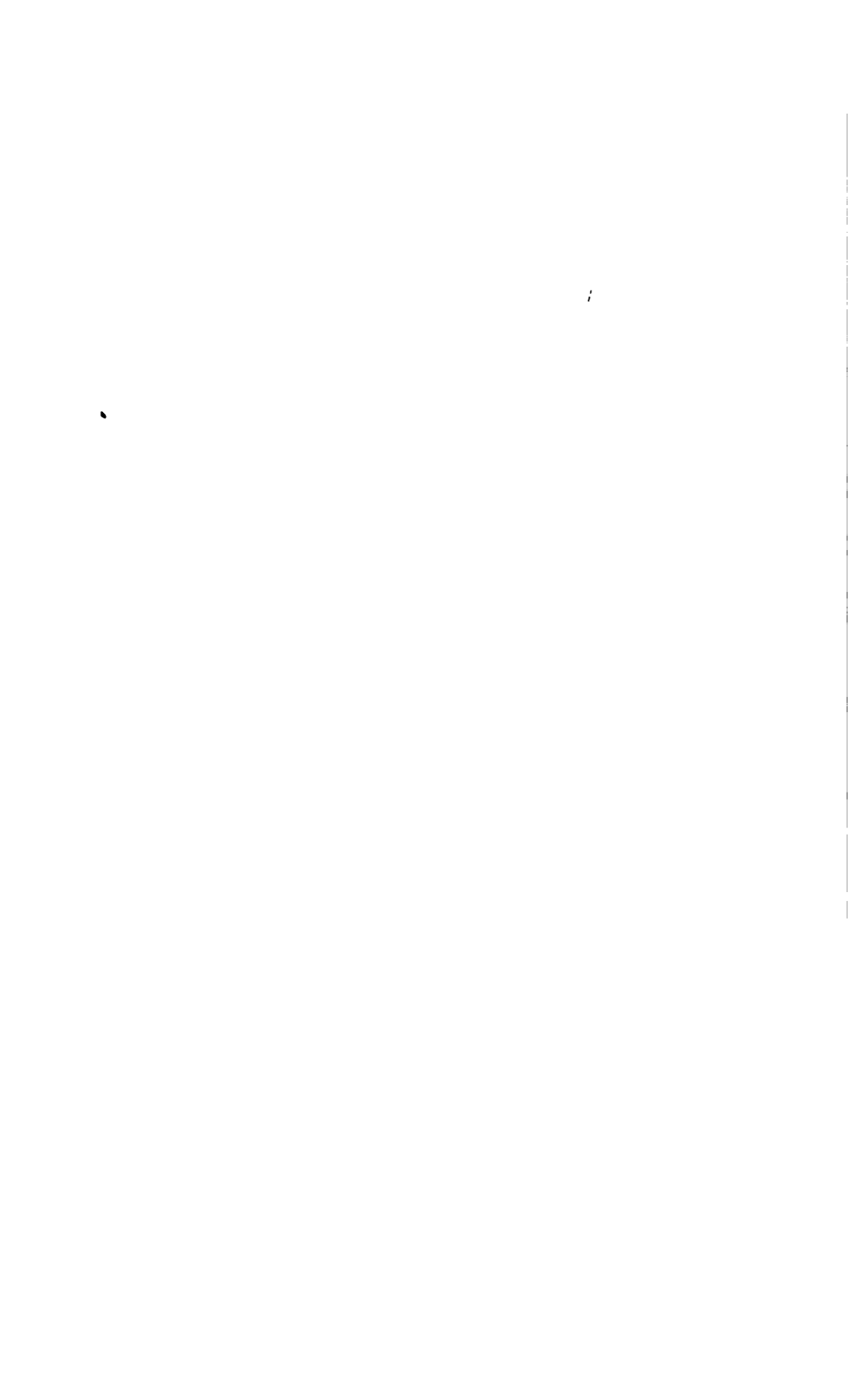
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

LOSED
BACKS

*San Francisco Public Library
O'Keefe
v. Svenska Sällskapet Bibliotek*

U. S. MEDICAL CENTER

FÖRHANDLINGAR

VID

San Francisco,

SVENSKA LÄKARE-SÄLLSKAPETS

SAMMANKOMSTER

ÅR 1865.

Protokollsförande: Sällskapets Sekreterare:

Dr EDHOLM.

FÖRHANDLINGAR

VID

SVENSKA LÄKARE-SÄLLSKAPETS

SAMMANKOMSTER

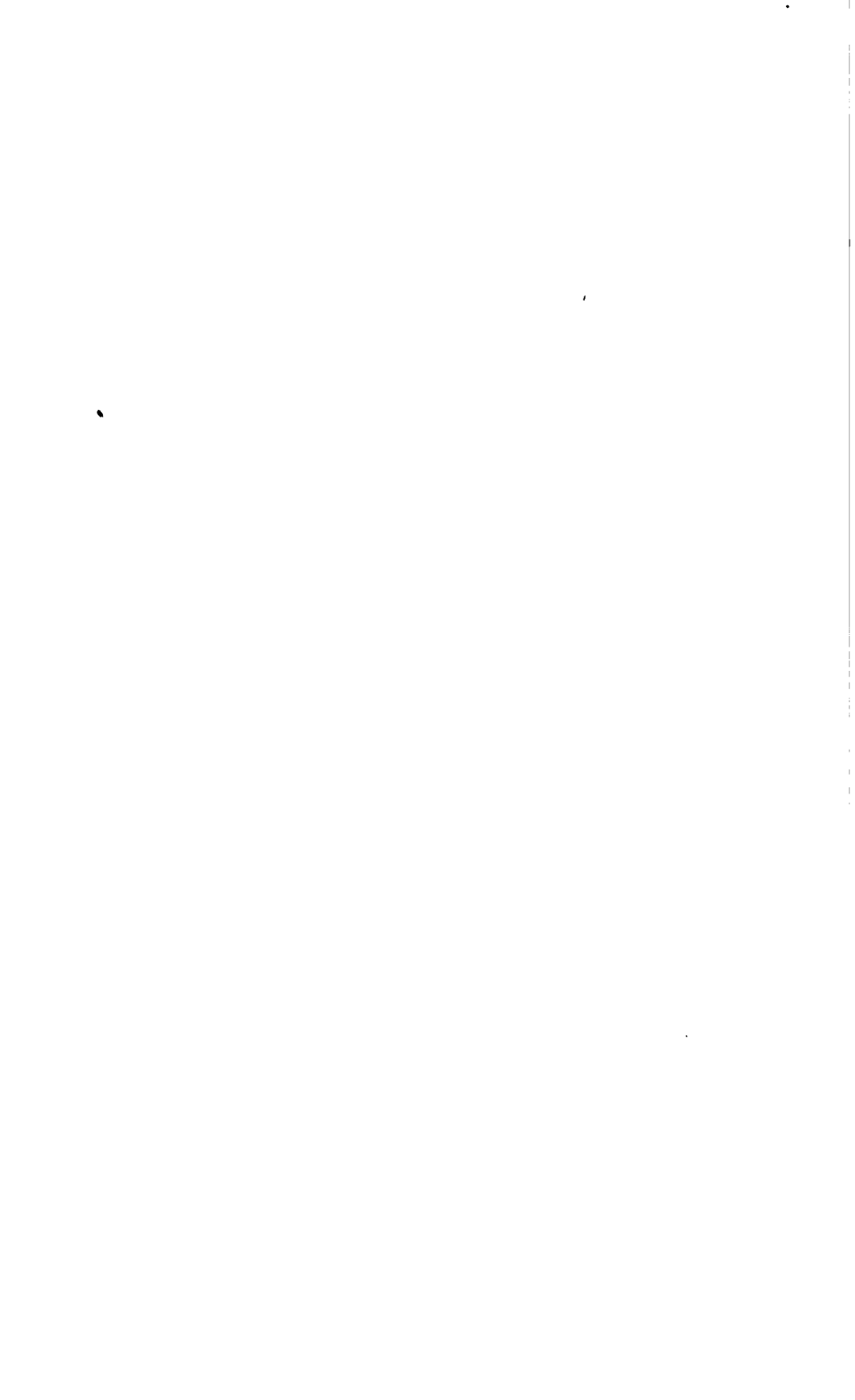
ÅR 1865.

Protokollsförande: Sällskapets Sekreterare:

D:r EDHOLM.

STOCKHOLM, 1866.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

CLOSED
STACKS

O. Kenlow
C. v. Säkare - Sällskapet B.

U.S. MEDICAL CENTER

FÖRHANDLINGAR

1865

VID

San Francisco.

SVENSKA LÄKARE-SÄLLSKAPETS

SAMMANKOMSTER

ÅR 1865.

Protokollsförands: Sällskapets Sekreterare:

D:r EDHOLM.

FÖRHANDLINGAR

VID

SVENSKA LÄKARE-SÄLLSKAPETS

SAMMANKOMSTER

ÅR 1865.

Protokollsfrände: Sällskapets Sekreterare:

Dr EDHOLM.

STOCKHOLM, 1866.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

INNEHÅLL.

	Sid.
<i>Januari 10.</i> — CARL SPRINCHORN †. — Nekrolog	1.
Religiösa stipendiet	2.
ÖDMANSSONS reserapport. — Veckouppgifterna. — Biblioteket. — Skattmästare- val. — Tacksägelskrivelse. — Prof. v. RECHLINGHAUSEN och Dr. DA SILVA CASTRO ledamöter. — Skrifvelse från Öfverståhållarembetet ...	8.
Ledamöter anmälda	5.
Constitutio epidemica	6.
Nya Farmakopén	9.
<i>Januari 17.</i> — Generaldirektör BERLIN helsad. — Condoléansskrifvelse	9.
Sjukhusen för veneriske sjuke i hufvudstaden	10.
Skrifvelse från Finska Läkaresällskapet. — Luftvexling vid allmänna inrätt- ningar. — Revisionsberättelse. — Biblioteket. — Constitutio epidemica	16.
SÖDERMAN E., ÅMAN E. G. ledamöter. — Pudrettfabrik	17.
<i>Januari 24.</i> — Öfverfältläkaren BÅGENHOLM †	18.
ASKLÖF J. J. Skattmästare. — Ledamöter anmälda. — Constitutio epidemica	18.
Smittkopporna	19.
Nya Farmakopén	20.
<i>Januari 31.</i> — Vattenledningsförslag	31.
Biblioteket. — SKÖLDBERG SV. ledamot. — Constitutio epidemica	31.
Brandtska medikalgymnastiken (LEVIN)	23.
<i>Februari 7.</i> — Inventering. — Ledamot anmäld. — Professor BRUZELIUS †. — Nya Farmakopén	55.
Biblioteket. — Constitutio epidemica	64.
Pudrettfabrik	65.
Cararegift (HUSS)	66.
Förening för frivillig vård af sårade och sjuke i fält. (LEMCHEN)	70.
<i>Februari 14.</i> — STRÖMBERG G. J. ledamot. — Biblioteket. — Constitutio epidemica	71.
Brasilianska droger (HUSS)	72.
Myoma fibromatosum (SANTESSON; KEY)	73.
Ledamot anmäld. — Bref från v. DÜBEN (SANTESSON)	73.
<i>Februari 21.</i> — Tacksägelsebref. — ZANDEE J. G. W. ledamot	74.
Utländsk ledamot anmäld. — Prof. ERIKSON och Dr. WALLNER ††	74.
Biblioteket. — Constitutio epidemica	74.
CLAUDE BERNARD: Opiibaseras olika verkan. (Ref. HUSS)	75.
LANDBERG S. O.: Om de officinela barkarne. (Ref. HANBERG)	80.
<i>Februari 28.</i> — Lifmedicus NERMAN †. — Porträttsamling	81.
Constitutio epidemica	81.
FRIEDREICH: Bidrag till diagnosen af sammanväringar mellan hjerta och hjertsäck. (Ref. HUSS)	89.
Missfoster. (LOVÉN)	84.
WEMAN: Luftvexling och uppvärmning. (Ref. BERLIN)	86.

<i>Mars 7.</i> — Begäran om statsanslag.....	Sid. 87.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	88.
Provisoriskt sjukhus vid Sabbatsberg.....	89.
Cancer hepatis (BRUZELIUS; KEY).....	90.
Fel i Valvulæ tricuspidales (CLARÉUS; KJELLBERG).....	94.
<i>Mars 14.</i> — Statsanslag. — Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	97.
Sällsynta fall af luxation (PSILANDER; ROSSANDER).....	98.
Perforerande Cancer alveolaris recti. (SANTESSON; KEY).....	100.
Cancer vesicæ. (SANTESSON; KEY).....	103.
Fractura Colli femoris (KEY).....	105.
<i>Mars 21.</i> — Statsanslag.....	105.
Prof. V. LANGENBECK ledamot. — Ledamöter anmälde.....	106.
Constitutio epidemica.....	106.
Revaccination.....	107.
<i>Mars 28.</i> — ÖDMAN S., NYSTRÖM N. E. ledamöter.....	108.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	108.
Deformitet af foten. (TÖRNBLÖM).....	109.
Febris recurrens. (Ref. MALMSTEN; KEY).....	110.
<i>April 4.</i> — Constitutio epidemica.....	113.
Tyfoïdfeber. (MALMSTEN).....	114.
Tumör i levern och sår i duodenum. (STOLITZ).....	115.
Champignoner i kräkningar. (SANDAHL O.).....	119.
Urindekomposition inom blåsan. (Ref. SANTESSON).....	119.
<i>April 11.</i> — Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	120.
Kruralbräck på framsidan af Vasa cruralia. (SANTESSON).....	121.
Uranoplastik. (SANTESSON).....	122.
Lithotribe injecteur. (SANTESSON).....	123.
Post mortem-uppmjukning af lungorna. (ÖDMANSSON).....	123.
<i>April 18.</i> — Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	125.
Nöten af Cola acuminata. (HAMBERG).....	126.
Blodigars skötsel. (HAMBERG).....	127.
Pröfning af kloroform med bilirubin. (HAMBERG).....	127.
LAMARE-PICQUOT: Verkan af kaffe vid inkarcerade bräck. (Ref. HUSS).....	128.
Giftiga verkningar af nitro-glycerin. (SANDAHL O.).....	130.
<i>April 25.</i> — Utländska ledamöter anmälde. — Tacksägelseskrifvelse.....	135.
Biblioteket.....	135.
Constitutio epidemica.....	136.
HIS: Perivasculäres Canalsystem etc. (Ref. KEY).....	137.
Hæmatoma duræ matris och grå degeneration af ryggmärgen. (KEY).....	137.
Anomalt förlopp af halsens vener. (ÖDMANSSON).....	140.
Skolhygien.....	140.
Nitro-glycerin. (Ref. BERLIN).....	142.
<i>Maj 2.</i> — Badinrättning vid Borgholm. (BJÖRCK; MALMSTEN).....	143.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	145.
Läkarsällskapets lokal. — Skolhygien.....	147.
BANTING: de l'Obésité. (Ref. HUSS).....	149.
<i>Maj 9.</i> — Förändring i stadgarne.....	149.
Biblioteket. — Val af bibliotekarie. — Constitutio epidemica.....	150.
Skolhygien.....	151.
<i>Maj 16.</i> — BENSOW J. O. återvald till bibliotekarie.....	152.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	152.
HUSS: Om kaffe, dess bruk och missbruk. (Ref. SANDAHL O.).....	153.
Kaffe mot Cretinismus. (Ref. LAMM).....	159.
Giftmorden i Frankrike. (BERLIN).....	159.

<i>Maj 23.</i> — Biblioteksrevisorer. — Trichinbyrå	Sid. 160.
Utländsk ledamot anmäld. — Föreningen för frivillig vård af sårade och sjuke i fält (LEMCHEN)	160.
Biblioteket. — Apotekaren HANBURY och Prof. WIGGERS ledamöter	161.
Constitutio epidemica	161.
Ledamot anmäld. — Trichiniasis. (KEY; LOVÉN)	162.
PAGENSTECHE: Die Trichinea. (Ref. KEY)	163.
Aneurisma Aortæ. (KEY)	163.
Tumör i sinus maxillaris. (SANTESSON; KEY)	163.
Fosforförgiftning. (ABELIN)	165.
Brunnsinrättningen i Berzelii park. (CEDERSTRÖM)	166.
<i>Maj 30.</i> — Val af prisdomare. — Liffmedicus FRANCK och Prof. GRATIOLET ++	166.
SETTERVALL C. H. ledamot. — Ledamot anmäld	167.
Biblioteket. — Constitutio epidemica	167.
v. WILLEBRAND: Om jod mot typhusfeber. (Ref. MALMSTEN)	168.
HERMANN och KÜTTNER: Febris recurrens. (Ref. ÖDMANSSON)	169.
Bref om Febris recurrens. (HUSS)	169.
<i>Juni 6.</i> — BOKSTRÖM C. ledamot. — Biblioteket. — Constitutio epidemica	170.
Prof. VALENTINE MOTT †. — Nekrolog. (SANTESSON)	171.
EULENBURG: Den hypodermatiske metoden. (Ref. SANTESSON)	172.
Trichiniasis. (Ref. SANTESSON)	172.
Kaffemisbruk i Finland. (EDHOLM)	172.
<i>Juni 20.</i> — Constitutio epidemica	173.
Geheimerådet FR. WEISSE ledamot	175.
Opodeldoc med jod; Extractum Daudi Carotæ; fransyska farmaceutiska preparater. (SANDAHL O.)	175.
Grimauliska förfalskningsprocessen. (BERLIN)	176.
MARTIUS: Die Chinarinden. (Ref. SANDAHL O.)	177.
Nekrolog öfver CARL SPRINCHORN. (Ref. SANDAHL O.)	177.
Extracta fluida. (BERLIN)	177.
GRAEFES nya Optometer. (ROSSANDER)	177.
Instrumenter för modifierad linearextraktion. (ROSSANDER)	178.
Retinalaffosning. (ROSSANDER)	179.
<i>Juli 4.</i> — Läkarsällskapets Handlingar	179.
Ekonomiska frågor. — Biblioteket. — Constitutio epidemica	179.
Aneurisma Aortæ (Dr ACHARIUS; KEY)	182.
Tuberkeldegeneration af urogenitalapparater. (Dr LINDSKOG; KEY)	182.
Njure med abnormt läge. (ÖDMANSSON)	182.
Lungprof. (REZEIUS; EDHOLM)	182.
BRAGGS Charcoal Biscuits. (LAMM)	184.
<i>Juli 18.</i> — Begäran om statsanslag	185.
Biblioteket. — Constitutio epidemica	187.
Utländsk ledamot föreslagen	189.
Årsrapport från Serafimerlasarettet. (MALMSTEN)	190.
Aneurisma Aortæ & Arteriæ innominatæ. (v. SYDOW)	190.
Aneurisma Arteriæ vertebralis. (v. SYDOW)	191.
Ruptura Cordis. (v. SYDOW)	192.
BCHL: Bidrag till Typhusfeberns Etiologi. (Ref. LUNDBERG FR.)	192.
SCHNÖTTE: Phtiriasis og Mundens Bygning hos Pediculus. (Ref. LUNDBERG FR.)	195.
<i>Augusti 1.</i> — Biblioteket. — Constitutio epidemica	196.
Nytt moment vid harläppoperation. (Dr ZETTERSTRAND; MALMSTEN)	198.
Mortalitetsstatistik. (MALMSTEN)	199.
<i>Augusti 15.</i> — Prisämne. — Utländsk ledamot anmäld	200.
Biblioteket. — Constitutio epidemica	200.
Mikroskopiska preparater af droger. (SANDAHL O.)	208.
Calabarbönan. (Ref. SANDAHL O.)	208.

	Sid.
Torsklefverolja. (SEBARDT).....	203.
Förgiftningsfall med Radix Jalappæ. (HAMBERG).....	203.
Presidenten ABRAHAM LINCOLNS skottakåda. (EDHOLM).....	204.
Pachymeningitis. (TILLBERG; EDHOLM).....	204.
Tumör å cranium. (DR. KARLBERG; SANDAHL O.).....	208.
<i>Augusti 29.</i> — Belöningsmedaljer.....	209.
Biblioteket. — Ledamot anmald. — Constitutio epidemica.....	210.
NACHETS mikroskop. (v. DÜBEN).....	212.
Årestod öfver SCHROEDER v. D. KOLK. (v. DÜBEN).....	212.
LUSCHKA: Die Anatomie des Menschen. (Ref. v. DÜBEN).....	212.
HENLE: Handbuch der systematischen Anatomie des Menschen. (Ref. v. DÜBEN).....	213.
FORSELL: Trichiner i råttor. (Ref. EDHOLM).....	213.
FORSELL: Trichinutfodringsförsök. (Ref. EDHOLM).....	214.
FORSELL: Mjeltbrandeus smittbarhet. (Ref. SANDAHL O.).....	216.
<i>September 5.</i> — Trichiner. (KEY).....	216.
Val tillkännagifna. — ENESTRÖM P. A. ledamot.....	223.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	223.
Aachener Thermal-Wasser. (EDHOLM).....	224.
EULENBERG: Nitroglycerin. (Ref. SANDAHL O.).....	224.
<i>September 12.</i> — Prof. HEDENBERG †.....	225.
Belöningsmedalj. — Förslag till prisämnen.....	225.
BERLIN Ordförande; val af Komitéledamöter och Revisorer.....	226.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	227.
Prisdomarnes utlåtande.....	228.
BASEDOWS sjukdom. (ROSSANDER).....	228.
BÖTTIGER: Vattenkuranstalten i Söderköping. (Ref. HUSS).....	230.
DOWERTIE: Balneologiska studier vid Upsala vattenkuranstalt. (Ref. HUSS).....	230.
CLAUDE BERNARD: Pustula maligna. (Ref. HUSS).....	230.
CLAUDE BERNARD: Curarin. (Ref. HUSS).....	232.
<i>September 19.</i> — Prof. RABBÉN †.....	232.
Bestämmande af prisämnen.....	233.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	234.
LIEBIGS köttextrakt. (MÜLLER; HUSS; Prof. PALMSTEDT; HAMBERG; SANDAHL O.).....	235.
Tegelté. (SANDAHL O.).....	238.
HOMANN og HARTWIG: Meddelelser om Nervefeberen i Kragerö Lægedistrikt Aar 1864. (Ref. HUSS).....	238.
<i>September 26.</i> — Statsanslag. — Ledamot anmald.....	238.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	238.
Trichiner i svin. (KEY).....	239.
CORVISART: Collection des Mémoires sur une fonction méconnue du Pancreas la Digestion des Aliments azotés. (Ref. SANTESSON).....	240.
<i>Läkare-Sällskapets 57-de årshögtid den 3 Oktober 1865</i>	240.
Några ord om legala kemiska analyser vid förgiftningar. (Ordförandena, Hr HAMBERGS afgångsföredrag).....	240.
Sekreterarens, Hr EDHOLMS årsberättelse.....	240.
Tabell öfver helsotillståndet inom hufvudstaden under året.....	240.
Smittkopporna.....	241.
Tabell öfver smittkopporna under året.....	242.
Skarlakansfebern.....	243.
Sällskapets litterära verksamhet. — Nya ledamöter.....	243.
Döde. — Embetsmän och Revisorer. — Affärsställning.....	244.
Donation till prisfonden af Hr REGNELL.....	245.
<i>Oktober 10.</i> — BOBERG A. ledamot.....	246.
Tal vid ordförandeakapets nedläggande.....	246.
Hedarsledamot föreslagen. — Biblioteket.....	246.
Ledamot anmald. — Constitutio epidemica.....	247.

	Sid.
Extraterint hafvandeskap. (GROTH).....	249.
Prismne i Preussen. (LEMCHEN).....	258.
<i>Oktober 17.</i> — ÅBERG A. R. ledamot.....	253.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	253.
Val af Komiteledamot.....	254.
Glycerinsalva. — Blodigars skötsel (HAMBERG).....	255.
Journal de Chimie médicale. (Ref. BERLIN).....	256.
Bref från Bysaland. (BERGMAN J. C.; LILJEWALCH; EDHOLM).....	256.
<i>Oktober 24.</i> — Val af komitéledamot.....	258.
Ledamot föreslagen. — Poliklinik för tandsjukdomar.....	258.
Constitutio epidemica.....	258.
Aneurisma Cirsoideum. (KEY).....	259.
Carcinoma uteri. (KEY).....	261.
Aneurisma aortæ. (WALLIN; KEY).....	265.
Missbildadt foster. (GRILL; KEY).....	267.
Diskussionsämnen.....	268.
Generatio spontanea. (v. DÜBEN).....	269.
<i>Oktober 31.</i> — Komiteledamot.....	269.
Utländska ledamöter föreslagna. — ÖRTENGREN L. G. ledamot.....	269.
Program för sammankomsterna.....	269.
Sjukhus å Sabbatsberg.....	270.
Prof. ROBERT REMAK †. — Constitutio epidemica.....	270.
HARTELIUS: Gymnastiska iakttagelser. (Ref. HUSS).....	271.
Quassia amara. BELLIN. (HUSS).....	271.
Pulverisator. (BRUZZLIUS).....	272.
<i>November 7.</i> — Dr. REONELL hedersledamot.....	273.
Constitutio epidemica.....	273.
HANNOVER: Epithelioma cylindraceum foliaceum och globosum. (Ref. SANTESSON).....	274.
Vådan vid behandlingen af Teleangiektasier medelst injektion af klorjern. (SANTESSON).....	274.
Könsdelar in duplo samt trenne nedre extremiteter. (Ref. EDHOLM). Med planche.....	275.
<i>November 14.</i> — FRANÇOIS MALGAIGNE †.....	277.
Biblioteket. — Constitutio epidemica.....	277.
Journal de Chimie médicale. (Ref. BERLIN).....	279.
NAUMANN: Lefvertran. (Ref. BERLIN).....	279.
Stenkolstjäras antiseptiska egenskaper. (GRÄHS).....	280.
«FAROS ОРМАР». (STENBERG).....	280.
MAYNE: Medicinsk ordbok. (THOLANDER).....	281.
<i>November 21.</i> — Provläkaren LYSSELL †.....	281.
Biblioteket. — Ledamot föreslagen. — Constitutio epidemica.....	282.
ZALKSKY: Untersuchungen über den urämischen Process und die Function der Nieren. (Ref. KEY).....	283.
Patologiskt preparat af urinapparaten. (KEY).....	283.
Utländska ledamöter föreslagna.....	283.
Syfilitiska affektioner. (NYSTRÖM; ÖDMANSSON).....	283.
Dubbelsidigt Cephalhæmatom. (ÖDMANSSON).....	283.
<i>November 28.</i> — Dr. DRAKENBERG †.....	288.
Dr. LOCHMANN, Prof. WARNCKE och Assessor Pharmaciæ TRIER ledamöter	289.
Biblioteket. — CASSÉN A. W. ledamot. — Constitutio epidemica.....	289.
Fettvandladt hjerta. (MALMSTEN).....	290.
Ramollition i Nervcentra. (MALMSTEN).....	291.
Paralysier. (MALMSTEN).....	292.
<i>December 5.</i> — Biblioteket.....	296.
Constitutio epidemica.....	297.

VIII

Tvenne smärre skottskador. (ROSSANDER)	Sid 298
HJORT: Om vården af moder och barn. (Ref. CEDERSCHÖLD)	298
December 12. — Regnelliska donationen	298
Constitutio epidemica	299
Brasilianska droger. (HUS)	300
AMNEUS: Om Kronprinsen CARL AUGUSTS dödssätt och de rättsmedicin- ska hufvudpunkterna af rättegången mot ROSSI. (Ref. HUS)	304
December 19. — Böcker och handlingar rörande CARL AUGUSTS död. (LIL- JEVALCH; EDHOLM)	304
Prof. C. O. WABER ledamot. — Biblioteket. — Constitutio epidemica	305
Revisionsberättelse. — Rachitis. (ÖDMANSSON)	307
Hjertumör. — (ÖDMANSSON; BRUZELIUS)	309

Förhandlingar vid Svenska Läkare-Sällskapets sammankomster år 1865.

Den 10 Januari.

CARL SPRINCHORN †. — Nekrolog. — Retziska stipendiet. — Reserapport. — Veckouppgifterna. — Biblioteket. — Skattmästareval. — Tacksägelseskrifvelse. — Prof. v. RECKLINGHAUSEN och Dr DA SILVA CASTRO ledamöter. — Skrifvelse från Öfver-Ståthållare-Embetet. — Ledamöter anmälde. — Constitutio epidemica. — Nya farmakopén.

= Ordföranden delgaf sällskapet den sorgliga underrättelsen om skattmästarens, hofapotekaren SPRINCHORNS, i dag på morgonen inträffade dödsfall och beklagade den förlust sällskapet härigenom lidit.

Hr MALMSTEN, som under många år varit den afiidnes läkare och vän och som tillsammans med Hr SANTESSON vårdat honom under hans sista sjukdom, redogjorde med några korta biografiska drag för hans lefnad.

CARL SPRINCHORN föddes den 28 November 1814. Föräldrarne voro hofapotekaren CARL SPRINCHORN och hans fru född GÖRANSON. Han åtnjöt undervisning vid Strengnäs gymnasium och aflade derefter studentexamen i Upsala. Omfattade sedermera fadrens yrke och tillträdde efter hans död år 1841 apoteket Lejonet i Stockholm, hvilket han redan många år förut förestått. S. ingick 1843 äktenskap med ELISABETH ELFSTRAND och hade i detta gifte 9 barn, af hvilka 4 döttrar öfverlefva honom. — Den vidsträckta verksamhet han egde inom det farmaceutiska området, omfattade han med så mycket nit och skicklighet att hufvudstadens läkare derföre till honom stå i stor förbindelse. År 1853 utnämndes han till riddare af Wasaorden. — I Svenska Läkaresällskapet blef S. ledamot år 1837 och skattmästare år 1845. Här var han en flitig deltagare i arbetena inom sin sfer och en samvetsgrann skattmästare, som under loppet af 20 år, utan all ersättning, till sällskapets fromma och fördel beklädde sin mödosamma och ansvarsfulla befattning.

Oegenlytta och välvilja genomträngde hela hans karakter och gaf hans person derigenom en prägel, som förskaffade honom många och verkliga vänner. — Största förlusten drabbar nu hans familj, men många sörja vid hans bortgång en man, som med frikostig hjälpsamhet gaf rikliga understöd åt de behöfvande och läkemedel åt fattiga sjuka. — Så lemna CARL SPRINCHORN ett tomt rum, men ock ett kärt och välsignadt minne.

Under sednare åren var helsan vacklande till följe af ett lefverlidande. Under julhelgen inträffade plötsligen en svår glos-sitis. Tungan och närliggande körtlar ansvällde betydligt, en phlegmone uppkom på venstra sidan och svulsten vållade ett starkare tryck på luftstrupen. Tunginflammationen gick tillbaka, men den flegmonösa ansvällningen utbredde sig allt mer och mer, dock utan all suppuration. En häftig frossbrytning inträffade den 7, och pneumoni i venstra lungan den 8 Januari. Den 9 infann sig yrsel och den sjuke, hvars krafter på förhand voro brutna, afled stilla i dag på morgonen kl. 3.15 efter en lefnad af något öfver 50 år.

På framställning af Hr CARLSON beslöts, att Sällskapet skulle ansluta sig till begrafningsprocessionen samt på framställning af Hr MALMSTEN, att en condoléansskrifvelse skulle uppsättas för att öfverlemnas till den aflidnes enka.

= En från Karolinska Institutets Lärare-Collegium anländ *tacksägelseskrifvelse* upplästes af sekreteraren.

Till Svenska Läkare-Sällskapet!

Den skrifvelse af den 6 December 1864, med hvilken Läkare-Sällskapet behagat till Carolinska Medico-Chirurgiska Institutets Lärare-Collegium öfverlemna de på inbjudning af Sällskapet insamlade 19,862 Riksdaler Riksmünt till Anders Retzius stipendiefond, har Lärare-Collegium mottagit, och får så väl för densamma som för den rika gåfvan aflägga sin varma och förbindligaste tacksägelse. Det betydliga beloppet — större än något, som hittills blifvit i likartadt ändamål här insamladt — visar bäst med hvilket lifligt intresse Läkare-Sällskapets uppmaning blifvit omfattad så väl af Sveriges Läkarekorps som af flera utom densamma stående medborgare; ett förhållande lika glädjande för Sällskapet som hedrande för minnet af den man, hvars namn blifvit fästadt vid gåfvan. Denna skall, såsom Lärare-Collegium hoppas, under en lång och obegränsad framtid verka uppmuntrande och välsignelserikt för kommande genera-

tioner af medicine studerande, bland hvilka mången härigenom skall känna sig manad att med vörnadens och tacksamhetens känslor blicka upp till det, äfven på detta sätt fortlevande, ständigt förnygrade minnet af ANDERS RETZIUS, i hvilken Läkarsällskapet egt en af sina mest nitiske och värderade ledamöter, och Carolinska Institutet sin egentlige grundläggare.

De vilkor, Läkarsällskapet fästade vid gäfvans öfverlemnande, skola samvetsgrannt iakttagas, och anhåller Lärare-Collegium att, sedan de närmare bestämmelserna rörande stipendiet blifvit uppgjorda och stadfästade, få Svenska Läkarsällskapet desamma meddela. Stockholm den 10 Januari 1865.

= Sällskapet beslöt, att i den f. n. under trycket varande delen af Läkare-sällskapets Handlingar skulle ingå Hr ÖDMANSSONS *reserapport* öfver af honom verkställd resa i Ryssland.

= På hemställan af sekreteraren beslöt sällskapet, att *recko-uppgifterna* öfver sjukligheten inom hufvudstaden skulle hädanefter inlemnas *sednast* innan kl. 3 Måndagsmiddagarna, för att i tillräcklig tid upptagas i det härtill afsedda schemat.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Dublin Medical Press. Gåfva af Dr MOORE. — Skara Veterinärinrättnings tidskrift 1865 N:o 1. Gåfva af författarne. — Öfersigt af sjukdomsförhållandet i Sverige år 1862, af A. T. WISTRAND. Gåfva af författaren.

= Enligt stadgarnes föreskrift utsattes *val af ny skattmästare*, efter derom utfärdad annons, till sammankomsten den 24 Januari.

= Upplästes en från sällskapets nyligen invalde ledamot Hr HESSELGREN anländ *tacksägelseskrifvelse*.

= Till utländska ledamöter af Svenska Läkarsällskapet inkallades genom val Professoren i Königsberg F. v. RECKLINGHAUSEN samt Dr FRANCISCO DA SILVA CASTRO, öfverläkare vid hospitalet i Para i Brasilien.

= En från *Öfverståhållare-Embetet* ankommen *skrifvelse* upplästes af sekreteraren.

Till Svenska Läkare-Sällskapet.

Sedan, i sammanhang med en på åtgärd af Stockholms Stadsfullmäktiges Berednings-utskott för närvarande beroende fråga om ändamålsenligt ordnande af den kommunala sjuk-

vården i hufvudstaden, i hvilket afseende föreslagits uppförande på kommunens bekostnad af tvenne nya, väl organiserade sjukhus, ett i stadens norra och ett i dess södra del, framställning blifvit gjord jemväl derom, att, i stället för eljest nödig på- och tillbyggnad af kurhusanstalten på Kungsholmen, inom ettdera af de nya sjukhusen, en afdelning måtte ordnas för patienter, behäftade med venerisk smitta, och Berednings-utskottet, i skrifvelse den 17 innevarande månad, af anförde orsaker, begärt att sällskapets, äfvensom K. Sundhets-Collegii yttrande om lämpligheten af denna anordning måtte genom Öfver-Ståthållare-Embete införskaffas; så får Öfver-Ståthållare-Embete, med bifogande af styrkt afskrift af Utskottets skrifvelse, härigenom anhålla att sällskapet behagade härom afgifva yttrande och dermed till Öfver-Ståthållare-Embete inkomma. Stockholm i Öfver-Ståthållare-Embetes kansli den 24 December 1864.

Skrifvelsen från Stadsfullmäktiges Berednings-Utskott var af följande lydelse:

Till Öfver-Ståthållare-Embete.

I sammanhang med en på Stadsfullmäktiges Berednings-Utskotts åtgärd för närvarande beroende fråga om ändamålsenligt ordnande af den kommunala sjukvården här i hufvudstaden, i hvilket afseende föreslagits uppförande på kommunens bekostnad af tvenne nya, väl organiserade sjukhus, ett i stadens norra och ett i dess södra del, har framställning blifvit gjord derom, att, i stället för eljest nödig på- och tillbyggnad af Kurhus-anstalten på Kungsholmen, inom ett af de nya sjukhusen måtte ordnas en afdelning för patienter behäftade med venerisk smitta; Och har såsom skäl för en sådan anordning hufvudsakligen anförts: att allmänna omdömet med afsky uttalade sig om dem, som af venerisk åkomma smittats; att så länge slike patienter behandlas å särskildt sjukhus, vistelsen å ett sådant ställe stämplade patienten med förakt och försvårade för denne efter tillfrisknandet anställning i annan tjänst samt möjligheten att ernå anständig och nyttig verksamhet; att detta synnerligen gällde den qvinliga ungdom, som årligen från landet hitkomme och fölle offer för förförelse, samt att fruktan för att blifva å kurhuset intagen och för de dermed förknippade följder för-

mådde den sjuke att i det längsta förhjemliga sjukdomen för Läkaren, derigenom det onda förvärrades och smittan vidare spriddes; hvaremot å andra sidan blifvit anmärkt, att ifrågasättas kunde, huruvida icke kännedomen om de personer, hvilka måste anlita den syfilitiska afdelningen lättare spredes, då denna funnes förenad med annat större sjukhus, i hvilket fall det afsedda ändamålet ej vunnes, och, hvad värre vore, befaras kunde, att den af de två sjukhusinrättningarna, med hvilken den syfilitiska afdelningen skulle sammanställas, finge i allmänna omdömet, till föga fromma för andra dervarande sjuke, kollektivt bära det vanärande märke, som man ansedt vidlåda den isolerade kurhusinrättningen; att det anmärkta förhållandet icke på patienternas flertal utöfvade något inflytande, hvilket förmenades kunna slutas deraf, att utaf de 711 qvinnor, som, enligt offentliga rapporter, varit under år 1863 på kurhuset härstädes behandlade, icke mindre än 541 blifvit från besigtningebyrån ditremitterade och sålunda antagligen hemfallna under prostitutionen, innan sjukdomen inträffat; att omdömet om ändamålsenligheten af en större mängd sjukes sammanförande inom ett mindre område ingalunda skulle vara hos vetenskapsmännen odeladt, samt att bekymmersamt blefve, om erfarenheten, efter vidtagande af en sådan anordning, skulle komma att vederlägga förutsättningen derom. Då Utskottet i en fråga af denna beskaffenhet icke trott sig böra afgifva förslag, innan Utskottet inhemtat sakkunniges utlåtande, har Utskottet, med begagnande af dess i 33 § af K. Förordningen om Kommunalstyrelse i Stockholm den 23 Maj 1862 tillerkända rätt, skolat anhålla, det Öfver-Ståthållare-Embetet behagade anmoda K. Sundhets-Collegium och Svenska Läkare-sällskapet här i staden att sig yttra, huruvida en sådan anordning, som här ofvan blifvit omförmäld, lämpligen bör ävägabringas. Stockholm den 17 December 1864.

Efter någon diskussion beslöt sällskapet, att ärendets behandling skulle uppdragas åt en för detta ändamål nedsatt komité, bestående af Hrr ROSSANDER, SANTESSON och THOLANDER, hvilken med förslag härutinnan skulle till den 24 Januari inkomma.

= Att antagas till ledamöter af Svenska Läkaresällskapet anmäldes af ordföranden och Hr BENSOW apotekarne i Stockholm E. SÖDERMAN och E. G. ÅHMAN.

= Constitutio epidemica under veckan från och med söndagen den 18 till och med lördagen den 24 December 1864:

Sjukligheten lika med föregående vecka.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 17 läkare):

Febris typhoides.....	1.	Meningitis cerebrialis	1.	Icterus	2.
Diphtheria	6.	Tetanus. Trismus.....	1.	Metritis	2.
Angina membranacea	2.	Apoplexia cerebri.....	1.	Rheumatismus acutus	7.
Pertussis.....	1.	Neuralgia.....	2.	Erysipelas.....	1.
Cholera.....	2.	Conjunctivitis.....	6.	Erythema nodosum..	2.
Dysenteria	1.	Otitis.....	3.	Urticaria	2.
Diarrhoea	32.	Ang. tons. & faucium	70.	Furunculus	3.
Febris intermittens..	10.	Laryngo-tracheitis....	2.	Febris ephemera.....	1.
Angina parotidea....	11.	Bronch. Cat. bronch.	57.	Lymphangitis	1.
Variolæ. Varioloides.	5.	Pneumonia	11.	Rheum. recens afebril.	1.
Varicellæ.....	5.	Pleuritis.....	2.		
Scarlatina.....	4.	Febris gastr. simplex	7.		
Syphilis.....	3.	Gastritis. Enteritia..	4.		
Gonorrhoea.....	7.	Peritonitis	3.		
				Summa 283.	

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 18 December 240, hvaraf 128 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, rheumatismus acutus 3, febris typhoides 1, delirium tremens 1, gastritis 1,

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 18 December 131, hvaraf 54 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, syphilis 4, gastritis 3, gonorrhoea 2, varioloides 1, febris typhoides 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 18 December 181, hvaraf 137 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 10, delirium tremens 3, bronchitis 2, nephritis 2, febris typhoides 2, diarrhoea 1, syphilis 1, icterus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 9, varicellæ 5, variolæ 2 diarrhoea 1, pneumonia 1, pleuritis 1, colitis 1, urticaria 1. *Polikliniken*: diarrhoea 3, conjunctivitis 2, angina tonsillaris 2, bronchitis, 1, apoplexia cerebri 1, colitis 1, peritonitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 18 December 56; inkomne under veckan: diarrhoea 1, conjunctivitis 1, otitis 1, bronchitis 1,

På *Allmänna Barnbördshuset*: vårdade 25; febris puerperalis 1.

På *Diakoniss-sjukhuset*: inkomne under veckan: delirium tremens 1, rheumatismus articularis 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuke*: sjukantalet den 18 December 160, hvaraf 77 mankön och 83 qvinkön.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 18 December 31; syphilis 7, gonorrhoea 4.

3. Bland de fattiga (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 27, variolæ 18, diarrhoea 17, rheumatismus acutus 13, pneumonia 7, ophthalmia 6, angina tonsillaris 6, febris intermittens 5, febris gastrica simplex 5, pertussis 4, gastricimus 3, gastritis 3, febris typhoides 2, peritonitis 2, cystitis 2, diphtheria 1, angina parotidea 1, scarlatina 1, pleuritis 1, nephritis 1, erysipelas 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2.

= Constitutio epidemica under veckan från och med söndagen den 25 till och med lördagen den 31 December 1864:

Sjukligheten något ökad; ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 24 läkare):

Febris typhoides.....	3	Syphilis	7	Typhlit. & Perityphlit.	1.
Mening. cerebro-spin.	2	Gonorrhoea	7	Peritonitis	2.
Diphtheria	3	Meningitis cerebialis	1	Icterus.....	3.
Angina membranacea	2	Apoplexia cerebri....	2	Rheumatismus acutus	24.
Pertussis	3	Neuralgia	5	Erysipelas.....	6.
Cholera nostras.....	3	Conjunctivitis	12	Erythema nodosum..	5.
Dysenteria	1	Otitis	10	Urticaria.....	1.
Diarrhoea	32	Ang. tons. & faucium	81	Furunculus	6.
Febris intermittens...	14	Laryngo-tracheitis....	10	Carbunculus	2.
Angina parotidea	14	Bronch. Cat. bronch.	86	Stomatitis	1.
Variolæ. Varioloides	8	Bronchitis capillaris..	1	Oophoritis acuta.....	1.
Varicellæ	5	Pneumonia.....	5	Lymphangitis	1.
Scarlatina	1	Pleuritis.....	2	Rheum. recens afebril.	1.
Morbilli	1	Febris gastr. simplex	30		
Delirium tremens ...	1	Gastritis. Enteritis..	2		
Iatox. e ammon. caust.	1	Colitis	4		
				Summa 413.	

2. Å Hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 31 December 253, hvaraf 136 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 3, bronchitis 2, febris typhoides 2, febris intermittens 2, pneumonia 1, perityphlitis 1,

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: inkomne under veckan: syphilis 6, pneumonia 3, febris intermittens 2, gonorrhoea 2, colitis 2, febris typhoides 1, varioloides 1, gastritis 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 31 December 196, hvaraf 153 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 14, delirium tremens 2, bronchitis 2, febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, febris puerperalis 1, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 10, varicellæ 7, bronchitis 6, bronchitis capillaris 5, conjunctivitis 3, pneumonia 2, erysipelas 2, roseola febrilis 2, variolæ 1, pleuritis 1, furunculus 1. *Polikliniken*: diarrhoea 6, angina parotidea 1, conjunctivitis purulenta 1, otitis 1, febris gastrica simplex 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 31 December 56; inkomne under veckan: bronchitis 2, conjunctivitis 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: vårdade: 24 kvinnor; febris puerperalis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: metritis 1.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 31 December 29; inkomne under veckan: diphtheria 1, conjunctivitis 1.

På *Stockholms Hospital för sinnerisjuke*: sjukantalet den 31 December 162, hvaraf 78 mankön och 84 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: inkomne under veckan: syphilis 24.

Provisoriska Kurhuset: inkomne under veckan: syphilis 6, gonorrhoea 3.

3. Bland de fattiga (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 27, variolæ 17, diarrhoea 15, rheumatismus acutus 10,

pneumonia 9, catarrhus gastro-intestinalis acutus 9, angina tonsillaris 6, catarrhus ventriculi acutus 5, febris intermittens 4, metritis 4, pertussis 2, angina parotidea 2, delirium tremens 2, syphilis 2, ophthalmia 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, pleuritis 1, cystitis 1,

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 1, angina tonsillaris 1, bronchitis 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med söndagen den 1 till och med lördagen den 7 Januari 1865:

Sjukligheten ej betydlig,

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall: (från 21 läkare):

Febris typhoides.....	3	Gonorrhoea.....	5	Icterus.....	2
Diphtheria.....	3	Apoplexia cerebri.....	1	Nephritis.....	1
Angina membranacea	1	Neuralgia.....	5	Metritis.....	2
Pertussis.....	2	Conjunctivitis.....	6	Rheumatismus acutus	14
Cholera nostras.....	2	Otitis.....	1	Erysipelas.....	6
Cholera.....	1	Ang. tons. & faucium	68	Erythema nodosum..	2
Diarrhoea.....	38	Thrombosis. Embolia	1	Urticaria.....	4
Febris puerperalis...	1	Laryngo-tracheitis...	5	Zona.....	1
Febris intermittens...	7	Bronch. Cat. bronch.	84	Furunculus.....	4
Angina parotidea...	4	Bronchitis capillaris.	1	Carbunculus.....	1
Variolæ. Varioloidea	7	Pneumonia.....	12	Glossitis.....	1
Varicellæ.....	14	Pleuritis.....	4	Rheum. recens afebril.	4
Scarlatina.....	1	Febris gastr. simplex	18		
Delirium tremens...	3	Gastritis. Enteritis..	2		
Intoxicatio e phosph.	1	Typhlit. & Perityphlit.	1		
Syphilis.....	8	Hepatitis.....	1		
				Summa 353.	

2. Å Hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 7 Januari 257, hvaraf 140 på afdelningen för invärtes sänke; inkomne under veckan: bronchitis 3, pneumonia 3, rheumatismus acutus 2, erysipelas faciei 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 7 Januari 158, hvaraf 67 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 8, bronchitis 7, delirium tremens 3, gonorrhoea 3, pneumonia 2, variolæ 1, febr. gastr. simpl. 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 7 Januari 200, hvaraf 127 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, delirium tremens 3, pneumonia 2, syphilis 1, neuralgia 1, thrombosis 1, febris gastrica simplex 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 10, catarrh. intestinal. acutus 9, varicellæ 6, bronchitis capillaris 4, furunculus 2, roseola febrilis 2, diphtheria 1, meningitis cerebialis 1, otitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, catarrh. ventric. acut. 1. *Polikliniken*: diarrhoea 5, conjunctivitis 2, bronchitis 2, adenitis 2, laryngo-tracheitis 1, pleuritis 1, erythema nodosum 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 7 Januari 52; inkomne under veckan: diarrhoea 1, bronchitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: den 7 Januari vårdade: 29 kvinnor; febris puerperalis 3.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: intet nytt sjukdomsfall.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 7 Januari 31: inkomne under veckan: bronchitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 7 Januari 162, hvaraf 79 mankön och 83 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 7 Januari 190, hvaraf 167 från staden, 23 från länet; syphilis 17, gonorrhöa 4.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet 41; syphilis 10, gonorrhöa 4.

3. Bland de fattiga (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 34, diarrhöa 3, variolæ 11, rheumatismus 11, febris intermittens 9, catarrhus intestinalis 9, angina tonsillaris 8, pneumonia 8, ophthalmia 4, gastritis 4, pertussis 3, apoplexia cerebri 3, syphilis 2, diphtheria 1, angina parotidea 1, delirium tremens 1, otitis 1, laryngitis 1, erysipelas 1.

4. I *stadens fängelser*: syphilis 1, rheumatismus acutus 1.

Norra Korektions-inrättningen: diarrhöa 2, bronchitis 1.

= Fortsattes diskussionen om intagandet och uteslutandet af läkemedel i den *nya farmakopén*.

Den 17 Januari.

Generaldirektör BERLIN helsad. — Condoléansskrifvelse. — Sjukhus i hufvudstaden för veneriske sjuke. — Skrifvelse från finska Läkare-sällskapet. — Luftväxling vid allmänna inrättningar. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Hrr SÖDERMAN och ÅHMAN ledamöter. — Pudrettfabrik.

= Sällskapets ledamot, ordföranden i K. Sundhets-Collegium, Generaldirektör BERLIN, som nyligen anländt till hufvudstaden och bevistade sammankomsten, helsades af ordföranden och besvarade den honom egnade välkomsthelsningen.

= Sekreteraren uppläste den i förra sammankomsten beslutade *condoléansskrifvelsen*, som var af följande lydelse:

Enkefru Elisabeth Sprinchorn född Elfstrand.

Svenska Läkare-sällskapet har med smärta mottagit underrättelsen, att dess aktade och värderade ledamot CARL SPRINCHORN den 10 Januari med döden afgått. — Sedan 28 år tillbaka sällskapets ledamot och sedan 20 år dess Skattmästare, har den bortgångne inom vårt samfund, liksom i det allmänna, tillvunnit sig välförtjent högaktning och tillgifvenhet af alla dem, med hvilka han stod i närmare beröring. Den mödosamma befattning han i så många år beklädt inom Sällskapet och som han så samvetsgrannt vetat att förvalta, hans oegennyttiga och välvilliga tänkesätt och vänfasta sinne

gjorde honom under lifvet högeligen förtjent af Sällskapet tacksamhet och aktning, och gör det nu till en sorglig, men kär pligt, att till hans efterlevande enka och familj värdsamt framföra ett uttryck af Läkare-sällskapets djupa saknad och uppriktiga deltagande.

En härpå från Enkefru SPRINCHORN anländ tacksägelse-skrifvelse upplästes.

= Den af Hrr ROSSANDER, SANTESSON och THOLANDER bestående komité, som vid förra sammankomsten blifvit nedsatt, med anledning af Öfverståthållare-Embetets skrifvelse om föreslaget uppförande på kommunens bekostnad af tvenne nya sjukhus m. m., hade häröfver afgifvit betänkande, som af Hr Rossander upplästes.

Till Svenska Läkare-Sällskapet!

Sedan Öfverståthållare-Embetet i Stockholm i skrifvelse af den 24 sistlidne December anmodat Svenska Läkaresällskapet att afgifva utlåtande rörande lämpligheten af ett, på åtgärd af Stockholms Stadsfullmäktiges beredningsutskott beroende, förslag, att i stället för eljest nödig utvidgning genom på- och tillbyggnad af kurhusanstalten å Kungsholmen, låta anordna en afdelning för veneriska sjuka inom ettdera af de tvenne nya sjukhus, som äro i fråga att på kommunens bekostnad inom hufvudstaden uppföras, öfver hvilket förslag beredningsutskottet med stöd af gällande författningar begärt att genom Öfverståthållare-Embetet Läkaresällskapets utlåtande måtte införskaffas; och sällskapet i sitt första sammanträde efter jul, eller den 10 sistlidne Jan. för frågans utredande nedsatt en komité, få undertecknade, som erhöillo sällskapets uppdrag att i densamma ingå såsom ledamöter, härmed meddela den äsigt, hvartill vi, utan menings-skiljaktighet, i ifrågavarande angelägenhet kommit.

Beredningsutskottets, i afskrift remissen bifogade, till Öfverståthållare-Embetet afatna skrifvelse i ämnet innehåller redan de skäl, såväl *för* som *emot* nyssnämnda åtgärd, hvilka blifvit under öfverläggningarna härom inom utskottet framställda, och som, med undantag af administrativa, egentligen kunna å hvardera sidan anföras. Såsom talande *för* densamma har man framlagt dels ett *moraliskt* skäl, afseende att förekomma den olägenhet och skada, som antages drabba den person, hvilken å kurhuset vårdats genom det förakt, hvarmed allmänna om-

dömet stämpliar den, som varit med venerisk sjukdom behäftad och hvarigenom utsigten att efter tillfrisknandet erhålla anställning i tienst och sålunda komma i nyttig verksamhet skulle försvåras — en olägenhet, hvilken företrädesvis ansetts träffa den qvinliga ungdom, som årligen från landsorten hitkommer för att söka anställning, och hvilken, då sådan ej genast erhålles, lätt blir ett offer för förförelsen; — dels ett med det nyssnämnda nära sammanhängande *sanitært* skäl, bestående deri, att patienterna af fruktan för ett sådant moraliskt brännmärke och dess följder, skulle söka att i det längsta förhemliga sjukdomen, hvarigenom denna komme att förvärras och dessutom smittan lätt kunde vidare spridas.

Såsom skäl för en motsatt åsigt har åter blifvit anfördt, att hvad det förstnämnda skälet vidkommer, särdeles med afseende på den från landsorten hitkommande qvinliga ungdomen, så synes det anmärkta förhållandet på den icke ega särdeles stor tillämplighet, hvilket man ansett sig kunna sluta deraf, att utaf de 711 kvinnor, som enligt officiella rapporter varit under år 1863 på kurhuset härstädes behandlade, icke mindre än 541 blifvit från besigtningssbyråerna ditremitterade och sålunda antagligen varit hemfallna under prostitutionen, redan innan sjukdomen inträffat; — att ifrågasättas kunde, huruvida icke kännedom om de personer, hvilka blifva å den syfilitiska afdelningen intagna, *lättare* skulle komma att spridas, då denna är förenad med ett annat större sjukhus, i hvilket fall det afsedda ändamålet ej vunnas; — att, hvad värre vore, befaras kunde, att det af de båda ifrågasatta sjukhusen, inom hvilket kurhusafdelning komme att upplåtas, finge till föga fromma för öfriga dervarande sjuka i allmänna omdömet kollektift uppbära det vanrykte, som nu anses vidlada den isolerade kurhusinrättningen; — samt slutligen att omdömet om ändamålsenligheten af en större mängd sjukas sammanförande inom ett mindre område ingalunda vore hos vetenskapsmännen odeladt; anmärkande till sist ntskottet det »bekymmersamma» deri, om erfarenheten, efter vidtagandet af en sådan anordning, som den föreslagna, skulle komma att vederlägga de förutsättningar, man för densamma lagt till grund.

Efter samvetsgrann pröfning af hvad sålunda blifvit anfördt, hafva kommitterade ej kunnat annat än finna de skäl, som *mot* den föreslagna åtgärden blifvit andragna, i väsendtlig mån öfvervägande, och anse sig för egen del böra tillägga följande:

Om Stockholms stad, såsom af förslaget till sjukvårdens reglerande framgår, skulle få tre till och med fyra stora sjukhus (tvenne nya jemte de förut varande: lasarettet och provisoriska sjukhuset), men i endast ett af dessa finnes en särskilt afdelning för veneriska patienter, så är det föga tvifvel underkastadt, att just detta sjukhus snart hos allmänheten skulle råka i samma dåliga rykte, som nu vidlåder kurhuset. Frukthan att anses såsom med venerisk sjukdom behäftad skulle sannolikt afhålla patienter, som för andra sjukdomar behöfde vård, att söka inträde på just *detta* sjukhus, då andra stodo till buds, som ej utsatte dem för en dylik misstanka. Denna frukthan vore så mycket mera grundad, som flertalet af de patienter, hvilka komme att på detta sjukhus intagas, säkerligen blefvo att hänföra till den syfilitiska kategorien. Den utvidgning af kurhuset, som för det närvarande behöfves är nemligen redan ganska betydlig, och man kan förutse, att denna afdelning, med anledning af stadens hastiga tillväxt i folkmängd, särdeles af de arbetande och tjänande klasserna; i följd af de alltjemt tillväxande kommunikationerna med landsorterna o. s. v., snart skulle komma att uppgå till mera än hälften af den för kvinnor afsedda delen af det nya sjukhuset. Om kvinnor är ju nu företrädesvis fråga; att inrymma både karlar och kvinnor med syfilitisk sjukdom inom detsamma, skulle möta ganska stora hinder med afseende på servisen, en omständighet, hvartill vi för öfrigt snart skola återkomma.

Faran för kvinnor, som för andra sjukdomar å det nya sjukhuset intoges, att anses såsom syfilitiska, vore således så verklig som möjligt, deras förskräckelse för detta ställe ganska naturlig och sjukhusets rykte snart förstördt. Erfarenheten har för öfrigt i detta hänseende redan fällt sitt utslag. Under den tid, då veneriska patienter fingo å Serafimerlasarettet intagas, var detta sjukhus bland allmänheten så illa anskrifvet, att andra patienter endast med svårighet kunde förmås att der söka inträde; det ansågs bland folket för en skam att vara eller ha varit å lasarettet intagen, och denna tradition har, medvetet eller omedvetet, fortlefvat, långt efter det den sista veneriska patienten lemnade lasarettet, och inskränkt dess verksamhet. Att trycka en sådan stämpel på ett nytt sjukhus vore en återgång till det sämre, som, i kommitterades tauka, en snar erfarenhet bittert skulle få att beklaga. Det afsedda skyddet för de verkliga syfilitiska patienterna torde ej ens med den före-

slagna åtgärden vara att vinna, ty svårligen skulle dessas närvaro på sjukhuset kunna för öfriga patienter helt och hållet fördöljas, och af dem skulle de säkert ha att vänta sig långt mindre öfverseende och tystlåtenhet än af olyckskamraterna på kurhuset, i hvilkas intresse det ligger att förtiga både sin och andras vistelse derstädes. Det moraliska skälet för anordnandet af en kurhusafdelning inom ett af de nya sjukhusen försvinner således — enligt kommitterades tanka — och dermed äfven det sanitära, ty fruktan att intagas på det nya sjukhuset skulle leda till alldeles samma resultat, som förskräckelsen för det speciella sjukhuset nu, hos dem, som lida af sådana föreställningar.

Men ett annat och i kommitterades tanka ganska viktigt skäl talar äfven emot den föreslagna åtgärden, och det är svårigheten för servisen och ordningen inom ett så sammansatt sjukhus. Ett kurhus eller en kurhusafdelning måste nära nog betraktas och skötas såsom en arrest: de prostituerade kvinnorna åtminstone få ej lemna det, då de vilja. Häraf härflyter ett helt annat ordnande af servisen, än på ett vanligt sjukhus är lämpligt och behöfligt. En kurhusafdelning på ett sjukhus, vore ett sjukhus i sjukhuset, i flera afseenden lydande helt andra lagar och regleradt på helt annat sätt, än den öfriga inrättningen. Hvar och en, som är förtrogen med ordningen inom dylika anstalter, vet mer än väl, att svårigheterna vid en sådan sammansättning skulle bli ganska stora, redan om *en* kurhusafdelning skulle afstängas i det större sjukhuset, och afskiljandet af *tvenne*, en för karlar och en för kvinnor, blefve i hög grad både besvärligt och kostsamt. Kommitterade hafva sig väl bekant, att på många af Sveriges sjukvårdsinrättningar kurhus och sjukhus äro mer eller mindre fullständigt förenade, men anse den omständighet, att häröfver just ingen klagan blifvit förspord, icke bevisa något med afseende på Stockholm. I hufvudstaden äro förhållandena så olika mot dem i landsortsstäderna, på hvars kurhusafdelningar med få undantag endast 10 à 12 patienter på en gång vårdas, och dessa vanligen af ett helt annat slag, än hufvudstadens prostituerade, att det vore otillbörligt, att lägga förhållandet inom de små kurhusen till grund för inrättandet af Stockholms sjukvårdsanstalter. I Göteborg, der förhållandena något så när närma sig hufvudstadens, äro kurhus och sjukhus skiljda, och går man till andra länder, finner man att i de af dem, der sjukhusväsendet är bäst ord-

nadt, och hvilka således äro de enda, som böra tagas till mönster, enahanda ordning är iakttagen.

Kommitterade hafva ej velat undanhålla för Svenska Läkarsällskapet en betänklighet mot den föreslagna åtgärden, som hos dem ytterligare uppstått och hvilken beträffar sjelfva sjukvården. De syfilitiska sjukdomarnes studium har småningom utbildat sig till en specialitet, och denna har nu för tiden vunnit en sådan betydelse, att den nära fordrar en persons hela tid och odelade krafter, om han skall kunna fullständigt beherrska densamma. Det är visserligen sannt, att i de mindre städerna *en* läkare måste vara *allt*, medicus, kirurg, acchouchör, syfilolog o. s. v., men i Stockholm liksom i alla andra större städer, och särdeles hufvud- och universitets-städer, är förhållandet ett annat, det kan och bör till och med vara det. Här bör syfilologien kunna göra anspråk på att af en specialist företrädas med alldeles lika rätt, som hvilken som helst af de andra medicinska disciplinerna, och patienterna finna sig äfven utan tvifvel bäst af att dylika anspråk erkännas. Det är otvifvelaktigt, att de veneriska patienterna skötas bättre af den vid kurhuset anställda specialisten, än af hvilken annan läkare, som å det nya sjukhuset förordnas till öfverläkare, och att skapa alltför många öfverläkareplatser, på det patienterna måtte få den bästa möjliga vård, stöter på hvarjehanda svårigheter. I den mån sådant är nödvändigt, måste det naturligtvis ske, men kommunen har måhända rätt att fordra, det inga onödiga svårigheter och kostnader densamma tillskyndas.

På grund af hvad nu blifvit anfördt, tillstyrka alltså kommitterade, att den framställda frågan: huruvida det är lämpligt, att i ett af de nya sjukhusen inrymma en afdelning för veneriska patienter, af Svenska Läkarsällskapet med anförande af nu angifna skäl, med *nej* besvaras. Stockholm d. 16 Jan. 1865.

C. Santesson. C. J. Rossander. F. Tholander.

Angående det i skrifvelsen föreslagna, men af kommitterade afstyrkta inrymmandet af kurhusanstalten såsom separatafdelning inom ett af de nya sjukhusen uppstod diskussion, i hvilken deltog: Hrr CARLSON, CEDERSCHJÖLD, GRÅHS, LEMCHEN, MALMSTEN, ROSSANDER, SANTESSON och THOLANDER.

Å ena sidan framdrogs af Hr Carlson den åsigt, att vitselsen å ett, uteslutande för syfilitiska patienter afsedt kurhus i allmänhetens tanka stämplade den derstädes vårdade med ett

visst förakt, som möjligen afstängde dylika personer från framtida utkomst och gagnande verksamhet, då deremot veneriske sjuke, värdade å fullt isolerad afdelning inom allmän sjukvårdsinrättning derigenom undginge dylika misstankar och deras följder. För öfrigt fästade Hr C. uppmärksamheten derpå, att inom Sverige, såväl i hufvudstaden, som synnerligen i landsorten, lasarets- och kurhusafdelningar förekommo inom samma sjukvårdsanstalt, likasom detta förhållande äfven flerstädes i utlandet egde rum. Slutligen påpekade Hr C. det förhållande, att ombyggnad eller påbyggnad af det nuvarande kurhuset ur ekonomiska skäl ej vore att tillstyrka, emedan den tomt, å hvilken kurhuset är uppförd, ej tillhör staden, som dock redan på densamma nedlagdt stora kostnader.

Hr Malmsten ansåg den yttrade åsigten om förenandet af kurhus och sjukhus på samma ställe visserligen vara i viss mening filantropisk, men dess praktiska utförande deremot mindre välbetänkt, ty hos allmänheten förefunnes en så djupt grundad traditionel fördom och fruktan att vårdas på en sjukvårdsinrättning, dit syfilitiska patienter egde tillträde, att ett dylikt sjukhus tvifvelsutan alltid skulle med misstänksamhet betraktas och aldrig lyckas att tillvinna sig fullt förtroende. — En öfverläkare på ett af de allmänna sjukhusen skulle dessutom svårigen kunna jemte sina öfriga göromål åtaga sig vården af en större syfilitisk afdelning, som vid vetenskapens närvarande ståndpunkt fordrade en specialist. — Erfarenheten från de större lasaretten, som egde syfilitiska afdelningar vore för öfrigt föga uppmuntrande till efterföljd, och vederbörlig afstängning och disciplin dessutom särdeles svåra att åstadkomma. — Hvad filantropien beträffar, så torde det vara viktigare att afse de personers goda rykte, som *icke* tillhöra den syfilitiska afdelningen, dess mera som äfven med bästa ordning dessa alltid kunde löpa fara att bli smittade. — Hvad slutligen den ekonomiska sidan af frågan angår, ansåg Hr M. densamma vid en så viktig sak vara af ringa betydelse.

Hrr Grähs, Rossander och Santesson redogjorde för förhållandet såväl med isolerade kurhus som med kurhusafdelningar vid större sjukinrättningar i utlandet, nemligen i Danmark, Preussen, Österrike, Frankrike, England, Ryssland och Italien. Anläggandet af stora sjukhus, afsedda till upptagande af *alla* slags sjuka, kunde numera med skäl anses som en anakrouism, ej förtjent af efterföljd.

Hr Lemchen ansåg att Hrr komiterade på ett fullkomligt tillfredsställande sätt behandlat frågan och begärde derföre proposition.

Då denna af ordföranden blifvit framställd, instämde sällskapet i det af komiterade afgifna betänkande.

Ordföranden tackade komiterade för den skyndsamma handläggningen och genomförda behandlingen af denna viktiga fråga.

= Sekreteraren uppläste ett från *Finska Läkaresällskapet* anländt bref, innehållande tacksägelse för till sällskapet ankomne böcker.

= Generaldirektör HUSS, som af sjukdom var hindrad att vid sammankomsten sig infinna, öfverlemnade genom sekreteraren en reserapport rörande *ventilationen* vid skolor, allmänna inrättningar, sjukhus m. m. i utlandet, hvilken rapport anmäldes till intagande i Sällskapets Handlingar. På anhållan af ordföranden åtog sig Hr BERLIN att för sällskapet göra ett referat af den ofvannämnda uppsatsen.

= Upplästes den af Hrr MALMBORG och STOLTZ affattade *revisionsberättelsen* öfver räkenskaperna för det förflutna sällskapsåret. Full décharge erhöles.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Berättelse om H. K. H. Kronprinsessan Lovisas Vårdanstalts för sjuka barn utveckling och verksamhet under de första tio åren af dess tillvaro, af styrelsen. Gåfva af generaldirektör Huss.

= *Constitutio epidemica* under veckan från och med Söndagen den 8 till och med Lördagen den 14 Januari 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 25 läkare):

Febris typhoides	4.	Gonorrhoea	8.	Nephritis	1.
Diphtheria	4.	Meningitis cerebri...	1.	Rheumatismus acutus	23.
Angina membranacea	1.	Apoplexia cerebri...	3.	Erysipelus	9.
Influenza	3.	Neurologia	7.	Erythema nodosum...	2.
Pertussis	1.	Conjunctivitis	6.	Urticaria	4.
Diarrhoea	30.	Otitis	3.	Zona	3.
Febris intermittens...	10.	Ang. tons. & faucium	77.	Furunculus	1.
Angina parotidea...	11.	Pericarditis	7.	Carbunculus	1.
Variole. Varioloides.	5.	Laryngo-tracheitis...	13.	Rubeola	1.
Varicellæ	4.	Bronch. Cat. bronch.	74.	Stomatitis ulcerosa...	4.
Scarlatina	1.	Pneumonia	8.	Rheum. recens afebril.	1.
Morbilli	1.	Febris gastr. simplex	22.		
Delirium tremens...	1.	Gastritis. Enteritis.	1.		
Intox. e vap. carbon.	2.	Colitis	1.		
Syphilis	3.	Peritonitis	4.		

Sunima 366.

2 Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 14 Jan. 270, hvaraf 152 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneu-

monia 6, delirium tremens 6, rheumatismus acutus 3, febris typhoides 1, febris intermittens 1, intoxicatio e phosphor. 1, conjunctivitis 1, angina tonsillaris 1, laryngo-tracheitis 1, gastritis 1, peritonitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 14 Jan. 180, hvaraf 78 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 5, febris gastrica simplex 5, gonorrhœa 4, syphilis 3, angina parotidea 1, variolæ 1, pneumonia 1, pleuritis 1; rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 14 Jan. 195, hvaraf 126 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 18, pneumonia 3, delirium tremens 4, febris typhoides 2, diarrhœa 1, febris intermittens 1, febris gastrica simplex 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: varicellæ 16, bronchitis 11, catarrhus intestinalis acutus 6, pleuritis 4, catarrhus ventriculi 2, roseola & erythema fugax 2, diphteria 1, pertussis 1, conjunctivitis 1, otitis 1, bronchitis capillaris 1, erysipelas 1, adenitis 1. *Polikliniken*: catarrhus gastro-intestinalis acutus 7, conjunctivitis 3, pertussis 2, bronchitis 3, rheumatismus 2, febris typhoides 1, bronchitis capillaris 1, entero-colitis 1, erysipelas 1, adenitis 2.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 14 Jan. 55; inkomne under veckan: diarrhœa 2, conjunctivitis 2, febris intermittens 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade: 21; peritonitis 1, metritis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 14 Jan. 29; inkomne under veckan: rheumatismus 2, pneumonia 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 14 Jan. 162, hvaraf 79 mankön och 83 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 14 Jan. 185, hvaraf 164 från staden och 24 från länet; inkomne: syphilis 28, gonorrhœa 3.

Provisoriska Kurhuset: 50 sjuke; inkomne under veckan: syphilis 14, gonorrhœa 2.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 39, rheumatismus 19, diarrhœa 16, variolæ 13, catarrhus ventriculi acutus 9, pneumonia 8, febris intermittens 7, angina 6, ophthalmia 5, catarrhus gastro-intestinalis acutus 4, angina parotidea 3, febris typhoides 2, neuralgia 2, diphteria 1, pertussis 1, morbilli 1, delirium tremens 1, pleuritis 1, peritonitis 1, synovitis 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: sjukantalet 28; diarrhœa 3, bronchitis 3, syphilis 1.

= Till ledamöter af Svenska Läkaresällskapet antogos apotekarne i Stockholm E. SÖDERMAN och E. G. ÅMAN.

= Hr CARLSON framlade en aktieteckning för anläggandet af en *pudrettfabrik* i Stockholm och fästade Sällskapets upp-

märksamhet på detta företag. — Hr GRÄHS framhöll huru denna angelägenhet stode i nära samband med ordnandet af nattrenhållningen, hvilken för den allmänna sundheten högst vigtiga fråga, enligt hans åsigt, blifvit lemnad åsido i annonsen om aktieteckningen. — Hr Carlson redogjorde för det system, som vid den tillämnade pudrettfabriken skulle tillämpas, hufvudsakligen bestående i orenlighetens desinficierande medelst kalk.

Den 24 Januari.

Öfverfältläkaren BÄGENHOLM †. — Hr ASKLÖF skattmästare. — Ledamot anmäld. — Smittkopporna. — Farmakopé-komiténs förslag.

= Ordföranden tillkännagaf att Öfverfältläkaren och Rid-daren af Wasaorden, M. D., K. M., FREDRIK BÄGENHOLM född den 14 September 1793 afidit i Landskrona den 16 innevarande månad. Dr B. var sedan 1819 medlem af Läkaresällskapet.

= Anställdes val af skattmästare efter afidne hofapotekaren SPRINCHORN och erhöll härvid apotekaren J. J. ASKLÖF 36 röster af 41. Hr A., som ej vid sammankomsten var närvarande, skulle af sekreteraren om valets utgång underrättas.

= Att antagas till ledamot af Svenska Läkaresällskapet anmäldes af Hrr ANDERSON och TÖRNBLOM amanuensen vid obstetriska kliniken, M. L., SVEN SKÖLDBERG.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 15 till och med Lördagen den 21 Januari 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 26 läkare):

Febris typhoides.....	2.	Meningitis cerebialis	1.	Nephritis.....	3.
Mening. cerebro-spin.	1.	Apoplexia cerebri.....	1.	Metritis.....	1.
Diphtheria.....	13.	Neuralgia.....	4.	Rheumatismus acutus	13.
Angina membranacea	1.	Conjunctivitis.....	11.	Erysipelas.....	5.
Pertussis.....	1.	Ang. tons. & faucium	86.	Erythema nodosum..	3.
Cholera.....	4.	Laryngo-tracheitis....	10.	Urticaria.....	2.
Diarrhoea.....	35.	Bronch. Cat. bronch.	69.	Zona.....	2.
Febris puerperalis....	1.	Bronchitis capillaris.	1.	Furunculus.....	6.
Febris intermittens....	14.	Pneumonia.....	8.	Congestio cerebri....	1.
Angina parotidea.....	22.	Pleuritis.....	1.	Stomatitis.....	1.
Variolæ. Varioloides	2.	Febris gastr. simplex	21.	Rheum. recens afebril	4.
Varicellæ.....	5.	Gastritis. Enteritis..	7.		
Scarlatina.....	2.	Colitis.....	2.		
Delirium tremens.....	2.	Peritonitis.....	1.		
Gonorrhoea.....	9.	Icterus.....	1.		

Samma 379.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 21 Jan. 263, hvaraf 146 på afdelningen för invärtes sjuko; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 5, neuralgia 1, bronchitis 1, pneumonia 1, icterus 1

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 21 Jan. 172, hvaraf 82 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 10, gonorrhoea 6, pneumonia 2, syphilis 1, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1, rheumatismus 1, urticaria 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 21 Jan. 208, hvaraf 134 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 33, febris typhoides 2, diarrhoea 2, delirium tremens 2, rheumatismus acutus 2, febris intermittens 1, neuralgia 1, pneumonia 1, erysipelas 1, erythema nodosum 1.

På *Allmänna Barnhuset*: catarrhus gastro-intestinalis 16, bronchitis 7, bronchitis capillaris 5, nephritis 5, catarrhus ventriculi 4, varicellæ 3, pneumonia 3, gastro-enteritis 3, meningitis cerebialis 2, conjunctivitis 2, diphtheria 1, trismus 1, furunculus 1, roseola 1. *Polikliniken*: catarrhus gastro-intestinalis 9, bronchitis 4, conjunctivitis 4, adenitis 3, febris intermittens 1, otitis 1, laryngo-tracheitis 1, icterus 1, rheumatismus acutus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 21 Jan. 54; inkomne under veckan: pertussis 1, diarrhoea 1, gastritis 1, colitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: den 21 Jan., febris puerperalis 3, variolæ 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 21 Jan. 30; intet fall af akut sjukdom.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 21 Jan. 165, hvaraf 80 mankön och 85 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 21 Jan. 186, hvaraf 162 från staden och 24 från länet; syphilis 19, gonorrhoea 1.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 21 Jan. 46; syphilis 6, gonorrhoea 5.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 37, variolæ 20, diarrhoea 13, angina tonsillaris 13, rheumatismus acutus 13, pneumonia 7, catarrhus intestinalis acutus 7, ophthalmia 6, catarrhus ventriculi acutus 3, gastritis 1, icterus 3, typhus 1, diphtheria 1, pertussis 1, syphilis 1, metritis 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 3, bronchitis 2.

— Hr CARLSON tillkännagaf, att han från öfverläkaren vid Provisoriska sjukhuset erhållit en skrifvelse innehållande, att koppsmittan syntes vara i betydligt tilltagande inom Stockholm, jemte hemställan, att andre sjuke kunde från sjukhuset förflyttas till någon fattigvårdsinrättning, för att lemna plats åt koppsjuke. — Hr C., som i egenskap af förste stadsläkare, i Stockholms Dagblad ställt en uppmaning till allmänheten, att genom preventiva åtgärder söka motverka sjukdomens spridning, yttrade sig i öfrigt angående nödvändigheten af dessa åtgärders

vidtagande, helst desamma, synnerligen inom de fattigare klasserna, voro i hög grad försummade.

Hr MALMSTEN delade Hr Carlsons åsigt, men fästade uppmärksamheten vid svårigheterna att vid en i stor skala företagen vaccination och revaccination erhålla tillräcklig och duglig vaccin.

Hr LILLJEBJÖRN anmärkte, att just under nuvarande årstid dessa svårigheter voro störst, då under vintern högst få späda barn vaccineras, synnerligen inom de fattigare klasserna, emedan mödrarne frukta att utsätta barnen för kylan samt att för öfrigt vaccinationen vanligen ej företages under de första lefnadsmånaderna, ehuru erfarenheten ger vid handen att barnen redan vid en månads ålder och dessförinnan kunna med framgång och utan risk vaccineras. Enda utvägen att nu bereda tillgång på färskt och gångbart ympämne, vore enligt Hr L:s åsigt att till allmänheten ställa en uppmaning att ännu ovaccinerade barn borde med det snaraste vaccineras.

Hrr GRÄHS, LAMM och MALMSTEN förenade sig med Hr Lilljebjörn.

Hr Carlson ansåg, att ifall Läkaresällskapet afgåfve en dylik uppmaning till allmänheten, deruti äfven borde fästas afseende på revaccination af äldre personer, framför allt i de hus der personer behäftade med smittkoppor förefunnes.

På af ordföranden framställd proposition beslöt Sällskapet att den ifrågasatta uppmaningen till allmänheten skulle utfärdas, samt att densamma skulle af sekreteraren uppsättas och i morgondagens tidningar ingå. Dess lydelse var följande:

Då veckouppgifterna rörande sjukligheten i hufvudstaden utvisa, att smittkoppor vunnit allt mera utbredning, anser sig Svenska Läkaresällskapet böra till allmänheten afgifva en uppmaning, att genom *vaccinering* söka förekomma sjukdomens vidare kringspredande. Härvid bör framför allt märkas, att vaccination af späda barn så snart som möjligt företages, samt att omvaccination af äldre, för alla af vikt, i första rummet bör såsom skyddsmedel användas af de personer, som hafva beröring med koppsjuka eller vistas i de hus, der sådana sjuka förefinnas.

= Diskussionen öfver *farmakopé-komitens förslag* afslutades, sedan samtliga listorne på in- och utgående läkemedel

voro genomgångna. Förslaget återremitterades till kommitterade, som tillsammans med sekreteraren, skulle granska listorna och uppsätta skrifvelse till K. Sundhets-Collegium.

Den 31 Januari.

Skattmästaren helsad. — Förslag till vattenledning. — Biblioteket. — Hr SKÖLD-
BERG ledamot. — Constitutio epidemica. — Brandtska medikalgymnastiken.

= Sällskapetets nya skattmästare Hr J. J. ASKLÖF hel-
sades af ordföranden. — Skattmästaren tackade för Sällskapetets
genom valet honom visade förtroende och uttryckte sin varma
önskan, att till Sällskapetets gagn och nytta kunna förvalta den
honom uppdragna ansvarsfulla befattningen.

= Sekreteraren uppläste en från handlanden C. J. HALL-
GREN till Sällskapet ställd skrifvelse, innehållande *förslag till*
vattenledning inom hufvudstaden med utgångspunkt från Stads-
hagen, der reservoiren skulle anläggas, hvarifrån hufvudröret
skulle löpa i östlig riktning till Hötorget, derifrån vatten-
ledningsnätet ytterligare skulle spridas till församlingarne på
norr. — Ofvannämnda förslag, som ej föranledde till någon
sällskapetets åtgärd, lades till handlingarne.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Förteckning på Svenska Läkare, Apotekare och Veterinärer,
jemte öfversigt af läkaretjenster m. m. år 1865. På K. Sundhets-
Collegii befallning utgifven af dess ombudsman. Stockholm 1865.
Gåfva från K. Sundhets-Collegium.

= Till ledamot af Svenska Läkare-sällskapet antogs:
amanuensen vid obstetriska kliniken M. L. SVEN SKÖLDBERG.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen
den 22 till och med Lördagen den 28 Januari 1865:

Sjukligheten ej betydlig, dock något ökad.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall: (från 29 läkare):

Febris typhoides	3	Meningitis cerebri	2.	Icterus	6.
Diphtheria	3.	Neuralgia	7.	Nephritis	2.
Angina membranacea	1.	Conjunctivitis	11.	Metritis	2.
Pertussis	2.	Otitis	5.	Rheumatismus acutus	18.
Diarrhoea	33.	Ang. tons. & faucium	87.	Erysipelas	4.
Febris puerperalis	1.	Thrombosis. Embolia	1.	Urticaria	6.
Febris intermittens	13.	Laryngo-tracheitis	16.	Zona	1.
Angina parotidea	18.	Bronch. Cat. bronch.	100.	Carbunculus	1.
Variolæ. Varioloides	12.	Bronchitis capillaris..	2.	Roseola	1.
Varicellæ	4.	Pneumonia	4.	Pauaridium	1.
Scarlatina	3.	Pleuritis	5.	Rheum. recens afebril.	6.
Delirium tremens	1.	Febris gastr. simplex	23.	Rubeola	1.
Syphilis	6.	Gastritis. Enteritis ..	6.	Pemphigus	1.
Gonorrhoea	7.	Peritonitis	2.		
				Summa	427.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafiner-lasarettet*: sjukantalet den 28 Januari 274, hvaraf 157 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 4, rheumatismus acutus 3, febris intermittens 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, pleuritis 1, catarrhus ventriculi 1, icterus 1, metritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 28 Jan. 178, hvaraf 81 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 5, gonorrhœa 3, bronchitis 2, pneumonia 2, febris intermittens 1, variolæ 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 28 Jan. 190, hvaraf 136 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 35, meningitis cerebro-spinalis 1, delirium tremens 1, neuralgia 1, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 15, catarrhus gastro-intestinalis acutus 11, varicellæ 4, conjunctivitis 3, nephritis 3, febris typhoides 2, bronchitis capillaris 2, pleuritis 2, diphtheria 1, meningitis cerebialis 1, tetanus 1, pneumonia 1, gastro-enteritis 1, erysipelas ambulans 1, furunculus 1, roseola 1, adenitis 1. *Polikliniken*: catarrhus gastro-intestinalis acutus 5, febris intermittens 1, conjunctivitis 1, bronchitis 1, rheumatismus acutus 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 28 Jan. 56; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, meningitis cerebialis 1, pneumonia 1, choræa 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 27; febris puerperalis 1, metritis 2.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helstillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 28 Jan. 34; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 28 Jan. 165, hvaraf 80 mankön och 85 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 28 Jan. 154, hvaraf 123 från staden och 31 från länet; syphilis 20, gonorrhœa 1.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 28 Jan. 51; gonorrhœa 9, syphilis 6.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 27, diarrhœa 18, variolæ 13, angina tonsillaris 12, febris intermittens 9, febris gastrica simplex 9, rheumatismus 9, ophthalmia 7, pneumonia 7, syphilis 3, catarrhus ventriculi acutus 3, angina parotidea 2, gastritis 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, angina membranacea 1, meningitis cerebialis 1, pleuritis 1, peritonitis 1, metritis 1, synovitis 1.

4. I *stadens fångelser*: febris gastrica simplex 2, diarrhœa 1, bronchitis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhœa 3, bronchitis 2, furunculus 1.

= Upptogs till diskussion en af Hr LEVIN P. A. i Sällskapet sammankomst den 6 sistlidne December föredragen redogörelse för den af Kaptenen BRANDT använda *gymnastiska behandlingsmetod vid framfall af ändtarmen eller lijmodern.*

År 1847 företedde sig första anledningen till uppkomsten af denna behandlingsmetod, i det att under pågående Skaraborgs regementes möte en soldat vände sig till dåvarande löjtnanten vid regementet Th. Brandt, hvilken genomgått lärokurs vid Gymnastiska Central-Institutet i Stockholm och var anställd såsom gymnast i Norrköping och vid vattenkuranstalten i Söderköping, med begäran att han måtte söka hjälpa en annan soldat, som fått ändtarmen svårt framfallen och, i anseende till båda läkarnes tillfälliga frånvaro åt andra håll, ej kunde få någon läkarehjelp. Ehuru sjelf tveksam att göra ett försök med en åkomma, som han hvarken förr sett, eller hört omtalas någon behandlingsmetod emot, uppmanades han ytterligare af en närvarande kamrat att försöka hjälpa karlen, hvarefter de följdes åt till denne. Vid betraktande af åkomman och eftersinnande att den, efter hvad som visade sig, måste bestå i en förslappning af ändtarmens lyft- och slutmuskler, äfvensom i tarmens egen muskelhinna, föll det Hr B. in att, i anledning af läget utaf ändtarmen med dess fortsättning den S-formiga delen af koliktarmen, åkomman borde mekaniskt kunna häfvas genom en framifrån bakåt uppåt verkande trycklyftskakning emot S-romanum. Vid första försök lyckades äfven ändtarmens införande omedelbart under denna rörelse, både till öfverraskning för honom sjelf och de närvarande. Samma manöver lyckades sedermera för alla dem, som Hr B. inlärde denna behandlingsmetod.

Det tillfälliga läsandet af en skrift om fruntimmerssjukdomar, och kapitlet rörande lifmoders-framfall kom honom sedermera att tänka på, att samma eller lika verkande rörelser borde kunna bringa detta organ att hålla sig uppe i bäckenet, och rufvande öfver denna idé fick han omsider tillfälle att försöka sin metod på ett par qvinnor med lifmoderfall ute på landet, hvilka försök aflöpte nöjaktigt och sedermera efterföljdes af andra, sedan han i trakten fått ett visst rop om sig att kunna bota dylika åkommor. Försöksföremål kommo snart sjelfmant och lätt, hvarunder han för sig uppgjort och utvecklade nedanstående kurplaner, med någon modifikation efter sig företeende omständigheter.

A) *Emot ändtarmsframfall:*

1) *Stödmotstående korsbensklappning*, för att höja den från plex. sacralis utgående innervationen och

2) *Ändtarms-upplyftning*. Patienten lägges på rygg med upphöjd hufvudgård, uppdagna lår och böjda knän, fötterna stödda på liggplanet. Rörelsegifvaren sätter an högra handens skiljda fingerspetsar ofvanom venstra blygdbenet, följer under en sakta skakande rörelse (för att undantränga småtarmarne) detta bens insida så nära och djupt som möjligt i nedre bäckenet, hvarest de

riktas emot plex. sacralis med en mjuk darrtryckning; derefter göres med samma hand vänd snedt inåt uppåt mot venstra refbensranden en jemn skaklyftning i nämnda riktning. Hvardera rörelsen förnyas tre gånger med fri andhämtning emellanåt.

B) *Emot lifmoder-framfall.*

1) Förstnämnda *korsbensklappning*. Patienten stöder sig något framstupad med de vågrätt utsträckta armarne mot en vägg, med skiljda fötter och något inåt vända tår, under det buken fixeras af rörelsegifvarens venstra hand, som med utbredda fingrar stöder dess medlersta och nedre del. Med löst knuten höger hand och slapp handled, samt tätt fallande slag klappas vek- och korsrygg samt länd snedt nedåt höften, först på ena, sedan omväxlande på andra sidan uppifrån trakten af 1:sta ländkotan, samt äfven rätt uppifrån samma ställe nedåt svansbenet med 5 slag, hvarefter samma trakter strykas med flat hand i samma riktning och ordning. Denna rörelse förnyas 3 till 5 gånger, så att utan att oberag försakas af rörelsen, en angenäm känsla af värma deraf uppstår.

2) *Sidpunktskakning*. Patienten i krökt ryggläge såsom i A. 2.

Gymnasten ställer sig på knäna emot patienten med hennes fötter inskjutna mellan dem, sjelf stödjande sitt underlif mot och mellan dess knän, fattar med båda armarne omkring patientens lif, så att de hoplagda fingerspetsarne mötas nära 1:sta ländkotans taggutskott, på ömse sidor om hvilket med dem göres en uppåtlyftande punktskakning. Under händernas successiva flyttande nedåt till hvarje kota och sedan snedt om veka lifvet på insidan af höftbenen ned emot ljumskarne, fortsättes denna rörelse flere gånger. Hela rörelseoperationen repeteras 3 gånger.

3) *Lifmoder-darrlyftning*. Samma läge som föregående. (Blåsa och ändtarm böra om möjligt vara nyligen tömda, fastande mage eller lätt frukost.) — Börjande med en tarmarne från nedre underlifstrakten uppåt trängande rörelse, nedför gymnasten sina supinerade händer med sträckta, något skiljda fingrar från blygdågen, sökande följa bäckenringens främre insida så nära och djupt som möjligt, ned i lilla bäckenet; samt söker, allt med fingrarnes böjsida framåt, att fatta den förut inom bäckenet inskjutna lifmodern och föra den med en mjuk, men ändock kraftig, darrtryckning uppåt i riktning mot ryggen och mellangärdet; hvarvid, om rörelsen är rätt gjord, gymnasten slutligen har både lifmoder och småtarmar i det hopslutna greppet. Patienten erfar dervid en tydlig indragande känsla i de nedre slappa bäckenorganerna. Äfven denna rörelse förnyas 3 gånger.

4) Härtill lägges i vissa fall vanlig *darrtryckning i maggropen*.

Mellan rörelserna får någon tid förflyta, lagom att bortaga känslan af sista rörelsen och derunder får patienten, i motsats till det vanliga gymnastiska bruket, ligga stilla, ifall framfallet varit fullständigt och gammalt, samt alltför vidt bäcken dertill ger anledning. Rörelserna gifvas utanpå det enkla linnet. Patienterna tillhållas att under behandlingstiden i allmänhet gifva akt på sina

rörelser och taga sig till vara för högt klifvande, hukande, böjande och lyftande; samt, ifall moderring förut begagnats, dagligen taga en insprutning af svalt vatten. Eljest tillåtes dem fri, gående rörelse.

Efter något ömmande vid behandlingens början, tåla patienterna snart nog fullkomligt väl vid densamma, ehuru den 3:dje rörelsen för betraktaren visar sig temligen våldsamt.

Antecknade sjukdomsfall, som varit föremål för denna behandlingsmetod, och som äro stödda på sådana uppgifter, att de kunna utgåra en giltig grund för befogadt omdöme.

A) *Framfall af ändtarmen:*

1. Hr S—g; hade i flera år lidit af ofta återkommande ändtarmsframfall och försökte 1859 på Dr ERLANDSSONS uppmaning Hr Brandts behandling. Behandlades först tillfälligt en gång, och sedermera några (ett obestämdt antal) dagar efter hvarandra. Har sedermera på förnyad tillfrågan alltid upplyst, att han numera ej känner af denna åkomma.

2. Ett treårigt barn till en hemmansegare i Ö. på Billingen hade en tid lidit af ändtarmsframfall hvarje gång afföring skedde. Hr B:s hjälp anlätades, men barnets rädsla för främlingen och tillika afstånd från Hr B:s bostad föranledde att rörelsegifvandet maste anförtros åt barnets moder, efter noggrann undervisning och försök i Hr B:s närvaro. Efter några få dagars behandling upphörde åkomman och har, enligt fleras intyg, sedan dess aldrig visat sig.

B) *Framfall af lifmodern.*

1. 1861 den 10 Augusti. Hustru S. L., 47 år gammal; genomgått 5 barnsängar under 27 års tid, hvarunder hon beständigt varit besvärad af lifmodersänkning. Under de 3 sista åren har framfallet varit komplett, så att hon burit organet i en slags grimma, som hon sjelf gjort. Ytan har antagit epidermiskt utseende och patienten har under sednare tid varit särdeles besvärad af tyngd och dragning i underlifvet, värk i korsryggen och svårighet att låta urinen.

Behandlades med ett kort afbrott till den 30 i samma månad. Organet höll sig inne från första dagen, ehuru patienten gick $\frac{1}{2}$ mil till sitt hemvist. Efter lyftning af en potatesgryta sankte det sig åter andra dagen, men blef ej komplett. Sedermera blef det allt fastare i sin normala ställning och ansåg sig patienten vid behandlingens slut kunna göra nästan hvad som helst i sina sysslor, utan fara aller obehag. Är fortfarande frisk när detta nedskrifves. (BRANDT.)

2. 1861 den 12 September. Hustru M. L., 37 år. Tre veckor efter en barnsäng 1858 var patienten sysselsatt med att baka, under det att hon, hvilande på ena foten, skötte rullvaggans rörelse med den andra och derpå utbar ett skulämbar till ladugården. När hon nedsatte ämbaret bekom hon ett framfall, som

nu är fullständigt, stort som ett äpple, men med någorlunda normal slemhinna.

Behandlades med 3 veckors afbrott till den 12 Oktober, då framfallet länge varit inne. Undersöktes ånyo efter 3 veckor då organet fortfarande var inne.

År fortfarande frisk den 21 November 1864. (BRANDT.)

3. 1862 den 7 Augusti. Hustru L., 44 år. Framfall sedan 2 år, obestämd tid efter föregående barnsäng. Framfallet är äpple stort, slidans väggar mycket svullna, bildande 2:ne stora blåsor jemte lifmodern på dess framsida; ständiga plågor i korsryggen och brännande hetta i organet.

Efter 8 dagars behandling var ryggsmärtan borta, under det framfallet förbättrats till sin karakter, men fortfarande var synligt ute. Efter 3 veckors behandling hade framfallet reducerats till simpel sänkning, då äfven känslan af hetta försvunnit. Fick sedermera behandling blott en gång i veckan och vid förnyad undersökning efter 3 veckor hade lifmodern ytterligare höjt sig. I slutet af året inträdde grossess, men organet förblef derunder på sin plats. (Dr TH. LUNDBERGER.)

4. 1863 den 5 Mars. Fru B., 44 år. Sänkning under 8 år; framfall de tre sista. Den 20 Mars vid undersökning var lifmodern inne i bäckenet med munnen $1\frac{1}{2}$ tum öfver bäckenbotten; fortfarande slapphet i slidans främre vägg. Är frisk den 21 November 1864. (Br.)

5. 1863 den 7 Mars. Pigan A. A., 51 år. Fullständigt framfall sedan 3 år, efter ett fall ned i en källare. Efter börjad behandling försvunno tyngd och plågor i ryggen hastigt och den 20 höll sig lifmodern inne, endast med slapphet i främre slidväggen. (BRANDT.)

6. 1863 den 8 Mars. Fru L., 44 år. Framfall sedan 5 år tillbaka, 2 år efter sista barnsäng. D. 19. Lifmodern håller sig endast ett par timmar inne efter hvarje behandling. Som hon dock kände mindre utaf de åtföljande symtomerna och fick djup sorg, afbröt patienten kuren. (Br.)

7. 1863 den 8 Mars. Maria N., ogift, 24 år. Efter bärandet af en tung läda fick patienten för 3 år sedan en sänkning med inflammation af lifmodern. En falla af främre slidväggen synlig i vulva. Patienten kände sig bättre redan efter första behandlingsdagarna och den 15 var lifmodern vid normal höjd, något bakåtlutande, men slidan ännu slapp. (Dr BERGSTEN.)

8. 1863 den 8 Mars. Elna J., 44 år. Fullständigt framfall sedan 8 år. Efter 4:de behandlingsdagen stod lifmodern 1 tum högt i bäckenet och plågorna voro borta. Den 19:de kände sig alldeles frisk och bar af oförstånd en vattensä, utan att framfallet återkom. Fortfarande frisk. (Dr BERGSTEN.)

9. 1863 den 3 November. Hustru Maria E., 45 år. Födt 4 lefvande barn och haft 2 missfall, det sista vid påsktiden detta år. Bar 3 veckor derefter en half tunna råg, hvaraf stark blodgång i 8 dagar. Måste sedan ligga till sängs i 11 veckor utan

förmåga att röra sig. Vid undersökning stark sänkning af lifmodern och slidan. Modermunnen öppen för första pekfingerleden, omgifven af ojemnheter och hela lifmodern anväld. Efter 6 dagars behandling kunde patienten utau svårighet gå från sitt hemvist upp till gymnastiklokalen. Den 8:de dagen var modermunnen slutan, nästan slät, dragen något åt venster, men lifmodren högt upplyftad och slidan sammandragen. Den 15:de kände sig patienten fullt frisk, reglerade den 18—22:dra; samt hemreste den 29 November i bästa tillstånd, utan tecken till sänkning vare sig af lifmoder eller slida; men obetydliga ojemnheter kändes ännu omkring den hopdragna yttre modermunnen. (BRANDT.)

10. 1863 den 8 November. Fru T., 47 år. För 5 år sedan uppkom efter lyftning af hennes då sjuke man en lifmodersänkning, som förvärrats genom årliga missfall och ansvallning af äggstockarne (enligt uppgift af läkare i Januari 1862). Dr Sylvén konstaterade vid patientens ankomst till Sköfde ofvannämnde dag sänkning af lifmodern, stor slapphet och framfall af slidans främre vägg — hvilket tillstånd åtföljdes af olidlig värk i venstra ljumskan nedåt benet, så att patienten äfven liggande genom högljudd jemmer ofta väckte sin man. Stor tyngd i underlifvet och svårighet att gå. — Redan efter de första dagarnes behandling voro plågorna borta. Den 15 November kändes lifmodern redan betydligt upphöjd i bäckenet, men slidan var ännu slapp, nedhängande framtill. Den 22 var slidan sammandragen. Den 29 hemreste, enligt egen utsago kännande sig fullt frisk. Sednare har blifvit upplyst, att patienten efter en ansträngning fått ny känsla af tyngd, hvilken dock åter försvunnit under bruket af länd- och korsbensklappningar. (BRANDT.)

11. Att hustru Maja Jansdotter från K. i R. socken, vid i dag företagen undersökning befunnits lida af ett fullständigt lifmoderframfall (prolaps. uteri complet.), så att lifmodern, som är exkorerad kring sin yttre mun, bildar en stor svulst af 2 till 3 tums höjd, räknadt från de stora blygdläpparna till spetsen af svulsten, det varder härmed på förut aflagd embetsed intygadt. Sköfde den 14 Augusti 1863. O. SYLVÉN, Med. Dr, Bataljonsläkare.

Den 1 September förnyades undersökningen på ofvannämnda qvinna, hvilken under tiden använt gymnastik hos Hr Kapten Brandt; och befanns dervid att lifmodern träffades omkring 2 tum inom och ofvan de yttre blygdläpparna, detta ehuru qvinnan kom gående till min bostad, hvilket på förut aflagd embetsed intygas. Sköfde den 1 September 1863. O. SYLVÉN.

12. 1864 den 29 Januari. Fru H., 43 år. Sista barnsäng för 12 år sedan. Ett år derefter uppkom lifmoderframfall med detsamma åtföljande envis förstoppning och nervösa lidanden. Begagnade deremot moderring, men hvilken för 5 år sedan förorsakade en inflammation i lifmodern med hönsäggstor svulst derstädes, hvarför patienten måste ligga till sängs under behandling af Dr LAGERLÖF i Kristinehamn under 4½ månads tid. Efter behand-

lingens slut kvarstod framfallet, hvaremot ring fortfarande begagnades, sedan en försökt slidhållare ej kunnat nyttjas. Moderhalsen var nu mycket förlängd, påträffades redan i slidans ingång. Ringen borttogs vid gymnastikens början.

Den 19 Febr. Lifmodern nu uppdragen in i bäckenet, lutande bakåt. Patienten känner sig må väl.

Den 18 Mars. Lifmodern indragen till $2\frac{1}{2}$ tums höjd öfver frenulum. Dess ställning bakåt lutande. Patienten, som känt sig sjuk någon tid, hemreste denna dag. (BRANDT.)

13. 1864 den 12 September. Fru I., 48 år, stark kroppsbyggnad. Har under 14 å 15 år lidit af kronisk bronkialkatarr (med emfysem?), som ofta förorsakat häftiga och envisa hostanfall. Utan andra symtomer än en känsla af tyngd djupt i underlivet, som ofta gjorde sittande ställning obehaglig, upptäcktes för några år sedan en stark sänkning af lifmodern, hvilken sedan dess öfvergått till ofullständigt framfall af organet, som vid ankomsten till Sköfde denna dag mötte det undersökande fingret mellan de inre blygdläpparne, med främre väggen af slidan starkt påsliskt framfallen.

Den 3 Oktober. Under gymnastikbehandlingens fortgång har nämnda obehagliga tryckande känslan vid sittande försvunnit, jemte förutvarande tyngd i korsryggen, oaktadt rätt besvärlig hosta fortfarande ofta angripit patienten. Vid slidans ingång möter ännu en påslisk, slapp svulst bildad af en ännu framfallen del af slidans främre vägg. Vid pass $1\frac{1}{2}$ tum ofvanom blygdbandet möter lifmodern, med temligen starkt ansvalld sliddel, men kännes fast i sitt läge, med modermunnen dragen något mer än vanligt bakåt korsgropen och kroppen ungefär midt i bäckenets kärnlinie. Äfven den kännes större än vanligt.

Den 16 Oktober. Oaktadt fri rörelse och ganska besvärande hosta, håller sig lifmodern vid samma höjd, men ej obetydligt framåtlutande. Främre slidsegmentet har nu fullständigt dragit sig tillbaka inom slidöppningen, men bildar ännu en vulst, känbar ofvanför de inre läpparna. I öfrigt säger sig patienten må fullkomligt väl i afseende på sina förra underlifsåkommor, de tider då ej hostanfallen besvära allt för mycket. Lifmodern har under de sista 14 dagarna ingen gång varit framfallen. (LEVIN.)

14. 1864 den 3 Oktober. Fru C., 47 år, medelmåttig kroppsbyggnad. Lifmoderframfall under 8 års tid, hvarunder patienten dock lyckligt genomgått 2:ne grosesser. Efter en lyftning med derpå utförd uppåtsträckning af armarne blef framfallet för ett par år sedan fullständigt, och har sedan dess aldrig varit inne annat än tillfalligtvis efter reposition, men vid upprätt ställning genast åter utträngt. Under denna tid har patienten haft en hetsig peritonit af ej utredd anledning, hvarefter krafterna ytterligt ejönko. Sedermera varit plågad af periodiska korssmärtor, stark afsöndring från det framfallna organet, mycket trög afföring, som förvärrat lidandet, men på sednare tid förbättrats efter bruket af lösande

mineralvatten. Urinafgången ej särdeles försvårad och ordentligt menstruerad.

Hela öfre hälften af slidan, med lifmoderns slid-del starkt ansvalld, utträngd utanför yttre blygdläpparne. Slemhinnan derå är torr, har helt och hållet antagit natur af öfverhud och är föga känslig.

Den 5. Efter första dagens behandling höll sig lifmoderklumpen kvar inne i bäckenet, trots fri vandring på gatorna, men vid gående till stols framföll organet ånyo. Anbefalldes mera stillhet under påföljande dagar. Den 16 Oktober. Lifmodern har hållit sig inne sedan den 5:te, den står nu med munnen nära 2 tum högt, bakåt korsgroppen. Främre slidväggen bildar ännu en betydlig fälla, känbar mellan de inre läpparna. Behandlingen afbröts genom patientens nog tidiga hemresa den 10 November; — men den 20 egde den vunna förbättringen fortfarande bestånd, ehuru organet vanligen på eftermiddagarne kändes något mera sänkt. (LEVIN.)

15. 1864 den 22 November. Hustru Christina P., 45 år; gift i 16 år, med 4 barnsängar. Redan efter första barnsängen för 15 år sedan sänkning af lifmodern, hvilken efter hand utvecklats till ett framfall, som på första året var komplett. Såsom sådant har det under de sista åren äfven varit permanent, så att det under rörelse alltid befunnits utom bäckenet, ofta äfven om nätterna, emedan när patienten fört in det helt och hållet, hon erfarit stark sveda under bröstet och hufvudvärk; hvarför hon ej varit angelägen att hålla det inne, ehuru hon ständigt kände slitning i ryggen och tyngd i underlivet, samt yttersta svårighet att kasta vatten. Aldrasvårast har åkomman besvärat henne de sednare 5 åren efter sista barnsängen, då hon ej en minut kunnat hålla det inne under stående ställning.

Efter 1 månads gymnastikbehandling har patienten nu sitt framfall fullkomligt inne, såväl dag som natt. Nyss anländ till gymnastiklokalen, efter att hafva gått från sitt hemvist och uppför trappan, står lifmodern $2\frac{1}{2}$ tum högt i bäckenet; slidans slemhinna kännes väl ännu tjock och vulstig, nästan läderartad och af bakre väggen nedskjuter en strutformig påse af en tumändas storlek mellan de yttre läpparne. Yttre modermunnen är temligen öppen, flikig. Patienten kan nu fritt röra sig, utan att lifmodern någon enda gång efter hvad hon uppger framfallit sedan behandlingens första dag; ehuruval densamma kännes sänkt mot aftnarna. Den förr erfarna känslan af obehag när organet var inskjutet har efter hand försvunnit och är nu alldeles borta. (ERLANDSSON och LEVIN.)

16. 1864 den 22 Nov. Fru K—r, 48 år; gift uti 15 år, hvarunder 2 barn. Sista barnsängen, 8 år sedan, följdes af stor svaghet, hvarunder patienten efter gång i trappor förmärkte sänkning af lifmodern, som efter hand utvecklade sig till fullständigt framfall; hvilket årligen ökats till storlek, under tilltagande matthet, svårighet att kasta vatten och oförmåga att sköta sina husmoderliga åligganden, hvilket förorsakat patienten stor sorg, nästan mer

än det kroppsliga lidandet. Försökt begagnande af moderring, men i anseende till deraf förorsakade hudlösheter med värk och sveda, samt ständig flytning måste den borttagas och svala insprutningar nyttjas. På sednaste tid har framfallet varit permanent, ej kunnat hållas inne vid någon rörelse och isynnerhet på eftermiddagarne varit särdeles besvärande.

Efter första dagens behandling har framfallet emot vanligheten hållit sig inom bäckenet, ehuru patienten rört sig likasom förr. Lifmodern möter $1\frac{1}{2}$ tum innanför blygdbandet, stödd å bäckenbotten. Främre slidväggen till en del pungformigt framträngd mellan yttre blygdläpparne. Yttre modernunnen öppen, flikig och ojemn i kanterna. Slemhinnan i slidan hypertrofierad, läderaktig, besatt med papillära hypertrofier. (LEVIN).

Dessa nu anförda, äro de hufvudsakligaste och tillförlitligaste behandlingsfall, som jag under min vistelse i Sköfde samlat och till en del sjelf observerat; såsom mig synes tillräckliga för att på dem grunda ett gynnsamt omdöme om denna behandlingsmetod. Derjemte hafva förekommit åtskilliga andra, dels deviationer, dels lidanden, som ej egentligen bordt vara föremål för behandlingen, hvilken ock hos dessa patienter under min vistelse der afbröts. Såsom vanligt händer, när en ny kurmetod kommer i ropet, öfversvämmas dess utöfvare af en mängd olikartade sjukdomar, som ej ligga inom hans gebiet, och hvilka, på enträgen begäran emottagna, sedermera ligga både behandlingsmetoden och dess utöfvare till last. Således fanns här vid min ankomst ett fall af framträngd lifmoderpolyp, ett af vandrande njure o. s. v. jemte flera fall af enkla lifmoderhypertrofier, kroniska inflammationer, bakvikningar och framåttjelpningar. Såväl emot hypertrofierna som isynnerhet framåttjelpningarna har jag bevittnat mycket vackra verkningar af kuren, hvarföre jag ber att få vidfoga 3 rätt anmärkningsvärda fall af detta sednare lidande.

Ett fall af botad framåttjelpning anføres äfven enligt Dr Erlandssons afgifna intyg.

Lifmoders-framåttjelpning.

17. Fru E. 31 år; 2:ne barn. Sedan 11 år tillbaka svåra symtom af ryggmärgsretning, sammanhängande med ulcerationer kring den hypertrofierade modernunnen och framåttjelpst lifmoderläge, med stöd på bäckenbotten baktill. Hela ryggen ömmande, hettande och värkande, med oförmåga till någon aldrig så litet ihållande rörelse. Kan således ej gå mer än några få steg, utan att plågorna i ryggen jemte trängningar till urinkastning och tyngd i underlifvet förvärras. Ofta anfall af »hugg i sidorna och magkramp», och när dessa symtom blifva våldsammare genom försök till ansträngningar, uppkommer stor ömhet i hela underlifvet. Plågorna kännas såväl i hufvud som rygg vid alla liffigare försök till rörelse, vare sig med armar eller ben. God matlust. Aföring oklanderlig. Reglering ordentlig, men alltid åtföljd af ökade plå-

gor. Patienten begagnade utan skenbar nytta vattenkur vid Bie under några veckor på eftersommaren 1863, hvarefter hon den 25 Sept. började gymnastikkur hos Hr Brandt. Denna visade snart god verkan, så att i början af Nov. s. å., då jag träffade patienten i Sköfde, egde hon mycket större förmåga att röra sig, utan att stegra eller framkalla de förra plågorna, samt kände sig i alla afseenden bättre. Efter 7 månaders ihållande behandling hade så god förbättring vunnits, att hon hemrest kunde utan obehag sköta om sin hushållning, vara rörlig både ute och inne, ehuru visserligen med någon fortfarande retlighet i nervsystemet; hvilket förhållande enligt ny underrättelse ännu eger rum. (LEVIN).

Vid afresan från Sköfde uppgifves af Hr B. lifmoderns volym minskad till vanlig storlek, dess ställning upprätt och höjd från bäckenbotten omkring 2 tum.

18. Fröken S. 37 år. För 15 år sedan började och tilltogo småningom smärtor i underlifvet, matlusten förlorades under tilltagande oordningar i matsmältningen och tidtals påkommo krampaktiga plågor i hypogastrium, hvilka någon gång spreda sig upp öfver nafveln. Regleringen påkom regelbundet och utan plågor hvar tredje vecka. Ingen svårighet att kasta vatten, men trög aföring. I början fanns ingen ömhet eller värk i ryggen, men mycken kramphosta; och efter en Marienbaderkur 1858 utbröt klonisk kramp, till en början mest i diaphragma och respirationsmusklerna, men sedan äfven i extremiteterna. Efter en samma år genomgången vattenkur vid Bie minskades skärpan af de inre krampplågorna; men de blefvo under det följande året våldsammare i extremiteterna. Derefter tillkommo våldsamma kräkningar, utan föregående qväljning, efter hvarje måltid. Ryggen började ömma under det en tryckning erfors öfver hjessan och synen blef särdeles svag. Sömnen var fortfarande god. Något resultat af inre undersökning från denna tid är ej känt. — Under hela denna tid, allt sedan krampen i extremiteterna började, har patienten varit oförmögen att gå uppe, har endast med ytterlig svårighet kunnat flytta sig genom ledning vid möblerna inuti rummet, men med våldsam kramp åtföljande hvarje försök, såväl härtill, som att begagna händerna. Patienten har t. ex. ej kunnat bjuda till att skriva en rad, sticka, eller på annat sätt sysselsätta sig under hela 6 å 7 sednare åren.

Den 3 Okt. 1864. Patienten är ytterligt afmagrad med stark skolios af ryggen, bågsegmentet devierande åt höger $1\frac{1}{2}$ tum från medellinien. Vid aldra lindrigaste beröring af de 2 sista halkotorna uppstår ögonblickligen en envis kramphosta; der nedanom är ryggen ej så särdeles ömmande.

Lifmodern är starkt framåstjelp, med botten såsom det nästan tyckes genom adhesioner neddragen mot blåsans hals och vaginaldelen låter, ehuru svåråtkomlig genom sitt högt uppskjutna läge i korsgroppen, en gång fattad, temligen lätt nedvika sig genom böjning, men lösösläppt återtager den fjederlikt sin bakåt riktade

ställning. Ingen känbar hypertrofi af kroppen, och halsen är fullkomligt virginel.

Behandlades med N:o 2 och 3, dartryckning och strykning längs benens nervstammar, men kan blott fördraga rörelser af lindrigaste pression.

Den 16. Tar nu rörelserna nästan lika med andra; har repat sig rätt mycket och börjat gå med stöd, hvartill förut ej gjorts försök under 8 år, emedan hälarne ej utan yttersta smärta kunnat tryckas mot golfvet, utan fotens ställning gjort patienten i dess fruktlösa försök till tågångare.

Har äfven börjat kunna styra sina händer till skrifning, men med stor ansträngning. Lifmodrens lägeförhållande ungefär lika som den 3 Okt.

Den 23 Nov. Framstegen äro i ögonen springande. Patienten, som i stället för sitt förra slappa lidande och bleka utseende, fått lifliga anletsdrag, går nu för sig sjelf helt obesvärad öfver rummet och har skrifvit en mängd bref till sina vänner.

Lifmoderns botten har höjt sig betydligt och modermunnen är nu lätt åtkomlig närmare bäckenets axellinie, samt hela organet utom all jemförelse rörligare. Kramp påkommer nu ej alla, fastän de gymnastiska rörelserna gifvas med alltmera eftertryck. De båda halskotorna ännu dock mycket ömma. (LEVIN).

19. Fru B. enka, 25 år. God kroppsbyggnad, något svankryggig och friskt utseende; barnsäng för 2 år sedan. Har som yngre haft bleksot och stark vaginalblennoré med värk i korsryggen, känsla af sugning mellan skulderbladen och hjertklappning, isynnerhet om aftnarne efter sänggåendet. Klen matlust och trög af-föring. Har under första grossessen haft stark lifmodersänkning med pressningskänsla nedåt och svårighet att sitta.

Den 3 Okt. 1864. Modermunnen är jemte slidhvalfvet dragen så högt upp bakåt korsgropen att densamma ej med fingret kan nås. Lifmoderkroppen kännes starkt framåtstjelp, med botten tryckt emot blåshalsen. Plågas af täta urinträngningar. Bäckens-tällningen visar stark stupning framåt, men eljest rymligt och väl bildadt bäcken. Efter några dagars gymnastik (rörelser n:o 1, 2, 3 och 4 — n:o 1 likasom alla fall af framåtstupning utaf lifmodern endast med ländhöftklappning) kände sig patienten redan mindre besvärad af urinträngningarne. Den 16. Ingen förändring af lifmoderns ställning. Trängningarne åter plågsamma under ett par dagar.

Den 21 Nov. Lifmoderkroppen har nu antagit ett nästan normalt upprätt läge, är rörlig, men fortfarande med sliddelen högt uppe och tryckt bakåt korsgropen. Den kan dock nu fullkomligt nås och i upprätt ställning (hvari alla undersökningar gjorts) käunes den hafva en lutning af 50 till 60 grader mot våglinien. De subjektiva symtomerna äro nu mycket minskade, isynnerhet urinträngningen, hvilken dock ännu någon gång låter lindrigt känna sig. De förut i 4 månader uteblifna menses hafva återkommit regelbundet, men sparsamt i 2 perioder, samt blott varat i 2 dagar,

Afföring är ordentlig. Tyngden i underlifvet och svårigheten att sitta nästan borta. (LEVIN).

20. Hustru Johanna A. från H. som vid undersökning den 17 sistlidne Nov. befanns lida af *retroflexio uteri*, med slapp, öppen och ojemn modermun, prolapsus vaginæ isynnerhet framtill, irritation af urinblåsan med betydlig ömhet i blåshalsen och ständigt benägenhet till urinkastning, har genom gymnastisk behandling af Hr Kapten Brandt, först från den 20 till 27 Nov. och med afbrott för inträdd menstruation, sedermera från den 6 till 12 Dec., eller tillsammans 15 dagar, vunnit det resultat, att ej blott efter 5 dagars behandling lifmodern befanns stå rätt, modermunnen var fastare, urineringen nästan normal, prolapsus vaginæ och ömhetsen i blåshalsen mindre; utan äfven vid undersökning den 13 Dec. hustrun befriad från alla plågor, kände sig fullkomligt frisk. Hvilket gynnsamma resultat äfven, 18 dagar derefter, vid i dag förnyad undersökning, oakadt ansträngande göromål under gårdagen, befanns fullkomligt oförändradt. Då jag dessutom har mig bekanta flera sjukdomsfall af dels lika, dels svårare beskaffenhet inom qvinnans sexualsystem, behandlade medelst Hr Brandts gymnastik med lika lycklig utgång, kan jag ej nog rekommendera densamma emot förutnämnda sjukdomar. Sköfde den 31 December 1862.

P. ERLANDSSON.

Med. Dr och Kir. Mag.

Hvad nu mina åsikter i ämnet beträffar enligt den erfarenhet jag kunnat inhemta under först en veckas noggrannt iakttagande, såväl af sjelfva behandlingsmetoden, som vid patienternas förnyade undersökningar och utforskande af deras öfriga förhållanden, samt subjektiva befinnande under och i anledning af behandlingen, — så får jag oförbehållsamt framlägga dem för att gälla hvad de kunna.

Genom ryktet erfarande att kapten Brandt i Sköfde uppfunnit ett nytt sätt att medelst gymnastik bota lifmoderafvikningar och enkannerligen framfall, får jag erkänna att jag i början mycket trillade på uppgiftens sanningsenlighet, till dess jag i Dr Erlandssons från Sköfde muntliga intyg förlidet års sommar vann bekräftelse derpå. Under en resa på hösten sammanträffade jag med kapten B. i Sköfde, samt fick af honom sjelf omedelbar upplysning om manualoperationerna vid hans behandlingsmetod, samt hörde flera påtagliga fall af förbättring uppgifvas; och såg med egna ögon framgången hos en då i Sköfde befintlig sommarbadgäst från Bie, hvilken bland de iakttagna fallen är upptagen under N:o 17 och efter ej fullt 6 veckors behandling var påfallande förbättrad. Dessa omständigheter styrkte mig i föresatsen att söka vidare bekräftelse på behandlingsmetodens verkan, helst årligen till vattenkuranstalten vid Bie anlända flera qvinnor, hvilka uppenbarligen hafva sina spinalirritationer och andra nervlidanden att skylla på anomalier inom slägtlifsfæren; och mot hvilkas grundlidande vatten-

kuren därför oftast visat sig alldeles överksam, så att symtomerna ifall de för någon kortare tid mildrats, dock snart återkommit, eller ock fullkomligt utan förändring motstått vattenbehandling i förening med vanlig gymnastik.

Under tiden upptogs saken, såsom bekant är af enskilda ledamöter utaf Svenska Läkaresällskapet; men under den försökstid af ej mer än högst 14 dagar, som Hr B. på deras uppmaning och i deras namn i Stockholm använde, kunde genom ofullständiga förberedelser och knapp tid ej någon fast öfvertygelse vinnas, hvarpå ett något så när giltigt omdöme och utlåtande i ämnet borde grundas och afgifvas. — Önskan att sjelf vinna öfvertygelse, förenad med otålighet att invänta resultat af Sällskapets möjligen vidare åtgörande i saken, föranledde mig därför att efter slutad badesäsong vid Bie, personligen inställa mig hos kapten Brandt den 1 Oktober detta år. Jag vistades oafbrutet, och nästan stundligen, hos honom under en veckas lopp, då jag uppfattade sjukdomshistorierna och undersökte alla hans patienter (med undantag af ett rätt intressant fall, der undersökning af pryderi ej tilläts, och hvilket jemte ett och annat som ej bordt vara föremål för behandlingen, ur denna relation är uteslutadt); samt fastställde diagnoserna efter mitt bästa förstånd. Sedermera återkom jag 2 gånger med olika mellantid, den sista gången 7 veckor efter mitt första uppträdande — och begagnade under tiden tillfällen att underrätta mig om åtskilliga personers tillstånd, som förut genomgått men afslutat behandlingen. Äfven diskuterades ämnet med de i staden boende läkarne Hrr Erlandsson och Sylvén, hvilka båda iakttagit flera sjukdomsfall botande och tillfölje deraf skänka sitt fulla erkännande af behandlingsmetodens värde för läkande eller förbättrande af mångåriga och fullständiga lifmodersframfall.

Från min synpunkt kan jag ej annat än skänka Hr B:s uppfin- ning så stort förtroende som, och större än jag sjelf fattat för någon annan behandlingsmetod, ej allenast vid framfall af lifmodern, utan äfven emot andra missriktningar af detta organ.

Min öfvertygelse är derjemte, att den skall befinnas vara ett utmärkt medel att väcka och underhålla en reglerande, regressiv metamorfos vid fall af så kallade lifmoderinfarkter eller kroniska inflammationer, hypertrofier och benägenhet för aflägringar och främmande bildningar af flera slag uti lifmodern och dess annexer. Att den vidare, med vederbörlig omtanka handhafd, d. v. s. ej missbrukad vid fall af akut inflammation i närbelägna delar, eller der fara finnes för bristning af någon tumör i underlifvet och dylikt, — ej kan medföra någon slags våda, när den såsom sig bör, samt med vana och handlag att gifva rörelserna, användes.

Efter hvad som rörande detta ämne har föregått, är det mycket troligt att det mötes med ej ringa fördom från mången läkares sida; och min auktoritet är väl ej heller den rätta att söka häfva en dylik. Men, menniskan vågar det, hvartill hennes idéuppfattning manar henne, — och min öfvertygelse är att läkarekonsten har allt skäl att tacksamt tillägna sig alla hjälpmedel på ett verk-

samhetsområde, der hon, såsom vi väl veta, förut räknar så få och föga verksamma, som, i fråga om häfvande af lifmoderns åkommor i allmänhet och dess lägeförändringar i synnerhet, är fallet.

Vid de diskussioner som enligt dess tryckta förhandlingar inom Läkaresällskapet hållits, rörande ifrågavarande ämne, har man bland annat att fästa sig vid den förhastade slutsatsen som af en och annan sällskapets aktade ledamot framkastats, men, antagen för god, helt och hållet måste missleda omdömet hos dem som icke haft tillfälle att personligen pröfva — jag menar yttrandet, att det vid behandlingen företrädesvis verkande momentet vore lufttrycket. För en närmare eftertanke måste denna förklaring helt och hållet falla. För dess antagande skulle tvenne motiver vara möjliga. Det ena ifall den utfallna lifmoderns förmodade indrivande i bäckenhålan under sjelfva operationen dermed skulle afses, hvarvid lufttrycket borde verka såsom vid vattnets stigning i en pumpstöfvel genom uppkomst af tomrum. Sådant eger dock ej rum, emedan Hr B. alltid tillser att organet före rörelsernas gifvande är infördt uti bäckenet, samt emedan detsamma medelbart genom bukbetäckningen fattas och handgripligen uppföres på sitt ställe. Det andra motivet vore att det yttre lufttrycket skulle vara i stånd att hålla organet, en gång fullständigt infördt, genom buktäckets motstånd å sin sida, kvar i hålan. Detta jäfvas genom den anmärkningen, att ett framfall då ej behöfde någon annan behandling än det simpla, men fullständiga, införandet; hvilket alla måste erkänna är alldeles otillräckligt.

På något annat än ettdera af dessa tvenne sätt kan lufttrycket, ehvad jag ser, ej verka — och alltså är den förklaringen förkastlig. Tvärtom bekräftade de patienter, af hvilkas subjektiva uppfattning jag sökt upplysning, att *efter den första upplyftningsoperationen* antingen det oförklarliga inträffat att en lifmoder, som förut otaliga gånger af dem sjelfva varit införd och vid upprätt ställning genast åter framfallit, ofta oafbrutet kvarblifvit inne i bäckenet; till deras egen stora förvåning, ehuru de under tiden utfört samma rörelser, som tillförene ovilkorligen föranledt dess framfallande. Eller ock, om framfall åter föranledts af stolgångskrystningar, lyftningar eller räckningar o. s. v., att organet, om det genast åter införts, bibehållit sig i läge af enkel sänkning till nästa operation, då den välbekanta nedåtdragande känslan åter försvunnit — och organet vid undersökning känts stå mer eller mindre högt i bäckenet, utan omedelbart stöd på dess botten. Att afgifva någon annan förklaring på detta fenomen, som af mig sjelf flere gånger iakttagits, tilltror jag mig ej; — men helt påtagligen har lufttrycket dervid ej det ringaste inflytande, enär det ju vid organets befinnande inom kroppen verkar lika från alla utsidor.

Jag kan således tills vidare ej fatta någon annan förklaring in den gamla af *turgor vitalis*, ehuru den svårigen är tillräcklig, när man betänker både organernas ömsesidiga läge, vid fästningsmedel och dessas utomordentliga slapphet och uttänjning vid fullständiga framfall. Iakttagelsen måste dock kvarstå, såsom ett mång-

faldigt bekräftadt factum, hvarpå det återstår att vinna en nöjaktig tydning. Skulle man vilja försöka en sådan, utan objektiv skärskådning, hvilket väl sällan lärer erbjuda sig, så synes mig den af organets lättande under operationens, detsamma hopklämmande, inverkan, i förening med tonisering af muskelnerver och kontraktila väfnader i banden, vara mest antaglig.

Såsom en obestridd följd af behandlingen får jag således påpeka organets afgjorda benägenhet att från den förras första handläggning stadna kvar inom bäckenet och detta ofta på ett alldeles förvånande sätt, i det att patienterna gått lång väg, i trappor o. s. v. omedelbart efter slutade gymnastikrörelser och organet har det oaktadt stadnat kvar inom vulva, ehuru, enligt patienternas egen utsago, det tillförenej varit inne ett ögonblick, utom i sittande eller liggande ställning. Men i allmänhet synes dock benägenhet för sänkning fortfarande både finnas och göra sig känbar under eftermiddagarne och mot aftnarne, ehuru organet under den närmaste tiden efter gymnastiken, som alltid sker innan magen blir fylld, således på f. m., kännes utomordentligt lätt, eller rättare ej kännes alls. Såsom af berättelserna kan ses har det otroliga äfven ofta inträffat, att organet fortfarande stadnat kvar inom bäckenet, ehuru operationernas antal inskränkt sig till blott 10—15 inalles; och detta ehuruval patienterna tillhört den rent arbetande klassen, hvilka man väl kan inse hvarken vårda sig om att, eller ens kunna, undvika sådana rörelser omedelbart efter slutad behandling, såsom bärandet af flera slags bördor, hukande o. d., hvilka företrädesvis äro egnade att framkalla återfall. Jag har hört personer, rödda ända till tårar intyga detta, prisande sin övöntade lycka.

Hvad beträffar de normala sexuella förrättningarne under bruket af denna behandlingsmetod, har jag både hört af patienterna sjelfva, samt funnit af Hr B. anmärkt, att menstruationsmellantiderna nästan konstant *förkortas hos alla*, såsom ett ytterligare tecken till ökad lifsverksamhet hos organet.

Under pågående period afbrytas naturligtvis operationerna, utom vid fall af alltför stark sekretion, hvarvid Hr B. begagnar såsom afledande, *armrullning* och *öfverisbenstryckning* eller modifikation af rörelsen n:o 3, hvilka åtgärder han säger vanligen inskränka den alltför starka blodgången; hvaremot han i det motsatta fallet, eller när patienterna bruka ha alltför kort eller ringa afsöndring, ger dem oafbrutet *korsbensklappning* och *fotrullning*, samt *böjning af hela bñlen med motstånd*. Detta gäller dock egentligen om andra afvikningar i läget än framfall.

Jag vill nu ej längre upptaga sällskapet tid med mer eller mindre berättigadt ordande uti denna sak, af en här både okänd och ovan stämman. Men jag kan ej annat än varmt uppmana Sällskapet, och Hrr Fruntimmersläkare ex professo isynnerhet, att ej försumma fruktbarörandet af en uppfinning, hvilken lofar att skänka en hittills ouppnådd lindring uti en, sina offer så hopplöst qväljande åkomma, som fullständiga lifmoderframfall; och jag vågar

antydde att i samma uppfinning är gifven, åtminstone början till en hittills obegagnad metod, att komma de, både patienter och deras läkare så utpinande lidanden, som följderna af en mängd andra slägtlifsesjukdomar äro, till hjälp.

Möjligen skulle kapten Brandt genom sällskapets bemedling kunna sättas i tillfälle att, — ej såsom hittills skett flyktigt, utan förberedelse och tillgång på operationssubjekter, samt med uppoffring af egna, dertill alltför otillräckliga medel — vistas någon längre tid i hufvudstaden, samt således genom verkligt tillmötegående från sällskapets sida uppmuntras att göra sitt bästa till en lidande mensklighets förmån, under det att dertill fullt passande personer kunde utväljas och inläras i den gymnastiska handläggningen. — Jag vill härmed blott anmärka, att *inga försök alla af andra* äro bättre än flyktiga experimenter af oöfvade personer, mången gång kanske utförda blott på beskrifning af andra eller tredje man, hvilka tillfölje af felslagna resultat gifva anledning till lika lättvindiga, som missledande slutsatser. Jag har sjelf försökt utförandet af behandlingen och inhemtat patienternas öppenhjertiga utlåtande derom, men funnit mig ingenting mindre än uppmuntrad att fortsätta.

Äfven vill jag erinra sällskapet att kapten B. är den enda person, som är i sin metod fullt invigd; att *en persons* förmåga både är otillräcklig och i sin enskilda tillvaro erbjuder en klen garanti för en vigtig saks traditionella fortbestånd. Hvad som till dess betryggande bör göras, måste således göras utan lång betänketid.

Och nu slutar jag, i tillförsigten att hafva allvarligt återväckt frågan om en för sällskapet maktpåliggande sak, — en sak af den vigt, att den vidrör en af läkarekonstens hittills minst framgångsrika sidor. En sak vidare, genom hvars befrämjande och utveckling till behandlingslärans fromma, en stor ära skall vindiceras, ej blott för uppfinnaren och den svenska gymnastiken, utan äfven för ett Läkarsällskap hos hvilket man, likt det svenska, är van att finna ögonen öppna och andan verksam för allt, hvaraf den lidande delen af släktet och sträfvandet att förbättra dess kroppsliga ställning kan vinna nytta.

P. A. LEVIN.*

Hr MALMSTEN anförde följande:

Då Hr LEVIN i Svenska Läkarsällskapet uppläste sitt anförande om Hr BRANDTS *medikalgymnastik mot prolaps och uterintidandens* begärde jag denna fråga på bordet. Jag ansåg nemligen att det var för Läkarsällskapet af vigt att närmare taga kännedom om de meddelade sjukhistorierna, i stöd af hvilka Hr Levin påkallade Läkarsällskapets uppmärksamhet, än som kunde ske af ett hastigt afhörande af det upplästa anförandet. Frågan gällde nemligen här en ny, förut okänd läkemetod, hufvudsakligen mot prolapsus uteri, om hvilken visserligen redan förr en gång inom Sällskapet varit diskussion, men utan att Sällskapet då kunde om densamma stadga

sitt omdöme. Hr Levin värdade nu med stöd af sitt anförande till Svenska Läkaresällskapets »*öppna ögon*» och har sjelf således önskat en allvarlig pröfning och ett moget omdöme om den nya metodens värde. Hvarje ny läkemetod omfattas ofta i dess början med stor värme och ryktet vållar ofta allt för stora förhoppningar, som vi tyvärr i en framtid mången gång se svikna; — det var därför för oss alla kärt då en collega framlade sin vunna erfarenhet om den ifrågavarande nya läkemetoden, ty på pröfningen af de meddelade sjukhistorierna — på dessa facta — beror naturligen det oförvillade omdöme, Läkaresällskapet måste falla om kurens värde. I den mån medicinen sträfvat att blifva en exakt vetenskap och mindre grundad på teoretiska spekulationer, är det ock som en sjukhistoria, hvilken naturtroget uppfattad i alla hänseenden fullständigt och redigt meddelas, eger något värde, ty derpå beror dess bevisande kraft.

Det är med denna anledning som jag, ehuru ingalunda specialist i ifrågavarande ämne, dook ansett mig i vetenskapens och sanningens intresse böra från rent *klinisk* ståndpunkt granska Hr Levins anförande och de i densamma meddelade sjukhistorierna.

För att icke för mycket trötta Sällskapet förbigår jag i min granskning ej blott de tvenne sjukhistorierna, som Hr Levin meddelar i afseende på prolapsus intestini recti, liksom äfven de i afhandlingen meddelade sjukhistorierna rörande andra uterinlidanden och fäster mig uteslutande vid de sjukhistorier, som angå sänkning och framfall af lifmodern.

Före granskningen af hvarje sjukdomsfall uppläste Hr Malmsten sjukhistorien, sådan den af Hr Levin blifvit meddelad och hvilken läsaren återfinner i Hr Levins här förut meddelade afhandling.

»Framfall af lifmodern.»

Sjukdomsfall N:o 1. Patienten hade »genomgått 5 barnsängar under 27 års tid, hvarunder hon beständigt varit besvärad af lifmodersänkning »och» under de 3 sista åren hade framfallet varit komplett.»

Viktigt hade varit veta när sista barnsängen var, att icke tala om det orimliga att under patientens 5 grossesser lifmodersänkningen fortfarit. Vi lägga märke till att från behandlingens första dag uterus höll sig inne.

Slutet af sjukhistorien lyder så: »är fortfarande frisk när detta nedskrifves. (BRANDT)». Patienten kom under behandling den 10 Aug. 1861 och »behandlades med ett kort afbrott till den 30 i samma månads», när »nedskrefs» detta: »fortfarande frisk?» den 30 Aug. 1861 eller när? Sjukdomshistorien upplyser icke härom och har derigenom förlorat betydligt af sin bevisande kraft.

N:o 2. Denna sjukhistoria är i allmänhet svår att förstå. Den 12 Sept. 1861 var »framfallet fullständigt» men huru det förhållit sig från dess uppkomst 1858 till denna tid finnes icke omnämndt. Måhända har det under denna tidrymd emellanåt länge varit inne? »Behandlades med 3 veckors afbrott till den 12 Okt. då framfallet länge varit inne», d. v. s. sjelfva behandlingen varade ungefär 8 dagar.

Viktigt hade varit att upplysa när dessa 3 veckors afbrott i behandlingen inträffade och hvad betyder ordet »länge»? var det måhända efter första dagens behandling? Emellertid se vi här, i motsats mot förra sjukhistorien, anmärkt att qvinnan den 21 Nov. 1864 var fortfarande frisk; men sjukhistorien är, för att af densamma kunna draga någon slutsats, minst sagdt alltför ofullständig.

N:o 3. Denna sjukhistoria, uppsatt af en läkare, är i många hänseenden märkvärdig. Jag öfverlemnar åt hvar och en att afgöra hvad följande uttryck vill säga: »slidans väggar mycket svullna, bildande tvenne stora blåsor jemte lifmodern på dess framsida»; och slutligen finnes anmärkt »i slutet af året inträdde grossess men (obs. *men»*) organet förblef derunder på sin plats.» Viktigast af allt hade varit få veta när förlossningen inträdde för att deraf bedöma grossessens början och huru tillståndet sedermera gestaltade sig. Hvad denna sjukdomshistoria än må bevisa, något omdöme om behandlingens verkan kan åtminstone ej på densamma grundas. Under grossessen borde väl lifmodern småningom höja sig och sedan under densamma bli inne i bäckenet.

N:o 4. Denna sjukhistoria upplyser endast att qvinnan var frisk den 21 Nov. 1864, samt att hon uppgifves haft »sänkning under 8 år, framfall de 3 sista»; men huru tillståndet var den 5 Mars, då hon antagligtvis skulle ha kommit under behandling samt huru länge och ofta hon verkligen behandlats derom lemnas ingen upplysning, hvarföre denna sjukhistoria såsom föga bevisande torde kunna förbigås, belst som »fortfarande slapphet i slidans främre vägg» qvarstod.

N:o 5. Upplyser visserligen att qvinnan varit under behandling och att lifmodern höll sig inne den 20. (Mars?), men huru tillståndet sedan varit, derom lemnas ingen upplysning. Hvad detta fall bevisar lemnas derhän.

N:o 6. Härom är intet att säga om ej att det är sorgligt se detta fall anfördt såsom något bevisande.

N:o 7. Sjukhistorien är högst ofullständig; intet är anført om lifmoderns läge och storlek vid början af behandlingen, endast »en fälla af främre slidväggen synlig i vulva»; när nu vid behandlingens slut upplyses att »slidan ännu» var »slapp» frågas hvad detta fall bevisar?

N:o 8. I afseende på detta fall der förbättringen tyckes märkvärdigt hastigt inträdt, anmärkes dock att intet finnes anført om lifmoderns läge vid början af behandlingen, icke heller *tidpunkten*, när hon var »fortfarande frisk»; hvilket ej bordt saknas i en sjukhistoria med anspråk på bevisning.

N:o 9. Denna sjukhistoria synes vid ett flyktigt genomläsande bevisa ganska mycket, men granska vi densamma närmare finna vi resultatet blifva helt annorlunda: påsken inträffade nemligen 1863 den 5 April, 3 veckor derefter fick qvinnan »stark blodgång i 8 dagar måste sedan ligga till sängs i 11 veckor utan förmåga att röra sig» d. v. s. till mot slutet af Juli månad; men här följer en lucka i berättelsen af mer än 3 månader, då intet finnes omnämndt om qvinnans tillstånd. Den 3 Nov. kom hon nemligen under Hr Brandts

behandling, då vid undersökning befanns stark sänkning af lifmodern och slidan etc., men icke med ett ord omnämnas, huruvida qvinnan då hade svårt att röra sig eller icke. Emellertid anmärkes i sjukhistorien, att qvinnan »efter 6 dagars behandling kunde »utan svårighet gå från sitt hemvist upp till gymnastiklokalen». »Den 8:de dagen var modernunnen sluten, lifmodern högt upplyftad, slidan sammandragen etc.» Fallet har tydligen varit en ofullständig involution af uterus, men i hvad mån behandlingen bidragit till organets återgång till det normala, är tillfölje af sjukhistoriens ofullständighet svårt att säkert bedöma, ty möjligen var redan före behandlingen uteri involution börjad och fortgick sedermera under behandlingen.

N:o 10. Detta fall tyckes onekligen tala för en förvånande hastig förbättring efter behandlingen, men i sjukhistorien förbigås helt och hållet att omnämna huru ansvällningen af äggstockarne förhöll sig, hvilket dock hade varit nödvändigt för att bedöma falllets natur.

N:o 11. I stället för sjukhistoria meddelas här tvänne beedigade läkarebetyg af Dr SYLVÉN om en qvinnas tillstånd; det ena af den 14 Aug. 1863, då lifmodern bildade »en stor svulst af 2 till 3 tum höjd, räknadt från de stora blygdläpparna till spetsen af svulsten» och det andra af den 1 Sept. 1863, då, efter att qvinnan under tiden använt gymnastik hos Hr Brandt, »lifmodern träffades omkring 2 tum inom och ofvan de yttre blygdläpparne», men ej ett ord om huru lång tid före första betygets afgifvande qvinnan lidit af moderfallet, likasom man icke får veta, huru tillståndet var efter den 1 Sept., då sista betyget afgafs. Dessa beedigade betyg må tjena till hvad som helst, säkert är att vetenskapen varit mera betjent af en fullständig sjukhistoria, som lemnat upplysning så väl om qvinnans status antecedens som hennes tillstånd någon tid — helst en längre tid — efter den hos Hr B. genomgångna behandlingen. I afseende på sednare betyget som innehåller »att lifmodern träffades 2 tum inom och ofvan de yttre blygdläpparne» är svårt att bedöma lifmoderns verkliga läge, då yttre blygdläpparna kunna vara af olika tjocklek och slapphet.

N:o 12. Hvad vill det säga: »inflammation i lifmodern med hönsäggstor svulst derstädes»?! Hvad sjukdom vållade patientens hemresa? Berodde densamma på att lifmodern i stället för att vara nedajunken blifvit bakåtlutad? Sjukdomshistorien alltför ofullständig.

N:o 13. Bedömandet af denna sjukhistoria överlemnar jag åt Herrar Gynekologer, då jag icke kan förstå Hr Levins uppgift den 3 Okt., då det anmärkes att lifmodern »kännes fast i sitt läge med modernunnen dragen något mer än vanligt bakåt korsgropen och kroppen ungefär midt i bäckenets kärnlinie. Äfven den» (vilken den?) »kännes större än vanligt»; men slutet af sjukhistorien förefaller mig underligt, nemligen: »i öfrigt känner sig patienten må fullkomligt väl i afseende på sina förra underlifsåkommor, de tider då ej hostanfallen bevära allt för mycket. Lifmodern bar under de sista 14 dagarne ingen gång varit framfallen.» Här borde väl hafva anmärkts huru under dessa sista 14 dagar hostan förhållit sig.

N:o 14. Förbättringen synes här egentligen hafva berott på att lifmodern antagit i bäckenet en framåtlutande ställning, men då främre slidväggen fortfarande bildade en betydlig fälla, känbar mellan de inre läpparne synes det otroligt att den vunna förbättringen länge skall ega bestånd.

N:o 15 och 16. I afseende på begge dessa sjukhistorier erfäres att från behandlingens första dag lifmodern hållit sig inom bäckenet, men att behandlingen icke synes haft så stor inverkan på slidframfallet. Begge äro ofullständiga, utom i annat, äfven deruti att de ej lemna någon på verklig undersökning stödd uppgift om lifmoderns läge vid behandlingens början och i afseende på den sednare upplyses ej ens om behandlingen räckt en dag eller flera.

Efter meddelandet af dessa 16 sjukhistorier yttrar Hr Levin: »dessa nu anförda äro de hufvudsakligaste och tillförlitligaste behandlingsfall, som jag under min vistelse i Sköfde samlat och till en del sjelf observerat; såsom mig synes tillräckliga för att på dem grunda ett gynnsamt omdöme om denna behandlingsmetod.»

Af den granskning jag haft äran inför Sällskapet framställa synes mig ofäktigt framgå, att alla dessa sjukhistorier äro mer eller mindre ofullständiga, alltför knapphändiga, ofta oredigt framställda och uti desamma ganska ofta flera viktiga omständigheter förbigångna för att man af desamma skulle kunna fälla ett bestämt omdöme om kurmetodens värde. De flesta gifva anledning till så många inkast, att de nödvändigt hindra ett »gynnsamt» omdöme om den ifrågavarande behandlingsmetoden. Det intryck man får af desamma är fast mer högst oangenämt, isynnerhet för hvar och en som här hoppades och väntade få stöd för sin öfvertygelse och vill undvika att draga »lättvindiga och vilseledande slutsatser» och sådana kunna äfven finnas då det gäller att förorda en sak. Hvad trovärdighet skall man kunna sätta till Hr Brandts diagnoser, då han såsom Hr Levin sjelf anmärkt mottagit till behandling fall af lifmoderpolyp och vandrande njure; ty icke kan detta endast tillskrivas patienternas öfvertalningsförmåga.

Det är möjligt att i Hr Brandts läkemetod ligger »början» till en hittills obegagnad metod, som i en framtid kan visa sig verksam, men jag betvivlar på det högsta att densamma genom Hr Levins åtgörande vunnit i förtroende. I allmänhet synes, såsom Hr Levin ock anmärkt, första dagens behandling snart sagdt på ett magiskt sätt verkat ej blott förbättring utan ofta nästan allt som sedan vanns vid en fortsatt behandling; och då åtminstone i ytterst få sjukdomsfall finnes konstateradt att helsan eller förbättringen fortfarande egt bestånd en längre tid efter behandlingens slut, torde man med skäl kunna betvifla kurens varaktighet. Såsom Hr Levin anmärker äro de personer som lida af uterinejukdomar besvärade af mångahanda nervlidanden och såsom vi veta hysteriska; och den förbättring som ofta i sjukhistorierna omtalas synes också ej sällan vara ett uttryck af patienternas subjektiva uppfattning. Denna förbättring efter första dagens behandling har till och med slagit Hr Levin med förvåning; då det dessutom synes vara svårt att få »fullt passande» personer,

som kunna inlära denna behandlingsmetod, hvarpå Hr Levin säger sig sjelf vara ett exempel, synes kuren fast mera bero af en magisk kraft, som Hr Brandt besitter, och ligga så att säga inom animala magnetismens gebit. Hr Levin har visserligen sökt på sitt vis förklara kurens verkningar, ehuru förklaringen tyckes till och med förefalla honom sjelf mindre »njaktige»; och med dylika fraser som att den skulle bero af »organets lättande under operationen, detsamma hopklämmande inverkan, i förening med tonisering af muskelnervver och kontraktila väfnader i banden» låter också näppeligen frågan afärda sig. I allmänhet synes Hr Levin tillhöra en redan föråldrad fysiologisk skola, då han »såsom ett tecken till ökad lifsverksamhet hos organet», en följd af behandlingen, anför »att menstruationsmellantiderna nästan konstant förkortas hos alla.» Vi se deremot att en ofta återkommande menstruation merendels beror på en *sjuklig* verksamhet hos organet, således på en minskning i den normala lifsverksamheten hos detsamma.

Öfver det mystiska, magiska elementet i behandlingsmetoden, om något sådant finnes, tror jag Sällskapet icke bör fälla något omdöme, och Sällskapet kan icke fälla något omdöme öfver något annat tillfölje af sjukhistoriernas ofullständighet. Är Hr Brandts metod »början till en ny», mera lycklig läkemetod, och innehåller den något sannt, är jag fullt öfvertygad att den oberoende af hvarje Sällskapets omdöme skall bryta sin bana och gå en lysande framtid till mötes så mycket mer som ryktet förkunnar att redan från alla landsorter patienter strömma till Hr Brandt. Innehåller åter Hr Brandts metod iöke någon verklig varaktig sanning, så går det Hr Brandts kur som med många andra underkurer, att den förr eller sednare reduceras till sitt verkliga värde. För min del tillstyrker jag Svenska Läkarsällskapet att tills vidare iakttaga en afvaktande ställning.

Hr ANDERSON anförde:

Sedan Hr MALMSTEN genomgått största delen af de meddelade sjukhistorierna, vill jag, för att ej alltför mycket taga sällskapets tålamod i anspråk, endast göra några tillägg till de af honom framställda anmärkningarne och hufvudsakligen fästa mig vid de sjukdomsberättelser, som icke utgjort föremål för hans granskning.

Då det i sjukhistorierna (t. ex. 1, 4, 5, 7, 8, etc. etc.) omtalas, att patienter under många (3, 8, 15, etc.) år varit besvärade af lifmoderframfall eller sänkning, så må det billigtvis frågas, huru man vet detta. Är det på grund af läkares undersökning eller är det på grund af andra uppgifter? Det är annars en erfarenhet, som inom gynekologisk praxis snart sagdt dagligen kan göras, att patienter, som plågas af smärtor i underlifvet, korsryggen o. s. v. sjelfva uppgu sig lida af sänkning af lifmodren eller något annat felaktigt lifmoderläge och vanligen äfven ange tidpunkten för och orsaken till dettas uppkomst, men läkaren antingen ej finner detta felaktiga läge eller finner derjemte andra och vida viktigare förändringar (från och med katarrer och kroniska inflammationer i och omkring lifmodren ända till nybildningar af alla slag), hvilka äro såväl upphofvet till smärtorna

som till den tilläfvarens äfven förhandenvarande lägeförändringen. Särskildt anser jag af vigt, att uppgifna fall af lifmoderprolaps behörigen konstateras. Jag kan nemligen icke undgå att erinra om, huru ofta det inträffar, att patienter (icke sällan på grund af någon barnmorskas uppgift) förklara sig vara behäftade med framfall af lifmodren, men vid undersökning endast förete en prolaps af vagina. Då man härpå gör dem uppmärksamma, får man af somliga det besked, att framfallet endast tidtals är komplett och om man sedermera vid ett sådant gynnande tillfälle kommer att undersöka, visar det sig ofta, att ingen annan förändring eger rum, än att en betydligare fälla af vagina utträngt, under det lifmodren innehar nästan sin normala plats i bäckenet. Jag har förutskickat dessa anmärkningar, emedan många sjukhistorier endast innehålla den uppgiften att framfall eller sänkning sedan flera år egt rum, men granskningen af de fall, der någon utförligare redogörelse lemnas för undersökningen, synas mig ålägga läsaren stor varsamhet i antagandet på god tro af åtskilliga gjorda uppgifter.

I sjukhistorien *No 13* anföres, att lifmodren (vid undersökning den 3 Okt.) möter $1\frac{1}{2}$ tum ofvanom blygdbandet »med temligen starkt ansväld stüddel.» Hade denna ansvällning uppkommit under behandlingen? Ätminstone anmärktes den ej vid den första undersökningen, då »lifmodren mötte det undersökande fingret mellan de inre blygdläpparne.»

Då modermunnen befanns dragen något mer än vanligt bakåt korsgroppen, men kroppen befann sig ungefär midt i bäckenets kärnlinie, så måste ju en art af retroflexion åstadkommit, om hvars förklaring man väl får helt och hållet försvifa. Måhända är också meningen den, att en lindrig anteversion var förhanden, eftersom modermunnen, var blott »något mer än vanligt» dragen bakåt och kroppen fanns »ungefär midt i bäckenets kärnlinie.»

Det heter vidare: Äfven den (lifmoderkroppen?) kändes större än vanligt. Det hade varit ganska upplysande att veta, genom hvilken undersökning denna lifmoderkroppens förstoring konstaterades. Om nemligen lifmoderkroppen icke kunde kännas genom (främre) vaginalhvalvet, så erfordrades något annat än vaginalexploration för att ådagalägga en förstoring af lifmodren och jag inser icke, huru man bestämdt kunde afgöra, att lifmoderkroppen, som ej kunde kännas, stod ungefär midt i bäckenets kärnlinie. Om åter lifmoderkroppen kunde kännas genom vaginalhvalvet, så talar ju det emot att kroppen befann sig ungefär midt i bäckenets kärnlinie. Ätminstone behöfs en annan redogörelse än den här meddelade, för att ådagalägga sådant. Icke heller lifmoderkroppens förstoring hade vid den första undersökningen anmärkts; hade tilläfvarens under behandlingen lifmodren i sin helhet ansvällt?

Vid undersökning den 16 Okt. höll sig lifmodren vid samma höjd, men var »ej obetydligt framåtlutande.» Sålunda hade nu slutligen en ej obetydlig anteversion uppstått under behandlingens fortgång.

N:o 14. Denna patient hade haft lifmoderframsfall under 8 års tid, hvarunder hon genomgått 2:ne grossesser. Hade framsfallet qvarstått äfven under grossesserna? Detta är som bekant ytterligen sällsynt.

Vidare har patienten under denna tid, enligt uppgift, haft en hetsig peritonit; då ingen närmare redogörelse för denna åkommas säte och utbredning är lemnad, har man snarast att tänka på en metroperitonit, eftersom patienten sedermera plågats af periodiska korsmärtor och stark afsöndring från det framsfallna organet (lifmodren). Men om en akut metroperitonit egt rum, tror Hr L. att den afupit utan adherenser? Och i sådant fall är det rimligt att antaga, att lifmodren kunnat utan ringaste olägenhet medelst de Brandtska manipulationerna upplyftas och (såsom skedde den 5 Okt.) hestigt framsfalla? Man vet ju att äfven försigtigt anställda försök att reponera en medelst adherenser fästad uterus kunnat medföra svår, t. o. m. letal peritonit.

Den 5 Okt. anmärkes, att lifmoderklumpen höll sig qvar i bäckenet; men vid gående till stols framföll organet (lifmoderklumpen) ånyo. Vid den första undersökningen var endast lifmodrens sliddel utträngd utanför yttre blygdläpparne.

N:o 16. För 8 år sedan förmärkte patienten, efter gång i trappor, sänkning af lifmodren. Är det alldeles visst, att patienten sjelf kunde förmärka att en sänkning förefanns? Man blir af sjukhistorien icke upplyst om huru länge detta fall observerades eller behandlades; måne blott en dag?

I slutet af sjukhistorien anföres, att yttre modermunnen var öppen, fikig och ojevn i kanterna; före behandlingens början är ingenting nämnt om den yttre modermunnen. Det samma kan anmärkas med hänseende till sjukhistorien *N:o 15*; der säges, att yttre modermunnen var, efter en månads gymnastikbehandling, temligen öppen, fikig, utan att vid den första undersökningen modermunnens beskaffenhet blifvit omnämnd.

Härefter anföras under rubrik: *Lifmoders framåtstjelpning* »3 rätt anmärkningsvärda fall.» Äfven mig synes de rätt anmärkningsvärda fastän icke blott i den mening Hr L. åeyftar.

N:o 17. Det är anmärkningsvärdt, att fallet rubriceras såsom framåtstjelpning, då texturförändringar förefunnos, hvilka i öfverensstämmelse med allmän erfarenhet måste anses vara af en större betydelse och hvilka antagligen betingadt lägeförändringen; också ser man i fallet *N:o 19*, att trängningarne till urinkastning minskats, innan någon förändring af lifmodrens ställning åvägabragts, äfvensom i *N:o 18*, att patienten »repat sig rätt mycket», oaktadt lifmodrens lägeförhållande var ungefär detsamma som vid gymnastikens början.

Det är anmärkningsvärdt, att vid patientens afresa efter 7 månaders behandling lifmodrens volym uppgifves minskad till vanlig storlek, då vid den första undersökningen endast talas om ulcerationer kring den hypertroferade modermunnen; (menas dermed hypertroferad portio vaginalis?)

Det är anmärkningsvärdt, att dessa ulcerationer sedermera icke vidare omnämnas.

Det är slutligen anmärkningsvärdt, att lifmodren uppgifves »höjd från bäckenbotten omkring 2 tum», således stående högre än under normala förhållanden.

N:o 18. Vid detta fall vill jag så mycket mindre uppehålla mig, som Hr L. vid sin närvaro i Läkaresällskapet icke syntes vilja vidhålla den uppgifna diagnosen, sedan Hr CEDERSCHJÖLD, som undersökt patienten, framställt sin från Hr L:s betydligt afvikande uppfattning af fallet. Då i enlighet med denna uppfattning, som väl härvidlag måste ega vitsord, lifmodren hvarken var ömmande eller uppdrifven, skall det väl också svårligen falla någon läkare in, att med fall sådana som detta för ögonen fästa någon synnerlig vikt vid ett sådant lifmoderläge, som här enligt Hr Cederschjöld's intyg förefunnits. Man ser ju också af sjukhistorien, att patienten repade sig mycket, innan lifmodrens läge ännu undergått någon förändring.

Jag vill endast tillägga, att dessa gymnastiska manipulationer synas med afseende på lifmodren ega den undergörande kraft att både lösa och binda: här hade en lifmoder, som ansågs bunden genom adherenser, blifvit efter vederbörlig behandling »utom all jemförelse rörligare», då t. ex. i fallet n:o 13 lifmodren efter använd gymnastik kändes »fast i sitt läge» och i fallet n:o 1 »blef allt fastare i sin normala ställning.»

N:o 19. »Har under första grossessen haft stark lifmodersänkning med pressningskänsla nedåt och svårighet att sitta.»

Ju mera man betraktar sådana uppgifter, dess mindre upplysande blifva de och desto mer gifva de anledning till betänkligheter. »Under första grossessen» vill väl säga så mycket som under dess första period? Men under denna period har det ju (om också ej på fullt berättigad grund) temligen allmänt antagits såsom normalt, att lifmodren sjunker djupare ner i bäckenet? Har Hr L. varit i tillfälle att konstatera, att sänkningen i detta fall varit stark? Då det särskildt anföres, att stark sänkning egde rum under första grossessen, så vill väl Hr L. också dermed hafva antydtt, att under de grossesser, som sedermera inträffat, ingen sänkning iakttagits. Så mycket mindre betydelse eger då sänkningen under första grossessen. Pressningskanalen nedåt och svårigheten att sitta låta mycket väl förklara sig utan denna sänkning.

Den 21 Nov. heter det: »lifmoderkroppen (som den 3 Okt. kändes starkt framåttjelp, med botten tryckt emot blåshalsen) har nu antagit ett nästan normalt upprätt läge, är rörlig (det har förut ej omtalats, att den var orörlig; voro äfven här adherenser förbanden?), men fortfarande med sliddelen högt uppe och tryckt bakåt korsgroppen. Den (sliddelen?) kan dock nu fullkomligt nå.» Då således lifmoderkroppen antagit nästan normalt upprätt läge, men sliddelen ännu stod högt uppe, tryckt mot korsgroppen, alltså i en abnorm riktning bakåt, måste här, liksom i fallet n:o 13, en böjning af lifmodren, en art af retroflexion åstadkommit. Att detta var förhållandet, tvekar jag tillvidare att antaga för allvarsamt menadt.

Vidare heter det: »sliddelen kännes, i upprätt ställning (hvari alla undersökningar gjorts) hafva en lutning af 50 till 60 grader mot våglinien.» Är detta allvarsamt menadt? Menas med denna lutning den vinkel, som sliddelens kärnlinie, förlängd bakåt, gör med våglinien? Det är ju alldeles orimligt att antaga, att denna vinkel skulle utgöra 50 till 60°, så mycket mer, som undersökningen gjorts i stående ställning, och bäckenställningen i detta fall visade stark stupning framåt och dertill ytterligare kommer, att sliddelen stod högt uppe, tryckt mot korsgroppen, alltså i en ännu starkare stupning. Eller hvad kan annars menas med sliddelens lutning mot våglinien? Jag vet nog, att den normala bäckenlutningen bestämmes till omkring 60°; men om också denna bestämning föresväfvat Hr L., så vet jag icke, huru han begagnat den för att finna sliddelens lutning mot våglinien.

Man vet, hvilka undersökningar NÆGGELE företog för bestämmandet af den normala bäckenlutningen; Hr L. går raskare tillväga och säger: sliddelen *kännes* ha en lutning af 50—60° mot våglinien. Utan att tala om det delikata i en sådan undersökning och det originela i en sådan bestämning, som i gradtal anger lutningen af ett organ, hvars ställning är så vexlande i följd af de omgifvande organernas olika utspänning etc., synes det klart, att en sådan bestämning, när den gifves, innebär anspråk på mer än vanlig noggrannhet och anspråk på pålitlighet, då man ej närmare än på 10° velat bestämma lutningen. Jag lemnar åt Sällskapet att afgöra, om dessa anspråk här kunna anses i ringaste mån tillfredsställda.

Slutligen heter det i sjukhistorien: »tyngden i underlifvet och svårigheten att sitta nästan borta»; det förstnämnda symtomet har aldrig förut omtalats och det sistnämnda, som säges vara *näst*an borta, omnämnes ej heller vid den första undersökningen. Det anfördes endast förut, att patienten under första grossessen haft svårighet att sitta. Och härmed taga vi afsked af detta anmärkningsvärda fall.

N:o 20. Innehåller en sjukhistoria och ett intyg af Dr ER-LANDESON. Såväl den förra som det sednare förtjena icke mindre uppmärksamhet än de nyss genomgångna fallen.

Man har ock i min tanka med rätta fordrat äfven af läkare, som egnat icke ringa både tid och arbete åt studium af någon specialitet, att då de meddela något fall af ovanligt förlopp och isynnerhet om de vilja göra gällande en viss handlingsmetod, de framför allt se till, att diagnosen icke är underkastad något tvifvel. Det hade sålunda, med all aktning för Dr E., icke varit öfverflödigt att veta, genom hvilken undersökning denna diagnos, som förutsätter uteslutandet af åtskilliga andra abnormiteter, hvarmed retroflexion kan förvexlas och äfven af öfvade exploratorer förvexlats, blifvit fastställd. Men äfven om vi taga för afgjort, att för tillfället en retroflexion förefunnits, så tillåter jag mig nämna, att man i gynekologisk praxis icke talar om fall af botad ante- eller retroflexion därför, att under några dagar tecken till en sådan böjning förefunnits, men sedermera försvunnit. Sådana kurer skulle då blifva alldagliga.

För att om detta fall kunna någonting döma, hade det därför varit önskligt att veta, dels om endast en lindrigare bågböjning eller en betydligare vinkelformig böjning egde rum, dels om Hr E. undersökt denna patient mera än en gång (den 17 Nov.) före behandlingen, samt om Hr E. derefter dagligen undersökte patienten, ända till dess retroflexionen, 5 dagar efter behandlingens början, befanns kurerad. Det är ju annars möjligt, att retroflexionen redan på andra dagen var försvunnen; viasheet i detta hänseende skulle bidraga att ytterligare belysa fallet.

Är man fullkomligt viss på, att denna patient ej någon tid före den första undersökningen haft missfall? Jag frågar därför att denna förmodan snart sagdt påtvingar sig hvar och en som läser sjukhistorien. Förloppet och alla symtomerna skulle då stämma öfverens med allmän erfarenhet. För detta antagande talar äfven den omständigheten, att modern mannen var *slapp* och *öppen*; *upp-läckrad* blir den väl i följd af hvarjehanda inflytelser, men *slapp* kännes den företrädesvis, då den förut varit utvidgad.

Gymnastikbehandlingen börjades den 20 Nov. och den 27 gjordes ett afbrott »för inträdd menstruation»; den 25 eller två dagar före menstruationen var modern munnen *fastare*. Jag törs deremot ingenting anmärka, jag endast antecknar det som *en* af de egendomligheter, hvilka i vanlig gynekologisk praxis icke förekomma. Man observerar der, att modern munnen vid inträdande menstruation blir *njukare*.

Slutligen tillägger Hr E., att han har sig bekant flera sjukdomsfall af dels lika, dels svårare beskaffenhet inom kvinnans sexualsystem, behandlade medelst Hr B:s gymnastik med lika lycklig utgång och att han ej nog kan rekommendera densamma emot förutnämnda sjukdomar. I betraktande af huru samvetsgrann en läkare måste vara, då det gäller att rekommendera en behandling mot en stor klass af sjukdomar, som understundom icke äro så lätta att diagnosticera, kan man af ofvanstående rekommendation lätt finna, huru noggrant och huru vidsträckt Hr E. måste hafva gjort sig bekant med denna behandlings resultat. Man torde därför kunna hoppas, att Hr E., på grund af sakens vikt, icke undandraget sig att låta Sällskapet, få del af den erfarenhet, på grund hvaraf den ample rekommendationen blifvit utfärdad. Det meddelande, som af Hr L. benäget blifvit gjordt, skall såsom Sällskapet torde hafva funnit icke göra ytterligare bidrag öfverflödiga.

Bland de fall »af dels lika, dels svårare beskaffenhet», hvilka Hr E. sett lyckligt behandlade, ha väl således utan tvifvel förekommit fall af *svår*, betydlig retroflexion, med vinkelformig böjning, hvarvid man gemenligen finner böjningsstället slappt, utan resistens i följd af fettdegeneration och atrofi och måhända äfven flexioner stående i samband med adhärensor o. s. v. Eller menar Hr E. sjukdomsfall af *hvarjehanda slag* inom kvinnans sexualsystem? Detta är troligt, eftersom Hr E. antagligen känner andra medelst gymnastik lyckligt behandlade fall än retroflexioner.

Utom det nödvändiga deruti, att en rekommendation sådan som den anförda är tydlig, så vore det för Sällskapet af stort intresse att af en fullt kompetent person få vets, mot *hvilka* sjukdomar inom kvinnans sexualsystem denna behandling visat sig verksam. Hr L. säger att Hr E. och SYLVÉN »iakttagit flera sjukdomsfall botande och tillfölje deraf skänka sitt fulla erkännande af behandlingsmetodens värde för läkande eller förbättrande af mångåriga och fullständiga *lifmodersframfall*.» Detta är påtagligen en alltför stor inskränkning af Hr E:s rekommendation.

Den granskning af »de hufvudsakligaste och tillförlitligaste behandlingsfall», som Hr L. under sin vistelse i Sköfde samlat och till en del själf observerat, hvilken ofvanföre blifvit lemnad, hade otvifvelaktigt kunnat och måhända bordt blifva utförligare; jag tror dock att den är tillräcklig för att gifva stöd åt min från Hr L:s afvikande mening, att de svårligen »kunna utgöra en giltig grund för befogadt omdöme.»

Särskildt har man att beklaga, att då den skriftliga redogörelsen af Hr Levin måste ligga till grund för Sällskapets omdöme i detta fall, så liten omsorg blifvit egnad åt redaktionen af uppsatsen, att man allt som ofast stöter på ottyligheter och här och der på obegripligheter. Jag vet icke, om någon af Sällskapets ledamöter kan göra sig en klar föreställning om *lifmoder-darrlyftningen* efter den af Hr L. lemnade beskrifningen. Då det der säges, att gymnastens fingrar nedföras »från blygdbågen», så menas väl otvifvelaktigt, att de nedföras från öfre bäckenöppningen, bakom blygdbenen. Vidare säges, att »gymnasten nedför sina supinerade händer med sträckta, något skiljda fingrar, sökande följa bäckenringens främre insida så nära och djupt som möjligt ned i lilla bäckenets; det synes som det icke skulle vara så alldeles lätt att på detta sätt »allt med fingrarnes böjsida framåt» och följande tätt utefter bäckenringens främre insida »fatta den förut inom bäckenet inskjutna lifmodren och föra den uppåt i riktning mot ryggen och mellangärdet, hvarvid, om rörelsen är rätt gjord, gymnasten *slutligen* har både lifmoder och småtarmar i det hopslutna greppet.» Men han skulle ju redan vid fingrarnes nedförande söka *fatta* lifmodren och *föra* den med darrtryckning uppåt? Hvad vill det då säga, att han *slutligen* skall hafva både den och småtarmarne i det hopslutna greppet?

Patienten erfar, säges det, en *tydligt indragande* känsla i de slappa bäckenorganerna; men lifmodren är ju redan förut inskjuten, det är ingenting, som skall *indragas*, rörelsen är ju en *lyftning*, i riktning *uppåt*. Jag förmodar derfore, att det är en upplyftande känsla, som patienterna erfar vid denna rörelse.

Af beskrifningen öfver rörelserna inhemtar man, att dessa gifvas *utanpå det enkla linnet*. Hr Brandt säger i sitt »anmärkningsvärda» opus »om uterinlidanden och prolaps»: »alla dessa rörelser gifvas *utanpå kläderna* samt så grannliga, att hvilket sällskap som helst kan dervid vara närvarande»; och på det att detta tillkännagifvande skulle så mycket bättre falla i ögonen, har det fått sin plats på titelbladet.

Hr Levin uppträder emot »den förhastade slutsatsen» som vid en diskussion inom Läkaresällskapet framkastats, »att det vid behandlingen företrädesvis verkande momentet vore lufttrycket», samt tillägger, att »två motiver skulle vara möjliga» för antagandet af en sådan förklaring. Det ena, säger han, vore, att lifmodrens indrivande i bäckenhålan under sjelfva operationen afsåges; men sådant eger ej rum, emedan organet förut införes i bäckenet och genom bukbetäckningarne fattas och handgripligen uppföres på sitt ställe. Vi hafva alltså genom Hr L. blifvit upplyste derom, att lifmodren *manera* före rörelsernas gifvande reponeras, likasom derom, att dessa gifvas utanpå det enkla linnet; men Hr L. hade ju af den i Hygiea intagna redogörelsen för Sällskapets diskussion och särskildt af Hr LAMMS beskrifning kunnat inhemta, att så *icke* tillgick i de fall, hvarpå nämnda yttrande hade afseende, utan att lifmodren under rörelserna (d. v. s. *under de två rörelserna, då qvinnan låg på ryggen*) småningom drog sig in i bäckenet. Det kan väl *då* icke vara tal om, att den ännu utfallna lifmodren genom bukbetäckningarne fattas och handgripligen uppföres på sitt ställe; deremot faller det väl icke Hr L. in att neka, att *om* tarmarne undanträngs och bukbetäckningarne kunna deprimeras ända ned till bäckenbotten (och Hr B. har i sitt opus sagt, att rörelserna ske »på djupet af bukkaviteten»), deraf med fysikalisk nödvändighet följer, att vid den s. k. *lyftningen* »lufttrycket borde beforda indrifningen af lifmodren.»

»Det andra motivet vore — enligt Hr L. — att det yttre lufttrycket skulle vara i stånd att hålla organet, en gång fullständigt infördt, qvar i hålan»; hvarför icke också hindra det att någonsin framfalla? Jag vill här endast erinra, att lifmodrens *qvarhållande* (eller prolapsens botande) just var det som skulle bevisas och hvilket Sällskapet derföre icke kunde förutsätta, så mycket mindre som, i det af Hr SCHAGERSTRÖM meddelade fallet, lifmodren efter 3 veckor ånyo framföll och i det af Hr Lamm beskrifna, lifmodren efter vanlig reposition »qvarstannat in situ tills den åter, i följd af svåra nius exonerandi åter framföll.» Hr Levin gör vidare derpå uppmärksam, att *efter den första upplyftningsoperationen* lifmodren, som vid förut anställda repositioner genast åter framfallit, antingen »afbrutet qvarblifvit inne i bäckenet, eller, om den framfallit och genast åter införts, bibehållit sig i läge af enkel sänkning till nästa operation, då den vid undersökning känts stå mer eller mindre högt i bäckenet, utan omedelbart stöd på dess botten. Men det säges i sjukhistorien n:o 16: »Efter första dagens behandling har framfallet hållit sig inom bäckenet»; »lifmodren möter 1 tum innanför blygdbandet, *stött a bäckenbotten.*»

Hr L. söker förklaringen till den lyckliga verkan af gymnastiken i den *turgor vitalis*, som rörelserna åstadkomma i de respektiva delarne. Men då denna förklaring synes honom otillräcklig, anser han lifmodrens lättande under operationens, densamma hopklämmande inverkan, i förening med tonisering af muskelnerver och kontraktila väfnader i banden, vara mest antagligt.

Det synes mycket svårt att förstå, huru *turgor* i lifmodren kan stå tillsamman med densamma *lätande* under operationens hopklämmande inverkan; eller skall man antaga, att dessa märkvärdiga manipulationer förmå att begränsa turgorn till lifmodrens ligamenter? Hvilken stark tro behöfves ej för att antaga »tonisering af muskelnerver och kontraktila väfnader i banden» såsom orsak dertill, att en under flera år framfallen lifmoder efter den första uppflyttningsoperationen qvarstannar inom bäckenet? Hvarföre blir vagina så sällan och så ofullkomligt delaktig af denna tonisering? (Jfr n:o 13, 14, 15, 16 och 20).

Hr L. skänker åt Hr B:s uppfinning större förtroende än åt någon annan behandlingsmetod, ej allenast vid framfall af lifmodren utan äfven emot andra missriktningar af detta organ; och han är derjemte öfvertygad, att den skall finnas vara ett utmärkt medel att väcka och underhålla en reglerande, regressiv metamorfos vid fall af så kallade lifmoderinfarkter eller kroniska inflammationer, hypertrofier och benägenhet för aflagringar och fremmande bildningar af flera slag uti lifmodren och dess annexer. Jag vet icke rätt, hvad Hr L. menar med *benägenhet* för aflagringar m. m. Huru vill man diagnostisera den och ådagalägga, att den blifvit lyckligt behandlad? Hr L. vill väl dermed låta förstå, att han sett dessa aflagringarne m. m. med framgång behandlade. Men hvilka äro då, utom lifmoderinfarkter eller kroniska inflammationer och hypertrofier, hvilka särskildt omnämnas, dessa *aflagringar och främmande bildningar af flera slag uti lifmodren och dess annexer*? Polyper, fibroider, cystbildningar, tuberkulos, cancer? Eller hvilka annars? Har Hr L. under sina korta besök i Sköfde sett benägenhet för dessa främmande bildningar häfvas?

Hr L. anför, att under bruket af gymnastiken menstruationsmellantiderna nästan konstant förkortas hos alla; enligt vanlig gynekologisk erfarenhet är detta ingalunda gynnsamt för »väckandet och underhållet af en reglerande, regressiv metamorfos vid lifmoderinfarkter» o. s. v. Min öfvertygelse är, att, förrän de gynekologiska sjukdomarnes diagnostik och patologi blifvit alldeles omgestaltade, åsiger sådana som de, hvilka i Hr L:s uppsats framträda, icke hafva någon utsigt att tränga igenom.

Jag har, med anledning af Hr L:s anförande, i det föregående framställt åtskilliga anmärkningar, hvilka jag tror att äfven Hr L. icke skall finna alldeles obefogade. För öfrigt är jag med Hr L. fullkomligt ense deruti, att behandlingsmetoden bör pröfvas. Då jag emot densamma icke hyser någon »fördom», hade jag derföre redan före Hr L:s anförande i Sällskapet sökt att bereda mig tillfälle till en sådan pröfning.

Ett sådant finnes numera, sedan läkare, hvilka derjemte äro gymnaster ex professo och för saken lifligt intresserade, tagit kändedom om Hr B:s behandlingsmetod. Detta måste väl erkännas innebära den bästa garanti för att densamma blir behörigen pröfvad, helst Hr B. ju »bestrider på det ifrigaste det påståendet, att det skulle vara något egendomligt för honom att lyckas med dessa kurer.»

Det torde således blifva anledning att framdeles återkomma till detta ämne; och då Hr L. nog vet, att granskning af och anmärkningar emot hvarjehanda uppgifter rörande en viss fråga väl kunna stå tillsamman med och till och med härflyta från intresse för sjelfva frågan, så kan jag tillägga att det skulle glädja mig icke mindre än Hr L., om man kunde motse några gynnsamma resultat af den utaf honom så varmt förordade behandlingsmetoden. Hvad angår verksamheten af densamma emot hvarjehanda smärtsamma sensationer i bäckenregionen, så torde vara lämpligast att tills vidare icke heller derom fälla något yttrande, helst denna sida af kuren icke af Hr L. blifvit särskildt framhållen.

Hr CEDERSCHJÖLD anförde:

Förliden sommar blef han anmodad att besöka fröken S., som omtalas uti Hr Levins 18:de berättelse, för att utröna, huruvida hennes sjuklighet kunde hafva sin orsak uti något förändradt läge, eller annan sjuklighet hos lifmodern, och huruvida Hr C., med anledning deraf ansåg den s. k. Brandtska kurmetoden kunna vara för fröken S. ändamålsenlig. Vid besök hos fröken S., som bodde omkring $\frac{3}{4}$ mil ifrån Stockholm, hade Hr C. funnit patienten i hög grad afmagrad, liggande på sängen och förklarande att hon var så svag att hon blott med svårighet kunde flytta sig ifrån stället och icke utan att falla i kramp kunde transporteras längre stycken, samt att hon var ständigt sängliggande. Tryckning å ryggkotorna förorsakade icke någon smärta, men framkallade en krampaktig hosta, hvarhelst på ryggraden en dylik tryckning gjordes. Vid yttre undersökning å buken ingen ömhet, ingen uppdrifning af något organ, öfverallt klar perkussionston. Vid inre undersökning befanns lifmodern något ned-sänkt och anteverterad, obetydligt ömmande å högra sidan. Moder-bålan *kanske* något förstorad. Någon egentlig sjuklig förändring af lifmodern kunde icke iakttagas med undantag af läget. Lifmodren var så rörlig att *dess läge kunde med lätthet förändras*. Urinkastningen naturlig och obehindrad.

På grund af denna undersökning hade Hr C. förklarat, att sjukdomen icke berodde på någon sjuklig förändring af lifmodern, utan att sjukdomsfenomenen, enligt hans omdöme, antydde en hög grad af spinalirritation. Hvad angiök frågan att begagna den Brandtska gymnastiken, så hade Hr C. visserligen tillstyrkt densamma, men kunde ej rätt inse huru det skulle vara *möjligt* för henne att transporteras först till Stockholm och derifrån på jernväg till Sköfde, då hon icke, utan att falla i svår och långvarig kramp, kunde företaga minsta rörelse i rammet. Någon tid derefter erhöll Hr C. emellertid ett bref från fröken S., skrifvet i hennes namn, som underrättade honom derom, att patienten ifrån Hr Kapten Brandt mottagit en varm uppmaning att komma till honom med den säkra förtröstan, att hon, med Guds hjälp, skulle blifva befriad ifrån sitt långvariga lidande och att hon, lifvad af detta hopp, hade beslutit att företaga den långa färden. Redan denna Hr Brandts skrifvelse förorsakade en i sanning förtrollande verkan på patienten, så att hon, som icke på

många år kunnat röra sig i sitt rum, nu kunde antråda den, för en sådan patient, ansträngande resan. Enligt de underrättelser Hr C. sedan erhållit hade patienten derefter och genom Hr Brandts behandling, återvunnit åtminstone relativt helse.

Detta ganska anmärkningsvärda förhållande ansåg Hr C. icke vara något tvifvel underkastadt, men förnekade, efter den uppfattning han gjort sig om sjukdomens natur, att det lyckliga resultatet vunnits genom gymnastikens inverkan på några sjukliga förändringar af lifmodern. Hr Levin uppger visserligen att, vid den undersökning han verkställt den 3 Okt., han funnit moderbottnen »såsom det nästan tycktes genom adherenser neddragen mot blåsans hals» och så fast, att när den »svåråtkomliga vaginaldelen» fattades och neddrogs, detta blott kunde ske genom »böjning» af organet, som »lössläppt, fjederlikt återtog sin bakåt riktade ställning.» Men då ett dylikt förhållande icke egde rum när Hr C. några månader förut gjort undersökning, utan lifmodren då var så rörlig att dess läge med lätthet kunde förändras; så är det klart, att de af Hr Levin iakttagna adherenserna uppkommit efter tiden för Hr Cs undersökning och således icke rimligtvis kunna anses i ringaste mån hafva kunnat framkalla en sjukdom som börjat redan för 15 år sedan.

Att lifmodren är adherent med kringliggande delar är icke något ovanligt, men Hr C. sade sig icke känna mera än två sätt, hvarpå dylika adherenser uppkomma. Det ena är såsom en följd af en föregången akut peritonit och det andra då lifmodren genom några patologiska förändringar blir så förstorad att den fyller bäckenhålan och genom tryckning på kringliggande delar framkallar en kronisk inflammation. Intet af dessa fall har här inträffat. Patienten säger sig aldrig hafva lidit af peritonit och lifmodren var normal. Att en lifmoder, utan känd anledning, inom så kort tid blir så broskartadt adherent med »blåsans hals», som här skulle varit händelsen och detta utan att förorsaka ringaste olägenhet vid urinkastning, är ett fall, så egendomligt, att det sannolikt står alldeles ensamt i sitt slag. Åtminstone hade Hr C. hvarken själf iakttagit något dylikt eller funnit det beskrifvet hos någon gynekologisk författare. Att dessa hårda adherenser genom den Brandtska gymnastiken och den deraf uppväckta »turgor vitalis» redan den 23 Nov. kunde vara så absorberade eller lossade att lifmodren nu var rörlig, minskade icke det underbara uti hela denna händelse. Hr C. bad därför Hr Levin icke misstycka att han icke kunde frigöra sig från misstanken att Hr L., vid undersökningen, blifvit på ett eller annat sätt missledd.

För öfrigt trodde Hr C. att man mången gång öfverskattar lifmoderdeviationernas menliga inverkan på kvinnors allmänna helse-tillstånd. Till denna föreställning hade han blifvit ledd af egen erfarenhet, som, huru ringa man också skulle vilja akta den, likväl icke borde vara utan all betydelse, då den grundar sig på 25 års utöfning af läkarekonsten. Sålunda hade han ofta funnit kvinnor med ganska betydande lifmoderdeviationer och för öfrigt fullkomligt god helse, samt tvärtom många med sjukdomssymtom, liknande dem, som fröken S. företett, utan spår till afvikelse af lifmodrens

läge. Han ville derföre fästa uppmärksamheten derpå, huru nödvändigt det var, att vid bedömande af orsaken och uppkomsten till dylika sjukliga företeelser, taga noga i öfvervägande allt som har inflytande, synnerligast på generationssferen, såsom uppfostran, *pensionsväsendet*, vanor, lefnadsförhållanden o. s. v. och icke ensamt fästa sig vid en mindre afvikelse af lifmodrens fullt normala läge. Slutligen önskade han blott tillägga, att han delade Hr Levins tillfredsställelse öfver det lyckliga resultatet af Hr Brandts behandling af ifrågavarande patient, men trodde, att detta och liknande fall egentligen erbjuder större intresse för psykologen än för läkaren.

Hr HARTELIUS omnämde, att han för närvarande behandlade 4 patienter enligt Kapten B:s metod, men behandlingen hade blott en kort tid fortgått, så att något bestämdt resultat ännu ej kunde anföras.

Hr H. hade hört yttras den förmodan, att Kapten B:s gymnastiska metod ej skulle vara ny, men såvidt det vore honom bekant hade före Kapten B. ej någon gymnast användt specialbehandling mot ifrågavarande sjukdomar, åtminstone omtalar den gymnastiska litteraturen ej några sådana fall. Det torde således ej kunna bestridas, att Kapten B. är metodens uppfinnare. — En annan fråga är om man framdeles kan hoppas vinna de resultat, som Kapten B. anser sig redan ha vunnit.

Af en tillfällighet sammanträffade Hr H. för några år sedan med Kapten B. vid den tid han först började använda sin metod. Tvenne qvinnor hade då på kort tid blifvit medelst hans gymnastik botade för kompletta lifmoderfall. Detta syntes emellertid Hr H. nära omöjligt och föreföll äfven Kapten B. underligt samt uppmuntrande till anställande af vidare försök. Hvarken Kapten B. sjelf eller någon annan hade undersökt dessa patienter, så att här saknades visshet såväl om diagnosen som om resultatet; sedan dess har Kapten B. så mycket tid och krafter medgifvit egnat sig åt denna verksamhet. — I slutet af sistlidne December besökte Hr H. Kapten B. för att taga kännedom om hans gymnastiska metod. Han mottogs dervid med den största välvilja och beredvillighet samt inhemtade de nya åsigtorna och de manuella greppen. — Kapten B. behandlade dagligen 12—15 patienter, men kunde ej mottaga alla hjälpsökande. Han sjelf liksom patienterna voro öfvertygade om metodens osviklighet. Den är i sig sjelf mycket enkel och består i 3 rörelser, af hvilka den ena afser att föra det sjuka organet i normalt läge, de andra två verka på de nerver, som gå till ifrågavarande organ. Dessa rörelser gifvas dock med vissa modifikationer efter lifmoderns sänkning, framfall, bak-, fram- eller sido-stjelpning. Vid komplicerade sjukdomsfall användas äfven andra rörelser. Kapten B. anser, att gymnastiken bör häfva och förbättra nutritionsrörelser som uppkommit genom organets abnorma läge. Digestions-, cirkulations-, respirations- och sekretions-organerna samt nervsystemet äro olika faktorer med gemensam inverkan på nutritionen. Härpå måste gymnastiken inverka, varo sig allmänt eller mera enskildt. — Af de 4 fall, som för närvarande af Hr H. behandlades, anfördes blott

de tvenne följande: En kvinna af omkring 30 års ålder började för ett år sedan strax efter en barnsäng känna olägenhet af, efter egen uppgift, lifmodersänkning, som småningom förvärrades och som, för 3 veckor sedan, enligt Hr LIEDEBECKS uppgift utgjorde ett komplett moderfall. Patienten behandlas fortfarande, men känner sig nu betydligt förbättrad. — Den andra patienten, en dalkulla, uppgifver själf att hon längre tid lidit af lifmoderfall, på så sätt att hon under sista tiden ej kunde hela dagen gå i strängt arbete, emedan lifmodern på eftermiddagen föll ut. En del af vagina var ständigt prolaberad. Den sednare prolapsen, men ej den förra, konstaterades af Hr ANDERSON. Patienten kände sig emellertid återställd redan efter några dagars behandling, oaktadt hon går i samma tunga arbete, så att här förekommer ett fall, som liknar de många af Kapten B. anförda. — Hr H. ville framdeles närmare redogöra för dessa tvenne fall, liksom för andra dylika, som kunde komma under hans behandling. Förutginges denna af noggrann undersökning och bestämd diagnos skulle tvifvelsutän förhållandena *bäst* belysas.

Hr MALMSTEN yttrade

att han med glädje erfor att Hr Hartelius, som är både läkare och gymnast, tagit kännedom om den ifrågavarande läkemetoden och då nu Hr Hartelius var sysselsatt med dess användande och lofvat framdeles meddela Läkaresällskapet resultaterna af behandlingen, vore det så mycket större skäl för Sällskapet, att för närvarande afstå sig från allt omdöme, utan afvakta den vunna erfarenhet Hr Hartelius kommer att framdeles meddela. Viktigt är att diagnosen af de behandlade fallen konstateras af personer, som äro vana vid dylika undersökningar och att likaså verkan af kuren, ej blott en gång, utan flera gånger, helst en tid efter slutad behandling, äfven konstaterades, ty att tala om »botade» fall af »komplett lifmoderfall», då ingen undersökt patienterna, så att »visshet saknades såväl om diagnosen, som om resultatet» — var ju föga bevisande.

Hr ROSSANDER anförde

det han efter genomläsande af Hr Levins skrift och efter åhörande af den kritik, som Hrr Malmsten och Andersson nu underkastat densamma, kommit till samma resultat, som dessa båda Herrar, nemligen det, att de meddelade sjukdomshistorierna lemnade för mycket öfrigt att önska, för att kunna tjena till grundval för uttalande af ett för metoden gynnsamt omdöme, allraminst i den utsträckning, som af Hr Levin försökes. Det vore väl möjligt, att metoden innehöll något godt, men det borde bevisas på annat sätt, än som hittills skett. Ej heller kunde Hr R. finna, det Sällskapet kunde hafva någon skyldighet att genom sin försorg eller på sin bekostnad bereda kapten Brandt tillfälle att här i Stockholm få experimentera med sin metod, såsom af Hr Levin blifvit yrkadt. De försök, som Hr Hartelius påbegyunt och som Hr R. hoppades skulle väsendtligen bidra till att upplysa frågan, kunde, strängt taget, vara för Sällskapet tillräckliga. Om likväl Hr Hartelii erfarenhet skulle visa sig vara en annan än upptäckarens, om metoden under

hans händer skulle lemna alldeles motsatta resultat mot dem, som kapten B. påstår sig kunna åstadkomma, så vore det sannolikt att både kapten B. och (tillfölje af den uppmärksamhet, för att icke säga popularitet, som metoden hos allmänheten vunnit) äfven allmänheten komme att beklaga, att kapten B:s förfaringssätt icke blifvit pröfvadt, såsom han sjelf utför det. Derföre ansåg Hr R. Sällskapet, jemte det att det förklarar sig, med fullt förtroende för Hr Hartelius afvakta resultatet af hans försök, tillika böra besluta, att om kapten B. af egen drift kommer till Stockholm och vill underkasta sin metod Sällskapets bedömande, det är villigt att då utse en komitté för att öfver hans experimenter utöfva den vetenskapliga kontrollen. Sällskapet uppfyllde, enligt Hr Rossanders tanka, på detta sätt både klokhetens och billighetens fordringar.

Slutligen yttrade Hr MALMSTEN den åsigt att Sällskapet icke för närvarande kunde på annat sätt förfara, än afbida de resultat, Hr Hartelius haft godheten lofvat framdeles meddela Sällskapet och till dess borde afhålla sig från allt omdöme, samt sålunda i afvaktan härpå lägga Hr Levins anförande till handlingarne. Skulle Hr Brandt i en framtid, såsom Hr Rossander anser möjligt, komma hit, för att någon längre tid underkasta sin metod Läkaresällskapets pröfning, vore det då tids nog, att taga i öfvervägande en komittés nedsättande.

På af ordföranden framställd proposition instämde Sällskapet i Hr Malmstens yttrande.

Den 7 Februari.

Investering. — Ledamot anmäld. — Prof. BRUZELIUS †. — Skrifvelse till Sundhets-Collegium. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Pudrettfabrik. — Curaregift. — Förening för vård af sårade och sjuke i fält.

== Ordföranden tillkännagaf, att af komittén beslutad *investering* af Läkaresällskapet i kassakistan förvarade säkerhetshandlingar m. m. den 2 dennes blifvit af ordföranden, sekreteraren, skattmästaren och Hr THOLANDER verkställd, samt att dervid allt blifvit i vederbörligt skick befunnet.

== Att till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antagas föreslogs af Hrr BRUZELIUS och KEY bruksläkaren vid Finspång M. L. GUSTAF JULIUS STRÖMBERG.

== Ordföranden tillkännagaf, att Professoren m. m. ARVID STURE BRUZELIUS den 28 sistlidne Januari vid 66 års ålder afidit i Lund. Sedan 1843 hade han varit ledamot af Svenska Läkaresällskapet.

== Sekreteraren uppläste af farmakopékomittén uppsatt *förslag till skrifvelse till Kongl. Sundhets-Collegium* och blef

detsamma, efter derom företagen diskussion, med några smärre förändringar, af Sällskapet antaget, med följande lydelse:

Till Kongl. Sundhets-Collegium.

Sedan Kongl. Collegium i skrifvelse af den 21 Juli 1864 till Svenska Läkarsällskapet öfverlemnadt ett af nuvarande Generaldirektören m. m. BERLIN, enligt honom af Kgl. Collegium lemnadt uppdrag, upprättadt förslag till förändringar i vår nu gällande farmakopé, hvilket förslag innefattar tvenne, skrifvelsen bifogade, förteckningar, den ena på de läkemedel, som synts honom böra ur en ny upplaga af farmakopén utgå, den andra på sådana medel, som borde i densamma såsom nya ingå, och Kongl. Collegium, med anledning af Hr Berlins hemställan, att de här i riket praktiserande läkare, såsom ock apotekare, måtte lemnas tillfälle att mot förslaget afgifva de anmärkningar, hvartill detsamma kunde föranleda, anmodat Sällskapet att vidtaga de åtgärder, som kunna finnas erforderliga med afseende på de ifrågasatta anmärkningarnes erhållande samt derefter med dem jemte eget utlåtande till Kongl. Collegium inkomma, har Sällskapet, som ansett sig böra efterkomma den sistnämnda delen af Kongl. Collegii anmodan, och som för frågans närmare utredning nedsatt en kommitté, hvars arbete af Sällskapet underkastats den noggranna pröfning, som sakens vikt fordrar, för sin del äfven upprättat ett förslag till förändringar i nu gällande farmakopé, i vissa delar afvikande från Hr Berlins, men såsom hans innefattande tvenne listor, den ena på medel, som ansetts böra ur den nya farmakopén utgå, den andra, på sådana, som Sällskapet ansett böra i densamma såsom nya ingå, hvilka listor jemte remisshandlingarne, Sällskapet nu till Kongl. Collegium får öfverlemnna. De grunder, hvilka af Sällskapet blifvit vid förslagens uppgörande följda, hafva hufvudsakligen varit följande:

1) Enär Sällskapet ej egt någon kännedom om de läkemedel, som äro ämnade att kvarstå eller upptagas i den nya danska farmakopén, har Sällskapet måst grunda sitt förslag endast på den erfarenhet, som under diskussionerna blifvit af dess ledamöter framlaggd, rörande såväl de äldre som de nyare medikamenternas användbarhet och bruk inom landet, samt på kännedomen om hvad som i åtskilliga andra nyare farmakopéer blifvit upptaget.

2) I olikhet med Hr Berlin har Sällskapet hållit före, att alla ämnen, hvilka verkligen såsom medikamenter antingen en-

samma begagnas, eller i farmakopén finnas föreskrifna att ingå i farmaceutiska kompositioner, som i praktiken brukas, äfven böra i farmakopén vara upptagna, om de än äro allmänt tillgängliga. Sådana medel äro ovum, sebum m. fl.

3) I likhet med Hr Berlin har Sällskapet ansett sig böra bibehålla åtskilliga läkemedel, hvilka numera ej af läkare föreskrifvas, men af allmänheten i s. k. handköp efterfrågas. Dessa medels bibehållande i en ny upplaga af farmakopén låter visserligen ej ur rent vetenskaplig synpunkt försvara sig, men enär de, ehuru af nyare och verksammare med skäl ersatta, likväl ej kunna helt och hållet fränkännas medicinsk verksamhet, och allmänheten, som en gång för dem fattat förtroende, otvifvelaktigt fortfarande kommer att efterfråga dem, men apotekarens skyldighet att tillhandahålla dem till ett visst pris och af god beskaffenhet försvunne, om medlen utginge ur farmakopén; torde omtanken för allmänhetens fördel få öfverväga den för farmakopéns vetenskapliga helgjuttenhet.

4) De enkla medel, som aldrig i och för sig sjelfva begagnas, utan endast förordnas i förändrad eller förädlad form, äro till större delen redan af Hr Berlin uteslutna, och har Sällskapet följt detta exempel, så mycket hellre, som åtskilliga af dem ej i sin ursprungliga form kunna å apoteken förvaras. Sådana äro baccæ recentes, succi, bilis bovina recens och flera andra. Derjemte anser sig Sällskapet böra uttrycka den åsigt, att då flera slag af en drog i handeln förekomma, endast ett af den och helst det bästa bör vara officinell.

5) I afseende på magistralformlernas bibehållande eller uteslutande har Sällskapet i allmänhet följt Hr Berlins föredöme, men gått ett steg längre genom att utesluta alla *enkla* pulverblandningar (sådana der endast två ingredienser förefinnas), infusioner och dekokter. Då i farmakopén måste vara intagna allmänna föreskrifter för beredning af infusioner och dekokter samt för pulvers blandning, har det synts Sällskapet öfverflödigt, att bland den mängd ämnen, som kunna och böra administreras i hvardera af dessa former, några, liksom till exempel, blifvit utvalda, helst som styrkan af en dekokt eller infusion, samt ett pulvers sammansättning i olika fall kan och bör variera.

6) I likhet med Hr Berlin anser Sällskapet, att alla »reagentia» böra i ett särskildt appendix upptagas.

Läkaresällskapet har derjemte velat begagna detta tillfälle, för att uttrycka några önskingar, rörande den blifvande

farmakopéns redaktion. Den första af dem beträffar det språk, hvarpå farmakopén kommer att affattas. Redan uti det svar, som Läkaresällskapet i Mars månad 1858 afgaf på Kongl. Collegii skrifvelse af den 15 Februari s. å., deri Kongl. Collegium begärde Sällskapet yttrande om lämpligaste sättet att utskrifva recepter m. m. efter den nya allmänna svenska vigten, framställde Sällskapet den önskan, att nästkommande nya farmakopé måtte utgifvas på svenska språket med bibehållande af antagna termini technici, och Läkaresällskapet vidhåller samt förnyar nu denna önskan.

Den andra af Sällskapet återupptagna fråga beträffande farmakopéns redaktion, angår medicinalvigten. Sällskapet har flera gånger tillförne yttrat sig till förmån för den franska decimalvigtens antagande samt till och med ingått till Kongl. Maj:t med en ansökan rörande detta ämne, och hafva Sällskapets åsikter om gramvigtens företräden för den brukliga svenska medicinalvigten sedan dess icke undergått någon förändring. Sällskapet tillåter sig ock nu, framställa den önskan, att i den nya farmakopén viktbestämmelserna må lämpas efter det franska vigtsystemet.

Läkaresällskapet, som väl har sig bekant, att i det förslag till nytt apotekarreglemente, som af Kongl. Collegium är ingifvet till Kongl. Maj:t, en paragraf medgifver undantag för de vid läkarestationer å landsbygden upprättade mindre apoteken från att tillhandahålla alla i farmakopén upptagna medicinalier, endast de äro försedda med dem, hvilka ortens läkare funnit för sjukvården erforderliga, med skyldighet för apotekaren att anskaffa hvad af öfriga medicinalier kan komma att begäras, dock efter hos Sundhets-Collegium begärd och erhållen tillåtelse att sig af denna förmån begagna, och som lifligt önskar att denna stipulation må vinna Kongl. Maj:ts nådiga bifall, tillåter sig hemställa, att vissa medicinalier må anses såsom obligatoriska för hvarje apotek, och de öfriga såsom hörande till dem, hvilka apotekarne å de mindre apoteksinrättningarne efter derom af vederbörande läkare gjord requisition äro skyldiga att anskaffa, samt att bestämmelse om hvilka medel, som böra räknas till den ena eller den andra kategorien i sjelfva farmakopén intagas.

Hvad åter beträffar Kongl. Collegii anmodan till Läkaresällskapet, att vidtaga åtgärder för inhemtande af anmärkningar mot Hr Berlins förslag från samtliga i riket praktiserande lä-

kare, så ock apotekare, anser sig Sällskapet, som ej bland sina ledamöter räknar rikets alla läkare, långt mindre apotekare, och med dem, som ej äro dess ledamöter, icke står i någon officiell beröring, ej kunna efterkomma denna anmodan, och har det synts Sällskapet att denna åtgärd lättare kunde vidtagas af Kongl. Sundhets-Collegium, eller af den farmakopé-komitté, som utan tvifvel blifver tillsatt för det slutliga förslaget affattande.

Läkemedel, som föreslås att i den Nya Farmakopén ingå.

Acetas natricus.	Extractum cannabis indicæ.
Acidum carbolicum.	» columbo.
Aconiti radix.	» digitalis.
Aconitina.	» frangulæ.
Aqua chamomillæ.	» fuci vesiculosi.
Ætheroleum sinapis.	» monesiæ.
» valerianæ.	» physostigmat. venenos.
Axungia benzoata.	» pini.
» phocæ curata.	» semin. conii.
Benzina.	Ferrum reductum.
Bitartras kalicus purus.	Filamenta lintei.
Brayeræ flores.	Frangulæ cortex.
Brometum kalicum.	Fucus vesiculosus.
Carbo populi.	Gelatina alba optima.
Carbonas calcicus præcipitatus.	Glycerinum.
» ferrosus saccharatus.	Gutta percha.
» lithicus.	Hydras ferricus.
» natricus purus.	» » c. magnesia.
Charta nitrata.	Hyoscyami radix.
Chinoidinum.	Hypophosphis calcicus.
Chloras kalicus.	Hyposulphas natricus.
» natricus.	Jalappæ resina.
Chloretum codeinicum.	Jodetum natricum.
Chloroformium.	» plumbicum.
Citras ferrico-quinicus.	» sulphuris.
» magnesicus.	Kamala.
Coffeina.	Laminariæ digitatæ stipites.
Collodium.	Lactas zincicus.
Coniina.	Linimentum ammonic. camphorat.
Conii semina.	» Stokesii.
Digitalina.	Liquor opii acidus.
Elixir pectorale (Ph. Danica).	Lupuli glandulæ.
Emulsio ceræ.	Manna canellata.
» oleosa.	Magnesia leniter usta.
Ergotina.	» ponderosa anglica.
Extractum aloës aquosum.	Matico.

- Molybdenas naticus.**
Nicotina.
Nitras argenticus mitigatus (2 slag)
 » naticus.
 » strychnicus.
Oleum cadinum.
 » empyreumaticum lithan-
 tracis.
 » jecoris aselli album.
 » » » ferratum.
 » » » c. quinina.
 » sesami.
Oxidum zincicum venale.
Oxalas cerosus.
Pepsina.
Pulvis aërophorus laxans.
Pyrophosphas ferrosus.
 » naticus.
Quinina.
Sal Carlsbadense nativum.
Santonina.
Scammonii resina.
Solutio ammoniaci spirituosa.
 » citratis magnesi carbonica.
 » hypermanganatis kalici.
 » hydratis natri.
Species amaræ Boeckeri.
- Species ad decoctum lignorum.**
Styrax liquidus.
Succus liquiritiæ depuratus.
Sulphas atropinicus.
 » calcicus ustus.
 » cinchonicus.
 » morphicus.
Sulphuretum stibicum purum.
Syrupus jodeti ferrosi.
Tinctura arnicæ.
 » chinoidini.
 » colchici.
 » ferri pomata (Ph. Dan.)
 » jodi.
 » lobeliæ inflatæ.
 » nucis vomicæ.
Trochisci bilin.
Unguentum cetacei.
 » contra scabiem.
 » glycerini.
 » jodeti kalici.
Valerianas atropinicus.
 » quinicus.
 » zincicus.
Veratrina.
Vinum ad serum parandum.
 » aromaticum.

Läkemedel, som föreslås att ur den Nya Farmakopén utgå.

A) Pharmaca simplicia.

- Acetum pyroxylicum.**
Aconiti folia.
Ærugo.
Alcannæ radix.
Aloë hepatica.
Aqua fortis.
Argentum.
Aurantii flores.
 » folia.
Aurum.
 » foliatum.
Axungia phocæ.
 » porci.
Balsamum canadense.
Bardanæ radix.
Berberidis baccæ.
Betulæ folia.
- Bilis bovina.**
Bismuthum.
Bolus armena.
Butyrum.
Cacao.
Carbonas calcicus nativus.
Caricis arenariæ radix.
Catechu.
Centaurii minor. summitates.
Cepæ bulbosus.
Cerasa acida.
Chinæ radix.
Cinchonæ grisæ cortex.
 » rubræ »
Citri succus.
Corallium rubrum.
Cornu cervi.

- Creta alba.
 Cymini semina.
 Enulæ radix.
 Ferri rasura.
 » limatura.
 Ficus passa.
 Fraxini cortex.
 Fumariæ herba.
 Graminis radix.
 Grana tigilii.
 Granati cortex radicis.
 Hæmatites.
 Hellebori albi radix.
 » nigri »
 Hippocastani cortex.
 Hordei crinna.
 » farina.
 » maltum.
 Icthyocolla.
 Imperatorii radix.
 Indigo.
 Juglandium putamina.
 Juniperi baccæ immaturæ.
 Kali zooticum.
 Lac vaccinum.
 Lacca in grana.
 Lapilli cancrorum.
 Lactis cremor.
 Lapathi radix.
 Lapis suillus.
 Lauri baccæ.
 Malvæ folia.
 Macis l. nucis moschatæ arillus.
 Manna calabrina (obs. manna
 canellata ingår).
 Mari herba.
 Menthæ crispæ herba.
 Nitrum crudum.
 Oleum bergamottæ.
 » citri.
 » jecor. aselli fuscum.
 » olivarum commune (obs.
 ol. sesami).
 » origani cretici.
 » succini crudum.
 Ossa bovis.
 » sepiæ.
 Oxycocci baccæ.
 Padi cortex.
 Papaveris semina.
 Passulæ majores.
 Pechurim faba.
 Piper nigrum.
 » jamaicense.
 Plumbum laminatum.
 Poma acidula.
 Polypodii radix.
 Ranunculi albi herba.
 Resina elastica.
 » flava.
 Ribis nigri baccæ.
 » nigri folia.
 » rubri baccæ.
 Rubi idæi baccæ.
 Sabadillæ semina.
 Saccharum candum.
 Sal acetosellæ.
 Salicis cortex.
 Sambuci baccæ.
 Sanguis draconis.
 Sapo e butyro.
 Sassafras lignum.
 Scammonium aleppense (obs.
 Scammonii resina).
 Scordii herba.
 Secalis farina.
 Sedi herba.
 Sevum hircinum.
 » ovillum.
 Simarubæ cortex.
 Sinapis albæ semina.
 Spathum ponderosum.
 Stannum.
 Staphisagriæ semina.
 Styrax calamitus (obs. Styrax
 liquidus).
 Tartarus crudus.
 Testæ ostrearum.
 Thymi herba.
 Tritici farina.
 Tussilaginis folia.
 Vinum gallicum rubrum.
 » rhenanum.
 Violæ tricoloris herba.
 Vitis idææ baccæ.
 Ulmi cortex.
 Zedoariæ radix.
 Zingiberis radix condita.

B) Pharmaca præparanda.

Acetas cupricus.	Emetina.
» kalicus.	Emplastrum assæ foetidæ compositum.
» strychnicus.	» calaminæ.
Acetum rosæ.	» cantharidum camphoratum.
» rubi idæi.	» ceræ.
Acidum boricum.	» hyoscyami.
» hydrocyanicum dilutum.	» stomachicum.
Ætheroleum absinthii.	Emulsio gummosa.
» cymini.	Enema nicotianæ.
» piperis jamaicensis.	Extractum aconiti spirituosum.
» tanacetii.	» betulæ.
Æthiops mineralis.	» centaurii minoris.
Alcohol vini.	» cinæ.
Aqua menthæ crispæ.	» cinchonæ.
» ranunculi albi.	» dulcamaræ.
» supercarbonatis kalici.	» enulæ.
Argentum purum.	» hellebori nigri.
Balsamum sulphuris.	» hyoscyami spirituos.
Bolus præparata.	» jalappæ.
Carbo spongiæ.	» juglandium.
Cataplasma sinapinum mitius.	» lupuli.
Ceratum sabinæ.	» mezerei.
Cereoli.	» millefolii.
» plumbici.	» nicotianæ.
Chloretum aurico-natricum.	» » spirituosum.
» baryticum.	» polypodii.
» calcicum.	» stramonii.
» stibicum.	» trifolii aquatici.
Cinnabaris præparata.	Flavedo citri.
Conserva cochleariæ.	Gelatina cornu cervi.
Corallia præparata.	Hæmatites præparatus.
Conditum aurantii.	Hydras ferricus in aqua.
Cyanetum ferrico-ferrosom.	Iufusum aurantii aromaticum.
» kalicum.	» cinchonæ.
Decoctum althææ.	» digitalis.
» cinchonæ.	» malti.
» hordei.	» sennæ.
» hordei acidulum.	Lapilli cancerorum præparati.
» sarsaparillæ.	Linctus mellitus.
» » compositum.	Liquor ammoniaci aromaticus.
» guajaci.	» » succinatus.
Elæosaccharum cinamomi.	» cornu cervi acetatus.
Electuarium mannæ.	» pyrotartaricus.
» myrrhæ compositum	Magnesia usta.
» scordii.	Mel rosæ.
Elixir Hjærneri.	
» stomachicum temperatum Hoffmanni.	

- Mixtura mercurialis.**
 » pyrotartarica camphorata.
Morsuli aromatici.
 » citrici.
 » stibiati.
Oleum cantharidum infusum.
 » Chaberti.
 » lini frigide expressum.
 » ovorum.
 » succini empyreumaticum
 rectificatum.
Oxidum ferrico-ferrosum.
 » hydragyricum præcipi-
 tatum.
 » hydragyrosum.
 » stibicum.
Oxymel æruginis.
Pasta althææ.
 » amygdalarum.
Pilulæ aloës amaræ.
 » chloreti hydragyrici.
 » nicotianæ.
 » nitratis argenticæ.
 » saponis.
 » sulphatis cupricæ ammoni-
 acalis.
Pulvis aluminis kinosatus.
 » chloreti hydragyrosi the-
 baicus.
 » enulæ aromaticus.
 » jalappæ hydragyrtus.
 » jalappæ salinus.
 » » tartaricus.
 » hæmostaticus Bonafoux.
 » magnesiæ tartaricus.
 » nitri oxalicus.
 » rhei salinus.
 » sacchari acidulus.
 » scillæ compositus.
 » sennæ »
 » tartari »
Sapo ammoniacatus.
Sericum epispasticum.
Solutio acetatis kalici.
 » carbonatis ammonici spi-
 rituosa.
 » gummi guttæ alkalina.
 » hydratis kalici.
Species Hjærneri.
- Species emollientes.**
 » pro vaporibus acidi acetici.
Spiritus cochleariæ.
 » cinnamomi.
 » juniperi compositus.
 » rosmarini compositus.
Stannum pulveratum.
Strychnina.
Subcarbonas ferrico-ferrosus.
Succus armoraciæ compositus.
 » berberidiæ.
 » cerasorum.
 » oxycocci.
 » ribis nigri.
 » » rubri.
 » rubi idæi.
Sulphohydras ammoniacus.
Sulphuretum ferrosus.
Syrupus aceti.
 » citri corticis.
 » emetinæ.
 » hydragyri.
 » oxycocci.
 » sambuci.
Testæ ostrearum preparatæ.
Theriaca.
Tinctura aloës composita.
 » castorei.
 » cinchonæ.
 » guajaci fœniculata.
 » hellebori nigri.
 » lacæ myrrhata.
 » rhei amara.
 » valerianæ ammoniata.
 » vanillæ.
Trochisci ipecacuanhæ.
 » menthæ piperitidia.
Vinum cinchonæ amarum.
 » colchici.
 » ferratum.
 » gentianæ compositum.
 » rhei aromaticum.
 » » dulce.
 » scilliticum.
 » sennæ compositum.
Unguentum cepæ.
 » hellebori albi.
 » mezerei.
 » rosaceum.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Acupressure, a new method af arresting surgical Hæmorrhage and of accelerating the Healing of Wounds by JAMES Y. SIMPSON. Edinburgh 1864. — Brunnenärztliche Mittheilungen über die Thermen bei Ems. Von Dr L. SPRENGLER, 4:te Aufl. Neuvied 1863. — Die Felsen-Quelle zu Bad Ems natürlich warmes alkalisches Wasser hinter dem Nassauer Hofe entspringend, physikalisch-chemisch untersucht durch den Dr MOHR zu Coblenz. Bad Ems 1862. — Geheimrath Dr DiEL. Eine biographische Skizze von Hofrath Dr SPRENGLER. — Brunnendiätetik für Kurgäste i Bad Ems von Dr L. SPRENGLER. 3:te Auflage. Bad Ems 1863. — Om anilinfärger och dermed färgade väfnader af Dr N. P. HAMBERG. Stockholm 1865. — Gåfvor af författarne.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 29 Januari till och med Lördagen den 4 Februari 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 25 läkare):

Febria typhoides.....	2.	Apoplexia cerebri	1.	Peritonitis.....	1.
Diphtheria.....	8.	Neuralgia.....	6.	Icterus.....	2.
Angina membranacea	4.	Conjunctivitis.....	14.	Nephritis.....	1.
Pertussis.....	1.	Otitis.....	10.	Metritis.....	2.
Cholera.....	3.	Ang. tons. & faucium	94.	Rheumatismus acutus	13.
Diarrhœa.....	32.	Pericarditis.....	1.	Erysipelas.....	1.
Febria intermittens...	8.	Laryngo-tracheitis....	13.	Erythema nodosum..	1.
Angina parotidea....	20.	Bronch. Cat. bronch.	106.	Urticaria.....	1.
Variolæ. Varioloidea	7.	Bronchitis capillaris.	4.	Zona.....	1.
Varicellæ.....	5.	Pneumonia.....	5.	Furunculus.....	3.
Scarlatina.....	4.	Pleuritis.....	3.	Cystitis.....	1.
Delirium tremens ...	2.	Febria gastr. simplex	14.	Rheum. recens afebril.	1.
Syphilis.....	10.	Gastritis. Enteritis.	7.		
Gonorrhœa.....	8.	Colitis.....	1.		
Meningitis cerebialis	3.	Typhlit. & Perityphlit.	2.		
				Summa	425.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 4 Febr. 262, hvaraf 150 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 7, rheumatismus acutus 3, bronchitis 2, pleuritis 1, enteritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 4 Febr. 200, hvaraf 93 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 9, pneumonia 3, syphilis 2, gonorrhœa 2, angina tonsillaris 2, gastritis 2, colitis 2, febris intermittens 1, congestio cerebri 1, pleuritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 4 Febr. 183, hvaraf 131 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, rheumatismus acutus 3, delirium tremens 1, syphilis 1, bronchitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 14, laryngo-tracheitis 4, catarrhus intestinalis 4, pneumonia 2, nephritis 2, conjunctivitis 2, varicellæ 1, otitis 1, bronchitis capillaris 1, furunculus 1, roseola 1. *Polikliniken*: bronchitis 1, catarrhus gastro-intestinalis 1, icterus 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 4 Febr. 56; inkomne under veckan: diarrhöa 2, conjunctivitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: vårdade: 27 kvinnor; febris puerperalis 2, parametritis 4.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 4 Febr. 34; intet akut fall har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 4 Febr. 168, hvaraf 82 mankön och 86 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 4 Febr. 189, hvaraf 159 från staden och 30 från länet; inkomne: syphilis 21, gonorrhöa 1.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 4 Febr. 53; syphilis 11, gonorrhöa 7.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 36, diarrhöa 15, febris gastrica simplex 13, pneumonia 12, rheumatismus acutus 11, febris intermittens 10, variolæ 9, angina tonsillaris 8, ophthalmia 7, gastricismus 5, febris typhoides 2, erysipelas 2, diphteria 1, angina membranacea 1, angina parotidea 1, delirium tremens 1, syphilis 1, commotio cerebri 1, neuralgia 1, cystitis 1.

4. I *stadens fängelser*: diarrhöa 1, febris intermittens 1, delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 2, febris intermittens 2, bronchitis 2.

= Förekom ånyo till diskussion den i sammankomsten den 10 sistlidne Januari af Hr CARLSON upptagna frågan om anläggandet i hufvudstadens grannskap af en *puddrettfabrik* (se prot. den 10 Januari). Den i inbjudningen till aktieteckning omnämnda metoden bestod hufvudsakligen deri, att, sedan latrin-spillningen i afträdena gjorts luktfri medelst tillsättning af *släckt kalk*, den sedermera i prämar fördes till fabriksplatsen, der den skulle undergå en ytterligare preparering genom tillsats af *osläckt kalk*.

Generaldirektör BERLIN påvisade de tvenne viktiga ändamål, som genom ett dylikt företag afsågos, nemligen såväl tillgodogörandet för landtbruket af latrinspillningen, som framför allt de fördelar i sanitärt hänseende, hvilka bereddes hufvudstaden, som ännu är i saknad af ett väl ordnad renhållningssystem. Förslaget borde derföre understödjas genom aktieteckning och genom läkarnes inflytande, ehuru man kunde motse, att företaget i en så stor utsträckning, som i aktieteckningen afsåges, troligen till en början skulle möta hinder.

Hr Carlson förklarade, att förslaget till en början endast afsåge en del af den i hufvudstaden tillgängliga latrinspillning, men att det sedermera i mån af ökade tillgångar skulle utsträckas. Äfven Hr C. önskade, att Sällskapets ledamöter skulle behjerta den viktiga frågan, helst de mindre goda hygieniska förhållandena i Stockholm till stor del torde kunna tillskrifvas latrinväsendets närvarande skick. Uppmanade derföre till aktieteckning, så att ej denna viktiga sanitära fråga nu måtte förfalla.

Ordföranden uttryckte sig i samma riktning och omnämnde en i Ultuna Landbruksinstitutets tidskrift förekommande, af Prof. C. E. BERGSTRAND författad artikel, hvori tillsättandet af släckt kalk till färska (ej i jäsning stadda) exkrementer, såsom ett särdeles fördelaktigt desinficerande medel förordas, och påpekade ordföranden för öfrigt de stora olägenheter, som tillfölje af den nu brukliga nattrenhållningen uppkomma och som för hufvudstadens innevånare äro alltför väl bekanta.

Genom diskussionen angående anläggandet i Stockholms grannskap af en pudretfabrik framgick således den åsigt, att denna fråga för allmänna sundheten inom hufvudstaden vore af stor betydelse, hvarföre äfven Läkaresällskapet uttryckte sitt lifliga intresse för denna angelägenhet samt sina förhoppningar om företagets realiserande.

På begäran af Hr Carlson och efter af ordföranden framställd proposition beslöt Sällskapet, att denna § af protokollet efter sammankomstens slut skulle justeras.

= Generaldirektör HUSS förevisade från Brasilien, genom Dr FRANCISCO DA SILVA CASTRO, erhållna prof på s. k. *indianskt pilgift*, af indianerna benämndt Uviari, af engelska författare Woorare, af franska Curare, af portugiserna Hervadura. Med anledning häraf lemnade Hr H. följande upplysningar:

Detta s. k. pilgift är svårt att erhålla oförfalskadt; de indianstammar, som betjena sig af detsamma, utlemna det ogerna, hålla dess beredning till en del hemlig och uppgifva ej åtskilliga deruti ingående ämnen. Det nu förevisade skall enligt gifvarens uppgift vara fullkomligt äkta och oförfalskadt; det kärll af lergods, hvori det befinnes är originärt från de vilda indianerna och sådant som de begagna det för giftets sista koncentrerung och förvaring. Dr Castro har sjelf vistats bland de stammar, som bereda det. Berednings-sättet uppgifves vara följande: *Uviariplantan* är en parasitisk slingerväxt, som lärers anträffas endast utester ständerna af öfre Amazonfloden, den är ej botaniskt bestämd, men anses tillhöra familjen Euphorbiaceæ och skall till bladformen fullkomligt likna *Istropba*

Manihot. Dess bark är grof och sträf; det är denna del af växten, som lärer företrädesvis begagnas för giftets beredning, hvilken tillgår på det sätt att barken först stampas och sedan lägges uti en ringa kvantitet vatten, för att under några dagars tid, utan användning af värme, uppmjukas; sedan detta skett utpressas massan; den sålunda erhållna saften utställs i solen till afdunstning, hvilken får, utan artificiof värme, försiggå till ett syrurstjockt extrakts konsistens. Indianerna anse att giftet förlorar sin kraft om eldvärme i och för beredningen begagnas, en åsigt som experimenter i Europa dock visat vara mindre riktig. Beredningen synes vara något olika inom olika stammar, hvarföre naturforskare, som besökt dessa trakter, beskrifva den på olika sätt. Enligt några uppgifter skall den sista inspiseringen försiggå i lerkärl ställda på het aska. Inom hvarje stam utföres beredningen af dess prester eller trollkarlar under en mängd olika ceremonier, både vid växtens insamling och vid de olika perioderna af beredningsprocessen. Till det färdigberedda sirupstjocka extraktet sättes ytterligare saften af åtskilliga giftiga växter, hvilka ej äro kända och hvilka antagligen äro olika inom olika stammar; till följd häraf kan giftets sammansättning ej alltid vara likformig. Några resande påstå att äfven gift taget från vissa ormar tillsättes, och att just det tillsatta ormgiftet skulle vara det väsentligast verkande. Det sålunda beredda giftet kan, utan att förlora något i kraft, förvaras många år och vapen dermed förgiftade hafva visat sig bibehålla, enligt i Europa gjorda försök, sina egenskaper ännu efter 12—15 års förvaring. De sydamerikanska indianstammar, som känna hemligheten af beredningen, förgifta medelst neddoppning uti eller bestrykning med detsamma, ej allenast sina stridsvapen, utan ock jagt- och fiskredskap. Pilspetsar, kastspjut, stridsklubbor, trädsvärd, besatta med skarpa stenslifvor o. s. v. förgiftas på nys angifna sätt. Giftets verkan är högt märkvärdig och egeudomlig; så snart det förgiftade vapnet träffar en lefvande varelse, af hvad djurslägte som helst, menniska, däggdjur, fågel eller fisk, på sådant sätt att huden genomtränges, och hvarvid såret må vara aldrig så obetydligt, följer döden ovilkorligt, stundom nästan ögonblickligt efter några sekunders förlopp, stundom först efter några få minuter, utan ringaste dödskamp, utan ryckningar och utan konvulsioner eller stelkramp; nervsystemet synes förlämnas på en gång och lifvet utslocknar utan kamp. Verkningarne äro så förfärande att flera exempel uppgifvas då stammar, som varit i besittning af giftet, inom några dagar, ja inom några timmar, utrotat ända till sista individen af andra stammar, hvilka de öfverfallit. — Villebråd och fisk, som dödas med de förgiftade vapnen, kunna utan fara förtäras blott de kokas, hvilket indianerna antaga bero derpå, att kokningen förstör giftets skadliga egenskaper. — Det märkligaste vid detta gift är dock, att detsamma, i likhet med ormgiftet, ej verkar förgiftande, då det i mindre doser förtäres, d. ä. införes i magen, utan visar sig då helt och hållet oskadligt; man har visserligen hitintills antagit att äfven större kvantiteter kunnat utan fara förtäras, men de nyaste försöken hafva ådagalagt att så ej är händelsen, utan att det infördt i magen äfven

kan verka förgiftande; detta skulle visserligen kunna förklaras af tillståtarna af olika växtsafter, såsom nyss blifvit angifvet, hvarigenom giftet ena gången beredt kan erhålla olika modifikationer i sina verkningar mot en annan gång, särdeles om det bekommit från olika stammar, då beredningen inom en stam antagligen ej är densamma som inom en annan, men sannolikt äro de olika verkningarne hufvudsakligen beroende af dosen och att giftet under vissa förhållanden och relativt små doser är verksamt, men under andra förhållanden och i större doser blir på ett helt annat sätt verkande, emedan enligt alla experimentatorers enstämmiga uppgifter, inverkningarne på djur, som dödas med detta gift, genom direkt införande af detsamma uti blodet, äro temligen likformiga.

De fullständigaste undersökningar, hvilka rörande detta ämne med hänsyn till dess fysiologiska verkningar, blifvit publicerade, äro af Prof. CLAUDE BERNARD i Paris 1857 och Hrr HAMMOND och MITCHELL i Filadelfia 1859; flera tyska fysiologer hafva äfven med detta ämne gjort experimenter, hvilka dock i hufvudsak öfverensstämma med de anfördes. Bernard har dessutom uti Septemberhäftet af *Revue des deux mondes* för förlidet år publicerat en mera populär framställning om curares egenskaper. Resultaten af mångfaldigt gjorda experimenter af dessa fysiologer på djur af åtskilliga släkten äro i det hela öfverensstämmande, endast afvikande uti några mer eller mindre viktiga detaljer. Till utseendet liknar den giftiga substansen lakritsextrakt; den innehåller en egenartad alkaloid, kallad Curarin. Extraktet är lösligt i alkohol och i vatten, samt lika giftigt i båda lösningarne. Enligt Bernards uppgift förändras eller förminskas dess verksamhet ej af värme; en kokande lösning, dödar lika hastigt som en kall. Om till extraktet sättes klor eller brom förstöres dess kraft helt och hållet; det blir då oskadligt; jod minskar densamma, likaså saltpeter och svafvelsyra; alkaliska salter synas ej förändra den. Man har uppgifvit att curare skulle inverka förstörande äfven på växter; detta har ej af experimenter konstaterats; man har vattnat blommor med en vattenlösning deraf, utan synlig effekt; frön hafva grott lika väl uti curarelösning som uti vatten o. s. v.

Resultaten af de fysiologiska experimenterna äro enligt Bernard i korthet: 1) Curare absorberas ej under vanliga förhållanden af magens och blåsans slehinna eller af konjunktiva, men absorberas deremot till någon del af slembinnorna i ändtarmen och respirationsorganerna; den oskadade huden å däggdjur och fåglar absorberar det ej, men grodornas hud under vissa förhållanden. Magslehhinnans oförmåga att absorbera giftet är dock ej absolut; experimenter hafva nemligen ådagalagt, att om på en hund, som är fastande, insprutas en lösning i magen, dör han inom kort; insprutas åter en lika stor quantitet strax efter ett mål, lider han ej det ringaste. 2) Curare utöfvar ej någon inverkan på hjerta och cirkulationsorganer samt förändrar ej blodets fysiologiska egenskaper. Högst märkligt är det experiment Bernard anför rörande hjertats förhållande hos grodor vid förgiftning med curare; grodan har såsom bekant ett blodhjerta och fyra lymfhjertan; de sednare stadna ögonblickligen af giftets inverkan,

då deremot det förra eller blodhjärtat fortfar att pulsera ända till djurets död och till och med efter den skenbara döden. 3) Curare upphäver eller rättare sagt dödar, såsom genom ett slag, nervsystemets verksamhet och främst excitabiliteten inom den motoriska sfären; men märkligt nog kvarstår kontraktiliteten hos musklerna, ett förhållande, som utgör ett bland hufvudbevisen för muskelkontraktilitetens sjelfständighet och oberoende af det motoriska nervsystemet. 4) Curare måste, oakadt hastigheten af dess dödade inverkan, i likhet med alla andra gifter, upptagas direkt i blodet och genom blodet såsom intermediär inverka på nervsystemet. Man skulle tycka att dödens hastiga inträdande motsäger giftets förutgående upptagande i blodströmmen, men direkta experimenter bevisa dock detta förhållande så bestämdt att derom ej kan tviflas. 5) Giftets inverkan sker först på nervsystemets periferiska förgreningar och sprider sig derefter till dess centrala delar; men endast den motoriska sfären är afficerad; det sympatiska nervsystemet paralyseras ock, men sednare än det motoriska. 6) Curare, inkommet i blodet, på hvilken väg som helst, genom absorption eller genom injektion i kärlen, dödar utan ryckningar, konvulsioner eller stelkramp, således utan egentlig dödskamp genom hastigt inträdande förlamning af det motoriska nervsystemet främst det respiratoriska, hvarigenom andedräftsfunctionen afstannar och döden sålunda inträder genom asfyxi.

Såvidt Hr H. hade sig bekant, har man hitintills ej använt curare såsom terapeutiskt medel; annat än vid några försök dermed i stelkramp. Efter slaget vid Solferino lär man nemligen med någon framgång försökt det vid förtviflade fall af tetanus och triismus efter operationer; det användes då i form af omslag, doppade i en lösning af giftet, och lagda på såret. BOUSSINGAULT uppgifver för öfrigt sig hafva sett en Kolumbiansk general, som led af epilepsi, men förhindrade anfällen, då han till dem kände förebud, genom att intaga ett piller af curare. — Att detta ämne skulle vara indicerad uti tillfällena af krampsjukdomar, toniska eller kloniska, således vid epilepsi och tetanus, synes kunna antagas af dess fysiologiska effekt, men svårigheten att dosera det för den enda väg, på hvilken det med säkerhet verkar, nemligen å sårytan eller å sårade ställen, måste ännu åtminstone lägga bestämda hinder i vägen för dess användning. Först när fysiologiska experimenter lärt oss verkningarne af Curare, inkommet i magen under olika förhållanden och i sammanhang dermed de doser, under hvilka det kan gifvas på denna väg, torde detta medel kunna upptagas till egentligt terapeutiskt bruk.

Hr H. öfverlemnade det förevisade preparatet till Karolinska institutets samlingar och uppmanade till anställande af försök öfver dess verkningar på djur.

Hr KEY tackade på Institutets vägnar för den värderika gåfvan samt utlofvade att experimenter dermed framdeles skulle anställas, då den patologiska institutionen kommit till stånd. — Anmärkte för öfrigt att äfven invärtes taget curaregift vore af

den vådligaste beskaffenhet, så framt det under passagen anträffade det minsta sår eller erosion.

Hr LAMM omnämnde att han 1847 öfvervarit de af Claude Bernard anställda experiment med pilgift på djur. Hundar, på hvilka försök anställdes dogo efter 48—60 sekunder. Ingen effekt inställde sig deremot, då giftet, på det sätt som vid de fysiologiska försöken användes, infördes i ventrikeln genom en artificiell magfistel medelst ett silfverrör.

Ordföranden anförde att han af framlidne Prof. PEREIRA erhållit ett slags pilgift från engelska Guyana, kalladt Wourari och att Pereira ansåg detta gift hufvudsakligen härröra från Strychnos toxifera. — Märkvärdigt är att detta gift visar verkningar som likna dem af opium. Vid undersökning hade i bemälda gift ej någon stryknin anträffats. Ordföranden ville erinra sig att man i England föreslagit och äfven försökt Wourarigiftet såsom motgift vid strykninförgiftningen. Då beredningen vore obestämd, så torde detta medel icke utan föregående analys böra administreras.

= Hr LEMCHEN framlade en inbjudning till »förening för frivillig vård af sårade och sjuke i fält» jemte förslag till stadgar för denna förening samt uppmanade Sällskapetets medlemmar att genom teckning af bidrag verka för denna sjukvårds ordnande och utvidgning.

Den 14 Februari.

Hr STRÖMBERG ledamot. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Brasilianska droger. — Vaginaltumörer. — Ledamot anmäld. — Resebref från Hr v. DÜREN.

= Sällskapetets nyligen antagne ledamot Hr SKÖLDBERG Sv. helsades af ordföranden.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs, M. L., Bruksläkaren vid Finspång GUSTAF JULIUS STRÖMBERG.

= Till *biblioteket* anmäldes:

A short Notice of the Pharmacopoea fennica and Pharmacy in Finland, by Dr N. P. HAMBERG. Gåfva af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 5 till och med Lördagen den 11 Februari 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälda sjukdomsfall (från 25 läkare):

Febris typhoides	2.	Gonorrhoea	1.	Peritonitis	5.
Mening. cerebro-spin.	2.	Meningitis cerebri	1.	Hepatitis	1.
Diphtheria	4.	Apoplexia cerebri	5.	Metritis	1.
Angina membranacea	3.	Neuralgia	1.	Rheumatismus acutus	21.
Perussia	1.	Conjunctivitis	10.	Erysipelas	2.
Diarrhoea	27.	Otitis	9.	Erythema nodosum ..	1.
Febris puerperalis ..	1.	Ang. tons. & faucium	75.	Urticaria	1.
Febris intermittens ..	13.	Laryngo-tracheitis	8.	Zona	1.
Angina parotidea	11.	Bronch. Cat. bronch.	113.	Furunculus	3.
Variolæ. Varioloides	3.	Pneumonia	6.	Rheum. recens afebril.	7.
Varicellæ	3.	Pleuritis	1.	Congelatio	4.
Scarlatina	5.	Febris gastr. simplex	23.		
Intox. e vapor. carbon.	1.	Gastritis. Enteritis ..	3.		
Syphilis	2.	Colitis	4.		
				Summa	390.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphner-lasarettet*: sjukantalet den 11 Febr. 269, hvaraf 152 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, rheumatismus acutus 3, febris typhoides 2, bronchitis 1, pleuritis 1, catarrhus ventriculi 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 11 Febr. 185, hvaraf 94 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 9, syphilis 4, gastritis 3, gonorrhoea 2, pneumonia 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 11 Febr. 172, hvaraf 113 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 9, rheumatismus acutus 3, febris intermittens 1, delirium tremens 1, bronchitis capillaris 1, syphilis 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnhuset*: catarrhus intestinalis acutus 10, bronchitis 8, pleuritis 4, bronchitis capillaris 2, pneumonia 2, angina membranacea 1, varicellæ 1, urticaria 1, furunculus 1, adenitis 1. *Polikliniken*: bronchitis 4, adenitis 2, conjunctivitis purulenta 1, angina tonsillaris 1, febris gastrica simplex 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 11 Febr. 56; inkomne under veckan: meningitis cerebri 2, bronchitis 2, pneumonia 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: vårdade 26; metritis 2, febris puerperalis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helstillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 11 Febr. 33; inkomne under veckan: otitis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 11 Febr. 168, hvaraf 82 mankön och 86 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 11 Febr. 191, hvaraf 160 från staden och 31 från länet; syphilis 25, gonorrhoea 2.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 11 Febr. 191; syphilis 8, gonorrhoea 3.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 37, rheumatismus acutus 19, diarrhoea 16, febris intermittens 11, angina tonsillaris 11, febris gastrica simplex 10, variolæ 9, congelatio 6, ophthalmia 5, gastricismus 4, syphilis 3, diphtheria

2, angina parotidea 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, neuralgia 1, otitis 1, gastritis acuta 1, cystitis 1, erysipelas 1.

4. I stadens fångelser:

Noras Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2, bronchitis 2, furunculus 1.

= Generaldirektör HUSS förevisade följande från Brasilien erhållna och derstädes officinela droger:

1) *Fruktskalet af Bertholetia excelsa*; det skal, som uti sig innesluter de vanligen i handel förekommande s. k. Brasilianska nötterna; hela frukten benämnes på portugisiska »*Castanha de sapucaia*» eller sapucaia-kastanier. Så väl barken af sjelfva trädet, som fruktskalen användas i medicin, båda i form af dekokt; 1—2 uns af barken eller af de sönderstötta skaln kokas med $1\frac{1}{2}$ liber vatten till 1 liber colatur; denna quantitet förtäres antingen hel och hållen på dagen, eller ock endast hälften. Begagnas för att förekomma recidiver af frossa, men framför allt mot kronisk blåskatarr; skall äfven visa sig verksam i morbus Brighti och diabetes. Utom såsom dekokt begagnas skaln äfven på det sätt att de fyllas med vatten, hvilket sedan det stått att draga 6—12 timmar, drickes.

2) *Frön af Copaifera officinalis*, det träd hvaraf copaiva-balsamen erhålles. Dessa frön skola vara ett bepröfvadt medel mot kroniska diarréer, såväl hos äldre personer som hos barn, isynnerhet om rödsot förutgått. Begagnas i pulverform 10—20 gran, 3—4 gånger på dagen.

3) En flaska *Pacarari-tinktur*. Af 12 flaskor, som blifvit afsända från Rio, voro de 11 sönderslagna. Dr FRANCISCO DA SILVA CASTRO, som skänkt denna tinktur, liksom de nyss förevisade drogerna, har medsänt en afhandling om *Pacarari-plantans* medicinska bruk, hvarur Hr H. ansåg sig böra meddela dess uppgifna verksamhet mot Elephantiasis, särdeles som man i Europa ännu ej har något medel med säkerhet verksamt mot denna sjukdom. Växtens botaniska namn är *Peltodon radicans* enligt några författare, enligt andra *Chenopodium repens*; den kallas på landets språk orm-ört, derföre att den begagnas såsom motgift mot ormbett, särdeles skallerormens. De Brasilianska läkarne använde den mot konstitutionel syfilis och utslagssjukdomar af åtskillig art. Dr Castro, som förestår ett sjukhus, der 100 spetälske vårdas, har sålunda haft godt tillfälle att pröfva medlets verkningar; han uppgifver, att ett 90 dagars

fortsatt metodiskt bruk af denna drog såsom extrakt och dekokt, både ut- och invärtes, i förening med noggrann diet af uteslutande färsk mat samt dagliga ljumma, prolongerade bad, visat sig mäktigt att i många fall fullkomligt bota denna sjukdom; skulle efter några månader tecken till recidiv visa sig förnyas kuren.

= Hr SANTESSON föredrog om olika slag af *vaginaltumörer* och förevisade preparatet af ett af honom nyligen exstirperadt *Myoma fibromatosum*, som haft sin plats i bakre vaginalväggen, midt emellan fornix och introitus, samt redogjorde för operationen.

Hr KEY beskref närmare sjelfva tumören. Den liknade fullkomligt vanliga s. k. fibroider i uterus och visade äfven samma mikroskopiska byggnad. Den bestod nemligen till stor del af organiska muskeltrådar, hvilka, förenade i grofva bundtar, sluta sig i olika riktningar med mer eller mindre starka bindväfsknippen. De förra voro öfvervägande öfver de sednare. Derjemte förefunnos elastiska trådar i för dylika tumörer ovanligt riklig mängd. Som bekant är, benämnas dessa tumörer, hvilka sålän förekomma i vagina, men deremot äro ytterst vanliga i uterus, af JOHANNES MÜLLER *desmoider*; sedermera har benämningen *fibroid* varit den allmännast antagna. Båda namnen äro dock oriktiga, då tumörerna bildas lika mycket eller mer af organiska muskeltrådar som af bindväf. VIRCHOW har derföre, med afseende på det ena eller andra elementets förherrsande, benämnt dem *myoma fibromatosum* eller *fibroma myomatosum*.

Hr Santesson utlofvade för tidskriften en uppsats om dessa tumörer.

Hr ANDERSON erinrade om huru sällsynta dylika avulster äro i vagina, samt huru få fall deraf hittills blifvit observerade och exakt beskrifna, hvarföre äfven Hr Santessons uppsats med stort intresse kunde motses.

= Att till ledamot af Sällskapet antagas anmäldes af Hr KEY och KJELLBERG Med. Licentiaten JONAS GUSTAF WILHELM ZANDER.

= Hr SANTESSON uppläste ett från Hr v. DÜBEN, som för närvarande vistas utomlands, anländt *bref*, hvilket skulle i tidskriften ingå.

Den 21 Februari.

Bref från Hr LEIJER. — Hr ZANDER ledamot. — Ledamöter anmälde. — Prof. ERIKSON och Dr WALLNER ++. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Öppnasernas olika verkan. — Arbete i Farmakognosi.

= Sekreteraren meddelade ett från Hr LEIJER ankommet bref, innehållande tacksägelse för hans antagande till Sällskapets ledamot, jemte vanlig skriftlig förbindelse.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs M. L. JONAS GUSTAF WILHELM ZANDER.

= Till utländsk ledamot af Sällskapet föreslogs af Hrr ROSSANDER och SANTESSON: Geheime-Medicinalrådet, Professor B. LANGENBECK i Berlin.

= Ordföranden tillkännagaf, att Läkaresällskapet åter förlorat tvenne af sina ledamöter, nemligen Professorn, M. D., F. och K. Magistern, GUSTAF ERIKSON samt Jubeldoktorn, K. M., R. W. O., SAMUEL WALLNER. — Prof. Erikson, som var född 1789, antogs till ledamot 1819 och afled i Norrköping den 15 Februari vid 75 års ålder. — Doktor Wallner, som var Svenska Läkarecorpsets senior, föddes 1778, blef ledamot i Sällskapet 1819 och afled i Hudiksvall den 12 dennes, 86 år gammal.

= Till *biblioteket* anmälde:

Die Thermen von Teplitz-Schönau und die gleichzeitige Anwendung der Electricitet in den exsudativen Krankheitsformen von ANTON EBERLE Med. Dr. Prag 1864.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 12 till och med Lördagen den 18 Februari 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 26 läkare):

Febris typhoides	4.	Neuralgia	8.	Peritonitis	3.
Mening. cerebro-spin.	1.	Conjunctivitis	7.	Icterus	3.
Diphtheria	11.	Otitis	3.	Metritis	2.
Pertussis	5.	Ang. tons. & faucium	81.	Rheumatismus acutus	24.
Diarrhoea	27.	Pericarditis	2.	Erysipelas	4.
Febris intermittens ..	13.	Laryngo-tracheitis ..	10.	Erythema nodosum ..	3.
Angina parotidea	11.	Bronch. Cat. bronch.	114.	Urticaria	3.
Variolæ. Varioloïdes	9.	Bronchitis capillaris.	5.	Zona	2.
Variocellæ	13.	Pneumonia	10.	Furunculus	7.
Scarlatina	6.	Pleuritis	5.	Carbunculus	1.
Intox. e vapor. carbon.	1.	Febris gastr. simplex	27.	Stomatitis	1.
Syphilis	4.	Gastritis. Enteritis ..	3.	Rheum. recens afebril.	3.
Gonorrhoea	2.	Colitis	1.		
Apoplexia cerebri	1.	Typhlit. & Perityphlit.	2.		

Summa 442.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serapimer-lasarettet*: sjukantalet den 18 Febr. 263, hvaraf 147 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 4, pneumonia 3, bronchitis 2, otitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 18 Febr. 210, hvaraf 118 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 13, diarrhöa 5, syphilis 3, pneumonia 3, febris intermittens 2, gonorrhöa 2, febris typhoides 1, bronchitis capillaris 1, pleuritis 1, furunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 18 Febr. 201, hvaraf 129 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 24, rheumatismus acutus 4, delirium tremens 3, pneumonia 2, syphilis 1, thrombosis 1, febris gastrica simplex 1, gastritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 9, catarrhus intestinalis acutus 11, pleuritis 5, pneumonia 4, conjunctivitis 3, erysipelas 2, varicellæ 1, bronchitis capillaris 1, nephritis 1, erythema fugax 1. *Polikliniken*: catarrhus intestinalis acutus 2, conjunctivitis 2, diphteria 1, variolæ 1, varicellæ 1, pneumonia 1, adenitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 18 Febr.. 55; inkomne under veckan: diarrhöa 1, bronchitis 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade: 23; febris puerperalis 5, endo-parametritis 8, mania puerperalis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: febris puerperalis 1.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 18 Febr. 31; endast fall af kroniska sjukdomar ha under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 18 Febr. 166, hvaraf 80 mankön och 86 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 18 Febr. 180, hvaraf 149 från staden och 31 från länet; inkomne: syphilis 21.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 18 Febr. 47; inkomne: syphilis 6, gonorrhöa 2.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 44, pneumonia 18, variolæ 16, rheumatismus acutus 13, angina parotidea 12, diarrhöa 12, catarrhus gastro-intestinalis acutus 10, congelatio 8, angina tonsillaris 5, gastricismus 5, erysipelas 5, ophthalmia 4, febris typhoides 2, delirium tremens 2, neuralgia 2, angina membranacea 1, angina parotidea 1, syphilis 1, apoplexia cerebri 1, tetanus 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 3, bronchitis 2.

= Generaldirektör HUSS föredrog om *opiibasernas olika verkan*.

Sedan under sednare tiden opium, såsom sådant, börjat komma något utur bruk och dess alkaloider numera oftare begagnas, hos oss hufvudsakligast tvenne af dem, morfin och kodein, tror jag det böra intressera Sällskapet att få kännedom om några af de olika verkningarne utaf dessa och öfriga uti opium innehållna saltbaser. Då CLAUDE BERNARD nyligen offentliggjort några fysiologiska experimenter i detta hänseende, får jag i korthet anföra det hufvudsakligaste af de resultatet till hvilka han kommit rörande de soporiska och toxiska egenskaperna hos sex af opii beståndsdelar; han

säger sig dock endast nu börjat sina undersökningar, och betraktar hvad han hitintills erfarit blott såsom en inledning till något fullständigare. De sex opii beståndsdelar, med hvilka han hitintills experimenterat, äro: *morfin*, *narcein*, *kodein*, *narkotin*, *papaverin* och *tebain*; experimenterna hafva med alla dessa blifvit verkställda medelst injektioner i den subkutana bindväfven, emedan han funnit att absorptionen på denna väg försiggår regulierast och lemnar de säkraste och mest komparabla resultat. De tre första nämnda af dessa hafva soporifiska egenskaper; de tre sednare sakna dylika. Eburu således morfin, narcein och kodein verka soporifiskt, göra de detta dock ej på samma sätt, utan hvar och en af dem på sitt egna och karakteristiska.

1) *Morfin*. Djur, som genom morfin blifvit försatta uti djup sömn, synas vara fullkomligt känsellösa och kunna ligga flera timmar utan att göra den minsta rörelse; om man nyper dem i extremiteterna äfven ganska hårdt, visa de sig ej erfara någon känsla deraf förrän efter itererade försök. För ljud deremot äro de känsliga, så att om något dylikt, äfven mindre betydande, hastigt framkallas, uppvakna de, kunna till och med springa upp, men falla genast tillbaka uti den narkotiska sömnen. Durationen och intensiteten af sömnen stå i nogaste samband med den dos som blifvit använd, men sättet för uppvaknandet och djurets förhållande derefter äro karakteristiska. Hundar t. ex. synas, när de uppvakna, likasom yra med stirrande ögon, och då de resa sig upp för att gå, äro de bakre extremiteterna släpande, liksom halft paralyserade; de synas förskräckta, förvirrade, känna ej sin egare, söka undfly och gömma sig på det mörkaste ställe de kunna komma åt. Dessa yttringar kvarstå flera timmar och ofta åtgå tolf timmar innan de fullständigt återhemtat sig.

2) *Kodein*. Sömmen efter kodein blir aldrig så djup som efter morfin; djuret kan alltid lätt väckas, vare sig genom vidröring eller genom buller; det synes snarare vara döfvadt än söfadt; för ljud är det särdeles känsligt; vid minsta dylikt får det ryckningar i extremiteterna, vid något starkare springer det upp och söker fly. Sensibiliteten blir sålunda vida mindre döfvad genom kodein än genom morfin. Särdeles karakteristiskt olika är uppvaknandet utur sömnen efter kodein mot efter morfin. Djuret vaknar hastigt och utan tecken till yrhet eller förskräckelse; ögonen äro naturliga, gången visar ej något tecken till svaghet i de bakre extremiteterna; det visar sig lifligt och genast uti fullt naturligt tillstånd.

Till förtydligande af de olika verkningarne af dessa båda substanser må följande experiment anföras. Tvenne hundvalpar af lika ålder och lika storlek narkotiserades, den ena med klor-morfin, den andra med klor-kodein; efter en kvarts timme voro båda i fullständig sopor, uti hvilken de lågo orörliga mellan 3—4 timmar. Då de nu uppväcktes kontrasterades bådas beteenden på ett högt märkligt sätt; den »morfinerade» var dusig med stirrande uttryckslösa ögon, släpade bakbenen vid gående och igenkände ingen, ej en gång sin »kodeinerade» kamrat, som genast efter uppvaknandet var liflig och munter samt sökte på allt vis genom lek uppigga sin dusiga medbroder.

Tvenne dagar härefter förnyades experimentet, men omvänt, så att den som förra gången blef morfinerad nu blef kodeinerad och tvärtom; dosen af medlen voro båda gångerna desamma (5 centigram injicerade i bindväfven) och verkningarne voro äfven till alla delar desamma; den som föregående gången morfinerades, men nu kodeinerades var vid uppvaknandet lifig och munter, den andra deremot dusig, slö och med släpande gång. Båda gångerna återfingo de morfinerade hundarne först följande dagen sitt naturliga humör, de kodeinerade genast efter uppvaknandet.

3) *Narcein*. Sömn, som framkallas af denna substans, öfverensstämmer i vissa hänseenden med den af morfin, i andra med den af kodein, men är dock olik med bådas. Narcein är den kraftigast sömngifvande beståndsdel af opium. Djuren sofva betydligt djupare af narcein än af kodein, men hafva dock ej den blytungta söm som efter morfin, utan uppfatta temligen lätt nypningar och vidröring. Sömn af narcein karakteriseras synnerligast deraf, att djuren under densamma ej uppfatta något ljud, huru starkt det än är, då deremot under sömn af morfin äfven svagare ljud uppfattades och under den af kodein känsligheten för ljud var mycket stegrad. Vid uppvaknandet förete djuren ett tillstånd ungefär midt emellan det efter morfin och kodein, de äro hvarken så dusiga, yra och förlamade, som efter morfin, men ej heller så lifiga som efter kodein.

Af dessa experimenter följer sålunda att de anförda trenne substanserna framkalla en sömn till viss grad karakteristisk för hvardera. Resultaten hafva utfallit enahanda vid försök på hundar, kattor, kaniner, marsvin, råttor, dufvor, sparfvar och grodor. Såsom resumé af de tre substansernas verkningssätt må ett intressant experiment anföras. Tre lika stora råttor söfdes, en genom hvardera af de tre substanserna, och lades uti en och samma bur af metalltråd. Då buren vidrördes så att ett svagt ljud framkallades, spratt den kodeinerade råtten högt till, de andra tvenne lågo orörliga; vid starkare ljud ryckte äfven den morfinerade häftigt till; den narceinerade rörde sig ej äfven vid mycket starka slag på buren. Vid uppvaknandet var den kodeinerade genast munter och lifig, den narceinerade något mindre kry under det den morfinerade behöfde flera timmar för att hemta sig från sin dusighet.

Dessa nu af Bernard framställda resultat till följd af en lång serie experimenter äro ej för läkaren något egentligt nytt, emedau hvarje erfaren läkare väl känner att morfin framkallar en tung sömn med efterföljande dusighet och hufvudvärk samt känsla af allmän slapphet, så till själ som kropp, då deremot kodein gifver en lätt sömn, efterträdd hvarken af hufvudvärk eller känsla af förlappning, utan tvärtom en känsla af vederqvickelse och stärkta krafter. Med narcein äro under sednare tider terapeutiska försök gjorda af BÄNICK och publiicerade uti Bulletin général de thérapeutique, dessa synas fullt öfverensstämma med Bernards ofvananförda uppgifter. Sjelf har jag för några och 20 år sedan på Professor MOSANDERS begäran gjort försök med narcein, som jag af honom erhöi; jag fästade mig

då ej vid annat än att undersöka dess sömngifvande förmåga och uppgaf att jag ansåg densamma lika med morfäring.

Sedan Bernard redogjort för försöken rörande opii basernas soporifiska verksamhet, lemnar han äfven redogörelse för deras toxiska förmåga. Emellan dessa båda verkningssätt synes ej någon bestämd relation kunna etableras, eftersom t. ex. morfin, som visar sig hafva en så framstående soporifisk förmåga, har deremot en mycket låg toxisk o. s. v. — De toxiska verkningarne sönderfalla i tvenne, den egentligt toxiska och den konvulserande. Den häftigast toxiska verkan har tebain; skillnaden mellan denna substans och morfin är så betydlig, att då 10 centigram klor-tebain, injiceradt uti en ven på en större hund dödade honom inom fem minuter, dödades en hund af lika storlek ej genom injektion af ända till 2 gramm klor-morfin.

Jag förbigår den speciela framställningen af opiisubstansernas toxiska och konvulserande verkningar och anför endast slutresultaten af de gjorda experimenterna. Dessa resultat gifva vid handen, att opii substanser verka hvar och en på sitt sätt i följande ordning:

<i>Soporifisk verkan.</i>	<i>Toxisk verkan.</i>	<i>Konvulserande verkan.</i>
1. Narcein.	1. Tebain.	1. Tebain.
2. Morfin.	2. Kodein.	2. Papaverin.
3. Kodein.	3. Papaverin.	3. Narkotin.
	4. Narcein.	4. Kodein.
	5. Morfin.	5. Morfin.
	6. Narkotin.	6. Narcein. (P)

Häraf följer att endast tre af opii substanser hafva soporifisk förmåga; alla hafva deremot, ehuru i olika grad, toxisk; hvad den konvulserande angår hafva väl alla blifvit härunder uppförda, men härvid får anmärkas att narcein synes, enligt hitintills gjorda experimenter, sakna förmågan att framkalla konvulsioner, emedan de med denna substans förgiftade djuren dö, utan föregående konvulsioner, under symtomer af allmän förlamning.

Det nu anförda gifver anledning till ganska viktiga anmärkningar: först och främst rubbas den åsigten, som hitintills varit hyllad, att verkningarne uti terapeutiskt hänseende af en drogs olika beståndsdelar skulle vara med hvarandra, om ej öfverensstämmande, dock åtminstone analoge, och vidare att den analogi man velat konstatera i verkningar mellan droger hemtade från samma växtfamilj ej gerna kan antagas såsom gällande. Här se vi nemligen att en och samma drog, härstammande antingen från en och samma växt eller från flera växter af samma familj, innehåller flera ämnen, som till sin verksamhet äro ej endast hvarandra olika, utan till och med rakt motsatta. Som exempel må anföras: narcein har den kraftigaste sömngifvande förmågan, men har ingen hitintills iakttagen förmåga att framkalla konvulsioner; tebain saknar helt och hållet sömngifvande förmåga, men har deremot den kraftigaste förmågan att orsaka konvulsioner. Narkotin har en ganska kraftig konvulserande förmåga,

men besätter af alla opii beståndsdelar den svagaste toxiska o. s. v. De fortsatta undersökningar som Bernard utlofvar lära väl närmare belysa dessa frågor och sannolikt synes mig att terapien kan komma att i en framtid uti opium eller rättare uti dess särskilda beståndsdelar erhålla läkemedel af större betydelse än hitintills.

Hr LEVIN yttrade, att, ehuru de anställda försöken såväl i fysiologiskt som terapeutiskt hänseende voro af stor vikt, likväl genom dem bevis på de olika preparaternas skiljda inverkan på människor ej kunde anses vunna, då nemligen försöken hitintills endast blifvit anställda på djur, och erinrade för öfrigt om det olika inflytande som opium eger på olika personer samt om BROWNS kända yttrande »Opium mehercle non sedat.» — På personer med hög intelligens och lifligt lynne har det sedativa medlet t. ex. som bekant ofta en verkan motsatt till den vanliga. Så erinrade sig Hr L. huru framlidne landshöfdingen Hans Järta, som Hr L. under en svår sjukdom vårdat, då han erhållit morfin, derigenom ej föll i sömn, utan tvertom råkade i ett exstatiskt tillstånd, hvarunder hans omdöme fick en högst egendomlig klarhet och skärpa.

Ordföranden anmärkte, att hvad speciellt narkotin angår, större kvantiteter deraf kunna intagas utan påföljd af narkos, hvarföre äfven detta ämne af en känd engelsk författare erhållit benämningen »Anarkotin».

Med anledning af frågan om olika inverkan af opium anförde Hr LAMM, att han nyligen vid en interkostal neuralgi hos ett fruntimmer användt en subkutan injektion, hvarvid endast ingick $\frac{1}{2}$ gr. svafvelsyrad morfin. Oaktadt den låga dosen hade likväl svåra narkotiska symtom inträdt. Således eger olika subjektiv disposition äfven rum vid användande af morfin enligt denna metod och ansåg Hr L., att man möjligen vid dylika undantagsförhållanden hade mera att befara häftig och hastig verkan af injektionerna än då medlet invärtes administrerades.

Hr SANTESSON meddelade sin erfarenhet från Serafimerlasarettet om de subkutana morfininjektionerna, hvilka der under sednare åren alltmere kommit i bruk vid neuralgier o. s. v., men företrädesvis vid fall af delirium tremens, då patienten visar sig motsträfvig och vägrar att svälja. Medlet insprutas å ena extremiteten i dos af $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$ till $\frac{3}{4}$ gran och någon anledning att frångå denna metod har hittills å Lasarettet ej förekommit.

= Ordföranden fästade Sällskapets uppmärksamhet på en af Med. Lic. S. O. LINDBERG utgifven afhandling »*Om de officinela barkarne.*» Detta arbete hade af författaren blifvit till Professors-Collegium vid Kongl. Karolinska Medico-Kirurgiska Institutet ingifvet såsom prof-scriptum för Medicine Licentiat-examen. Samma afhandling hade såsom disputation pro gradu medico blifvit af författaren försvarad sistlidet år i Upsala.

En kompetent domare, Professorn i materia medica och medicinsk naturalhistoria vid K. Karolinska Institutet, Hr P. F. WAHLBERG, har uttalat ampla loford öfver ifrågavarande afhandling och tilldelat den vitsordet cum insigniori laude approbatur. Hr W. nämner bland annat, att afhandlingen på ett förtjenstfullt sätt ådagalägger skicklighet i bearbetning, sakkunskap, klarhet och bestämmdhet i föremålets ordnande och beskrifning m. m. Hr H. instämde uti de loford, som blifvit författaren tilldelade för hans opus, och tillade att hvar och en som gör sig besvär att genomläsa arbetet säkert kommer att inse att författaren i hög grad är i besittning af förmågan att med noggrannhet och urskiljning iakttaga de mest utmärkande egenskaperna hos naturföremålet samt att på ett tydligt, lättfattligt och bestämdt sätt framställa sina iakttagelser. Författarens framställningssätt är fritt från onödigt ordsvall, arbetet eggar sig derföre särdeles väl till studerandes undervisning uti farmakognosi; önskligt vore att författaren ville låta ifrågavarande arbete efterföljas af öfriga växtdelar tillhörande materia medica, så att en fullständig, lärorik och lämplig lärobok i denna vetenskaps-gren hos oss kunde erhållas.

Arbetet begynner med en allmän beskrifning af barkarne, uti hvilken deras histologiska beskaffenhet är med fullständighet afhandlad.

Författaren indelar barkarne uti följande fyra afdelningar:

- 1) *Quina-barkar.*
- 2) *Bittra och sammandragande barkar.*
- 3) *Skarpa barkar.*
- 4) *Aromatiska barkar.*

Cinchonabarkarne äro med omsorg och skicklighet afhandlade, man ser att författaren noga studerat och väl använt de bästa arbeten i denna väg af WEDDELL, DELONDEE & BOUCHARDAT och J. E. HOWARD.

Quina- (china-) barkarne delas i a) gula, b) röda och c) bruna barkar.

På falska chinabarkar finnes en fullständig förteckning.

Hr H. kunde icke underlåta att anmärka några namnförändringar.

I stället för Cortex Cinchonæ eller Cortex Chinæ, skriver Hr L. alltid *Cort. Quinæ*, hvilket visserligen är i enlighet med den ursprungliga benämningen, således rättare, då detta namn hittills icke blifvit hos oss begagnadt, hade det vanliga namnet dock inom parentes bort bifogas.

I sammanhang härmed skrifer Hr L., Quinasyra, Quinagarfsyra, Quinaröd; Hr H. ansåg att **BERZELII** benämningar, Chinasyra, Chinagarfsyra och Chinaröd hade bort bifogas, om ej bibehållas.

Genusnamnet Cinchona, stafvar Hr L. Chinchona; flera författare hafva anmärkt att grefvinnan C. skref sitt namn: del Chinchon, men de utmärktaste arbeten i ämnet, t. ex. de af ofvannämnde författare hafva bibehållit det Linnéiska namnet. Att Linné sjelf hade väl reda på huru ifrågavarande grefvinna stafvade, ses uti hans disputation »De Cortice peruviano», der följande ord återfinnas: »Anno 1640 uxor proregis Hispanici, tunc Comitis del Chinchon, tertiana intermittente rehementi, quæ sæpius epidemice in ea regione grassatur cortice sanata fuit.» Hr H. trodde att det varit bättre att bibehålla det Linnéiska namnet.

Den 28 Februari.

Lifmedicus **NERMAN** †. — Sällskapets porträttsamling. — Constitutio epidemica. — Sammanväxningar mellan hjerta och hjertsäck. — Missfoster. — Luftvexling och uppvärmning.

= Ordföranden tillkännagaf, att Sällskapet åter förlorat en af dess ledamöter, nemligen f. d. Regementsläkaren, Lifmedicus och Riddaren af Nordstjerne- och Wasa-Ordnarne, M. D. och K. M., **WILHELM SAMUEL NERMAN**, som i dag på morgonen afidit tillfölje af ett slaganfall efter några få dagars sjukdom. Den afidne var född 1795 och hade sedan år 1822 varit medlem af Läkaresällskapet.

= Ordföranden meddelade att, enligt Sällskapets beslut af den 6 sistlidne December, tryckta bref nu blifvit afsända till Läkaresällskapets samtliga ledamöter i landsorten, med anhållan om insändande af fotografikort till *Sällskapets porträttsamling* och uppmanade de närvarande att inlemna sina resp. fotografier till sekreteraren eller bibliotekarien.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 19 till och med Lördagen den 25 Februari 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 27 läkare):

Febris typhoides	1.	Gonorrhœa	6.	Peritonitis	4.
Diphtheria	4.	Meningitis cerebri	1.	Icterus	1.
Angina membranacea	2.	Apoplexia cerebri	1.	Nephritis	2.
Pertussis	4.	Conjunctivitis	10.	Rheumatismus acutus	15.
Cholera	1.	Otitis	2.	Erysipelas	8.
Typhenteria	2.	Ang. tons. & faucium	93.	Erythema nodosum	2.
Diarrhœa	40.	Laryngo-tracheitis	10.	Urticaria	2.
Febris intermittens	18.	Bronch. Cat. bronch.	137.	Zona	2.
Angina parotidea	16.	Bronchitis capillaris	5.	Furunculus	1.
Variolæ. Varioloides	10.	Pneumonia	8.	Congelatio	1.
Variellæ	3.	Pleuritis	2.	Rheum. recens afebril.	2.
Scarlatina	8.	Febris gastr. simplex	12.		
Morbilli	1.	Gastritis. Enteritis	4.		
Sphilitis	6.	Typhlit. & Perityphlit.	1.		
				Summa 448.	

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 25 Febr. 266, hvaraf 146 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 8, rheumatismus acutus 2, bronchitis 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 25 Febr. 194, hvaraf 117 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 3, gonorrhoea 3, bronchitis 3, pneumonia 2, dysenteria 1, icterus 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 25 Febr. 205, hvaraf 138 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 27, pneumonia 3, delirium tremens 2, diarrhoea 1, febris intermittens 1, febris gastrica simplex 1, congestio cerebri 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 11, bronchitis capillaris 3, pleuritis 3, catarrhus ventriculi acutus 3, varicellæ 1, conjunctivitis 1, gastritis 1, erysipelas 1. *Polikliniken*: bronchitis 3, catarrhus intestinalis 3, diphteria 1, angina parotidea 1, febris intermittens 1, conjunctivitis 1, angina tonsillaris 1, laryngo-tracheitis 1, pleuritis 1, peritonitis 1.

På *Barnsjukhuset*: inkomne under veckan: conjunctivitis 3, pneumonia 2, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 16; febris puerperalis 4, parametritis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 7; helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 25 Febr. 32; inkomne under veckan: diarrhoea 1, rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 25 Febr. 168, hvaraf 81 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 25 Febr. 175, hvaraf 146 från staden och 29 från länet; inkomne: syphilis 20, gonorrhoea 1.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 25 Febr. 44; syphilis 7, gonorrhoea 6.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 46, diarrhoea 23, pneumonia 17, variolæ 16, febris gastrica simplex 13, rheumatismus acutus 12, angina tonsillaris 9, febris intermittens 7, gastricismus 7, congelatio 6, ophthalmia 4, delirium tremens 3, pleuritis 3, angina parotidea 2, scarlatina 2, gastritis acuta 2, febris typhoides 1, syphilis 1, apoplexia cerebri 1, peritonitis 1, nephritis 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2, angina tonsillaris 1, bronchitis 1.

= Generaldirektör HUSS anförde följande bidrag till *diagnosen af sammanväxningar mellan hjerta och hjertsäck*.

Då diagnosen af detta tillstånd är i många fall särdeles svår att med bestämdhet uppgöra och författarnes uppgifter äro i åtskilliga hänseenden hvarandra motsägande, rörande uppgifna teckens värde, måste hvarje uppgift, som kan bidra till någon närmare upplysning vara välkommen. Det är därför jag meddelar följande af Professor FRIEDREICH i Heidelberg. Prof. F. har nemligen observerat tvenne fall af total sammanväxning mellan hjerta och hjertsäck med några fullkomligt öfverensstämmande tecken från halsens vener och är det på dessa tecken han fäster uppmärksamheten.

Det en tid, t. o. m. såsom patognomoniskt, antagna tecknet på ifrågavarande sammanväxning, nemligen tillbakadragning af ett eller flera af intercostalrummen vid hjertats systoliska schock, har sednare erfarenhet visat vara otillförlitligt, åtminstone såsom ensamt stående, emedan det kan förekomma under vissa förhållanden, oberoende af hvarje sammanväxning mellan hjerta och säck, ja t. o. m. saknas då pericardium är använt till främre bröstväggen eller till ryggkotorna. SKODA har nemligen förklarad intercostalrummens tillbakadragning vid den systoliska schocken vara hufvudsakligast beroende just på dessa sednare anväxningar.

De symtom Prof. F. uppgifver sig iakttagit äro i korthet följande: då handen lägges öfver hjertrakten erfäres en schock af hela hjertats volym mot bröstväggen, men denna schock är ej systolisk utan diastolisk; härom måste man förvissa sig genom anskultation, att schocken nemligen är isokron med andra hjertljudet. Inspekteras nu hjertrakten synes bröstväggen vid denna diastoliska schock höja sig eller liksom utvidgas, och detta så mycket tydligare, ju tydligare tillbakadragning af intercostalrummen vid systole försiggått. I samma tidsmoment, som den diastoliska schocken, försiggår ett hastigt sammanfallande af jugularvenerna jemte tydlig indragning af superclavikularregionen; under systole äro nemligen jugularvenerna spända och superclavikularregionen fylld. Detta förhållande repeteras vid hvarje diastole och systole. Det är härpå Prof. F. fäster uppmärksamhet och antar ett dylikt förhållande såsom karakteristiskt, så vidt slutas kan af endast tvenne observerade, och med hvarandra fullt öfverensstämmande fall. Sålunda skulle diastolisk schock med höjning eller utvidgning af bröstväggen ske isokron med ett hastigt sammanfallande af jugularvenerna och indragning af supraclavikularregionen; systolisk tillbakadragning af intercostalrummen isokron med utspänning af jugularvenerna och

supraclavikularregionen, då de förekomma tillhopa, vara säkra diagnostiska tecken på totala sammanväxningar mellan hjerta och hjertsäck. De båda af Prof. F. anförda fallen slutade med död och kunde sålunda genom liköppning konstateras.

Hvad nu förklaringen af dessa diagnostiska tecken angår, så är, hvad först beträffar den diastoliska schocken och bröst-korgens samtida höjning, detta en naturlig följd af den förutgående systoliska tillbakadragningen; men förklaringen af den hastigt försiggående depletionen af jugularvenerna blir något mera komplicerad. Prof. F. antager följande: genom hjertats systoliska tillbakadragning måste en sammantryckning af bröstets organer ega rum och härigenom venerna hindras att uttömma sig; de blifva derföre under systole utspända; då nu vid diastole denna tryckning upphör, uttömma venerna sig hastigt och sammanfalla; härförutan uppkommer ock vid systole en dragning och förlängning af de stora kärlen, företrädesvis af vena cava superior, hvarigenom blodloppet uti denna ven hindras; vid diastole upphör denna dragning och blodloppet blir fritt.

= Hr KR. LOVÉN förevisade och demonstrerade ett af Hr SCHAGERSTRÖM till Karolinska institutet benäget öfverlemnadt ofullgånget foster, som företedde en höggradig *fissura abdominalis* med kloakbildning, *spina bifida sacralis* m. fl. missbildningar:

Framsidan af buken från några linier nedanför svärdbrocket till den i detta fall öppna blygdbensfogen intages af en stor rund säck, hvilkens tunna väggar bildas af tvenne skilda lager — ett yttre, som utgör en omedelbar fortsättning af huden och ett inre, som bildas af bukhinnan. På undersidan af denna säck vid pass en tum från blygdbensfogen befinner sig en aflång 5 centim. hög och 3 centim. bred öppning med jemna, något uppdrifna kanter, hvilken leder till en rymlig kavitet — kloaken —, som af ett tvärgående veck delas i tvenne afdelningar, en öfre och en nedre. Den förra var vid fostrets framfödande fylld af barnbeck och visar sig såväl härigenom som på grund af slemhinnans beskaffenhet motsvara blindtarmen. I dess öfre vägg utmynnarn tunntarmen genom en sprickformig, af tunna valvelartade kanter begränsad öppning. Nedtill och bakom det omnämnda vecket, som skiljer denna afdelning af kloaken från den nedre, leder en större öppning till groftarmen, som helt och hållet bakom bukhinnan sträcker sig uppåt i form af en vid blindsäck.

Den nedra afdelningen af kloaken bildas af urinblåsans bakre vägg. Dess slemhinna är i midten ojemnt uppdrifven i en mängd veck och knölar, hvilka tillsammans bilda en hjertformig figur med nedåt riktad spets. I öfrigt är väggen nästan fullkomligt slät och öfvergår helt omärkligt i de yttre betäckningarne. Nära medellinien, strax nedanför den hjertformiga ansvallningens nedre kant finnas tvenne fina, osymmetriskt belägna öppningar, ledande till korta, blindt slutande kanaler, — sannolikt rudimenter af njurarnes utförsångar. Något högre upp och till höger finnes en annan af den här ojemna slemhinnans veck och exkrescenser nästan dold öppning, genom hvilken sonden intränger i en trång, af tjocka resistent väggar omgifven kanal, som i riktningen uppåt och utåt löper bakom bukhinnan och slutar med en trattformig, i peritonealkaviteten fritt utmynnande och af franslika bihang omgifven öppning — den högra modertrumpeten. På venstra sidan finnes ingen dylik kanal (hvilken måste anses motsvara den s. k. Müllerska gången eller ena hälften af lifmodren), men väl högt upp i bukkaviteten i trakten af venstra binjuren en modertrumpet, som efter ett kort förlopp slutar blindt, och under densamma i ett veck af bukhinnan en liten äggstock.

Af yttre könsdelar finnas endast rudimenter af de stora blygdläpparne, samt mellan dem en trång, nedtill af ett tunnt hudveck begränsad öppning, genom hvilken en fin sond endast intränger ett par linier. Ändtarmsöppningen saknas alldeles.

Öfvanför kloaken innesluter peritonealkaviteten utom levern, som är något förändrad till form och läge samt mottager den korta nafvelvenen från venster, endast magsäcken, mjelten och största delen af tunntarmen, hvaremot, såsom förut är närandt, allt hvad som finnes af groftarmen ligger helt och hållet bakom bukhinnan. Denna visar i följd deraf en särdeles enkel anordning isynnerhet med afseende på bildningen af stora omentalsäcken, hvars ursprungliga uppkomst såsom en vid ventrikeln omvridning bildad instjelpning af dess s. k. mesogastrium, såsom Joh. Müller först visat, är fullkomligt tydlig, alldenstund förloppet här icke såsom vid den normala utvecklingen grumlas genom omentets sammanväxning med mesocolon transversum.

Utom den klyfning af sacralregionen, som betingar spina bifida visar ryggradens lumbaldel en högst betydlig framåtkrökning, såsom vanligen är händelsen vid svårare fall af fissura abdominalis.

Slutligen visa fostrets fötter vackra specimina den ena af *pes varus* den andra af *pes calcoaneus* (bockfot).

= Generaldirektör BERLIN lemnade en kort redogörelse för hufvudsakliga innehållet af den reseberättelse, hvilken ingenjören E. A. WIMAN afgifvit efter en på allmän bekostnad verkställd resa, i ändamål att taga kännedom om i utlandet använda olika metoder för uppvärmning och ventilation af sjukhus, skolor och andra offentliga lokaler och hvilken berättelse vid sammankomsten den 17 Januari blifvit af Generaldirektör HUSS till Sällskapet öfverlemnad.

Hr Wiman hade under sin resa besökt London, Paris, Berlin, Dresden, Wien och åtskilliga andra städer i Tyskland. Apparaterna för uppvärmning voro beskrifna under fem olika kategorier, nemligen: a) kakelugnar och kaminer; b) kaloriferer; c) cirkulerande varmt vatten med lågt eller högt tryck, öppna eller slutna systemer; d) ånga, ledd in i rör eller kaminer från gemensam generator; e) vatten, värmdt med ånga från särskild generator. — De på olika ställen använda konstruktioner voro tydligt beskrifna samt hvarderas fördelar och olägenheter framhållna på ett sätt, som visade att författaren både ur vetenskaplig och praktisk synpunkt förstått att bedöma de dervid verkande momenter.

De inrättningar för åstadkommande af luftvexling, hvilka anbringas i sammanhang med uppvärmningsapparaterna, afhandlades vid dessa senare. Deremot beskrefvos, efter en framställning af den s. k. naturliga ventilationens otillräcklighet, särskildt de fristående ventilationsapparaterna, grundande sig antingen på den genom temperatur-differenser störda jemvigten hos luftmassorna, eller på en medelst mekanisk kraft åstadkommen indrifning (pulsion) eller utsugning (exhaustion) af luft. Med rätta gaf författaren den med pulsion verkställda mekaniska ventilationen företrädet, såsom kraftigast och jemnast. Äfven i denna, för den så att säga medicinska byggnadskonsten ytterst viktiga afdelning af reseberättelsen, visade sig författaren såväl vid beskrifningarne som vid bedömandet af olägenheter och fördelar, fallkomligt hemmastadd på hithörande vetenskapliga område.

Såsom ett bihang till reseberättelsen medföljde en särskild uppsats af samma författare om den för nödig ventilation erforderliga mängd luft under olika förhållanden, hvars till en del ur åtskilliga skrifter sammanfattade innehåll af referenten be-tecknades såsom för läkaren högst viktigt och tänkvärdt. Ref.

uppläste de sista sidorna af uppsatsen, hvori författaren med fäkt berättigande söker visa att vid uppförandet af lokaler, der ständig luftvexling är af nöden, en betydlig besparing af byggnadskostnad kunde vinna, om rummen gjordes mindre höga och man i stället sörgde för en rikligare ventilation, hvilken med passande inrättningar kan åstadkommas för jemförelsevis ringa kostnad.

Hr HUSS upplyste, huru det refererade arbetet tillkommit. Sedan erfarenheten visat, att ventilationen vid allmänna inrättningar i Sverige i allmänhet vore bristfällig och då, såsom till exempel vid hospitalet å Konradsberg varit händelsen, genom ventilationsapparater efter utländskt mönster önskad resultat ej vunnits, hade Hr Huss med afseende fästadt på frågans stora vikt hos K. M:t anhållit om reseanslag för en kunnig teknolog, hvilken vid utländska sjukhus, skolor m. fl. allmänna inrättningar skulle sättas i tillfälle att studera de olika metoderna för uppvärming och ventilation, deras fördelar och deras brister samt deras tillämplighet för vårt land. Till utförandet af detta uppdrag hade reseberättelsens författare, Hr Wiman, blifvit utsedd. — Hr H. instämde med Hr Berlin i hans yttrade åsichter och anhöll om det värdefulla arbetets upptagande i Sällskapets handlingar.

Efter diskussion, i hvilken Hrr BERLIN, GRÄHS, HUSS, LEMCHEN, LEVIN, SANDAHL, O., THOLANDER och Sekreteraren deltog och under hvilken olika åsichter yttrades angående lämpligheten af ifrågavarande uppsats införande i handlingarne, beslöt, genom röstpluralitet, Sällskapet, på af ordföranden framställd proposition, att Hr Wimans Reseberättelse skulle i den nu under trycket varande delen af Svenska Läkaresällskapets Handlingar ingå.

Den 7 Mars.

Begäran om statsanslag. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Cancer hepatis. — Fel i valvulæ tricuspidales.

= Upplästes af sekreteraren följande § ur komitéprotokollet för den 10 Januari, hvilket i dagens komitésammankomst blifvit justerat:

»Då räkenskaperna för förlidet år, liksom för året 1860—1861 utvisa, att det Läkaresällskapet tilldelade *statsanslag*, stort 2,250 rdr rmt, ej befunnits tillräckligt för bestridande af de ut-

gifter, hvartill detsamma uteslutande af Sällskapet blifvit användt — nemligen till betäckande af omkostnader tillhörande Sällskapets litterära verksamhet, som under sednare åren alltmera tilltagit, så att under de nämnda åren utgifterna på detta konto uppgått till mer än 3000 rdr rmt, samt att enahanda förhållande äfven innevarande och följande år torde komma att ega rum — beslöt komitén på framställning af Hr THOLANDER, att förhöjning af det nu anslagna beloppet till 3000 rdr rmt skulle hos rikets ständer vid instundande riksdag begäras, samt att framställning i ämnet dessförinnan skulle till Kongl. Sundhets-Collegium ingå.

Hr CARLSON, MALMSTEN och SANTESSON yttrade sig för den gjorda propositionen, men begärde för upplysningars inhemtande frågans bordläggning.

= Till biblioteket anmäldes:

Om officinella barkarne af S. O. LINDBERG, samt en på ryska språket författad afhandling om *Secale cornutum* af verkliga statsrådet PELIKAN i S:t Petersburg. — Gåfvor af författarne.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 26 Februari till och med Lördagen den 4 Mars 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 27 läkare):

Febris typhoides	4.	Conjunctivitis	8.	Icterus	2.
Diphtheria	7.	Otitis	4.	Metritis	1.
Angina membranacea	2.	Ang. tons. & faucium	100.	Rheumatismus acutus	15.
Diarrhoea	30.	Pericarditis	1.	Erysipelas	12.
Febris puerperalis	1.	Laryngo-tracheitis	21.	Erythema nodosum	6.
Febris intermittens	13.	Bronch. Cat. bronch.	106.	Urticaria	5.
Angina parotidea	12.	Bronchitis capillaris	6.	Zona	4.
Variolæ. Varioloidea	12.	Pneumonia	16.	Furunculus	4.
Varicellæ	8.	Pleuritis	1.	Stomatitis	2.
Scarlatina	2.	Febris gastr. simplex	21.	Rheum. recens afebril.	2.
Delirium tremens	2.	Gastritis. Enteritis	7.		
Syphilis	1.	Colitis	2.		
Gonorrhoea	4.	Typhlit. & Perityphlit.	1.		
Meningitis cerebrialis	3.	Peritonitis	2.		
				Summa	449.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 4 Mars 261, hvaraf 147 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, rheumatismus acutus 4, febris typhoides 3, delirium tremens 1, pleuritis 1, peritonitis 1, icterus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 4 Mars 212, hvaraf 105 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 8, syphilis 3, gonorrhoea 3, bronchitis 3, neuralgia 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 4 Mars 208, hvaraf 120 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 27, delirium tremens 3, bronchitis 2, diarrhœa 1, pneumonia 1, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 12, catarrhus intestinalis 6, bronchitis capillaris 3, nephritis 2, varicellæ 1, conjunctivitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, enteritis 1, erysipelas 1. *Polikliniken*: catarrhus intestinalis 9, bronchitis 3, conjunctivitis 2, pneumonia 2, rheumatismus acutus 2, stomatitis 2, diphteria 1, febris intermittens 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 4 Mars 56; inkomne under veckan: pneumonia 2, febris typhoides 1, neuralgia 1, laryngo-tracheitis 1, bronchitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade: 13; parametritis 2.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade: 6; helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: endast kroniska sjukdomsfall ha under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 4 Mars 171, hvaraf 84 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 4 Mars 175, hvaraf 151 från staden och 24 från länet; inkomne: syphilis 22.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 4 Mars 51; inkomne: syphilis 7, gonorrhœa 7.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 48, rheumatismus 19, variolæ 18, diarrhœa 13, ophthalmia 9, febris gastrica simplex 9, febris intermittens 8, pneumonia 8, angina tonsillaris 7, cougelatio 6, gastricismus 4, angina parotidea 3, pertussis 2, delirium tremens 2, syphilis 2, meningitis cerebri 2, peritonitis 2, typhus 1, febris typhoides 1, diphteria 1, angina membranacea 1, scarlatina 1, commotio cerebri 1, apoplexia cerebri 1, laryngitis 1, gastritis acuta 1, icterus 1, erysipelas 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 4, diarrhœa 2, angina tonsillaris 1, zona 1.

Hr CARLSON anmälde att ett *provisoriskt sjukhus* med 60 platser i dessa dagar blifvit öppnadt vid Sabbatsberg samt att vid denna sjukinrättning alla slags sjukdomsfall mottagas med undantag endast för svårare operationsfall och smittkoppor. — Detta sjukhus, liksom det äfven nyligen upprättade provisoriska barnbördshuset å Södermalm, vädrades medelst en Wallinsk ventilationsapparat, hvilken i anseende till dess ändamålsenlighet och relativt obetydliga kostnad af Hr C. på det högsta förordades.

= Sällskapetets nyligen antagna ledamot Hr ZANDER heltsades af ordföranden.

= Herr BRUZELIUS redogjorde för följande vid Serafimer-lasarettet vårdade, egendomliga fall af *cancer*:

Sofia Lundström, 49 år gammal, f. d. sjuksköterska, intogs på Serafimer-lasarettet för flera månader (d. 23 Juni 1864) sedan och har sedan dess vårdats derstädes till den 28 Februari detta år, då hon afled. Patienten, som var en ganska förständig och i uppgifterna bestämmd kvinna, meddelade om sitt föregående helsotillstånd följande upplysningar. Hon hade alltid lefvat i goda omständigheter och alltjemt åtnjutit god hälsa tills i November månad 1863, då hon upptäckte "tvenne knölar i underlifvet", vid refbensranden, den ena i venstra sidan och den andra närmare medellinien i epigastrium. Dessa knölar förorsakade henne föga olägenhet, men oroadde henne mycket, enär de hastigt tilltogo i storlek. I Januari månad följande år började hon att besväras af symtomer från magen; fick sura heta uppstötningar någon tid efter maten, kände stundom äckel och kräktes ett par gånger, hvarvid det uppkräta den ena gången bemärktes vara "blodblandadt". Uti Februari eller Mars månad blefvo ofvannämnda knölar sätte för måttlig värk, som höll sig hufvudsakligen till venstra sidan, ökades vid upprätt ställning och vid rörelser, men deremot nästan förevann vid ryggläge. Hennes tillstånd var dock icke sämre än att hon åtminstone tidtals kunde vara uppe och den hufvudsakliga olägenheten, som hon erfor af åkomman, var den tryckning och spänning, som knölarne, hvilka alltjemt tilltogo i storlek, förorsakade vid rörelse. Matlusten var dock någorlunda hjälplig, men då och då hade hon äckel och kräkningar. Hennes krafter aftogo dock märkbart, så att hon fann sig föranlåten att söka inträde på Serafimer-lasarettet. Hon uppgaf att hon aldrig känt någon värk i högra sidan samt att hon aldrig haft gulsot. Då hon intogs på lasarettet var hennes tillstånd följande: Utseendet kakektiskt, huden blekgrå, men utan icterisk färg, kroppen betydligt afmagrad, inga ansvällda körtlar. Buken var utspänd af en stor tumör, som tycktes uppfylla hela underlifvet med undantag af en smal del straxt öfver symfysen och mellan båda ossa ilei. Matt perkussionston började på högra sidan vid 4-de refbenet och gick derifrån oafbrutet ända ned till tumörens nedre rand, åt venster sänkte sig den öfre perkussionsgränsen snedt nedåt, så att den på den venstra sidan började ungefär mellan 5-te och 6-te refbenet. Den högra hälften af tumören var jemn och fast, men den venstra kändes sammansatt af större (barnhufvudstora och mindre) rundade knölar, bland hvilka somliga voro elastiska och pseudo-fluktuerande. Nedtill och på högra sidan kunde tumörens kant palperas och befanns vara jemn och resistent, betydligt tjock, samt skild från den venstra delen af tumören genom en inbuktning eller inskränning, hvarestefrån åt venster nedre randen af tumören utgjordes af större knölar, som dock, enär de sköto ned i bäckenet, ej kunde noggrannare palperas. Den högra och nedre delen af tumören företedde således stor likhet med en förstörd leverlob. Diaphragmas rörelser vid respirationerna utöfvade omärkligt inflytande på ställ-

ningen af tumören, hvilken tydligen nedtill stödde sig på och var tryckt mot bäckenbenen. Hudens färg öfver buken var icke sjukligt förändrad, med undantag af att venerna lågo fyllda och utspända. Bukens omkrets var 85 decimaltum. Någon utgjutning i peritonealkaviteten förefanns icke. Urinen var klar, ljusgul, af 1.014 sp. v., sur reaktion och innehöll hvarken albumin eller gallfärgämne.

Från bröstets organer förmärktes icke något annat abnormt än att hjertat var lindrigt deplaceradt uppåt och att ett blåsande systoliskt biljud hördes öfver spetsen.

Under den tid som hon tillbragte på Serafimer-lasarettet märktes ej någon annan förändring i tillståndet än att tumören alljemt tilltog i storlek, hvarunder dess öfre gräns höjde sig, båda hypokondrierna utbugtades och mot slutet var bukens omkrets öfver naveln 39 decimaltum. Aptiten var dock någorlunda god, men afföringen trög, så att den måste underhjälpas genom lavemangen. En och annan gång hade hon en lindrig kräkning, men smärtorna uti buken voro ganska drägliga och hon klagade hufvudsakligen öfver den stora tumörens tyngd. Under de sednare 2 månaderna började de undre extremiteterna svullna, krafterna aftogo alljemt, och en lungkatarr tillstötte 8 dagar före hennes död. De två sista dagarne uppträdde lindrig icterus. Hvad diagnosen beträffar, så vägde den emellan en canceröst degenererad och förstörd lever samt en s. k. kolloid-cancer, som, utgående från omentet eller något annat organ, sedermera spridt sig vidare. En cancer hepatitis hade man anledning att antaga på grund deraf att den högra och nedre delen af tumören företedde en viss likhet till formen med den högra loben af en förstörd lever, men åtskilliga förhållanden talade dock emot en leverkräfta. Tumören hade enligt patientens bestämda försäkran först börjat i venstra sidan; någon icterus fanns icke förr än ett par dagar före döden, gallfärgämnen kunde aldrig upptäckas i urinen och tumören hade redan vid första undersökning af den sjuka uppnått en så enorm storlek att man väl kunde hysa några betänkligheter att antaga denna betydliga svulst bildad endast och allenast af en förstörd lever. Skäl funnos derföre också att tänka på möjligheten af en kolloid-cancer utgående från omentet, en cancerform, som ofta förlöper utan att framkalla någon svårare smärta eller andra mera framstående symtomer med undantag af en eller flera tumörer, hvilka ofta uppnå högst betydande, monstruösa proportioner. I detta fall saknades dock ett symtom, som sällan är borta vid denna cancerform, nämligen utgjutning i bukkaviteten.

Herr KEY förevisade och demonstrerade den vid obduktionen tillvaratagna, sällsynt förstörade levern.

Fjärre besigtning: Kroppen starkt afmagrad med ytterst tunn, brungul paniculus adiposus, temligen starkt ödem i båda underbenen, svagare å lären. Ödem likaledes i labia majora. Ingen likhet; svaga blånader å bålens bakre delar; svagt gul färg å huden, starkare å conjunctivis ocularum.

Hufvudet. Dura mater blodfattig; långa blodledaren innehåller ett ytterst fint blodcoagulum. Mjuka hinnorna blodfattiga; pis infiltrerad af en tunn, klar, serös vätska i ringa quantitet. Vid sidoventriklarna intet att anmärka. Hjernans substans blek med starkt glänsande snittyta; konsistensen normal. 3:dje och 4:de ventriklarna förete intet anmärkningavärdt. De centrala ganglierna, medulla och pons af samma beskaffenhet som stora hemisfererna.

Bröstet och buken. Vid bröstets och bukens öppnande finnes största delen af bukkaviteten upptagen af en knölig tumör med ojemna konturer, hvilken finnes vara den enormt uppdrifna lefvern. Nedom densamma synes endast colon transversum, belägen strax ofvanom symphysis pubis. Tumören är med starka adherenser fastväxt vid bukväggen. Diaphragma af tumören uppskjuten å högra sidan till jernhöjd med 3:dje reffens-brosket, å venstra sidan till det 4:de. Lungorna till följd deraf uppskjutna mot öfre delen af thorax; den vensta täcker till största delen hjertat. Pericardium innehåller ett par matskedar gult, tunnflytande serum. Den subpericardiala väfvaden företer en gul färg och gelatinös beskaffenhet. Hjertmuskulaturen skiftar i brunrött. Högra hjertat innehåller några lösa fibrincoagula jemte tunnflytande blod; chordæ tendineæ och valvula tricuspidalis isynnerhet å gnidningsranden förtjockade, utan retraction. Valvula mitralis är å sina gnidningsränder betydligt förtjockad, den är lindrigt retraherad; chordæ tendineæ likaledes förtjockade och partielt sammanvuxna; musculi papillares i spetsarna senvandlade. Aortas valvler fasta.

Venstra lungan för känseln degig; dess yta temligen blek. Vid genomsnitt knistrar den öfverallt för knifven; snittytan glatt, ljusröd; vid tryck uttrinner, isynnerhet ur nedre loben en finskummig tunnflytande gul vätska i ytterst riklig mängd. Bronkierna afgifva vid tryck ett tjockare, gult, glasigt, segt sekret; deras slemhinna har ett ljusrött utseende och är betäckt af tjock, segt sekret. Högra lungan företer samma beskaffenhet som den venstra.

Efter lungornas uttagande undersöktes viscera i bukkaviteten närmare och befanns då tunntarmarne nedskjutna i lilla bäckenet, ventrikeln liggande bakom den uppdrifna lefvern, sammanvuxen med densamme genom fasta bindväfsadherenser. I ventrikelns väggar kännas inga knölar eller förhårdningar. Peritoneum visar allmän förtjockning.

Lefvern väger 25 skålp. och mäter från högra randen till venstra 20 v. t.; från öfra randen till den undre 17 v. t. Horisontala omkretsen från sida till sida 39 v. t., den vertikala omkretsen 28 v. t. Ytan är mycket spräcklig med gulgrå, skarpt begränsade fläckar; högra lobens öfre yta är jemn och glatt, visande bibehållen lefversubstans å större och mindre fläckar; den venstra lobens öfre yta företer flera oregelbundna fördjupningar mellan större och mindre kullriga upphöjningar. Den undre ytan är knölig och ojemn. Öfver en af knölarne å högre lobens undre sida ligger gallblåsan, som är platt-tryckt och innehåller högst obetydligt tunn, brungul galla. Lefvern är i allmänhet temligen fast för känseln,

men en del knölar kännas dock halft fluktuerande. Vid genomsnitt befinnes dess högra lob på en utsträckning af 9 kvadrattum från högra randen utgöras af lefverparenkym, till färgen brungult; acini derstädes äro temligen stora med brunröda centra och gulhvita periferier; här och der finnas i detta parti insprängda små, hvitgrå knölar. Den öfriga delen af lefvern utgöres af en temligen lös massa med öfver snittytan framhvälfvande, från hasselnöt, till knyt-näsvestora knölar, i allmänhet omgifna af temligen fasta bindväfväggar. Knölarne äro dels gulgråa till färgen med insprängda röda punkter, dels diffust rödblå med större och mindre af blodcoagula fyllda hålur, af hvilka en del synbarligen voro starkt utvidgade kärl under det andra uppkommit genom blödning; de äro i allmänhet lösa och låta lätt söndertrycka sig. Å venstra delen är en stor del af knölarne smälta, eller stadda i smältning, qvarlemnande hålur fyllda af en brungul detritusmassa eller ett halft gelatinöst fluidum, hvarigenom, då bindväfväggarne i omgifningen qvarstå, det hela får ett groft alveolärt utseende.

Högra njuren är särdeles fast för känslan; kapseln förtjockad, låter med svårighet aflösa sig. Å ytan finnas här och der insprängda brunröda, temligen fasta, något mer än knappnålshufvudstora, upphöjda knölar. Vid genomsnitt synas en mängd dylika knölar insprängda i kortikalsubstansen, men ej i pyramiderna. Snittytan visar ett jemnt, glatt, glänsande utseende med skarp, något genomskinlig rand; i nedre hälften af njuren har kortikalsubstansen ett skiffergrått, grumligt utseende ända in till pyramiderna. I den öfre hälften är kortikalsubstansen i de slingriga partierna rödgrå i fasciklerne blekt grå. Pyramiderna bleka, grågula, af ett sklerotiskt utseende. Vid öfvergjutning med jod syntes några få glomeruli blifva bruna. Venstra njuren förete på ytan samma beskaffenhet som den högra; äfven i denna finnas i barken insprängda små carcinomatösa knölar, ofta omgifna af en liflig ingestionszon; barken är äfven här i nedre delen af njuren skiffergrå. Substansen öfverallt fast och hård; i öfre hälften har barken ett grågult, gelatinöst utseende. I septa interfascicularia synas fina, hvitgula punkter och strimmor. Pyramiderna i allmänhet blodfattiga, hafva samma utseende som barken. Mjelden är temligen bred och fast; dess kapsel förtjockad; snittytan brunröd, glatt och jemn, trabekulärsystemet tydligt framträdande; corpora Malpighii stora och talrika. Ventrikelns slemhinna rynkig, obetydligt förtjockad, utan spår till mammillära upphöjningar, fläckvis liflig injektion. Nära cardia är slemhinnan i dess ytligare lager gastromalacisk uppmjukad. Tunn-tarmarnes slemhinna är till största delen mycket blek, här och der försedd med injektioner i de större venerna och betäckt af ett gallfärgadt slem. Vid tillsats af jod färga sig spetsarna af dess villi bruna.

Hr KEY tillade: Knölarne i lefvern och njurarne visade vid mikroskopisk undersökning en medullär-karcinomatös byggnad med synnerligen stor rikedom på kärl. Temligen egendomlig

var den fasta bindväfsbegränsningen af och emellan de större knölarne, och den tillfölje deraf uppkommande groft alveolära beskaffenheten af substansen å de ställen der sjelfva cancermassan genom blödning eller uppmjukning sönderfallit. Ingenstädes hade processen vandrat direkt från lefverkapseln öfver på närliggande organer, och endast i njurarne förefannos sekundära helt färska, små cancerknölar. Det vore sålunda ej ringaste tvifvel underkastadt att canceren här primärt uppträdt i lefvern, hvilket såsom bekant mindre ofta är fallet vid lefvercancer, som vanligast är af sekundär natur. Detta är af intresse, ty en sekundär lefvercancer skulle väl näppeligen kunna haft ett så långsamt förlopp. Att lefvern vid carcinoma kan enormt tilltaga i vikt och volym är bekant; så säger FRERICHS i sin "Klinik der Leberkrankheiten": att den dervid kan uppnå en vikt af 10, 15, ja ända till 20 skålp. och derutöfver. Föreliggande fall torde sålunda i detta hänseende stå på yttersta gränsen, då lefvern vägde 25 skålp. Huru en dylik bildning måste så att säga äta upp all födan för den person, hos hvilken den förekommer är tydligt, om man betraktar dess enorma massa och betänker hvilken liflig plastisk verksamhet och produktivitet, som för den ligger till grund, alldeles oafsedt de ymniga blödningarna.

Oaktadt det stora antal fall af medullarcancer Hr MALMSTEN haft tillfälle att observera hade han dock aldrig anträffat något som det nu beskrifna. — Diagnosen af cancer hepatis är omöjlig att uppställa från sjukdomens början. Digestionsrubbingar, kräkningar och äckel utgöra de första symtomerna, efter längre eller kortare duration utvecklar sig sedermera sjukdomen hastigt, hvarvid kraftuttömningen och lefveransvällningen utgöra de mest framstående sjukdomstecknen. Döden inträffar vanligen 3 månader efter det lidandet kunnat bestämdt diagnostiseras. I det nu anförda fallet hade deremot canceren, efter den tidpunkt då diagnosen bestämdes, haft ett så långvarigt förlopp som 16 månader.

= Hr KJELLBERG uppläste ett från Hr CLARÉUS i Westerås ankommet bref:

"— — — Onsdagen den 18 Januari kl. half 10 e. m. blef jag kallad till en 11 års gosse, som uppgafs hafva hastigt insjuknat. Gossen tillhörde det Gautierska Konstberidare-Sällskapet och hade samma afton uppträdt som akrobat eller gymnast. hvarvid han med samma vigör, som vanligt, utfört de öfliga krumspången etc. och

på intet sätt visat sig mindre rask än eljest. För öfrigt upplystes, att han under sommaren och hösten lidit af kikhosta, men under sednaste veckorna visserligen hostat, men ej kiknat. En half timme före min ankomst hade han plöteligt blifvit andtäppt och "likblek" samt klagat öfver smärta i bröstet. Jag fann honom nästan pulslös, iskall om händer och fötter samt lindrigt cyanotisk å läpparna; respirationen försiggick obehindradt och respirationsljudet hördes rent, om ock något svagt. Hvad hjertauskultationen vidkommer, så verkställdes den visserligen, men icke med tillbörlig noggranhet; pojken låg nemligen bäddad på stolar, vända med sitsen mot en byrå och med ryggstöden utåt rummet, åt hvilket hans venstra sida låg vänd, hvadan jag kunde, utan att flytta honom, med mitt venstra öra lätteligen auskultera lungorna, i det jag lutade mig ner öfver en stolrygg, men då jag skulle lyssna på hjertat, hvilket föll sig lägligast med högra örat, måste jag höja mig på tåspetsarna och kom följaktligen i en mindre bekväm ställning. Som jag i denna ställning dock nådde venstra brösthalfvan och straxt träffade på mitralvalvs-regionen, men der icke hörde något biljud, samt hjertkontraktionerna för öfrigt voro svaga och ljuden alltså mindre starka, så kom jag icke att auskultera öfver hjertbasen och inåt sternum till. Och dermed ansåg jag ingenting vara försummadt, så mycket mindre, som prognosen i allt fall syntes mig hopplös och jag trodde mig kunna och böra förklara tillståndet ur en trombos i arteria pulmonalis. Om något blåsljud var att höra öfver tricuspidalis blef alltså icke afgjort. Och hvem tänker på abnorma ljud i denna valvel, då mitralis befunnits frisk! — Ett par timmar derefter, kl. 12 på natten, afled gossen.

Som gossen var en särdeles vacker pojke och dessutom omtyckt för sin utomordentliga vighet, så lærer det hastiga dödsfallet väckt deltagande hos en massa menniskor i staden och föranledt ryktet, att han varit sjuk förut och *vingats* in på arenan sista aftonen före döden, hvarföre poliseu föranstaltade medicolegal obduktion. Då Dr ALTIN och jag förrättade denna, fanns en så anseelig förträngning af tricuspidalvalveln, att dess lumen endast höll 3" i längd och 2" i bredd. Stenosen var trattformig och ränderna utgjordes af rigida, senglänsande, vid pass $\frac{1}{2}$ " tjocka strängar, uti hvilka de äfvenledes förtjockade och styfva chordæ tendineæ insererade sig.

Högra förmaket var ej utvidgadt. Mitralis och öfrige valvler fullt fysiologiska. Venæ cavæ och lefvern blodöfverfyllda. Ingen tromb i lungarteren eller annorstädes. Lungorna voro just icke blodfattiga, men ej eller kongestionerade. För öfrigt allting i vederbörligt skick.

Förutom det intresse, som detta fall erbjuder i det hänseendet, att hvarje fristående tricuspidalförträngning är en sällsynthet, torde verkligen också förtjena att antecknas det en menniska kan vara behäftad med ett så enormt utprägladt hinder för blodomloppet och indock vara mäktig af de mest ansträngande kroppsrörelser, utan att lida deraf. Föräldrarna försäkrade, att gossen aldrig beklagat

sig öfver trötthet eller svaghet; men väl hade han alltid hållit sig synnerligen blek. Att hjertfelet var medfödt, lider väl intet tvifvel.

Hvad den hastiga döden beträffar, så torde väl dess orsak endast kunna sökas i en hjertparalysi.

Hr K. ansåg det meddelade fallet, om än något ofullständigt, dock af stort intresse i flera hänseenden. Högst ovanligt var det såväl derigenom att felet i tricuspidalis här stod ensamt, utan något annat valvelfel, som derigenom att, då stenosen var så högst betydlig, gossen kunnat under liftiden utföra de häftiga och ansträngande rörelser som en akrobat vid ett konstberidaresällskap måste prestera. Märkvärdigt var ock att vid obduktionen hjertat befunnits till sin form så föga eller snarare intet förändradt; hvarken förstoring af högra för-maket eller förminskning af hjertats öfriga kaviteter. — Om felet varit medfödt eller uppkommit strax efter födelsen, — hvilket vanligen är fallet med dylika hjertfel, var det äfven anmärkningsvärdt att gossen kunnat uppnå den ålder han nu innehade, då vanligen barn med dylika hjertfel, om de fram-födas lefvande, kort tid efter födelsen afida. Hr K. var der-före mera böjd att tro det omnämnda hjertfelet uppkommet under en senare period af gossens lefnad. Med afseende på dödsorsaken instämde Hr K. således i den af Hr Claréus yt-rade åsigt.

Hr KEY anmärkte äfven sällsyntheten af dylika organiska fel i högra hjertat hos personer, som redan passerat den första barnåldern. Vanligen härleda sig sådana hjertfel hos späda barn från en reumatisk process under fosterlifvet, då högra hjerthalfvan lättare angripes af en endocarditis. Trodde ock att i det omtalade fallet hjertfelet daterade sig från fosterlifvet samt ansåg nära omöjligt att öfriga delar kunnat vara fullt fysiologiska.

Hr ÖDMANSSON, som delade Hr Kjellbergs åsigt ansåg att tillslutandet af foramen ovale, hvilket måste antagas ha egt rum, då motsatsen ej i obduktionsberättelsen nämnes, tyd-ligen tillkännagåfve att det organiska hjertfelet ej kunde här-leda sig från fosterlifvet.

Med anledning af det ifrågavarande fallet redogjorde Hr BRUZELIUS för ett af honom nyligen värdadt fall af akut endo-carditis i högra hjerthalfvan.

Den 14 Mars.

Statsanalaget. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Sällsynta fall af luxation. — Cancer recti. — Cancer vesicæ. — Fractura colli femoris.

= Den i föregående sammankomst bordlagda frågan angående begäran om förökadt *statsanslag* vid nästkommande riksdag bordlades ånyo på framställning af ordföranden.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Om de puerperala förändringarne inom lifmodern. Akademisk afhandling af WILHELM NETZEL. — Gåfva af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 5 till och med Lördagen den 11 Mars 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 24 läkare):

Diphtheria	4.	Syphilis	5.	Colitis	1.
Angina membranacea	1.	Gonorrhoea	4.	Typhlit. & Perityphlit.	1.
Pertussis	1.	Meningitis cerebialis	1.	Icterus	1.
Diarrhoea	16.	Neuralgia	1.	Nephritis	1.
Febris puerperalis ...	2.	Conjunctivitis	6.	Rheumatismus acutus	14.
Febris intermittens ...	15.	Otitis	2.	Erysipelas	5.
Angina parotidea	9.	Ang. tons. & faucium	91.	Erythema nodosum ..	3.
Variolæ. Varioloides	6.	Laryngo-tracheitis ...	18.	Urticaria	3.
Varicellæ	6.	Bronch. Cat. bronch.	103.	Zona	2.
Scarlatina	3.	Pneumonia	7.	Rheum. recens afebril.	6.
Morbilli	1.	Pleuritis	3.	Cystitis	1.
Intox. e vapor. carbon.	2.	Febris gastr. simplex	17.		
Delirium tremens	1.	Gastritis. Enteritis ..	3.		
				Summa	366.

2. *Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:*

På *Serafiner-lasarettet*: sjukantalet den 5 Mars 262, hvaraf 150 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 7, enteritis catarrhalis 2, peritonitis 2, delirium tremens 1, laryngo-tracheitis 1, typhlitis 1, metritis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garrisons-sjukhuset*: sjukantalet den 5 Mars 186, hvaraf 97 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, bronchitis 2, gastritis 2, syphilis 1, gonorrhoea 1 colitis 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 5 Mars 195, hvaraf 132 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 17, febris typhoides 1, febris intermittens 1, conjunctivitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, gastritis 1, nephritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet d. 5 Mars 27, hvaraf 16 invärtes sjuke; inkomne under veckan: congelatio 5, bronchitis 3, rheumatismus acutus 3, pneumonia 1, gastritis 1, congestio cerebri 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 10, catarrhus intestinalis 9, articularia 4, conjunctivitis 2, otitis 2, pneumonia 1, pleuritis 1.

Polikliniken: catarrhus gastro-intestinalis acutus 4, bronchitis 3, congestio cerebri 1, pneumonia 1, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 5 Mars 58; inkomne under veckan: scarlatina 3, pneumonia 2, angina tonsillaris 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor: 13; parametritis 4, febris puerperalis 2.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helstillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 6; helstillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 5 Mars 35; inkomne under veckan: febris intermittens 1, bronchitis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 5 Mars 168, hvaraf 82 mankön och 86 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 5 Mars 171, hvaraf 148 från staden och 23 från länet; inkomne under veckan: syphilis 25, gonorrhœa 1.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 5 Mars 48; inkomne: syphilis 6, gonorrhœa 6.

3. *Bland de fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 40, variolæ 27, diarrhœa 18, rheumatismus 18, pneumonia 16, febris gastrica simplex 7, febris intermittens 5, gastritis 5, syphilis 3, erysipelas 3, congelatio 3, scarlatina 2, ophthalmia 2, otitis 2, metritis 2, typhus 1, febris typhoides 1, angina membranacea 1, febris puerperalis 1, angina parotidea 1, varicellæ 1, meningitis cerebialis 1, pleuritis 1, ileus 1, cystitis 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, diarrhœa 1.

= Hr ROSSANDER uppläste en redogörelse, författad af underkirurgen på Serafimer-lasarettet Dr PSILANDER, öfver tvenne *sällsynta fall af luxation*, som Dr P. varit i tillfälle att å sjukhuset observera och äfven omedelbart sjelf reponerat.

1. Pigan Margretha Persdotter, 20 år gammal, intogs å Serafimer-lasarettets kirurgiska afdelning den 1 sistlidne November för *luxatio externa completa patellæ dextræ*. Om uppkomsten af nämnde luxation berättar patienten, att hon, hvilken innehafver tjänst hos en familj här i staden såsom barnpiga, aftonen före inkomsten å lasarettet, under det hon bärande barnet passerade öfver golfvet, snafvat och fallit, utan att dervid stöta knäet mot något föremål och, att hon derefter saknat förmåga att stöda på högra benet, till följe af ömhet och värk i knäet samt underbenets abnormala böjning utåt. Smärtan blef mot natten så intensiv, att patienten ej kunde ligga, utan i sittande ställning måste afvakta morgonen, då hon afsändes till lasarettet. Vid inkomsten å lasarettet var patellans läge på knäledens utsida lätt att iakttaga, oakadt den betydliga ansvällningen af knäet i sin helhet; derjemte märktes vid ryggläge, jemte en ringa flexion i höft- och knä-

lederna, underbenet böjdt utåt, så att det mot utsidan af låret bildade en trubbig vinkel. Vid palpation å knäet kändes patella liggande på utsidan af condylus externus femoris, så att dess främre yta var vänd utåt och dess inre kant framåt. Knäet företedde för öfrigt en likformig uppdrifning, till mesta delen beroende på en betydligare utgjutning i leden. Repositionen af den luxerade patella gick temligen lätt för sig sedan den med båda händerna blifvit omfattad och under upplyftande dragen inåt. Sedan dess har patienten vårdats för synovitis i leden till den 21 sistlidne Februari, då hon utskrefs försedd med en knäkapsel af läder, som gaf stöd åt den allt för rörliga patella.

Såsom i detta fall prædisponerande orsak till denna så ovanliga luxation torde man få anse en abnorm rörlighet hos patella, beroende på en abnormt ökad mängd synovia, hvartill kommer genu valgum i temligen hög grad. Patienten uppger nemligen, att hon, så långt tillbaka hon kan minnas, förmärkt, att högra knäet varit tjockare än det venstra, samt att patella stundom under hastigt framförande af benet glidit åt ledens utsida, hvarvid hon känt någon hastigt öfvergående smärta, men hon har aldrig förr behöft anlita läkare.

Herr R. tillade några *reflexioner öfver mekanismen vid patellas luxationer* i allmänhet, deras förekommande o. s. v.

2. *Luxatio pollicis dextri anterior.*

Den 10 sistl. Februari på aftonen inställde sig vid Serafimer-lasarettet en skräddaremästare från staden, 59 år gammal, för att erhålla hjälp för högra handens tumme, som blifvit luxerad framåt och något utåt. Diagnosen var lätt gjord vid första påseendet till följe af tummens karakteristiska ställning till metacarpus och den närmare undersökningen konstaterade den fullkomligt. Repositionen gick temligen lätt genom en enkel traktion. Denna temligen ovanliga luxation hade uppkommit derigenom, att patienten, som hade synnerligen magra händer med slappa ledgångar, fallit mot golfvet, hvarvid han tagit emot sig med högra handens starkt abducerade tumme och pekfinger.

Vidare meddelade Hr R. följande fall af *partiel luxation* från sin afdelning på lasarettet:

Den 6 sistlidne Mars intogs på Serafimer-lasarettet en plåtslagaregesäll Theodor F. 24 år gammal, som ramlat ned på gatan från en stege, två våningar högt. De voro för öfrigt två på stegen och båda föllo ned på gatan. Den ene bröt högra patella och maxilla inferior, den andra T. F. likaledes patella. Denne sednare skadade dessutom venstra foten, som han snärjt in emellan stegens pinnar. Foten var vid inkomsten något svullen, men kunde röras mot underbenet och patienten kunde till och med dermed utföra

alla vanliga rörelser, ehuru stark böjning af tårna något smärtade. Vid undersökning påträffas på fotryggen en framspringande kant, gående på tvären, ungefär $2\frac{1}{2}$ tum från andra tåns rot. Hela inre randen af foten samt den öfre, inre, så vidt den korresponderar mot os metatarsi hallucis och första os cuneiforme, äro aläta och jemna. Likaså den del af tarsus, som morsvarar de öfriga tårna. Den framspringande kanten, som är nära $\frac{1}{2}$ tum hög, kan nedpressas, ehuru med mycken smärta för patienten, men återtager genast sin upphöjda plats. Ingen krepitation kan framkallas. Denna kant kan ej tillhöra annat än främre randen af os cuneiforme secundum och vid noggrann undersökning kännes dess sidoränder, synnerligen den yttre, äfven höjda. Detta utomordentligt sällsynta casus var enligt Hr Rossanders tanka värdt att omförmälas, ehuru någon behandling derför ej kunde ifrågakomma. Reduktionen var nemligen omöjlig att vidmakthålla utan svåra plågor för patienten, och som denne ej för framtiden torde komma att få särdeles men af skadan, hade Hr B. afstått från annan behandling än en palliativ, kalla omslag etc.

Hr SANTESSON anmärkte att det första af de af Hr Rossander meddelade fallen: fullständig knäskålsluxation utåt, utgör en verklig kirurgisk sällsynthet och erinrade sig med anledning häraf ett annat äfven högst egendomligt fall, som för några år tillbaka förekommit i hans praktik. — Ett fruntimmer på 25 år, som led af hydartros i knäleden slant i en trappa, erfor dervid en häftig smärta i ena låret ock kunde sedermera ej böja benet. Först 5 à 6 veckor derefter kom hon under behandling. Vid undersökning befanns nu att en dislokation egt rum på så sätt att patella var vriden på kant, men kvarliggande i sin sulcus. MALGAIGNE har refererat dylika fall, der knäskålen nästan omvänd befanns inklämd i sin sulcus mellan kondylerna. Under kloroformnarkos lyckades Hr S. att reponera knäskålen, dock ej fullkomligt, i anseende till ruptur af dess tendo och derefter uppkommen synovit, hvarföre patella fortfarande stod något utåt och bakåt. Gipsförband anlades derefter; patienten förlorades sedermera ur sigte, så att resultatet af behandlingen ej var känt. — Hr S., som sett det tredje af de af Hr Rossander relaterade fallen anmärkte för öfrigt den härvid förekommande högst egendomliga partiella förskjutningen, bestående deri att basen af andra tåns fotlagsben ej helt och hållet lemnat os cuneiform samt att öfrige fotlagsbenen ej voro deplacerade.

= Hr KEY redogjorde för ett fall *perforerande cancer alveolaris recti*, till hvilket Hr SANTESSON meddelade sjukhistorien:

Tullvaktmästaren And. Henr. Ågren, 48 år gammal, från Hedvig Eleonora församling, intogs på Serafimer-lasarettet den 12 Oktober 1864 för en phlegmone uti högra yttre hörselgången, hvilken åkomma för behandling gaf vika, så att patienten efter 3 å 4 veckor kunde anses botad för densamma. Han var en stor stark karl med friskt och frodigt utseende. Den 7 November insjuknade han med frossbrytning, erfor känsla af tyngd i maggropen, som ömmade för tryck; fick belagd tunga, elak smak i munnen samt förstoppning; dessutom stark feber och hufvudvärk. Ord. laxermedel.

Detta tillstånd, som i början ansågs vara en febris gastrica, varade 4—5 dagar. Men då ingen bättring i symtomerna inträdde, ställdes diagnosen på febris typhoides. Ord.: fosforsyra med infus. lini.

Ömheten tilltog i utsträckning öfver buken, dock snarare mera åt venstra än åt högra sidan, och förstoppningen fortfor; patienten kollaberade, hade hufvudvärk och emellanåt yrsel, och räckte detta tillstånd till den 24 November, då symtomerna började aftaga. Febern och hufvudvärken aftogo, han svettades, och kände sig i allmänhet må bättre. Krafterna voro sjunkna och patienten betydligt afmagrad. Lösa öppningar omvexlade med förstoppning. Vid slutet af månaden ansågs han fullt konvalescent efter sin sjukdom. Erhöll sulph. quiniacus.

Hela den följande tiden var patientens tillstånd ungefär enahanda. Han var matt och klen, sinnesstämningen särdeles deprimerad; matlusten ringa och öppningarna lösa, ömsom flera, ömsom färre gånger på dygnet. Låg beständigt till sängs. Behandlades hufvudsakligen med oleosa och opiater.

Så långsamt än förbättringen fortskred, tycktes han dock på sista tiden i någon, om än ringa mån återfå sina djupt sjunkna krafter. Han började gå uppe små stunder, men endast med stöd af andra personer. Matlusten började så småningom återkomma och digestionen försättas i mera normalt skick. Visserligen hade han ett par veckor före sin död några kräkningar, som snart stillades af den behandling han därför erhöll, men ansågs detta endast såsom något tillfälligt. Ej heller fanns för öfrigt något, som påkallade särskild uppmärksamhet.

Helt plötsligt den 3 Mars på aftonen fick patienten efter 2:ne öppningar en mycket häftig smärta i underlivet, hvarefter snart påkommo gallfärgade kräkningar, stor vånda och ytterlig ömhet i buken. Kräkningarna upprepades dagen derpå och fortforo i ständigt och oroväckande tilltagande symtom som omisskänneligt tydde på en peritonit. Den 5:te på morgonen var patienten ytterligt blek och kollaberad, pulsen omärklig, extremiteterna kyliga. Afled kl. half 2.

Vid obduktionen anmärktes hufvudsakligen:

Bukkaviteten innehöll en ringa mängd grumlig vätska med ymniga fibrinösa flockar. På bakre ytan af omentet, på tarmens

och lefverns peritonealbeklädnad fanns en lös, gråaktig, fibrinös beläggning, som lindrigt sammanlödde tarmarne, såväl sinsemellan som med omentet, och som lätt kunde afskrapas, då det underliggande peritoneum fläckvis syntes lifligt injicieradt. I fossa rectovesicalis låg ett mindre bloodcoagulum simmande i den grumliga utgjutningen. Rectum var nedtill medelst lös, grågul, fibrinös beläggning fastlödd vid bakre blåsväggen. Vid lindrig sträckning af tarmen och blåsan brast fastlödningen och dervid upptäcktes å främre väggen af rectum ungefär $1\frac{1}{2}$ tum ofvanför plica semilunaris Douglasii något till venster om medellinien ett aflängt perforerande tarmår af ungefär en 50-öreslants storlek, med trasiga, lifligt injicerade kanter, hvarigenom vid tryck utströmmade tarminnehåll. Förut hade ej tarminnehåll kunnat i bukhålan observeras. Efter tarmens uppklippning, befanns sårets inre mynning å slemhinnan vara något mindre än den yttre, så att slemhinnan med underminerade trasiga ränder sköt in öfver såröppningen. I omgifningen voro alla hinaorna af tarmväggen i en smal zon lindrigt förtjockade och uppluckrade, företeende ett smutsigt grågrumligt utseende. Der och hvar upptäcktes i ränderna små, knappnålshufvudstora, gelatinösa, fiskromlika knölar, liggande uti ett fint, hvitgrått stroma, antydande att såret uppkommit genom ulceration af en alveolar-cancer, af hvilken blott der och hvar smärre partier i periferien blifvit kvar. Såret satt nära 5 tum från anus. Slemhinnan i rectum och tjocktarmen för öfrigt blek, ytterst ringa förtjockad, utan spår till ulcerationer. I tunntarmarne var den äfven något tjock med lindrig ansvällning af peyerska körtlarna och äfven af de solitära, men utan spår till föregångna ulcerationer, eller ärrbildningar. Mesenterialkörtlarna något stora, fasta, gråbleka, utan degenererade härdar.

I ventrikeln förefanns i närheten af pylorus å curvatura minor flera spridda polypösa temligen mjuka, gråröda, exkresenser, med bred basis utgående från slemhinnan. Vid genomsnitt visade submukösa väfnaden under de flesta af dem endast en ytterst lindrig förtjockning, men under några funnos från ärt- till hasselnötstora tumörer af rundad form, till konsistensen något lösa, gråbleka, fortsättande sig med temligen skarp begränsning från slemhinnans yttre lager genom submucosan, och ingripande på muscularis.

Lindrig fettretention i lefvern. Mjelten ej ansvälld; till konsistensen af normal fasthet och i öfrigt af friskt utseende. Njurarne något slappa till konsistensen, med ett smutsigt grågrumligt utseende af barksubatansen i de slingriga partierna.

Vid mikroskopisk undersökning af ränderna omkring såret i rectum befanns på flera ställen väfnaden utgöras af ett alveolärt stroma i hvars mellanrum lågo dels stora celler, dels en gelatinös, på fettkorn, kärn- eller cellrester temligen rik substans, och det blef sålunda fullt säkert, att såret, såsom ofvan nämndes, uppkommit genom ulceration af en alveolar-cancer.

På flera ställen kunde man se huruledes den gelatinösa substansen bildades genom ansvällning, slemig metamorfos och sön-

derfallning af de i alveolerna liggande stora epithelieliknande cellerna. Tumörerna i ventrikeln liknade till sin byggnad på det närmaste en kancroid, eller epithelial-cancer. I ett nybildadt, areolärt och alveolärt stroma, eller i den gamla bindväfen lågo bollar och rör af epithelieliknande celler, hvilka ingenstädes ännu visade tecken till gelatinös metamorfos.

Det var tydligt att man här hade en färsk cancerbildning, sannolikt härledande sig från den tid då svårare symtomer från ventrikeln började framträda. Hvad cancers byggnad i ventrikeln beträffar, så kunde det väl synas som vore den här af annan art än i rectum, men utan tvifvel hade den äfven i ventrikeln efterhand antagit samma beskaffenhet, om den fått fortskrida under någon längre tid. Hr Key ansåg dess beskaffenhet i ventrikelväggen vara ett nytt bevis för hvad han i Läkare-sällskapet några gånger förut framhållit, att nemligen alveolar-cancern i sina tidigare stadier i allmänhet mest liknar kancroiden, hvarmed den äfven i kliniskt hänseende torde hafva många likheter, såsom dess jemförelsevis ringa tendens att blifva multipel. Den erhåller först sin karakteriska beskaffenhet sedan de epithelieliknande cellerna i stromats mellanrum undergått svällning, slemmetamorfos och partiel sönderfallning, eller rättare sammansmältning med hvarandra. Man skulle kunna uppfatta den såsom en kancroid med slemmetamorfos. I föreliggande fall förefanns den på sina båda älskningsställen nemligen rectum och pars pylorica ventriculi; på sednare stället var den tydligen helt färsk och sekundär.

Att den häftiga peritoniten skulle vara föranledd af tarmperforation var under lifvet ansedt såsom temligen säkert; men allt talade för att det vore ett tyföst sår som perforerat, och någon anledning att misstänka cancer recti hade ej förefunnits. Då vid obduktionen inga bestämda tecken till en föregående tyfös process kunde anträffas, så uppstår den frågan om tyfoidfieber verkligen här funnits? obduktionsfenomenen tillåta ej en bestämd negation deraf, ty utan tvifvel behöfver ej den tyfösa processen nödvändigt leda till ulceration, utan kan äfven gå till fullständig resolution. Dylika fall torde dock vara mycket sällsynta, och det torde vara tvifvelaktigt huruvida det föreliggande varit ett sådant, vid hvilket den redan förut bestående cancern i rectum varit den slutligen dödsbringande komplikationen.

= Hr SANTESSON redogjorde vidare för följande fall af cancer *vecioe*:

En några och 60 års man hade sedan 4—5 år tillbaka lidit af en kronisk cystit, men var eljest för sina år jemförelsevis frisk. Urinen innehöll tidtals endast en ringa portion albumin. I medio af Januari innevarande år tilltog tyngden öfver blåstrakten, urinstrålen blef ofta afbruten och blödnigen stundom temligen betydlig. Vid undersökning fanns ingen sten; blåsväggarne voro trabekulerade och i urinen upptäcktes fragmenter af en afstött struktur, som vid mikroskopisk undersökning befanns innehålla cancerceller. — Döden inträffade under symtomer af en akut peritonit. — Vid obduktionen förekom cancer med svålig förtjockning i blåsväggen, i bindväfven mellan blåsan och rectum samt exsudatafsättningar mellan peritonealbladen. Ingen sten förefanns, endast några smärre utfällningar af trippelfosfater. I peritoneum och omentet visade sig en utbredd carcinos.

Hr KEY redogjorde för de viktigaste obduktionsresultaterna. — Hr Key hade väl ej sjelf närvarit vid obduktionen, men hade af amanuensen JÄDERHOLM erhållit följande upplysningar:

Bukhålan innehöll en smutsigt brunaktig, grumlig vätska i en kvantitet, som uppskattades till 2 kannor. Peritoneum hade öfverallt en gråbrun färg, var fullkomligt glanslöst, tätt besatt med små knölar, förtjockadt, men ytterst skört; vid genomsnitt syntes i den linietjocka hinnan en mängd tätt insprängda hvita knölar af ett knappnålshufvuds till ett hamprörs storlek. Gamla fasta sammanväxningar förefunnos på flera ställen, sammanlödande tarmarne såväl sinsemellan som vid nätet, urinblåsan och bukväggen. Nätet var 1 à 2 tum tjockt, vid genomsnitt visande endast fettväfnad. Urinblåsan starkt fästad till sin omgifning, så att plica rectovesicalis var nära utplånad; nedåt och åt sidorna omgafs den af en voluminös massa, som dels var bindväf och fettväf med utvidgade venplexus, dels en lösare, grågrumlig nybildning, som företrädesvis omgaf bakre blåsväggen. Urinblåsans vägg var temligen tjock, men baktill så lös att den der vid uttagningen brast sönder.

Slemhinnan å bakre väggen i trakten af trigonum fullständigt afstött; sårbottnen utgjordes af en lös, mörjig, brungrå massa med små grusiga konkrementer å ytan.

I omgifningen af såret var slemhinnan missfärgad lös, lucker med små gråhvita knölar inströdda i substansen.

I andra organer intet af synnerlig vikt, inga tumörer.

Hr Key hade ofta undersökt af Hr Santesson honom lemnade prof af den affidnes urin, och deruti funnit ymnigt större och mindre temligen fasta flockor, som helt och hållet utgjordes af epitelialceller, anordnade såsom i en epitelialcancer, dock hade aldrig något stroma funnits i de afgående partierna. Den mikroskopiska undersökningen af blåsan efter döden visade att degenerationen å bakre väggen var förorsakad

af epitelialcancer (kancroid). Huruvida denna ifrån början varit villös, såsom så ofta i blåsan är fallet, kunde ej bestämmas, då redan före döden de ytliga delarne sönderfallit och afstöts med fullkomlig förlust af slemhinnan å det degenererade partiet. Degenerationen af peritoneum var af särskildt intresse. Äfven den var en cancerbildning, som nästan uteslutande höll sig till de djupare lagren, lemnande ett tunnt ytligt lager af hinnan fritt.

På tvärsnitt befanns nemligen det förtjockade peritoneum ytligast utgöras af fast bindväf med temligen glest liggande, något stora bindväfskroppar. På något afstånd från ytan började dessa mer och mer tilltaga i storlek samt visa ymnig delning, småningom emot de djupare lagren öfvergående till alveoler, fyllda af stora celler, liknande skifepitelier. I de djupaste lagren voro dessa i allmänhet anordnade koncentriskt, bildande större och mindre bollar, det kvarblifvande stromat var här ytterst obetydligt. — Sällan hade man tillfälle att så utmärkt vackert som här på en gång öfverblicka hela förloppet vid kancroidbildningen.

Hvarken ROKITANSKY eller FÖRSTER omnämner att epitelialcancer blifvit observerad i peritoneum, ej heller hade Hr Key sig bekant att så förut skett. Af intresse var äfven att degenerationen började på djupet af hinnan, ehuru infektionen i detta fall tydligen förmedlats af sjelfva innehållet i peritonealkaviteten, såvida man dertill får sluta af degenerationens jemna utbredning öfver hela peritoneum under det alla andra organer voro fullt fria.

= Hr KEY demonstrerade slutligen liköppningsfenomenen hos en äldre qvinna som afidit å Serafimer-lasarettet, der hon intagits för en *fractura colli femoris*.

Den 21 Mars.

Statsanslag. — Professor von LANGENBECK ledamot. — Hrr ÖDMAN och NYSTRÖM anmälde till ledamöter. — Constitutio epidemica.

= Upptogs den i förra sammankomsten bordlagda frågan angående *begäran om förökadt statsanslag* vid nästkommande riksdag.

Ordföranden redogjorde för tillkomsten af det statsanslag, som sällskapet redan åtnjöt, belöpande sig till 2,250 Rdr Rmt.

beviljadt 1816 med 750 Rdr Riksg. och 1854 med 1,500 Rdr samma mynt; förra gången på Kongl. Maj:ts nådiga proposition, den sednare på förslag af enskild motionär. Ordföranden framställde vidare hvilka åtgärder voro de lämpligaste för framförandet af denna begäran, och beslöt sällskapet efter någon diskussion, hvaruti deltog Hrr CARLSON, EKELUND, GRÅHS, THOLANDER och sekreteraren, att underdånig skifvelse i ämnet skulle till Kongl. Maj:tt ingå, samt att räkenskaperna öfver utgifterna i och för sällskapets litterära verksamhet under de 5 sednaste åren, skulle denna skrifvelse biläggas.

= Till utländsk ledamot af svenska Läkare-sällskapet invaldes geheime-medicinalrådet professor B. v. LANGENBECK i Berlin.

= Hr BJÖRKÉN, som nyligen återvändt från en utländsk vetenskaplig resa, helsades af ordföranden välkommen till fäderneslandet.

= Att till ledamöter af Läkare-sällskapet antagas anmäldes af Hrr GRÅHS och ÖHRSTRÖM: biträdande läkaren vid hospitalet å Konradsberg med. licent. S. ÖDMAN, samt af Hrr KEY och LUNDBERGER: underläkaren vid Stockholm stads och läns kurhus med. licent. NILS ENGELBREKT NYSTRÖM.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 12 till och med Lördagen den 18 Mars 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 27 läkare):

Febris typhoides.....	3.	Gonorrhoea.....	2.	Peritonitis.....	5.
Mening. cerebro-spin.	1.	Meningitis cerebialis	2.	Nephritis.....	1.
Diphtheria.....	8.	Apoplexia cerebri....	2.	Metritis.....	2.
Angina membranacea	3.	Neuralgia.....	6.	Rheumatismus acutus	14.
Pertussis.....	1.	Conjunctivitis.....	5.	Erysipelas.....	7.
Diarrhoea.....	28.	Otitis.....	5.	Erythema nodosum..	1.
Febris puerperalis....	1.	Ang. tons. & faucium	61.	Urticaria.....	1.
Febris intermittens...	20.	Thrombosis. Embolia	1.	Zona.....	1.
Angina parotidea....	13.	Laryngo-tracheitis....	14.	Carbunculus.....	1.
Variolæ. Varioloides	11.	Bronch. Cat bronch.	111.	Rubeola.....	1.
Variellæ.....	11.	Pneumonia.....	11.	Stomatitis.....	5.
Scarlatina.....	2.	Pleuritis.....	2.	Rheum. recens afebril.	4.
Delirium tremens....	1.	Febris gastr. simplex	23.		
Syphilis.....	2.	Gastritis. Enteritis.	6.		
				Summa	399.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 18 Mars 262, hvaraf 148 på afdelningen för invärtes sjuko; inkomne under veckan: pneumonia 6, rheumatismus acutus 4, catarrhus ventriculi acutus 2, febris typhoides 1, angina parotidea 1, erysipelas faciei 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 18 Mars 189, hvaraf 101 på afdelningen för invärtes sjuko; inkomne under veckan:

bronchitis 7, gastritis 6, gonorrhœa 5, pneumonia 3, syphilis 2, pleuritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 18 Mars 194, hvaraf 140 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 27, delirium tremens 3, pneumonia 2, gastritis 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: bronchitis 4, peritonitis 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, gastritis 1, erysipelas 1, congelatio 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 17, catarrhus intestinalis acutus 10, urticaria 2, varicellæ 1, conjunctivitis 1, otitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, gastro-enteritis 1, nephritis 1, furunculus 1, cethyma febrilis 1. — *Polikliniken*: bronchitis 7, catarrhus gastro-intestinalis acuta 5, conjunctivitis 3, febris intermittens 2, pneumonia 2, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 18 Mars 56; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, bronchitis 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade kvinnor: 10; parametritis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: diphteria 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade kvinnor 6.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 18 Mars 35; inkomne under veckan: pleuritis 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuke*: sjukantalet den 18 Mars 169, hvaraf 82 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 18 Mars 158, hvaraf 139 från staden, 19 från länet; syphilis 24.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 18 Mars 45; syphilis 4, gonorrhœa 3.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 46, diarrhœa 18, rheumatismus acutus 18, febris gastrica simplex 13, pneumonia 11, variolæ 9, febris intermittens 7, angina parotidea 6, angina tonsillaris 6, congelatio 6, ophthalmia 5, delirium tremens 4, gastricismus 4, meningitis cerebialis 3, gastritis acuta 2, febris typhoides 1, syphilis 1, icterus 1, metritis 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhœa 5, bronchitis 3, erysipelas 1.

I sammanhang med constitutio epidemica och den nu rådande koppepidemien anmärkte Hr EKELUND att af 50 på frimurarebarnhuset revaccinerade barn hade vaccinen slagit an på ej mindre än 12 barn, alla öfver 10 år. — Hr LEWIN anförde att omkring $\frac{1}{4}$ af de barn vid samma ålder, hvilka han revaccinerat, företett positivt resultat och Hr LEWERTIN anmärkte som ett undantagsförhållande att revaccinationen för honom lyckats å ett fruntimmer af öfver 60 års ålder.

Den 28 Mars.

Hrr ÖDMAN och NYSTRÖM ledamöten. — Gåfva till biblioteket. — Constitutio epidemica. — Deformitet af foten. — Febris recurrens.

= Till ledamöter af Läkare-sällskapet antogos biträdande läkaren vid hospitalet å Konradsberg med. licent. S. ÖDMAN och underläkaren vid Stockholms stads och läns kurhus med. licent. NILS ENGELBREKT NYSTRÖM.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Årsberättelse öfver Kongl. Veterinär-inrättningens i Skara verksamhet och förvaltning år 1864. — Gåfva af lector FORSELL.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 19 till och med Lördagen den 25 Mars 1865:

Sjukligheten ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall: (från 24 läkare):

Febris typhoides.....	2.	Gonorrhoea	10.	Nephritis.....	3.
Diphtheria.....	6.	Meningitis cerebrialis	3.	Metritis	1.
Angina membranacea	2.	Neuralgia	6.	Rheumatismus acutus	13.
Cholera.....	2.	Conjunctivitis	3.	Erysipelas	6.
Dysenteria	1.	Otitis	8.	Erythema nodosum..	3.
Diarrhoea	21.	Ang. tons. & faucium	61.	Urticaria	1.
Febris intermittens ..	12.	Laryngo-tracheitis ...	2.	Furunculus	3.
Angina parotidea.....	11.	Bronch. Cat. bronch.	111.	Carbunculus.....	1.
Variolæ. Varioloides	9.	Bronchitis capillaris..	6.	Stomatitis.....	1.
Varicellæ	10.	Pneumonia	13.		
Scarlatina	2.	Pleuritis	4.		
Delirium tremens....	2.	Febris gastr. simplex	22.		
Syphilis	6.	Icterus	3.		
				Summa	370.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 25 Mars 259, hvaraf 146 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 4, bronchitis 1, perityphlitis 1, icterus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 25 Mars 182, hvaraf 97 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 10, syphilis 5, gastritis 3, gonorrhoea 2, bronchitis 2, pleuritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: inkomne under veckan: variolæ 12, febris intermittens 2, delirium tremens 2, febris typhoides 1, febris puerperalis 1, syphilis 1, pneumonia 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 25 Mars 52; inkomne under veckan: bronchitis 3, febris typhoides 1, delirium tremens 1, laryngo-tracheitis 1, peritonitis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, conjunctivitis 4, bronchitis capillaris 3, catarrhus intestinalis 3, pneumonia 1, pleuritis 1, furunculus 1, catarrhus gastro-intestinalis 4. *Polikliniken*: bronchitis 3, conjunctivitis 3, otitis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 25 Mars 55; inkomne under veckan: scarlatina 3, diarrhoea 1, conjunctivitis 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 19; parametritis 8, febris puerperalis 3.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 5.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 25 Mars 34; endast kroniska sjukdomsfall ha under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 25 Mars 168, hvaraf 81 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 25 Mars 158, hvaraf 137 från staden och 21 från länet; syphilis 19.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 25 Mars 31; gonorrhoea 3.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 49, diarrhoea 17, pneumonia 14, rheumatismus acutus 13, febris intermittens 10, febris gastrica simplex 10, variolæ 7, ophthalmia 6, angina tonsillaris 6, gastricismus 5, delirium tremens 4, varicellæ 2, meningitis cerebialis 2, otitis 2, erysipelas 2, angina parotidea 1, gastritis 1, peritonitis 1, icterus 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 5, bronchitis 2, febris intermittens 1.

= Hr TÖRNBLOM redogjorde för en deformitet af foten till följe af bruket af trånga skodon och förevisade ett preparat häröfver, taget å anatomisalen.

Deformiteten utgjordes af en dislokation af stortån utåt och uppåt, hvarigenom densamma kommit att ligga på tvären öfver fotryggen, hvilande öfver ledgångarne mellan andra och tredje läns första falang och deras motsvarande metatarsalben. — Efter att hafva antydt, huruledes trånga skodon hindra den utplattning af fothvalvet, som eger rum både i längd och tvärriktning, då kroppstyngden öfverflyttas på en fot, samt huru smala skor pressa tårna tätt intill hvarandra eller till och med trycka en eller annan af dem öfver eller under de öfriga, anmärkte Hr T. att denna tryckning likväl var otillräcklig att förklara en så betydlig deformitet, som den nu förevisade, der tån nära nog bildade en rät vinkel mot sitt eget metatarsalben. Någon annan kraft måste här ha medverkat och en sådan förefanns också verkligen hos musklerna. Då nemligen en af tårna genom skons fortsatta tryckning kommit i sned ställning mot sitt metatarsalben, upphöra sträck- och böjmusklerna att vara rena antagonister; de draga tån allt mera åt samma håll, dit hon börjat deviera, hvilket förhållande äfven egde rum å pre-

paratet, å hvilket stortåns muskler voro uppdissekerade. — Foten hade tillhört en qvinna, som å båda fötterna företedde samma deformitet.

Hr ANDERSSON erinrade sig att ofvannämnde vanställning af fotens byggnad ej så sällan anträffats hos qvinnor å anatomisalen samt att framlidne professor A. RETZIUS fästat uppmärksamheten på denna följd af koketteri. — I så betydlig grad som å det förevisade preparatet ansåg Hr A. dock ej att deformiteten derstädes förekommit.

* = Hr MALMSTEN fästade sällskapet's uppmärksamhet på den *rekurrenta feberform*, som under vintern varit epidemiskt gängse och ännu fortfar i Petersburg. En särskild kommission, som derstädes blifvit nedsatt för undersökningar angående denna farsot har om densamma lemnat följande upplysningar:

Den rekurrenta febern visar sig ej sällan epidemiskt i Skottland och Irland och flera fall ha äfven blifvit iakttagne i Schlesien och i Egypten. Inom Ryssland beskrefs den första gången af Dr GOVORLIVY, som haft tillfälle att studera den 1857 och 1858 i hamnen Novo-Arkhangel'sk; i Odessa observerades den 1863 af Dr BERNSTEIN; men i Petersburg har den ej visat sig förr än under loppet af förlidet år.

I afseende på symtomerna visar den rekurrenta febern föga skiljaktighet från andra epidemiska febrar med affektion af tarmkanalen, lefvern och mjelten. Stundom har den ett förlopp af 4—10 dagar, hvarefter återgång till helsa inträder, men oftast förekommer den med en intermittens af 2—14 dygn, efter hvilka ett nytt feberanfall inställer sig; i sällsyntare fall ha patienterna till och med varit utsatta för ett tredje feberanfall, hvarefter helsa åter inträdt. Under intermittenserna kvarstår vanligen, som under en konvalescens, ett tillstånd af betydlig nedsättning och utmattning. I och för sig sjelf är sjukdomen sällan dödlig, utan de flesta dödsfallen böra skrivas på räkning af komplikationerna.

För det närvarande är denna afart af intermittent feber utbredd bland de arbetande och fattigare klasserna i Petersburg. Inom garnisonen, belöpande sig till 60,000 man garder och andra trupper, som ligga i inqvartering i staden och dess omgifningar, hafva deremot från sjukdomens uppkomst till den 1 Januari ej mer än 260 fall förekommit. Mortaliteten har inom den civila befolkningen uppgått till 8 å 10 procent af de sjuka och

inom militären till 4 å 5 procent. De förmögnare klasserna ha nästan helt och hållet blifvit skonade.

Häraf kan den slutsats dragas att sjukdomens uppkomst i Petersburg mindre kan tillskrifvas atmosferiska inflytanden än missgynnande förhållanden i allmänhet, i synnerhet det ymniga förtärandet af vegetabilier, som detta år lemnat dålig skörd. — Som orsaker till feberns spridning antagas för öfrigt beskaffenheten af den fattigare och arbetande klassens bostäder; tilloppet till huvudstaden af ett ovanligt stort antal arbetare; födoämnenas dyrhet; plötsliga omslag i väderleken och slutligen äfven ett contagiöst inflytande, då friska personer längre tid vistats tillsammans med de sjuke.

Hr Malmsten anmärkte att GRIESSINGER äfven i Schweiz iakttagit en intermittent feber med karakter af tyfoid samt ofta åtföljd af affektion af lefveru och icterus. Troligen skulle äfven snart inom vårt land den rekurrenta febern förekomma mera frekvent än hittills, då den endast visat sig i spridda och fåtaliga fall.

Med afseende på förvexlingen mellan recidiverande tyfoid-feber och febris recurrens, då densamma uppträder i spridda fall yttrade sig Hr KEY:

Liksom Hr Malmsten, framhöll Hr K. det egendomliga deruti att febris recurrens ej hos oss förekommit i någon epidemi, fastän möjligen i spridda fall, vid hvilkas bedömande man dock säkerligen nödgades vara försigtig. Att febris recurrens förtjenar sin särskilda plats i nosologien lider väl numera ej något tvifvel, men hvarvt denna bör förläggas derom äro meningarna delade och om sjukdomen är närmast slägt till febris intermittens eller om den hör till typhusfamiljen, torde väl få anses såsom en ännu sväfvande fråga. Uppträder den i epidemier vore den väl temligen lätt igenkännelig, men i enstaka fall borde en recidiverande tyfoid-feber kunna fullkomligt simulera vissa former af den ifrågavarande sjukdomen. Recidiver af en ileo-typhus synas ingalunda vara så sällsynta. Vid obduktionerna finner man då i tarmen den tyfösa processen i 2:ne, eller vid dubbelrecidiv i 3:ne olika stadier. Ett äldre stadium, likformigt i en viss utsträckning från valvula coli uppåt ileum, och ett yngre stadium i viss utsträckning i närmast högre upp befintliga tarmparti. Det första tillhörande den vid sjukdomens början inledda processen, det sednare varande ett uttryck af recidivet. Det är i allmänhet en oriktig föreställning att den tyfösa processen ifrån valvula coli först småningom sprider sig uppåt tarmen, och att man derföre vid obduktionerna skulle finna processen i väsentligt yngre stadium, ju mera man aflägsnade sig från nämnda valvel. Undersöker man förhållandet noga

skall man nemligen finna bevis för att vid sjukdomens början ett visst parti af tarmen i det närmaste samtidigt angripes, och att processen i detta parti sedermera fortlöper temligen jemnt och likformigt; och att, om ett högre upp beläget parti sedermera afficeras, så sker äfven detta i det närmaste på en gång och i viss utsträckning. Efter att hafva af VIRCHOW fått sin uppmärksamhet riktad på detta förhållande hade Hr K. så noggrant som möjligt med specielt afseende derpå granskat alla tyfösa tarmar han haft tillfälle se, och stödde sålunda sitt påstående på ett ej ringa antal observationer.

I allmänhet är det få processer, hvars ålder man till en viss gräns kunde på obduktionsbordet bestämma med så mycken precision som den tyfösa i tarmkanalen. Vid 7:de till 8:de dygnet är den s. k. mærglika infiltrationen i allmänhet fulländad i hela det angripna partiet. Nu börjar antingen resolution, eller den bekanta skorpbildningen. Denna sednare fortgår till omkring 11:te eller 12:te dygnet. Vanligen öfvergå de närmast valvula coli liggande Peyerska körtlarne i långt större utsträckning till skorpbildning, än körtlarne högre upp, till följe deraf att processen är intensivaast i nedersta delen af ileum. Man kan derföre träffa körtlar på något afstånd från valvula coli, som antingen blott å en liten fläck visa skorpbildning, under det de för öfrigt innan resolutionen framskridit under längre eller kortare tid qvarstå svällda; eller man finner ej spår till skorpbildning i en del Peyerska fläckar, hvilka varit lindrigare angripna, hvilket förhållande lätt ger anledning till misstag, så tillvida som man kan anse dessa körtlar sednare angripna. Att processen emellertid i dem är lika gammal som i de öfriga visar en jemförelse med de fläckar, som partielt skorpvandlas, och i hvilka skorpbildningen är lika långt avancerad som i nedersta körtelfläckarne. Omkring 11:te dygnet börja skorporna lösas från sin omgifning, först i ränderna och sedan i bottnen. Omkring 14 dygnet börjar deras afstötning och denna är ofta fulländad vid 17:de dygnet, men fördröjes stundom till 21:sta, eller kanske ännu längre, hvarefter läkningsprocessen börjar. Det är gifvet att förhållandet skall variera något i olika fall, samt att, alltefter intensiteten, förloppet kan i olika stadier vara mer eller mindre hastigt, men i allmänhet torde de angifna förhållandena vara normen. Den ena skorpan afstöttes något förr än den andra, men man finner dem alla samtidigt stadda i afstötning, eller och finner man i ett högre parti af tarmen, såsom ofvan anfördes i en viss utsträckning en likformig process af långt yngre datum, härefter från ett recidiv. Sålunda finner man t. ex. vid en obduktion att i utsträckningen af $1\frac{1}{2}$ aln från valvula coli, skorporna äro stadda i afstötning, under det, de Peyerska fläckarne i den närmast högre tarmdelen till en utsträckning af t. ex. en aln visa en färsk mærglik infiltration, eller börjande skorpbildning. Alltefter det relativa förhållandet mellan processerna kan man i detta fall då sluta till att på 7 å 9 dygnet ett recidiv af processen inträffat, och att dervid den förut skonade eller endast lindrigt angripna

närmaste tarmdelen afficerats. Hr Key hade upprepade gånger på grund af dessa förhållanden vid obduktionerna diagnosticerat att ungefär på det eller det sjukdomsdygnet en plötelig försämring inträffat och alltid dervid träffat rätt, hvilket ej skulle varit möjligt om processen gradvis och småningom utbredt sig uppåt. En gång hade Hr Key sett en färsk, mærglik infiltration i ett högre tarmparti, under det såren i nedre delen af ileum voro stadda i läkning. Recidivet hade der inträffat på 22 eller 23 dygnet, om minnet ej svek. Recidiver af tyfoidfeber äro ju dessutom en känd sak. Inträffa de tidigt och öfvergår sjukdomen till helsa, så att ej obduktionen kan verifiera diagnosen, synes det som dessa fall skulle ofta fullkomligt kunna likna en febris recurrens.

Hr Malmsten var deremot af den åsigt, att skillnaden mellan ett typhus-recidiv och en febris recurrens vore så utpreglad, att man i åtminstone flertalet fall borde kunna åtskilja dessa sjukdomsformer.

På förfrågan af Hr ANDERSON hvilken behandlingsmetod hufvudsakligen användts mot den rekurrens febern svarade Hr Malmsten, att kina mot densamma ansetts som det verksamaste medlet.

Den 4 April.

Constitutio epidemica. — Sjukdomsfall. — Curiosum. — Urindekomposition in-
om blåsan.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 26 Mars till och med Lördagen den 1 April 1865:

Sjukligheten något ökad.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 26 läkare):

Febris typhoides	2.	Gonorrhoea	2.	Gastritis. Enteritis	5.
Diphtheria	9	Meningitis cerebri	1.	Typhlit. & Perityphlit.	1.
Pertussis	11.	Apoplexia cerebri	1.	Peritonitis	8.
Cholera	1.	Neuralgia	9.	Icterus	2.
Diarrhoea	25	Conjunctivitis	7.	Metritis	8.
Febris intermittens	21.	Otitis	4.	Rheumatismus acutus	9.
Angina parotidea	6	Ang. tons. & faucium	82.	Erysipelas	1.
Variolæ. Varioloides	33.	Laryngo-tracheitis	18.	Erythema nodosum	1.
Varicellæ	2.	Bronch. Cat. bronch.	94.	Urticaria	3.
Scarlatina	2.	Bronchitis capillaris	4.	Zona	2.
Morbilli	1.	Pneumonia	17.	Furunculus	8.
Intoxicatio e phosph.	2.	Pleuritis	3.		
Syphilis	4.	Febris gastr. simplex	16.	Summa	410.

2 Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 1 April 258, hvaraf 145 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, bronchitis 2, rheumatismus acutus 2, intoxicatio ex acid. nitric. 1, icterus 1, metritis 1, cystitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 1 April 191, hvaraf 97 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, syphilis 4, gonorrhœa 4, bronchitis 3, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 1 April 200, hvaraf 128 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 26, delirium tremens 3, febris typhoides 2, bronchitis 2, pneumonia 2, rheumatismus acutus 2, febris intermittens 1.

På *Provisoriska sjukhuset & Sabbatsberg*: sjukantalet den 1 April 55, hvaraf 39 invärtes sjuke inkomne under veckan: febris gastrica simplex 2, bronchitis 2, nephritis 2, rheumatismus acutus 2, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 6, catarrhus intestinalis acutus 5, bronchitis capillaris 3, conjunctivitis purulenta 2, pleuritis 2, pneumonia 1, urticaria 1, erythema febrilis 1, pemphigus 1. — *Polikliniken*: bronchitis 5, catarrhus gastro-intestinalis acutus 5, pertussis 3, conjunctivitis 3, catarrhus ventriculi acutus 2, diphtheria 1, scarlatina 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 1 April 54; inkomne under veckan: conjunctivitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade: 10; febris puerperalis 2, endometritis 2.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade: 16; parametritis 3.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 1 April 34; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 1 April 167, hvaraf 81 mankön och 86 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 1 April 153, hvaraf 134 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 21.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 1 April 24; inkomne: syphilis 7, gonorrhœa 2.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 35, diarrhœa 19, febris intermittens 16, variolæ 14, rheumatismus acutus 11, pneumonia 10, febris gastrica simplex 8, angina tonsillaris 7, ophthalmia 4, gastricismus 4, angina parotidea 3, gastritis 3, meningitis cerebialis 2, erysipelas 3, febris puerperalis 2, scarlatina 2, stomatitis 2, pertussis 1, syphilis 1, laryngitis 1, peritonitis 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, febris intermittens 1.

= Hr MALMSTEN meddelade ett sjukdomsfall från Serafimerlasarettets medicinska klinik, der diagnosen var svår att göra mellan en tyfoidfeber med något äldre hjertfel och en ulcerativ endocarditis. Så t. ex. uppträdde under sjukdomen

herpes labialis och intet exantem visade sig. Vid första hjert-ljudet befanns öfver basen ett skarpt biljud, som fortplantade sig i aorta. Decubitus inträdde hastigt. Obduktionen visade de karakteristiska tyfoida ulcerationerna samt en äldre förtjockning af aorta-valveln.

= Hr STOLTZ relaterade, äfven från Serafimerlasarettet, följande sjukdomshistoria:

Hustru *Maria Catharina Andersson*, 29 år gammal, från Adolf Fredriks församling, intogs på Serafimerlasarettet den 7 Febr. 1865.

Patienten säger sig ej veta om något ärftligt sjukdomsanlag inom sin slägt. Såsom tvätterska har hon ofta slitit ondt. Hon har varit gift i flera år, men ej födt barn; har alltid varit ordentligt menstruerad. Sägar sig på sednaste år varit klen både till hela och krafter, men har aldrig varit allvarsammare sjuk. Har alltsomoftast varit besvärad af reumatiska krämpor, än å det ena, än andra stället af kroppen. För ungefär ett år sedan, började hon utan känd anledning och utan någon sjuklighet för öfrigt, att lida af ett diarré, som sedan nästan alltjemt fortfor ända till jultiden 1864. Öppningarnes antal på dagen varierade mellan 3—4—6, de hafva varit tunna, stundom stlemmiga, men ej blodblandade eller åtföljda af tenesmer. Under hela denna tid har hon för öfrigt varit temligen kry, fast matt emellanåt, dock ingen gång sängliggande. Ungefär samtidigt med diarréets uppträdande, började hon besväras af värk i ryggen, något ofvanom njurtrakten. Jultiden 1864, efter att på sednaste tiden hafva magrat temligen betydligt, började hon bli så klen att hon måste intaga sängen. Hon led af hufvudvärk, feber, ömhet i buken, ofta påkommande uppstötningar af gas, samt en temligen envis förstoppning. Matlusten hade dock under hela tiden varit god, inga kräkningar besvärade henne. Laxermedel, som nu ofta behöfde anlitas, vållade hvarje gång kräkning, men ingen öppning. Lavemanger tillgrepos i stället, och ehuru de hade åsyftad verkan, så förbättrades ej hennes tillstånd. Hvad som nu nästan mest besvärade henne, var värken i ryggen, hvilken utstrålade åt sidorna, nästan mera åt den venstra. Den 4 Jan. innevarande år, började hon förmärka en knöl i epigastrium, hvilken efter hennes uppgift förblifvit oförändrad ända till hennes inkomst å lasarettet. För öfrigt fortfor tillståndet att vara enahanda, febern och hufvudvärken försvunno småningom, ryggvärken fortfor, öppning fickes endast efter lavemanger, ömhetsen öfver buken minskades något, uppstötningarne af gas upphörde, men krafterna sjönko fortfarande, och hullet aftog allt mer och mer, hvarföre hon äfven sökte och erhöill inträde å lasarettet den 7 Febr. 1865.

Status præsens den 8 Februari 1865:

Patienten är blek och betydligt afmagrad, samt har ett utseende tydande på något djupare lidande. Hon ligger helst på rygg, och

ombyter med största svårighet läge. Klagar öfver orolig sömn och stark svettning om nätterna, för öfrigt öfver intet annat än stor ömhet och beklämning i maggropen. Vid inspektion af buken förmärkes i epigastrium en knytnäsvestor tumör, som bildar en temligen begränsad framhvälfning af bukväggen ned mot naveln. För känseln är denna tumör rund, degig, något elastisk, temligen förskjutbar och något ömmaude. Perkussionstonen öfver densamma är tympanitisk och förmärkes en lindrig squalpning vid succussion inom tumören. Patienten ömmar dessutom vid tryck i högra hypochondrium, der någon resistens af hela bukväggen förmärkes. För öfrigt är buken ej utspänd, mjuk och indolent. Tungan är ren och blöt, matlusten temligen klen, fördrager dock och behåller maten utan någon olägenhet. I ryggen, i trakten af sista dorsal och första lumbalkotan, erfar hon en nästan ständig smärta, hvilken vanligen uppfattas som en ihållande värk, men stundom påkomma ristande, skärande smärtor derstädes, och utstråla dessa mot maggropen. Patienten erfar dock ingen ömhet vid tryck å detta ställe af ryggen. Lefverns dämpning börjar vid 6 refbenet och sträcker sig i mamillarlinien 3 tum nedåt, åt venster öfvergår den medellinien och sammanfaller dess matta ton här med hjertat. Hjertat af normal storlek, hjertljuden rena, pulsen 80 i minuten. Intet fysikaliskt tecken på något aneurism. Från lungorna intet sjukligt att anmärka. Vid undersökning per vaginam befinnes uterus vara i normalt läge och fullt rörlig. Urinen af 1.020 sp.v. innehåller inga abnorma beståndsdelar.

Vid inkomsten ordinerades ett vått värmande omslag å buken, samt $\frac{1}{4}$ gr. morfin till natten.

Sömnen var god under natten och följande dag ordinerades emulsio oleosa, en matsked 4 å 5 gånger dagligen.

Tillståndet var oförändradt de följande dagarne, med undantag af att öppning nu hvarje dag inställde sig spontant, och att tumören i epigastrium började minska.

Den 13 Febr. var tumören nästan alldeles försvunnen, men i dess ställe började i högra hypochondrium den ofvannämnda resistensen blifva alltmera ömmande och hård; lefverns tycktes med sin nedre kant kännas nedom refbensranden, men äfven derunder kändes de underliggande delarne mera oestergifliga och resistent ännu normalt.

Den 18. Oktadt patienten till hvarje qväll fått morfin, så har sömnen om nätterna varit orolig; hon klagar egentligen öfver den svåra värken i ryggen, men tycker sig för öfrigt må temligen väl.

Den 20. Hade patienten ett frossanfall, med efterföljande feber och hufvudvärk, samt dagen derefter tvenne frossanfall, hvarföre quinini ordinerades. Som hon började att må illa och få små kräkningar af morfinet, som gafs till qvällarne, så gjordes den 24 Febr. en subkutan morfininjektion på $\frac{1}{4}$ gran i epigastrium, äfven efter detta följde kräkning, men sömnen under natten fullkomligt lugn och god.

Den 27. Tumören i högra hypochondrium framträder nu allt tydligare och är betydligt öm för vidröring. På sednaste dagarne flera lösa öppningar.

Den 9 Mars. På sednaste dagarne har patienten en och annan gång haft små kräkningar. Öppningen ordentlig. Matlusten klen. Buken börjar bli något uppdrifven, så att tumören kännes otydligare. Stark svettning under sömnen, som nu är temligen god. Allmänna tillståndet tyckes i det hela något bättre.

Den 18. Utan att tillståndet på sednaste dagarne försämrats, så erfor patienten i dag ett par timmar efter middagen helt plötsligt en häftig smärta och hetta öfver hela buken. Den minsta vidröring kunde ej fördragas, buken började bli utspänd och kräkningar inställde sig. Ord.: moriu löst i aqu. anygd. amar. conc.

Den 19. Smärtan och ömheten öfver buken fortfara, en svår värk i ryggen plågar äfven patienten. Kräkning i dag flera gånger. Det uppkräkta består af en seg, gulaktig, surt reagerande vätska, med iublandade osmalta födoämnen.

Den 20. Tillståndet i dag klent, buken något tympanitisk, ömmande som förut. På aftonen och natten flera kräkningar.

Den 21. Utan att tillståndet väsentligen försämrats, började patienten fram emot kl. 5 e. m. helt hastigt att kallsvettsa och kollabera, uppkräktes en blodblandad vätska, ungefär ett par matskedar, samt afled kl. 5.

Obduktion den 23 Mars.

Yttre besigtning. Liket starkt afmagradt med ytterst tunn. brun-gul panniculus adiposus. Svag likstelhet kvarstår.

Inre besigtning. Vid bukkavitets öppnande synes ventrikeln nedskjutet nästan ända till naveln, vändande i venstra hälften hela sin främre yta mot bukväggen. Venstra lefverloben täcker den framskjutande curvatura minor och är här genom synnerligen lösa, gråhvita, fullt färska pseudomembraner fastlödd vid ventrikelväggen. Vid lefverlobens upplyftande befinnes äfven dess undre yta fastlödd vid en med curvatura minor sammanhängande nära knytnäsvestor tumör, som å ytan är trasig, visande en lös, mörjig, grågrumlig väfnad och lemnande fingret tillträde till en större håla, som går bakom ventrikeln och duodenum. Ur hålan framrinner en starkt blodfärgad, något grumlig vätska. *Ventrikeln*, som uppklipptes in situ, befanns fullkomligt fylld af dels mera tunnflytande, mörjig blod, dels af stora, ganska fasta blodcoagula af nära ett quarters rymd, vägande $\frac{3}{4}$ skålp. I ventrikeln finnes å curvatura minor på ett tums afstånd från pylorus ett ärtstort sår med stjernformigt utstrålände veck. En gulgrå, lös väfnad bildar sårets botten. Genom denna kan en kateter införas i den stora förutnämnda hålan. Ventrikelns slemhinna förtjockad, muskelhinnan i pars pylorica omkring $1\frac{1}{2}$ lin. tjock. I *duodenum* på ett par liniers afstånd från pylorus befinnes sig i fortsättningen af curvatura minor ett två-tums långt sår, i omgifningen af hvilket slemhinnan är lindrigt underminerad med afrundade, ej förtjockade ränder. Sårets botten bildas närmast ränderna af en gråsvart, fläckig, temligen glatt och jemn väfnad, som är genombruten af en tums-lång öppning, hvarur blodcoagula i ymnig mängd framsippra. Öppningen leder in till den förut nämnda hålan, denna befinnes hafva

sitt läge uti det till en knytnäfves storlek ansvällda *caput pancreatis*. Sjelfva den gåsäggestora hålan är öfverallt omgifven af en slamaig, sönderfallande, grågul väfnad, som utåt antager en fastare konsistens och öfvergår utan skarp gräns i sjelfva pancreas, som i närheten är hård, sklerotisk, genomdragen af fasta hvitgråa strängar. På något afstånd från hålan, nedåt från densamma, förefinnes i *caput pancreatis* en hönsäggsstor knöl utan skarp begränsning, af ytterst lös beskaffenhet, spräckligt hvitgrå med röda insprängda härdar samt i midten stadd i börjande sönderfallning med infiltration af blod. De omgifvande *lymfkörtlarne* starkt svällda och karcinomatöst degenererade. *Ligamentum hepato-duodenale* förkortadt och förtjockadt, fastväxt vid pancreas. Den del af *venstra lefverlobens* undre yta, som låg fastlödd vid den underliggande knölen, visar från kapseln ett par linier inåt en ytterst lös, nästan gelatinös konsistens och på en yta af ungefär ett tvåöres storlek ett spräckligt gulgrått och blårodt utseende.

Lefverns snittyta är blek, gråbrun med brungråa centra och fina gulgråa periferier. Gallgångarne fyllda af galla.

Mjelden slapp, lös, dess pulpa rödgrå, malpighiska kropparne stora och talrika.

Njurarne till konsistensen fasta, å snittytan gråbleka, af friskt utseende.

Peritoneum är i allmänhet blekt, men här och hvar dock visande ytterst små, kapillära blödnigar. I lilla bäckenet fanns omkring fyra matskedar tjock, grumlig, gulgrå vätska med inblandade fibrinösa slamsor.

Tunnarmarne ligga till en del nedskjutna i lilla bäckenet samt visa en livid färg och stark kärlinjektion. Slemhinnan i öfre delen af jejunum temligen lifigt röd, visar stark pigmentering i spetsarna af villi ända ned till början af ileum, hvars slemhinna endast visar en gröfre venös injektion, utan annan förändring. Slemhinnan i tjocktarmarna synnerligen blek.

Hjertsäcken innehåller några matskedar tunnflytande, gult serum. Båda hjerthalfvorna innehålla tunnflytande blod jemte några lösa blodcoagula.

Hjertat ganska litet. *Venstra ventrikelväggen* betydligt förtjockad, dess lumen litet; valvler och mynningar friska.

Högra lungan är i öfversta och mellersta loberna blodfattig, i nedersta loben temligen blodfylld, öfverallt luftförande. Vid tryck utrinnes från snittytan en finskummig vätska från nedersta lobens bakre partier.

Venstra lungan i sin helhet ytterst blek och blodfattig.

För öfrigt intet att anmärka.

Hr KEY omnämnde att preparatet funnes tillvarataget och ville framdeles för Sällskapet förevisa detsamma, då perforations-sättet var högst egendomligt och ett ärr i ventrikeln dessutom visade att ett äldre genombrott egt rum.

= Hr SANDAHL O. omtalade som ett *curiosum* ett fynd af svampar, som anträffats i kräkningar. — Patienten, som vid en middag den 13 Mars förtärt champignoner, led dagen der- efter af en gastricism och kräktes betydligt, men återställdes snart och hade sedermera ej förtärt föda, hvori något slag af svamp ingredierade. Efter några dagars förutgången illabefin- nande fick han emellertid åter kräkningar och uppkastade der- vid den 30 Mars, således 17 dagar efter förtärandet, flera nästan osmälta svampar. Patienten hyste den bestämda öfvertygelse att dessa vållat hela hans illamående och, huru besynnerlig saken föreföll, hade Hr S. ingen anledning att misstro uppgifterna. Svamparne förevisades.

= Hr SANTESSON anförde ur »Finska Notisbladet för Läkare och Pharmaceuter» ett meddelande af Prof. v. WILLE- BRAND, nemligen att TRAUBE i en artikel i Berliner Klin. Wochenschrift vill bevisa, att *urinens ammoniak-dekomposition inom blåsan* ej beror på det från väggen afsöndrade slemmets iråkade jäsning eller sönderdelning, såsom man hittills vanligen antagit, utan på närvaro af i blåsan inkomna, eljest i luften suspende- rade miasmatiske ämnen af organiskt ursprung. Detta stöder författaren hufvudsakligen på iakttagelser, gjorda å en 63 års man, som för långvarig urinretention inkommit å Charitén i Berlin. Oaktadt patienten i 3 år lidit af sin åkomma hade urinen bibehållit sin klarhet och normala beskaffenhet, tills Traube hade katetriserat pat. med en kateter, som legat fritt i sjuksalen. Kort härefter blef urinen grumlig, alkalisk. Grumlet visade sig vid mikroskopisk undersökning till största delen bestå af en tallös mängd vibratorer. Af dessa hade sannolikt ett parti införts med katetern i blåsan, der de med sin kända reproduktionsförmåga inom kort i oändlighet mångfaldigats. Den praktiska regeln blir i följd häraf, att innan man inför något instrument i blåsan låta det ligga i kokhett vatten.

Hr S. uttryckte sin förvåning öfver denna notis, som, med stöd af ett ensamt och tvifvelaktigt fall, ville förneka spontan urindekomposition inom blåsan och uppställa en ny praktisk regel vid ett så ofta förekommande kirurgiskt handgrepp som katetrisering samt påvisade de svårigheter som deraf skulle uppkomma.

Hr BERLIN omnämnde att enahanda förklaring af urinens dekomposition, som den af Traube anförda, äfven blifvit fram- dragen af fransyska läkare och påpekade det analoga förhål-

lande, som otvifvelaktigt iakttagits vid det experiment då saften af drufvor utpressad öfver luftfritt qvicksilfver, således utom beröring med luften, ej företer någon jäsningsprocess, hvaremot, då luft insläppes, jäsnig snart inträder och jästceller utvecklas.

Den 11 April.

Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Ovanligt bräck. — Uranoplastik. — »Lithotribe injecteurs». — Postmortem-uppunjning af lungorna.

= Till biblioteket anmäldes:

Resanteckningar af en militärläkare af Dr E. EDHOLM. Gåfva af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 2 till och med Lördagen den 8 April 1865:

Sjukligheten ej betydlig. — Af smittkoppor ha 88 fall förekommit. — Kopporna, som under föregående veckor aftagit, hafva under de båda sista veckorna åter varit i tilltagande.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 26 läkare):

Febris typhoides	3.	Gonorrhœa	4.	Peritonitis	1.
Diphtheria	8.	Meningitis cerebialis	1.	Icterus	2.
Cholera nostras	1.	Conjunctivitis	10.	Metritis	7.
Cholera	1.	Otitis	4.	Rheumatismus acutus	10.
Dysenteria	1.	Ang. tons. & faucium	52.	Erysipelas	8.
Diarrhœa	21.	Laryngo-tracheitis	13.	Erythema nodosum	2.
Febris intermittens	10.	Bronch. Cat. bronch.	108.	Urticaria	8.
Angina parotidea	4.	Bronchitis capillaris	2.	Furunculus	1.
Variolæ. Varioloides	25.	Pneumonia	11.	Rheum. recens afebril.	7.
Scarlatina	5.	Pleuritis	2.	Summa 368.	
Morbilli	2.	Febris gastr. simplex	26.		
Delirium tremens	2.	Gastritis. Enteritis	1.		
Syphilis	4.	Colitis	1.		

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 8 April 252, hvaraf 140 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 8, bronchitis 2, febris typhoides 1, meningitis cerebialis 1, parametritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 8 April 204, hvaraf 105 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 7, syphilis 3, gonorrhœa 3, bronchitis 3, delirium tremens 2, pleuritis 2, otitis 1, icterus 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 8 April 203, hvaraf 139 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 49, pneumonia 3, delirium tremens 2, febris typhoides 1, diarrhœa 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 8 April 53, hvaraf 35 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 3, bronchitis 2, pericarditis 1, nephritis 1, rheumatismus acutus 1, furunculus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 10, catarrhus gastro-intestinalis 6, pleuritis 3, pneumonia 2, erysipelas 1, urticaria 1. — *Pötkliniken*: bronchitis 11, catarrhus intestinalis 8, conjunctivitis 3, scarlatina 2, febris intermittens 1, angina parotidea 1, sclerema 1, erythema febrilis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 8 April 55; inkomne under veckan: scarlatina 2, bronchitis 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 14; febris puerperalis 1, parametritis 3.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helstillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; helstillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 8 April 34; inkomne under veckan: angina tonsillaris 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, peritonitis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 8 April 167, hvaraf 80 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 8 April 150, hvaraf 129 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 16.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 8 April 24; syphilis 5, gonorrhöa 4.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 38, diarrhöa 17, pneumonia 15, variolæ 14, rheumatismus 13, febris gastrica simplex 10, febris intermittens 9, gastricismus 6, angina tonsillaris 5, pertussis 2, angina parotidea 2, laryngitis 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, angina membranacea 1, varicellæ 1, delirium tremens 1, otitis 1, pleuritis 1, gastritis 1, erysipelas 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 2, bronchitis 3, febris intermittens 1, angina tonsillaris 1.

= Hr SANTESSON förevisade för Sällskapet en patient från Serafimerlasarettet, hvilken föredde en ovanlig form af bräck, nemligen ett *kruralbräck beläget på framsidan af vasa cruralia*. Som bekant är förekomma allmännast herniæ cruales internæ med läge på inre sidan om kärlen; herniæ cruales externæ belägna på yttre sidan om kärlen äro ganska sällsynta och ännu mera sällsynt är den form af kruralbräck, som har sin plats vare sig bakom eller framom de nämnda kärnen. Patienten hade haft bräcket sedan 20 år tillbaka och sedan 16 år begagnat bräckband, som dock ej fullständigt hållit detsamma inne. Härigenom hade bräcket tvingats utåt och pressats öfver framsidan af kärnen — samt sålunda vallat, att i närvarande fall ett vanligt kruralbräck *simulerade* den ovanliga formen af en hernia cruralis antevascularis (et externa). Reposition kan

utan svårighet verkställas och då fingret följer bräckets väg, ligger brockporten på inre sidan om kruralkärnen. Ett bräckband med stark fjäder och nedåtstående pelott (nästan vertikal mot fjedern) användes nu och är fullt ändamålsenlig.

Å samma person hade Hr S. äfven med framgång företagit *uranoplastik* för en uranoschisma. Redan 1819, således för 46 år sedan, hade han opererats af dåvarande adjunkten vid Karolinska institutet Dr EKSTRÖM. Efter denna operation återstod emellertid en klyfning af velum palati; hårda gommen och alveolarprocessen; öppningen i de båda förstnämnda hade omkring $1\frac{1}{2}$ centimeters bredd och var belägen å venstra sidan om septum nasi. Tungan egde en anmärkningsvärd volubilitet, men talet var oklart och suddigt. Den osteoplastiska operationen verkställdes den 20 Mars enligt LANGENBECKS metod. — Vid utförandet af *uranoplastik* är det alltid af största vikt att sidoincisionerna göras tillräckligt stora, då annars spänningen och trycket i mjuka gommen bli så betydliga att brand inställer sig i flikarne af gomseget. FERGUSON bestämde hvilka muskler gjorde starkaste motståndet, nemligen flexor och levator palati, på hvilka derföre myotomi borde göras nära hamulus pterygoideus. Blödningen var vid operationen ej betydlig, ehuru arteria palatina anterior genomskars. — En olägenhet, som vanligen genast efter operationen och de närmast följande dagarne inträffar, består deri att patienterna, som genom fissurens förening få en betydlig luftväg, vid hvilken de vant sig, afspärrad, till följe deraf förete dyspné och kongestionstillstånd till lungorna, så mycket mera som ansvällningen i samtliga de mjuka delarne — nedåt gombågarne och tungroten — ytterligare minskar lufttillträdet. På 7 dygnet uttogos de 4 främsta suturerna (af silke), de öfriga ett par dagar derefter; endast de bakre hade skurit igenom. — Ju mjukare ärrer blir dess renare blir uttalet, dess mindre stelhet och svårighet vid de finare rörelserna. Förkortningen af velum gör dock att mun- och näskaviteterne ej blifva fullständigt afstängda från hvarandra, hvarföre en del af nasaljuden äfven kvarstå, mest dock till en början. Kan tillräcklig längd af velum åstadkommas, så att detsamma når bakre pharynxväggen försvinner nasaljudet. Åtskilliga plastiska operationssätt ha blifvit föreslagna och några äfven användts för uppnående af detta mål; dock äro de alla af den beskaffenhet, att de lättare låta sig beskrifva än utföra i ett så rörligt organ som gomseget, hvarföre de ej heller erhållit någon allmännare

användning. Dr PASSAVANT i Frankfurt am Main har isynnerhet sysselsatt sig med detta problem. Det af honom sednast föreslagna operationssättet, hvilket Hr S. med teckningar åskådliggjorde, består i korthet deruti, att närmare medellinien än arteria palatina posterior läggas tvenne snitt genom velum upp mot palat. durum, som sedermera förenas med ett tvärsnitt, hvarefter den fyrkantiga lambeaun frigöres och periosteum medtages till randen af ossa palati, hvarefter lambeaun till sidorna förenas och defekten i hårda gommens betäckning lemnas att ersättas eller fyllas genom granulation. Ingen nekros inträffar härvid, emedan benets nutrition underhålles från periosteum å dess andra yta åt nässidan. En med framgång utförd operation enligt denna metod manar till efterföljd.

= Hr SANTESSON redogjorde vidare efter Gazette des Hôpitaux för en förbättring af stenkrossningsinstrumenter, bestående deri att injektionsapparaten och litotritören innehållas i samma instrument. MAISONNEUVE hade i Academie de Médecine den 28 sistlidne Mars förevisadt ett dylikt instrument, benämndt »*liùhotribe injecteur*», af ROBERT & COLLINS tillverkning och på det högsta lofordat detsamma efter de prof-operationer han dermed verkställt. Injektionskanalen löper i den manliga branchen och kan genom en trattformig mynning sättas i förbindelse med en spruta eller aspiratör. Utan att operationen afbrytes kan således insprutning verkställas af operatören eller assistenten. Maisonneuve fäster särdeles vikt vid införandet af gas vid blåsoperationer i stället för flytande ämnen, specielt kolsyregas, som under pågående operation kan stilla organets irritabilitet och hålla blåsväggarne i en jemn och fortsatt utspänning. — En teckning af instrumentet förevisades.

= Hr ÖDMANSSON förevisade ett preparat, tillvarataget vid en obduktion å barnhuset, nemligen *postmortem-uppmjukning af lungorna*, som lätt kan förvexlas med gangren och isynnerhet vid medicolegala liköppningar kan ge anledning till villrådighet.

Hr Ö. häntydde på, att denna förändring i lungorna är identisk med den allmänt kända gastromalacien. Vanligen uppstår den derigenom, att uppmjukningen från ventrikeln fortskrider genom diaphragma till lungorna. På sednare tider hade man emellertid mångenstädes observerat fall, der en sådan marsch per contiguitatem ej kunde följas. Till förklaring af förändringen under dessa förhållanden har man antagit, att sura ämnen från ventrikeln inkommit i lufttrören antingen derigenom att vid kräk-

ning påkommen under agonien, någon del af det uppkräkta kunnat passera in i larynx, eller genom kroppens omstjelpning efter döden. Stundom har det lyckats, att konstatera identiteten mellan innehållet i luftrören och det i magsäcken. Några undersökningar, huruvida ej en dylik malaci kan uppstå sjelfständigt i lungorna hafva ej blifvit offentliggjorda.

Uti ifrågavarande fall hade obduktionen gjorts 16 timmar efter det 5½ månader gamla barnets död. Inga tecken till föruttelse förefunnos. I ventrikeln träffades ett mindre malaciskt parti å bakre väggen nära cardia, der förändringen dock ej sträckte sig utom slemhinnan. Nästan hälften af lungorna befanns fullständigt emollierad. I högra lungan var spetsen, medlersta loben och öfre delen af nedre loben; i den venstra nedre hälften af öfre loben samt öfre delen af dess nedre, säte för förändringen. Begge hufvudbronkiernas slemhinna var missfärgad. Uti några af de till de uppmjukade partierna gående luftrör, anträffades ett mera torrt, kornigt innehåll, som under mikroskopet visar sig bestå af till storleken varierande fettkulor, hvaraf en del voro gulfärgade, en kornig massa, talrika vibrioner samt celler, af hvilka somliga voro försedde med cilier och sålunda visade sig tillhöra luftvägarne, andra deremot voro utan cilier, mindre till storleken och af pepsinkörtelcellernas form. Barnet hade under sista dagarne endast njutit ammans mjölk.

Denna förändring är af den största praktiska vikt, emedan densamma lätt kan förväxlas med lunggangren. Hvertill ett sådant misstag t. ex. i medicolegala fall kan leda, är lätt att visa. Från gangrenen skiljes malacien hufvudsakligen derigenom, att omgifningen af den malaciska härden ej företer tecken på något föregående retningsstillstånd. Vanligen är gränsen mellan de friska och förändrade partierna ej skarp. Man får stundom såsom i detta fall, se ställen, der lungväfnaden med undantag af någon missfärgning är af normal beskaffenhet. Uppmjukningen kan emellertid äfven träffa förut patologiskt förändrade delar, såsom ock i vårt fall är förhållandet; begge de nedre lungloberna äro här säte för en diffus bronchopneumoni. I dylika fall får man vid bedömandet afse från dessa delar. Den understundom högst betydliga utbredningen af malacien kan då tjena till ledning för omdömet. De uppmjukade delarne hafva ej den vid gangren vanliga stanken. De hafva derjemte ett mera homogent gelatinöst utseende. Deras färgning beror hufvud-

sakligen likasom vid gastromalacien på mängden af det i delen befintliga blodet.

Den 18 April.

Hr HALLIN helsad. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Kolanöten. — Blotiglar. — Bilirubin. — PICQUOT: Kaffes dynamiska verkan; Ref. af Huss. — Nitroglycerin.

= Sällskapets ledamot, Medicinalrådet HALLIN, som nyligen anländt till hufvudstaden och tillträdt sin plats i Kongl. Sundhets-Collegium, helsades af ordföranden.

= Till biblioteket anmäldes:

Les hommes d'Engis et les hommes de Chauvaux par M. A. SPRING. Bruxelles 1864. Gåfva af författaren. — Bidrag till Sveriges officiella Statistik. A) Befolkningsstatistik. Ny följd II. 3. Statistiska Centralbyråns underdåniga berättelse för åren 1856—1860 samt för året 1861. Gåfva af Statistiska Centralbyrån.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 9 till och med Lördagen den 15 April 1865:

Sjukligheten ej betydlig. — 63 fall af smittkoppor ha under veckan förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall: (från 28 läkare):

Diphtheria.....	4.	Gonorrhoea	11.	Colitis	1.
Angina membranacea	1.	Apoplexia cerebri	1.	Typhlit. & Perityphlit.	3.
Pertussis	1.	Neuralgia	5.	Peritonitis	3.
Cholera	1.	Conjunctivitis	8.	Icterus	4.
Dysenteria	2.	Otitis	5.	Nephritis	4.
Diarrhoea	31.	Ang. tons. & faucium	66.	Metritis	1.
Febris intermittens ..	12.	Thrombosis. Embolia	1.	Rheumatismus acutus	18.
Angina parotidea	11.	Laryngo-tracheitis	9.	Erysipelas	5.
Variolæ. Varioloides	18.	Bronch. Cat. bronch.	103.	Urticaria	2.
Varicellæ	5.	Bronchitis capillaris..	5.	Furunculus	3.
Scarlatina	4.	Pneumonia	18.	Carbunculus	1.
Morbilli	1.	Pleuritis	1.	Rheum. recens afebril.	4.
Delirium tremens	1.	Febris gastr. simplex	14.		
Syphilis	4.	Gastritis. Enteritis ..	4.	Summa	396.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 15 April 151, hvaraf 140 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 6, febris typhoides 1, febris intermittens 1, pleuritis 1, catarrhus ventriculi 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 15 April 174, hvaraf 91 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 9, syphilis 2, bronchitis 2, variolæ 1, scarlatina 1, gonorrhoea 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 15 April 183, hvaraf 125 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 31, delirium

tremens 5, pneumonia 2, rheumatismus acutus 2, meningitis cerebrospinalis 1, febris intermittens 1, neuralgia 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 15 April 55, hvaraf 40 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, pneumonia 2.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 6, catarrhus gastro-intestinalis 5, pneumonia 3, nephritis 2, pleuritis 2, conjunctivitis purulenta 1, urticaria 1, erythema febrile 1. — *Polikliniken*: bronchitis 8, catarrhus gastro-intestinalis 4, conjunctivitis 3, bronchitis capillaris 2, diphtheria 1, angina membranacea 1, febris intermittens 1, variolæ 1, angina tonsillaris 1, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: inkomne under veckan: scarlatina 3, conjunctivitis 1, scabies 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; febris puerperalis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: inkomne under veckan 7; perimetritis 4.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 15 April 34; inkomne under veckan: angina tonsillaris diphtheritica 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 15 April 167, hvaraf 80 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 15 April 142, hvaraf 120 från staden och 22 från länet; inkomne: syphilis 15.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 15 April 18; inkomne: gonorrhoea 4.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 33, diarrhoea 16, variolæ 12, pneumonia 11, rheumatismus 11, febris gastrica simplex 9, febris intermittens 7, ophthalmia 7, angina 7, gastricismus 5, delirium tremens 4, laryngitis 3, angina parotidea 2, neuralgia 2, gastritis 2, diphtheria 1, angina membranacea 1, scarlatina 1, peritonitis 1, nephritis 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2, angina tonsillaris 2, febris intermittens 1.

= Ordföranden fästade uppmärksamhet på några uti *Pharmaceutical Journal* för Mars 1865 förekommande uppsatser och anförde följande:

1) *Om Kola-nöten från vestra Afrika* af Dr W. F. DANIELL. Vexten hvaraf denna frukt erhålles är *Cola acuminata* R. Br., som tillhör familjen Sterculiacee och förekommer i tropiska Vest-Afrika och i Sudan. Frukten, som kallas kola eller gola (i Sudan guru), har storlek och form af en hästkastanie. I Sudan drifves betydlig handel med denna frukt, som af negerstammarna mycket värderas och användes, dels såsom dietetiskt medel, dels som läkemedel. Såsom exempel på nöten värde

torde få anföras, att om en fränling besöker en höfding och af honom bjudes på en eller par nötter (till och med endast en half) så betyder det: Ni är hos mig hjertligt välkommen. I Senegambien, der denna frukt förr var lika sällsynt som värderad, kunde man för 50 nötter köpa sig en hustru utur landets bästa familjer. Flera författare i slutet af förra och början af nuvarande sekel omtala denna frukt, t. ex. ADAM AFZELIUS i sin uppsats om vegetationen på Sierra Leone 1794; äfven uti Collectio 8:o (1815) af hans »Remedia guineensia» omnämnes denna frukt under namnet »Tola» samt att den är aromatisk och mucilaginos och användes med fördel i dysenteri. Dr Daniell anser kolafrukten hafva toniska och adstringenta egenskaper, och har under sin vistelse i vestra Afrika såsom militärläkare funnit den verksamt mot der gängse diarréer. Kolanöten tuggas vanligen af negrerna; den hvita befolkningen använder deremot dekokten. Vid medlets intagande på qvällen bemärkte Daniell att det åstadkom sömnlöshet och förmodade på grund deraf att frukten möjligen kunde innehålla théin. Kemisk undersökning har sedermera visat att så är fallet. Vid anställd analys (se pag. 457 ofvanbemälda journal) fann JOHN ATTFIELD i kolanöten 2.13 procent théin.

Efter hvad man för närvarande känner förekommer théinet uti växter tillhörande 5 ganska olika naturliga familjer, nemligen i 1:a *Thea species* (Ternströmiaceæ), i 2:a *Coffea arabica* (Cinchonaceæ), i 3:e *Ilex paraguajensis*, maté (Aquifoliaceæ), i 4:e *Paulinia sorbilis*, guarana (Sapindaceæ), i 5:e *Cola acuminata* (Sterculiaceæ). Kolafrukten har troligen ännu icke blifvit använd såsom läkemedel i Europa.

2) Om *Blodiglar skötsel*. Hr C. F. BEVAN uppgifver sig hafva funnit *pulveriserad mangansuperoxid* vara ett godt medel att bibehålla blodiglar vid god helse; han föreskrifver att dagligen ombyta vatten och i förvaringskärlet på 100 blodiglar dagligen tillsätta 30 gran pulveriserad mangansuperoxid och påstår att alltsedan denna behandling började att användas icke något dödsfall bland hans iglar inträffat.

= Ordföranden omnämnde vidare en uti *Annalen der Chemie und Pharmacie* (December 1864) förekommande afhandling af G. STÄDELER om de färgämnen, som förefinnas i konkrementer från gallblåsan och om ett af dessa färgämnen, nemligen det gulröda *bilirubinets användbarhet vid pröfning af kloroform*.

Städeler har utur sådana gallstenar, som hufvudsakligen utgöras af färgämne, framställt, utom *bilirubin* äfven ett brunt *bilifuscin* och ett grönt färgämne *biliprasin*, samt slutligen en i vatten, alkohol, eter och utspädda syror olöslig kropp *bilihumin*. Biliprasin skiljer sig från biliverdin derigenom att dess lösning i alkohol brunfärgas af ammoniak;-biliverdinlösning förändras icke.

Bilirubinet framställes på följande sätt: den pulveriserade gallstenen behandlas först med eter, som utdrager kolestearin och fett; derefter aflägsnas inblandad galla med kokhett vatten. Sedan pulvret blifvit torkadt behandlas det flera gånger efter hvarandra med kloroform, som utdrager ett klubbigt ämne och ringa mängd bilirubin; största delen deraf förefinnes uti konkrementet såsom bilirubinkalk, hvilken i kloroform är olöslig. Efter utdragning med kloroform behandlas den derföre med utspädd saltsyra, som sönderdelar bilirubinkalken, så att klorcalcium upplöses och bilirubinet lemnas olöst. Bilirubinet upplöses sedermera lätt vid behandling med kloroform, hvaruti det löses med *rent gul eller orangegul färg*.

Städeler fäster uppmärksamhet på att i handel icke sällan förekommer kloroform, som är stadd i oupphörlig sönderdelning, under sur reaktion och utveckling af en stickande lukt af fosfengas. Dylik kloroform löser bilirubinet med grön färg. Denna reaktion är så känslig, att oaktadt sönderdelningen så obetydligt fortskridit att den på lukten ej bemärkes, så behöfves knappast 1 milligram bilirubin för att framkalla en grönaktig färgning; klor utöfvar på färgämnet samma verkan; af större mängd klor utblekes färgen helt och hållet.

= Generaldirektör HUSS redogjorde för en uppsats af Dr LAMARE-PICQUOT, Öfverläkare vid hospitalet i Honfleur, angående *verkan och användning af kaffe vid inkarcererade bräck m. m.*

Enligt Dr Picquots uppgift fästades de franska läkarnes uppmärksamhet redan 1856 på den egenskap, som ett starkt afkok på kaffe, invärtes begagnadt, eger, att häfva inkarcerationen vid inklämda bräck och sedan lång tid tillbaka användes kaffe för detta ändamål på de fransyska Antillerna.

År 1859 anställde författaren experiment på sig sjelf, för att utröna verkningarne af starkt kaffe, drucket kallt i större kvantiteter. Före försöket var pulsen 69; snart inträdde efter de första kopparna prekordialsmärtor, blekhet, nedsättning af hjertverksamheten och kyla i huden, hvarjemte pulsen efter intagande af 5 koppar föll till 61. — Ett fall af inklämdt bräck,

lämpande sig för försök med ofvannämnda behandlingsmetod, erbjöd sig ej långt derefter. Patienten var en 34 år gammal arbetare af stark konstitution. Sedan flera år tillbaka hade han ett ljumskbräck, som 2 eller 3 gånger fallit fram, men af honom själf kunnat återinföras. Taxis kunde emellertid nu ej verkställas och den sjuke intogs på hospitalet, der han placerades så, att bäckenet låg högre än bröstet, hvarefter belladonna-salva ingneds i ljumsktrakten. Innan han intogs på sjukhuset hade en kräkning inställt sig. — Nya fruktlösa repositionsförsök gjordes påföljande dag. Tillståndet var då följande: ansigtet blekt, bräcksvulsten stor som ett hönsägg, het och smärtande för tryck; puls 70; ingen kräkning under natten. Patienten fick kvarligga på sitt planum inclinatum och erhöll kaffe som enda behandling. Afkoket gjordes på måttligt rostadt och nyss malet kaffe; 125 gram deraf användes för 8 koppar, af hvilka en intogs hvar halftimme. Fyra timmar derefter, då de 8 kopparna voro tömda, var patientens puls 59; han var ytterligt matt och hade benägenhet att kråkas. Då bräcksvulsten nu fattades för verkställande af reposition kunde denna genast och utan svårighet verkställas. Efter 4 dagar utgick patienten från hospitalet frisk och försedd med bräckband. — Författaren, som uppger sig kunna citera flera dylika fall, anför emellertid endast detta enda, såsom uppmanande till efterföljd och väntar af förnyade försök stora resultat.

Ytterligare meddelar Dr Picquot följande sjukhistoria: En f. d. marinofficer, 77 år gammal, hade sedan flera år tillbaka lidit af urinrörsförträngning med tidtals påkommande urinretention. I Oktober månad 1860 inträffade ett dylikt anfall med fullkomlig urinstämma, hvarvid ingen sond kunde införas i blåsan. Starkt kaffe orderades. Efter intagande af 5 koppar deraf började urinretentionen att häfvas och efter fortsatt bruk af kaffe hade densamma påföljande dag upphört. — Året derpå gaf äfven samma behandling på samma patient ett lyckligt resultat. — Författaren drar häraf den slutsats, att kaffe äfven är ett verksamt medel för häfvande af kramp och eretism i blåshalsen, samt att detsamma bör användas, då sondering ej kan verkställas och då andra medel, såsom iglar, bad, lavementer, grötar o. s. v. ej visa sig verksamma, hvilket ofta nog inträffar.

Hr Huss, som ej tilltrorde sig böra gifva nämnde artikel något bestämdt vitsord, hade dock velat delgifva Sällskapet den-

samma för pröfning af det lätt tillgängliga medlets terapeutiska inverkan vid likartade fall.

Hr ANDERSON anmärkte, att, om någon fördel af den angifna behandlingen konstaterades, vore det äfven skäl att försöka densamma vid inre inkarcerationer och möjligen äfven vid svår dysmenorré. — Hr Huss tillade att författaren äfvenledes föreslår kaffets användande vid volvulus.

= Hr O. SANDAHL anförde, angående *de giftiga verknin-garne af nitro-glycerin*, följande:

En dag i början af innevarande April månad hade Hr A. N. — en känd mineralog och kemist — företagit sig att mäta vinklarne hos några under inflytande af stark köld framställda kristaller af nitroglycerin. Under tvenne timmars tid ungefärligen, mellan kl. 10 och 12 förmiddagen hade Hr N. varit sysselsatt med denna mätning och derunder med fingrarne handterat kristallerna. En enda gång hade han derunder med ett af fingrarna kommit att vidröra tungan och dervid känt en obehaglig, sötaktig smak af nitroglycerin. Efter kl. 12 begaf sig Hr N. till Rörstrands porslinsfabrik i akt och mening att der med Hr A., fabriken föreståndare, träffa öfverenskommelse om förfärdigandet af åtskilliga apparater för kemiskt behof. Under vägen, som tillryggalades till fots, erfor Hr N. en allt mer tilltagande tyngd och värk i hufvudet i förening med yrsel och svårighet att ordna tankarne. Dessa symtomer ökade sig under uppehållet å Rörstrand, så att det blef Hr N. omöjligt att nöjaktigt framställa sitt ärende. Hr N. återvände sålunda och uppnådde, tillfölje af ytterst svår hufvudvärk jemte yrsel, endast med svårighet sitt hem. Här stegrades hufvudvärken ytterligare och *kändes isynnerhet svår vid tinningarne och öfver pannan*, oändligt mycket svårare är den hufvudvärk som är bekant under det ökända namnet »kopparslagare.» Under tiden mellan kl. 2 och 4 e. m. inställde sig våldsamma kräkningar, ansigtet var blekt och kallsvett utbröt ymnigt. Ett mindre glas bränvin intogs, men någon föda kunde icke förtäras, och en stund derefter insomnade Hr N. samt sof ett par timmar. Omkring kl. 8 på aftonen hade alla svårare symtomer försvunnit; endast en lindrigare hufvudvärk återstod och följande dagen befann sig Hr N. vid vanlig god helsa.

Hr A., den ofvannämnde föreståndaren för porslinsfabriken å Rörstrand, hade likaledes genom att lukta och obetydligt smaka på nitroglycerin, som användes såsom sprängningsmedel vid det

i Rörstrands grännskap pågående jernvägsarbetet, ådragit sig en ytterst intensiv hufvudvärk, alldeles såsom hos Hr N. svårast kännbar i främre delen af hufvudet. Detta är anmärkningsvärdt, emedan enligt uppgifter från Nordamerika, meddelade af Dr HAMBERG, den hufvudvärk, som nitroglycerin framkallar, skulle företrädesvis hafva sitt säte i hufvudets bakdel.

Det förefaller nästan homöopatiskt eller otroligt, att en så ytterst ringa qvantitet nitroglycerin, som den Hr N. kunnat upptaga, dels genom fingrarnes hud, under kristallernas handterande vid mätningen af deras vinklar, och dels genom den vidröring af tungan, som skedde tillfälligtvis en enda gång, kunnat frambringa de omnämnda svåra verkningarne. Emellertid finnes i Journal de Chimie médicale Tom. X. 4:me Série en uppsats af MERRICK (hemtad ur Americ. Journal of sciences and Arts. t. XXXVI, p. 212), hvori denne uppger, att en fyrationdedels droppe af nitroglycerin är tillräcklig för att påskynda pulsen och åstadkomma »la migraine.» Merrick uppger vidare att nitroglycerinet är flyktigt — en uppgift, som torde vara ett misstag — och att detta ämne, infördt i organismen genom respirationsorganerna, förorsakar ytterst häftiga smärtor i hufvudet, en utomordentlig retlighet i retina och en stor kraftnedsättning. Merrick tillägger dock att den verkan nitroglycerinet frambringar visat sig olika hos olika individer. Han märkte t. ex. hos sig sjelf ingen yrsel eller värk i hufvudet, hvaremot hos Dr FIELD, en engelsk läkare, som gjort försök med detta ämne, en femtiondedels droppe var tillräcklig, att åstadkomma, icke blott den omnämnda ytterst svåra hufvudvärken, utan äfven ett upphäfvande af tankarnes logiska ordnande.

Nitroglycerinets upptäckande af kemisten SOBRERO anmälde af PELOUZE för Academie des Sciences i Paris den 15 Febr. 1847. De giftiga egenskaperna hos denna ur glycerinet härledda kemiska förening voro redan bekanta för upptäckaren, likasom dess egenskap, att under vissa förhållanden explodera med en förfärlig kraft, en egenskap, som lofvar detta ämne i våra dagar en stor och viktig användning.

Dr FLÜCKIGER, Statsapotekare i Bern, har beskrifvit nitroglycerinframställningen på följande sätt:

»Vid lämplig behandling med salpetersyra afemnar glycerin 3 equivalenter väte och upptager i stället 3 equivalenter under-salpetersyra. På detta sätt uppstår ur $C^6H^8O^6$ (= glycerin) den här ifrågakvarande föreningen $C^6H^5(3NO^4)O^6$ (= nitro-

glycerin). Man går bäst tillväga på det sätt, att man till en afkyld blandning af 12 volymer svafvelsyra med 6 volymer rökande salpetersyra droppvis under omröring tillsätter 1 volym glycerin, men så långsamt att temperaturen icke får öfverskrida 15 till 20° C. Glycerinets specifika vikt bör åtminstone vara 1.25. Efter några timmar gjutes denna blandning i 20 gånger sin volym vatten och lemnas att klarna. När detta skett, finner man nitroglycerinet såsom ett grumligt lager vid botten af kärlet. Den ofvanför befintliga sura vätskan afhålles, nitroglycerinet tvättas upprepade gånger med vatten, för att borttaga all syra, och befrias sedan från vatten genom torkning öfver koncentrerad svafvelsyra. Nitroglycerinet visar sig då vara en svagt gulaktig eller färglös vätska af 1.6 sp.v., utan sur reaktion och utan lukt. Vid längre förvarande och vid hastigare upphettning (180° C.) sönderdelas nitroglycerinet under särdeles häftig explosion.»

Det är bekant att denna benägenhet att explodera lider vissa inskränkningar. Så t. ex. om nitroglycerin är utbredt i ett tunnt lager på ett städ och man slår derpå med en hammare, så exploderar endast så stor mängd af nitroglycerinet, som omedelbart blifvit träffad af hammaren; det öfriga exploderar icke. Endast vid starkare upphettning (180°) explodera större massor på en gång.

»Vid långsam sönderdelning uppstår ur nitroglycerinet hufvudsakligen oxalsyra, glycerinsyra och kolsyra. Under vatten eller löst i sprit kan det längre tid förvaras. Man har att gifva akt på att det icke är starkt färgadt och icke reagerar surt. Nitroglycerinet är icke flyktigt. Det löser sig nästan alls icke i vatten, föga i kloroform, något mera i eter. Det bäst passande lösningsmedlet för nitroglycerin till medicinskt ändamål är vanlig sprit och lämpligaste proportionen torde vara en del nitroglycerin på nio delar sprit.»

De högst giftiga egenskaperna hos nitroglycerinet gjorde att detsamma begärligt upptogs bland homöopatiska medel af HERING, som gaf det ett nytt, öfverflödigt och opassande namn *Glonoïn*, bildadt af initialerna *Glycerin, Oxyd, Nitrogen, Oxygen*, med ändelsen *in* på slutet, — ett exempel på homöopatisk ordbildning!

Engelsmannen FIELD var, enligt BOUCHARDAT (*Annuaire thérapeutique de mat. etc. 1860*) den förste, som gjorde försök med nitroglycerinet i terapeutiskt hänseende. Field och

BRADY funno att små doser af detta medel botade häftiga neuralgier. I motsats härtill uppgifva FULLER och HARLEY, att äfven bibringandet af stora doser af detta ämne icke åstadkomma någon sorts verkan, i hvilket omdöme VULPIAN på det hela instämmer.

Det är uppenbart att dessa tre sistnämnde experimentatorer icke haft för handen något riktigt preparat, utan sannolikt nitroglycerin, som undergått långsam sönderdelning, hvarigenom dess giftiga egenskaper försvinna.

Sedan December 1860 har Dr RUDOLF DEMME, privatdocent och assistent vid medicinska kliniken i Bern, anställt försök med nitroglycerinets terapeutiska verkan och i en uppsats benämnd: *Das Nitroglycerin als Arzneimittel*, meddelad i sammandrag i Neues Repertorium für Pharmacie (Band XII. Heft. 8 & 9 p. 431. München 1863), har han i korthet redogjort för försöken och deras resultat.

Han tog sjelf af den ofvannämnda lösningen af nitroglycerin (en del) i sprit (nio delar) 2 à 3 droppar vid olika tider på dagen. Nitroglycerinets skarpa aromatiska smak framkallade efter några sekunder en rifvande känsla i halsen och på tungan, hvarjemte spottafsöndringen ökade sig. Efter några minuter konstaterades en ökning af pulsens hastighet med 10 à 12 slag i minuten. Efter 5 till 10 minuter, i flera fall först efter en fjerdedels timma, kändes en tryckande, dof smärta i främre delen af hufvudet, jemte svindel och oreda, — symtom som redan voro iaktagna af nitroglycerinets upptäckare.

Togos 5 à 6 droppar af ofvannämnda lösning, så inträdde samma fenomen, men hastigare och bestämdare, hvartill kom en tydlig känsla af dragning och fibrillösa ryckningar i båda massetererna. Men dylika mindre stora doser framkallade dock icke någon bestämd trismus. Två gånger tog Dr Demme ungefär en timma efter frukost, en dos af 10 droppar. Redan efter få minuter inträdde ofvannämnde symtom i starkare grad med tryckande smärta i pannan, häftig svindel, dragning i massetererna och tinningmuskelnerna och derigenom försvårad rörlighet i underkäken, lätta fibrillösa ryckningar i enskilda muskelgrupper å extremiteterna. Hufvudvärken, svindeln och ryckningarne i extremiteternas muskler försvunno sedan efter 10 till 15 minuter; deremot kvarstod dragningen i massetererna längre, en half till en hel timma.

Någon inverkan på digestions- och urogenital-apparaten observerades icke. A djur hade Dr Demme icke haft tillfälle att anställa försök.

På den medicinska kliniken »des Inselspitals» i Bern, anställdes terapeutiska försök med nitroglycerin i ofvannämnda spritlösning. Vanligen gafs 2 till 3 droppar pro dosi, aldrig mera än 4 droppar på en gång. Till en början gafs 2 droppar 3 till 4 gånger om dagen, men efter 8 till 10 dagar gafs samma dos 5 å 6 gånger och i ett fall ända till 8 gånger på dagen. Fenomenerna hos de sjuka visade sig i allmänhet öfverensstämmande med de ofvan skildrade. Medlet försöktes i första rummet mot sjukdomar i motilitetssferen, som icke berodde på organisk orsak, på hysteriska, reumatiska paraplegier, så kallade essentiella paralyser hos barn etc. I några fall kröntes behandlingen af fullständig, i andra af delvis framgång. I den tidskrift, hvarur detta är hemtadt, uppgifves, dess värre, icke någonting närmare härom.

Det väsentligaste af de iakttagelser, som Dr Demme gjort med afseende på nitroglycerinets verkningar, kan sammanfattas i följande punkter:

1) Nitroglycerinet, framställt enligt ofvan anförda metod, är obestriddigen ett starkt och hastigt verkande gift.

2) I sina verkningar på den friska och sjuka organismen synes nitroglycerinet i flera hänseenden stå nära till dem af nux vomica och dess preparater.

3) Indikationerna för användning af nux vomica och dess preparater måste äfven tillsvidare fasthållas för användande af nitroglycerinet.

4) Nitroglycerinet synes i många fall öfverträffa nux vomica och dess preparater i verksamhet.

5) Skadliga följder af ett länge fortsatt bruk af nitroglycerin likasom någon s. k. kumulation af dess verkan har man icke ännu kunnat iakttaga.

Dr Demme tillägger att det i organismen införde nitroglycerinet hittills icke kunnat återfinnas bland se- och exkreter.

Det berättas att stensprängare här i Stookholm, hvilka använt nitroglycerin i stället för vanligt krut, klagat öfver att de efter nitroglycerin-explosion anfallits af svår hufvudvärk. Detta förhållande måste sannolikt bero derpå, att vid explosionen icke allt nitroglycerin sönderdelats, utan att en ringa del undgått att explodera samt i stället kringkastats i luften i ömt för-

deladt tillstånd och sedan af närvarande personer genom respirationsvägarne blifvit i kroppen upptaget. De gaser, som bildas af det genom explosion sönderdelade nitroglycerinet, äro icke så giftiga, att ofvan skildrade symtomer genom dem kunna uppkomma.

I diskussionen öfver de möjliga vådorna vid beröring af sprängolja eller dess inandande i gasformigt tillstånd yttrade sig, utom Hr Sandahl, äfven ordföranden och Hr LAMM. — Uppgifterna angående nitroglycerinets giftighet äro ännu delade. Arbetare sysselsatte i dåligt vädrade lokaler, tunnlar o. s. v. med bergsprängning med detta ämne, som under de sista åren allt mer vunnit användning inom Sverige, påstås ej sällan klaga öfver illamående, som anses härleda sig från inandning af oljepartiklar vare sig att oljan vid skottets aflossande i fint fördeladt tillstånd sprider sig i luften eller afficierar, då den vid laddningen gjutes direkt i borrhålet ur en flaska eller annat kärl. Angående graden af nitroglycerinets flyktighet variera emellertid uppgifterna betydligt. Vid dess sönderdelning bildas oxalsyra och glycerinsyra.

Den 25 April.

Utländska ledamöter föreslagna. — Bref från Hr STRÖMBERG. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Referat. — Pachymeningitis. — Abnormt förlopp af halskärnen. — Skolhygien. — Nitroglycerin.

= Till utländska ledamöter af Svenska Läkaresällskapet föreslogos af Hrr BERLIN och HAMBERG: Dr A. WIGGERS, Professor vid universitetet i Göttingen. Utgifvare af »Grundriss der Pharmacognosie» samt författare till den farmakognostiska afdelningen i Canstatts Jahresbericht über die Fortschritte in der Pharmacie; samt Apotekaren i London, DANIEL HANBURY; utgifvare af »Notes on Chinese Materia medica» och författare af många uppsatser i Pharmaceutical Journal t. ex. Om Perubalsam, Storax, Ammonium, Kalabarbönan, Dragant, Anacahuita-ved m. m.

= Sekreteraren meddelade ett från Läkaresällskapets nyantagna ledamot Hr STRÖMBERG anländt tacksägelsebref.

= Till biblioteket anmäldes:

Om resektionen af Skulder og Albueledet efter Skudsar af Prof. A. G. DRACHMAN. Gåfva af författaren. — Medicinskt Archiv 2:dra Bandet 2:dra häftet. Gåfva af Redaktionen.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 16 till och med Lördagen den 22 April 1865:

Sjukligheten något ökad, dock ej betydlig. — Af smittkoppor hafva 84 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall: (från 27 läkare):

Diphtheria.....	5.	Gonorrhoea	3.	Peritonitis	3.
Angina membranacea	1.	Meningitis cerebialis	2.	Icterus	3.
Cholera.....	2.	Conjunctivitis	10.	Nephritis.....	1.
Dysenteria	2.	Otitis	5.	Metritis	3.
Diarrhoea	55.	Ang. tona. & faucium	59.	Rheumatismus acutus	14.
Febris intermittens ..	15.	Endocarditis.....	1.	Erysipelas	7.
Angina parotidea.....	16.	Laryngo-tracheitis....	26.	Urticaria.....	7.
Variolæ. Varioloides	24.	Bronch. Cat. bronch.	80.	Zona.....	3.
Varicellæ	6.	Bronchitis capillaris..	4.	Furunculus	3.
Scarlatina	5.	Pneumonia	19.	Rubeola	1.
Morbilli.....	1.	Pleuritis	8.	Rheum. recens afebril.	3.
Delirium tremens....	2.	Febris gastr. simplex	23.		
Intox. ex ammon. caust.	1.	Gastritis. Enteritis .	8.		
Syphilis	5.	Colitis	3.		
				Summa	434.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 22 April 250, hvaraf 139 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 4, pneumonia 4, febris typhoides 1, delirium tremens 1, meningitis cerebialis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 22 April 177, hvaraf 84 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhoea 6, syphilis 5, bronchitis 3, pneumonia 3, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 22 April 195, hvaraf 140 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 48, delirium tremens 3, febris typhoides 2, pneumonia 2, metritis 2, rheumatismus acutus 2, icterus 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 22 April 49, hvaraf 37 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 3, rheumatismus acutus 2, neuralgia ischiadica 1, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, catarrhus intestinalis 3, erythema febrile 2, conjunctivitis 1, bronchitis capillaris 1, erythema nodosum 1. — *Polikliniken*: pneumonia 5, catarrhus gastro-intestinalis 5, febris intermittens 3, conjunctivitis 3, gastritis 2, angina parotidea 1, laryngo-tracheitis 1, febris gastrica simplex 1, icterus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 22 April 53; inkomne under veckan: syphilis 2, conjunctivitis 2, enteritis 2.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 15; parametritis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: endometritis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade den 22 April 9; helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 22 April 32; inkomne under veckan: angina tonsillaris 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 22 April 166, hvaraf 80 mankön och 86 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 22 April 131, hvaraf 111 från staden och 20 från länet; inkomne: syphilis 13.

Provisoriska Kurhuset: sjukantalet den 22 April 17; inkomne: syphilis 2, gonorrhœa 4.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 31, diarrhœa 17, variolæ 12, rheumatismus 12, pneumonia 8, febris intermittens 8, catarrhus gastro-intestinalis 8, angina tonsillaris 7, gastricismus 6, ophthalmia 4, delirium tremens 3, pertussis 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, cholera nostras 1, angina parotidea 1, scarlatina 1, otitis 1, icterus 1, nephritis 1, cystitis 1, metritis 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 3, diarrhœa 2, angina parotidea 1, erythema nodosum 1.

Hr LEVERTIN meddelade ett under veckan i hans praktik förekommet fall af *ammoniakförgiftning*. Den kanstika ammoniakken innehölls i ett s. k. fläckvatten, hvaraf en ej obetydlig portion genom misstag blifvit nedsväljd. Patienten återställdes snart fullkomligt under begagnande af vanliga motgifter.

= Hr KEY redogjorde för Professor HIS arbete: Über ein perivasculäres Canalsystem in den nervösen Centralorganen und über dessen Beziehungen zum Lymphsysteme, och skulle *referatet* framdeles i tidskriften ingå.

= Hr KEY demonstrerade obduktionsfenomenen vid ett fall af *Hæmatoma duræ matris och grå degeneration af ryggmärgen* vid syfilis. Sjukhistorien var följande:

Tapetseraren E., 50 år gammal, från S:t Nicolai församling, intogs den 4 Mars 1865 på Serafimerläsarettets kirurgiska afdelning.

Status antecedens:

Patienten, hvars uppgifter om sitt förflytna helsotillstånd tillfölje af minnesslöhet tyckas vara något sväfvande, har dock några hållpunkter, omkring hvilka hans sjukdomshistoria koncentrerar sig. Sålunda uppgifver han, att båda föräldrarne äro döda, obekant huru och om de haft någon dylik åkomma, som den hvaraf patienten nu beväras.

Vid 18 års ålder påstår sig patienten hafva haft dröppel, men nekar till att någonsin hafva varit på något annat sätt veneriskt smittad, ehuru han medgifver sig hafva undergått 7 veckors svältkur på härvarande kurhus för kondylomer in ano och flera spridda, djupa, men föga värkande sår på underbenen, hvarest ännu flera större och mindre, bruna och temligen djupa ärr qvarstår på ut- och baksidan af underbenen. Patienten uppgifver vidare, att han för om-

kring 6 år sedan började besväras af värk i korsryggen, som gjorde det nästan omöjligt för honom att röra sig, men kan ej påminna sig att ryggraden samtidigt varit ömmande för tryck; derjemte uppträdde flyktig värk i lederna, som patienten sjelf anser hafva varit af reumatisk natur och hvaremot han af läkare ordinerades frotte-ringar. Nämnede värk i lederna påstår patienten ännu finnas kvar, ehuru försvinnande, då han är i rörelse och under varmare årstider. För 2 år sedan började han märka att armar och ben emellanåt liksom domnade och att han ej kunde kaeta sitt vatten med samma kraft som förut, hvilket sedan dess fortfarit och i slutet af sistförflutna December i så betänklig grad tilltog, att han ej kunde gå säkert, ej heller hade sina händer tillräckligt i sin makt för att sköta sitt handverk, så att, då härtill kom yrsel och ofta återkommande svindel, isynnerhet då han skulle resa sig upp, och själsförmögenheterna märktes aftaga, det ej återstod patienten annat än att söka sig in å Serafimerlasarettet.

Status præsens:

Patienten är af stark kroppsbyggnad med temligen bibehållet hull och muskulatur. Ansigtet uttrycker slöhet och passivitet, men derjemte ett visst lidande. Blicken uttryckslös och pupillen starkt kontraherad. Patienten klagar öfver en egen, obehaglig känsla i hufvudet, hvilken han beskriver såsom en viss yrsel, som går från pannan åt bakhufvudet; någon egentlig hufvudvärk har han ej. Då han reser sig upp påkommer honom ofta svindel, hvarvid det mörknar för ögonen, susar för öronen och han förlorar jemnvigten. Han markerar någon ömhet i nackgropen och klagar öfver stelhet i nacken, isynnerhet om qvällen och morgnar. Från psykiska sferrn företer han åtskilliga depressionssymtomer, såsom slöhet i uppfattning, likgiltighet för hvad som passerar omkring honom, svagt minne, trög tankegång och ett långsamt uttal, emellanåt sökande efter ord och uttryck för ganska vanliga föremål. Sinnesorganerna förete äfven vissa abnormiteter nemligen: något försvagad syn och hörsel, hvilken sednare patienten uppfattar såsom om öronen voro tilltäppta och derjemte vissa obestämda sensationer af krypning och oro i benen samt till en viss grad anestesi i händerna och i allmänhet känsla af tyngd och svaghet i extremiteterna. Motilitetsrubbingar ge sig tillkänna hufvudsakligen i benen genom den egna, vaggande gången, hvilken blir stapplande då patienten skall stanna eller vända. Från bröstets och bukens organer kan vid fysikalisk undersökning intet sjukligt uppfattas. Puls 72 full och jemn. Ryggraden företer ingen ömhet vid tryck, om ej möjligen öfver de två sista lumbalvertebrerna. Patienten kan ej sjelf låta sin urin, utom någon gång droppvis och måste därför tappas med kateter. Blåsan fyller sig i allmänhet långsamt. Urinen af 1.026 g. vigt och stark sur reaktion, har mörkgul färg och reagerar ej för något sjukligt. Den sedimenterar söga, men innehåller betydligt med slem. Stolgången i allmänhet trög. Ingen matlust, men temligen god sömn om nätterna. Patienten katetriseras morgon och afton.

Den 8 Mars. Efter att i går och förrgår förgäfves hafva tagit laxativ fick patienten i dag lavemang med temligen god verkan.

Den 10. Klagar i dag öfver värk i buken, hvilken dock vid palpation kännes temligen mjuk och indolent. Ord. cing. nept.

Den 12. Öppning i går afton. Puls 80. Urin mera mörkfärgad med stark bottensats af slem och urater. Ord.: jod. kal. + infus. gent. comp. 1 matsked 2 gånger dagligen.

Den 18. Ökad jodkal. till 1 matsked 3 gånger dagligen.

Den 20. Frivillig öppning i dag på morgonen.

Den 23. Öppning i går morse efter dec. frangulæ. Tappas fortfarande. Urinen af sur reaktion och 1.025 eg. v. Sedimenterna visa sig under mikroskopet bestå af rikliga kalkoxalatkristaller, här och der beklädda med ett rött färgämne, granulerade celler, epitel m. m. Patienten känner sig i allmänhet något bättre; klagar endast öfver det fortsatta brusdet i hufvudet och för öronen med minskad hörsel. Full känsel i händer och fötter; men han fattar dåligt tag med händerna och har samma osäkra gång. Ord.: dec. frangulæ hvarannan dag, så länge förstoppningen fortfar.

Den 7 April. Tillståndet enahanda. Patienten alutar med jodkal.

Den 13. Yrseln i hufvudet något ökad. Flimmar för ögonen och sus för öronen. Ord.: vesicat. beströdt med kamfer i nacken.

Den 19. Patientens tillstånd har betydligt försämrats sedan gårdagen, då diarré med starka trängningar till stolgång inställde sig och mot aftonen feber. Ord.: em. oleosa 3 matskedar.

Den 20. Ansigtstrycket tillkännagifver mer stupiditet än förut. Patienten har dock full sans och svarar redigt fastän trögt på honom tillställda frågor. Han ligger fullkomligt stilla med stönande andedrägt och stirrande ögon. På tillfrågan om han har ondt någonstädes, visar han åt nacken och venstra sidan af hufvudet. Förlamningen synes på sista dagarna hafva blifvit mera allmän, så att han har svårighet att röra händer och fötter och då han skall gå till stols måste han stödjas för att ej falla omkull. Känseln tyckes dock vara kvar i både händer och fötter. Dessutom har patienten fått svårighet att svälja och paralysien i blåsan och rectum tyckes vara förökad. Emellanåt påkomma konvulsiva ryckningar i hufvudet och extremiteterna; dessemellan ligger han i ett tillstånd mellan sömn och vaka och tyckes emellanåt slumra in, men rycker till och vaknar. Båda brösthalfvorna höja sig likformigt. Perkussionstonen obetydligt mattare på högra framsidan. På samma ställe höres respirationsljudet svagare; på venstra framsidan åter förstärkt. Baktill på högra sidan höras pipande och sonora rassel. Hjertverksamheten påskyndad. Hjertljuden svaga. Puls 88. Temperaturen i axillen 39. Mjelden ej förstörd. Tunga och tänder brunt belagda. Ingen ömhet i buken. Ingen öppning sedan i går, då den var lös.

Den 21. Tillståndet temligen enahanda. Puls 88. Temp. 38½. Patienten sled kl. 2 på natten med, efter de omkringliggandes uppgift, bibehållen sans.

Preparatet af hematomet förevisades och en redogörelse lemnades för dylika bildningars uppkomst vid pachymeningitis.

I sammanhang med det af Hr Key anförda fallet redogjorde Hr ÖDMANSSON för trenne fall af *pachymeningitis* från Serafimerlasarettet och Barnhuset och skulle redogörelsen för dessa fall till tidskriften inlemnas.

= Hr ÖDMANSSON förevisade vidare ett preparat med *anomalt förlopp af halsens vener*.

Hr Ö. hade funnit preparatet vid sektionen af ett femårigt barn. Vena anonyma dextra var bildad genom sammanflödet af v. subclavia och jugularis interna, men den sednare var särdeles liten. I dess öfversta del inmygnade ett stort kärl, hvilket hade samma riktning som vanligen tillhör v. jugularis externa, men lopp bakom m. sterno-cleido-mastoideus; vid ang. max. inf. bildades detsamma genom föreningen af jugularis externa med v. facialis communis. V. jug. interna låg utom kärlskidan framför sidodelen af musc. sterno-hyoideus. Vid 4—5 af tracheas broskringar delade den sig i två lika stora grenar, hvaraf den ena fortsatte sig ned till bildandet af v. anonym. d., den andra gick åt venster snedt nedåt och inmygnade, sedan den upptagit den venstra jug. externa, i v. jug. interna sin. Den sålunda uppkomna stammen bildade med v. subclavia en anonyma sin., som gick ned vid sidan af ryggraden till 6:te ryggkotan. Här delade den sig i två lika stora grenar, hvilka vände sig åt höger, gingo öfver nysnämnda ryggkota bakom aorta, hvarefter de snart åter sammanväxte till en stam, som vände sig uppåt och inmygnade i högra v. anonyma, ungefär på samma ställe, der v. azygos annars går upp i vena cava superior. Vena azygos och hemi-azygos förenade sig framför 8:de ryggkotan till en stam, som mynnade in i den nedre af de grenar, hvaruti den venstra anonyma, som ofvan visades, delade sig vid 6:te ryggkotan.

= Hr CARLSON fästade Sällskapet uppmärksamhet på vissa felaktigheter i sanitärt hänseende, som vidlåda det nuvarande undervisningsättet i skolorna. Åt barnen och ungdomen lemnas nemligen ej tillräcklig tid till rörelse i fria luften; genom borttagande af eftermiddagslektionerna följa successivt på hvarandra för många undervisningstimmar; tiden mellan måltiderna blir derigenom oproportionerligt lång, så att digestionen, som hos barn försiggår hastigare än hos äldre, i längden deraf måste lida; frukosttiden är ej tillräcklig, m. fl. förhållanden, som

ge rättvis anledning till anmärkning och torde böra ändras. — Med erkännande af de förbättringar i sanitärt hänseende, som på sednare tider egt rum inom skolväsendet, kan således dock ej nekas, att fortfarande flera dylika äro af behovet påkallade, hvarföre Hr C., som funnit sin åsigt delad af framstående skolmän, ville till Läkaresällskapet hemställa, att Sällskapet skulle taga ett initiativ i denna fråga, undersöka densamma samt uppmana de deri intresserade personer, föräldrar och målsmän m. fl. till ett sammanträde, der hithörande ämnen skulle diskuteras och allmänna uppmärksamheten ytterligare derå fästas.

Hr MALMSTEN ansåg, att en dylik uppmaning till allmänheten läge utom Sällskapets verksamhetssfer och befogenhet, samt att densamma snarare borde utgå från målsmän eller skolstyrelsen än från Läkaresällskapet.

Hr CEDERSCHJÖLD trodde saken vara af den största vikt och att det närvarande tillståndet i skolorna gäfvade anledning till grundade bekymmer, samt att frågan, såsom rörande det uppväxande släktets framtida helsa, borde ligga läkaren varmt om hjertat. Om också ingen direkt uppmaning till allmänheten från Läkaresällskapets sida utginge, borde dock en grundlig diskussion inom Sällskapet gifva ett godt stöd för frågans vidare behandling.

Hr KJELLBERG yttrade sig i likhet med Hrr Carlson och Cederschjöld om vigten deraf att frågan med omsorg diskuteras, hvarigenom Läkaresällskapet skulle göra sig väl förtjent af samhället och det nuvarande förvända sättet i skolgången skulle kunna rättas. Speciellt önskade Hr K. att uppmärksamheten riktades på de privata, okontrollerade läroanstalterna, i synnerhet flickskolorna, der eleverna arbeta många timmar successivt i olämpliga lokaler, utan behöfligt tillfälle att hemta luft och föda, och der ohelsa och anemi nästan höra till regeln.

Äfven Hr LEMCHEN ansåg, att något korrektiv i detta hänseende högeligen vore af behovet påkalladt och Hr LAMM önskade att en komité borde inom Sällskapet nedsättas för frågans närmare utredande.

Hr HUSS ansåg den väckta frågan vara af yttersta vikt, men af den utsträckning, att för densammas utredande erfordrades lång tid, noggrann pröfning och mycken erfarenhet. Ville därför att Sällskapet yttrade sig i andra hand, sedan någon af hufvudstadens skolstyrelser till besvarande framställt några närmare bestämda frågor rörande skolornas sanitära förhållanden. I den form frågan nu af motionären blifvit för Sällskapet framställd

torde ej något resultat af en diskussion vinnas, men skulle Sällskapet besluta dess diskuterande borde vissa diskussionspunkter formuleras och torde motionären sjelf vara den lämpligaste person till dessa punkters uppställande.

Hr Carlson trodde missförhållandena med afseende på tiden för skolgången och undervisningen samt bristande tillfälle att erhålla behöflig föda vara de fel som bäst behöfde påpekas och som menligast inverkade, synnerligen på de yngres fysiska utveckling.

Hr GRÄHS ansåg frågan såsom varande en praktisk tillämpning af de medicinska vetenskaperna, tillhöra Sällskapets verksamhet och att ett initiativ här vore befogadt. Förenade sig i öfrigt med Hr Huss i afseende på uppsättandet af bestämda diskussionspunkter, utan hvilka Hr G. ej trodde diskussionen kunna leda till något mål.

Efter af ordföranden framställda propositioner beslöt Sällskapet:

Att frågan om förbättrande af de sanitära förhållandena inom skolorna skulle i Sällskapet till ytterligare diskussion upptagas;

Att vissa punkter för denna diskussion böra formuleras, samt

Att uppsättandet af dessa diskussionspunkter bör öfverlemnas åt några af Sällskapet dertill utsedde komiterade.

Härtill utsågos Hrr Carlson, Cederschjöld och Grähs.

= Till kompletterande af de uppgifter angående nitroglycerins giftiga verkningar, hvilka blifvit Sällskapet i dess sista sammankomst meddelade af Hr O. SANDAHL, anförde Generaldirektör BERLIN den af PELIKAN (Med. Zeit. Russlands 1855) vid försök på djur vunna erfarenhet, enligt hvilken 20—25 droppar nitroglycerin hos kaniner förorsakade konvulsioner, tetanus, försvårad respiration, först förökad, sedan förminskad hjertverksamhet, allmän känslolöshet och döden inom 1—15 minuter; 40—50 droppar förorsakade hos hundar kräkning, salivation och slutligen de nyss uppräknade verkningarne. Vid sektionen visade sig hjernan stundom anemisk, stundom hyperemisk, lungorna och särdeles deras bakre delar vanligen blodfyllda, hjertat tomt, i magen ingen eller obetydlig rodnad, i ett fall hemorragiska erosioner.

Enligt en berättelse i Buchners Repert. d. Pharmacie hade en person, som inandats ångorna från en på ett varmt vattenbad spilld lösning af nitroglycerin i eter, efter 15 minuter erfarit en odräglig huvudvärk, hvartill sällade sig stor matthet, ytterlig ömtålighet för ljuset samt allmän orolighet och ångest. Inhalation af en stor mängd eter skaffade lindring, men de obehagliga verkningarna försvunno icke förr än efter 3—4 dagar.

Sjelf hade Hr Berlin, efter en tillfällig inandning för en kort stund af ångorna från en varm lösning af nitroglycerin i alkohol, erfarit en häftig värk i bakhufvudet, hvilken likväl snart nog försvann, efterlemnande en betydlig mattighet.

Dessa genom nitroglycerins inandning förorsakade verkningar, hvilka berättas hafva visat sig stundom äfven vid dess beredning, äro så mycket märkligare, som nitroglycerin uppgifves och antages vara icke flyktig. Berlin hade dock tyckt sig hos nitroglycerin förmärka en äcklig, sotaktigt skarp lukt, häntydande åtminstone på någon flyktig inblandning. Skulle glycerin, liksom cellulosan, kunna bilda flere nitroföreningar med olika egenskaper?

Hr Berlin meddelade slutligen att, enligt till Sundhets-Collegium inkommen anmälan, en treårig flicka dött af förgiftning, sedan hon njutit något af innehållet i en flaska, hvilket uppgifvits vara »nitroglycerin eller sprängolja.» Händelsen hade nyligen passerat i norra delen af Skåne.

Den 2 Maj.

Badinrättning vid Borgholm. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Läkarsällskapets lokal. — Skolhygien. — Referat.

= Sekreteraren uppläste följande från Sällskapets ledamot Hr BJÖRNCK anlända skrifvelse, tillkännagifvande öppnandet af en *badinrättning vid Borgholm på Öland*:

Innan jag går att i allmänna tidningarne kungöra öppnandet af en ny badanstalt för Östersjöbad vid Borgholm på Öland, har jag ansett det vara min pligt att i första rummet för Svenska Läkarsällskapet anmäla dess tillvaro. Uti denna min ödmjuka anmälan ingår dock ett moment af egennyttig beräkning till fromma för anstaltens bestånd och framtida trygghet för sin existens. Skulle det således lyckas mig, att genom denna anmälan åstadkomma en gynsam stämning hos Läkarsällskapet för denna, i vår badälskande tid, nya resurs för badbehöfvande, anser jag mig i och med detsamma hafva tillvägabragt den vackraste och tillförlitligaste »puff» för den-

samma. Det torde därför tillåtas mig att för Sällskapet påpeka de sanitära fördelar, som denna badort, enligt mitt förmenande, kommer att erbjuda. Badorterna vid vår vestra kust hafva länge och förtjent häfdat sitt anseende såsom ypperliga asyler för för desamma kvalificerade sjukdomsformer och individualiteter. Under de sednare åren har man dock kommit mer och mer till insigt deraf, att en mängd af de förra och isynnerhet af de sednare ej tolerera den starka sältan hos vattnet och isynnerhet ej de väl skarpa vindarne vid vestra kusten. Åtskilliga badorter vid Östersjön, hafva också till fyllande af ett numera allmänt erkänt behof af hafsbad, der en naturlig modifikation af vatten och luft förefinnes, i sednare tider etablerats och till dessas serie slutar sig nu Borgholms. Ölands klimat i allmänhet har länge och med rätta ansetts såsom ett det förträffligaste öklimat, hvarom dess historiska sjukdomsannaler i afseende på epidemier m. m. lemna de säkraste vitsord. Härtill torde väl i främsta rummet dess från alla skadliga inblandningar fria, jemnt tempererade, genom friska, men modererade vindar ständigt rörliga och ozon-rika luft bidragit. Dessa nu uppräknade egenskaper hos luften finnas företrädesvis vid Borgholm, som, beläget på en på två sidor hafsafsnad udde, måste åtnjuta en den friskaste och renaste hafsluft, så att man, utan att fantisera, kan jemföra vistelsen derstädes med en sjöresa, men utan alla en sådans obehägligheter och möjligen stora obehag.

Jag har med flit och i främsta rummet dröjt vid de sanitära fördelarna af luften, då jag i sjelfva verket anser dessa såsom de viktigaste och förnämsta vid denna badort. Hvad vattnet beträffar, så har jag hittills, såsom ej boende på stället, ej kunnat inhemta nödig kunskap om dess fysikaliska egenskaper. En fördel, enligt mitt förmenande, vid dylika modifierade hafsbad, af stor vikt, anser jag vara: dess ifrån sednare hälften af Juni månad under hela den sedvanliga tiden för en badsejour, d. v. s. till och med September månads början, jemnhöga ($20-24^{\circ}$) endast på några få grader från luftens skiljaktiga temperatur. Det återstår för mig naturligtvis att under en längre vistelse på stället taga närmare kännedom om vattnets salthalt, specifika vikt m. m. samt derefter så småningom vinna erfarenhet om dess chemicodynamiska verkningar. I sammanhang härmed vill jag blott hafva nämnt, att på föga distans från badhuset finnes tillgång på hafsgyttja, om hvars närmare analys och undersökning jag med det snaraste skall föga anstalt. Af hvad jag hittills haft äran nämna, framgår, att det hufvudsakligen blir de kalla eller kanske, härvidlag rättare sagdt, de ljumma hafsbaden i öppen sjö, jemte den herrliga luften, hvaraf man kan ha att vänta vackra och nöjaktiga resultat. I följe härutaf är också badanstalten byggd med hufvudsakligt afseende på dessa sednare, af hvilken orsak nu till en början endast fyra karbadsrum finnas, hvaremot till bad i öppna sjön äro för närvarande afsedde 10 smärre aflädningsrum, stående i direkt förbindelse med öppna hafvet medelst en liten trappa och försedda, hvart och ett, med en större markis till skydd mot sol och vind, då sådant önekas, hvardera rymmande 1—2 t. o. m. 4 personer. Derigenom beredes de badande den stora fördel, att

på samma gång de se alla fordringar uppfyllda i afseende på ett verkligen öppet hafsbad, der vatten sol och luft samtidigt få verka, de dock alltid finna sig ogenerade af närmaste badande granne. Det tillkommer icke mig att på något sätt gå Sällskapet erfarenhet och mogna omdöme i förväg med afseende på för hvilka sjukdomsformer eller individer denna badort skulle vara företrädesvis tjenlig; men jag vågar dock hafva äran nämna att för min fantasi hägrar den förhoppning, att Borgholms badanstalt, som, hvad naturliga sanitära fördelar beträffar, uppfyller alla fordringar på ett saltsjöbad, genom ofvannämnde alla uppgifna förhållanden mildradt och modifieradt, i en framtid skulle komma att utgöra en välgörande asyl för barn, som lida af skrofler och rachitis, klorotiska qvinnor, efter föregående terapentisk behandling, börjande tuberkulos, samt alla öfriga sjukdomsformer, hvarföre hafsbad i allmänhet anses tjenliga; och slutligen för dessa stadens inäbyggare, hvilka efter ett (under större delen af året) stillasittande och instängdt lif, vare sig på embetsrummet, i salongen eller sängkammaren, så väl behöfva att några veckor eller månader under sommaren, medelst inandande af en ren luft och de stärkande, uppfriskande baden i hafvet, reablera sin mer eller mindre störda hälsa. Oscarshamn den 27 April 1865.

A. V. Björck.

Hr MALMSTEN förevisade planritning öfver anläggningarne vid det nya etablissementet, som erbjuder många och stora fördelar genom sitt utmärkta klimat, lättheten i kommunikationer, de billiga lefnadskostnaderna och sitt ovanligt natursköna läge, hvarföre Hr M. äfven tillönskade företaget all framgång.

Hr EDLING, som under flera år varit stationerad på Öland i egenskap af provincialläkare, förordade äfven den nya badinrättningen vid Borgholm, hvilken plats sommartiden är en bland de angenämaste punkter i Sverige. Hvad hafsvattnets temperatur angår, är densamma visserligen ännu under Juni månad vexlande och beroende af de olika vindarne, så att t. ex. vid nordlig vind, då hafsisen drifves ned från Qvarken, vattnet ofta hastigt och betydligt afkyles, men från Juli månads ingång är temperaturen jemn och hög och kan stället då till det bästa rekommenderas både som badort och vistelseort i allmänhet.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Pharmacopoea Divitum af O. BANG. Kjøbenhavn 1865. Gåfva af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 23 till och med Lördagen den 29 April 1865:

Sjukligheten ej betydlig. — Af smittkoppor ha under veckan 67 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 29 läkare):*

Febris typhoides.....	1.	Apoplexia cerebri.....	2.	Colitis.....	1.
Diphtheria.....	4.	Neuralgia.....	5.	Typhlit. & Perityphlit.	1.
Pertussis.....	1.	Conjunctivitis.....	12.	Peritonitis.....	5.
Cholera nostras.....	3.	Otitis.....	4.	Icterus.....	1.
Diarrhoea.....	46.	Ang. tons. & faucium	53.	Metritis.....	1.
Febris puerperalis...	1.	Endocarditis.....	1.	Rheumatismus acutus	14.
Febris intermittens...	22.	Thrombosis. Embolia	1.	Erysipelas.....	6.
Angina parotidea.....	20.	Laryngo-tracheitis...	7.	Urticaria.....	1.
Variolæ. Varioloidea	13.	Brouch. Cat. bronch.	89.	Zona.....	1.
Varicellæ.....	5.	Bronchitis capillaris.	2.	Furunculus.....	5.
Scarlatina.....	3.	Pneumonia.....	8.	Rheum. recens afebril.	1.
Syphilis.....	2.	Pleuritis.....	1.		
Gonorrhoea.....	10.	Febris gastr. simplex	21.		
Meningitis cerebialis	1.	Gastritis. Enteritis..	6.		
				Summa	381.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafiner-lasarettet*: sjukantalet den 29 April 248, hvaraf 136 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 6, delirium tremens 2, rheumatismus acutus 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, parametritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 29 April 178, hvaraf 87 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 4, pneumonia 3, syphilis 2, gonorrhoea 2, otitis 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, delirium tremens 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 29 April 206, hvaraf 148 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 37, delirium tremens 2, febris puerperalis 1, pneumonia 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 29 April 53; inkomne under veckan: pneumonia 2, metritis 2, rheumatismus acutus 2, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 6, catarrhus gastro-intestinalis 4, conjunctivitis purulenta 3, meningitis cerebialis 2, pleuropneumonia 2, pericarditis 1, laryngo-tracheitis 1, erysipelas 1, pemphigus 1, adenitis acuta 1. — *Polikliniken*: catarrhus gastro-intestinalis 6, bronchitis 5, conjunctivitis 4, febris intermittens 2, otitis 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, pleuritis 1, adenitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 29 April 53; inkomne under veckan: bronchitis 1, stomatitis ulcerosa 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade: 15; febris puerperalis 2.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: endometritis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade: 13.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 29 April 26; inkomne under veckan: pneumonia 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 29 April 165, hvaraf 79 mankön och 86 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 29 April 135, hvaraf 120 från staden och 15 från länet; inkomne: syphilis 27, gonorrhoea 6.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 29, diarrhöa 25, variolæ 17, pneumonia 13, febris intermittens 8, angina tonsillaris 8, catarrhus gastro-intestinalis 8, rheumatismus 7, ophthalmia 6, febris typhoides 4, gastricismus 3, pertussis 2, gastritis 2, angina parotidea 1, scarlatina 1, varicellæ 1, otitis 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 3, diarrhöa 1.

= Fråga om anskaffande af annan lokal för Läkaresällskapet väcktes af Hr MALMSTEN. — Då redan sedan längre tid tillbaka Sällskapets sessionssal vid samnuankomsterna ej erbjöd tillräckligt utrymme, utan vore trång och osund, ville Hr M. att af rent sanitära skäl någon förändring härutinnan snart måtte vidtagas och ansåg att beredandet af bättre och rymligare lokal borde uppdragas åt Sällskapets komité.

Hr CARLSON omnämde, att komitén väl äfven insett behofvet af annan lokal och sedan längre tid tillbaka varit betänkt å en dylik förändring, men tvekat mellan tillbyggandet af Sällskapets egendom eller inköp af annat hus. Sedan nu frågan åter blifvit upptagen, funnes en ökad anledning till densamma snara företagande och förenade sig Hr Carlson derutinnan med motionären.

Äfvenså Hr GRÅHS, som, då intet af de hitintills uppgjorda förslagen öfver projekterad tillbyggnad å Läkaresällskapets tomt visat sig ändamålsenligt, ansåg att annan och fullt lämplig lokal dertill borde utses.

Efter af ordföranden framställd proposition, instämde Sällskapet i Hr Malmstens motion och erhöll komitén, utan vidare bestämmande angående platsen, uppdraget att åt Sällskapet söka förskaffa en lämpligare lokal än den närvarande.

= Sekreteraren uppläste följande af komiterade: Hrr CARLSON, CEDERSCHJÖLD och GRÅHS (se prot. för d. 25 April) uppsatta diskussionspunkter i frågan om de sanitära förhållandena vid skolorna:

1) Visar den uppväxande ungdomen sådana tecken till allmän svaghet, att man kan hafva grundad anledning att befara släktets fysiska försämring?

2) Existerar inom skolorna — såväl dem för gossar, som för flickor — en ansträngning i arbete, som menligt inverkar på ungdomens helsa?

3) Kan den nu allmänt antagna metoden, att bibrisga en större mångfald af ämnen, utöfva ett menligt inflytande på lärjungarne?

4) Är den fastställda skoltiden från kl. 8 eller half 9 f. m. till kl. 3 e. m. lämpligt afpassad, och är tiden för rörelse i fria luften och för måltiderna i ett tillbörligt förhållande till lästimmarna? Bör någon olikhet i dessa fall ega rum för de olika könen?

5) Leinna härvarande skollokaler den garanti i afseende på snygghet, rymlighet, luftvexling och belysning, som sundhetens lagar bjuda?

6) Vore det icke angeläget, att äfven de privata skolorna i afseende på hygieniska och dietetiska förhållanden ställdes under någon offentlig kontroll?

7) Männe icke flera af de olägenheter eller brister, som anses vidlåda skolorna, äro att tillskrifva sättet, hvarpå uppfostran handhafves i hemmen?

En längre diskussion uppstod om denna frågas lämpligaste behandling och bästa sättet att densamma upptaga och handlägga.

Hrr MALMSTEN och KEY hyste den åsigt, att Läkarsällskapet ej borde till diskussion upptaga ofvannämde allmänna punkter, då inga bestämda faktiska upplysningar för grundande af ett säkert omdöme förefunnos. Förarbetet vore ännu långt från undangjordt och den viktiga frågan fordrade förvisso mera detaljkännedom i hithörande ämnen, än hvad rimligtvis kunde antagas inom Läkarsällskapet förefinnas. Ansågo på grund häraf, att de af komiterade framställda punkter voro för obestämda och sväfvande, för att nu till diskussion upptagas samt att derföre för frågans afgörande vore fördelaktigare om den först i andra hand, sedan behöriga upplysningar inhemtats, af Sällskapet upptoges.

De komiterade: Hrr Carlson, Cederschjöld och Grähs ansågo sig genom punkternas framställande ha fyllt sitt uppdrag, hvilket, om det utsträcktes till insamlande af faktiska upplysningar, vore särdeles både svårt och tidsödande att utföra. Behöfde dylika upplysningar inhemtas, vore skäl att någon framstående pedagog anmodades att för Sällskapet sådana framlägga.

Hr HUSS erinrade om hvad han förliden sammankomst yttrat och framställde fortfarande tvifvel om att ett upplysande svar i denna fråga kunde från Läkarsällskapet erhållas. Bäst

vore om förste stadsläkaren satte sig i beröring med skolstyrelsen eller läraresällskapet i Stockholm, som i denna fråga borde egna mera erfarenhet än Sällskapet.

Med Hr Huss förenade sig Hr SKÖLDBERG S. E.

Hr LAMM trodde, att, då komiterade af bristande tid ej ansågo sig kunna inhemta de upplysningar, hvarpå Sällskapet skulle grunda sitt bedömande, bäst vore att en eller tvenne erkänt skicklige skolmän anmodades att lemna de erforderliga upplysningarne. Önskade i annat fall att frågornas antal och omfång inskränktes.

Generaldirektör BERLIN ansåg att vissa punkter i komiterades program innehölle frågor, som utan vidare upplysningar kunde diskuteras, då deremot för utredande af andra erforderades noggranna upplysningar och till och med sifferuppgifter. Dessa frågor borde derföre undanskjutas tills de nödiga materialerna anskaffats, hvaremot de öfriga, som kunna besvaras t. ex. kontrollen öfver privata skolor och de rent hygieniska förhållandena m. m. borde till diskussion upptagas.

Hr THOLANDER trodde att frågans upptagande för det närvarande vore förenadt med stora svårigheter och ville att de uppställda punkterna till upplysningars vinnande och förberedande af diskussion först öfverlemnades till Svenska Läraresällskapet eller annan svensk pedagogisk förening.

Då under diskussionens lopp frågan af Hr LEMCHEN blifvit begärd på bordet skulle densamma i nästkommande sammankomst åter upptagas.

= Generaldirektör HUSS refererade ett mindre arbete med titel »De l'Obesité par William Banting» och skulle en uppsats derom framdeles i tidskriften ingå.

Den 9 Maj.

Förändring i stadgarne. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Skolhygien.

= Ordföranden uppläste af Sekreteraren föreslagen och af komitén gillad *förändring af § 42 i Sällskapets stadgar*, hvilken förändring den 20 sistlidne December i Sällskapet föredragits och som enligt stadgarnes föreskrift § 45 under innevarande Maj månad borde till afgörande förekomma. Den förändrade diktionen var af följande lydelse: »I September månad hvarje år utses tvenne ledamöter, hvilka, sedan Sällskapets och de un-

der Sällskapets vård ställda fonders räkenskaper blifvit med nysnämnda månads utgång afslutade, skola revision deröfver anställa. *Sin berättelse härom afgifve de första Tisdagen i påföljande December månad.* Varande §:s ordalydelse i öfrigt oförändrad. — På af ordföranden framställd proposition antog Sällskapet den föreslagna förändringen.

= Till *biblioteket* anmälades:

Relation de la peste qui a régné en Grèce en 1827 & 1828 par L. A. GOSSE. Paris 1838. Gåfva af Militär-attachéen i Paris Majoren m. m. F. STAAFF. — Om jod emot Typhusfebern af F. v. WILLEBRAND. Helsingfors 1865. Gåfva af författaren. — Om kaffe; dess bruk och missbruk af Dr MAGNUS HUSS. Stockholm 1865. Gåfva af författaren. — Bidrag till Sveriges officiella Statistik. K). Helse- och Sjukvården. I. Sundhets-Collegii underdåniga Berättelse. Ny följd 2, året 1862. Gåfva från Kongl. Sundhets-Collegium.

= Ordföranden tillkännagaf att *val af bibliotekarie* vid nästa sammankomst kommer att förrättas.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 30 April till och med Lördagen den 6 Maj 1865:

Sjukligheten ej betydlig. — Af smittkoppor hafva 81 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 26 läkare):

Febris typhoides . . .	2.	Meningitis cerebialis	3.	Gastritis. Enteritis.	1.
Diphtheria	4.	Apoplexia cerebri . . .	1.	Colitis	2.
Pertussis	3.	Neuralgia	2.	Peritonitis	2.
Cholera	3.	Conjunctivitis	11.	Icterus	1.
Dysenteria	1.	Otitis	6.	Nephritis	1.
Diarrhoea	45.	Ang. tons. & faucium	46.	Rheumatismus acutus	17.
Febris puerperalis . . .	1.	Pericarditis	1.	Erysipelas	2.
Febris intermittens . .	19.	Endocarditis	1.	Erythema nodosum . .	3.
Angina parotidea . . .	14.	Thrombosis. Embolia	1.	Urticaria	6.
Variolæ. Varioloides	20.	Laryngo-tracheitis . . .	14.	Zona	1.
Varicellæ	2.	Bronch. Cat. bronch.	75.	Furunculus	5.
Scarlatina	7.	Bronchitis capillaris .	2.	Rheum. recens afebril.	2.
Delirium tremens . . .	2.	Pneumonia	7.		
Syphilis	4.	Pleuritis	3.		
Gonorrhoea	7.	Febris gastr. simplex	16.		
				Summa	366.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 6 Maj 229, hvaraf 121 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, pneumonia 1, pleuritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: inkomne under veckan: gonorrhoea 8, syphilis 6, pneumonia 6, bronchitis 5, febris typhoides 1, febris intermittens 1, variolæ 1, pleuritis 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 6 Maj 194, hvaraf 141 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 42, delirium

tremens 2, bronchitis 2, angina parotidea 1, neuralgia 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 6 Maj 57; inkomne under veckan: delirium tremens 2, pneumonia 2, rheumatismus acutus 2, diarrhöa 1, febris intermittens 1.

På *Allmänna Barnhuset*: catarrhus gastro-intestinalis 6, bronchitis 4, nephritis 2, varicellæ 1, laryngo-tracheitis 1, pneumonia 1, erysipelas 1, urticaria 1. — *Polikliniken*: bronchitis 6, catarrhus gastro-intestinalis 4, conjunctivitis 3, pertussis 1, febris intermittens 1, varicellæ 1, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1, erysipelas 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 6 Maj 50; inkomne under veckan: angina parotidea 1, conjunctivitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 10; eclampsia 1. Helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 6 Maj 25; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnesjuka*: sjukantalet den 6 Maj 165, hvaraf 79 mankön och 86 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 6 Maj 131, hvaraf 118 från staden och 13 från länet; inkomne: syphilis 20, gonorrhöa 6.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 35, diarrhöa 15, rheumatismus acutus 10, variolæ 10, pneumonia 7, febris gastrica simplex 6, ophthalmia 6, angina tonsillaris 5, gastricismus 5, febris typhoides 2, angina membranacea 2, neuralgia 2, gastritis 2, diphtheria 1, pertussis 1, angina parotidea 1, varicellæ 1, syphilis 1, erysipelas 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 2, bronchitis 2, febris gastrica simplex 1, icterus 1.

= Upptogs den i förra sammankomsten bordlagda frågan angående *de sanitära förhållandena inom skolorna*.

Ordföranden redogjorde för denna frågas utveckling under de tvenne sammankomster den varit föremål för Sällskapets uppmärksamhet. — Efter en diskussion, hvari deltog Hrr CEDER-SCHJOLD, GRÅHS, KJELLBERG, MALMSTEN, THOLANDER och Sekreteraren instämde Sällskapet i af Hr Malmsten väckt och af ordföranden framställd proposition derom, att inom Sällskapet komiterade borde utses, hvilka, efter tagen kännedom om de sanitära förhållandena vid hufvudstadens läroverk och skolor,

egde att ytterligare förbereda frågan, innan densamma framdeles af Sällskapet skulle såsom diskussionsämne återupptagas.

Till komiterade utsågos Hrr CARLSON, Cederskjöld, Grähs och Kjellberg.

Den 16 Maj.

Bibliotekarieval. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Kaffe, dess bruk och missbruk af M. Huss. — Giftmorden i Frankrika.

= Anställdes enligt stadgarnes föreskrift *val af bibliotekarie*, hvarvid Hr BENSOW enhälligt återvaldes.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Anatomie elastique du Dr AUZOUX. Catalogue de 1865. — St Petersburg medicinske Zeitschrift 1865. Hef. 1. 2. Gåfvor från Kongl. Sundhets-Collegium. — Beretning om Födselstiftelsen i Christiania fra 1858—1863 ved Dr F. G. FAYE. — Gymnastiska Jakttagelser af Dr T. J. HARTELIUS. Stockholm 1865. — Våra barns framtid. Rådgifvare vid barnauppfostran i och utom hemmet och under alla årstider af ALEXANDE DONNÉ. Öfversatt och försedd med upplysande noter af J. LEWERTIN. Stockholm 1865. Gåfvor af författarne.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 7 till och med Lördagen den 13 Maj 1865:

Sjukligheten ej betydlig. — Af smittkoppor ha under veckan 64 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 26 läkare):

Febris typhoides.....	5	Meningitis cerebialis	1	Colitis.....	4
Mening. cerebro-spin.	1	Apoplexia cerebri....	2	Typhlit. & Perityphlit.	1
Diphtheria.....	9	Neuralgia.....	6	Peritonitis.....	1
Angina membranacea	1	Conjunctivitis.....	13	Icterus.....	2
Dysenteria.....	1	Otitis.....	4	Nephritis.....	2
Diarrhoea.....	33	Ang. tons. & faucium	48	Rheumatismus acutus	12
Febris intermittens..	25	Thrombosis. Embolia	1	Erysipelæ.....	7
Angina parotidea....	6	Laryngo-tracheitis....	14	Erythema nodosum..	3
Variolæ. Varioloïdes	15	Bronch. Cat. bronch.	81	Urticaria.....	6
Varicellæ.....	1	Bronchitis capillaris.	4	Zona.....	1
Scarlatina.....	16	Pneumonia.....	12	Furunculus.....	7
Delirium tremens....	1	Pleuritis.....	5		
Syphilis.....	1	Febris gastr. simplex	13		
Gonorrhoea.....	4	Gastritis. Enteritis..	7		
				Summa	376.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serapiner-lasarettet*: sjukantalet den 13 Maj 238, hvaraf 130 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 4, febris typhoides 2, pleuritis 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1, laryngo-tracheitis 1, bronchitis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 13 Maj 195, hvaraf 95 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan:

syphilis 6, pneumonia 4, gonorrhoea 3, bronchitis 3, nephritis 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, conjunctivitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 13 Maj 193, hvaraf 134 iøvärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 28, febris gastrica simplex 4, delirium tremens 4, pneumonia 3, pleuritis 3, febris typhoides 2, bronchitis 2, diarrhoea 1, meningitis cerebialis 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 13 Maj 57; inkomne under veckan: bronchitis 2, pneumonia 2, gastritis 2, febris gastrica simplex 1, peritonitis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 4, febris intermittens 8, conjunctivitis 3, otitis 1. — *Polikliniken*: pleuropneumonia 5, catarhus intestinalis acutus 5, bronchitis 3, pyæmia puerperalis 2, meningitis cerebialis 1, conjunctivitis purulenta 1, laryngo-tracheitis 1, erysipelas 1, pemphigus acutus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 13 Maj 50; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, scarlatina 1, thrombosis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade kvinnor: 12.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade kvinnor 9.

På *Diakonias-sjukhuset*: sjukantalet den 13 Maj 29; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Simmessjuka*: sjukantalet den 13 Maj 162, hvaraf 77 mankön och 85 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 13 Maj 129, hvaraf 114 från staden och 15 från länet; inkomne under veckan: syphilis 18, gonorrhoea 4.

3. *Bland de fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 29, variolæ 21, diarrhoea 19, pneumonia 15, febris gastrica simplex 13, rheumatismus 9, febris intermittens 8, febris typhoides 4, angina tonsillaris 4, gastricismus 4, erysipelas 4, scarlatina 2, morbilli 2, ophthalmia 2, pleuritis 2, peritonitis 2, diphtheria 1, varicellæ 1, neuralgia 1, icterus 1.

4. I stadens fängelser:

Norrs Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2, bronchitis 2, pneumonia 1.

= Hr SANDAHL O. lemnade en redogörelse för en nyligen utkommen brochyr: »*Om Kaffe, dess bruk och missbruk af Dr M. HUSS.*»

Inledningen till denna populära afhandling — ämnad till ett väckelserop mot kaffets missbruk — börjar den frejdade författaren med ett citat ur den af honom år 1852 utgifna skriften: »*Om Sveriges endemiska sjukdomar*», visande att kaffeförbrukningen i Sverige under föregående årtionden alltmera tilltagit, samt att, då man önskade genom bruket af kaffe minska och undantränga bränvinmissbruket, man

väl icke var blind för de skadliga följder, som ett öfverflödigt bruk af kaffe kunde medföra, men dock måste »af tvenne onda ting» välja det minst skadliga. Författaren påstår dock icke, att den allmännare utbredningen af kaffedrickandet varit det förnämsta medlet mot bränvinsmissbruket. Han tvärtom framhåller att bränvinsmissbrukets aftagande i första rummet är en direkt följd af sednare tiders klokare bränvinslagstiftning. Men han fäster uppmärksamheten på att samtidigt med bränvinsmissbrukets minskning har kaffeförbrukningen i hög grad tilltagit.

Till stöd för denna åsigt anföres utdrag ur årsrapporter till Sundhets-Collegium, inlemnade under åren 1859—1863 af icke mindre än 60 läkare från 62 olika distrikter i de flesta af rikets landskap, i hvilka enstämmigt framhållas kaffeförbrukningens oerhörda tilltagande på sednare tider, så att densamma urartat till ett svårt missbruk, hvilket af de flesta bland dessa läkare sättes i direkt samband med den allt allmännare utbredningen af den kroniska magkatarren («magsyrans») och bleksoten.

Uppgifter från vederbörande embetsverk visa ännu bestämdare i hvilken hög grad kaffeförbrukningen tilltagit under sednare åren. År 1854 infördes till riket 13,520,082 skålpund och 1863 icke mindre än 17,443,337 skålpund kaffe, då oskadadt och sjöskadadt sammanräknas. Det sistnämnda årets införsel af kaffe öfverstiger sålunda det förstnämnda årets med i rundt tal icke långt från 4,000,000 skålpund, hvilket visar — enär intet enda skålpund är angifvet såsom utfördt från Sverige — en årlig tillökning i förbrukningen under dessa tio år af i medeltal 400,000 skålpund. I hufvudsaken samma resultat erhålles, om man sammanräknar kaffeinförseln för de första fem åren och jmför denna summa med summan af importen under de sista fem åren af denna period. Man finner då att 1854—1858 infördes 71,307,584 skålpund och under 1859—1863 85,888,698 skålpund, eller i medeltal under de första fem åren 14,261,517 skålpund och under de fem sednare 17,177,739 skålp. Detta ådagalägger ovedersägligen kaffeförbrukningens hastiga och stora tillväxt, i större proportion än befolkningens under samma tid.

I en not anmärker författaren i förbigående att i Norge förbrukas något större mängd kaffe än hos oss; i Danmark och inom Tyska tullföreningens stater ungefär lika stor, men i England och Frankrike blott hälften så stor mängd som hos oss, allt i förhållande till folkmängden.

Författaren afhandlar sedan *kaffets bruk och verkningar*.

Först framställes här, efter omnämmande af kaffets härstammande och dess utbredning i Europa under de sista 2 århundraden, de olika, ofta alldeles stridiga åsichter, som under tidernas lopp sökt göra sig gällande med afseende på kaffets bruk och verkningar. Dessa åsichter upptagas sedermera och granskas fullständigare under följande hufvudsatser:

1) *Kaffe, ensamt för sig, är ej något egentligt närings- eller födoämne*. Man hade iakttagit att personer, som begagnade kaffe, ej tycktes hafva behof af så mycken föda som andra, hvarföre man

antog att kaffet måste vara närande och då kemin framvisade i det-samma en qväfvehaltig beståndsdel, koffeinet, så ansågs förklaringen på kaffets närande egenskap gifven. Koffeinmängden är dock så obetydlig att den, trots sin qväfvehalt, föga måste betyda såsom näringsämne, i jemförelse med t. ex. äfven en ringa mängd kött, och hvad albuminet i kaffebönan beträffar, hvilket också är närande, så upptages aldrig detta ämne i kaffedrycken, såsom denna vanligen här i landet beredes.

Man har äfvenledes, ända till sednaste tiden, antagit, att kaffet skulle hafva en egenartad förmåga att inskränka ämnesomsättningen i kroppen, så att förbrukningen af kroppens beståndsdelar skulle ske långsammare, hvarföre sålunda kaffedrickaren skulle minde än andra hafva behof af föda. Författaren nämner att denna åsigt icke hållit stånd, i det att »noggranna, strängt vetenskapligt genomförda undersökningar hafva under sednaste åren ådagalagt att kaffe ingalunda inskränker eller minskar den ofvannämnda omsättningen och förbrukningen», hvilka undersökningar dock i denna »folkskrift» icke lämpligen kunnat framläggas.

I följande sats: 2) *Kaffe är ett retmedel, d. ä. en dryck som utöfvar en retande inverkan på åtskilliga delar af vår kropp, såsom mage, tarmar, hjerta, hjerna, nerver o. s. v.*, upptager författaren åter nyssberörda iakttagelse om kaffedrickarens minskade behof af föda, och förklarar detta fenomen så, att kaffet verkar såsom ett retmedel på magens slemhinna, framkallar sålunda en lifigare afsöndring af magsaft och derigenom bättre smältning af den intagna kanske ofta hårdsmälta födan, hvarigenom organismen sättes i stånd att bättre än annars tillgodogöra de nämnda beståndsdelarne i födan.

Kaffets retande verkan på ofvan uppräknade särskilda organer framhålls och det sjukliga tillstånd, som kan uppkomma genom alltför flitigt anlåtande af detta retmedel antydes här endast i förbigående samt afhandlas fullständigare under kapitlet om kaffets missbruk. I dess egenskap af retmedel ligger förklaringen af den skenbart motsatta erfarenheten, att kaffet å ena sidan är ett besparingsmedel, som i en frisk mage hjälper till att ur hårdsmält föda fullständigare uttaga näringsämnena, och å den andra ett medel, som framkallar en känsla af lättnad hos den, som efter ett rikligt mål förtär en kopp af denna dryck, hvilken under sådana förhållanden påskyndar digestionen och minskar öfverflödets följder.

Den tredje frågan: *Är kaffe endast ett njutningsmedel eller mot-svarar dess bruk fyllande af något bestämdt behof?* besvarar författaren vilkorligt jakande, i det han påpekar, att kaffet för mången, som kan hålla sig till lättsmält föda, är en öfverflödsvvara och ett rent njutningsmedel, hvarenot dess begagnande af arbetande klasserna, hvilka ofta endast hafva tillgång till svårsmälta födoämnen, är ett behof, till hvars fyllande genom kaffe en instinkt synes hafva ledt folken. Det är naturligtvis äfven för de arbetande klasserna tillika ett njutningsmedel, som sålunda lätt kan förleda till missbruk.

4) *Bör kaffe betraktas såsom läkemedel?* Författaren nekar icke att kaffe genom sin halt af koffein och den under rostningen upp-

kommande vidbrända oljan eger egenskaper, som kunna för medicinskt ändamål begagnas; men han lägger mindre vikt härpå, helst uppgifterna om de medicinska verkningarna äro stridiga.

5) *Bör bruket af kaffe befrämjas, under förhoppning att det samma förmodr minska bränvinsförbrukningen.* Denna fråga besvaras så: »att, om ock bruket af kaffe ej kan anses såsom något allmänt gällande och säkert medel till minskning af bränvinsförbrukning, det dock ej utan skäl kan tillrädas, antingen för enskilda supare eller uti orter, der superiet är förherrskande; dock med iakttagande af nödig försigtighet, på det man ej, då man befrämjar kaffets bruk, måtte tillika framkalla dess missbruk.»

Författaren sammanställer sedan för bättre öfversigt skull de svar hvartill ofvanskrifne fem hufvudfrågor gifvit anledning.

Derefter lemnas åtskilliga anvisningar och regler för ett »måttligt och förståndigt kaffebruk», såsom:

1) *Kaffe bör, då det drickes, ej vara för starkt beredt.* Till två koppar må användas högst $1\frac{1}{2}$ kubiktum rostadt kaffe.

2) *Kaffe får aldrig drickas het.* Författaren framhåller de skadliga verkningarna på magen af heta ämnen i allmänhet och kaffe isynnerhet. Den kroniska magkatarren har ofta sin grund i vana att förtära het föda.

3) *Kaffe bör icke förtäras i stor mängd hvarje dag.* Under vanliga förhållanden och vid i öfrigt godt helsotillstånd vill författaren tillåta två högst tre koppar af vanlig rymd, dock ej tätt efter hvarandra.

4) *Kaffe bör drickas med tillsats af socker, mjölk eller grädda,* hvarigenom dess retande egenskaper mildras.

5) *Kaffe, med nu nämnda tillsatser, bör, då magen är, som man säger, tom, ej förtäras utan jemte bröd, dels för att mindre reta magen och dels för att tillika bjuda densamma jemte kaffet en närande spis.*

6) *Kaffe bör i allmänhet, om det, under iakttagande af nu angifva försigtighetsmått, skall kunna betraktas såsom oskadligt, ej dagligen begagnas:* a) *af barn under 12—15 år; att låta barn dagligen dricka kaffe afrådes på det bestämdaste.* De anses deraf hämmas i sin utveckling, samt få anlag för magsyra och bleksot. På grund af kafferetande egenskaper må det icke förtäras; b) *af personer som lida af svag eller dålig mage eller magsyra under någon form; c) af dem som hafva bleksot eller anlag dertill, eller, enligt författarens närmare bestämning i första rummet ej begagnas af sådana bleksotssjuka, som tillika hafva magsyra, icke heller när bleksoten är förenad med nervösa yttringar och vaginalkatarer; d) af nervösa och nervsoga personer i allmänhet; e) af personer, som plågas af blodets stigande då hufvudet; f) af dem som hafva benägenhet för hjertklappning, vare sig densamma endast är nervös eller beror på något djupare hjertlidande; samt slutligen enligt andras uppgifter icke heller g) af dem som hafva anfrätta tänder och tillfölje deraf plågas af tandvärk och likaledes icke af dem som lida af »flyttande reumatiska smärtor, så kallad nervgikt.»*

Författaren öfvergår sedan till skildrandet af *kaffets missbruk och detta missbruks följder*, hvarvid framställles missbrukets skadliga verkningar på:

1) *Mage och matsmältningsverktyg*, i det den upprepade retningen af den beta kaffedrycken framkallade magsyra, hvars olika namn i olika landsorter uppräknas. Magsyra af kaffemissbruk skiljer sig ej i sina yttringar från magsyra af annan orsak, men magsyra af hvad orsak som helst kan icke botas så länge kaffe missbrukas.

2) *Blodberedning och blodomlopp*. a) *Bleksot såsom följd af kaffemissbruk*. Författaren ville visserligen icke skriva den utförligt skildrade bleksotens öfverhandtagande allmänlighet endast och allenast på kaffes missbrukande under sednare årtionden, men han synes böjd att tillägga detta missbruk en icke ringa etiologisk vikt med afseende på bleksotens allt allmännare uppträdande isynnerhet bland allmogen. Författaren yttrar i sammanhang härmed: »ett högst anmärkningsvärdt sammanträffande var, att ungefär liktidigt med att bleksoten bland rikets landbefolkning uppträdde, började äfven kaffeförbrukningen bland samma befolkning antaga beskaffenheten af missbruk.» Bleksotens betydelse för ett under denna sjukdom hemfallet folke framtid tecknas med dystra och mörka färger, en teckning, som väl torde kunna försvara sin plats i en populär agitationsskrift mot ett långt gänget missbruk, hvilket säkerligen torde vara en jemte andra samverkande orsak till ett allmänt öfverklagadt ondt, ehuruval statistiska undersökningar visa att mortaliteten bland befolkningen minskats och medellifslängden ökats under sednare tider, hvilka förhållanden tala emot en släktets fortgående degeneration i fysiskt hänseende, oakadt bleksot m. m. b) *Oregelbundet blodomlopp såsom följd af kaffemissbruk* visar sig hos kaffedriikaren genom hjertklappning, susning och tyngd i hufvudet o. s. v.

3) *Hjerna och nerver* öfverretas genom missbruk af kaffe. Hysterisk sinnessämning med alla dess obehag för den som deraf lider och för omgifningen, tungsinthet och oro m. fl. symtomer från nervsystemet kunna härledas ur omåttligt bruk af kaffe. Dessa lidanden och deras följder i moraliskt hänseende för familjen, när t. ex. en hustru genom kaffemissbruk ådragit sig dem, framhålles på ett i sanning målande sätt.

Författaren framställer sedermera andras åsichter att kaffemissbruket skadligt inverkar på tänderna, framkallar »flyggikt», rubbningen af leverns funktioner, samt hos kvinnan s. k. »flytning», och synes till en del själf gilla dessa antaganden.

Slutligen framställer författaren en varmhjertad uppfordran till hvar och en enskild att i sin mån söka motverka kaffets missbruk och hemställer till Statsmakternas behjertande ett förslag, att de genom lagstiftningsåtgärd — i analogi med hvad som skett med afseende å bränvinet — måtte söka hämma och minska det öfverhandtagande kaffemissbruket.

Hr CEDERSCHJÖLD afgaf äfven en kritik af samma arbete, mot hvilket, om ock dess förtjenst som agitationsskrift borde

erkännas, dock enligt Hr Cederschjölde tanka åtskilliga anmärkningar vid noggrann granskning kunde framställas och voro dessa anmärkningar hufvudsakligen följande: Provincialläkarnes anförde embetsrapporter berättiga, enligt Hr C:s förmenande, ej till de slutsatser författaren deraf dragit, enär de visserligen omförmåla att magsyra och bleksot utgöra de förherrskande sjukdomsformerna bland allmogen, men, med endast ett undantag, ej påvisa ett bestämdt kausalsammanhang mellan kaffet och de nämnda sjukdomarne. Vidare ansåg Hr C. äfven, att de i arbetet förekommande sifferuppgifterna ej bevisa hvad dermed åsyftas, utan snarare motsatsen. Om uemligen en fördelning göres af hela den per år importerade kaffequantiteten på så stor del af folkmängden, som deraf rimligtvis kan komma i åtnjutande, antagligen 2 millioner personer, vore qvoten ganska låg och angaf pro persona en lägre kvantitet än hvad författaren bestämt såsom »ett måttligt och förståndigt kaffebruk.» Ytterligare trodde Hr C. äfven att författarens, för nationalkänslan nedslående antagande om släktets fysiska försämring, ej vore berättigadt och erinrade om hvad i polemiken med anledning af ett af författarens föregående arbeten »Om Sveriges endemiska sjukdomar» i detta hänseende blifvit yttradt; och uttryckte Hr C. slutligen sin lifliga önskan att kaffe, hvilket för allmänheten borde anses som en förnödenhetsvara, ej framdeles måtte med ökade tullumgälder beläggas.

Mot de af Hr C. i denna kritik fälda omdömen om Hr Huss arbete yttrade sig Hrr BERLIN, LEVIN, SANDAHL, THOLANDER och Sekreteraren. — Att kaffemissbruk vållar kroniska magkatarrer torde väl kunna antagas såsom ett af de flesta, om ej af alla svenska läkare erkändt factum och kausalsammanhanget härvid ådagaläggas tydligast deraf att upphörandet med kaffeförtärandet vid dylika affektioner oftast är tillräckligt för deras förbättrande eller häfvande. Hvad åter sifferuppgifterna angår, förutsatt att Hr Cederschjöld ej öfverskattat kaffekonsumenternas antal, kan dock med allt skäl det förhållande anmärkas, att största delen af allmogen ej erhåller oförfalskad, utan utblandad vara eller surogater, som af kaffe endast ega namnet, och hvilkas enorma förbrukningskvantitet ej kan beräknas. De i diskussionen deltagande uttryckte för öfrigt i motsats mot Hr C. den åsigt, att brochyren, hvilken, som folkskrift betraktad ej borde mätas med samma mått som en rent veten-

skaplig afhandling, likväl i både populärt och vetenskapligt hän-
sående intager ett framstående rum.

Hr GRÄHS ansåg att förtärandet af kaffe ej borde så
strängt bedömas, då detsamma till någon del undanträngt det
långt skadligare missbruket af spirituosa och på det hela visat
sig gagneligt för de arbetande klasserna. Eriurade äfven om
inspektören öfver den militära sjukvården under Krimkriget
BAUDENS' loford om kaffes användande i stort inom en armé
på fältfot. Sambandet mellan kaffet och kardialgien trodde Hr
G. ej fullt bestämdt och framdrog att bland skånska allmogen
magsyran varit endemisk långt innan kaffe användes i så stora
kvantiteter som nu, hvartill dock andra speciela orsaker torde
kunna uppsökas.

I sammanhang med diskussionen om kaffet anförde Hr
LAMM ur Journal de Chimie médicale (Fèvr. 1865) följande om
kaffets förmodade förmåga att förekomma *Cretinismus*:

Dr CHABRAND har fästat uppmärksamheten derpå, att under de
sista 10 åren *Cretinismus* allt mer visat sig i aftagande i arron-
dissementet Briançon och antager som orsak till detta förhållande
det allt mer tilltagande bruket af kaffe, synnerligast bland den kvin-
liga befolkningen. Man har med rätta antagit att kaffe eger en för-
delaktig inverkan på nutritionen, på hjernans verksamhet och på den
intelektuella sferen i allmänhet och det tyckes dertföre besitta egen-
skapen att minska och förtaga den kroppsliga och psykiska slöhet,
som förefinnes hos personer med fallenhet för *Cretinismus*. Att kaffe
eger särdeles närande beståndsdelar anser Dr C. praktiskt ådagalagdt
af flera anförda facta. Som de mest bevisande deribland nämnes det
ymniga förtärande af kaffe och det goda helsotillstånd, som förefinnes
bland arbetarne i de belgiska stenkolagrufvorna vid Charleroi och
bland den utarmade befolkningen i vissa trakter af Böhmen, der
österrikiska regeringen, med hänsyn till kaffets närande egenskaper,
lärer nedsatt importotullen på denna vara. Med stöd häraf anser
Dr C. den ökade kaffekonsumtionen böra befordras och kaffepriset
nedsättas i de trakter der *kretinismen* förekommer.

= Generaldirektören BERLIN redogjorde efter Journal de
Chimie médicale för förhållandet med *giftmorden* i *Frankrike*
och de dervid använda olika gifterna, hvaraf framgick, att vid
förbrytelser i denna väg fosfor på sednare tider blifvit allt
oftare använd.

Nedanstående tabellariska uppgifter ange tydligast tillta-
gandet af vid domstolarne afdömda fosforförgiftningar och min-
skandet af arsenikförgiftningarne.

	1853.	1857.	1862.	Summa på 10 år.	Årligt medeltal.	Procent.
Fosfor .	4.	23.	16.	154.	15.	30.
Arsenik	33.	18.	5.	172.	17.	33.

I Sverige deremot förekommo 1864 30 förgiftningar med arsenik och under innevarande år redan ej mindre än 15 dylika.

Den 23 Maj.

Bibliotekarevisorer. — Byrå för mikroskopisk undersökning af fläsk. — Ledamöter anmälda och antagna. — Förening för frivillig vård af sjuke och sårade i fält. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Trichiniasis. — Referat. — Aneurisma sortæ. — Kankroid. — Fosforförgiftning. — Brunnsinrättning.

= Till *revisorer* vid skeende inventering af biblioteket utsågos Hrr BROBERG och WESTFELT G.

= Hr CARLSON anmälde att en *byrå för mikroskopisk undersökning af fläskvaror* med det snaraste skulle öppnas i en lokal i huset *N: 15* Tyska Brinken och skulle byrån, som står under Professor KEYS öfverinseende och der undersökningarne verkställas af amanuensen BLIX, vara för allmänheten tillgänglig alla söcknedagar kl. half 8 till half 10 f. m. Flera handlanden hade redan begärt undersökningars verkställande.

= Hr ABELIN meddelade ett från Dr FROHLEBEN, Öfverläkare vid Mariahospitalet i Petersburg, anländt bref, som underrättade derom, att den bekante ryske pediatrikern WEISSE den 28 Maj (gamla stilen) skulle fira sitt jubileum som medicine Doktor för 50 år tillbaka och hemställde Dr Frohleben om ej Läkaresällskapet vid detta tillfälle ville öfversända en gratulationskrifvelse. — Då Dr Weisse ej är ledamot af Läkaresällskapet ansågs dock en dylik aktningbetygelse vara mindre på sin plats, hvaremot af Hrr LUNDBERG FR. och Abelin till utländsk ledamot af Svenska Läkaresällskapet föreslogs: Geheimerådet Dr FR. WEISSE, känd som stiftare af och 25-årig föreståndare för Barnsjukhuset i Petersburg samt dessutom genom en mängd värdefulla afhandlingar inom pediatriens gebiet.

= Hr LEMCHEN tillkännagaf att *föreningen för frivillig vård af sårade och sjuke i fält* den 24 Maj kommer att hålla sin första årssammankomst och inbjöd de för saken intresserade att dervid infinna sig.

= Hrr BERGH A. J. och ROSSANDER, båda nyligen hemkomna från utländska vetenskapliga resor, helsades af ördföranden välkomna till fäderneslandet.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Bad Öyenhäusen von Dr LEHMAN. Leipzig 1863. — Directör LAMPE und die Kräuter-Heilanstalt in Goslar am Harz von Alexander ROLFFS. Goslar 1859. Gåfvor af Hr BERLIN M. N.

= Till *utländska ledamöter* af Svenska Läkaresällskapet inkallades genom val apotekaren DANIEL HANBURY i London och Professorn vid universitetet i Göttingen FR. WIGGERS.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 14 till och med Lördagen den 20 Maj 1865:

Sjukligheten något minskad, ej betydlig. — Af smittkoppor ha 67 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall: (från 27 läkare):

Typhus.....	1.	Delirium tremens....	1.	Febris gastr. simplex	19.
Febris typhoides.....	1.	Syphilis.....	6.	Gastritis. Enteritis..	1.
Diphtheria.....	7.	Gonorrhoea.....	6.	Typhlit. & Perityphlit..	1.
Pertussis.....	4.	Meningitis cerebrialis	1.	Metritis.....	1.
Cholerina.....	2.	Apoplexia cerebri....	2.	Rheumatismus acutus	19.
Dysenteria.....	1.	Neuralgia.....	2.	Erysipelas.....	4.
Diarrhoea.....	39.	Conjunctivitis.....	6.	Erythema nodosum..	2.
Febris intermittens..	17.	Ang. tons. & faucium	57.	Zona.....	2.
Angina parotidea....	10.	Laryngo-tracheitis....	19.	Furunculus.....	1.
Variolæ. Varioloides	13.	Bronch. Cat. bronch.	60.	Carbunculus..	4.
Varicellæ.....	1.	Bronchitis capillaris..	1.		
Scarlatina.....	10.	Pneumonia.....	12.		
Morbilli.....	2.	Pleuritis.....	3.		
				Summa	338.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 20 Maj 238, hvaraf 130 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, rheumatismus acutus 4, delirium tremens 2, parametritis 2, pleuritis 2, angina tonsillaris 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 20 Maj 168, hvaraf 87 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 7, delirium tremens 2, bronchitis 2, syphilis 1, gonorrhoea 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 20 Maj 193, hvaraf 139 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 35, delirium tremens 3, pneumonia 3, febris gastrica simplex 3, febris typhoides 2, diarrhoea 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 20 Maj 56; inkomne under veckan: pneumonia 3, bronchitis 2, nephritis 2, febris gastrica simplex 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, catarrhus intestinalis acutus 4, nephritis 2, conjunctivitis 1, pyæmia puerperalis 1, pneu-

monia 1, pleuritis 1. — *Polikliniken*: catarhus gastræ-intestinalis acutus 5, conjunctivitis 4, bronchitis 3, febris gastrica simplex 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, meningitis cerebialis 1, otitis 1, urticaria 1, zona 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 20 Maj 51; inkomne under veckan: scarlatina 2, gastritis 2, conjunctivitis 1, pleuro-pneumonia 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 10; metritis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsestillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 5.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 20 Maj 29; under veckan har intet fall af akut sjukdom inkommit.

På *Stockholms Hospital för Simesjukan*: sjukantalet den 20 Maj 162, hvaraf 78 mankön och 84 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurlus*: sjukantalet den 20 Maj 130, hvaraf 114 från staden och 16 från länet; inkomne: syphilis 20, gonorrhœa 3.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 30, pneumonia 20, variolæ 19, diarrhœa 17, rheumatismus 11, ophthalmia 7, angina tonsillaris 5, gastricismus 5, diphtheria 4, scarlatina 4, febris gastrica simplex 4, apoplexia cerebri 3, morbilli 2, varicellæ 2, conjunctivitis 2, syphilis 2, metritis 2, erysipelas 2, febris typhoides 1, angina membranacea 1, otitis 1, pleuritis 1, gastritis 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhœa 4, scorbutus 2.

= Att till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antagas anmäldes af Hrr MALMBORG och ROSSANDER t. f. underkirurgen vid Kongl. Serafimerlasarettet M. L. CARL HENRIK SETTERVALL.

= Hrr LOVÉN CHR. och KEY redogjorde för ett å Karolinska institutets anatomisal anträffadt fall af *trichiniasis*, det första hittills anmärkta inom hufvudstaden. Preparater förevisades och sjukdomsförloppet meddelades.

Hr Lovén förevisade härvid några mikroskopiska preparater af inkapslade muskeltrichiner, äfvensom delar af med trichiner särdeles rikligt späckade muskler från liket af en å Långholmen förvarad straffånge. Trichinernas närvaro hade blifvit tillfälligtvis observerad vid dissektion å härvarande anatomisal af Fil. Mag. EDV. KUR. Djuren förekommo i allmänhet talrikast i bälens muskler och aftogo småningom i antal mot ändarne af extremiteterna. Synnerligt ymniga voro de i Mm. pectorales samt i öfverarmens muskler, mindre talrikt deremot i interkostalmusklerna. Äfven larynx och farynx muskulatur var ganska betydligt inficierad.

Å alla de nyssnämnda ställena voro trichinkapslarne fullt tydliga för det obeväpnade ögat, dels på grund af sin talrikhet, dels ock

emedan de derstädes öfveralt voro mer eller mindre förkalkade, i följd hvaraf de vid påfallande ljus genom sin krithvita färg stacko bjert af mot den omgifvande väfnaden. I de mest periferiska musklerna, såsom i handens och fotens, kunde de deremot knappt ses utan användande af mikroskop, emedan här ännu ingen eller högst obetydlig kalkafsättning inträdt.

Såsom ett bevis på huru seglivade dessa djur äro anförde Hr L., att, oaktadt den döda kroppen mer än en vecka legat å anatomisalen och strax efter sin ankomst dit blifvit balsamerad genom arsenikinjektion i artererna, flera af de ur sina kapslar frigjorda djuren befunnits fullt lifliga.

= Hr KEY redogjorde vidare för ett nyligen af PAGEN-STECHER utgifvet arbete med titel: *Die Trichinen*.

= Slutligen meddelade Hr KEY ett fall af *aneurisma aortae* och förevisade det vid liköppningen tillvaratagna preparatet.

= Hr SANTESSON meddelade från Serafimerlasarettets kirurgiska afdelning följande fall af *tumör i sinus maxillaris*.

Mamsell M. R. från Halland, några och sextio år gammal, hade under hela sin föregående lefnad städe åtnjutit god helsa. Under första hälften af Oktober månad 1864 började hon, strax nedom midten af högra undre orbitalranden, märka en svulst, som då den först observerades hade en ärtas storlek, mjuk konsistens och kändes fastväxt vid underliggande öfverkäksben, hvaremot huden öfver densamma var fullt förskjutbar och icke visade någon sjuklig förändring. Snart tillkom dock, såväl i huden öfver tumören, som å nedre ögonbocket ett ej särdeles betydligt ödem. Hon påstår väl, att dessa nu nämnda symtom varit de första hon kunnat observera, men vid närmare efterfrågan upplyser hon, att hon redan någon tid före nämnda tumörs framträdande märkt en starkare flytning än vanligt från högra näsborren, och att det utflytande stundom varit varligt, stundom blandadt med blod. Tumören var hvarken föregången eller åtföljd af smärtor. Af tillkallad läkare ordinerades grötar till omslag. Sedan under en månad fortsatte med denna behandling, under hvilken tid tumören tillväxte i storlek nedåt öfverkåken under huden, som nu blef mindre förskjutbar, starkare ödematös och rodnad, begaf hon sig i början af följande November månad till Göteborg för att på sjukhus få behörig vård. Hon behandlades der hela denna månad såsom förut, med grötomslag. Under denna tid besvärades hon ofta af värk i högra öfverkåkens dens caninus, hvarföre denna uttogs. I början af December visade sig tecken till varbildning under det ställe af huden, der tumören först börjat märkas. Incision gjordes nu å detta ställe för att uttömma varet, hvilken incision efter några dagar förlängdes medelst ett längs margo infraorbitalis utåt gående snitt, slutande ungefär midt under yttre ögonvinkeln. Der-efter inlades velar i såret. En betydlig suppuration följde nu. Tumörens storlek minskades likväl icke, utan tilltog snarare, hvarjemte huden öfver densamma bortfrättes, så att i den en substansförlust

uppkom af vid pass ett tvåöres omkrets, qvarlemnande upptill endast nedre ögonlocket. Allmänna tillståndet var under hela denna tid ganska godt. Emedan nu en mera ingripande operation ansågs behöflig, begaf hon sig hit till Stockholm, för att söka inträde å Serafimerlasarettet, der hon intogs den 4 Januari 1865. Sedan såsom diagnos blifvit fastställt, att en tumör förefanns, som, utgången från antrum Highmori, genombrutit dess främre vägg och förorsakat de ofvannämnda symtomerna, beslöts att företaga total resektion af öfverkäken, hvilken ock verkställdes tvenne dagar sednare, eller den 6 Januari. Härvid genomskuros först de mjuka betäckningarne medelst tvenne snitt; det ena gående från randen af öfverläppen, ungefär på midten af dess högra hälft, något utanför högra näsvingen mot inre ögonvinkeln, delande nedre ögonlocket strax otom tårpunkten; det andra genom betäckningarne öfver os zygomaticum, börjande i yttre ögonvinkeln och gående i horisontel riktning vid pass två tum utåt och bakåt. Sedan de mjuka betäckningarne blifvit lösdissekerade och underliggande ben i behörig utsträckning blottade, delades os zygomaticum medelst kedjesåg, införd under det förut från orbitalgolfvet aflossade periosteum genom fissura orbitalis inferior, fram i fossa temporo-maxillaris. Efter det involucrum palati blifvit aflossadt på högra sidan af gommen, delades med en arbitrare högra processus alveolaris och palatinus något utanför gomhvalfvets midt. Sedan derefter på enahanda sätt sambandet med öfverkäks- och näsbenen blifvit upphäfdt genom delande af processus nasalis max. superioris, lösbändes öfverkäksbenet och uttogs tillika med den vid detsamma fasthängande tumören, samt öfverlemnades till patologisk-anatomisk undersökning. Derefter hortklippes några i operationssåret qvarlemnade slamsor af till sitt utseende tumören liknande beskaffenhet. Sedan blödnungen blifvit stillad, förenades såren i de mjuka delarne genom suturæ ferreæ och nodosæ. Den i huden förut befintliga substansförlusten var man nödsakad qvarlemlna i sitt fordna skick. Den nedre ögonlocksfliken, som dels genom den gamla hudförlusten och dels genom första hudsnittet vid operationen blifvit aflossad, så att den endast egde fäste nedom yttre ögonvinkeln, och som dessutom var starkt rodnad, ödematös och af ett livid utseende, hopfogades medelst en sutura ferrea vid sitt fordna fäste inåt. Såren i huden läktes snart, till största delen per primam intensionem. Ögonlocksfliken tog emellertid ej fäste på sitt gamla ställe, utan sjönk några linier nedåt, men återvann frisk beskaffenhet. Den sparade mjuka betäckningen i gomhvalfvet, hvilken fastades till insidan af bucca, sammanväxte snart med denna, antog behörig form och vann inom kort mera och mera fasthet. Från alla sidor af operationssåret framskjöto friska granulationer, hvarjemte kanterna af huden kring den gamla substansförlusten efter första incisionen drogos något inåt. Patienten återhemtade snart krafter och allmänna tillståndet blef efter omständigheterna godt. Efter ungefär en månads förlopp, och sedan operationssåret till stor del var igenfyldt med nybildad granulationsväfnad, började huden öfver den såret närmaste delen af os zygomaticum att blifva ansvälld och rodnad, hvarjemte en ringa mängd tunnflytande var

började visa sig, kommande från benets närmaste omgifning. Vid undersökning med sond kändes ok-benet blottadt utefter en obetydlig utsträckning. Samtidigt började äfven väfnaden i den djupare, bakåt belägna delen af den kavitet, som uppkom efter det borttagna öfverkäksbenet, att antaga ett utseende, som mer och mer liknade den borttagna tumörens. Snart visade det sig, att degenerationen fortgick i de mjuka delarne utåt os zygomaticum, hvarföre en resektion af detta ben företogs den 5 Mars, hvarvid processus frontalis ossis zygomatici och hela arcus af detta ben borttogos. Samtidigt bortdissekerades äfven den sjukliga väfnaden i operationssåret. För blottandet af benet genomskars huden i ärrer efter det fordnas snittet från yttre ögonvinkeln. Såret i huden läktes icke per primam, men väfnaden i det nya operationssåret antog ett friskt utseende, hvar emot det äldre såret i djupet af hälan efter käkbenet, fortfarande visade sjuklig beskaffenhet. Den 14 April, då hon begärde lemna lasarettet, var allmänna tillståndet godt; granulationerna i tinningssåret friska, fyllde ej ännu detsamma helt och hållet. Granulationerna i det gamla såret, fortfarande af ett sjukligt utseende, framskjuta ymnigt. Högra ögat står nära en half tum lägre än det venstra; dess conjunctiva bulbi något kemotiskt ansvälld. Gommen har vanlig hvälfning och en ganska betydlig fasthet.

• Hr KEY redogjorde för strukturen af den borttagna kankroidsvulsten.

= Hr ABELIN delgaf Sällskapet följande *förgiftningsfall med fosfor*, hvarvid intoxication skett medelst inandning:

Den 13 Maj på f. m. anmodades jag att så fort som möjligt besöka en piga, som hastigt och illa insjuknat. Vid mitt besök hos den sjuka, erfor jag, då jag gick genom köket, innanför hvilket den sjuka vistades, en stark och obehaglig lukt af fosfor, hvilket förhållande genast gaf mig anledning misstänka möjligheten af någon förgiftning. Den sjuke, en flicka 24 år gammal, af friskt och blomstrande utseende, berättade: att hon föregående afton, den 12, kl. 10—11 varit sysselsatt med att uti springorna på den ännu varma spisen, insmörja så kalladt rättmos, för att dermed fördrifva kackerlackor. Under det hon härmed var sysselsatt, kände hon en stark lukt af fosfor och såg moset lysa i mörkret. En stund efteråt kände hon hufvudvärk och äckel, men somnade snart, sedan hon gått till sängs. Då hon vaknade på morgonen den 13 kände hon sig matt och trött; äfven ögonen kändes »matta» och »såsom om något kommit in uti dem»; synen var äfven »matt»; dessutom kändes en pinsam tyngd öfver bröstet samt smärta i maggropen, förenad med stor ångslan; intet kunde förtäras. Efter någon stund skulle den sjuka gå till torget, men öfverfölls på gatan af en sådan mattighet samt yrsel åt hufvudet förenad med svårighet att andas, att hon måste återvända hem. Ifrån maggropen stego plågorna uppåt, allt under tilltagande oro och ångslan samt en känsla af strypning eller qväfning, som var ytterligt pinsam. Andedrägten blef hastigare och försvårades ständigt; känsla af brännhetta och torrhet i svalg och strupe.

St. pr. Den ajuke kände sig matt, led af stor ångest, kände sig besynnerlig och kunde ej frigöra sig från tanken på en snart förestående död; ansigtet rödt och blossande, stark hetta åt bufvudet, pulsen irriterad, hastig, ofta varierande i frekvens från 110—130, halskärnen spända; respirationen hastig, ytterst mödosam, pipande och sorlande. Blicken uttryckte en hög grad af ångslan och oro, som dock efter lugnande ord och försäkran att tillståndet ej var farligt, snart tycktes aftaga.

Cura: Terpentindukar på bröstet och hals, Terpentinelavement samt stora doser pulvis rhei c. magnesia.

Efter några dagar full helse.

= Hr CEDERSTRÖM meddelade en kort redogörelse för förlidet år för *Brunnsinrättningen i Berns salong i Berzelii park* ochlemnade uppgift på hvilka naturliga och artificiella helsovatten der tillhandahållas.

Den 30 Maj.

Val af prisdomare. — Lifmedicus FRANCK och Professor GRATIOLET ††. — Hr SETTERVALL ledamot. — Biblioteket. — Coustitutio epidemica. — Jod i Typhusfeber. — Febris recurrens.

= Ordföranden tillkännagaf, att val af prisdomare öfver en redan inkommen och möjligen innan Maj månads utgång inkommande täffingskrifter, borde enligt reglementet för prisfonden för rättas och utgjordes prisämnet af uppgiften, »att jemte en allmän öfersigt af helsobrunnar i Sverige, afgifva en speciel beskrifning öfver någon af de mera anlitade Sveriges helsobrunnar.» — Sekreteraren uppläste med anledning häraf följande § ur Sällskapetets komités protokoll: Enligt § 9 af reglementet för prisfonden upprättade komitén förslag till prisdomare öfver täffingskrifter samt till suppleanter, och föreslogos till prisdomare Generaldirektör BERLIN samt Hrr GLAS och MALMSTEN samt till suppleanter Hrr V. DÜBEN och HÖK. — Efter verkställd omröstning enligt reglementets föreskrift befanns att de af komitén föreslagna erhållit de flesta rösterna.

= Ordföranden tillkännagaf att en af Sällskapetets medlemmar Lifmedicus Dr ANDERS GEORG FRANCK, ledamot sedan 1827, den 19 Maj afidit i Göteborg vid 72 års ålder, samt att Sällskapet i början af året förlorat en af sina utländska ledamöter Professor PIERRE GRATIOLET, Chef för de anatomiska arbetena vid naturalhistoriska museum i Paris, medlem af Läkaresällskapet sedan 1859.

= Till ledamot af Sällskapet antogs t. f. Underkirurgen vid Kongl. Serafimerlasarettet M. L. CARL HENRIK SETTERVALL.

= Professorn i psykiatri vid universitetet i Upsala NILS GUSTAF KJELLBERG och provincialläkaren i Norberga distrikt Dr CARL ROBERT SENELL, hvilka voro närvarande vid sammankomsten, helsades af ordföranden.

= Att till ledamot af Läkarsällskapet antagas, föreslogs af Hrr BENSOW och MALMSTEN, Amanuensen vid Kongl. Serafimerlasarettets medicinska afdelning M. L. CARL BOKSTRÖM.

= Till biblieket anmälde:

Generalberetning fra Gaustad Sindsygeasyl för Aaret 1863. Christiania 1864. — Norges officielle Statistik, udgivet i aaret 1864. C. N:o 4. Beretning om Sundhetstillstanden og Medicinalforholdene i Norge i Aaret 1862. Udgiven af Departementet for det indre. Christiania 1864. — Norges officielle Statistik, udgivet i Aaret 1864. C. N:o 5. Tabeller over de Spedalske i Norge i Aaret 1863 samt Aarsberetning for samme Aar till Departementet for det Indre fra Overlægen for den spedalske Sygdom. Christiania 1864. Gåfvor från Norska Departementet for det Indre. — Skara Veterinärinrättningens tidskrift 1865 Maj. Gåfva från redaktionen.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 21 till och med Lördagen den 27 Maj 1865:

Sjukligheten liksom föregående vecka ej betydlig. — Af smittkoppor hafva under veckan 54 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 23 läkare):

Febris typhoides.....	2.	Otitis.....	4.	Metritis.....	1.
Diphtheria.....	6.	Ang. tons. & faucium	50.	Rheumatismus acutus	8.
Pertussia.....	3.	Laryngo-tracheitis....	11.	Erysipelas.....	5.
Diarrhoea.....	37.	Bronch. Cat. bronch.	47.	Erythema nodosum..	2.
Febris intermittens..	17.	Pneumonia.....	20.	Urticaria.....	3.
Angius parotidea....	5.	Pleuritia.....	7.	Zona.....	1.
Variolæ. Varioloides	12	Febris gastr. simplex	17.	Furunculus.....	7.
Varicellæ.....	4	Gastritis. Enteritis.	5.	Rubeola.....	1.
Scarlatina.....	19.	Colitis.....	2.	Rheum. recens afebril.	1.
Syphilis.....	1.	Peritonitis.....	1.		
Gonorrhoea.....	4.	Icterus.....	1.		
Conjunctivitis.....	6.	Nephritis.....	1.		
				Summa	311.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 27 Maj 241, hvaraf 136 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 4, bronchitis 2, pneumonia 2, catarrhus ventriculi 2, peritonitis 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, delirium tremens 1, erysipelas faciei 1, cystitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 27 Maj 172, hvaraf 90 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhoea 3, pneumonia 3, syphilis 2, colitis 2, febris typhoides 1, variolæ 1, delirium tremens 1, pyæmia 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 27 Maj 179, hvaraf 124 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 27, pneumonia 3, delirium tremens 2, febris intermittens 1, syphilis 1, gonorrhœa 1, gastritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 27 Maj 56; inkomne under veckan: rheumatismus 4, febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, meningitis cerebialis 1, pneumonia 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: catarrhus intestinalis 5, conjunctivitis purulenta 4, bronchitis 4, pleuritis 1, pemphigus 1, erythema febrile 1. — *Polikliniken*: catarrhus intestinalis 5, conjunctivitis 3, febris intermittens 2, urticaria 2, diphtheria 1, pertussis 1, otitis 1, pneumonia 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 27 Maj 52; inkomne under veckan: gastritis 2, conjunctivitis 1, otitis 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor: 13; metritis 1, mania puerperalis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 12.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 27 Maj 31; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 27 Maj 167, hvaraf 80 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 27 Maj 123, hvaraf 110 från staden och 13 från länet; inkomne: syphilis 15, gonorrhœa 6.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 22, diarrhœa 14, variolæ 14, febris intermittens 11, febris gastrica simplex 9, pneumonia 9, ophthalmia 7, angina tonsillaris 6, febris typhoides 3, scarlatina 3, gastricismus 3, erysipelas 2, diphtheria 1, laryngitis 1, gastritis 1, cystitis 1, metritis 1.

4. I *stadens fängelser*:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhœa 3, bronchitis 3, conjunctivitis 1.

= Hr MALMSTEN redogjorde för en afhandling af Prof. F. v. WILLEBRAND »Om jod emot typhusfeber» (22 sid. 8:o. Helsingfors 1865). Referenten, som genomgick åtskilliga af de viktigare sjukdomshistorierna, hvilka syntes tala för metodens användande, ansåg likväl att densamma genom de åberopade 13 fallen vore föga konstaterad och fruktade att den skulle dela det öde, som så ofta träffat preconiserade läkemedel i typhus t. ex. POLLIS antefermentativum: sulfiderna, som efter fortsatt pröfning ej kunnat bibehålla sitt rykte såsom verksamt medel mot de zymotiska sjukdomarne. Den af W. använda jodformeln var följande:

Rec. Jod. pur. . . gr. vj.
 Jod. kal. . . gr. xij.
 Aqu. ʒj.

Att intaga 4 droppar i ett spetsglas vatten hvarannan timme. Hr Malmsten ansåg emellertid att metoden borde pröfvas innan något bestämdt omdöme om dess värde uttalades, samt ville till tidskriften lemna en uppsats öfver Prof. v. Willebrands brochy.

Generaldirektör HUSS instämde med Hr Malmsten och ansåg ej joden mäktig att neutralisera typhusgiftet. För längre tid tillbaka hade man i Frankrike användt jodkalium mot typhus, men medlet hade ej visat sig^a motsvara det förtroende det till en början egt. Sjelf hade Hr H. under sin vidsträckta praktiska verksamhet ej användt detta medel.

Hr LEVIN trodde sig under sin tjänstetid vid Serafimerlasarettet hafva observerat det förhållande att personer, som för andra sjukdomar än typhus föras till hospitalet och sedermera angripas af denna sjukdom, skulle förete bättre prognos än andra typhussjuka — en åsigt, som af Hr Malmsten ej delades.

= Hr ÖDMANSSON lemnade en utförlig redogörelse för den under vintern och våren i S:t Petersburg gängse epidemien. — Anförandet, som hufvudsakligen utgjordes af tvenne referater, nemligen om Die Febris recurrens in S:t Petersburg, Beobachtungten aus dem Obuschoffschen Hospitale von Dr F. HERRMANN och Patologisch-Anatomische Veränderungen in der Febris recurrens von Dr C. KUTTNER skulle i sin helhet i tidskriften införas.

I sammanhang härmed meddelade Generaldirektör HUSS följande utdrag af ett bref från S:t Petersburg af den 29 April.

»Den första som här observerade och igenkände febris recurrens var Öfverläkaren vid Obuchoffska hospitalet Dr Herrmann. Han höll redan i Augusti månad 1864 derom ett föredrag uti härvarande Läkaresällskap, och mötte naturligtvis mycket motstånd hos alla gamla practici.»

»Dödligheten i vanlig febris recurrens är 9—10 procent; uti den biliösa formen 60 procent; ganska få af de bemedlade klasserna hafva varit angripna; ingen enda läkare har under hela epidemien afidit uti febris recurrens, men väl två under vintern uti vanlig typhus.»

»Epidemien har ännu ej börjat tydligt aftaga. Följande sjukrapport för den 25 April bifogas:

Qvarliggande från i går.		Insjuknade.		Tillfrisksade.		Döde.		Qvarliggande till i dag den 26 April.	
m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.
3,117	1,348	241	134	164	102	70	36	3,124	1,339
4,460		375		266		106		4,463	

Den 6 Juni.

HR BOKSTRÖM ledamot. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Prof. VALENTINE MOTT †. — EULENBURG: hypodermatiska metoden. — Trichiniasis. — Kaffemisbruk i Finland.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs amanuensen vid Kongl. Serafimerlasarettets medicinska klinik M. L. CARL BOKSTRÖM.

= Till biblioteket anmäldes:

Almindelig Inledning till Föreläsningar over Menneskets Physiologie vid Kjöbenhavns Universitet af Dr P. L. PANUM. Kjöbenhavn 1865. Gåfva af författaren. — Redogörelse för sjukvården och ekonomin inom Kongl. Serafimerlasarettet under år 1864. Stockholm 1865. Gåfva af Prof. SANTESSON.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 28 Maj till och med Lördagen den 3 Juni 1865:

Sjukligheten mindre än föregående vecka; ej betydlig.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 23 läkare):

Diphtheria	6	Gonorrhoea	5	Rheumatismus acutus	6
Angina membranacea	4	Neuralgia	4	Erysipelas	8
Pertussis	1	Conjunctivitis	6	Erythema nodosum . . .	1
Cholera	2	Ang. tons. & faucium	39	Urticaria	2
Diarrhoea	28	Laryngo-tracheitis . . .	2	Zona	1
Febris puerperalis . . .	1	Bronch. Cat. bronch.	47	Furunculus	10
Febris intermitens . . .	18	Pneumonia	10	Rheum. recens afebril.	1
Variolæ. Varioloides	10	Febris gastr. simplex	20		
Varicellæ	3	Peritonitis	2		Summa 256.
Scarlatina	13	Icterus	2		
Syphilis	2	Nephritis	2		

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 3 Juni 212, hvaraf 114 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, pleuritis 2, febris intermitens 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1, erythema nodosum 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 3 Juni 187, hvaraf 106 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan:

syphilis 5, gonorrhœa 3, pneumonia 3, gastritis 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, angina parotidea 1, angina tonsillaris 1, pleuritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 3 Juni 186, hvaraf 129 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 25, delirium tremens 4, febris typhoides 1, diarrhœa 1, scarlatina 1, syphilis 1, apoplexia cerebri 1, pneumonia 1, metritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 3 Juni 55, hvaraf 46 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, rheumatismus acutus 2, peritonitis 1, metritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 6, catarrhus intestinalis acutus 5, conjunctivitis 2, pleuritis 1, erysipelas 1. — *Polikliniken*: conjunctivitis 4, catarrhus intestinalis 4, bronchitis 2, diphtheria 1, febris intermittens 1, angina tonsillaris 1, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 3 Juni 53; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, diphtheria 1, pleuritis 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade: 16; peritonitis 2.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 14.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 3 Juni 34; endast fall af kroniska sjukdomar hafva under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 3 Juni 168, hvaraf 80 mankön och 88 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 3 Juni 122, hvaraf 111 från staden och 11 från länet; inkomne: syphilis 16, gonorrhœa 5.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 4, diarrhœa 2.

= Hr SANTESSON anmälde frånfallet af en af Sällskapets mest framstående utländske ledamöter, Professor VALENTINE MOTT i New-York och framställde efter Med. Times and Gazette en nekrolog öfver den bortgångna verldsbeckanta kirurgen.

Valentine Mott föddes den 20 Augusti 1785, graduerades vid Columbia College och fortsatte derefter sina studier i England under loppet af 2 år vid Guys Hospital under ledning af Sir ASTLEY COOPER, som högt värderade den unge kirurgen och förutspådde hans lysande bana. Studierna fullföljdes sedermera i Edinburgh och vid St. Thomas Hospital i London. Från planen att ytterligare utbildta sig vid de fransyska sjukvårdsanstalterna måste M. afstå till följe af det pågående kriget och återvände till sitt hemland år 1809. Påföljande år blef han demonstrator i anatomi och utsågs redan 1811 vid 26 års ålder till Kirurgie Professor, hvilken plats han sedan vexelvis beklädde vid olika medicinska institutioner.

Flera nya och djerfva operationsmetoder vittna om M:s snille och uppfinningsförmåga och fästa hans namn för alltid i kirurgiens historia. Så utförde han 1816 med framgång exartikulation i höftleden och underband samma år (för ett aneurism på högra a. subclavia) a. inominata, endast 2" från hjertat, efter hvilken kirurgiska åtgärd patienten lefde i 26 dagar. År 1827 anlade han för första

gången ligatur på a. iliaca communis; den opererade lefde ännu 30 år derefter vid god hälsa; 1827 utförde M. äfven exstirpation af clavicula i dess helhet (för ett osteosarcoma), en operation, som före honom aldrig och efter honom endast tvenne gånger blifvit förnyad och som äfven kröntes med framgång. Få, om ens någon kirurg, ha egt en så vidsträckt verksamhet inom sitt yrke. Utom de anförda nya och djerfva operationerna utförde M. nemligen under sin långa praktiska bana 7 lyckade underbindningar af subclavia, 16 exartikulationer af underkäken, 46 ligaturer å carotis, 7 å a. iliaca externa, 52 å a. femoralis, 165 litotomier och närmare 1000 amputationer.

Åren 1834—1840 vistades M. i Europa och var efter sin hemkomst en af grundläggarna af University medical College i New-York, vanligen kalladt »Motts skola», en utmärkt institution, som första vintern räknade 300 studenter. Sysselsatt med sin lärareverksamhet, sina administrativa åligganden och framför allt strängt upptagen af sin ofantliga praktik hade M. ej mycken tid öfrig för litterära sysselsättningar, men de amerikanska medicinska tidskrifterna ha dock under mer än 40 års tid från honom erhållit många värderika bidrag.

Den 26 April 1865 afled denne kirurgernas Nestor i sitt 80 år. Hans bortgång har beröfvat den amerikanska kirurgien dess målsman, men de hundredetals skickliga lärjungar han utbildat utgöra det bästa testamentet han kunnat lemna sina landsmän.

= Hr SANTESSON redogjorde efter Bibliotek for Læger, för EULENBURGS försök med den *hypodermatiske metoden*.

= Hr SANTESSON meddelade slutligen efter Virchows Archiv ett referat om *trichiniasis*, med anledning hvaraf Hrr KEY och TÖRNBLOM omnämnde att å byrå för trichinundersökningar förliden vecka trichiner hade anträffats hos ett ungt svinkreatur, uti hvars kött de temligen sparsamt förekommo.

I en diskussion angående kommunens åliggande att ersätta säljaren för svinkött, som vid undersökning befunnits trichinhaltigt och om ersättnings bestridande vid boskapssjukdomar i allmänhet, yttrade sig Hrr CEDERSCHJÖLD, LEMCHEN, KEY, LUNDBERG FR. och THOLANDER.

= Sekreteraren fästade Sällskapets uppmärksamhet på en i Finlands Allmänna Tidning för den 19 sistlidne Maj af den kända signaturen F. v. W. införd artikel, innehållande en recension öfver Generaldirektör HUSS brochyr »Om kaffe; dess bruk och missbruk», genom hvilken artikel framgår att med afseende på *kaffemissbruk* samma förhållanden göra sig gällande i Finland som i Sverige och att den recenserade brochyrens tendens derföre torde vara lika behjertansvärd i det förra landet som i det sednare.

Den 20 Juni.

Constitutio epidemica. — Geheimerådet WEISSE ledamot. — Farmakologiska preparater. — Grimaultska förfalskningsprocessen. — MARTIUS: Kinabarkarna. Referat. — Nekrolog öfver CARL SPRINCHORN. — »Fluid extract». — Ögoninstrumenter.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 4 till och med Lördagen den 10 Juni 1865:

Sjukligheten något ökad; ej betydlig. — Af smittkoppor hafva under veckan 47 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 23 läkare):

Febris typhoides.....	1.	Neuralgia.....	11.	Colitis.....	3.
Diphtheria.....	12.	Conjunctivitis.....	9.	Icterus.....	3.
Angina membranacea	1.	Otitis.....	2.	Rheumatismus acutus	12.
Diarrhoea.....	29.	Ang. tons. & faucium	50.	Erysipelas.....	9.
Febris puerperalis....	2.	Endocarditis.....	1.	Erythema nodosum..	1.
Febris intermittens..	18.	Thrombosis. Embolia	1.	Urticaria.....	4.
Angina parotidea....	3.	Laryngo-tracheitis...	5.	Zona.....	2.
Variolæ. Varioloidea	6.	Bronch. Cat. bronch.	37.	Furunculus.....	12.
Scarlatina.....	17.	Bronchitis capillaris.	1.	Carbunculus.....	2.
Delirium tremens....	3.	Pneumonia.....	11.	Rheum. recens afebril.	4.
Syphilis.....	5.	Pleuritis.....	1.	Rubeola.....	1.
Gonorrhœa.....	9.	Febris gastr. simplex	17.		
Meningitis cerebralis	1.	Gastritis. Enteritis.	4.		
				Summa	310.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 10 Juni 202, hvaraf 120 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, febris typhoides 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1, pleuritis 1, peritonitis 1, icterus 1, nephritis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 10 Juni 172, hvaraf 88 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 9, bronchitis 8, syphilis 6, gonorrhœa 4, delirium tremens 1, urticaria 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 10 Juni 180, hvaraf 123 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 23, pneumonia 3, scarlatina 2, delirium tremens 2, syphilis 2, diphtheria 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 10 Juni 46; inkomne under veckan: bronchitis 3, febris intermittens 1, pneumonia 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, catarrhus intestinalis acutus 2, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1, pleuritis 1, gastritis 1. — *Polikliniken*: catarrhus gastro-intestinalis acutus 11, bronchitis 2, pneumonia 2, diphtheria 1, febris intermittens 1, scarlatina 1, conjunctivitis 1, otitis 1, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 10 Juni 58; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, diphtheria 1, angina parotidea 1, scarlatina 1, gastritis 1, peritonitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; mastitis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 15.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 10 Juni 32; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 2, pneumonia 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 10 Juni 169, hvaraf 81 mankön och 88 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 10 Juni 129, hvaraf 118 från staden och 11 från länet; inkomne: syphilis 17, gonorrhoea 4.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 22, variolæ 18, febris intermittens 12, pneumonia 12, rheumatismus acutus 11, diarrhoea 10, angina tonsillaris 10, catarthus gastro-intestinalis acutus 9, scarlatina 8, gastricismus 5, ophthalmia 4, febris typhoides 2, angina parotidea 1, delirium tremens 1, syphilis 1, neuralgia 1, otitis 1, conjunctivitis 1, laryngitis 1, gastritis 1, erysipelas 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 3, diarrhoea 2, scorbutus 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 11 till och med Lördagen den 17 Juni 1865:

Sjukligheten ej betydlig. — Af smittkoppor hafva 52 fall under veckan förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 22 läkare):

Febris typhoides . . .	1.	Neuralgia	4.	Icterus	2.
Diphtheria	9.	Conjunctivitis	12.	Nephritis	2.
Angina membranacea	2.	Otitis	8	Metritis	1.
Cholera	2.	Ang. tons. & faucium	43.	Rheumatismus acutus	13.
Diarrhoea	36.	Laryngo-tracheitis . . .	5	Erysipelas	3.
Febris intermittens .	11.	Bronch. Cat. bronch.	37.	Erythema nodosum . .	1.
Angina parotidea . . .	5.	Bronchitis capillaris .	2.	Urticaria	7.
Variolæ. Varioloides	4.	Pneumonia	4	Furunculus	1.
Varicellæ	1.	Pleuritis	2	Rheum. recens afebril.	2.
Scarlatina	19.	Febris gastr. simplex	19		
Delirium tremens . . .	2.	Gastritis. Enteritis .	6.		
Syphilis	6.	Colitis	1.		
Gonorrhoea	6.	Peritonitis	2.		

Samma 280.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 17 Juni 206; hvaraf 105 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 4, febris typhoides 2, pleuritis 2, febris intermittens 1, variolæ 1, delirium tremens 1, febris gastrica simplex 1, icterus 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 17 Juni 186, hvaraf 98 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 9, gonorrhoea 6, gastritis 4, pneumonia 3, diarrhoea 2, variolæ 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 17 Juni 180, hvaraf 125 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 27, pneumonia 5, delirium tremens 3, nephritis 2, diarrhoea 1, scarlatina 1, laryngo-tracheitis 1, bronchitis 1, typhlitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 17 Juni 49; inkomne under veckan: febris typhoides 1, diarrhoea 1, apoplexia cerebri 1, pneumonia 1, gastritis 1, peritonitis 1, icterus 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, catarrhus intestinalis acutus 4, bronchitis capillaris 2, pleuritis 1, nephritis 1. — *Polikliniken*: catarrhus gastro-intestinalis acutus 10, bronchitis 7, conjunctivitis 6, febris intermittens 3, pneumonia 3, diphtheria 2, scarlatina 2, variolæ 1, gastritis 1, nephritis 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 17 Juni 57; inkomne under veckan: conjunctivitis 3, diarrhoea 1, angina parotidea 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; febris puerperalis 2, mania puerperalis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: friskt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 8; pneumonia 1.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 17 Juni 34; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 1, rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 17 Juni 174, hvaraf 84 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 17 Juni 136, hvaraf 125 från staden och 12 från länet; inkomne: syphilis 22, gonorrhoea 10.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 23, diarrhoea 18, variolæ 11, scarlatina 11, febris intermittens 11, rheumatismus 7, ophthalmia 6, pneumonia 5, gastricismus 5, febris gastrica simplex 5, diphtheria 2, delirium tremens 2, stomatitis 2, erysipelas 2, febris typhoides 1, angina membranacea 1, cholera nostras 1, angina parotidea 1, morbilli 1, scorbutus 1, syphilis 1, angina tonsillaris 1, oophoritis 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 3, febris intermittens 2, bronchitis 2, scarlatina 1, urticaria 1.

= Till utländsk ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs genom val Geheimerådet Dr FR. WEISSE i S:t Petersburg.

= Hr SANDAHL O. förevisade och beskref följande *farmaceutiska preparater*:

1) *Opodeldoc med jod*, hvilket medel visat sig verksamt mot reumatiska smärtor och svullnader. Beredningen deraf återfinnes i farmaceutisk tidskrift för år 1862.

2) *Extractum Dauci Carotæ*, som genom sin billighet och sin indifferens torde förtjena att begagnas såsom constituens för pillermassas beredande.

Vidare anmärkte Hr S. att åtskilliga *fransyska farmaceutiska preparater* af GRIMAULTS tillverkning, hvilka under sednare tider varit begagnade här i Stockholm och af hvilka åt-

skilliga, såsom *sirop de quinquina rouge*, *sirop de raifort jodé*, blifvit i Sällskapet förevisade, på sista tiden befunnits dels förfalskade, dels af mindre god beskaffenhet, samt att tillverkaren tillfölje häraf blifvit, enligt hvad utländska jurnaler upplysa, lagförd och dömd.

Med anledning af Hr Sandahls yttrande om de Grimaultska preparaten meddelade Generaldirektör BERLIN efter Gazette des Tribunaux för den 18 Februari 1865 anklagelsepunkterna och det utslag, som Tribunal correctionnel afgifvit i den *Grimaultska förfalskningsprocessen*. Då Grimaults preparater i de flesta länder och äfven i Sverige vunnit utbredd användning ansåg Hr B. denna process och dess slutliga utgång vara af stort intresse.

De punkter, till hvilka G. blifvit förvunnen voro följande: 1) Under benämningen *sirop de raifort jodé* med tillägget »*plus d'huile de foie de morue*» hade han beredt, annonserat och försålt en svagt antiskorbutisk syrup, som var illa sammansatt och innehöll en helt ringa kvantitet jodkalium. — 2) Under benämningen *sirop de quinquina ferrugineux* hade han likaledes försålt en blandning, hvaruti hvarken röd kinabark eller den uppgifna föreningen af röd kinabark och jern förekom, utan utgjordes detta preparat af en illa beredd och med karmin färgad syrup på grå kinabark. — 3) Hade han afytttrat en syrup, som uppgafs innehålla »*sel d'arseniate de soude et de fer*», hvilken kemiska förening icke existerar och 4) försålt ett pulver med benämningen »*pepsine pure*» och »*elixir de pepsine*» (å 5 franc för hvardera preparatet), hvaruti pepsinet var ersatt af vanligt stärkelsemjöl. Annonseringen af alla dessa medel hade illustrerats med lysande prospekter, i hvilka G. falskligen åberopade prismetaljer, som tilldelats annan person, tillegnat sig titeln »*lauréat*» och citerat bref från kejsarens lifmedicus, hvilka bref helt och hållet voro fingerade. — Då domstolen ej fann skäl att fästa afseende vid den enda omständighet G. till sitt urskuldande kunde anföra, nemligen att de åtalade preparaterna varit ämnade för utlandet och ej till konsumtion inom Frankrike, fälldes det utslag: att G. ådömdes 450 francs böter, 8 dagars fängelse, bekostandet af processen och uppsättandet af 25 exemplar af domen på allmännt besökta ställen (hvaribland ett exemplar på dörren till hans eget apotek) samt slutligen till införandet af samma dom i tvenne tidningar.

Liksom Hr Berlin yttrade sig ordföranden, Hrr MALMSTEN och LAMM öfver det stora gagnet deraf att dylika industriknep,

efter vederbörligt beifrande och erhållande af välförtjent näpst, komma till allmänhetens kännedom.

= Hr SANDAHL O. lemnade vidare ett referat öfver *Martii arbete om kinabarkarna*, hvilket framdeles skulle i tidskriften ingå.

= Hr SANDAHL O. meddelade slutligen en i den danska »Pharmaceutisk Tidende» förekommande *nekrolog* öfver apotekaren CARL SPRINCHORN, innehållande en skildring af den aflidnes lefnad och det inflytande han egt på farmaciens utveckling inom Sverige.

= Generaldirektör BERLIN anmärkte en ny benämning på extrakter, hvilken inom den farmaceutiska nomenklaturen lätt kunne ge anledning till misstag och förväxling, nemligen de s. k. »fluid extracts» som förekomma i Förenta Staternas Farmakopé och äfven antydas i British Pharmacopoeia. Dessa extrakter böra vid benämningens transformerande på latin ej kallas extracta liquida, hvarmed egentligen afses en mellago, ej heller extracta soluta, hvarmed betecknas ett i bestämd proportion löst extractum spissum, utan böra benämnas *extracta fluida*; hvilket namn ej leder till någon förväxling. — Fördelen af extracta fluida är den att de innehålla de verksamma växtbeståndsdelarne i samma vigtsförhållanden, som den motsvarande växten innehåller dem och att genom medlets flytande form såväl dispensationen som ingifningen till de sjuke underlättas. I Amerika tyckas »fluid extracts» redan vunnit särdeles användning och torde möjligen i framtiden komma att upptagas i flera farmakopéer. — Pharmaceutische Centralblatt redogör för berednings-sättet af Extract. Hyoscyam. fluidum och Extract. Secal. Cornutum fluid., hvilket sednare står på gränsen af de preparat, som i Pharmacop. norvegica benämnas essentia.

Ordföranden omnämnde att vid engelska världsexpositionen flera fluida extrakter förekommit; glycerin och alkohol voro stundom tillsatta och ingen bestämd beredningsmetod fanns uppgifven.

= Hr ROSSANDER förevisade och demonstrerade en ny *optometer*, uppfunnen af Professor A. VON GRAEFE i Berlin.

Denna, som har form af en dubbelkikare, är så inrättad att genom dess fram- eller tillbakaskrufvande patienten sjelf bestämmer det för sig bäst passande korrektionsglas. Kikaren är nemligen graderad och då t. ex. en myop framskrufvat den så långt, att han dermed ännu kan se i fjerran, är också på skalan angifvet det *sva-*

gaste konkavglas, hvarmed han kan se på afstånd och graden af myopien sålunda äfven bestämd. Genom en ytterst enkel mekanism eller förskjutandet af ett annat, i kikarens okularända anbragt glas, tjeuar samma instrument att bestämma det *starkaste* konvexglas, hvarmed en hypermetrop kan se aflägsna föremål, d. v. s. graden af hypermetropien. Kikarens båda cylindrar äro dessutom rörliga mot hvarandra, för att passa till hvilket afstånd mellan ögonen som helst.

Vidare förevisade Hr R. de instrumenter, som af v. Graefe begagnas för *den modifierade linearextraktionen* af starr eller den s. k. utslefningen, och redogjorde för operationens utförande:

Incisionen göres med en *mycket bred lansknif*, alldeles såsom den vid iridektomi. Att incisionen, ehuru gjord med ett rärlinigt instrument, i själfva verket ändå blir bågformig tillfölje af corneas form, ansåg sig Hr R. i förbigående böra påpeka. Sedan incisionen blifvit verkställd göres iridektomi på vanligt vis. Härefter sönderrifves linskapseln med en *kystotom*, som är olika böjd allt efter den sida, hvarpå operationen göres. Slutligen uthemtas linsen med en *slef*, som är ett mellanting mellan SCHUFTS och CRITCHETTS något äldre instrumenter. Hr R. hade ofta sett denna operation utföras, äfven vid stora och hårda starrar och mest med lysande framgång, men framställde det oakadt åtskilliga betänkligheter mot dess antagande såsom generel metod. Äfven om det än kunde anses rätt att operera alla starrar på samma sätt, äfven om endast de relativt hårda tagas i betraktande, hvilket Hr R. förnekade, reducerade sig frågan enligt honom slutligen dertill: är det klokt att med flit göra incisionen eller lambån så liten, att en slef nödvändigt skall behöfva införas emellan linsen och glaskroppen, djupt in i ögat, för att starren skall kunna utbringas, då man genom att göra lambån obetydligt större kan utbringa linsen utan slef och utan större fara för suppuration i cornea, naturligtvis iridektomi här äfven förutsatt? Hr R. hade ej, trots de vackra resultat han hos v. Graefe sett af utslefningen, kunnat bringas ifrån sin förut hysta och uttalade åsigt, att då valet är fritt, extraktionen utan slef var förenad med mindre fara. Att den dessutom är mycket lättare att utföra, vore alldeles påtagligt och äfven denna omständighet förtjenade väl äfven att tagas i betraktande. För att ge stöd åt sin åsigt, omtalade Hr R. de resultat, som han under det sednaste 1½ året haft af sina lambåextraktioner, och hvilka varit så goda, att intet enda öga genom suppuration gått till grunden. Hr R. anmärkte slutligen att utslefningen eller den modifierade linearextraktionen märkvärdigt liknade de första, temligen råa extraktionerna af DANIEL och hans närmaste efterföljare, knifven hade nästan samma form som Daniels och själfva starrens *utdragande* hörde också till denna gamla, längesedan och troligen på goda grunder öfvergifna metod. Endast iridektomieu hade tillkommit, men också vore detta en hufvudfördel vid den moderna *extraktionen*. Att slefven för öfrigt i många fall vore alldeles oundgänglig, ansåg sig Hr R. knappt behöfva tillägga.

Till sist redogjorde Hr R. för en ny operation, som han äfven i Berlin sett utföras: Operation för *retinalaflossning*.

Denna märkvärdiga och mycket »delikata» operation göres med tillhjälp af ögonspegeln. Operatören begagnar likväl båda ögonen turvis. Med det obehägnades tillhjälp instickes en särskildt för ändamålet konstruerad nål genom sclera, midt emot det ställe der aflossningen förefinnes, in i glaskroppen. Operationens vidare gång öfvervakas af det andra ögat, framför hvilket en ögonspegel är fästad (i en glasögonställning). Den på båda sidor skärande nålen införes i den framskjutna retinalvägen och denna sönderdelas, så att den derunder befintliga ansamlingen får utgjuta sig i corpus vitreum. Retina lägger sig nu åter mer eller mindre fullständigt intill choroidea och i lyckligaste fall kan den dermed åter växa tillsammans, ja återtaga större eller mindre del af sin funktion. Det fall, hvilket Hr R. haft tillfälle att se, åtföljdes af briljant resultat och höll den vunna förbättringen sig ännu efter flera veckor, hvilket eljest långt ifrån alltid är förhållandet.

Den 4 Juli.

Läkarsällskapets handlingar. — Ekonomiska frågor. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Sjukdomsfall. — Njure med abnormt läge. — Lungprof. — «Charcoal Biscuits».

= Ordföranden anmälde att komitén tillstyrkt intagandet i Sällskapets under trycket varande Handlingar. Band I. Serien II af tvenne till Sällskapet inlemnade originalafhandlingar, nemligen: WISTRAND, A. T., Om Koppepidemien i Sverige år 1856—1861, samt LANGELL: Högtidstal hållet i Göteborgs Läkarsällskap 1864; och gillade Sällskapet detta komiténs beslut.

= Ordföranden anmälde vidare att komitén tillagt Sekreteraren fri vedbrand, för detta år utgående med 6 famnar björkved, hvilket komiténs beslut äfven af Sällskapet stadfästades.

= På framställan af ordföranden bemyndigade Sällskapet komitén att mot lämplig ersättning låta en arkitekt uppgöra erforderliga planritningar för Sällskapets blifvande lokal.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Meddelelser om Nervfebern i Kragerö Lægedistrikt Aar 1864 ved HOMANN og HARTWIG. Gåfva af författarne.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 18 till och med Lördagen den 24 Juni 1865:

Sjukligheten obetydlig. — Af smittkoppor hafva 73 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall: (från 14 läkare):

Typhus.....	1.	Apoplexia cerebri....	2.	Typhlit. & Perityphlit.	2.
Mening. cerebro-spin.	2.	Neuralgia.....	2.	Peritonitis.....	1.
Dysenteria.....	1.	Conjunctivitis.....	2.	Nephritis.....	1.
Diarrhoea.....	25.	Otitis.....	1.	Rheumatismus acutus	8.
Febris puerperalis....	2.	Ang. tons. & faucium	23.	Erysipelas.....	8.
Febris intermittens..	7.	Laryngo-tracheitis....	7.	Urticaria.....	1.
Angina parotidea....	3.	Bronch. Cat. bronch.	23.	Zona.....	1.
Variolæ. Varioloides	5.	Bronchitis capillaris..	1.	Furunculus.....	6.
Scarlatina.....	12.	Pneumonia.....	6.		
Syphilis.....	2.	Pleuritis.....	1.		
Gonorrhoea.....	3.	Febris gastr. simplex	2.		
				Summa	166.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafiner-lasarettet*: sjukantalet den 24 Juni 189, hvaraf 98 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, angina tonsillaris 1, gastritis 1, peritonitis 1, rheumatismus acutus 1, parametritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 24 Juni 188, hvaraf 92 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 7, syphilis 5, gonorrhoea 5, erythema nodosum 2, bronchitis 3, scarlatina 1, pleuritis 1, zona 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 24 Juni 183, hvaraf 132 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 41, delirium tremens 5, pneumonia 3, nephritis 2, febris gastrica simplex 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 24 Juni 55, hvaraf 43 invärtes sjuke; gastritis 2, febris gastrica simplex 2, rheumatismus acutus 2, angina tonsillaris 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: catarrhus gastro-intestinalis acutus 4, bronchitis 3, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1, nephritis 1. — *Polikliniken*: catarrhus gastro-intestinalis 7, conjunctivitis 2, scarlatina 2, diphtheria 1, angina membranacea 1, febris intermittens 1, bronchitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 24 Juni 59; inkomne under veckan: meningitis cerebro-spinalis 2, scarlatina 1, conjunctivitis 1, colitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 16; parametritis 2.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 7; pneumonia 1.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 24 Juni 33; inkomne under veckan: angina tonsillaris 1, bronchitis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 24 Juni 176, hvaraf 85 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 24 Juni 143, hvaraf 127 från staden och 16 från länet; inkomne: syphilis 21, gonorrhoea 3.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): variolæ 27, bronchitis 24, diarrhoea 14, scarlatina 10, angina tonsillaris 8, pneumonia 5, febris intermittens 4, rheumatismus acutus 3, diphtheria 2, pertussis 2, pleuritis 2, erysipelas 2, angina men-

branacea 1, neuralgia 1, angina tonsillaris 1, catarrhus gastro-intestinalis 1, gastritis 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2, scorbutus 2, erysipelas 1, erythema nodosum 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 25 Juni till och med Lördagen den 1 Juli 1865:

Sjukligheten något ökad. — Af smittkoppor hafva 56 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 17 läkare):

Diphtheria.....	8.	Syphilis.....	2.	Febris gastr. simplex	13.
Angina membranacea	2.	Gonorrhoea.....	5.	Gastritis. Enteritis.	4.
Pertussis.....	1.	Meningitis cerebri	1.	Colitis.....	1.
Cholera.....	3.	Apoplexia cerebri ...	1.	Peritonitis.....	2.
Dysenteria.....	1.	Neuralgia.....	4.	Nephritis.....	3.
Diarrhoea.....	35.	Conjunctivitis.....	8.	Metritis.....	2.
Febris puerperalis...	1.	Otitis.....	1.	Erysipelas.....	4.
Febris intermittens..	9.	Ang. tons. & faucium	36.	Rheumatismus acutus	11.
Angina parotidea ...	2.	Laryngo-tracheitis...	5.	Furunculus... ..	6.
Variolæ. Varioloides	10.	Bronch. Cat. bronch.	24.		
Varicellæ.....	1.	Bronchitis capillaris.	3.	Summa	244.
Scarlatina.....	18.	Pneumonia.....	6.		
Delirium tremens ...	5.	Pleuritis.....	6.		

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 1 Juli 190, hvaraf 101 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, rheumatismus acutus 3, febris typhoides 2, febris intermittens 2, scarlatina 1, meningitis cerebri 1, bronchitis 1, pleuritis 1, peritonitis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 1 Juli 145, hvaraf 74 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 5, pneumonia 5, gonorrhoea 4, syphilis 3, febris typhoides 1, febris intermittens 1, scarlatina 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 1 Juli 181, hvaraf 134 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 25, delirium tremens 4, pneumonia 3, scarlatina 2, febris intermittens 2, diarrhoea 1, morbilli saturninus 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 1 Juli 56; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnhuset*: catarrhus intestinalis acutus 4, bronchitis 3, variolæ 3, pneumonia 2, conjunctivitis purulenta 1, pyæmia puerperalis 1. — *Polikliniken*: catarrhus intestinalis acutus 7, bronchitis 6, febris intermittens 5, scarlatina 3, pertussis 2, diphtheria 1, variolæ 1, otitis 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 1 Juli 55; inkomne under veckan: angina parotidea 1, scarlatina 1, pneumonia 1, gastritis 1, typhlitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; parametritis 2.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 9; parametritis 4.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 1 Juli 32; inkomne under veckan: bronchitis 2.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 1 Juli 176, hvaraf 86 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 1 Juli 144, hvaraf 126 från staden och 18 från länet; inkomne: syphilis 19, gonorrhöa 6.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 22, scarlatina 20, variolæ 17, diarrhöa 11, pneumonia 9, febris gastrica simplex 6, rheumatismus 6, febris intermittens 4, diphtheria 4, ophthalmia 3, febris typhoides 2, pertussis 2, febris puerperalis 2, angina tonsillaris 2, laryngitis 2, varicellæ 1, peritonitis 1.

4. I *stadens fängelser*:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 3, scorbutus 2, bronchitis 1, pneumonia 1.

= Hr KEY meddelade ett bref från stadsläkaren ACHARIUS i Örebro och förevisade ett brefvet åtföljande preparat af ett *aneurisma aortæ*.

= Hr KEY delgaf Sällskapet vidare äfven ett bref från provincialläkaren i Wrigstads distrikt LINDSKOG, åtföljdt af ett preparat öfver en särdeles utbredd *tuberkel-degeneration af urogenitalapparaten*.

= Hr ÖDMANSSON förevisade en vid obduktion å Garnisonsjukhuset tillvaratagen *njure med abnormt läge*.

Den venstra njuren å en 22-årig i lunginflammation död man hade ett ovanligt djupt läge. Den var med två tredjedelar af sin längd placerad framför venstra hälften af 4 och 5 lumbalkotorna och randen af m. psoas, med $\frac{1}{2}$ framför os sacrum. Den låg tätt tryckt till dessa delar, omfattad i en ram af S. romanum och öfre delen af rectum. Å midten af njurens främre yta finnes en bred, på tvären löpande insänkning, hvilken fortsätter sig i en djup, men smal fåra, som klyfver njurens venstra rand. Till insänkningens midt går ureteren. Här vidgar den sig till ett bäcken, som snart delar sig i en större och en mindre gren, hvaraf den förra bildar calyces för denna del af njuren, medan den sednare går upp till njurens öfre ända och der upptager tre papiller. Strax till höger om den större bäckenafdelningen utgår en stor ven, som stiger snedt uppåt och inmyunnar i nedersta delen af vena cava. Sedd uppiifrån tyckes vena cava på en gång sönderfalla i tre nästan lika stora grenar. Njurvenen har vid sin inmyuning två stora valvler. Något till venster om bäckenet inträder i njuren en arter, stor ungefär som en art. radialis, hvilken, löpande i den nyssnämnda fåran öfver njurens venstra rand, utgår från art. iliaca communis strax öfver dess delning. Öfre delen af njuren erhåller två mindre arterer från nedersta delen af aortas främre vägg. Från densamma utgå två vener, af hvilka den ena uppgår i den större

njurvenen nära $\frac{1}{2}$ tum från vena cava, den andra i öfre delen af vena iliaca communis sinistra.

Njuren är något mindre än den högra, som har normalt läge. Till strukturen är den utan förändring. Dess ureter inträder på vanligt ställe i urinblåsan.

— Sekreteraren uppläste följande af Hr RETZIUS meddelade uppsats, hvaruti anfördes ett fall, der ett barn lefvat 17 timmar efter födelsen och der icke dess mindre lungorna vid anställd obduktion ej voro luftförande eller vid lungprof flytande på vatten.

På en 26-årig fru med rakitisk bäckenförträngning, som var hafvande för fjerde gången, inledde Dr THOMAS förtidigt förlossningsarbete efter KRAUSEZ metod. Hafvandeskapet var framskridet till 34 veckan; d. 5 Nov. 1863 kl. 10 f. m., sedan 39 timmar efter den elastiska bougiens införande gått till ända, försiggick barnsörden, hvarvid inga konståtgärder behöfde anlitas.

Vid sjelfva födsloakten var Dr T. icke tillstädes. Allt dervid erforderligt biträde lemnades af kandidat KOSTER, som efter gjord afnaffning öfverlemnade fostret till en sköterska.

Fostret, som strax efter födelsen började att med lifighet skrika, fortfor ännu då Dr Th. fram på dagen ankom, att skrika med en styrka och uthållighet, som kunnat väntas i fall det varit fullburet och rättidigt, men knappast af en förtiding.

Kroppslängden var $16\frac{1}{2}$ tum och vigten $4\frac{1}{2}$ skålpund. På aftonen kl. 6 besökte kandidat Koster barnsängsqvinnan. Barnet hade då ännu ej tagit bröstet, men syntes må fullkomligen väl, hade under dagens lopp ofbrutet qvidit och andats med jemna, hastiga och korta andetag. Barnet hade badat och deraf befunnit sig väl. Af hvad orsak man vid midnattstiden sett sig förauläna att efterskicka läkare nämnes ej, men endast att denne vid sin ankomst föreskref en mixtur, hvori ingick vin. stib., äfvensom att han fann fostret icke kunna svälja. Mot morgonen kl. 3 dog barnet, 17 timmar efter födelsen.

Vid sektionen, som företogs 34 timmar efter döden, befanns alla underlifvets innanmäten friska. Magen innehöll ett tunnt slem och i ändtarmen fanns en liten mängd meconium. Då bröstet blifvit öppnadt, sågos lungorna intaga bakre delen af brösthålan. Den venstra lungan var helt och hållet betäckt af hjertat. Något serum fanns ej ansamladt. Hjertat, synnerligen högra hälften deraf, innehöll en icke obetydlig mängd blod. Lungorna företedde en likformigt mörkbrun färg. Ingenstädes förekommo petechial-sugillationer. Lungorna i förening med hjertat, lagda i vatten, sjönko till botten af kärlet. Äfvenså förhöll sig lungorna skiljda från hjertat. Vid i lungorna gjorda inskärningar förmärktes ingenstädes något knistrande ljud. Lungparenkymet var öfver allt friskt och innehöll en liten kvantitet blod; med lätthet kunde det genom inblåsning luftfyllas och dess beskaffenhet var i allt sådan som träffas hos fullburna eller för tidiga foster, hvilka icke lefvat och andats.

Th. förklarar sig företeelserna hos detta foster på följande sätt: Fostret, som för tidigt, men genom naturens egna krafter blifvit framfödt, började genast efter födelsen att respirera; alla för inspirationen tjänande muskler trädde i verksamhet. Brösthålan utvidgades och lungorna fylldes med luft. Emellertid måtte de aktiva respirationsverktygen hos denna förtiding, icke hafva varit så fullständigt utvecklade, som erfordrats för att med vederbörlig kraft fortsatt fungera, hvadan efter några timmars verksamhet, inspirationerna blefvo allt svagare och ofullständigare, tills de slutligen alldeles upphörde, under det expirationen, ett rent passivt fenomen, beroende af lungparenkymets elasticitet, fortfor att utdrifva en vida större mängd luft än som vid den föregående inspirationen blifvit inbragdt och slutligen blefvo lungorna åter försatte i sitt primitiva foetal-tillstånd och en långsamt fulländad asfyxi gjorde slut på lifvet.

Detta är det enda fall, dervid Dr Th. funnit lungorna alldeles lufttomma hos barn, som notoriskt lefvat och andats; deremot säger han sig icke sällan hos foster som rättidigt eller förtidigt blifvit framfödde, men alla varit i mer eller mindre grad ofullständigt utvecklade och som genast efter födelsen starkt skrikat, samt någon tid efter födelsen börjat att allt mer och mer svagt andas, och omsider afidit, hafva funnit lungorna innehålla endast en till förvåning ringa mängd luft. Orsaken härtill är densamma som vid ifrågavarande fall.

Författaren varnar i följd häraf, ifrån att vid medikolegal obduktion af ett nyfödt barn, hvars lungor icke innehålla någon luft, *obetingadt* och med *full visshet* förklara fostret icke hafva lefvat och andats. En sådan företeelse bör endast föranleda till *sannolikheten* eller med andra ord, till *den förmodan* att fostret kommit dödt till världen. Han befarar icke att härigenom barnamord skall undgå att blifva upptäckta, ty om ett nyfödt barn som lefvat och andats, på våldsamt sätt och genom qväfning tages afdaga, så måste af den vid respirationen indragna luften, en betydlig del finnas kvar i lungorna, enär det vilkor, hvarunder all luft skulle kunna försvinna, såsom i närvarande fall, saknas här, nemligen ett långsamt afidande, en långsam död, till följd af ofullkomlig kroppsutveckling.

= Hr LAMM förevisade ett slags i England beredda kakor af träkol och mjöl, hvilket preparat Hr L. ansåg förtjent att rekommendera vid de sjukdomar, der kolpreparater användas, såsom vid vomica o. s. v. Kakorna, som egde en god och ren smak, benämnas »*Braggs Charcoal Biscuits.*»

Den 18 Juli.

Begäran om statsanslag. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Utländsk ledamot anmäld. — Årsrapport från Serafimerlasarettet. — Aneurisma duplex. — Aneurisma arteriæ vertebralis. — Ruptura cordis. — Typhusfebern's etiologi. — Phtiriasis.

= Ordföranden helsade i Sällskapet välkomna: Professoren i patologisk anatomi vid Alexanders-universitetet i Helsingfors

HJELT samt Sällskapets ledamöter Hrr GRILL C. A. och v. SYDOW.

= Sekreteraren uppläste af honom uppsatt *förslag till underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ökad understöd af allmänna medel för Svenska Läkaresällskapets litterära verksamhet*. Förslaget antogs i dess helhet med några smärre tillägg och skulle detsamma af ordföranden justeras, för att innan den 1 nästkommande Augusti till Kongl. Eklesiastikdepartementet ingå. — Den justerade skrifvelsens lydelse var följande:

Stormäktigste Allernådigste Konung.

Med anledning af Rikets Ständers snart förestående sammanträde vågar Svenska Läkaresällskapet i underdånighet underställa Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning behofvet af ett förökadt statsanslag af 750 rdr rmt till ytterligare utvidgande af Sällskapets litterära verksamhet och får Läkaresällskapet såsom skäl för denna sin begäran för Eders Kongl. Maj:t framlägga följande korta redogörelse för hufvuddragen af sin verksamhet:

Svenska Läkaresällskapet, som stiftades den 31 December 1807 och »hvars ändamål är att för rikets läkare och apotekare bilda en »litterär föreningspunkt, samt att verksamt bidra till de medicinska »veteuskapernas förkofran, spridande och praktiska tillämpning» har under sin snart 60-åriga verksamhet alltjemt sökt att fortgå i den riktning, som af dess stiftare blifvit afsedd och har denna verksamhet under de förflutna åren alltmera utvidgats.

De hvarje vecka återkommande sammanträdena hafva lemnat tillfälle till ett rikligt utbyte af erfarenhet inom de olika medicinska kunskapsgränarne, hvarjemte Sällskapet genom sitt betydliga bibliotek och fortsatt inköp af medicinska arbeten samt införskrifvande af ett stort antal medicinska tidskrifter, kunnat tillhandagå sina medlemmar med alla de viktigare bidragen till vetenskapens utveckling inom den utländska medicinska litteraturen.

Från Kongl. Sundhets-Collegium, Öfverståthållarembetet och hufvudstadens Kommunalstyrelse m. fl. myndigheter hafva ej sällan, och under sednare åren allt oftare, till Sällskapets bedömande hänskjutits till allmänna helsovården hörande frågor, hvilka under sammankomsterna varit föremål för diskussion och hvilkas utredande, vare sig inom Sällskapet sjelf, eller genom inom detsamma särskildt nedsatta komitéer, för det allmänna tvifvelsutän varit af ej ringa vikt.

Bland föremålen för Sällskapets verksamhet i nämnda hänseende må exempelvis anföras:

1) Meddelanden af preventiva åtgärder mot farsoter och råd vid dessas behandlande, såsom vid cholera och smittkoppor.

2) Medel att förekomma och minska den veneriska sjukdomens utbredning.

3) Behandlingen af allmänna sanitära frågor, såsom anläggandet af nya sjukhus, helsovården inom skolorna, luftvexling och uppvärm-

ning i sjukhus och offentliga lokaler, ändamålsenliga vattenledningar, latrinväsen och renhållning, varningar till allmänheten för skadliga ämnen m. m.

4) Bedömande af till statsmedicinen hörande frågor, yttranden öfver farmakopéförslag o. s. v., som af K. Sundhets-Collegium blifvit till Sällskapet remitterade, hvarjemte

5) Sällskapet under de sista åren uppställt numeriska tabeller med vecko-, qvartals- och årsuppgifter öfver sjukligheten inom hufvudstaden.

Äfven ett stort antal enskilda personer hafva i Sällskapet förfrågat sig angående sådana företag och angelägenheter, som kunnat tillhöra Läkaresällskapets verksamhetsområde.

För att bereda en allmän spridning inom Svenska Läkarekorpserna af medicinska iakttagelser, upptäckter och rön, samt sednare tiders allt mera utvecklade åsigtter inom den allmänna helsovårdens och hygienens områden, har Läkaresällskapets litterära verksamhet varit i fortfarande tillväxt. — En serie af årsberättelser utgäfvos från 1810—1841. — »Läkaresällskapets handlingar» utgäfvos från 1812—1833 i 12 band och »Läkaresällskapets nya handlingar» utkommo 1837—1863, 12 tomer, jemte ett 1864 utgifvet supplementband, hvarjemte 2:dra seriens 1:sta tom för närvarande är under tryckning; och af den alltsedan 1839 reguliert utkomna medicinska månadskriften *Hygiea* utgifves nu den 27:de årgången. — Sällskapet publicerar vidare äfven de vid sammankomsterna uppsatta protokollerna, hvilka under benämningen »Svenska Läkaresällskapets Förhandlingar» ärligen utgifvas. — Såväl hufvudstadens som landsorternas läkare hafva bidragit till alla dessa litterära arbeten och ett ej obetydligt antal officiella handlingar, reglementen, reserapporter o. s. v., tillhörande Kongl. Sundhets-Collegii Arkiv, hafva på sådant sätt befordrats till trycket och till allmänhetens kännedom.

Slutligen torde äfven böra omnämnas att år 1858, genom enskilda tillskott af ledamöterna, till en erinran af Sällskapets 50-åriga verksamhet, stiftades en priffond, hvarigenom Sällskapet sattes i tillfälle att belöna inkomna prisskrifter och värdefulla svenska originalarbeten inom medicinens område.

Svenska Läkaresällskapet har i sin verksamhet ingalunda varit i saknad af uppmuntran och har äfven kommit i åtnjutande af statsbidrag. I kraft af Kongl. Maj:ts nådiga bref af den 20 Mars 1816 åtnjuter Sällskapet nemligen ett årligt understöd för dess vetenskapliga verksamhet af 500 rdr banco, hvilket understöd 1854 förökades med ytterligare 1000 rdr samma mynt eller numera årligen 2,250 rdr rmt.

Då nu emellertid Läkaresällskapet i brist af tillräckliga tillgångar ser sin framtida litterära verksamhet betydligt begränsad, emedan dithörande utgifter, till hvilkas bestridande statsanslaget hittills uteslutande blifvit användt, enligt hvad bifogade räkenskaper för de 5 sista åren utvisa, oftast i ej ringa mån öfverstigit de medel Sällskapet för detta ändamål egt till sitt förfogande, vågar Svenska Läkaresällskapet vid detta förhållande underdänigt anhålla, det Eders

Kongl. Maj:t måtte tackas till Rikets näst sammanträdande Ständer afåta nådig proposition om att det hittills Sällskapet lemnade statsbidrag af 2,250 rdr rmt om året, må blifva från och med nästa statsregleringsperiod förhöjdt till 3000 rdr rmt om året, för att af Svenska Läkaresällskapet användas till den inhemska, vetenskapliga medicinska litteraturens befrämjande medelst i tryck utgifna arbeten.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Medicinskt Archiv. Band 2. Häft. 3. Gåfva af redaktionen. — Societé de secours aux blessés militaires. Comité central français. Paris 1865. Gåfva af föreningen för frivillig sjukvård i fält. — Die Wirkungen der Kreuznacher Soolquellen v. Dr W. GENZMER. Giessen 1862. — Vattenkuranstalten i Söderköping, historik, lokalbeskrifning och verksamhet under åren 1857—1863. Redogörelse af Dr GUSTAF BÖTTIGER. — Tredie Aarsberetning frå Institutet for Svensk medicinsk Gymnastik af C. M. NYCANDER. Kjøbenhavn 1865. — Öfversigt af sjukdomsförhållandet i Sverige år 1863 af A. T. WISTRAND. (Aftryck ur Hygiea). — Gåfvor af författarne.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 2 till och med Lördagen den 8 Juli 1865:

Sjukligheten ej betydlig. — Af smittkoppor hafva 62 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 22 läkare):

Diphtheria.....	11.	Apoplexia cerebri....	2.	Peritonitis.....	3.
Angina membranacea	1.	Neuralgia.....	5.	Hepatitis.....	2.
Cholera nostras.....	1.	Conjunctivitis.....	5.	Icterus.....	3.
Cholera.....	1.	Otitis.....	2.	Nephritis.....	1.
Diarrhoea.....	53.	Ang. tons. & faucium	35.	Metritis.....	2.
Febris intermittens...	5.	Laryngo-tracheitis...	5.	Rheumatismus acutus	7.
Angina parotidea.....	4.	Bronch. Cat. bronch.	21.	Erysipelas.....	6.
Variolæ. Varioloïdes	12.	Bronchitis capillaris.	2.	Urticaria.....	5.
Variellæ.....	3.	Pneumonia.....	4.	Zona.....	2.
Scarlatina.....	18.	Pleuritis.....	2.		
Syphilis.....	5.	Febris gastr. simplex	14.		Summa 256.
Gonorrhoea.....	6.	Gastritis. Enteritis.	3.		
Meningitis cerebralis	4.	Typhlit. & Perityphlit.	1.		

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 8 Juli 192, hvaraf 100 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 2, cholera 1, febris intermittens 1, variolæ 1, scarlatina 1, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, bronchitis 1, typhlitis 1, erysipelas faciei 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 8 Juli 148, hvaraf 72 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 7, gonorrhoea 4, bronchitis 2, pneumonia 2, colitis 2, variolæ 1, febris gastrica simplex 1, peritonitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 8 Juli 187, hvaraf 146 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 25, delirium tremens 4, pneumonia 3, diarrhoea 3, nephritis 2, tetanus 1, febris intermittens 1, febris puerperalis 1, febris typhoides 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 8 Juli 54; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 3, pleuritis 2, diarrhoea 1, neuralgia facialis 1, angina tonsillaris 1, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnhuset*: catarrhus intestinalis acutus 4, bronchitis 3, pyæmia puerperalis 1, rheumatismus acutus 1. — *Polikliniken*: catarrhus intestinalis acutus 8, febris intermittens 3, bronchitis 3, conjunctivitis 2, pneumonia 2, angina membranacea 1, scarlatina 1, pleuritis 1, gastritis 1, erythema nodosum 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 8 Juli 56; inkomne under veckan: diphtheria 1, angina membranacea 1, scarlatina 1, conjunctivitis 1, bronchitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade: 12; parametritis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade: 10; parametritis 1.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 8 Juli 32; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 8 Juli 175, hvaraf 85 mankön och 90 qviukön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 8 Juli 145, hvaraf 125 från staden och 20 från länet; inkomne: syphilis 21, gonorrhoea 1.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): variolæ 23, bronchitis 19, scarlatina 16, diarrhoea 15, angina tonsillaris 6, febris gastrica simplex 6, rheumatismus 6, erysipelas 5, febris intermittens 4, diphtheria 3, pleuritis 3, metritis 2, meningitis cerebrialis 2, febris typhoides 1, pertussis 1, varicellæ 1, delirium tremens 1, ophthalmia 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 4, febris intermittens 1, carbunculus 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 9 till och med Lördagen den 15 Juli 1865:

Sjukligheten obetydlig. — Af smittkoppor hafva under veckan 64 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 17 läkare):

Diphtheria.....	1.	Gonorrhoea	4.	Colitis.....	3.
Pertussia.....	1.	Meningitis cerebrialis	1.	Icterus	1.
Cholera.....	1.	Neuralgia.....	2.	Metritis	3.
Dysenteria.....	4.	Conjunctivitis.....	6.	Rheumatismus acutus	7.
Diarrhoea.....	44.	Otitis	4.	Erysipelas.....	6.
Febris puerperalis....	2.	Ang. tons. & faucium	18.	Urticaria.....	2.
Febris intermittens .	4.	Laryngo-tracheitis....	1.	Furunculus.....	2.
Variolæ. Varioloides	2.	Bronch. Cat. bronch.	15.	Carbunculus.....	1.
Varicellæ.....	2.	Pneumonia	4.	Cystitis	2.
Scarlatina.....	16.	Pleuritis	2.		
Delirium tremens....	1.	Febris gastr. simplex	17.		
Syphilis.....	3.	Gastritis. Enteritis .	3.		

Summa 185.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serapimer-lasarettet*: sjukantalet den 15 Juli 182; hvaraf 98 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, rheumatismus acutus 2, erysipelas 2, diarrhœa 1, variolæ 1, neuralgia 1, pneumonia 1, urticaria 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 15 Juli 112, hvaraf 44 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhœa 6, syphilis 5, pneumonia 5, delirium tremens 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 15 Juli 185; inkomne under veckan: variolæ 48, scarlatina 3, pneumonia 2, nephritis 2, diarrhœa 1, febris puerperalis 1, delirium tremens 1, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1, erythema nodosum 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 15 Juli 46; inkomne under veckan: gastritis 3, delirium tremens 2, pneumonia 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: catarrhus intestinalis 3, variolæ 1, bronchitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, erythema febrile 1. — *Polikliniken*: catarrhus gastro-intestinalis acutus 10, bronchitis 3, febris intermittens 2, pneumonia 2, enteritis 2, pertussis 1, variolæ 1, conjunctivitis 1, pleuritis 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 15 Juli 54; inkomne under veckan: diarrhœa 1, syphilis 1, meningitis cerebialis 1, meningitis spinalis 1, conjunctivitis 1, stomatitis ulcerosa 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 16.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 10.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 15 Juli 28; inkomne under veckan: febris intermittens 1, angina tonsillaris 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuke*: sjukantalet den 15 Juli 177, hvaraf 86 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 15 Juli 156, hvaraf 136 från staden och 20 från länet; inkomne: syphilis 18, gonorrhœa 12.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhœa 22, bronchitis 18, variolæ 12, scarlatina 10, febris intermittens 6, rheumatismus acutus 5, angina tonsillaris 5, pneumonia 4, febris gastrica simplex 4, dysenteria 3, ophthalmia 3, gastricismus 3, diphtheria 2, laryngitis 2, cystitis 2, erysipelas 2, febris typhoides 1, pertussis 1, varicellæ 1, syphilis 1, meningitis cerebialis 1, gastritis 1, peritonitis 1.

4. I *stadens fångelser*: diarrhœa 1, febris intermittens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: scorbutus 3, bronchitis 2, febris gastrica simplex 2.

= Till utländsk ledamot af Svenska Läkaresällskapet föreslogos af Hrr BRUZELIUS och MALMSTEN Medicine Professorn vid universitetet i Tübingen Dr FELIX NIEMEYER, bekant genom flera lärda arbeten, hvaribland företrädesvis »Lehrbuch der specielle Pathologie und Therapie».

= Hr MALMSTEN afgaf enligt upprättade numeriska tabeller en redogörelse för *morbilitets- och mortalitetsförhållandena vid Serafimerlasarettets medicinska afdelning åren 1863—1864.*

= Hr v. SYDOW redogjorde för följande i hans praktik förekomna anmärkningsvärda sjukdomsfall och förevisade de vid obduktionerna tillvaratagna preparaten.

1. *Aneurisma aortæ & arteriæ innominatæ.*

Handlanden P., 31 år gammal, sjuknade, efter att hafva någon tid känt sig obestämdt illamående, i slutet af November 1864. Han vårdades då af annan läkare och ansågs hans sjukdom hafva varit en tyfoidfeber med mer än vanligt allvarsamma bronkitsymtomer. Omkring jultiden såg jag honom ett par gånger och företedde han då: svår dyspné, utmärkladt utseende, stark feber, ymnig svettning; lungorna fulla af slem, ymniga, purulenta, stundom blodiga sputa. — Först i medio af Februari såg jag honom ånyo. Under mellantiden hade han varit mycket bättre och till och med ute. — Dyspnén, hvilken aldrig varit fullkomligt borta hade ånyo ökats, så att inspirationen tidtals var hvisslande, expirationen åter bullrande genom grofva slemrassel, hostan var frequent, hård, skällande; rösten föga hes. Auskultation af lungor och hjerta var svår, om ej omöjliggjord genom de anmärkta respirationsförhållanderna. Perkussionen lemnade ej anmärkningsvärda resultat. Fix smärta anmärktes icke. Patienten var sömlös och tvungen att hålla sig i en mer eller mindre sittande ställning.

I slutet af Februari månad började sputa allt oftare och slutligen ständigt blifva blodiga, den upphostade blodmängden blef allt betydligare, ehuru någon egentlig blodstörtning icke infann sig. Under sednare tiden tillkommo qväfningsattacker och uti en sådan afled patienten den 19 Mars.

Vid obduktionen befanns hjertat något förstoradt. Aorta var ateromatöst förtjockad, så att dess inre yta var knottrig och rödaktig, en förändring, hvilken började strax öfver de friska aortavalvlerna och hvilken sedan in crescendo sträckte sig öfver aortas pars ascendens samt äfven till en del öfver arteria innominata. Omkring tvenne tvärfinger öfver nämnde valvler. till höger visade sig ett ojemnt ovalt hål med jemna släta kanter och af en blyertspennas kaliber och detta hål ledde in till en eljest sluten aneurismahåla, hvilken var utspänd af klumpad blod och fibrer. Denna plommonstora aneurismasäck gaf utifrån ett utseende, som aorta här blifvit knöiformigt utvidgad. Ett analogt, nästan lika stort hål ledde ifrån arteria innominatas bakre vägg in uti en större, af liknande innehåll utspänd och trachea något komprimerande aneurismasäck, hvars bakre vägg bildades af tracheas framsida. Då nu genom spritens inverkan aneurismets innehåll nästan alldeles försvunnit, utgöres denna bakre vägg af 6 mer eller mindre blottade trachealringars framsidor samt deras mellanliggande partier; hvilka sednare förete 5 stycken större

och mindre hål, genom hvilka aneurismahålan direkte kommunicerar med tracheas kavitet. Slemhinnan i trachea särdeles omkring nämnde hål röd och hård. Lungorna företedde kongestionstillstånd.

Aneurismer förekomma vid 30 års ålder jämförelsevis sällsynt. VRACHOW uti sin handbok för Pathologie och Therapie anger dock att 3 fall af 59 förekommit emellan 25 och 35 år. Annu sällsyntare uppgifver WUNDERLICH närvaron af aneurisma arteriæ innominatæ hvilken uti 915 aneurismafall uppgifves hafva förekommit 23 gånger. Uti sistnämnde författare angifves äfven att ett aneurisma arteriæ innominatæ sällan brister inåt; ett förhållande, hvilket dock här egt rum och detta uti sjelfva trachea och ej uti högra bronki- algrenen, hvilken i dessa fall angifves såsom den hufvudsakligen lidande utaf lufttrören. Att blödnigarne från aneurismasäcken ej varit betydligare, trots de betydliga direkta kommunikationsvägarne mellan arteren och trachea, har sin naturliga förklaring uti närvaron utaf de betydliga coagula hvilka fyllde aneurismasäcken.

2. *Aneurisma arteriæ vertebralis.*

Det andra af de anatomiska preparater jag har att i dag framvisa är taget från liket efter en 61-årig enka L. Denna qvinna, hvilken jag under Maj månad 1864 vårdade för en höggersidig lunginflammation, led redan då, sedan något år tillbaka, af dysloquia samt paresis extremitatum, hvilka fel hon påstod sig hafva fått genom repeterade slagattacker. I den tanke att qvinnan verkligen lidit utaf repeterade hemorragier uti hjernan och att såsom sviter utaf dessa en ramollition kunde qvarstå, utforskade jag hvarken då eller sedanare noggrannare huru dessa uppgifna slagattacker förhållit sig, helst gumman var mycket svår att förstå för sitt slöddrande tal och ingen af hennes omgifning kunde gifva någon närmare, fullständigare uppgift. Under detta årets lopp har jag flera gånger måst besöka patienten och visade sig derunder utom dysloquia, hvilken nu ökades till den grad att gumman slutligen blef omöjlig att förstå till och med vid expression af enstaka ord, samt paresen, hvilken var mest framstående i venstra sidans extremiteter, en ständig oro och jämmerklagan såsom de mest framstående symtomerna. — Om förhållandet vid dödsmomentet saknas närmare uppgifter. —

Obduktion (36 timmar efter döden) visade: Dura mater på flera ställen intimt förenad med cranium. Ödem i en betydlig mängd emellan hjernhinnorna på hjernans konvexa yta, särdeles framtill på den högra sidan. Arachnoidea här och hvar opalescerande. Pia mater låter lätt aflossa sig, dess kärl måttligt blodfyllda. Pachionska granulationer hafva på flera ställen intagit nedre väggen af långa blodledaren. Hjernan fast, af medelmåttig blodhalt. Ventriklarne innehålla hvardera 1 å 2 teskedar klart, tunnt, rödaktigt fluidum. — Thalami optici och corpora striata, noggrannt undersökta, visade en åt rostgult stötande färgskiftning och i bakre delen af corpora striata visade sig en tydlig uppmjukning. Framom och något mer till venster på medulla oblongata visar sig en tumör af omkring $\frac{3}{4}$ tums längd,

täckande och komprimerande en stor del af medulla oblongatas främre yta. Denna tumör är upp- och nedtill afrundad, blåaktig till färgen och är tydligen en utvidgning utaf arteria vertebralis sinistra eller med andra ord ett aneurism utaf samma arter.

För att lemna preparatet i någorlunda orubbadt skick, har jag ej velat noggrannare undersöka tumören, dock har vid uttagningen tyvärr arterens öfre ända blifvit afskuren.

3. *Ruptura cordis.*

Utom dessa fall har jag under året varit i tillfälle att se äfven en annan temligen sällsynt företeelse, åtminstone vid så tidig ålder, nemligen en ruptura cordis hos en något öfver 8-årig flicka. Flickan, hvilken aldrig blifvit af mig vårdad, hade någon tid förut genomgått en reumatisk feber och vid obduktionen fanns hjertsäcken full af blodlefrar, hjertat fanns något nedom hälften utvidgadt, så att det erbjöd formen af ett timglas, nemligen större bredd vid basen och spetsen och hopkrypning emellan dessa delar. Märken efter en perikardit visade sig dels genom mindre bandformiga adherenser, dels genom intim sammanväxning af hjertat och hjertsäck till en betydligare utsträckning. Den springformiga rupturen låg strax ofvom der denna sammanväxning slutade och till höger. Endast den venstra hjertkammaren var intresserad uti utvidgningen och endocardium i den utvidgade delen visade snart sagdt ett nät af oregelbundna springor eller bristningar. Flickan afled hastigt under natten efter att dagen förut hafva varit ute och rört sig.

Angående de tvenne förstnämnda af dessa fall samt aneurismernas uppkomstsätt och symtomatologi uppstod diskussion, hvaruti deltog Hrr BRUZELIUS, KEY, MALMSTEN, v. SYDOW och Prof. HJELT. — Efter af Hr Key framställd anhållan öfverlemnade Hr v. Sydow de förevisade preparaten till Kgl. Karolinska Institutets patologiskt-anatomiska samling.

= Hr LUNDBERG FR. redogjorde i korthet för en i »Zeitschrift für Biologie» intagen uppsats med titel: *Ett Bidrag till Typhusfeberns Etiologie* af Professor Dr L. BUHL.

Antagandet att orsakerna till typhus vore att söka i människors dagliga sysselsättning, i de hastiga temperaturvexlingar för hvilka de utsättas; i mängd och osmältbarhet af födoämnen, i dryckens olikhet, i bostäders beskaffenhet m. m., som man uppgifvit, hade förekommit författaren småaktigt. »En sjukdom som anfaller icke blott enskilde, utan som likaväl kan kasta sig öfver en hel stadsbefolkning som öfver innevärnarne i ett enda hus måste ha en orsak i stor skala.» En sådan är emellertid knappt antydd i GRIESINGERS och HIRSCHS förträffliga undersökningar. Att med någon bestämdhet angifva en sådan, är ändamålet med dessa rader. För att nå detta, begagnade författaren såsom material det stora antal af typhus å sjukhuset i München döde, hvilka af honom obducerats och hvilka

för sista 10 åren uppgå i rundt tal till 900. Det årliga antalet af obducerade typhuslik uppgick

1855 till	65.
1856 »	108.
1857 »	112.
1858 »	150.
1859 »	74.
1860 »	34.
1861 »	45.
1862 »	107.
1863 »	115.
1864 »	89.

Summa 899.

Häraf synes att typhusfeberns extensitet i München olika år varit mycket olika, så att maximum uppgått ända till 4—5 gånger minimum; och, hvilket är viktigare, att en stegring förekom från 1855 till 1858, och från 1859 en betydlig sänkning, hvarefter åter igen efter 1861 en stegring uppkom.

Af en annan tablå visar sig att mortaliteten i typhus varit störst under December, Januari, Februari och Mars, men synnerligen under Februari, att den varit minst i Maj, Augusti och Oktober samt att den under Juni och Juli endast obetydligt ökats, då den deremot i September icke obetydligt stegrat sig. Den största minskning deri inträffade i Mars och April, hvaremot i November en rask stegring bemärktes.

Afser man från några små vexlingar af sjukdomen, så påtränger sig, efter ofvan meddelade erfarenhet, den frågan om icke det flera år efter hvarandra fortgående stigandet och det derpå följande aftagandet är beroende på en bestämd lag, eller beror på en bestämd orsak, som undergår analoga fluktuationer. Härmed kan naturligtvis icke menas en människas olika och vexlande individualitet eller den specifika orsaken till en abdominaltypus, hvilken, då den frambringar en sjukdom med konstanta patologiskt-anatomiska karakterer, på alla tider och ställen måste vara den kvalitativt samma, utan den biorsak (Hilfsursache) hvilken än hindrar än befordrar den specifika orsak, som måste anses såsom grunden till typhusfeberns in- och extensitet, till dess epidemiska eller sporadiska uppträdande.

Enligt ofvan framställda erfarenhet är orsaken närmast att söka i årstiderna och temperaturförhållanderna. Griesinger angifver »att hösten mest och våren minst gynnar typhus samt att sträng vinter direkt motarbetar dess utbredning.» Enligt iakttagelser för 8 år (1856—63) i München, inträffade deremot under våren och sommaren 252 sjukdomsfall, men under hösten och vintern nästan dubbelt så många eller 493. Hirsch har kommit till ett liknande resultat.

Men genom denna observation visas endast huru typhus förhåller sig under vissa år och icke huru dess till- och aftagande i stort flera år efter hvarandra kommer till stånd. Dessutom kan ty-

phus på andra ställen förhålla sig till årstiderna tvärtemot hvad förhållandet varit i München, så att temperaturens inflytande på typhusfeberns in- och extensitet icke kan försvaras. Och att detsamma är förhållandet med atmosfäriska nederbörden ådagalägger författaren genom en tablå, som utvisar att mängden af denna icke inverkar på typhusfeberns in- och extensitet.

Den ofta uttalade satsen, att efter långvarigare regn epidemier äro allmänna icke allenast saknar grund, utan är helt och hållet falsk. De största års-summorna af meteorisk nederbörd, falla på åren 1859 och 1860 och just 1860 och 1861 erbjuda minimum af typhusmortalitet.

Dessa betraktelser ledde slutligen författaren till undersökning af *Grundvattnet* i dess förhållande till typhus. Säsom bekant är kom PETTENKOFER, under sina forskningar öfver choleras etiologi, på den genialiska idén att fästa en större uppmärksamhet vid det under jordytan befintliga vattnet, och sedan dess (1856) hafva mätningar af grundvattenståndet och dess nivåstånd från jordytan ända till denna dag i München (hvar 14 dag i 5 brunnar) blifvit utförda. Författaren är nu i tillfälle att framlägga jemförelse mellan grundvattnets vaxlingar i München sedan 1856 med typhusmortaliteten under samma tid, hvarigenom ådagaläggas, att det existerar ett verkligt sammanhang mellan grundvattnets oscillationer och typhus' in- och extensitet; att detta förhållande beträffar icke blott ett enda år, utan *alla* observationsåren;

att så länge grundvattnet fortfarande stiger, aftager också antalet af dödsfall i typhus, men så länge det förra fortfarande faller, ökas antalet af de sednare;

att typhus icke egentligen står i förhållande till grundvattnets nivå utan till dess rörelse;

att ju hastigare, djupare och mera ihållande grundvattnet sjunker desto in- och extensivare och desto långvarigare blir en typhusepidemi, och deremot ju hastigare, högre och mera fortfarande grundvattnet stiger desto hastigare aftager eller försvinner den.

Författaren anser efter dessa iakttagelser icke betänkligt att, såsom Pettenkofer för cholera, för typhus antaga en specifik orsak i jorden, som frigöres med grundvattnets fallande, men som genom dess stigande bindes.

Söker man den specifika orsaken till typhus, såsom infektionssjukdom i obekanta sönderdelningsprodukter af organiska ämnen, i putrida materier, så är det också de otaliga organiska bildningar, hvilka på ofvanangifna sätt blifvit blottade och hvilkas sönderdelningsprodukter i gasform eller bundna vid vattenångor genom öfverliggande porösa jordlager uppstiga och på ytan framträda; och ju hastigare, djupare och mera ihållande grundvattnet sjunker desto större kvantiteter sönderdelade organiska substanser frigöras, hvaremot ju hastigare det stiger, desto större mängd af dessa ämnen bindes eller öfversvämmas och blifver derigenom oskadlig.

För att motverka dessa inflytelser föreslås 2 palliativmedel:

- 1) sträng tillsyn, att icke i förruttelse stadda organiska ämnen

(köksaffall, urin, träck etc.) må inblandas i den grund och botten, på hvilka boningshus stå eller från hvilken en underjordisk vattenströmning mot boningshus eger rum; 2) åstadkommandet af en god och stark luftströmning.

= Hr L. redogjorde vidare för en uppsats om *Phthiriasis* og *Mundens Byggnad hos Pediculus* af Professor SCHIÖDTE. (Hospitaltidende *Nr* 25, 1865).

Den åsigt att lössen hafva mandibler är oriktig och oförenlig med de första, enklaste och säkraste satserna om arthropodernas morfologi, och läkarne torde blifva nöjda med att blifva af med den gamla phthiriasis. Ty sedan man börjat inse att denna sjukdom icke längre kan hållas i lif med fabulösa berättelser, uppehålls den f. n. endast genom den föreställning att lössen hafva munn, hvarmed de kunna bitas och äta sig in i huden samt sålunda framkalla »dels öppna dels täckta lusbölder.» Blir det blott klart, att lössens hela byggnad är beräknad för ett blodsugande djur, så torde också en egendomlig lussjuka, i den bemärkelse detta ord hittills blifvit taget, komma att anses omöjlig, såvida man icke vill vända tillbaka till den gamla tron, att löss utan vidare kan jäsa ut af hudens exkretioner. Skall derföre namnet icke försvinna torde det böra användas endast om de tillstånd i huden, som uppkomma genom en långvarig misshandling genom blodsugande djur, tillsammans med inverknings, som kunna förutsättas hos individer, som vanligen tjena såsom boställe och näring för sådana snyltdjur.

Författaren fäster vidare uppmärksamhet på, att alla undersökare efter SWAMMERDAM mer eller mindre hafva missförstått den afhandling i detta ämne, som förefinnes i hans Biblia naturæ; och dock var den undersökning, som derför ligger till grund lika sinnrik och felfri som afhandlingen är fullständig, klar och lefvande. Hr Schiödde framställer derefter en kort historik om de undersökningar, som blifvit gjorda om lössens byggnad och åsigterna om lussjukan, samt derefter sina egna undersökningar om de begge racerna af *Pediculus humanus* samt beskriver de iakttagelser han gjort på den största af dessa (*P. vestimentorum*) under sugningsprocessen, då underläppen är inskjuten i ett svehål och fästad genom mothakar. Om hufvudet då försigtigt afklippes strax framom ögonen, så blifver främre delen af detsamma fastsittande i huden, och om man då långsamt och försigtigt tager det löst med pincetten och lägger det under mikroskopet, så ser man en framskjuten, i ändan med mothakar beväpnad, kort, mörkbrun snabel, ur hvars spets ett än kortare, än längre, hinnaktigt rör hänger fram. Lägges nu ett täckglas på preparatet, försvinna alla de framskjutna delarne och man har framför sig de gamla afbildningarne (enligt ERICHTSON och SIMON) med bit-mund, med mandibler och palper. Det lättaste tryck drifver allt utehängande in i hufvudet och bäri ligger orsaken till de olika beskrifningarne och åsigterna.

Den 1 Augusti.

Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Harläppsoperation. — Mortalitetsstatistik.

= Till biblioteket anmäldes:

12:ter Bericht über das gymnastisch-orthopädische Institut zu Berlin von Dr H. W. BERENDT. Berlin 1865. Gåfva af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 16 till och med Lördagen den 22 Juli 1865:

Sjukligheten obetydlig. — Af smittkoppor hafva 41 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 16 läkare):

Mening. cerebro-spin.	1.	Morbilli	1.	Pneumonia	2.
Diphtheria	5.	Delirium tremens	1.	Pleuritis	1.
Angina membranacea	3.	Syphillis	3.	Febris gastr. simplex	14.
Cholera nostras	5.	Gonorrhoea	11.	Gastritis. Enteritis .	2.
Cholera	9.	Meningitis cerebrealis	3.	Colitis	3.
Dysenteria	1.	Neuralgia	2.	Rheumatismus acutus	4.
Diarrhoea	52.	Conjunctivitis	7.	Erysipelas	1.
Febris intermittens...	6.	Otitis	4.	Urticaria	2.
Angina parotidea	1.	Ang. tons. & faucium	12.	Febricula	1.
Variolæ. Varioloides	5.	Pericarditis	2.		
Scarlatina	19.	Bronch. Cat bronch.	15.		
				Summa	198.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 22 Juli 180, hvaraf 93 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, scarlatina 1, delirium tremens 1, gonorrhoea 1, pneumonia 1, nephritis 1, metritis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 22 Juli 108, hvaraf 45 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhoea 3, syphillis 2, cholera 1, febris intermittens 1, variolæ 1, scarlatina 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 22 Juli 181, hvaraf 142 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 18, scarlatina 3, delirium tremens 2, neuralgia 2, angina tonsillaris 2, pneumonia 2, erysipelas 2, diphtheria 1, syphillis 1, febris gastrica simplex 1, peritonitis 1, nephritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 22 Juli 47; inkomne under veckan: delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, peritonitis 1, icterus 1, mastitis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 3, catarrhus intestinalis 2, conjunctivitis 1, enteritis 1, nephritis 1. — *Polikliniken*: catarrhus gastro-intestinalis 8, conjunctivitis 6, bronchitis 3, pneumonia 2, diphtheria 1, variolæ 1, scarlatina 1, pleuritis 1, gastritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 22 Juli 52; inkomne under veckan: pneumonia 2, diarrhoea 1, scarlatina 1, conjunctivitis 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade: 9; embolia 1, parametritis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade: 7; parametritis 1.

På *Diakonis-sjukhuset*: sjukantalet den 22 Juli 29; inkomne under veckan: angina tonsillaris 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 22 Juli 177, hvaraf 86 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 22 Juli 157, hvaraf 136 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 23, gonorrhöa 3.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhöa 33, scarlatina 22, bronchitis 17, variolæ 16, febris gastrica simplex 8, rheumatismus 8, febris intermittens 6, ophthalmia 3, pneumonia 3, gastricismus 3, febris typhoides 2, varicellæ 2, meningitis cerebialis 2, neuralgia 2, angina tonsillaris 2, laryngitis 2, pertussis 1, apoplexia cerebri 1, erysipelas 1.

4. I *stadens fängelser*: scorbutus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 9, scorbutus 7, pneumonia 1, erythema nodosum 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 23 till och med Lördagen den 29 Juli 1865:

Sjukligheten ökad. — Af smittkoppor hafva 27 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 17 läkare):

Diphtheria.....	8.	Meningitis cerebialis	1.	Metritis.....	1.
Cholera nostras.....	9.	Neuralgia.....	1.	Rheumatismus acutus	5.
Cholera.....	28.	Conjunctivitis.....	5.	Erysipelas.....	3.
Dysenteria.....	5.	Otitis.....	5.	Furunculus.....	1.
Diarrhöa.....	144.	Ang. tons. & faucium	24.	Carbunculus.....	1.
Febris intermittens	2.	Brouch. Cat. bronch.	8.	Rheum. recens afebril.	1.
Variolæ. Varioloïdes	2.	Pneumonia.....	1.	Febricula.....	1.
Variolæ.....	3.	Febris gastr. simplex	18.	Rubeola.....	6.
Scarlatina.....	15.	Gastritis. Enteritis.	2.		
Syphilis.....	2.	Typhlit. & Perityphlit.	1.		
Gonorrhöa.....	2.	Nephritis.....	1.		
				Summa	296.

2. Å *hufvudstadens sjukvårdsanstalter*:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 29 Juli 184; hvaraf 99 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 3, febris typhoides 3, bronchitis 2, pleuritis 2, cholera 1, scarlatina 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 29 Juli 115, hvaraf 60 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: diarrhöa 3, gonorrhöa 3, syphilis 2, bronchitis 2, pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, febris intermittens 1, pleuritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 29 Juli 145; inkomne under veckan: variolæ 14, pneumonia 4, gastritis 4, delirium tremens 3, rheumatismus acutus 2, febris typhoides 1, syphilis 1, febris gastrica simplex 1, peritonitis 1, metritis 1, oophoritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhöa 25, nephritis 2, erythema febrile 2, conjunctivitis purulenta 1, bronchitis 1, pleuritis 1. — *Polikliniken*: diarrhöa 13, bronchitis 2, diphtheria 1, febris intermittens 1, conjunctivitis 1, laryngo-tracheitis 1, gastritis 1, erysipelas 1, urticaria 1, furunculus 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 9.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 8; parametritis 1.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 29 Juli 26; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 29 Juli 174, hvaraf 85 mankön och 89 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 29 Juli 157, hvaraf 135 från staden och 22 från länet; inkomne: syphilis 19, gonorrhöa 6.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhöa 95, cholera nostras 18, scarlatina 15, variolæ 11, bronchitis 10, febris gastrica simplex 7, pneumonia 5, gastritis 5, peritonitis 4, pertussis 3, febris intermittens 3, angina tonsillaris 3, meningitis cerebri 2, apoplexia cerebri 2, diphtheria 1, nephritis 1, metritis 1.

4. I *stadens fångelser*: nephritis 1, rheumatismus acutus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 15, rheumatismus acutus 1.

= Hr MALMSTEN meddelade ur ett bref från Regementsläkaren Dr ZETTERSTRAND följande uppgifter angående ett *nytt moment vid harläppoperation*:

Sedan läppen, i fall så behöfves, blifvit lossad från tandköttet och kanterna på vanligt sätt renskurna, hvarvid man oftare felar genom att borttaga för litet än för mycket, införas nålarna (Carlsbadernålar) $\frac{1}{4}$ tum eller något deröfver från sårkanten i sнад riktning till inre sidan af sårytan, dock så att slemhinnan ej genomstickes, samt utföras åt motsatta sidan naturligtvis i omvänt förhållande; öfversta nålen anbringas först och derefter de två (eller tre) öfriga; den nedersta bör in- och utföras just i öfvergången emellan epidermis och epithelium. Sedan allt detta såsom vanligt är gjordt och innan sårytorna bringas i beröring med hvarandra, *sättes högra tumnageln emot den delen af nålen, som synes i öppningen, och ett pekfinger bakom hvardera ändan af nålen, som på detta sätt böjes, så att han bildar en afrundad vinkel.* Sårytorna, som nu sammanföras, komma sålunda i jemn beröring med hvarandra redan innan tråden blifvit omvirad. Denna anbringas dock naturligtvis på vanligt sätt och derutanpå, sedan nålarna blifvit afklippta, en kompress doppad i kallt vatten, hvilken ofta fuktas ånyo. Efter omkring 60 timmar — t. ex. från söndags e. m. till onsdags morgonen — under hvilken tid patienten ej bör tala mycket ej heller tugga, kan man tryggt uttaga nålarna; — härvid bör tråden oljas en god stund förut, venstra

handens fingrar stödjä läppen, och nålarna, den ena efter den andra, uttagas, — ej med »skrufning» — utan så att de alltid gå i sitt eget spår eller med en rörelse liknande den, hvarmed tången utföres vid tångförlossningar. Först derefter anläggas, om man så vill, häft-plåster-remsor, som räcka från den ena kinden till den andra och förnyas hvarannan eller hvar tredje dag — ett par eller tre gånger efter omständigheterna. Fördelarne af det anförda momentet vid operationen äro: att all stramning och klämning förhindras, att sår-ytorna komma i en jemn och fullständig beröring med hvarandra, att den hastiga läkningen i hög grad befordras, så att nålarna förr än annars kunna uttagas, att det ej kan komma i fråga att »lägga häfter under ändan af nålarna», hvilka till följe af sin ställning ej kunna äta sig in i skinnet eller vid uttagandet efterlemna hål, som äro afånga åt sidorna, hvilket annars ofta inträffar, samt att patienten, så snart den lilla operationen är verkställd, har liten eller ingen smärta deraf.

På detta sätt har jag med bästa framgång här under mötet opererat för harläpp en hustru och en beväring, äfvensom hemma, kort före resan hit, en 82-årig gubbe, som led af ett kräftsår i underläppen af $\frac{1}{2}$ valnöts storlek, upptagande nästan halfva läppen; lyckligtvis var hans läpp af naturen så rundeligt tilltagen att han en vecka efter operationen kunde resa hem med en hyggligare mun än han hade före kräftsårets uppkomst.

På grund af ofvanstående anser jag att harläppssöm alltid bör på detta sätt verkställas, hvarhelst i ansigtet den kan komma i fråga, och bör nålens böjning naturligtvis lämpas efter tjockleken af de delar, som skola genomstickas.

= Hr MALMSTEN meddelade vidare ett sammandrag af *mortalitetsstatistiken* öfver i liförsäkringsbolaget Skandia försäkrade personer under åren 1855—1864.

Under dessa år hade summa 121 personer afidit i följande sjukdomar eller tillfölje af följande olyckshändelser, nemligen:

Lungsot	18.	Hjerninflammation	3.
Nervfeber	15.	Vådlig händelse	3.
Lunginflammation	10.	Hjernuppmjukning	2.
Hjernblödning	9.	Magsår	2.
Bukhinne-inflammation	8.	Sockersjuka	2.
Drunkning	6.	Lefvercirrhos	2.
Sjelfmord	6.	Syfilitiskt hjernlidande	1.
Lefverkräfta	5.	Ansigtsros	1.
Magkräfta	5.	Inflammation i lufttrören	1.
Brights njursjukdom	5.	Bronchitis capillaris	1.
Asiatisk cholera	4.	Akut reumatism och hjert-	
Kroniska hjertsjukdomar	4.	inflammation	1.

Epilepsia	1.	Smittkoppor	1.
Benröta i ryggkotorna . .	1.	Pyemi	1.
Ryggmärgstvinsot	1.	Kronisk Alkoholsjukdom .	1.
Gula febern	1.		

Summa 121.

Tuberkulos och Typhus hade således varit de betydligt öfvervägande dödsorsakerna och ville Hr M. bland de öfriga påpeka den relativt betydliga frekvensen af död genom våldlig händelse och genom sjelfmord samt tillfölje af mag- och lefverkräfta, hvilken sistnämnda sjukdom ofta nog har ett lika latent som hastigt förlopp.

Den 15 Augusti.

Prisämne. — Utländsk ledamot. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Mikroskopiska preparater. — Kalabarbönan. — Torsklefverolja. — Förgiftningsfall. — Presidenten LINCOLNS skottskada. — Pachymeningitis. — Tumör & Cranium.

= Ordföranden anmälde, att, i öfverensstämmelse med reglementet för priset § 5, de af Sällskapets medlemmar, som det önskade, egde att till Sällskapets komité inkomma med *förelag till prisämne* före den 1 instundande September.

= Till utländsk ledamot af Svenska Läkaresällskapet utsågs genom val Professorn i medicin i Tübingen Dr FELIX NIEMEYER.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Marienbad in der Sommersaison 1864 nebst einigen Bemerkungen zur Balneo-Therapie der Chronischen Metritis (des chronischen Uterusinfaret) von E. H. KISCH. Prag 1865. Gåfva af författaren. — Bidrag till Sveriges officiella Statistik. L) Statens jernvägstrafik. 2. Trafikstyrelsens und. berättelse för år 1863. Stockholm 1865. Gåfva från *Statistiska byrån*. — Le Congrès et le traité de Genève. Aout 1864. Associationsinternationales de secours aux militaires blessés. 3:ième Edition. Gåfva från *Föreningen för frivillig sjukvård i fält*.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 30 Juli till och med Lördagen den 5 Augusti 1865:

Sjukligheten mindre än föregående vecka; ej betydlig. — Af smittkoppor hafva 26 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall: (från 15 läkare):

Febris typhoides	1.	Delirium tremens	1.	Febris gastr. simplex	13.
Mening. cerebro-spin.	1.	Syphilis	4.	Colitis	2.
Diphtheria	3.	Gonorrhoea	4.	Typhlit. & Perityphlit.	1.
Cholera nostras	2.	Neuralgia	4.	Peritonitis	1.
Cholera	10.	Conjunctivitis	3.	Icterus	1.
Dysenteria	3.	Otitis	3.	Nephritis	1.
Diarrhoea	124.	Ang. tons. & faucium	24.	Metritis	3.
Febris intermittens	2.	Laryngo-tracheitis	3.	Rheumatismus acutus	4.
Variolæ. Varioloides	5.	Bronch. Cat. bronch.	10.	Erysipelas	4.
Variellæ	1.	Pneumonia	2.		
Scarlatina	6.	Pleuritis	1.		

Summa 247.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: inkomne under veckan: scarlatina 2, delirium tremens 2, bronchitis 2, icterus 2, febris puerperalis 1, typhlitis 1, metritis 1, rheumatismus acutus 1, parametritis puerperalis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: inkomne under veckan: syphilis 5, cholera 2, diarrhoea 2, bronchitis 2, gastritis 2, gonorrhoea 1, pneumonia 1, peritonitis 1, nephritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 5 Aug. 148, hvaraf 107 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 12, delirium tremens 4, syphilis 4, pneumonia 3, gastritis 2, diarrhoea 1, bronchitis 1, pleuritis 1, icterus 1, nephritis 1, metritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 6, conjunctivitis 2, bronchitis 2, nephritis 2, furunculus 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 21, bronchitis 4, gastritis 2, diphtheria 1, scarlatina 1, conjunctivitis 1, angina tonsillaris 1, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 5 Aug. 54; inkomne under veckan: gastritis 2, pertussis 1, angina parotidea 1, scarlatina 1, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 7.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 7; pneumonia 1.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 5 Aug. 27; inkomne under veckan: enteritis 1, erythema nodosum 1.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 5 Aug. 147, hvaraf 127 från staden och 20 från länet; inkomne: syphilis 24, gonorrhoea 6.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 136, scarlatina 25, bronchitis 12, variolæ 9, febris gastrica simplex 7, febris intermittens 6, rheumatismus 6, cholera nostras 5, angina tonsillaris 4, pneumonia 3, ophthalmia 3, diphtheria 2, varicellæ 2, febris typhoides 1, angina membranacea 1, dysenteria 1, febris puerperalis 1, meningitis cerebrialis 1, apoplexia cerebra 1, gastricismus 1, peritonitis 1, nephritis 1, cystitis 1, erysipelas 1.

4. I *stadens fångelser*: delirium tremens 2, angina tonsillaris 1, diarrhoea 1, conjunctivitis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 3, bronchitis 2, scorbutus 2.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 6 till och med Lördagen den 12 Augusti 1865:

Sjukligheten obetydlig. — Af smittkoppor hafva 19 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 15 läkare):

Febris typhoides.....	1	Syphilis.....	2	Gastritis. Enteritis .	2
Pertussis.....	1	Gonorrhœa.....	3	Peritonitis.....	1
Cholera nostras.....	1	Neuralgia.....	2	Nephritis.....	1
Cholera.....	1	Conjunctivitis.....	1	Metritis.....	5
Diarrhœa.....	56	Otitis.....	4	Rheumatismus acutus	1
Febris intermittens..	7	Ang. tons. & faucium	13	Erysipelas.....	3
Angina parotidea....	1	Laryngo-tracheitis....	1		
Variolæ. Varioloidea	3	Bronch. Cat. bronch.	12		
Scarlatina.....	3	Pleuritis.....	1		
Delirium tremens ...	2	Febris gastr. simplex	14		
				Summa	142.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 12 Aug. 186, hvaraf 106 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 1, cholera 1, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1, perimetritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 12 Aug. 101, hvaraf 38 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhœa 4, syphilis 3, gastritis 2, diarrhœa 1, angina tonsillaris 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 12 Aug. 151, hvaraf 106 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 12, delirium tremens 5, diarrhœa 3, febris typhoides 2, pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, dysenteria 1, febris intermittens 1, conjunctivitis 1, pleuritis 1, peritonitis 1, perimetritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhœa 3, bronchitis 2, pneumonia 1. — *Polikliniken*: diarrhœa 6, furunculus 2, pertussis 1, febris intermittens 1, scarlatina 1, conjunctivitis 1, angina tonsillaris 1, bronchitis 1, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 12 Aug. 54; inkomne under veckan: scarlatina 2, syphilis 1, conjunctivitis 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 12; febris puerperalis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 2.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 12 Aug. 24; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 12 Aug. 152, hvaraf 133 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 16, gonorrhœa 7.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhœa 59, scarlatina 14, febris gastrica simplex 11, febris intermittens 8, bronchitis 8, cholera nostras 4, variolæ 4, angina tonsillaris 4, rheumatismus 4, dysenteria 3, ophthalmia 3, febris typhoides 2, angina parotidea 2, morbilli 2, varicellæ 2, otitis 2, pneumonia 2, nephritis 2, meningitis cerebri 1, apoplexia cerebri 1, gastricismus 1, peritonitis 1, cystitis 1, metritis 1, erysipelas 1.

4. I *stadens fängelser*: delirium tremens 1, rheumatismus acutus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhœa 8, bronchitis 2.

= Hr SANDAHL O. förevisade en samling af väl utförda *mikroskopiska preparater öfver officinela droger*, tillverkad af C. ROHDIG och lofordade den härvid tillämpade metod, hvarigenom en drogs duglighet med lätthet på mikroskopisk väg kan bestämmas och hvarigenom vid tvifvelaktiga och tvistiga fall t. ex. vid bestämmandet af kinabarkar o. s. v., vextcellernas struktur, ställning och innehåll med säkerhet angifva drogens verkliga beskaffenhet.

Äfven ordföranden och Hr MALMSTEN ansågo dylika samlingar ega en särdeles vigt för ett säkert bestämmande af officinela vextämnen.

= Hr SANDAHL delgaf Sällskapet vidare efter BUCHNERS Repertorium för Pharmacie ett referat om *Kalabarbönan* och en deraf i stort uppkommen förgiftning, hvilket referat skulle i tidskriften ingå.

Hr S. meddelade i sammanhang härmed att det s. k. Kalabarpapperet, som af oftalmologerna användts för kontraktion af pupillen, men som genom sin retande egenskap vållade olägenhet, på sednare tider blifvit fördelaktigt ersatt af *Kalabargelatin*, som torde vara den bästa formeln för dylika preparater.

= Hr SEBARDT förevisade ett nytt slag, särdeles ren och klar *torskleverolja*, hitförsänd af apotekaren KRON i Bergen.

Hr MALMSTEN anmärkte att den i Sverige till en början rådande fördom, att den mörka oljan vore den verksammaste, numera kunde anses helt och hållet försvunnen, sedan erfarenheten på det bestämdaste visat att den rena oljan både är verksammare och lättare kan fördragas; och antydde Hr M. för öfrigt det allt mer vidgade bruk oljan på sednare tid vunnit genom dess kombinerings med quinins och jernmedel m. m. Dess förmodade jod- och bromhalt har deremot ej konstaterats, utan verkar oljan, som andra djurfett, närande. Gifven endast såsom nutriment och utan medikamentös tillsats torde den derföre, åtminstone för barn, med skäl kunna ersättas genom ett ymnigt begagnande af godt och färskt smör vid måltiderna.

Hr GRÅHS, SANDAHL O. och ordföranden yttrade sig i samma rigtning som Hr Malmsten.

= Ordföranden meddelade enligt Pharmaceutical Journal för Augusti innevarande år att *förgiftningsfall* inträffat i Konstantinopel derigenom att *Radix Jalappæ* befunnits förfalskad med rötterna af *Aconitum ferox* och möjligen andra *Aconitumarter*.

= Sekreteraren redogjorde efter Lancet för den 17 Juni för den *skottskada*, som vållat Presidenten i Förenta Staterna ABRAHAM LINCOLNS frånfälle:

Dr LONGMORE meddelar i Lancet för den 17 Juni en beskrifning af den skottskada, som drabbat presidenten Lincoln. Som bekant är hade i teaterlogen mördaren på några få fots afstånd bakifrån aflossat ett pistolskott mot sitt officers hufvud. Vid obduktionen befanns projektilen, som utgjordes af en liten rundkula, hafva tagit följande väg: den hade inträngt genom os occipitis, en tum till venster om sinus longitudinalis, slagit in ett benfragment, som den skjutit framför sig ungefär 3" in i hjernmassan, hade sedan devierat något åt höger, gått in i främre loben af högra hemisferen och hade der stannat omedelbart öfver högra ögonhålan, utan att vålla något direkt brott. Ej dess mindre befunnos *båda* orbitæ komminut frakturerade; bensplittorna i brottytorna stodo *indt* och dura mater som beklädde dem var helt och hållet oskadad. Dessa dubbla frakturer ansågos af obducenten, Dr TAPFT, troligen med rätta härleda sig af contre-coup.

Af annan åsigt är Dr Longmore på grund deraf att pannbenet, hvilket ligger gent emot det skadade stället på bakhufvudet och borde ha varit mest utsatt för contre-coup, här var oskadadt. Snarare förmodade Dr L. att brotten i ögonhålorna uppkommit genom hjernmassans undulation vid skakningen, hvilken med så stark impuls fortplantat sig mot orbitalväggarna att dessa frakturerats. — Till stöd för denna sin åsigt meddelar L. ett annat fall, der en kula gick in öfver främre randen af venstra os parietale och gick ut i närheten af tuber parietale på samma sida samt der man vid sektionen fann ett stycke af venstra orbitaltaket af en shillings storlek utslaget och nedpressadt i ögonhålan, utan spår till skada inom hjernskålen i dess närhet.

Naturligare än undulationen är dock förklaringen af dylika skador medelst contre-coup, åtminstone i det Lincolnska fallet, ty om äfven contre-frakturen ej så exakt ligger gent emot den först träffade punkten, böra väl de tunna och spröda orbitalväggarna snarare springa sönder än det relativt tjocka pannbenet.

= Enligt uppdrag af Hr TILLBERG meddelade sekreteraren vidare följande fall af *Pachymeningitis*, som förekommit å Garnisonssjukhuset.

Till Garnisonssjukhuset inkom den 14 Juli 1865 hästgardisten Å. 35 år gammal, behäftad med syfilis.

För första gången smittad i våras, vårdades patienten då härstädes för chancre och utskrefs i slutet af April, läkt efter 12 dygns lokal behandling. I medio af Juni månad observerade han ett rödfäckigt utslag på kroppen, vid sin uppkomst åtföljdt af feber med allmänt illamående och smärta i svalget. De lokala symtomerna hafva sedan dess bibehållit sig och under tiden tillökats af nya å

scrotum och i analregionen; de febrila gingo bort efter några dagar, och sedan dess har patienten hela tiden varit kry och rask, haft god aptit och sofvit godt om nätterna.

Status præsens den 15 Juli:

På armarne, bröstet och underlifvet ett yppigt roseola-utslag, bestående af större och mindre fläckar, som på de olika regionerna hafva ett något olika utseende; på armarne och underlifvet äro de blekröda, föga upphöjda öfver huden och tydligt skiljda ifrån hvarandra; på bröstet deremot hafva de på många ställen konfluerat till större oregelbundna plaques, som äro lifligt röda och synbart upphöjda öfver den friska hudens yta.

På venstra gombågen sitter strax till venster om uvula en ytlig mindre ulceration, och längre ned en ärtstor mukös papel. Båda tonsillerna äro något ansvallda och slemhinnan i svalget öfverallt hyperemisk. I rima ani och å scrotum sitta spridda större och mindre papler, som på sednare stället äro ulcererade i spetsen. Å præputium på det stället, der chankern haft sitt säte, kännes ännu en liten broskig förhårdnad. Cervical- och inguinal-körtlarne äro ansvallda men indolenta. Patientens allmänna tillstånd är godt; han har en god och kraftfull kroppsbyggnad och frisk ansigtsfärg. Hans digestionsorganer äro i godt skick. Ord.: Pilul. jodet. hydrargyros. I piller hvarje afton.

Den 20 Juli. Lindrig merkurialaffektion å tandköttet. Ord.: Sol. chlorat. kal. till gurgelvatten.

Den 22. Merkurialaffektionen ökad. Patienten upphör med pillerna och får några matskedar Sol. chlorat. kal. på dagen.

Den 26. Under de 2 sista nätterna har patienten haft svår värk i främre högra sidan af hufvudet och därför ej kunnat soffa. Aptiten är ej så god som förr och afföringen är trög, men för öfrigt mår patienten ej illa; om dagen är han fri från hufvudvärken. Exantemet har bleknat och är å de flesta ställen knappt synbart. Ord.: Laxans salinum.

Den 27. I natt har hufvudvärken icke varit så svår, men ökat sig på morgonen och fortfar ännu. Den sjuke ser klen och lidande ut och känner sig matt. Under rondan angreps han af häftiga uppkastningar och uppkräktes ett gallfärgadt slem. — Han har icke frusit eller haft feber; huden är varm och lindrigt svettande; pulsen 70 full och mjuk; respirationen jemn och obesvärad, tungan blöt något belaggd, buken mjuk, indolent; mjelten något uppdrifven; tvänne lösa öppningar under dygnet; urinen saturerad, sur, är fri från albumin. Frampå dagen blef hufvudvärken lindrigare och den sjuke kände sig då temligen väl, men något matt. Ord.: insmörjning af 30 korn ung. hydrargyri på aftonen och ett varmt bad följande morgon.

Den 28. Hufvudvärken under natten lindrig och patienten har sofvit, ehuru något oroligt. Han ser något raskare ut, men känner sig fortfarande matt.

Den 29. Under gårdagen hade den sjuke 9 å 10 epileptiforma anfall, hvardera af 2—3 minuters duration och åtföljda af sömn. Under konvulsionerna har han bitit sönder tungan. Natten har varit lugn och patienten har sofvit något; hufvudvärken är ej så svår, men den sjuke känner sig mycket tung i hufvudet. I öfrigt inga symtomer.

Den 30. Under gårdagen åter 2 konvulsiva anfall, som dock både till duration och styrka voro af lindrigare beskaffenhet än anfallena dagen förut. Tillståndet i öfrigt som i går. Ord.: ny insmörjning.

Den 31. Den sjuke ser dusig och tung ut och sofver mycket, men är fullkomligt redig. Hufvudvärken fortfar. Ingen frossbrytning eller feber; huden är lindrigt svettande och visar en temperatur af + 35° C. i axillen, pulsen 65; tungan tjockt belaggd, blöt, inga kräkningar sedan den 27; en liten öppning i går. Ord.: isblåsa på hufvudet.

Den 1 Augusti. Den sjuke ligger försänkt i djup sömn, tyst och stilla på högra sidan med hufvudet nedborradt i kudden. Han sofver oupphörligt, men är fullt redig, då han blir väckt. Hufvudvärken fortfar ännu, den har på de sista dygnen varit ihållande hela dygnet om; pulsen 60; lindrig merkurialaffektion åt tandköttet. Ord.: Enema terebinth.

Den 2. Försämringen fortgår. Den sjuke ligger i ett nästan soporöst tillstånd, vaknar visserligen då han väckes, men återfaller snart i sitt förra tillstånd; han svarar redigt, men trögt och långsam; pupillerna äro lika stora och af vanlig vidd, men något tröga i sina rörelser; conjunctiva är blek; sväljningsakten försiggår utan hinder; inga symtomer från lokomotionsorganerna; huden är varm och svettande; pulsen 62, mjuk och temligen full; respirationerna 24 jemna och obesvärade. Inga kräkningar; en frivillig afföring i går efter lavementet.

Den 3. Tillståndet nästan detsamma som i går; den sjuke ligger ännu på sida, men är mera soporös. Urinen har han ej kastat sedan i går afton; blåsan tappades och innehöll ungefär 1 kvarter mörkbrun urin. På e. m. började någon olikformighet i ansigtets drag visa sig jemte lätta öfvergående ryckningar i venstra handens fingrar, nässpetsen och högra munvinkeln voro dragna på sned, högra pupillen större och mindre rörlig än den venstra. Urinen afgick ofrivilligt i sängen. De paralytiska symtomerna tilltogo, respirationen blef ojemn, åtföljd af ett rosslande läte och den sjuke afled slutligen kl. 12 på natten.

Vid obduktionen den 5 Augusti anmärktes hufvudsakligen följande:

Förvaningen långt framskriden på vissa ställen af kroppen; ett betydligt emfysem i mjuka delarna på bröstet, halsen och på högra sidan af ansigtet. Ofvanpå högra hemisfären *under dura mater en större samling extravaserad, till största delen koagulerad blod*, som

på tjockaste stället var ungefär $\frac{1}{2}$ tum tjock; — blodutgjutningen hade sitt läge ofvanpå mellersta hjernloben, men en del af *det flytande blodet hade utbredt sig i ett tunnt lager öfver hela hemisferen*. Största delen af extravasatet var fästadt vid insidan af dura mater och följde med hinnan, då hon lossades från hufvudet. Resten, som låg kvar på hjernans yta lät med lätthet och fullständigt bortspola sig. Arachnoidea var något tjockare och dunklare på högra sidan än på den venstra samt fullkomligt hel. Pia mater var något ödematös i sulci intergyrnales; hennes stora kärl voro temligen utspända af blod, hennes finare voro, i likhet med dem på venstra sidan, måttligt blodfyllda. Ingen blodutgjutning emellan de mjuka hjernhinnorna förefanns. Blodledarne innehöllo tunnflytande blod, men ej spår af koaguleradt. Hjernmassan något lös och måttligt blodprickig, visade inga texturförändringar; medulla oblongata ej heller några; sidoven-triklarne innehöllo vardera en tesked rödfärgadt serum. Det vid hårda hjernhinnan vidfästade blodextravasatet var inneslutet emellan tvenne tydliga pseudomembraner, som vid periferien af blodutgjutningen sammansmälte till en; den ena af dessa membraner var grågul till färgen, mycket tunn och kunde med lika lätthet sönderslitas i alla riktningar; den var på ett ställe söndersprängd, hvarigenom det utgjutna blodet, som ursprungligen varit mera begränsadt, fått utlopp i hufvudet. Den yttre membranen var tjockare, temligen intimt förenad med, men dock aflos-sbar från dura mater, fläcktals nära 1 millimeter tjock och förvandlad till en grå bindväfsartad hinna. På några ställen märktes större och mindre ekymoser emellan henne och insidan af dura mater. En del af det extravaserade och koagulerade blodet var till konsistensen nästan skört, af en mörk rost-brun färg; den andra delen var seg och liknade färsk blodlever; det hela var genomdränkt af flytande mörk blod. På trenne ställen af paunbenet förekomma i benets yttre tafla en mängd hampfrökornsstora och mindre, på några ställen med hvarandra konfluerande, i grupper samlade, runda hål med skarpa kanter, hvilka utfylldes af mjuka, rosenröda cellproliferationer, som lika granulationsbildningar uppskjöto från benets diploë till ytan, men som icke visade spår af någon försiggången varafsöndring. Å några af de bredare balkarne hålen emellan, äfvensom i närmaste omgifningen omkring de nyss-beskrifna ställena förekommo en mängd mycket små, vårtformiga benafgringar emellan benet och benhinnan. På insidan var benet rödfäcktigt af en liflig hyperemi i kärlen, och fläckarne öfverdragna med ett ytterst tunnt exsudatanflog. — Hjertsäcken innehöll en jumfru halmgul serum, hjertat var något stort och sladdrigt och innehöll i båda halvorna flytande blod, men inga fibrincoagula; dess muskulatur var rödgrå till färgen, och venstra kammarens väggar voro tunnare än vanligt; endocardium jemte valvulerna friska. Båda lungornas voro fria från bröstväggen och öfverallt friska. — Magsäcken och tarmarne voro betydligt utspända af luft; den förra var för öfrigt tom med blek något förtjockad slemhinna, öfverdragen med ett tunnt lager segt slem. Tarmarnes slemhinna blek; de solitära och Pejerska körtlarne icke ansvälda; mjelten 6 tum lång och nära 4

tum bred var upplöst till en mörkröd grötformig massa; lefvern något förstörd, jemn och likformig i snittytan, till färgen rödgrå. Njurarne voro starkt blodfyllda, men i öfrigt friska. Ingenstädes i kärlen fanns koagulerad blod.

Preparat af Pachymeningiten förevisades.

Referenten ansåg att den korta tiden från patientens första angripande af syphilis (4 månader), jemte de nu förhandenvärande lindriga sekundära symtomerna deraf, ej gäfvé anledning till antagandet att sjukdomen stode på specifik grund, utan att troligare vore, det mannen, som sedan längre tid tillbaka hemfallit åt bränvinsmissbruk, tillfölje häraf erhållit disposition för det hjernlidande, som under hans vistelse på sjukhuset utbildats och slutat hans dagar; en åsigt, hvilken äfven Hr MALMSTEN, som anförde liknande fall, ansåg vara den rätta.

= Hr SANDAHL O. meddelade följande sjukdomshistoria, om en *tumör å Cranium* med lycklig utgång, meddelad af stadsläkaren i Skara Dr KARLBERG:

I början af Oktober månad förlidet år infann sig hos mig Maria A. och klagade öfver hufvudvärk, som hon sedan några veckor känt, alltjemt inskränkt till en liten fläck i venstra sidan af hufvudet. Patienten som vistades här i staden såsom elev vid härvarande kvinliga seminarium, var 22 år gammal, hade ett friskt utseende och sade sig alltid haft god helsa. Han har föräldrar och syskon i lifvet, hvilkas helsotillstånd äfvenledes är godt. Som undersökningen ej gaf någonting vid handen, antog jag hennes åkomma möjligen vara af hysterisk natur och föreskref dertföre blott något af de vanliga anti-hysteriska medlen. Efter en veckas förlopp kom flickan tillbaka och berättade att en »kula» slagit upp på det värkande stället, under det hufvudvärken fortfarit och stundtals varit särdeles svår. Vid undersökning varsnades nu verkliga öfver *bakre öfre vinkeln* af venstra hjesbenet en rund, ungefär 5-öre-stor svulst, som kändes hård och var ömmande. Sedan, i den tanka att här vore fråga om en subkutan abscess eller kanske en periostit, grötomslag någon tid blifvit använda, började svulsten höja sig samt kännas mjuk och nästan fluktuerande. Vid punktion med sonde exploratrice framkommo endast några droppar blod. Sedan några dagar derefter förnyad punktion lemnat samma resultat, men värken i tumören ytterligare tilltagit, gjordes för undersöknings skull en liten incision. Men då en massa blod härvid framstörtade, var jag i häpenheten mindre betänkt på undersökning än på blödningsens stillande. Efter någon tid vågades en ny incision och nu syntes i snittet en svampig, särdeles blodrik massa, som temligen lätt genomträngdes af butonnerade sonder i alla riktningar. Det gjorda såret började nu ulcerera och den svampiga, hjernlika massan låg slutligen blottad. Mera för att något göra, åu af hopp om dess nytta, användes nu tucheringar med Nitras argent. samt oljade kompresser, hvaraf tumören minskades och

värken tycktes patienten blifva lindrigare. Emot slutet af November månad började tumören visa pulserande rörelser, och med sonden kändes tydligen de skarpa kanterna af ett genomgående, fullkomligt cirkelrundt, liksom trepanerad, skillingstort hål på cranium. Patienten, som sjelf kunde med sina fingrar uppfatta pulsationerna i tumören och kanterna af hålet och derjemte välvilligt blifvit af förnumstiga personer underrättad om »att det var hjernan som värkte ut», hade härigenom blifvit bragt till nästan fullkomlig förtviflan. Emellertid fortsattes med tucheringarne och häraf minskades tumören allt mer och mer, så att den slutligen inemot jultiden låg djupt ned i såret och syntes endast bilda ett tunnt lager på dura mater. Patienten reste nu till sitt, en mil från staden belägna hem, med löfte att efter 14 dagar åter besöka mig. Jag var dock fullt öfvertygad om att icke vidare få återse henne. Dr O. SANDAHL från Stockholm, som vid denna tid var på besök i orten och dervid hade tillfälle att se henne, hade, som han sedan meddelat mig, då ställt samma sorgliga prognos som jag. En vecka efter jul kommer patienten likväl till mig, och nu låg i botten af såret dura mater blottad och fri från hvarje spår af tumören. Då hon sedan i medlet af Januari återkom, hade hudbetäckningarne börjat draga sig tillsammans öfver såret och vid nästa besök, ungefär 14 dagar derefter, var detta fullkomligt läkt, men genom äret kändes tydligen det underliggande hålet i cranium. Hufvudvärken hade nu också alldeles upphört. Jag har sedermera flera gånger träffat henne, sista gången vid midsommartiden; hon var då frisk och glad, och nu kvarstår endast en liten fingervid, $\frac{1}{2}$ tumens djup grop som en erinran om den farliga åkomma, hon så lyckligt genomgått.

Den 29 Augusti.

Frih. v. DÜBEN helsad. — Belöningsmedaljer. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Mikroskop. — Ärestod. — Anatomiska arbeten af LUSCHKA och HENLE. — Trichiner. — Mjeltbrand.

= Ordföranden helsade Frih. v. DÜBEN, som nyligen återvändt från en vetenskaplig utländsk resa, välkommen till fäderneslandet.

= Med åberopande af reglementet för prisfonden § 12 föreslog Hr ROSSANDER författarne af åtskilliga under sednare år utkomna svenska medicinska originaluppsatser till erhållande vid den instundande högtidsdagen af Svenska Läkaresällskapets *semisekularmedalj i silver* med författarens namn ingraveradt och anmärkte Hr R. tillika det förhållande, att dylika hedrande, men föga kostsamma utmärkelsetecken, som twifvelsutan kunnat tilldelas flera arbeten, dock hitintills allt sedan prisfondens stiftande år 1858, ej till utdelning ifrågakommit.

Sekreteraren uppläste den ifrågavarande §:n, enligt hvilken det skriftligt inlemnade förslaget remitterades till Sällskapets komité.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Bidrag till Sveriges officiella Statistik Helse- och Sjukvården. Öfverstyrelsens öfver Hospitalen underd. Berättelse för år 1863. — Nouveau Mémoire sur la Nature et le traitement de la Folie par le Dr TURCH. Paris 1862. Gåfvor af Generaldirektör Huss. — Badesteder i Schweiz og Frankrig der kunne træde istedet for de Tydske af O. BANG. Kjøbenhavn 1865. Gåfva af författaren.

= Att till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antagas anmäldes af Hrr BRUZELIUS och ROSSANDER amanuensen vid Serafimerlasarettets medicinska afdelning Med. Lic. PER ADOLF ENESTRÖM.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 13 till och med Lördagen den 19 Augusti 1865:

Sjukligheten obetydlig. — Af smittkoppor hafva 20 fall blifvit anmälda.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 14 läkare):

Febris typhoides.....	2.	Syphilis	2.	Pleuritis	1.
Diphtheria	2.	Gonorrhoea	2.	Febris gastr. simplex	5.
Pertussis	2.	Neuralgia	5.	Gastritis. Enteritis..	1.
Cholera	5.	Conjunctivitis	5.	Colitis	2.
Dysenteria	2.	Otitis	4.	Rheumatismus acutus	7.
Diarrhoea	61.	Ang. tons. & faucium	19.	Erysipelas	1.
Febris intermittens..	4.	Pericarditis	1.	Rheum. recens afebril.	1.
Variolæ. Varioloïdes	1.	Laryngo-tracheitis....	2.	Intox. e veneno veget.	1.
Varicellæ	1.	Bronch. Cat. bronch.	8.		
Scarlatina	15.	Bronchitis capillaris.	1.		
Delirium tremens....	1.	Pneumonia	1.		
				Summa	165.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 19 Aug. 197, hvaraf 110 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, delirium tremens 2, febris typhoides 2, scarlatina 1, erythema nodosum 1, angina tonsillaris 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 19 Aug. 118, hvaraf 43 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhoea 6, syphilis 3, febris typhoides 2, diarrhoea 2, pneumonia 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, neuralgia 1, keratitis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 19 Aug. 151, hvaraf 106 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, febris typhoides 3, pneumonia 3, diarrhoea 2, delirium tremens 2, syphilis 2, nephritis 2, dysenteria 1, gastritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 9, diarrhoea 4, conjunctivitis 1, bronchitis capillaris 1, eethyma febrile 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 5, bronchitis 3, pleuritis 2, pneumonia 2, diphtheria 1, conjunctivitis 1, otitis 1, zona 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 19 Aug. 55; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, angina membranacea 1, febris intermittens 1, angina parotidea 1, scarlatina 1, pneumonia 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 9; febris puerperalis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 8; parametritis 2.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 19 Aug. 29; endast fall af kroniska sjukdomar hafva under veckan inkommit.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 19 Aug. 166, hvaraf 145 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 27, gonorrhœa 6.

3. *Bland de fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhœa 68, scarlatina 17, febris intermittens 11, angina tonsillaris 11, rheumatismus acutus 9, febris gastrica simplex 9, variolæ 6, pneumonia 4, cholera nostras 2, dysenteria 2, otitis 2, pleuritis 2, gastritis 1.

4. I stadens fängelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhœa 3, bronchitis 3, pleuritis 1, furunculus 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 20 till och med Lördagen den 26 Augusti 1865:

Sjukligheten obetydlig.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 12 läkare):

Febris typhoides	1.	Gonorrhœa	6.	Pleuritis	3.
Diphtheria	2.	Meningitis cerebialis	1.	Febris gastr. simplex	14.
Pertussis	6.	Neuralgia	2.	Peritonitis	1.
Cholera nostras	1.	Conjunctivitis	6.	Nephritis	2.
Cholera	8.	Otitis	2.	Metritis	2.
Dysenteria	3.	Ang. tons. & faucium	23.	Rheumatismus acutus	3.
Diarrhœa	28.	Laryngo-tracheitis	5.	Erysipelas	2.
Febris intermittens	4.	Bronch. Cat. bronch.	6.		
Scarlatina	7.	Bronchitis capillaris	2.		Summa 145.
Syphilis	2.	Pneumonia	3.		

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 26 Aug. 205, hvaraf 121 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 7, febris intermittens 4, diarrhœa 2, scarlatina 1, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, bronchitis 1, icterus 1, metritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 26 Aug. 118, hvaraf 43 invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 7, colitis 2, febris typhoides 1, morbilli 1, gonorrhœa 1, bronchitis 1, pleuritis 1, typhlitis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 26 Aug. 151, hvaraf 104 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 9, diarrhœa 8, febris typhoides 3, dysenteria 3, delirium tremens 3, pneumonia 2, scarlatina 1, meningitis cerebialis 1, peritonitis 1, intoxicatio c. nitroglycerino 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhöa 12, bronchitis 4, nephritis 2, conjunctivitis purulenta 1, peritonitis 1, erythema fugax 1. — *Polikliniken*: diarrhöa 4, conjunctivitis 4, diphtheria 1, angina tonsillaris 1, bronchitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 26 Aug. 52; inkomne under veckan: meningitis cerebialis 1, pneumonia 1, peritonitis 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 12.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 3; parametritis 1.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 26 Aug. 29; endast fall af kroniska sjukdomar hafva under veckan inkommit.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 26 Aug. 162, hvaraf 141 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 16, gonorrhöa 11.

= Frih. v. DÜBEN förevisade ett af NACHET i Paris förfärdigadt *mikroskop* af nyaste konstruktion och utmärkt skärpa samt fästade uppmärksamheten på en vid detta mikroskop applicerad s. k. »Revolver» för apterande af linserna samt en särskild apparat för stereoskopiskt seende. — Åtskilliga mikroskopiska preparater inlades för att ådagalägga instrumentets utmärkta beskaffenhet.

= Vidare anmälde Frih. v. DÜBEN den nu pågående subskriptionen för upprättandet af en *arestod* öfver framlidne Professor SCHRÖDER VAN DER KOLK, hvartill den affidnes talrika vänner och lärjungar i skilda länder redan bidragit med betydliga summor. — De närmaste vännerna hade emellertid redan nu på kyrkogården i Utrecht låtit resa en storartad och särdeles vacker minnesvård. En plansch öfver detta monument förevisades.

= Frih. v. DÜBEN anmälde slutligen följande nyare anatomiska arbeten:

1) LUSCHKA. *Die Anatomie des Menschen. 2:ter Band. 2:te Abtheilung. Das Becken.*

Liksom i de föregående delarne utmärker sig texten för utmärkt reda och klarhet. — Bland resultaten af nyare forskningar må omnämnas undersökningarne om den hittills relativt obekanta *Glandula coccygea*, på hvilken Professor A. RETZIUS och Hr GYLLENSKJÖLD redan för flera år tillbaka fästet Sällskapets uppmärksamhet. Körtele, som förekommer normalt hos båda könen och vid hvarje ålder, har sin plats omedelbart framför spetsen af stjertbenet, är vanligen af en mindre ärts storlek och eger tydliga glandulära elementer, emellan hvilka för ett så litet organ särdeles talrika arterer och vener löpa jemte ett tätt nät af nervtrådar. Slutgrenen af A. sacralis bildar stjeltken på hvilken organet finnes upphängdt. Öfver glandelns funktionela betydelse kan för närvarande endast hypoteser fram-

ställas, men i patologiskt hänseende erbjuder den ett ej ringa intresse, emedan den spelar en vigtig rol vid den af J. S. SIMPSON beskrifna *Coccygodymien* eller neuralgi i stjärtbenaregionen, samt genom cyst-degeneration ger upphof till de hittills så gåtliga »*Hygromata cystica perinealia*», hvilket förhållande af BRAUNES *) och HESCHLS **) undersökningar blifvit bestämdt konstateradt. — En annan patologisk egendomlighet är ansvällningen och den fortfarande *permeabiliteten af Urachus eller Ligamentum suspensorium vesicae* ända in i den mest framskridna ålder. Dylika fall ha äfven härstädes förekommit och blifvit diagnosticerade samt gifvit sig tillkänna genom en fluktuerande svulst, öppnande sig i näfveln, hvarigenom en urinblandad massa utgjutit sig. — De i texten förekommande figurerna, samtligen tecknade efter fotografier af i författarens samling befintliga preparater, äro väl utförda, men kunna dock ej mäta sig med de föregående delarnes, af den anledning, att den då använda ovanligt skiokliga trädsnidaren afidit.

2) HENLE. *Handbuch der systematischen Anatomie des Menschen; 2:ter Band Eingeweidelehre. 2:te Lieferung Harn und Geschlechtsapparat.*

Liksom de båda föregående tomerna utmärker sig denna del för sin ovanliga noggrannhet i såväl hufvudsak som bisak. Redogörelse lemnas för en mängd nya fynd och undersökningar. Bland annat särdeles i detalj gående om *oviducten* och *funbriernas förhållande till ägget*, af stort intresse i fysiologiskt hänseende, samt om *njurarnes mikroskopiska byggnad*, hvarom Henle, som bekant är, hyser egna åsigtter, som bland de tyska anatomerna väckt häftig opposition. Arbetet, som är ovanligt soignöst utfördt, såväl till text som plan-scher, har dock det fel att utkomma så långsamt att endast 3 band medhunnits sedan 1840-talet.

= Sekreteraren meddelade ur Skara Veterinärinrättnings tidskrift, Augustihäftet, en uppsats af Hr N. E. FORSELL rörande *trichiner i råttor*:

I afsigt att få utrönt hvarifrån svinen erhålla trichiner hafva mikroskopiska undersökningar på de djur, som vanligen ingå i svinens föda, under innevarande sommar ofta blifvit verkställda. Det har härunder och nyligen blifvit uppdagadt att trichiner allmänt förekomma i råttor. Af 5 sådana djur (*Mus decumanus*), som blifvit undersökta, funnos trichiner i 4 och till ett oerhördt stort antal.

Man torde anmärka att dessa råttor möjligen erhållit trichinhaltig föda från de djur, som här på platsen blifvit till utfodringsförsök använde (igelkottar, kaniner etc.) och att trichiner icke an-

*) Die Doppelbildungen und angeborenen Geschwülste der Kreuzbeingegend. Leipzig 1862.

**) Hypertrophie der Luschka'schen Drüse. Oesterreichische Zeitschrift für praktische Heilkunde. 1860. N:o 14.

träffas i andra råttor än dem vid försöksanstalten. Men detta kan desto mindre vara förhållandet, som utfodringen, hvilken alltid verkställes af undertecknad, städse skett med den försigtighet, att intet af den trichinhaltiga födan kunnat komma råttor till del, utom det att 2 af de med trichiner behäftade råttor blefvit funne på temligen stort afstånd från försöksstället — den ena vid ett garfveri, den andra vid ett torp $\frac{1}{4}$ mil utom staden — hvaremot bland de 3, som voro fångade här på stället, en befanns fullkomligt trichinfri.

Det är således högst sannolikt att trichiner äro en hos råttor ganska vanlig företeelse och att det är genom förtärandet af råttor — hvilka vanligen i stor mängd ha sitt tillhåll i svinhus — som svinen erhålla sin inqvartering af trichiner, ty i metmask, sniglar, torndyflar etc. som ansetts innehålla fröet till dessa snyltgäster har jag icke funnit minsta spår dertill. Ett ytterligare skäl till antagandet att trichiner allmänt förekomma hos råttor torde finnas i den omständigheten att kattor stundom angripas af sjukdomstecken som tyda på trichinförgiftning. Förleden höst och vinter visade sig en sådan åkomma på kattorne i Skaratrakten, farsotartad. Symtomerna voro: afmagring och häftig diarré, som vanligen slutade med döden. I många hus utdoga kattorne helt och hållet. Då trichinundersökningar på den tiden icke voro »på modet» blefvo emellertid de döda djuren icke mikroskopiskt undersökta och sedan upptäckten af trichiner i råttor blifvit gjord, har icke tillfälle till undersökningar af köttet hos döda kattor yppat sig.

Sannolikt äro trichiner, likasom mask på krusbärsbuskar, allmänna vissa år på vissa ställen, under det att de på andra tider och orter ej förekomma. I så fall är det förklarligt huru trichiner kunna finnas bland råttor utan att hela kattsläktet dött ut.

Vidare om de vid ofvannämnda veterinärinstitut gjorda *trichinutfodringsförsök*:

Dessa försök hade anställda å sex stycken igelkottar, som erhöilo trichinhaltig föda och alla dogo efter en utfodringstid, varierande mellan 30 och 52 dagar. Vid obduktion af de ifrågavarande djuren befunnos de alla behäftade med såväl tarm- som muskeltrichiner i oerbördt stort antal. — Äfven en ugglas underkastades samma utfodring och dog efter 3 dygn. I de serösa hinnorna förekommo här talrika, i klara hylsor inneslutna, trichinlika trädmaskar, som dock voro af annan art än den vanliga och måste ha funnits hos djuret innan utfodringen. Igelkottar, som fingo förtära ugglans kött förededde efter döden talrika trichiner af samma species, som äfven hos dem endast inqvarterat sig i de serösa hinnorna i tarmkanalen.

De nu gjorda utfodringsförsöken ansåg Hr Forsell ha gifvit tillfälle till följande iakttagelser:

Att förtärandet af trichinhaltigt kött nästan ofelbart öfverflyttar trichiner på den varelse som förtärt detsamma.

Att af de djur, som till dessa försök blifvit använde, alla, såsom det vill synas tillfölje af trichinförgiftningen, tillsatt lifvet.

Att äfven djur med utmärkt kraftiga digestionsorganer — igelkotten smälter både hår och ben i den förtärda födan — icke kunna befria sig från de i tarmkanalen inkomne trichinerna, som derstädes i hundratusental föröka sig, samt derefter genomborra tarmarne för att inqvartera sig för deras i allmänhet öfriga lifstid i musklerna.

Att trichinhaltigt fläsk, som varit saltadt och rökt under mera än $\frac{1}{2}$ års tid, befunnits lika smittosamt som köttet efter nyligen dödade trichinsjuka djur och att hvarken förruttnele af det kött hvori trichinerna finnas, eller sådant kötts sockring, saltning eller torkning kunnat tillintetgöra dess skadlighet såsom föda, samt

Att äfven andra trichinartade maskar än trichina spiralis kunna, likasom dessa, med rå köttföda insmugglas i kroppen der de sedan sannolikt för alltid kvarblifva till skada för lifvet och helsan.

Det är således rådligast att aldrig förtära köttmat, som icke blifvit kokt eller stekt eller åtminstone blifvit af sakkunnig person mikroskopiskt undersökt och befunnen trichinfri.

I fråga om trichinernas inflytande på helsan och lifvet hos de varelser, som med desamma äro behäftade, har man anmärkt, att då trichiner kunna förekomma i stor mängd både hos menniskor och djur utan att de deraf tillsatt lifvet, så måste trichinerna icke vara så lifsfarliga som man å andra sidan velat påstå. Hårtill måste svaras, att observationerna öfver trichinförgiftningar allt för tydligt ådagalagt de senares skadlighet och att muskelsystemets inqvartering af hundra tusendetals lefvande maskar, som vegetera på det förras bekostnad af anatomiskt-fysiologiska skäl omöjligen kan vara för helsan och lifvet likgiltig. De talrika dödsfallen förlidet år bland menniskor i Tyskland tillfölje af förtärandet af trichinhaltigt fläsk (73 dödsfall bland 86 sjuka) utgöra härför ett talande bevis. — Att såväl menniskor som djur kunna fördraga ett visst antal trichiner utan att dö eller synas sjuka deraf är lika naturligt som att de kunna lefva efter förtärandet af ett mindre quantum arsenik. Naturens motståndskraft mot skadliga inflytelser gör sig naturligtvis äfven gällande emot trichiner, och först när dessa senare finnas i för stor mängd, blir motståndskraften vanmäktig. Att äfven svinen fått tillsätta lifvet genom trichinförgiftning är mer än sannolikt, ehuru man ännu häröfver saknar tillräckliga observationer. Hvad som deremot är med visshet känt är, att hos intet af våra husdjur är dödligheten så stor, i förhållande till antalet, som bland svinen. Det är ganska troligt att detta förhållande står i sammanhang med trichinernas ofta förekommande hos dessa djur.

Hr SANDAHL O. meddelade proceduren och köttberedningen vid de ifrågavarande utfodringsförsöken och Hr v. DÜBEN erinrade om att de vunna resultaten angående trichiner hos råttor öfverensstämde med dem som af TUDICHUM uppgifvits. — Trichinernas borringar i de voluntära musklerna och deras återfinnande t. ex. i M. stapedius i örat, der HENLE funnit dem, tarfva ännu mera utredning och förklaring.

= Hr SANDAHL O., som särdeles lofordade den ofvan citerade Skara Veterinärinrättnings Tidskrift, såsom ofta innehållande artiklar af stort intresse, anförde ytterligare ur densamma följande om *mjeltbrandens smittbarhet*:

Då för några år sedan mjeltbrand utbröt i trakten af Falköping, befanns vid den undersökning, som på grund af vederbörandes förordnande anställdes, anledningen till sjukdomens uppkomst och spridning vara följande:

På den egendom, der sjukdomen först yppade sig, hade året förut en häst hastigt dött ute på bete af obekant sjukdom och blifvit så ytligt nedgräfd i en beteshage att en del af extremiteterna voro synbara. Några månader derefter såldes egendomen och då den nye egaren, som var okunnig om den döda hästens nedgräfning i beteshagen, följande sommaren ditsläppte sina hästar, utbröt mjeltbrand och dödade 3 st. af dem. Innan sjukdomen blifvit märkbar skulle en af hästarne begagnas på en resa till Falköping, men den sjuknade på vägen och dog $\frac{1}{2}$ mil från staden. Vid det döda djurets bortskaffande från den allmänna landsvägen voro 2:ne bönder behjplige, som kommit åkande med hvar sin häst, och dessaingo dyrt plikta för sin hjälpsamhet, emedan de mistade icke allenast sina 2 på resan medhafde hästar, utan äfven 2 hemmavarande, som blefvo smittade af sina hemkomna stallbröder eller husböuder. Hg.

Den 5 September.

Trichiner. — Hr ENSTRÖM ledamot. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Aachener-vatten. — Nitroglycerin.

= Vid protokolljusteringen anmärkte Hr KEY med anledning af de vid förra sammankomsten refererade uppsatserna af Lektor FORSELL följande:

Som jag ej var i Sällskapet närvarande då Hr Forsells båda uppsatser om »Trichiner i råttor» och »Trichinutfodringsförsök» refererades och jag af protokollet finner att de temligen fullständigt komma att i Hygiea intagas, så utbeder jag mig att nu få underkasta dem en liten granskning, hvilken jag anser alldeles nödvändig på det ej en del i dem uttalade mindre riktiga satsar måtte åstadkomma ytterligare förvillelse i en fråga, som så intresserar den stora allmänheten, och i hvilken åtminstone vetenskapsmännen alltid borde yttra sig fullkomligt exakt.

Hvad den första uppsatsen eller »Trichiner i råttor» beträffar, så säger Hr Forsell deri att han nyligen uppdagat det trichiner allmänt förekomma i råttor. Af fem sådana djur, som blifvit undersökta, befunnos 4 behäftade med trichiner. Det förefaller mig underligt att ett sådant meddelande göres, utan att med ett ord omnämnas, huruvida man på andra håll sökt trichiuer hos råttor, eller om desse ens varit misstänkta för att meddela sådana åt svinen. Det ser af uppsatsen ut, som frågan om trichiner hos råttor här förekom för första gången.

Detta är dock långtifrån förhållandet. En liten historisk öfverblick skall visa att, om Hr Forsells iakttagelse är fullt riktig, den äfven är af stort intresse, men på samma gång att man måste mot-taga meddelandet med en viss försigtighet och framförallt att nya bevis fordras, dels för att det verkliga varit *trichina spiralis* som Hr Forsell observerat, dels för att råttorna i så fall ej kunnat inficieras af det trichinhaltiga kött, hvarmed Hr Forsell experimenterat å andra djur.

Såsom bekant trodde man för kort tid sedan att trichiner förutom hos människorna och svinen äfven blifvit funna hos en stor mängd andra djur, såsom kråkor, kajor, uglor, hökar, mullvadar, grodor, maskar etc., ja äfven hos fiskar, och då man såg huru lätt råttor vid fodringsförsök inficerades, tog man för afgjort att de äfven i naturen, der de ofta borde påträffa trichinhaltig föda, inficerades och länge hafva just det varit starkt misstänkt för att vara hufvudkällan för svinens infektion. Det var hufvudsakligen HERBST som bidrog till föreställningen om trichinernas stora utbredning bland djuren, derigenom att han vid sina experimenter och undersökningar ej gjorde noggranna slägts- och art-bestämningar, utan upptog såsom *trichina spiralis* flera olika slags små rundmaskar, hvilka hos fåskilliga djur förefinnas dels i fritt dels i inkapsladt tillstånd. Först på sednaste tiden har man kommit underfund med det stora misstaget och att *trichina spiralis* hitintills blott med säkerhet är funnen hos människor, svin och kattor.

Jag vill anföra några exempel. I mullvadar fann Herbst trichiner utomordentligt ofta, ja nästan i hvarje. FIEDLER har emellertid nu visat att den i dem förekommande masken ej är någon *trichina spiralis* och fodringar af kaniner medförde ej infektion. I grodmuskler finnes en liten nematod uti sjelfva muskeltrådarna, som mycket liknar en trichiua, men dock är en helt annan mask, hvilken EBERTH benämnt *Myoryctes*. MAX LANGENBECK trodde sig funnit trichiner i våra vanliga metmaskar och ville i dem söka källan för svinens infektion. Detta syntes sprida mycket ljus öfver trichinernas lif i naturen, men när man såg lite närmare efter befanns det att de ifrågavarande små parasitmaskarna voro *anguillula*-arter, som när metmaskarna dö och förrättna blifva fria, hvarefter de, utan att öfvergå i andra djur, i fritt tillstånd uppnå könsmodnad. Äfven hvitbetor blefvo misstänkta för att vara trichinkolportörer, sedan SCHACHT beskriver en inkapslad trichinlik mask, som lefde på deras rötter, men äfven denna mask var en *anguillula*.

I en nyligen offentliggjord uppsats (*Zur Trichinenlehre*, Virchows Arch. Bd xxxij Heft. 3.) säger VIRCHOW att trichinernas naturliga förekommande är med vetenskaplig visshet blott konstateradt hos människor och svin. Med stöd deraf auser han det sannolikaste vara, att svinen inficieras genom ekskrementer af människor, hvilka under några veckor efter förtärandet af trichiuhaltigt svinkött ännu hafva med uttömningarne afgående drägtiga tarmtrichiner. Hela kedjan för trichinernas vandringar skulle sålunda blott vara den: att människorna fångö trichiner af svinkött, och svinen inficerades af de menesliga

exkrementerna. Denna Virchows hypotes synes mig vara alltför vågad, isynnerhet då PAGENSTECHERS experimenter, såsom jag förut i Sällskapet meddelat, ledt till det resultatet, att tarmtrichiner svårli- gen kunna inficiera de djur, som förtära dem. Försigginge svinens infektion på sätt Virchow anser sannolikast, så hade man i profylak- tiakt hänseende blott att hindra svinen från att förtära mennisko- exkrementer. Att trichinernas förekommande ej är så inskränkt be- visas desutom deraf att de med all säkerhet äfven blifvit funna i kattor, såsom Virchow i ett sednare häfte af sitt Archiv äfven medgifvit. Denna sednare omständighet synes mig mycket tala för trichinernas förekommande äfven hos råttorna. Emellertid har, trots flitigt sökande, trichiner förut ej i dem blifvit funna. Pagenstecher, som härmed mycket sysselsatt sig, fick negativt resultat. Väl fångades på hospitalet i Heidelberg en med trichiner behäftad råtta, men hon kunde haft tillträde till en utkastad trichiniserad död kanin. MOSLER undersökte särskildt en stor mängd råttor från Quedlinburg der upp- repade trichinepidemier förekommit, men ingen var trichinhaltig. I Mariestad undersökte Kandidat BLIX förliden sommar en del råttor, hvilka äfven voro trichinfria.

Hr Forssells iakttagelser att 4 af 5 råttor, som han i Skara undersökt voro behäftade med trichiner skulle under sådana förhål- landen vara af största såväl teoretiska som praktiska intresse, men då så många, äfven utmärkte vetenskapsmän förut misstagit sig på de hos en mängd djur såsom parasiter förekommande små rundmaskar af andra släkten och arter, så anser jag mig ännu från vetenskaplig ståndpunkt böra hysa tvifvel om diagnosens rigtighet, tills jag an- tingen genom en af Hr Forssell lemnad anatomisk beskrifning, eller genom egna undersökningar af materialet blifvit öfvertygad om mot- satsen, på samma gång som det blifvit till fullo ådagalagt att rät- torna omöjligen kunnat inficieras af det till försöks anställande an- vända köttet, eller af de under experimenterna döda igelkottarne. Äfven i sednare hänseendet synes Hr Forssells gjorda meddelande ej vara fullt tillfredsställande. För egen del är jag emellertid mycket benägen att anse råttorna såsom en hufvudkälla för svinens infek- tion och skulle blifva särdeles tillfredsställd om de ofvan angifna anledningarne till tvifvel om rigtigheten af Hr Forssells iakttagelser blefve undanröjda.

Af en bagare på söder, som i somras sändt ett trichinhaltigt svin till en af de härvarande undersökningsbyråerna, erhöil jag löfte att han skulle i svinhusen fånga och tillsända mig råttor. Blott en enda sådan har jag erhållit. För någon tid sedan erhöil jag dock förnyadt löfte härom af såväl denne, som af en annan bagare, som äfvenledes låtit undersöka ett med trichiner behäftadt svin. Jag hoppas derföre att snart kunna få ett stort material för undersök- ningar, hvars resultat jag framdeles här vill meddela.

Rörande den andra uppsatsen eller »*Trichinufodringsförsök*» vill jag till en början anmärka att det förhållandet, att vissa djur, som äta trichinhaltigt kött, sjelfva få trichiner är, såsom hvar man vet,

genom en stor mängd experimenter till fullo ådagalagdt för flera år sedan. Det förundrar mig redan därför något att 6 fodring-försök med igelkottar, hvilka ej lemnat tillfälle till någon ny iakttagelse blifvit i en särskild uppsats offentliggjord. De många anledningar till anmärkningar, som denna uppsats för öfrigt innehåller, synas antyda att författaren varit i saknad af nödig litteratur, och häruti må väl äfven en förklaring finnas för att han ej riktat uppmärksamheten på de frågor, som ännu äro obesvarade och som af fortsatta experimenter vänta sin lösning.

Hr Forssell säger att han fodrat 6 igelkottar och en ugglan med trichinhaltigt kött, och att vid obduktionen alla de ifrågavarande djuren befunnits behäftade med trichiner. Man skulle häraf vid första påseendet kunna tro, att äfven experimentet med ugglan lyckats, hvilket vore af intresse, ty ännu har det aldrig lyckats att trichiniserå någon fogel. Ugglan dog emellertid på tredje dygnet, och sålunda på en tid då tarmtrichinerna ännu omöjligen hunnit framsöda en enda unge, och ännu mindre någon sådan kunnat hinna ut på vandring. Författaren upplyser äfven sjelf på nästa sida, att de hos ugglan funna maskarna lågo i klara hylsor inneslutna i kaviteternas serösa hinnor, men ej i köttet, hvarförutom de äfven i andra hänseenden voro olika trichiner. Författaren anser därför sjelf att dessa maskar tillhörde »ett annat species — eller om man så vill genus» och »måste hafva funnits hos djuret före utfodringen.» Denna medförde sålunda för ugglan intet resultat. Hvad den här funna masken beträffar, har den säkerligen ej alls varit någon trichina, och förmodligen var det samma slags mask som Herbst för länge sedan äfven funnit i peritoneum hos ugglan, och som han felaktigt antog vara trichina spiralis. Författaren säger att den döda ugglan användes till 2:ne igelkottars utfodring och att de »serösa hinnor, som hos dessa djur bekläda bukkavitets inelvor, efter döden varit rikligt invarterade med sådana uggletrichiner hvilka sålunda befunnits lika smittosamma som fläsktrichinerna.» Till denna slutsats berättigar ej två experimenter på en enda djurart. Under förutsättning att igelkottarne ej före fodringen vore behäftade med de ifrågavarande maskarne må författaren hafva visat att de s. k. uggle-trichinerna kunna genom fodring inficiera igelkottar, och detta kan vara rätt intressant i och för sig, men deraf följer alldeles icke att de kunna inficiera andra djur. Det är sannolikt att de kunna inficiera många, men huru många och hvilka, detta måste experimenter visa. Deras förekommande kan vara ytterst inskränkt i naturen. I en så ömtålig fråga som den om trichinerna måste man vara försiktig och ej gifva anledningar till onödig oro.

Författaren säger om de i igelkottarne observerade tarmtrichinerna, att de »stundom varit större men i allmänhet mindre än de inkapslade maskarne.» Detta måste bero på något misstag. De tarmtrichiner, som varit mindre än muskeltrichiner kan ej hafva varit trichiner; ty den saken är alldeles säker att muskeltrichinerna då de förtäras af ett djur betydligt tillväxa i dettas tarmkanal och utbildas till könsmogna individer. Någon förminskning är under sådana för-

hållanden omöjlig. Små embryoner kan det ej heller hafva varit, ty de äro då de lemna tarmkanalen så ofullständigt utvecklade och så ytterst små att de ej kunna förväxlas med tarmtrichiner.

Författaren säger att de af honom gjorda utfodringsförsöken gifvit tillfälle till en del iakttagelser, som han framställer i några korta allmänna satser. Dessa lida hufvudsakligen af det felet att författaren gjort en enstaka iakttagelse till allmän regel, och sålunda gått långt utöfver och på sidan om de resultat, som såväl hans som andras erfarenhet och experimenter medgifva.

Sålunda tror sig författaren, på grund af sina försök å sex igelkottar kunna säga: »Att förtärandet af trichinhaltigt kött nästan ofelbart öfverflyttar trichiner på den varelse som förtärt detsamma.» Så är emellertid ingalunda förhållandet och detta är ytterst viktigt att framhålla. Foglar synes t. ex. ej alle kunna trichiniseras, åtminstone hafva hittills alla försök i denna riktning lyckligtvis slagit fel. Förutom med våra vanliga tama foglar, såsom höns, gäss, ankor, dufvor etc. har man experimenterat på en mängd andra med samma negativa resultat. Vål hafva tarmtrichiner hos en del utvecklats, men de hafva snart afgått från djuren och någon invandring af embryoner, eller hvilket är detsamma, någon trichininfektion har aldrig inträffat. För öfrigt inficieras olika djur i hög grad olika lätt. Hunden t. ex. ehuru köttätande, får sällan muskeltrichiner. Virohow har under sina talrika försök aldrig lyckats inficiera någon hund. Alla *glires* synas deremot med lätthet kunna trichiniseras. Med kaniner t. ex. misslyckas ej gerna ett dylikt försök enligt hvad erfarenheten såväl annorstädes som här visat. Med ruminantia hafva försöken hittills i allmänhet misslyckats. Något fullvext nötkreatur har aldrig ännu blifvit trichiniseradt, men det har dock lyckats Pagenstecher att få en ung kalf behäftad med muskeltrichiner, och Fiedler att trichiniserat ett får. För ett par månader sedan öfverlemnade jag en trichiniserad igelkott till härvarande veterinärrätning med förfrågan om man ej der skulle vilja experimentera å ruminantia, hvartill jag saknade tillgång. Enligt hvad Professor SJÖSTEDT meddelat, lyckades infektionen hos såväl en get som ett får, hvilket är af synnerligt intresse. Om sålunda ruminantia äfven kunna få muskeltrichiner så synes detta dock ske med ej så liten svårighet, och om ett utbildadt nötkreatur kan trichiniseras vet man ej ännu.

Författaren säger vidare: »Att trichinhaltigt fläsk, som varit saltadt och rökt under mera än ett halft års tid, befunnits lika smittosamt som köttet efter nyligen dödade trichinjuka djur och att hvarken förruttnelse af det kött hvori trichinerna finnas eller sådant kölls sockring, saltning eller torkning kunnat tillintetgöra dess skadlighet såsom föda.» Denna sats är vilseledande. Hr Forssell kunde blott säga att den grad af t. ex. saltning etc., som hans kött varit underkastadt ej varit tillräcklig att döda trichinerna, men det ser dock ut som Hr Forssell ville fränkänna saltningen i allmänhet dödande förmåga. Det är dock lyckligtvis genom experimenter visadt att en *grundlig* och *långvarig* insaltning just är ett af de bästa medlen att tillintetgöra våra ifrågasvarande parasiters lif. FÜRSTENBERG fann dem vid

ett experiment redan afdöda på 10:de dagen, hvilket dock efter hvad andra försök visadt ej kan betraktas såsom regel. HAUBNER antager att 3 veckors grundlig saltning skulle vara betryggande. Intorkning synes äfven, enligt hvad flera experimenter gifva vid handen, verka dödande på trichinerna, men den måste då vara grundlig. Att deremot en fullständig förruttelse af trichinhaltigt kött ej medför de inmeslutna trichinernas död är äfven förut genom försök uttrönt. Mycket synes trichinernas resistensförmåga mot vissa agentier såsom t. ex. koksalt bero på graden af deras kapslars utveckling, hvaraf dessa större eller mindre skyddande förmåga är betingad.

Till sist uttalar författaren den satsen: »Att äfven andra trichinartade maskar än *trichina spiralis* kunna liksom dessa, med rå köttföda insmugglas i kroppen, der de sedan sannolikt för alltid kvarblifva till skada för lifvet och helsan.» Denna sats är egnad att långt utöfver hvad erfarenheten bjuder injaga skräck för allt hvad köttmat heter, och den är här grundad på blott den observationen, att en trichinlik mask, som ej är någon trichin, finnes i de serösa hinnorna hos ugglan och genom fodring kan iufficiera igelkottar. Vi böra visserligen ej äta serösa hinnor af ugglor, så mycket kan man säga, men det är ingalunda gifvet att om vi det gjorde vi skulle få så kallade »uggle-trichiner.» Det är enligt hvad i anmärkningarne till första uppsatsen blifvit framhållit allmänt känt, att flera slags små rundmaskar förekomma äfven i musklerna, hos flera isynnerhet lägre djur, som ej ingå i vår föda, skulle vi nu gå i en ständig fruktan för dessa små maskar, blefve vårt lif i naturen alltför ängsligt. Det är säkert ingen tillfällighet eller nyck som bestämdt människans ural af djur för sin föda; måhända ligger därför till grund en lång erfarenhet om skadlig inverkan af kött från de djur, som blifvit utgallrade. Moses' förbud mot förtärandet af svinkött hade högt sannolikt en dylik anledning.

Vi böra kanske därför ej förakta traditionen härutinnan; men vi böra ej heller utan skäl uppjaga skräck för köttet af de djur, som vi, i enlighet med traditionen, från naturen inhemta för vårt kök eller af dem som blifvit våra husdjur och vår förnämsta näringskälla. Ingen inkttagelse föreligger, som kan ge oss anledning att frukta för trichiner eller trichinartade maskar hos något af de djur med hvars kött vi pläga föda oss mer än hos svinet; ej heller har hos människan någon annan trichinartad mask än *trichina spiralis* någon sin blifvit observerad.

Af det anförda synes huru stor öfverdrift det äfven ligger uti den slutsats, som författaren tror sig kunna draga af sina inkttagelser nemligen: »Att det är rådligast att aldrig förtära köttmat som icke blifvit kokt eller stekt eller åtminstone blifvit af sakkunnig person mikroskopiskt undersökt och befunnen trichinfri.» Af de foglar vi äta synas vi för det första, enligt hvad hittills blifvit ådagalagt, ej behöfva befara att få trichiner.

De ruminantia som blifvit våra husdjur, kunna väl, fastän med svårighet, trichiniseras, men ingen inkttagelse och ingen sannolikhet föreligger för att de, såsom gräsätande djur, i naturen utan menni-

skans afsigtliga mellankomet, förskaffa sig trichiner och vi böra derföre vara lugna för dem, åtminstone tills erfarenheten lär oss något annat. Jag vill ej tala om det oskick, som understundom lärers bedrifvas, att servera kattor i stället för harar. Kattorna skulle kunna gifva oss trichiner, men för hararne hafva vi ännu ingen anledning att hysa fruktan. Att påyrka mikroskopisk undersökning af annat kött än svinkött är orimligt.

Hr Forssell uppgifver att dödligheten bland människor i följd af trichininfektion är så stor att 73 dödsfall inträffa på 86 sjukdomsfall. Denna sifferuppgift måste bero på något tryckfel, ty dödsprocenten har vid de olika epidemierna varit ojemförligt mycket lägre och varierat mellan blott 4 proc. och 24 proc.

Vid slutet af sin uppsats framkastar Hr Forssell en misstanke om att den stora dödligheten bland svinen kunde vara föranledd af trichiner. Han säger: *»Att äfven svinen lätt tillsätta lifvet genom trichinförgiftning är mer än sannolikt, ehuru man ännu häröfver saknar tillräckliga observationer. Hvad som deremot är med visshet kändt är, att hos intet af våra husdjur är dödligheten så stor, i förhållande till antalet, som bland svinen. Det är ganska troligt att detta förhållande står i sammanhang med trichinernas ofta förekommande hos dessa djur.»* Det synes mig ej alldeles riktigt att i en veterinärtidskrift yttra sig så allmänt i en så vigtig fråga, der vetenskapen dock ledt till vissa positiva resultat. Veterinär läkare, såväl som den allmänhet, till hvars kännedom uppsatsen lätt kommer, kan deraf få en alldeles falsk uppfattning, om trichinernas inverkan på svinen, och förledas till att misstänka trichiner, der ingen anledning dertill förefinnes, samt å andra sidan till att göra sig obefogadt säkra der svinen ej visat tecken till sjukdom. Erfarenheten och framförallt de vetenskapliga experimenterna ha visat att svin, ehuru behäftade med stark trichiniasis, dock i allmänhet ej deraf visa några svåra symptom, oftast nästan inga. Yngre svin afficieras väl stundom mera märkbart, men de dö utomordentligt sällan äfven af den ymnigaste trichininvandring och återvinna snart oftast hull och krafter, om dessa ens sjunkit. Om trenne af de svin, i hvilka härstädes trichiner blifvit funna, har jag gjordt mig särskildt underrättad. De voro båda blott 6 månader gamla, men hade dock under lifvet ej visat något observeradt tecken till sjukdom, utan tvärtom varit ständigt särdeles krya och vid utmärkt hull. Man torde derföre på goda grunder kunna påstå att död hos svin tillfölje af trichinsjukdom mycket sällan förekommer och att de oftast under lifvet ej ens deraf blifva på något svårare eller ens märkbart sätt sjuka.

Om det alltid är af vigt att vetenskapsmannen yttrar sig exakt och ej säger mer eller mindre än hvad facta tillåta, så är det detta i ännu högre grad i en fråga, der hela allmänheten står och lyssnar, och äfven bör lyssna till hans ord. En öfverdrift eller en origtig uppgift är egnad att betaga vigten och värdet af vetenskapens utslag i frågor, der dock vetenskapen bör hafva anspråk på votum decessivum. Det är på grund af denna åskådning, som jag genom de gjorda

anmärkningarna velat förekomma en lätt möjlig misstyding af hvad Hr Forssell i de granskade uppsatserna yttrat.

Det är att hoppas att Hr Forssell med samma nit fortsätter sina experimenter, men det vore önskligt, om han då ej spillde sin tid på redan afgjorda saker, utan koncentrerade sin uppmärksamhet på lösningen af de oafgjorda frågorna, såsom: om muskeltrichinerna kunna inficiera före sin inkapsling; om infektion kan uppkomma af förtärda tarmtrichiner, och då, under hvilka förhållanden; samt om våra husdjur, som höra till ruminantia, äro så refraktära mot infektion, som det hittills synts; om ej möjligen formen för födan inverkar på resultatet, hvarvid förtjenar att beaktas, att på härvarande veterinärintättning det trichinhaltiga köttet gafs i flytande form, och vid de båda verkställda experimenterna med lyckligt resultat. Af ännu mera intresse är att få närmare med säkerhet utrönt huru olika behandling af köttet inverkar på trichinernas lif. En del frågor äro väl äfven i denna riktning besvarade, men här återstår ett stort och tacksamt fält för fortsatta noggranna experimenter.

= Ordföranden tillkännagaf att vid nästa sammankomst val skulle förrättas af Ordförande för det kommande sällskapsåret samt af komitéledamöter och revisorer af räkenskaperna.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs amanuensen vid Serafimerlasarettets medicinska afdelning, Med. Lic. PER ADOLF ENESTRÖM.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Jahresbericht des Instituts für Schwedische Heilgymnastik in Bremen von Dr A. ULRICH. Bremen 1865. — Jahresbericht über das Institut für medicale Gymnastik zu Hannover v. Dr A. Ulrich. Gåfvor af författaren genom Generaldirektör Huss.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 27 Augusti till och med Lördagen den 2 September 1865:

Sjukligheten obetydlig. — Af smittkoppor hafva 8 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälda sjukdomsfall: (från 16 läkare):

Febris typhoides	2.	Meningitis cerebralis	1.	Pleuritis	5.
Diphtheria	3.	Neuralgia	2.	Febris gastr. simplex	10.
Cholera nostras	1.	Conjunctivitis	4.	Gastritis. Enteritis .	1.
Cholera	6.	Otitis	2.	Metritis	1.
Diarrhoea	49.	Ang. tons. & faucium	26.	Rheumatismus acutus	5.
Febris intermittens ..	11.	Pyæmia	1.	Erysipelas	1.
Angina parotidea	1.	Laryngo-tracheitis ..	3.	Rheum. recens afebril.	3.
Varicellæ	1.	Bronch. Cat. bronch.	23.		
Scarlatina	9.	Bronchitis capillaris..	1.		
Gonorrhoea	3.	Pneumonia	4.		
				Summa	179.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 2 Sept. 209, hvaraf 122 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 3, delirium tremens 2, pneumonia 2, meningitis spinalis 1, pericarditis 1, typhlitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 2 Sept. 131, hvaraf 49 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 6, gonorrhöa 5, pneumonia 4, gastritis 2, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, bronchitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 2 Sept. 164, hvaraf 124 invärtes sjuke; inkomne under veckan: delirium tremens 6, variolæ 5, pneumonia 3, rheumatismus acutus 3, febris typhoides 2, dysenteria 2, diarrhöa 2, febris gastrica simplex 2, icterus 2.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhöa 6, bronchitis 5, pneumonia 1. — *Polikliniken*: diarrhöa 4, conjunctivitis 3, bronchitis 2, diphtheria 1, pertussis 1, angina tonsillaris 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 2 Sept. 49; inkomne under veckan: gastritis 2, diarrhöa 1, otitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 8; febris puerperalis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 8.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 2 Sept. 32; inkomne under veckan: scarlatina 1, pneumonia 1.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 2 Sept. 164, hvaraf 147 från staden och 20 från länet; inkomne: syphilis 31, gonorrhöa 2.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhöa 36, scarlatina 31, bronchitis 22, angina tonsillaris 10, febris intermittens 8, febris gastrica simplex 6, ophthalmia 4, pneumonia 4, rheumatismus acutus 4, variolæ 3, gastricismus 3, gastritis 3, diphtheria 2, febris typhoides 2, dysenteria 2, angina membranacea 1, morbilli 1, apoplexia cerebri 1, neuralgia 1, pleuritis 1, peritonitis 1, stomatitis 1.

4. I *stadens fångelser*: rheumatismus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: apoplexia cerebri 1, febris gastrica simplex 1.

= Sekreteraren framlade för Sällskapet en priskurant öfver *Aachener Thermal-Wasser*, inlemnad af firman Jonassohn & Peterson i Stockholm och förevisade några öfversända flaskor, innehållande dylikt vatten, enligt uppgift hemtadt från Kaiserquelle. Tappningen och försändningen af Aachenervatten, liksom af öfriga svafvelvatten, hafva hittills i anseende till deras lätta dekomposition genom upptagande af syre ur luften varit förenade med stora svårigheter, hvilka man dock på sista tiden genom vidtagna försigtighetsmått lyckats öfvervinna, så att den genuina smaken och lukten numera fullkomligt bibehålles.

= Hr SANDAHL O. meddelade efter Berliner Klinische Wochenschrift åtskilliga experimenter af Dr EULENBERG om verkningarne af *nitroglycerin*.

Hr S. ansåg dessa försök ej särdeles bevisande, då motsatt erfarenhet å andra ställen vunnits och Generaldirektör BER-

LIN anmärkte att nitroglycerinets olika sammansättning tvifvels- utan gifvit anledning till de skiljaktiga uppgifterna från olika håll.

Den 12 September.

Prof. HEDENBORG †. — Belöningsmedalj. — Förslag till prisämnen. — Val af ordförande, komité-ledamöter och revisorer. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Prisdornarnes utlåtande. — Basedows sjukdom. — Svensk medicinsk litteratur. — Pustula maligna. — Curaria.

= Ordföranden tillkännagaf att Svenska Läkarekorpsern åter förlorat en af dess äldsta medlemmar, nemligen Professor JOHAN HEDENBORG, född i Östergötland 1787. — Efter någon tids praktisk verksamhet i Stockholm bosatte sig Hedenborg redan år 1825 i Konstantinopel i egenskap af läkare och sedermera äfven konsultssekreterare vid svenska beskickningen i Turkiet. Han egde der en vidsträckt medicinsk verkningskrets, gjorde vidtomfattande resor i Orienten och hemsände till fäderneslandet dyrbara botaniska, zoologiska och etnologiska samlingar, som dels skänktes till allmänna institutioner dels af staten inlöstes. På sednare år var han jemte sin familj bosatt på Rhodos, i hvars herrliga klimat han uppehöll sig hufvudsakligen för sin svaga helsa och der han sysselsatte sig med vetenskapliga forskningar och skriftställareverksamhet tills en serie af olyckliga katastrofer totalt undergräfvade hans välstånd, så att den åldrige vetenskapsmannen nödgades tillbringa sina sista dagar nära nog i armod. — Han afled i Florens den 21 Augusti 78 år gamnal.

= Sekreteraren uppläste följande justerade § ur dagens komitéprotokoll:

»Sedan komiterade till granskning företagit det af Hr ROSANDER vid Sällskapet sammankomst den 29 sistlidne Augusti inlemnade förslag angående utdelande af *Sällskapets belöningsmedalj* i silfver för åtskilliga uppgifna medicinska skrifter, ansåg komitén, att reglementet för prisdornen i dess § 12 ej medgäfvade utdelandet af prisdorn för åtskilliga af de uppgifna afhandlingarne, samt att frågan om de öfrigas belönande borde förfalla.»

= Ur ofvannämde protokoll uppläste sekreteraren vidare följande justerade §:

»Nedanstående förslag till prisämnen hade till komitén inkommit:

1) Hvilka åtgärder äro i Stockholm önskvärda och gagnande för befordrande af innevånarnes helse; och i hvad mån äro desamma på andra städer i Sverige tillämpliga?

2) Om skottskador och verkningar af nyare tiders projektiler.

3) Allmän öfversigt af de svenska helsobrunnarnes kemiska sammansättning och fullständig kvantitativ analys af någon svensk helsokälla.

4) Om temperaturförändringarne i de akuta sjukdomarne.

5) Om de sjukdomar, som kunna anses företrädesvis föranledda af arbetet i grufvor och medlen att desamma förekomma.

6) Om initialsymtomet af syphilis.

7) Om hjertats neuroser.

8) Om de fall af dystoci, som bero på fostret sjelft.

9) Om Thoracocenthes.

10) Om de gastrointestinala affektionerna hos späda barn.

11) Om njurarnes histologiska byggnad.

12) Puerperalfeberns etiologi.

13) Framställning af de åtgärder och medel, hvilka läkaren, — såväl ifrån statsmedicinens ståndpunkt, som ifrån kommunalläkarens och den enskilda läkarens — har att påyrka och sjelf i verket sätta till förekommande af kolerasjukdomens uppträdande på nytt inom Sverige, eller, (om detta ej kunnat förhindras) till minskande af kolerans spridning och våldsamhet.

Efter slutad öfverläggning beslöt komitén:

Att för Läkaresällskapet såsom prisämne föreslå: Hvilka åtgärder äro i Stockholm önskvärda och gagnande för befordrande af innevånarnes helse; och i hvad mån äro desamma på andra städer i Sverige tillämpliga?

Att prisskrift skall vara inlemnad före Maj månads utgång 1867 samt

att prisets belopp bestämmes till 1,200 Rdr Rmt att af prisfondens medel utgå.

Samtliga förslagen skulle till Läkaresällskapets kännedom meddelas.»

På begäran af Hr ROSSANDER bordlades denna fråga.

= Enligt stadgarnes föreskrift förrättades *val af ordförande, ledamöter i Sällskapets komité samt revisorer.*

Till Sällskapets ordförande för det kommande året utsågs efter verkställd omröstning med 29 röster af 31, Generaldirek-

tören m. m. N. J. BERLIN, som, i Sällskapet närvarande, äfven förklarade sig villig att emottaga det honom genom valet erbjudna uppdraget.

N. v. ordföranden uttryckte för Generaldirektör Berlin Sällskapets tacksamhet för hans beredvillighet att tillmötesgå Sällskapets förtroendefulla önskan, oaktadt de viktiga embets-
älligganden och trägna göromål, som så mycket toge hans tid i anspråk för det allmännas gagn.

Till ledamöter i Sällskapets komité för året 1865—1866 utsågos följande Herrar:

För anatomiska klassen:	Hr	LOVÉN KR.
medicinska	»	» TOHLANDER.
kirurgiska	»	» SANTESSON.
farmaceutiska	»	» KEIJSER JAK.
		» LEMCHEN.
allmänna	»	» CARLSON.
		» LEWIN.
		» HAMBERG.

samt till revisorer af årets räkenskaper Hrr NYSTRÖM och ENESTRÖM.

= Till biblioteket anmäldes:

Hygieniska Meddelelser og Betragtninger udgivne af Dr E. HORNEMAN 4 Bind. 3 Heft. Kjøbenhavn 1865. Gåfva af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 3 till och med Lördagen den 9 September 1865:

Sjukligheten obetydlig. — Af smittkoppor hafva under veckan 16 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 14 läkare):

Febris typhoides	8.	Meningitis cerebialis	1.	Gastritis. Enteritis.	1.
Diphtheria	4.	Meningitis spinalis ..	1.	Metritis	3.
Cholera	1.	Neuralgia	5.	Rheumatismus acutus	5.
Dysenteria	2.	Conjunctivitis	1.	Erysipelas	1.
Diarrhoea	42.	Otitis	2.	Erythema nodosum ..	2.
Febris intermittens...	4.	Ang. tons. & faucium	22.	Urticaria	1.
Angina parotidea	1.	Laryngo-tracheitis ...	2.	Zona	1.
Variolæ. Varioloides	2.	Bronch. Cat bronch.	17.	Rheum. recens afebril.	4.
Varicellæ	1.	Pneumonia	4.		
Scarlatina	11.	Pleuritis	3.		
Gonorrhoea	1.	Febris gastr. simplex	9.		
				Summa	157.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafmer-lasarettet*: sjukantalet den 9 Sept. 213, hvaraf 125 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, febricula 2, rheumatismus acutus 2, dysenteria 1, diarrhoea 1, scarlatina 1, bronchitis 1, nephritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 9 Sept. 133, hvaraf 51 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 4, gonorrhoea 3, febris gastrica simplex 3, syphilis 2, bronchitis 2, colitis 2, erysipelas 2, febris intermittens 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 9 Sept. 162, hvaraf 117 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 11, febris typhoides 3, erysipelas 3, febris gastrica simplex 2, febris puerperalis 1, scarlatina 1, nephritis 1, metritis 1, rheumatismus acutus 1, cystitis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 4, diarrhoea cruenta 4, dysenteria 1, bronchitis 1, peritonitis 1, urticaria 1, furunculus 1. — *Polikliniken*: febris intermittens 3, pneumonia 3, diarrhoea cruenta 2, scarlatina 2, conjunctivitis 2, pleuritis 2, erysipelas 2, diphtheria 1, icterus 1, nephritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 9 Sept. 55; inkomne under veckan: scarlatina 2, febris typhoides 1, angina membranacea 1, otitis 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade: 8.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade: 6.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 9 Sept. 22; intet fall af akut sjukdom har under veckan intagits.

På *Stockholms Hospital för sjuksjuke*: sjukantalet den 9 Sept. 179, hvaraf 87 mankön och 92 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 9 Sept. 173, hvaraf 155 från staden och 18 från länet; inkomne: syphilis 24, gonorrhoea 6.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 32, scarlatina 23, bronchitis 12, angina tonsillaris 10, febris gastrica simplex 9, febris intermittens 9, pneumonia 5, rheumatismus 4, variolæ 3, ophthalmia 3, dysenteria 2, laryngitis 2, meningitis cerebialis 2, erysipelas 1.

4. I *stadens fångelser*: febris intermittens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 1, pneumonia 1.

= Sekreteraren meddelade de frånvarande prisdomarnes, Hrr GLAS' och MALMSTENS skriftligen insända utlåtanden öfver en under sistl. Maj månad till Sällskapet inkommen täflingskrift, benämnd »*Allmän öfversigt af Helsobrunnar i Sverige i alfabetisk ordning*», och hade nämde Hrr ansett denna uppsats såsom prisskrift ej förtjena något afseende, ett omdöme, som äfven biträddes af tredje prisdomaren Generaldirektör BERLIN.

= Hr ROSSANDER delgaf Sällskapet följande af honom observerade fall af *Basedows sjukdom*:

Ehuru numera fall af den s. k. Basedows sjukdom just ej äro så alldeles sällsynta, ej ens i Sverige, har jag dock ej ansett mig böra underlåta meddelandet af ett, som jag nyligen observerat.

C. L. 24 år gammal, mamsell, från Södermanland, konsulterade mig i början af Juli d. å. för ögonsjukdom. Denna bestod uti en ej obetydlig exophthalmos med måttlig rodnad i ögonen, men för öfrigt temligen obetydliga subjektiva symtomer. Bulberna voro verkligen försväriligt utstående; ehuru ögonlocken vid tillslutning ännu fullkomligt betäckte dem, stod dock spetsen af cornea betydligt fram, 1" framför arcus supraorbitalis, då ansigtet betraktades i profil. Jag undersökte strax halsen och hjertat, samt fann en måttlig struma och en våldsam hjertpalpitation. Detta föranledde mig att nogare ta reda på så väl anamnesen som status præsens. Patienten har länge haft obestämda bleksotssymtomer, mattighet och någon gång hafvudvärk. Menstruationen har varit någorlunda regulier men knapp. Matlusten dock god, inga gastriska symtomer och patientens uttöende anger ingen kroppslig svaghet. Hon anger med mycken bestämdhet att hjertklappningen ej daterar sig längre tillbaka än sistlidne Mars månad. I April började ögonen bli utstående. Detta har alltjemt småningom tilltagit, utan att någon remission af det onda iakttagits, men patienten har aldrig haft någon värk i eller omkring ögonen. Conjunctivæ hafva varit och äro ännu lindrigt hyperemiska, arbetsförmågan har börjat aftaga, så att vid ansträngning de vanliga symtomerna af hebetudo visus inställa sig. När halsens ausvällning börjat, vet hon ej angifva, och har för öfrigt ej egnat denna omständighet någon uppmärksamhet. Bulberna äro mera blottade än vanligt, utstående såsom nyss nämndes, men betäckas af ögonlocken vid deras tillslutande. Cornæ ej mera hvälfda än vanligt, fullt klara. Ögonen i öfrigt normala, äfven för ögonspiegelsundersökning. De låta endast obetydligt genom tryck pressa sig tillbaka i orbitæ. Ingenstädes kännas omkring dem någon framskjutande del af någon tumör. Patienten är sedan barndomen lätt myopisk. Hon ser N. 1 Jæger med högra ögat i 5—10", med det venstra i 4—8". Denna grad af myopi är dock mera apparent än verklig, ty vid mätning med konkavglas visar sig otvifvelaktigt, att den rätta graden af myopi är $= + \frac{1}{16}$. Resten är att skriva på räkningen af en lätt amblyopi. Alla associerade rörelser med ögonen äro reguliera, ehuru i alla direktioner något litet inskränkta. Inga dubbelbilder åt något håll. De accomodativa rörelserna äro mera bristfälliga. Vid förtäckning af ena ögat och fixation af ett föremål i 7" inträder divergens under den täckande handen, utgörande $1\frac{1}{2}$ " för venstra ögat och 1" för högra ögat. Denna divergens *varblifver* vid handens borttagande. Med uppåt devierande prismer samma resultat; korsade dubbelbilder, knappt bragta i linea med pr. 8° & 10°. På långt håll öfvervinnes medelst *abduktion* pr. 10°, med *adduktion* pr 18°. I 9" distans äro abduktion och adduktion lika, eller 18°. Denna undersökning utvisar tydligen en insufficiens i recti interni.

Glandula thyreoidea är ansvälld, men mjuk. De båda sidodelarne bilda fullt symmetriska tumörer af $3\frac{1}{2}$ " höjd och 2" bredd. Midtpartiet mycket mindre hypertrofiskt. Hela halsen är för öfrigt lätt ödematös. I och för hjertats undersökning sände jag patienten till Dr A. KJELLBERG, som skriftligen meddelade följande:

»Hjertraktet ej bomberad, men å densamma synes vid hvarje hjertats systole en tydlig vågformig rörelse; också uppfattas medelst palpation hjertimpulsen på en ganska stor yta och hjertverksamheten är mycket hastig. Perkussion angifver att hjertats matta ton i längdriktningen börjar vid öfre kanten af tredje refbenet och sträcker sig 3½" nedåt till öfre kanten af sjette refbenet. I tvärriktning börjar den matta tonen vid kanten af sternum och sträcker sig inemot 3" åt venster. Vid auskultation höres öfver aortavalveln i stället för första tonen ett dels skrapande dels pipande biljud, hvilket visserligen höres skarpt öfver tredje refbenets vidfästning vid sternum, men ännu starkare öfver sternum uppåt och åt höger. Det höres äfven öfver a. carotis och axillaris, ja till och med öfver radialis! Den andra tonen öfver aortavalveln är ren, men stark, kort och afklippt. Öfver mitralis höres intet biljud, men såväl första som andra tonen äro korta och klanglösa. Pulsen hård och spänd, mycket hastig, 144 slag i minuten.»

Den sålunda funna hjerthypertrofien motvarar på intet vis den våldsamma palpitation, som iaktogs redan vid yttre åskådande af bröstkorget och som dånade i det undersökande örat nästan som en tornklocka. Det var här ej möjligt att tillskrifva de materiella förändringarne inom hjertat den enorma verksamheten. Om struman samt ögonens utstående äro att förklara endast genom den blodkongestion åt hals och hufvud, som hjertats våldsamma slag måste föranleda, är en fråga, som jag ej kan afgöra, ej bör försöka att afgöra, då så många andra, långt mera kompetenta domare än jag ännu besvara den så olika, men nog är det frestaude att besvara den jakande.

Trots många auktorers varningar hade jag föreskrifvit ett lindrigt jernmedel och digitalis i små doser, hvarvid också Dr Kjellberg lät bero. Dessutom gafs ett lindrigt collyrium af Sulphas Zinc. Patienten hemreste och underrättade mig efter en månad att »ögonen tycktes vara något bättre, rodnaden deri är minskad, svullnaden i halsen och hjertklappningen äro mindre, men en nästan beständig feber och mattighet ha inställt sig. Sömn och matlust äro dock goda.» Hon tillstyrktes att vända sig till en närboende skicklig läkare och tillsvidare ej begagna digitalis.

= Generaldirektör HUSS redogjorde för tvänne nyligen utgifna skrifter rörande våra vattenkuranstalter, nemligen:

Vattenkuranstalten i Söderköping af Dr G. BÖTTIGER. Stockholm 120 sid. samt

Balneologiska studier vid Upsala vattenkuranstalt af Dr L. G. DOVERTIE. Upsala 77 sid.

Referaten härom skulle i tidskriften ingå *).

= Generaldirektör HUSS redogjorde vidare efter »Archives générales» för följande meddelanden af Professor CL. BERNARD i Academie des Sciences den 19 Juni innevarande år:

*) Se Hygiea innevarande år p. 475.

1) Om naturen och anatomiska byggnaden af *Pustula maligna* af Dr DAVAINÉ.

Sambandet mellan pustula maligna hos människan och djuren (den sednare på fransyska »Charbon») är sedan lång tid tillbaka bekant; från sjuka djur transporteras den på en eller annan väg å människan, men det är ej konstateradt att den hos människan kan uppstå sjelfständigt.

Dr Davainé har förut publicerat noggranna undersökningar rörande charbon's natur och anser sig genom dessa hafva bevisat att denna sjukdom har, såsom specifikt element, närvaron uti bölderna och uti blodet af filiforma infusorier, kallade *Bacteridier*. Om nu dessa infusorier återfinnas uti pustula maligna hos människan, såväl uti bölderna som i blodet, vore detta ett fullständigt bevis på sjukdomarnes identitet hos djur och människa, och äfven ett bestämdt diagnostiskt kännetecken på sjukdomen, under hvilken form den än uppträdde. Redan 1864 hade Hrr Davainé och RAIMBERT meddelat akademien ett fall af pustula maligna hos människa, uti hvilket bacteridier blifvit funna uti bölderna. Nu delgifver den förra två nya fall, uti hvilka närvaron af infusorierna fullständigt konstateras. Infusorierna intaga centrum af bölden och ha sin plats i de djupare lagren af epidermis; de befinnas ej likformigt spridda, utan bilda här och hvar liksom små ögrupper, skiljda från hvarandra genom normala epitelialceller. Någon gång bilda de äfven öfvergångskedjor till närmaste grupp. — Kändt är att pustula maligna från början består i en lokal affektion, som kan bindas i sitt förlopp genom extirpation eller användande af brännmedel, men som efter 2 å 3 dagar generaliserar sig och sedermera ofta nog står utom behandling. Den anatomiska beskaffenheten af sjelfva pusteln förklarar lätt följden af sjukdomsfenomens uppträdande. Bacteridierna, som till en början befinna sig i epidermis, der inga blodkäril finnas, äro således liksom isolerade från organismen (?). Tränga de mera på djupet träffa de blod- och lymfkäril, cirkulera och vålla infektionssjukdom. — Ett dylikt antagande skulle bevisas af följande fall, behandladt på Hôtel Dieu i Juni månad d. å.: en man, till yrket bundtmakare, hade insjuknat i pustula maligna och afled på 4 dygnet, trots kraftig behandling med brännmedel m. m. Blod, som vid obduktionen tillvaratogs i hjertat, undersöktes mikroskopiskt samt befanns innehålla en stor mängd bacteridier. Detta blod inokulerades på ett marsvin, hvilket dog två dagar efter inokulationen, då dess blod befanns innehålla en otalig mängd bacteridier.

I trakter der pustula maligna allmännare förekommer uppstår ej sällan ovisshet angående bestämd diagnos, ett förhållande, som ännu oftare inträffar der sjukdomen är mindre känd. Resultaten af nu meddelade undersökningar angående ofvannämnde infusoriers förekommande i pustulerna böra, om dessa undersökningar än vidare konstateras i hvarje tvifvelaktigt fall kunna bestämma diagnosen samt indicera användandet af brännmedel eller, sannolikt säkrare, extirpation.

Referenten rekommenderade anställandet af försök vid härvarande veterinärrättning.

Hr ÖDMANSSON anmärkte att tillvaron af s. k. bacteridier äfven förr konstaterats vid mjeltbrandspesten. Deras rätta beskaffenhet vore dock än tvifvel underkastad, då de dels antagas vara vibrierer, dels färglösa globulinkrystaller. Vid de undersökningar som verkställes i Petersburg af Professor RAWITSCH angående mjeltbranden, hade det sednare antagandet gjort sig gällande. Några undersökningar angående bacteridiernas förekommande hos människor hade dock Hr Ödmansson veterligt der ej blifvit anställda.

2) *De fysiologiska verkningarne af Curarin.*

Sedan Dr PRÉYER lyckats i den svåra uppgiften att framställa rent Curarin, anställdes af CLAUDE BERNARD åtskilliga försök angående dess toxiska verkningar jemförda med curares. Resultaten voro följande:

Curarinet verkade 20 gånger starkare än curare. En milligram af det förra dödade vid hypodermatisk injektion hastigare än tjugo milligramer af det sednare.

De fysiologiska verkningarne voro enahanda för båda gifterna och absorptionen genom tarmkanalen var för båda obetydlig.

Då moderplantan för curare ej är bestämd, har Cl. B. gjort extrakter af alla de vaxtdelar han kunnat öfverkomma, som uppgifvas innehålla giftet och dervid funnit att *Paullinia Curara* gaf ett extrakt hvars verkningar voro analoga med pilgiftets. Undersökningarna härom fortfara.

Generaldirektör BERLIN anmärkte härvid det egna förhållandet att flera Sapindaceæ och Paulliniaarter äro ätliga och särdeles välsmakande, samt att *P. sorbilis* i Brasilien användes till beredande af en slags chokolad.

Den 19 September.

Prof. RABBÉN †. — Helsningar. — Bestämmande af prisämne. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — LIEBIGS köttextrakt. — Tegelté. — Officinela barkar.

= Ordföranden tillkännagaf, att Sällskapet ytterligare förlorat en af dess äldsta medlemmar, nemligen Professor JOHAN RABBÉN som den 8 dennes afled vid 84 års ålder. R., som var född i Finland år 1781, var alltsedan 1817 medlem af Läkaresällskapet. Den afidnes tidigare verksamhet vid universitetet i Lund, der han 1816 blef docens i ekonomi och 1818 adjunkt i medicin, samt sednare sedan 1846 såsom föreståndare vid landbruksinstituttet på Orup, jemte hans trägna deltagande i kommunala värf, gjorde honom väl förtjent af fäderneslandet och specielt den provins, der han var bosatt. R. har utgifvit åtskilliga skrifter af medicinskt och national-ekonomiskt innehåll.

= Ordföranden helsade Corpslæge Dr LOCHMAN från Norge samt Professor WARNCKE och Assessor TRIER från Danmark, hvilka f. n. uppehålla sig i hufvudstaden såsom deltagare i farmakopé-komiténs arbeten, Dr HOMANN från Kragerö och Drne CLARÉUS och HÄGGMARK, hvilka äfven i Sällskapet voro närvarande, samt önskade välkomna till Sällskapets sammankomster Hrr MALMSTEN, BENSOW och ÖHRSTRÖM, som nyligen återvändt från utlandet.

= Till öfverläggning upptogs derefter den i förra sammankomsten bordlagda frågan angående *bestämmande af prisämne*.

Hr ROSSANDER, som ingalunda ville underskatta den af komiterade utvalda prisfrågan: »Hvilka åtgärder äro i Stockholm önskvärda och gagnande för befordrande af innevånarnes helse; och i hvad mån äro desamma på andra städer i Sverige tillämpliga» eller förneka densamma dess stora vikt och vidsträckta omfattning, hyste dock, just på grund häraf föga förhoppning om dess besvarande, samt fruktade att en så beskaffad fråga skulle dela samma öde som dess föregångare, nemligen att, i anseende till sin vidd och omfattning förblifva obesvarad. Mera: damålsenligt ansåg då Hr R., att en rent praktisk fråga af mindre utsträckning, men dock af högt vetenskapligt intresse, såsom prisämne uppställdes, och ville i detta afseende förorda den på prisämne-förslaget uppsatta frågan: »om temperaturförändringarne i de akuta sjukdomarne», hvarom hitintills inga observationer i större skala blifvit i Sverige meddelade. Hvad tiden för prisskrifts inlemnande angick, ansåg motionären densamma väl långt tilltagen, men instämde dock härutinnan med komiterade. Prisets storlek ansåg Hr R. deremot oproportionerlig med prissfondens tillgångar och trodde att en summa af 600 rmt, som något understiger räntan af den nämnde fonden för 2 år, vore den lämpligaste.

Hr CARLSON yttrade sig för antagande af komiterades förslag i oförändradt skick, då derigenom ett hygieniskt problem af högsta vikt skulle framställas till lösning, till bättnad för så väl hufvudstaden som landsorten.

Hr KEY uttryckte sin förvåning öfver komiténs förslag, påpekade de vidsträckta, tidsödande och kostsamma forskningar, som från denna frågas besvarande voro oskiljaktiga, ansåg densamma böra upptagas från kommunens ej från Sällskapets sida samt förenade sig med Hr Rossander.

Äfvenså Hr MALMSTEN, som ansåg, att om intresset för prisfrågorna skall kunna bibehållas vid lif, böra dessa ej uppställas så svåra att det är största tvifvel underkastadt om de komma att bli besvarade; trodde för öfrigt, att det af Hr R. föreslagna ämnet vore särdeles att förorda, då det för närvarande står på dagordningen inom vetenskapen och kan af många besvaras.

Äfven Generaldirektör HUSS ansåg den af komiterade föreslagna prisfrågan särdeles svår att nöjaktigt besvara, då t. ex. ännu så viktiga materialier härtill som mortalitetstabeller för Stockholm saknas; förordade det af Hr R. föreslagna ämnet och instämde äfven i öfrigt med motionären.

Af samma tanke var äfven Sekreteraren, som tillika ansåg att förändringar i reglementet för priset snart borde ifrågakomma, så att tvenne eller flera smärre, årliga pris kunde utsättas, i hvilken åsigt flera af ledamöterna instämde.

Efter af ordföranden framställda propositioner beslöt Sällskapet: att komiténs förslag om prisämne skulle förfalla samt 1) att till prisämne utsättes: »om temperaturförändringarne i de akuta sjukdomarne»; 2) att prisskrift skall vara inlemnad före Maj månads utgång 1867 samt 3) att prisets belopp bestämmes till 600 rdr rmt.

= Till biblioteket anmäldes:

Studier och arbeten för vården af moder och barn af Professor G. HJORT. II. Göteborg 1865. Gåfva af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 10 till och med Lördagen den 16 September 1865:

Sjukligheten något ökad. — Af smittkoppor hafva 19 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 18 läkare):

Febris typhoides.....	1.	Scarlatina.....	13.	Pleuritis.....	2.
Mening. cerebro-spin.	1.	Syphilis.....	5.	Febris gastr. simplex	14.
Diphtheria.....	5.	Gonorrhoea.....	15.	Gastritis. Enteritis.	5.
Angina membranacea	1.	Meningitis cerebralis	1.	Colitis.....	1.
Influenza.....	1.	Tetanus. Trismus...	1.	Peritonitis.....	1.
Cholera nostras.....	1.	Apoplexia cerebri	1.	Hepatitis.....	1.
Cholera.....	5.	Neuralgia.....	3.	Nephritis.....	3.
Dysenteria.....	3.	Conjunctivitis.....	8.	Rheumatismus acutus	10.
Diarrhoea.....	74.	Otitis.....	2.	Zona.....	1.
Febris intermittens..	9.	Ang. tons. & faucium	26.	Furunculus... ..	1.
Angina parotidea....	4.	Laryngo-tracheitis...	6.	Rheum. recens afebril.	4.
Variolae. Varioloides	6.	Bronch. Cat. bronch.	29.		
Varicellae.....	2.	Pneumonia.....	2.		
				Summa	268.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 16 Sept. 210, hvaraf 125 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 5, febris intermittens 2, scarlatina 2, dysenteria 1, delirium tremens 1, pneumonia 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 16 Sept. 122, hvaraf 48 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 3, bronchitis 2, febris intermittens 1, gonorrhöa 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, typhlitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 16 Sept. 170, hvaraf 132 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 8, rheumatismus acutus 4, diarrhöa 3, scarlatina 3, delirium tremens 3, gastritis 2, nephritis 2, febris typhoides 1, pneumonia 1, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhöa 3, diarrhöa cruenta 2, bronchitis 2, conjunctivitis 1, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1, nephritis 1. — *Polikliniken*: diarrhöa 7, bronchitis 2, pleuritis 2, conjunctivitis purulenta 1, laryngo-tracheitis 1, pneumonia 1, nephritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 16 Sept. 56; inkomne under veckan: diarrhöa 1, scarlatina 1, pneumonia 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 4: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 16 Sept. 33; inkomne under veckan: pleuritis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 16 Sept. 179, hvaraf 87 mankon och 92 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 16 Sept. 168, hvaraf 153 från staden och 15 från länet; inkomne: syphilis 24, gonorrhöa 3.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): scarlatina 42, diarrhöa 36, febris intermittens 9, bronchitis 9, febris gastrica simplex 8, rheumatismus 6, variolæ 5, angina tonsillaris 5, pneumonia 4, ophthalmia 3, dysenteria 2, gastricismus 2, erysipelas 2, diphtheria 1, neuralgia 1, peritonitis 1, nephritis 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 2, febris typhoides 1.

= Generaldirektör HUSS förevisade, på anmodan af Hr MÜLLER, LIEBIGS *köttextrakt*, jemte derpå beredt afkok, samt lemnade derom följande meddelande:

Vid sina undersökningar rörande köttets kemiska beståndsdelar erhöLL Liebig på 40-talet genom afdunstning af buljong, som genom kokning befriats från äggvitan och genom skumning från fett, ett extrakt, som förenade i den yttersta koncentration alla buljongens aromatiska beståndsdelar och egde en ovanlig hållbarhet. Öfvertygad om buljongens stora betydelse för matsmältningen, isynnerhet hos rekonvalescenter, försökte Liebig att föranleda fabrikationen af dylikt köttextrakt å sådane orter, der kött knappt har något värde, men först förlidit år uppfylldes hans förhoppningar genom en dylik

fabrika anläggande i Södra Amerika, der som man vet tusentals boskap i prairierna längs La Plata-strömmen slagtas för huden och benens skull.

Sistlidne vinter erhöLL L. en profsändning af amerikanskt kött-extrakt från fabriken af Herrarne Giebert & C:ni i Fray-Bentos, Uruguay, och förklarade sig belåten med dess beskaffenhet, förbehållande sig dock, att det noterade priset med det snaraste måtte något modereras.

Extraktet är numera en handelsvara, som importeras af general-agenturen Jos. Bennert i Antwerpen och äfven säljes i Kongl Hofapoteket i München, på båda ställen under kontroll af Liebig och Professor Pettenkofer.

Priset per kilogram = $2\frac{1}{2}$ skålpund svensk vikt, är 30 francs, för porslinsburkarne beräknas 0.42 fr. per 0.25—1.00 kilogr. samt ytterligare 0.21 fr. för hvarje kilogr. mera.

En kilogram extrakt svarar mot 30 kilogr. färskt kött, hvadan priset å 1 skålp. buljongkött belöper sig till cirka 28 öre, $\frac{1}{4}$ tésked extrakt är tillräckligt att förvandla en tékopp kokhett vatten till stark och välsmakande buljong, som dock bör som vanligt saltas och kryddas.

Denna nya handelsvara torde förtjena att uppmärksammas ej blott i sjukhus, utan ock för proviantering af garnisoner i fästningar och å fartyg samt äfven om sommaren på landet, då det kan vara svårt att förse hushållen med färskt kött.

På anmodan af Professorn m. m. C. PALMSTEDT förevisade ordföranden äfvenledes prof af det Giebertska köttextraktet och derpå beredd köttsockpa.

Denna beredes enligt Liebig's föreskrift af 3j extrakt, 3jv vatten och 3ß koksalt; ordföranden fästade uppmärksamhet på en ämnet belysande afhandling, förekommande i »Archiv for Pharmaci og teknisk Chemi med deres Grundvidenskaper» af S. M. TRIEB för Januari 1865.

Hr O. SANDAHL anförde med anledning af det rekommenderade köttextraktet följande:

Ifall extraktet var fritt från köttets ägghviteämnen, kunde det väl icke sättas högt på skalan för näringsämnen, enär just de mest närande beståndsdelarne i köttet icke funnos närvarande i extraktet. — Liebig yrkar i ett bref till Hr Giebert, fabrikanter i Sydamerika af detta köttextrakt, att det skall vara fullkomligen fritt från fett och icke ega någon öfvervägande limhalt. När sålunda i köttextraktet icke finnes proteinämnen, icke fett och limhalten icke fått vara »öfvervägande» (»vorwaltende»), såsom i s. k. buljongtaflor, så återstå endast köttets salter eller oorganiska beståndsdelar samt några ämnen (kreatin, kreatinin och andra), hvilka med skäl betraktas såsom hörande till den regressiva serien af organismens beståndsdelars förvandling. Det är då svårt att förstå huru dessa ämnen, — som ingå i det s. k. »köttextraktiv-ämnet», — skola kunna ånyo betydligare ingå i en progressiv metamorfos inom organismen eller med

andra ord vara så ypperliga näringsmedel som nu af Liebig uppgifves.

Det heter att detta nya extractum carnis kan förvaras mycket lång tid utan att det möglar eller förskämmas, äfven om det icke är noggrannt skyddadt för luftens tillträde. Ett prof af detta extrakt, beredt i Berlin, såsom det å burkens etikett heter, »Nach Liebig», hvilket ett par månader funnits i Hr Sandahls ego, hade redan inom ett par veckor dragit fuktighet till sig ur luften i så stor mängd att det blifvit upplöst, hvarjemte det öfverdragits med mögel. — Det är dock möjligt att detta preparat icke var, hvad etiketten lofvade och hvad det uppgafs vara, ett efter Liebigs metod beredt köttextrakt.

Hr S. höll före, att bättre än detta ägghvitefria Liebigska köttextrakt torde, såsom näringsmedel betraktadt, vara ett af Dr W. HORN och apotekaren TOEL i Bremen beredt ägghvitehaltigt köttextrakt. Detta beredes af köttet genom dess utlakning med kallt vatten, tillsatt med några droppar klorvätesyra. Toel har funnit att tillsättandet af en genom titrering för hvarje gång bestämd och noga afpassad mängd klorvätesyra *) hindrar ägghvitan att koagulera äfven vid kokhetta, så att köttinfusionen på detta sätt lätt kan afdunsta till extraktform. Det är dock rådligt härvid att icke tillsätta koksalt till köttet som utdrages. Några droppar för mycket eller för litet af klorvätesyran vållar utfällning af ägghvitan, hvarföre den ofvannämnda titreringen måste vara mycket noggrann. Mot slutet af afdunstningen bör temperaturen i vattenbadet sänkas till omkring + 50° C., så att icke ägghvitan genom någon starkare hetta under operationen må bringas i någon svårösligare modifikation. Detta extrakts förtjenster äro: 1) Det innehåller nästan alla närande beståndsdelar ur köttet; 2) Det är lösligt i vatten, till hvilket några droppar klorvätesyra blifvit tillsatt. Bäst löses det med pepsin äfven under uppkokning, i det ägghvitan finnes närvarande i en löslig modifikation; 3) Detta extrakt håller sig oförändradt en längre tid; 4) Det har lukt af stekt kött; 5) Dess smak är genom tillsats af salt, pikant, liknande skifvor af stek med salt.

Hr SKÖLDBERG, SVEN, trodde äfven nyttan af den af det Liebigska köttextraktet beredda buljongen vara ganska tvifvelaktig, då densamma egentligen innehåller köttets aromatiska beståndsdelar, men ej de närande, samt ansåg buljong i allmänhet som ett näringsmedel, som föga vore att rekommendera för konvalescenter.

Äfven Generaldirektör BERLIN ansåg köttextraktet ej vara fullt så närande som beskrifningen derom angaf. För svag digestion och såsom ett retmedel för aptiten vore dock det deraf beredda afkoket af bestämdt värde. Erinrade för öfrigt om de af VIRCHOW härom gjorda undersökningar.

*) I medeltal en half droppe klorvätesyra af 1.12 sp. v. på hvarje uns af en 1½ Libers kolatur på 1 liber kött.

= Hr SANDAHL O. förevisade så kalladt *tegeté* från China. sammanpressadt i tunga, tegelliknande fyrkanter, samt prof af *Cortex Winteranus* och andra *officinela barkar*, hvarom en speciell uppsats skulle i tidskriften ingå.

= Generaldirektör HUSS refererade »Meddelelser om Nervefeberen i Kragerö Lægedistrikt Aar 1864 ved C. HOMANN og C. HARTWIG. Christiania 1865» 68 sid. — Referatet skulle ingå i tidskriften *).

Den 26 September.

Statsanslag. — Ledamot anmäld. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Trichiner hos svin. — Referat.

= Ordföranden tillkännagaf att Läkaresällskapets underd. begäran hos K. Mt om framställning till Rikets sammanträdande Ständer om *ökadt statsanslag* för Läkaresällskapets litterära verksamhet blifvit af Kongl. Sundhets-Collegium tillstyrkt.

= Ordföranden helsade i Sällskapet välkommen Dr HUETER från Berlin, assistentläkare på Professor LANGENBECKS afdelning å Charitén.

= Att till ledamot af Läkaresällskapet antagas anmäldes af Hrr GROTH och NORDRGEN: Apotekaren i Stockholm AUGUST BOBERG.

= Till biblioteket anmäldes:

Dödsorsakerna i rikets städer under året 1862 enligt intyg af läkare (Sammandrag af de till K. Statistiska Centralbyrån inkomna utdrag af dödböckerna). Gåfva af K. Statistiska Byrån. — Köttextrakt, extractum carnis, etc. etc. Efter nyligen samlade under rättelser till allmännare kännedom här i Sverige omförmäldt af Professor CARL PALMSTEDT. Göteborg 1865.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 17 till och med Lördagen den 23 September 1865:

Sjukligheten obetydlig. — Af smittkoppor hafva 25 fall under veckan förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 22 läkare):

Diphtheria.....	4.	Apoplexia cerebri	4.	Icterus	2.
Pertussis.....	6.	Neuralgia.....	3.	Nephritis	2.
Cholera.....	2.	Conjunctivitis.....	6.	Metritis	2.
Dysenteria.....	8.	Otitis.....	2.	Rheumatismus acutus ..	4.
Diarrhoea.....	65.	Ang. tons. & faucium	46.	Erysipelas	2.
Febris puerperalis ...	1.	Laryngo-tracheitis...	7.	Erythema nodosum..	1.
Febris intermittens ...	15.	Broch. Cat. bronch.	31.	Zona.....	4.
Angina parotidea....	1.	Pneumonia	4.	Furunculus.....	3.
Variolæ. Varioloides	6.	Pleuritis.....	3.	Carbunculus.....	1.
Scarlatina.....	44.	Febris gastr. simplex	22.	Rheum. recens afebril.	1.
Delirium tremens....	1.	Gastritis. Enteritis .	3.		
Syphilis	2.	Colitis.....	1.		
Gonorrhœa	7.	Typhlit. & Perityphlit.	1.		
Meningitis cerebrealis	2.	Peritonitis.....	3.		

Summa 317.

*) Se Hygiea innevarande år p. 478.

2. Å hufvudstadens sjukvårdeanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 23 Sept. 206; hvaraf 119 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 4, febris typhoides 3, dysenteria 1, pleuritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 23 Sept. 122, hvaraf 56 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 2, bronchitis 2, gastritis 2, colitis 2, angina tonsill. & faucium 1, laryngo-tracheitis 1, febris gastrica simplex 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 23 Sept. 172, hvaraf 118 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 15, scarlatina 5, diarrhoea 3, delirium tremens 3, febris gastrica simplex 2, rheumatismus acutus 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, bronchitis 1, nephritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, diarrhoea cruenta 3, diarrhoea 3, pleuro-pneumonia 1, nephritis 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 5, scarlatina 2, conjunctivitis purulenta 1, bronchitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, zona 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 23 Sept. 58; inkomne under veckan: nephritis post scarlatin. 4, conjunctivitis 1, bronchitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 13.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 23 Sept. 34; inkomne under veckan gastritis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 23 Sept. 179, hvaraf 87 mankön och 92 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 23 Sept. 168, hvaraf 150 från staden och 18 från länet; inkomne: syphilis 30, gonorrhoea 3.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 37, scarlatina 32, bronchitis 11, angina tonsillaris 9, febris intermittens 7, catarrhus gastro-intestinalis acutus 7, ophthalmia 6, variolæ 4, pneumonia 3, rheumatismus acutus 3, erysipelas 2, pertussis 1, varicellæ 1, syphilis 1, meningitis cerebri 1, apoplexia cerebri 1, laryngitis 1, catarrhus ventriculi acutus 1, peritonitis 1, nephritis 1, metritis 1.

4. I stadens fångelser: rheumatismus acutus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: sjukantalet den 23 Sept. 18, hvaraf 14 invärtes sjuke; sjukdomsfall under veckan: diarrhoea 3, scorbutus 2.

I sammanhang med veckouppgiften angående morbiditeten framställde sekreteraren till Sällskapet, huruvida ej en specialtabell, i likhet med hvad för Variolæ och Pertussis egt rum, äfven måtte upprättas öfver den nu rådande *epidemien af Scarlatina* och beslöt Sällskapet att en sådan tabell skulle uppställas och i förhandlingarne ingå.

= Hr KEY meddelade en redogörelse angående *trichinerna* och det sätt på hvilket de bibringas svinkreaturen, hvilken uppsats skulle ingå i tidskriften.

= Hr SANTESSON meddelade ett referat af ett arbete benämndt: *Collection de Mémoires sur une fonction méconnue du Pancreas La Digestion des aliments azotés par Lucien Corvisart.*

Svenska Läkarsällskapet firade den 3 Oktober 1865 i Kongl. Sundhets-Collegii lokal sin *femtiondesjunde högtidsdag*, hvarvid afgående Ordföranden Dr HAMBERG höll ett föredrag med titel: »*Några ord om legala kemiska analyser vid förgifningars*» och Sekreteraren Dr EDHOLM afgaf den vanliga berättelsen om Läkarsällskapets verksamhet under det förflutna arbetsåret 1864—1865.

En allmän återblick på *helsotillståndet inom hufvudstaden* under det nu förflutna året utvisar att sjukligheten varit relativt obetydlig. Inom *enskild praktik* upptagas för året 16,875 sjukdomsfall, nemligen 8,301 mankön och 8,574 qvinkön, enligt följande tabell:

	Under 2 år.		2—10.		11—20.		Öfver 20 år		Summa.		Summa.
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	
Typhus.....	—	—	—	—	1	—	—	2	1	2	3
Febris typhoides ...	—	—	5	3	13	3	33	46	51	52	103
Mening. cereb.-spin.	—	4	3	1	—	—	4	3	7	8	15
Diphtheria	11	8	44	53	13	18	31	87	99	166	265
Ang. membranacea	7	8	15	13	—	1	—	4	22	26	48
Induena	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Pertussis	20	26	46	41	1	1	—	6	67	74	141
Cholera nostras ...	2	1	1	2	1	1	10	13	14	17	31
Cholera	11	10	6	8	3	7	56	50	76	75	151
Dysenteria	5	1	4	4	2	1	13	22	24	28	52
Diarrhoea	246	273	144	150	54	72	705	617	1,149	1,112	2,261
Febris puerperalis..	—	—	—	—	—	—	—	18	—	18	18
Febris intermittens	8	18	68	51	47	25	258	194	381	288	669
Angina parotidea...	11	7	78	70	44	39	44	48	177	164	341
Variolæ. Varioloides	29	42	41	43	23	16	128	112	221	219	434
Varicellæ	11	21	51	56	11	12	25	20	98	109	207
Scarlatina	17	28	119	139	24	21	17	25	177	213	390
Morbilli	1	1	1	2	3	1	1	4	6	8	14
Delirium tremens..	—	—	—	—	—	—	55	3	55	3	58
Intox.e vapor.carbon	—	—	1	—	—	—	5	2	6	2	8
" ex acidis	—	—	1	—	—	—	—	2	1	2	3
Morbus saturninus.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Syphilis	3	4	1	1	10	4	150	23	164	32	196
Gonorrhœa	—	—	—	—	20	1	268	12	288	13	301
Méningit. cerebrealis	11	8	18	4	—	2	7	9	36	23	59
" spinalis..	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Tetanus. Trismus	1	—	—	—	—	—	1	—	2	—	2
Transport	395	460	648	611	270	225	1,812	1,322	3,125	2,648	5,773

	Under 2 år.		2—10.		11—20.		Öfver 20 år.		Summa.		Summa.
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	
Transport	395	460	648	641	270	225	1,812	1,322	3,125	2,648	5,773
Apoplexia cerebri...	—	—	8	—	—	—	25	19	28	19	47
Neuralgia	—	—	—	8	4	12	55	168	59	183	242
Conjunctivitis	9	20	23	49	20	21	130	112	182	202	884
Otitis	9	8	25	20	19	10	56	54	109	92	201
Ang. tons. & faucium	5	16	176	240	235	297	767	1,238	1,188	1,791	2,974
Pericarditis	—	1	1	—	2	—	12	7	15	8	23
Endocarditis	—	—	—	—	1	—	—	7	1	7	8
Pyæmia	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Thrombos. Embolia	—	—	—	—	—	1	3	6	3	7	10
Laryngo-tracheitis	32	13	56	56	19	24	105	126	212	219	431
Bronch. Cat. bronch.	252	233	319	350	185	144	1,006	1,002	1,712	1,729	3,441
Bronchitis capillaris	24	28	11	9	1	—	8	12	44	49	93
Pneumonia	16	13	25	23	10	9	191	129	242	174	416
Pleuritis	—	2	13	8	7	3	47	51	67	59	126
Febris gastr. simpl.	6	7	72	71	89	28	332	335	449	441	890
Gastritis. Enteritis	22	24	7	6	2	7	37	58	68	95	163
Colitis	11	6	3	5	—	—	15	26	29	37	66
Typhl. & Perityphlit.	1	—	—	—	3	3	8	14	12	17	29
Peritonitis	1	—	—	2	4	4	13	61	18	67	85
Hepatitis	—	—	—	—	—	—	4	2	4	2	6
Icterus	—	—	18	12	1	10	32	15	51	37	88
Nephritis	—	1	2	3	—	1	27	16	29	21	50
Metritis	—	—	—	—	—	8	—	61	—	64	64
Rheumatismus acut.	—	—	4	6	10	20	325	268	339	294	633
Erysipelas	7	10	2	5	7	10	72	117	88	142	230
Erythema nodosum	1	3	4	13	1	2	16	22	22	40	62
Urticæria	2	5	14	13	9	9	26	37	51	64	115
Zona	—	—	2	1	4	2	19	19	25	22	47
Furunculus	4	4	3	2	4	—	109	30	120	36	156
Carbunculus	—	—	—	1	—	—	13	7	13	8	21
Summa	797	854	1,431	1,534	807	845	5,266	5,341	8,301	8,574	16,875

Qvartalsuppgifterna utvisa för öfrigt följande fluktuationer inom sjukligheten i dess helhet:

Sjukdomsfall under 1:a kvartalet (Okt. Nov. Dec.) 5,020.

» » 2:a » (Jan. Febr. Mars) 4,652.

» » 3:e » (April Maj Juli) 4,368.

» » 4:e » (Juli Aug. Sept.) 2,835.

Specialrapport är uppgjord öfver utbredningen af *smittkopporna*, hvilken epidemi för närvarande är i betydligt aftagande och tyckes närma sig sitt slut. — Under årets lopp hafva i enskild praktik, å sjukhusen, bland de fattiga och i fångelserna förekommit 2,171 fall af koppor. Förra året anmäldes 688 fall, sålunda under epidemiens lopp tills dato summa 2,859 fall (största antalet fall, nemligen 88, anmäldes under veckan den 2—8 April).

Under innevarande höst har en epidemi af *skarlakansfeber* med småningom stigande sjukantal uppträdt; så att under sistlidne vecka ej mindre än 96 fall deraf inom hufvudstaden blifvit anmälda.

Med sista kalenderåret afslutades 26 bandet af tidskriften *Hygiea* och det 27 är under utgifning. Kongl. Sundhets-Collegium har äfven detta år för införande i tidskriften meddelat många af de till Collegium inkömna embetsrapporter, från läkare i hufvudstaden och landsorten hafva rikhaltiga bidrag ingått och på korrespondensväg har Sällskapet mottagit vetenskapliga meddelanden från åtskilliga af dess utomlands resande ledamöter Frih. v. DÜBEN, Dr BJÖRKÉN, Dr SALOMON m. fl. 2:a Seriens 1:a Band af Läkarsällskapets nya Handlingar utkommer med det snaraste.

Utom med jurnallitteratur, utbyten och inköpta arbeten har biblioteket under året blifvit riktadt med en mängd gåfvor från in- och utländska embetsverk och lärda samfund samt enskilda personer, nemligen från K. Sundhets-Collegium, K. Vetenskapsakademien, K. Statistiska Centralbyrån, norska och finska medicinska Sällskapen m. fl. 42 utländska vetenskapsmän hafva öfverlemnat sina arbeten och 27 vetenskapens gynnare och vänner inom landet hafva dessutom med gåfvor bidragit till bibliotekets ökande.

Till utländska ledamöter har Sällskapet under året invalt: Professor F. v. RECKLINGHAUSEN i Königsberg, Öfverläkaren vid hospitalet i Para i Brasilien Dr FRANCISCO DA SILVA CASTRO; Geheimemedicinalrådet Professor v. LANGENBECK i Berlin, Professorn vid universitetet i Giessen WIGGERS, Apotekaren i London DANIEL HAMBURY; Geheimerådet Dr FR. WEISSE i St Petersburg, samt Medicine Professorn FEL. NIEMEYER i Tübingen — Till inländska ledamöter hafva blifvit antagna: Hrr BOKSTRÖM, CURMAN, ENESTRÖM, NÆSBERG, NYSTRÖM, PONTIN, SETTERVALL, SKÖLDBERG, SÖDERMAN, WARFVINGE, ZANDER, ÅMAN och ÖDMAN i hufvudstaden samt Hrr HESSELGREN, LAGERLÖF, LEYER, SCHULTZ och STRÖMBERG i landsorten.

Bland ledamöter inom riket har Sällskapet under årets lopp förlorat flera medlemmar vid anmärkningsvärdt hög ålder, synnerligen för läkare, nemligen Ofverfältläkaren Dr FREDR. BÄGENHOLM 72 år gammal, Professor ARVID STURE BRUZELIUS 66 år, Professoren GUSTAF ERIKSSON 75 år, Jubeldoktorn SAMUEL WALLNER 86 år (Svenska Läkarekorpens Senior), Lif-

medicus WILH. SAMUEL NERMAN 70 år, Lifmed. A. G. FRANCK 72 år, Professor HEDENBORG 78 år och Professor RABBÉN 84 år gammal; en af våra embetsmän har äfven till Sällskapets sorg och saknad under det förflutna året affidit, nemligen Hofapotekaren CARL SPRINCHORN, Sällskapets skattmästare sedan 20 år tillbaka.

Af sina utländska ledamöter har Sällskapet under året förlorat Professor PIERRE GRATIOLET, Chef för de anatomiska arbetena vid Jardin des plantes och Professor VALENTINE MOTT, Amerikas mest bekanta kirurg, känd för sina djerfva och lyckliga operationer samt såsom grundläggare till University Medical College i New-York.

Till ordförande för det kommande året har Sällskapet valt Generaldirektören m. m. N. J. BERLIN, som oaktadt sina viktiga embetsåligganden och trägna görömmål, emottagit det honom genom valet erbjudna uppdraget.

Efter apotekaren Sprinchorns fränfalle utsåg Sällskapet till hans efterträdare apotekaren I. J. ASKLÖF.

Dr BENSOW har under året blifvit enhälligt återvald till bibliotekarie.

Till revisorer af det förflutna årets räkenskaper hafva blifvit utsedda Hrr ENESTRÖM och NYSTRÖM.

En öfversigt af det med den 30 September afslutade räkenskapsåret utvisar följande affärsställning:

Inkomsterna hafva varit 8,801 rdr 85 öre. Kapitalbehållningen 75,085 rdr 82 öre.

Årsafgiften har blifvit erlagd af 103 ledamöter i Stockholm, nemligen:

ANDERBERG, ANDERSON A., BERGH, BERLIN M. N., BERLIN N. J., BILLBERG, BJÖRKÉN, BJÖRKMAN, BLACHET, BRACONNIER, BRANTING, BROBERG, BRUZELIUS, CARLSON, CEDERSCHJÖLD, CEDERSTRÖM, v. DÜBEN, EDLING, EKECRANTZ, EKELUND, ENGBERG, GRAVENHORST, GRILL, GROTH, GRÄHS, HAHN, HALLIN, HALLONGREN, HARTELIUS, HÜLPHERS, HÄGGSTRÖM, HÖK, HÖSTMAN, JENTZEN s:or, JENTZEN j:or, KELJSER, KEY, KEYSER, KJELLBERG, KINBERG, KINDSTRAND, KLINGVALL, KLOSTERBERG, KÖNSBERG, LAMM, LEMCHEN, LETTSTRÖM, LEVERTIN, LEWIN, LILLJEBJÖRN, LILJEVALGE, LJUNGGREN,

LOVÉN CHR., LOVÉN SVEN, LUNDBERG FREDR., LUNDBERG VINC., LUNDBERGER, MALMSTEN, MOLANDER, NENSÉN, NETELL, NORDGREN, NYMAN, OPPHOFF, RETZIUS, ROSSANDER, RYDBERG, SANDAHL C. J., SANDAHL O., SANDELIN, SANTESSON, SCHAGERSTRÖM, SEBARDT, SEHLBERG, SJÖBERG, SJÖSTEDT, SKÖLDBERG ER., SKÖLDBERG SVEN, SONDÉN, STENBERG, STOLTZ, STÅL, SUNDEVALL, SVANBERG, SVEDBERG, SÅTHERBERG, SÖDERMAN, THEGERSTRÖM, THOLANDER, TILLBERG, TÖRNBLOM, WAHLBERG, WALLER, WARFVINGE, WESTFELT, WILANDER, WIMMERSTEDT, WISTRAND HILAR., WISTRAND TIMOL., WÄSTFELT, ZANTESSON, ÖDMANSSON, ÖHRSTRÖM,

samt 19 i landsorten, nemligen:

ANDERSON LUK., ANJOU, ALTIN, BRAUN, DANDENELLE, DRAKENBERG G. A., EKMAN I., FORLING, FORSELL, HELLEDAY, HESSELGREN, KLINTBERG, RICHTER, v. SYDOW, VIRGIN, WALLNER, WIDBERG, ÅKERMAN, ÅMAN.

Inträdesavgift är erlagd af 6 ledamöter i Stockholm, nemligen: CURMAN, MALMBORG, PONTIN, ZANDER, ÅMAN och ÖDMAN samt 6 i landsorten, neml.: EDLING N. A., FALCK, LAGERLÖF, LEYER, SCHULTZ och STRÖMBERG.

Till Sällskapets *prisfond* hafva dels i tecknade årsavgifter, dels i räntemedel under året 1864—1865 influtit 491 rdr 46 öre, varande prisfondens kapital den 1 Oktober 1865 8,972 rdr 65 öre.

SCHAUMKELska *fondens* inkomster hafva utgjort 1,033 rdr 22 öre; dess utgifter 960 rdr. Kapitalbehållningen är 17,949 rdr 89 öre. Gratifikationer hafva utdelats åt 30 enkor eller barn af legitimerade svenska läkare med tillsammans 960 rdr.

Läkare-nödhjelpsfonden har under året ökats med 965 rdr 19 öre; dess kapitalbehållning utgör 18,097 rdr 65 öre. Af denna fond har under året understöd lemnats åt 6 enkor efter delegare i f. d. pensionsinrättningen för svenska läkare, deras enkor och barn, till ett sammanräknadt belopp af 800 rdr rmt.

Sedan klubban på öfligt sätt blifvit tillträdande ordföranden, Generaldirektör Berlin öfverlemnad, begärde Generaldirektör HUSS ordet, för att tillkännagifva, det en af Sällskapets ledamöter Dr ANDERS FREDRIK REGNELL, som sedan flera år tillbaka varit bosatt i Brasilien, Caldas, Provinsen Minas-Geraës, och hvars namn vore fästadt vid flera donationer, såsom till Upsala akademi och Serafimerlasarettet, ånyo ådagalagt en frikostig hågkomst

af fosterlandets medicinska institutioner, i det han till Svenska Läkaresällskapets prisfond skänkt en summa af 400 £ sterl. eller öfver 7000 rdr rmt, hvilken gäfva gifvaren genom Generaldirektör Huss önskat till Sällskapet öfverlemnna. — Ordföranden tolkade Läkaresällskapets tacksamhet för den frikostiga gåfvan och skulle en skrifvelse innehållande tacksägelse för densamma och daterad Läkaresällskapets Högtidsdag till Dr Regnell afsändas.

Den 10 Oktober.

Hr BOBERG ledamot. — Hr HAMBERGS tal på högtidsdagen. — Hedersledamot anmäld. — Biblioteket. — Ledamot anmäld. — Constitutio epidemica. — Extrauterint hafvandeskap. — Prisämne i Preussen.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs apotekaren i Stockholm AUGUST BOBERG.

= På hemställan af ordföranden och med Hr HAMBERGS benägna bifall beslöt Sällskapet att i sina Handlingar till trycket befordra Hr Hambergs vid ordförandeskapets nedläggande den 3 Oktober detta år hållna föredrag: »*Några ord om legala kemiska analyser vid förgifningar.*»

= Ordföranden anmälde, att Sällskapets komité enligt stadgarnas § 11 till Hedersledamot af Svenska Läkaresällskapet föreslagit praktiserande läkaren i Caldas i Brasilien M. D., K. M. ANDERS FREDRIK REGNELL »patrocinio et munificentia conspicuum.»

= Till *biblioteket* anmäldes:

Étude sur la diathèse urique par C. L. SANDRAS. Paris 1865.
— Étude sur la digestion et l'alimentation par C. L. SANDRAS. Paris 1865. Gäfvor af författaren (som medsändt ett bref, hvilket lades till bandlingarne). — Consumption, as engendered by rebreathed air and consequent arrest of the unconsumed carbonaceous waste, its prevention and possible cure by HENRY MAC CORMAC., London 1865. — Inflammatoriske, hypertrophiske og fibrøse Svulsttilstande af Lifmoderhalsen ved Dr F. C. FAYE. — Bidrag till frågan om nervernas ändringssätt i musklerna af A. KEY. Stockholm 1865. — Om cirkulationsförhållandena i njurarne af A. KEY. Stockholm 1865. Gäfvor af författarna. — Metereologiska iakttagelser i Sverige, utgifna af Kongl. Svenska Vetenskapsakademien; anställda och bearbetade under inseeende af ER. EDLUND 5:te Band. 1863. Stockholm 1865. Gäfva af Kongl. Vetenskapsakademien. — Bidrag till Sveriges officiella Statistik. A). Befolkningsstatistik. Ny följd IV. Statistiska centralbyråns underdåniga berättelse för året 1862 jemte bihang rörande dödsorsakerna i rikets städer. Stockholm 1865. Gäfva af *Statistiska byrån*.

= Att till ledamot af Svenska Läkareällskapet antagas anmäldes af Hrr ANDERSON, HALLIN och LUNDBERG FREDR: Regementsläkaren vid Skånska Dragonregementet M. L. F. o. K. M. ADOLF REINHOLD ÅBERG.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 24 till och med Lördagen den 30 September 1865:

Sjukligheten liksom föregående vecka. — Af *skarlakansfeber* ha under veckan 96 fall och af *smittkoppor* 15 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälda sjukdomsfall (från 20 läkare):

Febris typhoides.....	3.	Syphilis	6.	Typhlitis & Perityphl.	1.
Diphtheria.....	6.	Gonorrhoea	11.	Peritonitis.....	2.
Cholera.....	5.	Neuralgia	5.	Nephritis.....	1.
Dysenteria.....	4.	Conjunctivitis.....	6.	Rheumatismus acutus	5.
Diarrhoea.....	46.	Otitis.....	2.	Erysipelas	2.
Febris puerperalis...	2.	Ang. tons. & faucium	43.	Zona.....	1.
Febris intermittens..	9.	Laryngo-tracheitis...	6.	Furunculus	1.
Angina parotidea....	1.	Bronch. Cat. bronch.	45.	Rheum. recens afebril.	1.
Variolæ. Varioloides	3.	Pneumonia	3.		
Varicellæ.....	3.	Febris gastr. simplex	4.		Summa 285.
Scarlatina.....	51.	Gastritis. Enteritis..	5.		
Delirium tremens....	1.	Colitis	1.		

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 30 Sept. 215, hvaraf 180 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 3, rheumatismus acutus 3, delirium tremens 2, pneumonia 2, diarrhoea 1, febris intermittens 1, scarlatina 1, erysipelas 1, eozema acut. 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 30 Sept. 107, hvaraf 41 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 2.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 30 Sept. 166, hvaraf 114 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 9, diarrhoea 6, delirium tremens 3, pneumonia 3, rheumatismus acutus 2, febris typhoides 1, bronchitis catarrh. bronch. 1, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 12, bronchitis 4, variolæ 1, enteritis 1, peritonitis 1, nephritis 1. — *Polikliniken*: scarlatina 5, diarrhoea 2, conjunctivitis catarrhalis 2, pneumonia 2, diphtheria 1, pertussis 1, laryngo-tracheitis 1, bronchitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 30 Sept. 59; inkomne under veckan: gastritis 2, diarrhoea 1, meningitis cerebialis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade den 30 Sept. 17; parametritis 3.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 30 Sept. 37; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuke*: sjukantalet den 30 Sept. 177, hvaraf 85 mankön och 92 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 30 Sept. 1863, hvaraf 136 från staden och 18 från länet; inkomne: syphilis 29, gonorrhoea 5.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): scarlatina 39, diarrhoea 30, bronchitis 14, angina tonsillaris 8, catarrhus gastro-intestinalis acutus 7, rheumatismus acutus 5, catarrhus ventriculi acutus 4, ophthalmia 3, variolæ 2, pneumonia 2, gastritis 2, erysipelas 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, pertussis 1, febris puerperalis 1, apoplexia cerebri 1, neuralgia 1, peritonitis 1, metritis 1.

4. I *stadens fångelser*: furunculus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: sjukantalet den 30 Sept. 16; fall under veckan: bronchitis 2, scorbutis 2.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 1 till och med Lördagen den 7 Oktober 1865:

Sjukligheten något ökad, dock ej betydlig. — Af *smittkoppor* hafva under veckan 21 fall samt af *skarlakansfeber* 119 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 25 läkare):

Febris typhoides.....	1.	Apoplexia cerebri....	1.	Nephritis	1.
Diphtheria	10.	Neuralgia	2.	Metritis	1.
Angina membranacea	1.	Conjunctivitis	4.	Rheumatismus acutus	7.
Cholera	3.	Ang. tons. & faucium	68.	Erysipelas	3.
Diarrhoea	54.	Thrombosis. Embolia	1.	Erythema nodosum..	1.
Febris puerperalis....	1.	Laryngo-tracheitis....	7.	Urticaria	1.
Febris intermittens...	3.	Bronch. Cat. bronch.	41.	Zona	1.
Angina parotidea....	1.	Bronchitis capillaris.	1.	Carbunculus.....	1.
Variolæ. Varioloïdes	7.	Pneumonia	7.	Rheum. recens afebril.	1.
Varicellæ	1.	Pleuritis	1.		
Scarlatina	76.	Febris gastr. simplex	12.		
Syphilis	3.	Gastritis. Enteritis..	3.		
Gonorrhoea	9.	Hepatitis.....	1.		
					Summa 336.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serapimer-lasarettet*: sjukantalet den 7 Okt. 229, hvaraf 132 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 4, scarlatina 1, delirium tremens 1, pneumonia 1, erysipelas 1, erythema nodosum 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 7 Okt. 110, hvaraf 37 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 3, gonorrhoea 3, cholera 1, delirium tremens 1, conjunctivitis 1, angina tons. & faucium 1, bronchitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 7 Okt. 176, hvaraf 124 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 11, delirium tremens 5, diarrhoea 3, pneumonia 3, rheumatismus acutus 3, bronchitis 2, febris typhoides 1, syphilis 1, pleuritis 1, icterus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 7, diarrhoea 4, pneumonia 1, pleuritis 1, nephritis 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 3, conjunctivitis 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, bronchitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 7 Okt. 58; inkomne under veckan: febris intermittens 1, otitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 15; pneumonia 1.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: hetsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: hetsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 7 Okt. 37; inkomne under veckan: scarlatina 2.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 7 Okt. 176, hvaraf 85 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 7 Okt. 164, hvaraf 143 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 37, gonorrhöa 7.

3. *Bland de fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): scarlatina 39, diarrhöa 27, bronchitis 17, catarrhus gastro-intestinalis acutus 8, rheumatismus acutus 7, febris intermittens 6, pneumonia 4, variolæ 3, ophthalmia 3, erysipelas 3, diphtheria 2, varicellæ 2, angina tonsillaris 2, metritis 2, syphilis 1, pleuritis 1, cystitis 1, otitis 1.

4. *I stadens fängelser*: diarrhöa 1, rheumatismus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 3, bronchitis 1.

= Hr ANDERSON A., som nyligen anländt hem från en utländsk resa och Sällskapetets ledamot Hr HAAK från Carlstad besådes af ordföranden välkomna.

= Hr GROTH meddelade följande märkliga sjukdomsfall: *Extrauterint hafvandeskap, buksnitt, extraktion af ruttnadt foster; modren död 13 dygn efter operationen i lunginflammation.*

Hustru *Nyström*, 28 år gammal, har under de sista 10 åren reguliert menstruerat och var hon vid ovanligt godt hull och god helsa, då hon i December år 1863 inträdde i äktenskap. Under våren 1864 fortforo normala menses och hade hon dem sista gången reguliert i början af påföljande Juni månad. Såväl åtskilliga gastriska oordningar, hvilka sedermera uppträdde, som isynnerhet menstruationens uteblifvande i början af nästa månad, väckte hos henne den sannolika förmodan, att hon befann sig i välsignadt tillstånd.

Åt detta tillstånd normala fortgående fick hon dock ej länge glädja sig, ty redan i medio af Juli, d. v. s. 6 veckor efter sista menstruationen, började blod afgå genom vagina. Denna blödning var dock så ringa, att hon ej brydde sig om att derom rådgöra med någon läkare och någon häftig smärta hade hon vid denna tid ej i underlifvet.

Blödningen fortfor sedermera under 2 månader att periodiskt, ehuru endast spårvis, uppträda, tills i medio af September, då den blef ymnigare och jag med anledning deraf tillkallades.

Jag fann nu vid exploration af bäckenets contents en hård tumör, till form och volym liknande en gravid uterus i 4:de månaden;

den kändes såsom en enda tumör, i kontinuetet med portio vaginalis uteri, hvilket parti af lifmodern, såväl som tumören i sin helhet, intog den gravida lifmoderns normala plats. På grund såväl häraf, som af föregående symtomer, antog jag tumören för gravid uterus och att missfall vore å färde.

Efter den behandling qvinnan nu underkastades, afstannade snart blödningen utau afgång af foster eller-ägg.

Under de följande månaderna, Oktober och November, syntes ingen blod till, och med undantag af stundom påkommande smärtor i rygg och underlif mätte hon väl, samt gick uppe och skötte sitt hus. Underlifvet tilltog under denna tid i volym såsom vid en vanlig grossess och i början af December kände hon fosterrörelser.

I medfö af December såg jag patienten för andra gången. Jag blef då tillkallad derföre att de nyssnämnda smärtorna i rygg och underlif tilltagit i frevens och styrka. Tumören simulerade nu fullkomligt en gravid uterus i 7:de å 8:de månaden. Vid inre undersökning kände jag genom bäckenets mjuka delar i öfre bäckenöppningen ett fosterhufvud, hvilket vid anstöt vippade undan för fingret. Fosterljud kunde deremot ej höras. Antagande de periodiska smärtorna vara prematura kontraktioner i uterus lät jag patienten ligga stilla några dagar, hvarunder hon tog något opiat. Smärtorna afgogo nu, så att hon snart kunde återtaga vården om sitt hus.

I början af förliden Januari kände hon fosterrörelser sista gången. Tumören fortruf dock att växa såsom förut.

Den 27 förliden Mars tillkallades jag för tredje gången med anledning af då uppträdande blödning. Tumören var nu hårdt spänd, elastisk, fluktuerande till volym och form, liknande en lifmoder vid fullburen grossess. Inga fosterljud kunde höras, och vid ingen slags undersökning kände jag några fosterdelar. Moderhalsen uppluckrad, tillät fingrets införande till inre modernun. Genom denna inre modernun, som ej var öppen för fingerspetsens införaude, nedhänger uti cervikalkanalen en mjuk slamsa af en lillfingerändas tjocklek och som når ungefär yttre modernun. En stinkande, brunaktig materia stannade på det explorerande fingret, och utgjordes den så kallade blödningen af dylik materia. De förr omuämnda periodiska smärtorna voro starka och täta, så att patienten måste intaga sängen.

Den 31 Mars, efter 3 timmars värkar, hvilka så simulerade förlossningsarbetet, att barnmorskan trodde normal förlossning vara i görningen, framfödde qvinnan en fast klump af ett hönsäggs storlek. Värkarne afstannade sedan. Under några dagar hade qvinnan ljus flytning (lochier) hvarefter cervikalkanalen och yttre modernun tillslötos. Den stora tumören i underlifvet kvarstod dock oförändrad, men mätte patienten detta oaktadt under 2 veckors tid härefter bättre än hon gjort på flera månader.

Vid alla inre explorationer, som jag gjort, har tumörens nedre vägg kähns såsom stående i sammanhang och full kontinuitet med lifmoderns cervikaldelag.

Den abörtliknande fasta klumpen, som afgick den 31 Mars, undersöktes af Dr NETZEL, som utom blodcoagula fann densamma

bestå af uteruslemlinna (Decidua). Några spår till chorionvilli kunde deri ej upptäckas.

Under 14 dagar mätte patienten, såsom nyss nämnt är, bättre än på lång tid förut; sedan började hon åter känna smärtor i buken, dessa liknade dock ej de föregående periodiska smärtorna, utan voro mera jemnt ihållande. Vid mina besök hos patienten kunde jag ej konstatera några kontraktioner uti tumören, men i lilla bäckenet sjönk den på några dagar märkbart längre ned. Det kändes liksom skulle främre och högre delen af nedre uterinsegmentet, fyllt med en fast massa, hafva nedrängt i lilla bäckenet, skjutande fornix vaginæ och vaginalväggen framför sig. Portio vaginalis uteri och den slutna (för fingret) os uteri kändes till venster och bakåt föga afvikande från den plats i bäckenet, hvarest de förut befunno sig.

Från ett försök att införa uterinsonden afstod jag, då jag ej kom igenom inre modermun med sondspetsen, utan att vara hårdhänt.

Professorerna CEDERSCHJÖLD och ANDERSON samt Dr Netzel hade nu den godheten att den 19 April åtfölja mig till patienten.

De lokala förhållandena voro då sådana jag dem sednast beskrifvit. Tumören är af en lifmoders storlek vid fullburen graviditet; den är spänd och elastisk. Några fosterdelar uti densamma kunna ej med säkerhet kännas. Den kännes vid exploration per vaginam i högra främre delen af öfre bäckenöppningen och kan fingret ej konstatera annat än kontinuitet mellan cervix uteri och tumören. Tumörens innehåll uti den del, som vetter nedåt bäckenet tycks vara en halffast materia. Modermun är något devierad åt venster och bakåt. Genom densamma infördes nu uterinsond och befanns uteri kavitet ega en ledig lifmoders normala längd. Några dagar derefter infördes uterinsond åter och vanns samma resultat. Uti bröstet afsondrades sedan flera månader mjölk.

Om diagnosen af fallet kunde numera intet tvifvel uppstå: nämligen att vi här hade en *graviditas extrauterina*.

Under slutet af April och början af Maj mätte patienten relativt väl; d. v. s. hon var fri från smärtor. Hullet, som alltsedan sjukdomens början så småningom aftagit, fortfor dock att ytterligare minskas och medtogos patientens krafter mer och mer. Buken blef af den alltjemnt ännu tillväxande tumören utspänd och respirationen generad. Aptiten aftog, sömn saknades, hektiska symtommer visade sig och patienten kunde ej lemna sängen.

Så förhöll det sig, då Professorerna SANTESSON, Cederschjöld och Dr MALMBERG hade godheten åtfölja mig till patienten den 16 Maj.

Nu punkterades den stora fostersäcken från buken, 4 tum nedom nafveln och af dess innehåll tömdes ungefär 2 kannor fluidum. Det utlömda var en gulbrun, luktfri vätska, som innehöll flockor af från fostret lossad epidermis, vernix caseosa och väl sannolikt placentaldetritus.

Tumören sjönk härigenom så tillsamman, att dess höjd, som förut stått vid maggropen, nu var vid nafveln, och vid palpation kändes dess fasta innehåll, fosterklumpen.

Under de första 24 timmarna efter operationen generades patienten af kräkningar, men sedan dessa upphört inträffade inga oroväckande symtom såsom följder af punktionen eller bukkavitetsens så hastigt minskade volym. Tvärtom sömn och aptit inställde sig, pulsens hastighet minskades och allmänna tillståndet förbättrades.

14 dagar efter operationen började punktionssåret bryta upp och en fistelöppning etablerades, genom hvilken dagligen utran en ej ringa mängd vätska af samma gulbruna färg som vid operations-tillfället, endast derifrån skiljd genom sin vidrigt stinkande lukt. Samtidigt härmed började i närheten af naveln och vid tumörens höjdpunkt en abscessbildning, eller en smältning af bukväggen, gående inifrån. Huden på detta ställe var röd och ömmande och i de inre lagren af bukväggen kändes här såsom ett hål af en blyerts-pennens tjocklek. Detta hål vidgades rätt hastigt, så att det om några dagar hade en 5-öres-slants diameter, under det att hudrodnaden intagit ännu större areal.

Den 2 Juni öppnades genom en incision denna abscess uti en längd af ungefär halfannan tum och 1 kanna stinkande materia uttömdes ur fostersäcken, som nu var öppnad för normal exploration.

Tumören sjönk härigenom ännu mera tillsammans, och låg fosterkroppen så, att en extremitet påträffades vid exploration med fingret genom incisionsöppningen.

Patientens allmänna tillstånd fortfor härefter att vara godt och inga oroväckande symtom hindrade att ställa en temligen gynnsam prognos. 8 dagar efter den nyssnämnda incisionen utvidgades ouverturen genom ett snitt nedåt, så att den blef omkring 4 tum lång. Den förutnämnde föreliggande extremiteten, som var en fot, fattades och gjordes på densamma extraktion af fostret.

Såväl vid denna som föregående operation fungerade Professor Santesson och närvaro dessutom Prof. Cederschjöld samt Drarna Malmberg och Björckén.

Fostret var i upplösningstillstånd och dess utveckling annonserade att det sannolikt affidit i början af Januari, vid hvilken tid fosterrörelserna ock upphörde att kännas. Det skulle då ha varit 8 månader.

Af navelsträngen finnes endast en liten bit kvar, och denna skiljd från både foster och placenta. Af placenta finnes likaledes endast mindre rester.

Vid inspektion af fostersäcken finnes densamma fastväxt vid bukväggen och bukens viscera å höger sida från lilla bäckenet till höjd af naveln.

Dess insida är glatt, af smutsgrön färg och kan å densamma placentas insertionsställe ej bestämmas.

De följande dagarne mödde patienten rätt väl och allt lofvade en lycklig utgång, då jag på sjetta dagen efter operationen tillfölje af en resa måste lämna henne och såg henne då för sista gången.

Den 16 insjuknade hon och fick en trombos i högra bäckenvenen med åtföljande värk och svullnad i högra benet. Några da-

gar derefter tillstötte pneumoni och den 23 Juni afled hon tillfölje häraf. Omgifningen medgaf ej obduktion.

I den diskussion, som uppstod angående egenheterna vid detta sjukdomsfall, de diagnostiska svårigheterna i dess början, beskaffenheten af den vid den normala gestationstidens slut afgångna deciduan och operationsmetoden yttrade sig Hrr Anderson, Cederschiöld, Netzel och Santesson, hvilka samtligen varit i tillfälle att observera patienten.

= Hr LEMCHEN tillkännagaf att *preussiska centralkomitén för frivillig vård af sjuka och sårade i fält* utsatt ett pris af 100 Fredricsdorer för det bästa arbete om den erfarenhet och de åsikter, som under sednaste tiden blifvit samlade med afseende på lämpligaste organiserandet af den hjälp, som enskilda välgörenheten kan lemna åt sjuke eller sårade krigare i fält. Vissa framställda frågor önskade komitéen besvarade i detta arbete, som bör vara inlemnadt sednast den 1 Juni 1866. — Komiténs tillkännagifvande skulle i dess helhet ingå i *Hygieas Oktoberhäfte*.

Den 17 Oktober.

Hr ÅBERG A. R. ledamot. — Biblioteket. — Constitutio epidemica — Val af komitéledamot. — Glycerinsalva. — Blodiglar. — Journal de Chimie médicale Ref. — Bref från Ryssland.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs Regementsläkaren Dr ADOLF REINHOLD ÅBERG.

= Till biblioteket anmäldes:

Musée Vrolik, Catalogue de la collection d'anatomie humaine, comparée et pathologique de M. M. Ger. & W. VROLIK par I. L. DUSSEAU. Amsterdam 1865. Gåfva af familjen Vrolik genom Prof. v. DÜSEN.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 8 till och med Lördagen den 14 Oktober 1865:

Sjukligheten något ökad, temligen betydlig. — Af smittkoppor ha under veckan förekommit 25 fall samt af skarlakansfeber 131 fall.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 23 läkare):

Febris typhoides	4.	Gonorrhoea	8.	Gastritis. Enteritis	3.
Diphtheria	7.	Meningitis cerebialis	1.	Typhlit. & Perityphlit.	1.
Angina membranacea	1.	Neuralgia	8.	Icterus	1.
Cholera	4.	Conjunctivitis	2.	Nephritis	4.
Dysenteria	3.	Otitis	3.	Metritis	2.
Diarrhoea	30.	Ang. tons. & faucium	70.	Rheumatismus acutus	6.
Febris puerperalis	2.	Thrombosis. Embolia	1.	Erysipelas	4.
Febris intermittens	8.	Laryngo-tracheitis	8.	Urticaria	4.
Angina parotidea	2.	Bronch. Cat. bronch.	48.	Furunculus	3.
Varicela. Varioloides	7.	Bronchitis capillaris	1.	Carbunculus	1.
Scarlatina	77.	Pneumonia	5.		
Morbilli	1.	Pleuritis	2.		
Syphilis	6.	Febris gastr. simplex	20.		

Summa 368.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 14 Okt. 245, hvaraf 147 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 5, febris typhoides 3, delirium tremens 2, brouchitis 2, febris intermittens 1, meningitis cerebrialis 1, angina tonsillaris & faucium 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 14 Okt. 118, hvaraf 45 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 2, febris typhoides 2, cholera 1, scarlatina 1, gonorrhöa 1, meningitis cerebrialis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, urticaria 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 14 Okt. 179, hvaraf 129 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 15, syphilis 4, febris typhoides 3, bronchitis 3, nephritis 3, rheumatismus acutus 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1, conjunctivitis 1, erysipelas 1, furunculus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhöa 4, bronchitis 4, pyæmia 2, pneumonia 1, nephritis 1, adenitis acuta 1. — *Polikliniken*: diarrhöa 4, scarlatina 2, bronchitis 2, conjunctivitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 14 Okt. 47; inkomne under veckan: diarrhöa 2, scarlatina 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: febris puerperalis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 14 Okt. 38; inkomne under veckan: febris typhoides 2.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 14 Okt. 177, hvaraf 87 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 14 Okt. 171, hvaraf 149 från staden och 22 från länet; inkomne: syphilis 22, gonorrhöa 5.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): scarlatina 46, bronchitis 28, diarrhöa 26, angina tonsillaris 9, febris intermittens 8, catarrhus ventriculi acutus 5, catarrhus gastro-intestinalis acutus 4, pneumonia 4, variolæ 3, ophthalmia 2, pleuritis 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, icterus 1, metritis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

4. I stadens fångelser:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 4, meningitis cerebrospinalis 1, bronchitis 1.

= Sedan Hr LOVÉN CHR. anmält, att han, tillfölje af förestående längre utrikes resa, vore förhindrad att som ledamot i *Sällskapets komité* kvarstå och då tillfölje häraf annan ledamot af den anatomiska klassen borde inväljas, tillkännagaf ordföranden att sådant val skulle förrättas. — Efter någon diskussion bordlades valfrågan till nästa sammankomst på begäran af Hr MALMSTEN, och i kraft af stadgarnes § 18 om Sällskapets verksamhet och arbetsordning beslöts, att såväl de till den ana-

tomiska som till de trenne öfriga resp. klasserna hörande ledamöter borde å framlagda listor sina namn anteckna.

= Hr HAMBERG förevisade tvenne prof af *Glycerinsalva*: 1) beredd enligt preussiska farmakopén genom att sammanrifva 2 delar stärkelse med 1 del destilleradt vatten och tillsätta 10 delar glycerin af 1.23 sp. v. samt uppvärma blandningen till dess den bildar en genomskinlig homogen massa; 2) enligt VERRIERS föreskrift beredd glycerinsalva af 1 del stärkelse och 15 delar glycerin, som uppvärmas under rifning på sätt nyss nämdes; den sednare salvan hade något mindre stadga. — Hr H. anmärkte att glycerinsalvan bör vara fullkomligt homogen och att vid beredningen bör iakttagas att upphettningen fortsättes så länge, att stärkelsekornen fullständigt hinna att utsvälla och salvan derigenom erhålla vederbörlig konsistens och genomskinlighet.

Ordföranden ansåg glycerinsalvas användande som basis vid sammansättning af salvor ega stora företräden framför fettarterna, synnerligen derigenom att rätt beredda glycerinsalvor ej härskna, utan i flera månader kunna bibehålla sig fullkomligt oförändrade. — Hr LAMM fästade särdeles vikt vid glycerinets renhet och anmärkte att den hos detsamma stundom anträffade föroreningen af saltsyra förändrar salvornas beskaffenhet, så att t. ex. ögonsalvor härmed beredda bli irriterande och motverka sitt ändamål.

= Hr HAMBERG omnämde vidare att C. F. BEVANS metod *) att genom tillsats af litet sönderstött *brunsten* till vattnet hvari *blodiglar* förvaras bibehålla iglarne friska blifvit af en apotekare i Stockholm försökt, och att dervid följande resultat visat sig: i en burk innehållande 500 blodiglar, hvaraf 40—50 dagligen dogo, inlades ungefär en tésked groft pulveriserad brunsten, redan första dygnet minskades dödligheten till 25, andra till 11, och på tredje dagen upphörde den alldeles. I andra burkar, der inga sjuka iglar funnos, inlades äfven brunsten och i dessa har ej under flera månaders tid någon anmärkningsvärd dödlighet inträffat.

= Ordföranden, som uttryckte den önskan att inom hvarje af Sällskapets fyra klasser någon ledamot ville åtaga sig att vid sammankomsterna referera några till klassen hörande in- och utländska skrifter och journaler — hvilket åliggande äfven i

*) Se Läkarsällskapets förhandlingar innevarande år p. 127.

stadgarne finnes påpekadt — ville inom den farmaceutiska klassen till granskning upptaga de månatligen utkommande häftena af *Journal de Chimie médicale, de Pharmacie et de Toxicologie* samt gjorde början med Septemhäftet af denna tidskrift. — De deri förekommande mera anmärkningsvärda artiklar, för hvilka redogörelse lemnades, behandlade: Användandet af *varm alkohol vid brännskador*, *Erodium cicutarium vid vattsof*, *utdragandet af vextaromer medelst glycerin*, olika *preparater af Juniperus*, *tekniska notiser*, ROBINETS förslag i Commission des logemens insalubres de la ville de Paris om ventilation af underjordiska afloppsranor samt BLONDEAUS kemiska pröfningar af *goëminet*, den neutrala substansen af Karagenalgen, *Fucus crispus*.

Enligt uppgift i denna sistnämnda artikel visade goëminet vid analys följande beståndsdelar:

Kol	21.80
Väte	4.87
Qväfve	21.36
Svafvel	2.51
Syre	49.46

en märkvärdig sammansättning, ty med hänsigt till dess qväfvehalt borde goëminet tillfölje häraf vara bland de mest närande substanser; törhända torde dock samma förhållande ega rum dermed som med gelatin (hvilket håller 20 delar qväfve på 100 delar) nemligen att de närande egenskaperna icke dess mindre äro underordnade.

Äfven Hr Hamberg anmärkte att den citerade analysen var af stort intresse och att, ifall dess riktighet konstaterades, skulle derigenom ådagaläggas, att man alldeles misstagit sig på sammansättningen af det slemmiga ämnet i karagenalgen, det s. k. goëminet eller karaginet, som hittills förts till de qväfvefria kolhydraternas klass, då det deremot efter denna analys skulle närma sig albuminaterna.

= Enligt uppdrag af Hr LILJEVALCH meddelade sekretären följande ur *breff från* Läkaresällskapetets ledamot Hr JULIUS CARLSSON BERGMAN, hvilken för närvarande i egenskap af militärläkarestipendiat vistas i Ryssland:

»I *Petersburg* har jag besökt första och andra krigshospitalerna, flottans sjukhus i Cronstadt samt åtskilliga civila sjukvårdsinrättningar, hvaribland den till provisoriskt sjukhus inredda Ismailoffska Gardeskasernen. Detta sjukhus organiserades under sistlidne Februari månad med anledning af den då temligen

strängt grasserande *febris recurrens*. Det består af 7 större byggnader, hvilka tillsammans kunna rymma 1,200 patienter. Närvarande sjuknummer var 400. Sjukdomen har nu så pass aftagit att under sista veckan endast ett par recidiverande fall af febern förekommit och kommer hela hospitalet snart att indragas. Utredningen, utrymmet och anordningarne för öfrigt voro så goda som man billigtvis kan vänta vid en provisorisk sjukanstalt. — Första krigshospitalet är onekligen hvad byggnader ut- och invändigt, uppvärming, ventilation, utredning och attiralj beträffar ett riktigt mönsterhospital. Dess apotek, kök-departement och öfriga ekonomi-detaljer syntes också vara i det kompletteste skick. Den utmärkta ordning och snygghet som öfverallt råder kan lätt förklaras, när man får veta att 400 soldater der äro anställda som tjänstpersonal och sjukvaktare. Der kunna upptagas 1,400 sjuka; närvarande sjuknummer var 1,163, således 1 uppsare för 3 patienter. Utom öfverläkaren och hans två adjointer, finnas der 40 ordinatorer, alla examinerade med doktorer, samt fältskärer i legio. Vid så riklig, nästan öfverflödigg personal för sjukvården måste resultaten blifva i ögonen fallande. Betydliga anslag fordras äfven för underhållet af dessa militärsjukhus. — Andra krigshospitalet beläget vid norra stranden af Neva är satt i samband med medico-kirurgiska Institutionen, som här har såväl medicinska kirurgiska, syfilitiska och psykiatriska kliniker, som äfven obstetriska och gynekologiska. Till utrymmet är det större än öfriga hospitaler jag här sett. Det upptager nemligen med alla sina tillhörande sommar- och vinterboningar 2 stora stadsqvarter, så att en af våra småstäder, beqvämt kunde derå placeras. Här kunna också vid behof mottagas 1,800 patienter och derutöver. Sjuknummern för dagen var mellan 6 och 700. Hela våningar voro under sommaren under renovation och reparation och de sjuke vistades under tiden i sommarboningar af träd, endast en våning höga, men försedda med dubbelfönster och temligen komfortabla, för att äfven vintertid i nödfall kunna användas. Dessutom uppslås på till hospitalerna hörande lämpliga platser i parker och trädgårdar stora sjuktält med golf och stomme af träd, väggar och tak af tjockt vadmal och derofvanpå väf. Dessa tält rymma omkring 40 sjuka och placeras der hufvudsakligen kirurgiska och skorbutiska patienter samt konvalescenter, så pass försigkomna att de tåla dessa luftiga boningar. — I allmänhet är totalintrycket af mitt vistande i Rysland hittills

angenämt och mycken välvilja och beredvillighet vid lemmandet af nödiga upplysningar har jag rönt af alla personer, med hvilka jag kommit i beröring.

Den 24 Oktober.

Val af komitéledamot. — Ledamot föreslagen. — Poliklinik för tandjukdomar. — Constitutio epidemica. — Aneurisma cirsoideum. — Carcinoma uteri. — Aneurisma aortæ. — Missfoster. — Diskussionsämnen. — Generatio spontanea.

= Den förlidne sammankomst bordlagda frågan, angående nytt val af *komitéledamot af den anatomiska klassen*, upptogs ånyo af ordföranden och skulle de på listan för denna klass antecknade till nästa sammanträde inom sig utse en ledamot att i komiténs arbeten deltaga.

= Att till medlem af Svenska Läkaresällskapet antagas anmäldes af Hrr MALMSTEN och EDHOLM: Provinsialläkaren i Silbodals distrikt, Med. Lic. och Kir. Mag. LORENTZ GUSTAF ÖRTENGREN.

= I egenskap af förste stadsläkare anmälde Hr CARLSON en förbättring i hufvudstadens fattigsjukvård, nemligen att, sedan Tandläkaresällskapet hos Sundhetsnämnden erbjudit sig att inrätta en *poliklinik för tandsjukdomar*, med vilkor att sundhetsnämnden skulle bekosta lokal och nödiga medikamenter, så har sundhetsnämnden härtill lemnat bifall och kommer denna anstalt nästa lördag att öppnas i nämndens lokal *Nr 20 Tyska Brunn*, hvarest personer af hufvudstadens mindre bemedlade befolkning, försedda med sådana betyg, som erfordras för erhållande af fria medikamenter, kostnadsfritt kunna blifva behandlade af legitimerad tandläkare hvarje helgfri dag kl. 2—3 e. m.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 15 till och med Lördagen den 21 Oktober 1865:

Sjukligheten temligen betydlig. — Af *snittkoppor* ha under veckan 23 fall förekommit samt af *skarlakansfeber* 150 fall.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall: (från 25 läkare):

Febris typhoides	7.	Gonorrhoea	5.	Colitis	3.
Diphtheria	7.	Neuralgia	6.	Peritonitis	2.
Pertussis	1.	Conjunctivitis	9.	Nephritis	2.
Cholera nostras	1.	Otitis	2.	Metritis	1.
Cholera	2.	Ang. tons. & faucium	104.	Rheumatismus acutus	8.
Diarrhoea	41.	Pericarditis	2.	Erysipelas	5.
Febris intermittens	15.	Endocarditis	1.	Urticaria	2.
Angina parotidea	2.	Laryngo-tracheitis	9.	Furunculus	2.
Variolæ. Varioloïdes	2.	Bronch. Cat. bronch.	56.	Carbunculus	3.
Varicellæ	2.	Pneumonia	7.	Rheum. recens afebril.	1.
Scarlatina	92.	Pleuritis	5.	Glossitis	1.
Delirium tremens	1.	Febris gastr. simplex	23.		
Syphilis	8.	Gastritis. Enteritis	7.		
					Summa 443.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 21 Okt. 242, hvaraf 144 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, scarlatina 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, variolæ 1, angina tonsillaris 1, icterus catarrhalis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 21 Okt. 125, hvaraf 49 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhœa 4, scarlatina 3, syphilis 3, febris intermittens 2, bronchitis 2, diarrhœa 1, variolæ 1, apoplexia cerebri 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 21 Okt. 190, hvaraf 141 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 14, febris typhoides 4, syphilis 3, febris gastrica simplex 3, scarlatina 2, rheumatismus acutus 2, diarrhœa 1, febris intermittens 1, conjunctivitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, peritonitis 1, nephritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 3, scarlatina 1, pyæmia 1, pneumonia 1, nephritis 1, rheumatismus acutus 1, urticaria 1. — *Polikliniken*: scarlatina 5, diarrhœa 2, angina tonsillaris 2, bronchitis 2, otitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 21 Okt. 48; inkomne under veckan: angina membranacea 1, diarrhœa 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: peritonitis 1; helsotillståndet tillfredsställande.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 21 Okt. 33; inkomne under veckan: febris intermittens 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 21 Okt. 175, hvaraf 86 män och 89 qvinnor.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 21 Okt. 152, hvaraf 133 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 7.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): scarlatina 45, diarrhœa 23, bronchitis 17, angina tonsillaris 15, pneumonia 8, febris intermittens 7, rheumatismus acutus 7, catarrhus gastro-intestinalis acutus 6, variolæ 5, catarrhus ventriculi acutus 4, erysipelas 4, diphtheria 2, varicellæ 2, angina membranacea 1, syphilis 1, apoplexia 1, ophthalmia 1.

4. I stadens fängelser: diarrhœa 2, syphilis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhœa 4, bronchitis 2.

= Hr KEY förevisade 2:ne injektionspreparater öfver *aneurisma cirsoideum*, det ena bildadt af *grenar från arteria ulnaris*, det andra af *arteria spinalis postica sinistra*; båda tagna vid obduktion af en 59 års man, som på Serafimerlasarettets kirurgiska afdelning affidit i följd af fraktur på 7 halskotans båge med semiluxation framåt af nämnde kota, hvaraf genom tryck på ryggmärgen vållats paralyti i bålen samt nedre extremiteterna:

Aneurisma cirsoideum å grenar af arteria ulnaris. Vid obduktionen märktes strax ofvanom venstra handleden på armens insida öfver senan för musculus flexor carpi ulnaris en valnötstor knölig och ojemn tumör, öfver hvilken huden var fri och förskjutbar. Under lifvet lærer denna knöl känts svagt pulsera och genom tryckning kunnat nedpressas, hvarefter den snart återtagit sin förra utsträckning och höjd. Efter hudens fränskiljande befanns knölen utgöras af ett konvolut i hvarandre infätade, till en del anastomoserande arterslyngor af $\frac{1}{2}$ till $2\frac{1}{2}$ lineas diameter. Slyngorna voro i allmänhet ganska jemntjocka utan varikösa utbuktningar och anastomoserade der och hvar med hvarandra. De voro sammanhållna af en fast sklerotisk bindväf och framträdde derföre först efter injektion fullt tydligt. De lågo hufvudsakligen framom och vid sidorna af seuan för flexor carpi ulnaris. De bildades nästan uteslutande af två smärre grenar från arteria ulnaris, hvilka efter ett kort förlopp plötsligt vidgade sig och togo ofvannämnda ytterst slingriga förlopp under afgifvande af några på samma sätt sig slingrande och sammanfätande, ställvis anastomoserande grenar. Det hela bildade ett vackert specimen af ett aneurisma cirsoideum, och närnade sig till beskaffenheten af ett aneurisma anastomoticum. På hufvudets arterer förnämligast arteria temporalis äro dylika aneurismer, fastän vanligen ej så utvecklade, rätt ofta förekommande, men på extremiteternas arterer synas de att dömma af författarnes sammanställningar vara rätt sällsynta. Sjelfva arteria ulnaris var säte för en likformig arteriosklerosis med temligen betydlig förtjockning af väggarne, men den hade ett fullkomligt rakt förlopp.

Aneurisma cirsoideum å arteria spinalis postica sinistra. Från höjden af 2-dra ryggkotan vidgar sig plötsligt arteria spinalis postica sinistra till en diameter af 1 linea, visar i väggarne en temligen betydlig förtjockning, der och hvar med ateromatösa fläckar, och antager ett utomordentligt slingrigt förlopp, på flere ställen bildande små konvoluter i hvilka kärlslyngorna flere gånger korsa hvarandra, men till största delen löpande i vackra spiralförmiga korkskrufflika vridningar. Flerestades löper den rekurrent i festoner och 3 å 4 sådane, flera linier långa festoner ligga på vissa ställen i jemnhöjd bredvid hvarandra. I arteriæ spinales posticæ inmytna som bekant rami spinales af arteriæ intercostales, och de ifråganvarande artererna underhållas till en viss grad genom förstärkning af dessa rami spinales. Rätt ofta ser man arteriæ spinales posticæ på en sträcka betydligt minskas i lumen, ja nästan upphöra, men sedermera något längre ned åter utvidgas till sin förra storlek eller bildas på nytt från rami spinales af interkostalerna. De rami spinales, som här inmytna i den aneurismatiska arteria spinalis, bilda på flere ställen sjelfva genom ett ytterst slingrigt och rekurrent förlopp små kärlkonvoluter med finare slyngor vid sidan om den egentliga arteria spinalis sin. Den högra arteria spinalis postica finnes ej såsom ett sammanhängande kärl å bröstleden af ryggnärgeu, utan i dess ställe bilda rami spinales från arteriæ intercostales längre eller kortare stammar successivt nedom hvarandra. Dessa äro fina, af $\frac{1}{2}$ lineas diameter, men i allmänhet äfven de af ett långt mera slingrigt för-

lopp än vänligt, ställvis bildande riktiga kärkonvoluter med i hvarandra invecklade slingor. Arteria spinalis antica, som injicerats liksom de förut skildrade kärlen, är af vanlig beskaffenhet, kanske dock något litet mera slingrig än normalt.

Såsom bekant löpa arteriæ spinale alltid något slingrigt, men det ofvan skildrade förloppet isynnerhet af arteria spinalis sinistra postica, under det kärlet är starkt utvidgadt och i väggarne förtjockadt med ateromatösa fläckar, är så afvikande från det normala att det fullt motsvarar fordringarne på ett aneurisma cirsoideum. Från patologiak-anatomisk synpunkt är detta af intresse, ty jag har ingenstädes funnit denna förändring observerad å nämnde arterer, hvilka ej nämnas i författarnes sammanställningar af aneurismer. Det synes väl som de skildrade förändringarne i kärlen, på vissa ställen isynnerhet, kunnat vara i stånd att utöfva verkligt tryck på ryggmärgen och vålla om ock lindriga symtomer. Olyckligtvis kan i förevarande fall ingen kunskap derom erhållas. Mannen hade visserligen en längre tid varit paretisk i nedre extremiteterna men detta berodde helt visat på en annan förändring i ryggmärgen sjelf. I början af lumbaldelen fanns nemligen en lindrig spolförmig ansvällning af hela ryggmärgen. Ytan var här af ett något gråaktigt gelatinöst utseende med dragning åt gult, och med små spridda rödgula fläckar. Vid genomsnitt var substansen här synnerligen lös med en grådaskig färgton i hvita substansen och små röda hemorragiska punkter företrädesvis i den grå substansen. Äfven i närmaste omgifningen af den svällda delen funnos dylika små hemorragier. Denna del af märgen konserverades för vidare undersökning.

Att en kronisk inflammationsprocess här förelåg lider intet tvifvel och symtomerna från den hafva helt och hållet maskerat de symtomer som möjligtvis annars kunnat framträda i följd af aneurismet.

= Hr KEY förevisade vidare ett preparat öfver en vidsträckt *carcinomatös degeneration i fundus uteri* under det cervix och portio vaginalis voro friska:

Preparatet var taget af en 29-årig ogift qvinna, mamsell M. E., som den 16 sistlidne November intagits å Serafimerlasarettets gynekologiska afdelning, afidit den 20 och obducerats den 23 i samma månad. Då Professor ANDERSSON, under hvars vård qvinnan varit under de sednaste dagarne af hennes lif, var i Sällskapet närvarande hoppades Hr Key han ville meddela hvad som i kliniskt hänseende kunde rörande fallet vara af intresse. Vid obduktionen hade hufvudsakligen anmärkts följande:

Yttre besigtning: Liket temligen starkt afmagradt; ingen likstelheth. Huden, äfvensom conjunctivæ å båda ögonen, visar en temligen stark dragning åt gult. Temligen starka likblånader öfver kroppens bakre delar.

Inre besigtning: Vid bukens öppnande befinnes dess nedre del framom lilla bäckenet intagen af en från det sednare utekjutande rödgrå, halft fluktuerande massa, hvilkens framsida stöter intill främre bukväggen och vid den är löst adherent. Efter massans frångiljande från främre bukväggen befinnes den på framsidan öfverdragen af en

tunn lös membran, vid hvilken det neddragna omentet är fastväxt. Under denna membran ligger ett tunnt lager af koagulerad, brungrå blod, efter hvars fränskiljande den från bäckenet utskjutande massan visar sig vara den till storleken af ett större barnhufvud uppdrifna, till en tumör omvandlade, halft fluktuerande fundus uteri. Blåsan är pressad framåt. I fossa vesico-uterina finnas några brunaktigt missfärgade blodcoagula. Vid mesocolon för flexura sigmoidea, äfvensom vid undre ytan af denna tarm är tumören intimt fastväxt. Men på dess högra sida kan flata handen nedföras i lilla bäckenet, som dock kännes så godt som uppfyllt af tumören, hvilken trycker hårdt på rectum, utan att med den vara fastväxt. I fossa recto-uterina inga coagula. I omgifningen af tumören och i hela nedre delen af bukkaviteten är peritoneum likasom omentet skiffergrått och något förtjockadt. Vid sidan af colon adscendens några matskedar tjock rödgrå grumlig vätska. För öfrigt inga tecken till akut peritonitis. Efter tumörens uttagande i sammanhang med uterus, vagina, blåsan och rectum, befanns den utgå från bakre väggen och från fundus af uterus. Den är öfverallt öfverdrugen af uteri peritoneala beklädnad, med undantag af en mindre fläck framtill och upptill der en lös, fransig, af blod starkt infiltrerad väfnad genombryter peritoneum och tydligen varit källan för den på uteri framsida inkapslade blodutgjutningen. Vid genomsnitt visar tumören öfverallt en spräcklig yta, med omvexlande gulgråa eller rödgula samt röda, på några ställen blåsvarta fläckar. Från de sednare kunna blod och coagula utpressas. Till en del synes coagula ligga i preformerade kanaler, under det de dock i allmänhet äro insprängda i väfnaden till följd af blödningar. Tumörens massa är öfverallt lös och sönderbrister ytterst lätt vid pressning mellan fingrarne. Der och hvar är den genomdragen af bindväfssträngar, och visar fläckvis en groft alveolar-svampig textur, med dels utådrad blod, dels lös mörjlik massa i de grofva, ofullständigt begränsade alveolerna (carcinoma alveolare pul-taceum).

Tumören är ej skarpt begränsad mot den icke degenererade delen af uteri substans. Den blir mot gränsen temligen likformigt gulgrå och uterinsubstansen är i omgifningen liksom infiltrerad af en i spridda härdar uppträdande gulgrå lös massa, fullt liknande den i tumören. Emellan dessa härdar löpa gröfre och smalare balkar af till utseendet väl bibehållen uterinsubstans. På flera ställen synes de anmärkta härdarne tydligen vara utvidgade uterinvenor, i hvilkas lumina cancermassa vegeterar.

Degenerationerna gå på uteri baksida ända till början af cervix, vid hvilken den upphör; den intresserar hela yttre delen af fundus och slutar i främre väggen strax nedom fundus. Uptill fortsätter sig uterinsubstansen i ett ytligt lager på tumörens framsida i ett par tums utsträckning, men öfverallt annorstädes går degenerationen ända ut till peritoneum och på en mindre fläck i fundus genombryter den nämnde hinna såsom förut är anmärkt. Deremot fortsätter den sig ingenstädes in till uteri kavitet. Af bakre väggen finnes ett bibehållet lager af vid pnes 2 liniers tjocklek, som afskiljer tumören från nämnde kavitet. Uterinsubstansen är här fast, blekt

grågul, såsom i hela den bibehållna främre uterinväggen. Substansen i cervix uteri är något blekt skiffergrå, men visar ej spår till degeneration och portio vaginalis är fullkomligt glatt och jemn utan ulcerationer. Cervikalkanalen fullkomligt uppfylld af ett tjockt gle-röst slem. Uterinkaviteten af temligen normal storlek och form, dess slemhinna i allmänhet blek, endast fläckvis visande svag rodnad. Vagina glatt och jemn; dess slemhinna liksom portio vaginalis uteri af en blekt skiffergrå färg; inga ulcerationer.

Båda tuberna och ovarierna väl bibehållna fastän till läget förändrade och fastväxta vid tumörens sidor. Urinblåsan frisk, endast i nedre delen, i närheten af orificium urethrae internum, visande stark venös blodöfverfyllnad i slemhinnan.

Lefvern genom en mängd fullt organiserade fasta pseudomembraner med sin öfre yta fastväxt vid diaphragma. Till konsistensen är den ytterst slapp, sammansjunkande. Snittytan blekt gulgrå med uppsvallande små acini. Parenkymet ytterst löst och skört, söndertryckes lätt till en mörjig massa. Gallblåsan måttligt fylld af en tunn brungul galla. Mjelten af vanlig storlek, temligen fast till konsistensen; pulpan blekt rödgrå med glatt snittyta; malpighiska kropparne små, otydliga; trabekularsystemet starkt utveckladt. Venstra njuren synnerligen slapp; kapseln starkt adherent, vid dess aflossande medföljer ett tunnt-lager af njursubstansen. Vid genomsnitt synes barken tjockare än normalt, af diffus gulgrå färg; septimenta lindrigt uppsvallande, af en gulhvit färg, under det faskiklerna markera sig såsom mera grågula strimor. Pyramiderna diffust gråröda med kanalerna mellan knippena af vasa recta dragande i rödt. Högra njuren af samma beskaffenhet, som den venstra. Ventrikeln slemhinna ikterisk; i allmänhet blek, men der och hvar visande små rosenröda fläckar, beroende på kapillär blodöfverfyllnad samt smärre kapillära blödningar. På gränsen mot antrum pylori synas en mängd små knappnålshufvudstora substansförluster i slemhinnans körtellager (hemorragiska erosioner). Slemhinnan i duodenum starkt gallfärgad, ej ansvald; inget hinder för gallans utflöde. Innehållet i tunntarmarne starkt gallfärgadt, liksom de fastare exkrementerna i tjocktarmen. Slemhinnan blek, utan aumärkningsvärd förändring såväl i tunn- som groftarmen.

Högra lungan baktill temligen blodfylld, med obetydlig serös utgjutning; öfverallt knistrande för knifven; framtill blek och torr; obetydligt katarraliskt sekret i bronkierna.

Venstra lungan frisk som den högra, men i bakre delen af dess nedre lob sitter tätt under pleuran en liten klotrund tumör af en böns storlek, med temligen skarp begränsning, å snittytan fullt liknande tumören i uterus, med en grågul grundmassa och inströdda små livida fläckar.

Den mikroskopiska undersökningen visade att tumören i lifmodern var en exqvisit medullarcancer och den tydiligen sekundära knölen i lungan var af samma byggnad.

Såsom bekant utgå i de allra flesta fall carcinomerna i uterus, af hvilken form de än må vara, från portio vaginalis eller cervix uteri. Mera sällan finner man cancer, och då vanligen carcinoma

medullare, såsom här utgående från muskulaturen i corpus, och fallet är därför redan i detta hänseende af intresse. Eget nog finner man ofta att en cancer, som utgår från portio vaginalis och cervix begränsar sig vid slutet af cervix, likasom en cancer från fundus såsom här gerna begränsar sig vid början af cervix. Anmärkningsvärdt är att den carcinomatösa degenerationen i förevarande fall ingenstädes gått intill uterinkaviteten, ej heller spridt sig öfver till närgränsande organer, och ej ens genomträngt den peritoneala beklädnaden mer än på en mindre fläck, ehuru tumören nått en storlek af nära ett manshufvud. Dess maligna natur visas dock, såväl af dess byggnad, som af dess sekundära uppträdande i ena lungan. För den kliniska diagnosen måste ett fall sådant som detta erbjuda rätt stora svårigheter. Den normala beskaffenheten af portio vaginalis ger ingen anledning att misstänka en så grav eller ens någon degeneration af uterus. Hade uterinsonden blifvit införd skulle cavitas uteri blifvit befunnen af normal beskaffenhet, för såvidt sonden derom kunnat lemna upplysning.

Vid undersökning från rectum åter bör tumören hafva känts mjuk och halft fluktuerande, och det synes mig som man lätt skulle kunnat förledas att diagnosticera en svulst af annan art, t. ex. ett hematocele retrouterinum.

I detta fall bör diagnosen dessutom varit så mycket svårare, som de mest grava förändringar i lefvern och njurarne komplicerade tillståndet, och i väsentligaste mån böra hafva inverkat på symtomkomplexen. Vi finna nemligen af obduktionsberättelsen att en ytterst intensiv parenkymatös hepatitis varit förhanden, hvilket äfven vid mikroskopisk undersökning bekräftats, äfvensom att njurarne varit sätte för en intensiv, såväl parenkymatös som interstitiel nephritis, sannolikt af mera kronisk natur.

Den åtföljande sjukdomshistorien meddelades i korthet af Hr ANDERSON.

Qvinnan, 34 år gammal, led af icterus, var ytterligt emacierad och kraftlös och kunde ej lemna någon redogörelse för sitt föregående tillstånd. — Buken var något uppdrifven, spänd och ömtålig för tryck; lefver- och magtrakten företedde vid perkussion och palpation ingenting abnormt; å nedre delen af underlifvet bemärktes en nästan i medellinien liggande, rundad, elastisk tumör, som ur bäckenet uppsteg halfvägs till naveln; huruvida den var rörlig, kunde i anseende till smärtorna vid palpationen ej utrönas. Äfven genom främre väggen af rectum kunde ett segment af tumören kännas; men om den utgick från uterus eller låg tätt inpå densamma måste på grund af patientens jämmer och stora otålighet vid undersökningen lemnas of afgjort. — Ur vagina utsipprade ett temligen sparsamt, stinkande, smutsbrunt sekret, som efter några genast öretagna injektioner icke vidare visade sig. Å vaginalislembinnan kunde inga sjukliga förändringar upptäckas, portio vaginalis var riktad bakåt korngropen, men af normal storlek och beskaffenhet, ej ovanligt uppluckrad, endast föga rörlig. I främre fornix anträffades en orörlig, diffus, ömmande resistens med ojemn yta. — Urinen var ägghvite-

haltig. — Ehuru något stöd för antagandet af uterint eller extra-uterint hafvandeskap ej kunnat vinnas, ansågs dock en sondering af lifmodren för tillfället böra undvikas på grund af ömheten öfver buken. Patienten afled några dagar efter inkomsten på lasarettet. — Det är väl otvifvelaktigt att endast i fall man medelst tidig undersökning kunnat ådagalägga, att tumören utgick från uterus och sedermera iakttaga det kakektiska tillståndets utveckling i jernbrodd med tumörens tillväxt, en något så när tillfredsställande diagnos kunnat uppgöras.

— Hr KEY förevisade vidare ett *aneurism å aortæ ascendens och arcus aortæ*.

Det vackra och värderika preparatet var öfversänt af Dr WALLIN i Linköping jemte följande skrifvelse:

»Vid en obduktion tillvaratogs för kort tid sedan medföljande hjerta och dilaterade aorta. Den delen af aneurismets främre vägg, som fattas, var så intimt förenad med högra halfvan af bröstbenet samt med 2, 3 och 4 refbensbrosken, att de ej kunde skiljas utan förmedelst knif. Högra lungsäcken innehöll en anseelig mängd blod. Lungorna utan andra sjukliga tecken än dem af en kronisk katarr. Någon öppning på aortaväggen har jag ej kunnat finna, men utan tvifvel finnes en sådan. Preparatet är taget af en 60-årig man, som i flera år lidit af andtåppa, hosta och svårighet att gå, äfvensom han ofta lärer visat bekanta huru hjertat slog på högra sidan. Mera känner jag ej om hans sjukdom. Han dog helt plöteligt en afton utan att på dagen hafva känt sig mera illamående än vanligt.»

Tydiligen tillfölje af den intima fastvexningen mellan aneurismets främre vägg samt sternum och refbensbrosken, har toppen af det samma blifvit bortskuren, men aneurismet är i alla fall af ett halfvuxet barnhufvuds storlek. Det har sitt säte på den konvexa delen af ramus ascendens aortæ, börjande strax öfvanom sinus Valsalvæ och fortsättande sig till ett afstånd af 3 centimeter från arteria inominata; arcus aortæ är dock temligen betydligt, fastän mera likformigt utvidgad ända till afgången af arteria subclavia, der den förtränges till i det närmaste normal vidd. Sjelfva aneurismet har en lindrigt sammandragen hals, är i sitt inre blott sparsamt beklädt med löst adherenta, tunna, gråbruna fibrincoagula, och visar på den öfversända delen, såsom Dr Wallin äfven angifvet, ingen ruptur. Sannolikt har derföre rupturen försiggått på något ställe just vid aneurismets fäste på bröstväggen, hvarföre den ej kunnat observeras sedan aneurismet i och för bröstets öppnande blifvit skiljdt från sitt fäste. Aneurismet skjuter sig snedt uppåt åt höger och ligger med sin hals framom arteria pulmonalis dextra och högra lungrotten, på hvars kärl det bör hafva utöfvat ej så ringa tryck.

Såsom bekant är just ramus ascendens och arcus aortæ, och i de aldra flesta fall deras konvexa sidor, de ställen på hvilka aneurismer oftast förekomma. De skjuta härifrån äfven enligt regeln öfver åt höger och då de nå en större storlek såsom detta, fastväxa de ofta vid främre bröstväggen, ej sällan vållande en förstörelse af denna, hvarefter de framträda under bröstets mjuka betäckningar,

ja slutligen tätt under huden. Ett praktexemplar af det sednare slaget, hvilket var öfversändt af Drrna HAMMARSTRÖM och ACHARIUS i Örebro hade Hr K. för en kort tid sedan tillfälle i Sällskapet förevisa.

I förevarande fall var aneurismets återverkan på hjertat af synnerligt intresse, hvarför Hr K. äfven i korthet redogjorde för hjertats beskaffenhet. Till storleken är hjertat normalt, äfvensom dess form är regelbunden. Fettbeläggningen är ytterst stark, synnerligen öfver högra kammaren, der den på flera ställen mäter 9 mm. Högra kammarväggens muskulatur är starkt hypertrofisk på midten och äfven i närheten af spetsen mätande 7 å 8 mm. I sjelfva conus arteriosus är dock hypertrofien betydligt mindre. Högra kammarens kavitet ej utvidgad; dess valvler och mynningar friska. Venetra kammarens muskelvägg är så betydligt förtunnad att den är föga tjockare än högra ventrikelväggen. Vål mäter den i nära en tums utsträckning från aortamynningen omkring 11 mm., men för öfrigt är den temligen likformigt blott 8 mm. tjock, på några ställen sjunkande ned till 7 mm. Venstra kammarens kavitet är ej det ringaste dilaterad. Valvula mitralis är frisk. Aortas valvler äro val något förtjockade, men synas varit fullt sufficienta för den relativt ganska trånga öppningen.

Vi finna sålunda här väl hypertrofi af högra kammarens muskelvägg, och denna finner lätt sin förklaring i det hinder för blodströmmen som den haft att öfvervinna tillfölje af det stora aneurismets tryck på lungorna och på högra grenen af arteria pulmonalis. Man skulle emellertid äfven hafva väntat sig en hypertrofi af venstra kammaren, framkallad genom det hinder för cirkulationen i aorta, som aneurismet förorsakat. Men dertill finnes ej ett spår, tvärtom är muskulaturen här atrofisk, och kammaren ingalunda dilaterad, såsom vid ett af Hr v. SYDOW för någon tid sedan i Sällskapet förevisadt fall af dubbelt aneurism å aorta ascendens och arteria inominata äfven anmärktes förhållandet vara. Venstra kammarens kavitet var i det sednare fallet dessutom ej så litet mindre än normalt. Skulle nu dessa fall vara enstaka undantag från den af författarne (LEBERT, ROKITANSKY, FÖRSTER, NIEMEYER m. fl.) allmänt såsom ett axiom uttalade satsen, att aneurismer å aorta medföra hypertrofi af venstra ventrikeln och detta »dess mera ju närmare aneurismet ligger hjertat» (Rokitansky). Den mekaniska orsaken till en sådan hypertrofi vore äfven lätt funnen i »det fysikaliska factum att det motstånd som en vätska finner vid strömning genom ett rör, växer om röret undergår en plötslig förträngning eller en plötslig utvidgning» (Niemyer) och venstra hjertkammarens ökade arbete vid aorta aneurisma skulle sålunda medföra dess hypertrofi, såsom vanligt. Atrofien i de föreliggande fallen var dock alltför stor för att kunna vara ett undantag och Hr K. hade derför granskat alla de preparater öfver dylika aneurismer, som förvaras i Karolinska institutets samlingar, och dervid funnit:

1) Vid ett preparat med ett mindre betydligt aneurism å bulbus aortæ samt bristning inåt pericardium var venstra ventrikeln temligen betydligt dilaterad med synnerligen stark förtunnning af muskulaturen:

slutande aortavalvler; dilatation af högra kammaren med förtunning af väggen.

2) Å ett preparat med ett aneurism å ramus ascendens aortæ, stort som ett nyfödt barns hufvud äro båda kamrarne lindrigt dilaterade, men muskulaturen ej förtjockad i någonderas vägg.

3) Partiellt aneurism af ett stort gåsäggs storlek med bred pedunkel sittande på den konvexa delen af den för öfrigt likformigt dilaterade ramus ascendens aortæ; venstra hjertkammarens kavitet något mindre än vanligt, dess muskelvägg förtunnad, mätande 8 å 9 centimeter; aortas valvler synas varit fullt slutande; högra kammaren temligen betydligt dilaterad, med förtunnad vägg.

4) Högst betydlig mera likformig utvidgning af ramus ascendens och arcus aortæ samt derjemte en partiel aneurismatisk utvidgning å bågens konkava undre vägg. Venstra kammaren något litet dilaterad; dess muskelvägg förtunnad mätande 9, 10 å 11 mm.; aortas valvler slutande; högra kammaren något litet dilaterad med lindrigt förtunnad muskulatur och stark fettbeläggning.

I intet af museets preparater förefanns sålunda hypertrofi af venstra kammarväggen, och var dilatation förhanden, så var väggen i motsvarande grad förtunnad, i ett fanns atrofi af muskulaturen tillsammans med förminskning af kaviteten och detta fall öfverensstämde sålunda härutinnan med det ofvan beskrifna och med det af Hr v. Sydow förevisade. Hypertrofi af venstra kammararen vid aneurismer å aorta torde därför ej höra till regeln, fastän de mekaniska momenterna synas tala derför.

Många andra mekaniska momenter än aortarörets plötsliga utvidgning och sammandragning kunna emellertid här göra sig gällande och motverka det ökade motståndets inverkan på venstra hjertats kammare. Sålunda: om aneurismet är mycket stort, så härbergerar det ständigt en stor kvantitet blod och hjertat arbetar ständigt med en så mycket mindre blodkvantitet; utöfvar aneurismet större tryck å lungkärlen så försvaras afloppet från högra hjertkammaren och en mindre kvantitet blod inströmmar vid diastole i venstra kammaren, hvars arbete derigenom lättas. Vidare torde ett genom den störda cirkulationen och blodberedningen, sig utbildande anemiskt tillstånd ej vara utan inflytande på hjertats mekaniska arbete.

De modifikationer i hjertats förändringar som valvlernas olika tillstånd måste föranleda äro lätt insedda.

= Slutligen förevisade Hr KEY ett af Hr GRILL i Hedemora öfversänt *missbildadt foster* af synnerligt intresse, emedan deformiteterna i högsta grad till det yttre liknade dem vid rachitis.

Ur det preparatet medföljande brevet från Dr Grill meddelades följande:

»Modren till barnet är 36 år gammal, har förut framfödt 4 levande välskapade barn. Vid midsommartiden föll hon omkull och slog venstra sidan så illa mot en sten, att hon förblef liggande 2 till 3 timmar på stället, till dess folk tillkommo och hjälpte henne; derefter var hon sängliggande ungefär 1½ vecka, men kände sig sedermera frisk såsom förut. Hon har hela tiden känt särdeles lif-

liga fosterrörelser. Barnet föddes den 9 Oktober uti fotbjudning och förlossningen lärer enligt barnmorskans uppgift gått särdeles lätt. Fostret gaf efter födelsen ifrån sig ett enda svagt pipande läte. Hr Grill anmärker att bröstkorgens egendomliga hopklämning, liksom om den blifvit tryckt af de korta knubbiga armarne, — mer isynnerhet benens och armarnes form med deras i olika riktningar krökta benpipor hade synta honom så egendomliga att han medelst mutor och öfvertalning förvärfvade sig fostret på det en närmare undersökning af detsamma måtte kunna göras. Ett synnerligen värdefullt preparat blef härigenom förvärfvadt, ty missbildningen är i hög grad egendomlig.

Hr Key hade väl ej ännu verkställt någon noggrannare undersökning af fostret, men ville just visa det i Sällskapet innan det genom en partiel skelettning förlorade sin form och yttre utseende. förbehållande sig att framdeles få lemna en fullständig beskrifning deröfver. Fostret syntes ej vara alldeles fullgånget, mäter 37½ centimeter i längd; naglarne nå ej ut till fingerspetsarne.

Hela fostret är särdeles tjockt och klumpigt, med stort hufvud och oproportionerligt tjockt hals. Extremiteterna betydligt förkortade. tjocka och vulstiga, isynnerhet å lären och öfverarmarne. Då armarne utsträckas nå de ej fullt till naveln. Lären något uppdragna, kunna ej fullt utsträckas. Benpiporna kännas i extremiteterna böjda i en å två bågar, såsom hos en rakitiker. Epifyserna äro starkt uppdrifna. Bröstkorgen starkt intryckt under axillerna, såsom Hr Grill anmärker, liksom hade den pressats af de vulstiga korta armarne. I nedre delen vidgar sig bröstkorgen fatformigt. Muskulaturen är alltestädes ytterst grof och vulstig. Formen af hela fostret är den af en exquisit rakitiker och frågan blir om här verklig en foster-rachitis föreligger. Såsom bekant är det högst omtvistadt huruvida en sådan verklig en finnes och med säkerhet blifvit observerad. Utan en noggrannare mikroskopisk undersökning som Hr Key ännu ej velat företaga, kunde detta ej med säkerhet afgöras. Hufvudskälsbenen som hittills ensamt blifvit undersökta hade ej visat något spår af rachitis, och den fråga torde kunna uppkastas, huruvida ej deformationen i bensystemet kunde förklaras derigenom att muskulaturen, som tydligen var abnormt utvecklad, gått bensystemets utbildning förväg, och vållat missgestaltning af de i ett tidigare stadium relativt för mjuka benen. Måhända stode de särdeles lifliga fosterrörelser som modren känt i sammanhang härmed. En närmare undersökning skulle lemna utslaget.

= Hr KEY väckte fråga derom, att inom Läkaresällskapet, liksom inom åtskilliga utländska vetenskapliga samfund, programmet för påföljande sammankomst i den föregående borde bestämmas samt ledamöterna tillkännagifvas.

Denna förändring i Sällskapets arbetsordning ansågs, under en derom uppkommen diskussion, i hvilken deltog ordföranden. Hrr SANTESSON och v. DÜBEN samt sekreteraren, vara fördelaktig och bidraga till vetenskapligt lif samt ej behöfva föran-

leda någon ändring i Sällskapets stadgar, men huruvida programmet borde genom sekreterarens försorg till ledamöterna kringsändas eller spikas å tabula i Sällskapets lokal, blef ej närmare bestämdt, då frågan i dess helhet af Hr GRÅHS begärdes på bordet.

= Frih. v. DÜBEN redogjorde i ett längre föredrag för de nyare forskningarne angående *generatio spontanea*, hvilka, återupptagna sedan 1859, varit föremål för särdeles uppmärksamhet i franska akademien.

Den 31 Oktober.

Främlingar helsade. — Komitéledamot. — Utländska ledamöter föreslagna. — Hr ÖRTENGREN ledamot. — Program för Sällskapets sammankomster. — Sjukhus å Sabbatsberg. — Prof. ROBERT REMAK †. — Constitutio epidemica. — Ref. af HÆTELIVS: Gymnastiska Iakttagelser. — »Quassia amara Bellin.» — Pulverisatör.

= Doktorerna HELLSTRÖM och FÄGELHOLM från Finland, som i Sällskapet voro närvarande helsades af ordföranden.

= Anmälades att den anatomiska klassen till ledamot i Läkaresällskapets komité utsett Frih. v. DÜBEN.

= Till utländska ledamöter af Sällskapet föreslogos af ordföranden och Hr MALMSTEN: Corpslægen i norska armén E. F. LOCHMAN i Christiansand, författare till flera brochyror af farmaceutiskt innehåll; Professorn vid universitetet i Köpenhamn TH. S. WARNCKE författare af en handbok i farmakodynamik samt af ordföranden och Hr HAMBERG Assessor Pharmacie S. M. TRIER, utgifvare af »Archiv for Pharmacie og teknisk Chemie med deres Grundvidenskaber» samt för öfrigt den första, som offentligen framhållit vigten af öfverensstämmelse uti de nordiska rikenas farmakopéer vid naturforskaremötet i Köpenhamn år 1860. De trenne föreslagna utländska ledamöterna hade för öfrigt af de resp. regeringarne varit delegerade att tillsammans med svenska farmakopékomitén utarbета utkast till gemensamma stadganden för de nordiska rikenas farmakopéer.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs Provincialläkaren i Silbodals distrikt, M. L., K. M., LORENTZ GUSTAF ÖRTENGREN.

= Upptogs den i föregående sammanträde bordlagda frågan angående uppställande på förhand af program för nästföljande sammankomst i Sällskapet.

Om lämpligheten af en sådan förändring, om dess öfverensstämmelse med nu gällande stadgar angående Sällskapets

arbetsordning (§ 20), om programets tillkännagivande medelst anslag inom Sällskapets lokal eller kringssändande till ledamöterna m. m. uppstod en längre diskussion, hvarti deltog ordföranden, Hr CARLSON, v. DÜBEN, GRÄHS, HUSS, KEY, MALMSTEN, SANTESSON, THOLANDER och Sekreteraren.

Sedan ordföranden framställt proposition huruvida Hr Keys förslag nu kunde afgöras, eller borde behandlas enligt § 45 såsom förändring i Sällskapets stadgar och genom votering blifvit utrönt att Sällskapet ansåg behandling af frågan enligt nämde § obehöflig, framställdes vidare proposition angående antagandet af den ofvannämnda motionen, hvilken af Hr K. på följande sätt formulerades:

Föredrag anmälas hos Sekreteraren, som vid hvarje sammankomst uppläser lista öfver föredragen för nästa sammankomst, hvar och en obetaget att i densamma hålla föredrag i andra ämnen; och bör denna lista å tabula i Sällskapets lokal anslås.

Det så lydande af Hr K. framställda förslaget blef af Läkaresällskapet antaget.

= Hr CARLSON tillkännagaf att *Provisoriska sjukhuset i Sabbatsberg*, efter verkställande af nödiga reparationer, nu åter vore för allmänheten öppnadt.

= Ordföranden tillkännagaf att Prof. ROBERT REMAK i Berlin, Läkaresällskapets ledamot sedan 1854, utmärkt såsom mikroskopist och fysiolog, i början af sistlidne September månad plötsligen afidit i Kissingen tillfölje af en karbunkel.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 22 till och med Lördagen den 28 Oktober 1865:

Sjukligheten liksom föregående vecka temligen betydlig. — Af smittkoppor hafva under veckan 22 fall samt af skarlakansfeber 134 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 24 läkare):

Febris typhoides	8.	Syphilis	1.	Typhlit. & Perityphlit.	2.
Mening. cerebro-spin.	1.	Gonorrhoea	9.	Icterus	1.
Diphtheria	13.	Apoplexia cerebri	1.	Nephritis	3.
Pertussis	1.	Neuralgia	10.	Metritis	2.
Cholera	2.	Conjunctivitis	6.	Rheumatismus acutus	11.
Dysenteria	3.	Otitis	3.	Erysipelas	7.
Diarrhoea	27.	Ang. tons. & faucium	73.	Erythema nodosum ..	1.
Febris puerperalis	1.	Pericarditis	1.	Carbunculus	1.
Febris intermittens	12.	Laryngo-tracheitis	8.	Rheum. recens afebril.	4.
Angina parotidea	8.	Bronch. Cat. bronch.	54.	Rubeola	1.
Variolæ. Varioloidea	7.	Pneumonia	4.		
Varicellæ	10.	Pleuritis	3.		
Scarlatina	88.	Febris gastr. simplex	12.		
Delirium tremens ...	1.	Gastritis. Enteritis ..	4.		
				Summa	394.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphiner-lasarettet*: sjukantalet den 28 Okt. 240, hvaraf 140 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 4, febris intermittens 2, angina tonsillaris & faucium 2, febris typhoides 1, pneumonia 1, pleuritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 28 Okt. 139, hvaraf 62 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 4, angina tonsillaris & faucium 2, bronchitis capillaris 2, pneumonia 2, erysipelas 2, dysenteria 1, febris intermittens 1, gonorrhœa 1, laryngo-tracheitis 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 28 Okt. 194, hvaraf 142 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 10, febris typhoides 5, pneumonia 5, delirium tremens 3, rheumatismus acutus 2, erysipelas 2, dysenteria 1, febris intermittens 1, scarlatina 1, syphilis 1, thrombosis 1, bronchitis 1, icterus 1, nephritis 1, furunculus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 2, pleuritis 2, scarlatina 1, conjunctivitis 1. — *Polikliniken*: diarrhœa 2, scarlatina 2, conjunctivitis 2, variolæ 1, bronchitis 1, pleuritis 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 28 Okt. 52; inkomne under veckan: scarlatina 2, bronchitis 1, pneumonia 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: parametritis 1.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 28 Okt. 35; inkomne under veckan: scarlatina 2.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 28 Okt. 177, hvaraf 85 mankön och 92 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: inkomne: syphilis 19.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): scarlatina 36, bronchitis 24, diarrhœa 18, angina tonsillaris 13, febris intermittens 12, catarrhus gastro-intestinalis acutus 10, rheumatismus acutus 8, pneumonia 6, variolæ 4, febris typhoides 2, diphtheria 2, angina membranacea 2, gastritis 2, apoplexia cerebri 1, neuralgia 1, ophthalmia 1, peritonitis 1, nephritis 1, erysipelas 1.

4. I stadens fångelser: erysipelas 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 6, diarrhœa 2.

= Generaldirektör HUSS refererade ett nyligen af Dr T. I HARTELIUS utgifvet arbete benämndt *Gymnastiska Iakttagelser*. Referatet härom skulle i tidskriften ingå.

= Generaldirektör HUSS förevisade ett fransyskt preparat »*Quassia amara Bellin.*» Quassian förekom härvid i form af trädspån liknande visitkort och försedda med ofvannämnda titel. Doppas quassiaspåret under 4—5 minuter i ett glas vatten eller vin får detta en markerad bitter smak och drickes vid de sjuk-

domstillfällena der quassia är indicerad såsom tisan under loppet af dagen, eller uppblandadt med vin till måltiderna. — Priset för 12 blad 1 fr. 20 c.

= Hr BRUZELIUS förevisade och redogjorde för en ny modell till *pulverisator* för inandning af fint fördelade vätskor och fästade härvid uppmärksamheten på den vigt, som inhalationsterapien på den sednaste tiden vunnit. Införandet af laryngoskopets bruk i praxis har åt studiet i larynx' sjukdomar gifvit ett nytt lif och en ny riktning, och ej blott diagnostiken. utan äfven terapien har häraf skördat rika frukter. Att de pulveriserade vätskorna intränga i larynx och att inhalation deraf således är en fullt rationel behandlingsmetod vid sjukdomar härstädes, derom är man numera fullt ense, hvaremot frågan om de pulveriserade vätskornas inträngande uti de djupare delarne af lungorna ännu ej kan anses vara alldeles afgjord. Resultaten af inhalationsterapien bero emellertid i väsentlig mån på apparaternas ändamålsenlighet och de försigtighetsmått som under inandningen iakttagas. De förr brukliga apparaterna. hvarvid komprimerad luft användes såsom pulverisationskraft. har alla haft olägenheter, och det var derföre en lycklig tanke hos Dr ZIEGLE i Stuttgart att begagna vattenånga såsom drifkraft. De enligt denna princip konstruerade apparater förena i sig flera fördelar, bland hvilka må nämnas att de äro lätta att sköta, pulverisera finare och meddela åt den inandade vätskan en högre temperatur, hvilket mången gång torde vara af nytta. De ha derföre utträngt de förra ur praxis och endast uti ett fall kunna de icke ersätta dem, nemligen då det är indicerad att använda vätskan kall, t. ex. vid blödningar. Den förevisade apparaten var på anmodan af Hr B. förfärdigad af fabrikör STILLE enligt Ziegles princip och i närmaste öfverensstämmelse med en af instrumentmakaren LEITER i Wien inventerad. Man hade blott genom att förenkla den så mycket som möjligt, sökt uppfylla en vigtig fordran på sådana apparater. nemligen billighet, som utgör ett nödvändigt vilkor för deras allmänna införande i praxis. Den kan lemnas till det måttliga priset af 10 rmt och har vid användandet under någon tid på Serafimerlasarettet befunnits uppfylla sitt ändamål på ett tillfredsställande sätt.

Angående apparatens mekanism, äfvensom om dess användande yttrade sig ordföranden samt Hrr LAMM och LEVIS.

Den 7 November.

Dr REGNELL hedersledamot. — Constitutio epidemica — Referat. — Operation af Telangiectasier. — Sällsynt missbildning.

= Till *hedersledamot* af Svenska Läkarsällskapet invaldes enhälligt Läkaren i Caldas i Brasilien, R. N. O. M. D. K. M. ANDERS FREDRIK REGNELL, ledamot sedan 1845.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 29 Oktober till och med Lördagen den 4 November 1865:

Sjukligheten fortfarande temligen betydlig. — Af scarlatina hafva 147 fall samt af variolæ 42 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 26 läkare):

Febris typhoides.....	2.	Gonorrhœa	7.	Nephritis.....	7.
Diphtheria	10.	Neuralgia	4.	Rheumatismus acutus	10.
Cholera	1.	Conjunctivitis	5.	Erysipelas	11.
Dysenteria	2.	Otitis	2.	Erythema nodosum..	2.
Diarrhœa	26.	Ang. tons. & faucium	121.	Urticaria	4.
Febris intermittens...	8.	Laryngo-tracheitis...	5.	Zona	2.
Angina parotidea	1.	Bronchit. Cat. bronch.	45.	Furunculus	3.
Variolæ. Varioloides	19.	Pleuritis	2.	Rheum. recens afebril.	1.
Varicellæ	2.	Febris gastr. simplex	19.		
Scarlatina	98.	Gastritis. Enteritis.	4.		
Delirium tremens....	2.	Peritonitis.....	1.		
Syphilis	6.	Icterus	1.		
				Summa	438.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 4 Nov. 253, hvaraf 149 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 5, febris typhoides 2, typhlitis 2, delirium tremens 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 4 Nov. 135, hvaraf 56 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 7, gonorrhœa 2, colitis 2, bronchitis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 4 Nov. 186, hvaraf 140 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 18, febris typhoides 5, delirium tremens 3, rheumatismus 2, erysipelas 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, syphilis 1, meningitis cerebrialis 1, otitis 1, angina tonsillaris 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 4 Nov. 34, hvaraf 22 invärtes sjuke; pneumonia 4, rheumatismus acutus 4, febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, scarlatina 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, angina tonsillaris 1, bronchitis 1, gastritis 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 3, diarrhœa 1, conjunctivitis 1. — *Polikliniken*: febris intermittens 2, scarlatina 2, diarrhœa 1, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 4 Nov. 56; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, bronchitis 2, nephritis 2, diarrhœa 1, scarlatina 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade den 4 Nov. 14; febris puerperalis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade den 4 Nov. 12; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 4 Nov. 34; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 2, rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 4 Nov. 175, hvaraf 85 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 4 Nov. 134, hvaraf 115 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 12, gonorrhoea 4.

3. *Bland de fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): scarlatina 39, bronchitis 20, diarrhoea 17, angina tonsillaris 17, febris gastrica simplex 7, febris intermittens 7, pneumonia 6, variolæ 5, ophthalmia 4, diphtheria 2, catarrhus ventriculi acutus 2, peritonitis 2, febris typhoides 1, varicellæ 1, delirium tremens 1, gastritis 1.

4. I *Stadens Fängelser*: delirium tremens 1, erysipelas 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, diarrhoea 2, angina tonsillaris 1.

= Hr SANTESSON refererade Prof. ADOLF HANNOVERS nyligen utgifna patologiskt-anatomiska undersökning af *Epithelioma cylindraceum foliaceum och globosum*, hvilket referat framdeles under rubriken Utländsk Litteratur skulle i tidskriften ingå.

Hr KEY anmärkte skiljaktigheterna mellan de af Hannover uttalade åsigtarna om Epiteliomet och de af andra nyare författare i samma ämne antagna.

= Hr SANTESSON fästade uppmärksamheten på en hittills nästan förbisedd vädra vid behandlingen af vasculära nævi och teleangiektasier medelst injektion af klorjern. Metoden hade, som bekant, redan länge varit använd, såväl på kontinenten som i England, och utan någon reservation uppgifvits såsom ett af de behandlingssätt, man i vissa former af nämnda svulster kunde begagna med den bästa utsigt till framgång. I ett ganska stort antal fall hade också Hr S. med fördel använt detsamma utan ringaste olägenhet, men deremot vid ett tillfälle sett döden blifva en följd af insprutningen. För detta fall, äfvensom för tvenne likartade, hemtade ur engelska jurnaler, redogjorde Hr S. utförligare, samt angaf, såväl den sannolika orsaken till en så bedröflig utgång som det sätt hvarpå en sådan bör kunna förekommas. Då frågan var af största intresse, ej minst i praktiskt hänseende, lofvade Hr S. att fullständigt meddela de anförda fallen uti en särskild uppsats för Hygiea.

= Sekreteraren redogjorde efter Wiener medicinische Wochenschrift för ett högst egendomligt fall af *missbildning*, nemligen:

Fullvuxen man med fullkomligt utvecklade könsdelar in duplo samt trenne nedre extremiteter.

Lancet för den 29 Juli innevarande år berättar (*M V. Vol. II. 1865*) att en nyligen till London anländ ung portugis infunnit sig på tidningens byrå och företett ofvanstående deformitet, utan tvifvel en af de märkvärdigaste missbildningar man hittills observerat.

Trädsnittet, som visar missbildningens beskaffenhet, är lånadt ur ofvan nämnde tidning. Beskrifningen deröfver och mannens historia äro följande:

Juan Battista dos Santos, född i Faro i Portugal, är nu 19 år gammal, af 5 fot och 7 tumms längd, väl nutrierad och starkt byggd. Ansigtet är bronserad, ansigtet intelligent och vackert. — När han är påklädd har han helt och hållet utseendet och rörligheten af en väl byggd yngling vid hans ålder och kan genom sina kläder helt och hållet dölja det sällsamma påhäng han har att dragas med. — Afklädd företer han i genitaltrakten följande afvikelser från det normala:

Han eger tvenne fullständiga och starkt utvecklade penes, som hänga vid hvarandras sida och nedom dessa, mellan båda benen, ett tredje ben jemte fot, på sätt trädsnittet utvisar. — Hvar och en penis är i och för sig helt och hållet normal. De ha sin plats ungefär 1" från medellinien af mons veneris och hafva i slappt tillstånd den temligen ovanliga längden af $4\frac{1}{2}$ tum. Förhudarne äro tillbakadragna och den venstra lemman är något mer utvecklad än den högra, hvilket förhållande först under sednare år inträdt. — Urinen låtes på en gång ur båda penes, hvilka vid erektion äfven samtidigt ansvälla och enligt Lancets uttryck »blifva äfven andra funktioner på en gång verkställda.» Närmare i detalj angående förhållandet vid coitus, som måste vara förenadt med vissa svårigheter i anseende till utrymmet, yttrar sig ej artikeln, men nämner i för-

bigående att vid könsumgänge den venstra penis en règle är i bruk samt att B. sjelf anser sig vara i besittning af en »considerable virile power.» — På yttre sidan af hvardera de nu nämnda yttre genitalia sitter ett scrotum väl utveckladt och af normalt utseende, men hvardera endast hysande en testikel; emellan båda penes förekommer ett tredje sammanskrumpadt scrotum, hvilket enligt Battistas uppgift ända till hans 10 år innehöll tvenne testiklar, hvilka vid denna tid drogo sig in i bukhålan. Då införande af bougie förvägras, kan ej afgöras om urinrören kommunicera med hvarandra eller blåsans förhållande till dessa.

Hans vidare plus, det tredje benet, hvilket som trädsnittet utvisar hänger ned under genitalia mellan båda låren har en ganska komplicerad och egendomlig byggnad. Detta ben visar äfven ganska tydligt att mannen egentligen är ämnad till ett dubbelindividuum. Vid första anblicken består visserligen tredje benet af ett tjockt lår, vid hvilket ett förkryppadt underben och en missbildad fot äro fästade, båda i dislocerad ställning, men foten utgöres tydligen af en sammansmältning af tvenne ej fullständigt utvecklade fötter, hvilket tydligast visar sig å den nedre figuren å planschen, föreställande foten sedd från dess plantarsida. Den midtersta tån utgöres af en sammanväxning mellan båda stortårna; till höger om denna midteltå ligga den högra fotens fyra öfriga tår temligen fullständigt utbildade; till venster ligga äfven fyra, dock bristfälligt utvecklade tår. — Tarsus och metatarsus förråda äfven duplicitet och på ränderna af denna fot kan man känna tvenne proeminenser af 5:te metatarsalbenen. Proeminenserna på dorsalytan (antydde på hufvudfiguren genom tvenne ringar) utgöras af de framstående ändarne af en Tibia bifida. Plantarytan visar tvenne tydligt skiljda hälar. Eget nog finnes ingen sensibilitet i slutpunkterna af denna abnormal fot, hvars bredd vid främre ändan är 7", i midten 6½", dorsalytans längd är 4", plantarytans 5".

Underbenet är såsom ofvan är nämnt dislocerat och ligger alltid i en flexionsställning till låret; dess nedre ända skjuter fram öfver fotryggen. En dubbel fibula kunde ej iakttagas. Huden på detta rudimentära underben, som håller 7½" i längd, är blott delvis känslig.

Låret, eller den del af extremiteten, som föreställer detta, är köttigt och af pyramidform; framifrån sedt liknar det ett vanligt lår, och är rörligt, men vid närmare undersökning visar det sig ytterligare ofvantill fästadt med en vinkelled vid ett kort ben. Detta sednare, som framifrån taget ej synes, artikulerar med arcus pubis (huru?) och är ganska rörligt. Å bakre ytan af den tredje extremiteten ser man upptill tvenne fettrikare partier samt mellan dessa och nates en fördjupning, hvars betydelse är svår att angifva. Vid sin öfre ända har det rudimentära låret ett omfång af 17", är åt sidorna plattrückt och eger ansevärliga muskel- och fettmassor.

Benet, som förenar låret med bäckenet, är ungefär 3" långt och uppfattas ej aflägsset på främre sidan, der huden från genitaltrakten öfvergår till tredje extremiteten. Äfven bakåt faller det i ögonen, men är

omgifvet af så mycket fett att man ej kan uppfatta dess verkliga gestalt. Raphe perinei visar genom sin öfvergång på hudbetäckningen af upphängningsbenet att anlag finnes för ett dubbelt perineum; anus befinnes tryckt $\frac{1}{2}$ " från medellinien genom närvaron af detta ben. Battista berättar, att en portugisisk apotekare, som tillika fungerade såsom kirurg, hade verkställt någon slags sönderbrytnings-procedur med det tredje benet, då han var ett år gammal och tror sig veta att operationen verkställdes på föreningspunkten mellan öfver- och underbenet och att detta sednare derefter intagit den böjda och dislocerade ställning, det nu eger. Möjligtvis har vid samma tillfälle lårbenshalsen på det tredje benet blifvit bruten och derigenom den nu existerande upphängningsbenet åstadkommits.

Angående sin familj berättar B. att fadren lefver, men att modren dött i lungdot. Han har 4 bröder och 2 systrar, som alla äro väl och normalt byggda. Ingen af dessa är tvilling. — Sjelf har han alltid åtnjutit en utmärkt helse, är god fotgångare och skicklig ryttare (!) Vanligen bär han det tredje benet fästadt medelst en rem i högra byxbenet på framsidan af högra låret. Då han är påklädd kan man, som ofvan är anmärkt, ej ana deformiteten.

Uppgifter angående hjerttoner och inre organer i allmänhet saknas.

Missbildningen, ehuru ofullständigt beskrifven och hur otrolig den låter, måste dock existera i verkligheten, och torde då vara ensam i sitt slag.

Den 14 November.

FRANÇOIS MALGAIGNE †. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Referat. — Toraklefertran. — Stenkolstjära. — Faraos ormar. — Medicinsk ordbok.

= Sekreteraren meddelade en kort nekrolog öfver den nyligen bortgångne bekanta fransyska anatomen och kirurgen FRANÇOIS MALGAIGNE, död i Paris den 23 sistlidne Oktober vid 60 års ålder.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Bidrag till Sveriges officiella Statistik, Helse- och Sjukvården II. Öfverstyrelsens öfver Hospitalen underdåniga Berättelse för år 1862 författad af Dr MAGNUS HUSS. Stockholm 1864. Öfvers. på tyska språket. — Aufzeichnungen in Betreff der Geisteskrankenpflege in Grossbritannien und Irland sowie über Gheel und offene Geisteskranken-Anstalten von Dr ERNST SALOMON. Übersetz. Gåfvor af Gen.-direktör Huss.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 5 till och med Lördagen den 11 November 1865:

Sjukligheten temligen betydlig. — 133 fall af Skarlakanafeber och 27 fall af smittkoppor.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 23 läkare):

Diphtheria.....	13.	Apoplexia cerebri...	1.	Typhlitis & Perityphlitis.....	3.
Angina membranacea	3.	Neuralgia.....	7.	Hepatitis.....	1.
Influenza.....	1.	Conjunctivitis.....	8.	Icterus.....	1.
Cholera.....	1.	Otitis.....	4.	Nephritis.....	4.
Dysenteria.....	2.	Angina tonsill. & faucium.....	114.	Rheumatismus acutus	11.
Diarrhoea.....	43.	Thrombosis. Embolia	4.	Erysipelas.....	5.
Febris intermittens..	11.	Laryngo-tracheitis...	3.	Erythema nodosum..	1.
Angina parotidea....	2.	Bronchitis. Catarrh. bronch.....	43.	Urticaria.....	9.
Variolæ. Varioloides	6.	Bronchitis capillaris	1.	Zona.....	1.
Varicellæ.....	10.	Pneumonia.....	4.	Carbunculus.....	3.
Scarlatina.....	106.	Pleuritis.....	5.	Rheum. recens afebril.	3.
Morbilli.....	3.	Febris gastr. simpl.	22.	Intoxicatio ex opio ^{*)}	1.
Delirium tremens....	1.	Gastritis. Enteritis..	7.		
Syphilis.....	8.	Colitis.....	2.		
Gonorrhoea.....	7.				
Meningitis cerebialis	1.				

Samma 483.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 11 Nov. 239, hvaraf 134 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 4, pneumonia 2, delirium tremens 1, icterus 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 11 Nov. 117, hvaraf 51 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 4, gonorrhoea 4, bronchitis 2, pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, delirium tremens 1.

På *Provisoriska sjukhuset*: sjukantalet den 11 Nov. 190, hvaraf 138 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, febris typhoides 3, angina tonsillaris 3, rheumatismus acutus 3, scarlatina 2, delirium tremens 2, febris intermittens 1, syphilis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 11 Nov. 52, hvaraf 30 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 7, rheumatismus acutus 3, neuralgia 2, febris gastrica simplex 2, diphtheria 1, variolæ 1, bronchitis 1, pleuritis 1, icterus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 2, bronchitis 2, pneumonia 2, conjunctivitis purulenta 1. — *Polikliniken*: scarlatina 3, angina tonsillaris 3, bronchitis 2, diarrhoea 2, pneumonia 2, diphtheria 1, conjunctivitis 1, pleuritis 1, urticaria 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 17; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 11 Nov. 31; inkomne under veckan: scarlatina 1, peritonitis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 11 Nov. 176, hvaraf 35 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 11 Nov. 121, hvaraf 100 från staden, 21 från länet; inkomne: syphilis 15,

^{*)} Barn förgiftadt med 5vj Tinctur. Thielemann. Helsa. Fallet förekom i Dr THEGERSTRÖMS praktik.

gonorrhœa 1. — *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 28, gonorrhœa 8.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 23, scarlatina 19, diarrhœa 18, angina tonsillaris 12, febris gastrica simplex 8, rheumatismus 8, nephritis 6, variolæ 5, febris intermittens 5, pneumonia 5, ophthalmia 4, erysipelas 3, diphtheria 1, delirium tremens 1, neuralgia 1, gastricismus 1, peritonitis 1.

4. I *stadens fångelser*: Diarrhœa 1.

Norra Korrektions-inrättningen: Diarrhœa 3, bronchitis 1, pneumonia 1.

= Ordföranden refererade Oktoberhäftet af *Journal de Chimie médicale*, hvori uppsatser förekommo öfver medico-legala undersökningar, förgiftningar medelst atropin och medelst persikokärnor, en artikel öfver de olika slagen af desinficerande medel, urinens beskaffenhet under sinnessjukdomar, färsk blod som medel mot Phtisis m. m.

= Ordföranden redogjorde vidare för resultaten af en undersökning om *leffertranens fysikaliska egenheter och fysiologiska verkningar*, hvilken blifvit verkställd af OSWALD NAUMANN i Leipzig och finnes införd i Archiv d. Heilkund. 1865. VI.

Knappast har något annat läkemedel på en jemförelsevis så kort tid vunnit en så vidsträckt användning och så allmänt förtroende som torsklevertranen. Sedan man likväl funnit sig icke kunna såsom orsak till dess verksamhet betrakta hvarken den ringa mängd jod, som deri förekommer, eller glycerinfosforsyran eller något annat i obetydlig mängd deri ingående ämne, hvars närvaro den kemiska undersökningen sökt ådagalägga, har den fråga helt naturligt uppstått, huruvida leffertranen egde någon annan verkan, än hvarje annat fett; och mången läkare använder fördenskull andra mindre obehagliga fettarter i leffertranens ställe.

Under sådana omständigheter äro de resultat af icke ringa intresse, hvartill ifrågavarande undersökning ledt. Naumann har anställt jemförande försök mellan leffertran och andra fettarter i afseende på deras förmåga att genomtränga djurmembraner, deras kapillära egenskaper, den olika lätthet, hvarmed de oxideras utom djurkroppen och resorberas inom desamma. Hvad som dervid blifvit utrönt kan sammanfattas under följande momenter:

1) Fiskars leffertran genomtränger såväl torra som våta djurhinnor med mycket större lätthet än alla andra feta oljor

(de ljusa slagen ungefär 7 gånger lättare än vallmo-olja, och 5 gånger lättare än klöffett);

2) Den svarta lefvertranen öfverträffar i detta afseende de ljusare slagen;

3) Den lefvertran, som blifvit så mycket som möjligt befriad från deri inblandade gallbeståndsdelar, har till största delen förlorat denna sin egenskap och förhåller sig väsentligen som andra oljor;

4) Lefvertran, som blifvit befriad från gallämnen, återtager sin egenskap att lätt genomtränga djurhinnor, om han skakas med galla;

5) Äfven andra oljor erhålla egenskapen att lättare genomtränga djurhinnor, om de först få tillfälle att, vid skakning med galla, derur upptaga vissa beståndsdelar;

6) Bland alla djurfett och vextoljor är tranen ur fiskarnes lefver det, som lättast oxideras, och denna egenskap härrör icke allenast från en större halt af olein, utan hufvudsakligen från närvaron af vissa ämnen, som stå i nära förhållande till dem, hvilka innehållas i gallan;

7) I allmänhet står förbrännligheten hos ett fett i omvänt förhållande till respirationsprocessens fullkomlighet hos det djur, hvarifrån fettet blifvit taget; hvarföre ock fiskarnes och de fisklika däggdjurens fett är lättare oxidabelt än fett af landdäggdjur och foglar;

8) Hvarje djurs lefverfett är mycket lättare oxidabelt än det fett, som finnes i andra delar af samma djur;

9) Oljan ur fiskars lefver är det fett, som lättast resorberas.

= Hr GRÄHS meddelade ur en i London utkommande journal för gaslysning, vattenledning och allmän helsovård af den 31 sistlidne Oktober, några notiser om *stenkolstjärans antiseptiska egenskaper*, det bruk man deraf gjort i cholera och andra sjukdomar, samt om de skäl som finnas för dess användande, såväl preventivt som kurativt mot boskapspesten.

= Hr STENBERG fästade Sällskapetets uppmärksamhet på vådan af ett slags barnleksaker, som härstädes under sednaste tiden i stor mängd blifvit försålde: s. k. »*Faraos ormar*» eller »*eldsalamandrarn*», afsedda att roa genom deras egendomliga förhållande vid förbränning, hvilken vid tillfället äfven af Hr S. förevisades. Vid verkställd kemisk undersökning hade de nemligen befunnits bestå af *quicksilfver-rhodanid*, ett, som bekant

är, i hög grad gittigt ämne, som derjemte vid förbränning, synnerligen i trånga lokaler, utvecklar gaser, som menligt inverka på respirationsorganerna samt inandade för helsan i öfrigt äro af vådlig beskaffenhet.

Hr LEMCHEN föreslog att någon varning för dessa farliga leksaker skulle från Sällskapet ställas till allmänheten, och sedan Hr BRACONNIER yttrat sig angående de stora kvantiteter qvicksilfver-rhodanid, som i handeln numera förefinnas, beslöt Sällskapet, på af ordföranden framställd proposition, att sekreteraren skulle i tidningarne låta ingå ett meddelande från Läkaresällskapets sida om faran af ett ovårdsamt handterande af ofvannämnda leksaker, hvilka innehålla ett så häftigt gift att de lätt kunna vålla svåra sjukdomstillfällen.

= Hr THOLANDER förevisade en engelsk, etymologisk-exegetisk, *medicinsk ordbok* under titel: *An expository Lexicon of the terms, ancient and modern, in medical and general science etc. etc.* by R. G. MAYNE M. D., London. (JOHN CHURCHILL) 1860. (8:o 1506 pag.) Pris ungefär rdr 45 rmt. Arbetet hade börjat utgifvas 1851 och utkommit i 10 fortlöpande häften. Såväl enskilda utmärkta vetenskapsmän i England och Skottland, som ock redaktionerna för ett större antal medicinska och naturhistoriska tidskrifter i Stor-Britannien hafva gifvit de mest gynnsamma utlåtanden rörande arbetets plan och utförande. Detta lexikon utgör det mest omfattande arbete i sin väg, som den medicinska litteraturen hittills egt, och dess allmännare användning möjliggöres äfven genom den nästan öfverallt åtföljande franska och tyska synonymiken. Olägenheten af att »Addenda» upptaga ej mindre än 151 sidor, — hvarföre alla dithörande artiklar ej äro till finnandes på sina egentliga ställen, — samt den omständighet Hr Tholander funnit under bokens begagnande, nemligen att många ord saknas, förringar likväl ej i betydlig mån ordbokens stora värde.

Den 21 November.

Prov.-läkaren LYSELL †. — Biblioteket. — Ledamot föreslagen. — *Constitutio epidemica.* — ZALESKY. Untersuchungen über den ursemischen Process etc. Ref. KEY. — Patologiakt preparat. — Utländska ledamöter anmälda. — Preparater.

= Ordföranden tillkännagaf att t. f. Provincialläkaren i Råneå, Med. Lic. LYSELL med döden afgått.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Sur les divers modes de formation des dépôts ossifères dans les cavernes à propos d'ossements découverts dans le rocher de Lives près de Namur par M. A. SPRING. Gåfva af författaren.

= Föreslogs af HRT CARLSON och BENSOW att till ledamot af Svenska Läkarsällskapet antagas: sjukhusläkaren vid Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg, Med. Lic. AXEL WILHELM CASSÉN.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 12 till och med Lördagen den 18 November 1865:

Sjukligheten fortfarande temligen betydlig. — Af variolæ ha 26 fall samt af scarlatina 96 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 26 läkare):

Febris typhoides.....	13.	Gonorrhoea.....	9.	Gastritis. Enteritis..	4.
Diphtheria.....	15.	Meningitis cerebialis	2.	Colitis.....	1.
Angina membranacea	3.	Apoplexia cerebri ...	1.	Peritonitis.....	3.
Cholera.....	1.	Neuralgia.....	8.	Icterus.....	3.
Dysenteria.....	1.	Conjunctivitis.....	6.	Nephritis.....	8.
Diarrhoea.....	56.	Otitis.....	8.	Rheumatismus acutus	11.
Febris intermittens..	7.	Ang. tons. & faucium	117.	Erysipelas.....	2.
Angina parotidea....	1.	Laryngo-tracheitis....	12.	Zona.....	2.
Variolæ. Varioloides	7.	Bronch. Cat. bronch.	40.	Furunculus.....	3.
Varicellæ.....	1.	Bronchitis capillaris.	4.	Carbunculus.....	1.
Scarlatina.....	67.	Pneumonia.....	3.	Rheum. recens afebril.	3.
Delirium tremens ...	2.	Pleuritis.....	5.		
Syphilis.....	8.	Febris gastr. simplex	27.		
				Summa	465.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 18 Nov. 234, hvaraf 126 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 4, pneumonia 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 18 Nov. 126, hvaraf 50 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 3, gonorrhoea 3, febris gastrica simplex 2, scarlatina 1, bronchitis 1, pleuritis 1, typhlitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 18 Nov. 177, hvaraf 126 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 9, pneumonia 4, febris typhoides 2, delirium tremens 2, syphilis 2, nephritis 2, rheumatismus 2, erythema nodosum 2, scarlatina 1, neuralgia 1, bronchitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 18 Nov. 63, hvaraf 42 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 3, pneumonia 3, gastritis 3, rheumatismus 2, scarlatina 1, delirium tremens 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 2, bronchitis 2, scarlatina 1, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1, erysipelas 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 2, bronchitis 2, conjunctivitis 1, pneumonia 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 18 Nov. 56; inkomne under veckan: scarlatina 1, bronchitis 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 7; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 9; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 18 Nov. 37; inkomne under veckan: icterus 1, diphtheria 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 18 Nov. 176, hvaraf 85 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 18 Nov. 126, hvaraf 111 från staden och 15 från länet; inkomne: syphilis 26, gonorrhöa 10.

På *Provisoriska Kurhuset*: syphilis 24, gonorrhöa 10.

3. *Bland de fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 23, scarlatina 20, diarrhöa 18, rheumatismus 10, variolæ 10, angina tonsillaris 8, febris intermittens 7, catarrhus ventriculi acutus 4, erysipelas 3, ophthalmia 2, febris typhoides 1, angina membranacea 1, meningitis cerebialis 1, apoplexia cerebri 1, otitis 1, pneumonia 1, stomatitis 1, nephritis 1, metritis 1.

4. *I stadens fängelser*: febris gastrica 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 2, angina tonsillaris 1.

= Hr KEY refererade *Untersuchungen über den uræmischen Process und die Function der Nieren von Dr Zalesky*. Mit 4 Tafeln, Abbildungen in Farbendruck. Tübingen 1865, hvilket referat framdeles under rubriken Utländsk Litteratur skulle i tidskriften ingå.

Med anledning af detta referat yttrade sig ordföranden och Hr MALMSTEN.

= Hr KEY demonstrerade ett patologiskt-anatomiskt preparat öfver en *hypertrofi af Valvula prostatica jemte dilatation af uretererna och hydronephrosis*, taget från en 65 års man, som affidit å lasarettet. Hr BRUZELIUS redogjorde i korthet för sjukdomshistorien.

= Till utländska ledamöter af Svenska Läkaresällskapet föreslogos af Hrr KEY och ROSSANDER: Assistenten vid patologiska institutet i Berlin Doktor W. KÜHNE samt af Hrr KEY och SANTESSON: Professor C. O. WEBER i Heidelberg.

= Hr ÖDMANSSON demonstrerade ett patologiskt preparat öfver *syfilitisk affektion i halsens, svalgets och matstrupens muskulatur*.

Hr NYSTRÖM redogjorde för sjukdomshistorien.

Carl Johan L. dräng, 37 år.

Patienten sade sig ej vetat utaf sin sjukdom före 1863, då han i Augusti intogs å kurhuset för en nekros i näsans ben samt en

induration af högra hälften af tungan. Han behandlades med jodkalium och utgick läkt efter 40 dagar. År 1864 i September vårdades han åter för en induration af tungan och utskrefs förbättrad efter 3 veckor. Den 1 Maj 1865 inkom han ånyo på kurhuset, efter att flere månader ha lidit af svårigheter vid tuggning och sväljning samt vid tal och respiration. Patienten var svag och kakektisk, led af en svår hufvudvärk, särdeles om nätterna och af ihärdiga kräkningar (hvarvid bör anmärkas, att han var supare). Tungan var förstörd, och af betydlig hårdhet, svagt loberad genom grunda färor, något torr med en gråaktig beläggning och med betydligt hypertrofierade papiller. Gomeglet var mera likformigt ansvaldt, förtjockadt och hårdt, med blek slemhinna. Rörelserna hos tungan och gomeglet voro särdeles inskränkta. Han hade betydlig svårighet, att artikulera ljuden, så att talet var svårbegripligt; sväljningen försiggick trögt, hvarjemte maten dervid plägade komma upp i näsan. Ibland, då han sväljt någonting, tyckte han, att det stannade på nedvägen i öfversta sternalregionen, och han kunde då ej, utan att få upp det igen, förtära något, förr än efter en stund, då det, som han yttrade sig, sjunkit ned. Sondering af oesophagus utvisade ingen förträngning. Partierna närmast omkring larynx och öfre delen af trachea kändes ansvallda, knöliga och hårda, utan forskjutbarhet mot desamma. Den öfverliggande huden var frisk och rörlig. Larynx rörlighet i riktningen uppåt och nedåt var betydligt förminskad. Hos epiglottis och öfre larynxöppningen kändes ingen förändring. Rösten var särdeles hes, och patienten sade sig stundom erfara en känsla af qväfning.

Symtomer förefunnos af en allmän bronkialkatarr, samt en tätning af venstra lungpetsen. Vid öfriga organer var intet anmärkningsvärdt.

Under behandling, hufvudsakligen med jodkalium, försvann hufvudvärken, hvarjemte indurationen och det hypertrofiska tillståndet af tungan och gomeglet förminskades, äfvensom ansvallningen omkring larynx och trachea aftog. Sväljningen gick något bättre, och maten kom mera sällan upp i näsan, om han ej åt för hastigt. Respirationssvårigheten deremot ökades, under det hull och krafter aftogo. I början af Juni blef respirationen högeligen generad, sträf och högljud. Epiglottis och öfre larynxöppningen kändes oförändrade. Patienten orkade snart ej mera vara uppe. I midten af månaden tillkommo häftiga hostanfall, öfvergående qväfningsanfall inträffade ett par gånger och patienten afled den 27 Juni 1865.

Vid obduktionen anmärktes, utom de förändringar som synas af det förevisade preparatet, ett betydligt ödem i öfra delen af larynx och i ligamenta vocalia, tuberkler i venstra lungpetsen, ödem i båda lungorna, samt tecken af en kronisk katarr i ventrikeln, duodenum och jejunum.

Hr Ödmansson anförde följande:

Talrika observationer förefinnas öfver syfilitiska affektioner i de yttre musklerna, medan dylika i de inre musklerna knappast blifvit

äaktagna utom i hjertat och tungan. VIRCHOW omtalar derjemte ett fall från diaphragma af MURCHISON. I det preparat, som jag här har äran förevisa, finna vi denna patologiska förändring ej blott i de yttre halsmusklerna såsom m. sterno-thyreoidei och mylohyoideus dexter, utan äfven i tungan samt svalgets och matstrupens muskulatur. Oaktadt patienten ej vill veta af några primära infektionssymtom, kan intet tvifvel hysas om förändringens syfilitiska natur, då man tager i öfvervägande dess histologiska karakterer, säte, utvecklings-historia samt de konkomiterande symtomerna, nekros i näsbenen och dan svåra nattliga hufvudvärken.

Betrakta vi preparatet närmare, finner vi i högra m. sterno-thyr. ungefär i dess midt och nära randen en mera regelbunden bönstor och ett par oregelbundna något större, för känseln hårda knölar. De stå i det intimaste sammanhang med omgifvande muskel-massa, så att de ej låta derifrån isolera sig. Dessas snittyta är jemn, glatt grågul, vid närmare betraktande något fläckig, så att genom-skinliga grå fläckar omvexla med ogenomskinliga gula. En dylik tumör ligger i högra m. mylohyoideus. Venstra m. sternothyreoideus har alltigenom ett abnormt utseende. Man ser ingenstädes någon muskulatur utan är denna helt och hållet ersatt af en lucker hvit väfnad; endast på ett ställe visar sig en ärtstor tumör af samma beskaffenhet som de ofvan beskrifna. Något framom midten af tun-gan, som i öfrigt har vanlig form, ser man hvita strängar genom-löpa substansen i hela dess tjocklek. Gomseglan äro förtjockade, vulstiga; uvula förkortad; vid genomsnitt af dessa delar, likasom bakre pharynxväggen möta vi åter i muskulaturens ställe en väfnad, som ser ut som bindväf. Nära den nedre konstriktorns fäste vid larynx ligga tvänne något långdragna knölar, liknande den i de yttre musklerna. Vid öfvergången mellan matstrupens öfre och mellersta tredjedel är dess muskelstratum i en längdutsträckning af 1½ tum samt i hela dess omkrets, dock mest å främre hälften, betydligt förtjockadt. Å sistnämnda del är det förändrade partiet i dess midt kring 4 gånger tjockare än matstrupens normala muskulatur, i hvilken det upptill och nedtill utan akarp gräns öfvergår. Det är hårdt, fast till konsistensen; dess snittyta jemn, något torr, af hvitgul färg.

Den mikroskopiska undersökningen af de förändrade delarne gifver följande resultat. Å preparater tagne från de små tumörernas gräns mot den friska muskulaturen, ser man små rundade kärnor uppträda mellan muskeltrådarne. De ökas mer och mer på bekostnad af dessa, så att i svulstens yttre del det hela tyckes vara samman-satt af kärnor; endast här och der synes enstaka eller grupper af muskeltrådar, hvilka, med i allmänhet bibehållen tvärstrimning, hafva ett glänsande vaxlikt utseende. Längre in i svulsten visa sig fett-korn, medan antalet af kärnor minskas. Fläckvis ser man endast fettkorn i en mera homogen grundsubstans. Vid isolering visa sig utom fria kärnor en mängd dylika inneslutna i små runda celler. Den venstra m. sterno-thyreoideus är nästan helt och hållet substi-tuerad af bindväf, än lockig, fibrillär, än bildande större homogena bundtar; ett temligen rikligt antal elastiska trådar genomdraga bind-

väfvén. Å somliga preparater synas inga, å andra ett vauligen ringa antal på ofvannämnde sätt förändrade muskeltrådar; stundom ser man dook trådar mer eller mindre fyllda med fettkulor. Här och der visa sig större eller mindre grupper af små celler och kärnor, fullkomligt liknande dem i svulsterna. Den lilla tumören här har lika byggnad med dem i de öfriga musklerna. Uti tungan förefinnes en temligen betydlig bindväfsnybildning. Uti mjuka gommen och pharynx har muskulaturen nästan i lika hög grad som i m. sternothy. sin. lemnat plats för bindväf. Äfven här finner man på sina ställen de små cellerna representerade, dock alltid i ringa mängd. Det förtjockade partiet af matstrupen, som mikroskopiskt i hög grad liknar svalsterna, har i det närmaste samma histologiska sammansättning som dessa. Man ser sålunda de små cellerna och kärnorna, än så talrika, att de nästan helt och hållet undanskymma öfriga delar, än jemte en större eller mindre mängd bindväf. Än äro cellelementerna friska, än stadda i olika grader af fettdegeneration; än åter finner man endast mer eller mindre finkornigt fett i grundsubstansen. Denna är rikligare än i svulsterna, och utgöres af formad bindväf.

Samla vi nu dessa detaljer, finna vi, att fallet representerar begge de former, hvarunder den syfilitiska muskelaaffektionen brukar uppträda — den enkla interstitiella bindväfshyperplasien — med konsekutiv atrofi af muskeltrådarne och den specifika gummasvulsten. Anmärkningsvärdt är emellertid, att dessa begge former ej äro väl begränsade mot hvarandra, utan att åtskilliga öfvergångar finnas mellan extremerna, som föreställas af svulsterna i de yttre musklerna å ena sidan samt af bindväfsnybildningen i tungan eller m. sternothy. sin. å den andra. Denna blandform har hitintills, såvidt jag vet, ej blifvit tydligt framhållen. Det är sannolikt, att i många fall, der man vid post-mortem-undersökning endast träffar bindväfshyperplasi, ett stadium föregått, hvarunder dessa små, till sin natur så transitoriska celler i större eller mindre mängd varit för handen.

Hvad beträffar resultatet af behandlingen i vårt fall, så är det väl antagligt, att bruket af jodkalium inledt eller åtminstone påskyndat resorptionen af de fettdegenererade cellmassorna och inskränkt deras nybildning; dess verkan på bindväfshyperplasien torde deremot ej böra anslås högt. De angripne partierna hafva i det närmaste återtagit sin gamla form, men alla hafva förlorat mer eller mindre af sina verksamaste beståndsdelar och somliga såsom m. sternothy. sin., jemte pharynxväggen äro i sjelfva verket något helt annat än de förr voro.

Förändringen i svalget och oesophagus förklarar lätt svårigheten vid deglutitionen, då till följd af densamma näskaviteten ej kunde afstängas och den peristaltiska rörelsen i matstrupen på ett ställe var afbruten.

= Hr ÖDMANSSON förevisade och demonstrerade följande preparater:

1) Några syfilitiska gummata från *pericranium*.

De hade till ett antal af tre funnits hos en person, som derjemte föredde små flata exostoser å hufvudskålsbenen, hyperostos

af begge ulnæ, sår i pharynx och en interstitiel orchit. De gummösa ansvallningarne hade rund form, 1—2 öres omkrets samt kring 1 lineas tjocklek. De voro torra, dock ej sköra, till färgen gulaktiga och lågo omgifna af ett förtjockadt parti af pericranium. Till sin histologiska sammansättning bestodo de hufvudsakligen af rundade och spolformiga celler, till större delen ettrade i fettdegeneration.

2) *Det hyperostotiska stycket af ulna från samma fall.*

Det var nära tre tum långt. Tjockleken af den nybildade temligen kompakta benmassan var högst 2 linier. På ett ställe af 1 tums längd och $\frac{1}{2}$ tums bredd var det annars öfverallt förtjockade periosteum bortulcererat; i botten af såret syntes benet infiltrerat med en gul lös massa. Hr Ö. vågade ej afgöra, om här förelåg en gummös eller enkel osteomyelit. Det förra var dock sannolikare, då i fallet gummata träffades på andra ställen.

3) *En testis med sammanväxning mellan bladen af tunica vaginalis och en allmän interstitiel bindväfshyperplasi.*

Endast här och der syntes sparsamma rester af körtelsubstansen. Det hela utgjordes nästan ensamt af en fast blodrik genomskinlig bindväf. Äfven detta preparat var taget från en individ, som lidit af syfilis.

4) *Ett syfilitiskt sår i rectum.*

Preparatet hade Dr Ö. erhållit af Dr Nyström, som tagit det samma å kurhuset från en 22-årig qvinna, hvilken länge vårdats derstädes för syfilis. Vid inkomsten under hösten 1863 hade hon flere chankersår å yttre blygdläpparne, öppna buboner i ljumskarne, papillomer kring anus, mellan dessa rhagades, samt ett mindre sår i sjelfva analöppningen. Under en stärkande behandling och bruket af jodkalium, förbättrades och försvunno efter hand öfriga symtomer, men ulcerationerna i rectum sträckte sig, oaktadt alla deremot använda medel, allt högre upp. Under år 1864 hade patienten ett par gånger ett lindrigt roseol, som dock snart försvann. Under sistlidne vår utbildade sig tuberkulos i lungor och tarmkanal samt morbus Brightii, för hvilka, jemte såret i rectum, patienten slutligen dukade under den 28 Juli. Någon tid förut hade man observerat mukösa papler å vulva. Vid obduktionen anträffades tuberkler och kaverner i lungorna, tuberkulösa sår i tarmkanalen, diffus nefrit, hvarjemte såväl tarmar som njurar gäfvö stark amyloidreaktion.

Såret omfattar ändtarmens hela omkrets i en längdutsträckning, från anus räknadt, af 9—10 ctm. Dess i allmänhet jemna botten företer på några ställen större grunda fördjupningar, hvarjemte från densamma höja sig 8—10 ärt—nötstora, på bred bas sittande polyposa utväxter. Den utgöres af submukosan, hvilken i genomsnitt vanligen visar sig förtjockad, men å fördjupningarne stundom blott som ett helt tunnt lager på den i allmänhet hypertroferade muskelhinnan. Ytterst i sårbottnen visar sig öfverallt vid mikroskopisk undersökning ett mer eller mindre mäktigt granulationslager. Ett

dylikt lager öfverdrager äfven polyperna. Dessa förete något under ytan en temligen bred, väl begränsad mörkbrun zon; alla cellerna äro här diffust färgade. Slemhinneranden, som upptill begränsar såret, är jemn, här och der underminerad.

Man har på sednare tiden flerstädes iakttagit dessa syfilitiska rectalsår. De bero väl vanligen på primär infektion, antingen genom coitus heterotropicus eller der de förekomma hos qvinnor, genom sekret från chankersår å genitalia, mera sällan på ulceration utgående från kondylomer eller gummata. Dess uppkomst från nedflytande chankervar har enligt Virchow först blifvit angifven af HURT. Efter all sannolikhet har såret i vårt fall uppstått på detta sätt. Diagnosen af dessa sår vid obduktionsbordet torde alltid vara högst vansklig, isynnerhet der man icke finner andra säkra tecken på syfilis eller åtminstone ärr efter chanker å genitalia o. s. v. Detta är ett af de många fall, der anatomen måste söka stöd för sitt omdöme i den kliniska observationen. Såsom hållpunkter vid skiljandet af det syfilitiska rectalsåret från det difteritiska och särskildt det dysenteriska, hvarmed lättast förvexling kan ske, fäster Virchow *) uppmärksamheten på, att det förra vanligen har sin plats i nedre delen af rectum, medan det sednare merendels träffas i flexura sigmoidea, äfvensom att det förra är yttligare och har en jemnare botten än det sednare.

5) Ett fall af dubbelsidigt cephalæmatom.

Breitalbenen voro helt och hållet, med undantag af deras vinklar, beklädda med extravasater. I dess omgifning fanns ingenstädes någon nybildning af ben. Barnet var vid sin död 19 dagar gammalt.

Den 28 November.

DR DRAKENBERG †. — DR LOCHMAN, Prof. WAENCKE och Assessor TRIER ledamöter. — Biblioteket. — Hr CASSÉN ledamot — Constitutio epidemica. — Sjukdomsfall.

= Ordföranden tillkännagaf att Läkaresällskapet efter antagningsdato äldsta ledamot, förste Stadsläkaren i Carlshamn, Jubeldoktorn, R. W. O., GUSTAF ADOLF DRAKENBERG den 21 dennes affidit i sitt 82 lefnadsår. Han var född 1784. Ledamot af Svenska Läkaresällskapet 1811. Primus vid 1812 års Doktorspromotion i Upsala. 1813 Stadsläkare i Carlshamn, med hvilken befattning han fortfor ända till sin död, således i 52 år. — Ett under innevarande år till Läkaresällskapet anländt bref, vid det tillfälle då den äldrige jubeldoktorn sände sitt fotografiporträtt, utvisar de känslor han fortfarande hyste för en association, han tillhört i mer än ett halft sekel.

*) Krankhaften Geschwülste II. Band. II. Hälfte. pag. 416.

= Till utländske ledamöter af Svenska Läkaresällskapet inkallades genom val: Corpsläge i norska armén E. F. LOCHMANN i Christiansand, Professorn vid universitetet i Köpenhamn TH. S. WARNCKE samt Assessor Pharmaciæ S. M. TRIER i Köpenhamn.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Vorträge über Erkenntnis und Behandlung der Geistesstörungen und über das Vorgehen bei forensischen Begutachtungen physischer Zustände von Professor Dr L. SCHLAGER. Wien 1865. 1. Lieferung. Gåfva af författaren.

= Till ledamot af Läkaresällskapet antogs sjukhusläkaren vid Sabbatsbergs sjukhus, Med. Lic. AXEL WILHELM CASSÉN.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 19 till och med Lördagen den 25 November 1865:

Sjukligheten fortfarande temligen betydlig. — Af Variolæ hafva 32 fall samt af Scarlatina 101 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 25 läkare):

Febris typhoides.....	4	Neuralgia	7	Icterus	3
Mening. cerebro-spin.	1	Conjunctivitis	4	Nephritis	3
Diphtheria	12	Otitis	11	Metritis	4
Angina membranacea	3	Ang. tons. & faucium	118	Rheumatismus acutus	7
Dysenteria	8	Laryngo-tracheitis....	4	Erysipelas	4
Diarrhœa	71	Bronch. Cat. bronch.	48	Erythema nodosum..	3
Febris intermittens..	8	Bronchitis capillaris.	1	Urticaria	5
Variolæ. Varioloïdes	10	Pneumonia	7	Furunculus	1
Varicellæ	7	Pleuritis	4	Rheum. recens afebril.	2
Scarlatina	60	Febris gastr. simplex	31		
Delirium tremens....	2	Gastritis. Enteritis.	2		
Syphilia	4	Colitis	1		
Gonorrhœa	10	Peritonitis	1		
				Summa	466.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 25 Nov. 250, hvaraf 138 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 5, scarlatina 1, delirium tremens 1, pneumonia 1, pleuritis 1, typhlitis 1, nephritis 1, rheumatismus 1, erysipelas 1, hæmorrhagia bronchialis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 25 Nov. 116, hvaraf 55 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilia 6, pneumonia 4, rheumatismus 3, gonorrhœa 2, febris intermittens 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 25 Nov. 189, hvaraf 138 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, delirium tremens 5, erysipelas 3, febris typhoides 2, scarlatina 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 25 Nov. 64, hvaraf 42 invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 3, febris gastrica simplex 2, diphtheria 2, bronchitis 1, nephritis 1, rheumatismus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 3, diarrhöa 2, conjunctivitis 2, scarlatina 1, laryngo-tracheitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, erysipelas 1, urticaria 1. — *Polikliniken*: febris intermittens 3, pneumonia 2, diarrhöa 1, icterus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 25 Nov. 57; inkomne under veckan: diarrhöa 2, nephritis 2, conjunctivitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 9; peritonitis 1, helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 5; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 25 Nov. 36; inkomne under veckan: pneumonia 1, rheumatismus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 25 Nov. 174, hvaraf 85 mankön och 89 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 25 Nov. 140, hvaraf 124 från staden och 16 från länet; inkomne: syphilis 28, gonorrhöa 4.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 27, gonorrhöa 10.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): scarlatina 35, bronchitis 21, diarrhöa 16, angina tonsillaris 13, variolæ 9, febris gastrica simplex 7, pneumonia 6, rheumatismus 6, nephritis 4, ophthalmia 3, gastricismus 3, angina membranacea 2, erysipelas 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, varicellæ 1, apoplexia cerebri 1, icterus 1.

4. I *stadens fångelser*: delirium tremens 3.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 2, bronchitis 2, febris intermittens 1, febris gastrica simplex 1.

= Hr MALMSTEN meddelade följande sjukdomsfall, dels från enskild praktik, dels från Serafimerlasarettets medicinska kliniska afdelning:

Doktor W., 64 år gammal. Hr Malmsten hade omkring 10 år varit hans läkare och under denna tid vårdat honom för åtskilliga tillfälliga sjukdomar, men hufvudsakligen för en ofta återkommande irreguliär frossa. Dr W. var temligen fet, hade i allmänhet fört ett stillasittande lif och flera gånger hade Hr M. tillstyrkt honom att genomgå en ordentlig Carlsbaderkur. På våren 1865 började W. lida af stundom påkommande diarré och i allmänhet af symtomer af en gastro-intestinalkatarr. Under sommaren genomgick han på stället Carlsbaderkur, hvaraf han fann sig bättre, men företog derefter en ganska tröttsam resa i Schweiz och andra ställen utrikes. Efter hemkomsten blef hans lynne mera nedstämdt och i slutet af September började han klaga öfver värk i venstra skuldran och öfver andtappa och ångest vid gående. Vid fysikalisk undersökning af såväl respirations- som cirkulationsorganerna kunde icke något särdeles abnormt anmärkas, endast att hjertimpulsen var svag och Hr M. diagnosticerade en börjande fettdegeneration af hjertat. Emeller-

tid kunde W. fortfarande sköta sitt arbete och i allmänhet då han höll sig stilla besvärades han mindre af andtäppa, men efter rörelse påkom denna i förening med beklämning och oro. Den 5 Oktober besökte Hr M. honom sista gången och fann hans tillstånd då temligen tillfredsställande. Samma dag hade W. församlade åtskilliga gäster i sitt hus och kom tillfölje deraf att vara något längre än vanligt uppe på aftonen. Sedan W. den 6 Oktober på morgonen efter en lugn natt haft en naturlig öppning ingick han i sitt expeditiousrum, der han plötsligt anfölls af svår dyspné och beklämning öfver hjertraktet och afled inom några minuter.

Vid obduktionen, som förrättades af Professor Kxy, befunns utom ett betydligt fettlager under huden intet abnormt utom ett fettvandladt hjerta, så att dödsorsaken här endast kunde tillskrivas en plötsligt påkommen *paralysis cordis*.

Hr M. bifogade några ord i afseende på diagnosen och behandlingen af fettvandladt hjerta samt anmärkte att i många fall af fordom så kalladt nervslag den hastiga döden utan tvifvel berott på hjerteförlamning till följe af fettdegeneration i hjertat.

Departementschefen C., 57 år. Efter att förut någon tid hafva lidit af åtskilliga reumatiska smärtor började C. 1849 att lida af hjertklappning och småningom utvecklade sig tydliga tecken på en stenosis i aorta. År 1858 vid ett tillfälligt illamående, efter en starkare middagsmåltid, underrättades han af en tillstådesvarande läkare, som tillfälligtvis rådfrågades, att han led af ett organiskt hjertfel, af hvilken underrättelse han djupt uppskakades och efter hvilken tid han mera grubblade öfver än led af sin hjertåkomma. År 1859 begagnade han bad i Wiesbaden och nyttjade sedermera gymnastik, fontanell öfver hjertraktet; och fontanelLEN flyttades sedan på armen. Efter ett par år vande han sig vid hjertåkomman och hade föga olägenhet deraf; kunde utan olägenhet gå uppför trappor, men stundom uppvaknade han om nätterna med hjertklappning och ångest, hvilka dock voro snart öfvergående. Under åtskilliga år nyttjade han under sommaren Molkenkur och hans helsotillstånd hade i allmänhet förbättrats. I April 1864 började han lida af en svår hufvudvärk i nacken, som uppträdde periodiskt, hvarför han nyttjade, då öppningarne voro tröga, en längre tid dekokt på Rhamnus frugula samt Sulphas quinicis i piller. Han blef härefter fri från hufvudvärken. Under sommaren 1864 genomgick han i Helsingborg Molkenkur och fann sig temligen väl till strax efter jul nämde år, då hufvudvärken återkom med ökad intensitet och i början på bestämda tider. Mestadels kom ett anfall midt i natten och sedan detta minskats återkom ett på morgonen. Han begagnade nu ånyo Sulphas quinicis, jemte vesicatorium i nacken och lindrigt afförande medel, emedan öppningarne voro tröga. Han blef nu åter något bättre till dess efter en själsansträngning värken i bakre delar af hufvudet återkom med fördubblad styrka och blef mera ihållande. Ingen rubbning i syn- eller öfriga sinnesorganer kunde förmärkas;

intelligensen var fullkomligt fri. Det enda som för öfrigt ådrog sig såväl patientens som hans omgifnings uppmärksamhet var att han icke sällan vid sväljande af såväl dryck som mat fick i vrångstrupen. Iugen dag gick nu förbi utan att hufvudvärken inställde sig och tidsals mycket svårt. Möjligtvis blef minnet något svagare när hufvudvärken ökades vid minsta tankeanstängning. Aptiten var fortfarande god, men öppningen trög, om ej medikamenter användes. Emellertid var han under medlet af Maj månad 1865 icke värre sjuk än att han kunde företaga promenader uti fria luften. Åkning bekom honom mindre väl. Allt häntydde emellertid på ett sig utvecklande organiskt hjernlidande. Hr M. hade tillsammans med Hr LEVERTIN behandlat den sjuke och de hade redan för längre tid sedan ställt en dålig prognos. Mot aftonen den 21 Maj började han plötsligt lida af svår andnöd, respirationen blef stertorös. Vid fysikalisk undersökning af lungorna kunde intet abnormt upptäckas utom åtskilliga sleinrassel. Sväljandet försvärades i hög grad och var endast möjligt på det sätt att sedan han försökt svälja två gånger lyckades det den tredje. Pulsen var knappt känbar, intelligensen fullkomligt fri. Till en början upphostade han nu rikligt slem, men upphostningen blef allt mer och mer omöjlig; respirationsförslamningen ökades allt mer och mer under de följande dagarne och patienten afled under cyanos och collaps den 25 Maj på morgonen.

Hr M. beklagade på det högsta att trots alla försök obduktionen ej tilläts af den afidnes efterlevande maka. — Att mot slutet af lifvet utan tvifvel ramollition inträdt i de delar af nervcentra, der nerv. vagus och hypoglossus hafva sina utgångspunkter ansåg Hr M. afgjort, men af hvad natur det primitiva hjernlidandet varit, torde utan obduktion vara omöjligt att bestämma.

Frans Johansson, 21 år, kakelugnsmakaregesäll från Kalmar län.

Status antecedens:

Patienten, som förut ständigt varit vid god helsa, insjuknade i medlet af sommaren i kopporna, hvilka dock voro af lindrig beskaffenhet, så att patienten redan efter 8 dagars sängliggande kunde stiga upp och sköta sitt arbete. Några symtomer af affektion i svalget under sjukdomens lopp eller vid tillfrisknandet hafva ej varit för handen; men sedan patienten under en veckas tid varit uppe begynde han så småningom erfarä värk i ländtrakten och synnerligast i benen, hvilka snart blefvo mycket ömmande, så att han endast med svårighet kunde röra sig, slutligen påkom stor mattighet och kraftlöshet uti dem, så att de på sistone ej ville bära honom. Äfven då patienten försökte intaga sittande ställning erfor han en häftig smärta i sätet och nedåt benen, men bevärades icke af spontana smärtor härestädes då han förhöll sig stilla i liggande ställning. Inga ryckningar uti benen hafva under någon period af sjukdomen förekommit; känseln har varit normal. Efter någon tids förlopp begynde

samma tillstånd af domning och mattighet ge sig tillkänna i de begge öfre extremiteterna, och här särdeles i fingrarna, som blefvo mycket stela; ungefär samtidigt uppträdde lambet äfven i ansigtets muskler med de symtomer, som iakttogos vid patientens inträde på lasarettet. I öfverensstämmelse med förhållandet i de nedre extremiteterna har äfven i dessa partier ingen minskning af känselsinnet förmärkts, eller ofrivilliga muskelryckningar inställt sig.

Med afseende på graden af domning och mattighet i de begge kroppshalvorna har patienten tydligen förmärkt den högra vara den mest angripna och detta hufvudsakligast med afseende på de nedre extremiteterna.

Pat. uppger sig under sjukdomen hafva lidit af en temligen häftig värk i nacken, men icke vid något tillfälle förlorat medvetandet, ehuru han då och då känt någon yrsel, äfvensom sömnen under nätterna varit orolig. Från uriublasån hafva inga sjukliga företeelser egt rum. Pat. har under hela tiden varit besvärad af elak smak i munnen, men aptiten har varit ganska god; öppningar varit särdeles tröga. Pat. synes hafva lefvat under goda hygieniska förhållanden och kan icke uppge något, som han anser kunna hafva gifvit anledning till den sjukdom, hvaraf han lider.

I sin hemort har pat. åtnjutit läkarebehandling medelst invärtes medicin och applicering af terpentindukar på benen; då ej någon synnerlig förbättring visade sig, erhöil han slutligen det rådet att söka serafimerlasarettet, der han intogs den 8 September 1865.

Vid inkomsten förretedde patienten paresis uti alla extremiteterna, synnerligast uti benen; gången var vacklande och osäker, och kunde ej utan stöd företagas; högra benet mest augripet. Vid tryck öfver ryggkotorne markerade patienten ingestådes smärta. Begge ansigtshalvorna paretiska, särdeles den högra; patienten kunde t. ex. ej fullkomligt sluta ögonlocken, vidga näsborrarna eller sammandraga munnen; känseln orubbad. Klagade öfver häftig hufvudvärk, synnerligast i nacken. Vid användning af induktions-elektricitet befunnos de paretiska partierna tydligen reagera för densamma, utan någou anmärkningsvärd olikhet i de begge kroppshalvorna; ansigtsmusklernas reaktion var jemförelsevis minst, synnerligast i de vid hakan belägna.

Behandlingen har bestått i Cingulum Neptuni, vesicatorium i nacken, Jodkalium, Decoctum Frangulæ, Oleum Ricini och Lave-mang. Den 19 September fick patienten vesicatorium öfver korset. H. har under tiden haft synnerligen trög öppning, men allmänna tillståndet har för öfrigt varit godt.

Status præsens den 4 Oktober 1865.

Patienten är af vanlig kroppsbyggnad, något afmagrad, muskulaturen slapp. Sinnesorganerna fungera normalt; ingestådes anesthesi. Vid försök att gå kan patienten stödjä på begge benen, men lyfter dem med svårighet, synnerligen högra benet; gången är dock betydligt mera säker än vid inkomsten på sjukhuset, synnerligast som patienten härvid numera kan undvara stöd.

Ingen ömhet för tryck markeras öfver ryggkotorne: men patienten anger tvenne punkter, en på hvardera sidan om ryggraden vid nedre ändan af os sacrum, der han ömmar för tryck.

Patienten kan numera obehindradt röra armarne; i fingrarne kvarstår dock ännu någon stelhet.

Symtomerna af facialisparalysi hafva nu nästan fullständigt gått tillbaka, så att patienten utan svårighet utför alla mimiska ansigtsrörelser; hufvudvärken har äfven i det närmaste försvunnit. *Hjertimpulsen* svag; dämpning inträder nedom 4:de reftbenet, knappa $1\frac{1}{2}$ tum i kvadrat. Tonerna fysiologiska.

Inga anemiska biljud höras öfver *halskärnen*. Pulsen 80 i minuten. Perkussionstonen öfver *lungorne* likformigt full och klar; respirationsljudet vesikulärt.

Buken naturlig; perkussionstonen klar; *lefverdämpning* inträder invid högra reftbenskanten fulla 2 tum uppåt i mamillarlinien, de passerar ej medellinien; bukens klara ton sträcker sig uppåt i *venstra lateralregionen* öfvergående i lungton. *Tungan* blöt, ej belagd; patienten klagar ännu öfver elak smak i munnen; aptiten god, öppningarne fortfarande tröga. *Urina* temligen ljus till färgen, af sur reaktion; eg. vikt 1.014 innehåller ej albumin; klorosalter i normal mängd.

Den 8 Okt. Tillståndet fortfarande i förbättring; öppningarne numera ordentliga; patienten markerar ej bestämd smärta öfver de förutnämde punkterna vid sidan af ryggraden, utan synes förlägga dem mera utåt, dock ej med tydlig begränsning; tandköttet uppluckradt och blödande, hvarför föreskrefs touchering med lapis och gurgling med alunlösning.

Den 23. Patienten går nu ganska obehindradt utan att känna sig matt äfven upp och ned för trapporna, men tycker ännu högra benet vara slapt i jämförelse med det venstra; sedan någon tid har patienten begagnat ångbad, hvaraf han känner sig hemta mycken styrka. Försök med induktionselektricitet har företagits och lemnat hufvudsakligen samma resultat som förut.

Patienten ordinerades quinin med Ferrum reductum samt gurgelvattnet af alunlösning. Han utskrefs frisk den 4 November 1865.

Hr M. ansåg detta fall i många hänseenden af intresse; först hade hr M. tänkt på någon möjlig förgiftning — men symtomerna talade ej för den af bly, och någon arsenikförgiftning kunde ej heller komma i fråga. Någon difterit har patienten ej lidit af. Fallet var svårt att reda. Den hastiga och fullständiga förbättringen af paralysen liknade fallen efter difterit. Möjligen var här ett fall af paralysis såsom följd efter smittkoppor; sådana fall äro observerade, men sällsynta.

August Andersson, 20 år, arbetekarl från Södermanland.

Status antecedens.

Båda patientens föräldrar äro döda, modren i vattusot, fadren i någon kronisk magsjukdom. Sjelf har patienten lefvat under tem-

ligen goda hygieniska förhållanden och åtnjutit god hälsa till sitt 16:de år. Han säger sig aldrig hafva missbrukat spirituosa. Under de 4 sista åren har hans hälsa varit mindre god och han har under denna tid genomgått åtskilliga sjukdomar. Först hade han frostan, som räckte ett halft års tid, och ett år sednare messling. Efter denna sista sjukdom har han på olika tider genomgått 3 lunginflammationer — den sista våren 1863 — och nu på sommaren en svår bronchitis. För kopporna vårdades han i Mars detta år på koppuset. Han har aldrig varit behäftad med någon venerisk åkomma och icke heller någonsin lidit af reumatism.

Den 24 Oktober på aftonen började patienten, som under den närmast föregående tiden känt sig fullkomligt frisk, lida af hufvudvärk, hvilken fortfor under de tvenne derpå följande dagarne, dock ej värre, än att patienten kunde sköta sina vanliga göromål.

Den 25 på qvällen hade han en lindrig frossbrytning med åtföljande äfven mycket lindrig feber. Samma dag började patienten märka svaghet i högra armen. Denna svaghet utvecklade sig så småningom utan någon föregående eller åtföljande värk eller ömhet till fullständig lamhet, så att patientens arm den 29 var i samma skick, i hvilket den nu befinner sig. Den 25 började äfven patienten lida af värk i korsryggen och benen. Han nödgades den 27 upphöra med sitt arbete. Rådfrågad läkare ordinerade ett liniment och ett pulver, men då tillståndet ej förbättrades och patienten den 1 November äfven började märka svaghet i venstra benet med osäkerhet vid gående, beslöt han att söka inträde å serafimerlasarettet, der han intogs den 2 Nov. 1865.

Status præsens den 5 November 1865.

Patienten har ordinär längd och stark kroppsbyggnad. Hullet är godt och muskulaturen väl utbildad. Ansigtstrycket förråder intet sjukligt. Lynnet godt och intelligensen orubbad. Sinnesorganerna funktionera normalt. Ingen hufvudvärk. Allmänna hälsotillståndet fullt tillfredsställande. Vid tryck på ryggraden markerar patienten ingenstädes ömhet. Deremot ömmar han öfver bakre delen af venstra crista illi samt vid M. deltoidei fäste på högra öfverarmen. Hudtemperaturen normal. Muskeln på högra öfverarmen kännes särdeles slappa. Patienten förmår icke röra denna arm från sidan. Förmågan att rulla armen utåt och inåt upphäfd. Musculi biceps, coraco-brachialis & brachialis internus likaledes fullständigt paralytiska. M. triceps fungerar, ehuru ofullständigt. Handens muskler, isynnerhet fingrarnes extensoer, försvagade; dock kan patienten med densamma utföra åtskilliga rörelser. I venstra benet känner patienten en ihållande värk från höften nedåt lårets ut- och framsida, men ingen ömhet förefinnes derstädes. Förmågan att röra benet minskad, så att gången är släpande och osäker. Kroppens öfriga muskler funktionera normalt. Känslöfvermågan öfverallt oförändrad.

Vid lungorna intet att anmärka. Hjärtat fysiologiskt. Pulsen, full och mjuk, 56 slag i minuten. Lefvern börjar med 6:te refbenet och sträcker sig i axillarlinien 4, i mamillarlinien 3 tum

nedåt. Buken mjuk och indolent. Matlust god; öppningar ordentliga.

Ordinerades: Calomel laxans, Vesicator. i nacken, vattenomslag på högra armen och venstra benet samt Sol. Jod. Kal. invärtes.

D. 9 Nov. Tillståndet har varit temligen oförändradt; patienten befinner sig väl, om man undantager de förutnämnda paralytiska symtomerna. Värken i benet har nästan fullständigt upphört.

D. 12. Tillståndet i allmänhet godt. Ömheten öfver höften borta, men patienten ömmar innanför Trochanter major, öfver N. ischiadicus. Urinen sur, 1.030 eg. v., håller normalt med klor-salter, men inga abnormala beståndsdelar. Puls 52.

D. 15. Efter användande af den konstanta elektriska strömmen, för hvilken såväl sensibiliteten, som den muskulära kontraktiliteten högst obetydligt reagerade, tycker sig patienten på aftonen märka någon större styrka i de paralyserade musklerna.

D. 17 användes åter konstanta strömmen, som bekommer patienten väl. Han markerar i dag starkt ömhet öfver midten af scapula dextr., straxt under dess spina.

D. 24. Under fortsatt bruk af elektriciteten och Jod. Kal. har patientens ben i det närmaste återfått sin förra styrka och handens muskler betydligt förbättrats, men de öfriga paralytiska musklerna äro oförändrade. Patientens utscende har på sista tiden blifvit mera anemiskt än tillföre.

D. 26. Patienten förmår i dag vid ryggläge föra armen något från sidan.

D. 27. Kontraktionsförmågan i Musculi deltoidei ökad. Patientens gång nu stadig och säker. Ord. Jod. ferros., Vesicat. + Acet. Strychnic. gr. $\frac{1}{2}$ (endermatice) öfver högra skulderbladet.

Patienten qvarligger ännu på lasarettet.

Hr Malmsten ville framdeles meddela utgången af sjukdomen. Att paralysien i högra armen var periferisk var tydligt, och dylika fall har man kallat reumatisk paralyti. Affektionen i venstra benet var icke ovanlig. Här var tydligen en affektion åt Nerv. Ischiadicus, och troligen berodde armens paralyti på en inflammation i Plex. brachialis. Märkvärdigt dock, att paralysien uppkommit utan föregående värk.

Den 5 December.

Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Skottakador. — Referat »Om vården af moder och barn.

= Till biblioteket anmäldes:

Protokoll vid sammanträdet mellan Svenska Farmakopé-komiténs ledamöter och af de resp. regeringarne i Norge och Danmark utsedde komiterade för uppgörandet af utkast till gemensamma stadganden för de nordiska rikenas farmakopéer. Afstryck af Hygiea. Gåfva från Svenska Farmakopé-komitén.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 26 November till och med Lördagen den 2 December 1865:

Sjukligheten fortfarande temligen betydlig. — Af Scarlatina hafva under veckan 80 fall samt af Variolæ 35 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 26 läkare):

Typhus.....	2.	Syphillis	7.	Colitis.....	1.
Febris typhoides	3.	Gonorrhœa	13.	Peritonitis.....	2.
Diphtheria.....	14.	Apoplexia cerebri....	1.	Icterus	3.
Cholera nostras.....	1.	Neuralgia.....	8.	Nephritis	6.
Cholera.....	3.	Conjunctivitis.....	10.	Metritis	1.
Diarrhœa.....	64.	Otitis.....	3.	Rheumatismus acutus	17.
Febris intermittens .	8.	Ang. tons. & faucium	128.	Erysipelas.....	6.
Angina parotidea.....	1.	Laryngo-tracheitis....	15.	Erythema nodosum..	1.
Variolæ Varioloides	7.	Bronch. Cat. bronch.	42.	Urticaria.....	2.
Varicellæ.....	6.	Bronchitis capillaris..	6.	Furunculus.....	7.
Scarlatina.....	56.	Pneumonia	11.	Carbunculus.....	1.
Morbilli.....	1.	Pleuritis.....	3.	Rheum. recens afebril.	1.
Delirium tremens....	1.	Febris gastr. simplex	19.		
Morbus saturninus...	1.	Gastritis. Enteritis .	8.		
				Summa	490.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraftner-lasarettet*: sjukantalet den 2 Dec. 252; hvaraf 136 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris intermittens 2, scarlatina 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, pneumonia 1, icterus 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 2 Dec. 134, hvaraf 67 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphillis 7, pneumonia 3, febris intermittens 2, febris gastrica simplex 2, nephritis 2, rheumatismus 2, febris typhoides 1, diarrhœa 1, delirium tremens 1, gonorrhœa 1, angina tonsill. 1, bronchitis 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 2 Dec. 186, hvaraf 140 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 20, delirium tremens 4, scarlatina 2, diphtheria 1, diarrhœa 1, febris intermittens 1, pneumonia 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 2 Dec. 63, hvaraf 41 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, febris gastrica simplex 2, gastritis 2, nephritis 2, scarlatina 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhœa 2, conjunctivitis 2, bronchitis 2, pleuritis 2, pneumonia 1. — *Polikliniken*: diarrhœa 9, bronchitis 3, conjunctivitis 2, pneumonia 2, laryngo-tracheitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 15.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 5; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonis-sjukhuset*: sjukantalet den 2 Dec. 38; inkomne under veckan febris intermittens 1, scarlatina 1, rheumatismus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 2 Dec. 176, hvaraf 86 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 2 Dec. 144, hvaraf 126 från staden och 18 från länet; inkomne: syphilis 26, gonorrhoea 4.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 25, gonorrhoea 7.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 32, scarlatina 19, diarrhoea 18, angina tonsillaris 13, rheumatismus 13, febris intermittens 12, variolæ 8, pneumonia 7, febris gastrica simplex 7, varicellæ 3, syphilis 3, ophthalmia 3, febris typhoides 2, pertussis 2, gastricismus 2, nephritis 2, erysipelas 2, diphtheria 1, angina membranacea 1, apoplexia cerebri 1, otitis 1, gastritis 1.

4. I *stadens fängelser*: diarrhoea 2, delirium tremens 1, febr. gastrica simplex. 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 3, diarrhoea 2, conjunctivitis 2.

= Hr ROSSANDER meddelade en redogörelse för tvenne smärre skottskador med deras behandling och utgångssätt, nemligen ett fall af skottsår med förstucken kula, behandladt med *Laminaria digitata*, samt en extraktion af främmande kropp i *Cornea* och *Camera anterior*.

= Hr CEDERSCHJÖLD refererade de sednast utkomna häftena af Prof. HJORTS arbete »*Om vården af moder och barn*», hvilket referat skulle i tidskriften ingå.

Äfven Hr LAMM lemnade några upplysningar och anmärkningar angående ofvannämnda arbete.

Den 12 December.

Dr Regnells donation till Prisfonden. — *Constitutio epidemica*. — *Brasilianska droger*. — *Amneus*: Om Kronprinsen Carl Augusts dödssätt. Ref.

= Ordföranden tillkännagaf, att de af Doctor REGNELL till Sällskapets prisfond donerade 400 Pund Sterl. blifvit af Komitén, på sätt dess protokoll för den 5 dennes innehåller, emottagne, samt att Generaldirektör HUSS, som öfverbringat ofvannämnda summa, upplyst, att någon uppgift å bestämda vilkor för användandet af den å nämde kapital belöpande ränta ännu ej från gifvaren ankommit, men att han uti det gåfvan medföljande brevet yttrar, att han skänker kapitalet, men förbehåller sig att *tills vidare* disponera öfver den å detsamma inflytande årliga räntebeloppet.

Enligt förut fattadt beslut skulle en *tacksägelseskrifvelse* till dr Regnell afåtas och uppläste sekreteraren förslag till sådan skrifvelse, hvilken, af ordföranden justerad, egde följande lydelse:

Hr Doctor Anders Fredrik Regnell, R. N. O.

Brasilien. — Minas Geraës. — Caldas.

På sin högtidsdag har Svenska Läkaresällskapet emottagit tillkännagifvandet om den donation, hvarmed Ni Herr Doctor ihågkommit Sällskapets prisfond, och har kort derefter genom Hr Generaldirektör Huss bekommit den betydliga gåfvan af 400 Pund Sterl., hvilken summa nu förvaltas enligt Eder derom uttryckta önskan. Läkaresällskapet, som vid ofvannämnda tillfälle beslöt att en tacksägelseskrivelse skulle till Eder afåtas, får härmed uttrycka den högaktning och djupa tacksamhet, som Sällskapet hyser för en ledamot, hvilken, ehuru redan sedan längre tid tillbaka bosatt fjerran från fäderneslandet, likväl fortfarande med varmt intresse och ädelt nit omfattar dess vetenskapliga utveckling samt de institutioner, som dermed ega sammanhang, hvarpå ett nytt och lysande prof blifvit ådagalagdt genom den frikostiga gåfva, som nu kommit Svenska Läkaresällskapets prisfond till godo.

Mätte denna fond, hvars hufvudstod genom Eder skänk vunnit en så betydlig tillökning, få rikt tillfälle att göra sina förökade tillgångar fruktbarande och verksamt bidra till uppmuntran af den inhemska medicinska litteraturen.

Emottag, Hr Doctor, jemte de upprigtiga uttrycken af Sällskapets högaktning och tacksamhet, hosföljande diplom att vara dess Hedersledamot.

På Läkaresällskapets vägnar

— — — — —
= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 3 till och med Lördagen den 9 December 1865:

Sjukligheten något minskad, dock fortfarande temligen betydlig. — Af Scarlatina hafva under veckan 65 fall och af Variolæ 23 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 25 läkare):

Febria typhoides	3.	Apoplexia cerebri	2.	Peritonitis	1.
Diphtheria	14.	Neuralgia	4.	Icterus	1.
Angina membranacea	2.	Conjunctivitis	11.	Nephritis	1.
Dysenteria	1.	Otitis	5.	Rheumatismus acutus	13.
Diarrhoea	58.	Ang. tons. & faucium	102.	Erysipelas	8.
Febria puerperalis	1.	Pericarditis	2.	Erythema nodosum	1.
Febria intermittens	18.	Endocarditis	1.	Urticaria	3.
Angina parotidea	2.	Laryngo-tracheitis	15.	Zona	2.
Variolæ Varioloides	5.	Bronch. Cat. bronch.	49.	Furunculus	3.
Varicellæ	3.	Bronchitis capillaris	9.	Carbunculus	2.
Scarlatina	46.	Pneumonia	6.	Rheum. recens afebril.	2.
Delirium tremens	1.	Pleuritis	4.		
Syphilis	8.	Febria gastr. simplex	12.		
Gonorrhoea	7.	Gastritis. Enteritis	1.		
Meningitis cerebri	1.	Typhlit. & Perityphlit.	1.		
				Summa	431.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 9 Dec. 244, hvaraf 132 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, variolæ 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 9 Dec. 171, hvaraf 81 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhœa 6, syphilis 4, bronchitis 4, pneumonia 3, gastritis 2, febris intermittens 1, otitis 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 9 Dec. 188, hvaraf 138 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 8, rheumatismus 3, febris typhoides 2, scarlatina 2, delirium tremens 2, nephritis 2, bronchitis 1, pneumonia 1, gastritis 1, typhlitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 9 Dec. 68, hvaraf 46 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 3, rheumatismus 3, febris typhoides 2, diarrhœa 1, scarlatina 1, angina tonsill. 1, pneumonia 1, gastritis 1, nephritis 1, metritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhœa 3, bronchitis 2, pneumonia 1. — *Polikliniken*: diarrhœa 3, syphilis 3, conjunctivitis 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, bronchitis 1, rheumatismus 1, zona 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 9 Dec. 57; inkomne under veckan: conjunctivis 2, nephritis 2, gastritis 2, angina tonsill. 1, bronchitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 16; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade qvinnor 8; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 9 Dec. 37; inkomne under veckan: pneumonia 1, febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 9 Dec. 174, hvaraf 86 mankön och 82 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 9 Dec. 124, hvaraf 110 från staden och 14 från länet; inkomne: syphilis 17, gonorrhœa 3.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 21, gonorrhœa 8.

3. Bland de fattiga (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 33, scarlatina 15, febris gastrica simplex 10, variolæ 9, diarrhœa 8, rheumatismus 8, pneumonia 7, angina tonsillaris 5, febris intermittens 5, febris typhoides 3, ophthalmia 3, varicellæ 2, gastricismus 2, erysipelas 2, delirium tremens 1, meningitis cerebri 1, apoplexia cerebri 1, laryngitis 1, gastritis 1.

4. I *stadens fångelser*: delirium tremens 1, rheumatismus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 3, febris intern. 2.

= Generaldirektör HUSS förevisade åtskilliga *brasilianska droger* och redogjorde för deras medicinska användning i hemlandet.

N 1. Fruktskidorna med inneslutna frön af *Trachylobium Martianum* af fam. Leguminosæ (Cæsalpiniaceæ). Ett kolossalt träd, från hvars stam sjelfmant utsipprar det hartz, som i handel allmänt förekommer under namn af *Brasiliansk kopal* uti större eller mindre kakor. En cylindriskt formad hartzkaka förevisades.

Kopalhartzets tekniska användning är väl känd; begagnas i Brasilien äfven i medicin mot affektioner i bronkierna, särdeles kron. katarrer m. m., dels invärtes under åtskilliga former, dels ock såsom inandningsmedel.

Trädet kallas i Brasilien *Jutaj* och hartzet *Jutajseiro* = *Jutaj-kåda*.

N 2. Frön eller nötter af *Anacardium occidentale humile*, från Brasilien, jemte det *gummi*, som från trädet utsipprar; medelstort träd; familjen *Terebinthinaceæ*.

Den pulveriserade frukten begagnas i Brasilien såsom *rubefaciens* och *blådragande*. *Gummit* begagnas både i medicin och industrien alldeles lika med *gummi arabicum*.

Trädet kallas *Cajú* och gummit *Cajúseiro* = *Cajú-kåda*.

N 3. Barken af *Jacaranda procera*; större träd af familjen *Bignoniaceæ*.

Denna bark begagnas allmänt i Brasilien vid behandling af *syphillis*, antingen i form af *dekokt* (3j på 6j *colatur*) eller såsom *extrakt*; dessutom ock såsom *diureticum*, och skall som sådant vara särdeles kraftigt.

Kallas: *Caróba*.

N 4. Frön af *Paulinia sorbilis*; slingerväxt af familjen *Sapindaceæ*. Frukten med frön *sammanknådas* till en hård pasta, kallad *Guarandá*. Denna renas på flera sätt och beredes till kakor liknande *chokolad*. Brukas dels som *läkemedel*, dels som *näringsämne*. Som *läkemedel* begagnas den såsom *tonicum* och *adstringens*, äfvenledes som *aphrodisiacum*. Som *näringsmedel* är dess verkan lika med *chokolad*.

Användes i Brasilien mot *diarréer* och *dysenterier*, isynnerhet då de blifvit *kroniska*; mot *blåskatarr*, äfvenså mot s. k. *allmän nervsvaghet*.

Då *Guarandá* beredes till *chokolad*, sker det på det sätt, att *fruktkärnorna* lindrigt *rostas*, *pulveriseras* och *knådas* till en *homogen kaka* med *tapioca* och *vatten*, samt *formas* till *stänger* eller *kakor* m. m., hvilka sedan *ungtorkas*. Dessa

kakor kunna utan att förändras förvaras flera år. En dylik Guaraná-kaka förevisades.

Guaraná har under sednare året börjat begagnas i Frankrike i stället för chokolad.

Nr 5. a) Frön af *Siphonia elastica*, fam. Euphorbiaceæ (kautschukträdet).

b) en flaska, innehållande den hvita mjölksaften sådan den rinner utur trädet från i detsamma gjorda inskärningar.

c) rå kautschuk, s. k. Gomma elastica ordinaria.

Nr 6. Frön af *Copaifera Martii*, fam. Cæsalpiniaceæ. Ett af de träd, från hvilka copaivebalsam erhålles genom inskärningar eller borrhål i trädet.

Fröna begagnas i Brasilien mot kroniska diarréer, särdeles hos barn, i form af pulver, och anses såsom ett specifcum i dettå hänseende.

Nr 7. Fruktkapsler med frön af *Bixa orellana*, familjen Bixaceæ. Träd, kalladt Urucú.

Denna frukt med frön begagnas i Brasilien mot kroniska bronkiallidanden, kroniska leverlidanden, gulsot, kronisk obstruktion m. m.; dekokten inspisseras till siraps- eller moskonsistens och begagnas i dylik form. Äfven roten användes på enahanda sätt.

Af det röda, klibbiga öfverdraget kring fröna beredes den så mycket begagnade orleanafärgen, hvaraf flera sorter förekomma i handel.

Nr 8. Frön af *Bowdichia major*; fam. Leguminosæ (Malpighiaceæ). Kolossalt, allmänt öfver hela Brasilien växande träd. Dess bark och frön användas i medicin a) *invärtes* såsom svettdrifvande och exiterande, uti kronisk reumatism, kroniska bronkialkatarrer, vattusot, kroniska hudsjukdomar, gammal syphilis m. m. antingen i form af pulver eller som dekokt; — b) *utvärtes*; dekokten begagnas till tvättningningar och omslag vid utslagsjukdomar, särdeles då de vätska sig.

Nr 9. Frön af *Dipterix odorata* (Tonkaböna), familjen Leguminosæ; Cæsalpineæ. Begagnas likasom vanilj, hvars lukt den har. Den utur fröna pressade feta oljan (innehållande Cumarin) är särdeles välluktande och begagnas derföre uti parfymier. Kallas *Oleum Cumarí* och är högst sällsynt i Europa. En liten flaska med denna olja förevisades.

M. 10. Barken af *Mespilodaphne pretiosa* (N. v. E.) eller *Cryptocoria pretiosa* (Most.), fam. Laurinæ; i droghandel kallad *Casca pretiosa*.

Denna bark, som har en angenäm lukt af saffran och kanel jemte aromatisk, bitter smak och särdeles värderad i Brasilien såsom ett tonico-aromaticum och användes således vid allmänna svaghetstillstånd, dålig digestion, kroniska bröstkatarrer samt anses såsom ett specificum, både in- och utvärtes använd mot hvit fluss. Äfven mot gammal Syphilis rekommenderas den. — Den användes i form af infusion invärtes och som dekokt till insprutningar mot hvit fluss.

M. 11. Frön af *Euterpe odoracea*, palmart, allmänt förekommande uti det inre af Brasilien, särdeles i provinsen Porá.

Dessa frön äro närande och utgöra den fattigare befolkningens nästan uteslutande föda; de skalas, sönderkrossas och kokas till välling, hvilken har en sötaktig, behagligt syrlig smak.

Begagnas ock af läkare såsom ett lätt näringsämne under febrar, för konvalescenter och för barn.

Af skalet och fröna erhålles genom kokning en fet olja, som begagnas såsom lysningsämne.

M. 12. Ved med bark af roten af *Tachya Guyanensis*, fam. Gentianæ. Kallas i handel *Caferana* och *Allegator-rot*.

Ved och bark af roten hafva en bitter smak, fullkomligt liknande Quassia. Begagnas allmänt i Brasilien mot frossa, i form af tinktur, till hvilken då sättas små quantiteter chinasalt; eljest såsom amara och tonica i allmänhet; då såsom infusion eller dekokt. Uppgifves vara det allmännast begagnade amarum af brasilianska läkare. Utvärtes användes dekokten till omslag vid erysipelas.

M. 13. Frukten af *Mauritia vinifera*, Brasiliens största och skönaste palmart.

Fruktskalen och kärnorna likna både till hvithet och hårdhet nära elfenben, hvadan de erhållit namn af »vegetabiliskt elfenben», »*Marfim vegetal*».

Denna frukt begagnas ej i medicin, utan endast af svarfvare m. fl. såsom elfenben.

M. 14. Frukt af *Maximiliana regia*; palmart. Ätliga frukter.

M. 15. Frukt af *Pteragina umbrosissima*; palmart.

Särdeles högt skattad frukt för sin aromatiskt-syrliga smak.

N 16. Frön af *Guilandina bonduc*; en buskväxt.

Fröna innehålla ett bittert ämne och begagnas dels pulveriserade, dels i form af tinktur, som tonicum, mot dyspepsi, diarré, dysenteri o. s. v.

N 17. Frön af *Anona muricata*, fam. Anonaceæ; löf-rikt träd. Kallas Beribá.

Fröna, pulveriserade, begagnas som rubefaciens i likhet med senapsdeg.

N 18. Frön af *Enocarpus bacdaba*; palmart.

Begagnas som ofvan blifvit anfördt om Euterpe oleracea. Den genom kokning erhållna oljan användes såsom olivolja.

N 19. Frukten af *Acrocomia sphaerocarpa*; palmart.

Begagnas till oljepressning; oljan har en sötaktig smak.

N 20. Frukten af *Guillielmia speciosa*; palmart.

Frukten, kokad med saften af sockerröret, begagnas allmänt såsom en särdeles närande spis. Äfven beredes deraf en i hushållsbehof mycket använd olja.

Ordföranden samt Hrr HAMBERG, SANDAHL O. och THOLANDER yttrade sig öfver åtskilliga af de förevisade drogerna.

= Generaldirektör HUSS lemnade vidare i ett utförligt referat en redogörelse för en nyligen af Med. Lic. AMNEUS utgifven akademisk afhandling »Om Kronprinsen Karl Augusts dödsöätt och de rättsmedicinska hufvudpunkterna af rättegången mot Rossi.» Upsala 1865, 63 sidor, och skulle referatet framdeles i tidskriften ingå. — Generaldirektör H. yttrade sig särdeles fördelaktigt om denna afhandling, hvilken ur såväl historisk som rättsmedicinsk synpunkt vore af stort intresse och som hvad stilen angår utmärkte sig för särdeles reda och klarhet samt noggrann kännedom af ämnet.

Ordföranden samt Hrr V. DÜBEN, LAMM och SANTESSON yttrade sig angående i brochyren förekommande facta.

Den 19 December.

Protokolljustering. — Prof. C. O. WEBER ledamot. — Ledamot förslagen — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Revisionsberättelsen. — Rachitis — Hjerntumör.

= Justerades protokollet för den 12 December. — Vid justeringen anmälde Sekreteraren, att Hr LILJEVALCH, med anledning af det af Generaldirektör HUSS i förlidne sammankomst

meddelade referat »Om Kronprinsen Karl Augusts dödssätt» till vidare belysning af denna fråga insändt några dithörande handlingar, dels i manuskript, dels i tryck, nemligen:

1. Lifmed. PONTINS och Prof. BERZELII bref till Förste Archiatern och Commendeuren v. SCHULZENHEIM, dateradt Quidinge prestgård d. 8 Juni 1810. Afskrift af ett mnskrpt funnet i Wiborgska samlingarne.

2. Memorial föredraget i Presteståndet vid 1856 års riksdag af HENRIK SCHÖNBECK angående årlig pension åt aflidne Lifmed. Rossis efterlemnade ogifta dotter. Sthlm 1856.

3. Försök att utan tillhjälp af chemien öfvertyga Kongl. Collegium medicum att H. K. H. Kronprinsen Carl Augusts den 28 Maj 1810 timade död ej kunde vara en följd af förgiftning, underdånigt utlåtande af Professorerna ENGELHART, FLORMAN och LILJEVALCH; samt

4. Magnus Martin af Pontins Samlade Skrifter, första bandet. Sthlm 1850.

Brevet upplästes af Sekreteraren och lades jemte brochyerna på bordet, för att finnas att tillgå för de ledamöter, som deraf önskade taga kännedom. Med anledning af den upplästa handlingen uppstod diskussion, i hvilken Hrr CEDERSCHJÖLD och SANTESSON yttrade sig om värdet af de upplysningar, som åtskilliga i det hittills otryckta brevet förekommande uttryck lemnade, om Kronprinsen Carl Augusts fränfälle och till följa deraf inträffade historiska händelser.

= Till utländsk ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs genom val Professor C. O. WEBER i Heidelberg.

= Att till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antagas föreslogs af Hrr ASKLÖF och LEWIN Apotekaren i Stockholm O. L. BJÖRKBOM.

= Till *biblioteket* anmälde:

Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers. Par une Société des gens des lettres. Publié par M. DIDEROT et D'ALEMBERT. Berne et Lausanne 1778—1781. 39 Tomer. Gåfva af Medicinalrådet SONDÉN.

Sällskapet beslöt att med anledning af denna betydliga skänk en tacksägelseskrifvelse till Hr Sondén skulle uppsättas.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 10 till och med Lördagen den 16 December 1865:

Sjukligheten liksom föregående vecka, temligen betydlig. — Af Variolæ hafva 41 och af Scarlatina 67 fall blifvit anmälda.

1. *Inom enskild praktik* anmälda sjukdomsfall (från 25 läkare):

Febris typhoides . . .	7.	Conjunctivitis	10.	Icterus	2.
Diphtheria	7.	Otitis	3.	Nephritis	1.
Cholera	2.	Ang. tons. & faucium	83.	Rheumatismus acutus	19.
Diarrhœa	40.	Thrombosis. Embolia	1.	Erysipelas	13.
Febris intermittens . .	13.	Laryngo-tracheitis . . .	12.	Urticaria	3.
Variolæ. Varioloides	14.	Bronch. Cat. bronch.	75.	Zona	1.
Varicellæ	1.	Bronchitis capillaris . .	1.	Furunculus	5.
Scarlatina	51.	Pneumonia	9.	Carbunculus	2.
Delirium tremens . . .	4.	Febris gastr. simplex	20.	Rheum. rec. afebrilis	6.
Syphilis	4.	Gastritis. Enteritis . . .	7.		
Gonorrhœa	7.	Colitis	2.		
Apoplexia cerebri . . .	3.	Typhlit. & Perityphlit . .	1.		
Neuralgia	5.	Peritonitis	1.		
				Summa	435

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 16 Dec. 249, hvaraf 133 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 5, scarlatina 2, delirium tremens 1, bronchitis 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: inkomne under veckan: syphilis 5, bronchitis 5, gonorrhœa 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 16 Dec 186, hvaraf 139 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, febris typhoides 4, bronchitis 3, rheumatismus 3, delirium tremens 2, pneumonia 2, erysipelas 2, febris intermittens 1, febris gastrica simplex 1, furunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 16 Dec. 72, hvaraf 53 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris gastr. simplex 5, rheumatismus 4, bronchitis 3, febris typhoides 1, delirium tremens 1, pneumonia 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: conjunctivitis 1, gastritis 1. — *Polikliniken*: conjunctivitis 3, diarrhœa 1, variolæ 1, scarlatina 1, gastritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 16 Dec. 57; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, otitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: vårdade qvinnor 13; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: vårdade qvinnor 10; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 16 Dec. 36; inkomne under veckan: scarlatina 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 16 Dec. 173, hvaraf 85 mankön och 88 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 16 Dec. 140, hvaraf 121 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 20, gonorrhœa 3.

På *Provisoriska kurhuset*: inkomne: syphilis 26, gonorrhœa 5.

3. Bland de fattiga, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 33, diarrhœa 18, variolæ 13, scarlatina 13, febris gastr. simplex 10, febris intermittens 8, angina tonsillaris 7, pneumonia 6, rheumatismus 5, ophthalmia 4, febris typhoides 2, laryngitis 2, syphilis 1, apoplexia cerebri 1, pleuritis 1, gastricismus 1, erysipelas 1.

4. I *stadens fångelser*: delirium tremens 1, syphilis 1, febris gastrica simplex 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, erysipelas 1.

= Upplästes Revisorernas (Hr NYSTRÖMS och ENESTRÖMS) berättelse öfver Sällskapets och de under Sällskapets vård ställda fonders räkenskaper för året 1864—1865, och tillstyrkte Revisorerna deri full décharge åt Skattmästaren.

Ordföranden tackade Revisorerna å Sällskapets vägnar för det af dem med så mycken omsorg verkställda uppdraget; och remitterades berättelsen till Komitén.

= Hr ÖDMANSSON förevisade och demonstrerade ett antal preparater öfver *abnormiteter å barns kranier*, förorsakade af Rachitis, samt af *frakturer hos rakitiska barn*.

1. Tvenne hufvudsålar, som begge förettede vid rachitis vanliga former. Den ena var sålunda af en utpräglad dolikocefalisk karakter, medan den andra, sedd ofvanifrån, genom sina utstående tubera frontalia et parietalia och raka nackben hade en i ögonen fallande fyrkantig form; i intetdera fallet var hydrocephalus för handen. Å den förstnämnda var hela partiet af ossa parietalia framom och öfver tubera, medlersta delen af os frontis samt delarne öfver tubera frontalia särdeles tjocka, alltigenom af en svampig textur, lätta att skära i tunna skifvor. Å den andra hade den rakitiska förändringen sin plats på en rundad, en tum i diameter hållande fläck straxt öfver begge tubera frontalia. Stora fontaneln hade i detta fall en längd och bredd af nära 2 tum, som vanligt hufvudsakligen på bekostnad af frontalbenet, medan i det förstnämnda fallet, der den rakitiska nybildningen var så ojemförligt mycket större, fontaneln hade en storlek, hvilken knappt kunde anses öfvergå den normala. Barnen, från hvilka preparaterna voro tagna, hade en ålder af nära ett år. Å ingen af hufvudsålarne funnos

dessas vid rachitis så ofta förekommande förtunnade ställen af bakhufvudet. Hr Ö. ville i sammanhang härmed nämna, att han slöt sig till RITZERS åsigt, att dylika förtunnningar af benen någon gång kunna anträffas i fall, som ej förete några bestämda tecken på rachitis, och att det derföre ej var rätt att obetingadt diagnosticera rachitis hos barn ensamt på grund af dem.

2. Ett venstra öfverarmben, å hvilket något nedom midten förefanns ett enkelt snedt brått med öfre delen af bråttändarne bakåt. Bråttytorna lågo löst vid hvarandra, öfverklädda af tunna glänsande bindväfslager, hvilka sammanhängande genom sparsamma fina utlöpare. Hela bråttstället och dess grannskap var omgifvet af ett på några ställen ända till 5 millim. tjockt mjukt periostealager. Detta lager var å bakre hälften af bråttstället starkt utbugadt och skiljdt från benet genom en högst 1 linie bred håla, fylld af en lucker, saftig väfnad. Å öfriga delar af skelettet fanns en allmän, men helt ringa och nästan endast till diafysernas ändar in-skränkt rachitis. Bråttets tillvaro var ej känt under barnets lif.

Den tjocka periostafibringen kring bråttstället eller callusbildningen erbjöd i mikroskopiskt hänseende flera egendomligheter. Till största delen utgjordes den af brosk och osteoid-substans. Det förre var i allmänhet särdeles rikt på celler, försedda med tydliga kapslar, men här och hvar uppträdde cellerna mera sparsamt, liggande radvis och utan kapslar i den homogena, här och der strimmiga grundsubstansen. Uti den sednare syntes derjemte temligen talrika fina trådar, hvilka genom sin motståndskraft mot reagentier visade sig vara af elastisk natur och väl utan tvifvel voro lemningar af det ursprungliga periostets elastiska väfnad. Fördelningen af brosket och den osteoida väfnaden var ganska anmärkningsvärd. I det parti af callusmassan, som enligt ofvanstående var skiljdt från benet, bildade sålunda brosket den inre och mäktigaste delen, medan osteoid-väfnad endast fanns närmare yttre ytan. Å ett tvärsnitt från detta parti syntes innerst tjocka broskbalkar, vanligen stående vertikalt mot benets längdaxel och omslutande rum, fyllda af en finstrimmig väfnad. Utom detta balkverk visade sig ett sammanhängande mäktigt brosklager, hvarpå följde ett fint och vackert balkverk af osteoid-substans. Djupt in mellan dessa balkar och merändels parallelt med dem syntes muskelbundtar eller enskilda, ofta helt korta muskeltrådar — ett förhållande, som på det skönaste visade riktigheten af VIRCHOWS uppgift, att callusbildningen ofta tränger djupt in i de närmast benet liggande mjuka delarne. I det parti af callusmassan, som låg tätt till benet, hade det inre balkverket i allmänhet osteoid-karakter. Här syntes på flera ställen oförändradt brosk, hvarjemte här och der i den osteoida väfnaden visade sig konturer af broskcell-kapslar, hvaraf det är tydligt, att den osteoida väfnaden utvecklats sig ur brosk. I det yttre osteoida balkverket deremot var intercellular-substansen fullkomligt homogen; ingenstädes syntes broskceller utom det stora brosklagrets gräns; det är derföre antagligt, att den osteoida väfnaden här ut-

vecklat sig direkte ur bindväf. Uti inre delarne af callusmassan, der denna låg tätt till ben, funnos kalksalter, medan å öfrige delar ingen gasutveckling vid tillsats af saltsyra egde rum. Anmärkningsvärdt i fallet är såväl den rikliga broskutvecklingen i periostet, som äfven det förhållandet, att på sina ställen de yttre delarne af callusmassan i sin utveckling till ben är betydligt längre hunnen än de inre, hvilket sannolikt beror på den nyss antydda olika utvecklingsgång, som den ursprungliga väfnaden inlagit.

3. En tibia från ett fall, der sjukdomen var långt avancerad. Å öfversta delen af diafyren hade mærgbildningen trängt igenom hela den kompakta bensubstansen, så att mærghålan gränsade direkte till den mjuka periosteala massan. Tillståndet närmade sig det, som af GUERIN fått namnet »consumption rachitique», och hvilket, bevisande, att vid rachitis absorptionen af det færdigbildade benet stundom kan betydligt öfvergå den från periostet utgående nybildningen, varit ett vapen i händerna på dem, som velat identificera rachitis med osteomolaci.

4. Några ben med mer eller mindre betydliga krökningar å diafyserna, deribland en klavikel med en krökning nästan i rät vinkel. Å flera voro dessa ställen tjockare än resten af benen. Ö. antog, att dessa krökningar å diafysernas skaft i allmänhet bero på infraktioner och frakturer och ej på enkla flexioner; dock kunde säkerligen de sednare äfven, isynnerhet i fall der sjukdomen var anseelig och böjningen skedde långsamt, gifva anledning till betydliga krökningar.

= Hr ÖDMANSSON förevisade vidare en hjerntumör från Serafimerlasarettets allmänna afdelning.

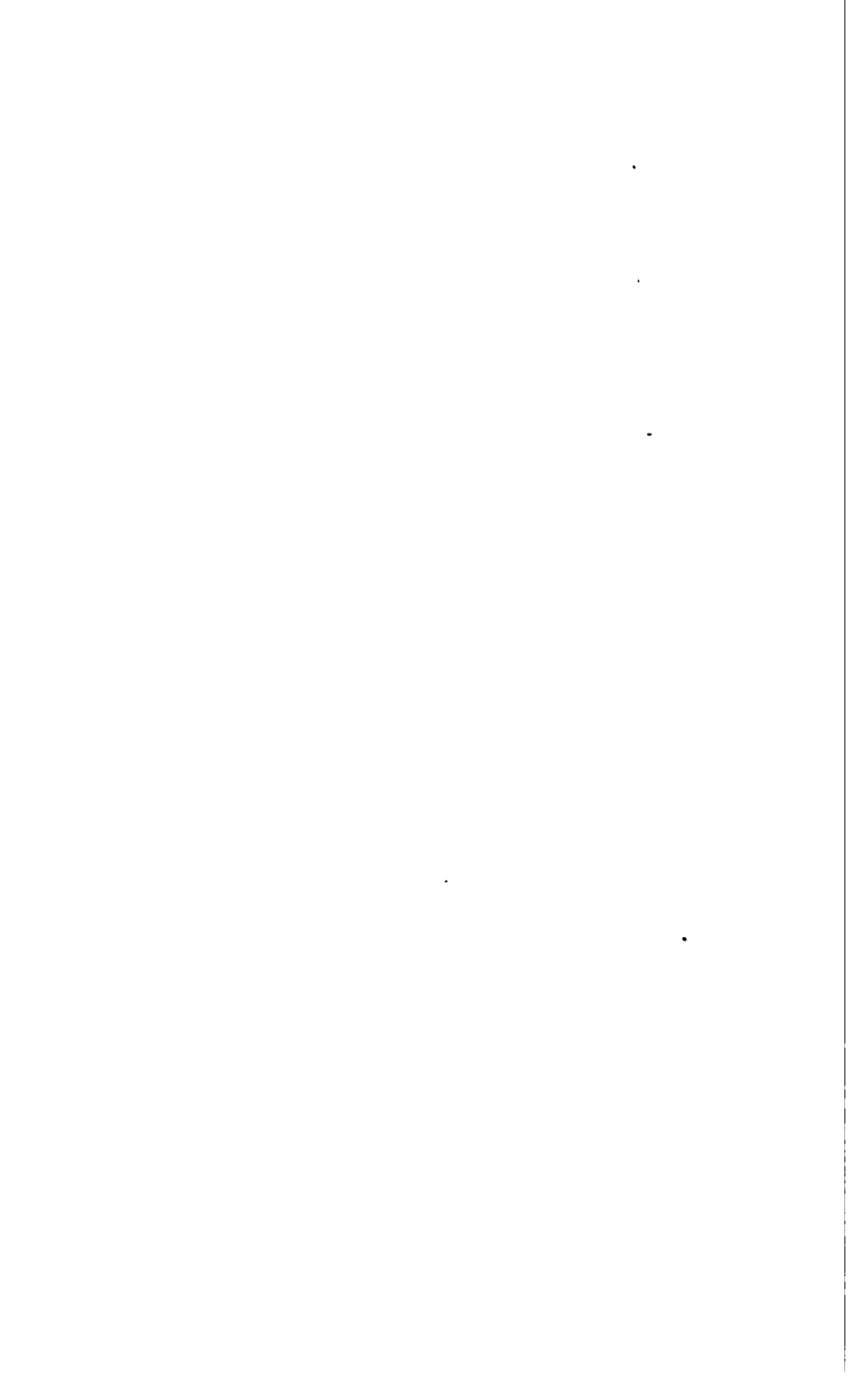
Den hade sitt säte å insidan af dura mater och bakre ytan af pars petrosa dextra. Dura mater, som svulsten helt löst vidhäftade, visade efter dess aflossande en ojemn, luddig yta. Tumören var i öfrigt beklädd med en temligen fast kärlik hinna, från hvilken en mängd kärl gingo in i svulstmassan. Till största delen logerade den i en stor fördjupning å sjelfva randen af lilla hjernans högra hemisfer. Fördjupningen var öfverallt beklädd med en ytterst tunn fortsättning af pia mater. Å dess botten var den grå hjernsubstansen så atrofierad, att den hvita tycktes ligga i dagen, men vid mikroskopisk undersökning visade sig, utom den hvita substansen, ett helt tunnt lager, hvaruti i en sparsam neuroglia lågo en mängd större och mindre celler. Pons Varolii likasom medulla oblongata voro något sammantryckta från sida till sida. Nerverna visade mikroskopiskt ingen förändring. Uti sidoventriklarne fanns ett ej obetydligt transsudat.

Svulsten, som är afplattad mot dura, rundad mot hjernan, är $6\frac{1}{2}$ ctm. lång, $4\frac{1}{2}$ ctm. tjock och nära 3 ctm. bred. Vid dess främre tredjedel har den en djup inskärning, hvaruti insänker sig en process af den här ganska tjocka, beklädande membranen. Mikroskopiskt undersökt visar den sig bestå af i alla rigtningar hvar-

andra korsande cellmassor, jemte mindre talrika tunnväggade, af en ringa kvantitet bindväf åtföljde kärl. I öfrigt ingår ej formad bindväf i svulsten. I ränderna af preparaterna visar sig en ej obetydlig mängd myelin. De genom utspädd salpetersyra lätt isolerade cellerna äro långa vackra spindelceller med stafformiga kärnor. Svulsten är ett så kalladt »spindelcell-sarcom» (VIRCHOW), en »Tumeur fibroplastique» (LEBERT).

Hr BRUZELIUS upplyste i korthet angående sjukdomsförloppet, att patienten efter långvarig svår värk i hufvudet med döfhet å ena örat och vacklande gång aflidit i dysenteri.

LOST
TACKS

J. Nilsson
Sv. Läkare-Sällskapet
Bibliothekarie

FÖRHANDLINGAR

vii

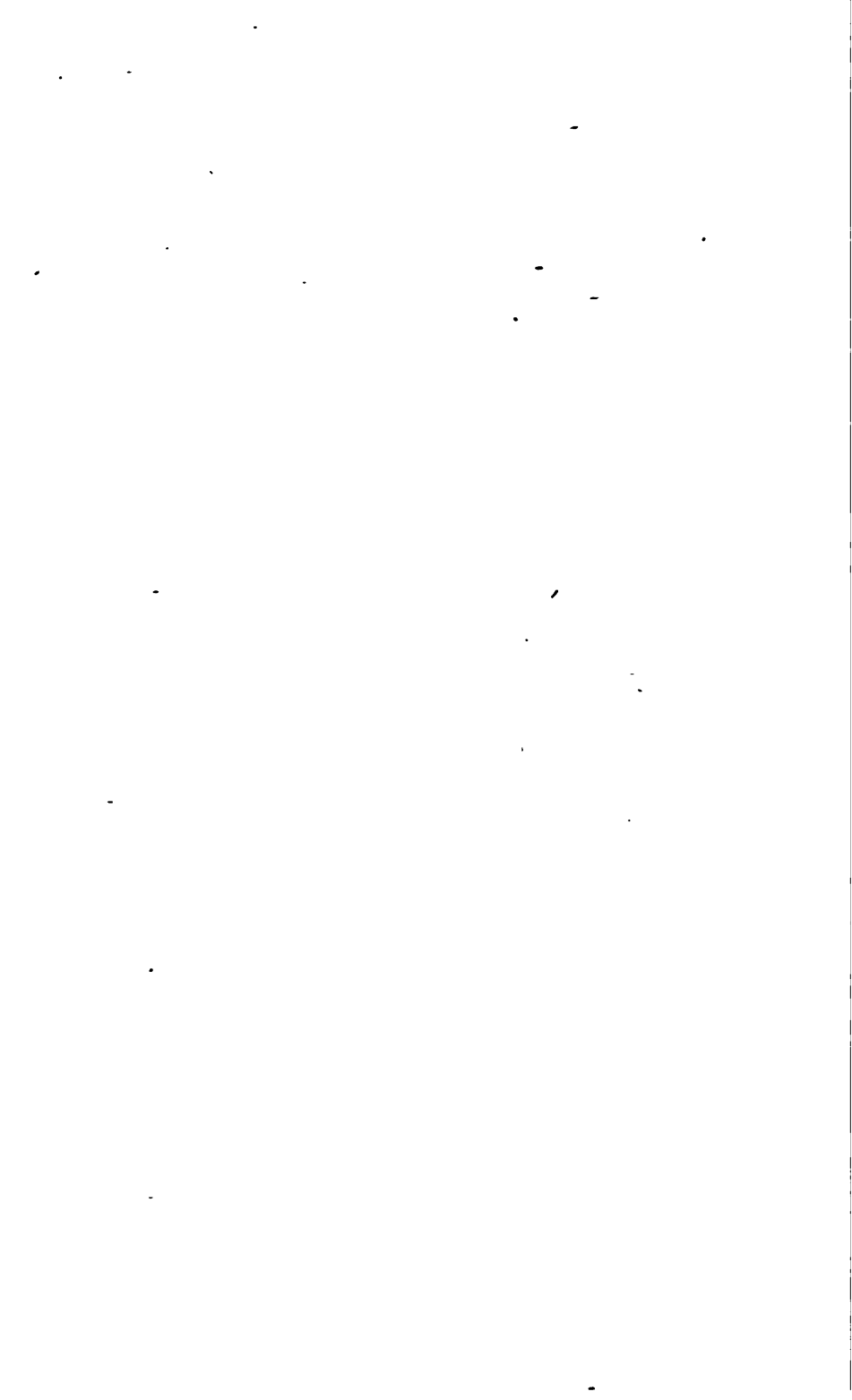
SVENSKA LÄKARE-SÄLLSKAPETS

SAMMANKOMSTER

ÅR 1866.

Protokollsförande. Sällskapets Sekreterare,

DOCTOR EDHOLM.

FÖRHANDLINGAR

VID

SVENSKA LÄKARE-SÄLLSKAPETS

SAMMANKOMSTER

ÅR 1866.

Protokollsfrände: Sällskapets Sekreterare,

DOCTOR EDHOLM.

STOCKHOLM, 1867.

P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE.

INNEHÅLL.

	Sid.
<i>Januari 9.</i> — Inventering af biblioteket. (BROBERG; WESTFELT)	1.
Biblioteket. — BJÖRKBOM O. L. ledamot	»
Utländsk ledamot anmäld	»
Ledamot anmäld. — Constitutio epidemica	2.
S. ulstformer af olika natur hos samma person. (BRUELIUS; ÖDMANSSON)	5.
Ammoniakfabrik (CEDERSCHJÖLD)	7.
<i>Januari 16.</i> — Stadsläkaren WESTER och Provincialläkaren SJÖGREN ††	14.
RETZII Stipendium	»
Läkarejournaler. — Bref från Prof. WIGGERS. — Biblioteket	16.
BLIX C. A. ledamot. — Constitutio epidemica	17.
Ammoniakfabriken. — Prof. SCHUH †; nekrolog (ROSSANDER)	18.
ESMARCHS operation (ROSSANDER)	»
Misfoster med Hydrancephalocoe posterior. (NETZEL)	19.
POUCHET: Kölds inverkan på djurorganismen. (SANTESSON)	20.
Prof KRUKENBERG †; nekrolog. (LEWERTIN)	21.
<i>Januari 23.</i> — F. d. Provincialläkaren STAGNELL †	21.
Bref från Assessor TRIER. — Biblioteket. — Ledamöter anmälda	»
Constitutio epidemica	»
Brunnen i Brunnbacken å Söder	22.
Ammoniakfabriken	23.
Planritningar å Sällskapets hus	28.
<i>Januari 30.</i> — Biblioteket. — BERLING K. F. och BOSTRÖM J. W. ledamöter	29.
Constitutio epidemica	»
Testamentarisk disposition till Schaumkellska fonden	30.
Byggnadsfrågan. (Komiténs yttrande)	»
SENFTLEBEN: Fettmetamorfos af djurkroppens parenkymen. (Ref. KEY)	33.
BROCA: Siège de la faculté du langage articulé. (Ref. v. DÜBEN)	33.
Bref från KRISTIAN LOVÉN. (v. DÜBEN)	36.
<i>Februari 6.</i> — Bruksläkaren LINDH †	»
CADET: Æthiops mineralis i Cholera	»
GRIMAULTS preparater	»
Dr LEIDESDORF, MAX, ledamot. — Constitutio epidemica	37.
Byggnadsfrågan. (CARLSON, KEY, THOLANDER)	38.
Vestkustens sommarklimat. (CEDERSTRÖM, CURMAN)	42.
VILLEMEN: Inokulationer med tuberkulös materia. (Ref. CEDERSTRÖM)	43.
MILLARD: Inokulation af syphilis medelst vaccination. (Ref. CEDERSTRÖM)	44.
<i>Februari 13.</i> — Hemliga läkemedel	45.
Tacksägelse och kondoleansskrifvelse till Enkefru STAGNELL	46.
Biblioteket. — Constitutio epidemica	47.
Byggnadsfrågan	48.
Atresia ani. (Dr NORDENSTRÖM; ROSSANDER)	49.
Egendomlig process i ventrikel och tarmar. (KEY)	»

Ledamot anmäld. — Barrträdsprodukter. (SANDAHL O)	Sid. 114.
Ricinolja- och jernpreparater utan motbjudande smak. (NORDGREN; SE- BARDT)	"
Eau de Vals. (BERGH)	115.
Syrupus Frangulae. (LAMM)	116.
Oxidum ferricum. (LAMM). — Journal de Chimie médicale. (Ref. BERLIN)	117.
<i>April 24.</i> — Biblioteket	"
PETTERSSON M. L. ledamot. — Constitutio epidemica	118.
Anbud å hus och tomter	119.
Förslag till förändring och tillbyggnad af Sällskapets egendom. (THO- LANDER)	120.
Byggnadskomité	124.
<i>Maj 8.</i> — Medicinalrådet A. T. WISTRAND och Lasarettsläkaren HOLM- BOM †	125.
Dr THOMAS HODGKIN †; nekrolog. (SANTESSON)	"
Biblioteket. — Professorerna HELMHOLTZ H., LUDWIG C., BRÜCKE E., BROCA P., HUXLEY TH. H., ECKER A., HIS W., FREY H., BEALE S. L. ledamöter	126.
Constitutio epidemica	127.
Byggnadskomiténs utlåtande	129.
Skrifvelse till Stockholms Stadsfullmäktige	134.
Hernia umbilicalis. (ABELIN; ÖDMANSSON)	135.
<i>Maj 15.</i> — F. d. Provincialläkaren BRANDELIUS †	136.
Anslaget för Sällskapets litterära verksamhet beviljad	"
Biblioteket. — NÉLATON A.; SCANZONI F. v. ledamöter	"
RETZII stipendium. — Constitutio epidemica	"
Lokal anæstesi. (SANTESSON)	137.
Bref från Hr SKÖLDBERG jof. (SANTESSON)	139.
Mortalitetsstatistik. (CARLSON)	"
<i>Maj 22.</i> — Dr THOMAS MINTON †	"
Provincialläkaremöte. — Biblioteket. — Constitutio epidemica	140.
Peter Möllers torsklefferolja. (SANTESSON)	141.
Kinesiska läke- och näringsmedel. (HAMBERG)	145.
<i>Maj 29.</i> — Främlingar helsade	145.
Biblioteket. — Constitutio epidemica	146.
Anatomiska arbeten refererade. (v. DÜBEN)	147.
GIANUZZI. (Ref. KEY)	148.
<i>Juni 5.</i> — Förste Bataljonsläkaren Dr A. F. JACOBSON †	"
Biblioteket. — Constitutio epidemica	"
KJERNER K.: Om syphilis vaccinalis. (Ref. MALMSTEN)	149.
BONSDORFF E.: Om syfilitiska hjern- och ryggmärgslidanden	152.
Tumör i ryggmärgskanalen. (MALMSTEN)	153.
Tumör i hjernan. (MALMSTEN; ÖDMANSSON)	157.
<i>Juni 19.</i> — Provincialläkaren C. G. WIESELQUIST †	161.
Biblioteket	"
Constitutio epidemica	162.
Läkarefest å Laxå bruk. (MALMSTEN)	164.
Cholersakarantäner	166.
Hr GRÄHS, MALMSTEN och THOLANDER utsedde att utarbete underrättelse till allmänheten om cholera	172.
Bref från Prof. NYROP	"
Gåfvobref och stadgar för en prisfond. (REGNELL)	"
<i>Juli 3.</i> — Lifmedicus J. D. GRILL †	173.
Ansvarig redaktör för Hygiea. — Biblioteket. — Constitutio epidemica	"
Dr REGNELLS gåfvobref jemte förslag till stadgar för en prisfond	175.

	Sid
Fistula stercorea i nafveln. (ABELIN)	181.
Första cholerafallen	183.
<i>Juli 6.</i> — Främpling helsad	187.
Choleraan. — Underrättelse för allmänheten om choleras igenkännande och behandling	"
Missbruk af s. k. THIELEMANS droppar	191.
<i>Juli 17.</i> — Främlingar helsade	"
Constitutio epidemica	192.
Choleraan	194.
<i>Juli 31.</i> — Biblioteket	195.
Regnellaka prisafonden	"
Ledamot föreslagen. — Constitutio epidemica	197.
Choleraan	197.
Rapportformulär derom	198.
Bref från Sv. SKÖLDBERG. (SANTESSON)	199.
<i>Augusti 14.</i> — Dr O. K. EKMAN och Hofrådet L. SPENGLER †	"
v. DÖBELN JOH. WILH. ledamot	"
Ledamot föreslagen. — Constitutio epidemica	"
Choleraan	201.
GRÆFE d. y.: det binokulära seendet hos skelande. (Ref. ROSSANDER) ...	202.
Förlossningsfall. (NETZEL)	"
<i>Augusti 28.</i> — Biblioteket	203.
ULLMAN C. M. ledamot	"
Constitutio epidemica	"
Choleraan	205.
Ympning mot cholera. (Ref. BERLIN N. J.)	206.
LEVISEURS cholera droppar. (Ref. BERLIN N. J.)	207.
Journal de Chimie médicale. (Ref. BERLIN N. J.)	"
<i>September 4.</i> — Provincialläkaren C. J. WRETHOLM och Med. Kand. ALBREKTSSON †	"
Biblioteket. — Constitutio epidemica	208.
Choleraan	209.
COUVOISIER: Nervcellens byggnad. (v. DÜBEN)	"
<i>September 11.</i> — Regnelleka prisämnen	"
Val af ordförande, komitéledamöter och revisorer	210.
Biblioteket — Constitutio epidemica	211.
Choleraan	212.
<i>September 18.</i> — Regnelleka prisämnet: Paralysernas patologi och terapi ..	"
Komitéledamot	"
Biblioteket. — Constitutio epidemica	213.
Choleraan	214.
Dr FORLING: Ruptura venæ crural. (SANTESSON)	215.
Dr FORLING: Paralysis saturnina. (SANTESSON)	215.
TSCHINKE: Cholera behandling. (BERLIN N. J.)	216.
Diagram öfver choleraan i Stockholm 1866. (GRÄHS)	"
<i>September 25.</i> — Främlingar helsade	217.
Ansvarig utgifvare af Hygiea	"
Constitutio epidemica	"
Choleraan. — Journal de Chimie médicale. (Ref. BERLIN)	218.
Amerikanska kriget. (Ref. EDHOLM)	219.
<i>Läkareällskapets 58:de årshögtid den 2 Oktober 1866</i>	"
Om desinfektionsmedlens olika verkningsvätt. (Ordförandens, Generaldirek- tör BERLINS afgångsföredrag)	"
Sekreterarens, Hr EDHOLMS årsberättelse	"
Tabell öfver helsotillståndet inom hufvudstaden under det förflytna året ..	"

	Sid.
Smittkopporna	220.
Skarlakansfeber. — Cholera och cholera diarré	221.
Sällskapets litterära verksamhet	" "
Tabell öfver Smittkopporna under året	222.
Tabell öfver Skarlakansfebern under året	223.
Nya ledamöter	224.
Döde	225.
Embetsmän. — Komité — Revisorer	226.
Prisämnen	" "
Stagnellaka donationen	227.
Anskaffandet af ny lokal	" "
Affärställning	228.
<i>Oktober 9.</i> — Tal på högtidsdagen	229.
Förhöjdt statsbidrag	" "
Bref från Prof. BROCA. — Hofrådet HEIDLER †	230.
Biblioteket. — Constitutio epidemica	231.
Cholera	233.
Aneurisma arteriæ descendens. (MALMSTEN; ASPLUND)	" "
Upsala Läkareförenings förhandlingar. (Ref. SANTESSON)	237.
<i>Oktober 16.</i> — Biblioteket	242.
Ledamot föreslagen. — Constitutio epidemica	" "
Cholera	243.
Ovariectomi. (SKÖLDBERG)	244.
Lokal anestesi. (SANTESSON)	" "
<i>Oktober 23.</i> — Lifmedicus PETER ROBERT LUNDBERG †	245.
Biblioteket	" "
KJERNER K. ledamot. — Constitutio epidemica	246.
Cholera. — Byggnadsfrågan	247.
Farmaceutiska preparater. (HAMBERG)	248.
»Animal Quinoidine». (BERLIN)	251.
Förgiftningsfall. (LENCHEN; HAMBERG)	252.
»Gummi arabicum» (SEBARDT; SANDAHL)	255.
<i>Oktober 30.</i> — Byggnadsfrågan	" "
Ledamot föreslagen. — Constitutio epidemica	" "
Cholera	256.
Aneurisma aortæ descendens. (Prep. KEY)	257.
Österrikiskt-preussiska kriget. (BERGMAN; LILJEVALCH; EDHOLM)	" "
Militärsjukvårdsutredning i Hannover och Brüssel. (BRAUN; LILJEVALCH; EDHOLM)	259.
Incisioner af cervix uteri vid sterilitet. (SKÖLDBERG)	260.
Kirurgiska instrumenter förevisade. (SKÖLDBERG)	" "
<i>November 6.</i> — Regnelliska prisfonden	261.
WIEDBERG A. J. A. ledamot. — Ledamöter föreslagne	" "
Biblioteket. — Constitutio epidemica	" "
Cholera. — Prof. HEINRICH DAMEROW †	262.
Latent peritonitis. (MALMSTEN; ÖDMANSS N)	" "
<i>November 13.</i> — Bref från Prof. LIONEL BEALE	267.
Tacksägelseskrivelse till Dr REGNELL	" "
BERG CH. E., BECKMAN G., ledamöter	268.
Constitutio epidemica	" "
VCTOR V. BRUNS: Die Laryngoskopie. (Ref. SANTESSON)	269.
Blåsten. (EKMAN; CEDERSTRÖM)	273.
Bref från Prof. FREDR. HOLST. (RETZIUS; EDHOLM)	274.
<i>November 20.</i> — Biblioteket	" "
Constitutio epidemica	275.
REICH: Digitalis. (Ref. MALMSTEN)	276.
BJÖRNSTRÖM: Bromkalium. (Ref. MALMSTEN)	277.

Pharmacopée française. Paris 1866. (Rec. BERLIN N. J.)	Sid.
Koffeinhaltiga droger. (SANDAHL O.)	279.
Giftiga lampkärmar. (LAMM)	281.
<i>November 27.</i> — Supplementhäfte till Hygiea	283.
Byggnadsfrågan	284.
Bref från Prof. BRÜCKE	285.
Constitutio epidemica	"
Trakomer bland garnisonen. (LUNDBERGER; MALMBORG)	286.
Förgiftning med lysgas. (STOLTZ)	287.
ODENTIUS: Morrhårens anatomiska byggnad. (Ref. LOVÉN)	288.
CYON: Die Nervenwurzeln des Rückenmarkes. (Ref. LOVÉN)	291.
Tvillingshafvandeskap efter ovariotomi. (Ref. EDHOLM)	292.
NICOLAYSEN: Ovariotomi. (Ref. SANTESSON)	294.
<i>December 4.</i> — Provincialläkaren MELIN †	297.
Utländska ledamöter föreslagna. Constitutio epidemica	"
Revisionsberättelse	298.
Hjertamör. (MALMSTEN; ÖDMANSSON)	299.
Sjukdom genom användande af symaskiner. (Ref. MALMSTEN)	"
Inhalationer vid kikhosta. (Ref. MALMSTEN)	301.
<i>December 11.</i> — Biblioteket. — Constitutio epidemica	"
Medfödd defekt af bakre näsöppningarne. (SANTESSON)	302.
Kolporafl. (SANTESSON)	304.
SEYFERTS pessarium. (CEDERSTRÖM)	305.
<i>December 18.</i> — Revisionsberättelse — Biblioteket	"
Mortalitetstatistik för Stockholm. (BERG; BERLIN N. J.; GRÄHS)	306.
Constitutio epidemica	308.
Extractum Ratanhiæ. (SANDAHL O.)	309.

Förhandlingar vid Svenska Läkare-Sällskapets sammankomster år 1866.

Den 9 Januari.

Inventering. — Biblioteket. — Hr BJÖRKBOM ledamot. — Dr LEIDESDORF och Hr BLIX föreslagne till ledamöter. — Constitutio epidemica. — Sjukdomsfall. — Ammoniakfabrik.

= Föredrogs en af Hrr BROBERG och WESTFELT afgifven berättelse om verkställd *inventering af Sällskapets bibliotek*. — Revisorerna, som ej funnit anledning till någon anmärkning, vitsordade den utmärkta ordning, hvori biblioteket, oakadt det tränga utrymmet befann sig. — Ordföranden framförde såväl till revisorerna som till bibliotekarien Sällskapets tacksägelse.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Sundhetslära för folket eller läran om menniskokroppen och sättet att bevara och återställa helsan af Dr CARL BOCK. Öfvers. från 3:dje upplagan, noga granskad samt försedd med några tillägg af Dr AXEL LAMM. Stockholm. Gåfva af öfversättaren. — Dödsorsakerna i rikets städer under året 1863 enligt intyg af läkare (sammandrag af de till Kongl. Statistiska Centralbyrån inkomne utdrag af dödböckerna). — Bidrag till Sveriges officiella statistik. A. Befolkningsstatistik. Ny följd. V. Statistiska Centralbyråns underdåniga berättelse för året 1863 jemte bibang rörande dödsorsakerna i rikets städer. Stockholm 1865. Gåfvor af K. Statistiska Centralbyrån. — Æsculap tidskrift för pharmacie och närförvandta fack. 1:sta årgången. 1:sta häft. November 1865. Gåfva af utgifvaren.

= Till ledamot af Sällskapet antogs apotekaren i Stockholm O. L. BJÖRKBOM.

= Till utländsk ledamot af Svenska Läkaresällskapet anmäldes af Generaldirektör HUSS och Hr SALOMON: Docenten i psykiatri vid universitetet i Wien, M. D. MAX LEIDESDORF, hvilken såsom praktisk läkare under många år förestått en af Tysklands bästa privata anstalter för sinnesrubbade och såsom

vetenskapsman genom utgifvande af sin »Lehrbuch der psychischen Krankheiten» på ett förtjenstfullt sätt bearbetat sinnesmedicinen i öfverensstämmelse med nutidens medicinska riktning.

= Att till ledamot af Svenska Läkarsällskapet antagas anmäldes af Frih. v. DÜBEN och Hr KEY: Amanuensen vid Allmänna Barnbördshuset Med. Lic. CARL AUGUST BLIX.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 17 till och med Lördagen den 23 December 1865:

Sjukligheten liksom föregående vecka. — Af Variolæ ha 47 fall samt af Scarlatina 43 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 19 läkare):

Febris typhoides.....	1.	Neuralgia.....	5.	Hepatitis.....	1.
Diphtheria.....	4.	Conjunctivitis.....	8.	Nephritis.....	6.
Diarrhœa.....	36.	Otitis.....	6.	Metritis.....	3.
Febris intermittens..	8.	Ang. tons. & faucium	57.	Rheumatismus acutus	12.
Angina parotides....	4.	Laryngo-tracheitis....	6.	Erysipelas.....	6.
Variolæ. Varioloides	12.	Bronch. Cat. bronch.	73.	Erythema nodosum..	2.
Varicellæ.....	1.	Pneumonia.....	7.	Zona.....	1.
Scarlatina.....	21.	Pleuritis.....	1.	Furunculus.....	2.
Delirium tremens....	2.	Febris gastr. simplex	11.	Carbunculus.....	2.
Syphilis.....	6.	Gastritis. Enteritis.	3.	Rheum. recens afebril.	3.
Gonorrhœa.....	6.	Typhlit. & Perityphl.	1.		
Apoplexia cerebri ...	1.	Peritonitis.....	1.		
				Summa	319

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafmer-lasarettet*: sjukantalet den 23 Dec. 252, hvaraf 140 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 5, pneumonia 2, rheumatismus 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 23 Dec. 137, hvaraf 64 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 2, gonorrhœa 2, bronchitis 2, pneumonia 2, gastritis 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, intoxicatio e vapor. carbon. 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 23 Dec. 187, hvaraf 141 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 26, delirium tremens 2, pneumonia 2, febris typhoides 1, syphilis 1, nephritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 23 Dec. 71, hvaraf 52 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, diarrhœa 1, varicellæ 1, bronchitis 1, pleuritis 1, nephritis 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: inkomne under veckan: gastritis 2, conjunctivitis 1, bronchitis 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 4; helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 23 Dec. 31; inkomne under veckan: febris typhoides 2.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 23 Dec. 173, hvaraf 85 mankön och 88 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 23 Dec. 186, hvaraf 117 från staden och 18 från länet; inkomne: syphilis 18, gonorrhœa 3.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 7, gonorrhœa 2.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 32, scarlatina 17, diarrhœa 9, variolæ 9, febris intermittens 7, angina tonsillaris 7, febris gastrica simplex 6, rheumatismus 6, erysipelas 4, varicellæ 3, pneumonia 3, gastricismus 3, diphtheria 2, dysenteria 1, delirium tremens 1, ophthalmia 1, gastritis 1, peritonitis 1, nephritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhoea 1, syphilis 1, rheumatismus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, diarrhoea 1, febris gastrica simplex 1, erysipelas 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 24 till och med Lördagen den 30 December 1865:

Sjukligheten fortfarande temligen betydlig. — Af Variolæ hafva 29 fall, samt af Scarlatina 66 fall förekommit.

1. *Enom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 23 läkare):

Febris typhoides.....	3.	Syphilis.....	4.	Colitis.....	2
Mening. cerebro-spin.	1.	Gonorrhoea.....	14.	Typhlit. & Perityphl.	1
Diphtheria.....	10.	Meningitis cerebralis	1.	Peritonitis.....	4
Influenta.....	1.	Neuralgia.....	3.	Leterus.....	1
Pertussis.....	1.	Conjunctivitis.....	11.	Nephritis.....	3.
Cholera.....	5.	Otitis.....	9.	Metritis.....	2
Dysenteria.....	5.	Ang. tons. & faucium	74.	Rheumatismus acutus	15.
Diarrhoea.....	40.	Pericarditis.....	1.	Erysipelas.....	7.
Febris puerperalis...	2.	Thrombosis. Embolia	1.	Erythema nodosum..	2.
Febris intermittens..	9.	Laryngo-tracheitis...	12.	Urticaria.....	3.
Angina parotidea....	1.	Bronch. Cat. bronch.	82.	Zona.....	2.
Variolæ. Varioloides	12.	Pneumonia.....	12.	Furunculus.....	3.
Varicellæ.....	5.	Pleuritis.....	2.	Carbunculus.....	1.
Scarlatina.....	50.	Febris gastr. simplex	17.		
Delirium tremens....	1.	Gastritis. Enteritis.	1.		
				Summa	436.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Bersäfers-lasarettet*: sjukantalet den 30 Dec. 258, hvaraf 148 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 4, scarlatina 3, erysipelas 2, febris puerperalis 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 30 Dec. 159, hvaraf 69 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 6, gonorrhoea 3, febris typhoides 2, bronchitis 2, diarrhoea 1, pneumonia 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 30 Dec. 196, hvaraf 148 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 12, febris typhoides 3, delirium tremens 3, bronchitis 2, nephritis 2, febris intermittens 1, syphilis 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, rheumatismus 1, furunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 30 Dec. 67, hvaraf 45 invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, bronchitis 1, pleuritis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 3, conjunctivitis 1. — *Polikliniken*: conjunctivitis 2, diarrhoea 1, syphilis 1, bronchitis 1, gastritis 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 30 Dec. 58; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, bronchitis 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 10; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 9; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 30 Dec. 87; inkomne under veckan: scarlatina 2.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 30 Dec. 175, hvaraf 86 mankön och 89 qvinnön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 30 Dec. 128, hvaraf 108 från staden och 20 från länet; inkomne: syphilis 11.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 6, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 30, diarrhoea 13, scarlatina 12, angina tonsillaris 10, febris gastrica simplex 9, pneumonia 8, febris intermittens 6, rheumatismus 6, variolæ 5, erysipelas 4, pertussis 3, ophthalmia 3, febris typhoides 2, varicellæ 2, peritonitis 2, febris puerperalis 1, laryngitis 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fångelse*: delirium tremens 2, febris intermittens 1, febris gastrica simplex 1, erysipelas 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 4, febris gastrica simplex 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 31 Dec. till och med Lördagen den 6 Januari 1866:

Sjukligheten något minskad. — Af Variolæ hafva 42 fall, samt af Scarlatina 49 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 24 läkare):

Febris typhoides	4.	Neuralgia	5.	Typhlit. & Perityphl.	1.
Diphtheria	8.	Conjunctivitis	10.	Icterus	2.
Cholera	2.	Otitis	3.	Nephritis	1.
Dysenteria	1.	Ang. tons. & faucium	67.	Metritis	1.
Diarrhoea	26.	Pericarditis	2.	Rheumatismus acutus	23.
Febris intermittens	9.	Pysemia	1.	Erysipelas	6.
Angina parotidea	4.	Laryngo-tracheitis	5.	Erythema nodosum	1.
Variolæ. Varioloides	7.	Bronch. Cat. bronch.	51.	Zona	1.
Varicellæ	6.	Bronchitis capillaris	2.	Furunculæ	3.
Scarlatina	33.	Pneumonia	7.	Carbunculus	1.
Delirium tremens	1.	Pleuritis	2.	Rheum. recens afebril.	3.
Syphilis	2.	Febris gastr. simplex	16.		
Gonorrhoea	4.	Gastritis. Enteritis	2.		Summa 328.
Apoplexia cerebri	2.	Colitis	3.		

2. Å Hufvudstadens *Sjukvårdsanstalter*:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 6 Jan. 252, hvaraf 144 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 6, rheumatismus 3, scarlatina 1, pleuritis 1, icterus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 6 Jan. 144, hvaraf 63 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 4, syphilis 2, laryngo-tracheitis 1, pneumonia 1, colitis 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 6 Jan. 202, hvaraf 153 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 24, delirium tremens 2, rheumatismus acutus 2, cholera 1, scarlatina 1, angina tonsillaris 1, bronchitis 1, pneumonia 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 6 Jan. 73, hvaraf 50 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 3, febris typhoides 2, delirium tremens 2, pneumonia 2, pleuritis 1, gastritis 1, rheumatismus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, diarrhoea 1, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1. — *Polikliniken*: conjunctivitis 3, bronchitis 3, diarrhoea 2, articularia 1, febris intermittens 1, syphilis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, icterus 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 16; helso tillståndet godt.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 13; helso tillståndet godt.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: helso tillståndet godt.

På *Diakonies-sjukhuset*: sjukantalet den 6 Jan. 86; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 6 Jan. 173, hvaraf 85 mankön och 88 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 6 Jan. 150, hvaraf 129 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 30, gonorrhoea 7.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 6, gonorrhoea 2.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 40, scarlatina 14, variolæ 11, diarrhoea 10, rheumatismus 8, febris gastrica simplex 7, angina tonsillaris 6, ophthalmia 3, erysipelas 3, febris intermittens 2, pneumonia 2, apoplexia cerebri 2, diphtheria 1, delirium tremens 1, meningitis cerebri 1, neuralgia 1, laryngitis 1, pleuritis 1, gastricismus 1, peritonitis 1, icterus 1.

4. I *Stadens Fångelse*: delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 1.

= Hr BRUZELIUS redogjorde för ett *ovanligare sjukdomsfall* från hans kliniska afdelning på Serafimerlasarettet.

En 32-årig piga, *Johanna Jansson*, intogs på lasarettet den 8 Juni 1864 för symtomer tydande på ett ventrikellidande. Efter någon tid inställde sig häftiga astmatiska anfall samt en torr retsam hosta. Den fysikaliska undersökningen visade att respirationsljudet öfver ena lungans öfre lob var märkbart svagare än öfver öfriga lungdelar, ehuru perkussionstonen såväl här som för öfrigt var full och klar. Respirationsljudet åtföljdes af ett egendomligt sonort, trakeal-liknande ljud. På grund hufvudsakligen af dessa fysikaliska tecken och de astmatiska anfällen ställdes diagnosen på en tumör, som tryckte på bronkierna och lungornas nerver och som ansågs utgå från bronkialkörtlarne, enär ett aneurism kunde uteslutas. Under patientens vistande på lasarettet utvecklade sig i epigastrium i trakten af pylorus en hård ömmande knöl, som slutligen blef äggstor och var något rörlig, men symtomer af stenosis i pylorus funnos lika litet, som uppkräkning af blod eller något kaffesump-liknande ämne. De sednare dagarne före döden, som inträffade den 27 Mars 1865, tillkom ett betydligt, pleuritiskt, högerridigt exsudat.

Hr B. framhöll i öfrigt det obestämda i begreppet *sjelfständig tuberkulos* i bronkialkörtlarna och trodde att denna benämning blifvit tillagd många sjukdomsfall, som icke tillhöra gruppen tuberkulos, utan snarare böra betraktas såsom en hyperplastisk process med benägenhet till »ostligt» sönderfallande. Till denna kategori hade han velat hänföra äfven detta sjukdomsfall, enär genom den fysikaliska undersökningen någon tuberkelafsättning i lungorna icke hade kunnat upptäckas.

Hr ÖDMANSSON förevisade och demonstrerade till fallet hörande preparater.

Vid obduktionen anträffades följande hufvudsakliga förändringar: De intratoraciska lymfkörtlarne i allmänhet betydligt ansvälldes, af ostligt utseende, stundom pigmenterade. Ett stort paket af dessa körtlar omgaf nedre delen af trachea och hufvudbronkierna, af hvilka den venstra var något sammantryckt. I nedre delen af trachea och i dess bakre vägg finnes en $1\frac{1}{2}$ ctm lång, 1 ctm bred öppning, som ledde ut i en kastanjstor, af uppmjukade ostiga lymfkörtlar begränsad håla. En dylik perforation fast något mindre fanns vid tracheas bifurkation. Hjertsäcken komplett sammanvuxen vid hjertat. Föreningsbandet utgjordes af ett blodrikt fast bindväfslager, af vexlande, här och der betydlig mäktighet. I denna bindväf funnos en mängd ärttill nőtstora, stundom något mindre, stundom större, rundade hårda knölar. De minsta hade en i allmänhet genomskinligare, men alltid på en eller annan punkt i gult stötande ogenomskinlig snittyta, de öfriga voro alltigenom gulhvita, alla af fast konsistens. Här och der, såsom å öfre delen af hjertventrikeln, kring arteria pulmonalis var det breda rummet mellan pericardium och dessa delar i

dess helhet intaget af en liknande svulstmassa. På några ställen trängde svulsterna in i yttre delen af hjertmuskeln, i hvare inre ej funnos några knölar. Högra pleurasäcken innehöll en stor mängd med fibrintanor blandadt transudat. Lungan baktill genom några äldre adherenser bunden vid bröstväggen. Pleura pulm. i allmänhet förtjockad. I denna och adherenserna fanns ett mindre antal knölar, liknande dem i pericardium, men alla, äfven de minsta, fullkomligt gulhvita, något lösare än de i hjertsäcken, men ingenstädes sönderfallande. Derjemte hade qvinnan en stor kolloidcancer i pars pylorica ventriculi; två valnötstora tumörer i omentum minus företedde samma förändring. Njurarne befunno sig i börjande granularatrofi.

Hr Ö. framhöll det märkvärdiga förhållandet, att trenne svulstformer af olika natur voro för handen. Tumörerna i ventrikeln och omentet representerade en typisk alveolar- eller kolloidcancer.

Förändringen i lymfkörtlarne företedde enligt hans åsigt 2:dra och 3:dje stadiet af lymfkörtel-skrofulos, då deras såväl makroskopiska som histologiska beskaffenhet förbjöd antagandet af någon egentligen malign svulstform, såsom cancer eller sarkom, då miliartuberkulos annars ej förefanns, ej heller förändringen i lymfkörtlarne kunde visas hafva framgått af miliartuberkler, och då denna, oaktadt inskränkt till en viss grupp af lymfkörtlar, de inom thorax belägne, här dock uppträdde så utbredd och i så hög grad. Svulsterna i den perikarditiska och pleurala bindväfsnybildningen berodde på en från bindväfskropparne utgående proliferation af små runda celler af lymfkörpusklers utseende. I de något större tumörerna visade endast den yttersta zonen detta förhållande, medan å öfriga delar de nybildade cellerna redan voro fettdegenerade och sönderfallne. Der tumörerna trängde in i hjertmuskulaturen visade sig mellan muskelträdarne samma små indifferentia celler. En åtminstone makroskopiskt likartad svulstform beskrifves af många författare under namnet »tuberkulös perikardit», »tuberkulisation af perikarditiska pseudomembraner» m. m. I vårt fall skulle den otvifvelaktigt af dessa uppfattas som tuberkulös. Hyllar man den nordtyska skolans eller VIRCHOWS åsigt, måste betänkligheter finnas för antagandet af dessa svulsters tuberkulösa natur. Några verkliga miliartuberkler finnas ej, svulsterna hafva tydligen vuxit genom en likformig diffus proliferation i deras omgifning, hvartill kommer, att miliartuberkler ej finnas i andra organer. Som bekant är beskrifver Virchow i sist utkomna häftet af sin Onkologi mycket noga syfilomerna. Efter hans uppfattning måste

våra svulster snarast böra räknas till denna sistnämnda form. Utom nyss anförda grunder talar för denna åsigt äfven cehernas utseende och transitoriska natur samt den omständigheten, att svulsterna utbildat sig i midten af bindväfsnybildningen, hvilket förhållande är utmärkande för syfilomerna; om också ej ensamt eller alltid tillkommande dem. Man kan emellertid å andra sidan anmärka, att antagandet af tumörernas syfilitiska natur är vågad, då annars ej finnes symtommer af syfilis och patientens antecedentia ej berättiga till en sådan mening, då de syfilitiska svulsterna i inre organer ej ännu kunna anses vara tillräckligt kända, och då en tuberkels förstoring endast genom juxtapposition af miliartuberkler ej kan hållas för fullt bevisad; dertill kommer, att man i lymfkörtlarna har en process, som om också ej identisk med tuberkulos, dock är dermed nära beslätad.

Hr Ö. förevisade i sammanhang med föregående fall ett preparat, taget från ett 8 månader gammalt barn, hvaruti visade sig en perforation af högra hufvudbronken, beroende på en ulcerationsprocess i omgifningen af smältande ostlika bronkialkörtlar. I detta fall funnos i lungorna miliartuberkler, på ett ställe — bakre delen af högra lungans öfre lob — Lænnec's »gelatinösa infiltration» med börjande ostig metamorfos.

I diskussionen om det i diagnostiskt hänseende särdeles märkvärdiga sjukdomsfallet deltog Hr Bruzelius, KEY, MALMSTEN och Ödmansson. Frändskapen och svårigheterna af den differentiella diagnosen mellan tuberkulos och skrofulos framhölls och redogörelse lemnades för de olika teorierna om dessa patologiska processer enligt BILLROTH, CRUVELHIER, ROKITANSKY och Virchow m. fl.

Hr Malmsten uttryckte för sin del den förmodan, att den observerade förändringen i hjertat, ehuru anamnesen ej gaf någon direkt anledning till ett sådant antagande, kunde vara ett syfilom.

= Hr CEDERSCHJÖLD uppläste följande skrifvelse angående vådan i hygieniskt afseende af en i Klara församling invid gasverket belägen fabrik för tillverkning af ammoniak:

Till Svenska Läkare-Sällskapet!

En bland de svåraste frågorna angående allmänna sundheten att nöjaktigt besvara, torde med skäl anses, då densamma kommer i någon slags kollision med större, industriella företag. Här uppträda nemligen emot hvarandra två mäktiga intressen: vinstbegäret,

stödjande sig på samhällets materiella fördel och enskilda personers anspråk att komma i åtnjutande af de nödvändiga villkoren för helse och trefnad, sökande sitt hufvudsakligaste stöd i allmänna moralen. Till föga heder för samhället gifver erfarenheten nogsammt vid handen, huruledes hos oss, som förunderligt nog, ännu äro i saknad af ordnade sundhetslagar, det sednare intresset gemenligen befinnes alltför lätt i vågskålen emot det förra. Oaktadt Hr förste stadsläkarens nitiska bemödanden af förbättringar i och för allmänna sundheten, kan man dock icke rimligtvis begära, att han skall kunna göra allt, hvarföre man icke heller kan lägga honom till last de vidriga rännstenarne, de förpestande depöter af orenlighet i tätt bebyggda stadsdelar, de förqväfvande ångorna från åtskilliga fabriker etc. etc., helst, nyligen bevittnat, att blott en vidthotande eldsvåda slutligen förmådde skänka ostörd nattro åt talrika grannar till en dånande eldquarn. Jag tror derföre, att Svenska Läkare-Sällskapet skulle, på ett för det allmänna gagnande sätt sprida sin verksamhet, om Sällskapet stundom upptog till pröfning frågor, som röra allmänna sundheten inom samhället, emedan det visat sig, att Läkaresällskapets omdömen i dylika frågor icke sällan blifvit lagda till grund för helsosamma förbättringar i dessa hänseenden. Det är af denna anledning jag nu tager mig friheten för en kort stund fästa Läkaresällskapets uppmärksamhet på den vid gasverket här i staden befintliga fabriken för beredning af svafvelsyrad Ammoniak, kaustik ammoniak och salmiak, hvilken fabrik verkligen har sin egna, rätt »kaustika» historia.

Någonting för Stockholm egendomligt torde det få anses, att gasverket, ämnadt att förse hela Stockholms stad med lysgas, fick anläggas uti en så central och så ända inpå detsamma tätt befolkad stadsdel, som nu är händelsen. Jag vill icke tala om den större eller mindre eldfara, som en dylik inrättning uti sig innebär; jag vill blott taga i betraktande hvad inflytande den möjligen kan hafva på helsotillståndet i dess grannskap. Det är nemligen en allmänt känd sak, att vid gasberedningen utvecklas åtskilliga gaser, hufvudsakligen svafvelväte, hvarmed det s. k. gasvattnet är starkt inpregneradt och som, i händelse det får fritt afdunsta, skall på ett betänkligt sätt orena luften vidt omkring. Denna för gasverkets grannskap stora olägenhet har också vid gasverkets anläggning så till vida blifvit tagen i öfvervägande, att uti det kontrakt, som uppgjordes emellan administrationen för införandet af en förbättrad gatulykning och gaslysningsaktiebolaget i Stockholm, kom att inflyta en §, den 10:de, af följande lydelse: »Orenlighet och smuts-vatten, som bildas vid gasberedningen, skall afledas så, att det icke tilläkyndar grannarne någon olägenhet.» Att denna § endast har sin betydelse på papperet har gasbolaget tydligen visat derigenom, att år 1854 en ammoniakfabrik helt nära gasverket inrättades för förbrukning af gasvattnet och som, oaktadt allvarliga och förnyade klagomål, fick ostörd utbreda sina vidriga ångor uti 8 års tid, eller till 1862, då den, tillfölje af fabrikantens iråkade ekonomiska obestånd för en tid upphörde. Icke heller efter denna händelse aktade

gasbolaget nödigt, att ställa sig ofvannämnde § till efterrättelse, utan, sedan det en lång tid förgiftat luften, ansågs tiden nu vara inne att äfven göra ett försök att förgifta vattnet, i det all gasvatten uttömdes i Klara sjö. Detta måtte dock af myndigheterna ansette vida vådligare, hvarföre gasbolaget vid högt vite förbjöds att dermed vidare fort fara. Detta gaf anledning till uppbyggande af en ny fabrik för beredning af svafvelsyrad ammoniak, kaustik ammoniak och salmiak, hvilken år 1864 anlades i gasverkets grannskap eller i hörnet af Munklägers- och Mäster Samuels-gatorna, och det är om denna fabrik jag tager mig friheten nu yttra några ord.

Att gasverket genom denna fabriks inrättning icke stort bättre, än genom den förra, uppfyllde sina förbindelser, att afleda »smutsvatten, som bildas vid gasberedningen så, att det icke tillskyndar grannarne någon olägenhet», visade sig snart, då en förnyad klagoskrift, undertecknad af 24 personer, redan den 3 April 1865 inlemnades till Stockholms stads Sundhetsnämnd. Sedan de klagande uti denna skrift besvärat sig öfver de, ifrån den nya fabriken utsända »stinkande och osunda ångor, och det till den grad, att dessa förmått äfven genom dubbla fönster intränga i våningarne», tilläggande, att oberäknadt hvad i sanitärt hänseende är vordet i detta ämne yttradt, en otjenligare och farligare plats svårigen kunnat utses för nämnde fabriksanläggning, än den nuvarande, nemligen invid sjelfva brännpunkten för den snart blifvande jernvägstrafiken genom hufvudstaden, inbyggd i verklig trängsel mellan gamla, högst eldfarliga trähus, en med väldiga brädstaplar och annat virke väl-försedd brädgård, samt en tomt med brädiskjul och byggnadsmaterialier, alltsammans helt nära sjelfva gasverket och följaktligen tydande på, i händelse af eldsvåda, den förskräckligaste olycka både för gasverket och hela den kringliggande trakten». På dessa grunder, och som hos klaganderna den ledsamma öfvertygelsen blifvit fullt stadgad — de hade nemligen i hela 10 års tid gått och luktat — att inga säkerhetsmått kunna åstadkommas, som absolut förebygga olägenheterna af den oförmålda fabriksinrättningens befintlighet inom staden, anhöllo de, att fabriken, genom Sundhetsnämndens åtgöranden måtte förläggas utom densamma.

Öfver denna klagoskrift, i sammanhang med en remiss från Stockholms Handels- och Ekonomikollegium angående samma ämne, utlät sig Sundhetsnämnden på följande sätt:

*Utdrag af Protokollet, hållet hos Stockholms
Stads Sundhets-Nämnd den 22 April 1865.*

§ 8.

S. D. Öfver Sjökaptenen Adolf Fredrik Fahlborgs hos Stockholms Handels- och Ekonomi-Kollegium gjorda, i protokollet för den 3 sistlidne Mars oförmålda framställning angående tillämnad anläggning af fabrik för tillverkning af svafvelsyrad ammoniak,

kaustik ammoniak och salmiak, hade Herrar Carlson och Baron Fock inkommit med följande skriftliga yttrande: »Till Stockholms stad Sundhetsnämnd. I skrifvelse af den 14 nästlidne Februari har Stockholms Handels- och Ekonomikollegium till Sundhetsnämndens öfverlemnadt en af Sjökaptenen A. F. Fahlborg till Kollegium gifven skriftlig anmälan, att han ämnade här i staden anlägga och drifva fabrik för åstadkommande af svafvelsyrad ammoniak, kaustik ammoniak och salmiak, och sedan nämnde skrifvelse jemte bifogade handlingar blifvit till oss öfverlemnade i ändamål att deröfver till nämnden inkomma med utlåtande, få vi äran anföra följande:

Det vid lysgasens rening använda, äfvensom det genom kondensation erhållna vattnet innehåller utom andra ämnen betydliga kvantiteter ammoniak, hvarjemte det är inpregneradt med åtskilliga gaser hufvudsakligen *svafvelväte*; och om derföre sådant vatten får fritt afdunsta i luften, sprida sig dessa för helsan skadliga ämnen i atmosfären, hvaraf, särdeles i närmaste omgifning, menliga följder kunna vara att befara. Att olägenheterna icke blifva mindre genom det rena vattnets afledning till en sjö, belägen såsom förhållandet är med Klara sjö, inses lätt. Afsigten med den nu ifrågavarande fabriksanläggningen är att, utom tillgodogörandet af den inom åtskilliga industrigrenar värderika ammoniak, äfven borttaga eller *åtminstone förminska* det skadliga inflytandet af öfriga i gasvattnet närvarande flyktiga ämnen, af hvilka *svafvelvätet* utan tvifvel är det i sanitärt hänseende *menligaste*.

Vid besök dels på gasverket, dels uti den i närheten deraf anlagda fabriken hafva vi i detta hänseende inhemtat, att det rena gasvattnet genom under marken nedlagda jernrör från gasverket inpressas i fabrikslokalen uti en der befintlig fullkomligt sluten afdunstningspanna, der det utsättes för en till öfver 100° uppgående temperatur, hvarvid, utom en del vatten, äfven de öfriga flyktiga beståndsdelarne till större delen bortgå. Af dessa bindes ammoniak af svafvelsyra uti ett slutet kärl, genom hvilken kemiska process en så hög temperatur äfven uti detta kärl uppkommer, att såväl vattnet som andra flyktiga ämnen bortgå; vattnet kondenseras i en särskildt kylapparat, men de öfriga gaserna gå vidare till en större reningskista, i hvilken de tvingas igenom en tjock bädd af myrmalm; af denna bindes förnämligast svafvelvätet genom bildandet af svafveljern. Detta svafveljern utbredes sedan i luften, der det syrsättes och blir sålunda tjenligt att ånyo användas såsom reningsmedel. I afdunstningspannan drifves afdunstningen, enligt oss meddelad uppgift, så långt att endast ungefär $\frac{1}{2}$ återstår, hvarefter denna återstod, äfvensom det genom kondensationen i kylapparaten bildade vattnet afledes till marken. Ammoniak och svafvelvätet böra således, åtminstone till aldrr största delen, vara ur det afriinnaude vattnet aflägsnade.

Då således den afsedda fabrikationen, om den och icke *fullständigt aflägsnar olägenheterna af gasvattnet*, likväl i *väsentlig mån minskar* desamma, anse vi icke skäligt att Sundhetsnämnden

för sin del afstyrker fabriken fortsatta drifvande, dock med vilkor och med påföljd, som Öfverståhållare-Embete kan finna lämpligt bestämma, att fabrikanten fortfarande vidtager sådana åtgärder och försigtighetsmått, att icke de osunda ämnena spridas uti och särdeles omkring fabriken, vare sig genom otätheter i apparaterna, genom ofullständiga kemiska absorptionsmedel eller genom otillräcklig afdunstning af gasvattnet.

Det förestående afser tillverkningen af svafvelsyrad ammoniak; beträffande kaustik ammoniak och salmiak, så voro några särskildta anordningar för framställning af dessa ämnen ej vidtagna, och kunna vi således ej derom yttra oss. Stockholm den 17 Mars 1865.

Az. Gabr. Carlson.

A. H. Fock.»

I sammanhang härmed föredrogs en af H. Jäderlund, J. Wahlgren, J. Brander med flere i grannskapet af gasverkets byggnader boende personer undertecknad skrift, deruti uppmärksamhet fästats, bland annat, å olägenheter, som, enligt dessa personers förmenande, skulle vara förenade med den tillverkning, hvarom i detta mål vore fråga; och som Nämnden till alla delar biträdde det af Herrar Carlson och Baron Fock afgifna yttrande och i anledning af ofvanberörda utaf H. Jäderlund m. fl. undertecknade skrift, ansåg annan åtgärd icke å Nämndens sida påkallas, än att af den gjorda framställningen lemna Handels- och Ekonomikollegium del, så skulle skrifvelse, i öfverensstämmelse härmed, till Kollegium afåtas.

In fidem
J. F. BRATT.

Afskriftens riktighet intyga:

O. L. Nyström,
e. o. Kammarakrifvare.

August Kinberg,
e. o. Kammarakrifvare.

Med anledning af denna skrifvelse, som af Handels- och Ekonomikollegium öfverlemnades till den meranämnde fabriken egare, Hr A. F. Fahlborg, har denne, ibland annat upplyst, att »tillverkning af salmiak tillgår på enahanda sätt, som svafvelsyrad ammoniaksalt, med den skillnad, att i stället för svafvelsyra, då saltsyra användes, vid hvilket tillfälle äfven luktfrihet uppstår.»

»Kaustik ammoniak beredes på så sätt att i en hermetiskt slutet jerncistern svafvelsyrad ammoniaksalt och kalk blandas tillsammans i vissa proportioner och utspädes lösningen med vatten till en tjock välling, derefter ledes vatten ånyo igenom denna blandning, dervid ammoniakerna frigöres och tillika med vattenångan afgår i ett äfvenledes hermetiskt slutet kärl af jern, hvarest ammoniakgasen tvättas i en kalkvälling, för att frigöras från möjligen medföljande kolsyra, hvarefter den, tillika med deri bildade vattenångor, går igenom en blykondensor, hvarest det vid starkaste möjliga afkylning upptages af de då kondenserade vattenångorna, eller destilleradt vattnet, hvarefter det ledes i glaskärl, hvars mynning tillslutes, för att ej någon förlust af ammoniak må uppstå.»

Efter dessa förklaringar, som blifvit Sundhetsnämnden meddelade, afgaf densamma följande slutliga utlåtande: »Med anledning af Kollegii remiss — — — — — får Stockholms stads Sundhetsnämnd, efter tagen kännedom af den utaf Fahlborg till Kollegium den 9 i samma månad ingifna skrift, deruti de metoder, som han vid tillverkningarnes åstadkommande, har för afsigt att följa, närmare uppgifvas, och sedan förste stadsläkaren, efter besök på stället, haft tillfälle förvissa sig om uppgifternas enlighet med verkliga förhållandet, härmedelst förklara, att ehuru ej mindre tillverkning i stor skala af lyagas, än ock sådana tillverkningar, om hvilka i detta mål är fråga, när de, såsom nu är fallet, utöfvas inom tätt bebyggd och befolkad stadsdel, i allmänhet måste anses utöfva mera eller mindre menligt inflytande på de kringboendes sundhetstillstånd, Nämnden likväl, innan dessa förhållanden blifvit genom särskild sundhetslag, som för närvarande saknas, närmare ordnade, anser ifrågavarande tillverkningar svårigen kunna förhindras och derföre, så vidt nu är i fråga, hufvudsakligen åberopar sitt, rörande tillverkning af svafvelsyrad ammoniak, förut afgifna yttrande. Stockholm den 28 Juni 1865.

A. H. FOCK.

J. F. Bratt.

På grund häraf beslöt Handels- och Ekonomikollegium »att öfver den gjorda anmälan bevis skulle genom utdrag af protokollet meddelas; åliggande dock Fahlborg, att vid drifvande af ifrågavarande fabrik vidtaga sådana åtgärder och försigtighetsmått, att osunda ämnen icke spridas omkring fabriken.»

Sådan är i korthet historien om ammoniakfabriken vid gasverket. Den skulle måhända förefalla komisk, om den icke rörde en hel stadsdels trefnad och välbefinnande. Åtminstone skulle jag icke finna det så underligt om de, som äro intresserade i nämnde fabrik, i smyg skratta åt sina grannars fåfänga försök att befria sig ifrån det oangenäma grannskapet och åt deras vanmäktiga vrede, då de stinkande ångorna angripa deras luktorganer. Men för hvar och en som icke deruti är intresserad får saken en helt annan betydelse och gifver anledning till ganska allvarsamma betraktelser. Den lemnar nemligen den, såsom mig synes, ganska sorgliga upplysningen, att en fabriksinrättning, som af fullt sakkunniga personer anses »utöfva mer eller mindre menligt inflytande på de kringboendes helsa», likväl dermed får fortfara och detta uti en tätt bebyggd, centralt belägen stadsdel, af det märkliga skäl, att det icke finnes någon särskild sundhetslag i detta hänseende. Sju år äro dock snart förlidna, sedan Förslag till Lag angående sundhetsförhållandernas ordnande i riket afgafs af den för ändamålet i nåder förordnade komitén, som under ordförande af Hr Medicinalrådet AX. GARR. CARLSON, utgjordes af Hrr J. F. HULTENHEIM, S. ER. SKÖLDBERG och L. NORIN. Nåväl! Låt om oss se hvad detta förslag innehåller angående dylika fabriksinrättningar.

KAP. 4.

För helsen menliga handteringar.

§ 16.

Fabrik, handel eller annan näring, som hädanefter företages och är af beskaffenhet att medföra våda för allmänna sundheten, vare underkastad de i denna lag stadgade regler och de försigtighetsmått, som af vederbörande myndigheter föreskrivas.

§ 17.

Dylika handteringar indelas i två klasser. Den första får ej inrättas eller drivas i boningshus eller dess grannskap.

§ 18.

Till första klassen räknas:

1. *Ammoniak-fabrik.*

Kan det, under sådana förhållanden, vara med ett väl ordnad samhälle förenligt, att den ifrågavarande fabriken tillåtes fortfara med sin verksamhet? Den ålägges visserligen att »vidtaga sådana åtgärder och försigtighetsmått, att osunda ämnen icke spridas omkring fabriken»; men då Hrr Carlson och Fock förklarar, att den afsedda fabrikationen icke fullständigt aflägsnar olägenheten af gasvattnet och ingen kontroll häröfver för öfrigt läser kunna erhållas, så synes mig hela detta förständigande blott som en tom fras, utan all betydelse.

Roten och upphovet till det öfverklagade onda är dock hufvudsakligen att söka uti sjelfva gasverket, hvarifrån ammoniakfabriken erhåller material för sin verksamhet, nemligen det vid gasberedningen bildade gasvattnet. Svårigheten att bortskaffa och att utan olägenhet för omgifningen förbruka detsamma hade ensamt varit ett tillräckligt skäl, utom alla andra, att icke tillåta gasverkets anläggning der det nu finnes, hvilket aldrig hade kunnat hända, om vi vid den tiden hade egt någon sundhetslag.

Min mening med hvad jag nu haft äran anföra är icke och kan icke vara den, att Svenska Läkaresällskapet skulle sätta sig till doms, hvarken öfver gasverket, ammoniakfabriken, eller hvilken annan fabriksinrättning som helst. Jag har blott genom ett enda exempel velat för Sällskapet framhålla huru illa det för närvarande står till med våra sundhetsförhållanden, i den förhoppning, att inom Sällskapet väcka ett ökad intresse för dylika allmänna frågor, hvarigenom nödiga förändringar till det allmännas bättnad, enligt mitt förmenande, bäst och säkrast skulle kunna åvägbringas. Ty jag är fullt öfvertygad, att t. ex. de som nu klaga öfver ammoniakfabriken, skulle vinna sitt mål, att få den förlagd utom staden, äfvensom att dylika inrättningar, som gasverket och den dermed förenade ammoniakfabriken, hädanefter icke skulle kunna anläggas midt uti en tätt befolkad stadsdel, om Läkaresällskapet delade den åsigten, att de ovilkorligt inverka menligt på de kringboendes helso tillstånd och att de icke vidare böra få anläggas i närheten

af boningshus, samt ville uttrycka den önskan, att en lag, som ordnade våra sundhetsförhållanden, med det snaraste måtte stadfästas, till förekommande af sjukdomar och olyckor af mångahanda slag.

F. A. Cederschiöld.

Hr GRÄHS bemötte några af de i denna skrifvelse gjorda anmärkningarne, redogjorde för Sundhetsnämndens åtgöranden och lagbestämmelserna angående dylika fabriker i utlandet.

Flere ledamöter begärde ordet, men på framställan af ordföranden afbröts diskussionen i anseende till den långt framskridna tiden och frågan bordlades.

Den 16 Januari.

Stadaläkaren WESTER och Prov.-Läkaren SJÖGREEN †. — RETZII stipendium. — Journaler för läkare. — Tacksägelsebref. — Biblioteket. — Hr BLIX ledamot. — Constitutio epidemica. — Ammoniakfabrik. — Prof. SÖSÖN †. — ESMARKS operation. — Hydrencephalocale posterior. — Verkningarne af köld. — Prof. KRUKENBERG †.

= Ordföranden tillkännagaf, att tvenne af Svenska Läkarekorpens medlemmar nyligen affidit, nemligen f. d. Stadaläkaren i Westervik, M. D. K. M. PEHR WILHELM WESTER, 75 år gammal, och Provincialläkaren i Råneå distrikt, M. L. CARL THIODOLF SJÖGREEN, som efter någon tids sjukdom affidit i Paralysis générale å härvarande hospital för sinnessjuke, 44 år gammal.

= Sekreteraren uppläste följande från *Karolinska Institutets Lärare-Collegium anlända skrifvelse*:

Till Svenska Läkaresällskapet.

I den skrifvelse, hvarjemte Svenska Läkaresällskapet till Karolinska medico-kirurgiska Institutets Lärare-Collegium öfverlemnade samtliga Anders Retzii stipendiifond rörande qvittenser och handlingar, behagade Sällskapet åt Lärare-Collegium uppdraga den »framtida vården af och dispositionen öfver» redan förut afgifna stipendiimedel »på sätt Lärare-Collegium finner lämpligast vara», »under vilkor att räntan af denna fond under namn af Anders Retzii stipendium årligen utdelas åt en eller flere studerande vid Institutet, såsom uppmuntran och belöning för utmärkta studier i Anatomi och Fysiologi».

På grund af det gifna förtroendet har Lärare-Collegium upprättat reglemente för nämnde stipendiifond och stipendium, och har härmed äran meddela detta reglemente till kännedom

af Läkarsällskapet, hvilket utan tvifvel fortfarande med lifligt interesse följer alla åtgöranden med afseende på den fond Dess välvilja beredt och öfverlemnadt åt läroverket. Stockholm d. 16 December 1865.

På Lärare-Collegii vägnar

GUST. VON DÜBEN.

Axel Wimmerstedt.

Reglemente för Anders Retzii Stipendiefond och Stipendium.

§ 1.

Anders Retzii stipendiefond, — bildad genom subskription på uppmaning af Svenska Läkarsällskapet och af Sällskapet öfverlemnadt till framtida vård och disposition af Karolinska medicokirurgiska Institutets Lärare-Collegium, — förvaltas i sammanhang med Institutets öfriga fonder och under samma garantier, utan att betungas af särskild förvaltningskostnad.

Fonden må icke förminska.

§ 2.

Vid hvarje händes slut utdelas fondens årliga ränteskattning under namn af Anders Retzii stipendium till en eller flere studerande vid Karolinska Institutet, såsom uppmuntran och belöning för utmärkta studier i anatomi och fysiologi.

Vid det i § 5 omnämnda sammanträde bestämmer Lärare-Collegium, efter sig företeende omständigheter, om hela åraräntan, eller blott en del, samt huru stort belopp skall i ett eller flera stipendier utdelas.

Hvad som icke utdelas skall reserveras och förräntas till ytterligare förökande af stipendium för följande år, på sätt Lärare-Collegium för hvarje gång bestämmer.

§ 3.

Att anmäla sig såsom sökande till Anders Retzii stipendium eger hvar och en som vid Institutet minst en läsetermin idkat studier i anatomi och fysiologi eller i endera.

För erhållande af stipendium fordras, utom hvad här förut säges, att sökanden under nämnde eller längre studietid vid Institutet förfärdigat ett eller flera anatomiska preparater, eller verkställt anatomisk eller fysiologisk undersökning af den beskaffenhet att de, föredragna eller i sina resultat framlagda, af Lärare-Collegium kunna såsom tillfredsställande prof antagas. Föredragna preparater tillhöra Institutets museum, inlemnade skriftliga uppsatser dess arkiv.

§ 4.

Lärare-Collegium utser någon bland sina ledamöter till Inspector Stipendii, och eger han att närmast öfvervaka och i Lärare-Collegium föredraga alla med stipendium i sammanhang stående angelägenheter.

§ 5.

Ansökningar och prof inlemnas till Inspector Stipendii före utgången af April månad hvarje år. Efter derom vid kallelsen gjordt tillkännagifvande skola de i näst påföljande Lärare-Collegium eller annat dertill särskildt bestämdt sammanträde, till granskning och afgörande företagas, och bör dervid äfven tagas i betraktande det af vederbörande lärare, öfver hvarje sig anmälade, särskildt afgifna vitsord med afseende på dennes under studietiden i allmänhet ådagalagda flit och skicklighet.

Vid bealuts fattande följas de i andra mål för Lärare-Collegium gällande föreskrifter.

§ 6.

Stipendium kan, på ny anmälan, ett följande år till samma person utdelas.

§ 7.

Stipendiat-utnämning tillkännagifves genom anslag på Institutets tabula nigra och anmäles i Svenska Läkaresällskapet.

§ 8.

Tillkännagifvande om villkoren för erhållande af stipendium å denna fond skall från hvarje läsårs början finnas å tabula nigra anslaget.

(För denna gång anlås sådant så fort som stadgar äro af Lärare-Collegium godkända och antagna.)

= Förevisades af Sekreteraren från Hr D. HEYMAN i Göteborg insända prof på *läkarejournaler*, hvilka, med 48 blad inbundna i starkt band, kosta 5 R:dr R:mt stycket.

= Sekreteraren meddelade innehållet af ett från Sällskapets nyligen invalde ledamot Professor WIGGERS i Göttingen anländt *tacksägelsebref*, som tillika innehöll ett erbjudande till Sällskapet af Prof. W:s hittills utgifna arbeten.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Degli innesti animali e della produzione artificiale delle cellule ricerche sperimentali de Cavaliere PAOLO MANTEGAZZA, con disegni copiati dal vero dal Signor GIULIO BIZZOZERO, Milano 1865. — Su le riforme legislative desiderabili pei pazzi e su le leggi amministrative desiderabili pei pazzi e pei manicomi lettera del dottor fisico CESARE CASTIGLIONE. Milano 1865. — Dello avvelenamento prodotto dal fosforo per il Dott. RANIERI BELLINI. Firenze 1864. — Sommario della clinica medica di Pavia anno 1860—61—62—63 pei Professore SALVATORE TOMMASI. Napoli 1864. — Elementi d'igiene del Dott. PAOLO MANTEGAZZA. Milano 1864. — Del Cretinismo in Lombardia relazione della commissione nominata dal r. istituto lombardo di scienze e lettere. Milano 1864. Gåfvor af Öfverläkaren SALOMON.

= Till ledamot af Sällskapet antogs Amanuensen vid Allmänna Barnbördshuset Med. Lic. CARL AUGUST BLIX.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 7 till och med Lördagen den 13 Januari 1866:

Sjukligheten temligen betydlig. — Af Variolæ hafva under veckan 38 fall och af Scarlatina 42 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 21 läkare):

Febris typhoides	4. Gonorrhœa	4. Gastritis. Enteritis..	6.
Diphtheria	7. Meningitis cerebialis	1. Colitis	2.
Angina membranacea	2. Neuralgia	3. Peritonitis	3.
Pertussis	1. Conjunctivitis	4. Icterus	1.
Cholera	1. Otitis	5. Nephritis	3.
Diarrhœa	30. Angina tons. & fauc.	65. Rheumatismus acutus	15.
Febris intermittens..	9. Pericarditis	1. Erysipelas	7.
Variolæ. Varioloides.	6. Laryngo-tracheitis ...	10. Erythema nodosum .	4.
Varicellæ	3. Brouch. Cat. bronch.	61. Urticaria	2.
Scarlatina	26. Bronchitis capillaris	2. Carbunculus	1.
Delirium tremens...	3. Pneumonia	11. Rheum. recens afebril.	2.
Intox. e vapor. carb.	1. Pleuritis	4.	
Syphilis	5. Febris gastr. simpl.	24.	
			Summa 339.

2. Å hufvudstadens sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 13 Jan. 246, hvaraf 140 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 11, angina tonsillaris 2, peritonitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 13 Jan. 152, hvaraf 66 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 9, rheumatismus 3, bronchitis 2, febr. gastr. simpl. 2, gonorrhœa 1, pneumonia 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 13 Jan. 195, hvaraf 148 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 22, febris typhoides 4, pneumonia 2, febris gastr. simpl. 2, dysenteria 1, scarlatina 1, angina tonsill. 1, laryngo tracheitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 13 Jan. 65, hvaraf 52 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febr. gastr. simpl. 3, delirium tremens 2, bronchitis 2, pneumonia 2, gastritis 2, febris intermittens 1, nephritis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, diarrhœa 2, conjunctivitis 1, pneumonia 1. — *Polikliniken*: conjunctivitis 8, diarrhœa 4, febris intermittens 2, scarlatina 2, bronchitis 2, colitis 2, otitis 1, angina tonsillaris 1, gastritis 1, urticaria 1, zona 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 13 Jan. 51; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, diarrhœa 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: vårdade qvinnor 16; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: vårdade qvinnor 16; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 13 Jan. 36; inkommen under veckan: pneumonia 1.

På *Stockholms Hospital för sinnessjuka*: sjukantalet den 13 Jan. 175, hvaraf 85 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 13 Jan. 148, hvaraf 127 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 25, gonorrhœa 1.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: gonorrhœa 11, syphilis 6.

3. *Bland de Fattiga* (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 25, scarlatina 13, diarrhœa 10, variolæ 10, angina 8, rheumatismus 8, febris intermittens 7, febris gastrica simplex 7, ophthalmia 5, pneumonia 4, febris typhoides 3, gastricismus 2, diphtheria 1, syphilis 1, erysipelas 1, meningitis

cerebralis 1, apoplexia cerebri 1, pleuritis 1, peritonitis 1, nephritis 1, metritis 1.

4. I stadens fångelser: diarrhoea 1, syphilis 1, febris gastrica simplex 1 crysipelas 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 1.

= Då åtskilliga af de ledamöter, som i sistlidne sammankomst begärt ordet i frågan om ammoniakfabriken i Klara församling, i anseende till sammanträde af Hrr Stadsfullmäktige voro hindrade att sig i Sällskapet infinna, bordlades denna fråga till påföljande sammankomst.

= Hr ROSSANDER meddelade några biografiska notiser om den nyligen (den 22 sistlidne December) aflidne Professor SCHUH i Wien.

Schuh, som var en af Tysklands mest ansedde kirurger och länge varit en af celebriteterna vid Wienskolan, der han först beklädde den oftalmiatrika lärostolen — dock endast en kort tid — samt sedan under många år en af de två kirurgiska, hade äfven utgifvit några arbeten, af hvilka hos oss mest kända äro hans: *Pathologie und Therapie der Pseudoplasmen*, ett arbete, som till och med helt nyligen blifvit i Sällskapet under en diskussion af kompetent person med loford citeradt, samt *Ueber Gesichtsneuralgien und über die Gefolge der dagegen vorgenommenen Nervenresectionen*, ett ämne, åt hvilket S. haft anledning egna en synnerlig uppmärksamhet, emedan han sjelf tidtals var plågad af en svår tic douloureux. För svenskar är särskildt Schuhs bortgång mycket att beklaga, ty han var en varm vän af vårt land. Under en resa i Sverige för många år sedan hade han blifvit mottagen med mycken uppmärksamhet och tröttnade aldrig att i ord och handling visa sin tacksamhet härför. Hvarje svensk, som kom till Wien, var hos honom en välkommen gäst, och denna hans förkärlek för svenskar var blifven ett ordspråk derstädes. Professor Schuh efterlemnar endast en dotter, gift med Professor GILEWSKY i Krakau, en ung framstående man, som i somras besökte Stockholm och som om dödsfallet notifierat Hr Rossander. Professor Schuh var vid sin bortgång 60 år gammal.

= Hr ROSSANDER redogjorde för ett fall af *Esmarks operation*, som han den 24 sistlidne Juli på lasarettet utfört:

Den sjuke var en 24 års man, som allt sedan den tidigaste barndomen haft underkäken ankyloserad, hvadan denna också var i högsta grad atrofisk. Operationen, som måst utföras genom sektion af de båda uppstigande delarne af underkäksbenet, hade ledt till ett omedelbart vackert resultat, som ännu efter 3 månader ej blifvit sämre. Patienten kunde röra sin underkäk ej obetydligt, men var dock ej fullständigt läkt, då han utskrefs från lasarettet. Hr R. lofvade att förskaffa

sig visshet om det definitiva resultatet och framdeles i tidskriften utförligt relatera fallet.

Hr SANTESSON hade ej varit närvarande vid sjelfva operationen, men hade haft tillfälle att iakttaga dess goda resultat och anmärkte, huru denna ännu jemförelsevis mindre allmänna operation med, så framt man hittills kände, lycklig utgång vore af särdeles vigt och intresse för den kirurgiska kasuistiken.

Hr NETZEL förevisade och demonstrerade ett missfoster med *Hydrencephaloccele posterior*.

Fostret, som var af qvinligt kön, fullgånget och kraftigt utvecklad, företedde å bålen och extremiteterna inga abnormiteter. Hufvudet satt nedtryckt mellan axlarna, så att fostret syntes sakna hals, och bakan var endast genom ett tjockt hudverk skiljdt från bröstet. Ansigtet var välskapadt, men pannan saknades fullkomligt, emedan pannbenen voro nedplattade och tryckta mot hufvudskålbotten. Hjessbenen voro betydligt mindre än normalt och platttryckta samt genom smala sömmar förenade med pannbenen och de rudimentära nackbenen. Några fontaneller af vanligt utseende funnos icke, utan de sammanstötande benen trängde tätt intill hvarandra. Hufvudskålshalvvet saknade sålunda här alldeles sitt normala utseende, och i dess ställe bildades af pann- och hjess-benen ett platt tak, som bildade ungefär en 90° vinkel mot ansigtsplanet. Sjelfva benstommen af hufvudet blef genom dessa förändringar reducerad till en ganska obetydlig volym, men bakom denna utsköt en med hud betäckt, fluktuerande svulst af ett 1-årigt barnhufvuds storlek. Vid basen af denna svulst kunde man känna huru dess innehåll genom en speciedaler-stor öppning i bakhufvudet kommunicerade med det inre af kraniet. Svulstens betäckningar bildades af bakhufvudets och halsens hud, hvilken isynnerhet i det bakre och nedre partiet var så utspänd, att den öfvergått till en på sina ställen nästan genomskinlig tunn hinna. Genom en från ryggraden uppåt sig fortsättande strängformig förtjockning och indragning af huden var svulsten baktill afdelad i tvenne ungefär lika stora hälfter.

Qvinnan, som födt missfostret, var en ung och välbildad förstföderska. Hon hade under hela gestationsperioden befunnit sig väl och visste ej att uppgifva någon omständighet, som efter hennes egen åsigt skulle kunna vara vållande till missbildningen. Förlossningen försiggick hastigt och lätt. Den stora svulsten bjöd sig och framföddes först, derefter hufvudet och den öfriga kroppen. Nafvelsträngen var ovanligt kort, moderkakan enligt barnmorskans uppgift i intet afseende abnorm. Fostret framföddes vid lif, respirerade temligen kraftigt, men skrek endast svagt; det afled efter ungefär 3 timmar.

Herr Netzel utbad sig att, sedan svulsten blifvit öppnad och de missbildade delarne närmare undersökta, få en annan

gång i Sällskapet utförligare redogöra för det förevisade missfostret.

= Hr SANTESSON lemnade slutligen (efter Med. Times and Gazette Decemb. 2. 1865) ett referat af Dr POUCHET'S redogörelse i Academie de Médecine för sina experimenter angående *kölds inverkan på djurorganismen*.

De slutsatser, till hvilka Dr Pouchet kommit, voro hufvudsakligen följande:

1. Till de första företeelser, som föranledas af köldens inverkan hörer kapillärkärlens sammandragning, hvilken lätt kan iakttagas under mikroskopet. Denna sammandragning är så betydlig, att ingen blodkula kan vinna tillträde, och kärlen blifva således alldeles tomma, hvilket förhållande är orsaken till de frusna delarnes blekhet.

2. Den andra företeelsen är sjelfva blodkulornas förändrade tillstånd, och äro dessa förändringar hufvudsakligen af 3 slag: dels kan kärnan lemna sitt omhölje och simma fritt omkring i bildningsvätskan, hvarvid de frigjorda kärnorna ha ett knottrigt utseende och äro mera genomskinliga än under vanliga förhållanden. Omhöljerna synas antingen sladdriga och sönderirfna eller ock upplösas de och försvinna; vidare kan kärnan kvarstanna inom omhöljet, men blir ogenomskinlig och befinner sig mer eller mindre af lägsnad från dess centrum; och slutligen kunna blodkulorna endast synas mer eller mindre naggade i kanterna samt ega en mörkare färg än vanligt. Det är hufvudsakligen i reptilernas blod, som man finner kärnorna utsprängda; hos däggdjuren iakttages deremot blodkulornas naggade beskaffenhet. Antalet af blodkolor, hvilka undergå dessa förändringar och återgå i blodomloppet, är beroende af förfrysningens utsträckning.

3. Hvarje djur, som blifvit förfruset, d. v. s. när allt dess blod förtjockats och blodkulorna blifvit förändrade, måste anses för fullkomligt dött och omöjligt att återställa till lif.

4. Då förfrysningen angripit endast en del, blir det fullkomligt förfrusna organet gangrenöst och förstördt.

5. Då en delvis förfrysning ännu ej nått sin höjd och endast ett fåtal af förändrade blodkolor inkommit i blodomloppet, är lifvet ännu ej i fara.

6. Eger förfrysningen deremot betydlig utsträckning, så dör djuret hastigt genom den stora mängd förändrade blodkolor, som vid upptinandet hastigt kastas in i blodströmmen.

7. Ett partielt förfruset djur kan lefva lång tid, om det hålles fortsfarande i sådana vilkor, att det genom kölden förändrade blodet ej inkommer i det allmänna blodomloppet, men det dör plötsligt, om man upptinar de frusna delarne, enär sålunda de förändrade blodkulorna återinkomma i blodet och göra det otjenligt till lifvets upprätthållande.

8. Vid alla fall af förfrysning orsakas döden af den omnämnda blodförändringen och ej tillfölje af intryck på nervsystemet.

9. Såsom följd af dessa facta framgår, att ju mindre hastigt frusna delar upptinas, dess mindre hastigt sker angreppet på organismen genom det förändrade blodet och desto större är äfven utsigterna för framgång vid försöken att återställa lifvet.

= Hr LEVERTIN tillkännagaf Professor KRUKENBERGS nyligen inträffade fränfälle vid 78 års ålder. Han var på sin tid en celebritet inom den medicinska världen och inrättade för längre tid tillbaka i Halle en af de första kliniker i Tyskland. Flere svenska läkare, hvaribland Generaldirektör HUSS och Hr Levertin hade hos honom åtnjutit medicinsk undervisning.

Den 23 Januari.

F. d. Prov.-Läkaren STAGNELL †. — Tacksägelsebref. — Biblioteket. — Ledamöter anmälda. — Constitutio epidemica. — Ammoniakfabrik. — Sällskapets hus.

= Ordföranden tillkännagaf att f. d. Provincialläkaren i Carlstad, R. W. O., M. D. o. K. M., PEHR ERIK STAGNELL, född i Sundsvall 1792, den 12 dennes afidit i Stockholm.

= Sekreteraren uppläste ett från Sällskapets nyligen invalde ledamot, Assessor Pharmaciæ S. M. TRIER, ankommet tacksägelsebref.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Koppepidemien i Sverige åren 1856—1862 af A. T. WISTRAND. Gåfva af författaren.

= Att till ledamöter af Svenska Läkarsällskapet antagas anmäldes af Hr SALOMON och Sekreteraren: biträdande läkaren vid Malmö hospital, Med. och Fil. Doctorn, KRISTIAN FREDRIK BERLING samt af Hr ABELIN och Sekreteraren: Amanuensen vid pediatrika kliniken, Med. Lic. JOHAN WILHELM BOSTRÖM.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 14 till och med Lördagen den 20 Januari 1866:

Sjukligheten fortfarande temligen betydlig. — Af Variolæ hafva 31 fall, samt af Scarlatina 35 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 24 läkare):

Febri typhoides	6.	Meningitis cerebialis	1.	Icterus	8.
Diphtheria	4.	Neuralgia	5.	Nephritis	1.
Pertussis	1.	Conjunctivitis	5.	Metritis	1.
Cholera nostras	2.	Otitis	1.	Rheumatismus acutus	19.
Cholera	3.	Ang. tons. & faucium	53.	Erysipelas	2.
Dysenteria	1.	Laryngo-tracheitis ..	5.	Erythema nodosum ..	1.
Diarrhœa	84.	Bronch. Cat. bronch. ..	79.	Urticaria	4.
Febri intermittens ..	5.	Bronchitis capillaris ..	1.	Zona	1.
Angina parotidea	2.	Pneumonia	15.	Carbunculus	4.
Variolæ. Varioloides ..	4.	Pleuritis	5.	Rheum. recens afebril. ..	1.
Varicellæ	5.	Febri gastr. simplex ..	20.		
Scarlatina	22.	Gastritis. Enteritis ..	2.		
Syphilis	2.	Peritonitis	3.		
Gonorrhœa	7.	Hepatitis	1.		
				Summa 381.	

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: 136 patienter på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 3, scarlatina 1, pericarditis 1, pleuritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 20 Jan. 186, hvaraf 63 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 5, gonorrhoea 3, bronchitis 2, delirium tremens 1, pneumonia 1, pleuritis 1, febris gastrica 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset & Söder*: sjukantalet den 20 Jan. 195, hvaraf 147 invärtes sjuke; inkomne under veckan: varioløe 22, bronchitis 4, febris typhoides 2, febris gastrica simplex 2, delirium tremens 1, syphilis 1, peritonitis 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset & Sabbatsberg*: sjukantalet den 20 Jan. 76, hvaraf 58 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 7, febris typhoides 2, pneumonia 2, diarrhoea 1, febris intermittens 1, scarlatina 1, delirium tremens 1, febris gastrica simplex 1, gastritis 1, nephritis 1, metritis 1, rheumatismus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, diarrhoea 4, conjunctivitis 3, scarlatina 1, otitis 1, laryngo-tracheitis 1, colitis 1, erysipelas 1, urticaria 1. — *Politikisiken*: bronchitis 6, conjunctivitis 5, gastro-enteritis 3, syphilis 2, diarrhoea 1, scarlatina 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, colitis 1, erythema nodosum 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 20 Jan. 55; inkomne under veckan: febris typhoides 2, conjunctivitis 2, gastritis 1, nephritis 1, pemphigus 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 14; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 12; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 20 Jan. 37; intet fall af akut sjukdom har under veckan intagits.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 20 Jan. 173, hvaraf 83 mankøn och 90 qvinkøn.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 20 Jan. 145, hvaraf 126 från staden och 20 från länet; inkomne: syphilis 22, gonorrhoea 3.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 7.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 26, diarrhoea 18, angina tonsillaris 12, febris intermittens 9, scarlatina 9, rheumatismus 9, gastricismus 6, febris gastrica simplex 5, varioløe 5, febris typhoides 4, apoplexia cerebri 4, laryngitis 3, pneumonia 3, gastritis et enteritis 2, syphilis 2, diphtheria 1, meningitis cerebri 1, neuralgia 1, ophthalmia 1, otitis 1, peritonitis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: rheumatismus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 4, febris gastrica simplex 2, conjunctivitis 1, angina tonsillaris 1.

• Bland anmälda sjukdomsfall hade Hr LAMM anfört 9 å Södermalm förekommande, dels enkla, dels med kräkningar komplicerade diarréer, såsom härledande sig af begagnande af vatten från *brunnen i Brunnsbacken*, hvilken nyligen blifvit åt allmänheten upplåten, sedan den en längre tid bortåt i anseende till derinvid pågående jernvägsarbeten varit tillstängd.

I egenskap af förste Stadsläkare upplyste Hr CARLSON att sedan anmälan till honom ingått derom, att åtskilliga sjukdomsfall å söder inträffat, hvilka ansågos föranledda genom förtärande af vatten från nämde brunn, hvilket egde en fadd och elak smak, hade han genast gått i författning om brunne

stängande och öppnande i dess ställe af en vattenkastare tätt bredvid till allmänhetens tjänst. Först efter verkställd undersökning af vattnet och sedan brunnen blifvit rensad skulle densamma ånyo upplåtas.

I Hr LEWINS praktik i ofvannämnda stadsdel hade äfven en liten lokal epidemi af gastro-intestinala åkommor visat sig, hvaribland flera fall af kolik och diarré, två fall af cholera nostras samt ett fall af dysenteri. Vattnet i den nyöppnade brunnen, hvilken eljest anses såsom en af de bästa i Stockholm, hade nu haft en underlig smak och snart satt betydlig fällning. Någon annan orsak än vattnet hade ej kunnat utfinnas.

Hr WISTRAND, HILAR. befarade andra föranledande omständigheter, då inom åtskilliga familjer, som begagnat nämnda vatten, intet sjukdomsfall uppstått, och då äfven i de längre bort belägna kvarteren å söder, som hemtat sitt vatten från annat håll, ett ovanligt antal diarréer på sednaste tiden förekommit. Ansåg för öfrigt önskligt att brunnen ju förr dess heldre upprensades, så att vattenledningen, hvilken för närvarande ej eger mer än trenne filtrerbassiner, ej för mycket anlidades.

Hr MALMSTEN ansåg att rensning af brunnen borde ha föregått dess öppnande till allmänhetens begagnande och påpekade i öfrigt det egendomliga förhållande att i Stockholm åkarestationer vanligen äro belägna i det närmaste grannskap af stadens brunnar, till föga fromma för dricksvattnet.

Äfven Ordföranden samt Hrr CEDERSCHJÖLD, SONDEN och THOLANDER yttrade sig i denna diskussion.

= Uptogs till fortsatt diskussion den tvenne gånger bordlagda, af Hr CEDERSCHJÖLD väckta frågan om de hygieniska olägenheterna af en i Clara församling belägen *ammoniakfabrik*.

Hr GRÄHS anhöll att få till protokollet anmärkt, att han, då detta ärende första gången förevar i Läkaresällskapet, redogjort för behandlingen af detsamma uti Sundhetsnämnden, hvarvid han tillika upplyst att de personer i Clara församling, som anförde klagomål öfver den ifrågavarande ammoniakfabriken, gjort detta innan frågan varit behandlad af Nämnden, således innan Nämnden tagit kännedom derom och innan fabriken var oktrojerad och fästade Hr G. Sällskapets uppmärksamhet derpå att Sundhetsnämnden med stöd af det utlåtande, som, efter inspektion af fabriken och tagen kännedom om operationerna derinom, blifvit afgifvet af Professoren Frih. Fock och Medicinalrådet CARLSON, lemnat sitt medgifvande till fabriken fortsatta gång, men så bindande och vilkorligt att så framt fabrikanter ej kunde iakttaga och verkställa hvad han sig tillförband,

fabriken icke borde få existera. Hr G. meddelade efter Sundhetsnämndens protokoll såväl nämde Herrars utlåtande som Sundhetsnämndens resolution. — Beträffande andra delen af frågan eller behofvet af en Sundhetslagstiftning instämde Hr G. helt och hållet i Hr Cederschjölds åsigt, och delgaf Läkaresällskapet följande af honom gjord, motiverad framställning derom inom Sundhetsnämnden, hvars innehåll och tendens Sundhetsnämnden godkände, ehuru Nämnden ännu icke gått dessa önskingar till möte:

Den 10 Juni 1864. Dr Gråhs androg följande:

»Instruktionen för Stockholms stads Sundhetsnämnd påbjuder såsom denna Nämnds hufvudsakliga åliggande att »vaka öfver hufvudstadens helso- och sjukvård», och formulerar i några vissa mom. hvad densamma med hänseende dertill har att iakttaga. Hvad *sjukvården* angår kunna dessa allmänna stadganden vara tillfyllest, enär området för denna del af Sundhetsnämndens verksamhet, om äfven omständigheterna kräfva dess utvidgning, är temligen bestämdt, och åtgörandena inom detsamma hafva en af erfarenheten gifven norm att följa. Annorlunda är det med *allmänna helsovården*. De frågor den omfattar, äro så många och svåra, och begreppen om deras ingripande vigt för samhället så olika och dertill så otillräckligt utvecklade, att det måste blifva nödigt att uppmäta och bestämma det fält, inom hvilken den bör komma att verka. Särdeles angeläget torde detta blifva just för sjelfva den myndighet, som skall hafva sorgfällig uppmärksamhet på stadens sundhetstillstånd, och på de förhållanden, hvilka kunna derpå inverka, dels derföre att denna myndighet klart och tydligt må fatta sin bestämmelse och veta hvad den har att göra, dels ock på det den icke må råka i kollision med enskildt rätt och anses handla utöfver sin befogenhet, hvaraf följden lättligen blifver, att dessa föreskrifter gäckas och dess inflytande förlamas. Det fordras således för helsovårdens handhavande en ordnad princip iklädd form af *lag* eller *stadga*, och hvad Stockholm beträffar, ligger behofvet deraf högst tydligt för ögonen. Genom en sådan lag kunna nemligen vetenskapliga rön och sanningar i större utsträckning tillgodogöras, Sundhetsnämndens bestyr bättre regleras, och anordningarne lända det allmänna till större gagn; utan den blifver, enligt min tanka, någon sundhetsreform icke möjlig. Historiken öfver hithörande angelägenheter i andra länder visar ock, att det mål, helsovården med alla dess åtgärder åsyftar — nemligen förbättrandet af allmänna helso- tillståndet och beredandet af trefnad, välfärd och moralisk förbättring inom samhällena — svårigen kan vinnas utan stöd af förut träffade ändamålsenliga lagstiftningsåtgärder.

Med anledning af hvad jag sålunda haft äran anföra, tillåter jag mig föreslå, att Stockholms stads Sundhetsnämnd måtte, genom anmälan af ärendet hos Herr Öfverståthållaren och Herrar Stadsfullmäktige, foga anstalt om nedsättandet af en komité af sakkunniga personer, som finge åt sig uppdraget utarbetandet af ett förslag till Helsovårdalag för Stockholms Stad.»

Hr G. tillade, att hvad han yttrat, blifvit sagdt hvarken för att i ena afseendet försvara Sundhetsnämnden eller i det andra klandradensamma, utan blott för att visa att begge de angelägenheter Hr Cederschjöld framhållit varit föremål för Sundhetsnämndens omsorg.

Hr G. fästade slutligen Läkaresällskapets uppmärksamhet på Sundhetsnämndens besynnerliga ställning såsom myndighet, i det nemligen den K. Instruksjonen för densamma proklamerar den såsom egande »inseende öfver hufvudstadens allmänna helsovård» under det att Drätselnämndens 3:dje afdelning, enligt för Drätselnämnden fastställd instruksjon behandlar och ombesörjer ärenden »som röra gatuläggning, lyshållning och vattenledning», d. v. s. ett stort antal hygieniska angelägenheter, såsom gators och rännstenars beskaffenhet, allmänna platser, aflopp, takrännor, afloppstrummor, dränering, vattenledning, allmänna vattenkastare, brunnar m. m. med hvilka alla angelägenheter Sundhetsnämnden icke synes få mycket att skaffa om icke tillfälligtvis eller undantagsvis.

Hr CARLSON ville med anledning af Hr Cederschjölds anförande vid föregående sammanträde lemna några upplysningar.

Hr C. delade med Hr Cederschjöld den åsigt att gasverket med sin nuvarande belägenhet och under nuvarande förhållanden högst menligt inverkade på kringboendes helsa. Såsom ledamot i den komité, hvilken afgaf förslag till ordnande af gaslysningen i Stockholm, hade han ock varnat för verkets anläggande vid Clara sjö, såväl derföre att vattnet i ofvannämde sjö genom orenlighet från detsamma skulle blifva oanvändbart till hushållsbehof, som att den i öfrigt mindre sunda trakten skulle blifva ännu mera ohelso-sam. Hr C. föreslog deremot gasverkets anläggande på Ladugårdslandet vid Saltsjön, der plats kunde erhållas, som var mer fri och mindre tätt bebyggd än trakten kring Clara sjö. Då emellertid afseende ej fästades vid denna åsigt, förklarade sig Hr C. ej vidare vilja deltaga i ordnande af en anläggning, hvilken i hans tanke för Stockholm skulle medföra ganska vådliga följder i sanitärt hänseende, på hvilket menliga förhållande han ock sedermera tid efter annan fästat Öfverståthållareembetets uppmärksamhet, utan att ändring kunnat vinnas, hvartill orsaken torde kunna igenfinnas i den konsideration vederbörande ansågo sig böra visa för en anläggning, som för det allmänna är af den stora betydighet som gasverket. — Då detta mest skadar genom det s. k. gasvattnet, som tappats antingen direkte i sjön eller fått utrinna på marken och sedan bana sig väg till sjön; då detta vatten uppgående tidtals till en kvantitet af 1000 kannor och deröfver på dygnet, icke kunnat för den stora kostnaden borttransporteras till något ställe, der det icke skadade och då slutligen en fabrikant erbjöd sig att förbruka detta vatten, ansåg Hr C. att Sundhetsnämnden tillgodosåg stadens intresse genom att tillstyrka den ifrågavarande ammoniakfabrikens bedrifvande under sådana vilkor att fabrikationen blefve oskadlig samt att Nämnden på så sätt föredragit ett mindre ondt framför ett större. Om fabrikanten underlåtit att fullgöra dessa vilkor stod det öppet för en hvar, som häraf ansåg sig lida, att derom på ort och ställe som

vederbör göra anmälan, då fabrikationen kunde förbjudas. — Åtskilliga kringboende begärde äfven hos Sundhetsnämnden förbud mot fabriken anläggande, men skrifvelsen härom inkom, som äfven Hr Grähs meddelat, innan frågan varit under Nämndens pröfning. Denna var härvid icke vederbörlig myndighet, utan Öfverståthållareembetet, hos hvilket klaganderna sedan egt att framställa sina yrkanden, sedan det visat sig att de fått erfarra menliga inverknigar af fabrikationen och fabriken sålunda icke fullgjort de vilkor, under hvilka tillverkningen honom meddelats.

Hr Grähs hade i sitt yttrande beklagat, att Sundhetsnämnden icke ännu fästat förtjent afseende vid hans förslag till åtgärders vidtagande, för erhållande af en Sundhetslag för Stockholm. Förhållandet härmed var följande: Sedan Sundhetsnämnden var bildad och Hr Carlson sålunda hoppades, att genom dess medverkan skulle kunna vinnas de sanitära förbättringar, hvilka förut kunde anses som fromma önsknigar, men dess verksamhet i många afseenden skulle hämmas om den icke hade en sundhetslag att stödja sig vid, anhöll han hos Öfverståthållaren om uppdragande åt en komité, att afgifva förslag till en sådan lag, hvartill då lemnades bifall. Då Hr Grähs någon tid derefter framställde för Nämnden sitt förslag, upplyste dess vice ordförande, som af Öfverståthållaren blifvit anmodad att fungera som ordförande i den af Hr Carlson föreslagna komité, att frågan redan var å bane, och hemställde huruvida Nämnden ansåg sig böra under sådana förhållanden vidtaga någon åtgärd. Nämndens ledamöter, som enhälligt instämde i den af Hr Grähs uttalade åsigt om behöfvat af en sundhetslag för Stockholm, ansågo sig icke behöfva dervid något åtgöra, då Öfverståthållaren redan tagit frågan om hand. Då det emellertid icke lyckades Öfverståthållaren att finna lämpliga personer, som voro villiga att åtaga sig detta både svåra och mödosamma uppdrag, och Hr Grähs åter framkom med sitt förslag, ansåg Nämnden sig oförhindrad att upptaga frågan och vidtaga de åtgärder, hvilka bäst skulle leda till det af Hr Grähs afsedda mål.

Hr Grähs hade äfven i sitt yttrande fästat uppmärksamheten derpå, att efter nu gällande kommunallag Sundhetsnämnden icke egde befogenhet i afseende på gatuläggning och vattenledning, ehuru det sätt, på hvilket isynnerhet rännstenar och afloppstrummor anläggas och skötas samt vattenspolning användes, i hög grad inverkar på sundheten. Hr C. instämde helt och hållet med Hr Grähs deruti, att detta förhållande förtjente rättas och hoppades att en omarbetning af kommunallagen, väl behöflig äfven i andra afseenden, snart nog skulle framstå såsom nödvändig.

Hr WISTRAND, HILAR. anmärkte att kontraktet mellan gasbolaget och styrelsen f. n. ej kan brytas. Man får därför inskränka sig till att söka minska dess olägenheter. Afloppstrummorna i Clara församling äro äfven högst olämpliga, men då stora förändringar förestå i denna trakt i anseende till den stundande anläggningen af jernvägen och dertill hörande bangård, vore det ej praktiskt att bestämma förändring af afloppstrummornas läge förr än

»Svannämnda storartade företag blifvit satta i verket eller åtminstone bestämda ritningar deröfver uppgjorda och antagna.

Hr HAMBERG yttrade sig angående ammoniakfabriken, hvilken han nyligen besökt och hvars olägenheter han fann svåra att afhjelpa. Lukten af vätesvafva är alltid kännbar och vissa dagar särdeles stark och odräglig samt den stinkande orenligheten i afloppetrumman flera fot djup. — Hr Hamberg uttalade sig i öfrigt mot den härstädes använda metod för gatueuhållning, som med all slags orenlighet småningom utfyller hufvudstadens i sig sjelfva rena och med sandbotten försedda vattendrag.

Hr KEY, som anmärkt att de i fabriken närhet boende twifvelsutän hade rätt att fordra det ingen stank från densamma emanerade, önskade att veta om denna stank verkligen visat sig för helsan skadlig och om sjukligheten i denna trakt af Clara församling är betydligare än annorstädes, hvilket bäst af fattigläkarens rapporter torde kunna upplysas.

Hr Cederschjöld besvarade några af de anmärkningar som blifvit gjorda med anledning af hans anförande. — Angående hvad Hr Grähs yttrat om Sundhetsnämndens åtgöranden i och för erhållandet af en sundhetslag, så syntes det Hr C. som om detta gäfvade ökad vikt åt hans framställning i ämnet, då man besinnar att en ledamot af Sundhetsnämnden med den sakkännedom i allt hvad till hygienien hörer, som Hr Grähs, likväl oaktadt upprepade uppmaningar, icke förmått bringa frågan om sundhetslag längre än att den blifvit gång efter annan undanskjuten. — Hr Carlsons yttrande, att den ifrågakvarande fabriken icke skulle medföra några olägenheter, om densamma bedrefs under vissa vilkor, ville Hr C. icke förneka, ehuru detsamma stod i strid mot Sundhetsnämndens afgifna utlåtande »att dessa fabriker alltid verka mer eller mindre skadligt på de kringboendes helsotillstånd.» Men då dels Hr Hamberg upplyst att det vore förenadt med stora svårigheter att afslägsna olägenheterna af fabriken och det dels lär vara svårt om icke omöjligt att vaka öfver de nödiga försigtighetsmåttens vederbörliga iakttagande, så fruktade Hr C. för sin del att ingenting kunde vinnas genom reglementerande i detta hänseende. — Riktigheten af Hr Keys anmärkning erkände Hr C. så mycket heldre, som han sjelf önskat till sitt anförande bifoga statistiska uppgifter i detta hänseende, hvilket dock mött allt för stora svårigheter. Hr C. ville blott nämna att åtskilliga personer för honom uppgifvit, att de af ångorna från fabriken haft kvaljningar och kräkningar samt svindel, hvilket Hr C. ansåg vara verkliga förgiftningssymtom. Erinrade för öfrigt om pudretfabriken på Fjäderholmarna, som upphörde först sedan bolaget blifvit till domstol instämt (för förgiftning), oaktadt till denna anklagelse inga statistiska uppgifter om sjuklighet eller dödlighet blifvit bifogade. Slutligen ansåg Hr C. att om för närvarande den ifrågakvarande fabriken hufvudsakligen medförde obehag för de kringboende, förhållandet skulle blifva helt annat vid en utbrytande cholera eller typhus-epidemi, då sannolikt denna

trakt skulle företrädesvis hotas af den härjande farsoten, på sär-
erfarenheten visat i andra länder.

Hrr Key, ROSSANDEK och SANDAHL O. instämde med Hr Ceder-
derschjöld.

Ordföranden yttrade den åsigt, att sådana fabriker, från hvilka
stänkande och för helsan menliga afsöndringar kunde spridas, borde
från första början anläggas utom städerna; men att de fabriker af
dylik art, hvilka redan funnos anlagda inuti städerna icke kunde
eller borde förbjudas förr, än alla förständiganden från myndighe-
ternas sida om de ohelsosamma biprodukternas undanrödjande eller
oskadliggörande såsom vilkor för fabriken fortsatta drift visat sig
vara överksamma. — I sammanhang härmed anförde ordföranden
exempel som visade huruledes dylika förständiganden tvingat fabri-
kanten att vidtaga åtgärder, hvilka medfört önskad verkan till och
med i sådana fall, då man skulle hafva ansett det knappast vara
möjligt.

Såsom resultat af diskussionen föreslog Ordföranden att
Läkaresällskapet skulle i allmänhet uttala den mening: att
ångor af vätesvafva, sådana som för närvarande utvecklas från
ifrågavarande fabrik, icke allenast äro för luktorganet högst
obehagliga, utan ock för helsan menliga; och att det vore önsk-
ligt om hvarje fabrik, som på de kringboendes helsotillstånd
kunde yttra ett menligt inflytande, antingen strängt ålades att
vidtaga sådana åtgärder, hvarigenom dylika skadliga verkningar
förekommes, eller rent af förbjödes, i händelse fabrikanten vi-
sade sig icke kunna eller vilja vidtaga för ändamålet fullt verk-
samma åtgärder.

Häruti instämde Läkaresällskapet.

= Ordföranden tillkännagaf att uppgjorda *planritningar*
öfver föreslagna förändringar och tillbyggnader af Sällskapets
hus, för de ledamöter, som deraf ville taga del, funnos till be-
seende i Sällskapets lokal.

Den 30 Januari.

Biblioteket. — Hrr BERLING och BOSTRÖM ledamöter. — Constitutio epidemica.
— Testamente. — Byggnadsfrågan. — Fettmetamorfos. — Siége de la
faculté du langage articulé. — Bref från Hr LOVÉN K.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Archiv for Pharmacie og technisk Chemie af S. M. TRIEB
Kjøbenhavn. Årgången 1865. Utbyte mot Hygien. — E. A. SCHAR-
LINGS »Bidrag til at oplyse de Forhold, under hvilke Chemien har
været dyrket i Danmark.» En Anmeldelse, indeholdende to hidtil

strykte Indlæg af H. C. ØRSTED. Ved S. M. TRIER. Kjøbenhavn 858. — BERGNART CARL LEVY. Notiser om Apothekarne i Norge. Ved Dr I. G. BURMAN-BECKER. Gåfvor från Assessor Pharmacie S. M. TRIER.

= Till ledamöter af Svenska Läkaresällskapet antogos: Biträdande läkaren vid Malmö hospital, M. och Fil. Doctorn, KRISTIAN FREDRIK BERLING samt Amanuensen vid pediatrika kliniken, Med. Lic. BOSTRÖM.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 21 till och med Lördagen den 27 Januari 1866:

Sjukligheten betydlig. — Af Variolæ hafva 30 fall, samt af Scarlatina 36 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 24 läkare):

Febris typhoides.....	6. Gonorrhœa	7. Gastritis. Enteritis.	2.
Mening. cerebro-spin.	1. Meningitis cerebri	1. Colitis	1.
Diphtheria.....	5. Tetanus. Trismus...	1. Typhlit. & Perityphl.	3.
Angina membranacea	1. Apoplexia cerebri...	1. Peritonitis.....	2.
Pertussis	1. Neuralgia	4. Icterus	2.
Cholera nostras.....	1. Conjunctivitis	10. Nephritis	5.
Cholera.....	4. Otitis	7. Metritis	3.
Dysenteria.....	3. Ang. tons. & faucium	82. Rheumatismus acutus	13.
Diarrhœa	139. Pyæmia	1. Erysipelas	6.
Febris intermittens...	8. Thrombosis. Embolia	1. Urticaria	5.
Angina parotidea ...	2. Laryngo-tracheitis ..	13. Furunculus	3.
Variolæ. Varioloides	12. Bronch. Cat. bronch.	92. Carbunculus.....	4.
Varicellæ	3. Bronchitis capillaris.	1.	
Scarlatina	25. Pneumonia	10.	Summa 517.
Delirium tremens....	1. Pleuritis	4.	
Syphilis	1. Febris gastr. simplex	20.	

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafmer-lasarettet*: sjukantalet den 27 Jan. 253, hvaraf 145 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: scarlatina 2, delirium tremens 2, bronchitis 2, febris typhoides 1, apoplexia cerebri 1, pneumonia 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 27 Jan. 150, hvaraf 71 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 5, syphilis 4, febris intermittens 1, delirium tremens 1, gonorrhœa 1, conjunctivitis 1, pneumonia 1, colitis 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 27 Jan. 198, hvaraf 151 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 15, febris gastrica simplex 4, rheumatismus 4, syphilis 2, dysenteria 1, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 27 Jan. 74, hvaraf 60 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, rheumatismus 3, delirium tremens 1, endocarditis 1, bronchitis 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhœa 5, bronchitis 5, gastritis 3, variolæ 2, conjunctivitis 2, syphilis 1, angina tonsillaris 1, nephritis 1. — *Polikliniken*: conjunctivitis 6, bronchitis 6, gastritis 4, diarrhœa 2, syphilis 2, scarlatina 1, pneumonia 1, urticaria 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 27 Jan. 53; inkomne under veckan: scarlatina 1, conjunctivitis 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 16; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 27 Jan. 35; inkomne under veckan nephritis (post scarlatinam) 2, pleuritis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 27 Jan. 174, hvuru 82 mankön och 92 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 27 Jan. 170, hvuru 144 från staden och 26 från länet; inkomne: syphilis 21, gonorrhoea 8.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: gonorrhoea 4, syphilis 2.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 3, diarrhoea 14, febris intermittens 8, scarlatina 8, febris gastrica simplex 1, rheumatismus 8, angina tonsillaris 6, pneumonia 4, gastricismus 4, meningitis cerebri 2, ophthalmia 2, pertussis 1, variolæ 1, syphilis 1, pleuritis 1, peritonitis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: pneumonia 2, delirium tremens 1, rheumatismus 1
Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 5, febris gastrica simplex 3.

= Ordföranden tillkännagaf att genom *testamentarisk disposition* af framlidne f. d. Provincialläkaren och R. W. O. P. E. STAGNELL, en betydlig donation kommer att tillfalla *Schaumkellska fonden*. — Testamentet, som i afskrift genom sterbhusets utredningsmän blifvit Sällskapets komité tillståndt egde i den punkt som berörde ofvannämde donation följande lydelse:

»Hvad härefter ytterligare återstår tillfaller Schaumkellska »pensionsfonden för Svenska Läkares fattiga Enkor och barn: »med vilkor att å det erhållna kapitalet lemna min broder. »Fredrik Stagnell, årligen under hans lifstid, fem procents ränta: »om han återkommer till Sverige och sig såsom behöfvande an- »mäler. Han är född i Sundsvall omkring år 1800, lemnade »för många år sedan fäderneslandet; och har på 25 års tid in- »gen säker underrättelse om honom erhållits.»

Komitén hade utsett Hr Kamreraren J. F. FORSTRAND att vederbörligen bevaka nämnda testamante, hvilket val af Sällskapet godkändes.

På framställan af Ordföranden fattades beslut att en tack-sägelseskrifvelse skulle uppsättas, för att till den aflidnes enka öfverlemnas.

= Sekreteraren uppläste ur komitéprotokollet för dagen följande redogörelse för *komiterades åtgärder i byggnadsfrågan*.

Den af Sekreteraren, enligt komitébeslut af den 23 innevarande Januari, uppsatta redogörelsen hade följande lydelse:

För Svenska Läkarsällskapet får härmed dess komité afgifva redogörelse för sina åtgärder med afseende på det uppdrag, som den 2 sistlidne Maj blifvit komiterade öfverlemnadt, nemligen »att, utan vidare bestämmande angående »platsen, åt Sällskapet söka förskaffa en lämpligare lokal, än den närvarande »och få komiterade jemte ritningar och kostnadsförslag öfver projekterad till- »byggnad och förändring af Sällskapets nu egande hus m. m., för Sällskapet »framlägga en resumé af dess närvarande penningställning.

Svenska Läkaresällskapet, som genom testamente af Lifmedicus M. L. WENNER år 1818 erhållit framtida nyttjanderätt af våningen en trappa upp i huset N:o 19 Nya Kungaholmsbrogatan, och sedermera den 23 Maj år 1821 genom köp förvärfvat samma egendom, hvarå laga fasta sedermera vunnits, hade under en lång följd af år i denna lokal tillräckligt utrymme för sina sammanträden. I mån af det tilltagande antalet medlemmar och bibliotekets tillväxt började dock utrymmet småningom tryta och redan för längre tid tillbaka väcktes fråga om beredande af rymligare lokal för Sällskapets sammanträden. Förändring och tillbyggnad af Sällskapets hus blefvo äfven år 1859 projekterade och deesenritningar deröfver äfven uppgjorda, jemte ett approximativt kostnadsförslag, slutande på en summa af 30000 Rdr, men då Sällskapet ej fann något af förslagen fullt ändamålsenligt, blef frågan härom tills vidare uppskjuten. — Sällskapets komité, som väl insåg behovet af den yrkade förändringen, var emellertid fortfarande betänkt på något åtgörande i detta hänseende, vare sig genom inköp af annan centralt belägen och till salu varande egendom, eller genom tillbyggnad efter annan plan af Sällskapets hus. Till följe af de höga inköpsprisen på passande egendom och den innehafda tomtens ringa utsträckning, mötte dock båda dessa förslag betydliga svårigheter. Obehaget vid sammankomsterna, som ända till trängsel besöktes, tilltog emellertid allt mera. Hr MALMSTEN upptog då, i sammanträdet den 2 Maj förlidet år, änyo frågan och framställde den önskan, att, då redan sedan längre tid tillbaka Sällskapets Sessionsal ej erbjöd tillräckligt utrymme, utan vore trång och osund, någon förändring härutinnan af rent sanitära skäl snart borde vidtagas samt att beredandet af bättre och rymligare lokal borde uppdragas åt Sällskapets komité. Efter af ordföranden framställd proposition, instämde Sällskapet i denna Hr Malmstens motion och erhöill komitén, som ofvan är sagdt, »utan vidare bestämmande angående platsen, uppdraget att åt Sällskapet söka förskaffa en lämpligare lokal än den närvarande».

Under sistförflutna sommar diskuterades frågan vid alla komiténs sammankomster och Hr CARLSON och THOLANDER såsom »husets sädiler» utsågos att taga ärendet i närmaste öfvervägande, samt satte sig i sådant afseende i förbindelse med en arkitekt, hvarjemte Sällskapet på derom af komiten framställd begäran beslöt, att denne arkitekt mot lämplig ersättning egde att uppgöra erforderliga planritningar för Sällskapets blifvande lokal. Då emellertid Sällskapets tomt fortfarande ansågs väl trång att för ändamålet användas, men åtskilliga tomter förslagsvis till inköpande uppgäfvo, hvilkas egare under sommaren voro frånvarande, kunde likväl tills vidare intet till saken åtgöras. — De tomter, hvarom fråga sedermera närmast upptod voro Lejonhufvudska tomten, tillhörig N:o 10 Drottninggatan och belägen midt emot Läkaresällskapet, samt en tomt vid Regeringsgatan N:o 28 tillhörande Juveleraren Hammer. Båda dessa förslag ansågo likväl komiterade efter derom företagna öfverläggningar böra öfvergifvas, dels till följe af de högst betydande kostnader i afseende på den förra, och dels svårigheten att hvad den sednare beträffar erhålla bestämdt besked af egaren. Äfvenså förkastades projektet att från grunden uppföra ny byggnad å Sällskapets nuvarande tomt, förslag om förhyrande af annan lokal m. fl. — I komitén väcktes deremot projekt till förändring af Sällskapets hus utan nybyggnad från grunden, och, sedan detta projekt jemte åtskilliga alternativa förslag, blifvit diskuteradt, stadnade komiterade slutligen i den åsigt att då tjenlig tomt för närvarande ej utan allt för stor pekuniär uppföring stode att erhålla, förökadt utrymme lämpligast och med den relativt minst betydliga kostnad torde kunna beredas genom antagande af ofvannämnde förslag, hvilket hufvudsakligen åsyftar följande förändringar:

Till vinnande af utrymme nedrifvas trapporna och förläggas i en särskild trappbyggnad å gårdens östra sida, hvilken genom en direkt gångport sättes i förbindelse med gatan.

Andra våningen användes i dess helhet till lokal för Sällskapets sammankomster och dess bibliotek, och utgöres denna lokal af en tambur, en sessionsal, upptagande husets hela bredd, således i det närmaste dubbelt så bred och lika lång som det närvarande samlingsrummet, samt ett tillhörande läs- och konversationsrum i flygeln, och skulle för andra våningens höjande till omkring 16 fot tredje våningen borttagas.

Första våningen förändras till boställarum åt Sekreteraren.

Bottenvåningen skulle inrymma rum åt bibliotekarien, portvaktarstuga m. m.

För uppgörande af planritningar i denna riktning beslöt komitén att vid tala Kongl. Arkitekten J. F. ANOM, hvarjemte beslut fattades att de nuvarande hyresgästerna till instundande fardag den 1 nästkommande April skulle uppsägas, samt att anmälan i Sällskapet skulle göras om hyresersättning åt Sekreteraren och Bibliotekarien för den tid de, ifall det projekterade byggnadsföretaget af Sällskapet antages, ej kunna bebo sina boställalägenheter.

De planritningar och detaljerade kostnadsförslag, som enligt förenämnda beslut för komitén framlades och i extra sammankomst den 23 innevarande Januari genomgingos och diskuterades, ansågo sig komiterade i hufvudsak kunna gilla och hos Sällskapet förorda. — Beslut fattades äfven derom, att ifall det projekterade tillbyggnaden, hvilken enligt uppgift skulle kunna fullbordas från April månads ingång till Oktober månads slut innevarande år, komme att sättas i verket, komiterade hos Sällskapet skulle föreslå att en eller flere af Sällskapets ledamöter borde utses att med förslaget verkställande taga befattning, uppgöra nödiga arbets-entreprenad-kontrakter och öfver byggnadsarbetena hafva tillsyn, med rättighet att vidtaga smärre förändringar, som under arbetets fortgång kunde prövas ändamålsenliga och nödvändiga.

Medföljande 5 blad, upptagande byggnadsritningarne, utvisa de föreslagna förändringarne och deraf beroende tillbyggnad. Enligt likaledes bifogade kostnadsförslaget, skulle de erforderliga kostnaderna, såväl för sjelfva byggnaden som för yttre puts och väggfasta inredningen belöpa sig till Rdr 32,000 Rmt, hvilket belopp i betraktande af de rikligt beräknade specialsummorna icke torde behöfva öferskridas.

Till denna kostnad komma likväl åtskilliga andra med byggnadsföretaget förenade utgifter, såsom hyresersättning för Sekreterare och Bibliotekarie, hyra för samlingslokal, arfvode åt en byggnadskunnig uppsyningsman, kostnaden för ritningarnes uppgörande, inledande af gas och vatten m. m., hvilka utgifter sannolika belopp komitén för det närvarande ej kan uppgifva, men som föga torde öfverstiga 3,500 rdr. Bibliotekets flyttning lär icke föranleda betydligare kostnad, då, enligt Hr v. DUBENS erbjudande, plats för detsamma under tiden kunde beredas å Karolinska Institutet.

Andra utgifter, som af en ny och större lokal föranledas angå bokskåpens förändring, möblers anskaffande m. m.

Enligt Revisionsberättelsen för Räkenskapsåret 1864—1865 egde Sällskapet i kontant behållning Rdr 35,685 Rmt, deri inberäknadt byggnadsfondens belopp 9,104 Rdr. Tillgång finnes sålunda till byggnadsföretagets utförande, utan att Sällskapet behöfver skuldsätta sig. Men på samma gång försvinna de förut såsom hyres- och räntemedel ingående kontanta inkomsterna, så att för de årliga utgifterna ingen annan tillgång kan beredas, än genom inflytande årsavgifter. De förra utgifterna uppgingo förledet år till Rdr 1,247 Rmt och torde i en ny större lokal ej blifva mindre; årsavgifterna kunna efter deras nuvarande belopp ej beräknas högre än till omkring 1,000 Rdr; således torde, enligt komiterades åsigt, de förra icke kunna för framtiden bestridas utan en förhöjning, måhända en fördubbling af årsavgifterna.

Denna § justerades.

Ordföranden redogjorde för de uppgjorda planritningarne öfver föreslagna förändringar och tillbyggnader å Sällskapets hus, hvilka sedan förra sammankomsten till besende funnits framlagda i Sällskapets lokal.

Hr CARLSON redogjorde närmare för de åtgärder han och Hr THOLANDER förliden sommar och höst vidtagit för ernående af den *Hammerska tomten* vid Regeringsgatan N° 28, utan att önskad öfverenskommelse då kunnat träffas. Egaren hade emellertid nu skriftligen inlemnadt köpevilkoren, som af Hr C. upplästes; och blef detta förslag på begäran af Hr C. bordlagdt.

Hr KEY gjorde åtskilliga anmärkningar mot det uppgjorda förslaget om nybyggnad och förändring å Sällskapets hus samt ansåg att det trånge utrymmet å tomten omöjliggjorde antagandet af detta förslag, som nu bordlades.

Sällskapet uppdrog åt Hrr Carlson, Key och Tholander att med egaren till *N: 28* Regeringsgatan söka vinna förändrade och mera bestämda köpevilkor och skulle aproximativt kostnadsförslag för uppförande af nybyggnad å nämde tomt till nästa sammankomst af ofvannämnda komiterade afgifvas.

= Hr KEY öfverlemnade skriftligen till protokollet ett referat öfver »*Fettmetamorfos af djurkroppens parenkymer, företrädesvis i musklerna och hjertat, såsom en allmän patologisk-anatomisk förändring vid akuta och kroniska intoxikationer genom organiska och oorganiska gifter af Dr Hugo Senfleben.*» Denna uppsats skulle i tidskriften införas.

= Frih. v. DÜBEN, som några gånger förut i Sällskapet redogjort för undersökningar om hjernans struktur och funktioner, ville på särskild föranledning omtala Dr P. BROCAS gjorda iakttagelser öfver hvad denne benämner »*Siège de la faculté du langage articulé.*»

Sedan omkring år 1825 hade BOUILLAUD uttalat den åsigt att hjernans främre lober styrde talet och derpå anført bevis, hemtade från den kliniska iakttagelsen och sektionbordet, och denna åsigt försvarade han fortfarande, onktadt flera fall framdragits, hvilka synas motsäga det gjorda antagandet. Bouillaud ansåg sig dock icke kunna bestämma någon särskild punkt såsom språkorgan, utan nöjde sig med att förlägga det i allmänhet till de främre loberna. Dr Broca omtalade 1862 i Societé d'Anatomie ett sjukdomsfall, i hvilket talförmågan var förlorad, utan att intelligensen eller talorganet med dess nerver voro rubbade, men der man i obduktionen fann lesion af tredje frontal-gyrus på venstra sidan, han benämde sjukdomen »*Aphémie*». År 1863 framlade Broca i Societé d'Anthropologie ånyo flera fall af samma affektion med samma obduktionsfynd, in summa 10 sådana, af hvilka B. drog den slutsatsen att organet för det artikulerande språket hade sitt säte å nämde ställe. Afemien omtalades derefter i de franska medicinska tidskrifterna allt mera och kom förliden vår till diskussion uti Académie de Médecine, med anledning hvaraf B., som för tillfället var sjuk och bortrest, uti Societé d'Anthropologie den 15 Juni förlidet år åter tog till orda i ämnet. Han anser fortfarande att hvad han kallar »*verklig Afemi*», d. v. s. förlust af talförmågan utan lesion af talorganet och dess rörelsenerver, samt utan rubbning af förståndet, beror på lesion uti tredje frontalgyrus till venster. De fall man anført som bevis mot denna åsigt anser han icke vara bevisande och förklaringen hvarföre

endast hjernans venstra sida skulle styra talet tror han äfven möjliggen skulle vara att finna. Det är hufvudsakligen med afseende på denna punkt han argumenterar och på följande sätt:

Man har endast funnit högst få fall, der lesionen egt rum på högra sidan. Vanligen har man funnit de afemiska vara paralytiska på högra sidan, hvilket förutsätter lesion i venstra hjernhalvvan till följe af korsningelagen. Man finner ofta skador å högra sidans tredje frontalgyrus utan Afemi. Statistiska undersökningar visa att lesioner i högra och venstra hemisferen äro till antalet ungefär lika, men 95 p. c. afemiska hafva den venstra sidan angripen.

Skall hvatdera hjernhalvvan hafva olika funktion? Detta är osannolikt, då alla pariga organer eljest hafva lika sådana och då med små variationer båda sidornas gyri äro lika. En annan förklaringsgrund torde dock finnas. Ser man först till hjernans verksamhet vid rörelser, så finner man att en stor del mekaniska akter bestämmas af venstra hemisferen. En del vensterhändta finnas visserligen, men de flesta äro högerhändta. Härtill bidraga härmning och uppfostran mycket och af vensterhändta utföras de mera sammansatta rörelserna (skrifva, måla, spela etc.) lika företrädesvis eller uteslutande med venstra handen som af den högerhändta med den högra. Men den viktiga rörelsen härvid utföres i det vida största antalet fall af högra handen, och om vi säga att detta härleder sig från förfärdens bruk och lärdomar, ligger nära tillhands den förmodan att första uppfinnarne styrdes af något skäl, hemtadt från sjelfva vår organisation. Slumpen kan det icke gerna vara, ty intet folk är ännu funnit i sin helhet vensterhändt. Man finner ock att flera vensterhändta personer icke med bästa vilja och största ansträngning kunna lära sig att blifva högerhändta.

Högra handen är starkare än den venstra och skillnaden växlar mellan $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{2}$ af den högra handens styrka. Detta är fallet icke blott hos handarbetare, utan hos alla högerhändta; tvertom hos de vensterhändta.

GRATIOLET har visat att vid hjernans utveckling venstra halvans gyri skrida före den högras; de förra äro redan tydliga, då de sednare icke synas. Den hjerndel, som styrer högra lemmarnes rörelser är således tidigare än den andra; det är deraf klart hvarföre högra öfre extremiteten, såsom bäst innerverad kommer i bruk före den venstra, hvarföre den mera fullkomnas i funktioner och blir starkare. Men de högerhändta äro i sjelfva verket »vensterhjernade.»

Hvad angår artikulationen vid språket, så styres denna af dubbla rörelsenerver och är ett rent muskelfenomen, beroende på begge sidornas samtidigt verkande nerver och muskler. Sjelfva det väsentliga vid det artikulerade språket ligger icke uti rörelserna, utan tillhör intelligensen, hjernans område och det finnes der uti tredje venstra frontalgyrus. Vi äro vensterhjernade med afseende på språket, lika väl som med afseende på våra handrörelser. Det är en vans från första barndomen. Bland saker dem vi lära oss är talet en af de svåraste, det är ock en af våra största utmärkelser från djuren. Det dröjer länge innan vi vinna talförmågan, oaktadt vi börja — förmås

att börja — mycket tidigt. Just vid denna tid är venstra hemisfären den bäst utbildade, sannolikt anlitas och därför denna företrädesvis. Vi vänjas derigenom att tala med venstra hjernhalvvan och denna vana gör det svårt, ja omöjligt att, då den venstra skadas, tala förmedelst den högra frontalloben. Denna har visserligen samma förmåga, men den saknar öfning; den afemiska kan visserligen icke tala, men han förstår fullkomligt sambandet mellan tankar och ord; och liksom det finnes vensterhändta bör det också finnas högerhjernade med afsende på talet, utan att likväl dessa vexlingar af den vanliga hjernverksamheten behöfva följas åt. — Detta antagande förklarar de undantagsfall, då man vid Afemi funnit högra sidan af hjernan lederad, äfvensom det att en person kan tala, oaktadt venstra frontalloben saknas från barndomen, hvilket äfven iakttagits. Detta fall är ock intressant deruti att denna ifrågavarande person äfven var vensterhändig.

Men om högra hjernhalvvan äfven hyser en talorgan, hvarföre kunna icke de som blifva afemiska tillfölje af skada i den venstra, åter lära tala, liksom den som förlorar bruket af sin högra hand lär sig begagna den venstra? Det kunna de ock sannolikt; försök hafva visat att de åtminstone kunna lära något, men dessa försök, alldeles ojemförliga med den första undervisningen man får i att tala och under helt andra förhållanden, hafva icke blifvit tillräckligt länge fortsatta för att upplysa huru mycket man kan ånyo lära.

Sådant är Brocas sätt att raisonnera och det är genialiskt, förutsatt att det hvilar på goda grunder. Frih. v. Düben ansåg för sin del att slutsatsen om sätet för det artikulerade talet vore förhastadt, en af de vanliga förvexlingarne mellan post och propter, vid betraktande af allt hvad äfven med Brocas inskränkning af begreppet »artikuleradt språk» ingår deruti. Tanken, som skall uttryckas och formen som skall väljas, viljan som sätter maskinen i gång och bestämmer hvarje dess allra minsta modulation uti dess verksamhet, minnet och uppmärksamheten etc. vid betraktande af allt detta, har man svårt att tänka sig ett *språkorgan*; der framlyser tydligen flera samverkande faktorer, hvilka för att dömma efter andra hjernfenomen hvar för sig förtjenade sitt organ, om man fortfarande äflas att tala om sådane. Saken torde för öfrigt förtjena vidare granskning och undersökning af patologiska anatomer och psykiatrer.

Hr MALMSTEN erinrade om den stora uppmärksamhet Afemien ur patologisk synpunkt ådragit sig, synnerligen i Frankrike på sednare tiden samt om de förtjenstfulla artiklar derom, som förekommit i Gazette hebdomadaire. Sjelf hade Hr M. äfven observerat dylika sjukdomsfall. Flera olika sjukdomsformer inom den nosologiska cadern torde dock ofta ha blifvit subsumerade begreppet Afemi.

Hr SANTESSON relaterade äfven några fall af Afemi från Serafimerlasarettet, hvarom utförligare redogörelse framdeles skulle lemnas, och Hr KEY anmärkte att största försigtighet erfordras vid bedömande i patologiskt-anatomiskt hänseende af förändringar inom hjernan, helst flera olika processer på en gång kunna ega rum.

= Frih. v. DÜBEN meddelade vidare utdrag af ett brev från Hr KRISTIAN LOVÉN, som för närvarande vistas i Leipzig, innehållande en kort redogörelse för de undersökningar, som Hr L. på Professor LUDWIG's laboratorium förehar rörande nervernas inverkan på cirkulationen och särskildt på kärlen.

Den 6 Februari.

Brukaläkaren LINDH †. — *Æthiops mineralis* i cholera. — Farmaceuten GRIMMAULT. — Dr LEIDESDORF ledamot. — Constitutio epidemica. — Kopeprojekt. — Vestkustens sommarklimat. — Inokulation med tuberkulös materia. — Syphilis vid vaccination.

= Ordföranden tillkännagaf att Svenska Läkarekorpsen åter förlorat en af dess medlemmar, nemligen Bruksläkaren vid Ramnäs, Med. Lic. KNUT LEONARD LINDH, född 1838, död den 28 sistlidne Januari.

= Sekreteraren framlade för Sällskapet en broschyr af Professor CADET i Rom, rörande användandet af *Æthiops mineralis* i cholera och uppläste en dermed följande skrivelse från Litteratören P. R. TERSMEDE. På förslag af Hr MALMSTEN remitterades ofvannämde broschyr till referat af Hr GRÄNS, som åtog sig uppdraget.

= På anmodan af Apotekaren J. A. AHLSTRÖM framlade Sekreteraren tvenne bref från Farmaceuten GRIMMAULT i Paris, hvilken, såsom förr i Sällskapet blifvit omnämndt, af Tribunal correctionel ådömts böter och skymfligt straff för bedrägeri vid försäljande af vissa farmaceutiska preparater (se Läkarsällskapets Förhandlingar 1865 p. 176). För att söka ådagalägga sin oskuld och framställa sig såsom ett föremål för förföljelse, hufvudsakligen med stöd af skäl, som af hans advokat blifvit i Cour Imperiale de Paris åberopade jemte vissa intyg från Professor KLETZINSKY i Wien, angående de ifrågavarande preparaternas sammansättning, hade G. öfversändt de nu framlagda breffen samt ett nummer af tidningen Le Droit till Apotekaren Ahlström, hvilken, förr än processen här var känd, till försälj-

ning emottagit åtskilliga Grimaultska preparater såsom Matico, Sirop de Quinquina rouge, Sirop de Raifort jodé m. m. Den enda omständighet G. inför domstolen kunde till sitt urskuldande åberopa var att de åtalade preparaterna varit ämnade för utlandet och ej till konsumtion inom Frankrike. Icke dessmindre annonseras och prekoniseras fortfarande såväl i utländska tidningar som i svenska de Grimaultska medlen och uppmärksamheten har nyligen härstädes blifvit fäst på detta förhållande genom en artikel i farmaceutisk tidskrift, sedermera reproducerad af andra tidningar. På begäran af Hr MALMSTEN upplästes af Sekreteraren det viktigaste af ofvannämnda bref och tidningsartikel, hvilka, efter någon diskussion, hvori deltog Ordföranden samt Hrr Malmsten och LEWIN, lades å bordet, för att finnas att tillgå för de ledamöter, som deraf önskade taga kännedom.

= Till utländsk ledamot af Svenska Läkarsällskapet antogs genom val, Docenten i psykiatri vid universitetet i Wien, Medicinæ Doctor MAX LEIDESDORF.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 28 Jan. till och med Lördagen den 3 Febr. 1866:

Sjukligheten något minskad. — Af Variolæ ha 25 fall samt af Scarlatina 32 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 23 läkare):

Febris typhoides	1.	Neuralgia	3.	Peritonitis	3.
Diphtheria	4.	Conjunctivitis	3.	Icterus	2.
Angina membranacea	1.	Otitis	9.	Nephritis	3.
Pertussis	1.	Ang. tons. & faucium	61.	Metritis	1.
Cholera	3.	Pericarditis	9.	Rheumatismus acutus	14.
Dysenteria	5.	Endocarditis	1.	Erysipelas	5.
Diarrhoea	63.	Laryngo-tracheitis	11.	Erythema nodosum	1.
Febris intermittens	10.	Bronch. Cat. bronch.	79.	Urticaria	6.
Variolæ. Varioloïdes	8.	Bronchitis capillaris	4.	Zona	1.
Varicellæ	2.	Pneumonia	10.	Furunculus	3.
Scarlatina	19.	Pleuritis	4.	Carbunculus	4.
Delirium tremens	1.	Febris gastr. simplex	24.	Rheum. recens afebril.	4.
Syphilis	3.	Gastritis. Enteritis	5.		
Gonorrhoea	5.	Colitis	3.		Summa 406.
Apoplexia cerebri	1.	Typhlit. & Perityphl.	2.		

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 3 Febr. 256, hvaraf 144 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 4, delirium tremens 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, bronchitis 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 3 Febr. 164, hvaraf 77 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: catarrhus gastro-intestinalis 3, febris intermittens 1, bronchitis 1, angina tonsillaris 1, rheumatismus acutus 1, colitis 1, gonorrhoea 1, syphilis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 3 Febr. 184, hvaraf 138 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, febris typhoides 3, bronchitis 3, pneumonia 2, diarrhoea 1, delirium tremens 1, nephritis 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 3 Febr. 71, hvaraf 56 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 2, febris gastrica simplex 2, gastritis 2, rheumatismus 2, diarrhoea 1, endocarditis 1, pneumonia 1, nephritis 1, erythema nodosum 1, furunculus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, diarrhoea 3, pleuritis 3, scarlatina 1, bronchitis capillaris 1, gastro-enteritis 1, furunculus 1. — *Polikliniken*: bronchitis 5, gastro-enteritis 5, diarrhoea 2, conjunctivitis 1, angina tonsillaris 1, pleuritis 1, urticaria 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 3 Febr. 52; inkomne under veckan: pneumonia 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 3 Febr. 36; intet fall af akut sjukdom har under veckan intagits.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 3 Febr. 172, hvaraf 82 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 3 Febr. 164, hvaraf 140 från staden och 24 från länet; inkomne: syphilis 22.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 7, gonorrhoea 6.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 51, diarrhoea 15, scarlatina 11, rheumatismus 9, angina tonsillaris 7, pneumonia 7, gastricismus 5, febris gastrica simplex 5, febris intermittens 4, ophthalmia 4, variolæ 4, erysipelas 3, febris typhoides 2, diphtheria 2, pertussis 2, gastritis et enteritis 2, peritonitis 2, varicellæ 1, meningitis cerebialis 1, laryngitis 1, nephritis 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 1.

= Hrr CARLSON, KEY och THOLANDER, de komiterade, åt hvilka Sällskapet i förra sammankomsten uppdragit att med egaren till *Nr 28 Regeringsgatan* söka vinna förändrade och mera bestämda köpevilkor samt att uppställa approximativt kostnadsförslag för uppförande af nybyggnad å nämde tomt, inlemnade härom följande utlåtande, som af Hr Key upplästes:

Undertecknade, som af Svenska Läkaresällskapet vid dess sammankomst den 30 sistlidne Januari erhöilo i uppdrag att närmare granska det af Sällskapets komité tillstyrkta förslaget till ombyggnad af Sällskapets hus, samt att utreda huruvida Sällskapets ekonomiska ställning medgäfvde att i stället uppföra ett nytt hus från grunden på annan rymligare tomt, och, i så fall, om någon sådån för ändamålet lämplig tomt stode att vinna, och speciellt om ett utbyte af Sällskapets nuvarande egendom mot den välbelägna, af Hr HAMMER utbudna tomt-delnen af egendomen *Nr 28 Regeringagatan* kunde på antagliga vilkor ske, så härmed afgifva följande yttrande:

Det af komitén inlemnade och tillstyrkta förslaget till ombyggnad af Sällskapets gamla hus torde väl vara så ändamålsenligt, som ett dylikt förslag någonsin kan blifva, men i följd af platsens inskränktighet och svårigheten att gifva ett gammalt hus en ny lämplig inredning, för helt andra ändamål än de som varit afsedda vid husets uppförande, lider nämde förslag af många, högst väsentliga brister, af hvilka vi vilja framhålla följande: Sällskapets samlingslokal skulle komma att bestå af blott tvenne rum, af hvilka sjelfva salen väl ännu någon tid skulle kunna rymma Sällskapets vid sammankomsterna närvarande medlemmar, men hela biblioteket måste jemväl inrymmas i denna sal och i det lilla 9 alnar långa och ej fullt 6 alnar breda rummet vid dess sida, hvilket i förslaget betecknas såsom förmak. En följd häraf måste blifva att biblioteket, som redan nu torde taga allt här disponibelt väggutrymme i anspråk, småningom, i samma mån som det tillväxte, skulle mer och mer inkräkta på det öfriga ut-

rymmet, hvilket i en ej synnerligen afågsen framtid derföre med nödvändighet skulle blifva alldeles otillräckligt; isynnerhet som biblioteksakåp i en dylik lokal ej skulle utan alltför stora olägenheter kunna göras fristående i samlingsalen. För Sällskapets trefnad och bekvämlighet är det nödvändigt att ej alla dess närvarande medlemmar tvingas att ovilkorligen under hela tiden för sammankomsterna sitta sammanförda i ett enda rum, hvarföre läs- och konversationsrum böra finnas vid sidan af samlingsalen. Det ofvannämnda, smala, af bokhyllor till 5 alnars bredd inskränkta rummet, kan ingalunda tillfredsställa ens de måttligaste anspråk härpå. För att möjliggöra de vid sammankomsterna ofta förekommande enskilda konferenserna måste dessutom mera än ett samtalsrum finnas. I nära samband med samlingsalen bör dessutom finnas ett, om än aldrig så litet rum, der tillfälle till rengöring finnes, sedan man handskats med mer eller mindre orenade, ofta derjemte stinkande preparater. Klosett, som numera så lätt och bekvämt kan inrättas, bör ej heller saknas i en lägenhet, der ofta 40 à 50 personer under flera timmar äro samlade till öfverläggningar och samlif, men inleddera finnes upptaget i komiténs förslag, och utrymme kan dertill ej heller beredas, så vida man ej till detta ändamål vill upplåta det lilla sidorummet.

Vidare skulle enligt förslaget, Bibliotekarien få sin bostad på nedra botten, medan biblioteket vore förvaradt 2 trappor högre upp, en anordning, som, jemte andra olägenheter, skulle medföra en ej obetydlig, annars onödig, tidspillar för nämde tjänsteman. — Sekreterarens våning skulle väl vid första påseendet kunna synas lämplig, men en närmare granskning visar att äfven den är i många hänseenden obehväm, såvida meningen är att Sekreteraren skall i den kunna vara logerad såsom gift man. Han skulle väl komma att ega förmak och salong, men den, under vanliga förhållanden för en familj så nödvändiga barnkammaren saknas totalt, och möjlighet till en sådana anskaffande förefinnes ej. Sekreterarens eget arbetsrum, som med en längd af 7½ aln, ej blefve fullt 5 alnar bredt, måste anses såsom alldeles för litet för en person, som, jemte en mängd expeditionsgöromål, äfven har praktik att sköta. Vid mottagningarne skulle patienterna, efter att hafva väntat i en märkvärdigt formad, ej fullt 6 alnar bred, men 15 alnar lång sal, passera genom förmaket för att komma till mottagningsrummet, och det inre sambandet mellan de öfriga rummen i våningen skulle då alldeles upphävas, hvilket är en ej ringa olägenhet. Kökets och pigkammarens afskiljda läge på nedra botten ökar obehvämigheterna i bostaden.

Alla de många och stora olägenheter, som sålunda enligt ombyggnadsförslaget skulle komma att vidlåda i första rummet samlingslokalen, men äfven Sekreterarens och Bibliotekariens bostäder, kunna säkerligen aldrig afhjelpas, genom någon ombyggnad på Sällskapets nuvarande alltför tränga tomt, men deremot fullkomligt undvikas i ett nytt hus, uppfördt på en rymligare plats.

Många andra skäl, och framförallt de ekonomiska, tala dessutom emot den föreslagna ombyggnaden. Sällskapet skulle enligt förslaget nedlägga 32,000 rdr på att ombygga huset uteslutande för sitt ändamål; men härigenom skulle huset ej vinna i värde för en möjligen i framtiden ifrågakommande försäljning, utan det skulle tvärtom sjunka ej obetydligt, ty det blefve mindre lämpligt för alla andra ändamål, och skulle i en annans hand gifva mindre inkomst än i dess nuvarande skick, emedan lägenheterna 3 trappor upp komme att borttagas, och våningen 2 trappor upp blott blefve en stor sal. Blefve byggnaden fullt ändamålsenlig och bekväm för Sällskapet, så vore väl härom intet att säga, men då detta, enligt hvad ofvan är visadt, ingalunda blir händelsen, så torde det äfven ur denna synpunkt vara föga klokt att verkställa ombyggnaden. Kostnaden härför och, ytterligare, ej så litet af husets nuvarande värde skulle ju vara alldeles bortkastade i samma stund som Sällskapet i en framtid blefve nödsakadt, eller af andra skäl beslutade, att skaffa sig en annan lägenhet, i hvilken det kunde finna mera bekvämt utrymme för sig sjelft, sitt bibliotek och sina tjänstemän.

Den hyra som Sällskapet komme att betala, om föreliggande ombyggnadsförslag utfördes, är äfvenledes större än hvad med en klok och väl behöflig ekonomisk omtanka är förenligt. Huset kan för närvarande uppekattas till ett värde af 50,000 rdr. Ombyggnaden skulle kosta 32,000 rmt, och huset, ehuru mindre säljbart, skulle sedan representera ett värde för Sällskapet af rdr 82,000 rmt, hvarå räntan utgör 4,920 rdr, som vore den hyra, hvilken Sällskapet för

sina lägenheter komme att betala, utan afdrag, då inga inkomster af huset kunde erhållas. Räknas härtill räntan på den summa, som åtgår till anskaffandet af nya möbler, bokskåp m. m., samt till bekostande af vatten- och gasanledning, arkitektarvode m. m., så blefve Sällskapets årliga hyra minst 5,340 rdr. Ifrågasvarande summa har nemligen vid en af oss anställd approximativ beräkning befunnits komma att minst uppgå till 7,000 rdr, hvarå räntan utgör 420 rdr.

En omständighet, som härvid måste ytterligare tagas i betraktande, är att när man börjar rivta och grundligt förändra ett gammalt hus, många oförutsedda fördyrande omständigheter lätteligen kunna inträffa, hvarföre omkostnaden för en dylik ombyggnad ej på förhand kan med säkerhet bestämmas. Den kan derföre äfven mycket lätt komma att betydligt öfverskrida den beräknade summan. Öfverlemnans utförandet åt en entreprenör, måste denne sätta sitt anbud så högt att han är skyddad för alla eventualiteter, och man får derföre då betala mera, än hvad arbetet för sig sjelft är värdt. Uppför man deremot en ny byggnad från grunden, kan kostnaden med full säkerhet beräknas, på samma gång huset från tak till botten kan lämpas för sitt ändamål.

Låt oss emellertid antaga att sjelfva ombyggnaden kan utföras för 32,000 rdr, men det ombyggda huset måste förses med gas- och vattenledning; nya möbler, bokskåp m. m. måste skaffas, arkitektarvode m. fl. extra utgifter bestridas, och dessa utgifter komma att, enligt hvad ofvan uppgifvits, gå till minst 7,000 rdr, oberäknadt hyresersättningen under den tid ombyggnaden försigår. Under rdr 39,000 rmt skulle sålunda hela ombyggnadsföretaget ej kunna utföras. Då nu Sällskapets kontanta tillgångar ej äro större än 35,685 rdr, så skulle dessa ej, såsom i komitéberättelsen antages, betäcka utgifterna, utan en brist af minst 3,315 rdr skulle uppkomma. Denna måste fyllas genom lån, hvarå årliga räntan i det närmaste blefve rdr 200 rmt. Sällskapet komme sålunda genom ombyggnadsföretaget i den betänkliga ekonomiska ställning, att alla de årliga utgifterna och dessutom 200 rdr räntor, måste ensamt bestridas af årsafgifterna. Dessa fördubblade blefve säkerligen ej tillräckliga för ett sådant behof.

En annan olägenhet, fastän af mera öfvergående art, som ombyggnadsföretaget medför, är att Sällskapets verksamhet skulle för en längre tid i hög grad störas, på samma gång som dess bibliotek blefve otillgängligt tills ombyggnaden vore fulländad.

Från hvilken synpunkt vi än se frågan finna vi sålunda mäktigt talande skäl emot ombyggnadsföretaget, hvilket äfven synes af komitén hafva blifvit tillstyrkt endast emedan den ansåg, att Sällskapets ekonomi ej tillät uppförandet af ett nytt hus på Sällskapets nuvarande, eller på en större tomt, och att dessutom en lämplig sådan större tomt ej stode att på drägliga villkor erhålla. Det sednare hindret är nu undanröjdt, och vi skola visa att uppförandet af ett nytt hus kommer att äfven för Sällskapets ekonomi medföra stora fördelar.

Vid förnyade underhandlingar med Hr Christ. Hammer har han, såsom af Bilaga 1 synes, förklarat sig villig att mot Sällskapets nya utbyta en tomt del af egendomen N° 28 Regeringegatan, och i mellangift kontant till Sällskapet erlägga 15,000 rdr. Denna tomt del erbjuder nära dubbelt så stort nrymme som Sällskapets nuvarande egendom, och den kan nästan helt och hållet betäckas med den nya byggnaden, då vid utbytet tillförsäkras rättighet att upptaga fönster åt en närliggande stor gård, tillhörande Hr Hammer, hvilken rättighet genom inteckning kan fullt tryggas mot hvarje framtida ingrepp. I samråd med oss har Kongl. Arkitekten ÅBOM uppgjort bifogade utkast till nybyggnad (Bil. 2) för Sällskapet på nämde tomt. Detaljritningar hafva omöjliggen hunnit uppgöras, och detaljeradt kostnadsförslag kan derföre ej i dag för Sällskapet framläggas; men Hr ÅBOM, hvilken, såsom bekant, disponerar öfver en stor fond af erfarenhet i dylika frågor, har förklarat sin öfvertygelse vara, att huset i den skala och med de lägenheter, som utkastet visar, bör kunna byggas, med utvändig putsnings och väggfast inredning, för 60,000 rdr rmt. Sällskapet eger en disponibel fond af rdr 35,685 rmt och skulle vid bytet ytterligare kontant erhålla 15,000. Sålunda skulle Sällskapet för nybyggnadens uppförande disponera 50,685 rmt. Antaga vi nu att byggnaden skulle uppgå ända till 70,000 rdr så behöfver Sällskapet för den blott upplåna 19,315 rmt, eller i rund summa 20,000 rmt. De extra utgifterna till möbler, bokskåp, arkitektarvode m. m. hafva vi beräknat att aldrig högst uppgå till 10,000 rdr, men låtom oss antaga

att de gå till 11,400 rdr. Denna summa måste äfvenledes genom lån anskaffas, och till hyra för Sällskapets nuvarande lägenheter under nybyggnadens fortgång under 1½ år skulle åtgå 4,500 rdr, hvarifrån dock bör afräknas under tiden till Sällskapet inflytande hyresmedel 900 rmt, då 3,600 rdr återstå. Sällskapet skulle sålunda för den nya tomtens inköp, för nybyggnadens fullständiga uppförande och för dess fullständiga inredning och förseende med möbler etc. behöfva inalles låna 35,000 rmt. Till räntande af denna summa skulle i hyresmedel erhållas ett betydande öfverskott. Enligt den plan, vi här framlägga, skulle nemligen bottenvåningen innehålla tvenne butiker samt en boställsvåning å 5 rum med kök och tambur, till uthyrning. Enligt gällande priser kan man med en sådan belägenhet för butikerna med säkerhet räkna i hyresmedel för den mindre 800 rmt och för den större 1,100 rmt samt för boställsvåningen minst 700 rmt, hvilket för lägenheterna i bottenvåningen ger en hyra af 2,600 rdr. Dessutom skulle 3 trappor upp i huset 3 å 4 ungarlarum uthyras, och för dessa kan med all säkerhet påräknas 400 rmt. I sin helhet skulle Sällskapet sålunda af huset hafva i hyresmedel en årlig inkomst af minst 3,000 rdr. Sällskapets skuld skulle, enligt hvad ofvan är nämnt, högst blifva 35,000 rmt med en ränta af 2,100 rdr. Ett årligt öfverskott, sedan räntan å Sällskapets skuld vore betald, skulle uppstå af ej mindre än 900 rdr, till bestridande af de löpande utgifterna, i stället för att enligt komiténs ombyggnadsförslag en årlig brist af 200 rdr uppstode. Den årliga differensen för Sällskapet blifve minst 1,100 rdr till förmån för nu framlagda förslag, eller en summa långt större än hvad nuvarande årsafgifter tillsammans gifva, och som motsvarar ett kapitalvärde af öfver 18,000 rdr. Häraf synes huru lätt Sällskapet kan verkställa en fullkomlig nybyggnad på rymligare tomt, samt att den ekonomiska ställningen blir derigenom betydligt bättre, än om en ombyggnad i enlighet med komiténs förslag utföres. En årlig inkomst af 900 rdr i stället för en brist på minst 200, är den pekuniära vinsten.

Låt oss nu se till, hvad hyra Sällskapet kunde anse sig i den nya byggnaden betala. Den nya tomtens skulle betalas med Sällskapets hus minus 15,000 rdrs mellangift. Då det gamla huset värderas till 50,000 rdr, kostar tomtens sålunda Sällskapet 35,000 rdr. Nya byggnaden kommer aldrig högst att kosta 70,000 rmt, och lägga vi dertill 10,000 rdr för nya inventarier m. m., så kan den nya byggnaden anses fullt i ordning kosta 115,000. Räntan härå utgör, rdr 6,900; men det nya huset ger 3,000 rdrs inkomst för uthyrda lägenheter, och de i mellangift erlagda rdr 15,000 lemna en årlig ränteaftastning af 900 rdr, och då dessa tvenne summor sammanlagda, d. ä. rdr 3,900, afdragas från rdr 6,900, återstå rdr 3,000, som är den summa, hvilken Sällskapet kunde anses betala i årlig hyra i det nya huset. Enligt komiténs förslag åter skulle Sällskapets årshyra, såsom ofvan visats, komma att utgöra 5,840 rdr. Alltså skulle Sällskapet i det nya huset med en långt rikare, rymligare och ändamålsenligare inredning, bo 2,840 rdr billigare, än i det ombyggda gamla.

Räkna vi på ett annat sätt, så finna vi att, fränsedt alla inventarier och extra småutgifter, ombyggnaden skulle kosta 32,000 rdr under det hela nybyggnaden blott kostade 70,000 med afdrag af de 15,000 rdr, som erhöles i mellangift. Nybyggnadens uppförande skulle sålunda ej blifva Sällskapet mer än 23,000 rdr dyrare, än ombyggnaden af det gamla huset, under det att det nya huset lemnade 3,000 rdrs aftastning om året, då deremot det gamla huset ej skulle rendera ett öre. Och till dessa gynnsamma förhållanden kommer vinsten att hafva ett nytt hus på en nära dubbelt så rymlig tomt, vid en stor och bekväm gata.

Huru ojemförligt bättre och lämpligare i hvarje hänseende måste ej äfven alla lägenheterna blifva i ett rymligare hus, som från grunden till takåsen kan inredas för Sällskapets ändamål. Den nu framlagda projektritningen är ett i hast uppgjort förslag till inredning, och har endast varit afsedd för att åskådliggöra hvad utrymme den nya platsen erbjuder, och i hvad skala vi ville föreslå att det nya huset skulle uppföras. Mycket kan återstå att i planen för inredningen förbättra eller alldeles förända, men hvad som af ritningen synes är att alla lägenheter kunna blifva ändamålsenliga. Samlingssalen blir stor och festlig, omgifven af flere läs- och konversationsrum, och klosett och lavoir i närheten. Bibliotekariens bostad blir belägen bredvid biblioteket; och Sekre-

teraren, som kommer att disponera en hel våning i huset, får en bekväm bestad äfven för en tillväxande familj.

Antages förslaget till nybyggnad behöfver Sällskapets verksamhet ej afbrytas och dess bibliotek blir under hela tiden tillgängligt såsom förut.

På grund af alla ofvan anförda skäl få vi sålunda, med afseende lika mycket fästadt på Sällskapets ekonomiska fördel, som på dess trefnad, bekvämlighet och förkofran, afstyrka det af Sällskapets komité framlagda förslaget till en ombyggnad af Sällskapets nuvarande hus, och i stället föreslå det Sällskapet måtte utbyta sin egendom *N* 19 vid Nya Kungsholmsbrogatan mot den af Hr C. Hamner utbjudna tomtdelen i *N* 28 Regeringsgatan jemte 15,000 rdr konstant mellangift, samt för öfrigt på de vilkor som Bilaga 1 innehåller, samt att Sällskapet på den nyförvärfvade tomten låter åt sig uppföra ett nytt hus i den skala och med den hufvudsakliga fördelning af lägenheterna, som bifogade förslags-ritning utvisar. Stockholm den 6 Februari 1866.

Ax. Gabr. Carlson. Axel Key. Fr. Tholander.

Åtföljande planritning å nybyggnad förevisades och nytt af egaren uppsatt kostnadsförslag företeddes.

Efter någon diskussion och sedan Ordföranden uppläst 40 § af Sällskapets stadgar rörande afyttring eller förpantning af Sällskapets egande fastighet, remitterades utlåtandet med sina bilagor till Sällskapets komité, hvilken till nästa sammankomst skulle med yttrande deröfver inkomma och blef i sammanhang härmed det af komitén afgifna förslaget om tillbyggnad å Sällskapets tomt för andra gången bordlagdt.

= Mot en i Hygieas Decemberhäfte intagen Embetsrapport till K. Sundhets-Collegium, benämd *några iakttagelser öfver inflytandet af västkustens sommarklimat på sjukdomar i respirationsorganerna* af Provincialläkaren G. LUNDGREN *) gjorde Frih. CEDERSTRÖM åtskilliga anmärkningar, som skulle ingå i tidskriften.

Hr CURMAN, som sedan 7 år tillbaka tjenstgjort såsom badläkare vid Lysekihl, hade äfven fäst sig vid ofvannämde uppsats samt ansåg att Dr Lundgrens uppgifter om Bohusläns klimatförhållanden ej grundade sig på observationer gjorda vid sjelfva kusten och under sommarmånaderna, utan på en erfarenhet, som vunnits i det inre af Bohuslän under hela årets lopp. Hr C., som varit i tillfälle att anställa komparativa meteorologiska observationer öfver kustklimatet, hvilka till en del meddelades och framdeles i sin helhet skulle i tidskriften ingå, kunde på grund af dessa sina iakttagelser ej instämma i Dr Lundgrens allmänna omdöme om Bohusläns kustklimat såsom varande kallt och ombytligt.

*) Se Hygiea 1865 p. 495.

= Frih. CEDERSTRÖM meddelade resultatet af de *inokulationsförsök å kaniner med tuberkulös materia*, som Professor VILLEMEN vid militärskolan Val-de-Grâce anställt och som Prof. CLAUDE BERNARD framlagdt inför Académie des Sciences.

V. har vid inokulationsförsöken begagnadt tuberkulös materia, tagen ur kaverner på lik 24—36 timmar efter döden.

1. Den 6 Mars 1865 erhöles tvenne, ännu diande, kaninungar, som jemte modren förvarades i en från marken upphöjd, för oblida väderleksinflytelser skyddad bur. Den ena kaninungen ympades bakom örat, hvilken ympning förnyades den 30 Mars och 4 April s. å. Den 20 Juni (= 3 månader 14 dagar efter första ympningen) dödades båda de unga kaninerna: den ympade hade tuberkler i lungor och njurar, den icke ympade var frisk.

2. Den 15 Juli 1865 inokulerades trenne kaniner, som förvarades under bar himmel inom inläguad, den 22 Juli gjordes ny inokulation å samma kaniner, äfvensom å en fjerde, förut oympad kanin. Dessa djur dödades successivt den 15, 16, 18 och 19 September, d. v. s. resp. 2 månader, 2 månader 1 dag, 2 månader 3 dagar, 1 månad 28 dagar efter första inokulationen.

Alla befunnos behäftade med lungtuberkler. Under mellantiden emellan dessa kaniners inokulation och afifvande dödades tvenne, med de förre samboende, oympade kaniner och befunnos friska. En likaledes med de förre samboende, oympad kanin dödades först den 21 November och befanns frisk.

3. Den 2 Oktober anskaffades sex stycken kaniner, alla tre månader gamla, af hvilka två och två voro syskon och tagna ur trenne särskilda kaninfamiljer; en kanin af hvardera syskonparet ympades, hvardera paret förvarades i särskild afdelning af den å kaninerna upplåtta lägenheten. Den 24 Okt. repeterades inympningen och samma dag ympades sammalunda en fjerde (den sjunde af samtliga antalet) fullvuxen, särdeles stor och kraftfull kanin.

Paret n:o 1. Den 23 Nov. (= 1 månad 21 dagar efter ympningen) fanns den ympade kaninen död: sektionen visade tuberkler i lungorna samt (ej närmare angifna) cystor, med klart innehåll, i njurarne. Den oympade kaninbrodern dödades samma dag och befanns frisk.

Paret n:o 2. Dödades den 29 Nov. (= 1 månad 27 dagar efter ympningen) och befanns vid sektionen den ympade kaninen behäftad med tuberkler i lungorna, den oympade frisk.

Paret n:o 3. Dödades den 29 Nov. (= 1 månad 27 dagar efter ympningen) och iaktogs vid obduktionen alldeles samma förhållande som hos paret n:o 2.

Kaninen n:o 4. Dödades den 29 Nov. (= 1 månad 5 dagar efter ympningen) och företedde obduktionen likaledes tuberkler i lungorna.

Villemén hade medan ofvannämde försök pågingo, äfven företagit inympningar å kaniner med var från flegmonösa abscesser, från an-

thraces, samt med cholorasjukas ekskrementer, hvilka försök samtliga icke medförde något positivt resultat.

De nu omnämnda inokulationsförsöken med tuberkelmateria hafva inom den medicinska världen i Paris väckt ett oerhördt uppseende. Den sista sektionen skedde den 29 Nov. och redan den 8 Dec. hade ej blott resultatena af dessa försök blifvit framlagda för Académie des Sciences, utan äfven berättelse om desamma införts i det nämde dag utkommande numret af l'Union Médicale.

= Slutligen meddelade Frih. CEDERSTRÖM ett referat af Dr MILLARDS anförande i Société médicale des Hôpitaux angående inokulation af *syphilis* medelst vaccination.

Hr X, commis för ett större handelshus i Paris, hvilken aldrig haft någon primär syfilitisk åkomma, men deremot tvänne, intensiva, gonorrhéer, hade af M. år 1864 vårdats för reumatism i högra armen.

Återkommen från en resa till Constantinopel till Paris förliden sommar, erfor X att hans far låg sjuk af koppor i Frankfurt am Main, der denne var bosatt. X beslöt då att ofördröjligt resa dit, men att före afresan låta omvaccinera sig. Af en släkting, läkare och specialist i Paris, erhöi han ett rekommendationsbref till Prof. DEPAUL och begaf sig, försedd med detta bref, till den Académie de Médecine tillhörande vaccinationsbyrån. Depaul befanns ej tillstädes, utan verkställdes vaccinationen af annan derstädes tjänstgörande läkare. Vaccinen togs från armen af ett blekt barn af kient utseende. Med vaccin af samma barn ympades samma dag 9 andra barn samt flera soldater, tillhörande Paris garnison. Vaccinationen egde rum den 19 Augusti 1865.

X reste derefter till Frankfurt; efter de tvänne instick på hvardera armen, hvilka X erhållit, gingo blott tvänne pustler till å hvardera armen, motsvarande de båda öfre instickena. Pustlerna besågos af familjens husläkare och befunnos normala. Krustorna afföllo den 12 September.

X återvände till Paris. Den 20 Sept., således 1 månad och 1 dag efter revaccinationen, uppstod en ny pustel å hvardera armen motsvarande det tredje, nedre, insticket, hvarvid ingen klåda förmärktes. Pustlerna betäckte sig snart med bruna, torra, krustor, men dessa afföllo icke. Omkring den 22 Okt. eller ungefär 2 månader efter vaccinationen angreps X af häftig hufvudvärk, som hvarje afton återkom, så snart X. nedlagt hufvudet på hufvudkudden, och förhindrade honom att sofva. Ett par dagar sednare visade sig röda fläckar å bröst och buk, hvilka fläckar ej voro förenade med klåda, smärtan i hufvudet blef odräglig, så att X. den 6 Nov. begaf sig till Millard för att söka hjälp. Millard antog efter en någon ytlig undersökning närvaro af en neuralgie och hade redan satt sig ned vid skrifbordet, för att lemna recept på quinin, då X. omnämde förhållandet med de så enqvist qvarsittande krustorna efter de senkommande vaccinationspustlerna. Härvid gick ett ljus upp för M. såsom han sjelf i sin rapport uttrycker sig. Patienten afläddes: å hvardera armen

befanns motsvarande det nedre vaccinationstygnet en crusta, som på högra armen ej var olik den efter en vaccinpustel, men krustan å den venstra var deremot af ostronskalslikuande form, liknade en Rupia och var försedd med indurerad bas; ett papulöst utslag med alla kännetecken af en syphilis fanns å bröstet och buk; flera körtelpaketer voro indurerade; penis befanns fri från ärr. Millard diagnosticerade syfilis tillfölje af vaccination och denna diagnos bekräftades såväl af HARDY, som af RICORD.

En medication mixte, med jodkalium och quicksilfverjodur, anordnades, hvaraf patienten alltmera förbättrats.

Millard anställde nu efterforskningar efter de 9 barn, hvilka samtidigt med X. och från samma subjekt vaccinerats och resultatet af dessa efterforskningar var, att 6 bland dessa barn befunnos behäftade med syfilis, 2 hade af okänd anledning afidit, 1 kunde ej återfinnas.

Det regemente, till hvilket de vaccinerade soldaterna hörde, hade ombytt garnisonsort och lemnat Paris, men Millard har genom en af lärarne vid militärläkarekolan vid Val-de Grâce sökt komma dem på spåren.

Detta sjukdomsfall är anmärkningsvärdt såsom i etiologiskt hänseende bevisande och detta just, i anseende till den äfven hos de vaccinerade barnen konstaterade syfilis. Det har dessutom särskildt i Paris väckt stort uppseende, emedan det är det första, som egt rum efter vaccination på den byrå, som är underkastad den strängaste kontroll i hela Frankrike och som hittills ansetts lemna den säkraste garanti och mot hvilken ännu aldrig någon rekrimation i sådant afseende egt rum.

I sammanhang härmed meddelade Hr KJELLBERG efter Journal für Kinderheilkunde några fall af förmodad inympning af syphilis, hvilken man trott härleda sig från det blod af syfilitisk person, hvilket vid vaccineringen kunnat åtfölja vaccinympfan. Frågan, som fortfarande med ifver bearbetas, står dock ännu så i vida fältet att intet afgörande omdöme kan fällas med stöd af de fall som blifvit anförda.

Den 13 Februari.

Hemliga läkemedel. — Tacksägelseskritvelse. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Köpeprojekt. — Sjukdomsfall.

= Justerades protokollet för den 6 Februari.

Den i detta protokoll förekommande § angående GRIMAULTS & C:IS preparater samt dessas annonserande och försäljning i Stockholm gaf anledning till en diskussion, i hvilken deltog Ordföranden, Hrr CARLSON, CEDERSTRÖM, GRÅHS, LAMM, LEMCHEN, ROSSANDER, SANTESSON och Sekreteraren, och ge-

nom hvilken den åsigt framgick, att Läkaresällskapets ogillande af dylik försäljning borde komma till allmänhetens kännedom.

Hr EDLING meddelade att han, i egenskap af Sundhets-Collegii Fiskal, redan fäst at Collegii uppmärksamhet på ofvannämnda annonser, såsom stående i strid med gällande författningars föreskrift, samt att tillfölje häraf förklaring blifvit infordrad från Apotekaren J. A. AHLSTRÖM, hvilken enligt annonserna hade vissa af de Grimaultska medlen till försäljning.

Till följe af diskussionen och hvad förut (se protokollen för den 20 Juni 1865 och den 6 Februari innevarande år) i Sällskapet om de Grimaultska preparaten förekommit, beslöts, på af Hr Grähs väckt och af Ordföranden framställd proposition, att, då ofvannämnda preparater *fortfarande* annonserades, Sällskapet skulle uttala sig mot detta missbruk samt till allmänheten afgifva en varning för dylika hemliga medels begagnande och skulle förslag till sådant utlåtande från Sällskapets sida af Sekreteraren till nästa sammankomst uppsättas.

= Ordföranden helsade Stadsläkaren i Falköping m. m. Dr A. P. WESTERBERG, som i Sällskapet var närvarande.

= Sekreteraren uppläste följande af honom uppsatta tack-sägelse- och kondoleansskrifvelse:

Enkefru Doctorinnan Anna Elisabeth Stagnell, född Hellgren.

Svenska Läkaresällskapet har nyligen mottagit underrättelse om den testamentariska disposition, hvarmed Eder afidne man ihågkommit en under Sällskapets förvaltning stående fond: Schaumkellska fonden för afidne Svenska Läkares medellösa enkor och barn. Den betydliga donationen, som Läkaresällskapet med djup tacksamhet skall emottaga och hvilken enligt den bortgångnes önskan kommer att förvaltas, skall för all framtid göra hans minne äradt och välsignadt af de embetsbröders efterlemnade familjer, som ha honom att tacka för sin räddning från nöd och tunga bekymmer. Medvetandet af dessa välsignelser skall utan tvifvel göra Eder sorg mindre bitter och skänka tröst i den pröfning som nu träffat Eder.

Emottag Fru Doctorinna, jemte Svenska Läkaresällskapets uppriktiga deltagande, uttrycken af Dess högaktning och vördnad för minnet af Er bortgångne make.

Denna skrifvelse skulle i dess närvarande form med snaraste till Enkefru Stagnell afsändas.

= Till biblioteket anmäldes:

Beretning fra den af det Kongl. Med. Selskab nedsatte Komité i Anledning af forskjellige til Selskabet gjorte Meddelelser om Barsel-febern og den Kongl. Fødselstiftelses Forhold til samme. (Aftrykk af Ugeskrift for Læger). Gåfva af det Kongl. Medicinske Selskab i Kjøbenhavn. — Bandager och Instrumenter afbildede och beskrefne ved CAMILLUS NYROP. 2 Bind 1 Hefte. Kjøbenhavn 1866. Gåfva af författaren. — Nyare undersökningar och iakttagelser rörande de fysiologiska och terapeutiska verkningarne af bad i förtätad luft af O. TH. SANDAHL. Stockholm 1865. — Berättelse afgifven till Kgl. Sundhets-Collegium om den Mediko-pneumatiska Anstaltens verksamhet i Stockholm under åren 1863 och 1864 af Dr O. TH. SANDAHL. Stockholm 1865. Gåfvor af författaren. — Förteckning på Svenska Läkare jemte öfversigt af Läkaretjenster, Apotek, Djurläkare-befattningar m. m. år 1866. På Kongl. Sundhets-Collegii befallning utgifven af dess ombudsman. Stockholm 1866. Gåfva af utgifvaren Dr EDLING.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 4 till och med Lördagen den 10 Februari 1866:

Sjukligheten lika som föregående vecka. — Af Variolæ hafva 12 fall samt af Scarlatina 25 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 25 läkare):

Febris typhoides	7. Meningitis cerebri	1. Colitis	2.
Mening. cerebro-spin.	1. Apoplexia cerebri ...	1. Peritonitis	1.
Diphtheria	4. Neuralgia	6. Icterus	2.
Angina membranacea	3. Conjunctivitis	10. Nephritis	3.
Pertussis	3. Otitis	4. Rheumatismus acutus	17.
Cholera	2. Ang. tons. & faucium	39. Erysipelas	4.
Dysenteria	3. Thrombosis. Embolia	1. Urticaria	5.
Diarrhoea	75. Laryngo-tracheitis	11. Zona	2.
Febris intermittens..	8. Bronch. Cat. bronch.	130. Furunculus	1.
Variolæ. Varioloides	4. Bronchitis capillaris.	2. Carbunculus	1.
Varicellæ	8. Pneumonia	7. Rheum. recens afebril.	2.
Scarlatina	19. Pleuritis	2.	
Syphilis	2. Febris gastr. simplex	29.	
Gonorrhoea	7. Gastritis. Enteritis..	1.	
			Summa 425.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphmer-lasarettet*: sjukantalet den 10 Febr. 262, hvaraf 149 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 8, febris typhoides 2, bronchitis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 10 Febr. 162, hvaraf 78 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 9, bronchitis 5, gastritis 3, gonorrhoea 3, pneumonia 2, febris typhoides 2, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 10 Febr. 183, hvaraf 133 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 4, variolæ 3, febris typhoides 2, febris intermittens 2, delirium tremens 2, angina tonsillaris 1, laryngo-tracheitis 1, gastritis 1, peritonitis 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 10 Febr. 77, hvaraf 65 invärtes sjuke; inkomne under veckan: neuralgia 3, bronchitis 2, rheumatismus 2, scarlatina 1, delirium tremens 1, febris gastrica simplex 1, nephritis 1, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 8, gastro-enteritis 3, diarrhoea 3, conjunctivitis 1, otitis 1, angina tonsillaris 1, icterus 1. — *Polikliniken*: gastro-enteritis 8, bronchitis 3, pneumonia 3, conjunctivitis 2, syphilis 1, laryngo-tracheitis 1, bronchitis capillaris 1, colitis 1, nephritis 1, rheumatismus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 10 Febr. 54; inkomne under veckan: bronchitis 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, gastritis 1, nephritis post scarlatinam 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 16; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 14; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 10 Febr. 86; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 10 Febr. 174, hvaraf 82 mankön och 92 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 10 Febr. 168, hvaraf 143 från staden och 25 från länet; inkomne: syphilis 24.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 10, gonorrhoea 7.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 43, diarrhoea 22, pneumonia 9, febris gastrica simplex 7, febris intermittens 7, variolæ 5, scarlatina 5, ophthalmia 4, rheumatismus 4, erysipelas 4, angina tonsillaris 3, varicellæ 2, apoplexia cerebri 2, gastritis 2, angina membranacea 1, angina parotidea 1, meningitis cerebialis 1, laryngitis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: delirium tremens 2, febris intermittens 1, febris gastrica simplex 1, rheumatismus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 1, pneumonia 1.

= Sekreteraren uppläste följande utdrag ur Sällskapets komités protokoll för den 10 innevarande Februari:

Föredrogs det af Hrr CARLSON, KEY och THOLANDER afgifna förslag, angående utbyte af Sällskapets nuvarande egendom mot den af juveleraren Hammer erbjudna tomtdelen af egendomen *M* 28 Regeringsgatan, hvilket åtföljdt af planritning å nybyggnad och de af egaren erbjudna bytesvilkoren blifvit af Sällskapet till komitén öfverlemnadt, med uppdrag att till nästa sammankomst med yttrande deröfver inkomma.

Af Hr Tholander framlades Conti finti såväl för nybyggnad å nämde tomt jemte utrustning af Sällskapets egen våning m. m., med en slutsumma af 109,300 rmt, som för den föreslagna förändringen af Sällskapets hus.

Efter en längre diskussion angående förslaget fördelar och olägenheter — de sednare hufvudsakligast härrörande, dels af svårigheter att för all framtid förhindra tillbyggnad å närmaste tomt, hvarigenom otillräcklig dager inom Sällskapets lokal blefve följden, dels af osäkerheten med afseende på de supponerade hyrorna — stadnade komitén i den mening, att den föreslagna tomten icke vore lämplig och att de af dess bebyggande påräknade ekonomiska fördelar voro osäkra, hvarföre komitén icke ansåg sig kunna bemälda bytesförslag tillstyrka.

Häremot reserverade sig Hrr Carlsson och Tholander.

Då emellertid komitén af hvad under frågans handläggning förkommit hemtat anledning till det antagandet att genom nybyggnad på en lämplig plats Sällskapet skulle erhålla tjenliga lokaler med mindre årliga omkostnader än de, som enligt förslaget till förändring

af Sällskapet hus, skulle utgå, ansåg sig komitén böra för Sällskapet föreslå att annons i allmänna tidningarne skulle ingå derom, att Läkaresällskapet önskade genom byte mot sitt nu egande hus eller genom köp erhålla lämplig, centralt belägen tomt, hvarom inom en månads tid anbud kunde inlemnas till Sällskapets Sekreterare.

Hr SANTESSON redogjorde närmare i detalj för komiténs åsikter i denna fråga, berörde de båda förslagens fördelar och brister samt uttryckte den mening att det *sednare* förslaget, som af Hrr Carlson, Key och Tholander blifvit utarbetadt, i flera afseenden egde företrädet. Då emellertid äfven mot detta förslag åtskilliga anmärkningar med fog kunde göras, hade komitén ansett lämpligast att behandla frågan på sätt protokollsutdraget utvisar.

Såväl Ordföranden som Hr Santesson tackade ofvannämde komiterade för det intresse, nit och raskhet, hvarmed de utfört det åt dem af Sällskapet lemnade uppdrag.

I diskussion om byggnadsfrågan yttrade sig derefter Ordföranden samt Hrr Carlson, GRÅHS, Key, KJELLBERG, LEMCHEN, ROSSANDER, Santesson och Tholander. — Resultatet af denna diskussion blef, att, i likhet med hvad Sällskapets komité föreslagit, annons skulle i allmänna tidningarne ingå derom, att Läkaresällskapet önskade genom byte mot sitt nu egande hus eller genom köp erhålla lämplig, centralt belägen tomt, hvarom inom en månads tid anbud kunde till Läkaresällskapets Sekreterare inlemnas.

Med anledning af komiténs yttrande »att genom nybyggnad »på en lämplig plats Sällskapet skulle erhålla tjenliga lokaler »med mindre årliga omkostnader, än de som enligt förslaget till »förändring af Sällskapets hus skulle utgå», ansåg Hr Key att Sällskapet tills om en månads tid borde kallas till mangrannt sammanträde, för att, enligt § 40 i stadgarne, fatta beslut angående ifrågasatt försäljning af Sällskapets egande fastighet.

Efter någon diskussion och derefter af Ordföranden framställd proposition instämde häruti Läkaresällskapet.

= Hr ROSSANDER aflemnade ett från Dr NORDENSTRÖM i Leksand inberättadt fall af *Atresia ani*, hvilket skulle i tidskriften ingå *).

= Hr KEY demonstrerade ett preparat af en egendomlig process i ventrikeln och tarmarne.

*) Se Hygiea 1866 p. 109.

Hos en medelålders kvinna, hvilken sedan 5 veckor lidit af parametritis, fanns vid obduktionen lilla bäckenet bakom lifmoder uppfyllt af var; väggarne städdes i varsmältning; ligamenta lata, tuberna och ovarierna till största delen förstörda. Bäckenet var genom pseudomembraner afstängd från den öfriga bukhålan. I urinblåsan samt i calyces renales en intensiv diphtheritis. I tarmkanalen fanns en högt egendomlig förändring; i groftarmen med undantag af rectum funnos nemligen en mängd, något aflånga, kullrigt upphöjda, i allmänhet intensivt gula fläckar, omgifna af en smal rödviolett zon. De voro af en ärtas eller mindre bönas storlek, men dessutom funnos smärre dylika utan injektionszon, af hvilka de minsta framträdde som små punkter. I tunntarmarne funnos endast några få dylika härdar, men synnerligt ymnigt förekomma de i ventrikeln. Hr K. hade velat visa tarmarne, medan de ännu voro färska och hade ännu ej närmare studerat förändringen.

Den 20 Februari.

Varning för hemliga läkemedel. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Medicinalvigten i Norge. — Arsenik i svinlefver, i konfekt, i balklädningar och i tapeter. — Journal de Chimie médicale. — Boakapspesten. — Matico.

= Sekreteraren uppläste en i förra sammankomsten beslutad *varning till allmänheten för hemliga läkemedel* med anledning af annonserna om Grimaults & C:s preparater och skulle densamma, efter att af ordföranden blifvit justerad, i tidningarne införas.

Den egde följande lydelse:

Varning till Allmänheten för hemliga läkemedel.

Med anledning af en i tidningen Aftonbladet under de sednare månaderna ofta synlig annons om Apotekarebolaget i Paris, GRIMAUTS & C:s *läkemedel* samt dessas utomordentliga verksamhet och gagn, har Svenska Läkare-sällskapet ansett lämpligt att till allmänheten aflåta en varning mot begagnandet af hemliga läkemedel, hvilka, till sin sammansättning ökände och varierande, icke allenast måste betalas oskäligen dyrt, utan äfven i de fall, då de innehålla några verksamma beståndsdelar, lätteligen kunna medföra skadliga följder. Hvad särskildt angår Grimaults preparationer, torde dessa så mycket mindre kunna anses utgöra något undantag härifrån, som tillverkaren, enligt Gazette des Tribunaux den 18 Februari 1865 (se Post- och Inrikes-tidningar den 12 Oktober samma år), blifvit för åtskilliga af dessa medels beskaffenhet i sitt hemland lagförd och ådömd

straff samt dervid till sitt urskuldande anført att de åtalade preparationer icke varit afsedda för konsumtion i Frankrike, utan endast för afsättning i utlandet.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Norges officiele Statistik. Udgiven i Aaret 1865 C. N:o 5. Tabeller over de Spedalske i Norge i Aaret 1864 samt Aarsberetning for samme Aar till Departementet for det Indre fra Overlægen for den spedalske Sygdom. Christiania 1865. Gåfva från Departementet for det Indre.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 11 till och med Lördagen den 17 Februari 1866:

Sjukligheten något minskad. — Af Variolæ hafva 33 fall, samt af Scarlatina 17 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 19 läkare):

Diphtheria.....	3.	Neuralgia	2.	Icterus	1.
Angina membranacea	1.	Conjunctivitis	9.	Nephritis	3.
Pertussis	1.	Otitis	13.	Metritis	4.
Dysenteria	7.	Ang. tons. & faucium	26.	Rheumatismus acutus	8.
Diarrhœa	38.	Pericarditis	3.	Erysipelas	8.
Febris intermittens..	2.	Laryngo-tracheitis ..	24.	Urticaria	2.
Variolæ. Varioloides	6.	Bronch. Cat. bronch.	106.	Furunculus	4.
Varicellæ	5.	Bronchitis capillaris.	4.	Carbunculus	1.
Scarlatina	8.	Pneumonia	7.	Rheum. recens efebril.	2.
Delirium tremens....	1.	Febris gastr. simplex	16.		
Syphilis	1.	Gastritis. Enteritis.	1.	Summa	322.
Gonorrhœa	4.	Typhlit. & Perityphl.	1.		

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 17 Febr. 264, hvaraf 152 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 6, bronchitis 2, delirium tremens 1, febris typhoides 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 17 Febr. 171, hvaraf 82 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 3, enterocolitis 3, otitis 2, bronchitis 2, pneumonia 2, gonorrhœa 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 17 Febr. 180, hvaraf 128 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 11, febris typhoides 2, delirium tremens 2, bronchitis 2, pneumonia 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 17 Febr. 75, hvaraf 66 invärtes sjuke; inkomne under veckan: delirium tremens 3, bronchitis 2, rheumatismus 2, scarlatina 1, pneumonia 1, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 15, gastro-enteritis 5, diarrhœa 3, syphilis 2, erysipelas 2, variolæ 1, scarlatina 1, conjunctivitis 1, laryngo-tracheitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, peritonitis 1, urticaria 1, furunculus 1. — *Polt-kliniken*: bronchitis 9, pleuritis 2, gastro-enteritis 2, conjunctivitis 2, syphilis 1, neuralgia 1, otitis 1, laryngo-tracheitis 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 17 Febr. 53; inkomne under veckan: keratitis 2, enteritis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 16; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 10; helsotillståndet godt.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 17 Febr. 37; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 17 Febr. 175, hvaraf 83 männen och 92 kvinnorna.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 17 Febr. 1866, hvarest 134 från staden och 23 från länet; inkomne: syphilis 13.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 16, gonorrhöa 6.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 45, diarrhöa 17, variolæ 15, angina tonsillaris 9, febris intermittens 9, scarlatina 7, ophthalmia 7, febris gastrica simplex 7, erysipelas 7, gastritis 6, gastricismus 5, rheumatismus 5, pneumonia 4, febris typhoides 1, delirium tremens 1, syphilis 1, neuralgia 1, otitis 1, laryngitis 1, icterus 1, nephritis 1.

4. I *Stadens Fångelse*: syphilis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: angina tonsillaris 1, bronchitis 1, bronchitis capillaris 1, febris gastrica simplex 1.

= Ordföranden meddelade att, genom en Kongl. proposition af den 25 Januari innevarande år, följande *Utkast till lag, angående införande af ett nytt system för medicinalvägten*, blifvit Norska Stortinget förelagdt:

§ 1. Det franske metriske Maal- och Vægtsystem skal anvendes vid Lægernes Ordinationer af Medikamenter og disses Udlevering fra Apothekene till medicinsk Brug, istedetfor den ved Lov angaaende Maal og Vægt af 28:de Juli 1824 paabudne Medicinalvægt og istedetfor det Norske Længde- og Huulmaal.

§ 2. Det overlades til Kongen at fastsætte Tiden naar Forandringen skal træde i Kraft, og att give de nærmere Bestemmelser, der i Anledning af samme fornødiges.

= Hr **HAMBERG**lemnade följande redogörelse för den kemiska undersökningen af en *svinleffer*, som *vållat förgiftningssymtom*er och befunnits innehålla antimon och spår af arsenik:

Hr **LEMCHEN** hade, med anledning af åtskilliga inträffade sjukdomsfall, till farmaceutiska institutet aflemnat en *svinleffer* och uttalat sin önskan att den måtte underkastas kemisk undersökning, för att utröna huruvida några giftiga ämnen deruti förefunnos.

Det öfverlemnade lefverstycket vägde 500 gram; undersökningen utfördes af Hr **WALLER** och Hr **H.** gemensamt på farmaceutiska institutets laboratorium.

Till en början togos endast 300 gram i arbete; lefvern sönderskars fint och behandlades med klorhydrat kali och saltsyra till dess en ljusgul vätska erhöles, som filtrerades och uppvärmdes, så att öfverskott af klor afägsnades; derefter behandlades den med svafvelsyrlighet i öfverskott, hvilket äfvenledes genom uppvärmning afägsnades; uti vätskan inleddes nu svafvelväte under flera timmars tid; den deraf uppkomna fällningen afskiljdes och renades först genom upphettning med rökande salpetersyra, sedermera genom smältning med salpetersyradt och kolsyradt natron. Den smälta massan behandlades med kallt vatten, hvarvid en olöslig rest erhöles, som genom filtrering afskiljdes; filtratet upphettades med svafvelsyra så att all salpetersyra afägsnades; derefter tillsattes svafvelsyrlighet, öfverskott deraf utdrefs genom upphettning och svafvelväte inleddes; en

grågul fällning erhöles, som med ammoniak gaf en gul lösning; denna lösning afdunstades i en liten porslinskål till torrhet och återstoden blandades med cyankalium och soda samt upphettades i en ström af kolsyra, vid denna behandling erhöles uti reduktionsröret en svag beläggning, liknande metallisk arsenik; på samma gång förmärktes i rörmynningen arsenikens karakteristiska lukt.

Den uti vatten olösliga delen af den smälta massan, tvättades och torkades samt blandades derefter med cyankalium och blandningen upphettades till glödgning i reduktionsrör; derigenom erhöles ett grått pulver, som tvättades med vatten och sedermera behandlades med saltsyra, hvaraf det upplöstes. Vid lösningens undersökning befanns den förhålla sig till svafvelväte, till zink och saltsyra etc. såsom antimonklorid. De återstående 200 gram svinlever behandlades på samma sätt och med lika resultat.

Man antager i allmänhet att antimon är olöslig i saltsyra, men i det fint fördelade tillstånd metallen, genom förenämde reduktion med cyankalium förefinnes, löser den sig (efter hvad flera särskildt anställda försök ådagalade) utan svårighet i saltsyra.

På grund af de vid undersökningen gjorda iakttagelser ansåg Hr H. den ifrågavarande svinlevern hålla antimon och ringa mängd arsenik.

Hr H. hade af landbrukare hört att s. k. spetsglans (arsenikhaltig antimonsvaflighet) gifves åt svin af orsak att de deraf befinna sig väl och förmodade att den i levern funna metallen härrörde af spetsglansintagning.

Hr LEMCHEN lemnade i sammanhang härmed sjukhistorien.

Den 4 Januari 1866 anmodades jag af en härvarande riksdagsman af bondeståndet N—t att besöka hans sedan flera dagar sjuka hustru. Vid min ankomst berättade hon: att hon med fem sina hemmavarande barn förutgående Lördag, den 30 Dec. 1865, till middag förtärt svinlever och att hon samt alla barnen derefter insjuknat; mannen hade ej varit hemma till middagen.

Hon, en enkel och tarfig qvinna, hade sjelf på Hötorget inköpt levern, noga synat densamma och funnit den hafva ett fullkomligt frikt utscende, men vara något större än vanligt; sjelf hade hon hemburit den från torget, efter hemkomsten sköljt, rensat och anrättadt densamma i en vanlig jerngryta. På min fråga upplyste hon: att svinlever var en i hennes hembygd, Wermland, synnerligen omtyckt och värderad anrättning.

Modren sjelf är 49 år gammal, och af de vid måltiden närvarande barnen är en dotter 19, en dotter 18, en son 13, en d:o 10 och en dotter 5 år gammal.

Hon hade gjort sin middag med barnen kl. half 3 e. m. och jemte svinlevern endast förtärt potatis samt mjölk; — sjelf åt hon med god aptit, äfvensom barnen, med undantag af den 18-åriga dottern, som sedan några dagar varit illamående, men äfven hon deltog i måltiden och åt något litet af levern. Ungefär tre timmar

efter middagen eller omkring kl. half 6 e. m. började yngsta barnet känna sig illamående, klagade öfver svår hufvudvärk och ville gå till hvila. Sedan hon kommit i sängen var hon mycket orolig, kastade sig af och an, kändes het; mot midnatt började hon kräkas, kräktes sedermera våldsamt, blef derefter märkbart lugnare, somnade mot morgonen och var på förmiddagen så mycket bättre att hon önskade få komma upp och kläda på sig, hvilket ock skedde och syntes hon sedan på dagen vara fullkomligt frisk. Något senare på aftonen, vid 6-tiden, insjuknade modren sjelf, med känsla af allmänt illamående och derefter påkommande hufvudvärk, som stegrades mer och mer och tycktes blifva outhärdlig, jemte en känsla af öfvervåldigande matthet; intet qual eller plåga i maggropen eller annan del af underlivet, intet äckel eller törst, ingen känsla af ökad eller minskad kroppsvärme, inga dragningar eller plågor uti armar eller ben; natten orolig och utan sömn. Hufvudvärken och mattighetskänslan fortforo oförminskade på morgonen, tills mannen efter råd af eu läkare hemtagit kräkmedel, hvaraf hon kl. 10 f. m. intog ett pulver, som vållade starka och ihållande kräkningar, hvaraf hon genast erfor märkbar lindring. Hufvudvärken fortfor dock ännu alltjemt uti trenne dagar — ehuru minskad — jemte mycken matthet och bristande matlust, men på tredje dagen inträdde ett häftigt diarré, hvaraf hon än ytterligare förbättrades och den 4 Jan., da jag besökte henne, var hon redan klädd och uppe, var något matt, men syntes vara i fullständig konvalescens. Hon berättade vidare att den som närmast i ordningen insjuknade var den 13-årige sonen, som insjuknade vid 9-tiden på aftonen, äfven han med stark hufvudvärk och mattighet; såvidt hon förnummit hade han under natten varit mycket orolig och het, men mot 3-tiden på morgonen fått häftiga kräkningar, derefter somnat och var vid uppvaknandet på morgonen fri från hufvudvärk och syntes vara fullkomligt frisk. — Dernäst sjuknade den 10-årige sonen; tills kl. 11 på aftonen tycktes han vara frisk, men då anfölls han af en våldsam och svår hufvudvärk, som efter sjelfmakt inträdande kräkningar snart lindrades och på morgonen var han bättre och kunde vara uppe. — Derefter insjuknade den 19-åriga dottern, som tills kl. 12 på aftonen kunde vara uppe och hjälpa alla de öfriga; men vid denna tid öfverfölls äfven hon af samma svåra hufvudvärk; hos henne, likasom hos modren, inträdde inga kräkningar förr än påföljande förmiddag efter intaget kräkmedel, hvarester våldsamma kräkningar följde och snart derefter märkbar lindring; men hon, liksom modren, fortfor dock att i flera dagar känna sig illamående; var dock vid mitt besök, den 4 Jan., fullt återställd. — Sist insjuknade den 18-åriga dottern, som, såsom förut nämdes, varit några dagar illamående; hon åt helt litet af lefvern, fick dock hufvudvärk och kräkningar, men hon tycktes vara minst angripen. Några veckor sednare insjuknade hon och dog i början af Februari. Om hennes sjukdom kan jag ej något upplysa, skall dock af den läkare som vårdade henu, härom söka vinna upplysning.

Sedan ofvannämde familj gjort sin middag sände husmodren till en närboende fattig enka med trenne barn, hvaraf ett är 8 ett 5 och ett 2 år gammalt, ett större stycke af samma lefver; modern förtärde ej något deraf, men alla tre barnen åto af densamma och blefvo sjuka, mer och mindre häftigt, alla med svår hufvudvärk och kräkningar; men några svåra symtomer inträdde ej heller hos dem, utan voro de alla snart åter friska.

Ett stort stycke af lefvern inlemnades till kemisk undersökning på farmaceutiska institutet och emottogs der för sådant ändamål af Hr Dr Hamberg.

Vid i dag den 19 Febr. förnyadt besök hos familjen N—t erfor jag utom underrättelsen om den 18-åriga dotterns inträffade sjukdom och död, att ingen af alla dem som ätit af den påtagligen skadliga (giftiga) lefvern deraf sedermera haft någon olägenhet.

Den hustrun, som försåldt lefvern på Hötorget, läser idka hästslageri och använder affallen dervid till svingödnig. Det svin-kreatur, hvarifrån den omnämnda lefvern tagits, hade blifvit slagadt i hennes hem och hade synts vara fullkomligt friskt, och hvarken hade hon, eller hennes tjenare med hennes vetskap, ingifvit djuret någon medicin.

Med anledning af detta egendomliga förgiftningsfall uppstod diskussion om verkningarne af antimon, synnerligen af dess mest använda preparat: Tartarus emeticus, som i flera afseenden i sina verkningar ej öfverensstämmer med de i ofvannämnda sjukdomshistoria anmärkta symtomer. Härvid yttrade sig Ordföranden samt Hrr BRUZELIUS, v. DÜBEN, HAMBERG, LAMM och LEMCHEN.

= Hr HAMBERG förevisade prof af giftig konfekt, giftigt balklädningstyg och giftiga tapeter.

Apotekaren NYQVIST i Nyköping hade till Hr H. öfversänt arsenikhaltiga karameller, hvilka enligt uppgift blifvit i Stockholm tillverkade af en åkarehustru Mårtensson. Hr N. nämner i bref att flera barn (10) i Nyköping insjuknat af detta Stockholms-nam-nam. Bemålde karameller utgjordes egentligen af s. k. morsellmassa, utgjuten och målad med rött och grönt. Den röda färgen var kou-sionell, den gröna schweinfurtergrönt, ett färgämne, som håller omkring 50 procent arseniksyrlighet och dessutom kopparoxid; kvantiteten af detta giftiga färgämne var på hvar karamell ganska betydlig. Hr H. hade förevisat Hr Nyqvists bref äfvensom bemålde karameller för Hr Polismästaren Östlund, som derefter låtit ofördröjligen anställa visitation hos Mårtensson, dervid hela hennes tillverkning togs i beslag; af den vid beslagstillfället anhållna konfekten befanns dock ingen enda bit vara målad med grönt. För öfrigt förefunnos flera skålpund karameller af lika beskaffenhet (morsellmassa) med de från Nyköping af Apotekaren Nyqvist hitsända, men endast den röda färgen var till finnandes, den gröna saknades; orsaken dertill upp-

lyser ett från Hr Nyqvist sedermera anländt bref af den 9 Januari 1866 så lydande:

»En fru med namnet Hedberg, boende på s. k. Spetsarsgatan här i staden har köpt de arsenikhaltiga karamellerna af ifrågavarande Mårtensson i Stockholm. Fru Hedberg har ej färgat dem utan köpt dem i det skick hon här sålde dem. När jag ansatte fru Hedberg för att få reda på hvar hon köpt morsellerna, sade hon sig ej komma ihåg säljarens adress, men som hon samma dag företog en resa till Stockholm lofvade hon att vid hemkomsten uppgifva adressen, hvilket hon ock gjorde. Hon har sålunda varit uppe hos Mårtensson, och deraf kom det sig att inga giftiga morseller funnos vid visitationen hos ofvannämde Mårtensson. — Det har ej lyckats mig att öfverkomma flera giftiga morseller än de tvenne här följa, hvaraf den ena visar att färgen blifvit till en del afskrapad. De hafva hängt i barnens julgranar och gått åt!

Omkring 10 barn hafva här injuknat af detta nam-nam. Ett barn tillhörigt en målare låg länge sjukt, men intet barn har dött. Som Mårtensson försäljer dylikt nam-nam till flera städer, är det sannolikt att dylika förgiftningar äfven egt rum annorstädes.»

Hr H. beklagade att från Sveriges hufvudstad till andra landsändar skulle utsändas tillverkningar, hvilka af allmänheten anses vara af fullkomligt oskadlig beskaffenhet, men som i verkligheten innehålla de häftigaste gifter.

Orsaken till ett dylikt missförhållande vore enligt Hr H:s tanke den, att vi saknade en tidsenlig giftstadga, som lemnade upplysning och skydd i förevarande afseende.

Redan 1847 hade Svenska Läkaresällskapets n. v. Ordförande uti en afhandling i Sällskapets tidskrift fästat uppmärksamhet på nödvändigheten af att till konditorivaror och leksaker använda oskadliga färgämnen.

1848 begärde Rikets Ständer hos Kongl. Maj:t att en författning, innehållande mera tryggande kontroller emot missbruk af gifter måtte utfärdas.

Kongl. Maj:t infortrade den 3 Mars 1849 Kgl. Sundhets-Collegii utlåtande i ämnet.

I början af 1850 inlemnade Kongl. Sundhets-Collegium underdånigt utlåtande och förslag till författning rörande gifter. Bemälda förslag upptager särskild förteckning på de färgämnen som af sockerbagare få begagnas.

Någon ny giftlag har det oaktadt ännu icke 1866 utkommit.

Med anledning af hvad som blifvit anfördt och förevisadt tillade Hr H. att man för närvarande i Sverige kunde oförmödat råka ut för arsenik såväl i mat, som i kläder och husrum.

= Ordföranden refererade Novemberhäftet 1865 af *Journal de Chimie médicale*, hvori bland annat förekommo uppsatser om åtskilliga läkemedels användande vid *cholera*, förgiftning genom s. k. »*Faraos ormar*», nya apparater för *vattenfiltrering*, förekommande af faran vid begagnandet af *lätt antändliga dräp-ter* å scénen m. m.

= Frih. CEDERSTRÖM meddelade följande om *boskapspestens uppträdande bland djuren i Jardin d'acclimatation i Boulognerskogen vid Paris*:

Vid boskapsjukans utbrott i England sändes genast Professor BOULEY, anställd vid veterinärskolan i Alfort, af franska regeringen till London, för att undersöka beskaffenheten af den farsot, som derstädes bland hornboskapen utbrutit. Bouley besigtigade de sjuka djuren, anställde obduktion å döda nötkreatur och telegraferade genast på grund af hvad han dervid sett till franska regeringen att boskapspesten förefanns i England. Omedelbart derefter eller den 5 September 1865 utkom franska regeringens förbud mot införsel af hornboskap. Emellertid tilltog sjukdomen alltmera inom England, der regeringen på grund af individens medborgerliga rättigheter och dessa rättigheters vida utsträckning, ej kunde vidtaga några kraftiga åtgärder till förhindrande af sjukdomens spridning. En skeppslast med oxar afgick från Holland, oxarne laudsattes i London och torgfördes, men befunnos för magra att vinna afsättning, hvarföre de åter togos ombord och hemsändes till Holland. Djuren sjuknade efter hemkomsten och boskapspesten spriddes med hastighet öfver större delen af Holland, der samma förhållande som i England förhindrade alla radikala åtgärder för sjukdomens hejdande. Regeringen utsände visserligen så kallade Inspektörer, hvilka skulle hafva att vidtaga åtskilliga nödvändiga åtgärder till förekommande af sjukdomens spridande, men dessa inspektörer förhindrades af landtmännen på allt sätt från utvecklande af någon kraftig verksamhet; ej sällan hände att inspektören vid besök i ladugårdarne utmotades af landtmanen, som med yxan i handen vägrade tillträde till ladugården.

Sjukdomen spred sig vidare till Belgien och derifrån genom smuggling till några af Frankrikes norra departementer. Franska regeringen uppträdde då genast med största energi: nedslagning företogs i massa af såväl friska som sjuka djur, ställen rensades och sjukdomen utslöcknade.

Plöteligt utbröt sjukdomen i Jardin d'acclimatation i Boulognerskogen invid Paris. Den 29 Okt. tillkallade veterinären LEBLANC, anställd vid besagde trädgård, Prof. Bouley för att konstatera sjukdomen. Nu blef fråga huru farsoten inkommit i anstalten och härvid stannade misstanken på de enda djur, som sedan införselförbudets utfärdande inkommit till trädgården, nemligen tvenne gazzeller, som den 14 Okt. afgått från ett enskildt menageri i London och ankommit den 15 Okt. Af dessa djur hade det ena genast insjuknat

och dött. Det andra var sjukt och farsoten grasserade bland djuren just i det stall der dessa gazeller förvarats. Djur tillhörande ox, antilop-, hjort- och getsläktet angreps och dogo. Nedalagning verkställdes af såväl friska som sjuka djur i samma stall, dock skönades tvenne lithauiska uroxar på grund af djurartens stora sällsynthet, af hvilka den ena dog, men den andra genomgick sjukdomen. Ett får ympades med materia af de sjuka djuren, men förblef friskt. Flera af de nu insjuknade djuren hade på förhand ympats med vanlig vaccin, som således ej visade sig verksam. En hjon som ensam bodde i ett afsides beläget stall, men som hade gemensam vårdare med de sjuka djuren, angreps och dog. I ett litet stall beläget midt emot det förut angripna bodde tvenne s. k. peccaris. Dessa djur stå nära svinsläktet och tillhöra ett eget släkte *Dicotyles*. Arten är ej närmare angifven, men i betraktande af att af detta släkte finnes blott 2 arter (*D. torquatus* och *albirostris*) af hvilka endast den ena, nemligen *D. torquatus*, finnes i Mexico, och vidare med anledning af den betydliga samfärdsel, som eger rum mellan Frankrike och Mexico, torde med sannolikhet kunna antagas att den ifrågavarande arten varit *D. torquatus*. Dessa båda peccaris afläddo, hvaraf den slutsats skäligen kan dragas att farsoten angriper ej blott djur, tillhörande ordningen pecora, utan äfven svinsläktet i vidsträcktare bemärkelse. Vid obduktionen af den ena peccarin befanns intestinalalembinnan förete alldeles samma utseende som huden eger vid konfluerande koppor. Bouley säger att han, som utan farhåga eller vidare försigtighet deltagit i obduktioner af nötkreatur, döda i farsoten, blef hemsk till mods, då han såg obduktionen af de döda peccaris, dervid lofvande sig sjelf att aldrig mera utan vederbörlig försigtighet iakttagande utsätta sig för dylik inokulation. In summa 34 djur dels nedslagtades, dels dogo i det förut angripna stallet, inclusive de nyssnämnda trenne derifrån afskildt boende djuren. Sjukdomen spred sig icke vidare. Bouley anställde nu efterspaningar efter hvart den först döda gazellens kvarlevor tagit vägen, för att förvissa sig att ej genom desamma något ohägn måtte uppstå. Gazellens kropp hade blifvit såld till en naturaliesamlare, hos hvilken den preparerade huden återfanns, den flädda kroppen hade lemnats åt en chiffonier, som utkastat densamma på en sophög utanför staden, hvaräst kunde han ej mera påminna sig. Bouley fäster uppmärksamheten på huruledes lätteligen ett svin kunnat förtära af detta smittade kött, huruledes sålunda smittan kunde hafva blifvit utbredd och man dervid kunnat ega anledning att tro på ett spontant utbrott af farsoten, en åsigt, hvilken Bouley alltid bekämpat, hvad det mellersta och vestra Europa beträffar. Bouley begaf sig derefter till London, han fann der att ej något sjukdomsfall inträffat i det me-nageri, der gazellerna blifvit köpta, men att deremot dessa gazeller från London förts i en jernvägsvagn, som väl för tillfället varit tom, men som föregående dagar begagnats till transport af färskt kött. Det synes således temligen tydligt att gazellerna i denna vagn mottagit smittan. På grund af Bouleys rapport ingick åkerbruksministern till kejsaren med anhållan att ett förbud mot införsel af alla

Rjur, med undantag af hästar, mulåsnor, åsnor och hundar, måtte utfärdas.

Såsom ett viktigt bihang till boskapspestens historia torde slutligen med några ord få anföras en tilldragelse, som lär hafva passerat i England förliden December månad. En veterinär vid namn Hancock hade vid en obduktion å ett i boskapsjuka affidit kreatur sårat sig i venstra handens dorsalyta. Efter några dagar inställde sig feber, äfvensom klåda å det skadade stället, hvarjemte handen och underarmen svullnade. Derefter uppstod en pustel, som af flera tillkallade såväl läkare, som veterinärer, förklarades vara en vaccinpustel. (*L'Union médicale*).

Hr LAMM uppläste ur Lancet för den 3 Februari ett bref angående den af Dr MURCHISON förut förordade profylaktiska behandlingsmetoden med vaccin vid boskapspest, hvilken metod dock numera af dess uppfinnare blifvit öfvergifven.

= Hr SEBARDT förevisade *Maticoblad* (af Piper angustifolium) och derpå beredt destillat, dels af egen, dels af GRIMAULTS & C:IS tillverkning.

Den 27 Februari.

Giftigt klädningstyg. — Anonymt bref. — Trikinutfodringsförsök. — Biblioteket. — Constitutio epidemica.

= Med anledning af det af Hr HAMBERG omtalade fallet af förgiftade klädningstyger omnämnde Hr MALMSTEN att han nyligen haft under sin vård ett ungt fruntimmer, som, utan någon bestämd anledning, efter en bal insjuknade med allmänt illamående, eczem å hals, axlar och ansigte samt conjunctivit. Patienten tillfrisknade snart, men samma symtomer återkommo efter en annan bal, der hon begagnat samma gröna klädning som på den föregående. Vid undersökning befanns tyget innehålla arsenik.

Ordföranden tillade att dylika tygers färgning vanligen tillgår på så sätt, att tyget doppas i dextrin, hvarpå den gröna färgen, ofta den giftiga färgen Schweinfurtergrönt, utsållas, hvarigenom dess spridning i luften sedermera betydligt underlättas.

= Ett till Sällskapet ankommet anonymt *bref från G—n* med Hörby poststämpel blef på framställan af Ordföranden lagdt å bordet till genomseende af de ledamöter, som deraf önskade taga kännedom.

= Sekreteraren uppläste följande från Sällskapets ledamot Hr FORSELL anlända skrifvelse, i anledning af Hr KEYS anfö-

rande vid Sällskapets sammankomst den 5 nästlidne Septem-
ber angående af Hr Forsell vid Skara veterinärrättning verkställda
Trikinutfodringsförsök:

Då jag icke är i tillfälle att muntligen besvara de anmärkningarna
hvarmed Hr Prof. Key bemött *ett referat af en i Skara Veterinär-
inrättnings tidskrift* intagen redogörelse för några af mig utförda
trikinutfodringsförsök, torde det benäget tillåtas mig att få ned-
skrifne genmål, vid Sällskapets nästa sammankomst, inför Sällskapet
uppläst, desto heldre som de anmärkningar Hr Professorn inför Säll-
skapet andragit, framställa motiven till och resultaten af ifråga-
varande försök i en helt annan dager än som öfverensstämmer med
rätta förhållandet.

Till undvikande af den nog tröttande vidlyftighet, som skulle
blifva en följd af ett genmål mot Hr K:s anmärkningar i alla deras
enskildheter, har jag nödgats inskränka mig till besvarande endast
af dem, som företrädesvis fästat min uppmärksamhet.

1) Hr Key anför att det förefaller *underligt* att uppgiften om
trikiner i råttor meddelas utan att med ett ord omnämnas huruvida
man på andra håll sökt trikiner hos råttor, eller om dessa ens varit
nästänkta för att meddela sådana åt svinen, samt att *det ser ut af*
uppsatsen som frågan om trikiner hos råttor här förekommer *första*
gången, hvilket »långt ifrån är förhållandet.»

Till mitt försvar får jag äran upplysa, att jag icke med afsigt
velat uppväcka »förundran» hos någon och icke heller velat afskrifa
hvad andra förut ha sig bekant om trikiners verkliga eller »miss-
tänkta» uppträdande hos olika djur. — Jag har blott velat tillkännagifva
ett factum — trikiner i råttor — om hvars sanningsenlighet
det står hvar och en fritt att af här förvarade preparater öfver-
tyga sig.

2) Hr K. säger vidare, att man måste emottaga mina gjorda
meddelanden med en viss försigtighet.

Innehållet af detta mitt genmål torde bevisa obefogenheten af
denna anmärkning. Om Hr K. icke anser det ohöfligt, skulle jag
vilja använda samma varning emot hans egen uppsats.

3) Vidare säger Hr K. att *framför allt nya bevis fordras* att
det verkligen varit trichina spiralis, som jag funnit i råttor och Hr
K. synes hemta stöd för sitt tvivel af den omständigheten att han
sjelf, vid undersökning af en råtta »från en bagare på söder» och
Kandidat BLIX vid undersökning af en del råttor i Mariestad, funnit
dessa trikinfria.

Jag hade föreställt mig, att då jag under slutet af sistlidne
Augusti härifrån uppsände till Stockholm en extremitet af en af de
trikinhaltiga råttorna, till undersökning af Hr Professor Key sjelf
och genom en bekant erhöill besked derom att Hr K. funnit rikthet
af min uppgift bekräftad — detta skulle vara bevis nog. Jag
är emellertid i tillfälle att lemna så många »nya bevis» Hr K. bil-
ligtvis kan fordra, ty jag har mina trikinhaltiga råttor, på olika sätt
konserverade, ännu i behåll.

4) Hr K. påstår att rättorna möjligen kunna inficieras af det rikinhaltiga kött, hvarmed jag experimenterat och finner mina medelanden härutinnan »ej fullt tillfredsställande.»

Härtill svaras, att då jag egenhändigt verkställt de ifrågavarande utfodringarne och aldrig förvarat trikinhaltigt kött på ställen som cunnat åtkommas af råttor, dessas trikinisering icke rimligtvis kunnat tillgå på det sätt Hr K. föreställer sig. Under största delen af försökstiden förvarades igelkottarne i en större brädlår, fastspikad på insidan af en stallvägg, ett par alnar ifrån golvet och finnes ännu till benäget påseende kvar på samma plats och för framtida experimenter. Den omständigheten att den ena af de trikinhaltiga rättorna anträffades vid ett torp cirka $\frac{1}{4}$ mil från staden, talar äfven i sin mån emot Hr K:s åsigt. Ehuru jag visserligen icke kan med vittnen styrka hvarifrån de ifrågavarande rättorna fått trikiner, torde likväl min mening härom få gälla lika mycket som Hr K:s, om den ock icke anses »fullt tillfredsställande.»

5) Vidare påstår Hr K. att mina iakttagelser af trikiner i råttor måste från *vetenskaplig ståndpunkt* betviflas, dels emedan trikiner hittills icke äro med »vetenskaplig visshet konstaterade hos andra djur än menniskor, svin och kattor (Hr K. uppger likväl att han genom Professor SJÖSTRÖM i Stockholm låtit trikinisera en get och ett får medelst köttet af en trikinhaltig igelkott) och dels emedan många »utmärkta» vetenskapsmän förut misstagit sig på rundmaskar och trikiner — (de ifrågavarande vetenskapsmännen tyckas åtminstone icke varit »utmärkta» i konsten att igenkänna trikiner).

Jag förstår icke rätt hvartåt Hr K. syftar med denna anmärkning. I början af uppsatsen klandras jag för att ha velat framhålla mitt fynd af trikiner i råttor såsom någonting alldeles nytt, hvilket Hr K. säger »långt ifrån är förhållandet»; här åter klandras jag för att ha uppgifvit en sak — trikiner i råttor — »som från vetenskaplig ståndpunkt måste betviflas». Vetenskapens »ståndpunkt» i trikinfrågan må nu vara huru som helst, men att trikiner förekomma i råttor det får icke vetenskapen förneka, ty saken bär syn för saken. Den temligen rikhaltiga trikinlitteraturen medgifver flerstädes äfven att så förhåller sig.

6) Hr K. anmärker vidare »att då hvar man vet» (?) att vissa djur som förtära trikinhaltigt kött behäftas med trikiner så »försvindrar» det Hr K. att utfodringsförsök med 6 igelkottar blifvit i en särskild uppsats offentliggjord.

Meningen med utfodringsförsöken och offentliggörandet af dess resultat var ingalunda att sätta någon menniska på understol. Jag har verkställt dessa försök dels och hufvudsakligast af intresse för saken, men dels äfven på anmodan af en i Göteborg bosatt bekant till Hr K., till hvilken Hr K. gifvit uppdrag och materiel till utfodringsförsöks anställande, men hvilka af flera skäl icke kunnat derstädes utföras. Jag klandras således därför att jag verkställt en sak hvarom Hr K. anmodat en af sina vänner.

Hvad åter anmärkningen öfver offentliggörandet beträffar, så bör det väl icke förefalla Hr K. underligt att, då jag är utgifvare af en

liten tidskrift, som särskildt har till uppgift att redogöra för de verksamhet hvaråt jag härstädes egnar mig, de ifrågavarande utdragsförsöken äfven i tidskriften blifvit nämnda.

Det är dessutom troligt att mycket har blifvit offentliggjort som för det allmänna varit af vida mindre intresse, hvilket afseende torde visa sig deraf, att den klandrade uppsatsen ansetts värd att bemötas med 6 blad tättryckta anmärkningar i tidskriften *Hygiea*.

7) Vidare anmärker Hr K. att jag synes varit i saknad af nödig litteratur.

Det är tyvärr en sanning, att saknaden af nödig litteratur oförutgående utgör ett svårt hinder för idkandet af studier i en liten småstad som få kommunikationer, men i det nu ifrågavarande fallet har jag icke varit så utan litteratur som Hr K. tror, tack vare Kgl. Vetenskapsakademiens och K. Karolinska institutets i Stockholm bibliotek, hvarest ifrån jag lyckats erhålla såsom lån hvad jag här icke kunnat få köpa. Det har emellertid aldrig varit min afsigt att i denna sak göra utdrags skrifter ur förutvarande litteratur — jag har blott velat redogöra för några facta och af dessa draga några allmänna slutsatser.

8) Hr K. anmärker vidare, att i en så ömtålig fråga, som den om trikiner, måste man vara försiktig och ej gifva anledning till onödig oro.

Detta visste jag långt förut innan det blef tryckt i *Hygiea*. Jag tror icke heller att mina åtgöranden i trikinfrågan uppväckat onödig oro hos någon annan än Hr Key. Då oron dessutom räknas till det onödiga slaget, så torde den väl äfven kunna anses temligen oskadlig.

9) Hr K. anser att min uppgift om tarmtrikinernas ringar storlek än muskeltrikinernas måste bero på något *misstag*, ty den saken är alldeles säker, säger Hr K., att muskeltrikinerna, då de förtäras af ett djur, betydligt tillväxa i dettas tarmkanal.

Detta senare eger sin fulla riktighet, men det finnes äfven ett annat slag af tarmtrikiner — de i tarmarna utkläckta eller födda ungarne. Det var dessa som befunnos »betydligt mindre» än de inkapslade trikinerna. Troligen har Hr K. aldrig sett sådana trikiner i lefvande tillstånd. De äro ingalunda så »ytterst små» som Hr K. tyckes föreställa sig och de kunna både med lätthet igenkännas såsom trikiner och ses vara *mindre* än muskeltrikinerna.

10) Vidare anmärkes, att jag gjort enstaka iakttagelser till *regel* och gått långt utöfver och på sidan om de resultat som andras och egna experimenter och erfarenhet medgifva.

Härtill svaras, att jag icke uppställt några »reglor» alls, utan blott anfört några iakttagelser, hvartill de af mig verkställda utdragsförsöken gifvit anledning. Om resultaten af dessa försök icke i allo utfallit enligt andras rön, så bevisar detta icke nödvändigt att jag »gått på sidan» om dessa, utan att saken kan ha flera sidor än dem Hr K. varit i tillfälle att iakttaga. Hr K. tolkar dessutom mina rön i en vida mera utsträckt bemärkelse än jag deråt velat gifva, ty dessa rön afse de djur som till försöken blifvit använda

och hafva icke tillämpning på Hr K:s tal om höns, dufvor etc., som jag icke till mina försök begagnat.

11) Det lägges mig äfven till last att jag velat *vilseleda* allmänheten genom uppgiften att trikinhaltigt fläsk, som varit saltadt och rökt under mera än $\frac{1}{2}$ års tid, visat sig lika skadligt som köttet efter nyligen döda trikinhaltiga djur och att hvarken förruttnelse, sockring, saltning eller torkning kunnat tillintetgöra sådant kött skadlighet till föda — samt att FÜRSTENBERG och Haubner kommit till helt andra resultat i denna sak.

Jag har icke med afsigt velat vilseleda någon och jag tror icke heller att detta inträffat; men då uppgifterna afse de försök jag sjelf utfört och de fenomen jag med egna sinnen iakttagit, så måste det ursägas mig att jag sätter större tro till dessa än till de försök som Hrr Fürstenberg, Haubner m. fl. beskrifvit, helst då fullständig uppgift saknas öfver det sätt hvarpå dessa Hrr utrönt att trikiner af saltningen befunnits dödade.

12) Hr K. fortsätter vidare, att det »lyckligtvis» är genom experimenter visadt att en »grundlig och långvarig» saltning just är ett af de bästa medlen till trikinernas dödande.

Ifall uppgiften håller streck i verkligheten må den för vetenskapen vara af intresse, mera för husmodern eller fläskkonsumenten är det viktigare att få veta: att den saltning som våra fläskvaror i allmänhet underkastas, alldeles icke är nog »grundlig eller långvarig» för att döda deri befintliga trikiner. Jag har derom med egna ögon öfvertygat mig — och jag hemställer derföre till opartiakt bedömande hvilckendera uppgiften är mera vilseledande, den af Hr K., att trikiner dö genom saltning, hvarigenom således saltadt, trikinhaltigt fläsk måste anses vara till föda *oskadligt*, eller den af mig, att saltadt, trikinhaltigt fläsk måste anses lika skadligt som färskt, emedan försök visat att utfodring med sådant fläsk, som $\frac{1}{2}$ år varit rökt och saltadt, åstadkommit försöksdjurets trikinisering och död.

Jag tror ingalunda att saltning är det »bästa» medlet till trikinernas oskadliggörande och jag vill fråga om Hr K. på heder och samvete vill tillråda någon menniska att såsom oskadlig föda förtära salt fläsk (rökt skinka) hvari trikiner förefinnas. Jag tror det förvisso icke.

13) Min uppgift att en trikinlik mask af annat slag än *trichina spiralis* äfven visat sig genom utfodring kunna öfvergå från ett djur (en uggle) till ett annat (en igelkott) anser Hr K. vara egnad »att injaga skräck för allt hvad köttmat heter.»

Jag kan icke finna att så förhåller sig, men hurusomhelst har jag blott tillkännagifvit ett factum, som likväl icke får tagas i annan mening än den jag deri uttalat, och jag rår icke för om någon dersf låter förskräcka sig.

14) Hr K. anklagar mig vidare för *stor öfverdrift* och orimlighet i den sluteats jag dragit af mina iakttagelser, nemligen att det är *rådligast* att aldrig förtära köttmat, som icke blifvit kokt eller stekt eller åtminstone af sakkunnig person mikroskopiskt undersökt och befunnen trikinfri.

Orimligheten i detta råd tror jag icke är så stor. Då det visserligen är omöjligt att trikinartade maskar hos en fogel med lätthet öfverflyttats på ett däggdjur, som erhållit sådana maskar i födan, torde väl ett orimligt till meniskor att iakttaga försigtighet vid användandet till föda af rått fogelkött — t. ex. rökt gåsbröet — icke vara så öfverdrifvet eller orimligt.

Likaså tror jag att faran att förtära rått kött af gräsätande djur ingalunda är osannolik, ty då det är konstateradt att gräsätande djur kunna trikiniseras och då trikiner förekomma hos råttor, som ofta hafva sitt tillhåll bland kreaturens foder och lätt i detta kunna ihjälklämmas och af kreaturen förtäras, så är det visserligen ingen omöjlighet att äfven köttet af våra gräsätande djur kan vara behäftadt med trikiner. — Jag har flere gånger vid obduktioner af nötkreatur, i deras magar träffat delar af vantar, skosulor, mösskärmar och dylikt och då dessa kunnat förtäras så kunna likasåväl råttor behäftade med trikiner blifva nedsväljda. Med dessa facta för ögonen torde min åsigt att det är »rådligast» att icke äta rått kött icke vara så alldeles »orimligt» som Hr K. vill påstå.

15) Hr K. upptar det särdeles illa, att jag ansett den i allmänhet stora dödligheten bland svinkreaturen sannolikt stå i sammanhang med trikinernas oftare förekommande hos dessa än andra djur.

Att så verkligen förhåller sig har jag icke påstått, jag har blott sagt att det är »troligt.» En häraf föranledd formelig tillrättvisa af Hr K., med tal om oriktig uppgift, öfverdrift etc. är alldeles oberättigad.

Under den tid af några och tjugo år, som jag egnat min uppmärksamhet åt studerandet af djursjukdomar, måste min erfarenhet i dessa bedömande vara vida större än Hr K:s. Det bör åtminstone vara mig medgifvet att i dessa saker få ha en tro. Jag grundar denna, i det nu klandrade fallet, icke på lösa hugskott utan på casus ur min »praktik», hvarur jag skulle kunna anföra en mängd sjukdoms- och dödsfall med så fullkomligt liknande symtomer af trichiniasis att det knappast kan betvivlas att den icke vid dessa tillfällen egt rum, ehuru detta, af brist på då verkställd mikroskopisk undersökning, numera icke kan bevisas. För öfrigt tror jag att den medicinska vetenskapen i sin praktiska tillämpning ofta måste nöja sig med vida mindre högstämda anspråk än dem Hr K. vill tilldela densamma: ty vi lära dagligen af erfarenheten att i denna »vetenskap» är det mycket som icke kan bevisas, men likväl måste tros eller tillsevidare antagas såsom sanning — äfven vid sådana tillfällen der, såsom Hr K. säger, »allmänheten står och lyssnar». Jag tror mig därför litet hafva skadat »vetenskapen» genom att yppa min tro om trikinernas inflytande på svinens dödlighet, som någon skadat meteorologiens vetenskap derigenom att han gifvit offentlighet åt sin tro om den blifvande väderleken.

16) Hvad slutligen beträffar Hr K:s önskningsmål att min trikinexperimenter måtte fortsättas, så får jag äran upplysa att de icke blifvit afbrutna, så föga uppmuntran från Hr K:s sida jag än rönt.

Det är i sanning nedslående att finna ett litet försök att dra ett strå till stacken i en fråga af så stort intresse för det allmänna och för vetenskapen som den ifrågavarande, så hånadt och bittert klandradt från ett håll, der hvarje bemödande till forskning inom den komparativa medicinens gebiet borde med skonsamhet och välvilja upptagas. Det är troligen icke mången, som af uteslutande intresse för saken vill offra tid, mödor och kostnader på experimenter af detta slag och ännu färre, som till lön för sitt arbete vilja vidkännas obehaget af arktals offentligt klander. Fortsatta rön i denna sak måste under sådant förhållande nödvändigt undanhållas offentligheten, ty min tid räcker icke till att äfven författa försvarsartiklar mot den bittra och ändlösa kritik, som ett offentliggörande af vidare rön sannolikt skulle framkalla. Jag uppskattar Hr K:s kritik till sitt fulla värde och förmodar att den tillkommit i god afsigt och i tanka att dermed gagna vetenskapen, men jag tror att Hr K. i sitt nit gått för långt, till skada för det afsedda ändamålet.

Ingen i vetenskapens tjänst må fritagas från skyldigheten att låta sitt ord eller sitt arbete bedömmas af vetenskapens målsmän, men det torde vara kritikens skyldighet att låta andras ord gälla såsom sanning tillsdess att dess sanningslöshet blifvit bevisad och i alla fall torde ett arbete, framkalladt af vetenskapligt intresse och i sitt utförande åtföljdt af mödor och kostnader — om ock utfördt af huru svaga krafter som helst — vara förtjent af ett välvilligt erkännande. Skara i Februari 1866. *N. E. Forssell.*

Med anledning af Hr Forssells genmäle i trikinfrågan afgaf Hr Key till protokollet följande skriftliga anförande:

Det är alltid obehagligt att taga tiden för en vetenskaplig publik och utrymmet i en tidskrift i anspråk för fortsättandet af en diskussion, hvilken ej längre tjänar att belysa en omtvistad fråga, utan snarare antagit karakteren af en personlig polemik.

Det sätt, på hvilket Hr Forssell upptagit och besvarat min, enligt mitt förmenande vetenskapligt hållna och berättigade kritik af hans i Hygiea refererade uppsatser i trikinfrågan, de missledande citater han tillåter sig, och de utfall han bredvid ämnet gör, tvinga mig emellertid att med benägen tillåtelse taga Sällskapet tid i anspråk för följande anförande till svar å Hr F:s genmäle.

Hr Forssell säger till en början att de anmärkningar, hvarmed jag bemött referatet af hans i Skara veterinärtidskrift intagna redogörelse för några af honom utförda trikinutfodringsförsök *»framställa motiverna till och resultaterna af ifrågavarande försök i en helt annan dager än som öfverensstämmer med rätta förhållandet.»* Detta Hr F:s påstående är emellertid ingalunda öfverensstämmande med rätta förhållandet, såsom hvar och en, hvilken genomläser min kritik torde finna. Det har aldrig kunnat falla mig in att misskänna eller med ett enda ord hänsyfta på motiverna till utfodringsförsöken, och hvad resultaterna af dessa försök beträffar, så in-

skränka de sig helt och hållet dertill att 6 igelkottar blifvit trikinhaltigt kött trikiniserade, och om riktigheten af dessa resultat har det lika litet kunnat falla mig in att yttra ringaste tvifvel.

Efter den otaliga mängd experimenter, som under en följd af år blifvit verkställda, voro dessa resultat så godt som på full hand gifna och de afvika ej en hårmån från hvad vi sedan flera år i denna fråga allmänt känna. Hr F. kan sålunda omöjligen försvara sitt förhastade påstående att jag i falsk dager framställt resultat motiver för och resultat af trikinutfodringsförsöken.

Det är mot de allmänna slutsatser Hr F. dragit och det resonemang han fört på grund af resultaten, som jag riktat mina anmärkningar och om dessas befogenhet har Hr F. ej kunnat ringaste mån rubba min öfvertygelse.

Att jag framställt Hr F:s första uppsats »trikiner i råttor» en falsk dager har han väl ej direkt sagt, men detta synes jemvära hans mening och de 5 första momenterna i hans genmäle äro ägnade åt mitt resonemang öfver nämde uppsats.

Det är emellertid lätt att bevisa att jag just sökt gifva iakttagelserna om trikiner hos råttor deras fulla betydelse, och framhållit deras stora värde om de vunno bekräftelse; men jag fordrade ytterligare bevis för diagnosens riktighet, hvilken fordrans befogenhet jag förmenar mig hafva fullständigt motiverat, hvilket jag hoppas hvar och en opartisk, som genomläser min uppsats, skall erkänna.

I 5 momentet af genmålet säger Hr F.: »vidare påstår Hr Key, att mina iakttagelser af trikiner hos råttor måste från vetenskaplig ståndpunkt betviflas» etc. och längre ned yttrar han med anledning häraf »jag förstår icke rätt hvaridt Hr Key syftar med denna anmärkning. I början af uppsatsen klandras jag för att ha velat framhålla mitt fynd af trikiner i råttor såsom någonting alldeles nytt, hvilket Hr Key säger »långt ifrån är förhållandet»; här utkandras jag för att ha uppgifvit en sak — trikiner i råttor — som från vetenskaplig ståndpunkt måste betviflas». Är det verkligen möjligt att Hr Forssell ej förstår mitt resonemang? och hur kan han tillåta sig att så förvränga mina yttranden, hvilka han och en kan i deras rätta sammanhang läsa? Jag har helt enkelt aldrig klandrat Hr Forssell för att han velat framhålla sitt fynd af trikiner i råttor såsom någonting nytt; jag har tvärtom just sökt visa att om iakttagelsen bekräftar sig, så vore detta verkligen en nyhet, hvilken jag betecknat såsom varande af största både teoretiska och praktiska intresse, något hvarom Hr F. ännu synes svafva i fullkomlig okunnighet, oaktadt den belysning af frågan jag lemnat, och som han från många andra håll kunnat vinna.

Hvad jag har sagt är att frågan om trikiner hos råttor vore långt ifrån ny, och jag har indirekt klandrat att Hr Forssell meddelade sin iakttagelse utan att med ett ord omnämna huru denna ofta diskuterade fråga för närvarande stode. Då Hr F. försummat detta lemnade jag en kort historisk redogörelse härför, och visade att man sedan länge antagit att trikiner hos råttor förekommo, och att detta ej hittills var bevisadt, och att de äldre uppgifterna ...

trikinernas vidsträckt utbredning i naturen antingen vore bevisligen oriktiga, eller ock otillförlitliga, just emedan man uraktlåtligt att göra noggranna slägt- och art-bestämningar, hvarigenom en stor mängd misstag insmugit sig. Vidare framhöll jag, att då ännu trikinernas naturliga förekommande (d. v. s. utan människans mellankomst med fodringar etc.) med vetenskaplig visshet blott vore konstateradt hos människor, svin och kattor. Hvar och en som följt med trikinlitteraturen borde förut vetat detta. Jag citerade ett arbete af VIRCHOW, hvori han bestämdt uttalar och framlägger bevis för detta påstående; men då Hr F. ej synes vilja anse honom känna till frågans ställning, så får jag ytterligare hänvisa till den historiska delen af PAGENSTECKER's arbete »Die Trichinen», hvilket arbete Hr F. otvifvelaktigt besitter.

Jag framhöll vidare, att trots flitigt sökande på sednare tider, bland andra af Pagenstecker och MOSLER, äfven på orter, der trikin-epidemin gått, likväl ej trikiner i råttor förut blifvit funna. Jag yttrade emellertid äfven att deras förekommande hos kattor mycket talade för att de äfven funnos hos råttor, fastän man hittills ej kunnat bevisa detta.

Häraf framgår otvetydigt för hvar och en, som jag hoppas, att jag ansåg Hr Forssells iakttagelse såsom ny och jag betecknar den ju såsom af största intresse om den bekräftar sig. Men på alla här antydda och i förra uppsatsen närmare utvecklade grunder ansåg jag mig »från vetenskaplig ståndpunkt böra hysa tvifvel om diagnosens riktighet» vid de af Hr F. gjorda iakttagelserna, tilldess en lemnad anatomisk beskrifning eller egen åskådning häfde tviflen. Jag uttalade emellertid uttryckligen att »jag för egen del vore mycket benägen att anse råttorna såsom en hufvudkälla för svinens infektion och skulle blifva särdeles tillfredsställd om de angifna anledningarne till tvifvel om riktigheten af Hr F:s iakttagelse blefve undanröjda.» Den som ej förstår eller ej vill förstå ett dylikt resonemang, den sätter förvisso sitt ljus under ena skäppo. Vetenskapen måste vara skeptisk; för den gäller inga subjektiva öfvertygelser såsom facta; för att facta skola inregistreras måste de vara fullt bevisade, och speciellt måste man fordra detta i en fråga som denna, der misstag så lätt kunna begås, och äfven af annars utmärkta män (SCHACHT, LANGENBECK m. fl.) blifvit begångna, såsom historiken visar oss.

Tillfredsställelsen att få mina tvifvel undanröjda samt att konstatera riktigheten af Hr Forssells iakttagelse och trikinernas förekommande i råttor äfven här egde jag kort derefter. Från Hr Forssell erhöj jag nemligen en del af en trikiniserad råtta och fann hos de inkapslade maskarne alla kännetecken som karakterisera *Trichina spiralis*. Detta meddelade jag äfven i Läkaresällskapets sammankomst den 26 September, såsom alla då närvarande ledamöter kunna intyga. Jag hade då äfven här undersökt ett parti råttor från en bagare på söder, hos hvilken ett trikinhaltigt svin förekommit, och i nära hälften af dem funnit trikiner, såsom jag vid samma tillfälle äfven meddelade. Jag upptog i sammanhang härmed den i mitt

förra anförande meddelade Virchow'ska hypotesen om trikinernas öfverförande till svinen endast genom menskliga ekskrementer till ytterligare vederläggning, och visade att de gjorda iakttagelserna gjorde det i högsta grad sannolikt att i stället råttorna vore hufvudsakliga källan för svinens infektion, hvilket man väl förut förmodat, men som förut nu kunde mera bestämdt påstå. Då det var min afsigt att utförligare i en särskild uppsats behandla detta ämne blef mitt föredrag blott omnämndt i protokollet, men utan mitt förvällande på det sätt, att deraf ej synes det jag bekräftat trikinernas förkomst i råttor, utan blott att jag talat om sättet för svinens infektion. Jag har sålunda på intet vis, såsom Hr Forssell i moment 3 af sitt genmål låter förstå, undanhållit de bevis för riktigheten af den oftanämnda iakttagelsen, som jag erhållit, utan tvärtom vid första tillfälle med stort nöje meddelat dem och sjelf lemnat andra. Eget nog har jag i denna fråga, just genom mitt förra anförande, åt Hr Forssell vindicerat en prioritet, om hvilken han själv svärfvar i okunnighet, hvilket tydligen framgår deraf att han i sin genmål åberopar de äldre obevisade uppgifterna om trikiner i råttor såsom facta.

Detta rörande hufvudsaken i denna fråga. Några enskildheter i de 5 första momenterna af genmålet, som härpå hafva afseende på äro emellertid af den art att jag ej kan med tystnad förbigå dem.

Hr F. påstår mig hafva sagt »att man måste emottaga hafva gjorda meddelanden med en viss försigtighet.» Detta är ett falskt citat, som lägger i min mun något helt annat än jag yttrat. Jag har sagt »att man måste mottaga meddelandet med en viss försigtighet, och sålunda ej talat om Hr F:s meddelanden i allmänhet utan om en enda uppgift, och jag tror mig gifvit fulla skäl för detta mitt yttrande, såsom af mitt förra anförande torde inhemtas.

Hr F. återigen tager sig af sitt citat anledning att gifva »samma varning» mot hela min uppsats. Jag tror emellertid det skall blifva en bra svår uppgift för Hr F. att vederlägga ett enda af de facta som jag anfört, och på grund af hvilka jag resonnerat. Mot sjelfva resonnemangets riktighet behöfs ju åter ingen varning ty derom måste hvar och en af våra läsare, efter vunnna kändedom om facta, vara kompetent att dömma.

I moment 3 säger Hr F. att jag synt herata stöd för mitt tvifvel (om riktigheten af Hr F:s diagnos!) »af den omständigheten att jag sjelf vid undersökning af en råtta från en bagare på Söder och Kandidat BLIX vid undersökning af en del råttor i Mariestad funnit dessa trikinfria.» Detta sätt att upptaga en motståndares skäl är högst egendomligt och betecknande. Hvarföre utesluter Hr F. t. ex. hvad jag bland annat anfört om Pagensteckers och Moslers mera omfattande undersökningar? Jag har ju dessutom anfört dessa undersökningar endast såsom ytterligare bevis för att trikiner ej förut med säkerhet funnits i råttor. Huru kan Hr F. slutligen påstå att jag hemtat ringaste stöd från att en af mig undersökt råtta ej höll trikiner. Jag har ju ej ens nämnt om jag

undersökt den, utan blott omanämt att jag för fortsatta undersökningar hade från ett ställe, der ett trikiniseradt svin funnits, löfte om försändande af råttor, men dittills blott erhållit en.

Vid moment 4 får jag anmärka att äfven med de upplysningar, som deri lemnas, Hr Forssell »ej fullt tillfredsställande ådagalagt att ej råttorna kunnat inficieras af igelkottarne, efter de sednars död, ty hvar har Hr F. gjort af de döda försöksdjuren? Detta borde hafva meddelats. Upplysningen att de under lifvet förvarats i en brädlår i stallet ett par alnar från golvet kan visserligen vara af mycket intresse (?) i och för sig, äfvensom att nämde brädlår ännu finnes kvar på samma plats till benäget påseende, men Hr F. må väl ej föreställa sig att någon trott det råttorna ätit af igelkottarne medan de sednare ännu lefde?

I moment 5 har Hr F. råkat ut för ett särdeles olyckligt citat. Han anför nemligen såsom ett af mina argumenter »att många utmärkta vetenskapsmän förut misstagit sig på *rundmaskar och trikiner*» och i en parentes tillägger Hr F. »de ifrågavarande vetenskapsmännen tyckas åtminstone icke varit »utmärkta» i konsten att igenkänna trikiner.» Hr F. anser sålunda att trikinerna ej äro rundmaskar (nematoder). Jag har sagt att man misstagit sig på såsom parasiter hos djur förekommande små *rundmaskar af andra släkter och arter*; men Hr F. synes tro sig med lätthet kunna skilja trikiner från samtliga rundmaskar. Detta är mer än någon före honom gjort, och vi få väl då snart se trikinerna utgallrade från nematodernas klass, i hvilken män af facket hittills tyckt dem vara riktigt på sin plats.

Momenterna 6—16 af Hr Forssells genmäle äro riktade mot mina anmärkningar öfver Hr F:s andra uppsats »trikinutfodringsförsök.» Vid ett förnyadt genomläsande af mina anmärkningar, hvartill jag vågar uppfordra, torde man finna både deras befogethet och hofsamhet.

Med anledning af moment 6 får jag fråga huru Hr Forssell kan påstå att jag klandrat honom för att han verkställt utfodringsförsöken? Jag har ju tvärtom uppmanat honom att dermed fortsätta, men att rikta sin uppmärksamhet på de frågor, som ännu återstå att genom experimenter lösa. Om jag yttrat en undran öfver att 6 fodringsförsök med igelkottar, som ej gifvit anledning till någon iakttagelse, som ej är sedan länge gjord och mångfaldiga gånger konstaterad, så är detta helt naturligt. Om någon nu för tiden i en vetenskaplig tidskrift meddelade att han funnit det vaccinationen i några fall synts skydda mot koppor, och härom skrefve en uppsats, som ej toge ringaste hänsyn till den kolossala erfarenhet, som vetenskapen i denna fråga samlat, så skulle detta sannolikt ej kunna undgå att väcka förvåning. Den erfarenhet som föreligger om trikiners öfverförande till vissa djur genom förtärandet af trikinhaltigt kött är lika säker och åtminstone af fackmännen lika väl känd, som den om vaccinationens skyddande kraft mot koppor.

I moment 7 förklarar sig Hr Forssell ej, såsom jag förmodat, hafva varit i saknad af nödig litteratur. Jag måste väl tro detta,

churu jag genom kännedomen af genmälet blifvit ännu mera böj för tvivel. Saken förklarar sig dock kanske genom Hr F:s oväntade tillkännagifvande, att det »aldrig varit hans afsigt att i denna sak göra afskrifter ur förutvarande litteratur.» Läsarne af Skarv veterinär-tidskrift få sålunda sig i denna fråga endast meddelat hvad Hr Forssell efterhand utroner. Detta är dock skada då vi i litteraturen redan ega en så stor erfarenhet samlad af tillförlitliga vetenskapsmän sedan flere år.

I moment 8 säger Hr Forssell sig redan förut vetat, att man *måste vara försiktig i en så ömtålig fråga som den om trikiner* och ej uppöfka onödig oro, och Hr F. tror sig ej hafva uppväckt någon sådan i trikinfrågan hos någon annan än mig. Hvad mig beträffar, så kan jag åter försäkra Hr F. att de satsar, mot hvilka jag gjort anmärkingar ej gjort mig det ringaste orolig, ty jag eger kännedom om deras öfverdrifter. Om jag åter trodde att de hos andra, som ej kände förhållandena, skulle uppväcka onödig oro, så var det derföre att jag antog det Hr Forssells ord skulle vinnas gehör och antagas som tillförlitliga, åtminstone af många, i hvilket fall de utan fråga skulle hafva ingifvit onödig oro. Då nu Hr F. antager att detta ej varit förhållandet, så förmodar jag han talar af erfarenhet, och jag har deremot intet att invända; men då Hr F. säger att »*då oron dessutom räknas till det onödiga slaget, så torde den väl äfven kunna anses temligen oskadlig*», då kan jag ej följa hans tankegång. Menar Hr F. att den nödiga oron är skadlig och den onödiga oskadlig?

För att bemöta momentet 9 nödgas jag citera det i dess helhet »*Hr K. anser att min uppgift om tarmtrikinernas ringare storlek än muskeltrikinernas måste bero på något misstag, ty den saken är alldeles säker, säger Hr K., att muskeltrikinerna, då de förtäras af ett djur, betydligt tillväxa i dettas tarmkanal. Detta sednare eger sin fulla riktighet, men det finnes äfven ett annat slag af tarmtrikiner — de i tarmarne utkläckta eller födda ungarne. Det var dessa som befunnos betydligt mindre än de inkapslade trikinerna. Troligen har Hr K. aldrig sett sådana trikiner i lefvande tillstånd. De äro ingalunda så »ytterst små» som Hr K. tyckes föreställa sig och de kunna både med lätthet igenkännas såsom trikiner och vara mindre än muskeltrikinerna.*» Jag får med anledning häraf till en början anmärka, att jag, vid de rätt talrika experimenter jag på flera olika djur anställt, verkligen haft tillfälle att studera såväl *tarmtrikiner*, som de af dem framfödde embryonerna; de sednare såväl i tarmen som stadda på vandring och under utveckling till muskeltrikiner, så att jag kan tala härom både på grund af egen åskådning och med noggrann kännedom om de fullkomligt öfverensstämmande resultaten af andras forskningar.

Att Hr Forssells uppgift det »*tarmtrikinerna stundom vore större, men i allmänhet mindre, än muskeltrikinerna*» berodde på ett misstag och »att de tarmtrikiner, som varit mindre än muskeltrikiner ej kunna vara trikiner», såsom jag i min förra uppsats påstod, derpå har Hr F. sjelf gifvit mig det mest afgörande bevis, hvilket jag visser

ligen med motvilja, men med afseende på frågans vikt dock utan tvekan måste framdraga. Dessförinnan vill jag dock på det bestämdaste förklara att en författare, som uppträder i en vetenskaplig fråga måste göra sig förtrogen med hvad som inom vetenskapen förstås med de benämningar han använder. Skulle han finna sig föranlåten att ändra vetenskapliga termer och allmänt antagna nomina propria, så måste han uttryckligen nämna detta. Eljest blir hvarje diskussion en omöjlighet, äfvensom den ena ej kan begripa hvad den andra skrifer. I momentet 9 har Hr Forssell använt ordet tarmtrikiner i en helt annan betydelse än den fullkomligt bestämda, som detta ord inom vetenskapen eger. Det borde vara öfverflödigt att upplysa om att man med tarmtrikiner uteslutande förstår de trikiner, som, efter att såsom muskeltrikiner hafva inkommit i ett djurs tarm, derstädes äro stadde i utveckling till eller hafva uppnått sin fulla könsmodnad, samt att man kallar deras ungar uteslutande för trikin-embryoner, hvilka först efter invandring i musklerna utvecklas till muskeltrikiner. Trikinembryoner, muskeltrikiner och tarmtrikiner äro derföre alldeles bestämda benämningar, betecknande samma mask på vissa gifna utvecklingsstadier. Och dessa benämningar få ej godtyckligt användas, på än det ena än det andra stadiet. När Hr Forssell säger att de tarmtrikiner, som han sett vara mindre än muskeltrikiner, voro de i tarmarne utkläckta ungarne, så gör han derför sig skyldig till ett stort misstag i afseende på terminologien. Då han ytterligare säger att de ej äro så ytterst små, som jag tyckes föreställa mig, utan att de både med lätthet kunna igenkännas såsom trikiner och ses vara mindre än muskeltrikiner, så är detta alldeles oriktigt. Ty det factum kan Hr F. omöjligen nedslå, att de små embryonerna, ej i tarmen nå någon vidare utveckling, utan såsom ännu »ytterst små» individer kort efter födelsen begifva sig på vandring i ett så utveckladt tillstånd att jag tror det Hr F. ingalunda kan åtaga sig att skilja dem från närsläktade små embryoner af andra rundmaskar; åtminstone skulle jag ej kunna detta.

Det måste sålunda varit andra maskar, som Hr Forssell i tarmkanalen observerat, och att så varit derpå har Hr Forssell sjelf, såsom jag ofvan nämde, lemnat mig bevis i händerna.

Jag erhöll nemligen från Hr F. ett mikroskopiskt preparat med påskrift tarmtrikiner. I detta preparat fanns ej mer än en enda trichina, och detta var ej en tarmtrikin, utan en ännu inrullad muskeltrikin. Deremot funnos i preparatet en stor mängd små maskar, hvilka i allmänhet voro *något mindre* än muskeltrikiner, men helt olika trikiner. Till alla yttre karakterer voro de fullt öfverensstämmande med små ättikålar, och voro sålunda utan all fråga små anguillulider, hvilka hade intet att med trikiner skaffa. Då nu inga tarmtrikiner i preparatet förefunnos, så var det tydligt att det var dessa maskar, som föranledt Hr Forssells ofvannämnda uppgift, som sålunda fick en särdeles öfverraskande förklaring. Flere personer som här sett preparatet, kunna intyga riktigheten af mina uppgifter. Bland andra undersökte äfven Amanuensen Kan-

didat JÄDERHOLM särdeles noga det ifrågavarande preparatet, såväl vid mindre förstoringar, som äfven vid större, sedan det ursprungliga tjocka täckglaset blifvit borttagit. Huru anguilluliderna komma att i sådan mängd innehållas i preparatet vill jag ej åtaga mig att förklara. Skulle Hr F. kunna hafva som reagens begagnat en af ättikålar uppfyllt ättika; eller kanske de inkommit med värtfoder i det djur från hvars tarmslem preparatet var taget. Säkert är att de ej borde hafva förväxlat med tarmtrikiner såsom nu skett.

För besvarandet af momenterna 10, 11, 12, 13, 14 tror jag det vara i det närmaste nog att hänvisa till min forra uppsats. Här vill jag endast med afseende på dem anföras: att Hr F. i sina slutsatser gått långt utöfver hvad hans egna och andras experimenter medgifva, visas bland annat af den satsen, som han på grund af några fodringsförsök på igelkottar uttalat: nemligen *»att förtärandet af trikinhaltigt kött nästan ofelbart öfverflyttar trikinerna på den varelse, som förtärt detsamma»*, men flera djur, såsom foglar, utbildade ruminantia etc. etc. har det ännu aldrig lyckats trikinisera, och detta är af största vigt att veta; att jag aldrig sagt det Hr F. med afsigt velat vilseleda, men väl att hans satser äro vilseledande; att då Hr Forssell numera ej synes vilja bestämt förneka hvad andras experimenter visat, att nemligen en *»grundlig och långvarig»* saltning dödar trikinerna i det kött, hvari de befinnas; och då han nu inskränker sig till att säga det *»den saltning»*, som våra fläskvaror i allmänhet underkastas icke är nog grundlig eller långvarig för att *döda deri befintliga trikiner*, så är detta en fråga som fordrar sin särskilda utredning, och ej är afgjord deraf att en skinka, hvars beredningsmetod ej är angifven, befunnits inficierande, ty äfven våra beredningsmetoder variera mycket; att torkning och stekning ej heller döda trikinerna om de ej ske grundligt; att de af Hr F. så kallade uggletrikiner ej äro några trikiner, såsom jag på öfversända preparater kunnat öfvertyga mig om; att Hr Forssell ingalunda bevisat att han öfverfört *»uggletrikinerat»* genom fodring på de två igelkottar, hvarmed han experimenterat, ty dessa kunde alltför väl förut hafva varit med de funna maskarne behäftade; att då nämde maskar endast sitta i mesenterium och i peritoneum, de omöjligen kunna meddela någon skadlig egenskap åt köttet, t. ex. rökt gåsbröst såsom Hr F. synes förmena; samt att små inkapslade maskar ofta äro funna i mesenteriet och peritoneum hos flera fiskar och foglar, men aldrig hos människan och ej synes böra inge oss den ringaste fruktan.

Hvad moment 15 beträffar, så får jag äfven hänvisa till hvad jag i min forra uppsats anført rörande trikinernas inverkan på svinen. Jag nödgas vidhålla allt hvad jag der sagt såsom fullt berättigadt. Emot vetenskapligt konstaterade facta gäller ingen subjektiv tro, ej heller några hypoteser, huru välgrundade de annars kunna synas.

Det är med ej ringa motvillighet, som jag nedskrifvit detta svar å Hr Forssells genmäle, hvars beskaffenhet nödgat mig att ingå på flera detaljer, hvilka äro främmande för det vetenskapliga

i de frågor vi diskuterat. Jag beklagar mycket att Hr Forssell uppfattat min kritik af hans förra uppsatser såsom han gjort. Det är enligt min tanke hvarje vetenskapsmans pligt att då, i till hans vetenskap hörande frågor af större vetenskapligt eller allmänt praktiskt intresse, åsigter framställas, hvilka han anser vara oriktiga och vilseledande, uttala sitt ord och söka bevisa hvad han anser vara sanning. Det var i känslan af denna pligt, som jag fritt från alla personliga biasigter, ansåg mig böra bemöta hvad jag i Hr Forssells uppsatser ansåg oriktigt eller obevisadt. Sanningen måste framgå ur skäl och motskäl och dessas bedömande öfverlemnar jag härmed åt våra läsare.

Hr MALMSTEN trodde det alltid vara för Sällskapet kärt att från dess ledamöter i landsorten emottaga vetenskapliga meddelanden, särdeles då de visade intresse för lösningen af viktigare vetenskapliga frågor och hade derföre önskat att Hr Key i mera vänlig ton kritiserat Hr Forssells uppsats, äfven om deri förekommo några öfverdrifter. Att för ledamöter i landsorten många hjälpmedel saknas, som i hufvudstaden finnas att tillgå, är gifvet, likasom att det dagliga utbytet af meddelandet vetenskapsmän emellan ofta nästan alldeles saknas. Emellertid är ju nu Hr F:s upptäckt fullt konstaterad om trikiner hos råttor och uppgiften i detta hänseende är af stort värde. Men äfven Hr Malmsten instämde i de varningar Hr K. gjort, att ej för mycket genom öfverdrifna slutsatser, väcka oro bland allmänheten. I detta hänseende får vetenskapsmannen vara försiktig att ej genom uttalandet af förhastade slutsatser framkalla panisk förskräckelse.

Frih. v. DÜBEN ansåg att, då honom veterligen inga i Sverige gjorda undersökningar öfver utfodring med trikiner voro publicerade och då Hr Forsell sjelf utgifver en vetenskaplig tidskrift, det icke låge något klandervärdt deruti att han uti denna offentliggjorde de utfodringsförsök han sjelf företagit, (ja att detta icke angick någon annan än honom sjelf), äfven om dessa försök icke fört kannedomen om trikinerna det minsta framåt; de bekräftade dock förut kända facta och voro af detta skäl af intresse. De gäfvo ett nytt bevis på Hr F:s forskningsfiver och borde ensamt på denna grund respekteras. — Beträffande Hr K:s anmärkningar mot de slutsatser Hr F. dragit ur sina försök, så ville Hr D. i dem till största delen instänma; dessa slutsatser synas, äfven om framtiden icke i allo vederlägger dem, dock icke berättigade på grund af de anförda försöken. — Beträffande deremot hvad Hr K. yttrat om att man bör mottaga Hr F:s meddelanden rörande trikiner i råttor med en viss försigtighet, att Hr K. från vetenskaplig ståndpunkt anser sig böra hysa tvifvel om diagnosens riktighet, m. m. i samma anda, så ansåg Hr D. detta vara ett hårdt tal då uppgiften helt enkelt gäller ett med sinnena konstaterbart factum, för hvilket ingen historik eller vidare omständigheter erfordras, samt då denna uppgift göres af en person, som under hela sitt lif sysselsatt sig med naturhistoriska

undersökningar och som aldrig veterligen gjort sig skyldig till falska uppgifter. I sådana fall och då uppgiften är positiv, kan man icke gerna sätta honom i tvifvelsmål endast på den grund, att andra misstagit sig och att ingen förut funnit detsamma. Det var lär om någon ändå hyste tvifvel, att inbegära corpus delicti och få tron i händerna; tills dess synes Hr K. gerna hafva kunnat spara sina ingalunda grannliga anmärkningar. Utgången visar ock det riktiga häri, ty det står nu fast, att Hr F. i vårt land är den förste, som vetenskapligt konstaterat förmodan om trikinernas förekomst hos råttor, och derigenom gjort än ytterligare sannolikt antagandet att dessa äro »en hufvudkälla för svineus infektion», hvilket äfven efter Pagenstechers muntliga, af mig i sammanhang med Hr F:s meddelande refererade notis om TUDICHUMS undersökningar, var genom dessa stödt och nu blifvit än mera stadgadt genom Hr K:s fynd härstädes.

= Till biblioteket anmäldes:

Correspondanzia scientifica in Roma par l'avanzamento della scienze Anno XVIII. di sua Instituzione. Bulletino universale 1866. *M* 27. Gåfva af Prof. WAHLBERG.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 18 till och med Lördagen den 24 Februari 1866:

Sjukligheten temligen betydlig. — Af Variolæ hafva 10 fall, samt af Scarlatina 18 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 22 läkare):

Febris typhoides	2.	Gonorrhoea	5.	Gastritis. Enteritis .	1.
Diphtheria	3.	Meningitis cerebrialis	1.	Peritonitis	3.
Angina membranacea	1.	Neuralgia	7.	Icterus	1.
Pertussis	1.	Conjunctivitis	15.	Metritis	1.
Cholera	3.	Otitis	3.	Rheumatismus acutus	16.
Dysenteria	2.	Ang. tons. & faucium	59.	Erysipelas	5.
Diarrhoea	38.	Thrombosis. Embolia	1.	Urticaria	6.
Febris intermittens..	15.	Laryngo-tracheitis ..	24.	Furunculus	3.
Angina parotidea ..	3.	Bronch. Cat. bronch.	134.	Rheum. recens efebril.	1.
Variolæ. Varioloides	1.	Bronchitis capillaris.	4.		
Varicellæ	3.	Pneumonia	15.		
Scarlatina	8.	Pleuritis	5.		
Syphilis	1.	Febris gastr. simplex	11.		
				Summa	402.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 24 Febr. 261, hvaraf 152 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, pneumonia 2, scarlatina 1, delirium tremens 1, bronchitis 1, diphtheria 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 24 Febr. 190, hvaraf 91 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 5, gastritis 5, febris intermittens 2, febris typhoides 1, varicellæ 1, delirium tremens 1, syphilis 1, gonorrhoea 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: inkomne under veckan: variolæ 7, pneumonia 4, febris typhoides 3, rheumatismus acutus 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1, bronchitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 24 Febr. 72, hvaraf 64 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 4, pleuritis 3, febris gastrica simplex 3, rheumatismus 3, pneumonia 2, delirium tremens 1, nephritis 1

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 7, scarlatina 5, conjunctivitis 4, diarrhoea 4, gastro-enteritis 3, bronchitis capillaris 2, syphilis 1. — *Polikliniken*: bronchitis 3, gastro-enteritis 5, febris intermittens 2, conjunctivitis 2, laryngo-tracheitis 2, otitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 24 Febr. 50; inkomne under veckan: bronchitis 1, pneumonia 1, enteritis 1, colitis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 17; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 10; helsotillståndet godt.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 24 Febr. 39; inkomne under veckan: diphtheria 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 24 Febr. 176, hvaraf 83 mankon och 93 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 24 Febr. 159, hvaraf 138 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 19, gonorrhoea 6.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: syphilis 6, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 46, diarrhoea 14, pneumonia 8, febris gastrica simplex 8, rheumatismus 8, angina tonsillaris 7, febris intermittens 6, scarlatina 4, gastricismus 4, variolæ 2, ophthalmia 2, otitis 2, febris typhoides 1, pertussis 1, laryngitis 1, pleuritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhoea 1, delirium tremens 1, bronchitis 1, rheumatismus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 4.

Den 6 Mars.

Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Hospitalsväsendet. — Hydrops ascites. Vattenanalyser.

= Till *biblioteket* anmäldes en samling på 106 volymer, hufvudsakligen af äldre författare, gåfva från Dr LETTSTRÖM.

På framställan af ordföranden beslöt Sällskapet att en tacksägelseskrivelse för den betydliga gåfvan skulle af sekreteraren uppsättas och gifvaren tillställas.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 25 Febr. till och med Lördagen den 3 Mars 1866:

Sjukligheten fortfarande temligen betydlig. — Af Variolæ hafva 20 fall samt af Scarlatina 13 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 24 läkare):

Diphtheria	2.	Neuralgia	1.	Colitis	4.
Angina membranacea	3.	Conjunctivitis	4.	Peritonitis	1.
Infuenza	2.	Otitis	4.	Icterus	10.
Diarrhoea	84.	Ang. tons. & faucium	51.	Nephritis	2.
Febris intermittens..	37.	Thrombosis. Embolia	1.	Rheumatismus acutus	12.
Variolæ. Varioloïdes	57.	Laryngo-tracheitis...	21.	Erysipelas	4.
Varicellæ	6.	Bronch. Cat. bronch.	111.	Urticaria	5.
Scarlatina	8.	Bronchitis capillaris.	2.	Zona	1.
Delirium tremens....	2.	Pneumonia	23.	Furunculus	3.
Syphilis	3.	Pleuritis	7.	Rheum. recens afebril.	3.
Gonorrhoea	6.	Febris gastr. simplex	16.		
Apoplexia cerebri ...	1.	Gastritis. Enteritis	2.		
				Summa	387.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 3 Mars 266, hvaraf 150 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, pneumonia 2, bronchitis 1, rheumatismus 1, diarrhoea 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 3 Mars 198, hvaraf 98 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 4, pneumonia 3, gonorrhoea 2, otitis 2, scarlatina 1, febris gastrica simplex 1, gastro-enteritis 1, colitis 1, icterus 1, urticaria 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 3 Mars 185, hvaraf 128 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 12, rheumatismus 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, metritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 3 Mars 71, hvaraf 60 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 2, pneumonia 2, gastritis 2, febris gastrica simplex 2, rheumatismus 2, febris typhoides 1, diarrhoea 1, delirium tremens 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 6, conjunctivitis 4, gastro-enteritis 3, diphtheria 2, pneumonia 2, pleuritis 2, nephritis 2, diarrhoea 1, otitis 1, metritis 1, pemphigus gangrenosa 1, congestio cerebri 1. — *Poliklinikem*: bronchitis 5, conjunctivitis 4, gastro-enteritis 2, erysipelas 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 3 Mars 52; inkomne under veckan: pneumonia 3, bronchitis 2, scarlatina 1, enteritis 1, nephritis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 11; helso tillståndet godt.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 12; helso tillståndet godt.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: ett fall af peritonitis.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 3 Mars 40; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Simnessjuka*: sjukantalet den 3 Mars 176, hvaraf 88 mankön och 93 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 3 Mars 154, hvaraf 138 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 13, gonorrhoea 3.

På *Provisoriska Kurhuset*: inkomne: gonorrhoea 4, syphilis 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 59, diarrhoea 15, rheumatismus 12, febris gastrica simplex 11, febris intermitteus 10, angina tonsillaris 9, pneumonia 5, variolæ 3, scarlatina 3, erysipelas 2, varicellæ 1, urticaria 1, apoplexia cerebri 1, gastroicismus 1, gastritis 1, icterus 1.

4. I *Stadens Fängelse*: delirium tremens 1, syphilis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, angina tonsillaris 1.

= Hr GRÅHS meddelade början af en »kort öfversigt af hospitaleväsendets närvarande ställning i vårt land» med ledning af de derom sednast aflättna berättelser och andra officiella data samt redogjorde för den speciela sjukvården och hvad som närmast sluter sig dertill. I nästa medicinska klass önskade Hr G. fortsätta och afsluta det nu påbörjade föredraget.

= Hr BRUZELIUS meddelade från Serafimerlasarettets klinik ett fall af *hydrops ascites* *) beroende på *papillombildning i ena ovariet*. Detta fall skulle i tidskriften intagas.

= Hr WISTRAND, HILAR., meddelade att han, med anledning af hvad i Sällskapets sammankomst den 23 Januari före-

*) Se Hygiea 1866 p. 104.

Kommit rörande skadligheten af vattnet i Södermalmstorgsbrunnen, lätit anställa analys af detta vatten. Undersökningen, verkställd i Februari månad af Kandidaten G. M. BOLLING visade följande resultat:

mycket fri kolsyra och på 100,000 delar vatten

Klornatrium	34.95
Svafvelsyradt natron	3.15
Kolsyradt natron	13.24
Svafvelsyrad kalk	0.68
Klorcalcium	0.55
Kolsyrad kalk	8.27
Klormagnesium	0.81
Kolsyrad talk	2.57

Fosforsyra, salpetersyra (spår) kali, jern, kiselsyra och lerjord i ringa mängd, jemte organiska ämnen 5.38

Summa 69.60 fasta delar.

I samma brunn fann Professor MOSANDER vid af honom gjord analys ~~10000~~ fasta ämnen.

Ett vatten, som anses för ett af de renaste i Sverige, nemligen S:t Eriks källa i Upsala, innehåller endast 26.8 fasta delar och deribland 8.63 kalkföreningar.

För jämförelsens skull anförde Hr W. en analys af vattenledningsvattnet i Stockholm, hemtadt från vattenutkastaren vid Södermalmstorg, och en analys af vatten i Årstaviken nära Skanstull. Den förra, som verkställdes af Kandidaten Bolling i Februari månad innevarande år visade på 100,000 delar vatten 2.4 delar organiska ämnen samt 29.3 delar oorganiska, hvar emot den sednare, verkställd af Hr HAMBERG i September månad 1857 visade på 100,000 delar vatten 3.700 delar organiska och 13.420 delar oorganiska beståndsdelar, eller med andra ord i vattenledningsvattnet 31.7 delar fasta ämnen och i sjön endast 17.120 delar fasta ämnen, en i sanning särdeles anmärkningsvärd åtskilnad.

Det tvära utbytet af vattenledningvattnet mot det hårda vattnet i ofvannämde brunn (se prot. för den 23 Januari) ansåg Hr W. som orsak till de vid denna tid gängse diarréerna på söder.

Provincialläkaren HEINRICI †. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Nedsväljda nålar m. m. — Oftalmiatrik Kongress i Wien. — Giftiga klädningstyger.

= Ordföranden tillkännagaf att Läkarekorpsets ånyo förlorat en af dess medlemmar, nemligen t. f. Provincialläkaren i Ulricehamns distrikt, R. W. O., Innehafvaren af Carl XIV Johans medaljen, K. M. WILHELM MAURITZ HEINRICI, som den 2 dennes aflidit i Ulricehamn, 70 år gammal.

= Till biblioteket anmäldes:

Sulla causa specifica del Colera Asiatica il suo processo patologico e la indicazione curativa che ne resulto. Memoria del Prof. FILIPPO PACINI. Firenze 1865. Gåfva från författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 4 till och med Lördagen den 10 Mars 1866:

Sjukligheten liksom under förra veckan, temligen betydlig. — Af Variolæ hafva 17 fall samt af Scarlatina 10 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 23 läkare):

Febris typhoides	1. Gonorrhœa	5. Typhlit. & Perityphl.	4.
Diphtheria	3. Meningitis cerebri	2. Peritonitis	2.
Angina membranacea	2. Tetanus. Trismus ...	1. Hepatitis	1.
Pertussis	2. Apoplexia cerebri ...	2. Icterus	4.
Diarrhœa	34. Neuralgia	4. Nephritis	2.
Febris puerperalis ...	1. Conjunctivitis	10. Metritis	1.
Febris intermittens ..	18. Ang. tons. & faucium	35. Rheumatismus acutus	15.
Angina parotidea ...	3. Thrombosis. Embolia	1. Erysipelas	6.
Variolæ. Varioloides	5. Bronch. Cat. bronch.	129. Urticaria	1.
Varicellæ	6. Bronchitis capillaris.	1. Furunculus ...	2.
Scarlatina	4. Pneumonia	8. Carbunculus	1.
Morbilli	1. Pleuritis	5. Rheum. recens afebril.	2.
Delirium tremens ...	2. Febris gastr. simplex	19.	
Intox. e vapor. carb.	1. Gastritis. Enteritis ..	3.	
Syphilis	1. Colitis	3.	
			Summa 348.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: inkomne under veckan: febris typhoides 2, delirium tremens 1, pneumonia 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 10 Mars 172, hvaraf 79 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 4, bronchitis 4, gonorrhœa 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 10 Mars 188, hvaraf 125 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 5, pneumonia 4, rheumatismus acutus 3, febris typhoides 2, delirium tremens 2, bronchitis 1, pleuritis 1, metritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 10 Mars 69, hvaraf 57 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 3, gastritis 2, neuralgia 1, otitis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 6, diarrhœa 3, pneumonia 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, conjunctivitis 1, otitis 1, rheumatismus 1, erysipelas 1. — *Polikliniken*: bronchitis 3, conjunctivitis 4, diarrhœa 2, otitis 1, bronchitis capillaris 1, pneumoni 1, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 10 Mars 56; inkomne under veckan: enteritis 3, angina membranacea 1, conjunctivitis 1, angina tonsillaris 1, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1, ecsema faciei 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 19; hälsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 10; hälsotillståndet godt.

På *Diakoniesjukhuset*: sjukantalet den 10 Mars 88; inkomne under veckan: bronchitis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 10 Mars 176, hvaraf 85 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 10 Mars 148, hvaraf 181 från staden och 17 från länet; inkomne: syphilis 20, gonorrhoea 8.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 10 Mars 81; inkomne: syphilis 3, gonorrhoea 1.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 54, pneumonia 16, diarrhoea 15, febris intermittens 10, rheumatismus 9, angina tonsillaris 9, variolæ 6, scarlatina 5, febris gastrica simplex 5, ophthalmia 2, icterus 2, erysipelas 2, varicellæ 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, syphilis 1, apoplezia cerebri 1, neuralgia 1, laryngitis 1, gastricismus 1.

4. I *Stadens Fängelse*: rheumatismus 2.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, diarrhoea 1, variolæ 1.

= Hr SANTESSON meddelade från Serafimerlasarettets kirurgiska afdelning ett fall af *en svullnad i främre bukväggen*:

Patienten, 31 år, dalkulla. Svullnaden, uppkommen i Augusti månad förlidet år utan känd anledning, var, kort efter sedan densamma af patienten iaktogs, åtföljd af ganska häftiga och långvariga peritonitissymtom, som dock, då hon å lasarettet intogs d. 23 Okt. 1865, nästan alldeles försvunnit. Svullnaden, som var i det närmaste rund, med främre ytan betydligt kullrig, — sålunda till formen nästan liknande en limpa — och intog hela högra hypogastrium, sträckande sig något högre än naveln och till ett par tvärfingers bredd öfverskjutande linea alba åt venster, hade redan vid inkomsten till sjukhuset delvis öfvergått till suppuration och på flera ställen genombrutit betäckningarna öfver den mest konvexa delen. I början af innevarande år hade, sedan abscessen i bukväggen till största delen slutit sig, och svullnaden nästan försvunnit, en abscess uppträdt omkring mjelten, hvilken abscess genombrutit diaphragma och till en del inkräktat på nedre ytan af den till mellangärdet fastvexta venstra lungans nedre lob, samt äfven ingripit på en del af mjeltens substans i dess öfre ända. Sekundärt häraf hade i vena liocalis uppkommit en trombos, som fortsättande sig i vena porta och dess förgreningar i lefvern, derstädes framkallat en pylephlebitis af betydlig utsträckning, med på åtskilliga ställen i parenkymet uppkomna talrika, smärre smältningshärdar. För denna process, till hvilken slutligen sällade sig ett ihållande katarralt diarré, hade patienten slutligen dukat under den 4 sistlidne Mars.

Vid obduktionen fanns orsaken till den ursprungliga svullnaden i bukväggen hafva varit en vanlig, temligen grof *knappndl*, omkring 3 linier från spetsen böjd i rät vinkel. Denna nål, utan tvifvel nedsväljd med födan, hade genombrutit ett ställe af tunntarmen, som fastvext till insidan af närmast motstående bukvägg, sålunda inkommit i denna och der framkallat den flegmonösa svullnad, för hvil-

ken patienten sökte inträde å lasarettet. Nålen, som var inkrusterad och påträffades i en ännu icke fullständigt stuten del af abcesshålan, förevisades jemte den sjukligt förändrade delen af bukväggen och det till dennes insida fastverta, nu uppklippta tarmstycket, i hvilket det hål, hvarigenom nålen utträngt, ännu fanns öppet, lemnande genomgång för en vanlig silfversond och kommunicerande med den utanför liggande, till största delen läkta varhålan. Dessutom förevisade oesophagus, på hvars nedre tredjedel en läkt, longitudinel ritsa i slemhinnan iaktogs; — det enda spår nålen lemnat efter sig under passagen ned till den del af tunntarmen, der hon slutligen perforerade; som det tyckes, efter några misalyckade försök på ett och annat ställe i grannskapet, att genombryta tarmen. — Beskrifningen och förevisandet af mjeltabcessen samt de sekundära processerna i vena lienalis, vena porta och lefvern, hade Prof. Key benäget åtagit sig; men då han dels ännu icke hunnit avsluta den närmare undersökningen af ifrågavarande delar, dels icke var för aftonen i Sällskapet närvarande, måste dermed anstå till en följande sammankomst.

Då fallet såväl i diagnostiskt som patologiskt-anatomiskt hänseende företedde flera punkter af stort intresse, lofvade Hr S. att utförligare redogöra för detsamma i tidskriften, i sammanhang med en mera detaljerad beskrifning af Hr Key öfver de efter döden funna anatomiska förändringarne.

Med anledning af nu anförda fall af en nedsväljd, främmande kropps utträdande genom tarmväggen och deraf orsakad abcessbildning i bukbetäckningarne, omtalade Hr S. ett annat liknande fall, som han iakttagit, äfven på lasarettet, sommaren 1864.

= Med anledning af ofvanstående fall förevisade Hr SANTESSON vidare en s. k. *schalnål*, med knopp af färgadt glas, hvilken nål passerat tarmkanalen på ett sexårigt barn. Den hade på tredje dagen efter nedsväljandet afgått naturliga vägen, utan att förorsaka ringaste märta. Nålen var insänd af Provincialläkaren i Naums distrikt Dr G. ERICSSON.

Hr GRÅHS påminde om det förhållande att sinnesrubbade stundom nedsvälja stora och kantiga föremål, såsom spikar, nycklar m. m. dylikt, och Hr Santesson omtalade att ROKITANSKY funnit sönderbrutna gafflar och skedar i magen och tarmkanalen hos vansinniga, samt vid ett tillfälle en 4-tums spik, som perforerat curvatura major i magsäcken och gått direkt ned i colon transversum.

= Hr ROSSANDER meddelade i korthet innehållet af ett till honom ställdt inbjudningsbref från den *periodiska, internationela, oftalmiatrika kongressen*, hvilken konstituerad i Paris 1862, utsett Wien till samlingsplats för sitt nästa möte den 25 Augusti innevarande år. Sessionerna komma att hållas i uni-

versitetets lokal. Oftalmiatrika klinikerna tillhörande institutioner och samlingar m. m. äro tillgängliga för ledamöterna på bestämda tider. Professorerna ARLT och E. JÆGER vid Allgemeine Krankenhaus, Professor STELLWAG vid Josephinum och Primararzt Dr KOLLER vid Rudolfstiftelsen lemna de härvid önskade upplysningarne. Inbjudningen till mötet och reglementet för detsamma skulle i dess helhet intagas i tidskriften, för att komma till de svenska läkares kännedom, som mera speciellt intressera sig för oftalmiatri.

= Då arsenikfärgadt klädningstyg nyligen (i sammankomsten den 20 Februari) af Hr HAMBERG blifvit Sällskapet förevisadt och då ett sjukdomsfall härrörande af dylikt tygs användande kort derefter (den 27 Februari) blifvit af Hr MALMSTEN i Sällskapet anmaldt, ansåg sekreteraren följande 2 fall, som han under den sednaste veckan haft att behandla, af lindrig *arsenikförgiftning*, förorsakad genom begagnandet af *gröna balkklädningar*, förtjena uppmärksammande.

I det ena fallet, hos en ung flicka, 19 år gammal, yttrade sig illamåendet till en början genom häftig törst, derpå följde dyspné och oppression öfver bröstet, slutligen äckel och kräkning. Symtomerna infunno sig redan under balen, då den giftiga klädningen bars, och tilltogo efter hemkomsten. Efter sömn mot morgonen förbättrades tillståndet, men äckel, allmänt illamående och tyngd i hufvudet fortforo hela den påföljande dagen.

Det andra fallet angick en särdeles finhyllad ung dam, 24 år gammal. Hon hade sjelf sytt sin balkklädning, och redan dervid känt sig illamående, men ej anat orsaken dertill och hade på aftonen begagnat klädningen. Under balen kände hon hudretning och hetta i ansigtet, å halsen och armarne, samt kände sig trött och tung i hufvudet. Dagen derpå företedde hon å nämde oskyddade kroppsdelar ett betydligt akut eczem. Detta fortfor flera dagar, förenadt med allmänt illamående och bristande matlust. Armarnes insidor, som mest kommit i beröring med tyget, voro mest angripna, händerna, som varit skyddade af handskarne, deremot fullkomligt fria från utslaget, ögonen lindrigt inflammerade.

Det begagnade tyget utgjordes i båda de omnämnda fallen af grönt, s. k. Tarlatan, härstädes inköpt och af särdeles vacker och klar, något i blått skiftande färg. Vid gnuggning lemnade det ett fint dam, som vid inandning retade luftvägarne. Vid förbränning kändes en skarp och utpreglad hvitlöksluk och vid af Hr HAMBERG benäget företagen kemisk undersökning gaf färgen uttvättad med saltsyra och profvad med Marshka appa-

raten betydliga arsenikspegel, redan då bitar af endast en tur i kvadrat provvades.

Prof af tygen och de ofvannämnda arsenikspegelne förvisades.

Då dessa tyger, som här allmänt försäljas, befunnos innehålla arsenik i så betänkelig qvantitet, hemställde sekreteraren om ej från Sällskapets sida någon åtgärd emot ett dylikt missbruk borde vidtagas och föreslog att följande meddelande från Läkarsällskapet borde i tidningarne ingå.

Meddelande från Svenska Läkarsällskapet. — Då under vintermånaderna flera dels lindriga dels allvarsamma sjukdomsfall inträffat tillfölje af begagnandet af *gröna klädningstyg* (tarlatan), och då vid verkställd kemisk undersökning färgen i dessa tyger, hvilka härstädes ganska allmänt förekomma i handeln och användas till balklädningar, befunnits innehålla arsenik i betydlig mängd, har Svenska Läkarsällskapet ansett sig böra härå fästa allmänhetens uppmärksamhet samt afgifva en varning för dylika för helsan skadliga tygers användning. —

Häri instämde på proposition af ordföranden Sällskapet och blef meddelandet till tidningarne justeradt, för att med snaraste införas.

Den 20 Mars.

Regementeläkaren CNATTINGIUS och Provincialläkaren LINDFORS ++. — Anbud på hus och tomter. — Afyttring af Läkarsällskapets fastighet. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Tacksägelseskrefvelse.

= Ordföranden tillkännagaf att Svenska Läkarkorpsen åter förlorat tvenne af dess medlemmar, nemligen Regementeläkaren vid Nerikes regemente, R. W. O., M. o. F. D., K. M., ANDERS JAKOB CNATTINGIUS, som den 17 dennes aflidit i Örebro, vid 58 års ålder och extra Provincialläkaren i Bröby distrikt, M. L., K. M. ANDERS FREDRIK LINDFORS, som den 18 dennes derstädes afled 44 år gammal.

= Sällskapet, som i sammankomsten den 13 sistlidne Februari fattat beslut att i allmänna tidningarne införa annons om dess önskan, att genom byte mot sitt nu egande hus eller genom köp erhålla lämplig, centralt (i början af norr) belägen tomt, hade derå emottagit 5 skriftliga *anbud*, hvilka af sekreteraren upplästes och derefter remitterades till Sällskapets komité, jemte ett af Hr THOLANDER återupptaget förslag om pa-

byggnad af Sällskapets nuvarande egendom och sessionssalens förläggande i den härigenom tillkomna 3:dje våningen.

= Upptogs frågan om *afyttring af Läkaresällskapets fastighet* och redogjorde ordföranden till en början för gången af detta ärende:

Sällskapets komité hade den 13 sistlidne Februari (se prot. denna dag) framlagt för Sällskapet den åsigt »att genom »nybyggnad på lämplig plats Sällskapet skulle erhålla tjenligare »lokaler med mindre årliga omkostnader, än de som enligt förslaget till förändring af Sällskapets hus skulle utgå», och hade Hr KEY med anledning häraf i ofvannämde sammankomst hemställt, om ej Sällskapet tills om en månads tid, enligt § 40 i stadgarne, borde kallas till mangrannt sammanträde, för att fatta beslut om skeende försäljning af dess fastighet. Diskussion härom hade uppstått och på af ordföranden framställd proposition hade Läkaresällskapet instämt i Hr Keys förslag, hvarefter annons om mangrannt sammanträde till den 20 påföljande Mars i tidningarne inflytit.

Derjemte uppläste ordföranden § 40 af stadgarne.

Om rätta tolkningen af denna § samt om det lämpligaste och mest praktiska sättet för frågans afgörande uppstod här efter en längre diskussion, hvaruti yttrade sig Hrr CEDERSCHJÖLD, v. DÜBEN, HAMBERG, KEY, KJELLBERG, LAMM, LEMCHEN, LEWERTIN, LEWIN, SANDAHL O., SANTESSON, THOLANDER, ordföranden och sekreteraren.

Följande af ordföranden framställda proposition: »beslutar »Sällskapet att dess egande fastighet i enlighet med hvad komitén tillstyrkt får afyttras?» blef derefter med enhälligt bifall besvarad.

Under diskussionen hade Hr KEY med hufvudsakligt stöd deraf att fördelaktiga anbud, vid en tidsutdrägt på minst en månads tid, skulle kunna gå Sällskapet ur händerna, föreslagit, att, då frågan om fastighetens afyttrande nu varit Sällskapet förelagd, härigenom 40 §:s föreskrift vore efterföljd och att till följe häraf inkommande speciela anbud borde utgöra föremål för komiténs och Sällskapets pröfning utan att särskild sammankomst en månad på förhand för dylik frågas afgörande behöfde utlysas.

Åtskilliga ledamöter ansågo proposition härom, såsom stående i strid med den ofvörmälda §:n, ej böra ifrågakomma. Häruti instämde för sin del äfven ordföranden, men ville dock

hänskjuta frågan härom till Sällskapet, som dervid genom omröstning beslöt att Hr Keys proposition skulle framställas och underkastas votering och blef derefter propositionen på följande sätt formulerad:

»Anser Sällskapet att, sedan komitén tillstyrkt husets afyttrande och sedan på grund häraf för öfver en månad sedan »Sällskapets samtliga medlemmar blifvit tills i dag sammankallade för att fatta beslut rörande sålunda väckt förslag om »husets afyttring, nyss fattade enhälliga beslut att en sådan afyttring må få ega rum, uppfyller de föreskrifter, som finnas intagna i § 40 af Sällskapets stadgar och således detaljbestämmelserna vid afyttringen kunna utan vidare hinder af nämde »§ afgöras på tillstyrkan af Sällskapets komité genom enkel »majoritet vid ordinarie sammankomst?»

Af 45 röstande voterades 28 ja och 17 nej.

Mot beslutet reserverade sig Hrr ASKLÖF, BERLIN M. N., HALLIN, JENTZEN s:or, KELJSER, KJELLBERG, LEWIN, SANDAHL C. J., SANTESSON, THOLANDER och WESTFELT G., hvarjemte Frih. v. DÜBEN anmälde sig vilja med skriftlig reservation till protokollet inkomma.

Hr LEMCHEN önskade det tillägg, som äfven af Sällskapet antogs, att, vid ifrågavarande försäljnings hänskjutande från komitén till Sällskapet, detta sednare borde en vecka på förhand genom annons i tidningarne härom underrättas.

= Till *biblioteket* anmälde:

Bidrag til Bedømelse af Fødemidlernes Næringsværdi af Dr P. L. PANUM. — Om Ægteskabsskilmisse i Tilfælde af Sinds sygdom af H. SELMER. Kjøbenhavn 1866. Gåfvor af författarne.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 11 till och med Lördagen den 17 Mars 1866:

Sjukligheten fortfarande temligen betydlig. — Af Variolæ hafva 26 fall, samt af Scarlatina 20 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 22 läkare):

Febris typhoides.....	3.	Neuralgia.....	4.	Colitis.....	1.
Diphtheria.....	2.	Conjunctivitis.....	10.	Typhlit. & Perityphl.	1.
Angina membranacea	2.	Otitis.....	5.	Peritonitis.....	3.
Diarrhoea.....	29.	Ang. tons. & faucium	45.	Icterus.....	1.
Febris intermittens..	7.	Endocarditis.....	1.	Rheumatismus acutus	11.
Variolæ. Varioloides	6.	Thrombosis. Embolia	1.	Erysipelas.....	3.
Varicellæ.....	1.	Laryngo-tracheitis...	19.	Erythema nodosum..	1.
Scarlatina.....	14.	Bronch. Cat. bronch.	155.	Urticaria.....	5.
Delirium tremens....	1.	Bronchitis capillaris.	4.	Furunculus.....	2.
Gonorrhoea.....	4.	Pneumonia.....	23.	Rheum. recens efebrii.	5.
Meningitis cerebialis	2.	Pleuritis.....	3.		
Tetanus. Trismus...	1.	Febris gastr. simplex	19.		
Apoplexia cerebri...	2.	Gastritis. Enteritis.	2.		
				Summa	398.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 17 Mars 262, hvaraf 150 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, febris typhoides 1, angina tonsillaris 1, laryngo-tracheitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 17 Mars 188, hvaraf 67 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 7, syphilis 3, conjunctivitis 2, gonorrhoea 1, pleuritis 1, gastritis 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 17 Mars 187, hvaraf 134 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, syphilis 4, bronchitis 4, pneumonia 3, rheumatismus 2, febris typhoides 1, scarlatina 1, delirium tremens 1, laryngo-tracheitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 17 Mars 67, hvaraf 57 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, conjunctivitis 1, endocarditis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, erysipelas 3, scarlatina 2, pleuritis 2, gastro-enteritis 2, diarrhoea 1, syphilis 1, conjunctivitis 1, laryngo-tracheitis 1, pneumonia 1, urticaria 1, furunculus 1. — *Polikliniken*: bronchitis 3, pneumonia 3, gastro-enteritis 3, pleuritis 2, diarrhoea 1, scarlatina 1, conjunctivitis 1, angina tonsillaris 1, febris gastrica simplex 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 17 Mars 58; inkomne under veckan: bronchitis 2, pneumonia 2, conjunctivitis 1, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1, oesema capit. 1, parulis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 17; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniesjukhuset*: sjukantalet den 17 Mars 38; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 17 Mars 176, hvaraf 85 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 17 Mars 146, hvaraf 127 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 18, gonorrhoea 2.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 17 Mars 28; inkomne: gonorrhoea 4, syphilis 1.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 67, diarrhoea 20, rheumatismus 12, pneumonia 8, febris intermittens 7, variolæ 7, febris gastrica simplex 7, angina tonsillaris 5, ophthalmia 3, gastritis 3, scarlatina 2, syphilis 2, pleuritis 2, angina parotidea 1, otitis 1, laryngitis 1, peritonitis 1, nephritis 1, erysipelas 1.

4. I *Stadens Fängelse*: delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, febris gastrica simplex 1.

= Ordföranden anmälde att en *tacksägelseskrifvelse* anländt från *Tundläkaresällskapet*, efter mottagandet af *Läkaresällskapets* handlingar m. fl. vetenskapliga arbeten, som till ofvannämnda Sällskap blifvit såsom gåfva öfverlemnade.

Den 27 Mars.

Protokolljustering. — Förslag om förstärkt komité, förändring och tillägg i Sällskapets stadgar. — Ledamöter föreslagna. — Biblioteket. — Constatatio epidemica. — Referater.

Justerades protokollet för den 20 Mars.

Med anledning af det i denna sammankomst (p. 83) fattade beslut angående *afyttring af Läkaresällskapets fastighet* inlemnade Frih. v. DÜBEN följande skriftliga reservation:

Vanlig ordning för behandling af större ekonomisk fråga inom Sällskapet den, att sedan komitéen frågan beredt och efter komiténs åtgärd till- eller afstyrt Sällskapet i den sammankomst då ärendet anmäles, så framt icke bordläggning begäres, afgör de genom enkel pluralitet. Från denna ordning göres ett enda undantag bestämdt i § 40 af Sällskapets stadgar, hvilka lyder sålunda:

»Skulle fråga uppstå om afyttring eller förpantning af Sällskapets egande fastighet, och komitéen en sådan åtgärd tillstyrker, bör Sällskapet, en månad före beslutets fattande, genom allmänna tidningarna derom underrättas och till mangrant sammantråde kallas. För beslutets giltighet fordras, att minst tre fjerdedelar af de närvarande sig deruti förena.»

Då denna § innehåller att fråga kan uppstå om afyttring af Sällskapets fastighet och Sällskapet derom kan besluta, så var de nyss fattade beslutet att huset får säljas, helt enkelt en absurditet mot hvilken intet hinder låg i §:s ordalydelse, hvilken icke innehåller någon fara för Sällskapets bestånd, och till hvilken åtminstone jag gaf mitt bifall, emedan man var så angelägen att fatta något beslut.

Men helt annat är förhållandet med det till detta beslut gjorda tillägg, hvarigenom Sällskapet berättigas att, sedan komitéen tillstyrkt sådan afyttring, i ordinarie sammankomst, nu och för all framtid med enkel röstpluralitet och utan afseende på § 40 af stadgarna om afyttring besluta. Detta tillägg anser jag snörrätt stridande mot Sällskapets stadgar och mot god ordning i ett debatterande samfund samt kunna medföra vådor icke blott för Sällskapets ekonomi utan t. o. m. för dess bestånd.

Stöd för dessa mina åsikter hemtar jag dels ur ordalydelsen, dels af andemeningen i § 40 af våra stadgar, jemförd i visst hänseende äfven med deras § 45.

Till laglig afyttring af egendom arfordras otvifvelaktigt egarens samtycke. Egaren till Sällskapets fastighet är icke Sällskapets komité jemte Sällskapet vid ordinarie sammankomst, utan hela Sällskapet, hvilket genom § 40 förbehållit sig att för sådant samtycke blifva på deri föreskrifvet sätt representeradt.

Dessa egare kunna icke heller, då de enligt § 8 af stadgarna, förbundit sig att dessa »noggrant iakttaga», till någon annan — komité och ordinarie Sällskap — lemna uppdrag att besluta om afyttring, enär § 40 af dessa stadgar tillerkänner ensamt det enligt denna § konstituerade sällskap — det och intet annat — rätt att i sådana frågor fatta beslut. Komité och ordinarie Sällskap äro i alla andra fall hela Sällskapets representanter, utom då det gäller afyttring eller förpantning af fastigheten.

»Skulle fråga uppstå om afyttring» etc. och komitéen sådan åtgärd tillstyrka, bör Sällskapet så och så förfara, heter det. Detta innebär enligt lagstil och vanligt språkbruk att så skall förfaras hvarje gång sådan fråga uppstår och komitéen sådan åtgärd tillstyrker. Ty då ett väckt förslag till afyttring lika väl kan förkastas som bifallas och följaktligen § icke är till för att blott en gång tillämpas, så skulle lagstiftaren, om han dermed afsett ett sådant förfaringsätt,

som Sällskapets pluralitet nu tillåtit sig, vilkorligen till § gjort det tillägg: *Nö*. Denna § tillämpas blott första gången sådan fråga väckes; säljes icke huset då, så må Sällskapet sedan förfara med afyttring och förpantning huru det för tillfället behagar. Är detta tänkbart?

Detta med afseende på §:s tolkning efter bokstafven.

Se vi åter till §:s ändemening, så måste vi till en början göra klart för oss dess ändamål och afsigt.

De flera deri innehållna formaliteterna för tillkomst af giltigt beslut kunna väl icke vara uppställda blott för att med långa omsvep och stor högtidlighet meddela blanco-kredit åt måhända sju ledamöter i komitén (§ 35) och tolf ledamöter i Sällskapet (§ 26), summa nitton, och bland dessa möjligen åt en pluralitet af i den förra 4 mot 3, i det sednare 6 (hvaribland ordföranden) mot 6 — blancokredit att utan apell besluta om villkoren för afyttring af Sällskapets fastighet, ja kanske afgöra hela affären inom loppet af en eller annan timma. Jag fruktar icke att så sker, men det är klart att efter Sällskapets nu fattade beslut så kan ske, om urvädren blifva starka, middagarne talrika och långa, eller andra de obotsfärdigas förhinder göra lederna glesa. — Man kan anmärka att i så fall någon af dessa sex i minoriteten kan begära frågan på bordet. Men denna räddningens utväg kan glömmas — såsom nu! och hvad hindrar Sällskapet att sedan det för en »skyndsam behandling» suspenderat § 40, äfven af samma skäl votera ikull § 27? den sednare är icke viktigare än den förra och någon säkerhet för lydnad af stadgarne finnes numera icke.

Vidare kan väl § 40 icke gerna vara tillkommen och de omständliga föreskrifterna deri gjorda för beslut om och bemyndigande till vidtagande af preliminära åtgärder för egendomens afyttring; ty sådan rätt har Sällskapet ändå och särskildt dess komité, derföre behöfdes icke dessa högtidliga sammanträden och de skulle om de tillställes för hvarje fjät framåt onödigt fördröja hvarje underhandling, omöjliggöra de flesta.

Till det undantag från varliga ordningen för ekonomiska frågors behandling och den omständlighet i föreskrifterna, som i § 40 göres och förefinnes, söker jag förgäfvos någon annan anledning än den, att man velat genom denna § hindra förhastade och kottaribeslut i Sällskapets viktigaste ekonomiska fråga. Till detta ändamål syfta föreskrifterna om: icke blott beredning, utan tillstyrkan till åtgärden af komitén; en månads betänketid sedan denna tillstyrkan inkommit till Sällskapet; tidig kallelse till mangrann sammankomst och offentligt tillkännagifvande om dess ändamål, samt slutligen trefjerdedelars pluralitet för beslutets giltighet.

Men det är tydligt att fruktan för och garanti emot förhastade eller kottaribeslut vore obehöfliga och hela § ändamålslös och icke det beslut, som i § afses, vore *sjelfva det för afyttringen väsendtliga och slutligen afgörande*. Detta åter är: den afyttrande personens (t. ex. det enligt § 40 konstituerade Sällskapets) direkta bifall till afyttringen under specificerade vilkor eller indirekta under bestämmandet af sådana.

Endast med denna tolkning öfverensstämmer nämde §:n tillkomst och innehåll och genom denna tolkning förklarar de i helhet och detalj.

Genom det nu fattade beslutet tillintetgöres deremot det enda tänkbara och derjemte högst viktiga ändamål för hvilket §:n tillkommit, och detta finner åtminstone jag vara stridande mot allmänt vedertaget och det enda tillåtliga sätt att tolka stadgar.

Men utom dessa från den omtvistade §:n hemtade bevis för de: af mig klandrade beslutets olaglighet, bör äfven framhållas dess stridighet mot god ordning och mot stadgarnes § 45. Följden af detta beslut blir nemligen den, att § 40, i hvad angår afyttring af fastigheten, för all framtid suspenderas. Sällskapet har beslutat att dess egendom får afyttras samt att denna afyttring får hädanefter ske när komitén sådan åtgärd tillstyrkt och ordinarie Sällskap med enkel pluralitet densamma gillat. Följaktligen kan § 40 icke någonsin mera användas med afseende på afyttring af fastigheten, utan är i denna del de facto upphäfd. Men förändring, det vill ock säga upphäfvande af stadgar, kan endast ske enligt § 45 och är följaktligen genom nu nämnda beslut § 45 bruten.

Det egna förhållandet uppstår hädanefter att förslag efter förslag till fastighetens afyttring kunna väckas och afslås, det ena efter det andra, utan att de få afgöras efter den enda § i Sällskapets stadgar, som vid deras behandling är tillämplig och som dessutom har det utmärkande att hafva tillkommit uteslutande för sådana frågor. Jag betvivlar att slikt beslut fattats i någon församling, med undan tag af franska nationalkonventet och möjligen i — Abdera.

På nu anförda grunder måste jag reservera mig mot Sällskapets oftanämde beslut, såsom i allmänhet stridande mot god ordning inom Sällskapet och särskildt mot §§ 40 och 45 af dess stadgar. Det är mig veterligen första gången Sällskapet, icke af glömska eller förbiseende och i obetydligheter, utan efter lång öfverläggning och genom votering bryter sina stadgar i en redan i och för sig ganaka viktig punkt, på hvilken lägges ännu större vikt derigenom, att han göres till föremål för ett undantagestadgaude; jag önskar lifligt, att det äfven måtte blifva sista gången. Lag måste lydas när man underkastat sig honom; att lyda Sällskapets stadgar, ja att »noggrannt iakttaga» dem, hafva vi förbundet oss, då vi mottagit kallelsen att vara dess ledamöter. Är vår lag felaktig, så är rättelse möjlig; § 45 lär att och huru han kan ändras och förbättras. Det står allom och hvarjom af oss fritt att dertill verka; men — på laglig väg. Inom samfund, hvilka sjelfva stiftat och åtagit sig en lag, är hvarje handling i strid mot denna lag en vådlig början till moralisk upplösning. En gång bruten eller eluderad gifver han aldrig säkerhet mera. Det betyder härvidlag icke det ringaste om man kan hoppas, eller inom sig vara öfvertygad, att ingen fara eller direkt skada vållas genom lagöfverträdelsen; förtroendet, det moraliska bandet är slitet och felet står outplånligt kvar; det får icke och kan icke öfverskyllas med ett tyst eller öppet uttalandt: ändamålet helgar medlet.

Hr SANTESSON, som förenade sig med Frih. v. D., bilade till protokollet sin särskilda reservation emot det af Hr Key föreslagna och af Sällskapet genom votering fattade beslutet:

1) att § 40 af Sällskapets stadgar, angående afyttring af dess egande fastighet, genom komiténs i allmänna ordalag gjorda tillstyrkan af husets försäljning, genom sätet för kallelsen till denna sammankomst samt genom det vid densamma fattade allmänna beslutet, att en dylik åtgärd finge vidtagas, skulle vara till alla delar uppfyllt; — äfvensom

2) att hädanefter af komitén handlagdt och tillstyrkt anbud om afyttring af Sällskapets fastighet kan, sedan detsamma till Sällskapet inkommit, i nästföljande ordinarie sammankomst företagas till pröfning och afgöras med enkel röstpluralitet, — emot detta beslut i dess helhet måste jag reservera mig, alldenstund detsamma är helt och hållet stridande mot Sällskapets stadgar, och emedan det som prejudikat kan medföra vådor för framtiden, då aktningen för och helgden af gällande stadgar och grundreglor derigenom blifvit bruten. I allo instämmande uti de skäl Hr v. Düben anført mot detta beslut, anhåller jag få förena mig äfven uti den reservation han deremot afgifvit.

Men ej nog härmed! Mot ytterligare tvenne åtgärder vid sammankomsten den 20 Mars finner jag mig skyldig nedlägga min protest och reservation, alldenstund de, enligt min öfvertygelse, äro i strid mot stadgarne. Genom prejudikatet af ett sådant tillfälligt suspenderande af stadgarne, som dessa åtgärder innebära, kan nemligen Sällskapets framtid äfventyras; — och det är denna framtids trygghet och säkerhet, som framsförallt ligger mig om hjertat.

Då den af ordföranden vid sammankomsten den 20 Mars gjorda första propositionen: Om Sällskapet medgaf att dess fastighet finge afyttras, blifvit af Sällskapet enhälligt bifallen, framställdes, på förslag af Hr Key, den andra, af innehåll: att, sedan nyssnämnda proposition blifvit af Sällskapet gillad och antagen, skulle detaljbestämmelserna vid afyttringen kunna, utan vidare hinder af § 40 i stadgarne, afgöras på tillstyrkan af Sällskapets komité genom enkel majoritet vid ordinarie sammankomst; — hvilken proposition, vid anställd omröstning medelst ballotering, blef Sällskapets beslut genom 28 hvita kulor mot 17 svarta.

Denna proposition, huru man än må betrakta den, innefattar obestriddligen en ändring i Sällskapets stadgar — en ändring, ej blott af ordalydelsen utan äfven till principen, af dessas 40:de §. Men en dylik ändring kan ej lagligen på sådant sätt, som nu skett, tillvägbringas. Fyrattondefemte (45) § bestämmer, att förslag till ändring i Sällskapets stadgar skall skriftligen afgifvas i Sällskapet före December månads utgång, och till afgörande företagas i följande Maj månad. Så har i detta fall ej skett. Man har så att säga »på rak arm» dikterat en lex in casu — oaktadt inga förhållanden

voro för handen, som gjorde en diktatur berättigad eller nödvändig — och genom ett sådant, i en knapp handvändning tillkommet beslut, ej blott för tillfället suspenderat, utan faktiskt uppbäckt en på lagligt sätt tillkommen § i våra stadgar. Det är på grund härav jag reserverar mig såväl mot propositionens laglighet som beslutets giltighet, då den föreskrifna ordningen vid dylika frågor upptagande och afgörande blifvit i närvarande fall helt och hållet åsidosatt.

Det *andra* förhållandet, mot hvilket jag nödgas reservera mig, och som innefattar ett ytterligare skäl mot det nyssnämnda beslutets giltighet, är sjelfva *sättet*, hvarpå voteringen verkställdes. Det skedde, som bekant, genom ballotering; — ett sätt, visserligen erkänt och lättvindigt, men, såvidt jag kan erinra mig, under den tid af nära 22 år jag haft äran tillhöra Sällskapet, endast användt vid val af ledamöter eller hedersledamöter. Ut i alla andra fall — var sig vid val af embetsmän, komitéledamöter och dylikt, eller ut i ekonomiska angelägenheter — har beslut fattats antingen genom öppen votering, eller votering med slutna sedlar. Bruket har varit, och bör äfven blifva, att då slutna votering företages, denna sker efter upprop enligt listan öfver dem, som inbetalt årsafgiften; — ett sätt att gå tillväga, som äfven är grundadt i Sällskapets stadgar. Dess 17:de § bestämmer, att ledamot, som icke före Januari månads utgång erlagt årsafgiften, ej eger rätt att deltaga i förefallande voteringar. Det är en känd sak, att vid revolten den 20 Mars såväl motionären som åtskilliga andra ledamöter icke voro berättigade att deltaga i voteringen, då deras namn den stund omröstningen pågick ännu saknades på listan öfver de ledamöter, som årsafgift erlagt. Att denna betalades *kort efter* voteringen, är ett »hysteron proteron» som ej bringar den 20 Mars tillbaka till den 31 Januari, och icke upphäfver eller godtgör det lagstridiga i förfarandet; hvarföre jag — äfven af detta skäl — reserverar mig mot giltigheten af det beslut, som genom en så beskaffad votering tillvägagragtes.

I Frih. v. D:s reservation instämde HRT ABELIN, CEDERSTEN, SCHJÖLD, LEWIN och THOLANDER.

Hr KEY anhöll med anledning af reservationerna att vid justeringen af dagens protokoll få inlemnna ett skriftligt anförande.

I sammanhang med frågan om afyttring af Sällskapets fastighet uppläste Frih. v. D. vidare följande förslag till *förändring af stadgarnes § 40*:

För att undvika all tvetydighet i § 40 af Sällskapets stadgar samt för att möjliggöra skyndsammare behandling af frågor om afyttring och förpantning af Sällskapets egande fastighet, med iakttagande af nödig säkerhet, får jag härmed till behandling i enlighet med artikeln XII samt §§ 45 och 46 af gällande stadgar framställa följande

Förslag till förändrad lydelse af § 40 i nämnde stadgar.

Mom. 1. Skulle fråga uppstå om afyttring eller förpantning af Sällskapets egande fastighet och komitén sådan åtgärd tillstyrker i motiveradt utlåtande, hvilket tillika innehåller förslag till de för åtgärdens vidtagande nödiga vilkor och bemyndiganden, må detta utlåtande i den sammankomst det för Sällskapet anmäles, i dess helhet eller vissa delar kunna bifallas, om alla närvarande ledamöter äro derom enige. Äro de det ej eller begäres bordläggning, då vare ärendet till nästa ordinarie sammankomst uppskjutet.

Mom. 2. Förena sig i denna andra sammankomst icke femsjettedelar af de närvarande om bifall till utlåtandet, vare det förfallet. Förena de sig derom, men begäres det ändock på bordet af minst fem ledamöter, då varde det ånyo och till nästpåföljande ordinarie sammankomst uppskjutet.

Mom. 3. I denna tredje sammankomst skall ärendet, dock med undantag för det fall, hvarom här nedan i mom. 6 stadgas, till afgörande företagas och erfordras för beslutets giltighet att femsjettedelar af de närvarande sig deri förena.

Mom. 4. Då här omhandlade ärende till Sällskapet inkommit och sammanträde för dess behandling skall ega rum, bör Sällskapet hvarje gång genom allmänna tidningarne derom ofördröjligen underrättas och till mangrannt sammanträde kallas.

Mom. 5. Utom allt hvad här ofvan stadgas erfordras för besluts giltighet att minst tjugofyra enligt § 17 af stadgarne röstberättigade ledamöter i beslutet deltaga samt att votering verkställles efter upprop och med slutna sedlar. Felar något af dessa vilkor vare beslutet ogildt.

Mom. 6. Sällskapets ledamöter ega att vid hvarje af ofvannämde sammankomster väcka förslag till ändring i eller tillägg till komiténs framställning. Väckes sådant förslag i första (mom. 1) eller andra (mom. 2) sammankomsten, då skall det genast skriftligen uppsättas och med enkel pluralitet i samma sammankomst afgöras om det till behandling i sammanhang med hufvudfrågan må blifva hvilande. I den slutliga tredje (mom. 3) sammankomsten må sådant förslag endast skriftligen och i form af proposition framställas; är det på hufvudfrågan inverkan och blifva icke femsjettedelar om dess antagande eller förkastande enige, då skall ärendet i dess helhet till komitén återförvisas och till ny behandling företagas.

Slutligen framlade Frih. v. D. äfven följande förslag till tillägg i Sällskapets stadgar:

Då Sällskapets stadgar icke innehålla någon föreskrift om sättet för deras tolkning i tvistiga fall, men erfarenheten vid sista sammankomsten visat behöfligheten af sådan föreskrift så får jag härmed till behandling enligt artikeln XII, §§ 45 och 46 af gällande stadgar föreslå att på lämpliga ställen i dem måtte intagas följande tillägg.

§ 0. Ordföranden må ej kunna vägra proposition, utom i de fall då han finner väckt fråga strida mot stadgarnes mening; börande han förut hafva skälen för sitt vägrande anförda. Skulle icke Sällskapet i hans åsigt instämna, ege han att förklarade öfverläggningen hvilande och förvisas målet till förstärkt komité, hvarom § 0 stadgar. Denna komité åligger att efter kort förelagd tid inkomma till Sällskapet med motiveradt och bestämdt utlåtande öfver frågans stridighet eller enlighet med stadgarne. Hvad denna komité förklarar icke vara deremot stridigt, derå må proposition sedan icke vägras; hvad hon pröfvar deremot stridigt förfalle.

§ 0. Sådan förvisning och förklaring må ock i tvistiga fall gifvas om minst tio ledamöter det på anförda skäl begäras och med samma förfarande och påföljd.

§ 0. I Septembris månad hvarje år utser Sällskapet åttio af sina ledamöter att jemte den enligt § 34 utsedde komitéens valda ledamöter bilda förstärkt komité för stadgarnes hägnad. Denna komité väljer inom sig ordförande och biträdes af Sällskapets sekreterare, hvilken eger att i komiténs öfverläggningar och beslut deltaga. Denna komité tillkommer att granska Sällskapets stadgar samt upptaga och till Sällskapet afgifva förslag och utlåtanden om ändringar, förbättringar och förklaringar af dessa stadgar. Vid beslutsfattande inom förstärkt komité ländes i allmänhet till efterrättelse hvad § 26 i thy fall för Sällskapet sammankomster bestämmer; men vid afgifvande af sådant utlåtande som i § 0 omhandlas, erfordras för besluts giltighet att minst tolf ledamöter äro närvarande, utom sekreteraren, och att af dessa minst tredjededelar sig om beslutet förena.

De båda sista förslagen skulle enligt stadgarnes föreskrift först i Maj månad nästkommande år till afgörande företagas.

= Doctorerna DOVERTE och MILTOPÉE, som i Sällskapet voro närvarande, helsades af ordföranden.

= Ordföranden anmälde att af Svenska Läkaresällskapets nya Handlingar ser. 2 del. 1 nyligen lemnat pressen samt i boklådorna funnes att tillgå för af kom. bestämdt pris 2: 50 rmt. Den af sekreteraren uppgjorda katalogen öfver Sällskapets medlemmar i Januari innevarande år, som ingick i denna del, funnes äfven i särskilda exemplar, af hvilka ett antal åt de närvarande utdelades.

= Till biblioteket anmälde:

Balneologiska Studier vid Upsala Vattenkuranstalt af L. G. DOVERTIE. Andra häftet. Nervsjukdomar. Upsala 1866. Gåfva af Förf.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 18 till och med Lördagen den 24 Mars 1866:

Sjukligheten liksom under förra veckan, temligen betydlig.

— Af Variolæ hafva 19 fall samt af Scarlatina 8 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 18 läkare):

Febris typhoides	3.	Apoplexia cerebri ...	1.	Febris gastr. simplex	11.
Diphtheria	6.	Neuralgia	2.	Gastritis. Enteritis	2.
Angina membranacea	1.	Conjunctivitis	6.	Colitis	3.
Pertussis	2.	Otitis	3.	Nephritis	1.
Diarrhœa	15.	Ang. tons. & faucium	34.	Rheumatismus acutus	20.
Febris intermittens ..	7.	Laryngo-tracheitis	31.	Erysipelas	5.
Variolæ. Varioloides	1.	Bronch. Cat. bronch.	108.	Carbunculus	1.
Varicellæ	2.	Bronchitis capillaris.	4.	Rheum. recens afebril.	5.
Scarlatina	5.	Pneumonia	15.		
Gonorrhœa	5.	Pleuritis	8.	Summa	307.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 24 Mars 260, hvaraf 150 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 6, pleuritis 2, rheumatismus 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, zona 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 24 Mars 199, hvaraf 91 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 7, syphilis 4, conjunctivitis 2, pneumonia 2, colitis 2, febris intermittens 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 24 Mars 182, hvaraf 130 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 11, syphilis 3, pneumonia 3, delirium tremens 2, bronchitis 2, apoplexia cerebri 1, febr. gastr. simplex 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 24 Mars 69, hvaraf 60 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, metritis 2, variolæ 1, laryngo-tracheitis 1, icterus 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 10, diarrhœa 3, gastro-enteritis 3, syphilis 2, conjunctivitis 2, nephritis 2, pneumonia 1, colitis 1, urticaria 1. — *Polikliniken*: bronchitis 8, otitis 2, gastro-enteritis 2, febris intermittens 1, laryngo-tracheitis 1, urticaria 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 24 Mars 58; inkomne under veckan: febris intermittens 1, nephritis p. scarlatin. 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 16; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 18; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 24 Mars 86; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: inkomne: syphilis 19.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 24 Mars '86; inkomne: syphilis 3, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 59, pneumonia 15, febris intermittens 11, diarrhoea 10, rheumatismus 8, variola 5, febris gastrica simplex 5, ophthalmia 4, scarlatina 3, meningitis cerebialis 3, erysipelas 3, gastricismus 3, dysenteria 2, neuralgia 2, syphilis 1, otitis 1, gastritis 1, peritonitis 1, icterus 1.

4. I *Stadens Fångelse*: congelatio 1.

Norra Korrektions-inrättningen: febris gastrica simplex 1.

= Att till ledamöter af Svenska Läkaresällskapet antagas anmäldes af Hrr BENSOW och M. BERLIN: Läkaren vid kallvattenkuranstalten i Upsala, M. D. LARS GEORG DOVERTIE samt af Hrr v. DÜBEN och KEY: Förste Bataljonsläkaren vid Smålands Husarregemente, Stadsläkaren i Ekesjö, Brunnsintendenten vid Lannaskede, M. L. K. M. GUSTAF WILHELM MILTOPÉE.

= Frih. v. DÜBEN redogjorde för innehållet af följande nyligen utkomna arbeten.

Lærebog i descriptiv Anatomii; udarbejdet efter Cruveilhiers "Traité d'Anatomie descriptive", af J. Lie, prosector vid universitetet i Christiania, första häftet, 1865. 8:o.

Detta häfte omfattar inledning och osteologien, på 100 sidor motsvarande omkring 350 sidor hos Cruveilhier; således en betydlig förkortning, men kanske väl kort och derigenom äfven något torrt. Olikt med de flesta nyare läroböcker i anatomi innehåller detta arbete inga sidoblickar åt de praktiska områdena, men det är klart har följt med sin tid och synes korrekt. Torde därför blifva användbart såsom handledning vid dissektionerna, om det snart blir färdigt.

Almindelig Indledning till Forelæsninger over Menneskets Fysiologie, af P. L. Pamm, Professor i fysiologi i Köpenhamn; 1865. 8:o. 94 sid.

Innehåller: hvad är fysiologi och hvilken ställning intager hon till patologien? — Om fysiologiens källor, hjälpvetenskaper, riktningar och studier. — Huruvida kan fysiologien gifva upplysning om de yttersta orsaker eller om de fundamentala naturkrafter hvar på lifsfenomenen bero? — Hvad är gemensamt för alla lefvande varelsers lifsytringar? — Hvilka yttre beting äro erforderliga för alla lefvande väsendens tillvaro? — Lifsytringarnes huvudsakliga olikheter och indelning hos de skilda lefvande varelserna. — Det hela utgör en djup och klar uppfattning af vetenskapens ställning och betydelse, i ett språk så enkelt, älskligt och ädelt, som förf. själf

Das Mikroskop und die mikroskopische Technik von Dr Heinrich Frey, Prof. d. Medicin in Zürich, 2:e Aufl., 257 fig. i träsnitt; 8:o. Första upplagan utkom 1863, andra förkortade och förbättrade 1865. således en ganska stark afgang. Detta är väl förtjent, ty arbetet

innehåller i de flesta punkter ganska omfattande föreskrifter, såväl med afseende på mikroskopet och dess bruk, som på preparationsmetoder. Det innehåller i öfrigt en kort histologi. Såsom väl bekant i Sverige genom 1:a upplagan, torde det redan vara nog rekommenderadt på förhand och utan vidare specificering af dess innehåll.

How to work with the Microscope, by Lionel S. Beale, Prof. i fysiologi vid Kings College, London; 1865, 8:o, 56 litogr. plancher; 3:e upplagan.

Ett arbete med alldeles samma tendens som föregående; mindre fullständig litteraturkänedom, men mera originalitet. En mängd sjelfständiga, ej sällan afstickande åsikter. Den af författaren för länge sedan gjorda skildring af cellsubstansens beskaffenhet, om inkonstansen eller saknaden af cellmembran, om skillnaden mellan kärna och den öfriga delen af cellens massa — »germinal matter» och »formed substance» — hvilken sedermera äfven blifvit framställd och ytterligare sjelfständigt bearbetad af MAX SCHULTZE, hans efterföljare, finnes ock i detta arbete vidare fullföljd. Ett särskildt kapitel är eguadt åt sättet att taga fotografier af mikroskopiska preparater och en taffa med goda sådana fotografier medföljer, jemte loupe att betrakta dem.

Den 3 April.

Replik. --- Sällskapets stadgar. --- Vattenkurinrättning vid Mösseberg. --- Danska läkarna, Professorerna LEVY och BALLIN ††. --- Biblioteket. --- Constitutio epidemica. --- DOVERTIE L. G., MILTOPKE G. W. ledamöter. --- Utländska ledamöter föreslagna. --- JOHN CONOLLY †.

Justerades protokollet för den 27 Mars.

Hr KEY uppläste i sammanhang med detta protokolls § 1 följande skriftliga anförande:

De af Hrr DÜBEN och SANTESSON upplästa reservationerna mot det af Läkaresällskapet den 20 Mars på af mig framställd proposition fattade beslut, rörande tillämpningen af 40 § i våra stadgar, nödga mig att begära Sällskapets uppmärksamhet för ett något utförligare anförande till protokollet, hvari jag vill söka att med all möjlig respekt för andras åsikter, bemöta de väsendtligaste af reservationernas anmärkningar, och närmare framställa de skäl, som föranledt mig att hylla den åsigt, hvilken äfven blef majoritetens inom Sällskapet.

Sedan Hr Düben i sin reservation, till hvilken jag hänvisar, sökt motivera sin åsigt att beslutet den 20 Mars med anledning af min proposition, är snörätt stridande mot Sällskapets stadgar, finner han för lämpligt att strängt tillrättvisa majoriteten. Han frambesvärjer minnet af Abdera och franska nationalkonventet och under fortgången af resonemanget heter det bland annat: att Sällskapet brutit ej blott emot god ordning, utan äfven mot sina stadgar, och detta ej af glömska eller förbiscende och i obetydligheter, utan efter lång öfverläggning och genom votering etc.; ett dylikt lagbrott, som det Sällskapet förmenas hafva begått, är en väldig början till moralisk upplösning; förtroendet, det moraliska bandet är slitet etc. Till sist låter Hr Düben otvetydigt förstå att majoriteten låtit sitt handlingsätt bestämmas af jesuitismens regel: »ändamålet helgar medlen.»

Hr Santesson, som instämmer i Hr Dübens reservation, anser att genom det enligt hans åsigt i strid med stadgarne fattade beslutet, aktningen för och betydelsen af gällande stadgar och grundreglor blifvit brutna, hvarigenom Sällskapet framtid kan äfventyras. Hr Santesson reserverar sig derjemte och protesterar såväl mot den af mig framställda propositionens laglighet, som äfven mot giltigheten af beslutet, hvilket bland annat säges vara tillkommet under en knapp handvändning, och betecknas såsom en revolt, ja till och med ordet Diktator har derom använts. Af den ton och de uttryck, som återfinnas i båda reservationerna, skulle man kunna förledas att tro, det vi befunno oss midt inne i en revolutions alla faror, der, sedan lagarne uppsåtligen blifvit trampade under fötterna, jesuitismen svingat sig upp till diktaturen och åt godtycket byggt en tron på ruinerna af det fördutna.

Se vi emellertid något närmare på hvad som passerat, så torde förhållandena framstå i en helt annan dager och mången skall väl dervid känna sig frestad att tillämpa det gamla ordspråket »Tant de bruit pour une omelette.»

För att kunna bedömma frågan på dess närvarande ståndpunkt måste vi kasta en flyktig blick på gången af dess behandling. Om jag dermed onödigt upptager mångens tid, så får jag bedja om öfverseende; men öfverblicket är nödvändig, ty en del af hvad som nyligen passerat och som är af vikt för frågan, synes hos en och annan redan hafva fallit i glömska. Efter mycket långvarig väntan på ett begärdt förslag från komitén till beredande af tjenligare lokal för Sällskapet, framlade komitén vid sammankomsten den 30 Januari ett förslag till ombyggnad af Sällskapets nuvarande hus. Då anmärkingar häremot gjordes, och en komitéledamot, Hr CARLSON, omnämde, att utsigt fanns för att ett byte af Sällskapets hus mot en rymligare tjenlig tomt kunde på antagliga villkor göras, så nedsattes af Sällskapet en specialkomité af tre medlemmar (Hr Carlsson, THOLANDER och undertecknad) för att närmare granska komiténs ombyggnadsförslag, och derjemte utreda huruvida det ifrågasatta utbytet verkligen kunde ske, och om det vore fördelaktigare för Sällskapet att i så fall verkställa detta och för sig på den nyförvärfvade tomtens uppföra en ny byggnad från grunden. Vid följande sammankomst den 6 Februari framlade vi för Sällskapet de betingade bytesvilkoren jemte af ritningar åtföljdt förslag till nybyggnad och visade att det nya förslaget i alla hänseenden vore att föredraga framför komiténs ombyggnadsförslag, som led af stora olägenheter. Frågan hänsköts nu ånyo till Sällskapets ordinarie komité, som i sammankomsten den 13 Februari förklarade att den »af hvad under frågans handläggning förekommit hemtat anledning till det antagandet att genom nybyggnad på en tjenlig plats Sällskapet skulle erhålla tjenligare lokaler med mindre årliga omkostnader än de som enligt förslaget till förändring af Sällskapets hus skulle utgå», hvarför »komitén ansåg sig böra för Sällskapet föreslå, att annons i allmänna tidningarne skulle ingå derom att Läkaresällskapet önskade genom byte mot sitt nu egande hus eller genom köp erhålla lämplig centralt belägen tomt» etc. Detta förslag antogs af Sällskapet. En medlem af komitén fästade då uppmärksamheten på 40 § i stadgarne till hvilken jag hänvisar. En temligen liflig diskussion uppstod om hvad som med anledning af denna paragraf borde åtgöras. Att fråga om afyttring af fastigheten blifvit väckt kunde ej bestridas, lika litet som att komitén en sådan utgång tillstyrkt, då just på dess förslag en annons om afyttringen skulle i tidningarne införas.

Men för att en försäljning skulle få ega rum, måste samtycke dertill gifvas af 3 majoritet på ett enligt 40 §:s föreskrift konstitueradt sammanträde af Sällskapet. Om detta samtycke på så sätt vanns, så voro 40 §:s föreskrifter tillgjorda. Sådan var åsigten hos det Läkaresällskap, som den 13 Februari var församladt och det beslut dertill att enligt 40 §:s föreskrift sammankalla Sällskapsmangrannt genom tidningarne, till den 20 Mars, för att fatta beslut rörande ifrågasatt afyttring af Sällskapets egande fastighet. Vid detta sammanträde gaf det sålunda efter 40 §:s föreskrifter konstituerade Sällskapet enhälligt sitt tillstånd till afyttring af Sällskapets fastighet. Efter en nu uppkommen liflig diskussion om tolkningen af 40 § förklarade majoriteten inom Sällskapet (28 mot 17) på af mig framställd proposition att den ansåg det 40 §:s föreskrifter om hvad som iakttagas bör, då fråga om fastighetens försäljning uppstår, voro fullgjorda och att detaljvilkoren vid försäljningen sålunda kunde i vanlig ordning afgöras.

Denna proposition och detta beslut voro i full öfverensstämmelse med den åsigt, som gjort sig gällande vid sammankomsten den 13 Februari och som för- anledt Sällskapets allmänna sammankallande till 20 Mars, som i annat fall varit fullkomligt utan ändamål. Detta är gången af frågans behandling. Hvar återfinna vi derunder revolten? Kan detta beslut sägas vara dikteradt på rak arm och tillkommet i en knapp handvändning? Har icke den tolkning af 40 §, som ligger till grund för beslutet den 20 Mars på tvenne sammankomster med en månads mellanrum erhållit majoritet. Har icke denna majoritet handlat efter bästa öfvertygelse och sökt uppfylla föreskrifterna i stadgarne, såsom hon uppfattat dem? Man har förnekat detta och sagt att majoriteten trampat lagarne nuder fötterna på ett sätt som hotar Sällskapets bestånd. Afven om majoriteten hade mistagit sig i sin tolkning, hvilket jag ej kan medgifva att den gjort, så vore detta menligt, och förtjenade ingalunda de skarpa uttryck som mot den användts, så snart den handlat efter sin öfvertygelse, hvilket väl ingen på fullt allvar vill bestrida. Skäl för eller emot en bestämd åsigt är det enda som här bör tala och jag vill därför söka närmare framhålla hvad som bestämt mig för den tolkning af § 40 som blef majoritetens och jag vill söka visa att nämde § hvarken blifvit bruten eller upphäfd såsom reservanterna mena.

Paragrafen lyder sålunda: Skulle fråga uppstå om afyttring eller förpantning af Sällskapets egande fastighet, och komitén en sådan åtgärd tillstyrker, bör Sällskapet, en månad före besluts fattande, genom allmänna tidningarne derom underrättas och till mangrannt sammanträde kallas. För beslutets giltighet fordras, att minst tre fjerdedelar af de närvarande sig deruti förena.

Jag får då först med afseende på ordalydelsen och dess fullgörande ånyo framhålla följande:

Att fråga uppstått om afyttring eller förpantning af Sällskapets egande fastighet kan ingen förneka; ej heller att komitén en sådan åtgärd tillstyrkt, och med anledning häraf har, såsom vi alla kuuna intyga, Sällskapet en månad före besluts fattande genom allmänna tidningarne derom underrättats och till mangrannt sammanträde kallats. Och på detta sålunda i full öfverensstämmelse med 40 § konstituerade sammanträde har ej blott en majoritet af 3 utan Sällskapet enhälligt gifvit sitt tillstånd till fastighetens afyttring.

Sålunda har paragrafens alla föreskrifter blifvit efter ordalydelsen till punkt och pricka uppfyllda, och detta torde vara nog för att vederlägga påståendet att paragrafen blifvit bruten. Men kanske det ligger något mera i denna paragraf än hvad orden tillkännagifva. Den bör ej tillämpas efter orden säga reservanterna utan efter andemeningen. Detta skulle ej hafva skett och därför vore ett lagbrott begånget. Det vore ej nog med att ett efter 40 § konstitueradt Sällskap ger sitt samtycke till fastighetens afyttring; utan hvarje särskildt förslag med dess detaljvilkor för afyttringen måste först tillstyrkas af komitén och sedan prövas af ett en månad förut sammankalladt Sällskap. Härom innehåller § dock ej ett ord och jag tror ej att detta är den rätta tolkningen.

Mig synes lagstiftaren med ifrågavarande paragraf endast hafva afsett det allmänna beslutet att afyttra fastigheten. Han säger därför i de mest allmänna ordalag att då *fraga* om afyttring uppstår och komitén sådan åtgärd d. v. s. husets afyttring i allmänhet tillstyrker, så skall etc. Här är ju ej den ringaste hänsyftan på något visst framlagt förslag till försäljning, utan blott om det allmänna beslutet om afyttringen. Hade lagstiftarens mening varit att hvarje specielt förslag skulle enligt 40 § behandlas, så synes det mig med nödvändighet att han ej skulle insatt de orden: *och komitén en sådan åtgärd tillstyrker*, utan i stället sagt - - och komitén de föreslagna vilkorens antagande tillstyrker; eller det inlemnade anbudets antagande tillstyrker — eller något dylikt.

Hvilken brist på förutseende klokhet skulle ej lagstiftaren dessutom hafva ådagalagt om reservanternas tolkning vore den riktiga. Hvilka trasel och upprepad mer än månadslånga dröjsmål skulle ej uppstå, under hvilka och genom hvilka månet fördelaktigt anbud, dels skulle uteblifva, dels återtagas. För att behandla några med vissa mellantider inkommande förslag skulle långliga tider åtgå, ty först skulle de beredas i komitén och sedermera hvar för sig ligga ytterligare och vänta sin månad full. Jag hyser bättre tankar om lagstiftaren än att han skulle förbisett det krångel, det bråk och den onödiga tidsutdrägt

som härigenom skulle uppstå. Ett starkt bevis för riktigheten af den tolkning att § 40 afser det allmänna beslutet om egendomens afyttring, och ej pröfvande af specialförsåk finner jag för min del dessutom deruti, att stadgarne ej innehålla ett ord om huru förfaras skall vid inköp af en annan fastighet eller annan tomt och dennas bebyggande ifall fråga derom såsom nu skett skulle uppstå. Detta har sålunda af lagstiftaren blifvit helt och hållet lemnat åt Sällskapet att på vanligt sätt afgöras d. v. s. genom enkel majoritet vid vanligt ordinarie sammankomst. Det kan ej vara af brist på förutseende eller af glömska som lagstiftaren lemnat Sällskapet denna frihet. Det skulle stå ganska illa tillammans, ja det skulle vara en oförlätlig inkonsekvens att så binda händerna på Sällskapet vid en försäljning af dess fastighet, och försävara denna, under det Sällskapet lemnades full frihet att på vanligt sätt besluta om köp af nytt hus eller om uppförandet af en ny byggnad. Men har sagt att försäljningen af Sällskapets nuvarande fastighet skulle vara den viktigaste ekonomiska angelägenheten inom Sällskapet kunde förekomma. Men det måste dock för hvar och en vara klart att inköp af ett nytt rymligare hus, eller af en tomt och dennas bebyggande måste nödvändigt vara en långt större affär, som fordrar långt mer betänkande och beräkning än den på det hela ganska enkla försäljningen af den nuvarande fastigheten, hvars värde väl lär vara temligen lätt att bestämmas sedan beslut om dess försäljning en gång blifvit fattadt. Det kan således ej blott och ej ens hufvudsakligen varit fruktan för ekonomiska misräkningar som föranledt 40 § bestämmelser, då Sällskapet fått full frihet att på vanligt sätt gå tillrägs vid besluta fattande om långt viktigare och svårare frågor.

Det synes mig sålunda på grund af alla anförda skäl som hade lagstiftaren ej velat genom detaljerade bestämmelser binda händerna på Läkaresällskapet vid det definitiva uppgörandet af villkoren för en föreslagen försäljning, utan att ha blott velat förekomma ett förhastadt beslut att afyttra fastigheten och därför skärpt fordringarne för giltigheten af ett dylikt beslut, samt att han ansett sig de definitiva köpevilkorens uppgörande, sedan beslut om försäljning en gång fattats, utan fara kunde öfverlemnas åt Sällskapets af 8 valde ledamöter och de 4 embetsmännen bestående komité samt åt Sällskapet att i vanlig ordning afgöras. Endast med en sådan tolkning låter det sig förklara att inga bestämmelser blifvit gjorda för sättet att besluta om inköp af ny fastighet.

Äfven med andemeningen af 40 § anser jag sålunda det af majoriteten den 20 Mars fattade beslutet vara i öfverensstämmelse, och i denna öfvertygelse kan jag, likasom öfriga medlemmar af majoriteten, med lugn tillbakavisa de skarpa uttryck som i reservationerna förekomma.

Båda reservanternas säga att genom Sällskapets ofta omnämde beslut, der 40 § ej blott blifvit bruten utan faktiskt upphäfd, och att då detta innebär en ändring af stadgarne i strid mot hvad § 45 derom stadgar, så skulle äfven denna paragraf blifvit bruten. Häremot vill jag endast anmärka att enligt såväl min ofvan motiverade, som äfven enligt majoritetens genom votering uttalade uppfattning § 40 på intet sätt blifvit bruten, utan tvärtom i hela sin vidd tillämpad och efterföljd, ej heller har den blifvit upphäfd, ty det fattade beslutet kan blott gälla försäljningen af Sällskapets nuvarande fastighet; köpes en ny sådan så måste då fråga i sin ordning om den nya fastighetens försäljning uppstå, nämnde paragraf nödvändigt tillämpas. Huru kan den då sägas vara upphäfd? Lika litet lär den vara ändrad derföre att majoriteten tolkat den på annat sätt än minoriteten och reservanternas. Jag kan derföre ej medgifva att något brott mot 45 § på något sätt egt rum, lika litet som mot den 40.

Hr Santesson har reserverat sig mot beslutets giltighet äfven på grund af sjelfva sättet, på hvilket voteringen verkställdes. Jag vill till en början här till anmärka att om någon oformlighet eller olaglighet dervid blifvit begån, så drabbar detta lika mycket den ena som den andra åsigtens anhängare: ty vid voteringen gjordes ingen anmärkning deröfver, och reservationerna gällde de blott beslutets innehåll, ej sättet på hvilket det tillkommit eller dess giltighet om jag undantager Hr Lewins framställda, men ej understödda åsigt att med proposition borde haft i delars majoritet.

Nu anmärker Hr Santesson emellertid för det första att i strid mot långvarigt bruk vid dylika frågor, voteringen skedde genom ballotering. Men då 26 § blott stadgar om voteringsättet, att alla frågor skola, då någon ledamot

det önskar, ovägerligen afgöras genom öppen votering, ballotering eller votering med slutna sedlar efter frågans beskaffenhet, och då ingen annan inskränkning i detta stadgande göres än att val af ledamöter skall ske genom öppen votering och då nu ingen vid ifrågavarande votering begärde annat voteringssätt, så var det fullt lagligt och i öfverensstämmelse med stadgarne att ballotering användes, hvarföre detta ej kan i ringaste mån rubba giltigheten af beslutet. Deremot är den gjorda anmärkningen att många deltagit i voteringen, hvilka ej före Januari månads utgång inbetalt sin årsavgift af största betydelse för frågan; ty § 17 stadgar att »ledamot, som till den tiden ej inbetalt afgiften, eger ej rätt att deltaga i förefallande voteringar eller att begagna biblioteket.» Det är alldeles likgiltigt om man sedermera, efter den sista Januari erligger afgiften eller ej, ty man eger i alla fall ej voteringsrätt under återstoden af arbetsåret. Då Hr Santesson särskildt nämnt mig bland dem som vid voteringen ej erlagt afgift, så anser jag mig böra upplysa att jag befann mig i godt sällskap med representanter af båda åsigtorna, samt att vi inalles äro 27 i Stockholm boende medlemmar, som lika ofrivilligt som omedvetet försuttit vår rätt att under innevarande år i voteringar deltaga och att begagna biblioteket. Illa för Sällskapet är isynnerhet att 2:ne af dess mest nitiska komité-ledamöter äfven drabbats af samma öde. Skall paragrafen tillämpas på ifrågavarande votering och upphäfva dess giltighet, hvaremot jag hvarken kan eller vill opponera mig, så måste detta ej blifva en undantags-tillämpning in casu, utan måste då § allt fortfarande i dess fulla vidd tillämpas. Att Sällskapet emellertid ej på många år fattat ett med afseende på denna § fullt lagligt beslut, ända från den 31 Januari till Oktober månad hvarje år, tror jag mig kunna påstå, ty öfverhufvud hafva nära nog hälften af de i beslutet deltagande medlemmarne, årligen bortglömt att i rättan tid erlagga sin afgift. Paragrafen har dock i strid mot dess ordalydelse tillämpats så, att rätten till votering blifvit återvunnen i och med afgiftens erläggande. Detta brott mot stadgarne kan ej vara gjordt af glömska eller förbiseende eller på grund af en tvetydighet i lagen; men det har dock för sig fått en mångårig häfd. Jag slutar här detta kanske något för långa anförande, genom hvilket jag velat söka befria mitt och majoritetens handlingsätt, från de mörka slagskuggor som derpå kastats och sätta det i rätt belysning.

Jag hoppas att vi alla må städes bibehålla aktningen för och respektera helgden af våra lagar, och säkert instämma vi alla i den one värde reservantens yttrande, att i annat fall vådor kunna uppstå för vår framtid, men det är äfven nödvändigt att vi hysa aktning för hvarandras åsigt; göra vi detta och sedermera handla efter bästa öfvertygelse med det gemensamma målet Sällskapets och vetenskapens utveckling och förkofran ständigt för ögonen, då hyser åtminstone ej jag någon fruktan för Sällskapets framtid, haru lifligt och huru ofta än olika åsigt må bryta lans inom dessa väggar, eller inom de nya murar, hvilka jag hoppas snart skola omarna våra sammankomster.

I en diskussion angående de skriftliga med anledning af husförsäljningsfrågan inlemnade reservationerna och åtskilliga i desamma förekommande uttryck, yttrade sig Hrr v. DÜBEN, KEY, LEMCHEN, MALMSTEN, ROSSANDER och SANTESSON.

= De af Frih. v. DUBEN i sista sammankomsten gjorda förslagen till *ändringar och tillägg i Sällskapets stadgar* remitterades till komitén för att framdeles i laga ordning (Maj nästkommande år) i Sällskapet till afgörande företagas.

= Jemte förklaring öfver några smärre af revisorerna af Sällskapets räkenskaper gjorda anmärkningar, återställdes den till komitén remitterade revisionsberättelsen, och erhöil enligt revisorernas tillstyrkan *skattmästaren full décharge*.

= Sekreteraren uppläste följande till Sällskapet anlända-
skrifvelse rörande en *ny vattenkurinrättning vid Mösseberg*:

Till Svenska Läkare-Sällskapet!

Till följd af den allmänna och mer omfattande tillämpning
som sjukdomars behandling medelst så kallad vattenkur vunnit
såväl i vårt land som andra länder, måste det anses vara af
icke ringa vikt att ett tillräckligt antal vattenkuranstalter finnas
vid dertill tjenliga lokaler. Öfvertygelsen att en kännbar brist
i detta hänseende ännu förefinnes inom Sverige, har föranlett
bildandet af *ett aktiebolag* för anläggande af en större vatten-
kuranstalt vid Mösseberg helt nära intill Falköpings jernväg-
station. Detta bolag konstituerades den 14 Juni 1864 under
namn af »Mössebergs Vattenkur-Inrättnings Aktiebolag» och
erhöll den 30 Augusti 1864 Kongl. Maj:ts nådiga stadfästelse
å sina bolagsreglor.

Bolaget, som för närvarande eger tecknadt ett aktiekapital
60,000 rdr rmt, har för anläggning af inrättningen mot 21,000
rdr inköpt jordegendom af $\frac{1}{16}$ mantal med omkring 60 tunnlands
areal. Denna jordegendom, belägen vid foten af Mösseberg, egen-
fyra lika stora hufvudkällor. Vattentillgången i en af dessa
har blifvit uppmätt och utgör, på sätt ingenjörens J. Norrmans
under bifogade intyg utvisar, 39 kannor i minuten, hvaraf följer
att inrättningen kan påräkna en vattentillgång af mera än 150
kannor i minuten. Vattnets temperatur i sistberörda källa håller
enligt Dr WESTERBERGS intyg, 6 grader Celsius och är vattnets
köldgrad i de öfriga sannolikt härmed öfverensstämmande.

Inrättningen är afsedd att rymma cirka 800 badgäster och
att öppnas våren nästkommande år. Om det arbete i byggnader
och planteringar, som å inrättningen redan är nedlagdt och fram-
deles kommer att nedläggas lemna bifogade, af arkitekten Sjö-
berg uppgjorda ritningar upplysning; och upptager närslutna
prospekt såväl ett kostnadsförslag för inrättningens första an-
läggning som uppgift å inrättningens påräknade årliga inkomster
och utgifter.

Då direktionen öfver Mössebergs vattenkurinrättning ansett
af vikt för inrättningens framtida utveckling att erhålla en högt
stående medicinsk auktoritets yttrande öfver inrättningens be-
tydelse och nytta, får å direktionens vägnar jag härigenom vörd-
sam samt anhålla att Svenska Läkaresällskapet täcktes meddela det

utlåtande i berörda hänseende, som sakens vikt och företagens ofvan framställda beskaffenhet kräfver. Stockholm den 3 April 1866.

C. Håkansson.

Mössebergs vattenkuranstalt innefattar:

Fyra afdelningar af hvilka tvenne äro afsedda för ståndspersoner och tvenne för allmogen, som innehålla:

1) *Afdelningarne för ståndspersoner hvardera:*

En större afkylningssalong med 4 bassiner och 3 dusch-serviser.
Tvenne karbadrum för 5 badkar med 4 särskilda toiletter.
Ett rum för uppvärmning medelst ångskåp och kaloriferer.
Ett rum för 10 sittbaljor och några fotbaljor.
Nio stycken gemensamma inpackningsrum med 47 sängar.
Trenne enskilda inpackningsrum med en säng i hvardera.
Ett kabinett för galvanisering.

2) *Afdelningarne för allmogen hvardera:*

En afkylningssalong med 2 bassiner och 2 dusch-serviser.
Ett karbadrum med 2 badkar.
Ett ångskåpsrum.
Ett rum för ryska bad.
Ett sittbadrum.
5 stycken inpackningsrum med inalles 27 sängar.
En sjuksal för 8 patienter.

Dessutom är för hela anstalten gemensamt afsedt en rymlig gymnastiksal. Särskildt duschhus, som äfven innefattar wellenduscher samt komprimationsapparat m. m.

Hr MALMSTEN yttrade sig angående denna vattenkuranstalts fördelaktiga belägenhet och blifvande ändamålsenliga inrättning, samt ifrågasatte att några komiterade skulle inom Sällskapet utses för att afge ett utlåtande angående ofvannämde helsovårdsanstalt. — Frågan bordlades.

= Ordföranden meddelade att tvenne af Danmarks mest kände och ansedde läkare, som äfven inom svenska läkarkorpsen räknade talrika vänner, nyligen afidit, nemligen Ófveraccouchören vid »Fødsels og Pleiestiftelsen» Prof. CARL EDUARD MARIUS LEVY och Prof. BALLIN, praktisk läkare i Köpenhamn.

= Till *biblioteket* anmälades:

Upsala Läkareförenings förhandlingar under arbetsåret 1865—1866. Gåfva af Redaktionen.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 25 till och med Lördagen den 31 Mars 1866:

Sjukligheten liksom föregående vecka temligen betydlig. Af Variolæ hafva 18 fall samt af Scarlatina 14 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 17 läkare):

Febris typhoides	2.	Ang. tons. & faucium	35.	Icterus	
Diphtheria	5.	Endocarditis	1.	Rheumatismus acutus	1
Diarrhoea	19.	Laryngo-tracheitis	16.	Erysipelas	
Febris intermittens	9.	Bronch. Cat. bronch.	132.	Urticaria	
Variolæ. Varioloides	4.	Bronchitis capillaris	2.	Zona	
Scarlatina	5.	Pneumonia	16.	Furunculus	
Syphilis	1.	Pleuritis	12.	Rheum. recens afebril.	
Gonorrhoea	2.	Gastritis. Enteritis	2.		
Conjunctivitis	8.	Typhlit. & Perityphl.	2.		Summa 30
Otitis	4.	Peritonitis	2.		

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 31 Mars 267, hvaraf 154 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 4, febris typhoides 3, scarlatina 1, delirium tremens 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 31 Mars 167, hvaraf 8 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 2, pneumonia 2, rheumatismus 2, variolæ 1, laryngo-tracheitis 1, pleuritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 31 Mars 179, hvaraf 150 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 10, pneumonia 5, scarlatina 1, apoplexia cerebri 1, conjunctivitis 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 31 Mars 67, hvaraf 60 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis capillaris 3, pneumonia 1, febris typhoides 1, delirium tremens 1, rheumatismus 1, erythema nodosum 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 9, bronchitis capillaris 4, pleuritis 3, conjunctivitis 2, diarrhoea 2, otitis 1, gastro-enteritis 1, urticaria 1, pemphigus 1. — *Polikliniken*: bronchitis 6, diarrhoea 2, conjunctivitis 2, otitis 2, pneumonia 2, gastritis 2, syphilis 1, pleuritis 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 31 Mars 55; inkomne under veckan: pneumonia 2, conjunctivitis 2, angina 1, enteritis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 18; metro-peritonitis 2, pysemia 1, mania puerperalis 1, helsotillståndet tillfredsställande. (?)

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 31 Mars 39; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 31 Mars 179, hvaraf 85 mankön och 94 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 31 Mars 130, hvaraf 111 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 16, gonorrhoea 5.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 31 Mars 18; inkomne: syphilis 1.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 6, diarrhoea 15, pneumonia 8, febris intermittens 7, scarlatina 7, ophthalmia 6, febris gastrica simplex 5, rheumatismus 5, angina tonsillaris 4, variolæ 3, gastricismus 2, meningitis cerebri 2, syphilis 1, apoplexia cerebri 1, laryngitis 1, gastritis et enteritis 1, metritis 1, erysipelas 1.

4. I *Stadens Fängelse*:

Norra Korrektions-inrättningen: febris gastrica simplex 1.

= Till ledamöter af Svenska Läkaresällskapet antogs Hrr L. G. DOVERTIE och G. W. MILTOPÉE.

= Till utländska ledamöter af Svenska Läkaresällskapet anmälde af Frih. v. DUBEN, Hrr KEY och SANTESSON:

Dr H. HELMHOLTZ, Professor i fysiologi vid universitetet i Heidelberg,

Dr CARL LUDWIG, Professor i fysiologi vid universitetet i Leipzig och

Dr ERNST BRÜCKE, Professor i fysiologi vid universitetet i Wien.

Dessa tre män intaga, enligt samtidens vittnesbörd, de första platserna inom sin vetenskap; och om den förstnämde sade en gång vid offentlig föreläsning en af de andra: »sedan Aristotelis tid är H. den störste fysiolog verlden frambragt.» De hafva alla tre brutit nya banor inom sin vetenskap samt i skrift och tal främjat och utbredd densamma på utmärkt sätt. Då spären af deras verksamhet igenfinnas i hvarje nyare fysiologisk afhandling, så torde en uppräknig af deras skrifter vara öfverflödigt.

Dr PAUL BROCA, Prof. agrégé vid medicinska fakulteten i Paris, kirurg, sekreterare i Société d'Anthropologie, författare till flera uppsatser i anatomi, hufvudsaklig utgifvare af »Atlas d'Anatomie descriptive du corps humain.» För B:s åsigtter om afemien har Frih. v. Düben ej längesedan redogjort i Läkarsällskapet; hans djerfva och med lifsfara förenade insamling af 60 baskiska kranier är verldsbekant.

THOMAS HENRY HUXLEY, F. R. S. och Professor i komparativ anatomi vid R. College of Surgeons i London, Chef för School of Mines. Författare till en mängd afhandlingar i komparativ anatomi, till skriften: »Mans place in nature», utgifvare af Atlas of comparative Anatomy, LYELLS medarbetare och R. OWENS motståndare, täflar Huxley med den sistnämde om första platsen bland nu lefvande komparativa anatomer.

Dr ALEXANDER ECKER, Hofråd, Professor i anatomi vid universitetet i Freiburg im Breisgau. Utgifvare af de berömda »Icones histologicæ», samt nu sednast af »Crania Germania meridionalis occidentalis.

Dr WILHELM HIS, Professor i anatomi och fysiologi i Basel, väl bekant genom sina utmärkta undersökningar öfver lymfkärl och körtlar, samt genom det tillsammans med RÜTI-MEIER utgifna arbetet: »Crania Helvetica.»

Dr HEINRICH FREY, Professor i medicin i Zürich, äfvenledes känd genom utmärkt bearbetning af lymfsystemet, af Hr Key ref., liksom de af His, inför Sällskapet; känd i öfrigt genom sitt i vårt land allmänt spridda arbete: »Das Mikroskop

und die mikroskopische Technik», hvars 2:dra upplaga en oss nyligen inför Sällskapet anmält.

LIONEL S. BEALE, M. B. Professor i fysiologi vid King College, London; författare till »How to work with the Microscope, m. fl. arbeten, utgifvare af »Archives of Medicine» m. m.

= Hr SANTESSON meddelade att den frejdade vetenskapsmannen och psykiatern JOHN CONOLLY, f. d. Professor vid University College i London och f. d. Öfverläkare vid Hanvells Hospital för sinnesrubbade, den 5 Mars affidit vid 71 års ålder.

Hr S. lemnade efter Medical Times and Gazette för den 10 Mars följande nekrolog:

Conolly hade som ung genomgått skiftande öden. Efter fadrens tidiga död sattes han i skola och ingick vid 18 års ålder i krigstjänst samt följde sitt regemente på garnisonering i Skottland och Irland; tröttnade dock snart på det militära lifvet, gifte sig vid 23 års ålder och tillbragte derefter ett år i Frankrike. Nu först bestämde han sig för sitt blifvande vitæ genus, läkarekonsten och inskrefs som medicinæ studiosus vid Edinburghs universitet, samt började med ifver sin nya bana. Efter avslutande af sina akademiska studier (hans Doctorsdisputation behandlade »Insanity») praktiserade han korta tider på skilda ställen samt egnade sig tillika åt litterära sysselsättningar och utgaf jemte Dr (sedermera Sir) JOHN FORBES »British and Foreign Medical Review» samt i förening med Dr TWEDIE »Library of Medicine.» En tid Professor i praktisk medicin vid University College i London, lemnade han snart denna plats otillfredsställd att vid undervisningen ej kunna disponera någon klinisk Först 1839 fann han omsider såsom Öfverläkare vid Hanvells Asylum, en institution för sinnesrubbade med nära tusen patienter, en lämplig sfer för sin verksamhet. Redan efter 2 månader var »restraint»-systemet derstädes fullständigt infördt. Detta väckte mycket uppseende och mycken opposition, men Conolly fortsatte hela sin lefnad att kämpa för detta mål. Hans rapporter 1839 och 1844 utvisa på ett lysande sätt möjligheten af systemets praktiska tillämpning. Sedan sistnämde år afstod han sin aflöning och kvarstod endast såsom konsulterande läkare vid Hanvell. Med ifver och framgång arbetade han fortfarande för grundandet af goda asylor för fattiga sinnesjuke. — Sedan Conolly dragit sig från sin praktik, uti hvilken han varit mycket anlitad, tillbragte han sin ålderdom i lugn med studiet af klassiska författare.

Conolly hade en hög intelligens; en snillrik och korrekt stil utmärker alla hans arbeten. Bland litterära produkter, utom de ofvan anförda, torde böra nämnas hans »Construction and Management of Lunatic Asylums» samt för ett par år sedan »Hamlet» en liten broschyr med ett djuptänt och ytterst lärrikt innehåll.

Den äldrige psykiaterns slut gick, såsom han sjelf önskat det, helt hastigt. Efter ett plötsligt anfall af hemiplegi afled han den 5 Mars efter endast ett par timmars sjukdom.

Ett verksamt lif egnade han till realiserandet af en ädel idé, nemligen genomförandet af sinnessjukes behandling utan tvångsmedel, och han hade också glädjen att, tack vare den öfvertygelsens värma, hvarmed han sträfvade för denna idé, se sina människovänliga önsknin-
ningar i betydlig mån gångna i fullbordau.

Åfven Frih. v. DÜBEN, som varit personligt bekant med den bortgångne, meddelade några biografiska drag ur hans enskilda lif.

John Conolly var sedan 1852 medlem af Svenska Läkare-sällskapet.

Den 10 April.

Läkarekorpens och Sällskapets Senior Dr RISSLER †. — Statsanslaget. — Mössebergs vattenkurinrättning. — Constitutio epidemica. — Utländska ledamöter föreslagna. — Pylephlebitis. — Sjelfkastration. — Koagulerad urin i blåsan. — Hr SANDAHLs medico-pneumatiska anstalt.

= Ordföranden tillkännagaf att seniorn i Sveriges Läkarekorp och Svenska Läkaresällskapet, f. d. Provincialläkaren i Jemtland, Riddaren af Wasaorden, Dr PEHR RISSLER den 24 Mars affidit på Hornsberg på Frösön i en ålder af 84 år. Den 14 Juni 1814, eller för mer än 50 år tillbaka, invaldes Dr Rissler till medlem af Läkaresällskapet.

= Ordföranden meddelade att K. M:ts nådiga proposition angående 750 rdrs årlig *tillökning i statsanslaget för Sällskapets litterära verksamhet* *) blifvit för några dagar sedan af statsutskottet tillstyrkt.

= Den förlidne sammankomst bordlagda frågan om den nyanlagda, ännu under byggnad varande *vattenkurinrättningen vid Mösseberg* upptogs till diskussion, hvori deltogo Hrr GRÄHS, MALMSTEN och SANDAHL O.

På förslag af Hr Malmsten beslöt Sällskapet att rörande denna helsovårdsanstalt afgifva följande yttrande:

Svenska Läkaresällskapet, som ej kunnat på sjelfva platsen taga någon närmare kännedom af den nya vattenkurinrättningen vid Mösseberg, tror sig dock af de meddelade handlingarne och ritningarne finna att läget för denna anstalt är väl valdt och passande, och är Läkaresällskapet öfvertygadt att den

*) Se protokollen den 18 Juli och 28 September förlidet år.

nya inrättningen, om allt utföres i enlighet med den meddelad prospekten, bör kunna uppfylla sitt ändamål och vinna allmänhetens förtroende, under förutsättning att ledningen af densamma uppdrages åt en skicklig och nitisk läkare.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 1 till och med Lördagen den 7 April 1866:

Sjukligheten fortfarande tämligen betydlig. — Af Variolæ hafva 27 fall, samt af Scarlatina 8 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 21 läkare):

Febris typhoides	2. Meningitis cerebri	2. Typhlit. & Perityphl.	3
Mening. cerebro-spin.	1. Apoplexia cerebri ...	1. Peritonitis	1
Diphtheria	1. Neuralgia	3. Hepatitis	1
Angina membranacea	2. Conjunctivitis	8. Icterus	1
Pertussis	1. Otitis	6. Nephritis	2
Cholera	1. Ang. tons. & faucium	36. Rheumatismus acutus	13
Dysenteria	2. Thrombosis. Embolia	1. Erysipelas	5
Diarrhoea	22. Laryngo-tracheitis ...	15. Erythema nodosum.	2
Febris puerperalis ...	1. Bronch. Cat. bronch.	180. Urticaria	1
Febris intermittens..	13. Bronchitis capillaris.	6. Furunculus	1
Variolæ. Varioloides	5. Pneumonia	21. Carbunculus	1
Varicellæ	3. Pleuritis	3. Rheum. recens efebril.	3
Scarlatina	3. Febris gastr. simplex	17.	
Syphilis	1. Gastritis. Enteritis.	3.	
Gonorrhoea	9. Colitis	3.	
			Summa 355

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 7 April 262, hvaraf 151 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: delirium tremens 2, febris intermittens 1, pericarditis 1, laryngo-tracheitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1 pleuritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 7 April 168, hvaraf 70 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 10, bronchitis 3, pneumonia 1, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 7 April 176, hvaraf 182 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 8, pneumonia 4, metritis 2, diarrhoea 2, syphilis 1, pleuritis 1, colitis 1, nephritis 1, furunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 7 April 60, hvaraf 55 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 2, delirium tremens 1, colitis 1, metritis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 10, diphtheria 2, conjunctivitis 2, bronchitis capillaris 2, pleuritis 2, urticaria 2, diarrhoea 1, scarlatina 1, syphilis 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, erysipelas 1, pemphigus 1. — *Polikliniken*: bronchitis 10, diarrhoea 5, conjunctivitis 3, pneumonia 3, gastro-enteritis 3, pleuritis 2, otitis 1, nephritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 7 April 57; inkomne under veckan enteritis 2, scarlatina 1, conjunctivitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, eczema faciei 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 18; febris puerperalis 2, variolæ 1.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 18; hälsotillståndet godt.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: hälsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 7 April 83; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 7 April 179, hvaraf 85 mankön och 94 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 7 April 183, hvaraf 116 från staden och 17 från länet; inkomne: syphilis 28, gonorrhoea 6.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 7 April 14; inkomne: gonorrhœa 2, syphilis 1.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 72, pneumonia 16, diarrhœa 13, variolæ 11, rheumatismus 10, febris intermittens 7, gastricismus 5, febris gastrica simplex 5, angina tonsillaris 4, scarlatina 3, meningitis cerebialis 3, ophthalmia 2, erysipelas 2, delirium tremens 1, neuralgia 1, otitis 1, laryngitis 1, gastritis 1, icterus 1.

4. I *Stadens Fångelse*: delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: febris intermittens 1, furunculus 1.

= Till utländska ledamöter af Svenska Läkaresällskapet anmäldes af Hrr ROSSANDER och SANTESSON: Professor NÉLATON i Paris, den vetenskapliga kirurgiens förnämsta representant inom Frankrike, verldsbekant genom flera såväl större som mindre arbeten inom detta område; samt af Hrr ABELIN och SCHAGERSTRÖM: Geheimerådet Professor FREDRIK VON SCANZONI i Würzburg.

= Hrr KEY och SANTESSON redogjorde för ett högst anmärkningsvärdt fall af *Pylephlebitis*. Preparatet förevisades. Utförligt meddelande skulle ingå i tidskriften under rubriken Svensk Kasuistik.

= Hr ROSSANDER meddelade följande kirurgiska *curiosum*:

För någon tid sedan blef jag en dag strax på eftermiddagen kallad till en patient, som under ganska egendomliga förhållanden opererat sig sjelf för ett moraliskt och fysiskt ondt, som visat sig vara obotligt. Det var en 17 års yngling, som, trots den bästa vilja, trots alla föreställningar af en god far, ej kunde afhålla sig från en last, som tyvärr ej är ovanlig, men hos honom synes nått en större höjd än vanligt. Förtviflad öfver sin uselhet, möjligen äfven uppskrämd genom läsningen af någon populär skrift, som i dystra färger skildrar sjelfbefläckelsens följder, fattade han det beslut att söka kureras sig genom uppoffrandet af åtminstone en del af det organ, »som var honom till förargelse.» Strax före middagsmåltiden hade han i sitt rum, hvars intill matsalen ledande dörr stod halföppen, med en *pennknif* utskurit den ena testikeln, den högra. Han satt dervid på en stol, och allt skedde så tyst, att ingen visste något om saken, förrän fadren inträdde i hans rum, för att kalla den dröjande sonen till måltiden. Han faun honom då badande i sitt blod. Barberare tillkallades genast, men denne vågade ej vidröra såret, föreskref endast isomslag och aflägsnade sig, fortare än han kommit. Efter vid pass en timma inträffade jag. Patienten låg då till sängs. Hela scrotum var af coagula utspänd till storleken af ett barnhufvud, det var svartblått och derå syntes ett sår af en 5-öreslants storlek. Blödningsen var nu afstannad, men naturligtvis kunde ej sakerna få förbli i detta skick. Funikeln måste underbindas och coagula utrensas. Sedan barberaren åter blifvit tillkallad för att hjälpa mig, började jag taga ut blodklumparne. Den utskurna testis hade blifvit mig förevisad, snittet hade fallit tätt ofvan epididymis.

Strax innanföre såret stötte jag på en gråaktig, temligen fast kropp om hvars natur jag en stund var ganska tvehåge och patienten lemnade mig ingen upplysning. Efter fortsatta manipulationer såg jag den lös och ut, samt fann till min ej ringa förvåning, att den var en kautschuksboll af ungefär $1\frac{1}{2}$ tums diameter. Den stacka patienten hade nemligen föreställt sig, att det han borttagit på niasätt borde ersättas och därför instoppat bollen, hvarmed han förhand försett sig, i det tomma rummet. Efter utrensandet af blodcoagula, som tillsammans nog vägde ett skålpund, var det ej svårt att anträffa funikeln, hvars kärl nu lifligt sprutade. Total-ligatur anlades och åtdrogs så hårdt som möjligt. Isomslag förordnades.

Ringa reaktion följde på denna operation, en god och just så så särdeles ymnig suppuration instälde sig snart och läkningen gick alldeles obehindradt, samt var i 4-de veckan fullständig. Jag beaktade på anledning att förmoda, det ändamålet med denna högst ovanliga behandlingsmetod verkligen blifvit vunnet.

= Hr SANTESSON meddelade, efter Medical Times and London Gazette för 1865, ett fall af *spontan urinkoagulation*, iakttagadt och beskrifvet af Mr. STOCKS, kirurg vid Salford hospital, och hvilket i flera afseenden är förtjent af uppmärksamhet.

Patienten var en 27 år gammal gift man — »magasinskarl» — fint, mjukt skinn; hade haft gonorrhé och iritis, aldrig syfilis, (?) och vid 18 års ålder en psoriasis öfver hela kroppen, hvarvid naglarna skrumpnade och förtjockades genom afsättning under dem af en gipsliknande massa. Begagnade häremot svafvelbad och återställde inom trenne månader. För öfrigt frisk.

I Juli 1862 fick patienten ett ytterligt kliande utslag, liknande urticaria, öfver hela kroppen; starkast på händernas ryggsidor och perineum, hvarifrån det sträckte sig upp öfver ljumskarne och ned i insidorna af låren. Huden inuti händerna blef torr och hård; sprack sönder i alla böjveckan, och öfverallt i sprickorna utsipprade en turrö vattenaktig vätska. Hade begagnat varma och »turkiska» bad, hvilket dock gjorde åkomman än värre.

Följande Augusti månad efterföljdes nyssnämnda hudsjukdom af ett vesikulöst utslag öfver hela kroppen, starkast på extremiteterna, lindrigare på bålen. Utur blåsor na framsipprade en tunn, halmgul vätska, som efter torkningen täckte huden med crustor och följande Aflägsnades dessa, visade den tunna, fina huden inunder en liflig rödnad, och var liksom öfversållad med en mängd små papler; från ytan afsöndrades hastigt och i mängd enahanda vätska, som förut omtalades, och hvilken inom kort bildade nya skorpor. Författaren anger ej namnet på detta exantem, men af beskrifningen synes tydeligt att det varit *eczema acutum*. Händernas insidor, likasom töt-sulorna, täckta af en tjock, sprucken epidermis, hvars underlag kändes ödematöst; vid tryck på densamma utsipprade från sprickorna i hvar veckan en ymnig, mjölkig vätska. Öfverhuden under fötternas stöttes i massa; och denna vexling förnyades flera gånger under

sjukdomen, som räckte från Augusti till medlet af följande December. Under Oktober tycktes den vara på sin höjdpunkt. Alla naglarne föllo af, och ersattes af spröda s. k. kartnaglar, under hvilka afsattes i mängd en friabel, gipsliknande epidermismassa, som gjorde naglarne tjocka; deras yta ojemn, knölig och skrumpen, närmast liknande yttersidan af ett ostronskal. Efterhand återfingo de dock sitt normala utseende. Allt håret föll bort från hufvudet. Munnens slemhinna tunn, röd och liksom fladd. Kronisk conjunctivitis och blepharoadenitis. Purulent flytning från båda öronen; afsöndringen blef efter hand tunnare och upphörde slutligen. Domning och smärta i tår och fingrar, hvilka under 3 månaders tid nekade sin tjenst; och ehuru fingrarne efter utslaget försvinnande voro mycket bättre, kvarstod dock, fast något minskade, samma symtomer i tårna. Under sjukdomens början var klådan i huden mycket stark, men aftog småningom och försvann slutligen alldeles.

Samtidigt med nu nämnda sjukdomsfenomenen från hud, ögon, öron och munslemhinnan, iakttogos följande symtomer från urinvägarne: stark värk öfver njurarne, i perineum och kring anus; på sistnämnda ställe ökades den betydligt vid stolgång. Ingen ömhet i prostata. Ständiga trängningar att låta urin, som afgick ofta och med brännande sveda — omkring ett halft uns hvarje gång. Från urinröret framkom eller utdrogs 3 å 4 gånger om dagen, under en veckas tid, halffasta, ihåliga cylindrar, till färgen hvitgrå, från 1 till 1½ tums längd, något liknade bitar af makaroni. Urinen var klar; höll albumin i mängd och *koagulerade af sig sjelf*, efter en stund, i genomskinliga, gulaktiga massor — närmast liknande halfsmält kalfgéle —, hvilka flöttrade i den flytande delen af urinen, som utgjorde ungefär hälften af den låtna mängden; hvaremot den andra hälften antog form af coagulum. Lemnades urinen att stå under 24 timmar upplöstes detta ånyo till någon del, och kringflöt i vätskan under form af större sammanhängande flockor, liknande tunna lager af spindelväf eller bomull, som genomdränkt af vatten håller sig flytande i detsamma. Detta fortgick under tvenne veckor, hvar efter urinens sjelfkoagulation upphörde, men albuminurien kvarstod.

De hvitgrå, genom urinröret afgående, ihåliga cylindrarne visade under mikroskopet samma utseende som koagulerad fibrin företer; en vågig fibrillering, hvaruti de skenbara trådarna korsade hvarandra i alla riktningar, och inneslöt i betydlig mängd epitelialceller samt var- och blodkroppar.

Den gulaktiga gelélika massan erbjöd vid mikroskopisk undersökning enahanda beskaffenhet som cylindrarne, endast med det undantag, att fibrilleringen var mindre utpreglad och mera sparsam. Då vid de förra hela synfältet var öfverallt täckt med ett tjockt lager af den fibrillära substansen, syntes i denna, på lika stor yta, under mikroskopet endast 3 eller 4 linier, tydande på en trådlig anordning; mellanrummen tycktes fylla af klar urin. — De spindelväfslika flockorna visade sig bestå af hopfallna fibriller, efter att den mellan desamma inneslutna vätskan utträdt. Några fibrinafgjutningar från urinkanalerna syntes ej.

Dessa symtomer från urinvägarne varade lika länge som h utslaget; men urinens sjelfkoagulering förekom blott under Okto månad, då utslaget stod på sin höjdpunkt. Sedan i slutet af de sjukliga fenomenen från båda systemerna gått tillbaka, fort dock urinen att hålla något ägghvita med en och annan varkorpusk Urinkastningen kom mycket ofta på och var stundom åtföljd af smärta i perineum, hvilken framkallades och ökades då patient blifvit utsatt för kyla.

Behandlingen bestod i infusion på Pareira brava, Uva ur Triticum repens, diaphoretica, opiatier och belladonna-suppositori bästa verkan visade Tinct. ferri sesquichloridi (engelska farmas gifven i dos af ʒj tre gånger om dagen, i förening med kraftig di Retningen i huden minskades mycket genom tvättning med lösning ʒj Bicarbonat af soda, upplöst i 1 qvart (omkring ½ kann vatten.

Det lider väl knappast något tvifvel, att i nu anförda fall sy tomerna från huden och de från urinvägarne berodde på en o samma sjukdomsprocess — ett inflammatoriskt (akut) eczem, s angrep både huden och slemhinnan inom urinorganerna, och att e med det från huden afsöndrade analogt, fibrinhaltigt och derigeno koagulerande exsudat bildade sig på slemhinnan inom urinvägarne hvilket framkallade de ofvannämnda ovanliga företeelserna uti urine. Att de ihåliga cylindrar, som utkommo ur urinröret, utgjorts af krupöst exsudat i detta eller uretererna synes antagligt; — me ovanligt är det förhållandet, att den vid kastandet klara urinen hån fibrinet upplöst för att först vid, eller efter afsvälningen låta det a skilja sig i form af ett gelélik coagulum.

= Ordföranden meddelade att Hr SANDAHL O. önskad få för Sällskapet tillkännagifvet att hans *medico-pneumatisk anstalt* vore flyttad samt utvidgad och förbättrad och inbjöd d ledamöter, som sådant önskade, att bese anstalten i dess för ändrade skick.

Den 17 April.

Westergötlands och Smålands Läkareförening. — Biblioteket. — Constiti epidemica. — Ledamot anmäld. — Barrträdsprodukter. — Ricinolja- och jernpreparater utan motbjudande smak. — Eau de Vala. — Frangulasyrn. — Jernpreparat. — Journal de Chimie médicale.

= Sekreteraren uppläste följande från *Westergötlands och Smålands Läkareförening* anlända bref:

Till Svenska Läkaresällskapet i Stockholm!

Blygsamt trädande i sina föregångares fotspår, utbeder sig Westergötlands och Smålands Läkareförening värdsamt dels att

genom öfverlemnande af bifogade exemplar af sina till trycket befordrade stadgar, få betyga Svenska Läkaresällskapet i Stockholm sin högaktning, dels att städse få vara innesluten i Sällskapet's godhetsfulla öfverseende.

Skulle Sällskapet täckas tillåta utbyte af sina till trycket befordrade förhandlingar, mot Föreningens likaledes till trycket befordrade protokoller? I April 1866.

G. VARENIUS.
Ordförande.

O. Sylvén.
Sekreterare-Suppleant.

Stadgarnes innehåll var följande:

§ 1.

Westergötlands och Smålands läkareförening utgöres af de inom Westergötland och Småland samt angränsande län boende läkare och apotekare, hvilka med erläggande af den bestämda årsafgiften Fem rdr rmt till föreningens kassa vilja i den förra deltaga.

§ 2.

Föreningens ändamål är: att för Westergötlands och Smålands läkare och apotekare bilda en litterär föreningepunkt samt att verkamt bidra till de medicinska vetenskapernas förkofran, spridande och praktiska tillämpning.

§ 3.

Föreningen sammanträder 3 gånger om året, nemligen: första helgfria dag efter den 15 Mars, 15 Juli och 15 Oktober. Julisammanträdet betraktas såsom årssammanträde.

§ 4.

Sammanträdena blifva ambulatoriska och vid hvarje bestämmes stället för det nästkommande.

§ 5.

Hvarje ledamot eger, att efter föregången anmälan, anföra allt, hvad i ett eller annat afseende kan röra vetenskapen eller föreningen; dock att alla längre och viktigare meddelanden ske skriftligen och manuskriptet helst till föreningen öfverlemnas. Äfven står det hvar och en ledamot fritt att vid sammankomsterna förevisa sjuke samt om deras sjukdom och behandling med föreningen rådgöra, hvarvid sjukdomshistorien skriftligen afgifves.

§ 6.

Föreningen väljer vid Julisammanträdet:

1:o En ordförande samt en vice ordförande. Ordföranden, hvilken endast med eget begifvande kan återväljas, tillkommer att vid föreningens sammankomster leda öfverläggningarne, bestämma ord-

ningen för ärendenas föredragning samt underteckna de justerade protokollerna. Är ordföranden hindrad att någon sammankomst förvärra, företrädes hans ställe af vice ordföranden.

2:o En sekreterare samt en suppleant. Sekreteraren, hvilka likaledes endast med eget begifvande kan återväljas, åligger att vid föreningens sammankomster föra protokollet; att i någon af tidurarna i samtliga residensstäderna uti Westergötland och Småland minst en månad förut tillkännagifva tiden och stället, der hvarjämte sammanträde kommer att ega rum samt att uppbara och redovisa årsafgifterna.

3:o Vid årssammankomsten utses tvenne revisorer, för att granska föreningens räkenskaper.

§ 7.

Omytten af ordförande och sekreterare inträffa omedelbart efter afslutandet af årssammanträdet.

§ 8.

Revisionen omfattar tiden från det ena årssammanträdet till det andra.

§ 9.

Årsafgiften erlägges vid sammanträdet i Mars månad.

§ 10.

Votering afgöres genom enkel pluralitet och alla val genom sluten votering.

§ 11.

Förslag till ändringar eller tillägg till stadgarna kunna endast vid Julisammanträdet upptagas till behandling, sedan de sist den 30 Juni blifvit till ordföranden aflemnade.

Med anledning af sista punkten i ofvananfödda bref beslöt Sällskapet att till Westergötlands och Smålands Läkareförening i mån af tillgång öfversända Läkaresällskapets Förhandlingar och Handlingar och skulle den första sändningen åtföljas af en lyckönskningsskrifvelse till den nybildade föreningen.

= Till *biblioteket* anmälades:

Berättelse uppläst vid Apotekare-Societetens årssammankomst den 5 Augusti 1865. Stockholm 1866. Gåfva af Apotekaresocieteten.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 8 till och med Lördagen den 14 April 1866:

Sjukligheten fortfarande temligen betydlig. — Af Variolæ hafva 40 fall samt af Scarlatina 13 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 21 läkare):

febris typhoides.....	1. Apoplexia cerebri....	1. Peritonitis	1.
Diphtheria.....	4. Neuralgia	6. Icterus.....	2.
Dysenteria.....	1. Conjunctivitis.....	13. Nephritis	1.
Diarrhoea.....	32. Otitis.....	8. Metritis	1.
febris intermittens..	13. Ang. tons. & faucium	36. Rheumatismus acutus	12.
Variolæ. Varioloides	7. Laryngo-tracheitis....	22. Erysipelas	5.
varicellæ	2. Bronch. Cat. bronch.	111. Erythema nodosum..	1.
Scarlatina.....	9. Bronchitis capillaris.	12. Urticaria.....	2.
Delirium tremens...	4. Pneumonia	13. Zona	1.
Syphilis.....	2. Pleuritis	3. Furunculus	1.
Gonorrhoea.....	6. Febris gastr. simplex	10. Rheum. recens afebril.	2.
Meningitis cerebrialis	1. Gastritis. Enteritis.	1.	
Petanus. Trismus...	1. Colitis.....	3.	
		Summa	351.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 14 April 254, hvaraf 146 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, febris typhoides 1, scarlatina 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, pleuritis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 14 April 179, hvaraf 86 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 3, pneumonia 3, gastritis 3, syphilis 2, febris intermittens 1, variolæ 1, gonorrhoea 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 14 April 185, hvaraf 139 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 16, delirium tremens 4, pneumonia 4, febris typhoides 1, dysenteria 1, hepatitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 14 April 56, hvaraf 49 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, pleuritis 2, febris gastrica simplex 2, rheumatismus 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 13, diarrhoea 5, conjunctivitis 5, pleuritis 5, bronchitis capillaris 4, syphilis 3, pneumonia 3, gastro-enteritis 2, variolæ 1, scarlatina 1, otitis 1, nephritis 1, erysipelas 1, urticaria 1. — *Politikliniken*: bronchitis 15, conjunctivitis 7, diarrhoea 5, pneumonia 3, syphilis 2, otitis 2, nephritis 2, urticaria 2, pleuritis 1, febris intermittens 1, angina tonsillaris 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 14 April 59; inkomne under veckan: conjunctivitis 4, enteritis 4, pneumonia 2, scabies 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 21; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 14; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 14 April 30; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 14 April 179, hvaraf 84 mankön och 95 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 14 April 116, hvaraf 97 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 10.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 14 April 16; inkomne: syphilis 4, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 67, pneumonia 16, diarrhoea 14, variolæ 14, febris intermittens 11, ophthalmia 8, angina tonsillaris 6, febris gastrica simplex 6, rheumatismus 6, gastricismus 3, dysenteria 2, scarlatina 2, syphilis 2, erysipelas 2, varicellæ 1, meningitis cerebrialis 1, apoplexia cerebri 1, gastritis 1, peritonitis 1, cystitis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: variolæ 1, delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: conjunctivitis 2, bronchitis 2, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1, zona 1, furunculus 1.

= Läkaresällskapetets ledamot Hr MALMGREN, Stadsläkare i Ystad, i Sällskapet närvarande, helsades af ordföranden.

= Att till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs anmälades af Hrr BERGH och HAMBERG: Philosophiæ Doct. Med. Lic. MARCELLINUS LAURENTIUS PETTERSSON.

= Hr O. SANDAHL förevisade profver å de råämnen, förträdesvis grankåda och tallstubbar, hvilka användas af Grefve C. M. LEWENHAUPT å Claëstorp till beredning af terpentin, träolja, flera slag af hartz m. m.

Prof å de vid denna beredning erhållna produkter framlade för Läkaresällskapet och anförde Hr Sandahl dervid följande:

Rå terpentin och renad terpentin. Den fordom af grankåda beredda terpentinen hade vanligen en obehaglig lukt och vidrig smak, samt var sålunda icke användbar till medicinskt bruk. Den å Claëstorp tillverkade renade terpentinen är fullkomligt klar och har en ren lukt, starkare än den vanligen i handeln förekommande franska eller amerikanska. Professor MALMSTEDT emottog en flaska af denna för att pröfva dess verksamhet terapeutiskt hänseende.

Vattenhaltigt hartz, liknande Resina flava i Sv. farmakopé men att dömma efter utseendet mindre rent, samt *vattenjfr. hartz*, motsvarande farmakopéns colophonium; erhållas såsom biprodukter vid terpentinberedningen.

Tändspån benämner Grefve L. en blandning af orent hartz och sågspån, hvilken massa är genom pressning fördelad i små romboidiska bitar, af hvilka en enda är tillräcklig till antändning af en eldbrasa. Denna tändspån säljes för 10 öre skålpundet.

Återstoden af grankådan sedan terpentinen är afdrifvet användes till bränning af *kimrök*.

Trädolja beredes genom tallstubbars behandling med öfverhettad ånga. Den rå, orena oljan är brun till färgen och har en beck- eller tjärlik lukt. Den rena luktar af carbolsyra, är till färgen klar nästan som vatten. — Professor SANTESSON skulle försöka denna trädolja, såsom ett desinfekterande medel samt äfven såsom ett retande utvärtes medel.

= Hr NORDGREN omnämde att han å sitt apotek härstädes börjat att, i likhet med hvad i utlandet temligen allmänt begagnas, tillreda sådane medel, som genom sin smak äro motbjudande, på det sätt, att denna smak förtages, hvilket, isynnerhet vid administrering af medikamenter åt barn, är af ej ringa vigt och förevisade tvenne prof härå, nemligen *rioinolja*, försatt med

socker och chokolad, i kakor, *piller med lactas ferrosus* samt ett *jernpreparat* på samma sätt behandlad i pastiljform.

Åfven Hr SEBARDT förevisade chokoladpastiljer med jern (*ferrum reductum*), tillverkade å apoteket Lejonet.

Hr HAMBERG vitsordade att det förevisade ricinoljepreparatet med fördel användes i barnpraktik och Hr SANDAHL O. omnämde att en person som visat motvilja mot allt hvad jernpreparater heter, utan motvilja och med fördel begagnat jernpastiljerna.

= Hr BERGH A. förelade Sällskapet till honom anlända bref och broschyrer angående *mineralvatten* från källorna vid *Vals* (Ardèche) i Frankrike. Hufvudinnehållet deraf var följande:

Vals, en by i departementet Ardèche i Frankrike vid stranden af floden Ardèche i en af berg omsluten fruktbar, vacker dal, är särdeles rik på mineralkällor, hvilka alla, med undantag af en enda, St. Dominique, genom öfvervägande halt af surt kolsyradt natron och en temperatur af 13° R. tillhöra klassen af *kalla natronkällor*. Enligt en af HENRY, ledamot af Academie de Médecine i Paris, gjord analys af fem bland dessa källor, innehålla de på 1000 delar:

St. Jean: Kolsyra 0.425; surt kolsyradt natron 1.480, kalk och talk 0.430, jern och mangan 0.006; koksalt 0.060.

Rigolette: Kolsyra 2.095; surt kolsyradt natron 5.800, kalk och talk 0.259, jern och mangan 0.024; koksalt 1.200.

Précieuse: Kolsyra 2.145; surt kolsyradt natron 5.940, kalk och talk 1.380, jern och mangan 0.010; koksalt 1.080.

Désirée: Kolsyra 2.218; surt kolsyradt natron 6.040, kalk och talk 1.471, jern och mangan 0.010; koksalt 1.100.

Madeleine: Kolsyra 2.050; surt kolsyradt natron 7.280, kalk och talk 1,192, jern och mangan 0.029; koksalt 0.160.

Dessutom finnas surt kolsyradt kali och lithiumoxid, svafvelsyrad natron och kalk, kiselsyrad lerjord, jodalkali, arsenik, dock i högst ringa mängd.

De likna källorna i Vichy, men skilja sig från dem genom sin lägre temperatur, större halt af jern och sin ända till dubbla mängd fri kolsyra. Förtjent att uppmärksammas är salternas vexlande mängd i de olika källorna. Då t. ex. i Vichyvattnet det kolsyrade natronets procenthalt vexlar endast emellan 0.40 och 0.54, blir den här från 0.14 till 0.72. En källa, Marie, innehåller tillochmed blott 0.08 proc. surt kolsyradt natron. I följd af denna olikhet i källornas sammansättning, genom denna gradvisa stegring af natronhalten, innefattar Vals-vattnet i sig hela klassen af kalla natronkällor, från de svagaste till de starkaste.

Källorna användas i alla de sjukdomar, der vatten med öfvervägande natronhalt är indicerad: katarrala affektioner af slemhinnorna, dyspepsi, nervös kardialgi, gall- och blåsten, gikt samt diabetes mellibus.

Midt ibland dessa natronkällor uppväller, besynnerligt nog, en källa, *St. Dominique*, som har icke blott en med dessa helt olika sammansättning, utan är tillochmed den enda hittills kända i sådant slag, såvida dess analys af ofvannämde Henry kan få anses fullt avslutad och afgörande. Den gifver nemligen på 1000 delar: fri svafvelsyra 1.33; surt arseniksyrad, fosforsyrad, kiselsyrad och svafvelsyrad jernoxid-oxidul 0.44 samt spår af svafvelsyrad kalk, koksalter och organiska ämnen.

Denna närvaro af fri svafvelsyra förefaller något öfverraskande — ända till 6 droppar på 100 ort — i ett vatten, innehållande salter med svagare syror, hvilken, tyckes det, borde jagas ur sina föreningar genom den förstnämnda. Arseniken, som belöper sig till 0.0031 eller med andra ord till ungefär $\frac{1}{30}$ korn på 8 glas vatten öfverstiger med tre gånger det hittills kända mest arsenikförande vatten. Möjligen behöfvas vidare undersökningar för att göra analysen tillförlitlig. Enligt de gjorda kliniska observationerna i öfverensstämmelse med de kemiska hufvudbeståndsdelarne, arsenik, svafvel, fosfor och jern, skall denna källa vara särdeles verksam vid intermittent och malaria-febrar, kloros, anemi, hudsjukdomar, skrofler, syfilis samt isynnerhet i kroniska lidanden af luftvägarne.

Båda slagen af vatten hafva en angenäm, af alla omtyckt smak och lämpar sig särdeles väl för försändning, då de derigenom ej lätt undergå den ringaste förändring.

= Hr LAMM förevisade följande preparater:

Syrupus frangulæ; ansåg att denna syrup borde användas under den varmaste årstiden, då den vanliga dekokten lätt skämmes, eller såsom ett adjuvans uti mixturer. Med afseende å smaken vore den hos delikatare personer och hos barn alltid att föredraga framför dekokten. Ett ytterligare företräde vore det, att den alltid kunde finnas tillgänglig på apoteket, medan dekoktens riktiga beredande dröjde minst en timmas tid. Hr L. hade använt denna syrup med fördel under ganska många år och fästade uppmärksamheten på dess upptagande i den nya farmakopéeditionen.

Formeln är följande:

Rec. Corticis Frangulæ incis. ℥iij.
 Coque per horam integram
 c. Aqu. destillat. quant. suffic.
 ad remanentiam Lbj.
 Sub finem coctionis adde
 Seminum Carvi contus.
 Corticis Aurantii concis. āā ziiij.
 Colaturæ adde
 Sacchari albi Lbjβ.
 Fiat syrupus.

Häraf hade gifvits på dagen 1 å 3 matskedar åt äldre personer, 1 å 3 teskedar åt äldre barn och $\frac{1}{2}$ eller 1 tesked åt nyfödda späda barn.

Oxidum ferricum, beredt på följande sätt:

Rec. Sulphatis ferrosi quantum vis
 solve in aqua destillata
 adde Carbonatis natrici in aqu. destillat. solut.
 quamdiu aliquid præcipitatur
 aqu. decant. præcipitat. elut. oll. ferr.
 munda uritur, donec gas carbonica evaditur.

Sålunda beredd jernoxid hade i flera år blifvit använd af Hr L., som tyckt sig finna, att detta preparat fördrages af digestionsorganerna särdeles väl. Dosis är 2 à 3 gånger så stor som af det med vätska reducerade metalliska jernet. Beredningen af jernoxiden efter äldre upplagor af svenska farmakopén (i den sednaste eller 6:te är preparatet ej upptaget) ansågs af Hr L. högeligen olämplig, emedan preparatet blefve förorenadt af basiskt svafvelsyrad jernoxid och svafveljern, och sålunda icke all svafvelsyrad jernoxid fullständigt förvandlad till jernoxid, äfven om bränningen fortsattes än så länge. Invärtesbruket af ett sådant preparat kunde lätt gifva anledning till magkatarr eller ock diarré. Den nu gällande farmakopéens Subcarbonas ferrico-ferrosus motsvarade närmast den förevisade jernoxiden, men vore onödigt fördyrad derigenom att carbonas kalicus purus användes till jernets utfällande.

Jernoxiden förevisades i *pulverform*; i *form af piller*, som voro öfverdragna med en hinna af socker och i *form af chokoladpastiljer*. Preparaterna voro beredda å apoteket Morianen härstädes.

= Ordföranden refererade det hufvudsakliga innehållet i December och Januarihäftena af *Journal de Chimie médicale*; bland annat artiklar rörande åtskilliga nya *behandlingsmetoder i cholera*; *pepsinberedning*; *conferva bullosa* såsom charpi, användning af rotbarken af *Berberis vulgaris*, rapport från diplomatiska konferensen för *organisation af sanitetsväsendet i Orienten m. m.*

Den 24 April.

Biblioteket. — PETTERSSON M. L. ledamot. — Constitutio epidemica. — Byggnadsförslag.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Mémoires sur les eaux minerales acidules, gazeuses, bicarbonatées, sodiques de Vals (Ardèche) par M. le Docteur TOURETTE. Valence 1865. — Emploi médical des eaux minerales de Vals; Parallèle entre les eaux de Vals et les eaux de Vichy au double point de vue chimique et therapeutique; Etudes sur les eaux minerales de Vals. Privas 1866. Af samma författare. Gåfvor af Dr A. BERGH. — Om Adgang for Personer uden medicinsk Embeds-Examen til at udøve Lægevirksomhed. — Om Indførelse af nyt System for Medicinalvægten. — Norges officielle Statistik udgiven i Aaret 1865, C. *M* 4. Beretning om Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene i

Norge i Aaret 1863. Christiania 1865. — Norges officielle Statistisk udgivet i Aaret 1865. C. M 5. Tabeller over de Spedalske i Norge i Aaret 1864 samt Aarsberetning for samme Aar. Christiania 1865. — Historisk Beretning om Rigshospitalet og Fødselstiftelsen i Christiania ved J. U. M. JOHANSEN. Christiania 1865. Gåfvor från Norska Departementet for det Indre. — Bidrag till Sveriges officiella Statistik. K. Helso- och Sjukvården 1. Sundhets-Collegii underdåniga berättelse. Ny följd 3. Året 1863. Stockholm 1866. Gåfva af K. Sundhets-Collegium.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs Med. Lic., Fil. Dr MARCELLINUS LAURENTIUS PETTERSSON.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 15 till och med Lördagen den 21 April 1866:

Sjukligheten något mindre än föregående vecka. — Af Variolæ hafva 28 fall, samt af Scarlatina 9 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 20 läkare):

Mening. cerebro-spin.	1. Neuralgia	6. Peritonitis	2
Diphtheria	2. Conjunctivitis	6. Nephritis	1
Pertussis'	3. Otitis	3. Metritis	3
Dysenteria	2. Ang. tons. & faucium	34. Rheumatismus acutus	3
Diarrhoea	23. Pericarditis	1. Erysipelas	1
Febris intermittens ..	16. Laryngo-tracheitis ..	16. Urticaria	5
Variolæ. Varioloidea	6. Bronch. Cat. bronch.	118. Furunculus	3
Varicellæ	1. Bronchitis capillaris.	6. Carbunculus	2
Scarlatina	5. Pneumonia	8. Rheum. recens efebril.	3
Delirium tremens	1. Febris gastr. simplex	12.	
Syphilis	3. Gastritis. Enteritis.	6.	
Gonorrhoea	5. Typhlit. & Perityphl.	1.	
			Summa 314.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 21 April 244, hvaraf 139 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, rheumatismus 2, delirium tremens 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, apoplexia cerebri 1, bronchitis 1, erythema nodosum 1, cystitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 21 April 155, hvaraf 77 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: conjunctivitis 3, pneumonia 3, bronchitis 2, febris intermittens 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 21 April 179, hvaraf 139 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 8, delirium tremens 2, pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, diarrhoea 1, febris intermittens 1, syphilis 1, angina tonsillaris 1, metritis 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 21 April 58, hvaraf 48 invärtes sjuke; inkomne under veckan: erysipelas 3, bronchitis 2, pneumonia 2, gastro-enteritis 2, nephritis 2, rheumatismus 2, delirium tremens 1, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 8, pleuritis 8, bronchitis capillaris 6, diarrhoea 5, pneumonia 3, conjunctivitis 2, nephritis 2, otitis 1, pyæmia 1, gastro-enteritis 1, peritonitis 1. — *Polikliniken*: bronchitis 9, diarrhoea 5, conjunctivitis 3, pleuritis 3, syphilis 2, pneumonia 2, gastro-enteritis 2, diphtheria 1, pemphigus 1, scarlatina 1, meningitis cerebri 1, angina tonsillaris 1, nephritis 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 21 April 58; inkomne under veckan: gastro-enteritis 2, bronchitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 23; hälsotillståndet godt

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 12; hälsotillståndet tillfredsställande.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 21 April 31; inkomne under veckan: rheumatismus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 21 April 179, hvaraf 85 mankön och 94 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 21 April 116, hvaraf 99 från staden och 17 från länet; inkomne: syphilis 15, gonorrhoea 1.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 21 April 15; inkomne: syphilis 2, gonorrhoea 1.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 55, diarrhoea 22, pneumonia 15, variolæ 14, febris intermittens 10, febris gastrica simplex 6, ophthalmia 5, rheumatismus 5, meningitis cerebrialis 3, neuralgia 3, gastro-enteritis 3, erysipelas 3, scarlatina 2, otitis 2, gastricismus 2, icterus 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: erysipelas 3, delirium tremens 2, syphilis 1, apoplexia cerebri 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 4, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1, erysipelas 1.

= Den af sekreteraren enligt komitébeslut af den 17 innevarande April uppsatta redogörelse för komiterades åtgärder i byggnadsfrågan, med anledning af remiss från Sällskapet af den 20 sistlidne Mars, hade följande lydelse:

Sedan Läkaresällskapet den 13 sistlidne Februari fattat beslut att i allmänna tidningarne införa annons om Sällskapets önskan att genom byte mot sitt nu egande hus eller genom köp erhålla lämplig, centralt (i början af norr) belägen tomt, hade derå, under påföljande månaden, infutit 4 skriftliga anbud. Dessa anbud blefvo i sammankomsten den 20 Mars af Sekreteraren föredragna och derefter jemte ett förslag om inköp af en staden tillhörig tomt vid Berzeliiipark och ett af Hr THOLANDER upptaget förslag till förändring af Sällskapets nu egande hus, till Sällskapets komité remitterade, samt hafva i sammankomsterna den 27 Mars samt 3, 10, 17 och 24 April utgjort föremål för öfverläggningar inom komitén, hvars ordförande och ledamöter derjemte, genom besök i de ifrågasatta egendomarne, upplysningars inhemtande från olika håll och byggnadskunnige personers rådförande, sökt att genomföra det dem af Sällskapet anförtrodda uppdrag.

De inkomna anbuden, som af komitén granskats äro följande:

- 1) Majoren A. E. v. PLOMGRENS tomt *N* 10 vid Clara Strandgata med en areal af 10,719 □ fot; till salu för ett pris af 40,000 rdr rmt eller något mindre än 4 rdr rmt per □ foten.

Denna tomt, som i det närmaste är obebyggd och enligt uppgift eger god och fast byggnadsgrund, företer dock åtskilliga svårare olägenheter, tillfölje hvaraf komiterade ansett sig böra afstyrka dess inköpande. Dessa olägenheter äro huvudsakligen följande: Ingen bestämd ritning öfver jernvägsanläggningen i tomtens närhet har ännu blifvit fastställd, så att tomtens omgifningar och blifvande utseende ännu ej med någon säkerhet kan uppgifvas; — i egendomen finnes en summa intecknad, hvilken erlättes för tillåtelsen att ega fönsteröppningar åt tomtens, hvarigenom densamma i vissa riktningar ej kan bebyggas; — vidare hafva åtskilliga komité-ledamöter ansett denna plats för aflägsen för å Söder, i Staden och å Ladugårdslandet boende läkare; — slutligen torde äfven jernvägens omedelbara närhet, med åtföljande buller och oljud, på ett störande sätt komma att inverka på Sällskapets sammankomster, ifall Sällskapet här egde sin lokal.

- 2) Enkefru SMEDBERGS stenhusegendom *N* 23 Regeringsgatan mot en köpeskilling af 100,000 rdr rmt.

Öfvannämde hus, trångt och i dess närvarande skick alldeles olämpligt skulle för att apteras till sitt blifvande ändamål, tillskynda Sällskapet så billiga kostnader, att all fråga om detsammes inköp, enligt komiterades bestämmelser, bör förfalla.

- 8) Apotekaren DORPHS egendom *N* 10 i hörnet af Nybro- och Ladugårdslandtet till Ladugårdslandet å 39,000 rdr rmt.

Detta anbud hafva komiterade, med afseende fästade vid egendomens läge, ej funnit skäl att närmare taga i öfvervägande.

- 4) Revisor HEDMANS egendom *N* 22 Nya Kungsholmsbrogatan å 90,000 rdr rmt.

Med denna egendom har komitén funnit samma förhållande ega rum som med förslaget n:o 2, eller i korthet, dess behöriga bebyggande förenadt med stora svårigheter och omkostnader, att komitén, i öfverensstämmelse med tillfrågade arkitektens råd, velat helt och hållet afstyrka denna egendoms köpande.

Vidare tillkommer det från Sällskapet jemte ofvananförda anbud remitterade förslag om

- 5) En staden tillhörig tomt på 10,329 □ alnar, belägen vid Högskolagatan, Norrmalmstorg och Berzellipark.

Detta förslag, som i komitén varit underkastadt mycket ompröfvande, dock omsider, efter inhemtande af noggranna underrättelser, ansetts böra förkastas, äfven under den förutsättning att tomten på de billigaste villkoren kunde erhållas. Grunden är nemligen så lös och otyglig att redan förut skedd tillfälliga personer och korporationer, som ernat bebygga denna vackra plats, af verkställda undersökningar, med jordborrningar m. m. nödgats afstå från de tänkta förslagen. Enda utvägen att erhålla grund är nemligen att använda på nytt byggnader, erfordras, samt deruppå så kallad *»bädd»*. Derjemte torde vara mindre antagligt att tomten kan friköpas till egen grund. — Oaktadt lockande, om ock något aflägsna läget, anse komiterade, som till en bifall ifrågasatte insändandet af en skrivelse till Hrr Stadfullmäktige i detta ämne, numera, efter ofvanstående upplysningars erhållande å Stadsingeniörskontoret af sakkunnige arkitekter, sig dock böra afstyrka äfven detta förslag.

Då komitén sålunda icke kunnat tillstyrka något af de gjorda anbuden heller det väckta förslaget om inköp af tomt, återstår endast

- 6) Hr THOLANDERS förslag till förändring af Sällskapets nuvarande hus.

Detta förslag får komitén derföre till Sällskapet öfverlemla i den fullständiga form motionären gifvit, och anser komitén detsamma för det närmare vara det enda som förtjenar att komma under öfverläggning samt tillika vara lämpligare och ändamålsenligare ehuru ej billigare än det förslag i likartad mening, till hvilket komitén förut en gång tillstyrkt Sällskapets bifall.

Denna § justerade.

Hr THOLANDER uppläste derefter följande förslag angående förändring och tillbyggnad af Sällskapets nuvarande egendom:

Åt det förslag, rörande beredandet af en bättre och rymligare lokal för Svenska Läkaresällskapet, hvilket endast i dess allmänaste hufvuddrag blef mig muntligen framställt i Sällskapets sammankomster den 13 sistlidne Februari och 20 Mars, tillåter jag mig att härmed skriftligen gifva en närmare utvecklad förklaring.

Förslagets momenter äro:

- 1) Sällskapet behåller sin nuvarande fasta egendom och apterar densamma på ändamålsenligaste vis förmedelst till- och påbyggnad samt andra nödiga förändringar, för hvilka företag de af Kongl. Arkitekten ÅBOM i sistlidne Januari utförda ritningar och beräkningar läggas till hufvudsaklig grund och tillämpas i passande delar.

3) Det nuvarande husets 3:dje våning påbygges till erforderlig höjd, så att ett blifvande stora rummet i detsamma blir 16 fot högt. På flygelbyggnaden gårdens västra sida uppdrages en 3:dje våning, så att rummet der blir 12 fot högt. Å gårdens östra sida uppföres, på nylagd grund med källare, ett trapphus, till hvilket en längre förstugugång leder från gatan, och i hvilket husets rappor förflyttas, så att hufvudbyggnaden blir från trappor (i vanlig mening) befriad.

3) Våningen 3 trappor upp fördelas i: a) *Sessionssal*, hvilken blir nära dubbelt så bred och fullt lika lång, som det nuvarande samlingsrummet; b) *ett större samtalsrum*, beläget i flygelhuset; c) *ett litet samtalsrum* i våningens nordöstra hörn, till hvilket rum en *lavoir-* och en *klosett-lokal* sluta sig; samt d) *ett litet ytter-rum* (eller tambur), till hvilket man inkommer ifrån förstugan 3 rappor upp i trappbyggnaden, och i hvilket en spiraltrappa börjar, som leder ned till våningen 2 trappor upp. — Såväl i sessionssalen, som i båda samtalsrummen, uppsätts skåp för Sällskapets bibliotek på de väggar, som dertill ämpa sig.

4) Våningen 2 trappor upp fördelas i: a) *en yttre tambur*, till hvilken man inkommer ifrån förstugan 2 trappor upp i trapphuset, och i hvilken den spiraltrappa börjar, som går upp till 3:dje våningen; b) *en inre större tambur*; c) *ett mottagningsrum*, för tillfälliga konsultationer och konferenser på stället; d) *ett, i flygelhuset beläget samtalsrum*, som ock, jemte mottagningsrummet, mellan sammankomsterna begagnas såsom läsrum på bestämda timmar dagligen; e) *tre nne*, åt gatan belägna rum för bibliotekarien, jemte ett dylikt för bibliotekariens domestik, från hvilket sednare rum utgång beredes till den yttre tamburen. — Såväl i samtalsrummet som i mottagningsrummet, uppsätts skåp för biblioteket. I sistnämnda rum blefve ock tillfälle till inredande af en kanske behöflig skrub, och af en garderob för bibliotekarien.

5) Våningen 1 trappa upp inredes till *bostad för sekreteraren*, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med tit. Åboms ritning, hvidan ock det till våningen hörande köket, jemte pigkammare m. m., placeras i bottenvåningen, som genom spiraltrappa sättes i förening med första våningen.

6) Bottenvåningen inredes för öfrigt, — d. ä. sedan det för sekreterarens våning nödiga utrymme afgått, — i 4 *boningsrum jemte ett litet kök*, hvilka uthyras.

7) Källarne under hufvudbyggnaden och under trappbyggnaden, hvilka försäkras skola lemna tillräckligt utrymme, upplåtas och fördelas till *vedkällare* för Sällskapets eget, boställshafvarens och hyresgästens behof, samt till *matkällare* för sekreterarens (och för hyresgästens?) hushåll.

8) I vinden öfver hufvudbyggnaden blir tillfälle att inreda ett eller annat *kontor* för hvarjehanda förvaring.

Att det nuvarande husets grund, sedan den under flygelbyggnaden befintliga delen deraf blifvit vederbörligen förstärkt, tillåter den ifrågasatta påbyggnaden; — att tjockleken af de nu befintliga ytterväggarne försäkras om tillräcklig bärrighet; — och att gällande Byggnadsordning medgifver förslaget utförande: äro bedömanden och uppgifter, för hvilka tit. Åbom tillåtit mig göra honom ansvarig.

Allt byggnadsarbete, jemte den väggfasta inredningen, anser tit. Åbom böra kunna vara färdigt inom en tid af 6 månader, eller från den 1 April till den 1 Oktober.

Beträffande kostnaden för hela den föreslagna förändringen af Sällskapets hus, har tit. Åbom förklaradt, att, då den af honom i Januari uppgjorda kostnadsberäkningen lägges till grund, hvilken slutar med en summa af 32,000 rdr rmt, kan något högre tillskott dertill, än 8000 rdr, ej komma i fråga. Hela om- och nybyggnadskostnaden måste således beräknas till 40,000 rdr.

Då enligt närvarande förslag, — i olikhet med det förut af Sällskapets komité, den 23 Jan. framställda förslaget —, en lägenhet inom Sällskapets hus blefve att uthyra; då denna lägenhet, bestående af 4 rum med kök, utan tvifvel bör gifva 450 rdr i årlig hyra; och då denna afkastning, räknadt efter 6 proc. å kapital, motsvarar ett kapital af 7,500 rdr: så finnes att ofvannämnda tillökning

i byggnadskostnad, 8000 rdr, i det närmaste (d. ä. med en differens af 500 rdr) upphines af kapitaliseringsvärdet, 7,500 rdr, för den påräknade hyra afkastningen. Den alltså skillnaden mellan räntebeloppet & byggnadskostnadens enlighet med Januari-förslaget, och räntebeloppet & samma kostnad i enlighet med närvarande förslag, blir alltså högst ringa, nämligen blott 30 rdr; skillnaden däremot i utrymme och komfort, — blott man vill abstrahera från sessionalokaler förläggande 3 trappor upp, i stället för 2 trappor upp —, blir onekligen betydlig, och det till förmån för närvarande förslag.

Om nu detta förslag beträffande byggnad och annan förändring af huset antoges till verkställning, skulle detsamma, i likhet med de 2:ne särskilda, öfverlämnade af ordinarie komitéen, dels af särskildt komiterade förut framställda förslag, föra med sig hvarjehanda utgifter för utrustningen af de särskilda, af Sällskapet sjelf begagnade rummen, samt många andra expensposter. I de af mig den 17 Febr. aflemnade conti finti, — i hvilka dock det årliga beloppet af förhöjning af husets brandförsäkring, af förhöjning i husets onera, såsom också af ökad kostnad för ved åt Sällskapet och boställshafvarena, enär detsamma då ej kunde mig kalkyleras, blifvit ur räkningen uteslutet —, hafva utgifterna af nyssnämnda slag blifvit beräknade till 7000 rdr för den då på förslag varande ombyggnaden af huset, och till 10,000 rdr för nybyggnad & Hammerska tomten. Det torde därför vara fullt rimligt att för den nu framställda planens verkställighet: att de nämnda utgifter ej komme att uppgå till högre än 9000 rdr. Skulle man tilligen en försäljning af åtskilliga sådana Sällskapets inventarier, som för Sällskapet blefve oanvändbara, kunna inbringa 500 rdr, så minskades nyssnämnda belopp med denna summa, så att 8,500 rdr återstode såsom utgiftssumma för utrustningen m. m.

Ehuru jag icke heller nu är i tillfälle att uppgifva någon giltig kalkyl, utvisande den höjning mot hittillsvarande utgiftsbelopp, som Sällskapet kanske skulle årligen komma att vidkännas för förhöjning af husets brandförsäkrings värde, förhöjning af husets onera, och tillökning i vedåtgången, har jag dock bordt underlåta att ånyo fästa Sällskapets uppmärksamhet på dessa poster. Jag framhåller här äfven den, om icke alldeles nya, dock förut ej i beräkning tagne omständigheten, att, om tillfälle skall beredas Sällskapets ledamöter så dagligen på vissa timmar kunna besöka läsrummen, måste och Sällskapet för vinande af nödig vård och ordning i desamma, anlita och aflöna någon särskild vaktbetjent. Samma person torde, såsom följd af närvarande förslag, äfven böja vara tillstådes i rummen i andra våningen medan Sällskapets sessioner pågå till under hvilka timmar den ordinarie vaktmästaren bör vara nära tillhandfäst och derför uppehålla sig i sessionsvåningens tambur. — Ännu en, årligen fortgående utgift blefve kostnaden för bestyret med eldning och städning i sjelfva sessionsvåningen; hvilket bestyr väl svårigen skulle kunna uppdragas åt bibliotekariens domestic, och bestämdt icke utan särskilt gengäld för detsamma.

Sammanlåt vi de särskilda utgiftsposter, som närmast följa af hela företagens så befinnes, att då byggnadskostnaden uppgår till 40,000 rdr och utrustningskostnaden till 8,500 rdr, blir 48,500 rdr den summa, som det första stående sättandet kräver. Enär nu den behållning, som Sällskapet hittills årligen har i sin kassa, — nämligen på de sista 4 åren, i medeltal 2,400 rdr —, är större än räntan, efter 6 procent räknad, & Sällskapets vid sist skeddä bokslut egna kontanta och utlånade medel, 35,685 rdr, hvilket förhållande utvisar att det kapital ej erfordras för att genom sin räntefkastning betäcka de hittills varande utgifterna för Sällskapets ekonomi och för en del af dess litterära verksamhet — så kan Sällskapet för bestridande af nämnda kostnad, 48,500 rdr, i första rummet använda hela sitt besparade kapital. Detta åter, som den 30 Sept 1865 utgjorde 35,685 rdr, kan rimligtvis ej bli annat än ökad med (för rund räkning) åtminstone 2,315 rdr till den 30 Sept. 1866, och komme således då att utgöra 38,000 rdr. När nu ytterligare det föreslagna byggnadsföretaget ej kan komma till utförande före den 1 April 1867 och ej påkallar full liquidation förrän efter dess fullbordande den 1 Okt. 1867, tillkommer till nämnda 38,000 rdr efter rimlig beräkning minst 4 procents ränta derå (d. v. s. ränta för minst 8 månader), med 1,520 rdr, så att det disponibla kapitalet belöper sig (i rund räkning) till 39,500 rdr. Men kostnaden för byggnad m. m. var 48,500

lr. Alltså måste Sällskapet, i andra rummet, upplåna fyllnaden deri, 9000 rdr, vilket lämpligast kan ske genom lån utur de under Sällskapets vård ställda under, mot 6 procent ränta å obetaldt belopp och 2 procent årlig amortering.

Det är dock ej nog med det första iståndsändandet och den ränte- och amorteringskostnad, som den nödiga upplåningen vällar; äfven andra årliga utgifter uppkomma och skola bestridas. — Af dessa dubbla anledningar kommer för en längre följd af år, hvarje år att kräfvä ej så obetydliga belopp, nemligen: för amortering af lånet, å 2 proc., 180 rdr; för ränta derå, å 6 proc., 540 rdr lock minskas detta räntebelopp något med hvarje år; för ökad brandförsäkring, ökade onera och utskylder, samt ökad vedåtgång, (påträfftaget) 600 rdr; för extra vaktbetjening 200 rdr; för sessionsvåningens städning med eldning 50 rdr. Dessa summor sammanlagda uppgå till 1,570 rdr, som således blefve de årliga utgifternas belopp.

Och huru betäckas dessa årliga utgifter? — Väl måste boningslägenheten botteavåningen antagas lemna en hyresinkomst af 450 rdr; men återstående 1,120 rdr måste och anskaffas. Största delen deraf torde behöfvä hemtas af förhöjning i inträdesavgifterna och årsavgifterna, hvilka sednare hittills — hvem skulle tro det? — varit oförändrade i snart fulla 57 år, eller sedan hösten 1809. Jag föreslår derför en förhöjning af inträdesavgift för Stockholmsbo, från 10 rdr till 18 rdr; af årsavgift för dito, från 7½ rdr till 15 rdr; af inträdesavgift för landsortabo, från 7½ rdr till 10 rdr; och af årsavgift för dito, från 4 rdr till 6 rdr. Tar man nu de i Sekreterarens berättelse för sällskapsåret 1864—1865 lemnade uppgifterna, rörande antalet af under detta år redan varande och nytillkomna betalande ledamöter, i Stockholm och i landsorten, till kalkylmessig ledning för beräkningen för kommande år, och utförer man räkningen efter de nyss af mig föreslagna förhöjningarne, så komme förhöjningen å inträdesavgift för 6 Stockholmsbor — å 8 rdr — att uppgå till 48 rdr; förhöjningen i årsavgift för 100 ledamöter — å 7½ rdr —, till 750 rdr; förhöjningen i inträdesavgift för 6 landsortsbor — å 2½ rdr —, till 15 rdr; och förhöjningen i årsavgift för 16 ledamöter — å 2 rdr —, till 32 rdr: alltså blefve hela förhöjningens belopp 845 rdr. Då jag ej velat våga någon högre beräkning, och då posterna 450 rdr och 845 rdr tillsammans ej utgöra mer än 1,295 rdr, återstår ett deficit i inkomsträkningen af 275 rdr. För ett belopp, som icke vore större, torde dock någon utväg kunna beredas; och kanske kunde den sökas i den kassa-behållning, som efter all anledning bör finnas den 30 Sept. 1867, utöfver de ofvan i anspråk tagna räntemedlen, 1,520 rdr.

För beräkning af den hyra, hvilken Sällskapet skulle komma att, efter nu framlagda förslag, årligen vidkännas för sin egen lokal och för tvänne funktionärers bostäder, torde vara lämpligast att (såsom det skett i de särskildt komiterades utlåtande) bestämma det närvarande saluvärdet af Sällskapets fastighet till 50,000 rdr. Då härtill lägges kostnaden för byggnad och väggfast inredning, 40,000 rdr, komme hela den nyanordnade fastigheten att stå Sällskapet till 90,000 rdr. Enär nu räntan härå, å 6 proc., uppgår till 5,400 rdr, och Sällskapet ej komme att ega större hyresinkomst än 450 rdr, måste Sällskapet debitera sig sjelft för en årlig hyra af 4,950 rdr.

Om vi — å andra sidan — se efter, hvad hyra Sällskapet i husets nu befintliga skick måste i räkning skriva sig till last, så, — med beräkning af 50,000 rdrs värde å egendomen, hvarå räntan, å 6 proc., utgör 3000 rdr, och med beräkning af de nu inflytande hyresbeloppen, 600 rdr, till minskning af nämnda ränta —, betalar Sällskapet för närvarande i årlig hyra 2,400 rdr.

Skillnaden mellan den enligt mitt förslag förestående årshyran och den nuvarande utgör således 2,550 rdr.

När nu till den nämnda förökningen i årshyra, 2,550 rdr, kommer den årliga utgiften af 510 rdr såsom ränta å beloppet af de med hela förändringen förknippade utgifterna för utrustningen af Sällskapslokaler (8,500 rdr), samt den likaledes årliga utgiften af 850 rdr för ökade onera och expenser, så kan man icke neka att tillökningen i kostnad är ganska betydlig för ett Sällskap, som ej eger större tillgångar, än hvad vårt eger. Vidhållande min reservation mot komiténs den 10 sistlidne Februari beslutade förkastelse af det då af Herr CARLSON, KEY och mig framställda förslaget, att Sällskapet skulle tillbyta sig den

Hammeraka tomten och derå uppföra en ny byggnad, kan jag därför ej undlåta att beklaga att komitén och sedermera Sällskapet skjutit ifrån sig nämnda förslag, som, i min tanke, otvifvelaktigt skulle hafva medfört en betydlig pekuniär besparing och åtskilliga fördelar i och för den i egentlig mening ekonomiska anordningen. — Men då sagda förslag nästan helt och hållet blef i saknad af sympatier, och då återigen de försök, som hittills blifvit gjorda att utfinna en erhålla annan *passande* och *ej alltför dyr* tomt eller hus, genom byte eller tillafdelade misslyckats, tror jag att det förslag, som jag framställt torde förtjänade närmare och allvarligt afseende. Atminstone synes det mig vara ändamålsenligt, och förtjena ett bestämdt företräde framför, det af komitén (såsom jag dock, pro virili, af mig) i Januari månad tillstyrkt förslaget, i thyt att 1) kostnaden för utförandet ej (eller i blott försvinnande liten mån) är högre än kostnaden för utförande af komiténs förslag; 2) bibliotekarien erhåller en mycket lämpligare bostad; 3) utrymmet för uppställandet af Sällskapets boksamling ökas betydligt ökad; 4) flera rum blefvo att disponera för Sällskapsledarnas samtalsrum; 5) passande lärum (ej högre upp än 2 trappor) komma att finnas; 6) rum beredes för lavoar och klosett; och 7) huset vinner i värde för möjligheten af framtida afyttring. Den fördelen hafva Januari-förslaget och mitt förslag gemensamt, att Sällskapet får kvarstanna på sin gamla välkända och särdeles väl lämpliga tomt, vid hvilken många minnen af tacksamhet och tillfredsställelse äro fästade.

Till förändring af indelningen i Sekreterarens bostad, mot hvilken anmärkingar blifvit icke utan skäl gjorda, har jag ej framställt något förslag, men jag har af arkitekten inhemtat att ändamålsenliga ändringar deri ganska väl kunna göras.

Beträffande risken af opåräknade kostnader vid ombyggnad och påbyggnad af ett gammalt hus torde Sällskapet kunna sätta sig i säkerhet därför, att Sällskapet bealutar, att ifall blifvande entreprenör för byggnaden ej åtager sig dess utförande och all den risk, som en inför sakkunnig besigtning fullt uttryckt aktig verkställighet deraf kan medföra, till ett pris af högst 40,000 rdr. kostnaden mer företaget att skutas åsido.

Att lokal för Sällskapets sammankomster måste under tiden för ombyggnaden sökas på annat håll, — att biblioteket måste nerpackas, förärflyttas och blifva nästan otillgängligt, — att obehag, kostnader och hinder för Sällskapets verksamhet uppstå, äro olägenheter som onekligen vidlåda närvarande försäkring, liksom komiténs i Januari afgifna. De äro dock af en temligen snart öfvergående art.

I en längre diskussion om samtliga de gjorda förslagerna deltog Hrr ABELIN, CARLSON, v. DÜBEN, LEMCHEN, KEY och MALMSTEN och THOLANDER.

På af ordföranden framställd proposition beslöt Sällskapet slutligen att inom sig utse *trenne komiterade*, för att ytterligare granska redan iukomna förslag samt andra dylika, som vidare kunde ifrågakomma samt att yttrande deröfver till Sällskapet afgifva. Då röstning med slutna sedlar utföll på sådant sätt att öfvervägande röstantal erhöles af Hrr KEY, CARLSON, THOLANDER och ROSSANDER (nemligen den förstnämde 30 och de öfriga 13 röster vardera), men Hr Carlson på grund af trängande arbetsgöromål förklarade sig hindrad att i komiterades arbeten deltaga, skulle den nedsatta komiténs medlemmar utgöras af Hrr Key, Rossander och Tholander och skulle dessa komiterade ha till uppgift att disponera öfver erforderliga medel för behöfliga under-

sökningars verkställande, arkitektarfvode m. fl. härmed sammanhängande utgifter.

Slutligen hembar ordföranden till Hr Tholander Sällskapets tacksamhet för all den möda han nedlagt vid utarbetandet af sitt förslag rörande påbyggnad af Sällskapets nuvarande egendom.

Den 8 Maj.

Medicinalrådet WISTRAND och Lasarettsläkaren HOLMBOM ††. — Professor THOMAS HODGKIN †. — Biblioteket. — Utländska ledamöter antagna. — Constitutio epidemica. — Byggnadsfrågan. — Hernia umbilicalis.

= Helsades af ordföranden Sällskapets ledamot Regementsläkaren m. m. Dr P. A. EDGREN.

= Ordföranden tillkännagaf af Läkarekorpsen åter förlorat tvenne af dess medlemmar, nemligen Medicinalrådet WISTRAND och Lasarettsläkaren i Jönköping HOLMBOM.

Medicinalrådet och Riddaren af Nordstjerneorden AUGUST TIMOLEON WISTRAND afled den 30 sistlidne April i Stockholm i en ålder af 59 år. Han hade ännu föregående session deltagit i öfverläggningarne i det embetsverk, som han sedan 14 år tillbaka tillhörde och der hans stora förtjenster, synnerligast inom den forensiska medicinens område, hans nit, skicklighet och ovanliga arbetsförmåga gjorde honom till en högt framstående einbetsman. Sundhets-Collegium har till följe häraf genom hans bortgång lidit en smärtsam förlust. — Sedan 1836 tillhörde Medicinalrådet Wistrand Svenska Läkaresällskapet, hvars tidskrift ända sedan denna tid innehållit en stor mängd värdefulla bidrag af hans flitiga penna.

Lasarettsläkaren och Stadskirurgen i Jönköping R. W. O. JONAS PETTER HOLMBOM afled derstädes den 27 sistlidne April i en ålder af 65 år efter att i mera än 30 år innehaft ofvannämde befattning.

= Hr SANTESSON meddelade att en af Sällskapets framstående utländska medlemmar Dr THOMAS HODGKIN den 5 April affidit i dysenteri, 68 år gammal, i Jaffa i Palestina, der han, tillsammans med Sir MOSES MONTEFIORE, uppehöll sig, i afsigt att söka bereda lindring i judarnes betryckta ställning der i landet, likasom de förut lyckats förmå Kejsaren af Marocco att göra viktiga koncessioner till förmån för samma förtryckta folkstam. — Han graduerades i Edinburgh 1828, var sedermera Curator vid Hunters museum (öfver hvilket han upprättade en

mönsterkatalog) samt slutligen Professor i patologisk anatomi vid Guys Hospital. Vid bildandet af Londonuniversitetet utnämndes han som förste Senator och bidrog i betydlig mån till organisationen af denna viktiga bildningsanstalt, som han äfven framgent egnade största omsorg. Bland hans litterära arbeten torde i främsta rummet förtjena att nämnas: *The Pathology of Serous and mucous Membranes, Classified Catalogue of the Museum of Guys Hospital, The means of preserving Health, The Influences of physical agents on Life* m. fl. — Åt naturvetenskapernas alla grenar egnade han sig med stor ifver och samvetsgrannhet och som filantrop egde han få sina likar. Hans lifliga deltagande i »the Aborigines Protection Society» och hans slutliga mission, under hvilken han afled, visa hans verksamhet i denna väg.

Han tillhörde qvåkarnes sekt och var i sammanseende en ovanligt human och älskvärd man. Förenad med ANDER RETZIUS genom ett intimt vänskapsband, var han särdeles intresserad för hans landsmän och en mentor för svenska läkare under deras vistelse i London.

Professor Thomas Hodgkin var sedan 1847 medlem af Svenska Läkaresällskapet.

= Till biblioteket anmäldes:

Verslag over den Staat der Gestichten voor Krankzinnigen in de Jaren 1860—1863, aan den Minister van Binnenlandsche Zaken ingediend door de Inspecteurs deer Gestichten 1865. Gåfva af Prof. SCHNEEVOGT genom Frih. v. DÜBEN, som tillika framförde gifvarens förordnadsfulla helsningar till Läkaresällskapet. — Förhandlingar vid de Skandinaviska Naturforskarnes 9:de möte i Stockholm från den 8 till den 15 Juli 1863. Stockholm 1865. Gåfva af Prof. ABELIN.

= Till utländska ledamöter antogos genom val: Professorn i fysiologi vid universitetet i Heidelberg, Dr H. HELMHOLTZ; Professorn i fysiologi vid universitetet i Leipzig, Dr CARL LUDWIG; Professorn i fysiologi vid universitetet i Wien, Dr ERNST BRÜCKE; Professorn vid medicinska fakulteten i Paris, Dr PAUL BROCA; Professorn i komparativ anatomi vid R. College of Surgeons i London, THOMAS HENRY HUXLEY F. R. S.; Professorn i anatomi vid universitetet i Freiburg im Breisgau, Hofrådet ALEXANDER ECKER; Professorn i anatomi och fysiologi i Basel, Dr WILHELM HIS; Professorn i medicin i Zürich, Dr HEINRICH FREY samt Professorn i fysiologi vid Kings College, London, LIONEL S. BEALE M. B.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 22 till och med Lördagen den 28 April 1866:

Sjukligheten liksom föregående vecka. — Af Variolæ hafva 7 fall samt af Scarlatina 3 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 17 läkare):

febris typhoides	2.	Gonorrhoea	6.	Gastritis. Enteritis..	1.
diphtheria	3.	Neuralgia	7.	Colitis	1.
pertussis	4.	Conjunctivitis	6.	Peritonitis	1.
cholera infantum	1.	Otitis	2.	Icterus	1.
dysenteria	1.	Ang. tons. & faucium	26.	Nephritis	1.
diarrhoea	8.	Laryngo-tracheitis ..	11.	Rheumatismus acutus	8.
febris intermittens ..	12.	Bronch. Cat. bronch.	90.	Urticaria	3.
variolæ. Varioloides	6.	Bronchitis capillaris.	7.	Furunculus	1.
scarlatina	1.	Pneumonia	14.		
delirium tremens...	2.	Pleuritis	8.		Summa 247.
syphilis	4.	Febris gastr. simplex	9.		

2. A Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 28 April 238, hvaraf 187 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, febris intermittens 1, scarlatina 1, bronchitis 1, nephritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 28 April 147, hvaraf 65 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 4, gonorrhoea 3, laryngo-tracheitis 2, febris typhoides 1, diarrhoea 1, syphilis 1, gastro-enteritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 28 April 173, hvaraf 129 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 12, febris typhoides 3, delirium tremens 3, syphilis 2, rheumatismus 2, meningitis cerebialis 1, conjunctivitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 28 April 52, hvaraf 45 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 2, scarlatina 1, delirium tremens 1, bronchitis 1, pneumonia 1, gastro-enteritis 1, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 10, pleuritis 6, bronchitis capillaris 4, otitis 4, pneumonia 4, conjunctivitis 3, diarrhoea 2, meningitis cerebialis 1, gastro-enteritis 1, peritonitis 1. — *Polikliniken*: bronchitis 16, conjunctivitis 5, diarrhoea 3, gastro-enteritis 3, pertussis 2, scarlatina 1, pyæmia 1, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1, pleuritis 1, urticaria 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 28 April 54; inkomne under veckan: conjunctivitis 1, pneumonia 1, nephritis (p. scarlat.) 1, eczema faciei 1, chorea 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 14; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 12; helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 28 April 81; inkomne under veckan:

febris typhoides 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 28 April 180, hvaraf 86 mankön och 94 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 28 April 119, hvaraf 100 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 19, gonorrhoea 7.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 28 April 11; inkomne: gonorrhoea 1.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 62, pneumonia 22, diarrhoea 16, febris intermittens 14, variolæ 9, rheumatismus 8, ophthalmia 6, angina tonsillarlis 6, febris gastrica simplex 6, gastro-enteritis 3, febris typhoides 2, varicellæ 2, syphilis 2, pleuritis 2, gastricismus 2, diphtheria 1, meningitis cerebialis 1, cystitis 1, erysipelas 1.

4. I *Stadens Fängelse*: delirium tremens 1, febris gastrica simplex 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2, febris intermittens 2, peritonitis 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 29 April till och med Lördagen den 5 Maj 1866:

Sjukligheten liksom föregående vecka. — Af Variolæ hafva 39 fall samt af Scarlatina 7 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 22 läkare):

Typhus	2.	Syphilis	10.	Typhlit. & Perityphl.	1
Febris typhoides	1.	Gonorrhoea	8.	Icterus	2
Diphtheria	1.	Neuralgia	8.	Nephritis	1
Angina membranacea	1.	Conjunctivitis	11.	Metritis	1
Pertussis	2.	Otitis	6.	Rheumatismus acutus	13
Cholera infantum	1.	Ang. tons. & faucium	36.	Erysipelas	4
Diarrhoea	22.	Thrombosis. Embolia	1.	Urticaria	5
Febris intermittens ..	17.	Laryngo-tracheitis ..	16.	Zona	1
Angina parotidea.	4.	Bronch. Cat. bronch.	75.	Furunculus	1
Variolæ. Varioloides	4.	Bronchitis capillaris	3.	Rheum. rec. efebri.	3
Varicellæ	3.	Pneumonia	20.		
Scarlatina	4.	Pleuritis	7.		Summa 307
Delirium tremens.	1.	Febris gastr. simplex	18.		

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 5 Maj 259, hvaraf 147 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, febris typhoides 2, diarrhoea 1, icterus 1, erythema nodosum 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 5 Maj 149, hvaraf 84 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 5, pneumonia 4, syphilis 3, febris intermittens 2, delirium tremens 1, gonorrhoea 1, conjunctivitis 1, otitis 1, pleuritis 1, colitis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 5 Maj 189, hvaraf 143 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 18, febris gastrica simplex 2, pneumonia 4, delirium tremens 3, febris intermittens 1, nephritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 5 Maj 50, hvaraf 42 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 4, diarrhoea 1, meningitis cerebialis 1, catarrhus bronch. 1, bronchitis capillaris 1, gastritis 1, peritonitis 1, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: catarrhus bronch. 8, pleuritis 4, otitis 3, conjunctivitis 2, bronchitis capillaris 2, urticaria 2, pneumonia 2, diarrhoea 1, variolæ 1, meningitis cerebialis 1, laryngo-tracheitis 1. — *Polikliniken*: catarrhus bronch. 11, diarrhoea 2, conjunctivitis 2, febris gastrica simplex 1, rheumatismus 1, erysipelas 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 5 Maj 56; inkomne under veckan: conjunctivitis & keratitis 2, eczema 2, endocarditis 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 18; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Diakonias-sjukhuset*: sjukantalet den 5 Maj 31; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 5 Maj 176, hvaraf 86 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 5 Maj 120, hvaraf 98 från staden och 22 från länet; inkomne: syphilis 20, gonorrhoea 5.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 61, diarrhoea 19, variolæ 16, pneumonia 16, febris intermittens 9, rheumatismus 9, febris gastrica simplex 7, angina tonsillaris 4, gastricismus 4, scarlatina 3, ophthalmia 3, pleuritis 3, delirium tremens 2, gastritis 2, febris typhoides 1, syphilis 1, erysipelas 1.

4. I *Stadens Fångelse*: rheumatismus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: catarrhus bronch. 2, pneumonia 2, conjunctivitis 1.

= Hrt KEY, ROSSANDER och THOLANDER, de komiterade, att hvilka Sällskapet i sammankomsten den 24 April uppdragit, att för ifrågasatt nybyggnad ytterligare granska de nu inkomna förslagen på hus och tomter samt andra dylika, som ytterligare kunde ifrågakomma och yttrande häröfver till Sällskapet afgifva, hade redan nu fullgjort sitt uppdrag och hade deras utlåtande, som af Hr Key upplästes, följande lydelse:

Vid Svenska Läkaresällskapets sammankomst den 24 nästlidne April erhöillo undertecknade i uppdrag att närmare pröfva de hittills väckta och särskildt det vid nämde sammankomst af komitén öfverlemnade förslaget till beredande af ökad utrymme för Sällskapet, samt att i händelse dessa förslag befunnos mindre tillfredsställande, uppätta och inkomma med nytt sådant i nämde syfte, och få vi på grund häraf nu afgifva följande utlåtande.

Då det vid sammankomsten den 24 April inlemnade nya förslaget till ombyggnad af Sällskapets hus väl egde obestridliga fördelar framför det äldre förslaget i samma riktning, men likväl, såsom dess upphofsman, undertecknad Tholander äfven framhållit, vore underlägset det af särskilda komiterade framställda förslaget till uppförande af en total nybyggnad på den i utbyte mot Sällskapets hus erbjudna Hammerska tomten; då vidare hufvudsaklet hvarföre sistnämnda förslag ej antogs, var det, att äfven den Hammerska tomten, ehuru nära dubbelt större än Sällskapets nuvarande, dock ej ansågs nog rymlig; så ansågo undertecknade sig i första rummet böra söka utreda, om ej Sällskapet, i enlighet med dess yttrade önskan kunde med ekonomisk fördel förvärfva en ännu rymligare tomt än den Hammerska, och åt sig på densamma uppföra en ny, fullt ändamålsenlig byggnad.

I första rummet underkastades de till komitén inlemnade, men af dem förkastade anbuden å tomter och egendomar samt det väckta förslaget om förvärfvande af stadens vid Berselii park belägna tomt, en närmare pröfning.

Af alla dessa anbud och förslag var det endast tvenne, för hvilkas förkastande vi ansågo komitén ej hafva framlagt fullt giltiga och tillförlitliga skäl, nemligen inköpet af Hr Plomgrens tomt vid Clara Strandgata och förvärfvandet af stadens tomt vid Berselii park. Båda dessa tomter voro väl belägna, tillräckligt rymliga och nästan lika stora, men den sednare hade det stora förträdet att ligga något mera centralt, samt att vara en hörntomt med en sida vettande åt ett större torg och en annan åt en vackrar park, under det Plomgrenska tomten endast vände en kortare sida åt det ännu ej definitivt ordnade jernvägstorget och för öfrigt var eller komme att blifva alldeles kringbyggd. Tomten vid Berselii park kunde dessutom säkerligen erhållas på långt billigare villkor än den Plomgrenska, som hölls i det höga priset af 40,000 rdr; men om grunden på den Plomgrenska tomten vore så god och fast som uppgifvet blifvit, och deromot å tomten vid Berselii park så lös och otjenlig som komitén antagit, så kunde möjligen i alla fall den Plomgrenska tomten vara fördelaktigare. Att dess dyrhet ej ensamt kunde vara ett fullgiltigt skäl för dess förkastande syntes oss framgå deraf, att Hammerska tomten som var hälften mindre, men blott 5000 rdr billigare, likväl af Sällskapet kunde bebyggas med större ekonomisk fördel än någon ombyggnad af Sällskapets eget hus kunde medföra.

Vår första omsorg blef derföre att låta undersöka grundens besakfennhet på hvar och en af de nu ifrågasatta båda tomterna. Hvad Plomgrenska tomten beträffar, så besparades vi besväret med och kostnaden för jordborringars verkställande, ty sådana voro, såsom till vår kännedom kom, redan utförda af en fullt tillförlitlig person, Byggmästaren Hellström. Af honom erhöillo upplysning derom att grunden, i stället för att vara fast och god, var så lös och djup, att pålning under hela det blifvande huset måste verkställas. Skillnaden i omkostnaden för grunden å denna tomt och å den vid Berselii park kunde derföre ej blifva synnerligen stor, äfven om pålning å det sednare stället skulle behöfva ske till något större djup, och i värsta fall kunde byggnaden med full trygghet, såsom erfarna arkitekter och byggmästare försäkrat, läggas på bädd utan pålning och utan synnerligen stora kostnader.

Efter ofvannämnde upplysningars vinnande ansågo vi oss hafva fullt giltig skäl för att öfvergifva förslaget om inköp af Plomgrenska tomten, mot hvilkas föröfrigt talade att den hade sin största sträckning inåt, med endast en kort sida åt det tillämnade jernvägstraget, samt att, såsom äfven komitéen framställde platsen framför tomten ej var definitivt ordnad och bullret från den närliggande jernvägsstationen med dess hvisalande lokomotivpipor kunde blifva störande.

Fullt afgörande för förkastandet af den Plomgrenska tomten blef resultatet af de på vårt föranstaltande af Byggmästaren Hallström verkställda jordborrningsgarna å stadens tomt vid Berzelii park. Dessa utföllo nemligen, såsom Byggmästaren utvisar, på att på ett djup af 41 å 44 fot en jemn och fast grusbotten anträffades. Å pålarna komma sålunda blott en enkel skarv att behövas och Byggmästaren Hellström har, såsom ofvannämnde bilaga äfven utvisar, beräknat att pålningen under den nybyggnad, till hvilken vi i dag framlägga förslag, såsom sålunda skulle kunna öfverakrida 15,000 rdr, äfven om byggnaden förlänges äfven ändan af den närbelägna De Geerska fedikomisstomten, såsom förhållandet sannolikt blifve om Sällskapet kommer att här bygga. Sällskapets komité har såsom bevis för grundens lösa och otjenliga beskaffenhet endast anført att redan förut åtkilliga personer och korporationer nödgats till följd deraf afstå från förslaget att bebygga denna vackra plats; men af oss sökta och inhemtade upplysningar gifva vid handen, att tomten aldrig varit af staden utbjuden, och att, så vidt vi kunnat erfara, endast 2:ne kyrkobyggnader varit å den ifrågasatta, men öfvergifvits, ej blott för grundens skull, utan hufvudsakligen därför att nämnde byggnader ej här komma att ligga nog fritt med nödig dager från olika sidor.

De nu verkställda undersökningarna visa att en fullt säker och god grund kan erhållas, för ett långtifrån afskräckande pris, och det enda skäl, som Sällskapets komité trots sig ega för förkastandet af denna rymliga och utmärkt vackra och väl belägna tomt bortfaller sålunda helt och hållet.

Efter inhemtande af upplysningar från flera olika håll, förnämligast från inflytelserika personer i stadens kommunalstyrelse, tro vi oss kunna med säkerhet antaga, att intet hinder kommer att möta för tomtens friköpande, utan att tvärtom stadens myndigheter med stor beredvillighet skola öfverlåta tomten å Sällskapet på särdeles goda vilkor. Vi hafva trots, och genom förfrågningar ärendet hafva vi styrkt i vår tro, att staden, i betraktande af den mångsidiga verksamhet som Svenska Läkaresällskapet alltsedan sin stiftelse, under mer än ett halft sekel egnat och fortfarande kommer att egna åt så väl allmänna som enskilda, inom kommunen uppstående hygieniska frågor, skulle, för att i någon mån gälda sina förbindelser, utan ersättning upplåta behöfvig byggnadsplats å Sällskapet, då behof nu deraf uppstått; men äfven om så ej skulle ske, tro vi oss kunna antaga att 10,000 Rdr blir den högsta summa, som staden kommer att af Sällskapet för den ifrågavarande tomten begära. För samma pris kunna vi säkerligen aldrig mera erhålla en så vacker, och i alla hänseenden ändamålsenlig och fördelaktig byggnadsplats.

Tomten håller 10,329 □ fot, och är sålunda mer än dubbelt så stor som Hammerska tomten och nära 4 gånger så stor som Sällskapets nuvarande.

För att ådagalägga med hvilken stor fördel Sällskapet kan bebygga densamma, få vi äran framlägga bifogade utkast till nybyggnad, som, i samråd med oss, blifvit uppgjort af Arkitekten Söderlund, hvilken, bland annat, helt nyligen gifvit ritningen till det största hus, som hittills är uppförd vid Berzelii park, nemligen det som tillhör Rådman Öhnell, och som äfven hvilat på pålar. Uppförd i öfverensstämmelse med det nu framlagda förslaget skulle Sällskapets nybyggnad, med utvändigt putsning och all väggfast inredning, i sin helhet gå till maximum 140,000 Rdr, enligt Arkitekten Söderlunds beräkning. Antogo vi att Sällskapet måste för 10,000 Rdr inköpa tomten, så skulle hela omkostnaden för själva nybyggnaden gå till 150,000 Rdr Rmt. Detta kan väl synas vara en stor summa, men af byggnaden skulle Sällskapet i årlig inkomst för uthyrda lägenheter erhålla minst 8,700 Rdr, såsom följande beräkning utvisar:

I bottenvåningen blifve, på högra sidan om förstugan 8:ne butiker med hvar sin bodkammare. I det närbelägna Bonnieriska huset betalas 800 Rdr i hyra för en dylik lägenhet, som är något större än den minsta, men betydligt

mindre än de 2:ne större butikerna, som Sällskapet komme att uthyra. Vi tro därför räkna mycket lågt, då vi upptaga hyran för den mindre boden till 600 Rdr och för hvar och en af de båda större till 650 Rdr. Den till vänster på förstugan beäntliga lägenheten, hvilken till största delen blir belägen åt Berzelii park med en veranda framför huset, blefve särdeles tjenlig för ett stort hweitseri. För ett dylikt med mindre utrymme, beläget vid andra sidan af urken, betalas för närvarande 2,500 Rdrs hyra, och vi anse därför att Sällskapets både rymligare och ändamålsenligare lokal, lågt beräknadt, bör gifva en hyra af minst 2,000 Rdr. Sälunda skulle af hela bottenvåningen en årlig hyra af minst 3,800 Rdr med all säkerhet kunna påräknas.

I våningen en trappa upp blefve åt Norrmalms torg en vacker, bekväm och rymlig bostad för Sekreteraren, med 6 rum och kök; men derjemte blefve här en lika stor våning, om man så vill, försedd med badrum och belägen åt Berzelii park, disponibel för uthyrning. Med ett dylikt läge och i jämförelse med gällande priser i denna trakt bör 1,500 Rdr kunna erhållas för en sådan våning, men vi upptaga den här dock endast till 1,300 Rdr. — Våningen 2 trappor upp skulle helt och hållet disponeras af Sällskapet, och komme att innehålla en stor tambur med lavoir och klosett, samlings-sal, bibliotekssal samt renne läs- och konversationsrum, jemte 3 å 4 rum för Bibliotekarien, och ett 2 rum med kök för en Vaktmästare. — Tre trappor upp blefve 2:ne våningar att uthyra, bådadera lika stora, som en trappa upp, med 6 rum och kök. Det minsta vi för hvar och en af dessa anse oss kunna upptaga är 1,200 Rdr. Å vinden, med belägenhet åt Berzelii park skulle en målare-atelier inrättas med omkring 4 smärre rum med kök förutom sjelfva ateliern. Bristen på lämpliga ateliefer för målare och bildhuggare är i Stockholm ytterst stor och af den artistiska världen mycket beklagad. Svårigheterna för deras inredande i privata hus med små rum och många skorstenspipor äro ej heller obetydliga. Men här deremot kunde en sådan, till följd af Sällskapets stora sal med största lätthet och fördel inrättas. En vackrare och bättre atelier än denna blefve, stode knappt att få, och artister med hvilka vi rådgjort hafva enhälligt förklaradt att det aldrig minsta vi för den i vår beräkning kunna upptaga är 1,200 rdr, och redan hafva till den aspiranter anmält sig. Det större eller mindre antal vinderum som förförigt med lätthet kunde inredas anse vi behöfliga såsom magasinrum för en del bokförlager m. m.

De sammanlagda hyresinkomsterna blefve sålunda, lågt beräknade,

af bottenvåningen	3,800 rmt.
” 1 våning 1 trapp. upp	1,300 ”
” 1 ” 8 ” ”	1,200 ”
” 1 ” 8 ” ”	1,200 ”
” 1 atelier 4 ” ” å vinden	1,200 ”

Summa 8,700 rmt.

De inflytande hyresmedlen 8,700 rdr utgöra, efter 6 procent, ränta på ett kapital af öfver 144,000 rdr. Då nu sjelfva byggnaden enligt Arkitekten Söderlunds beräkning blott skulle kosta 140,000 rdr, så inaes lätt att Sällskapet ej blott hade ränta på hela byggnadskostnaden, utan dessutom på 4,000 rdr utan att debitera sig sjelf för ett års hyra. Erhålles tomten till skänks af staden skulle sällskapet sålunda komma att ej blott bo fritt i sin ståtliga lokal, utan derjemte i rent öfverskott, d. v. s. för att sällskapet bodde der, erhålla ränta på 4,000 rdr som gör 240 rdr årligen. Om sällskapet återigen af staden inköper tomten för 10,000 rdr, så blir kostnaden för nybyggnaden 150,000 rdr, och då af dem 144,000 rdr förräntas af hyran, så återstår endast 6,000 rdr, representerande hela kostnaden för uppbyggandet af alla de lägenheter, som Sällskapet sjelft i huset disponerar. Frånsedt onera skulle Sällskapet sålunda i förra fallet hafva en årlig inkomst af 240 rdr för det sällskapet bodde i huset, i sednare fallet åter betala en hyra för alla sina lägenheter af 360 rdr rmt.

Efter alldeles samma beräkningsgrunder skulle Sällskapet enligt sednaste ombyggnadsförslaget betala i det gamla ombyggda huset en hyra af 4,950 rmt, och vi finna sålunda att, om tomten vid Berzelii park erhålles gratis, Sällskapet derstädes i det nya huset med dess ojemförligt bättre, man kan väl säga festliga

lägenheter bor 5,190 rdr billigare, och, om tomten måste inköpas, 4,590 rdr billigare, än i gamla ombyggda huset med dess trånga utrymme och jämförelsevis mindre lämpliga inredning, samt under alla förkällanden 2,040 rdr billigare än för närvarande, då den nuvarande hyran beräknas till 2,400 rmt. Dessa resultat kunna synas förvånande, ja nästan otroliga, men vi tro dem ej kunna rubbas, då den erfarne arkitekten, som uppgjort kostnadsförslaget, försäkrar sig hafva följt en särdeles hög beräkningsgrund.

Låt oss nu se till hurudan Sällskapets ekonomiska ställning i allmänhet skulle blifva, om det här framlagda förslaget blefve antaget och utfördt.

Värdet af Sällskapets nuvarande hus upptaga vi här, liksom i äldre förslagen, till 50,000 rdr. Den 30 September 1865 var Sällskapets besparda kapital 35,685 rmt, och såsom af undertecknad Tholander i förra ombyggnadsförslaget framhållits, måste detta kapital i September 1866 hafva ökat till 38,000, och Sällskapet disponerar sålunda i höst ett kapital af sammanlagdt 88,000 rdr.

För den nu föreslagna nybyggnadens uppförande och väggfasta inredning måste sålunda, om tomten erhöles gratis, ett lån af 52,000 rdr, och i annat fall af 62,000 rdr, upptagas. Men äfven den summa, som åtgår för den lösa inredningen m. m., måste genom lån anskaffas. I det af särskilde komiterade nppgjorda förslaget till nybyggnad å Hammerska tomten beräknades de extra utgifterna för möbler, bokskåp, arkitektarvode, vatten- och gasledning m. m. till 10,000 rmt, och i undertecknad Tholanders förslag till ombyggnad upptogos de, efter afdrag af hvad försäljning af nuvarande lösören kan inbringa, till 8,500 rmt. Med samma beräkning torde nämnde utgifter för den af oss nu föreslagna nybyggnaden kunna upptagas till högst 12,000 rmt. Om tomten måste inköpas, blefve sålunda 74,000 rdr den summa, som Sällskapet behöfde upplåna för att utföra nybyggnaden och verkställa all lös och fast inredning. Att erhålla denna summa mot inteckning i det nya huset anse undertecknade ej möta någon svårighet, så mycket mindre som mer än hälften deraf kan erhållas uti de under sällskapets egen förvaltning stående fonder.

Till förräntande och amortering af denna skuld skulle Sällskapet erhålla ett betydligt överskott. Nybyggnaden skulle nemligen, såsom ofvan visats, lemna en kontant inkomst af 8,700 rdr. Räntan å 74,000 rdr gör, efter 6 procent, 4,440 rmt och efter denna räntas utbetalande skulle sålunda ett årligt överskott på hyresmedlen upptå af 4,270 rdr till skuldens amortering och betäckande af löpande utgifter. Vi vilja föreslå att 2 procent af skulden årligen amorteras. Denna amortering skulle sålunda utgå med 1,490 rdr, och om vi fråndraga dem från den ofvan angifna behållningen af 4,270 rdr, så återstå 2,790 rdr till bestridande af löpande utgifter. Bland desse förtjena i främsta rummet att tagas i betraktande de utgifter, som kunna sammanfattas under benämningen »husets onera», och hvarunder här innefattas afgifter till kommunen och staten, gatuhållningen och husets underhållskostnad m. m. Enligt hvad tillförlitliga husegare oss meddelat kunna desse s. k. onera beräknas utgöra $\frac{1}{2}$ procent af byggnadskostnaden, hvilket för en byggnad å 140,000 rdr gör en årlig utgift af 700 rdr. Räkna vi härtill brandförsäkringsafgiften, som kommer att årligen utgå med 132 rmt, ifall huset brandförsäkras till 110,000 rdr, hvilket vore tillräckligt då grunden och en del af murarna alltid vid eldsvåda räddas, så kunna, sedan räntan vore betald, samt 2 procent å skulden amorterade, och husets alla onera jemte brandförsäkringsafgiften betalda, ej mindre än 1,958 rdr eller tomten erhöles gratis 2,558 att återstå. Denna summa kunde uteslutande användas till Sällskapets särskilda utgifter, såsom inköp af böcker m. m. innan årsafgifterna behöfde anlitas. Huru betydlig denna behållning är i jämförelse med nuvarande förhållanden visar sig bland annat deraf att Sällskapets samtliga utgifter, med inbegrepp af onera och allt, enligt komiténs uppgift år 1864 blott uppgingo till 1,247 rmt, under det årsafgifterna ej öfverstego 1,000 rdr. Här skulle vi åter, sedan alla onera voro betalda, hafva, förutom årsafgifterna, antingen 1,958 rdr eller också 2,558 rdr att förfoga öfver.

Jemföra vi åter detta resultat med dem, som skulle framgått ur de äldre byggnadsförslagen, så finna vi äfven huru ojemförligt ekonomiskt öfverlägset det nu framställda förslaget är öfver alla de föregående.

Enligt det af komitéen tillstyrkta första ombyggnadsförslaget skulle Sällskapet **eg**t någon annan tillgång till alla sina genom förslaget betydligt ökade årliga **gifter** än de inflytande årsavgifterna. Enligt förslaget till nybyggnad på Hamneraska tomten, skulle väl efter räntans betalande å skulden, Sällskapet haft ett **ligt** öfverskott af 900 rdr, men då hvarken husets onera med underhåll af **knade**, ej heller någon amortering å den 35,000 rdr stora skulden varkastäld. **ligt** sednaste ombyggnadsförslaget skulle, sedan de löpande utgifterna blifvit **stridda** och 2 procent af skulden, 9,000 rdr, amorterade, en årlig approximativt i förslaget beräknad **brist** af 1,120 rdr uppstå. Till betäckande af denna **brist** finnes ingen annan utväg än att mer än fördubbla de nuvarande **inkomsterna** af årsavgifter.

Enligt nu framlagda förslag skulle allenast, såsom ofvan nämndes, efter räntans betalande och 2 procent amortering af en skuld på 74,000 rdr, samt efter **r**läggandet af alla onera m. m. en behållning på hyresmedel uppstå i minst gynnsamaste fall af 1,958 rdr, och Sällskapet skulle sålunda tillsammans med de nuvarande årsavgifterna, som gå till 1,000 rdr, hafva en summa af 2,958 eller **närmare** 3,000 rdr att uteslutande använda för sin egen räkning. Denna **behållning** skulle dessutom genom amortering och den deraf fortgående ränteförminskningen, årligen ökas med 84 rdr. På 10 år skulle sålunda den årliga behållningen vaxa med 840 rdr, och efter 50 år, ja, rätteligen, på ännu kortare tid, skulle Sällskapet **ega** fullkomligt skuldfritt ett hus, som efter nuvarande förhållanden lemnar 8,700 rdrs ren inkomst förutom de förträffliga bostäderna. **Vi** kunna sålunda ej inse annat än att det framlagda förslaget måste, om det **antages**, blifva i hög grad fruktbringande för Sällskapets framtida utveckling och förkofran. Svårigen lärer Sällskapet kunna påräkna att med mera gynnsamma utsigter gripa sig an med anskaffandet af mera rymliga lokaler än dem som nu **härbergers** oss.

Kasta vi slutligen en blick på sjelfva de lägenheter, som Sällskapet enligt nu framlagda förslag skulle komma att disponera, så torde de väl, ifall pretenationerna ej äro allt för stora, ej lemnas mycket ofrigt att önska. Helt visst äro de långt bättre än i något äldre förslag. Det fria läget, med 2 facader af huset **åt** öppna platser, torde ej böra ringa uppskattas. Samlingssalen med 2:ne sidorum komme att ligga **åt** Stockholms vackraste park. Sjelfva stora salen blefve 22 alnar lång och 12 alnar bred, och blefve ej belamrad med bokskåp, då en särskild 20 alnar lång bibliotekssal förefinnes. Vid sidan af samlingssalen, och med särskilda ingångar från den, finnas 3:ne läs- och konversationsrum, hvaraf ett är salong med 12 alnars längd och 9½ alns bredd. I fil med denna Sällskapets våning och omedelbart bredvid biblioteket ligga 3 rum, afsedda för Bibliotekarien, men denna tjänsteman kan lika väl erhålla 4 rum, 2:ne rum blefvo **ändock** i våningen ofriga för en vaktmästare, som på vissa tider dagligen borde vara tillstädes, för att öppna tillträde till de i läsrummet bredvid bibliotekssalen eller på bordet i stora samlingssalen framlagda **jurnalerna**, hvilkas antal kunde med den förbättrade ekonomiska ställningen rätt betydligt ökas.

Utän tvifvel skulle Sällskapets våning blifva en af de vackraste i Stockholm och vid många tillfällen, såsom vid naturforskaremöten, o. d., skulle den kunna antaga ett festligt utseende, och aldrig mera skulle vi behöfva låna hus för våra årshögtider. Och denna våning skulle vi, jemte den för Sekreteraren, hafva för snart sagt ingen hyra.

Sekreterarens våning med 6 rymliga rum, nemligen arbetsrum, sal, salong, sängkammare, barnkammare, pigkammare och kök, torde befinnas vara både bekväm och vacker.

Det är i alla fall gifvet att det af oss nu framlagda förslaget till inredning, hvilket blifvit på så kort tid upprättadt, ej kan göra anspråk på fulländning eller på att vara definitivt. Mycket kan kanske på långt bättre sätt anordnas, och större och mindre ändringar kunna äfven göras, utan att de på något sätt rubba våra ekonomiska beräkningar.

En anledning till förändring i inredningen och till någon utsträckning af byggnadsplanen kommer dessutom sannolikt att uppstå. Vid sidan af den här till förvärfvande föreslagna tomten sträcker sig nemligen, såsom för de flesta

ledamöterna af Sällskapet torde vara bekant, en smal, blott 85 fot bred kil af en tomt, tillhörande de Geerska fideikommisset, ända ned till Berzelii park. Der vore utan tvifvel en stor fördel för Sällskapet att äfven förskaffa sig nedre ändan af denna tomtkil, för att öfver den utsträcka sin byggnad, hvarigenom så vä. facaden åt Berzelii park komme att betydligt vinna, som äfven värdet af de till uthyrning bestämda lägenheterna att stiga, mera än hvad som motsvarade den ökade kostnaden. Vi hafva derföre gjort oss underrättade om någon möjlighet förefanns till förvärfvande af ifrågavarande tomtedel, hvilken är af föga värde för den egendom den tillhör. Enligt upplysningar af vederbörande personer hafva vi all anledning antaga att fideikommissnaturen vid början af hösten kommer att upphöra, och att derefter intet hinder möter för Sällskapet att af ifrågavarande tomt på billiga villkor inköpa så stor del som det anser sig behöfva. Af Stadsrådet v. Platen, till hvilken vi först vände oss, blefvo vi hänvisade till Underståthållaren Almqvist, som är juridiskt ombud för fideikommissarien Barou De Geer. Hr Almqvist upplyste att en ansökan redan till Kongl. Maj:t afgått, om att hela den ifrågavarande fideikommiss-tomten skulle få försälas, samt att denna fråga med säkerhet skulle afgöras i början af hösten; och hyste han, som i dylika frågor, såsom bekant, har stor erfarenhet, ej något tvifvel om bifall. Så snart ansökan var beviljad, ansåg han, att helt visat intet hinder skulle möta för Sällskapet att af den smala tomtändan på billiga villkor få inköpa så mycket det behöfde.

Med tamlig säkerhet kan sålunda antagas att Sällskapet under hösten kan förvärfva ifrågavarande lilla tomtedel. Undertecknade hafva emellertid ej velat göra det nuvarande förslaget häraf beroende.

På grund af hvad vi sålunda anfördt, föreslå vi för det närvarande Svenska Läkaresällskapet att söka förvärfva stadens, vid Berzelii park belägna tomt för att der uppföra en byggnad i den skala, som förslagsritningarna utvisa, samt att för detta ändamål ofördröjligen ingå med en anhållan till herrar Stadsfullmäktige att antingen utan ersättning afstå tomten till Sällskapet, eller ock angifva de villkor, på hvilka staden vill tomten till Sällskapet försälja.

Stockholm den 8 Maj 1866.

Axel Key. Carl J. Rossander. Fr. Tholander.

Med anledning af komiterades utlåtande uppläste Hr Rossander ett förslag till skrifvelse till Stockholms Stadsfullmäktige, hvilket efter några smärre förändringar erhöill följande lydelse:

Enär det hus, som Svenska Läkaresällskapet nästan allt sedan sin stiftelse innehaft och begagnat till lokal för sina sammankomster, sitt bibliotek och till boställen åt sina embetsmän, hvilka ej på annat sätt äro aflönade, redan för länge sedan visat sig vara alltför inskränkt, och ingen utvidgning deraf är möjlig på ett fullt ändamålsenligt sätt, har Sällskapet, för att dess verksamhet skall kunna fortgå och utvecklas, måst vara betänkt på och äfven försökt att förskaffa sig en ny lokal. Svårigheterna att, med de ringa tillgångar Sällskapet eger, inköpa en någorlunda centralt belägen tomt, för att derå uppföra ett hus, eller ock en byggnad, som för ändamålet kunde apteras, ha hittills visat sig vara oöfvervinnerliga, och det är derföre

om Svenska Läkaresällskapet fäst sin uppmärksamhet på den omt i hörnet af Norrmalmstorg och Berzelii park, som tillhör taden och hvars belägenhet samt vidd göra den för Sällskapets behof lämplig. Svenska Läkaresällskapet får derföre hos Stockholms Stadsfullmäktige vördsamt förfråga sig om, och på hvilka vilkor Sällskapet skulle kunna erhålla ofvannämde tomt. Uppförandet af ett hus derå vore väl, i anseende till bottnens beskaffenhet, som nödvändiggör en dyr pålning, förenadt med ej obetydliga kostnader, men är dock för Sällskapet möjligt, om tomten åt detsamma öfverlåtes, eller för billigt pris får inköpas. Läkaresällskapet har trott sig i detta hänseende kunna våga hoppas ett tillmötesgående å stadsmyndigheternas sida ej allenast af det skäl, att tomten för det närvarande icke ger staden den ringaste inkomst och den öppna platsen verkligen är vanprydande, hvaremot den byggnad, som Sällskapet, derest dess ansökan beviljas, derå har för afsigt att uppföra, skulle blifva en prydnad för denna stadsdel; utan äfven af det skäl, att Svenska Läkaresällskapet anser sig i någon mån hafva gjort sig förtjent af Stockholms stads välvilja, ity att under Sällskapets nära 60-åriga tillvaro dess verksamhet ej så sällan varit tagen i anspråk för stadens bästa. Efter all anledning kommer detta förhållande äfven i framtiden att i samma, kanske i ännu högre grad fortfara, och Sällskapet har ej tillförne af Stockholms stad hvarken begärt eller erhållit något understöd i någon form.

Efter någon diskussion, hvori deltogo Hrr GRÄHS, LEMCHEN och Tholander, stannade Sällskapet, på af ordföranden framställda propositioner, i det beslut, att ofvannämnda skrifvelse, sedan densamma blifvit i nästa sammankomst justerad, skulle till Stadsfullmäktige ingå, samt att Hrr komiterades förslag skulle remitteras till Sällskapets komité, som, sedan svar från Stadsfullmäktige ankommit, egde att öfver förslaget i dess helhet sig yttra.

Ordföranden uttryckte för Hrr komiterade Sällskapets tacksamhet för det raska handläggandet af den viktiga frågan.

= Hr ABELIN redogjorde för ett egendomligt fall af *Hernia umbilicalis* från Stora Barnhusets klinik. Hr ÖDMANSSON demonstrerade preparatet. Beskrifningen deröfver skulle ingå i tidskriften under rubriken Svensk Kasuistik.

Den 15 Maj.

F. d. Provincialläkaren BRANDELIUS †. — Statsanslag. — Biblioteket. — Professorerna NÉLATON och SCANZONI ledamöter. — RETZII stipendium. — Constitutio epidemica. — Lokal anestesi. — Bref från Hr SKÖLDBERG jr. — Mortalitetsstatistik.

= Ordföranden anmälde att f. d. Provincialläkaren M. D., K. M., PEHR BRANDELIUS, den 13 dennes affidit i Stockholm, i en ålder af 75 år.

= Ordföranden tillkännagaf vidare att K. M:ts nådiga proposition om tillägg af 750 rdr rmt årligen å *anslaget för Svenska Läkaresällskapets litterära verksamhet* nu inom alla fyra riksständerna blifvit beviljad.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Bidrag till Sveriges officiella Statistik K. (Helse- och Sjukvården II). Öfverstyrelsens öfver Hospitalen underdåniga berättelse för år 1864. Stockholm 1866. Gåfva af Generaldirektör HUSS. — AYERS american almanac for the use of Farmers, Planters, Mechanics, Mariners, and all Families 1866. — Almanaque y Manual de la Salud por el Doctor AYER, para el uso de los Hacendados, los Mecánicos, los Labradores y todos las families 1866. Curiosa. Gåfvor af Lector FORSELL.

= Till utländska ledamöter af Svenska Läkaresällskapet antogos genom val Professor NÉLATON i Paris samt Geheimerådet Professor FREDRIK V. SCANZONI i Würzburg.

= Sekreteraren uppläste följande från Karolinska Institutets Lärare-Collegium anlända *skrifvelse*:

Till Svenska Läkaresällskapet.

I enlighet med § 7 af Reglementet för Anders Retzii stipendiifond får Karolinska Medico-Kirurgiska Institutets Lärare-Collegium härmed hafva äran anmäla att till stipendiater å nämde fond blifvit utsedda Medico-Philosophiæ kandidaterna EDV. ENGDAHL, NORE MARTIN, FR. RUDBERG samt S. P. BÆCKSTRÖM. Stockholm den 12 Maj 1866.

På Lärare-Collegii vägnar:

GUST. VON DÜBEN.

Axel Wimmerstedt.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 6 till och med Lördagen den 12 Maj 1866:

Sjukligheten fortfarande minskad, ej betydlig. — Af Variolæ hafva 33 fall, samt af Scarlatina 2 fall förekommit.

1. Inom enskild praktisk anmälde sjukdomsfall (från 90 läkare):

febris typhoides.....	1. Syphilis	8. Colitis	1.
mening. cerebro-spin.	1. Gonorrhoea	2. Typhlit. & Perityphl.	2.
diphtheria.....	3. Apoplexia cerebri ...	1. Icterus	1.
angina membranacea	1. Neuralgia	2. Rheumatismus acutus	17.
ertusasis	4. Conjunctivitis	7. Urticaria	1.
cholera nostras	1. Otitis	5. Zona	1.
typhenteria	2. Ang. tons. & faucium	29. Furunculus	1.
diarrhoea	21. Laryngo-tracheitis ...	4. Carbunculus	1.
febris puerperalis ...	1. Bronch. Cat. bronch.	98. Rheum. recens febril.	8.
febris intermittens..	10. Bronchitis capillaris.	8.	
angina parotidea.....	1. Pneumonia	16.	
variolæ. Varioloides	6. Febris gastr. simplex	16.	
delirium tremens....	2. Gastritis. Enteritis.	2.	
			Summa 280.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 12 Maj 252, hvaraf 142 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 10, febris typhoides 2, delirium tremens 2, pleuritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 12 Maj 164, hvaraf 86 å afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 6, syphilis 2, meningitis cerebialis 2, febris intermittens 1, bronchitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 12 Maj 195, hvaraf 67 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 18, bronchitis 3, pneumonia 3, febris intermittens 2, nephritis 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, syphilis 1, furunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 12 Maj 59, hvaraf 19 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, bronchitis 3, gastritis 2, diarrhoea 1, variolæ 1, delirium tremens 1, pleuritis 1, peritonitis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1, furunculus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 4, pleuritis 4, diarrhoea 3, conjunctivitis 3, otitis 2, nephritis 2, pneumonia 1, gastritis 1, bronchitis capillaris 1, erysipelas 1, urticaria 1. — *Polikliniken*: bronchitis 5, conjunctivitis 2, otitis 2, gastritis 2, diarrhoea 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, colitis 1, rheumatismus acutus 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 12 Maj 54; inkomne under veckan: scabies 2, ecsema 2, conjunctivitis 1, pneumonia 1, gastritis 1, peritonitis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 19; hälsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 8; hälsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 12 Maj 28; inkomne under veckan: erysipelas faciei 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 12 Maj 178, hvaraf 57 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 12 Maj 124, hvaraf 103 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 24, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 49, diarrhoea 13, febris intermittens 9, pneumonia 9, febris gastrica simplex 9, variolæ 8, rheumatismus 6, ophthalmia 4, syphilis 3, angina tonsillaris 3, febris typhoides 2, scarlatina 2, gastricismus 2, erysipelas 2, neuralgia 2, pertussis 1, morbilli 1, varicellæ 1, delirium tremens 1, pleuritis 1, laryngitis 1.

4. I *Stadens Fängelset*: febris intermittens 1.

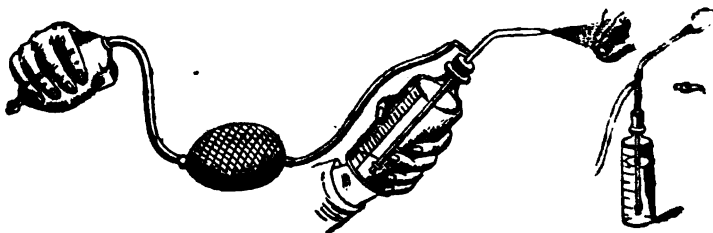
Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 3, diarrhoea 2.

= Hr SANTESSON redogjorde i korthet för den lokala anesthesiens nuvarande användning.

Sedan engelsmannen ARNOLD vid operationer använt olika köldblandningar med is, koksalt m. m. för lokal anestesering,

hade RICHARSON för flera år tillbaka i samma afsigt begagnat elektricitet, s. k. Volta-narkotism, hvilket medel dock, så smärtsamt och ej tillräckligt döfvande, snart öfvergafs. Den nyaste metoden, som på sista tiden vunnit alltmera användning, består i öfverspolning med eter medelst en pulverisatör. Både i England och Frankrike har etern förr varit använd i samma ändamål, fast med annat modus procedendi, dock utan att med lyckats vinna någon kredit, egentligen derföre att anestesiern var för ytlig samt dessutom smärtsam och egande ett menligt inflytande på läkningen. — Vid djupare och vidsträcktare operationer ansåg Hr S. den lokala anestesian olämplig och otillräcklig, vid mindre och ytligare operationer, lipomers borttagning o. s. v. kan den deremot med fördel begagnas; men ersättes bäst med ingalunda kloroformen.

Tandläkaren TELLANDER, som i Sällskapet var närvarande, hade nyligen från England erhållit en pulverisatör för lokal anestesis användande vid tandutdragningar, hvilket instrument

förevisades. Priset 16 skilling engelskt. Etern bör vara rekommenderad och äga en egentlig vikt af 0.723 (hvilket är svenskt farmakopéens preparat). Att irrigationen vid tandutdragning för att taga smärtan hade Hr Tellander härstädes konstaterat.

Äfven Hr KEY förevisade en annan modell af samma instrument från CHARRIÈRE i Paris. Denna pulverisatör tillhörde Tandläkaren DAHLIN, som medfört densamma från Frankrike, men här hemma hittills endast användt densamma i två fall, hvilka det ena med fullkomlig framgång.

Hr ROSSANDER ansåg, likasom Hr Santesson, att den lokala anestesian egentligen hade sin tillämpning vid ytliga operationer, att vid djupare successivt döfva, lager för lager, (t. v. s. i

Falla sig ganska olägligt vid operationen och ändamålet dermed för öfrigt ej vinnas. Hr Rossander hade å lasarettet anställt komparativa försök med olika anæsthetica, med eter, med kloroform och med en blandning af bådadera till inandning. Kloroformen hade härvid alltid funnit ega företrädet. — Vid tandutdragningar ansåg Hr R. instrumentets gagn tvifvelaktigt, emedan anesteseringen endast komme åt tandköttet och ej torde kunna tränga så på djupet att den hindrade smärtan vid tandens luxation ur tandhålan och nervens afslitning.

Åtskilliga fall af lokal anestesering, använd vid ovariotomi, beskrifning på nya instrumenter, redogörelse för nya operationsmetoder i England m. m. relaterades af Hr Santesson ur ett bref från Hr SKÖLDBERG j:or, dateradt London den 30 Mars, och skulle denna korrespondensartikel delvis i tidskriften införas (se Hygieas Julihäfte p. 251).

= Framlades af Hr CARLSON tabeller, innehållande mortalitetsstatistik för Stockholm. Hr C. redogjorde i korthet för deras innehåll och de svårigheter, som med deras uppställande varit förenade, samt framställde den önskan att tabellerna skulle granskas af inom Sällskapet utsedda komiterade, på grund deraf att denna statistik vore af största vikt och att arbetet i dess helhet genom en sådan nu företagen granskning kunde i betydlig mån för framtiden underlättas och göras mera fruktbärande.

I diskussionen härom deltog Hrr GRÅHS, LEMCHEN och MALMSTEN.

Efter af ordföranden framställd proposition utsågos 3 komiterade till ofvannämde tabellers granskning, nemligen Generaldirektör BERLIN, Hrr BERG och GRÅHS, och skulle komiterade sjelfva i händelse af behof utse en suppleant.

Den 22 Maj.

Dr MINTON †. — Provincialläkaremöte. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — P. MÖLLERS Terakleferalja. — Kinesiska läke- och näringsmedel.

= Ordföranden tillkännagaf att Läkarekorpsen, som under innevarande år förlorat ett ovanligt stort antal af sina medlemmar, ånyo gjort en förlust genom bortgången af Dr THOMAS MINTON. Den affidne, som sedan flera år tillbaka hade en betydlig praktik i hufvudstaden och visste att tillvinna sig sina

patienters särdeles tillgifvenhet och förtroende, var en framstående kirurg och ögonläkare. Han afled plötsligen, efter endast en kort stunds illamående, den 15 dennes på aftonen, 62 gammal.

= Hr CHRISTIAN LOVÉN, som nyligen hemkommit från en utländsk vetenskaplig resa och Stadsläkaren i Wisby PONTÉN i Sällskapet närvarande, helsades af ordföranden.

= Anmäldes att Provincialläkaren i Göteborgs distrikt Dr MONTÉN i skrifvelse till ordföranden framställt begäran därom, att det instundande sommar, den 18 och 19 Juli i Stockholm sammanträdande *Provincialläkaremötet* skulle tillåtas för sina sammankomster begagna Sällskapets lokal.

Då ingen af Läkaresällskapets ordinarie sammanträden infaller under ofvan uppgifne dagar, medgaf Sällskapet att denna lokal skulle, enligt uttalad önskan, vid ofvannämnda möte upplåtas, dock med undantag för den vanliga bibliotekstiden kl. 2—3, och skulle Dr Montén om detta Sällskapets beslut underrättas.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Quelques fleurs sur la tombe de HUGO ROTHSTEIN par le M. HENRI CEULENEER VAN BOUWEL. Anvers. 1866. Gåfva af Dr ULRIC MOORE. — Medical Press et Circular 1866. Vol. 1. *N:o* 20. Gåfva af Dr MOORE.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 13 till och med Lördagen den 19 Maj 1866:

Sjukligheten ej betydlig. — Af Variolæ hafva 26 fall samt af Scarlatina 7 fall förekommit.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 17 läkare):

Febris typhoides	1.	Meningitis cerebri	1.	Colitis
Diphtheria	1.	Apoplexia cerebri	1.	Typhlit. & Perityphl.
Angina membranacea	3.	Neuralgia	2.	Icterus
Pertussis	1.	Conjunctivitis	8.	Nephritis
Dysenteria	3.	Otitis	2.	Rheumatismus acutus
Diarrhoea	26.	Ang. tons. & faucium	30.	Erysipelas
Febris intermittens..	18.	Laryngo-tracheitis ..	8.	Urticaria
Angina parotidea ..	3.	Bronch. Cat. bronch.	71.	Zona
Variolæ. Varioloides	3.	Bronchitis capillaris.	1.	Furunculus
Scarlatina	5.	Pneumonia	7.	Carbunculus
Delirium tremens....	1.	Pleuritis	2.	Rheum. recens efebril.
Syphilis	2.	Febris gastr. simplex	7.	
Gonorrhoea	5.	Gastritis. Enteritis.	7.	

Summa 26

2. Å Hufvudstadens *Sjukvårdsanstalter*:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 19 Maj 238, hvaraf 183 på sjukdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 19 Maj 197, hvaraf 94 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 7, pneumonia 5, febris typhoides 1, febris intermittens 1, angina parotidea 1, delirium tremens 1, syphilis 1, gonorrhoea 1, neuralgia 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 19 Maj 186, hvaraf 160 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 21, febris typhoides 4, delirium tremens 4, pneumonia 4, rheumatismus acutus 4, syphilis 1, conjunctivitis 1, endocarditis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 19 Maj 68, hvaraf 56 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 3, pneumonia 2, hæmorrhagia uteri 2, febris intermittens 1, endocarditis 1, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, pleuritis 4, urticaria 3, bronchitis capillaris 2, conjunctivitis 1, otitis 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, erysipelas 1, furunculus 1. — *Polikliniken*: bronchitis 6, diarrhoea 3, conjunctivitis 2, febris intermittens 1, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 19 Maj 57; inkomne under veckan: conjunctivitis & keratitis 3, pneumonia 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 21; helsostillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; helsostillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 19 Maj 28; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 19 Maj 177, hvaraf 87 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 19 Maj 121, hvaraf 97 från staden och 24 från länet; inkomne: syphilis 16, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 47, pneumonia 11, rheumatismus acutus 3, febris gastrica simplex 7, diarrhoea 6, febris intermittens 6, ophthalmia 6, gastricismus 3, variolæ 2, scarlatina 2, febris typhoides 2, neuralgia 2, angina tonsillaris 2, delirium tremens 1, meningitis cerebialis 1, laryngitis 1, gastritis 1, metritis 1, erysipelas 1.

4. I Stadens Fängelse:

Norra Korrektions-lärddningen: conjunctivitis 1, erysipelas 1.

= Hr SANTESSON redogjorde för den af norske apotekaren PETER MÖLLER använda *beredningsmetod af torsklefverolja af färsk fiskleffer* och förevisade så beredd olja. — Den uppsats i ämnet Hr Santesson erhållit från Norge hade följande lydelse:

Fullständig beskrifning på i Norge uppfunnet och brukligt sätt att tillverka Torsklefverolja, jemte ny metod för dess renande till medicinolja, af PETER MÖLLER i Christiania. Försäljning för Sverige sker endast genom ÖRNBERG & ANDERSSON, Göteborg *).

Tillverkningen af torsklefverolja anses måhända allmänt känd genom erfarenheten; detta oaktadt råda, såväl i Norge, som ock i utlandet osäkra och oriktiga begrepp, både rörande sättet för dess beredande och de olika slagen deraf, som i handel förekomma. Men, då torsklefveroljan intagit ett viktigt rum i läkarepraktiken (der den hädanefter torde bli oundgänglig), och således ej blott är ett läkemedel på modet, så är det också särdeles maktpåliggande att få någon kunskap om beredningssättet af de olika slagen, för att derefter kunna öfvertyga sig om dess verkan. Innan jag uppfann och

praktiserade den nya metoden att smälta torsklefver, funnos endast två slags torsklefverolja, nemligen den ljusa eller så kallade klarsorten (hvaraf finnas många varieteter, ehuru väsentligen desamma endast med olika färgnyanser från ljust till något mörkbrunt), och den alldeles mörkbruna eller så kallade garfvaroljan. Beträffande de olika färgnyanser, som utmärka den förre sorten har man ansett detta förhållande som en följd af oljans olika beredningsmetoder samt derföre trott att hvarje särskild nyans hade särskilda medicinska egenskaper, äfvensom olika beståndsdelar. — Följande uppgifter skola visa att alla ljusa oljor öfverhufvud äga samma beståndsdelar, samt följaktligen äro lika verkande.

Den klara eller färglöst genomskinliga oljan, som den kallade till skillnad från den bruna och garfvaroljan, erhålles derigenom att lefvern, när den kommit i land, genast kastas i stora träkärl eller reservoirer, der den, efter föregående jemn omrörning, blott liggande tills den börjat upplösas; under denna process öppnas lefverns celler, och den deri varande oljan flyter upp på ytan. Efterhand, som oljan separeras, aftappas den och bringas i större reservoirer, der den klaras; sedan man derpå låtit den afrinna i färdig är den färdig att begagnas. Den olja, som aldraförst fås från den kärlet, hvori lefvern är upplöst, har vanligen en ljusgul färg, hvaremot den sedermera erhållna oljan småningom mörknar, i mån efter dess lösning och sannolikt absorberar några af blodets beståndsdelar såväl som luftens syrepartiklar.

Den brända, bruna eller s. k. garfvaroljan tillverkas på följande sätt: de fasta kvarlefvorna, från hvilka ej mera olja kan utdragas, tages ur kärlet och lägges i jernkittlar, der de kokas till allt vatten i lefvern bortdunstat; de fasta beståndsdelarne, som äro s. k. Grax, Grug eller Korg, flyta upp och simma, som hårda, klotaktiga massor på ytan, hvilket utmärker att kokningsoperationen försiggått. Båda slagen af olja erhålles förnämligast genom denna behandling.

Det förstnämnda slaget af torsklefverolja, som brukas till medicin har hittills tillverkats utan någon väsentlig förbättring i beredningssättet. Det är en känd sak att ofvanbeskrifna slag af torsklefverolja har högst obehaglig lukt och smak, så att patienten svårsligen kan förmås intaga den. Denna motbjudande känsla skulle ökas ännu mer om orsaken till den vämjeliga lukten, som kommer af ruttna fiskdelar samt slarfaktig behandling vid beredningen vorde känd.

Så länge oljan endast begagnades till dess ursprungliga ändamål, nemligen att bränna i lampor och som fett, så fanns ingen anledning till uppfinnande af en bättre beredningsmetod. Man har väl begagnat åtskilliga medel såsom kalk och kaustiskt kali, att göra den lämpligare till bruk i lampor, men det inses lätteligen att dylik behandling ej skulle motsvara ändamålet, helst dessa alkalier (i olikhet med hvad som är förhållandet med andra feta oljor) åstadkomma lösning och bilda tvål eller såpämne, hvaraf glycerin

extraheras. Oljaktiga syror kunna ej fränkiljas alkalit, utan begagnande af ett starkt syrsalt. Genom denna behandling erhålles oljan i mycket mer förändradt tillstånd, i stället för att den skulle fås renare. En del af dessa oljaktiga syror utmärka sig för deras obehagliga lukt och härskena smak. Det är därför ganska naturligt att den sålunda beredda oljan aldrig kan bli ren, och följaktligen blir otjenlig till medicinskt bruk. En renare medicinolja kan endast åstadkommas genom en passande behandling från början. Hvarje metod för rening af härsken och illaluktande olja gör den endast sämre och otjenlig till medicinskt bruk, emedan de feta, ännu ej frigjorda syror fränkiljas under sönderdelningsprocessen.

Hittills har det ej med visshet utrönt, af hvilken oljans beståndsdel dess medicinska nytta beror: en del tror att dessa komma af jodin, andra af fosfor, andra återigen af oljaktiga syror, eller af fett. Både Professor STRECKERS och mina egna experimenter ha visat att jodin blott existerar i så ringa grad, att den svårigen kan betydligt inverka. Föreställningen att dessa tvenne beståndsdelar äro de verkande måste öfvergifvas, så mycket mer, som dessa ämnen blifvit använda utan spår af framgång i sjukdomsfall, der under liknande omständigheter, oljan med stor framgång begagnats. Huruvida det bör tillskrifvas verkan af särskilda feta, i oljan befintliga syror, känner jag ej; denna fråga torde förblifva olöst.

Jag är alltså för min del af den tanken, att torskleverolja helt och hållet verkar som en oljaktig substans, och orsaken hvarför vegetabiliska oljor ej kunna med lika fördel användas beror derpå att torskleveroljan, såsom animaliskt fettämne, lättare upptages af organismen, sannolikt tillfölje af dess elementära beståndsdelar: genom inflytandet af alkalier ger den helt andra lösningsprodukter än fallet är med de feta vegetabiliska oljorna.

Om den åsigten alltså är den riktiga, att torskleveroljan verkar som fettämne, så måste förnämsta syftmålet vid dess beredning vara att erhålla den så ren och så likartad som möjligt med den i lefvern befintliga.

Lefvern har som bekant, en mild oljaktig smak, men luktar högst obetydligt af olja; vidare har den på vattnets yta flytande oljan, när fisk och lever kokas i stora kvantiteter, en lika ren, angenämt luktande smak som den finaste florentinerolja; och detta på samma gång som den olja, hvilken afskiljes, då man kokar den feta sommarsillen, helt och hållet saknar den oljaktiga lukten och smaken. Fiskare afskumma och begagna den som smör eller annat fett i sina hushåll. På grund af den praktiska kändedom jag inhemtat i detta ämne vågar jag tryggt påstå, att principen för min metod härmed öfverensstämmer. Lefvern sorteras med all möjlig omsorg, och den skadade bortkastas; utan detta försigtighetsmått skulle oljan få en obehaglig lukt och smak. Den färska från blodpartiklar renade lefvern bringas i den af mig konstruerade apparaten, der den smältes vid så låg temperatur, att den producerade oljan innehåller, i oförändradt skick, lefverns ursprungliga fettpar-

tiklar. Den på detta sätt beredda oljan innehåller mer eller mindre stearin, som den afsätter vid en temperatur af + 5° C. Hvad som erhålles vid en så stark temperatur att oljan kokar, innehåller ingen stearin, emedan denna af hettan förstöres.

Den af mig tillverkade torskleveroljan beredes af lefvern af *Gadus Morrhua*, som finnes utmed kusterna af Nordmøre, Søndmøre samt Lofotens öar; denna anses för den bästa och ändamålsenligaste. Huruvida den olja, som beredes af den torsk, som fångas senare på året i Finnmarken, är lika verksam, har ännu ej med visshet utrönt; men säkert är att den har en helt olika, långt ifrån angenäm smak och lukt, hvilka påstås förorsakas af Lodden, (*Osmerus arcticus* v. *Mellotus groenlandicus*) hvaraf den när sig, och som dessutom brukas till lockbete vid torskfiskerierna i dessa distrikter. Denna fisk har en obehaglig lukt och smak, hvaraf köttet och lefvern, samt således jemväl den deraf erhållne oljan, blir genomträngd.

Den olja, som beredes af kolarens (*Gadus carbonarius*) lever saknar torskleveroljans utmärkande egenskaper. Denna fisk fångas jemte torsken, och dess lever blandas ofta med den andres, så att man nödvändigt måste vara på stället och sjelf köpa lefvern, för att förvissa sig om äkta torskleverolja.

Det händer därför att den lätta, gula torskleveroljan, som säljes på fat för medicinskt bruk, (hvarom jemväl så mycket skrivits i utländska tidningar) är långt ifrån äkta torskleverolja, som den anses vara, utan ofta utgör en blandning af denna och kolareoljan.

Intyg:

Genom mångårigt bruk i min läkarspraktik af Peter Möllers Torskleverolja har jag kommit till den erfarenheten att nämde olja verkar mycket bättre än andra oljor af samma slag mot tuberkulösa och skrofulösa sjukdomar, isynnerhet därför, att den assimileras lättare och bättre fördrages vid rubbad matemälning samt af barn, hvilka icke endast intaga den ganska lätt, utan ofta få verkligt begär efter densamma. Jag har en längre tid begagnat den för mina egna barn, hvilka, utan tecken till dyskrasi, haft en ömtålig helse, mera som närings- än som läkemedel, och det är förvånande, med hvilken aptit de tagit den, och huru de känt sig må väl deraf. Jag kan därför tryggt rekommendera densamma, på samma gång som jag anser henne för den, i medicinskt hänseende, bästa, hittills uppfunna olja. Christiania 18 Febr. 1866.

DE BESCHE.

M. D., 1ste Läkare hos H. M. Konungen.

Undertecknad har härmed nöjet intyga, att jag under flera år i min enskilda praktik vid Kongl. hospitalet begagnat P. Möllers torskleverolja, hvilken numera användes som läkemedel här i landet, helst den öfverträffar alla andra slags fiskleveroljor genom sin verksamhet och genom den lätthet, hvarmed patienten intager densamma. Christiania 20 Febr. 1866.

CHR. HEIBERG.

M. D., Prof. vid Universitetet samt Öfverläkare vid Kgl. hospitalet.

Bref från Dr W. Boeck till P. Möller.

M. H. Med särdeles nöje erfar jag, att ni etablerat en agentur i London för er torskleverolja. Under mitt vistande derstädes sistlidne vinter begagnade jag tillfället att rekommendera den hos många af mina dervarande yrkesvänner. Jag kunde så mycket hellre göra detta, som jag vet att ni alltid är sjelf närvarande i Lofoten under fisktiden, för att tillse att endast färsk lever användes

Il oljan. Det skulle alltså vara omöjligt att få torsklefverolja beredd af bättre kunnne än det ni använder, och lika visst är, att det af er uppfunna berednings-sättet, nemligen att koka den med ånga, måste erkännas som det bästa. Det är så mycket lättare för mig att rekommendera den i London, som engelsmännen vid Expositionen 1862 tilldelat er belöningsmedalj, för er uppfinning.

Er torsklefverolja värderas med skäl hemma som den bästa, och ni har fått mottaga välförtjenta bevis af högaktning för er uppfinning, sedan jag erfarit ett ni, efter den stora internationella Expositionen i Bergen hedrats med guldmedaljen af Kongl. Sällskapet för Norges väl. Förblifver

Christiania 6 April 1866.

Er tillgifne
W. BOECK.

Flere ledamöter, Hrr GRÅHS, HAMBERG, KEJSER J., MALMSTEN, SANDAHL O. och THOLANDER yttrade sig angående Fördelarne af det på ofvananförda sätt beredda preparatet.

= Hr HAMBERG förevisade några till honom från missionären Hr RUDOLPH LECKLER i Hongkong hitsända *kinesiska läke- och näringsmedel* nemligen:

Tigerlim, sköldpaddlim, hjorthornskifvor och ginsengrot, hvilka, enligt Hr Lecklers meddelande, af kineserna anses såsom de mest stärkande läkemedel.

Oxbezoar och björngalla, hvilka användas mot bronchitis.

Mysk, pepparmyntolja.

Lifvet bevarande piller af betydlig storlek.

Svalbon och preparerade hajfenor, båda omtyckta läckerheter, som kineserna anse vara i hög grad närande.

Trepang, Béche de Mer, torkad Holothuria, som i Kina allmänt användes såsom födoämne.

Dessutom förevisades:

En opiumpipa med lampa och vidare tillbehör för opiirökning; en tobakspipa samt kinesisk tobak.

Hr H. anförde att på sednare tider gjorda iakttagelser bekräftat Pereiras åsigt att opiirökning måttligt använd icke vore af något så särdeles förderligt inflytande på organismen; man har nemligen anträffat opiirökare af 60—70 års ålder till och med deröfver, hvilka under 30 år rökt opium och det oakadt bibehållit god helsa och kunnat förrätta strängt arbete; omåttligt bruk af opiumrökning framkallar en särskild sjukdom, jemförlig med den uti Europa genom omåttligt användande af spritdrycker uppkommande alkoholismen.

Den 29 Maj.

Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Anatomiska arbeten. — Referat.

= Stadsläkaren i Linköping Dr P. R. BERGMAN och Dr HEYMAN från Göteborg, i Sällskapet närvarande, helsades af ordföranden.

= Till biblioteket anmälades:

Report of the medical missionary Society in China for the year 1864. Hongkong 1865. Gåfva af Dr HAMBORG.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 20 till och med Lördagen den 26 Maj 1866:

Sjukligheten liksom föregående veckan ej betydlig. —

Variolæ hafva 34 fall samt af Scarlatina 2 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 18 läkare):

Febris typhoides	1. Apoplexia cerebri	2. Gastritis. Enteritis
Pertussis	3. Neuralgia	4. Colitis
Cholera	1. Conjunctivitis	5. Peritonitis
Diarrhoea	25. Otitis	4. Rheumatismus acutus
Febris intermittens	18. Ang. tons. & faucium	25. Erysipelas
Variolæ. Varioloides	3. Laryngo-tracheitis	9. Urticaria
Scarlatina	1. Bronch. Cat. bronch.	80. Zona
Delirium tremens	3. Bronchitis capillaris	3. Rheum. recens efebri.
Syphilis	2. Pneumonia	12.
Gonorrhoea	2. Febris gastr. simplex	9. Summa

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafmer-lasarettet*: sjukantalet den 26 Maj 236, hvaraf 130 på avdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 4, febris typhoides 2, peritonitis 2, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1, eczema acut. 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 26 Maj 167, hvaraf 100 på avdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 6, pneumonia 4, syphilis 2, gonorrhoea 2, rheumatismus acutus 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, pleuritis 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 26 Maj 189, hvaraf 100 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 18, delirium tremens 3, diarrhoea 2, febris intermittens 2, pneumonia 2, diphtheria 1, syphilis 1, bronchitis 1, peritonitis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 26 Maj 69, hvaraf 59 invärtes sjuke; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 3, pneumonia 1, febris gastrica simplex 2, diarrhoea 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, diarrhoea 3, conjunctivitis 2, pleuritis 2, scarlatina 1, syphilis 1, otitis 1, pericarditis 1, pneumonia 1, erysipelas 1, furunculus 1. — *Polikliniken*: bronchitis 10, pleuritis 4, diarrhoea 3, pneumonia 3, pertussis 2, conjunctivitis 2, variolæ 1, syphilis 1, gastritis 1, nephritis 1, erysipelas 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 26 Maj 58; inkomne under veckan: conjunctivitis 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 26; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 10; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 26 Maj 27; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 26 Maj 177, hvaraf 86 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 26 Maj 128, hvaraf 101 från staden och 27 från länet; inkomne: syphilis 21, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 13, diarrhoea 13, febris intermittens 12, variolæ 12, pneumonia 5, febris gastrica simplex 5, ophthalmia 4, rheumatismus acutus 4, laryngitis 3, febris typhoides 2, apoplexia cerebri 2, angina tonsillaris 2, gastritis 2, diphtheria 1, dysenteria 1, delirium tremens 1.

4. I *Stadens Fängelse*:

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, febris intermittens 1.

= Frih. v. DÜBEN refererade följande anatomiska arbeten:

MAC-GILLAVRY, Dr TH. H., *Zur Anatomie der Leber*. Författaren, som gjort sina injektioner och öfriga undersökningar på LUDWIGS laboratorium i Wien, hade kommit till det resultat: 1) med afseende på gallgångarnes finaste förbredning, att desamma uppströmma mellan cellerna i balkarna och omgifva hvarje enskild cell i det mest fina rör, med knappt märkbara strukturlösa väggar; och 2) med afseende på lymfvägarna, att dessa mellan insulæ och i dem utgjordes af obestämdt begränsade klyftor kring kärnen (portagrenarne), vilka sålunda badade i lympha, i likhet med hvad Hts m. fl. funnit för åtskilliga andra ställen inom kroppen (nervcentra, retina, etc.).

LUSCHKA, Prof. H. VON, *Das Vordere Mittelstück der Prostata und die Aberration desselben*. Författaren hade på öfre ytan af en helt normal penis vid gränsranden af blygdhåren funnit en 4 mm. bred öppning, hvilken ledde in till en helt kort kanal, uti hvilken öppnade sig 4 fina hål, öppningar från en 6 mm. stor körtel, hvilken författaren på anförda skäl anser vara den detacherade och förflyttade främre portionen af prostata.

LUSCHKA, H. v., *Der Hymen fimbriatus*. Författaren beskriver under detta namn en hymen från en 18 års virgo, hvilken företedde den egendomligheten att de normala mer eller mindre starka, tandlika ojemnheterna i membranens kant, funnos till ett ovanligt stort antal och af enorm storlek, utväxta till långa fransar. En krans dylika omgaf äfven urethramynningen i rosettform. I kanten af hymen syntes tre springor (inskränningar) motsvarande ungefärligen de ställen, der hinnan normalt brister vid coitus. Författaren fäster uppmärksamheten på denna förut icke beskrifna form af hymen i medico-legalt hänseende, då densamma möjligen skulle vid ett ytligt betraktande kunna misstagas för en sönderaliten sådan.

Vidare fortsättningar af LUSCHKAS *Anatomie des Menschen* (III Bd. 1 Abth., omfattande »Die Glieder») och HENLES dito (II Bd. 3 Liefg., omfattande »Blutgefässdrüsen» och sinnesorganer), hvilka arbeten fortfarande förtjenade det höga vitsord de från alla håll fått emottaga.

QUAIN'S *Anatomy*, sjunde upplagan, utgifven af W. SHARPEY, ALLEN THOMPSON och JOHN CLELAND, parts 1 och 2, omfattande osteologi, myologi, angiologi och neurologi, samt större delen af histologien, i hvilken sednare, författad af Sharpey, det är en glädje att äfven finna anförda iakttagelser af en svensk, nämligen Dr CHR. LOVÄNS afhandling om benens byggnad (sid. XCVIII). Detta arbete, som länge utgjort en prydnad för den anatomiska litteraturen och en af de bästa praktiska handböcker, intager i denna nya upplaga ett lika utmärkt rum, och är den ypperligaste medelväg mellan de för dissekanten alltför korta (HYRTL, WILSON) och de alltför vidlyftiga (Luschka, Henle); samt innehåller derjemte det mesta önskvärda och behöfliga för den praktiska läkaren.

»GRAY's Anatomy, descriptive and surgical, 3:dje upplaga gifven af T. HOLMES, ett verk, som i England mycket begagnat vid dissektioner. Upprättadt efter en ganska god plan och med stor mänhet grafiskt framställningssätt, lider dock arbetet af ojämn ofullständigheter och isynnerhet i den histologiska delen, oriktigt. Är således icke att rekommendera.

= Hr KEY refererade ett patologiskt-anatomiskt arbete af GIANUZZI, hvilket referat framdeles skulle i tidskriften inbringas.

Den 5 Juni.

Dr JACOBSON †. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Ref. af KJELLBERG: Syphilis vaccinalis och BONDORFF: Om syfilitiska hjern- och ryggradslidanden. — Sjukhistorier.

= Ordföranden tillkännagaf att förste Bataljonsläkaren vid Uplands regemente, M. D., K. M., ANTON FREDRIK JACOBSON den 26 Maj aflidit i en ålder af 50 år.

= Till biblioteket anmäldes:

Haandbog i Læren om de indvortes Sygdomme og deres behandling af L. J. BRANDES. — Det Kongl. Frederiksuniversitets pharmakologiska Museum ved Professor Dr HOLST. Gåfvor af fattarne.

= Sällskapets ledamot, Lasarettsläkaren i Westerås CARL REUS helsades af ordföranden.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 27 Maj till och med Lördagen den 2 Juni 1866.

Sjukligheten ej betydlig. — Af Variolæ hafva 31 fall skett, af Scarlatina 6 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 16 läkare):

Diphtheria.....	2. Otitis.....	4. Icterus.....
Cholera.....	1. Ang. tons. & faucium	25. Metritis.....
Diarrhœa.....	20. Laryngo-tracheitis...	4. Rheumatismus acutus
Febris intermittens..	11. Bronch. Cat. bronch.	50. Erysipelas.....
Variolæ. Varioloides	4. Bronchitis capillaris.	5. Erythema nodosum..
Varicellæ.....	2. Pneumonia.....	7. Urticaria.....
Scarlatina.....	4. Febris gastr. simplex	13. Zona.....
Syphilis.....	5. Gastritis. Enteritis..	3. Furunculus.....
Gonorrhœa.....	4. Colitis.....	2. Rheum. recens efebri.
Apoplexia cerebri...	2. Typhlit. & Perityphl.	1. Summa 200
Neuralgia.....	4. Peritonitis.....	2.
Conjunctivitis.....	10. Hepatitis.....	1.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På Serafimer-lasarettet: sjukantalet den 2 Juni 215, hvaraf 124 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 8, pneumonia 2, febris intermittens 1, icterus 1.

På Allmänna Garnisons-sjukhuset: sjukantalet den 2 Juni 195, hvaraf 114 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 9, gonorrhœa 3, febris intermittens 2, bronchitis 2, catarrhus ventriculi acutus 2, syphilis 2, conjunctivitis 2, febris typhoides 1, diarrhœa 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 2 Juni 179, hvaraf 4 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 18, pneumonia 4, syphilis bronchitis 2, febris typhoides 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 2 Juni 66, hvaraf 5 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, febris typhoides 1, lirium tremens 1, febris gastrica simplex 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 6, diarrhoea 3, laryngo-tracheitis 2, leiritis 2, furunculus 2, conjunctivitis 2, nephritis 2, urticaria 2, pneumonia 1. — *Polikliniken*: bronchitis 6, pertussis 4, gastro-enteritis 3, pneumonia 2, leiritis 2, diarrhoea 1, varicellæ 1, conjunctivitis 1, otitis 1, laryngo-tracheitis bronchitis capillaris 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 2 Juni 54; inkomne under veckan: astitris 2, keratitis 1, eczema 1.

På *Allmänna Bärnördrhuset*: antalet vårdade 22; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Bärnördrhuset*: antalet vårdade 12; 2 fall af puerperalfeber.

På *Diakoniasjukhuset*: sjukantalet den 2 Juni 27; inkomne under veckan: ebris typhoides 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 2 Juni 179, hvaraf 38 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 2 Juni 128, hvaraf 38 från staden och 25 från länet.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 37, diarrhoea 16, febris intermittens 18, pneumonia 11, variolæ 9, rheumatismus acutus 7, ophthalmia 4, febris gastrica simplex 4, delirium tremens 3, angina tonsillaris 3, febris typhoides 2, scarlatina 2, diphtheria 1, syphilis 1, meningitis cerebialis 1, laryngitis 1, gastricismus 1, peritonitis 1, nephritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: erysipelas faciei 1.

Norra Korrektions-inrättningen: syphilis 1, bronchitis 1.

= Hr MALMSTEN refererade tvenne nyligen utkomna gradualldisputationer nemligen:

KJERNER K., *Om Syphilis vaccinalis*. Stockholm 1866. 38 sidd. 8:o.

Den gravaste beskyllning man lagt JENNERS stora upptäckt till last är, såsom allmänt bekant, att derigenom syfilitiskt virus skulle kunna öfverföras. Författaren redogör i sin uppsats för pro och contra i detta afseende, med stöd af den erfarenhet man i utlandet, synnerligen i Italien, Tyskland och Frankrike samlat. — I Sverige har, så vidt man känner, under de förflutna 64 åren sedan vaccinationens införande, intet noteradt fall häraf förekommit.

Frågans *historik* är i korthet följande: Redan kort efter Jenners upptäckt tala hans motståndare om åtskilliga utslag och sår m. m. såsom följd af vaccination. Som dock några närmare under rättelser derom saknas, kan man ej afgöra, huruvida här möjligen kan hafva varit fråga om syphilis eller ej. MOSELY skall hafva varit den förste (1807), som direkt påstod, att syphilis kunde öfverföras genom vaccination. 1814 sökte Professor MONTEGGIA bevisa, att då man vaccinerar en syfilitisk person, så bildas en pustel, som innehåller såväl syfilitiskt som vaccin-virus. Samma år observerade Dr MARCOLINI syphilis epidemiskt uppträda ibland de af honom vaccinerade; ibland de vid ett tillfälle vaccinerade blefvo 40 syfilitiska. Professor CERIOLI i Cremona gjorde 1821 en ungefär liknande erfarenhet, i det att han vid ett tillfälle iakttog 40 barn, som blefvo

smittade, och dessa meddelade åter i sin tur smittan åt sina
 och ammor; af dessa dogo 19 barn och en qvinna. Vid ett
 vaccinationstillfälle blefvo alla, som han vaccinerade, 64 till
 smittade, af hvilka 10 dogo. Sedan deas hafva intill nyare
 olika länder och på olika tider, flera fall blifvit observerade,
 äro mer eller mindre bevisande, utan att dock hafva väckt
 ligen stor uppmärksamhet förrän på de sednare åren, då frågan
 med mera lif diskuteras.

Såsom bidrag till *kasuistiken* redogör författaren vidare för
 af de i litteraturen kända fallen af syphilis vaccinalis, bland
 casus 4 torde vara det mest anmärkningsvärda*):

I Rivolta**), en ort i Italien, hvarest syphilis skall hafva
 helt och hållet obekant, vaccinerade — den 24 Maj 1861 —
 rurgén COGGIOLA en gosse vid namn Giovanni Chiabrera, som
 11 månader gammal, hade fullkomligt god helsa och en robust
 stitution, med vaccin, som förvarad i glasrör var kommen från A
 10 dagar derefter tog man vaccin från de bildade pustlerna,
 med man vaccinerade 46 barn, som, enligt gjord observation,
 sammans då voro fullkomligt friska. Den 12 Juni vaccinerades
 17 barn med lympha tagen från en af de 46 förut vaccinerade,
 nemligen en flicka vid namn Manzoni. De båda serierna göra
 sammans 63 barn, af hvilka 46 — 39 af första och 7 af s
 serien — berättas hafva blifvit mer eller mindre syfilitiska. A
 ende de tvänne barnen Chiabrera och Manzoni saknas detaljer
 underrättelser; endast det angifves, att de blefvo i hög grad
 tagna och att det sednare afled. Hvad beträffar de öfriga 46 s
 tade, så observerades de i allmänhet först efter 20 dagar, n
 efter 10 dagar, andra åter ej förrän efter 2 månader. Man iak
 då, att hos somliga inflammerades vaccinationställena och omg
 sig med en blårodnad eller kopparfärgad halo, då de voro färdiga
 läkas; inflammationen ökades och suppuration inträdde. Hos a
 barn var ärrbildningen redan fulländad, då ärren uppbröto och
 rerade. Såren betäckte sig med skorpor, som alltjemt förnyade
 Hos en tredje afdelning ändtligen fingo vaccinpustlerna genast
 elakartadt utseende och förvandlades i ulcerationer, hvarest ett
 mänt utslag skall hafva följt, som emellertid ej af läkare har bl
 sedt eller beskrifvet. Efter några veckor blef en stor uppstånd
 ibland folket; man skyllde på vaccinationen de timade sjukdomsfa
 och Dr Pouza vände sig, för att få råd, till medicinska kongres
 som just då var församlad i Acqui. Här utnämndes en kommiss
 som den 7 Oktober begaf sig till Rivolta, undersökte förhålland
 der och afgaf berättelse deröfver. Hufvuddragen i berättelsen,
 utfärdades af Dr PACIOTTI, voro följande: Den 7 Oktober had
 barn dött utan någon behandling, emedan sjukdomens verkliga u

*) Ett annat af de anförda fallen, det MILLARDSKA, har Frh. CEDERST
 meddelat i innevarande års förhandlingar p. 44.

**) SMIDT's Jahrb. Bd. 120 pag. 100 och L'Union Médicale 1865 N° 2,
 zette des Hôpitaux 1862, pag. 191.

ke hade blifvit insedd. Derefter fingo de andra undergå en specifik behandling och sedan dess hade icke något dödsfall inträffat; 4 barn voro på bättringsväg, men 3 voro ännu i fara. Af de 46 accinerade hade 23 blifvit spridda åt skilda håll, så att kommissionen måste inskränka sina undersökningar till de återstående 23. Af denna undersökning framgick, att syphilis hos dem visade sig under följande symtomer: plana kondylomer, mukösa papler i analregionen och på genitalia, specifika ulcerationer på läpparne och i valget, ansvallningar af cervical- och inguinalkörtlarne, åtskilliga syfilitiska exantemer, alopecia, sekundära ulcerationer på præputium, ruddtuberkler och gummasvulster; hos två barn hade marasm och cachexi inträdd. Bland mödrarna, som barnen diade, hade några plana kondylomer på bröstvärtorna.

De trenne hufvudfrågor författaren framställt och besvarat äro:

1) *Kan syphilis öfverföras genom vaccination?*

Ehuru erfarenheten längesedan jakande besvarat denna fråga och ovedersägligen ådagalagt att en förut icke syfilitisk person genom inympning med vaccin fått sig meddelade ej blott virus vaccinale, utan äfven virus syphiliticum, kan dock å andra sidan ej nekas att vaccinationen i några fall, der den fått skuld för att hafva meddelat syphilis på samma gång som skyddskoppor, varit oskyldig och att detta gift redan förut funnits hos den vaccinerade.

Till stöd för sin åsigt redogör författaren för den bekanta diskussionen i Academie de Médecine förlidet år, tillfölje af DEPAULS »Rapport au nom de la commission de Vaccine.» BOECKS, CHASSAIGNACS, FRIEDINGERS och SPERINOS inokulationsförsök beskrivas och RICORDS, DEVERGIES m. fl. åsichter i ämnet utvecklas med anledning häraf.

2) *Genom hvilket ämne, som vehikel för det syfilitiska virus, öfverföres syphilis?*

Då många experiment ådagalagt att syfilitisk smitta kan öfverföras från en person till en annan genom inokulering af blod från den smittade, så ligger det nära tillhands att antaga, att det äfven vid vaccination är blodet, som är det förmedlande mediet för smittan, då deremot ympämne, utan inblandning af blod, hemtadt från ett syfilitiskt subjekt, ej, enligt VIENNOIS påstående, kan åstadkomma syphilis. BEZIERs försök synas äfven bekräfta detta påstående. — Författaren, som lemnar en statistik öfver i detta hänseende observerade vaccinationstillfällen och kritiskt behandlar frågan, kommer dock på anförda skäl till det resultat att det är högst sannolikt, att det syfilitiska virus vid vaccinationer kan öfverföras såväl genom inblandadt blod, som äfven, och troligen oftare, oberoende deraf, genom lymfan. Det sistnämnda så mycket mera som blodceller redan vid ringa förstoring kunna upptäckas inblandade i lymfan.

3) *Hvad är att göra för att icke meddela syfilitisk smitta genom vaccination?*

Innan vaccinationens införande borttryckte smittkopporna hvar 12 barn och angrep $\frac{1}{4}$ af hela folkmängden. Att öfvergifva ett

så viktigt och välsignelsebringande preservativ som vaccinati således visat sig vara, vore naturligtvis en orimlighet. Att uppså några försigtighetsmått för att undvika den dermed förknippade är deremot särdeles angeläget. De af författaren motiverade förealagna bestå i att:

Underkasta det barn, som skall lemna lymfan, en möjlig noggrann undersökning samt dervid äfven söka upplysningar till detta föräldrar.

Helst taga vaccin från barn, som äro öfver 3 månader gamla. Vaccinera så mycket som möjligt med blodfri lymfa, för hvändamål det är bäst, att sedan en pustel blifvit öppnad, upphä lymfan, som utrinnet derur, utan att göra några nya instick.

Enligt Depaul endast begagna nål och enligt HONORÉ ej mer än ett eller två instick.

Att iakttaga försigtighet med instrumenter under utförande af själfva vaccinationen.

Hr M. ansåg att författaren i sin uppsats framlagt hufvdraget af hvad tills dato är bekant i denna högst vigtiga fråga och vitsordade i öfrigt den korrekta stilen i detta lilla arbete.

BONSDORFF E., *Om syfilitiska hjern- och ryggmärags-lidanden*. Helsingfors 1866. 64 sidd. 8:o.

Oaktadt det först är under de sednare decennierna som man allmänt erkänt vissa hjernlidandens beroende på syphilis, så var detta förhållande dock redan observeradt af enskilda författare i förra seklet, ehuru flesta af dem endast antogo lesioner af hufvudskälsbenen, såsom sak här till. Åtskilliga observationer gäfvu nemligen vid handen svåra cerebralstörningar försvunno, under bruket af en, emot andra coexisterande syfilitiska symtom, använd specifik behandling. De observationer återkommo allt oftare, så att man icke med säkerhet kunde tillskrifva en tillfällighet det lyckliga resultatet, utan den ofrånstånigheten, att det specifika medlet, genom att förstöra ett specifikt lidande i centralorganerna, återskänkte den sjuke helsan, dock är egentligen först under de sednaste decennierna dessa på syphilis beroende hjernlidanden ådragit sig en allmännare och välförtjent uppmärksamhet, hvilket föranledt ett omsorgsfullt samlande af de i journallitteraturen spridda sjukdomshistorierna. Författarens uppgift i sin afhandling är hufvudsakligen den att lemna ett bidrag till observationerna i denna väg genom meddelandet af åtskilliga hithörande fall, hvilka han, i egenskap af assistentläkare vid Kallvattenkurstalten vid Åbo, varit i tillfälle att iakttaga.

Efter en kortfattad redogörelse för den *patologiska anatomi* hufvudsakligen efter LAGNEAU, LEBERT^{*)}, VIRCHOW^{**)}) m. fl. öfvergått författaren till *symptomatologien*, beskriver de vanligen skiljda, dock någon gång äfven samtidigt uppträdande funktionella störrelserna

*) Handbuch der practischen Medicin p. 384—386.

**) Archiv. Bd. XV p. 326.

muskelverksamheten, den *paralytiska* och den *konvulsiva* formen. Den förra, som af WALDEMAR STENBERG i hans arbete: Syfilitisk Hjernelidelse blifvit kallad den centripetala paresen, karakteriseras genom det gradvisa framåtskridandet af till en början periferiska nervösa symtom. Den sednare formen af störelse hos muskelverksamheten, är en ganska vanlig, ehuru ej så ofta förekommande företeelse som den ofvanbeskrifna paralytiska. Båda symtomgrupperna beskrivas af författaren med noggrannhet och omsorg. *Etiologien* och *Diagnosen* upptaga de följande kapitlen. I prognostiskt hänseende anför författaren några sifferuppgifter och yttrar att, ehuru prognosen ingalunda kan ställas gynnsam, är den dock, jemförd med prognosen i icke syfilitiskt hjernlidande, så mycket bättre än denna, att det i många fall kan betraktas som en lycka för patienterna, då en sådan grund för lidandet kan bevisas, emedan här en ändamålsenlig behandling dock ofta nog kan uträtta mycket, stundom till och med åstadkomma förvånande resultat, då behandlingen deremot i de förra fallen oftast är fullkomligt vanmäktig. — Behandlingen bör uteslutande riktas emot diatesen. Beträffande företrädet af utvärtes- eller invärtes-bruket af qvicksilverpreparater anser sig författaren böra gifva det förra ett afgjordt företräde, emedan detta i vida mindre grad angriper digestionsorganerna, hvilkas tillstånd dessutom mången gång är sådant, att det kontraindicerar det invärtes bruket af merkur. Utvärtes deremot kan man äfven i dessa fall använda stigande stora doser och derigenom, i de fall der lifvet hotas och den sjukes dagar synas räknade, ännu möjligen i tid bekämpa sjukdomen. Jodkalium bör då detsamma användes äfven administreras i höga doser. Vattenbehandling och hög diet bidraga i väsentlig mån jemte den specifika behandlingen till kurens framgång. Andra medel: arsenik, syfilitation m. m., kunna ej med någon bestämdhet förordas. 10 sjukdomshistorier från ofvannämde vattenkuranstalt afsluta arbetet.

Hr M. ansåg att denna monografi i korthet redogjorde för hvad tills dato, hufvudsakligast genom Stenbergs arbete, i detta ämne är känt, samt att författaren genom sitt sammandrag och genom de bifogade sjukdomshistorierna på ett förtjenstfullt sätt löst sin uppgift.

= Hr MALMSTEN meddelade slutligen tvenne sjukdomshistorier från Serafimerlasarettet.

1. Gossen Ernst Fredrik Stenbeck från Brännkyrka socken, 11 år gammal, intogs på Serafimerlasarettets med. klinik den 4 Mars 1865.

Född af friska ännu lefvande föräldrar har patienten, som uppväxt under gynnsamma hygieniska förhållanden, städse varit i åtnjutande af en särdeles god helse. Han säger sig alltid ha varit stark och kry och vet sig ej någonsin förut ha lidit af någon slags sjukdom. Den åkomma, hvarför han här är intagen, daterar han från jultiden förlidet år och kan han ej uppgifva någon orsak eller an-

ledning till denna sin sjukdom. Han hade ej erhållit någon eller slag i ryggen, ej heller hade han varit utsatt för någon kylning. Under några veckors tid förut, innan yttringarne af h sjukdom först började visa sig, var han sysselsatt som handtlång i en smedja, hvaräst han fick biträda vid hvarjehanda förefall göromål; dock användes han mest för att draga blåsbälgen och m han för att förrätta detta för honom ganska ansträngande gö omsom böja och sträcka ryggen, hvilket ansträngande af rygg måhända torde vara att anse åtminstone såsom en bidragande or till uppkomsten af det onda hvaraf patienten nu lider. Vid jtt började han förmärka en viss svaghet i de nedre extremiteterna d ej värre än att han kunde fullkomligt gå och röra sig samt fö sina vanliga göromål i smedjan. Snart nog blef dock gången v lande och osäker och tilltog detta så småningom under den de följande månaden, så att han slutligen hade svårt för att förf sig från det ena stället till det andra och föll flera gånger om då han skulle försöka att gå. Han tyckte att benen voro lika bortdomnade på honom. Vid början af förliden månad hade h onda så långt framskridit, att han ej mer kunde lemna säng. Svagheten i nedre extremiteterna öfvergick så småningom till i komlig oförmåga af rörelse. Känslan här började förlöas. Under hela tiden han vistades i hemmet, hade öppningarne ej någon afgått ofrivilligt. Deremot afläts urinen under de sista dagarne, att han härom var medveten. Någon värk eller ömhet i ryggen patienten ej någonsin haft kännig utaf. Han har ej någon g erfarit någon känsla af kyla eller krypningar i extremiteterna. In hufvudvärk har han varit besvärad utaf. Matlusten har varit gan god och har han tyckt sig för öfrigt må helt väl.

Status præsens den 6 Mars 1865:

Patienten af för sina år vanlig längd har temligen god kropp byggnad. Hullet försvarligt. Ansigtstrycket visar ej slöhet. Intelligensen är fullt fri. Ingen rubbning af syn- och hörselorganer funktioner. Pupillerna äro något dilaterade. Ingen hufvudvärk. G sömn om nätterna. Aptiten är ganska god. Inga dyspeptiska symtom besvara patienten.

Den frivilliga rörelseförmågan af de nedre extremiteterna är h och hållet upphäfd. Musklerna härstädes äro ännu slappa, ännu s och styfva. Alltemellanåt påkomma ofrivilliga kontraktioner af musklerna, då benen temligen långsamt dragas uppåt ej obetydligt, för efter ännu längre än kortare tid åter sträckas, hvilket allt synes siggå utan patientens ringaste sjelfvilliga åtgörande. Benen kunna ej utan användande af lindrigt våld böjas och sträckas. Känslan betydligt förlöad på framsidan till ljumskvecken; baktill ända till crista ilei, ofvanför hvilka ställen ingen sensibiliterubbing finnes. Vidröring är han knappast känslig för. När man stier eller nyper honom, känner han visserligen detta, men uppfattar ej såsom smärta. Benet rycker då till och drages uppåt betydligt. Samma förhållande när man kittlar honom under fötterna. — Ben

äro ej' ansvällda och äro ej kalla för känseln. Patienten erfar här ej någon värk, ej krypningar under huden eller dylika abnorma sensationer. Ingen sidokrökning eller utbugtning af ryggraden kan iakttagas. Ryggraden är ej någorstädes ömmande för tryck eller säte för någon smärta. När patienten sätter sig upp i sängen, hvilket han kan göra obehindradt, erfar han ej någon smärta i ryggen. I öfre extremiteterna är rörligheten ej på något sätt inskränkt. Respirationen är obesvärad. Pulsen full, regelbunden, nära 70 slag i minuten. Vid den fysikaliska undersökningen af bröstets och bukens organer befunes ingenting anmärkningsvärdt. Öfver blåstrakten ömmar patienten lindrigt för tryck. Å högra klinkan förefinnes ett liggsår af ett 2-öres storlek. Såväl urin som fœces afgå ofrivilligt utan patientens vetskap.

Urina af rödgul färg, sur reaktion och 1027 sp.vigt. innehåller ej några abnorma beståndsdelar.

Förordn. Induktions-elektricitet, under hvars användande det visade sig, att den elektromuskulära kontraktiliteten ej någorstädes var förminskad. Musklerna å nedre extremiteterna reagerade ganska lifligt för elektricitet. — Känsligheten för elektricitet å samma ställen var deremot nästan alldeles upphäfd.

Den 9 Mars. Patientens tillstånd har något förbättrats. Han känner nu när han har behof att affåta urinen. Uttömningarne afgå ej ofrivilligt som förut. Ord.: Jodkalium.

Den 25. Liggsåret å högra klinkan har ökats till storleken af ett 5-öre. Äfven å venstra klinkan finnes nu ett dylikt mindre sår. Ord.: ol. jec. aselli till omslag å såren.

Den 10 April. Som patienten under några dagar haft diarré, ordinerades emulsio oleosa. Uttömningarne afgå nu ofta utan hans vetskap.

Den 23. Såväl urin som fœces afgå nu nästan alltid ofrivilligt utan patientens vetskap. Känseln har nu börjat på att blifva förslöad ända upp i jernhöjd med nedersta delen af sternum. Slöheten i känsel förmågan är dock betydligt mindre här än å nedra extremiteterna. Liggsåren tilltagit.

Elektricitet användes ej vidare. Ord.: quinin.

Den 29 Maj. Patienten har under sista månaden alltemellanåt haft lindrig diarré. Decubitus har alltvärdare utvecklats sig, så att nu hvardera såret intager en yta af nära 2 tum i kvadrat.

Urinblåsans och ändtarmens slutmuskler ha alldeles förlorat sin funktionsförmåga. Detrusor vesicæ tyckes deremot ej vara förlamad. För öfrigt har patientens tillstånd ej undergått någon förändring.

Efter det patienten en längre tid lidit af ett envist diarré samt decubitus alltmera tilltagit, afled patienten, ytterligt emacierad, den 11 December 1865.

Obduktions-berättelse:

Yttre besigtning. Kroppen betydligt afmagrad. Båda underbenen och venstra låret förete ett måttligt ödem. Å sakralregionen och begge tubera ischii finnes ett vidsträckt sammanhängande liggsår, hvilket på sina ställen tränger ända in till underliggande ben, utan

att dock detta är blottadt på mer än en liten fläck upptill på vensida om sakralbenets medellinie. Öfver båda trochanterens majoritet finnes äfven djupa, rundade, omgifvande delar underminerande s. Å venstra sidan träffas äfven här blottadt ben. Mindre liggår, crustabelagde, än renade, synas å begge knäna.

Inre besigtning. Vid ryggmärgskanalens öppnande visar sig ryggmärgen på ett vid pass 2" långt ställe, hvars öfre ända faller med skilnaden mellan 1 och 2 ryggkotan och som räcker till 6 d. beklädd med en af kärlik bindväf omgifven svulstmassa. Den omsluter ryggmärgen helt och hållet, med undantag af en 2" b. strimma å dess venstra främre sidodel. Svulsten är tjockast bakter dess genomskärning är nära 1 cm. Den utgår ifrån och härtemligen fast vid dura mater, som å främre hälften är fri från en derliggande hinnor, å den bakre deremot med dem löst fastvuxen. Svulsten har en späckig, något genomskinlig, fuktig, dock ej m. lik genomskärningsyta, temligen fast konsistens. Å sidodelarne den något loberad. Nervrötterna äro på venster sida utan sammanhang med svulsten; på den högra deremot uppgå de i densamma och äro ända in i foramina intervertebralia inbuddade i foramina ningar deraf. Ryggmärgen är motsvarande svulstmassan något, dock ej betydligt, förminskad till volym, men lös, nästan sönderflyttad. Å ryggmärgens halsdel visar sig på båda sidor om fissura posterior en gråaktig, genomskinlig, under niveau af omgifningen, sänkt strimma strax under svulsten synes den äfven, fast ottydligare och försvinnande snart.

Hufvud-skålen tunn. Dura mater blek. Lindrigt ödem i mjuka hinnorna, hvilka äro bleka. Hjernsubstansen, såväl den hvita som den grå, auemisk. Den sednare ovanligt fuktig, glänsande. Sidoventrikeln innehålla en något mer än vanligt stor kvantitet serum. Tela choroidea, liksom öfre begränsningen af ventrikeln ovanligt anemisk. Lilla hjernan företer samma utseende, som de stora. Medulla oblongata utan förändring.

Lungorna retrahera sig ofullständigt. Den venstra sedan ganska malt här och der fastväxt vid bröstkorget.

Hjertsäcken innehåller vid pass $\frac{3}{4}$ klar vätska. Hjertat temligen litet, innehåller i högra kaviteten en temligen betydlig, i dess venster en ringa kvantitet fast koagulerad blod. Valvlerne friska. Muskelaturen, synnerligen i venstra ventrikelväggen, blek med en dragning i gult.

Venstra lungan ovanligt blek, torr i snittet, främre ränderne förete ett lindrigt emfysem. Det sistnämnda är äfven förhållande med högra lungan, som i sina bakre partier är måttligt blodfyllt och ödematös.

Mjelden anseeligt förstorad, hård för känseln. Snittytan jemlikt i allmänhet blekt gråröd. Corpora Malpighii framstå särdeles tydligt, såsom mörkröda, något glänsande punkter, på den ljusare botten.

Njurarne af måttlig storlek. Kapseln aflossas lätt. Ytan fläckig injicerad. Konsistensen mer än vanligt fast; kortikalsubstansen blek

i allmänhet ovanligt genomskinlig. Pyramiderna bleka. Bi-njurarne stora, fasta, kortikalsubstansen späcklik.

Lefvern af vanlig storlek, men särdeles tung. Dess nedre rand rundad. Snittytan visar ett matt vxglänsande utseende, på olika ställen i olika grad; den är särdeles jemn; acini dock i allmänhet genom sina rödbruna centra temligen tydliga.

Ventrikeln, som i öfrigt tyckes vara frisk, visar i curvatura major 2-ne tumslånga och ett par mindre helt ytliga substansförluster, hvilkas botten är starkt indränkt med blod. I deras närmaste omgifning är slemhinnan belagd med en tunn crouplik membran. En ej obetydlig mängd lös koagulerad blod bekläder slemhinnan kring pylorus. Äfven här finnes en tunn, grå pseudomembran. Tunntarmens slemhinna blek, groftarmens fläckvis starkt injicerad; dess solitära körtlar i allmänhet förstörade. Mot nedre ändan af *S. romanum*, äfvensom i rectum, har slemhinnan, synnerligen å dess veck, en grå, temligen fast adherent beläggning, efter hvars aflossande visar sig en mängd helt ytliga, vanligen af hemorragiska ränder omgifna, till formen oregelbundna, defekter.

Urinblåsan håller något nästan klar urin. Binjurarne, isynnerhet iure delen af kortikalsubstansen, tarmkanalens slemhinna med de solitära och Pejerska fläckarne, lymfkörtlarne i allmänhet, lefvern och corpora Malpighii i mjelten och njurarne, gifva vacker amyloidreaktion.

2. Lars Sjöberg, 53 år, statorpare från Botkyrka socken, inkom den 15 December 1865 på Serafimerlasarettets medicinska klinik.

Angående sin föregående lefnad har patienten sjelf ej kunnat lemna några upplysningar; det följande är efter patientens död meddeladt af hans hustru. Denna uppgifver, att han lefvat i stor fatigdom, varit gift i 12 år och har två barn. Det utslag han f. n. företer öfver hufvudsvålen, skall han hafva haft redan före giftermålet. I sina yngre år lär patienten hafva missbrukat spirituosa, men på sednare tider varit en nykter och ordentlig arbetare. Han har alltid varit af ett vekt och något inbundet lynne, men aldrig företett några tecken till sinnesrubbing. På sista åren har hans minne märkbart aftagit, dock icke i så betydlig grad, att han derigenom urståndsatts att sköta sitt arbete. Några svindelanfall eller epileptiska konvulsioner har han aldrig haft, icke heller några symtomer af förflamning eller andra tecken till hjerulidande, förrän han nu insjuknade.

På sista åren har patientens syn försvagats, så att han varit nödsakad att begagna glasögon; med dessa har han dock redt sig ganaka bra till i Augusti detta år, då synen hastigt betydligt försämrades, under det patienten samtidigt började lida af värk i hufvudet, än lindrigare, än ytterst häftig, men nästan alltid ihållande, och än lokaliserad i pannan, än i bakhufvudet. För sitt ögonlidande sökte han hjälp på Serafimerlasarettets poliklinik, men erhöll det besked att för tillfället ingenting vore att göra. Emellertid hade han fortfarande att så godt han kunde sköta sina sysslor, då han en

Söndag i början af November, den 5 eller 13, under arbete vid hagarne plötsligt blef yr i hufvudet, började kräkas och föll sanslös till marken. Emellertid återhemtade han sig efter en stund och gaf sig hem gående, men ledd af en annan person. Vid hemkomsten var patienten något oredig och sluddrade på målet och hustrun märkte att han endast obetydligt kunde röra venstra armen. Han låg nu till sängs hemma omkring en vecka, under hvilken tid oföretliga ryckningar i venstra armen esomoftast påkommo, men patienten alltmera återfick förmåga att röra den och började må ungefär såsom före anfallet. Han skulle derföre åter börja arbete, men dog gick ej vidare. Uppfattningsförmåga och minne voro i en betänklig grad försvagade, esomoftast blef patienten alldeles yr i hufvudet och synen hade ännu mera minskats och patienten kunde icke med någon kraft röra venstra armen. Dessa symtom tilltogo alltmera i följande dagarne och då han den 28 Nov. fördes till Dr MARTIN Södertelje, var han redan så försöad, att han icke viaste något om hvarken om resan eller dess ändamål. Dr M. förklarade, att patienten led af ett obotligt hjernlidande, och patienten återfördes hem. Sedan dess har han legat i nära 3 veckor hemma, innan han blef infördes. Den första veckan låg patienten ointresserad för sin omgifning och pratade för sig sjelf en mängd osammanhängande saker om sina fordna sysselsättningar, men kunde då och då utau synnerligen svårighet förmås att svara på till honom ställda frågor, hvilket han gjorde med temlig säkerhet. Han klagade under denna tid mycket öfver värk i hufvudet och förde ständigt händerna till pannan. Matlusten var under denna tid temligen god och patienten begärde ofta mat. Öppning denna vecka tvenne gånger med lavemang. Under den andra veckan fortfor sinnestillståndet ungefär såsom förut, men det var nu svårare att väcka patienten till medvetande om sin belägenhet. Han begärde ej vidare mat, men åt, då man gaf honom föda. Ingen öppning efter tvenne lavemanger. Urinen började afgå ofrivilligt. Veckan närmast före inkomsten skall patienten hafva legat alldeles tyst och nästan orörlig och endast sällan gifvit till känna, att han förstått till honom ställda frågor. En gång ännu 3—4 dagar före inkomsten, lär han hafva yttrat en önskan att få mat, men sedan återfallit i sin fordna tystnad. Under de första dagarne af denna vecka skall han hafva haft vattentunna öppningar, hvilka liksom urinen afgått ofrivilligt, men sedan varit förstoppad. Ryckningarne i venstra armen fortforo hela tiden. Under sista veckan skall patienten ständigt hafva legat med högra ögat till hälften slutet, äfven då det andra stått alldeles öppet. På hitvisen skall detta dock enligt uppgift af den skjutsande icke varit förhållandet, utan patienten haft båda ögonen öppna.

Status præsens:

Den 15 Dec. Patienten är af medelmåttig längd, med stark kroppsbyggnad och ganska godt hull. Huden har normal värme och fuktighet. Hufvudvälen visar sig på venstra sidan af hjessan betydligt öfverhögt med en 2—3 linier hög, citrongult färgad, för känslan fet,

nen temligen fast rufva, som med lätthet låter aflossa sig från den underliggande huden. Härvid visar sig rufvans undre yta temligen ikformigt knottrig och den underliggande huden insänkt under den cringliggande nivån, lindrigt rodnad samt antingen obetydligt blölande eller täckt med ett seröst, klibbigt sekret. Några alldeles lika crustor, men af obetydlig storlek finnas äfven på högra sidan af hjessan. Håret i allmänhet brunt, men de glesa testar, som framticka ur rufvorna äro alldeles hvita; dessa hår äro äfven synnerligen spröda och sköra, så att de lätt brista vid böjning i uttänjning. Vid mikroskopisk undersökning visa sig rufvorna bestå af en detritusmassa med inblandade sporer och sporidier i riklig mängd. Håren äro under mikroskopet alldeles ogenomskinliga. Halekörtlarne obetydligt ansvällda.

Hufvudet välformadt. Ansigtet är ej synnerligen blekt och har icke något egentligen sjukligt utscende, men är nästan fullkomligt utan allt uttryck. Patienten ligger alldeles ointresserad för hvad som omgifver honom och såsom det tyckes i det närmaste utan förmåga att uppfatta något deraf. Till honom ställda frågor tyckes han i de flesta fall antingen icke höra eller icke förstå och svarar aldrig derpå, så att han sjelf icke kunnat meddela något om sitt tillstånd. Venstra ögat öppet, det högra till hälften slutet. Högra bulben obetydligt divergerande utåt. Pupillerna lindrigt likformigt dilaterade, den venstra reagerar något, den högra nästan alls icke för ljus. Ingen snedhet i ansigtet. Tungan, som är något belagd, men fuktig och mjuk, visar ingen deviation, då patienten efter flera uppmaningar kan förmås att uträcka den; den företer inga sår eller ärr. Då man håller dryck i patientens mun, nedsväljer han den efter någon stund med temlig lätthet och utan att få något i vrångstrupen. Rygg-raden företer ingen deformitet. Vid tryck öfver processus spinosiger patienten ej på något sätt tillkänna, att han erfar smärta. Lika litet tyckes han känna, då man trycker eller nyper honom på andra ställen af kroppen. Muskulaturen något slapp, isynnerhet på nedre extremiteterna. Om man upplyfter någon af armarne, faller den genast åter till sidan, men någon paralyti tyckes ej förefinnas, ty litet emellan för patienten händerna öfver täcket, böjer benen och vänder sig då och då i sängen.

Bröstkorgen välbildad. Perkussionstonen öfver lungorna full och klar. Respirationen lugn och jemn, ingen hosta; respirations-ljudet vesikulärt. Hjärtedämpningen är svagt markerad öfver 3:dje interkostalrummet och fjerde refbensbrosket; hjertljuden svaga, men rena. Puls full, mjuk och jemn, 80. Lefvern ger något öfver refbenaranden en svag dämpning af 1 tum i mammillar- och 1½ tum i axillarlinien. Mjeltan ej förstörad. Buken mjuk, ej uppdrifven. Inga kräkningar. Ingen öppning sedan inkomsten. Urinen, som afgår ofrivilligt, sur, 1.020 eg. v., innehåller ej albumin.

S. d. Ordineras bad och jodkalium.

Den 16 Dec. Tillståndet oförändradt. Urinen tappas morgon och afton. På qvällen skall patienten hafva yttrat några obegripliga ord, de första han talat efter inkomsten.

Den 17 Dec. Tillståndet under natten såsom förut. På morgonen började respirationen blifva stertorös och patienten afled kl 10 f. m. — Diagnosen var: *Vitium organic. cerebri.*

Obduktion den 18 December:

Yttre besigtning. Liket af medelmåttig längd, stark kroppsbyggnad och godt hull. Stark likstelhet i extremiteterna. Öfver hjessan på begge sidor är hufvudsvålen tätt besatt med små, torra, gulaktiga, i större plättar konfluerande rufvor. Vid deras aflossande finnes huden under dem brunaktig med små insänkningar. Håret, som i allmänhet är ljusbrunt, är på dessa ställen hvitt eller grått.

Inre besigtning. Hufvudet. Dura mater synnerligen starkt blodfylld, så att på dess yttre yta ett fint nät af injicerade kärl synas; den inre har ett mera likformigt blårodt utseende. I långa blodledaren tunnflytande, mörk blod. Pia mater af normal glans och tjocklek, temligen blodfylld, jemförelsevis dock mindre än dura. Gyri synas i allmänhet starkt utplattade, synnerligen öfver högra, främre loben. Vid hjernans uttagande uttrann genom det afskurna infundibulum ungefär ett par matskedar klar, serös vätska. Venstra sidoventrikeln innehöll ett par matskedar fullkomligt klart, ljusst gulaktigt serum. Dess bakre horn långt och liksom ventrikeln i öfrigt utvidgad. Ventrikelns ependym tjockt, af ett genomskinligt, gråaktigt utseende. Dess vener starkt blodfyllda. Högra sidoventrikeln innehöll en temligen klar, brungul vätska, till ungefär en matskeds mängd. Längs efter dess plexus chorioides ligger ett gulaktigt, gelatinöst fibrincoagulum. Det bakre hornet långt och smalt med temligen tjockt ependym, fullsatt med små, glänsande, upphöjda punkter. Midtelpartiet af ventrikelns botten intogs af en något mer än hönsäggstor, spräckligt brunaktig, öfver den öfriga nivån framspringande ansvallning, sammanhängande, såsom det synes, med yttre delen af thalamus opticus och framskjutande såsom en lös, rödaktig, valnötstor tumör i fissura transversa cerebri. På svulstens yta, som synes något ojemn, liksom loberad, finnes till en del ependymet kvar såsom en vitgrå, halft upplöst beläggning. Der ependymet är borta, synes ytan spräckligt rödgrå, af ett genomskinligt utseende. Tumörens konsistens kännes synnerligen lös, liknande ett dallrande gele, vid genomsnitt finnes den dock fastare i sitt inre med en rödgrå, spräcklig snittyta. Svulstens undre yta kan följas ned i undre hornet, der den synes omedelbart sammanhänga med ammonshornet, hvars nedre del till ungefär en tums utsträckning bibehållit sin vanliga form och är öfverklädd af ependym, men är af lös konsistens och vid genomsnitt visar en lös, diffust grå väfnad, utan tydligt framträdande skillnad mellan dess gråa och hvita substans. Den hvita substansen af hjernloberna är i omgifningen af tumören lös, uppluckrad, af ett brungrått utseende, med små, kapillära blödningar. Högra corpus striatum synes frikt. Thalamus opticus på samma sida är på ytan och i sitt bakre parti, der den sammanhänger med tumören, ytterst lös, så att den af väfnadens egen tyngd sönderbrister. Vid insnitt synas dess främre och inre partier af minskad konsistens,

en i öfrigt friska. Corpora quadrigemina på samma sida skjutna tillbaka och synnerligen den öfre starkt sammanpressad; deras kostens lös. Fornix synnerligen lös och uppluckrad. Högra pedunculus cerebri synes vid insnitt lös och säte för apoplektiska härdar af vexlande storlek, de största ungefär ärtstora. Fjerde ventrikeln visar intet abnormt; striæ acusticæ starkt utvecklade. I pons kan vid genomsnitt ingen sjuklig förändring upptäckas. I medulla oblongata synes det parti, som motsvarar högra sidosträngen mera gråaktigt och infallande än samma parti på venstra sidan. Chiasma och nervus opticus på högra sidan synas ej förändrade. Den högra tractus opticus i närheten af corpora quadrigemina synnerligen lös. Högra ögat tillvaratogs till närmare undersökning. Venstra hemisfären af stora hjernan, liksom de delar af den högra, som ej gränsa till tunnören, synas af normal konsistens och blodhalt. Centrala ganglierna på venstra sidan och hela lilla hjernan likaså.

Ryggmärgen och dess hinnor visade ingen sjuklig förändring. Tillvaratogs till närmare undersökning.

Bröstkaviteten. Venstra lungans bakre yta fästad vid bröstkorgen med ganska fasta adherenser. Båda lungorna i de bakre delarne starkt blodfyllda, knistra öfverallt för knifven; öfver snittytan uttrinner en skummig, mer eller mindre blodblandad vätska i riklig mängd. Hjärtkaviteterna och de stora venerna fyllda med tunnflytande, mörkt blod; muskulatur, valvler och mynningar friska.

Bukkaviteten. Lefvern temligen liten; stark blodfyllnad i venahepat-systemet. Vid mjelten intet att anmärka. Njurarne af vanlig storlek, för känslan fasta, med lätt aflossande kapsel. Vid genomsnitt visa de sig starkt hyperemiska, men utan parenkymatös förändring. Ventrikeln slemhinna visar en fint nätformig, venös blodöfverfyllnad. Tarmslemhinnan företer ingen anmärkningsvärd förändring. I groftarmen finnes en mängd hårda scybala.

Hr ÖDMANSSON förevisade och demonstrerade preparatet.

Den 19 Juni.

Provincialläkaren WIESELQUIST †. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Läkarefesten på Laxå bruk. — Cholerakarantäner. — Underrättelse för allmänheten om Cholera sjukdomen. — Bref från Prof. NYROP. — Stadgar för RENGELLSKA priset.

= Ordföranden anmälde att Läkarekorpsen ytterligare förordat en af dess medlemmar, nämligen Provincialläkaren i Malmö distrikt, M. och F. D., K. M., CARL GUSTAF WIESELQUIST, som den 16 dennes afled i en ålder af 65 år.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Die Balneotherapie der chronischen Krankheiten von Dr E. H. KISCH. 1 Abtheilung; Krankheiten der Digestions- und Harnorgane. Wien 1866. Gåfva af författaren, åtföljd af ett bref till Läkare-

sällskapet. — Bidrag till utredande af de s. k. anemiska bilj
frekvens och diagnostiska värde inom ynglingåldern af Dr A. D. K
BERG. Stockholm 1865. Gåfva af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med
dagen den 3 till och med Lördagen den 9 Juni 1866:

Sjukligheten liksom föregående veckan ej betydlig. —

Variolæ hafva 38 fall samt af Scarlatina 6 fall förekommit

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 12 läkare):

Cholera	1.	Neuralgia	4.	Peritonitis	1.
Dysenteria	1.	Conjunctivitis	11.	Icterus	1.
Diarrhoea	18.	Otitis	1.	Rheumatismus acutus	1.
Febris intermittens	5.	Ang. tons. & faucium	18.	Erysipelas	1.
Angina parotidea	1.	Laryngo-tracheitis	11.	Erythema nodosum	1.
Variolæ. Varioloides	2.	Bronch. Cat. bronch.	47.	Urticaria	2.
Scarlatina	3.	Bronchitis capillaris	1.	Furunculus	1.
Morbilli	1.	Pneumonia	10.	Rheum. recens efebril.	2.
Syphilis	1.	Pleuritis	8.	Intoxicat. e cupr.	1.
Gonorrhoea	1.	Febris gastr. simplex	8.		
Meningitis cerebialis	1.	Colitis	1.	Summa	

2. A Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 9 Juni 223, hvaraf 132 på
ningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: rheumatismus acutus
pneumonia 2, febris intermittens 2, febris typhoides 1, delirium tremens
endocarditis 1, bronchitis capillaris 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 9 Juni 210, hvaraf
på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 6, gas
6, bronchitis 4, syphilis 3, gonorrhoea 2, variolæ 2, laryngo-tracheitis 2,
intermittens 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 9 Juni 180, hvaraf
157 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 19, pneumonia 3, deli
tremens 2, gastritis 2, febris typhoides 1, diarrhoea 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 9 Juni 62, hvaraf
50 invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, bronchitis 2, f
gastrica simplex 2, nephritis 2, scarlatina 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 7, conjunctivitis 3, bronchitis 2, b
chitis capillaris 2, nephritis 2, pneumonia 1, pleuritis 1, gastritis 1. — *Pe
niken*: bronchitis 8, diarrhoea 3, conjunctivitis 3, pleuritis 3, syphilis 2, p
monia 2, febris intermittens 1, febris gastrica simplex 1, colitis 1, icter
nephritis 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 9 Juni 56; inkomne under ve
conjunctivitis & keratitis 3, gastritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 20; helsotillståndet go

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 14; helsotillståndet

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 9 Juni 28; intet fall af akut
dom har under veckan förekommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 9 Juni
hvaraf 88 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 9 Juni 127, hvaraf
99 från staden och 28 från länet; inkomne: syphilis 20, gonorrhoea 5.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): brouchitis
diarrhoea 17, variolæ 15, pneumonia 12, febris gastrica simplex 8, febris in
mittens 7, rheumatismus acutus 5, ophthalmia 4, scarlatina 2, meningitis ce
bralis 2, gastricismus 2, angina membranacea 1, dysenteria 1, varicella 1,
plexia cerebri 1, icterus 1, erysipelas 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhoea 1, rheumatismus 1, erysipelas 1.

Norra Korrektions-inrättningen: conjunctivitis 1, rheumatismus 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 10 till och med Lördagen den 16 Juni 1866:

Sjukligheten ej betydlig. — Af Variolæ hafva 24 fall samt Scarlatina 2 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 15 läkare):

na membranacea	1. Otitis	5. Metritis	3.
erina	2. Ang. tons. & faucium	24. Rheumatismus acutus	5.
rhoea	20. Laryngo-tracheitis	7. Erysipelas	1.
na intermittens	8. Bronch. Cat. bronch.	41. Urticaria	3.
na parotidea	1. Bronchitis capillaris	1. Zona	1.
blæ. Varioloides	5. Pneumonia	15. Furunculus	1.
cellæ	3. Pleuritis	3. Carbunculus	1.
latina	1. Febris gastr. simplex	10. Rheum. recens efebril.	1.
rium tremens	2. Gastritis. Enteritis	3. Febricula	1.
tilis	8. Typhlit. & Perityphl.	1.	
orrhoea	3. Peritonitis	3.	
unctivitis	7. Icterus	1.	
		Summa	187.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: inkomne under veckan: rheumatismus acutus 4, pneumonia 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, pleuritis 1, erysipelas 1, ma acut. 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 16 Juni 166, hvaraf 82 afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 2, pneumonia liarrhoea 1, febris intermittens 1, gonorrhoea 1, conjunctivitis 1, bronchitis febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 16 Juni 183, hvaraf 158 ärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 14, febris typhoides 2, delirium tremens 2, bronchitis 2, diarrhoea 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, gastris 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 16 Juni 67, hvaraf invärtes sjuke; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 4, pneumonia 3, diphtheria 1, diarrhoea 1, scarlatina 1, delirium tremens 1, bronchitis 1, pleuritis 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 5, bronchitis 3, gastritis 2, nephritis 2, bronchitis capillaris 1, pleuritis 1, urticaria 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 6, bronchitis 6, conjunctivitis 3, gastritis 2, angina membranacea 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 16 Juni 52; inkomne under veckan: gastritis 3, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 20; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 9; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 16 Juni 32; inkomne under veckan: febris intermittens 1, bronchitis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 16 Juni 178, hvaraf 118 män och 91 qvinnor.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 16 Juni 118, hvaraf 118 från staden och 27 från länet; inkomne: syphilis 17, gonorrhoea 4.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 22, variolæ 10, diarrhoea 10, pneumonia 9, rheumatismus acutus 7, febris intermittens 5, erysipelas 5, gastrismus 4, febris gastrica simplex 4, angina tonsillaris 3, meningitis cerebialis 2, ophthalmia 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, scarlatina 1, neuralgia 1, otitis 1, gastritis 1, peritonitis 1, cystitis 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhoea 1, febris intermittens 1, delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 3, bronchitis 2, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1.

= Hr MALMSTEN lemnade en kort relation om den fest, som den 14 dennes, 25:te årsdagen af doctorspromotion i Upsala 1841, firades på Laxå bruk i Nerike, dit bruksherrnen Dr VICTOR CASSEL gästfritt inbjudit sina f. d. promotionskamrater.

Minnesfesten bevistades af följande medicinæ doctores: MALMSTEN, P. R. LUNDBERG, HÖSTMAN och KEYSER från Stockholm, BAGGE från Sundsvall, THOLLANDER från Söderhamn, BERG från Gefle, PALMGREN från Norrtelge, ZETTERSTRAN från Malmköping, BERGMANSSON från Arboga, HVITPULT från Linköping, LANGELL från Göteborg, HÖRLIN från Marstrand, GELLERSTEDT från Lund, VIRGIN från Landskrona, HELLMAN från Carlskrona, DANIELSSON från Eksjö och SUNESON från Grenna.

Med de samtidigt inträffande båda snälltågen anlände nämnde Hrr till Laxå station, belägen helt nära intill bruksherrnsällskapet förstärkt genom en inbjuden Upsalaqvartett begaf sig till der festmiddag intogs. — Första skålen, en välkomstskål, som uttolkade dagens betydelse, föreslogs af värden och åtföljdes af följande verser författade af skalden NYBOM, som 67 år sedan äfverlevadt vid promotionen:

— — — — —
Mensklighetens väl, vänskap, ins
Är det valspråk, som ur våra hjer

Det var i dag och för fem lustrer sedan —
Vi voro unga då, nu gamla redan,
Och mången bror hem före oss re'n gått
Och hägrar för vår syn, ett minne blott.
Då, denna dag, vid helga hymners ljud,
Ett ädelt tåg, ur stängda lärosalen
Vi gingo upp i ljusa katedralen
Att böja våra hjessor ned för Gud,
Mottaga mästerbrevet, eden svära
Att våra lif, vårt allt, till offer bära
Åt mensklighetens tjänst och Gud till ära.
Fram öfver oss en mäktig stämma dånar:
Det är som åkslag genom hjertat gå,
När *Hvassers* röst Guds egen stämma lånar,
Allt medan tårar i hans öga stå.
När till apostlakallet han oss viger,
Till strid mot qvalen och förgängelsen,
Då är det, som en engel nederstiger
Och andas eld på oss från himmelen.
I denna stund vi visste våra öden:
Vi skulle gå från templet ut mot döden
Och ansigte mot ansigte nu stå,
Med konstens, med vår kärleks hela glöd,
Som lifvets, frälsningens och tröstens vakter,

Mot dessa allvarsamma, dystra makter,
Som heta qual och sorg och nöd och död.

Vi kämpat ha till blods, vi ofta vridit
Den dystra glafven utur dödens hand;
Vår konst, vår kärlek dröjt hos dem som lidit;
Vi återknutit många, ljufva band;
Så mången gång med återhållna tårar
Vi sutit ha vid vaggor som vid bårar;
Och mången mor, som upp emot oss såg
Med bön och smärta i halfslocknadt öga,
Med vingen, redan lyftad mot det höga,
Sig återgifven utaf konsten såg
Åt jessa små, som omkring bädden lekte
Och moderskindens hvita liljor smekte.
Dock, det var Du, blott *Du*, vår starkhets Gud,
Som genom oss fört ut Din kärleks bud;
Derför i dag vårt varma själsförbund,
Som vårdar rosorna på lifvets grund,
I ödmjuk tack och bön för Dig neddigñar
Och läkarns sköna konst och kall välsignar.

Det är i dag vår Silfverbröllopsfest,
Den vi med vetenskapen glada fira.
Och sel i festen träder in en gäst,
Som vill vår fröjd med heligt allvar sira^{*)}.
Det är *Promotor*, lärarn utan like,
Från dödens kommen, nej, från *lifvets* rike:
Det hufvud, som så mycken vishet tänkte,
Det hjerta, der så mycken kärlek slog,
Hvars alla ord, solstrålar lika, blänkte,
Som lefver, lefver *dubbelt*, se'n han dog:
Osynlig är han när oss denna stund
Att än en gång välsigna vårt förbund. —
Vår *Hvasser*, Du vår stolthet och vår ära,
Vår föresyn i både lif och lära,
Du himmelske, du höge hedersgäst,
Välkommen på vår silfverbröllopsfest!

Helt säkert äfven mången annan gäst,
Som delat våra segrar, våra strider,
En vänlig skugga här nu bland oss skrider
Och ler och glädes åt vår sköna fest. —
I femton, älskade, nu döde, bröder!
Om i Er himmel än en känsla glöder
För hvad på jorden hjertat varmast brann,
För hvad af vänskaps tro det fann och vann,
Då veta vi: i älskligt sammandrag
Här mötas jord och himmel *denna* dag.

^{*)} Vid dessa ord föll ett täckelse, som höljt Hvassers porträtt.

Sedan följde, omvexlande med kvartetten, tal och skålar; blanda andra till kamraterna på vers af Dr Bergmansson; af primus Dr i Gellerstedt för Promotor Israel Hvasers minne, med verser af Dr Virgin, som äfven författat ett versifieradt föredrag öfver de hädangångne promotionskamraterna; ultimus, Professor Malmsten talade för qvinnan, hvilken skål åtföljdes af verser af Jolin, skål för värden äfven tolkad på vers m. m.

Aftonen tillbragtes med gladt glam i det gröna. Ett af Dr Virgin uppläst poem, skildrande promotionsdagen, helsades särskildt med mycken glädje.

Festen, som gynnades af ett herrligt väder, skall kvarlemnna ett varaktigt minne hos alla, som bevistade detta högtidliga och glada återupplifvande af den *sista* Medicinæ Doctorspromotionen i Upsala.

= Frågan om *ändamålsenligheten af karantäner mot Cholera* upptogs såsom diskussionsämne af ordföranden, som efter en kort framställning af de åtgärder mot choleras införande, hvilka enligt K. Kung. den 30 Dec. 1857 i vårt land äro medgifna, till en jemförelse äfven skildrade Norges och Englands författningar i detta hänseende.

Lagen om karantänsväsendet i Norge af 1848 innehöll att fartyg, som komma från något ställe i Europa på denna sidar Cap Finisterre, der cholera utbrutit, eller haft någon samfärdsel med cholerasmittade fartyg, kunde åläggas observationskarantän af olika långvarighet. 1849 fastställdes observationskarantänen till 5—8 dygn. 1855 upphäfdes all cholerakarantän i Norge, så framt ej vid framkomsten till norsk hamn någon sjuk eller död i cholera funnes ombord, i hvilket fall karantänslag skulle hissas och karantänen räcka i 8 dygn. Hufvudskälen till denna förändring angåfvos vara dels åsigten att cholerasjukdomens utbredning som epidemi väsentligen berodde på en epidemisk konstitution, utan hvilken sjukdomen ej får någon betydligare utbredning och hvilken constitutio epidemica är i stånd att uppväcka en epidemi; samt dels omöjligheten att på Norges vidsträckta kust tillämpa karantänslagarna, hvilka ofta blefvo eluderade. Då choleran, efter att under flera år ej ha visat sig i Europa, förlidet år åter utbröt i Syrien och Egypten och derifrån utbredde sig öfver medelhafsländerna, började Departementet för det Inre åter att öfverlägga angående karantänbestämmelserna. Andra åsichter om sjukdomens smittbarhet hade under tiden gjort sig gällande. Många ansågo att smittan kunde emanera ej allenast från sjuke, som ledo af utbildad cholera, utan äfven från de lindrigare formerna cholera och choleradiarré.

och att deri låge förklaringen till att man i många tillfällen icke kunde utfinna huru öfverförandet af smittämnet tillgått och att alltså karantänen, som, endast fästade sig vid den utbildade örmen, så ofta visat sig overksam. Härtill kom att erfarenheten från sednaste epidemien bestämdt påvisade att utgångspunkterna för sjukdomens utbredande voro från smittad ort ankomna fartyg, isynnerhet passagerare-ångbåtar, i motsats till de örr uppträdande stora epidemierna i Europa, hvilka i riktning från öster till vester närmade sig vår verldsdel från sitt ursprungliga tillhåll i Asien och följde de stora kommunikationslinierna landvägen genom Ryssland.

Frågan om lämpligheten af förändringar i karantänsbestämmelserna mot cholera väcktes tillika af Christiansands karantänskommission och underställdes det »Norske medicinske Selskab i Christiania» som dock enligt hvad Norsk Magazin for Lægevidenskab 19 Bindes pp. 1107—1129 utvisa, uttalade sig för föreskrifterna i ofvananfönda 1855 års Kongl. resolution.

Då emellertid sjukdomen, efter att under sistlidna vinter hafva uppträdt på åtskilliga orter i nordvestra Frankrike under våren utbredde sig till hamnar i Holland och England, med hvilka Norge står i liflig handelsförbindelse, upptogs ånyo i ofvannämde medicinska Sällskap diskussion om det önskliga i att kunna underkasta alla ankommande misstänkta fartyg en visitation och att införa en isolering af de sjuka, istället för den *stränga* karantänen, som omöjliggör en pålitlig visitation af fartygen och ombord varande personer, emedan den läkare, som går ombord, egentligen äfven skulle undergå karantän med fartyget och dess besättning. Departementets expeditionschef för medicinalväsendet framlade derefter ett af honom utarbetadt förslag till nya karantänsbestämmelser, åsyftande att med upphäfvande af den nuvarande 8 dygns karantänen, införa undersökning genom karantänskommissionerna af alla misstänkta fartyg, och en ändamålsenlig afsöndring, vare sig ombord eller i land, af de sjuke, som kunde anses för cholera misstänkta, under det att ombordvarande friska fritt fingo gå i land samt att för öfrigt observationstiden af manskap och passagerare, hörande till misstänkta fartyg, skulle nedsättas till 5 dygn. Under diskussionen härom yttrades visserligen åtskilliga tvifvel om den direkta nytta, som vissa af de förekommande föreskrifterna kunde medföra, men, på några få undantag när, ansågo dock alla, som yttrade sig, att förslaget vore väl motiveradt.

Följden här af blef Den norske Regerings Indstilling 23 Maj 1866, som föranledde Plakatet angående Qvaransbestemmelser mod Cholera; gifvet Stockholms Slot den 4de 1866 och af följande lydelse:

Vi CARL, af Guds Naade Konge til Norge og Sveriges Gothers og Venders; Gjøre vitterligt: I Henhold til § 14 om Qvarantainevæsenet af 12te Juli 1848 fastsættes følgende Qvarantaine-Bestemmelser med Hensyn til den ondartede (as) Cholera:

§ 1.

Paa Fartøi, som fra Udlandet ankommer her til Riget, heises Qvarantaineflag

a) hvis det kommer fra udenlandsk cholerasmittet Sted, det paa Reisen har havt Samqvem med saadant Sted eller Fartøi med Cholerasyg ombord, eller

b) hvis det har Syg ombord, og dennes Sygdom kan be- at være eller at ville blive Cholera, eller

c) hvis det under Reisen har havt eller ved Ankomst ombord nogen Syg eller Død, hvis Sygdom skjønnes at være at have været Cholera.

I samtlige disse Tilfælde er Samqvem med Land forbudt, Fartøiet ved Qvarantainecommission er bleven undersøgt.

§ 2.

Fartøi, som er i noget af de fornævnte Tilfælde, skal — med ombordværende Mandskab og Passagerer — ved Ankomst norsk Havn, hvor Qvarantainecommission findes, saasnart skee underkastes Undersøgelse af denne, saavidt muligt ved dens kyndige Medlem eller ved en anden dertil af Commissionen be- diget Læge.

§ 3.

Findes ved denne Undersøgelse Cholerasyg eller derfor mis- Syg ombord, skal saadan Syg holdes behørig afsondret enten om Qvarantainecommissionen dertil kan anvise passende og is- Locale, eller ombord paa saadan Maade, som Qvarantainecom- sionen bestemmer.

Findes nogen af Cholera Død ombord, skal den Døde beg- paa saadan Maade, som Qvarantainecommissionen til Forebyg- af Sygdommens Udbredelse bestemmer.

§ 4.

Har udtalt Cholera-tilfælde vñst sig ombord, kan Qvarant- commissionen bestemme, at Fartøiet og samtlige ombordvær- Personer skulle holdes afsondrede i indtil 5 Døgn, efterat den 5 omhandlede Renselse har fundet Sted.

I modsat Fald have de ombordværende Friske Tilladelse t- forlade Skibet, efterat Undersøgelsen er tilendebragt.

§ 5.

Naar de af Cholera Døde, de deraf angrebne eller derfor misenkte Syge ere bragte fraborde, eller — forsaavidt nogen saadan yg bliver ombord — naar han er bleven frisk, skulle de af dem enyttede Klæder, Rum og andre Gjenstande renses (see §§ 54 og 5 af Qvarantainereglementet af 10de Februar 1849).

Medens Syg eller Død er ombord, og indtil Renselsen er udført, skal Fartøiet ligge under Qvarantaineflag og, efterat de Friske maatte være bragte fraborde, ikke have andet Samqvem med Land eller med andre Fartøier, end Qvarantainecommissionen tillader, dog saa, at det ikke derved hindres i — under Iagttagelse af de Forsigtighedsregler, som af Qvarantainecommissionen maatte foreskrives — at udosse de Gjenstande, hvoraf dets Ladning bestaaer, eller i at indtage ny Ladning.

§ 6.

For Fartøi, som har examineret Læge ombord, bortfalder den § 2 omhandlede Undersøgelse, naar Lægen for Qvarantainecommissionen afgiver Erklæring om, at der ombord ikke er eller har været nogen af Cholera Død eller Syg eller derfor Mistænkt.

§ 7.

For den i § 2 nævnte Undersøgelse erhoder Lægen 1 Spd. for indtil hver 10 Personer, som findes ombord og af ham undersøges; Qvarantainecommissionens søkyndige Medlem erhoder for hvert Fartøi, i hvis Undersøgelse han deeltager, 60 Skilling.

§ 8.

De hidtil gjældende, særligt for Cholera givne Qvarantainebestemmelser, saavel som enhver ældre Bestemmelse, der maatte stride mod denne Plakats Indhold, ophæves.

Hvorefter Vedkommende sig underdanigst have at rette.

Hufvudsakliga innehållet af den i Privy Council beslutade föreskrift rörande cholera karantäner, som f. n., sedan den 7 Maj 1866, är gällande i England är följande:

Fartyg, som anlända till engelsk hamn med cholera ombord, äga ej utan lokalauktoriteternas medgifvande rätt till någon slags kommunikation med land under en tid af 3 dygn efter ankomsten.

Lokalauktoriteterna skola så snart som möjligt genom läkare låta undersöka alla ombord på dylikt fartyg varande personer och skola lemna dem, som af läkaren förklarats fria från sjukdomen, tillåtelse att genast gå i land.

De personer, som deremot af läkaren anses angripna af cholera-symtomer, skola, ifall deras tillstånd det medgifver, föras till det sjukhus, som till sådant ändamål af ställets auktoriteter blifvit utsedt och eger dit anländ person ej tillåtelse att lemna sjukhuset, förrän han af läkare förklarats fri från sjukdomen.

Skulle någon hafva afidit ombord på fartyget, skall kroppen föras ut till sjös och sänkas i hafvet, belastad med lämplig tyngd, för att hindra dess uppflytande.

Persedlar och sängkläder, tillhörande personer, som afidit eller haft choleraanfall under resan, vare sig i främmande hamn, eller kort innan de gått ombord eller under vägen, skola desinficieras, eller om det pröfvas nödigt förstöras, under tillsyn af en tulltjensteman.

Sundhetsnämnden i den ort dit fartyget anländt eger att låta utföra ofvannämnde föreskrifter. Finnes ej en dylik nämnd, eger stadsnämnden att dermed taga befattning.

Hr CARLSON meddelade de mått och steg, som Stockholms sundhetsnämnd vidtagit, för att om möjligt förhindra införandet från främmande ort af cholerasmitta, hufvudsakligen bestående deri att en kronan tillhörig byggnad å Rindön nära Waxholm upplåtits till sjukhus och att från misstänkt ort anlände fartyg derutanför anprejas, då en vid sjukhuset anställd läkare enligt bestämda instruktioner eger att göra undersökning ombord samt till sjukhuset införa af cholera angripna personer. — Persedlar och sängkläder desinficieras genom rökning eller med en lösning af 4 ort carbolsyra på en kanna vatten. — Inom Stockholm ha äfven vissa mått och steg blifvit vidtagna för att möta en börjande epidemi; i *N* 74 Hornsgatan finnes 100 sängar att disponera, provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg kan på en dag omrangeras för cholerasjukvård, Clara fattighuslokal är äfven med det snaraste för sådant ändamål att tillgå; läkare äro vidtalade; persedlar för 600 sängar finnas färdiga i början af Juli månad och vidare komplettering bör utan svårighet kunna verkställas. Ordningsmännen inom kvarteren hafva beredvilligt åtagit sig att vara tillsyningsmän öfver snyggheten inom sina distrikt och vattenledningen skall 3 gånger dagligen spola rännstenarne m. m.

Hr MALMSTEN tackade ordföranden för framställandet af det vigtiga diskussionsämnet. — För egen del ansåg Hr M. att, ehuru cholera är en infektionssjukdom, som kan liksom Typhus blifva smittosam, densamma dock för att blifva epidemi vanlig, i förening med dåliga hygieniska förhållanden, erfordrar en viss constitutio epidemica. Erfarenheten har tillräckligt visat att karantänerna snarare äro plantskolor för smitta, än skydd deremot, och det under sednare tiden allt mera konstaterade factum, att personer, behäftade med lindriga former af sjukdomen, såsom choleradiarré, likväl kunna sprida densamma, talar ensamt för sig tillräckligt mot alla karantäner. Hr M.

erinrade vidare om PETTENKOFER's rön och forskningar. — En karantänsläkare förd ombord på ett fartyg, anländt från smittad ort, underkastar visserligen alla passagerare en flyktig granskning, men kan dock svårligen uppsåra *dem*, som lida af sjukdomens prodromer, och som således kunna medföra smitta. Karantänerna äro redan tillfölje häraf opraktiska institutioner. — Vidare ansåg Hr M. förfarandet att instänga och kvarhålla personer på ett aflägsse beläget cholerasjukhus, *mot deras vilja* och under behandling af läkare, för hvilka de tilläfventyrs ej hysa något förtroende, kunna med skäl anses som ett våld mot den enskildes rätt, då nb. svårligen till stöd härför kan åberopas, att det allmänna bästa derigenom skyddas. Den som kan omsorgsfullt vårdas i sitt hem bör väl också ega rättighet dertill. För obe-medlade personer, som ej kunna erhålla skötsel på annat sätt, kan visserligen denna utväg med fog tillgripas, men likväl återstår alltid det odiösa i att på sådant sätt och vid sådana tillfällen göra skillnad på personer af olika förmögenhetsvilkor. Att då fartyg anlända med cholerasjuka ombord, emottaga dem, som ej ega vård på annat sätt, på ett cholerasjukhus och derefter rena fartyget vore säkerligen det ändamålsenligaste med afseende på prophylaxis. Bästa preventimedlet, långt viktigare än karantänerna, är vidtagandet af hygieniska åtgärder inom städerna. Att gatorna spolas är alltid en god sak, men gårdarne, som oftast äro ändå smutsigare och mera vanskötta, bibehålla vanligen sitt gamla skick med stinkande dynglårar och afträden. Sämst lottad torde härstädes den egentliga staden vara, der afträdena ofta äro belägna på vindarne, vägg i vägg med hyresgästernas bostäder, samt under varma somrar sprida stank och osundhet. Desinfektionsmedel borde här alltid finnas att tillgå. — Vigtigast torde dock vara att utfinna något sätt att skaffa den fattigaste klassen sund och tillräcklig föda. Bränvinet är hos dem surrogat för både mat och dryck och sjukdomen räknar tillfölje häraf i denna klass sina talrikaste offer.

Hr THOLANDER yttrade sig i hufvudsak öfverensstämmande med Hr Malmsten och framställde i öfrigt åtskilliga under föregående epidemier i Sverige och utlandet iakttagna facta.

Hr GRÄHS hade sedan länge varit af den åsigten, att cholera vore en infekterande sjukdom (infections-disease), och att epidemisk inflytelse vore vilkoret för dess uppträdande som epidemi, samt ansåg i likhet med Hr Malmsten, karantänerna i allmänhet vara en absurditet.

Den af Hr Carlson omtalade, af Stockholms kommun ordnade observationskarantän på Rindö, afsåg förnämliga fartyg ankommande cholerasjukens separerande och vård, kunde således tolereras, helst den icke vållade hinder för friska personers fortkomst. Att den som preventiemedel skulle vara af gagn, derom hade Hr G. ej gjort sig någon förhoppning, ehuru han till sin förvåning funnit, att dylika observationskarantäner under de sista åren blifvit inrättade i åtskilliga länder äfven i England, och synes hafva tillvunnit sig beförtrouades förtroende.

= I sammanhang med frågan angående choleran fäst på Hr THOLANDER uppmärksamheten derpå att Sällskapet, i likhet med hvad tillförne skett, då choleraepidemi befarades, beordrade några af sina medlemmar att utarbete en *underrättelse för allmänheten om cholerasjukdomens kännetecken, skyddsmedel mot densamma för friska samt om de läkemedel som böra användas för sjuka, intilldess läkare hinna ankomma eller då läkare ej finnes att tillgå.*

Hr GRÄHS meddelade att han af Sundhetsnämnden reder erhållit uppdrag att för ordningsmännen och allmänheten i Stockholm författa en sådan uppsats, hvilket dock vore utan ändamål, ifall Sällskapet, för svenska allmänheten, utgafve en dylik underrättelse.

Efter af ordföranden framställd proposition utsågos Sällskapet Hr Grähs, MALMSTEN och Tholander att uppgöra förslag till en förbättrad upplaga af Sällskapets förut meddelade underrättelser för allmänheten om choleras igenkännande och behandling, hvilken uppsats i fall af behof frandeles skulle trycket befordras.

= Sekreteraren uppläste ett från Professor NYROP i Köpenhamn anländt *bref*, som han, jemte uppsatser och katalog öfver instrumenter och bandager tillsändt Hygieas redaktion. Flera af deri beskrifna artiklar exponeras för närvarande i Industriexpositionen och ville Professor Nyrop speciellt på de fästa svenska läkares, instrumentmakares och bandagisters uppmärksamhet.

= Sekreteraren meddelade slutligen att Sällskapets hederliga ledamot Dr REGNELL i Caldas i Brasilien afgifvit *förslag till stadgar* för den prisfond, som Dr Regnell redan till Sällskapet aflemnat och som han vore sinnad att ytterligare föröka till 10,000 rdr rmt. Denna fråga remitterades till Sällskapets komité.

Den 3 Juli.

Lifmedicus GRILL †. — Hr EDHOLM ansvarig redaktör för *Hygiea*. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Stadgar för REGNELLSKA priset. — Fistula stercorea i naveln. — Choleran. — Extra-sammankomst.

= Ordföranden tillkännagaf att Sällskapet förlorat en äldre, aktad ledamot, nemligen förste Bataljonsläkaren vid Andra Lifgardet, Lifmedicus, R. N. o. W. O., Dr JOHAN DANIEL GRILL, som den 20 Juni afdöd i lungtuberkulos, 61 år gammal, efter längre tids sjuklighet: Lifmedicus Grill egde under tidigare år en vidsträckt praktik inom hufvudstaden och förvärfvade sig genom sin skjicklighet och sin välvilja allmän aktning och tillgifvenhet. I Läkaresällskapets tidskrift var han under en lång följd af år en flitig medarbetare och dessutom allt sedan dess första utkommande tidskriftens ansvarige utgifvare.

= Då tidskriften *Hygiea* genom Dr GRILLS bortgång nu var i saknad af *ansvarig redaktör*, uppdrog Sällskapet åt hufvudredaktören Hr EDHOLM att, på ort och ställe som vederbör, uttaga tillståndsbevis såsom ansvarig utgifvare, hvilket uppdrag Hr E. äfven emottog.

= Ordföranden helsade Regementsläkaren vid Lifregementets Husarkorps, Dr N. C. ÖHRBOM i Sällskapet välkommen.

= Till *biblioteket* anmälde:

Næringsmiddel for Pattebørn af JUSTUS v. LIEBIG. Oversat af F. HOFFMEYER. Kjøbenhavn 1866. Gåfva af författaren. — Handlinger i det Norske medicinske Selskab i 1865. Christiania 1866. Gåfva af Professor FAYE. — Redogörelse för sjukvården och ekonomien inom Kongl. Serafimerhusarettet under år 1865. Stockholm 1866. Gåfva af Professor SANTESSON. — Redogörelse för sjukvården å rikets samtliga austalter för sinnessjukas behandling under år 1864 af Dr M. HUSS Generaldirektör för nämde anstalter. Stockholm 1866. Gåfva af författaren. — Bidrag till Sveriges officiella Statistik. A) Befolkningsstatistik. Ny följd 6. Statistiska Centralbyråns underdåniga berättelse för året 1864. Stockholm 1866. Gåfva från Statistiska byrån.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 17 till och med Lördagen den 23 Juni 1866:

Sjukligheten obetydlig. — Af Variolæ hafva 26 fall, samt af Scarlatina 4 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 13 läkare):

Febris typhoides	1.	Syphilis	3.	Peritonitis
Diphtheria	1.	Gonorrhœa	1.	Metritis
Infuensa	1.	Neuralgia	1.	Rheumatismus acutus
Cholera	1.	Conjunctivitis	2.	Erysipelas
Dysenteria	4.	Ang. tons. & faucium	22.	Erythema nodosum
Diarrhœa	18.	Laryngo-tracheitis	1.	Urticaria
Febris intermittens ..	6.	Bronch. Cat. bronch.	31.	Furunculus
Angina parotidea ..	1.	Pneumonia	4.	Febricula
Variolæ. Varioloides ..	6.	Pleuritis	3.	Rheum. recens efebril. ..
Varicellæ	3.	Febris gastr. simplex ..	9.	
Scarlatina	3.	Gastritis. Enteritis ..	5.	Summa
Morbilli	1.	Colitis	1.	
Intoxicatio ex acidis. ..	1.	Typhlit. & Perityphl. ..	2.	

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 23 Juni 196, hvaraf 112 på delningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 2, pleuritis febris typhoides 1, meningitis cerebialis 1, febris intermittens 1, triamus tympanicus 1, icterus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 23 Juni 173, hvaraf på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 7, pneumonia 3, bronchitis 2, gonorrhœa 1, conjunctivitis 1, febris gastrica simplex 1, gastritis 1, furunculus 1, carbunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 23 Juni 148, hvaraf 123 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 20, syphilis 2, febris typhoides 1, pneumonia 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 23 Juni 53, hvaraf 41 invärtes sjuke; inkomne under veckan: delirium tremens 2, peritonitis 1, otitis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhœa 4, syphilis 2, conjunctivitis 2, diphtheria 1, scarlatina 1, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1, pleuritis 1, nephritis 1. På *Polikliniken*: diarrhœa 4, conjunctivitis 4, pertussis 1, scarlatina 1, otitis 1, bronchitis 1, colitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 23 Juni 46; inkomne under veckan: enteritis 2, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: helsotillståndet mindre godt; febris pueralis 1, endometritis 1, parametritis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 23 Juni 27; inkomne under veckan: febris intermittens 1, bronchitis 1, pneumonia 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 23 Juni 179, hvaraf 87 mankön och 92 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 23 Juni 125, hvaraf 96 från staden och 29 från länet; inkomne: syphilis 21, gonorrhœa 3.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 24 till och med Lördagen den 30 Juni 1866:

Sjukligheten liksom föregående veckan obetydlig. — Variolæ hafva 53 fall samt af Scarlatina 1 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 15 läkare):

Febris typhoides.....	2	Apoplexia cerebri ...	1	Peritonitis	1.
Diphtheria.....	6.	Neuralgia	2.	Nephritis	1.
Influenza.....	1.	Conjunctivitis	4.	Metritis	1.
Pertussis	6.	Otitis	3.	Rheumatismus acutus	1.
Cholera nostras.....	2.	Ang. tons. & faucium	17.	Erysipelas	2.
Cholera.....	4.	Thrombosis. Embolia	1.	Erythema nodosum..	4.
Dysenteria	18.	Laryngo-tracheitis ..	6.	Urticaria	1.
Diarrhoea	9.	Bronch. Cat. bronch.	15.	Furunculus	2.
Febris intermittens..	2.	Pneumonia	8.	Stomatitis ulcerosa ..	1.
Angina parotidea ..	1.	Pleuritis	4.	Rheum. recens efebril.	2.
Variolæ. Varioloides	1.	Febris gastr. simplex	9.	Catarrhus intestinalis	1.
Varicellæ.....	2.	Gastritis. Enteritis ..	5.		
Syphilis	5.	Colitis	1.		
Gonorrhoea	5.	Typhlit. & Perityphl.	1.		
				Summa	148.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 30 Juni 206, hvaraf 117 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 6, febris typhoides 3, diarrhoea 2, delirium tremens 1, erythema nodosum 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 30 Juni 167; inkomne under veckan: syphilis 6, gonorrhoea 6, cholera 3, pneumonia 3, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, bronchitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 30 Juni 143, hvaraf 128 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 14, diarrhoea 4, febris typhoides 2, delirium tremens 2, febris gastrica simplex 2, febris intermittens 1, pneumonia 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 30 Juni 50, hvaraf 40 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 3, bronchitis 2, pericarditis 1, gastritis 1, colitis 1, peritonitis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 5, diarrhoea 3, conjunctivitis 2, urticaria 2, syphilis 1, otitis 1, bronchitis capillaris 1, pleuritis 1, furunculus 1, erysipelas 1. — *Polikliniken*: bronchitis 11, diarrhoea 6, conjunctivitis 4, pneumonia 3, pleuritis 3, syphilis 2, gastro-enteritis 2, rheumatismus acutus 2, otitis 1, laryngo-tracheitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 30 Juni 49; inkomne under veckan: conjunctivitis & keratitis 1, febris gastrica simplex 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: parametritis 1, endometritis 1; helsotillståndet tillfredsställande.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 30 Juni 29; inkomne under veckan: pneumonia 1, febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 30 Juni 179, hvaraf 87 mankön och 92 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 30 Juni 146, hvaraf 121 från staden och 25 från länet.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 63, diarrhoea 47, variolæ 38, rheumatismus 28, pneumonia 20, febris gastrica simplex 17, ophthalmia 9, gastritis 9, febris intermittens 8, syphilis 8, erysipelas 7, angina tonsillaris 6, gastricismus 5, febris typhoides 4, metritis 4, pertussis 1, cholera nostras 1, scarlatina 1, delirium tremens 1, meningitis cerebialis 1, laryngitis 1, pleuritis 1, nephritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhoea 2, delirium tremens 2, syphilis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 4.

= Uppläste sekreteraren följande justerade § ur dagens komitéprotokoll:

Efter tagen kännedom af Dr REGNELLS *gåfvobref*, *förslag till Reglemente för en prisfond*, fattade komiterade beslut att antagandet af ofvannämde stadgar i dess helhet komitén hos Sällskapet skulle tillstyrkas.

Originalhandlingen, som af sekreteraren upplästes, följande lydelse:

Gåfvobref med förslag till stadgar för en prisfond.

§ 1. Till Svenska Läkaresällskapet skänker jag ge detta mitt öppna gåfvobref en summa stor Tio tusen Rdr (inberäknade likväl häruti de sju tusen ett hundra s. m., hv redan blifvit till Sällskapet å mina vägnar öfverlemnade, att derigenom bilda en fond, hvars ränteafkastningar, enligt i följande paragrafer gjorda bestämningar, skola användas till, att med pris belöna till Sällskapet af svenska författ inlemnade afhandlingar öfver ämnen tillhörande det medicinska forskningsområdet.

§ 2. Den sålunda bildade fonden, som i Sällskapets räkenskaper skall hafva sitt särskildta konto, förvaltas af Sällskapets komité, som eger att fondens medel på det fördelade gaste sätt fruktbargöra. Sällskapets Skattmästare uppbär fondens inkomster, besörjer dess utgifter och redovisar årligen derför. De förda räkenskaperna, afslutade med den 30 September hv år, revideras af de för Sällskapets räkenskaper i allmänhet utsedde revisorer.

§ 3. Hvert fjerde år utdelas fyra års ränta af den fond, såsom prisbelöning för sådan afhandling, som efter de i §§ 8 och 11 föreskrifna pröfning finnes deraf förtjent. Räntan beräknas efter fem för hundra å det kapital, hvartill fonden stigtit vid slutet af det räkenskapsår, som närmast föregår högtidsdag, då prisämne för hvarje täfvingstermin bestämmes samt utan ränta på räntorne. Skulle en högre ränta än för hundra kunna erhållas å fondens tillgångar, så läggas härigenom uppkomne räntebesparingarne, äfvensom räntan på räntor, till kapitalet, hvarigenom såväl detta som priset vid sånolikt fallande penningvärde småningom kommer att ökas. Dessa räntebesparingar må dock, om Sällskapet så för godfinner, de utgifter bestridas, som enligt §§ 8 och 11 samt andra kunna vara af nöden för kringvändandet af täfvingsskrifter samt kungörandet af täfvingsterminerna och prisämnen. Några andra utgifter och kostnader, än de nu nämnda, må prisfond

vidkännas och således den lemnade grundfonden under intet likor förminskas.

§ 4. Före den 1 September 1866 och sedermera före samma dag hvar tjerde följande år står det hvar och en af Svenska Läkaresällskapets ledamöter öppet att till Sällskapets komité ingifva förslag till prisämnen. Af sålunda väckta förslag, såsom ock af de förslag som af komiténs egna ledamöter lifva framställda, utväljer komitén och föreslår för Sällskapet på andra Tisdagen i September, det som synes komitén lämpigast, hvarjemte komitén till Sällskapets kännedom meddelar alla de öfriga förslagen. Med ledning häraf bestämmer Sällskapet vid samma sammankomst eller sednast på den nästföljande det ämne, hvars behandling Sällskapet företrädesvis önskar måtte blifva föremål för täflan.

§ 5. På årets högtidsdag tillkännagifver Sällskapets ordförande offentligen det bestämda prisämnet, täflingstiden och prisets storlek, beräknad efter de i § 3 angifne grunder, samt tillika att medicinska afhandlingar öfver af författarne sjelfva valda ämnen kunna, jemte sådana öfver det af Läkaresällskapet bestämda, och med fullkomligt lika rättigheter, inlemnas till täflan, inom den utsatta tiden.

§ 6. Hvilken svensk medborgare som helst, han vare Svenska Läkaresällskapets ledamot eller icke, eger att om priset täfla.

§ 7. Täflingskrift skall vara inlemnad till Sällskapets Sekreterare före November månads slut det år, som föregår det för prisets utdelning bestämda året, och skall alltid vara åtföljd af en förseglad sedel, innehållande antingen författarens namn eller ett motto. Dessa sedlar få icke brytas i annan händelse än att pris eller »mention honorable» tillerkännes den åtföljande skriftens författare.

§ 8. Så snart den i föregående § bestämda tiden för täflingskrifters inlemnande är förlupen, underrättar Sällskapets Sekreterare Decanerne för medicinska fakulteterna i Upsala och Lund samt Inspectorern för Carolinska institutet i Stockholm om de inlemnade skrifternas antal och de deruti afhandlade ämnen. Medicinska fakulteterna i Upsala och Lund samt Carolinska institutets Lärare-Collegium utvälja derefter hvar för sig bland de Professorer och Adjunkter, som tillhöra hvar och en af de respektive läroanstalterna, en Granskare för hvarje inlemnad täflingskrift, hvarvid dock en och samma person kan väljas till

granskare af flera skrifter. Före December månads utgåenderrättas Sällskapets Sekreterare om utgången af dess hvarrefter han, med behållande af namn- eller mottoesed ofördröjligen utsänder täfningsskrifterna att bland granskare cirkulera. Efter att såväl hvar för sig, som ock om möjligt i sammanträde, hafva granskat de dem tillställda skrifterna gifva de trenne granskarne af hvarje täfningsskrift antingen gemensamt eller hvar och en sitt särskildta motiverade och seglade utlåtande om täfningsskriftens värde och egenskaper samt förtjena pris eller ej, samt insända dem jemte de granskningsskrifterna, före slutet af nästföljande Juni månad till Sällskapets Sekreterare. Denne öfverlemne derefter oförtöfvadt såväl täfningsskrifterna som granskarnes utlåtanden till de af Läkaresällskapet på sätt § 10 föreskrifver utsedde prisdomare.

§ 9. Skulle emot den anhållan och förhoppning detsamma som jag härmed vågar framställa, vare sig någon af de medicinska fakulteterna i Upsala och Lund eller Carolinska institutets Lärare-Collegium vägra att åtaga sig den granskning af inkommande täfningsskrifter, som jag enligt föregående § önskar att få till dem öfverlemnade, så utväljer Läkaresällskapets komité bland Sällskapets ledamöter en eller flere granskare för hvar inlemnad täfningsskrift, allt efter som en eller flere af de korporationerna afsagt sig det lemnade uppdraget, så att nämligen hvarje täfningsskrift erhåller trenne granskare. Skulle någon af de på det i föregående eller denna paragraf stadfäst sätt utsedde granskare icke till den bestämda dagen hafva afgjort sitt åliggande, så utväljer Sällskapets komité så snart som möjligt någon af Sällskapets ledamöter att öfvertaga hans plats i fattning, och åligger det i så fall den nye granskaren att till en månad efter uppdragets erhållande hafva detsamma fullgjort.

§ 10. Efter afgifvet förslag af Sällskapets komité utväljer af Svenska Läkaresällskapet på dess andra sammankomst i månaden det år, på hvilket täfningsskrifter införsäntas, bland Sällskapets till ingen af de medicinska läroanstalterna i Stockholm, Upsala eller Lund hörande ledamöter, genom röstning med sedlar och med enkel pluralitet, trenne prisdomare, bör emellertid detta ärende vara allmänneligen tillkännagifvet i Stockholms mest lästa tidningar. Efter det dessa prisdomare äro utvalda utses Sällskapet på samma sätt två suppleanter. Prisdomarna kan vara boende så inom som utom Stockholm. Skulle prisdomare afsäga sig Sällskapets uppdrag eller genom gällande

Fall hindras att detsamma fullgöra, inträder då i hans ställe **ppleant** i den ordning han genom röstetal blifvit invald.

§ 11. Efter att såväl hvar för sig, som ock om möjligt i sammanträde hafva tagit del af granskarnes utlåtanden om de täflings skrifter, som af minst två granskare förklarats **verdiga** det omtäflade priset, tillkännagifva prisdomarne på Sällskapets andra Tisdagssammankomst i September skriftligen hvilken af dessa täflings skrifter de anse vara framför de öfriga förrent att med pris belönas och meddela i korthet hufvudmotiverna om detta sitt omdöme. Vid granskandet och bedömandet af täflings skrifterna får icke något afseende fästas derpå om de behandla det bestämda prisämnet eller icke. Skulle prisdomare vid deras öfverläggning med sitt val hafva fallit på hvar sin af rethne olika täflings skrifter, röste de i så fall först emellan två af dessa, samt sedan emellan den vinnande och den tredje. Täflings skrifter, som af två granskare ansetts förtjente af prisen icke tilldömas sådant, anmäles af prisdomarne för Sällskapet vid samma tillfälle, som den prisbelönta, till erhållande af »mention honorable». Skulle ibland de under en täflingstermin inlemnade skrifterna endast en hafva blifvit af minst två granskare förklarad värdig att med pris belönas, anmäle prisdomarne detsamma för Sällskapet till erhållande deraf. Skulle under någon täflingstermin antingen alls ingen täflings skrift hafva inkommit eller ingen, som af minst två granskare blifvit gillad, utvälja i så fall prisdomarne en bland de förut med »mention honorable» utmärkta täflings skrifterna och anmäle den till erhållande af pris. Saknas äfven sådan skrift, lägges priset för denna gång till kapitalet. Det af prisdomarne afgifna domslut intages i protokollet för dagen och såvida ej upplyst blifvit att någon af föreskrifterna i dessa stadgar blifvit förbisedd, stadfäster Sällskapet nämde domslut i den nästföljande sammankomsten.

§ 12. På Sällskapets offentliga årssammankomst tillkännagifves såväl hvilken insänd täflings skrift ansetts böra med pris belönas, som ock hvilken eller hvilka sådana ansetts böra med »mention honorable» utmärkas. Åt vid sammankomsten närvarande pristagare öfverlemnar Sällskapets ordförande priset; åt frånvarande tillsändes det med snaraste genom Sekreterarens försorg.

§ 13. Prisbelönt eller med »mention honorable» utmärkt täflings skrift tillhör Sällskapet och öfverlemnas till biblioteket.

Dock är författaren, sedan han sig dokumenterat, oförhindrad att deraf taga afskrift. Dylik skrift tryckes på Sällskapets kostnad i dess Handlingar, om Sällskapet så för godt funnit hvarvid likväl beslutet om skriftens tryckning eller icke vara fattadt inom tvenne månader efter högtidsdagen. Sålunda under tryckning varande skrift eger författaren rätt utom 25 afdrag, som kostnadsfritt till honom öfverlemnas sin bekostnad taga så många afdrag honom för godt syne. Tryckningen bör vara verkställd inom ett år efter skriftens belöning eller utmärkelse. I annat fall, eller om Sällskapet slutar att icke trycka dylik skrift, vare det författarens rätt att sjelf befordra den till trycket. — Insänd täfingskrift, hvarken blifvit belönad eller erhållit »mention honorable», lemnas till författaren, sedan han dokumenterat sig såsom såfall han det önskar. I annan händelse öfverlemnas de Sällskapets bibliotek.

§ 14. Af granskarnes utlåtanden ega endast prisdomen att taga del. De förvaras i Sällskapets archiv och få offentliggöras, utan särskild af deras författare dertill le tillåtelse.

§ 15. Efter den Sällskapets årshögtid, vid hvilken ämne tillkännagifves, offentliggöres ofördröjligen i en och af de allmänna tidningarne och i Sällskapets tidskrift, prisämnet som tiden för täfingssskrifters inlemnande samt storlek och de i §§ 5, 6, 7 och 13 derjemte bestämda förmåner och vilkor; och bör detta offentliggörande trenne gånger förnyas med sex månaders mellantid för hvarje gång.

§ 16. Afskrift af dessa stadgar tillställles genom Läkarsällskapets försorg medicinska fakulteterna i Upsala och samt Karolinska institutets Lärare-Collegium. Oberoende förut skedd vägran från någon af dem att åtaga sig det öfverlemnade granskningsuppdraget, förnyas af Läkarsällskapets sekreterare vid hvarje börjande granskningsperiod underrättad om täfingssskrifterna samt uppmaningen att utvälja granskning enligt föreskrifterna i § 8.

Till yttermera visso har jag detta med egen hand skrivit och i tillkallade vittnens närvaro undertecknat.

Cedade de Caldas (i Prov. Minas-Geraes af Brasilien),
26 Mars 1866.

Anders Fredric Regne

Testemunha que vi assignar Cleofano Pitaguar d'Ar, Barel formado en ciencias juridicas pela Academia de Olinda.

Testemunha que vi assignar o Pharmaceutico Manoel Pereira de Moraes.

Generaldirektör HUSS, som tillställt Läkaresällskapet of-nämnda handling, framförde på Dr Regnells vägnar hans önskan om utnämning till Sällskapets hedersledamot. — ågra smärre ändringar i reglementet ansåg Hr H. behöfliga. Dessa kunde dock utan svårighet framdeles verkställas, då de ifvudsakligen afsågo lydelsen i § 11: »saknas äfven sådan skrift, som gifves priset för denna gång till kapitalet».

Efter någon diskussion mellan Hrr CARLSON, LEMCHEN, IALMSTEN, THOLANDER och sekreteraren, beslöt Sällskapet att utnämna komiténs tillstyrkan, antaga det följande stadgar för en prisfond för att utlysa de donationen en tackbrev till givaren och till gifvaren öf-

varn, behäftadt med en för sjukdomshistorien:

förevisades den 9 sist-
s, 2 år och 3 månader
gt fostermodrens uppgift
kommit i den nuvarande
olika fostermödrar och
af den vård och tillsyn,
indigt vilkor för helsans
nuvarande fostermor bar
det var blekt, kient och
gjorde några svaga försök
ej heller hade något fel
ro »fula» och illaluktande.
le, gråaktiga uttömningar.
å barnets helotillstånd
et, att barnet, så ofta det
kroppen fram och åter,
h ro». Vid jultiden 1865
sten upphörde, kräkningar
tor och utspänd. Någon
13 Jan. 1866 föreskref:
par morgon och middag
l. + extract. digital. k.
ignidas öfver buken och

ryggraden. Af samma läkare föreskrefs den 10 Mars jodkalium + infus. digital. O'10 + aqu. petroselini O'20 1 tesked 4 gånger dagligen. Barnets föda utgjordes under tiden af kött, mjölk och skorpvälling. Buken förblef emellertid utspänd och öfver vid beröring, »stånkandet» fortfor och den lille patienten klådjämtrade sig högt, isynnerhet vid bukens vidrörande; kräkningar ställde sig ofta, isynnerhet under nätterna; öppningarne tunga hvita och stinkande, men mindre frekventa; krafter och humör litet aftagande. I slutet af Mars månad hade fostermodern förmärkt att nafveln började »puta ut» och kort derefter följde rodnad och svullnad omkring densamma. Då denna allt mer under följande månad tilltog och barnets krafter och humör litet aftog, söktes den 9 Maj råd å barnhusets poliklinik.

Den lille patienten var då ytterst klen, hudfärgen blekt och öfver hullet uselt, huden slapp och torr, blicken matt, ansigtsuttrycket tillkännagifvande ett djupt lidande. Stora fontaneln var ännu öfverlågertigen vidt öppen, mjuk och eftergifvande; respirationen stått på normal diafragmatisk, utan att något lunglidande kunde genom fysiska undersökning upptäckas. Matlusten ingen; ihållande diarré, utspänd tunna, gråhvita, stinkande öppningar; buken stor och utspänd omkring den numera indragna nafveln befanns en i midten röd svulst, som intog nästan hela nedre hälften af buken, sträckte sig emellan båda fossæ iliacæ samt ifrån symphysis ossium pubis omkring 2 tum ofvan nafveln. Då den betydliga hårdheten i svulsten skränkte sig till betäckningarne, utan tydligen sträckte sig in till underliggande delar, antogs en exsudativ peritonit, såsom följande af tuberkulös natur, ligga till grund derför.

Till utvärtes bruk föreskrefs varma grötar öfver svullnaden till invärtes; Carlsbader Schlossbrunn 1 spetsglas, blandadt med mjölk, 3 gånger om dagen, omväxlande med 1 gran chinasalt 3 gånger dagligen.

Under denna behandling förbättrades helsotillståndet betydligt, matlusten ökades, hull och krafter likaså, öppningarne förbättrade och barnet började gå uppe. Redan i slutet af Maj öppnade sig strax nedanför och till venster om nafveln ett litet hål, ur hvilket ett gulfärgadt ämne emellanåt utflöt, men hvars lukt och utseende dock ej med säkerhet angaf rätta beskaffenheten deraf. Under denna tid blef svullnaden mindre hård och aftog betydligt i omfång under gränsen emellan de sjuka och friska delarne tydligare märkbart. För att utröna om det ur hålet utflytande ämnet kom inifrån ur kanalerna, föreskrefs i början af Juni att barnet skulle äta färsk fisk och då det utflytande ämnet derefter antog en spenatgrön färg hölls visshet om, att det lilla hålet utgjorde den yttre öppningen af en sterkoral-fistel. Under de sista 14 dagarne har det utflytande ämnet blifvit allt mera tydigt foeculent, så till lukt som utseende. Patienten har under hela tiden dagligen haft naturlig öppning af anum. Allmänna tillståndet har äfven på sista tiden ytterligare förbättrats, svulsten äfven minskats i omfång och starkare begränsad. Detta förhållande har gifvit mig anledning ej allenast att b

ritonitens tuberkulösa natur, utan till och med ingifvit den för
 ödan, att den kunnat vara sekundär.

Hr MALMSTEN ställde i detta fall en dålig prognos, på
 grund deraf att, efter den peritonit, som vållat adherens mellan
 i tarmslunga och nafveln ännu ett ej obetydligt exsudat kvar-
 är och stort hinder fortfarande möter vid tarmarnes peristal-
 ska rörelse.

Hr Abelin ansåg att här, liksom ofta hos barn, den kro-
 iska peritoniten stode på tuberkulös grund, men barnets all-
 männa tillstånd var jämförelsevis långt bättre än man vanligen
 finner vid dylika fall; ett undantagsförhållande, som äfven Hr
 LEMCHEN fann särdeles ovanligt.

Hr SANTESSON anmärkte att hos späda barn sådana fistlar
 ej sällan förekomma, såsom en kvarstående ductus omphalo-
 meseraicus, hvilket dock, vid den ålder, som det nu förevisade
 barnet innehade, knappast längre kunde vara förhållandet. Äfven
 hos fullvuxna hade Hr S. någon gång vid mesenterialtuberkulos
 observerat tarmfistlar i linea alba, med så fin öppning att den
 smalaste sond deri ej kunde införas; då indigo blandades i
 födan befanns exkretet blafärgadt. — Naturläkning hade någon
 gång, dock sällan, inträffat.

= Förste Stadsläkaren Hr CARLSON redogjorde för tills
 dato till Sundhetsnämnden inrapporterade *cholerafall* nemligen:

den 29 Juni	insjuknad	1	död	1
» 30 » till den 1 Juli	»	3	»	3
» 1 Juli » » 2 »	»	1	»	—
» 2 » » » 3 »	»	1	»	—

För förloppet af dessa fall redogjorde närmare de läkare,
 som haft fallen, hvilka förekommit i olika stadsdelar, under
 behandling, nemligen Hrr SVEDBERG, BLACHET, THOLANDER,
 CEDERSTRÖM och EDHOLM.

Hr ÖDMANSSON relaterade de fall, som förekommit å en
 afdelning kanonjollar å saltsjön, hvilka fall, 3 till antalet, blifvit
 försända till Garnisonssjukhuset, der en särskild choleraservis
 nu vore inrättad.

Den redogörelse Hr Ödmansson öfver dessa fall lemnade
 var följande:

Under loppet af den 28 Juni infördes till Garnisonssjukhuset
 trenne båtmän, *M* 178 Bålsjö och 126 Kringberg vid 2:dra Norr-
 lands 1:sta kompani, samt *M* 113 Loberg vid 1:sta Södermanlands

kompani, alla från den i närheten af Lidingsön då stationerade eskadern. De hade under närmast föregående dagar lidit af ett häftigt diarré och kräkningar. Uttömningarne hade hos de två sistnämde ständigt varit något gulfärgade, medan de hos Bålsjö liknat »blackigt vatten.» Den sednare har derjemte haft en svår kramp i ben och rygg, men kände sig vid hitkomsten något bättre än dagen förut, men hade fortfarande temligen kopiösa kräkningar och afföringar, ledo af en betydlig kraftuttömning, voro dåsiga och likgiltiga och hade stark törst. Hos de tvenne var hudtemperaturen normal, medan den tredje låg i ett lindrigt febertillstånd af tyfös karakter. Deras urin afgick temligen ymnigt, höll i alla fallen något ägghvita och i sedimentet tecken på en njurkatarr af måttlig intensitet. Under behandling med neptunigördel, stimulantia och opiater minskades snart uttömningarne hos alla. Kringberg och Bålsjö befinna sig i närvarande ögonblick i fullständig konvalescens, medan Loberg fortfarande liggande i ett lindrigt tyföst tillstånd.

Under natten mellan den 28—29 inkommo ytterligare tvenne båtsmän, *M* 82 Halsstuf och 84 Jerf, begge vid 2:dra Norrlands 1:sta kompani, från den vid Kastellholmen liggande ångbåten G. af Klint. Deras följeslagare omtalade, att de häftigt insjuknat den 28 på e. m. med kräkningar, diarré och krampanfall. H. var fullkomligt medvetlös, J. låg i ett halft soporöst tillstånd. Deras kroppsytta var kall, livid; huden å fingrarne skrumpen; ögonen djupt insjuukna. De behandlades med retande frotteringar, vin, kamfer och opium. H. afled redan efter 1½ timma. Han hade då efter inkomsten haft endast en risvattenlik kräkning, men ingen afföring eller kramp. Vid 32 timmar efter döden verkställd obduktion å hans döda kropp anmärktes hufvudsakligen: Kroppen temligen mager; ansigte och händer livida; fingrarne krökta, deras hud starkt rynkad; betydlig likstelhet; muskulaturen något torr; hjertat, svagt kontraheradt, innehåller temligen mycket lätt koagulerad, mörk blod, i venstra ventrikeln ett litet fibrincoagulum; blodet i de stora venerna mörkt, men tunnflytande; lungornas bakre delar blodrika, ödematösa, de främre bleka; peritoneum något torrt och glanslöst, å tunntarmarne starkt injiceradt; ventrikeln, tunntarmarne och cœcum utspända, innehålla en stor mängd, tunnflytande, finflockigt fluidum af gråaktig färg; colon och rectum sammanfallne; ventrikeln slembinna uppluckrad, med knifven lätt afskrapad; slemhinnan i jejunum äfven lös, men villi tydliga, hvita (af absorberadt fett; sjukdomen har öfverraskat honom under pågående digestion); mucosan i ileum glatt, lätt torkande, tydligen beröfvad större delen af dess epitelialbeklädnad; de Peyerska fläckarne, liksom de solitära körtlarne i nedre delen af ileum något svällda, men utan förändring i öfrigt; slemhinnan i groftarmen förete i allmänhet en temligen stark venös injektion, på några mindre fläckar en hemorragisk rodnad, men är i öfrigt utan märkbar förändring, dess innehåll obetydligt af samma beskaffenhet som i tunntarmen; mjelten temligen liten, mörkröd till färgen, af måttlig konsistens; lefvern temligen rikligt försedd med mörk tunnflytande blod, starkt pigmenterad; gallblåsan till mer än hälften fylld med mörk-

rön galla, som först vid forceradt tryck kan utdrifvas i duodenum, vars innehåll är blekt, utan inblandning af gallfärgämne; njurarne lappa, temligen blodrika; urinblåsan nästan tom.

Den andra af dessa patienter, Jerrf, förbättrades till en början. Vid pass kl. 4 på morgonen den 29 afstannade krampen och upprådde sedermera endast för kort tid och med ringa intensitet i radorna. Endast sparsamma kräkningar och afföringar af risvatten-ikt utseende påkommo under loppet af den 29. Hudtemperaturen höjde sig något, pulsens styrka ökades. Han svarade temligen redigt, fast långsamt och kort på frågor, men låg vanligen försänkt i half sopor. Urinen afgick endast helt obetydligt i sängen. Den 30 på morgonen var hudtemperaturen ännu högre, dock under normalen, pulsen större och starkare, krafterna betydligt ökade, cyanosen obetydlig. Frampå förmiddagen inträffade tre kopiösa blodiga afföringar. Nu sjönko krafterna åter, respirationen blef yttlig och försvärad, darrningar inträdde, temperaturen föll hastigt och patienten afled kl. 10 e. m. Behandlingen utgjordes af varmt té med inpackning i filtar, retande frotteringar, varma krus kring nedre extremiteterna, vin, opium och blysocker. Vid obduktionen, företagen 18 timmar efter döden, anmärktes hufvudsakligen: Dura mater likasom hjernans mjuka hinnor måttligt blodrika; sinus i den förra innehåller temligen mycket tunnflytande blod; stora hjernans såväl grå som hvita substans särdeles blodfattiga, den sednare i snittytan fuktig och glänsande; samma är förhållandet med de centrala hjerngauglierna; lilla hjernan af samma beskaffenhet som den stora; hjertat, sedan gammalt intimt fastväxt vid hjertsäcken, stort och slappt, innehåller en anseelig kvantitet löst koagulerad blod i alla kaviteter; valvula mitralis förtjockad, dess sensträngar förkortade; intima aortæ sklerotisk; hjertats muskulatur något lös, torr, gråbrun; lungorna baktill temligen blodrika; tarmkanalens peritonealbeklädnad lifligt injicerad; ventrikel och tarmar, utspända af gas; den förra liksom öfversta delen af tarmkanalen hafva ett gallfärgadt, tunnt, grumligt innehåll; deras slemhinna blek, utan anmärkningsvärd förändring; i nedre delen af jejunum börjar slemhinnan blifva blodrik, här och der med hemorragiska fläckar; dessa ökas i antal och utsträckning nedåt ileum, och hinna i colon och rectum en betydlig utbredning; å sistnämde delar är slemhinnan å dessa fläckar så lös, att den aflöses vid lindrigaste våld; öfverallt här liksom i ileum är densamma säte för en stark venös blodfyllnad; innehållet såväl i nedre delen af tunn- som hela groftarmen rödgrått, tunnflytande, till kvantiteten ej betydligt; Peyerska körtlarne likasom de solitära utan anmärkningsvärd förändring; urinblåsan innehåller helt litet af en blek, grumlig urin; mjelten af vanlig storlek, något blek, af måttlig konsistens; levern fettrik, af måttlig blodhalt; gallblåsan fylld af mörk galla, som lätt uttryckes i duodenum; njurarne stora, slappa, något bleka i kortikalsubstansen, utan framstående färgförändring.

På eftermiddagen den 29 inkom en båtsman, M 92 Markegång vid Norra Roslags 1:sta kompani, från eskadern vid Lidingön. Han

hade insjuknat den 27 med kräkningar och diarré. Vid hitkomsten hade kräkningarna upphört, men han hade till en början täta vattenaktiga afföringar jemte krampaktiga plågor i bukens muskler. Han var ytterst kollaberad, slö och likgiltig, ögonen djupt liggande, men huden var varm och pulsen ej så klar. Han fick neptunigördel kring underlifvet, Dowers pulver, vin och kamfert. Under natten hade han någon sömn, endast sparsamma afföringar, hvilka på morgonen den 30 började visa gallhalt. Den förut sparsamma urinen afgick nu ymnigare, var blek, grumlig, innehöll något ägghvite. Förbättringen har fortgått under dagens lopp.

Den 29 kl. 11 e. m. infördes hit från Skeppsholmen båtsmannen *N* 82 Bagare vid 1:sta Norrlands 2:dra kompani i hög grad kollaberad, cyanotisk och nästan utan radialpuls. Han hade insjuknat samma dag kring kl. 4 e. m. med kräkningar, diarré och kramp. Vid inkomsten hade kramp och kräkningar upphört, men profusa, nästan färglösa, grumliga afföringar påkommo esomoftast. De upphörde efter ett par timmar, men patienten kallnade mer och mer, låg i fullständig coma och afled kl. 2 på morgonen.

Utaf dessa 7 sjukdomsfall förete de tre en fullständig bild af cholera. Uti två af dessa sednare fall dogo patienterna kring 10, uti ett 54 timmar efter sjukdomens början. En af patienterna, Jerf, var tydligen på bättringsvägen, då en häftig blödning från tarmkanalens slemhinna borttryckte honom. Som obduktionen utvisar, led han förut af ett gammalt hjertfel. De fyra öfriga fallen böra väl lämpligast hänföras under rubriken: cholera.

Hrr KLINGVALL och STOLTZ anmälde ytterligare tvenne under dagens lopp inträffade cholerafall å Söder, hvaribland det ena i samma hus som den först, den 29 Juni, afidna qvinnan.

Hr Carlson redogjorde för de åtgärder, som från stadens sida ytterligare voro vidtagne. Å Sabbatsberg samt i *N* 74 Hornsgatan voro cholerasjukhus upprättade och fullständigt ordnade; bårar och bårare funnos å polisvaktkontoren m. m. Hr Carlson uppmanade i öfrigt de läkare, somingo cholerafall under behandling, att derom med snaraste insända rapport till Sundhetsnämndens byrå, Tyska Brunn *N* 20.

Efter någon diskussion angående de anförda fallen uttryckte Sällskapet, på af förste Stadsläkaren framställd förfrågan, deusigt att, ehuru några spridda fall af elakartad cholera inom hufvudstaden förekommit, dock ingen epidemi för närvarande kunde sägas hafva utbrutit.

= Med anledning af publicerandet af den föreslagna underrättelsen till allmänheten, rörande behandling af cholera, utattes en extra-sammankomst till den 6 innevarande Juli, och skulle annons derom i tidningarne ingå.

Den 6 Juli.

Corpslæge VOUGT välkomnad. — Choleraan. — Underrättelse för allmänheten om cholera. — THIELEMANS droppar.

= Corpslæge Dr VOUGT från Norge helsades i Sällskapet välkommen.

= Förste Stadsläkaren redogjorde för de sedan sista sammankomsten till Sundhetsnämnden inrapporterade *cholerafall*:

den 3 Juli till den 4 Juli	insjuknad	1	död	1
» 4 » » » 5 »	»	4	»	2
» 5 » » » 6 »	»	7	»	3

Med stöd af dessa uppgifter uttalade Hr MALMSTEN den åsigt att någon cholerafarsot ännu ej kunde anses utbruten, då sjukantalet fortfarande var obetydligt och constitutio epidemica ej öfverensstämde med den under sådan epidemi vanliga. Dock ansåg Hr M. att den vid Rindön inrättade observationskarantänen (se prot. den 19 Juni) med skäl med det snaraste kunde indragas.

Efter en diskussion, hvori utom ofvananförda deltog Hrr BERLIN M. N., GRÅHS och sekreteraren, uttryckte Sällskapet, liksom vid föregående sammankomst, den åsigt, att choleraan hittills ej kunde anses hafva uppträdt såsom epidemi inom Stockholm.

= Hr MALMSTEN uppläste följande af honom jemte Hrr GRÅHS och THOLANDER på Sällskapets anmodan uppgjorda förslag till en något förändrad upplaga af Sällskapets förut meddelade *underrättelse för allmänheten om choleras igenkännande och behandling* m. m.:

Underrättelse för Allmänheten om cholerasjukdomens kännetecken, om skyddsmedel mot densamma för friska, samt om de läkemedel, som böra användas för sjuka, intilldess läkare hinner ankomma eller då läkare ej finnes att tillgå; meddelad af Svenska Läkaresällskapet år 1866.

Cholerasjukdomens kännetecken:

1) *Förebud.* Allmänt illamående, sömnlöshet, tyngd i hufvudet, benägenhet för svindel, matthet, dragningar i vadorna, minskad matlust, oro, qual och tryckning i maggropen, buller och spänningar i buken, äckel eller lindrig kräkning, och detta stundom i förening med, stundom utan diarré.

2) *Choleradiarré.* Så kallar man ett diarré utan särdeles illamående, ofta till och med utan störd matlust, hvilket plägar vara mycket gängse på ställen, der cholera härjar; det förtjenar desto

hellre en särdeles uppmärksamhet, som det i sin begynnelse lätt kan hejdas genom enkla medel, men lemnadt åt sig sjelft ofta stigt öfvergår till utbildad cholera.

3) *Utbildad cholera* — som äfven stundom utan föregående illamående plötsligt utbryter, — igenkännes af ymniga, ofta påkommande kräkningar och afföringar af en tunn, nästan färglös, ritentlik, vätska; osläcklig törst; stor kraftlöshet; brånad i maggro, ångölan och vända; kramp i ben och armar; en egen heshet i röskall tunga och andedrägt; svag, nästan omärklig puls; iskyla i händer och fötter och sedermera äfven i den öfriga kroppen; aktig hudfärg; afstannad urinafgång; infallet ansigte o. s. v.

Skyddsmedel för friska äro:

att så litet som möjligt afvika från sitt vanliga lefnadssätt, detta är ordentligt och måttligt;

att afhålla sig från öfverdrifna kropps- och själsansträngningar, häftiga sinnearörelser och utsväfningar af alla slag;

att iakttaga måttlighet i mat och dryck, särdeles i nyttjandet af bränvin och andra starka drycker;

att undvika att dricka häftigt, isynnerhet kall dryck, då man är upphettad;

att undvika svärsmälta och skämnda födoämnen, omogen och skämd frukt, färskt eller surt dricka och öl, med mera dylikt;

att ej gå ut fastande på morgonen;

att sorgfälligt iakttaga renlighet, ej mindre i afseende på kropp och kläder, än boningsrum, förstugor, gårdar och närmaste omgifvande platser; hvilken regel, visserligen alltid nyttig att följa, blifvit fått en förökad vikt genom den under sednare år öfverallt vunnen erfarenhet, att ett sorgfälligt iakttagande af snygghet inom och utan hus utgör ett af de säkraste medlen till sjukdomens förekomman och dämpande;

att afpassa beklädnaden efter årstid och väderlek, hålla fötterna varma och torra, samt bära en gördel kring lifvet;

att skyndsamt ömsa kläder, då man blifvit våt, och derefter dricka något varmt;

att ej sofva ute på marken eller för öppna fönster natttid;

att genom fönsters och dörrars öppnande, och, när årstiden fordrar, genom eldning dagligen åstadkomma frisk luft i rummen, hvilket i de flesta fall gör rökningar öfverflödiga;

att isynnerhet i rum, der sjuka ligga, beströ golvet med frisk hackadt grauris och bestänka det med ättika;

att på ställen, der icke tillräcklig luftvexling kan åstadkommas såsom i små, trånga, smutsiga gränder, gårdar och förstugor, fattiga baracker, m. m. äfvensom i hus och å fartyg, der choleradödsfall inträffat, använda rökning med tjära;

att i hus, der cholerasjuk redan finnes, alla uttömningar från den sjuke skyndsamt och noggrannt undanskaffas och beströs med karbolsyrad kalk eller osläckt kalk eller jernvitriolslösning (1 del p

8 delar vatten), eller ock, då dessa icke kunna fås, med en blandning af väl utbrända träkol (kolstybb) och aska;

att säng- och gångkläder m. m., som eu cholerasjuk nyttjat, väl vädras eller tvättas med saltvatten, innan de af någon annan begagnas; och slutligen

att söka bibehålla en lugn sinnesstämning och icke frukta för sjukdomen, hvilken, enligt hvad erfarenheten lärt, mindre ofta angriper den oförfärade människovännen, som egnar de sjuka sin omvårdnad och hjälp, än den klenmodige, som, omgifven af idel försigtighetsmått, ängsligt sträfvat att undvika faran.

Då man under choleratid, isynnerhet vid kall och fuktig väderlek, känner sig nedstämd och opasslig, har det visat sig gagneligt, att en till två gånger om dagen taga en half matsked dubbla malörtsdroppar eller en matsked malörtsbränvin eller ett glas godt portvin. Besväras man af envis förstoppning, är bäst att taga ett öppnande lavemang; skulle detta icke verka, intages en matsked ricinolja eller en rågad tesked rhabarberpulver, emedan starkare laxermedel under choleratid äro vådliga.

Läkemedel för sjuka:

Erfarenheten har visat, att lika svårbotlig sjukdomen är uti sin utbildade form, lika lättbotlig är den i de flesta fall, om den sjuke i början och tidigt söker hjälp samt eköter sig på ändamålsenligt sätt; derföre kan aldrig för ofta upprepas den varningen, att icke anse för ringa ett illamående af hvad beskaffenhet som helst under choleratid. Föräldrar och husbönder böra ock på allt sätt uppmåna sina barn och tjenare, att icke fördölja ett diarré eller annat illamående, för hvilket de lätteligen i tid kunna botas, men som försumadt ofta hastigt nedlägger den sjuke på dödssängen.

Om emellertid någon angripes af cholera, är det alltid bäst, när så ske kan, att tillkalla läkare, och om den sjuke icke hemma kan erhålla nödig vård, (hvilket, så vidt sig göra låter, alltid är att föredraga), är det nödvändigt att utan uppskof ombesörja dess intagande på något sjukhus. Tilldess detta hinner verkställas, vidtages genast följande behandling, emedan minsta dröjsmål härmed sedermera oftast icke genom konstens tillhjälp kan godtgöras.

1) *Under förebudet.* Vid lindrigare illamående håller den sjuke sig inne och väl beklädd, samt lägger öfver hela magen en varm terpentinduk eller en smörduk beströdd med krossad starkpeppar, eller gvides magen med en blandning af en jungfru bränvin med en matsked finstött starkpeppar.

Vid stor oro, vända och tryckning under bröstet med sveda i maggropen, eller känsla af fullhet och bultning i hufvudet, bör den sjuke ovilkorligen afklädas och lägga sig i en varm säng. På magen lägges en senapsdeg, beredd af 4 delar malen stark senap och en del rågmjöl, hvilka sammanröras med vatten till stadga af en deg, som utbreddes tjockt på linne. Denna senapsdeg bör kvarligga minst 20 minuter *efter* första känslan af sveda.

Om den sjuke vet sig hafva förtärt mycken eller otjenlig mat, om han känner äckel eller har oren tunga, gifves genast ett kräkrotspulver, eller i brist deraf 2 matskedar koksalt, upplöst i ett halft kvarter ljumt vatten, som på en gång intages. Har den sjuke ej äckel eller oren tunga, men besväras af diarré i förening med andra förebud, följes den behandling, som här nedan angifves mot cholera-diarré.

2) *Vid cholera-diarré* bör den sjuke genast gå till sängs; öfver hela magen lägges en senapsdeg, och invärtes gifver man den sjuke af en blandning af 4 delar kamfersdroppar (Solutio Camphoræ spirituosæ-æthereæ) och 1 del opiidroppar 15 droppar hvarje halftimma, tills svettning inträder*).

Derjemte drickes ymnigt salepsvälling eller risvatten, med tillsats af godt rödt vin, der så ske kan, och stor försigtighet i mat och dryck iakttages.

3) *Vid utbildad cholera* bör den sjuke aflädd läggas i en varm säng, (om sådant ej redan skett), helst, der sig göra låter, i ett särskildt rum, som flitigt vädras, samt utan annan omgifning än som för sjukvården erfordras. Vid påkommande öppning eller behof der-till må den sjuke ej lemna sängen, utan begagna stickbäcken, såframt sådant finnes att tillgå.

I de fall, der sjukdomen hastigt utbryter, bör en senapsdeg genast påläggas. Sedermera — (ifall den sjuke tagit kräkmedel, minst en half timma derefter) — gifvas fem eller sex kamfersdroppar (Solutio Camphoræ spirit.-æther.), helst på en sockerbit, och varmt fläderté att dricka derpå. Denna ingifning förnyas hvar femte minut ända tilldess en ymnig, allmän, varm svettning frambrutit, hvarefter tiden mellan intagningarne småningom förlänges till en gång i timman. Härmed fortfares nu 6 till 8 timmar, tills förbättring inträder, då kamfersdropparne ej mera gifvas.

För att släcka den sjukens törst, och motverka eller hindra kräkning, gifvas små isbitar, der tillgång på is finnes, eller ock kallt kolsyrevatten, eller friskt dricksvatten.

När kramp påkommer, böra armar och ben ihärdigt gnidas med blotta händerna, eller med ylle doppadt i en blandning af $\frac{1}{4}$ skålp. malen senap och $\frac{1}{2}$ stop bränvin eller i kamferspirituss eller i terpen-tin. Emellan gnidningarne värmas fötter och ben med varma krus eller dylikt.

Under tillfriskningen efter någotdera af dessa sjukdomstillstånd är af yttersta vigt, att icke för tidigt lemna sängen, och att de två första dagarne ingenting annat förtära än simmig hafresoppa, uppkokad mjölk eller kött-soppa med uppmjukadt bröd. Efter denna tid må man, ehuru med största försigtighet, småningom öfvergå till en lättsmält, stadigare föda.

De medikamentsportioner, här blifvit föreskrifna, äro beräknade för fullvuxna personer; barn erhålla således mindre, efter åldern.

*) Denna blandning erhålles färdig på apoteken, och utlemnas på läkares requisition.

Hr Tholander, som i åtskilliga punkter varit af annan ikt än medkomiterade, uppläste de förändringar i förslaget, n för sin del ansett lämpliga. Efter en diskussion, hufvudkligen rörande användandet af de olika desinfektionsmedlen h bruket af laxantia under pågående choleraepidemi, beslöt ällskapet att komiterades förslag, efter några smärre ändringar, ed ofvanstående lydelse skulle antagas.

På framställan af Hr Grähs öfverläts tryckningen af unerrättelserna till allmänheten åt Sundhetsnämnden, som med det naraste härom skulle gå i författning och till Läkaresällskapet kulle öfverlemna 1000 exemplar.

= Hr MALMSTEN fästade uppmärksamheten på det stora nissbruk, som bedrifves med de s. k. Thielemans droppar, hvilka u, i afvaktan på choleran, utan recept utlemnas å apoteken, ehuru de innehålla ej så obetydligt opium. Om det under pågående epidemi måste öfverses dermed att s. k. cholera droppar utan recept utlemnas, så borde dock deras utlemnande under andra tider, såsom för närvande sker, ej tillåtas. Hr M. hade nyligen behandlat en sjuk, som mot hufvudvärk och allmänt illamående användt Thielemans droppar med den påföljd, att han legat nära i narkotism. Dessa droppar begagnas ofta mot de mest olika sjukdomsformer och med desamma drifves mycket ofog. Hr M. hemställde om ej detta förhållande borde till Kongl. Sundhets-Collegii kännedom anmälas och Läkaresällskapet tillika hemställa att inga s. k. cholera droppar innehållande opium måtte utlemnas utan recept, så länge ej en verklig epidemi inträddt.

Hrr BRACONNIER och SEBARDT anmärkte svårigheterna af att å apoteken vägra utlemnandet af droppar mot diarré, då t. ex. personer efter att förgäfves hafva sökt läkare infinna sig och begära dylika droppar under fruktan att blifva af cholera angripna. Framhöllo tillika att andra medel, som innehålla opium t. ex. vinum liquiritiæ thebaicum, utan recept på apoteken kunna erhållas.

Sällskapet förenade sig i den af Hr Malmsten föreslagna hemställan till Sundhets-Collegium.

Den 17 Juli.

Främlingar helsade. — Constitutio epidemica. — Choleran.

= Dr C. A. J. WALLIN från Linköping, Dr STABELL från Christiania och Professorerna PANUM och REIS från Köpenhamn, i Sällskapet närvarande, välkomnades af ordföranden.

= Constitutio epidemica under veckan från och med dagen den 1 till och med Lördagen den 7 Juli 1866:

Sjukligheten liksom föregående vecka. — 41 fall af riolæ hafva under veckan blifvit anmälda.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 14 läkare):

Febris typhoides	3.	Meningitis cerebrialis	1.	Colitis
Diphtheria	4.	Neuralgia	1.	Peritonitis
Pertussis	5.	Conjunctivitis	4.	Metritis
Cholera asiatica	3.	Otitis	4.	Rheumatismus acutus
Cholera	13.	Ang. tons. & faucium	15.	Erysipelas
Dysenteria	2.	Laryngo-tracheitis	6.	Urticaria
Diarrhoea	58.	Bronch. Cat. bronch.	13.	Furunculus
Febris intermittens ..	3.	Bronchitis capillaris	1.	Rheum. recens efebri
Variolæ. Varioloides	3.	Pleuritis	2.	Catarrhus ventr. acut
Syphilis	3.	Febris gastr. simplex	15.	Summa
Gonorrhoea	7.	Gastritis. Enteritis	3.	

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 7 Juli 203, hvaraf 112 på ningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 5, rheumatismus acutus 4, pleuritis 2, pneumonia 1, nephritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: inkomne under veckan: syphilis 7, gastrica simplex 7, colitis 7, pneumonia 3, febris typhoides 2, variolæ 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 7 Juli 147, 30 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 6, diarrhoea 5, cholera 4, febris typhoides 2, delirium tremens 1, pneumonia 1, typhilitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 7 Juli 19, 15 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, cholera asiatica 1, diarrhoea 1, apoplexia cerebri 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 4, diarrhoea 3, gastro-enteritis 1, phyllis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, urticaria 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 5, conjunctivitis 4, pertussis 2, syphilis 1, angina tonsillaris 1, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 7 Juli 48; inkomne under veckan: conjunctivitis & keratitis 1, pneumonia 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 20; febris puerperalis 1, metritis 1.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: helsotilletåndet tillfredsställande.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 7 Juli 30; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 1, erysipelas faciei 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 7 Juli 179, 87 mankon och 92 qvinkon.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 7 Juli 145, 120 från staden och 25 från länet; inkomne: syphilis 21, gonorrhoea 7.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 45, variolæ 32, rheumatismus 27, pneumonia 16, gastricismus 15, ophthalmia 15, dysenteria 14, febris intermittens 8, febris gastrica simplex 8, syphilis 8, cholera asiatica 7, erysipelas 6, meningitis cerebrialis 4, angina tonsillaris 3, cholera 2, scarlatina 2, delirium tremens 1, febris puerperalis 1, otitis 1, nephritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhoea 2, pneumonia 2, febris gastrica simplex 1. — *Norra Korrektions-inrättningen*: diarrhoea 6, cholera 3.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 8 till och med Lördagen den 14 Juli 1866:

Sjukligheten obetydlig, mindre än föregående vecka. — Af variolø hafva 46, af Cholera 21 samt af Scarlatina 2 fall förredrummit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 14 läkare):

Febris typhoides	1. Gonorrhœa	3. Pleuritis	2.
Ening. cerebro-spin.	1. Meningitis cerebrealis	1. Febris gastr. simplex	21.
Diphtheria	1. Apoplexia cerebri . . .	2. Gastritis. Enteritis .	3.
Certussis	3. Neuralgia	1. Icterus	1.
Cholera asiatica	2. Conjunctivitis	8. Rheumatismus acutus	4.
Cholera	3. Otitis	4. Erysipelas	1.
Dysenteria	1. Ang. tons. & faucium	7. Urticaria	1.
Diarrhœa	47. Pericarditis	2. Zona	1.
Febris intermittens . . .	6. Laryngo-tracheitis . . .	5. Catarrhus ventr. acut.	3.
Angina parotides.....	3. Bronch. Cat. bronch.		
Variolø. Varioloides	3. Bronchitis capillaris .		
Syphilis	3. Pneumonia		
		Summa	170.

2. A Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 14 Juli 204, hvaraf 115 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 3, pneumonia 3, febris intermittens 2, diarrhœa 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 14 Juli 168, hvaraf 79 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 5, febris gastrica simplex 4, gonorrhœa 3, cholera asiatica 2, pneumonia 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1, bronchitis 1, pleuritis 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 14 Juli 161, hvaraf 145 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolø 14, febris typhoides 6, diarrhœa 3, delirium tremens 2, peritonitis 2, pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, icterns 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 14 Juli 18; inkomne under veckan: cholera asiatica 15, cholera 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhœa 5, bronchitis 5, pleuritis 2, syphilis 1, conjunctivitis 1, gastro-enteritis 1. — *Polikliniken*: diarrhœa 3, bronchitis 3, variolø 2, cholera 1, syphilis 1, conjunctivitis 1, pneumonia 1, gastro-enteritis 1, colitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 14 Juli 53; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 2, bronchitis 1, enteritis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 17; helsotillståndet tillfredsställande.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 14 Juli 90; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 14 Juli 177, hvaraf 88 mankön och 89 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 14 Juli 147, hvaraf 124 från staden och 23 från länet; inkomne: syphilis 27, gonorrhœa 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhœa 96, bronchitis 42, rheumatismus 32, variolø 27, pneumonia 17, febris gastrica simplex 17, cholera 15, ophthalmia 13, catarrhus ventriculi acutus 12, gastritis 11, syphilis 6, febris typhoides 5, febris intermittens 5, angina tonsillaris 5, metritis 5, erysipelas 3, cholera asiatica 2, scarlatina 2, delirium tremens 2, pertussis 1, febris puerperalis 1, varicellø 1, encephalitis 1, otitis 1, laryngitis 1, pleuritis 1, bronchitis capillaris 1, nephritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhœa 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1. *Norra Korrektions-inrättningen*: cholera 3, diarrhœa 2, bronchitis 2, zona 1.

Förste Stadsläkaren Hr CARLSON uppläste samma af rapporter till Sundhetsnämnden öfver *cholerasjukdomens* bredning i Stockholm under de förflutna veckorna:

den 6 Juli till den	7 Juli	insjuknade	5	döde	5
» 7 » » »	8 »	»	—	»	—
» 8 » » »	9 »	»	2	»	2
» 9 » » »	10 »	»	5	»	4
» 10 » » »	11 »	»	10	»	3
» 11 » » »	12 »	»	12	»	3
» 12 » » »	13 »	»	10	»	9
» 13 » » »	14 »	»	6	»	7
» 14 » » »	15 »	»	2	»	1

Dessa fall hade inträffat på spridda ställen i staden, mestadast vid Grefve Thuregatan å Ladugårdslandet och å arbetsinrättningen hade flera fall samtidigt inträffat å ett ställe. Hr C. meddelade vidare att observationskarantänen vid Ladugårdslandet hade indragits såsom numera obehöflig samt att ytterligare åtgärder och rangementer voro vidtagna från Sundhetsnämndens sida för att undvika utbredning af redande af nödig sjukvård. Uppmanade för öfrigt till noggrann inrapporterande af sjukdoms- och dödsfall.

Efter en längre diskussion angående helsotillståndet i staden för det närvarande, behöfliga sanitära åtgärder och spridning af formulären för de af Hr C. ifrågasatta rapporter — i hvar af dessa diskussion deltog Hrr Carlson, CEDERSCHJÖLD, GRÄHS, MÖLLER, STEN, THOLANDER och Sekreteraren — stannade Sällskapet vid att af Ordföranden framställda propositioner i det beslut:

att Sällskapet ansåg sig ej vara den myndighet, som för närvarande tillhörde att förklara staden smittad eller icke smittad samt att choleran ej hittills kunde anses ha uppträdt såsom epidemisk.

att på Sällskapets veckouppgifter om sjukligheten bör tillräckligt tagas huru många cholerafall under veckan inträffat, hvilkas sifferuppgift lämpligast hemtas från Sundhetsnämndens rapporter.

att önskligt vore att på Sundhetsnämndens föranstaltningar utarbetas nya rapportformulär för i cholera insjuknade och af lifligt utredades och till Stockholms praktiserande läkare utdelades.

Till uppgörandet af dessa rapportformulär utsågos Hr Carlson och Grähs.

På *Provisoriska sjukhuset & Söder*: sjukantalet den 21 Juli 174, hvaraf 152 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 7, delirium tremens 6, diarrhoea 3, febris typhoides 2, otitis 1, bronchitis 1, nephritis 1, carbunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset & Sabbatsberg*: sjukantalet den 21 Juli 20; inkomne under veckan: cholera asiatica 21, cholera 12.

På *Provisoriska sjukhuset & Hornsgatan*: sjukantalet den 21 Juli 20; inkomne under veckan: cholera 31, cholera 20.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 6, bronchitis 3, syphilis 2, conjunctivitis 2, varioloides 1, otitis 1, enteritis 1, urticaria 1, angina tonsillaris 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 5, conjunctivitis 5, furunculus 2, pertussis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, enteritis 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 21 Juli 53; inkomne under veckan: conjunctivitis 1, gastritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 14; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 21 Juli 33; inkomne under veckan: delirium tremens 1, febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 21 Juli 177, hvaraf 87 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 21 Juli 144, hvaraf 121 från staden och 23 från länet; inkomne: syphilis 17, gonorrhoea 5.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 135, bronchitis 50, cholera asiatica 38, rheumatismus 28, febris gastrica simplex 22, variolæ 16, gastricismus 15, ophthalmia 14, cholera 13, pneumonia 12, gastritis 11, febris typhoides 8, syphilis 8, angina tonsillaris 8, febris intermittens 7, metritis 5, meningitis 3, pertussis 2, scarlatina 2, delirium tremens 2, peritonitis 2, febris puerperalis 1, angina parotidea 1, varicellæ 1, apoplexia cerebri 1, otitis 1, pleuritis 1, bronchitis capillaris 1, icterus 1, nephritis 1, erysipelas 1.

4. I *Stadens Fångelse*: diarrhoea 1, cholera 1, delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 10, cholera 5, bronchitis 2.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 22 till och med Lördagen den 28 Juli 1866:

Sjukligheten något ökad, dock ej betydlig. — Af Cholera och Choleradiarré hafva 205 sjukdomsfall och 119 dödsfall samt af Variolæ 18 fall förekommit.

1. Inom *enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 14 läkare):

Febris typhoides	3.	Gonorrhoea	7.	Gastritis. Enteritis ..	5.
Pertussis	4.	Apoplexia cerebri ...	1.	Colitis	1.
Cholera asiatica	7.	Neuralgia	2.	Icterus	2.
Cholera nostras	1.	Conjunctivitis	7.	Rheumatismus acutus ..	2.
Cholera	24.	Otitis	3.	Erysipelas	1.
Dysenteria	1.	Ang. tons. & faucium ..	12.	Erythema nodosum ..	1.
Diarrhoea	88.	Laryngo-tracheitis ...	8.	Urticaria	1.
Febris intermittens ..	5.	Bronch. Cat. bronch. ..	16.	Rheum. recens efebriil. ..	3.
Variolæ. Varioloides ..	1.	Pneumonia	3.	Catarrhus ventr. acut. ..	3.
Scarlatina	1.	Pleuritis	1.		
Syphilis	5.	Febris gastr. simplex ..	21.		
				Summa	240.

2. Å *Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter*:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 28 Juli 198, hvaraf 109 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 5, diphtheria 1, febris intermittens 1, pneumonia 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 28 Juli 155, hvaraf 86 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: colitis 9, cholera asiatica 5, syphilis 4, bronchitis 4, diarrhoea 3, gonorrhoea 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1, neuralgia 1, pleuritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 28 Juli 178, hvaraf invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, delirium tremens 2, oödgitis spinalis 1, gastritis 1, nephritis 1, metritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 28 Juli 86; inkomne under veckan: cholera asiatica 44, cholera 30.

På *Provisoriska sjukhuset å Hornsgatan*: cholera asiatica 20, cholera 23.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 4, bronchitis 4, conjunctivitis 2, urticaria 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 6, bronchitis 3, pertussia 2, gastro-enteritis 2, febris intermittens 1, syphilis 1, conjunctivitis 1, pneumonia 1, urticaria 1, oödgitis 1, hyperæmia cerebri 1, pemphigus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 28 Juli 55; inkomne under veckan: diarrhoea 2, bronchitis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 16; helsotillståndet tillfredsande.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 28 Juli 32; inkomne under veckan: matismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 28 Juli 176, hvaraf mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 28 Juli 147, hvaraf från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 28, gonorrhoea 4.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 96, cholera asiatica 29, bronchitis 18, febris intermittens 11, febris gastrica simplex 4, variolæ 4, syphilis 3, scarlatina 3, gastricismus 3, rheumatismus 3, cholera 2, ophthalmia 2, delirium tremens 1, pneumonia 1, peritonitis 1, cystitis 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*:

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2.

Förste Stadsläkaren Hr CARLSON, anmälde, efter de i Hälso- och Vårdsnämnden upprättade dagliga rapporterna öfver fall af cholera och choleradiarré, följande antal insjuknade per dag under de båda sistförflutna veckorna:

den 15 Juli till den 16 Juli	insjuknade	13	döde	7
» 16 » » » 17 » »		29	»	13
» 17 » » » 18 » »		15	»	15
» 18 » » » 19 » »		18	»	9
» 19 » » » 20 » »		20	»	19
» 20 » » » 21 » »		15	»	9
» 21 » » » 22 » »		16	»	11
» 22 » » » 23 » »		17	»	9
» 23 » » » 24 » »		26	»	17
» 24 » » » 25 » »		34	»	19
» 25 » » » 26 » »		25	»	28
» 26 » » » 27 » »		37	»	14
» 27 » » » 28 » »		39	»	21
» 28 » » » 29 » »		27	»	11

Med afseende på cholerafallens inträffande i olika stadsdelar meddelade äfven Hr Carlson åtskilliga numeriska uppgifter,

af hvilka inhemtades, att det största antalet insjukkommit i Katarina församling, dernäst i Ladugårds Kungsholmens, vidare i Maria, Nicolai, Jakobs och Clara och å Djurgården, och fästade uppmärksamhet relativt till folkmängden temligen betydliga antalet insjuknade i Kungsholms församling.

Som ett tillägg till hvad Hr Carlson i föregående gående de genom dåliga hygieniska vilkor och vanvård af cholerafallen vid arbetshuset å Söder samt i husen *N* 31 & 33 Grefve Thuregatan (se föregående protokoll), omnämndes i tvenne gårdar på Kungsholmen relativt talrika sjukdomsträffat. Dessa gårdar, *N* 31 & 33 Handverkaregatan och backe, voro till det yttre ganska prydliga stenhus, men tagen undersökning befunnos gårdsplanerna ej stenlagdande nödigt aflopp; latrinerna voro öfverfyllda och i ningen inhystes för nätterna ett stort antal personer fattigaste befolkningen, som här lågo på golfvet i sädvåta, saknande nödigt utrymme och lufttillträde; å gårdar blifvit gjord till Öfverståthållarembetet hade nu polislagt sig i saken och låtit husen undergå vederbörligt — Med anledning af den jemförelsevis större sjukligheten under sednare tiden varit rådande å Kungsholmen och öfverståthållaren vore att densamma i någon mån härledde sig från källvattnet och rent och sundt dricksvatten, emedan vattenledningen i de nämnda husen ännu vore föga använd, hade ytterligare hos Öfverståthållarembetet framställning blifvit gjord om anbringandet af nya vattenutkastare, hvilka troligen inom kort komma att vara tillgängliga.

Efter någon diskussion, hvori deltog Ordföranden Hr Carlson, GRÅHS och LAMM samt sekreteraren, beslöt man sig för att seende på redigerandet af Sällskapetets veckouppgifter, i de tidningarne ingå, att deri borde anges, det antalet insjuknade och cholerafall uppgifves enligt de af Sundhetsnämnden utkomna dagliga rapporterna och borde i öfrigt, då veckouppgifterna utkom från Söndag till och med Lördag, de under de derpå följande dygnen inträffade cholerafallen särskildt och såsom till exempel följande:

= Hrr CARLSON och GRÅHS förelade Sällskapetets uppgjorda *rapportformulär* för i cholera insjuknade och insjuknade, hvilka formulär på Sundhetsnämndens föranstaltande hade uttrycket befordrade och af hvilka ett större antal exemplar verlemnades till Sällskapet, för att bland ledamöternas

= Hr SANTESSON relaterade slutet på ett längre från Hr KÖLDBERG Sv. anländt, i London och Edinburgh författadt, ref, innehållande åtskilliga *obstetriska, gynekologiska och kirurgiska notiser* (se Hygiea innevarande år p. 251).

Den 14 Augusti

Dr O. K. EKMAN och Hofrådet SPENGLER ††. — DÖBELN J. W. v. ledamot. — Ledamot anmäld. — Constitutio epidemica. — Cholera. — Det binokulära seendet. — Förlösningsfall.

= Tillkännagaf Ordföranden att Sällskapet förlorat tvenne af sina ledamöter, nemligen f. d. Läkaren vid cellfängelset i Kalmar, korresponderande ledamot af K. Witterhets-, Historie och Antiquitetsakademien, R. W. O., M. D., K. M., OTTO KRISTIAN EKMAN, som nyligen afidit i Kalmar i en ålder af 75 år, samt Hofrådet Dr SPENGLER i Ems, som afled sistlidne Maj månad. Dr Ekman hade varit ledamot af Läkaresällskapet sedan 1852 och Dr Spengler sedan 1854.

= Till ledamot af Läkaresällskapet antogs Amanuensen vid Serafimerlasarettets kirurgiska klinik, M. L. JOHAN WILHELM V. DÖBELN.

= Att till ledamot af Sällskapet antagas anmäldes af Herr BENSOW och NETZEL Amanuensen vid obstetriska kliniken, Med. Lic. C. M. ULLMAN.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 29 Juli till och med Lördagen den 4 Augusti 1866:

Sjukligheten obetydlig. — Af Cholera och Choleradiarré hafva förekommit 235 sjukdomsfall och 93 dödsfall samt af Variolæ 16 fall.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 15 läkare):

Febris typhoides	3.	Neuralgia	3.	Nephritis	1.
Cholera asiatica	1.	Conjunctivitis	4.	Rheumatismus acutus ..	4.
Cholera nostras	1.	Otitis	2.	Erysipelas	1.
Cholera	20.	Ang. tons. & faucium ..	14.	Erythema nodosum ..	1.
Dysenteria	1.	Pyæmia	1.	Furunculus	1.
Diarrhœa	70.	Laryngo-tracheitis ..	4.	Oophoritis	1.
Febris intermittens ..	3.	Bronch. Cat. bronch.	20.	Rheum. recens efebril. ..	1.
Variolæ. Varioloides ..	1.	Pneumonia	2.	Catarrhus ventr. acut. ..	4.
Delirium tremens	2.	Febris gastr. simplex ..	21.		
Syphilis	2.	Gastritis. Enteritis ..	6.		
Gonorrhœa	9.	Colitis	1.		
Meningitis cerebialis ..	1.	Peritonitis	2.		
				Summa	206.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På Serafimer-lasarettet: sjukantalet den 5 Aug. 198, hvaraf 109 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 5, pneumonia 3, delirium tremens 1, intoxicatio ex acidis 1, apoplexia cerebri 1, rheumatismus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 4 Aug. 159, på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: cholera syphillis 5, gastritis 5, febris typhoides 4, diarrhoea 4, febris gastrica pneumonia 2, gonorrhoea 1, neuralgia 1, bronchitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 4 Aug. 136 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 13, delirium tremens 1, pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, febris intermittens 1, angina 1, conjunctivitis 1, angina tonsillaris 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 4 Aug. 136 invärtes sjuke; inkomne under veckan: cholera asiatica 31, cholera 11.

På *Provisoriska sjukhuset vid Hornsgatan*: sjukantalet den 5 Aug. 136 invärtes sjuke; inkomne under veckan: cholera 15, cholera 9.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 5, bronchitis 3, pleuritis 2, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, erysipelas 1. — *Polikliniken*: bronchitis 4, conjunctivitis 3, gastro-enteritis 3, pertussis 2, angina tonsillaris 2, cholera 1, diarrhoea 1, febris intermittens 1, pneumonia 1, pleuritis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 4 Aug. 55; inkomne under veckan: gastritis 2, febris typhoides 1, bronchitis 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; parametritis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 10; helsotillståndet fredsställande.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 4 Aug. 29; intet fall af allmänna sjukdomar har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 4 Aug. 178 invärtes sjuke; inkomne under veckan: 86 mankön och 89 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 4 Aug. 144 invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphillis 27, gonorrhoea 17 från staden och 17 från länet; inkomne: syphillis 27, gonorrhoea 17 från staden och 17 från länet; inkomne: syphillis 27, gonorrhoea 17 från staden och 17 från länet; inkomne: syphillis 27, gonorrhoea 17 från staden och 17 från länet.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 30, bronchitis 30, febris gastrica simplex 13, cholera asiatica 9, gastrica 1, pneumonia 6, ophthalmia 5, rheumatismus 5, febris typhoides 4, febris intermittens 3, angina tonsillaris 3, variolæ 2, erysipelas 2, dysenteria 1, syphillis 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, cystitis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: syphillis 2, cholera 1.

Norra Korrektions-tvättningen: diarrhoea 4, febris intermittens 1, bronchitis 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med torsdagen den 5 till och med Lördagen den 11 Augusti 1864.

Sjukligheten ej betydlig. — Af Cholera och Cholera hafva förekommit 295 sjukdomsfall och 71 dödsfall samt Variolæ 6 fall.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 10 läkare):

Febris typhoides	4. Meningitis cerebri	1. Peritonitis
Angina membranacea	1. Neuralgia	1. Nephritis
Pertussis	1. Conjunctivitis	2. Metritis
Cholera asiatica	3. Ang. tons. & faucium	6. Rheumatismus acu
Cholera	14. Pericarditis	1. Erysipelas
Dysenteria	2. Bronch. Cat. bronch.	14. Furunculus
Diarrhoea	65. Pneumonia	2. Rheum. recens efeb
Febris intermittens ..	5. Pleuritis	2. Catarrhus ventr. ac
Variolæ. Varioloides ..	1. Febris gastr. simplex	7.
Gonorrhoea	4. Gastritis. Enteritis	1.
		Sum

2. Å *Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter*:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 11 Aug. 190, hvaraf 108 invärtes sjuke; inkomne under veckan: delirium tremens 2, febris typhoides 1, cholera nostras 1, bronchitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 11 Aug. 155, hvaraf 89 afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 8, gastritis 8, febris typhoides 4, diarrhoea 4, gonorrhoea 4, febris gastrica simplex 4, febris termittens 3, bronchitis 3, delirium tremens 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 11 Aug. 143, hvaraf 9 invärtes sjuke; inkomne under veckan: delirium tremens 4, variolæ 3, pneumonia 2, febris typhoides 1, diarrhoea 1, angina parotidea 1, metritis 1, ysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 11 Aug. 26, hvaraf 14 invärtes sjuke; inkomne under veckan: cholera asiatica 16, cholera 12, diarrhoea 4.

På *Provisoriska sjukhuset vid Hornsgatan*: sjukantalet den 11 Aug. 18, hvaraf alla invärtes sjuke; inkomne under veckan: cholera asiatica 14, cholera 7.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 3, conjunctivitis 1, bronchitis 1, gastroenteritis 1, urticaria 1, furunculus 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 3, conjunctivitis 1, bronchitis 3, furunculus 3, pertussis 2, gastro-enteritis 2, entero-colitis 2, emphigus 2, stomatitis 2, syphilis 1, otitis 1, febris gastrica simplex 1, nephritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 11 Aug. 53; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, gastritis 2, febris typhoides 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; helsotillståndet tillfredsällande.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 8; helsotillståndet godt. På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 11 Aug. 23; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 11 Aug. 176, hvaraf 86 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 11 Aug. 157, hvaraf 23 från staden och 14 från länet; inkomne: syphilis 25, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 79, bronchitis 34, febris gastrica simplex 12, cholera asiatica 9, rheumatismus 8, febris intermittens 6, pneumonia 5, influenza 4, gastricismus 4, ophthalmia 3, febris typhoides 2, variolæ 2, scarlatina 2, angina tonsillarit 2, erysipelas 2, cholera nostras 1, meningitis cerebri 1, otitis 1, laryngitis 1, pleuritis 1, gastritis 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: delirium tremens 2, syphilis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 6, febris gastrica simplex 2.

I sammanhang med constitutio epidemica uppläste Hr CARLSON Sundhetsnämndens dagliga rapporter för de båda sista veckorna, hvarigenom visade sig att sjukdomen numera till sin intensitet vore mildare. För öfrigt anmärkte Hr Carlson att här, liksom i London under der nu rådande epidemi, ett relativt stort antal barn blifvit af sjukdomen angripna, hvilket förhållande härstädes Hr C. ansåg härleda sig från det stora antal fosterbarn, som inom staden voro utaccorderade och hvilka barn sakna nödig tillsyn och vård, ofta lefva i dålig luft och erhålla dålig föda, hvarföre de böra vara för epidemier liksom för andra sjukdomar särdeles mottagliga. — De flesta sjukdomsfallen förekomma fortfarande å Kungsholmen

den 29 Juli	till den 30 Juli	insjuknade	27	döde
» 30 »	» » 31 »	»	26	»
» 31 »	» » 1 Aug.	»	23	»
» 1 Aug.	» » 2 »	»	38	»
» 2 »	» » 3 »	»	36	»
» 3 »	» » 4 »	»	42	»
» 4 »	» » 5 »	»	43	»
» 5 »	» » 6 »	»	41	»
» 6 »	» » 7 »	»	43	»
» 7 »	» » 8 »	»	48	»
» 8 »	» » 9 »	»	40	»
» 9 »	» » 10 »	»	45	»
» 10 »	» » 11 »	»	45	»
» 11 »	» » 12 »	»	33	»

Hr MALMSTEN, ROSSANDER och GRÅHS yttrade sig dels angående sjukdomens närvarande beskaffenhet, dels m seende på sjukligheten bland s. k. fosterbarn i Stockholm syntes ej dela Hr Carlsons åsigt om epidemiens företräds spridning inom barnåldern.

= Hr ROSSANDER refererade ett arbete af Prof. G d. y. öfver det *binokulära seendet hos skelande*, uti hvilket söker att åt *muskelsinnet* vindicera ett bestämmande infly med afseende på dubbelbilders uppkomst och lokalisering detta ändamål bekämpande såväl identitets- som projekt teorierna.

I sammanhang härmed redogjorde Hr R. för de framstegen inom denna del af kirurgien, visade huru man snart sagt matematisk visshet numera kan bestämma operationens verkan, hvarföre också hvarje grad af skelande kan reras, utan fara att åstadkomma en för stor effekt, samt väl slutligen för fördomen, att till en viss åldersperiod upp strabismoperationers företagande, hvarigenom intet vore att men en dyrbar tid ginge förlorad, dyrbar så till vida, som devierade ögats synkraft oupphörligt och ohjelpligt sj Vid det alternerande skelandet vore denna fara visserligen senligt mindre än vid det monolaterala, men det rent allrande skelandet förekommer mera sällan.

= Hr NETZEL visade efterbörden från en abort månaden, framkallad genom barnvattnets förtidiga afgång Amnios och chorion voro sjukligt förändrade och visade h der ogenomskinliga, vitgrå, små förtjockningar, af hvilka

idten var genomborrad af en tvärt genom begge hinnorna i kända, knappnålshufvudstor öppning. Närmast intill det stora ristningsstället på hinnorna voro dessa i större utsträckning på samma sätt degenererade, så att chorion och amnios ej kunde skiljas, utan bildade en enda ojemn, gråhvit, söndersliten och enomborrad membran.

Åtta dagar före förlossningen hade vatten börjat afgå från vagina, och sedan ständigt i små portioner utsipprat, hvarefter ärfkar inträdt och förlossningen försiggått 12—16 timmar dertfter. Någon annan orsak till abortens uppkomst kunde ej upptäckas.

Den 28 Augusti.

Biblioteket. — ULLMAN C. M. ledamot. — Constitutio epidemica. — Choleran. — Terapeutiska noter. — Journal de Chimie médicale.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Bidrag till Sveriges officiella Statistik. I. Statens Jernvägstrafik. 4. Förra delen. Trafikstyrelsens underdåniga berättelse för år 1865. Stockholm 1866. Gåfva från Statistiska byrån.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs Amanuensen vid obstetriska kliniken, Med. Lic. C. M. ULLMAN.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 12 till och med Lördagen den 18 Augusti 1866:

Sjukligheten obetydlig. — Af Cholera och Choleradiarré hafva förekommit 272 sjukdomsfall och 70 dödsfall samt af Variolæ 26 fall.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 12 läkare):

Febris typhoides	3.	Neuralgia	4.	Rheumatismus acutus	2.
Diphtheria	2.	Otitis	1.	Erysipelas	1.
Cholera asiatica	3.	Ang. tons. & faucium	12.	Urticaria	1.
Cholera	13.	Laryngo-tracheitis ..	1.	Zona	2.
Dysenteria	2.	Bronch. Cat. bronch.	8.	Furunculus	2.
Diarrhoea	50.	Pneumonia	1.	Stomatitis acuta	2.
Febris intermittens ..	2.	Pleuritis	4.		
Variolæ. Varioloides ..	1.	Febris gastr. simplex ..	7.		
Delirium tremens	1.	Gastritis. Enteritis	3.		
Gonorrhoea	9.	Peritonitis	2.		
				Summa 189.	

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 18 Aug. 185, hvaraf 98 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 7, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, pleuritis 1, peritonitis 1, icterus 1, stomatitis mercurialis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 18 Aug. 180, hvaraf 86 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 11, febris typhoides 8, gastritis 7, gonorrhoea 6, bronchitis 3, cholera asiatica 1, variolæ 1, delirium tremens 1, angina tonsillaris 1, laryngo-tracheitis 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 18 Aug. 165, hvaraf 142 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 19, delirium tremens 5, gastritis 3, bronchitis 2, febris typhoides 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 18 Aug. 22; inkomne under veckan: cholera asiatica 18, cholera 13, diarrhoea 1.

På *Provisoriska sjukhuset vid Hornsgatan*: sjukantalet den 18 Aug. 8; inkomne under veckan: cholera 9, cholera 3.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 4, syphilis 1, laryngo-tracheitis 1, bronchitis 1, colitis 1. — *Polikliniken*: bronchitis 8, diarrhoea 5, febris intermittens 2, otitis 2, pneumonia 2, pertussis 1, meningitis cerebialis 1, angina tonsillarar 1, pleuritis 1, gastro-enteritis 1, entero-colitis 1, nephritis 1, stomatitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 18 Aug. 58; inkomne under veckan: gastritis 2, bronchitis 1, diarrhoea 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 16; helsotillståndet tillfredsställande.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 9; helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 18 Aug. 24; inkomne under veckan: febris typhoides 1, bronchitis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 18 Aug. 177, hvaraf 86 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 18 Aug. 146, hvaraf 130 från staden och 16 från länet; inkomne: syphilis 34, gonorrhoea 7.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 56, bronchitis 25, febris gastrica simplex 10, cholera asiatica 9, febris intermittens 7, rheumatismus 7, variolæ 5, pertussis 4, angina tonsillarar 4, febris typhoides 3, pneumonia 3, gastricismus 3, ophthalmia 2, gastritis 2, erysipelas 2, cholera nostras 1, varicellæ 1, apoplexia cerebri 1, otitis 1, pleuritis 1, bronchitis capsularis 1, stomatitis 1, nephritis 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: rheumatismus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 6, bronchitis 1.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 19 till och med Lördagen den 25 Augusti 1866:

Sjukligheten ej betydlig. — Af Cholera och Choleradiarré hafva förekommit 222 sjukdomsfall och 49 dödsfall samt af Variolæ 11 fall.

1. *Inom enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 12 läkare):

Febris typhoides.....	2.	Conjunctivitis.....	1.	Nephritis.....	1.
Cholera asiatica.....	3.	Otitis.....	1.	Rheumatismus acutus	4.
Cholera.....	9.	Ang. tons. & faucium	14.	Erysipelas.....	1.
Dysenteria.....	1.	Laryngo-tracheitis....	1.	Urticaria.....	1.
Diarrhoea.....	45.	Bronch. Cat. bronch.	14.	Zona.....	1.
Febris intermittens..	1.	Pneumonia.....	2.	Furunculus.....	1.
Varicellæ.....	1.	Pleuritis.....	1.	Carbunculus.....	1.
Morbus saturninus...	1.	Febris gastr. simplex	11.	Catarrhus ventr. acut.	1.
Syphilis.....	2.	Gastritis. Enteritis.	1.		
Gonorrhoea.....	9.	Colitis.....	2.		
				Summa	133.

2. Å *Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter*:

På *Serapimer-lasarettet*: sjukantalet den 25 Aug. 173, hvaraf 91 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1, neuralgia 1, pleuritis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 25 Aug. 175, hvaraf 80 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 7, gastritis 6, gonorrhoea 4, cholera asiatica 3, diarrhoea 3, febris typhoides 2, bronchitis 2, pleuritis 1, icterus 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 25 Aug. 186, hvaraf 138 ärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 7, delirium tremens 5, febris hoides 2, syphilis 2, pneumonia 2, angina tonsillaris 1, thrombosis 1, pleur.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 25 Aug. 15; inkomne under veckan: cholera asiatica 16, cholera 8, diarrhoea 2.

På *Provisoriska sjukhuset vid Hornsgatan*: sjukantalet den 25 Aug. 9; inkomne under veckan: cholera asiatica 6, cholera 2.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 2, urticaria 2, meningitis cerebialis 1, njonotivitis 1, gastro-enteritis 1. — *Polikliniken*: conjunctivitis 3, diarrhoea 2, phylis 2, bronchitis 2, nephritis 2, febris intermittens 1, otitis 1, pleuritis 1, ritionitis 1, urticaria 1, furunculus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 25 Aug. 56; inkomne under veckan: njonotivitis 2, bronchitis 2, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 19; endometritis 1.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 10; helso tillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 25 Aug. 24; inkomne under veckan: arrhoea 1, neuralgia 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 25 Aug. 177, hvaraf 6 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 25 Aug. 150, hvaraf 35 från staden och 15 från länet; inkomne: syphilis 22, gonorrhoea 13.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 59, bronchitis 21, febris gastrica simplex 9, pneumonia 7, febris intermittens 5, gastricismus 5, gastritis 5, rheumatismus 5, variolæ 4, ophthalmia 4, febris yphoides 2, angina tonsillaris 2, erysipelas 2, typhus 1, diphtheria 1, angina membranacea 1, pertussis 1, dysenteria 1, varicellæ 1, delirium tremens 1, syphilis 1, encephalitis 1, laryngitis 1, pleuritis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 8, scorbutus 5, bronchitis 1.

Hr CARLSON lemnade en resumé af Sundhetsnämndens rapporter från inträffandet af det första cholera-fallet den 29 sistlidne Juni och tills dato. Denna redogörelse skulle jemte Läkaresällskapets veckouppgift i tidningarne införas. Rapporterna för de 2 sista veckorna upptogo följande sjukdoms- och dödsfall:

den 12 Aug. till den 13 Aug.	insjuknade	35	döde	9
» 13 » » » 14 » »		48	»	15
» 14 » » » 15 » »		27	»	8
» 15 » » » 16 » »		43	»	11
» 16 » » » 17 » »		45	»	11
» 17 » » » 18 » »		41	»	10
» 18 » » » 19 » »		22	»	9
» 19 » » » 20 » »		26	»	5
» 20 » » » 21 » »		43	»	10
» 21 » » » 22 » »		41	»	8
» 22 » » » 23 » »		26	»	10
» 23 » » » 24 » »		25	»	5
» 24 » » » 25 » »		29	»	6
» 25 » » » 26 » »		32	»	5

Hr Carlson lemnade dessutom öfver *epidemiens lokala bredning* och intensitet inom de särskilda församlingarne följande uppgifter.

Från och med den 29 Juni till och med den 22 Augusti 1866:

	Insjuknade.	Döde.
Kungsholms församling	299	98
Ladugårdslands »	213	89
Catharina »	221	82
Adolf Fredriks »	170	43
Maria »	164	97
Nikolai »	165	34
Jakobs och Johannis »	84	20
Clara »	39	16
Skepps- och Kastellholmen	4	1
Kongl. Djurgården	51	13
Ombord å fartyg, större och mindre	48	18
Främlingar resande	17	4
Ej uppgifven bostad	7	4
Summa	1,482	519

Hr NETZEL meddelade att åtskilliga *cholerafall* under sista dagarne inträffat å *allmänna Barnbördshuset* bland sju barn. Förut hade inga diarréer förekommit, hvarken bland barnaföderna eller de nyfödda. Fallen hade slutats på några få timmar och anmärkte Hr N. ovanligheten af dylika fall, då mödrarna och ammorna voro friska.

= Ur Pharmaceutische Centralhalle für Deutschland delade Generaldirektör BERLIN tvenne *terapeutiska notiser*, n

Ympning mot cholera. — Ympningsämnet består af Dr BRANDS uppgift af 3j koncentrerad quassiatinktur, 3ß visierade kryddnejlikor och gr. xv kristalliserad jernvitriol. Om användningen häraf yttrar sig Dr B. på följande sätt: en HONIGBERGER i Calcutta har rekommenderat ympning quassia som ett kraftigt skyddsmedel mot cholera. Han under sistlidne epidemi härmed ympat 600 personer till staden sådana som voro utsatta för fara att bli smittade. alla dessa skulle enligt uppgift ingen enda insjuknat i cholera, lika litet som någon af de ympade hittills affidit. I

erhållande var så mycket anmärkningsvärdare som 2½ procent af hela befolkningen fallit offer för sjukdomen. Den lilla operationen är utan all smärta eller fara och kan göras af hvem som helst. Med en lancett, en pennknif eller en synål göres en liten rispa i epidermis på ena armen och i det lilla såret inrypes en eller två droppar af den svarta vätskan, som snart orkar. — Såren läkas hastigt, utan att efterlemna några ärr. Ivar 8:de dag måste man så länge epidemien varar återförnya nokulationen. Dr B. slutar sitt meddelande med att tillråda dem, som stå i beröring med cholerasjuka eller känna sig ängsliga för sjukdomen att behjerta hans meddelande.

Cholera-preservativedroppar (Dr LEVISEURS) tillredes enligt följande receptformel:

Rec. Træ aromat. acid. . . . ʒj
 Æther. acetic. ʒij
 Spirit. vin. rectificatiss. ʒi
 Camphoræ quant. solvi potest.

D. S. att under choleratid vid illamående intaga 2—4 droppar på socker.

= Generaldirektör BERLIN refererade de sednare häftena af *Journal de Chimie médicale*, innehållande flera smärre artiklar i kemi och farmaci.

Den 4 September.

Provincialläkaren C. J. WRETHOLM och Med. Kand. L. B. ALBREKTSSON †. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Choleran. — COURVOISIER: Nervcellens byggnad.

= Ordförandeval samt val af komitéledamöter och revisorer bestämdes till sammankomsten den 11 innevarande månad och skulle vid samma tillfälle prisämne för erhållande af pris å Regnelliska fonden af Sällskapet bestämmas.

= Ordföranden tillkännogaf att Provincialläkaren i Haparanda distrikt, tjänstförrättande Lasarets- och Kurhusläkaren, R. W. O., M. D., K. M., CARL JOSUA WRETHOLM den 31 Augusti afidit i cholera i Haparanda samt att Stipendiaten i Fältläkarekorpsets, Med. Kand. L. B. ALBREKTSSON fallit ett offer för samma sjukdom i Stockholm vid K. allmänna Garvsonssjukhuset.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Cholera its early Treatment and especially its Prevention
HENRY MAC CORMAC. Belfast 1866. Gåfva af Generaldirektör F

= Constitutio epidemica under veckan från och med
dagen den 26 Augusti till och med Lördagen den 1 Sept.

Sjukligheten ej betydlig. — Af Cholera och Cholera
hafva 223 sjukdomsfall och 51 dödsfall samt af Smittk
16 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 12 läkare):

Febris typhoides	1.	Meningitis cerebri	1.	Icterus	1.
Pertussis	2.	Neuralgia	2.	Nephritis	2.
Cholera asiatica	4.	Conjunctivitis	3.	Rheumatismus acutus	3.
Cholera	16.	Otitis	1.	Erysipelas	1.
Dysenteria	1.	Ang. tons. & faucium	8.	Erythema nodosum	8.
Diarrhoea	58.	Bronch. Cat. bronch.	7.	Zona	7.
Febris intermittens ..	2.	Bronchitis capillaris.	1.	Furunculus	1.
Variolæ. Varioloides	1.	Pleuritis	1.		
Delirium tremens	2.	Febris gastr. simplex	13.		Summa
Gonorrhoea	5.	Peritonitis	3.		

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 1 Sept. 169, hvaraf 88
delningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 3,
monia 2, rheumatismus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 1 Sept. 177, hvaraf
på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhoea 5,
intermittens 3, gastritis 3, syphilis 2, pneumonia 2, variolæ 1, conjunctivitis
bronchitis 1, pleuritis 1, rheumatismus 1, furunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 1 Sept. 157,
138 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 11, delirium tremens
febris gastrica simplex 3, febris typhoides 1, diarrhoea 1, febris purpuræ
meningitis cerebri 1, pneumonia 1, metritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 1 Sept. 15
komne under veckan: cholera asiatica 12, cholera 11, diarrhoea 3.

På *Provisoriska sjukhuset å Hornsgatan*: sjukantalet den 1 Sept. 13
komne under veckan: cholera asiatica 6, cholera 2.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 4, gastro-enteritis 3, nephritis 3,
1, pneumonia 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 5, conjunctivitis 4, gastro-enteritis
3, laryngo-tracheitis 2, bronchitis 2, pertussis 1, otitis 1, angina tonsillaris
pneumonia 1, peritonitis 1, stomatitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 1 Sept. 57; inkomne under veckan
conjunctivitis 3, diarrhoea 2, bronchitis 2, febris typhoides 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnbördsarhuset*: antalet vårdade 15; cholera asiatica 4.

På *Provisoriska Barnbördsarhuset*: antalet vårdade 10; helsotillståndet

På *Barnbördsarhuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 1 Sept. 25; intet fall af akut
dom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 1 Sept. 177, hvaraf
86 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 1 Sept. 143, hvaraf
129 från staden och 14 från länet; inkomne: syphilis 15, gonorrhoea 6.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea
bronchitis 34, febris intermittens 9, febris gastrica simplex 7, opthalmia
pneumonia 5, meningitis cerebri 4, angina tonsillaris 4, variolæ 3, gastritis
monia 3, pertussis 2, syphilis 2, apoplexia cerebri 2, peritonitis 2, rheumatismus 2.

febris typhoides 1, diphtheria 1, pleuritis 1, gastritis 1, icterus 1, erysias 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhöa 1, delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhöa 6.

Hr CARLSON meddelade de under veckan å Sundhetsnäm-
nens byrå upprättade rapporterna öfver choleraan samt ett sam-
mandrag af samma rapporter från sjukdomens början och på-
sade förste Stadsläkaren med stöd af detta sammandrag
att farsotens intensitet, som varit i stigande till och med 4:de
veckan från epidemiens uppkomst, från denna tid fortfarande
och småningom minskats. Sammandraget jemte den deraf för-
nledda anmärkningen skulle i tidningarne ingå:

den 26 Aug. till den 27 Aug.	insjuknade	29	döde	10
» 27 » » » 28 » »		32	»	5
» 28 » » » 29 » »		43	»	15
» 29 » » » 30 » »		32	»	7
» 30 » » » 31 » »		38	»	6
» 31 » » » 1 Sept. »		27	»	4
» 1 Sept. » » 2 » »		22	»	4

= Frih. v. DÜBEN lemnade efter COURVOISIER ett längre
referat om *nervcellens byggnad*.

Den 11 September.

REGNELLSKA prisämnen. — Val af ordförande, komitéledamöter och revisorer.

— Biblioteket. — Constitutio epidemica.

= Sekreteraren uppläste följande justerade § ur Sällskapets
komités protokoll för den 4 September:

Nedanstående *förslag till prisämnen*, för erhållande af pris
å Regnelliska fonden, hade till komitén blifvit inom föreskrifven
tid aflemnade:

1) Om de gastro-intestinala affektionerna hos späda barn.

2) En på för ändamålet anställda försök och dermed för-
enade kemiska undersökningar grundad, utförlig framställning af
de såsom läkemedel använda så kallade mineralsyrornas fysio-
logiska verkningar, särdeles med afseende på blodets och urinens
sammansättning.

3) Utredning af förhållandet mellan den normala och ökade
kolsyrehalten hos den inandade luften å ena sidan samt kolsyre-

halten hos den utandade luften, såväl som hos blodgasen den andra, verkställd dels med begagnande af deröfver gjorda försök, dels på grund af egna, anställda i ändan bekräfta de förra, der de synas osäkra eller motsägande.

4) Om skottskador och verkningarne af nyare tids jektiler.

5) Skildring af läkare-konstens och -vetenskapens tillstånd och skiftningar i Sverige (med inberäkning af Finland år 1809). — Detaljeradt vetenskapligt-systematiskt register af den svenska medicinska bibliografin.

6) Puerperalfeberns etiologi.

7) Paralysernas patologi och terapi.

Efter slutad öfverläggning beslöt komitén att för Sällskapet såsom prisämne för erhållande af ofvannämnda föreslå det sistnämnda af dessa förslag: »Paralysernas patologi och terapi.»

På begäran af Hr MALMSTEN bordlades denna fråga.

= Enligt stadgarnes föreskrift förrättades val af ordförande, ledamöter i Sällskapets komité och revisorer af Sällskapets räkenskaper.

Till Sällskapets Ordförande för det kommande året utsågs Hr GRÅHS, som, i Sällskapet närvarande, tackade för det förtroende honom blifvit visadt och förklarade sig viljeligt emottaga det honom genom valet erbjudna uppdraget.

Till ledamöter i Sällskapets komité för året 1866 utsågos följande Herrar:

För anatomiska klassen:	Frih. v. DÜBEN.
» medicinska »	Hr THOLANDER.
» farmaceutiska »	Hr KEIJSER, JAK.
» allmänna »	Hr LEMCHEN.
	Hr CARLSON.
	Hr ROSSANDER.
	Hr HAMBERG.

Ledamot af kirurgiska klassen skulle inom denna till nästa sammankomst utses.

Till revisorer af årets räkenskaper utsågos Hrr v. DÖRNER och ULLMAN.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Étude sommaire sur l'importation du Cholera et les moyens de la prévenir par le Docteur SIRUS PIRONDI et AUGUSTIN FABRE. Paris 1865.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 2 till och med Lördagen den 8 September 1866:

Sjukligheten obetydlig. — Af Cholera och Cholera diarré hafva 130 sjukdomsfall och 24 dödsfall samt af Variolæ 10 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 16 läkare):

Typhus cerebialis....	1. Delirium tremens....	2. Febris gastr. simplex	10.
Febris typhoides	2. Syphilis	6. Gastritis. Enteritis..	4.
Diphtheria	1. Gonorrhœa	3. Colitis	5.
Angina membranacea	1. Neuralgia	1. Rheumatismus acutus	1.
Cholera	12. Conjunctivitis	5. Erysipelas	2.
Dysenteria	3. Otitis	2. Zona	1.
Diarrhœa	49. Ang. tons. & faucium	9.	
Febris intermittens..	3. Bronch. Cat. bronch.	14.	
Varicellæ	1. Pneumonia	1.	
			Summa 139.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 8 Sept. 171, hvaraf 88 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pleuritis 2, febris typhoides 1, febris intermittens 1, icterus 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 8 Sept. 177, hvaraf 81 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gastritis 5, syphilis 4, cholera 2, bronchitis 1, colitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 8 Sept. 142, hvaraf 122 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 5, delirium tremens 2, febris gastrica simplex 2, furunculus 2, syphilis 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 8 Sept. 9; inkomne under veckan: cholera asiatica 5, cholera 2, dysenteria 2.

På *Provisoriska sjukhuset vid Hornsgatan*: sjukantalet den 8 Sept. 10; inkomne under veckan: cholera asiatica 2, cholera 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhœa 5, bronchitis 3, pneumonia 3, pleuritis 3, gastritis 2, colitis 1, nephritis 1. — *Poliklinikens*: diarrhœa 8, conjunctivitis 6, bronchitis 6, gastro-enteritis 2, colitis 2, pemphigus 2, syphilis 1, laryngotracheitis 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 8 Sept. 53; inkomne under veckan: syphilis 1, spondylitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; febris puerperalis 1. Helsotillståndet tillfredsställande. Inga cholerafall.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 7; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 8 Sept. 24; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 8 Sept. 176, hvaraf 85 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 8 Sept. 139, hvaraf 123 från staden och 16 från länet; inkomne: syphilis 23, gonorrhœa 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhœa 70, bronchitis 16, febris gastrica simplex 8, febris intermittens 6, rheumatismus 6, variolæ 5, ophthalmia 5, gastricismus 5, angina tonsillaris 4, febris typhoides 2, apoplexia cerebri 2, aphtæ 2, laryngitis 2, pneumonia 2, erysipelas 2, angina membranacea 1, dysenteria 1, scarlatina 1, varicellæ 1, encephalitis 1, gastritis 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fångelse*: delirium tremens 1, pneumonia 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 12, bronchitis 2, febris intermittens 1.

Hr CARLSON meddelade, efter de å Sundhetsnämnden upprättade rapporter, antalet af insjuknade och döde i ch

den 2 Sept. till den 3 Sept.	insjuknade	21	döde	5
» 3 » » » 4 » »		29	»	6
» 4 » » » 5 » »		17	»	5
» 5 » » » 6 » »		20	»	—
» 6 » » » 7 » »		19	»	3
» 7 » » » 8 » »		18	»	4
» 8 » » » 9 » »		6	»	1

De flesta fallen hade fortfarande inträffat inom Kung församling. — Då sjukdomen numera vore i aftagande sundhetsbyråerna blifvit indragna i Clara och Ladugårds församlingar.

Den 18 September.

REGNELLSKA prisämnet: Paralysernas patologi och terapi. — Komitéled Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Ruptura venae cruralis. — lysis saturnina. — Cholera-behandling. — Diagram öfver cholera i Stockholm 1866.

= Den förliden sammankomst bordlagda frågan angående inkomna *förslagen till prisämne för erhållande af Regnelliska fonden* upptogs ånyo och beslöt Sällskapet förutgången diskussion, att till prisämne utse det af föreslagna: *Paralysernas patologi och terapi*. Prisets storlek sattes till 2000 rdr rmt och skall enligt stadgarne täfvingsskrift vald till Sällskapets Sekreterare före November månad 1869. — På årets högtidsdag skall Ordföranden enligt stadgarne föreskrift offentligen tillkännagifva det bestämda prisämnet, samt att medicinska afhandlingen af ämnet, samt att medicinska afhandlingen öfver af författarne sjelfva valda ämnen kunna, jemte de öfver det af Läkarsällskapet bestämda, och med lika rätt inlemnas till täflan inom den utsatta tiden. Efter årshögtidsdagen skulle underrättelse härom ingå i de allmänna tidningarna i Sällskapets tidskrift.

= Till ledamot af kirurgiska klassen inom Sällskapet komité återvaldes Hr SANTESSON.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Circular *M* 6 War Departement, Surgeons Generals Office. Reports on the Extent and Nature of the Materials available for the Preparation of a medical and surgical History of the Rebellion. Philadelphia 1865. Gåfva af the Surgeons General office. Washington.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 9 till och med Lördagen den 15 September 1866:

Sjukligheten obetydlig. — Af Cholera och Choleradiarré hafva 82 sjukdomsfall och 17 dödsfall samt af Variolæ 2 fall inträffat.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 15 läkare):

Angina membranacea	1. Conjunctivitis	5. Nephritis	1.
Cholera asiatica	1. Otitis	1. Metritis	2.
Cholera	16. Ang. tons. & faucium	7. Rheumatismus acutus	4.
Dysenteria	2. Pericarditis	1. Erythema nodosum ..	1.
Diarrhoea	63. Laryngo-tracheitis ..	2. Furunculus	1.
Febris intermittens ..	2. Bronch. Cat. bronch.	10. Rheum. recens efebri.	1.
Varicellæ	1. Bronchitis capillaris.	2. Catarrhus ventr. acut.	2.
Scarlatina	1. Pleuritis	1.	
Syphilis	8. Febris gastr. simplex	6.	Summa 162.
Gonorrhoea	9. Gastritis. Enteritis.	3.	
Neuralgia	5. Colitis	3.	

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafmer-lasarettet*: sjukantalet den 15 Sept. 175, hvaraf 93 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 3, febris intermittens 1, pleuritis 1, icterus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 15 Sept. 150, hvaraf 67 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhoea 5, bronchitis 3, cholera 2, delirium tremens 2, syphilis 2, colitis 2, rheumatismus acutus 2, febris typhoides 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, enteritis 1, furunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 15 Sept. 148, hvaraf 123 invärtes sjuke; inkomne under veckan: delirium tremens 4, syphilis 3, variolæ 2, pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, febris intermittens 1, nephritis 1, metritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 15 Sept. 8; ifkomne under veckan: diarrhoea 3, cholera 2, cholera asiatica 1.

På *Provisoriska sjukhuset vid Hornsgatan*: sjukantalet den 15 Sept. 6; inkomne under veckan: cholera 2, cholera asiatica 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 5, bronchitis 3, pleuritis 2, nephritis 2, conjunctivitis 1, laryngo-tracheitis 1, pneumonia 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 6, conjunctivitis 5, bronchitis 3, pertussis 2, febris typhoides 1, laryngo-tracheitis 1, pleuritis 1, gastro-enteritis 1, colitis 1, furunculus 1, pemphigus 1, stomatitis 1.

På *Barnsjukhuset*: inkomne under veckan: febris typhoides 1, meningitis 1, febris intermittens 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet tillfredsställande.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 8; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 15 Sept. 24; inkomne under veckan: febris typhoides 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 15 Sept. 176, hvaraf 85 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kyrhus*: sjukantalet den 15 Sept. 138, hvaraf 125 från staden och 13 från länet; inkomne: syphilis 22, gonorrhoea 6.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 61, bronchitis 23, febris gastrica simplex 9, febris intermittens 8, gastritis 6, ophthalmia 4, angina tonsillaris 4, pneumonia 4, gastricismus 4, encephalitis 3, rheumatismus 3, febris typhoides 2, pertussis 2, erysipelas 2, cholera nostras 1, neuralgia 1, pleuritis 1, icterus 1, cystitis 1, metritis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 5, bronchitis 1.

Hr CARLSON meddelade cholerarapporten för denna vecka:

den 9 Sept. till den 10 Sept.	insjuknade	19	döde	2
» 10 » » » 11 » »		16	»	3
» 11 » » » 12 » »		8	»	2
» 12 » » » 13 » »		16	»	7
» 13 » » » 14 » »		8	»	3
» 14 » » » 15 » »		8	»	3
» 15 » » » 16 » »		7	»	1

Sjukdomen hade således nu betydligt nedgått och Sundhetsnämnden hade tillfölje häraf funnit sig föranlåten att inskränka antalet af sundhetsbyråerna, så att dessa numera indragits äfven i Storkyrkans, Maria, Kungsholms och Adolf Fredriks församlingar; äfvenså provisoriska sjukhuset vid Hornsgatan. Cholerasjuka mottagas tillvidare å provisoriska sjukhusen å Sabbatsberg och å Söder.

= Hr SANTESSON meddelade följande *kirurgiska sjukdomsberättelser* från Stadsläkaren i Westervik Dr FORLING:

1) *Ruptura ulcerosaq venæ cruralis sinistra*. Den 4 December 1865 inkom å lasarettet f. d. båtsmannen L., 29 år gammal, gift, från Blekhem, Törnshälla socken, nära förblödd. — Den 10 Mars 1864 hade L. förut blifvit å lasarettet intagen för en *adenitis chronica* med en mängd fistulösa sårnader i huden, dels öppna dels läkta, så att hela venstra ljumsktrakten nedåt låret föredede en yta till utseendet lik den fordom med Radesyge benämnda hudaffektionen; patienten hade aldrig varit smittad af eller vårdad för någon syfilitisk åkomma. Den 20 April utskrefs han läkt, blef sedermera uppfodrad till tjänstgöring i Karlskrona, hvarunder en mängd nya fistulösa sår uppbröto och hvarföre han intogs å dervarande Garnissonssjukhus; blef sedermera såsom obotlig afskedad och hemskickad. — Den 2 December 1865 blef jag anmodad besöka honom, som bor 1½ mil från staden, emedan ett sår i venstra ljumsken brutit upp och gaf mycket blod, ditkommen fann jag honom mycket anemisk och vid undersökning befanns ett litet sår, stort som ett större knappålshufvend, beläget omkring 2 tum från ljumskvecket nedåt insidan af venstra låret, alla de öfriga såren voro läkta med jemna och vackra ärr; då jag lade fingret på såret kändes derunder stark pulsation; hans hustru påstod, »att han förlorat så mycket blod som efter en slagtd ox». troligtvis något öfverdrifvet, men bra blodfattig var mannen. Jag

anlade starkt kompressionsförband med tillsägelse, att, om minsta blödning märktes, genast införa honom på lasarettet, ty jag misstänkte ett brustet aneurisma spurium. Dagen derefter inkom han, emedan en mindre blödning inträffat, kl. 6 på afton och kl. 4 följande morgon inställde sig en så stark blödning, att mannen vid mitt besök var likblek, blå om läpparne och pulsen knappast kännbar. Genom åtdragning af kompressionsförbandet stannade blödningen och operation företogs kl. 10 förmiddagen samma dag vid full dager. Då förbandet aftogs märktes en stark uppdrifning af hela ljumsk-trakten; såret, midt derpå utvidgadt till en sexstyfverslants storlek, af brandig lukt och utseende, pulsation i hela uppdrifningen. Arteria cruralis komprimerades, såret utvidgades genom incision uppåt och något utåt i händelse underbindning af denna arter skulle komma ifråga, huden var hård och broskartad tillfölje af de många ärrbildningarne; då fingret infördes i såret uttogs först en geléartad kula stor som ett mindre hönsägg och till färgen liknande agat. Denna kula omgafs af koagulerad blod af brunröd färg och fast konsistens likasom en bilboquet uti sin skål. Sedan detta blodcoagulum blifvit borttaget och kaviteten noggrannt rengjord, befunnos alla såväl glandulæ inguinales superficiales som profundæ helt och hållet försvunna och å inre sidan musculus pectinæus och adductor longus alldeles blottade och bleka till färgen, samt å den yttre musculus sartorius och rectus femoris likaledes. Vid noggrann undersökning af botten medelst uppsugning af det framsippande blodet med en svamp befanns detsamma vara venöst och komma från vena cruralis. Kaviteten fylldes med charpie genomdränkt af en jernklorid-vattenlösning, derpå lades en kompress, hvarefter hela låret lindades stadigt från ljumskan till knäet; horisontelt läge på rygg iaktogs noga; stärkande medel, china och portvin föreskrefvos, samt närande soppor. Under denna behandling inträffade ej någon blödning, kaviteten fyllde sig så småningom och patientens krafter ökades, så att han väl läkt med fast ärr kunde efter 70 dygna vistande å lasarettet utskrifvas frisk. Han har alltsedan den 11 Februari i år, då han utskrefs, varit i full verksamhet och fullgjort sina dagsverken.

2) *Paralytia saturnina*. Den 14 Juni 1865 inkom å lasarettet bokhållaren M., 39 år gammal, från Westervik. Under en tid af flere månader hade M. begagnat häftplåsterremсор på ett quarterslångt variköst bensår å framsidan af högra benet, ej cirkelhäftor för kompression, utan löst pålagda, sträckande sig endast en tum å ömse sidor af såret. Sent omsider började lamhet uppträda i högra benet och derifrån spred den sig uppåt och öfver hela kroppen så, att han slutligen ej kunde röra mer än hufvudet, hvarföre han sökte inträde å härvarande lasarett. Vid inkomsten befanns hela kroppen lam med undantag af hals och nacke; patienten kunde ej röra en enda led, blott hufvudet, ögonen voro insjunkna, omgifna af mörka ringar, tandköttet gråblekt, buken indragen, huden blekgrå, slapp; envis förstoppning, sensibiliteten minskad, bensåret blårodt med livida kanter. Då lavemang sattes framkommo med möda blott några torra, hårda och svarta knölar af exkrementer. Ljumma bad begagnades hvar

tredje dag, lavemanger sattes flera gånger och för att söka hålla öppningarne gafs en blandning af ol. ricin. + aqu. la. + syrup sacch., derefter, sedan öppningarne blifvit någorlunda bundna, föreskrefs nuc. vomic. + bicarb. kalic. och slutligen infusion, under hvilken behandling lamheten så småningom försvann så att han efter 108 dygns vistande å lasarettet utskrefs. September 1865 frisk med full rörlighet och normal muskelkraft. Fortfar ännu då detta skrives nära ett år efteråt, att vara fri för ej hafva någon olägenhet af blyförgiftningen.

= Ordföranden redogjorde i korthet för en uppsats om den i Petersburg och Paris under de pågående epidemier. Berättelsen bestod hufvudsakligen deri att den sjuke gvide handen eller en frotterhandske efter pågjutning med kallt vatten och derefter lägges mellan bolstrar och intager en så varm vätska som möjligt, af hvad slag som helst, då svettning inställde sig. Inga medikamenter användas. Sedan 1852, då S. första gången använde denna behandlingsmetod på sin hustru, som blifvit af lifvet öfvergifven, uppger han att han med framgång utöfvat denna metod i en mängd fall. — Uppsatsen lemnades af Ordföranden till biblioteket.

= Hr GRÄHS förevisade ett af honom uppgjordt *Diagram öfver choleran i Stockholm 1866* från dess först utbräddande den 29 Juni till och med den 13 September, och sammanräknad tid af 11 veckor, angifvande sjukdomsfall, dödsfall i olika färgläggning och åskådliggörande såväl för sjukdomens och vecka epidemiens förhållande som dess vexlingar i allmänhet och meddelade Hr G. tillika en efter journalen å Sundhetsstyrelsens byrå sammanfattad statistisk redogörelse för de under nämnda tiden anmälda i cholera insjuknade (2,016) och döda (617) med afseende på bostad, — sjukdomens lokala utbredning och intensitet — de sjukes och dödes kön, deras ålder, yrke och stånd och yrken. Af den lemnade redogörelsen framgick äfven annat att Kungsholms församling haft det största antalet sjuka och döda och derefter Maria, Katarina och Ladugårdsland församlingar samt att mer än $\frac{2}{3}$ af hela dödligheten tillhört de nämnda 4 församlingar. I afseende på stånd och yrken hade följande personer tillhörande arbets-, handtverks- och tjänstestånd klasserna varit angripna, ett förhållande, som äfven under

gående choleraepidemier egt rum, nära halfva antalet dödsfall hade inträffat inom nämde klasser. Hvad åldern angick låge relativt högsta antalet sjuke och döde inom perioden 30—40 år. För öfrigt hade sjukdomen ej skonat någon ålder. Barn några dagar eller veckor gamla och äldre personer, ända till 80 och 81 års ålder, hade fallit offer för densamma.

Den 25 September.

Främlingar helsade. — Ansvarig utgivare af Hygiea. — Constitutio epidemica. — Journal de Chimie médicale. — Amerikanska kriget.

= Ordföranden helsade i Sällskapet välkomna: Läkaren på härstädes nu liggande amerikanska monitorn Miantonomoh Dr WILLIAM TAYLOR, Dr HIRN från Finland samt Hr GROTH, den sistnämde nyligen återvänd från en utländsk vetenskaplig resa.

= Ordföranden meddelade att Hr EDHOLM af Justitiestatsministern erhållit tillståndsbevis såsom *ansvarig utgivare af tidskriften Hygiea*.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 16 till och med Lördagen den 22 September 1866:

Sjukligheten liksom föregående veckan obetydlig. Af Cholera och Choleradiarré hafva inträffat 26 sjukdomsfall och 6 dödsfall. — Af Variolæ hafva 4 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 15 läkare):

Mening. cerebro-spin.	1.	Gonorrhoea	8.	Nephritis	1.
Cholera asiatica	1.	Ang. tons. & faucium	12.	Rheumatismus acutus	4.
Cholera	9.	Laryngo-tracheitis	2.	Erysipelas	2.
Dysenteria	2.	Bronch. Cat. bronch.	11.	Urticaria	2.
Diarrhoea	56.	Pneumonia	1.	Furunculus	3.
Febris intermittens	4.	Pleuritis	1.	Pyophthalmia neonat.	1.
Varicellæ	1.	Febris gastr. simplex	13.	Rheum. recens efebri.	1.
Scarlatina	2.	Gastritis. Enteritis	4.		
Delirium tremens	1.	Colitis	1.		
Syphilis	4.	Peritonitis	1.		
					Summa 149.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 22 Sept. 180, hvaraf 99 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 6, icterus 2, febris intermittens 1, delirium tremens 1, morbus saturninus 1, pleuritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 22 Sept. 150, hvaraf 69 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 4, syphilis 4, enteritis 4, gonorrhoea 2, cholera 1, diarrhoea 1, morbus saturninus 1, bronchitis 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: inkomne under veckan: delirium tremens 5, febris typhoides 2, cholera 2, syphilis 2, febris gastrica simplex 2, cholera asiatica 1, variolæ 1, pneumonia 1, nephritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 22 Sept. 4; inkomne under veckan: cholera asiatica 3, diarrhoea 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 3, conjunctivitis 1, bronchitis ritis 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 10, febris intermittens 2, conjunctivitis 2, otitis 1, gastro-enteritis 1, entero-colitis 1, stomatitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 22 Sept. 53; inkomne under conjunctivitis 2, febris typhoides 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 17; peritonitis puerperae 1, parametritis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 10; helsotillstånd frödeställande.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 22 Sept. 27; inkomne under febris typhoides 1, gastritis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 22 Sept. 173 84 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 22 Sept. 147 135 från staden och 12 från länet; inkomne: syphilis 24, gonorrhoea 2

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 20, gastricismus 8, febris gastrica simplex 8, febris intermitteas 5, ophthalmia 5, rheumatismus 5, dysenteria 4, pneumonia 4, febris typhoides 3, scarlatina 3, apoplexia cerebri 3, angina tonsillaris 3, cholera 2, gastritis 2, encephalitis 1, pleuritis 1, peritonitis 1, icterus 1, nephritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: syphilis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2, scorbutus 2, febris simplex 1.

Hr CARLSON, som meddelade *cholera-rapporterna* för sistförflutna veckan, tillkännagaf att, då sjukdomen nu närmaste upphört, alla sundhetsbyråer voro indragna, m platser för cholerasjuka fortfarande funnes att tillgå å priska sjukhusen vid Sabbatsberg och å Söder:

den 16 Sept. till den 17 Sept.	insjuknade	8	döde
» 17 » » » 18 » »		5	»
» 18 » » » 19 » »		5	»
» 19 » » » 20 » »		3	»
» 20 » » » 21 » »		4	»
» 21 » » » 22 » »		—	»
» 22 » » » 23 » »		1	»

= Ordföranden refererade Juli och Augustihäfte *Journal de Chimie médicale*, innehållande bland annat up om förgiftningar i England, förgiftning af charcuterivaror i F rike, opüiförgiftning behandlad med tracheotomi, om subk injektioner och sättet att dervid undvika all fara m. m. en slutredogörelse för den Grimaultska processen, som ä så, att tillverkaren af de misstänkta och illa beredda läk len, i högre instans, endast ådömdes böter af 500 f (Se Läkarsällskapets Förhandlingar 1865 p. 281).

= Hr EDHOLM lemnade, efter Reports on the Extent and Nature of the Materials available for the preparation of a medical and surgical History of the Rebellion, Philadelphia 1866, ett *referat om sjukvården under det sednaste amerikanska kriget*. Detta referat skulle i tidskriften ingå.

Svenska Läkarsällskapet firade den 2 Oktober 1866, i Kongl. Sundhets-Collegii lokal, sin *femtiondeåttonde årshögtid*, i varvid afgående Ordföranden, Generaldirektör BERLIN, höll ett föredrag »*Om desinfektionsmedlens olika verkningssätt*» och tillkännagaf de bestämda prisämnen, hvarefter Sekreteraren afgaf den vanliga berättelsen om Läkarsällskapets verksamhet under det förflutna arbetsåret 1865—1866.

En allmän återblick på *helsotillståndet inom hufvudstaden* under det nu förflutna året utvisar, att sjukligheten varit relativt obetydlig. Inom *enskild praktik* upptagas för året 15,428 sjukdomsfall, nemligen 7,730 mankön och 7,698 qvinkön, enligt följande tabell:

	Under 2 år.		2—10.		11—20.		Öfver 20 år.		Summa.		Summa.
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	
Typhus	—	—	1	—	—	—	2	2	3	2	5
Febris typhoides	—	—	5	9	5	6	40	52	50	67	117
Mening. cereb.-spin.	4	—	2	—	—	—	3	—	9	—	9
Diphtheria	11	11	28	39	13	29	21	66	72	145	217
Ang. membranacea	9	5	13	16	1	1	—	3	23	25	48
Influenza	—	—	—	1	—	—	4	1	4	2	6
Pertussis	7	9	17	18	—	—	3	—	27	27	54
Cholera asiatica	1	—	1	—	—	—	11	22	13	22	35
Cholera nostras	—	2	—	—	—	—	5	7	5	9	14
Cholera	5	6	5	5	5	15	94	92	109	118	227
Dysenteria	5	4	9	2	—	3	21	50	35	59	94
Diarrhoea	192	173	164	136	72	76	744	672	1,172	1,057	2,229
Febris puerperalis	—	—	—	—	—	—	10	—	—	10	10
Febris intermittens	8	12	63	57	20	11	139	156	230	236	466
Angina parotidea	7	4	5	3	4	4	9	14	25	25	50
Variolæ. Varioloides	19	15	14	20	9	11	83	83	125	129	254
Varicellæ	10	8	33	37	8	5	9	7	60	57	117
Scarlatina	64	67	349	379	76	81	41	78	530	605	1,135
Morbilli	1	—	—	3	—	—	2	2	3	5	8
Delicium tremens	—	—	—	—	—	—	53	2	53	2	55
Intox. e vapor. carbon	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2
" ex acidis	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Morbus saturninus	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	2
Transport	343	316	709	725	213	242	1,287	1,320	2,552	2,603	5,155

	Under 2 år.		2—10.		11—20.		Öfver 20 år.		Summa.	
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.
Transport	343	316	709	725	213	242	1,287	1,320	2,552	2,603
Syphilis	—	1	—	—	4	1	158	3	162	5
Gonorrhoea	—	—	—	1	19	3	261	20	280	24
Meningit. cerebralis	4	5	8	2	2	2	2	—	16	9
Tetanus. Trismus.	1	2	—	—	—	—	1	—	2	2
Apoplexia cerebri...	1	1	1	1	—	—	16	16	18	18
Neuralgia	1	—	—	—	2	9	51	122	54	131
Conjunctivitis	11	12	32	33	20	20	121	99	184	164
Otitis	4	4	19	17	13	9	64	56	100	86
Ang. tons. & faucium	8	7	122	170	192	254	640	922	962	1,353
Pericarditis	—	—	4	1	1	—	6	7	11	8
Endocarditis	—	—	—	1	—	—	2	2	2	3
Pyæmia	1	—	—	—	—	—	2	—	3	—
Thrombos. Embolia	1	—	—	—	1	—	4	12	6	12
Laryngo-tracheitis..	21	22	62	72	18	20	108	140	209	254
Bronch. Cat. bronch.	250	210	314	374	114	97	973	843	1,651	1,524
Bronchitis capillaris	36	28	6	9	2	—	20	14	64	51
Pneumonia	15	13	38	47	8	4	172	125	228	189
Pleuritis	6	8	14	11	4	9	64	49	88	77
Febris gastr. simpl.	4	6	48	57	40	38	312	278	404	374
Gastritis. Enteritis	18	20	9	9	6	6	35	51	68	86
Colitis	8	2	7	4	—	1	21	22	36	29
Typhl. & Perityphlit.	—	—	—	—	2	2	10	23	12	25
Peritonitis	—	—	1	—	5	1	6	52	12	53
Hepatitis	—	—	—	—	1	—	5	1	6	1
Icterus	2	—	9	16	5	4	21	8	37	28
Nephritis	3	—	14	19	4	4	23	23	44	46
Metritis	—	—	—	—	—	1	—	41	—	42
Rheumatismus acut.	1	1	4	8	13	16	259	203	277	228
Erysipelas	7	3	1	13	2	9	66	92	76	117
Erythema nodosum	—	6	2	4	3	3	4	15	9	28
Urticaria	4	5	23	16	2	11	25	31	54	63
Zona	—	—	—	2	3	2	14	13	17	17
Furunculus	3	1	4	1	8	5	42	27	57	34
Carbunculus	—	—	—	—	2	2	27	12	29	14
Summa	753	678	1,446	1,613	709	770	4,822	4,642	7,730	7,698

Qvartalsuppgifterna utvisa för öfrigt följande fluktuation inom sjukligheten i dess helhet:

Sjukdomsfall under 1:a kvartalet 5,438 (Okt. Nov. Dec.)
 » » 2:a » 4,818 (Jan. Febr. Mars)
 » » 3:e » 3,154 (April Maj Junij)
 » » 4:e » 2,018 (Juli Aug. Sept.)

Således sjukligheten i fortfarande aftagande.

Specialrapport är uppgjord öfver utbredningen af *akuta kopperna* (*), hvilken epidemi nu synes nära sitt slut, hvilket

*) p. 222.

äfven tycktes vara förhållandet vid samma tid förlidet år, hvar-
 efter den ånyo var i stigande. Under årets lopp hafva i en-
 skild praktik, å sjukhusen och bland de fattiga förekommit
 1,359 fall af koppor. För 2 år sedan anmäldes i Stockholm
 688 fall, förra året 2,171 fall, således tillsammantaget under 3
 år 4,218 fall. Största antalet fall per vecka, nemligen 88, an-
 mälde den 2—8 April 1865. — Öfver utbredningen af *skar-*
lakansfebern, som förliden höst och vår var ganska spridd, har
 äfven specialtabell*) blifvit upprättad. 1,745 fall af denna sjuk-
 dom hafva i Stockholm förekommit. — I veckouppgifterna hafva
 rörande cholera och choleradiarré angifvits samma siffror, som
 i de å Sundhetsnämndens byrå uppgjorda rapporterna. Antalet
 uppgår f. n. till 1,889 insjuknade och 639 afidna i denna sjuk-
 dom. Förste Stadsläkaren har allt sedan epidemiens första
 uppträdande den 28 och 29 sistlidne Juni (då några tydliga
 cholerafall inkommo till Garnisonssjukhuset från en eskader
 kanonbåtar å Saltsjön, kort hvarefter spridda fall började visa
 sig i staden, utan att något sammanhang dem emellan kunde
 uppvisas) fortfarande vid alla sammankomster lemnat detalje-
 rade uppgifter angående sjukdomens frekvens och intensitet,
 hvilka trakter den företrädesvis angripit m. m., samt tillkänna-
 gifvit de preventiva och andra åtgärder, stadens styrelse vid-
 tagit. Dr GRÅHS har lemnat diagramer öfver choleras utbred-
 ning och tillsammans med förste Stadsläkaren utarbetat det
 rapportsystem, som under närvarande — nu, som det synes,
 snart helt och hållet afslutade — epidemi varit följdt. Epide-
 mien var i jemt stigande till och med 4:de veckan, då den bör-
 jade att både till intensitet och extensitet aftaga**).

Med sista kalenderåret afslutades 27 bandet af tidskriften
 Hygiea, hvars 28 tom nu är under utgifning. Tillståndsbrief
 att vara tidskriftens ansvariga utgivare, hvilken befattning ge-
 nom Lifmedicus GRILLS frånfälle stod obesatt, har Dr EDHOLM
 öfvertagit, jemte befattningen som hufvudredaktör. K. Sund-
 hets-Collegium har äfven detta år till införande i tidskriften
 meddelat många af till Collegium inkomna embetsrapporter;
 från läkare i hufvudstaden och landsorten hafva rikhaltiga bi-
 drag fortfarande ingått och på korrespondensväg har Sällskapet

*) p. 223.

**) Se vidare Läkaresällskapets Förhandlingar 1866 p. 216.

mottagit vetenskapliga meddelanden från åtskilliga af dess omlands resande ledamöter: Dr BJÖRKÉN, Dr SALOMON, LOVÉN, Dr SKÖLDBERG jor m. fl. Andra Seriens första Band af Läkaresällskapets Handlingar, 452 pag. in 4:o, har under året utkommit samt en ny förteckning öfver Sällskapets ledamöter i Januari 1866 utgifvits.

Utom med jurnallitteratur, utbyten och inköpta arbeten har biblioteket under året blifvit riktadt med en mängd gåfver från in- och utländska myndigheter, embetsverk, lärda samfund och enskilda personer, nemligen från Utrikesdepartementet. Sundhets-Collegium, K. Vetenskapsakademien, K. Statistiska Centralbyrån, norska och finska medicinska Sällskapen m. fl. 16 utländska vetenskapsmän hafva öfverlemnadt sina arbeten och 17 vetenskapens gynnare och vänner inom landet hafva dessutom med gåfvor bidragit till bibliotekets ökande. Bland värdefulla gåfvor må nämnas en samling af 90 volymer i medicin och kirurgi, af Dr LETTSTRÖM, och Encyclopedie de Diderot & d'Alembert i 39 tomer, af Medicinalrådet SONDÉN.

Sällskapet har med glädje helsat en ny läkareassociation i landsorten, nemligen Westergötlands och Smålands Läkareförening, till hvilken Sällskapets förlagstryck och utkommande arbeten försändas, i utbyte mot föreningens protokoller, och med hvilken nybildade förening Sällskapet i öfrigt, enligt stadgarne föreskrift, satt sig i närmare förbindelse.

Till hedersledamot af Svenska Läkaresällskapet invald enhälligt den 7 November förlidet år, Läkaren i Caldas, Minas Geraës, i Brasilien, Dr A. F. REGNELL.

Till utländska ledamöter har Sällskapet under året invald Professor E. F. LOCHMANN i Christiania, Professor TH. WARNCKE och Assessor Pharmaciæ S. M. TRIER i Köpenhamn Professor C. O. WEBER i Heidelberg, Professorn i fysiologi vid samma universitet H. HELMHOLTZ, Professorn i fysiologi vid universitetet i Leipzig C. LUDWIG, Professorn i fysiologi vid universitetet i Wien E. BRÜCKE, Professorn vid medicinska fakulteten i Paris P. BROCA, Professorn i komparativ anatomi vid R. College of Surgeons i London T. H. HUXLEY, Professorn i anatomi vid universitetet i Freiburg im Breisgau A. ECKE, Professorn i anatomi och fysiologi i Basel W. HIS, Professorn i medicin i Zürich H. FREY, Professorn i fysiologi vid King's College i London L. S. BEALE, Professorn i kirurgi vid unive

sitetet i Paris A. NÉLATON samt Professorn i obstetrik i Würzburg F. v. SCANZONI.

Till inländska ledamöter hafva blifvit antagna, i hufvudstaden: Hrr BJÖRKBOM, BLIX, BOBERG, BOSTRÖM, CASSÉN, v. DÖBELN och ULLMAN. I landsorten: Hrr BERLING, DOVERTIE, MILTOPÉE, A. R. ÅBERG och ÖRTENGREN.

Läkaresällskapet har under årets lopp förlorat 5 af sina medlemmar, nemligen Svenska Läkarekorpens Senior, f. d. Provincialläkaren i Jemtland, Dr PEHR RISSLER, 84 år gammal; Läkaresällskapets enligt antagningsdato äldsta medlem, Stadeläkaren i Carlshamn GUST. A. DRAKENBERG, 82 år gammal; båda dessa läkareveteraner hade i mer än 50 år varit ledamöter af Sällskapet; Medicinalrådet TIMOLEON WISTRAND, ordförande 1853, hvars nit, skicklighet och ovanliga arbetsförmåga, gjorde honom till en högt framstående ledamot i det embetsverk, i hvars rådsal vi nu äro samlade och hvars flitiga penna uuder en följd af år lemnat talrika bidrag till vår tidskrift; Lifmedicus JOHAN DANIEL GRILL, ordförande 1860, som sedan första utgifvandet af Sällskapets tidskrift, eller i 29 år, varit dess ansvariga utgivare, och som, så länge helsa och krafter tillåto honom, var en trägen deltagare i våra vetenskapliga sträfvanden; samt slutligen Läkaren vid cellfängelset i Calmar, Dr O. K. EKMAN, af tiden vid 74 års ålder.

Ovanligt många sammankomster hafva för öfrigt medfört sorgposter om svenske läkares bortgång. De under året aflidne hafva varit: Provincialläkaren LYSELL, Stadsläkaren WESTER, Provincialläkaren SJÖGRÉN, f. Provincialläkaren STAGNELL, Bruksläkaren LINDH, Provincialläkaren HEINRICI, Provincialläkaren LINDFORS, Regementsläkaren CNATTINGIUS, Lasarettsläkaren HOLMBOM, f. d. Provincialläkaren BRANDELIUS, Dr THOMAS MINTON, Bataljonsläkaren JACOBSON, Provincialläkaren WIESELQVIST samt Provincialläkaren WRETHOLM i Haparanda och Underläkaren vid Garnisonssjukhuset i Stockholm ALBREKTSSON, hvilka båda sistnämnda fallit offer för choleraepidemien.

Af sina utländska ledamöter har Sällskapet under året förlorat: Professor ROBERT REMAK i Berlin, som afled i Kieingen. Han var en af Tysklands mest produktiva och framstående lärde. Vårt tidevarfs medicinska historia skall bevara hans namn, ej allenast som mikroskopist och fysiolog, utan äfven för de viktiga bidrag, han gifvit den praktiska medicinen genom

sina undersökningar om elektricitetens tillämpning på medicinen. Sedan 1854 var R. medlem af Svenska Läkaresällskapet. — Professor JOHN CONOLLY i London, f. d. Öfverläkare vid Hanvells hospital för sinnesrubbade, som afled den 5 Mars vid 71 års ålder. Sitt verksamma lif egnade han till realiserandet af en ädel idé, genomförandet af »no-restraint-systemet», sinnessjukes behandling utan tvångsmedel; och han hade också den glädjen att, tack vare den öfvertygelsens värma, hvarmed han kämpade för denna idé, se sina människovänliga önskingar i betydlig mån gångna i fullbordan. Ledamot sedan 1851. — Professor THOM. HODGKIN vid Guys hospital i London, bekant genom sina litterära arbeten och genom sin filantropi i stort. Han afled 68 år gammal, under ett af sina filantropiska kors-tåg, i Jaffa i Palestina, dit han begifvit sig för att skaffa lindring i judarnes betryckta ställning, liksom han förut lyckats förmå kejsaren af Marocco att göra viktiga koncessioner till förmån för samma förtryckta folkstam. Förenad med AND. RETZIUS genom ett intimt vänskapsband, var han en vän och mentor för svenska läkare i London. Ledamot sedan 1847. — Slutligen Brunnsläkaren vid Ems, hofrådet SPENGLER, känd af alla svenskar, som besökt dessa helsokällor. Han var sedan 1854 medlem af Sällskapet. — Bland bortgångna medicinska celebriteter må för öfrigt nämnas Professorerna LEVY och BALLIN i Köpenhamn, KRUKENBERG i Halle, SCHUH i Wien och MAL-GAIGNE i Paris, öfver hvilka nekrologer vid Sällskapets sammankomster blifvit upplästa.

Till Ordförande för det kommande året har Sällskapet efter Generaldirektör BERLIN utsett Dr C. G. GRÄHS. Sekreterare-, skattmästare- och bibliotekarie-sysslorna äro fortfarande af samma personer bibehållna.

Sällskapets komité för handläggande af dess ekonomiska angelägenheter m. m. utgöres för året, utom embetsmännen, af Hrr v. DÜBEN, THOLANDER, SANTESSON, KEJUSER, CARLSON, LEMCHEN, ROSSANDER och HAMBERG.

Till revisorer öfver det förflutna årets räkenskaper hafva blifvit utsedda Hrr v. DÖBELN och ULLMAN.

Redan sistlidna högtidsdag tillkännagafs genom Generaldirektör HUSS, att Dr A. F. REGNELL i Brasilien tilldelat Sällskapet en större summa för bildandet af en prisfond. Denna

mma har ytterligare af samma frikostiga gifvare blifvit höjd
 l 10,000 rdr rmt, hvaraf räntan hvart 4:de år kan utdelas med
 000 rdr rmt för insänd prisskrift. Reglemente för denna fonds
 rvaltning m. m. har äfven af Dr Regnell blifvit Sällskapet
 verlemnad och i dess helhet antaget. Bland åtskilliga före-
 agna prisämnen har Sällskapet antagit »Paralysiernas patologi
 ch terapi». Enligt stadgarna skall täflingsskrift vara inlemnad
 ll Sällskapets sekreterare före November månads slut 1869.

Sällskapets pridfond utdelar derjemte, ifall pridförtjent
 rskrift inkommer före Maj månads utgång 1867, ett pris af 600
 dr rmt för en afhandling »Om temperaturförändringarna i de
 kuta sjukdomarne».

Sällskapet har under årets lopp, efter framställning i en
 af Kongl. Maj:ts nådiga propositioner till rikets ständer, erhållit
 ett ytterligare årligt statsbidrag af 750 rdr rmt för Sällskapets
 itterära verksamhet och åtnjuter således numera för detta än-
 lamål 3000 rdr rmt årligen.

Schaumkellska fonden för läkares behöfvande enkor och
 barn har under året genom testamente af en ädel gifvare, fram-
 lidne f. d. Provincialläkaren i Carlstad Dr P. E. STAGNELL,
 erhållit ett större bidrag, hvars storlek dock ännu ej med be-
 ständhet kan uppgifvas, emedan sterbhusets affärer ännu ej äro
 afslutade.

En brännande fråga för Läkaresällskapet har under det
 nu slutade arbetsåret varit frågan om anskaffandet af ny lokal
 för Sällskapet, då dess nu egande fastighet saknar nödigt ut-
 rymme för sammankomsterna, biblioteket m. m. Med mycken
 flit och omsorg hafva flera olika förslager härom blifvit utar-
 betade, såväl inom komitén som af enskilda ledamöter och af
 särskilda komiterade. Hrr KEY, ROSSANDER och THOLANDER
 hafva förliden vår utarbetat det sista förslaget, nemligen om
 apterande af en staden tillhörig tomt vid Berzelii park och
 Norrmalmstorg till uppbyggande af en större byggnad, som skulle
 inrymma Sällskapets samlingslokal och bibliotek, rum för sekre-
 teraren och bibliotekarien n. m. samt flera våningar till uthy-
 rande. Sällskapet har för erhållande af nämnda tomt ingått med
 en skrifvelse till Stadsfullmäktige, der denna för Sällskapet
 högst viktiga fråga med det snaraste torde förekomma till om-
 pröfning.

En öfversigt af det med den 30 September afslutade räkenskapsåret utvisar följande affärsställning:

Inkomsterna hafva varit 9,010 rdr 89 öre. Kapitalutgifningen 77,053 rdr 62 öre. — Kapitalet är under året ökat med 2,155 rdr 30 öre. — Kostnaderna för Sällskapets livsverksamhet har under året utgjort 3,895 rdr 67 öre.

Årsafgiften har blifvit erlagd af 103 ledamöter i Stockholm, nemligen:

ABELIN, ÅNDERBERG, ANDERSON A., BERG F. T., BERG A., BERLIN M., BILLBERG, BJÖRKMAN, BLACHET, BRACONER, BRANTING, BROBERG, BRUZELIUS, CARLSON, CEDERSCHULZ, CEDERSTRÖM, CURMAN, v. DÜBEN, EDLING, EKECRANTZ, ENGBERG, GRAVENHORST, GRILL, GRÅHS, HAHN, HALLONGREN, HAMBERG, HARTELIUS, HÜLPHERS, JENTZEN s:or, JENTZEN j:or, KEIJ, KEIJSER J., KEIJSER J. O., KINBERG, KINDSTRAND, KJELLBERG, KLINGVALL, KLOPFER, KÖNSBERG, LAMM, LEMCHEN, LEVERTIN, LEWIN, LILJEVALCH, LILJEVALCH, LJUNGGREN, LOVÉN CHR., LOVÉN LUNDBERG FR., LUNDBERG P. R., LUNDBERG VINC., MALLBERGER, MALMBERG, MALMSTEN, MARTIN, MOLANDER, NORDBERG, NENSÉN, NETZEL, NORDGREN, NYMAN, NYSTRÖM, HOFF, RETZIUS, ROSSANDER, RYDBERG, SANDAHL C., SANDAHL O., SANDELIN, SANTESSON, SCHAGERSTRÖM, SEBARDT, SJÖBERG, SJÖBERG, SONDÉN, STENBERG, STOLTZ, STÅL, SVANVALL, SVANBERG, SVEDBERG, SÄTHERBERG, THEGERS, THOLANDER, TILLBERG, TÖRNBLOM, WAHLBERG, WARFVINGE, WESTFELDT, WILANDER, WIMMERSTEDT, STRAND A. T., WISTRAND H., WÄSTFELT, ZANDER, ÖDMANSSON, ÖHRSTRÖM,

samt 14 i landsorten, nemligen:

ALTIN, BRAUN, DANDENELLE, FORLING, FORSELL, HJERTSTEDT, LIEDHOLM, MALMGREN, PONTIN, SCHULTZ, GIN, WIDBERG, ÅKERMAN.

Inträdesafgift är erlagd af 11 ledamöter i Stockholm, nemligen: BJÖRKBOM, BLIX, BOBERG, BOKSTRÖM, BOSTEDT, CASSÉN, v. DÖBELN, ENESTRÖM, NÆSBERG, NYSTRÖM, SANTESSON; samt 6 i landsorten, nemligen: BERLING, DOVE, HAMMARSTRÖM, MILTOPÉE, ÅBERG och ÖRTENGREN.

Till Sällskapets *prisfond* hafva dels i tecknade årsafgift, dels i räntemedel under året 1865—1866 influtit 493 rdr 5 öre. — Den förvarande prisfondens kapital den 1 Oktober 1866 9,466 rdr 1 öre.

Regnelliska prisfonden jemte ränta 7,467 rdr 72 öre.

Schaumkellska fondens inkomster hafva utgjort 987 rdr öre; dess utgifter 920 rdr. Kapitalbehållningen är 18,017 13 öre. Gratifikationer hafva utdelats åt 25 enkor eller rn af legitimerade svenska läkare.

Läkare-nödhjelpsfonden har under året ökats med 995 rdr öre; dess kapitalbehållning utgör 18,200 rdr 52 öre. Af nna fond har under året understöd lemnats åt 10 enkor, de sta efter delegare i f. d. pensionsinrättningen för svenska kare, till ett sammanräknadt belopp af 985 rdr rmt.

Härmed avslutar jag denna hastiga återblick på Svenska läkaresällskapets verksamhet under arbetsåret 1865—1866. ler än under föregående år hafva för Sällskapet vigtiga ekonomiska frågor visserligen tagit vår tid i anspråk, dock utan tt draga uppmärksamheten från vår hufvuduppgift: att verkamt bidra till de medicinska vetenskapernas förkofran, sprilande och praktiska tillämpning. Mätte äfven det kommande urret skänka framgång åt våra arbeten och gemensamma sträfanden för vetenskapens befrämjande och mensklighetens gagn!

Den 9 Oktober.

Tal på högtidsdagen. — Förhöjdt statsbidrag. — Bref från Prof. BROCA — Dr HEIDLER †. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Aneurism & aorta descendens. — Upsala Läkareförenings Förhandlingar.

= Ordföranden anhöll på Sällskapets vägnar hos afgångne Ordföranden, Generaldirektör BERLIN, att talet på högtidsdagen »*Om desinfektionsmedlens olika verkningsätt*» måtte få i Läkaresällskapets tidskrift ingå, och öfverlemnade Hr Berlin till Sällskapets disposition ofvannämnda föredrag.

= Ordföranden meddelade följande från Kongl. Sundhets-Collegium ankomna skrifvelse angående beviljandet af *förhöjdt statsbidrag för Sällskapets litterära verksamhet*:

Till Svenska Läkaresällskapet.

Till fullgörande af Kongl. Maj:ts nådiga föreskrift uti till Sundhets-Collegium den 29 nästlidne Juni aflåten och den 17 dennes ankommen skrifvelse, angående åt Svenska Läkaresäll-

skapet beviljadt förhöjdt årligt statsbidrag från och med statsregleringsperiod, har K. Collegium skolat af högstbref härhos öfverlemnna transsumt till Svenska Läkaresällskapet kännedom och underdåniga efterrättelse. Stockholm den 29 September 1866.

På Kongl. Sundhets-Collegii vägnar:

N. J. BERLIN.

J. Ljungb.

Transsumt.

CARL etc. etc. Vår ynnest etc. Uti en till Oss d. 27 innevarande månad aflåten underdånig skrifvelse angående ringen af utgifterna under Riksstatens Åttonde Hufvudsstyrelsens Ständer, hafva Rikets Ständer, bland annat, anmält:

3:o att, med bifall till Vår nådiga proposition, Rikets Ständer medgifvit, att det åt Svenska Läkaresällskapet nu beviljade årliga statsbidrag af 2,250 rdr må från och med statsregleringsperiod höjas till 3,000 rdr.

Hvad Rikets Ständer sålunda beslutat, hvilket Wi i de delar, som icke redan varit föremål för Vår pröfningsnåder godkänna, meddele Wi Eder härigenom till kännedom vederbörandes förständigande; — — — — —

Till Statskontoret låte Wi angående förberörda af Rikets Ständer beviljade anslag nådig skrifvelse afgå. — — —
Wi befalle Eder etc. Stockholms Slott den 29 Juni 1866.

C A R L.

F. F. Carl.

= Upplästes ett från Professor P. BROCA i Paris afkastadt *bref* innehållande tacksägelse för hans inväljande till Sällskapets ledamot.

= Anmälles af Ordföranden att Läkaresällskapet fört utvaldt en af dess utländska ledamöter, nemligen Hofrådet, Brunnenkaren vid Marienbad, Med. Dr CARL JOSEF HEIDLER, EDUARD VON HEILBORN, som den 13 sistlidne Maj afled vid 73 års ålder. Sedan 1837 hade Dr H. varit medlem af Svenska Läkaresällskapet.

== Till *biblioteket* anmäldes:

Die Marienbader Kreuzbrunnen und Ferdinandsbrunnen, deren Eigenschaften, Wirkungen und Gebrauchsweise von Dr E. KRATZ-NN. Prag 1866. — **Statistiske Undersøgelser angaaende den operative Fødselshjelp i Norge i Tidsrummet fra 1853 til 1863** ved F. C. FAYE og E. SCHÖNBERG. Christiania 1866. Gåfvor af **Staten**. — **Redogörelse för sjukvården och ekonomien vid H. K. H. Konprinsessan Lovissas vårdanstalt för sjuka barn under året 1865** gifven af anstaltens styrelse. Stockholm 1866. Gåfva af Dr KJELLERG. — **Dringliche Petition an den hohen Landtag der preussisch. Monarchie, betreffend die endliche Würdigung und Nutzung der Entdeckung der speciellen Ursachen und sicheren Heilmittel sogenannter epidemischer Seuchen als Cholera, Typhus, Rinderpest, Kartoffelkrankheit etc.** Constatirt durch synthetisch-praktischen Beweis von F. WINCKLER. Berlin 1866. Gåfva af Kongl. Utrikesdepartementet.

== **Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 23 till och med Lördagen den 29 September 1866:**

Sjukligheten obetydlig. — Af Cholera och Choleradiarré afvå 14 sjukdomsfall och 8 dödsfall samt af Variolæ 4 fall utträffat.

1. *Inom enskild praktik* anmälda sjukdomsfall (från 16 läkare):

Febbris typhoides	2. Neuralgia	3. Peritonitis	1.
Angina membranacea	1. Conjunctivitis	2. Rheumatismus acutus	1.
Pertussis	1. Otitis	2. Erysipelas	1.
Cholera nostras	2. Ang. tons. & faucium	11. Urticaria	4.
Cholerina	8. Pericarditis	1. Zona	1.
Dysenteria	2. Laryngo-tracheitis	1. Furunculus	2.
Diarrhoea	77. Bronch. Cat. bronch.	24. Carbunculus	2.
Febris intermittens	3. Bronchitis capillaris	1. Phlebotrombosis cru-	
Variolæ. Varioloides	1. Pneumonia	2. ralis post partum	1.
Scarlatina	1. Pleuritis	1. Rhenim. recens efebrii.	1.
Syphilis	6. Febris gastr. simplex	9. Catarrhus ventr. acut.	1.
Gonorrhoea	5. Gastritis. Enteritis.	2.	
Apoplexia cerebri	2. Colitis	5.	
		Summa 190.	

2. Å Hufvudstadens *Sjukvårdsanstalter*:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 29 Sept. 197, hvaraf 112 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 7, delirium tremens 2, pneumonia 2, diarrhoea 1, febris intermittens 1, variolæ 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 29 Sept. 150, hvaraf 72 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 3, pneumonia 3, febris typhoides 2, bronchitis 2, diphtheria 1, diarrhoea 1, delirium tremens 1, otitis 1, zona 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 29 Sept. 158, hvaraf 127 invärtes sjuke; inkomne under veckan: cholera asiatica 6, delirium tremens 3, bronchitis capillaris 2, febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, variolæ 1, syphilis 1, meningitis cerebialis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 29 Sept. 9; inkomne under veckan: cholera asiatica 3, bronchitis 2, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 3, diarrhoea 2, gastro-enteritis 2, pertussis 1, otitis 1, laryngo-tracheitis 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 14, bronchitis 6, conjunctivitis 4, gastro-enteritis 2, syphilis 1, otitis 1, pleuritis 1, erythema nodosum 1, urticaria 1, stomatitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 29 Sept. 55; inkomne under veckan: scarlatina 2, diarrhoea 1, conjunctivitis 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 14; febris puerperalis

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 8; helseotillståndet

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 29 Sept. 34; inkomne under veckan: angina tonsillaris 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 29 Sept. 17; hvaraf 84 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kyrhus*: sjukantalet den 29 Sept. 144; hvaraf 129 från staden och 15 från länet; inkomne: 22 sjukdomsfall.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 46, bronchitis 30, febris gastrica simplex 8, rheumatismus 6, pertussis 5, febris intermittens 4, angina tonsillaris 4, pneumonia 4, cholera asiatica 3, dysenteria 3, ophthalmia 3, gastricismus 3, cholera nostras 2, peritonitis 2, febris typhoides 1, angina membranacea 1, variolæ 1, apoplexia cerebri 1, pleuritis 1, gastritis 1, cystitis 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelset*: febris gastrica simplex 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 5, bronchitis 2, pneumonia 1

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 30 Sept. till och med Lördagen den 6 Okt. 1866.

Sjukligheten ej betydlig. — Af Cholera och Choleradiarrhoea hafva förekommit 11 sjukdomsfall och 6 dödsfall samt af Variolæ 1 fall.

1. Inom *enskild praktik* anmälde sjukdomsfall (från 16 läkare):

Febris typhoides	3. Gonorrhoea	6. Colitis	1.
Cholera asiatica	1. Neuralgia	1. Rheumatismus acutus ..	1.
Cholera nostras	2. Conjunctivitis	3. Erysipelas	4.
Cholera	9. Otitis	3. Erythema nodosum	2.
Dysenteria	7. Ang. tons. & faucium ..	15. Urticaria	2.
Diarrhoea	75. Thrombosis. Embolia ..	1. Rheum. recens efebril.	1.
Febris intermittens ..	1. Laryngo-tracheitis	4.	4.
Varicellæ	1. Bronch. Cat. bronch.	25.	25.
Delirium tremens	1. Bronchitis capillaris ..	1.	1.
Syphilis	4. Febris gastr. simplex ..	10.	10.
			Summa 26

2. Å *Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter*:

På *Serapimer-lasarettet*: sjukantalet den 6 Okt. 215, hvaraf 127 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gastritis 3, diarrhoea 2, bronchitis 2, icterus 2, erysipelas 2, dysenteria 1, febris puerperalis 1, delirium tremens 1, pneumonia 1, typhilitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 6 Okt. 140, hvaraf 64 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 3, gonorrhoea 3, diarrhoea 2, bronchitis 2, pleuritis 1, gastritis 1, peritonitis 1, rheumatismus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: inkomne under veckan: febris typhoides 2, diarrhoea 2, pneumonia 2, cholera asiatica 1, variolæ 1, delirium tremens 1, syphilis 1, febris gastrica simplex 1, metritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 6 Okt. 18, hvaraf 14 invärtes sjuke; inkomne under veckan: cholera asiatica 3, febris typhoides 2, rheumatismus acutus 2, diphtheria 1, cholera 1, diarrhoea 1, bronchitis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 11, bronchitis 11, diphtheria 2, pleuritis 2, otitis 2, pertussis 1, syphilis 1, pyæmia 1, pneumonia 1. — *Polikliniska sjukhuset*: diarrhoea 15, conjunctivitis 4, bronchitis 2, syphilis 2, pneumonia 2, diphtheria 1, pertussis 1, bronchitis capillaris 1, pleuritis 1, urticaria 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 6 Okt. 56; inkomne under veckan: scabies 2, eczema 2, keratitis 1, colitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 17; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; helsotillståndet tillfredsställande.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 6 Okt. 34; inkomne under veckan: diarrhoea 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 6 Okt. 175, hvaraf 1 mankön och 91 quinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: inkomne: syphilis 31, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 44, Oenochitis 25, catarrhus gastro-intestinalis acutus 7, pneumonia 5, catarrhus ventriculi acutus 5, febris intermittens 4, pertussis 3, cholera nostras 3, scarlatina 3, ophthalmia 3, febris typhoides 2, syphilis 2, gastritis 2, rheumatismus 1, dysenteria 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, tetanus 1, angina tonsillarum 1, erysipelas 1.

4. I *Staden Fängelse*: syphilis 3, delirium tremens 2, diarrhoea 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 6, febris typhoides 1, febris gastrica simplex 1.

Hr CARLSON meddelade de å Sundhetsnämndens byrå under de begge sistförflutna veckorna upprättade *rapporter angående choleran*:

den 23 Sept. till	den 24 Sept.	insjuknade	—	döde	—
» 24	» 25	»	»	4	2
» 25	» 26	»	»	2	1
» 26	» 27	»	»	4	2
» 27	» 28	»	»	1	2
» 28	» 29	»	»	3	1
» 29	» 30	»	»	1	1
» 30	» 1 Okt.	»	»	—	—
» 1 Okt.	» 2	»	»	4	2
» 2	» 3	»	»	2	—
» 3	» 4	»	»	1	2
» 4	» 5	»	»	2	1
» 5	» 6	»	»	1	—
» 6	» 7	»	»	2	3

= Hr MALMSTEN meddelade följande sjukdomshistoria och post-mortem-fenomen:

Professor H., 40 år gammal, hade under sednare år konsulterat mig för åtskilliga smärre krämpor, hufvudsakligen af nervös natur och begagnade på mitt råd 1865 under sommaren baden i Wildbad. Efter dessa bad var hans helsotillstånd betydligt förbättradt och han åtnjöt ganska god helsa tills i Mars månad detta år, då han började erfaras smärtor och plågor, isynnerhet i sittande ställning uti venstra sidan, i trakten af venstra njuren. Denna smärta radierade något nedåt och framåt. Då jag tillkallades fann jag vid närmare undersökning alls ingen ömhet i någon ryggkota, men trakten öfver

venstra njuren var öm vid tryck och sidan på detta ställe var något svullen; isynnerhet ökades smärtan här, då patienten satt i när framåtlutad ställning. Han trodde närmaste orsaken till denna åkomma vara, att han kort förut gjort en resa åt landet i släde uti dåligt gropigt väglag, ty kort efter denna resa, under hvilken kroppen var utsatt för svåra skakningar, hade han först märkt början till denna onda. Med undantag af ömheten, smärtan och någon ansvällning i ofvannämde region, led han ej af något sjukligt symtom, vare sig från respirations-, cirkulations- eller digestions-organerna. Aptit var god. Urinen var mörk, saturerad, sparsam, fri från ägghvita. Ömheten, som var störst öfver njurtrakten, sträckte sig något fram under venstra costæ spurisæ och smärtan ökades tidtals. Sömnen dålig. Jag föreskref honom absolut stillhet, använde till en början våta värmande omslag öfver det ömma stället, sedermera Emplastrum Hydrargyr. + Opium, och invärtes gafs quinin med morfin. Diagnosen af åkomman var dunkel. Professor SANTESSON konsulterades derföre af mig — och båda stannade vi i det sannolikaste antagandet af en perinephritis, orsakad genom skakning under åkandet i det dåliga väglaget. Efter några veckors behandling minskades smärtorna och ansvällningen i sidan försvann. Han brukade nu en till invärtes jodkalium och fortfor att hålla sig stilla. Efter ungefär 6 veckor var all ömhet och värk borta och endast vid häftigare kroppsrörelse märktes någon gång hugg och smärta i sidan. Han började nu åter arbeta och kunde vara ute, och jag tillstyrkte honom att under sommaren resa till Marstrand att bada. Emellertid tillkallades jag en dag efter medio af Juni månad. Han var då särdeles orolig klagade öfver hjertklappning m. m. Jag fann honom särdeles nedstämd och medtagen. Vid undersökning fann jag hjertverksamhetens ganska häftig och intermitterande, och vid auskultation fanns ett skarpt biljud vid hjertats spets eller i trakten af 6:te costa. Vid närmare efterfrågan om orsaken till denna försämring, berättade han att han varit blottställd för en häftig sinnesrörelse. Jag föreskref stillhet, inv. inf. digitalis och morfin till natten. Efter några dagar förbättrades visserligen hans tillstånd, men hans helse var dock klen och jag yrkade med ifver resan till Marstrand. Jag föreskref att han der skulle hvila sig, undvika alla häftiga kroppsrörelser och bada försigtigt. Jag hörde sedan af bekanta att han vid Marstrand hemtogs och varit kry tills mot slutet af vistelsen der.

I början af September underrättades jag af Dr HÖBLIN att Prof. H. åter insjuknat. Och från Dr ASPLUND, till hvilken läkare jag rådt honom vända sig, fick jag telegram den 12 Sept. om hans tillstånd med hopp om möjligheten af hans hemresa.

Den 16 Sept. skriver Dr Asplund följande:

Innan jag kan blifva i tillfälle att meddela resultaten af den obduktion, som jag i morgon eftermiddag i närvaro af DRAKENBERG tänker företaga å Professor H:s döda kropp, vill jag med några rader hafva underrättat om H:s tillstånd under de sednaste dagarna och några iakttagelser jag derunder gjort, för att sålunda i något mån möta Hr Professorns undran öfver det plöteliga dödsfallet.

Sedan jag i Onsdags (d. 12) hade äran meddela mig med Hr Professorn, inträdde inga särdeles betydliga förändringar i den sjukas illstånd. Han hade visserligen om Torsdags morgon återfått sina plågor, men jag fästade just ingen vikt dervid, då jag trodde dem orsakade af focialansamlingar, som jag antog trycka på abscessen och härden. Efter en kolossal afföring, framkallad af frangula-dekokt, tycktes tillståndet på aftonen lofva att blifva bättre. Fredagen förtoro plågorna stundtals, så att grötomslag och sednare narkotiska grötar måste användas och litet morfin gifvas; frampå afton upprörde plågorna och natten blef mindre orolig än de föregående. Pulsen var under dessa två dagarne något hastigare än vanligt, mellan 90 och 100, men i öfrigt förefunnos inga oroande objektiva symtom, antydande någon allvarsammare peritonit i närheten af tumören, hotande bristning inåt eller dylikt. I förbigående vill jag näfva nämt att jag aldrig ansåg mig hafva skäl till något operativt ingrepp i abscessen och det af flera skäl: dels var den ej så spänd, att den kunde hota med bristning inåt, dels låg dess mest dekliva punkter så nära inpå tarmen (colon descendens) att *der* jag hade den mesta utbugtningen af sidan med matt perkussion, då den sjuke stod upprätt, *der* fick jag tarnton då han låg. Lördags morgon var tillståndet så mycket bättre att H. sjelf sade: »Om jag blir så mycket bättre från i dag till i morgon som från i går till i dag, så tror jag nog att jag kan resa.» Jag uppskjöt resan till den Måndag, och föresatte mig att som i dag se till om spänningen i tumören hade ökat sig, så att någon fara kunde vara för transporten. Jag inträffade hos den sjuke just när han skulle ömsa skjorta och blef derigenom i tillfälle att äfven noggrannt undersöka rygg-sidan. Jag hade visserligen första dagen jag såg H. haft hans rygg blottad och tryckt på hvardena kota, men måste då hafva förbisett hvad jag nu fann, eller också fanns det icke *då* så eklatant som *nu*. Jag fann nemligen nu till venster invid ryggraden jag tror i rummet mellan 10 och 11 reffbenen (jag räknade inte i häpenheten) en fluktuerande och *starkt* pulserande svulst, ungefär af en liten hvetskorpas storlek; jag kan inte säga att den bugtade ut, så att den syntes, men för känseln var storleken såsom nämdes. Från denna svulst uppåt var perkussionstonen dämpad ända till litet ofvan spetsen af venstra scapula, och derifrån framåt till en linea, som drages från bakre delen af axillen rakt nedåt, här framom var i liggande som i upprätt ställning klar ton. Respirationsljudet normalt i venstra lungan till något ned på det matta området, der intet hördes, ingen bronkialrespiration ingen resonans af rösten än mindre egofoni. Öfver den pulserande svulsten lystades stetoskopet såsom då man auskulterar ett hypertrofieradt hjerta, men tonerna hördes jemfördt med den starka pulseringen ej så starkt, som jag väntade, dock ungefär så tydligt som dem, man under vanliga förhållanden hör öfver arcus aortæ. Jag kunde tydligen känna en muskelbuk spänna sig öfver en fluktuerande svulst, och ställde genast till mig den fråga om det var en del af abscessen, som drefs fram af aorta eller om jag hade för mig ett aneurism. Jag ansåg mig hafva skäl

till sistnämnda antagaude och lemnade patienten, besluten att till vidare inställa hans resa. Jag nämde ingenting till honom sjelf om åkommans natur. Han hade varit temligen kry på förmiddagen, uppgjorde en ritning till en ställning, som skulle placeras i vagnen, tog emot besök o. s. v. Omkring kl. 4 e. m. afled han berättigt hastigt innan jag hann komma dit. — Se der den sorgliga historien!

Den 29 September skrifer Dr Asplund vidare:

Att jag kunnat tänka på »börjande kongestions-abscess» bör jag förundra någon efter genomläsandet af obduktionsberättelsen. Detta framgår att hvad jag ansåg vara en börjande abscess i sjelfva veriet var en slags poche från aneurismet, nemligen den som gick mellan 11 och 12 refbenen och sedan sänkte sig mellan musklerna i veklifvet utanpå quadratus lumborum. Denna poche fyllde sig liksom den sjuke stod upprätt och bugtade då ut, så man tydligt såg en slags tumör, som fluktuerade och gaf dämpad perkussionston; då patienten lade sig försvann tumören och den dämpade tonen. Detta föreföll mig visserligen såsom ett bra besynnerligt symtom hos en kongestionsabscess — men dervid förblef det. Vidare föreföll mig läget af den der abscessen bra besynnerligt — dock var platsen riktig för en purulent perinefrit. Det förundrade mig äfven att inga frossbrytningar visat sig — men äfven detta händer vid börjande kongestionsabscesser icke sällan. Och hvem kunde väl tänka att man hade att göra med en utlöpare från ett aneurisum? OPMANSSON tänkte till och med på ett intraperitonealt exsudat! — Ytterligare antar jag att den pochen, som gick direkte bakåt icke har framträdt pulserande förrän någon af de sista dagarne, under hvilka jag icke alla gjorde någon undersökning, i afsigt att sedermera se hvad förändring den så kallade kongestionsabscessen hade gjort under tiden. Jag borde ovilkorligt hafva känt den vid första undersökningen af ryggen eller sedermera, då jag tillfölje af Hr Professorns telegram till Hörlin letade efter pleuritiskt exsudat.

Emellertid har fallet varit för mig af stort intresse och jag tackar Hr Professorn, genom hvars bemedling det kom under min vård.

I slutet af nästa vecka skall jag sända preparatet. Jag erledes att jag inte kunde taga ut det med refben och allt, derför hade jag inga lämpliga instrumenter; jag lyckades emellertid med mejsel och bredbladig såg, den enda jag hade att tillgå, att få loss framsidan af de 4 ryggkotorna, hvilka betydligt ökar preparatets värde.

Obduktionsberättelsen, som äfven meddelas, var följande:

Då bukkaviteten blifvit öppnad märktes intet abnormt läge af viscera, men sedan tarmarna blifvit uttagna, befanns venstra njuren vara framskjuten, så att den ligger i nivå med framsidan af columna vertebralis. Sedan njuren blifvit borttagen, visar det sig att en ansvallning af öfre delen af Psoas major har vållat njurens framskjutning; denna ansvallning är något större än ett gåsägg, elastisk, och fortsätter sig uppåt under ligamentum arcuatum internum. Vid inskärning i refbensbrosken (för att öppna bröstkorgen) utströmmar

från venstra pleurarummet en mängd vatten och venstra lungan finnes vara så tryckt framåt och uppåt, att den patar ut genom den smala incisionsöppningen. Sedan bröstkorgen blifvit fullständigt öppnad befinnes venstra lungan vara till ytterlighet trängd uppåt och framåt, samt lungsäcken alldeles fylld af en, såsom det tyckes, klar vätska, på hvilken lungan bokstafigen flyter. Vid närmare skärskådande befinnes denna vätska vara det öfversta serösa lagret af ett ofantligt blodextravasat (af minst $1\frac{1}{2}$ kannas mängd) hvaraf det koagulerade sjunkit bakåt. Båda lungorna något emfysematösa, bleka; i öfre spetsen af venstra lungan finnes en hampfröstor hårdnad tuberkel; den nedre loben af denna lunga betydligt komprimerad; dess pleura fullkomligt slät och glänsande. Då blodet blifvit bortskaffadt finner man i nedre delen af venstra brösthalfvan en tumör nära så stor som ett barnhufvud; denna tumör, som är ett kolossalt aneurisma aortæ thoracicæ, ligger med sin största diameter tvärs öfver ryggraden, men så att den större delen deraf (ungefär 5 tum) kommer på venstra och 2 tum på högra sidan deraf. Då man öfverfar tumören med handen påträffas på venstra ändan och något uppåt en mindre öppning med ojemna kanter; ett finger kan införas i denna öppning utan annat hinder än motståndet af mer eller mindre fasta fibrinaflageringar. Aneurismet är med sin bakre vägg fastväxt till de 4 nedersta ryggkotorna och dertill hörande refben, så att det var omöjligt uttaga det helt. Nedåt och framåt är aneurismet fastväxt vid bakre randen (lig. arcuatum intern.) af diaphragma och sammanhänger här med ansvällningen i psoasmuskeln, hvilken ansvällning befinnes vara en poche från aneurismet. 11 och 12 refbenen äro till 2 å 3 tum närmast ryggraden på framsidan beröfvade sitt periosteum och i ändarne så anfrätta, att de totalt lossnat från sin förbindelse till ryggkotorna. Då man här undersöker med fingret kommer man mellan dessa refben in uti tvenne andra pocher, den ena ofvanför 12 refbenet och nedåt (utanpå m. quadratus lumbor.), den andra direkt bakåt närmast ryggraden och utåt (bakåt) betäckt af ryggmusklerna. De 4 ryggkotor, som bildat bakre väggen af aneurismet, äro äfven anfrätta, isynnerhet på venstra sidan, så att de oskadade cartilaginee intervertebrales stå upp som åsar mellan de urgröpta ryggkotorna. På högra sidan är aneurismet också fastväxt, men kan här någorlunda lossas. Det är till större delen (hela venstra partiet och pochen i psoasmuskeln) fylldt med aflagradt fibrin. Genom en obetydlig sammanväxning mellan 2:ne af aortas valvler har en lindrig förträngning af aortas mynning uppkommit; derjemte företer aorta temligen betydliga ateromatösa afsättningar.

I öfrigt var vid obduktionen ingenting af vigt att anmärka.

= Hr SANTESSON anmälde och redogjorde i korthet för det med 2:dra häftet nyligen afslutade första bandet af »*Upsala Läkareförenings Förhandlingar*» under arbetsåret 1865—66.

Nämnda »förening», stiftad af den oförgätlige Isr. HWASSEB 1836, framlägger härmed inför allmänheten för första gången re-

sultater af sin vetenskapliga verksamhet. Denna var under det första årtiondet af föreningens tillvaro ringa eller ingen; — stiftelsen utgjorde mera en sammanhållningspunkt för de medicine studerande, hvilkas sammanträden — till tiden obestämda — hufvudsakligen egnades åt ungdomaglädjen och ett broderligt kamratlif; sällan, om ens någonsin, åt någon vetenskaplig eller litterär verksamhet. Under sednare hälften af 1840-talet började en sådan mer och mer vinna insteg vid föreningens sammankomster, och den tyckes numera utgöra dess förnämsta och bestämmande karakter. Föreningen, hvars protokoller angifva tvenne sammankomstdagar i månaden — sommarferierna och julhelgen undantagne — är fördelad i 4 sektioner: *en* för allmän medicin, patologi och psykiatri; *en* för kirurgi, oftalmiatrik och obstetrik; *en* för anatomi och fysiologi, samt *en* för medicinsk kemi, farmakologi och toxikologi. Dess medlemmar utgöras af *hedersledamöter*, bland hvilka medicinska fakultetens lärare, och *ledamöter*, samtliga uti fakulteten inskrifne medicine studerande. En ordförande, en sekreterare och en bibliotekarie utgöra föreningens embetsmän. Års-sammankomst hålles på stiftarens födelsedag, den 17 September. På föreningens läsrum finnes dagligen tillgängliga — utom hvad det under sednare åren genom inköp och gåfvor betydligt ökade biblioteket har att bjuda — en särdeles rik litteratur af medicinska journaler och tidskrifter; — för innevarande år ej mindre än 55 sådana, af hvilka 15 på föreningens bekostnad anskaffade, och 40 dels tillhörande Universitets-biblioteket, dels enskilda föreningsmedlemmar.

Förhandlingarne innehålla, utom hvad till föreningens ekonomi och förvaltning hörer, dels uppgifter om Constitutio epidemica inom Upsala stad och närmaste omgivning, såväl från den enskilda praktiken, som från sjukhusen och poliklinikerna, dels vetenskapliga meddelanden och referater. Såsom man kunde vänta, hafva de flesta och bästa af dessa blifvit lemnade af föreningens hedersledamöter — fakultetslärarne; ehuru ledamöterna sjelfva — de medicinske studenterna — bidragit med ett ej ringa antal uppsatser, dels utdrag af och redogörelser för utländska journal- och tidskriftsartiklar samt monografier, dels kasuistik från klinikerna och meddelanden af resultaten af åtskilliga specialundersökningar, verkställda under vederbörandes ledning på anatomisalen och de respektive fakultetslaboratorierna.

Till de först nämnda bidragen höra: af ordföranden, Professor HEDENIUS: »om det medicinska studiet» i hela dess omfattning, såväl i intellektuellt som i sedligt och religiöst hänseende; en lika varmt tänkt som väl sagd allocution till de unga yrkesbröderna, i hvilka en lifvande fläkt af stiftarens ande möter oss som en välkomsthelsning redan vid början af förhandlingarne. Vidare af densamme: »om Bantingska dietkuren mot korpulens», till hvilken uppsats Professor ALMÉN fogat några värdefulla fysiologiskt-kemiska uplysningar; — »renhållning i städer»; ett referat af Dr A. TH. STAMM's skrift: »über die Fortschaffung der Immunditien aus den Städten»;

ä såväl i sanitärt som nationalekonomiskt hänseende vigtig fråga, vars upptagande inom föreningen ledde till det praktiska resultat, att en komité tillsattes för utarbetande af förslag till renhållning

Uppsala stad — ett steg, som inom nämnda kommun redan fört enna maktpåliggande angelägenhet ett godt stycke framåt; — om den medicinska statistiken», en temligen utförlig och särdeles intressant uppsats, till utgångspunkt för vilken äro tagna trenne offentliggjorda arbeten i ämnet: WAPPÄUS Allgemeine Bevölkerungsstatistik; OESTERLEN Handbuch der medicinischen Statistik, och den svenska Statistiska Central-Byråns Berättelse om dödsorsakerna i rikets städer 1861—63; samt slutligen patologisk-anatomisk Kasuistik: fall af aneurisma aortæ descendentis; af kankroid i ryggmuskulerna, ryggradskanalen och lungan, jemte petrifikation i det sistnämnda organet; af uterinfinbroider samt af ovarialtuberkulos, — alla med epikris.

Inom den anatomiskt-fysiologiska sektionen hafva Professor HOLMGREN och Adjunkten CLASON lemnat talrika och värdefulla bidrag. Så har den förre medelat resultater af egna undersökningar rörande iris' rörelsemekanism, med tillhjälp af kalabar och atropin; om centripetal ledning af nervretning i motoriska nerver; om parasitdjur i ryggmärgen hos grodan *Tylodelphys rachidis*, DIESING; om ett sätt att objektivera effekten af ljusinttryck på retina; vidare referater af ROSENTHAL's Studier über Athembewegungen; af LEBERS Anatomische Untersuchungen über die Blutgefäßen des menschlichen Auges; af nyare undersökningar om gangliocellernas byggnad (efter BEALE, ARNOLD och FROMANN); af HEIBERGS Zur Anatomie und Physiologie der Zonula Zinnii; af GIANNUZZI's Von der Folgen des beschleunigten Blutstroms für die Absonderung des Speichels; »Om spottkörtlarne och deras afsöndring» efter PFLÜGERS Über die Nervenendigungen in den Speicheldrüsen und über die Endigungen der Secretionsnerven in denselben, i sammanhang hvarmed orsaken till spottens rhodanreaktion, som lär vara egendomlig för människan och icke förekomma hos djuren, gjorts till föremål för en särskild undersökning. Hr H. har framställt den hypotesen, att nämnda reaktion möjligen kunde härleda sig från bruket af *tobak*, och de experimenten han för frågans lösning anställt tyckas, jemte flera andra förhållanden, tala för dess riktighet, ehuru saken ännu icke torde kunna anses hvarken med säkerhet bestyrkt eller vederlaggd. — Adjunkten CLASON har visat sig som en särdeles flitig medarbetare och lemnat flere intressanta uppsatser, bland hvilka må nämnas: en utförlig beskrifning af ett hittills förbisedt omentalparti hos människan, hvilket Hr C. efter dess läge och anatomiska förhållanden gifvit namnet »*omentum gastro-splenico-colicum*», och som såväl i genetiskt som patologiskt hänseende erbjuder åtskilligt af intresse; — om duodeni öfvergång i jejunum och peritonealbeklädnaden å dess nedre, horisontala del; — om den s. k. *plica recto-vesicalis*, en benämning, som Hr C. med skäl anser oriktig och vilseledande, samt föreslår att utbyta mot *plica vesico-sacralis*; — beskrifning af genitalia feminina och ventrikeln hos

tvenne Marsupialia; — flera muskelanomalier iakttagna på anatomisalen och åtskilliga andra anatomiska fynd och preparater; utförligare referater af KRAUSE's Beiträge Zur Neurologie der oberen Extremität; af HENLE's Handbuch der Eingeweidelehre des Menschen, och af SCHULTZE's Zur Anatomie und Physiologie der Retina.

Professor ALMÉN har meddelat om reaktionen på blåsyra, en uppsats, uti hvilken han visar, att den af BRAUN uppgifna metoden med pikrinsyra är, ehuru mycket känslig, dock ganska osäker och endast användbar under vissa omständigheter, hvilket i hög grad förringar dess värde; — vidare: ett enkelt sätt att undersöka arsenikhaltiga tapeter; — reagens på svafvelmetaller; — senare årens undersökningar om uremi; — om melanin i urin och om protagon, en hufvudbeståndsdel af hjernan och nerverna (ref. efter LIEBREICH). — Adjunkten FRISTEDT och Apotekaren ANDBERG hafva lemnat flera farmakologiska och farmaceutiska uppsatser och notiser, samt den förstnämnde dessutom några referater af utländska arbeten inom facket (HOWARD om Kinabarkarne; BOUCHEARDAT om Opii-alkaloidernas verkningar m. m.)

Inom sektionen för kirurgi, oftalmologi och obstetrik har Professor MESTERTON meddelat: ett fall af uranoplastik; tvenne ovanligare luxationer i armbågsleden den ena af underarmen *frånåt*, utan fraktur på olecranon; den andra, likaledes af underarmen *uppåt och utåt* på humeri yttre sida, med rotation af underarmen inåt; ett fall af anus inperforatus jemte framställning af denna missbildnings tillkomst och förkaring ur utvecklingshistorien; om en egendomlighet i formen af kvinnobäcken, tillhörande den turaniska folkskammen, nemligen det på framsidan nästan raka eller plana os sacrum, hvarigenom den s. k. fossa sacralis »korsgropen» föga eller intet märkes. Professor GLAS: om moderkakans utdrifning före fostrets födelse med lycklig utgång för kvinnan (fostret dog strax efter framkomsten); fall af enkondromer (venstra handen och armen — amputation), lipom och telangiectasi — sjukdomshistorier, med förevisande af upplysande, litografierade teckningar. Adjunkt BJÖRKÉN: Paralysi af accommodationen efter angina diphterica. Provincial-Läkaren Dr LUNDBLAD, fall af hymen imperforatus.

Af meddelanden och uppsatser, tillhörande sektionen för medicin, patologi och psykiatri må nämnas: Prof. GLAS: om facial-förlamning, enkel och dubbel; ansigtssmärta, som första gången uppkommit och ytterligare 2 gånger inställt sig efter läkning af en vidt utbredd psoriasis genom rökur; om medfödda hjertfel — trenne sjukdomsberättelser, med tillhörande preparater och litografierade teckningar, jemte framställning af de olika åsigterna och indelnin-garne af de medfödda hjertfelen, samt förklaring af deras symptomter — en särdeles innehållsrik och intressant öfversigt af ifrå-gavarande ämne; om helsovattnet vid Sättra efter sednaste kemiska undersökning af Professor C. E. BERGSTRAND vid Ultuna; — en utförligare redogörelse om brunnen har Professor Glas lofvat fram-

deles meddela. — Adjunkten BJÖRNSTRÖM: Om »periarteritis nodosa», efter KUSSMAUL och MAIER i Deutsch. Arch. für Klinische Medicin — en sjukdomsform, som först ansågs vara en aneurismabildning, beroende på närvaron af parasitdjur, och därför benämndes »aneurisma verminosum hominis», men hvilket noggrannare undersökningar visade bero på ett misstag, aldenstund djuren genom en tillfällighet råkat komma in i preparatet; — om levertrans verknings-sätt; — om SCHROT'ska kurmetoden och CHAPMANS vasomotoriska terapeutik; — om othæmatomer. Dr DOWERTIE: om KARELL'ska mjölkturen. Dr LUNDBLAD: rättsmedicinska protokoller med epikris. Apotekaren ANDBERG: om brunstens helsobringande inverkan på sjuka iglar.

Föreningens yngre medarbetere hafva till förhandlingarne lemnat följande uppsatser och referater: SÖDERMARK, om fraktur på proc. coronoideus ulnæ, efter LOTZBECK; — C. NYSTRÖM, om pepsin, ferrum reductum och om svampgift efter undersökningar af SETELLIER, SICARD och SCHORAS; vidare af densamme om nitroglycerin, förnåmligast från toxikologisk synpunkt, samt om fettliknande tarmkonkrementer; — A. NYSTRÖM, om kaffe och the, fysiologiskt pröfvade, samt referat af WALTHER's »Studien im Gebiete der Thermophysologie»; — WETTERGREN om musculus transversus nuchæ (F. E. SCHULTZE. Rostock); — PIHL, om melankolien, referat efter LEIDESDORF och KJELLBERG; — WALDENSTRÖM: om OBERNIER's experimentella undersökningar öfver uteri nerver; — WARODELL, sätt att kvantitativt bestämma sockermängd i diabetisk urin genom den egentliga vigtens förminskning vid jäsnings, efter en uppsats i Centralblatt für die medicinischen Wissenschaften; — GRAPE, om smältpunkten och stelningspunkten för olika slag af fett; egna undersökningar af paniculus adiposus, njurfettet och mærgen hos menniskan, oxen och svinet; — BOLANDER: redogörelse för Dr AUG. VOGLS afhandling om Kamala-vextens Anatomi samt om kopparns utbredning i djurriket, efter en uppsats af ULEX i ERDMANNS und WERTHERS Journal für practische Chemie, och kontrollförsök på medicinska laboratorium i Upsala; — DAHLBECK, om Trikiner i Upsala; — HAMMARSTEN, om de röda blodkropparnes utveckling efter ERB; — RIBBING, om de verksamma beståndsdelarne hos Helleborus viridis, niger och foetidus, efter MARMÉ; — GEETE, om inverkan af Curare på vextorganismen, efter försök af Professor SCHNETZLER; — WERNMARK, konkret från processus vermiformis; akut fettdegeneration af hjertmuskulaturen vid pericarditis; fall af dödlig peritonitis efter ruptur af gallblåsan, till följe af konkret i densamma; — RATZKI, fall af vidsträckt fraktur på högra sidan af hufvudskålen (4 tum lång, 2 tum bred) med en vid bakre randen ända till 7 dec.-liniers djup gående intryckning af det lösprängda benet — betäckningarne dock hela — med lycklig utgång efter en månads vistande på sjukhuset; — ROB. FRIES, redogörelse för ett af Botaniska Professorn HALLIER i Jena utgifvet arbete: Die pflanzlichen Parasiten des menschlichen Körpers — hufvudsakligen angående de parasitiska mögelsvamparne.

Detta i korthet en öfversigt af ifrågavarande *»förhandlingar»* vetenskapliga innehåll. Som läsaren finner, är det ganska rikligt och berörande flera af de viktigaste frågor för dagen. Referenten är öfvertygad, att ingen, som genomläser eller delvis studerar dessa tvenne häften, skall undgå att känna glädje och fredsställelse öfver den lofvande början, hvarmed Upsala Läkareförening har framträdtt inför allmänheten, och skänka sitt bifall till deltagande åt det friska och ungdomliga lif på det vetenskapliga området, som dessa förhandlingar ådagalägga. Inom den svenska medicinska litteraturen för året intaga de tvifvelsutan en särdeles framstående plats. Referenten är säker, att han med sin önskan också uttalar mångas välkomsthelsing till den i vårt land utkomna medbrodern på det stora arbetsfältet, under tillönskan af en god fortsättning som början. Det under sistlidne November s. k. komna *profhäftet* för nästa årgång berättigar till gynnsamma förhoppningar i detta afseende. En i flera afseende fördelaktig förändring i fråga om utgifvandet, anser referenten det vara att förhandlingarne hädanefter komma att offentliggöras i till storleken tid tvångfria häften — 8 å 10 om året, dock med förbindelse att hela årgången, omfattande 25—30 ark, skall vara fullständigt utgifven till arbetsårets slut. Prenumerationspriset, 6 Rdr. Em är billigt i förhållande till omfånget och innehållets värde, såsom detta hittills visat sig. Måtte utgifvandet af dessa förhandlingar röna det uppmuntrande deltagande, som det så väl förtjenar, och derigenom i ekonomiskt hänseende en möjlighet för dess fortsatta beredas. Så långt svenskt språk läses, bör man kunna hoppas, att de skola vinna spridning bland män af facket. Komturet är ovanligt värdadt, och den typografiska utstyrseln heder den officin, hvarifrån de utgått (EDQVIST och BERGLUND, Upsala).

Den 16 Oktober.

Biblioteket. — Ledamot föreslagen — Constitutio epidemica. — Ovariotomi. — Lokal anesthesi.

= Hr SKÖLDBERG j:or, nyligen hemkommen från en utländsk vetenskaplig resa och i Sällskapet närvarande, välkomnades af ordföranden.

= Till *biblioteket* anmälde:

Memoir on the Gangliä and Nerves of the Heart by ROBERT LEE. London 1851. Gåfva af författaren genom Dr SKÖLDBERG.

= Till ledamot af Svenska Läkarsällskapet anmälde Hr ABELIN och WESTFELT GERH.: Amanuensen vid pediatrikska kliniken Med. Dr K. KJERNER.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 7 till och med Lördagen den 13 Oktober 1866:

Sjukligheten obetydlig. — Af Cholera och Choleradiarré
 ra 5 sjukdomsfall och 3 dödsfall samt af Variolæ 3 fall
 kommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 16 läkare):

febris typhoides.....	1.	Ang. tons. & faucium	14.	Erysipelas	1.
typhus enterica	7.	Thrombosis. Embolia	1.	Erythema nodosum..	1.
typhus enterica	4.	Laryngo-tracheitis ...	2.	Zona	1.
diarrhoea	49.	Bronch. Cat. bronch.	29.	Carbunculus	1.
febris intermittens..	5.	Bronchitis capillaris.	1.	Rheum. recens efebrii.	2.
typhus	2.	Pneumonia	5.	Catarrhus ventr. acut.	4.
diarrhoea	4.	Febris gastr. simplex	9.		
neuralgia	3.	Colitis	2.	Summa 168.	
conjunctivitis	7.	Peritonitis	2.		
typhus	5.	Rheumatismus acutus	6.		

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Seraphimer-lasarettet*: sjukantalet den 13 Okt. 221, hvaraf 124 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 4, delirium tremens 2, neuralgia 2, diarrhoea 1, pericarditis 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 13 Okt. 158, hvaraf 67 afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 4, typhus 3, gonorrhoea 3, bronchitis 3, diarrhoea 2, neuralgia 1, gastritis 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: inkomne under veckan: febris typhoides 4, diarrhoea 2, variolæ 2, delirium tremens 2, cholera asiatica 1, cholera neuralgia 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, rheumatismus acutus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 13 Okt. 27, hvaraf 17 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, cholera asiatica 2, rheumatismus acutus 2, delirium tremens 1, pneumonia 1, gastritis 1, peritonitis 1, erythema nodosum 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 4, pleuritis 4, pneumonia 3, diarrhoea pertussis 2, syphilis 1, pysemia 1, bronchitis capillaris 1, nephritis 1, artiritis 1, furunculus 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 22, bronchitis 10, pertussis 2, pneumonia 2, nephritis 1, erythema nodosum 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 13 Okt. 56; inkomne under veckan: typhus 3, pleuritis 2, pneumonia 2, bronchitis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 15; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 13 Okt. 83; inkomne under veckan: rheumatismus acutus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 13 Okt. 176, hvaraf 5 mankön och 91 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: inkomne: syphilis 35.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 35, bronchitis 17, febris gastrica simplex 10, rheumatismus acutus 9, scarlatina 6, ophthalmia 6, gastricismus 6, febris intermittens 5, angina tonsillaris 5, neuralgia 3, cholera nostras 2, varioellæ 2, meningitis cerebialis 2, gastritis 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, dysenteria 1, variolæ 1, delirium tremens 1, pneumonia 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: rheumatismus acutus 1, delirium tremens 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 9, febris intermittens 1.

Hr CARLSON meddelade cholerarapporten för denna vecka:

den 7 Okt. till den 8 Okt.	insjuknade	1	döde	1
» 8 » » » 9 » »	—	»	—	»
» 9 » » » 10 » »	2	»	1	

den 10 Okt. till den 11 Okt.	insjuknade	—	döde	—
» 11 » » » 12 »	»	2	»	1
» 12 » » » 13 »	»	—	»	—
» 13 » » » 14 »	»	—	»	—

= Hr SKÖLDBERG lemnade i ett längre föredrag en redogörelse för *ovariotomiens tidigare historia och nuvarande användningssätt.*

HOUSTONS fall af år 1701 var det första kända af partiell ovariotomi. Sedan denna tid har operationen varit mycket tröst underkastad och undergått många modifikation, till dess frågan om dess legitimitet omsider i våra dagar blifvit fullt afgjord, åtminstone i England, der alla läkare förklarar sig *för* operationen med undantag af Dr ROBERT LEE, och der alla kirurger, som kommit i tillfälle att verkställa operationen, äfven utfört den, med undantag af Mr SYME i Edinburgh. — De viktigaste frågor angående ovariotomien äro *när* och *hvar* bör denna operation utföras. Frågan *när* ovariotomi bör företagas kunde nu anses fullt bestämd: man inväntar nemligen numera icke sista stadiet af sjukdomen utan opererar så tidigt som möjligt, sedan tumören uppnått en betydligare storlek och afvaktar endast hos mycket feta personer det tidpunkt, då afmagringen inträdt. Med afseende på frågan *hvar* bör operationen företagas, uttalade Hr S. den öfvertygelsen att denna operation aldrig borde utföras på de stora allmänna sjukhusen, utan helst i enskilda hus och af operatörer, som ej voro i beröring med patienter med gangrenösa sår, puerperalfeber o. s. v. Statistiken från de stora sjukvårdsanstalterna, så väl i utlandet som i Sverige, talade med sorgliga, men otvetydiga siffror för riktigheten af denna åsigt.

Vid utförandet af operationen hade man länge stridt om incisionens längd. Den s. k. »mindre operationen» hade omsider vunnit mera erkännande än den »större». Men hvad som för en längsesedan ansågs som den »mindre», d. v. s. en incision af omkring 5 tum hade nu börjat att få ge vika för en *ännu* mindre. Dr KEITH i Edinburgh opererade till och med ofta med en incision af mellan 1 och 2 tum. Att suturerna vid buksårets förenande böra föras genom peritoneum är en numera afgjord sak. Vid skiljandet af pedunkeln hade SPENCER WELLS försökt brännjernet och funnit det motsvara alla fordringar, då pedunkeln är kort och af betydligare omfång, hvaremot enligt hans åsigt vid en tunn och lång pedunkel klampen egde företräde.

En fullständigare redogörelse i hithörande ämnen ernåd Hr S. snart få framlägga i en afhandling om ovariotomi, med hvilken han för närvarande var sysselsatt.

= Med anledning af Hr SKÖLDBERGS föredrag och nägderi, liksom i Hr S:s bref (se Hygiea 1866 p. 251) förekom-

de yttranden om användandet af *den lokala anestesian* med-
de Hr SANTESSON i korthet 2 fall af sectio cæsarea utförda
i England, hvarvid denna metod blifvit använd.

Båda dessa fall tycktes vederlägga de inkast man gjort
i irrigationerna med eter och kloroform. Hr S. vädjade till
Sköldberg, som i England varit i tillfälle att se det ena af
anförda fallen. Hr Sköldberg upplyste, att denna patient i
jan af denna månad var fullkomligt återställd, samt att hon
vore i gresess. I det andra fallet, der operationen gjordes
i Brighton hade patienten några dagar derefter affidit.

Den 23 Oktober.

medicus P. R. LUNDBERG †. — Biblioteket. — KJERNER K. ledamot. —
Constitutio epidemica. — Byggnadsfrågan. — Pharmaceutiska preparater. —
»Animal quinoidine». — Förgiftningsfall. — Gummi arabicum.

= Ordföranden tillkännagaf att Förste Lifmedicus m. m.
PETER ROBERT LUNDBERG den 19 dennes affidit vid 51
års ålder å Ulriksdals slott. Sedan 1841 hade han varit leda-
mot af Svenska Läkaresällskapet. Hans redbara karakter gjorde
 honom under lifstiden älskad och efter döden saknad af många
änner.

Hr MALMSTEN, som vårdat den bortgångne under hans
ista sjukdom, lemnade derom en kort relation. Den 16 dennes
sade han, utan föregånget egentligt illamående, känt sig trött
och medtagen samt klagat öfver hufvudvärk, men dock kunnat
iökta sina vanliga sysslor på förmiddagen. Vid den kungliga
caffeln träffades han omkring kl. half 5 plötsligen af ett slag-
anfall och fortfor derefter, oakadt använd behandling med åder-
låtning och derivatoriska medel, att ligga sanslös och paralytisk
i högra sidan, tills han den 19 Oktober kl. half 5 eftermiddagen
afled. Hjernblödningen ansåg Hr M. härleda sig från en kon-
gestion till hufvudet, ådragen genom förkylning.

= Till biblioteket anmäldes:

Anleitung zum zweckmässigen Gebrauche des Marienbader Kreuz-
brunnen von Dr E. KRATZMANN. Prag 1866. — Instruction pour
l'usage intérieur efficace de l'eau naturelle du Kreuzbrunnen et du
Ferdinandsbrunnen de Marienbad, soit à la source, soit à la domicile
par E. KRATZMANN. Bruxelles et Leipzig 1865. — Des principales
eaux minérales naturelles de Marienbad en Bohême et de leur usage

intérieur efficace, soit à la source soit à domicile par E. KRATZMANN. Bruxelles et Leipzig 1865. — Berichte der Kön. Sachs. Gesellschaft der Wissenschaften mathematisch-physische Classe, Sitzung am 30 Mai 1866. Dr CHRISTIAN LOVÉN, über die Erweiterung von Arterien in Folge einer Nervenregung. Aus dem physiologischen Institut. Vorgelegt durch C. LUDWIG. — Die Einreibungscur bei Syphilisformen von C. L. SIGMUND. Wien 1866. — Om buljong såsom näringsämne af SVEN SKÖLDBERG. Stockholm 1866. — Kort öfversigt af försäkringsbolaget Skandias lifförsäkringsrörelse jemte erinringar med afseende på läkareundersökning i och för lifförsäkring af P. H. MALMSTEN. Stockholm 1866.

= Till medlem af Svenska Läkaresällskapet antogs Amanuensen vid pediatrika kliniken Med. Dr K. KJERNER.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 14 till och med Lördagen den 20 Oktober 1866:

Sjukligheten fortfarande obetydlig. — Af Cholera och Choleradiarré hafva förekommit 2 sjukdomsfall och 3 dödsfall samt af Variolæ 2 fall.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 18 läkare):

Febris typhoides	1.	Morbus saturninus ..	1.	Pleuritis	7.
Diphtheria	1.	Syphilis	4.	Febris gastr. simplex	24.
Angina membranacea	1.	Gonorrhœa	9.	Gastritis. Enteritis	1.
Pertussis	1.	Meningitis cerebrialis	1.	Colitis	1.
Cholera	3.	Tetanus. Trismus ..	1.	Peritonitis	1.
Dysenteria	5.	Conjunctivitis	8.	Rheumatismus acutus	9.
Diarrhœa	47.	Ang. tons. & faucium	20.	Erysipelas	1.
Febris puerperalis ..	1.	Endocarditis	1.	Furunculus	4.
Febris intermittens ..	4.	Laryngo-tracheitis ..	5.		
Angina parotidea	1.	Bronch. Cat. bronch.	64.		
Variocellæ	1.	Bronchitis capillaris.	2.		
Scarlatina	3.	Pneumonia	1.		
				Summa	234.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 20 Okt. 210, hvaraf 108 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 1, cholera asiatica 1, delirium tremens 1, bronchitis 1, pneumonia 1, nephritis 1, rheumatismus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 20 Okt. 155, hvaraf 59 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 8, gonorrhœa 5, gastritis 5, furunculus 2, diarrhœa 1, apoplexia cerebri 1, bronchitis 1, pneumonia 1, plenritis 1, rheumatismus 1.

På *Provisoiriska sjukhuset å Söder*: inkomne under veckan: febris typhoides 2, diarrhœa 2, scarlatina 1, delirium tremens 1, gonorrhœa 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, erysipelas 1.

På *Provisoiriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 20 Okt. 28; hvaraf 21 invärtes sjuke; inkomne under veckan: gastritis 2, cholera asiatica 1, pneumonia 1, icterus 1, rheumatismus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhœa 9, bronchitis 6, plenritis 3, pertussis 1, syphilis 1, conjunctivitis 1, bronchitis capillaris 1, furunculus 1. — *Polikliniken*: diarrhœa 10, bronchitis 2, syphilis 1, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 20 Okt. 56; inkomne under veckan: conjunctivitis 3, febris typhoides 1, angina membranacea 1, pertussis 1, scarlatina 1, spondylitis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet tillfredsställande.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 8; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 20 Okt. 38; inkomne under veckan: bronchitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospitäl för Sinnessjuka*: sjukantalet den 20 Okt. 174, hvaraf 84 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 20 Okt. 165, hvaraf 149 från staden och 16 från länet; inkomne: syphilis 14, gonorrhoea 8.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 71, bronchitis 47, angina tonsillaris 7, febris gastrica simplex 7, febris intermittens 6, gastricismus 6, scarlatina 5, rheumatismus 5, pneumonia 4, gastritis 3, nephritis 3, febris typhoides 2, variolæ 2, pertussis 2, meningitis cerebialis 2, cystitis 2, diphtheria 1, conjunctivitis 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, pleuritis 1.

4. I *Stadens Fångelse*: febris intermittens 2, angina tonsillaris 1, erysipelas 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 3, febris intermittens 3.

Förste Stadsläkaren Hr CARLSON lemnade efter de å Sundhetsnämndens byrå upprättade dagliga rapporterna följande uppgifter angående under veckan i cholera insjuknade och aflidne personer:

den 14 Okt.	till den 15 Okt.	insjuknade	—	döde	--
» 15	» »	» 16	»	» 1	» —
» 16	» »	» 17	»	—	» 1
» 17	» »	» 18	»	—	» —
» 18	» »	» 19	»	—	» —
» 19	» »	» 20	»	—	» 1
» 20	» »	» 21	»	1	» 1

= Ordföranden redogjorde för Sällskapets *byggnadsfrågas närvarande ställning* och meddelade det beslut, som fattats af Drätselnämndens första afdelning med anledning af Läkaresällskapets skrifvelse (af den 8 Maj innevarande år) till Stadsfullmäktige om erhållandet af en staden tillhörig tomt vid Berzelii park. Då vid sidan af den staden tillhöriga tomten funnes en smal tomtedel, hvars ena sida var belägen åt parken, och som tillhörde Frih. M. DE GÉER, hade Drätselnämnden, till förekommande af parkens framtida vanprydnad, ansett sig ej kunna något åt saken åtgöra, förrän Läkaresällskapet visat att Sällskapet kunnat förvärfva dispositionsrätt äfven öfver denna tomtedel. Men då dispositionen öfver denna jordremsa vore beroende af en hos K. M:t gjord begäran om upphäfvande af fideikommissnaturen å nämde egendom, hvilken begäran af K. M:t nu var afslagen, så hade Sällskapet f. n. föga utsigt att kunna uppfylla det af Drätselnämnden äskade vilkor. Ordföranden ansåg dock att utvägar, hvilka han framdeles skulle i Sällskapet meddela, återstodo för förvärfvandet af ofvannämnda tomtedel.

Med anledning häraf yttrade sig Hrr BERLIN, CARLSON KEY, MALMSTEN och sekreteraren. — På af ordföranden framställd proposition fattade Sällskapet det beslut att frågan för vidare behandling skulle hänskjutas till Sällskapets komité.

= Hr HAMBERG förevisade åtskilliga farmaceutiska preparater, som på anmodan af Generaldirektör N. J. BERLIN blifvit beredda, dels vid farmaceutiska institutet, dels af Apotekaren J. NYQUIST i Nyköping, äfvenledes några tinkturer tillredda af Apotekaren J. KEIJSER i Stockholm, och hade dessa preparater blifvit framställda, för att tjena till ledning vid pågående omarbetning af svenska farmakopén:

a) *Carbonas magnesicus* ($MgO.CO^2 3HO$). Neutralt kolsyra-talk med 3 föreningsvigtter vatten, erhålles genom blandning af filtrerade lösningar af 6 delar kristalliserad svafvelsyrad talk upp löst i 18 delar vatten och 7 delar kristalliserad soda upplöst i 21 delar vatten. Lösningarna omskakas väl vid $+ 10^{\circ}$ — $+ 20^{\circ}$ Cels. Blandningen lemnas att stå 3—5 dagar vid $+ 1^{\circ}$ — $+ 8^{\circ}$ Cels, då den voluminösa fällningen blifver kristallinisk; moderat afhålles, kristallerna afsköljas med kallt vatten, pressas mellan kappor och torkas vid $+ 20^{\circ}$ — $+ 25^{\circ}$ Cels.

Torkning bör ske hastigt och vid föreskrifven temperatur. I annat fall bortgår kolsyra och vatten och præparatet förlorar sin genomskinlighet.

1 del preparat bör lösa sig i 750 delar vatten.

Preparat, beredt af Hr NYQUIST, syntes vara af riktig beskaffenhet.

Preparat, beredt vid farmaceutiska institutet hade genom förlång torkning förlorat en del kolsyra och vatten.

b) *Magnesia usta ponderosa*. Beredd af föregående karbonat såväl vid farmaceutiska institutet, som af Hr NYQUIST. Genom bemälda karbonats upphettning utdrifves kolsyra och vatten och en tung magnesia erhålles, liknande magnesia ponderosa anglika.

c) *Chloretum ferricum* ($Fe^2Cl^3 + 12HO$). Framställd af nyberedd jernklorur, som förvandlades till klorid genom tillsats af behörig mängd klorvätesyra och salpetersyra samt upphettning. Genom jernkloridlösningens afdunstning till sp. v. af 1.67, förvandlades den på kallt ställe under 2 dagar till en gul saltmassa: $Fe^2Cl^3 + 12HO$.

d) *Chloretum ferricum solutum*. (*Ferrum sesqui chloratum solutum* Ph. Bor.). Beredd på samma sätt som föregående med lösningen afdunstades endast till 1.46 sp. v.

Ofvanbemälda jernkloridpreparater, som voro beredda på farmaceutiska institutet, höllo högst obetydligt oxid, och voro fria från klorur och från salpetersyra.

e) *Bitartras kalicus depuratus*. Crystalli tartari försattes med varmt destilleradt vatten och ammoniak i obetydligt öfverskott; de

nsyrade kalken tilläts att under flera timmar afskilja sig; den ara vätskan afskiljdes, kalksaltet afskiljdes med vatten, lösningen trerades, filtratet försattes med klorvätsyra, så att det sura vinrade kalit fullständigt afskiljde sig, det tvättades så länge tvättattnet gaf kloreaktion och torkades derefter.

Preparatet, som var beredt på farmaceutiska institutet, var alkfritt.

f) *Ferrum reductum* från farmaceutiska institutet. Bereddes f ren jernoxid, tillverkad af jernkloridlösning, som fälldes med ammoniak, det fällda oxidhydratet uttvättades väl, torkades och örvandlades genom glödning till oxid. Vätgasen fick, innan den om i beröring med den glödande jernoxiden, passera en tvättaska med quicksilfverklordlösning och en annan med lösning af alpetersyrad silfveroxid.

Preparatet höll det oaktadt något svafvel, orsaken dertill var åkerligen att gasutvecklingen varit för häftig och den använda syran för stark, så att reduktion till svafvelsyrlighet egt rum, hvilken med vätgas åstadkommit svafvelväte, hvaraf en del utan att sönderdelas passerat tvättflaskorna.

g) *Citras magnesicus*, från farmaceutiska institutet och från Hr Nyqvist. Beredd af 5 delar magnesia alba och 8 delar pulveriserad kristalliserad citronsyra sammanrifna och derefter utrörda med spiritus concentratus till en tunn gröt, som ställdes å sido en dag, och intorkade derefter vid en värme ej öfverstigande + 45° Cels. Den torra massan pulveriserades och förvarades i väl tillslutet kärl.

Preparatet löste sig i 10 delar vatten, till upplösningen åtgår ungefär $\frac{1}{4}$ timma; lösningen bibehåller sig oförändrad flera dagar, men vid längre tids förvaring afskiljes ett kristalliniskt talkeitrat.

h) *Unguent. Glycerini Ph. Bor. VII.* (från farmaceutiska institutet). 2 delar stärkelse sammanrefs med 1 del vatten och 10 delar glycerin af 1.24 sp. v. tillsattes och blandningen uppvärmdes till dess en genomskinlig massa bildades.

i) *Unguent. Glycerini beredd utan vatten.* 2 del stärkelse utrefs småningom med 10 delar glycerin af 1.24 sp. v., hvarefter uppvärmning egde rum.

Af dessa glycerinsalvor visade sig den med vatten beredda mest homogen; oaktadt de blifvit förvarade sedan April månad kunde någon sur eller härsken lukt icke bemärkas hos någondera.

k) *Subnitras bismuthicus.* Vismut, som var arsenik- och svafvelhaltig, löstes i salpetersyra af 1.20 sp. v.; den sura lösningen försattes med vatten, så att en mindre mängd permanent fällning uppkom, denna affiltrerades genom bomullskrut; den klara lösningen afdunstades till kristallisation. 1 del af de erhållna kristallerna utrefvos med 4 delar destillerat vatten och blandningen göts uti 21 delar kokhett vatten under omröring. Då vätskan kallnat afhälldes det klara, fällningen togs på filtrum, tvättades med 10 delar destilleradt vatten, pressades mellan sugpapper och torkades på ett

ställe, hvars värmegrad ej öfversteg + 30° och hvarest västen ej hade inträde.

Meningen med den första permanenta fällningens afskijs var att aflägsna arseniken såsom arseniksyrad vismut-oxid, och fällning var äfven starkt arsenikhaltig.

Vid pröfning befanns preparatet dock hålla en anmärkningsvärd halt af arsenik, men icke svafvelsyra. Möjligen kan gen användning af starkare salpetersyra och arsenikens fullständiga oxidation till arseniksyra ett bättre resultat erhållas eller med annat ord ett arsenikfriare preparat.

1) *Följande slag af Empl. adhæsivum.*

1. Emplastrum adhæsivum Ph. suec. Ed. VI. Vid beredningen iaktogs att, innan resina flava tillsattes, fuktigheten genom längre tids upphettning fullständigt aflägsnad. Till beredningen användes ogenomskinligt harts.

2. Emplastr. adhæsiv. Ph. suec. Ed. VI., befriadt från glycerin. Glycerinen afskiljdes genom att fönyade gånger tvätta det smältta plåstret med vatten, innan hartset blifvit tillsatt.

3. *Emplastrum adhæsivum*, enligt komposition af Apotek L. Björkbom. Bereddes af blyhvitt 36 delar, silfverglitt 12 delar, bomolja 216 delar, som kokades med vatten till plåstret sedan all fuktighet blifvit aflägsnad; genom upphettning tillsatt gult harts 18 delar, gult vax 36 delar, tjock terpentin 1 del.

4. Björkboms ofvanbemälda plåster, befriadt från glycerin genom tvättning med vatten före tillsats af harts och vax.

5. Emplastr. adhæsivum ph. bor. VII. Blyplåster 4 delar (Empl. plumbicum), Resina flava 1 del, smältas och uppvärmas till dess att skumning upphör och massan flyter lugnt som olja sedan erhåller en mörkbrun färg. (Genom upphettningen sönderdelas glycerinen).

Detta, enligt Preus. farmak. beredda häftplåster är starkt bitande, men är till färgen brunt. Påstås blifva bättre genom förtvättning.

Prof af dessa plåster hade af General-Direktören BERLIN beviljat lemnade till sjukhusläkaren vid Garnisonssjukhuset MALMÖ för att försökas.

m) *Infusum Rhei.* (Ph. Fenn. Ed. III). Beredd af sönderskuren och från pulver befriad rabarber 30 ort, renad kristalliserad soda 9 ort, destilleradt vatten 180 ort, som macerades i 24 timmar, utpressades lindrigt, lemnades att stå öfver en natt, filtrerades genom papper, filtratet afdunstades i vattenbad till torrhet. 0.4 ort af det torra extraktet upplöstes i 10 ort vatten; således beredd Infusum Rhei förevisades, den hade endast svag lukt och smak af rabarber. Finska farm. föreskrifver att beredning ske ex tempore; denna beredning har blifvit föreskrifven, i det målet att förekomma dispensering af ett möjligt eller förskämdt preparat. Då Infusum Rhei enligt den gamla beredningen halloförråd, undergår den nemligen småningom ett slags jäsningsprocess, som den halt af stärkelse, pektinkroppar m. m. som förhåller

Hr H. förevisade i sammanhang härmed s. k. »Infusum Rhei urabilius», beredd på Apoteket Kronan härstädes, enligt den af Apotekaren B. LINDMAN gifna och af Kongl. Sundhets-Collegium otkända föreskrift (Farmaceutisk Tidskrift 1860. Supplem. till s. 7).

Bemålde Infus. Rhei hade, oaktadt 2 månader gammal, bibehållit sig klar och hade stark smak och lukt af rabarber.

Beredningsmetoden af denna infusion är sådan, att stärkelse, extrin, pektin m. m. genom tillsats af spiritus concentratus afägsnas; spriten afdestilleras från filtratet, som ytterligare upphettas, så att all alkohol afägsnas.

n) *Tinkturet*, beredd dels vid farmaceutiska institutet, dels af Apotekaren Hr J. KEIJSER. Prof af Tinctura Cascariellæ, T. Pimpinellæ, T. Absinthii och T. Myrrhæ förevisades; af hvarje tinktur 2:ne prof utmärkta A. och B. A. hade macererat 3:ne dagar, B. deremot 8 dagar. Meningen med dessa försök var att erfara huruvida 3 dagars maceration ger lika stark tinktur som 8 dagars. Tinkturena hade blifvit ansatta i flaska med kork och maceration hade försiggått vid + 15° till + 25 Cels. Efter 3 dagars maceration affiltrerades en del (A) och 20 gram af filtratet afdunstades i vattenbad samt uppvärmdes deruti, till dess återstodens vigt blef oförändrad. Efter 8 dagars maceration affiltrerades en ny del (B) och filtratet behandlades på samma sätt. Vid jämförelse af de båda tinkturena A. och B. bemärktes att B., som macererat 8 dagar, hade en obetydligt mörkare färg än A., som macererat endast 3 dagar. Den fasta återstodens mängd var obetydligt större hos B. än hos A. vid de försök, som af Apotekaren J. WALLER blifvit gjorda med dessa tinkturet och hade 0.3 proc. mera återstod erhållits af B. än af A.

Hr H. uttalade sig öfver de olägenheter som kunna uppkomma genom föreskrifvandet af en långvarig beredningsmetod för läkemedel; i landsorten der endast ett apotek finnes på flera mils afstånd, skulle, ifall förrådet tömdes af dylikt läkemedel, beredt i likhet med B., allmänheten få vänta 8 dagar innan nytt läkemedel kunde dispenseras.

Med anledning af försöken med glycerinsalvan, anmärkte Hr LAMM att om unguent. glycerin. skulle finnas ständigt tillgänglig och färdigberedd på apoteken, denna salva inom en kortare tid och vid vanlig temperatur torkar på ytan och vid derefter skeende omröring blir olikformig, samt att densamma tillfölje häraf borde *för tillfälle* beredas.

= Generaldirektör BERLIN redogjorde efter Proceedings of the Royal Society Vol. XV *N* 83 för en artikel med titel: »On a Fluorescent Substance, resembling Quinine, in Animals; and on the Rate of Passage of Quinine into the Vascular and

Non-Vascular Textures of the Body. By H. BENCE JONES and A. DUPRÉ.»

De resultat de tvenne vetenskapsmännen vunnit genom sina forskningar i detta ämne voro följande:

1) Ett fluorescent ämne finnes i alla kroppens väfnader hos människan och vissa djurarter, hvilket ämne är identiskt med den fluorescenta substans, som för några år tillbaka blifvit funnet i linsen i ögat.

Vare sig optiskt eller kemiskt pröfvad liknar denna substans fullkomligt quinin och kan uppblandad med quininet skiljas derifrån, af hvilken anledning den erhållit benämningen »animal quinoidine.»

2) Vid kvantitativa bestämmanden af den fluorescenta substansens tillökning inom organismen befanns, att dess mätning i djurens vaskulära och ej vaskulära delar, liksom i människans urin, tilltog i bestämd kvantitet och på bestämd tid efter intagandet af quininet. Hos marsvin hade t. ex. quininet på 15 minuter passerat till alla vaskulära och troligen äfven alla icke vaskulära väfnader. Efter 3 timmar var kvantiteten af quininet på sitt maximum och ännu efter 6 timmar hade det ej särdeles minskats. Efter 24 timmar var quininhalten deremot betydligt i aftagande och efter 48 timmar kunde det endast med möda återfinnas.

Då samma experiment försöktes med personer behäftade med starr, fann man att 2½ timma efter intagandet af quininet fanns i linsen i ögat.

I urinen kunde man 10—20 minuter efter intagningen spåra af quininet; sitt maximum når det mellan 2—3 timmar, aftager i ringa mån efter 3—4, högst 8 timmar, minskas betydligt efter 24 timmar, kan endast med svårighet återfinnas efter 48 timmar samt är spårlost försvunnet efter 74 timmars tid.

= Hr LEMCHEN meddelade följande förgiftningsfall:

Middagstiden den 15 Maj anmodades jag att på eftermiddagen besöka en familj, hvaraf flera medlemmar samtidigt blifvit illamående. Vid min ankomst fann jag fyra personer insjuknade i likartade symptoner. Den unga husmodren, svag efter en nyligen genomgången barnsäng, hade på morgonen känt sig minderväl, men, efter förtärandet af kaffe, insjuknat med plågor i maggropen, äckel, qvälningar, knipningar i magen och diarré; nästliktidigt hade en tjenarinna insjuknat med enahanda symptoner närmare middagen en annan tjenarinna och först straxt efter middagen familjefadren sjelf. Till frukost hade alla intagit kaffe m.

röd, smör och kött; till middag, de som haft lust att äta, för-
 ärt kötsoppa, kött med grönsaker och äppelkompot. Som ofvan
 nämndes, hade alla på lika sätt insjuknat, nemligen med plågor
 maggropen, äckel, qväljningar och hos några häftiga kräkningar;
 dermera hade plågor djupare i underlifvet tillkommit, jemte mer
 eller mindre häftigt diarré; mot eftermiddagen hade hos alla in-
 träffat sig, dock med olika häftighet, rysningar, sträckningar i le-
 derna, omväxlande med hetta, feber, hufvudvärk och mer eller min-
 dre stark törst. I förmodan att anledningen till allas likartade
 och nästan samtida insjuknande vore att söka i någon förgift-
 ning, tillkommen utan afsigt genom oförsigtighet eller misstag, och
 lå jag genast tänkte på koppar eller fosfor såsom intoxications-
 orsaken, anordnade jag behandlingen i öfverensstämmelse härmed.
 Senapsdegar och terpentinsdukar användes såsom deriverande me-
 del, invärtes gafs emulsio oleosa med aqua amygdal. amar. conc,
 jemte litigt mucilaginos dryck. Plågorna minskades, kräkningarna
 och diarrén aftogo; familjefadren och en jungfrun tillfrisknade
 snart, men hos matmodren och hos andra jungfrun fortfor illamå-
 endet 7 å 8 dagar under symtomer af en akut gastro-intestinal-
 katarr. Innan 14 dagar voro emellertid alla fullkomligt återställda
 och hafva ej sedan häraf känt minsta olägenhet. Då ingen epi-
 demisk sjukdom fanns gängse, som i någon mån kunde förklara
 att fyra personer inom samma familj nästan liktidigt och på samma
 sätt insjuknat, var, såsom nyss nämndes, antagandet af en oafsigt-
 lig förgiftning påtaglig, men att påvisa dess orsak föll sig ej så
 lätt. Genast hade min uppmärksamhet blifvit fästad dervid att
 husmodrens späda son och dess amma voro de enda friska, samt
 att amman erhållit samma födoämne som alla de andra, men att
 hon druckit kaffe, kokadt i annan panna än som begagnats för
 tillredningen af kaffe åt den öfriga familjen. Vid granskning af
 kokkärnen befanns att familjefadren med synnerlig sorgfällighet sökt
 skydda sig för möjligheten af ett sådant olycksfall, som här nu
 inträffat. Alla kokkärl voro af jern, dels glacerade, dels förtenta,
 och de enda kärl af annan metall som anvisades voro thé- och
 kaffekokarne, som voro af messing samt äfven de väl förtenta och
 kokerskan ansvarade att ingen fosforsticka kunnat komma i maten.
 De grönsaker, som funnos kvar efter soppans tillredning, utgjordes
 af morötter och persilja och tycktes vara af fullkomligt oskadlig
 beskaffenhet. För att genom kemisk undersökning söka vinna upp-
 lysning i detta svårutredda fall, öfverlemnades till Dr HAMBERG —
 som benäget åtagit sig göra undersökning deraf — en stor jern-
 kittel jemte kaffepannan samt en del af återstoden efter middags-
 måltiden, nemligen kött med grönsaker, kötsoppa, samt äfven, in-
 neslutet uti en papperspåse, ett gråaktigt pulver, som användts
 till messingskärlens skurning.

Hr HAMBERG meddelade resultaterna af den företagna
 undersökningen:

Till Hr H. hade blifvit öfversändt a) en mandarin kopp, inne-
 hållande 148 cub.-cent. buljong, b) en mandarinkopp med kött

och litet morötter, i vigt uppgående till 144 gramm., c) en förtent jerngryta, d) en förtent kaffekokare af messing; några dagar sednare hade ett litet prof af pulver, som blifvit begagnat till skurning äfvenledes kommit Hr H. tillhanda och hade Hr L. anmodat Hr H. att undersöka bemålde födoämnen och kokkärl för att möjligen derigenom utreda orsaken till de omnämnda sjukdomsfallen.

Den till undersökning öfverlemnade buljongen behandlades med klorhydrat kali och klorvätesyra, så att en ljusgul väska erhöles; sedan öfverflödig klor blifvit aflägsnad genom uppvärmning, tillsattes svafvelsyrlighet och öfverskott deraf utjagades genom ytterligare upphettning; derefter inleddes vätesvafva, så att vätskan luktade starkt deraf; genom vätesvafvans inverkan mörkfärgades genast vätskan och efter kort tid afskiljde sig en mörkbrun fällning, som efter tvättning och torkning vägde 0.014 gram.

Bemålde fällning visade sig vara till en del löslig uti hydrotion-ammoniak; förbränd i luften gaf den en svart aska; vid behandling med salpetersyra i vattenbad gaf den en blåfärgad massa; vid blåsrörsförsök gaf den äfven en reaktion som liknade koppar, men vid upphettning med cyankalium och soda erhöles en blyliknande metall, som vid rifning i agatmortel med svårighet plattades. Det öfversända köttet och morötterna gaf med samma behandling icke någon dylik svartbrun fällning.

Vid undersökning af det öfversända skurpulvret erhöles deremot efter utlakning med utspädd klorvätesyra och lösningens behandling med svafvelväte en svartbrun fällning af alldeles samma utseende och kemiska förhållande som den utur buljongen framställda.

Quantiteten af dessa fällningar var dock ganska liten, och för att underlätta analysen förskaffade Hr L. en större mängd skurpulver, genom hvars behandling på ofvan angifvet sätt en större mängd af den svartbruna fällningen erhöles; genom denna kropps behandling med stark salpetersyra erhöles ett hvitt pulver, som hade egenskaperna af svafvelsyrad blyoxid och en blå lösning af salpetersyrad kopparoxid. Skurpulvret höll således kopparoxid och blyoxid; oaktadt någon noggrann kvantitativ analys icke hade blifvit verkställd, ansåg Hr H. sig kunna bestämma dessa metalloxiders mängd till flera procent.

Med anledning deraf att dylikt skurpulver härstädes för-såldes, ansåg sig Hr H. böra uppmana ledamöterna att hvar och en på sitt håll omtala förhållandet, på det man måtte kunna taga sig till vara. Till skurning, vare sig af kokkärl eller af andra husgerådssaker borde enligt Hr H:s åsigt icke användas andra än fullkomligt oskadliga medel såsom ren sand, trippel, tegelmjöl, trädaska etc.; man behöfde då ej befara att de medel, som begagnas till rengöring, skola åstadkomma anrättningar af giftig beskaffenhet, såsom fallet var med merabemålde köttsoffa.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 8; hälsotillståndet godt.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: hälsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 20 Okt. 38; inkomne under veckan: onchitis 1, febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 20 Okt. 174, hvaraf mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kyrhus*: sjukantalet den 20 Okt. 165, hvaraf 3 från staden och 16 från länet; inkomne: syphilis 14, gonorrhoea 8.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): diarrhoea 71, onchitis 47, angina tonsillaris 7, febris gastrica simplex 7, febris intermittens gastricismus 6, scarlatina 5, rheumatismus 5, pneumonia 4, gastritis 3, neuritis 3, febris typhoides 2, variolæ 2, pertussis 2, meningitis cerebri 2, stitis 2, diphtheria 1, conjunctivitis 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri pleuritis 1.

4. I *Stadens Fångelse*: febris intermittens 2, angina tonsillaris 1, erysipelas 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 3, febris intermittens 3.

Förste Stadsläkaren Hr CARLSON lemnade efter de å undhetsnämndens byrå upprättade dagliga rapporterna följande ppgifter angående under veckan i cholera insjuknade och aflidne personer:

den 14 Okt. till den 15 Okt.	insjuknade	—	döde	-
» 15 » » » 16 » »	»	1	»	—
» 16 » » » 17 » »	»	—	»	1
» 17 » » » 18 » »	»	—	»	—
» 18 » » » 19 » »	»	—	»	—
» 19 » » » 20 » »	»	—	»	1
» 20 » » » 21 » »	»	1	»	1

= Ordföranden redogjorde för Sällskapets *byggnadsfrågas värvarande ställning* och meddelade det beslut, som fattats af Drätselnämndens första afdelning med anledning af Läkaresällskapets skrivelse (af den 8 Maj innevarande år) till Stadsfullmäktige om erhållandet af en staden tillhörig tomt vid Berzelii park. Då vid sidan af den staden tillhöriga tomten funnes en smal tomtedel, hvars ena sida var belägen åt parken, och som tillhörde Frih. M. DE GÉER, hade Drätselnämnden, till förekommande af parkens framtida vanprydnad, ansett sig ej kunna något åt saken åtgöra, förrän Läkaresällskapet visat att Sällskapet kunnat förvärfva dispositionsrätt äfven öfver denna tomtedel. Men då dispositionen öfver denna jordremsa vore beroende af en hos K. M:t gjord begäran om upphäfvande af fideikommissionens å nämde egendom, hvilken begäran af K. M:t nu var afslagen, så hade Sällskapet f. n. föga utsigt att kunna uppfylla det af Drätselnämnden äskade vilkor. Ordföranden ansåg dock att utvägar, hvilka han framdeles skulle i Sällskapet meddela, återstodo för förvärfvandet af ofvan nämnda tomtedel.

1. *Inom ensbild praktisk samlade sjukdomsfall (från 16 läkare):*

Febris typhoides	2.	Neuralgia	4.	Typhlit. & Perityphl.	2.
Angina membranacea	1.	Conjunctivitis	1.	Peritonitis	1.
Pertussis	1.	Otitis	1.	Nephritis	1.
Cholera	1.	Ang. tons. & faucium	19.	Metritis	1.
Dysenteria	1.	Laryngo-tracheitis	11.	Rheumatismus acutus	3.
Diarrhœa	84.	Bronch. Cat. bronch.	54.	Erysipelas	3.
Febris intermittens	1.	Pneumonia	9.	Furunculus	2.
Scarlatina	1.	Pleuritis	2.	Rheum. recens efebril.	1.
Syphilis	4.	Febris gastr. simplex	11.		
Gonorrhœa	4.	Gastritis. Enteritis	1.		
Apoplexia cerebri	1.	Colitis	1.		
				Summa 179.	

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 27 Okt. 215, hvaraf 108 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 3, rheumatismus 2, febris typhoides 1, dysenteria 1, febris intermittens 1, bronchitis 1, pleuritis 1, gastritis 1, peritonitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 27 Okt. 168, hvaraf 61 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 7, gonorrhœa 4, pneumonia 4, rheumatismus 2, febris typhoides 1, delirium tremens 1, conjunctivitis 1, otitis 1, laryngo-tracheitis 1, icterus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 27 Okt. 149, hvaraf 114 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 4, syphilis 4, pneumonia 2, erysipelas 2, cholera asiatica 1, variolæ 1, angina tonsillaris 1, febrigastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 27 Okt. 25, hvaraf 20 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 4, rheumatismus 3, cholera asiatica 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 8, diarrhœa 6, pertussis 1, pneumonia 1, pleuritis 1. — *Polikliniken*: diarrhœa 13, bronchitis capillaris 3, pertussis 2, febris intermittens 2, syphilis 2, conjunctivitis 2, scarlatina 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 27 Okt. 58; inkomne under veckan: meningitis cerebri tuberc. 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 16; febris puerperalis 1.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 9; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 27 Okt. 36; inkomne under veckan: bronchitis 1, bronchitis capillaris 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 27 Okt. 175, hvaraf 85 mankøn och 90 qvinkøn.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 27 Okt. 173, hvaraf 156 från staden och 17 från länet; inkomne: syphilis 28, gonorrhœa 5.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 39, diarrhœa 33, febris gastrica simplex 10, rheumatismus 7, gastricismus 6, febris intermittens 5, pleuritis 5, febris typhoides 4, cholera asiatica 3, pneumonia 3, gastritis 3, pertussis 2, apoplexia cerebri 2, neuralgia 2, angina tonsillaris 2, nephritis 2, angina membranacea 1, scarlatina 1, meningitis cerebri 1, ophthalmia 1, laryngitis 1, erysipelas 1.

4. I *Stadens Fängelse*: delirium tremens 1, syphilis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2, febris intermittens 1, erysipelas faciei 1.

Hr **CARLSON** meddelade under veckan inträffade sjukdoms- och dödsfall af cholera:

den 21 Okt. till den 22 Okt.	insjuknade	1	döde	1
» 22 » » » 23 » »	—	»	—	»
» 23 » » » 24 » »	—	»	—	»

den 24 Okt.	till den 25 Okt.	insjuknade	1	döde	1
» 25	»	» 26	»	»	1 » —
» 26	»	» 27	»	»	1 » —
» 27	»	» 28	»	»	— » —

= Hr KEY förevisade preparatet af det *aneurism*, hvarom sjukhistorien och obduktions-fenomenen i sammankomsten den 8 oktober blifvit meddelade af Hr MALMSTEN. (Se prot. denna dag.)

= Sekreteraren meddelade enligt uppdrag af Hr LILJEVALCH följande rapport till Kongl. Sundhets-Collegium från Sällskapets ledamot Hr JULIUS CARLSON BERGMAN, skildrande hans deltagande i österrikiskt-preussiska kriget förliden vår:

Den af mig genom K. Collegium hos Kongl. Maj:t sökta och erhållna tillåtelse att träda i utländsk krigstjänst tillställdes mig genom svenska legationen i Wien den 31 sistl. Maj. Derjemte erhöj jag tjänstledighet till den 1 nästkommande November. Österrikiska Generalstabsläkaren RITTER VON KRAUS, hos hvilken jag redan en månad förut anmält mig, fogade genast anstalt om kejsarligt tillstånd för mitt inträde i arméen. Ett dekret af den 13 Juni innehöll detta, jemte de vilkor och betinganden, under hvilka främmande läkare autogos. Till nämnde dag var jag den ende anmälde fremling, och mig vetterligen har ej heller sedan dess någon utländsk läkare inträdt i K. K. Österr. arméen. Såsom turister och åskådare funnos väl några Schweitzare, Belgier och Amerikanare vid sydarméen. Det var ej heller så lätt att vinna inträde, och jag är öfvertygad, att om jag ej varit på platsen förut, hade jag, som mången annan, kommit för sent. Genom hvarjehanda formaliteter — hvaribland må nämnas att jag måste pretera ett intryg af den Öfverläkare, som förestår deras första Militär-sjukhus, att jag i en månads tid noggrant gjort tjänst och bevisat ronderna derstädes, blef mitt anställande uppskjutet till den 25 Juni. För en nyss anländ främling hade detta vilkor varit omöjligt att uppfylla, men lyckan gjorde att jag varit der i 8 månader nästan dagligen, och sålunda var tillräckligt bekant, för att få ett sådant intryg. Derjemte hade jag god nytta af den berömde Professor PITNAS vitsord, och blef till följe deraf anställd som operatör vid 15:de Feldspital. Detta skedde den 25 Juni, och dagen derpå kom ordres (till följe af telegrafrequisition från nordarméen) för alla läkarne vid detta Fält-Lazarett, utom chefläkaren, att afgå till Böhmen. Fyra timmar derefter voro vi på väg till Pardubitz. Lazarettets läkarepersonal bestod af chefen (Reg:ts-Arzt. 1:sta class), 2 reg:ts-läkare af 2 class, 2 provisoriska Ober-Ärzte (Bat:s-läkare) och mig, som också hade reg:ts-läkare rang, och var afdelningschef. Sjelfva »Spitalscorps» (Officerare, Beamter, Gehilfe, Wärter 100 st. och 16 vagnar, 4:spänniga) stannade jemte chefen tillsvidare i Wien. Jag såg aldrig sedan mera af vårt spital, ty till Böhmen kom det ej, jag hörde att det sedan blef förlagdt till Wieselburg i Ungern.

Jag kom lyckligtvis tids nog för att se och vara med om en hel del, en veckas längre uppskof och det hade varit försent. Emellan den 25 Juni och 4 Juli försiggick hela kriget åtminstone de egentliga bataljerna. Affärerna vid Münchengrätz, Gitsefin och Trautenuau voro redan afgjorda, och vi mötte på vägen flera extratåg med sårade från dessa ställen. Samma dag som vi kommo upp till högkvarteret (då i Josefstadt) slogs man vid Nachod, följande dag blefvo vi en hel mängd läkare afsända, dels till brigaden Ramming's corps ambulance, dels till Königgrätz' fästning. Bland de förra var jag, och undgick derigenom att vara med på den blodigt sorgliga dagen vid Königgrätz och Sadowa. I stället var jag på förbandsplatserna vid Skalitz, Schweinschädel, Kucus, Jaromirz och Josephstadt. Detta sednare var så väl namn på fästningen som jernbanstationen; vid den sednare var förbandsplatsen inrättad den 30 Juni och 1 Juli. Den 2 Juli, dagen före det olyckliga slaget, blefvo delar af corpserna Ramming och Würtemberg inkastade i fästningen, med dem vår ambulance. Portarna tillslötos och öppnades ej åter förrän efter vapenstillståndet den 2 Augusti. Utan att vara belägrade lågo vi dock cernerade, och det så strängt, att vi på 5 veckor hvarken fingo ett bref eller sågo en tidning; hvad som passerade i öfriga världen var oss fullkomligt obekant. Den erfarenhet jag inhemtade från slagfälten och förbandsplatserna är i korthet följande: Sanitets-kompanierna och Blessirten-Träger uppfyllde i allmänhet väl sina skyldigheter; man måste nemligen observera att det fordras ett större moraliskt mod att på slagfältet bortbära sina sårade kamrater, derunder utsatt för alla möjliga faror än att slåss tillsammans med friska. Den första »Hilfs-platz», som efter regel ligger så nära slagfältet som är tänkbart, d. v. s. inom skotthåll för både infanteri och artillerield, är i det hela taget af ringare betydighet. Att der ordentligt förbinda, låter sig knappt göra, ännu mindre är att tänka på operationer. Hela hjälpen besticker sig vanligen till att ge den sårade litet vatten eller vin om så finnes, ett provisoriskt förband om nöden är stor, och sedan skicka vidare, så att de sårade ej bli hopade derstädes. Våra nykonstruerade 2-spända sjukvagnar äro ganska ändamålsenliga. De äro breda i spåret och lätta, samt kunna föras fram i nästan hvad mark som helst. De rymma nästan lika många sårade som de gamla 4-spansns vagnarna, hvilka nu utdömdes som obrukbara i fält. Vi hade af båda sorterna, i början till ganska tillräckligt antal, men efter de många nederlagen blefvo de af fienden uppfångade. Detta var också många af våra läkares öde, och häri har Österrike en stor skuld, som ej förut gått in på Genfer-Konkordatet. Detta skedde först den 21 Juli efter alla nederlagen och olyckorna. Derföre har också i detta krig ofta förekommit att större och mindre afdelningar af »Feldärztliche Materiel und Personal» blifvit uppfångade, och att läkarne i detta fälttåg varit utsatta för lika faror som de stridande är bevisadt genom antalet dödsskjutna, sårade och en massa fångna. Hade denna för civilisationens och mensklighetens bästa så välgörande konvention

ut varit af båda parterna erkänd och antagen, skulle mycket ande blifvit individerna besparadt. Då hade ingen läkare fört att rädda sig från fångenskap, utan kunnat obekymrad kvarfva på sin post, under skydd af den hvita neutralitetsfanan med t röda kors. På alla förbandsplatser uppsattes väl regelmessigt ita fanor, men de beaktades ej, utan kulor föllo lika tätt der m i andra riktningar. Så t. ex. vid Skalitz der vid första ilfvsplatz» fem läkare blefvo tagne. Likadant lærer förhållandet rit vid Königgrätz, Nachod med flera ställen.

Vida mera nytta än »Hilfsplätze» gjorde de egentliga förbandsatserna i 2:dra linien, och de platser i 3:dje linien der korpsambulanserna voro placerade. Framdeles skall jag närmare redovisa för deras organisation och utredning, åtnöjer mig nu blott t anförä den definition derå, som finnes uti »Instruction für den Sanitets-Dienst im Felde» etz. etz. »Corpsambulancerna. äro — med armékorpsen införlifvade, rörliga, med egna fordon och anspann försedda, fältmässigt inrättade Sanitets-anstalter, hvilka följa de mobila truppers rörelser på passande afstånd, och vid stridens örjan, i tredje linien etablerade, upptaga utmattade sårade, eller ådana som nödvändigt eller ögonblickligen behöfva hjälpas, äfvensom öfverhufvud bespisä och vederqvicka de sårade. I sammanhang med de öfriga fältsanitets-anstalterna, har korpsambulanzen den bestämmelse, att vara en mellanlänk mellan förbandsplatserna och de längst bort belägna spitals-anstalterna». Ofvan nämnda Sanitets-Dients-Instruction är mycket väl sammanskrifven, men man inser att det på papperet är ganska lätt att bestämma huru en »Hilfs- eller Verbandsplatz» skall vara belägen, beskaffad och skyddad, och att det dock in praxi är oändligt svårt att placera en sådan. Ännu svårare är det att då en armékorps blir slagen och hastigt måste retirera, rädda ambulanser, materiel och läkare, att icke nämna de sårade.

Den egentliga och mest gagnande, samt tillfölje deraf mest tillfredsställande verksamheten hade vi på Garnisons-spitalet i Josefstadts fästning. Efter fäktingarna vid Nachod och Skalitz förbands på detta sjukhus omkring 2,500 sårade. Så många som möjligen kunde transporterats sändes till Wien. Blott 500 svårt sårade stannade kvar; som vi efter cerneringen blott voro 8 läkare derstädes, hade vi i början fullt upp att göra. Der bereddades mig ett rikt tillfälle att verkställa hvarjehanda operationer, och jag kan ej nog berömma de Österrikiiska kamraternas kollegiala och hjertliga bemötande. Detta gjorde tjensten, ehuru ibland mödosam, dock lätt och angenäm. Likaså voro officerarnes beteende mot fremlingar särdeles välvilligt.

Så fort freden var afgjord hade Hr Bergman begärt sitt entledigande och erhöi då af Kommendanten i fästningen Generalmajor GAIZLER ett särdeles hedrande afsked.

Sekreteraren meddelade vidare att Militärläkarestipendiaten för året, Hr BRAUN, i bref till Hr Liljevalch lemnat en redo-

görelse tills dato för sin resa. Han hade i Hannover och Brüssel studerat transportmedel och förbandsutredning för sårade samt vitsordade särdeles utrustningen i dessa hänseenden i Hannover, hvilken blifvit ordnad af STROMEIJER, i liten skala, men med stor noggrannhet och efter goda modeller. För närvarande uppehöll sig Hr Braun i Paris och studerade vid Applikationsskolan Val de Grace.

= Hr SKÖLDBERG jun. redogjorde för den i England särdeles vanliga operationen för botandet af sterilitet och dysmenorré, nemligen den *blodiga dilatationen af uteri cervikal-kana*. omnämnde två fall, båda inom kort tid, der död följt på denna operation, utförd af Dr GREENHALGH i London; varnade för att sätta fullt förtroende till SIMPSONS försäkringar att operationen i hans hand aldrig medför några ogynnsamma resultat samt redogjorde slutligen för MARION SIMS' åsigt i detta fall, hvilka, om de efterföljdes, skulle förminska operationens frekvent och vådor.

Hr S. förevisade derefter några af Marion Sims inventerade och modifierade instrumenter, bland hvilka må nämnas Sims uterinsond, som består af en fin, mjuk silfversond och som enligt dennes åsigt aldrig borde användas för annat ändamål än en vanlig kirurgisk sond, d. v. s. för att explorera; som redressör af t. ex. en retroverterad uterus borde sonden aldrig användas; för detta ändamål hade Sims inventerat ett särskildt instrument, hvarmed en lägeförändring af uterus kunde åstadkommas, utan att fara för perforation och dylikt uppstode.

Små välgjorda pressvampar för uterus, tillverkade under Marion Sims' ledning förevisades äfven; och ansåg Hr S. att mycket af det onda, man med rätta tillskref pressvamparne, skulle undvikas, om man följde Marion Sims' anvisning att använda dem*) framför allt toge som regel att ej begagna dem på ambulateriska patienter, och aldrig brukade en större pressvamp än som med lätthet låte införa sig.

Slutligen förevisades sonder af *Laminaria digitata* tillverkade efter Dr Greenhalgh's föreskrift; de utmärkte sig genom sin nätthet och elegans samt äro perforerade i midten, hvarigenom vinnes dels att utvidningen blir större, dels att sekretionen från uterus får aflopp.

*) Clinical Notes on Uterine Surgery. p. 48 och följ.

Den 6 November.

Regnelliska priset. — WIEDEBERG A. J. A. ledamot. — Ledamöter föreslagna. — Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Prof. DAMEROV †. — Peritonitis.

= Ordföranden anmälde att återstoden i de *Regnelliska prisetmedlen* *) blifvit från gifvaren till Sällskapet öfverlemnad samt att komitén placerat den inflytna summan.

= Till ledamot af Svenska Läkaresällskapet antogs t. f. Stadsläkaren i Mariefred, M. L. ANDERS JOACHIM ADOLF WIEDEBERG.

= Till ledamöter af Svenska Läkaresällskapet anmäldes af Hrr EDLING och KJELLBERG: Stadsläkaren i Kristinehamn M. L., K. M., CHRISTIAN EDVARD BERG samt af Hrr BENSOW och BRUZELIUS: Underläkaren vid Stockholms stads och läns Kurhus, Med. Lic. GABRIEL BECKMAN.

= Till biblioteket anmäldes:

A Treatise on Vesico-vaginal Fistula by M. SCHUPPERT. New-Orleans 1866. — Neuralgia of the Face »Tic doloeloureux» Resection of the second Branch of the fifth Pair of Nerves in the sphenomaxillary Fossa at the Foramen rotundum of the sphenoid Bone. Cure. By M. SCHUPPERT. New-Orleans. Gåfvor af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 28 Oktober till och med Lördagen den 3 Nov. 1866:

Sjukligheten något ökad, dock ej betydlig. — Af Cholera hafva 1 sjukdomsfall och 1 dödsfall samt af Variolæ 8 fall inträffat.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 15 läkare):

Febris typhoides	1.	Conjunctivitis	5.	Icterus	1.
Diphtheria	1.	Ang. tons. & faucium	28.	Rheumatismus acutus	10.
Cholera	4.	Laryngo-tracheitis ..	12.	Erysipelas	1.
Dysenteria	1.	Bronch. Cat. bronch.	47.	Urticaria	2.
Diarrhoea	28.	Bronchitis capillaris.	2.	Zona	3.
Febris intermittens ..	5.	Pneumonia	5.	Furunculus	1.
Variolæ. Varioloides	1.	Pleuritis	2.	Alcoholismus	1.
Syphilia	6.	Febris gastr. simplex	9.	Rheum. recens efebri.	3.
Gonorrhoea	11.	Gastritis. Enteritis.	2.		
Neuralgia	5.	Peritonitis	3.	Summa	200.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 3 Nov. 235, hvaraf 127 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris intermittens 3, pneumonia 2, rheumatismus 2, delirium tremens 1, bronchitis 1, colitis 1, nephritis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 3 Nov. 166, hvaraf 60 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilia 6, conjunctivitis trachomatosa 3, diarrhoea 1, febris intermittens 1, gonorrhoea 1, bronchitis capillaris 1, pneumonia 1, gastritis 1, rheumatismus 1.

*) Se vidare protokollet för den 3 Juli innevarande år.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 3 Nov. 1868, hvart 128 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 5, variolæ 1, bronchitis 2, cholera asiatica 1, diarrhoea 1, pneumonia 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 3 Nov. 30; hvart 26 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 1, delirium tremens 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, nephritis 1, metritis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 17, diarrhoea 9, varicellæ 3, pertussis 1, syphilis 1, conjunctivitis 1, bronchitis capillaris 1. — *Politikläkare*: diarrhoea 8, conjunctivitis 3, syphilis 2, bronchitis 2.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 3 Nov. 55; inkomne under veckan: eczema 2, febris typhoides 1, pertussis 1, diarrhoea 1, syphilis 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 14; parametritis 2.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 12; helsotillståndet gott.

På *Barnvårdshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 3 Nov. 34; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 3 Nov. 174 hvaraf 85 mankön och 89 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 3 Nov. 183, hvaraf 164 från staden och 19 från länet; inkomne: syphilis 26, gonorrhoea 4.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis & diarrhoea 32, febris intermittens 9, febris gastrica simplex 8, angina tonsillaris 7, rheumatismus 6, variolæ 4, meningitis cerebialis 4, ophthalmia 4, pneumonia 4, pertussis 3, gastricismus 3, scarlatina 2, syphilis 2, typhus 1, cholera nostræ 1, dysenteria 1, neuralgia 1, laryngitis 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhoea 1, pneumonia 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 2.

Hr CARLSON meddelade att under den förflytna veckan endast ett sjukdoms- och ett dödsfall af *cholera* inträffat, samt att sedan den 1 November ingen insjuknat eller afidit, till följande hvaraf Hr C., i egenskap af förste Stadsläkare, till K. Sundhets-Collegium och Öfverståthållare-Embetet anmält, att sjukdomen numera kunde anses upphörd, hvarföre ock inga vidare dagliga rapporter om choleran komma att utgifvas.

= Ordföranden tillkännagaf att Läkaresällskapet förlora: en af sina utländska ledamöter, nemligen Professor HEINRICH DAMEROV, Director öfver Hospitalet för sinnessjuka i Halle, en af Tysklands mera framstående psykiatrer, som nyligen aflidit vid 68 års ålder. Den bortgångne var sedan 1846 medlem af Svenska Läkaresällskapet.

= Hr MALMSTEN meddelade från Serafimerlasarettet följande egendomliga fall af *peritonitis* hos en man:

Johan Olsson, 44 år gammal, Arbetskarl, Storkyrko-församling, intogs på Serafimer-Lasarettet den 3 Okt. 1866. Patienten säger sig alltid hafva åtnjutit god helse, tills han kort efter sistlidne julen insjuknade och under 11 veckor vårdades å sjukhus för frossa samt värk och svullnad i lederna. Härunder ansvalldes sårdeles venstra knäet och svulsten öppnades. Utskrifven från sjukhuset var han frisk till omkring åtta dagar före intagandet på Se-

fimer-Lasarettet, under hvilken tid han led af allmänt illamående och diarré, så att han en dag hade ända till åtta lösa öppningar. Härunder gick han uppe och skötte sina göromål. Natten mellan den 1 och 2 Okt. vaknade patienten vid en känsla af svårt ill i högra sidan af bröstet och buken jemte svårighet att andas; han märkte tillika att buken var betydligt ansvälld. Han använde amfertsliniment för att minska hållet, men då det qvarstod, liksom öfven ansvällningen af buken, affördes patienten den 3 på eftermiddagen i vagn till Lasarettet, hvarunder han vid hvarje skakning kände svåra plågor i buken. Han har ej haft någon svårighet vid urinkastningen. — Ord.: Cingulum Neptuni och morfin a. n.

Den 4 Okt. Patienten har under natten ej haft någon sömn; han har flera gånger under natten och på morgonen kräkt upp en allfärgad vätska.

Status præsens:

Patienten af vanlig kroppsbyggnad och hull; talar och svarar ordigt.

Tungan blöt, ej belagd. — *Buken* betydligt uppdrifven och öspänd, betydligt öm, särdeles i coecal-regionen; patienten har emellanåt uppstötningar och kräkningarne fortfara. Ingen matlust, ökad törst. Ingen öppning efter insjuknandet — *Lefvern* sträcker sig från två tum ofvan reffbensranden två och en half tum uppåt i mamillarlinien. På venster i axillarlinien öfvergår den tympanitiska tonen i lungton. — Vid lungorna intet att anmärka.

Hjertimpulsen synes ej. — *Hjertats* matta ton sträcker sig från nedre randen af 3:dje reffbenet en och en half tum neråt och från venstra sternalranden en och en half tum utåt. *Tonerna* svaga, utan biljud. *Pulsen* liten, 75 i minuten.

Urinen mörkgul, klar; dess spec. vikt 1.020. Ingen fällning vid kokning eller med salpetersyra.

Diagnos: peritonitis.

Ord. Morphin. gr $\frac{1}{2}$.

Acid. tartaric. gr xv.

Bicarb. Natric.

Sachari all. ññ öj .

M. f. Pulv. — Ett pulver hvar 3:dje timma; stillhet, Cing. Neptuni; till dryck mjölk med is.

Den 5 Okt. Då patienten uppkräker medikamenterna, har ordinerats subkutana injektioner af $\frac{1}{2}$ gram morfin hvar 3:dje timma. Patienten började i går på aftonen att delirera, har ej haft någon sömn under natten och emellanåt varit uppe. Deliriet fortfar på morgonen samt har alla tecken af ett delirium tremens.

Den 6 Okt. Patienten, som efter intagningen på lasarettet ej haft öppning, fick i dag på morgonen ett par lösa öppningar.

De grönaktiga kräkningarne fortfara, så ock deliriet. Ingen sömn under natten.

Den 8 Okt. Tillståndet fortfor oförändradt med kräkningar. ett par tunna, gulaktiga öppningar på dygnet. Deleriet äfvenså, dock är patienten i dag något soporös. Krafterna sjonko under dagens lopp och patienten afled på aftonen.

Obduktions-berättelse.

Inre besigtning. Vid bukkavitets öppnande utströmmade en stinkande gas; tarmarne betydligt utspända; diaphragmas högsta hvälving räcker i venstra mamillarlinien till öfre randeu af 4:de refbenet. Viscera i bukkaviteten fastlödda vid hvarandra och vid väggarna genom en sparsam, lös fibrinmassa; här och der äro de belagda med en tunn, gulaktig, fœcallik vätska, som i de lägre partierna finnes samlad i en stor mängd. I högra regio hypogastrica ligger en stor klump af med hvarandra fastlödda tarmalyngor; mellan några af dessa och främre delen af bukväggen träffas en hönsäggestor håla, fylld af ofvannämnda fœcallika vätska; hålans väggar äro beklädda med en tjock, knottrig fibrinmassa. Vid tryck på tarmmassan utströmmar från en helt liten öppning tarminnehållet. Motsvarande detta ställe visar sig efter tarmkanalens uppklippning ett tvåörestort, på en Peijersk fläck befintligt sår, i hvars midt en endast för en mindre sond permeabel öppning leder ut i nyssnämnda håla. Sårets botten i öfrigt har en tjock, lätt aflossad fibrinbeläggning, som fortsätter sig genom den förra öppningen och sammanhänger med det hålans väggar beklädande exsudatet. Under denna beläggning visar sig sårbottnen renad, glatt, tydligen stadd i läkning. Detta sår är beläget omkring en aln. från valvula coli. Sår af samma beskaffenhet, d. ä. i läkningstillstånd, träffas till ett mindre antal i närliggande Peijerska körtlar; ett litet, fullständigt läkt straxt ofvan valvula coli.

Tarmkanalen innehåller en stor mängd af samma vätska, som finnes i bukkaviteten; dess slemhinna företer, likasom peritonealöfverdraget, fläckvis en riklig kärlinjektion. *Ventrikelns slemhinna* i autrum pylori något skifferfärgad, mammalonerad. *Lymfkörtlarna* i mesenterium af vanlig storlek, måttligt blodfyllda. *Mjeltan* slapp och sladdrig; kapseln rynkig; substansen af en jern, rödbrun färg. till konsistensen temligen fast; corpora Malpighi otydliga. *Njurrarna* utan anmärkningsvärd förändring. *Lefvern* temligen stor, slapp, fettrik; gallblåsan till hälften fylld med ljusgul, seg galla. *Urinblåsan* starkt kontraherad.

Hjertat innehåller i alla sina kaviteter dels blod dels fibrincoagula; dess muskulatur slapp, men utan förändring i öfrigt; samma gällor om valvler och mynningar.

Lungorna sedan gammalt i stor utsträckning fastvuxna vid bröstskorgen, temligen starkt pigmenterade, blodrika i de bakre partierna, bleka i de främre; luftrörens slemhinna temligen starkt injicerad, med, i de större bronkierna, slemmig beläggning. I öfrigt intet att anmärka.

Hr MALMSTEN hade ej vid den sjukas ankomst kunnat reda, hvare på peritonitis här berodde och att diagnosticera en tyfoidfieber var ej möjligt. Komplikationen med delirium tremens gjorde naturligtvis fallet hopplöst. Fallet var i öfrigt att anse såsom en af de former hvarvid febris typhoides förlöpt latent, och som man kallat typhus ambulatorius, hvilken ofta slutar olyckligt, vare sig genom tarmblödning eller perforation eller genom andra farliga, dödande komplikationer.

Hr ÖDMANSSON förevisade preparat af tarmkanalen och ästade uppmärksamheten på det ovanliga förhållandet, att fibrinafsättningen från tarmens peritonealyta fortsatt sig genom den fina perforations-öppningen in på särytan. Mikroskopisk undersökning visade med säkerhet, att den sednares beläggning utgjordes af fibrillär fibrin med inblandade talrika unga celler. Antagligen hade perforationen inträdt vid eller snart efter patientens häftiga insjuknande natten emellan den 1—2 Oktober, men tarminnehållet någon tid genom de förut bildade fasta adherenserna mellan bukväggen och tarmslyngan hindrats, att utbreda sig i hela peritoneal-kaviteten.

Hr Ö. hade under år 1865 å Garnisonssjukhuset vårdat fyra fall af peritonit, framkallad genom perforerande tyfösa sår, hvaraf, i de två, symtomerna af en föregående tyfoidfieber voro obetydliga. Under hela detta år hade tyfoidfiebern i allmänhet en ringa intensitet. Åtskilliga fall förekommo af så lindrig beskaffenhet, att endast hela sjukdomsförloppet berättigade till diagnos af denna sjukdom.

I det ena af nyssnämnde två fall funnos hos patienten vid hans inkomst på sjukhuset den 4 Juli tecken på en allmän peritonit. Anletsdragen voro kollaberade. Han klagade öfver svåra smärtor i underlivet, hvilka ökades vid rörelser och djupare inspirationer. Buken, starkt uppdrifven, ömmade öfverallt betydligt vid tryck, gaf å främre och sidodelarne ett likformigt, temligen fullt, klart, svagt tympanitiskt perkussionsljud, som uppåt förefanns å venster sida till 4:de, å den högra till 6:te reffbenet, allt i mamillarlinien. Ständiga rapningar. Tungan torkande. Betydlig andnöd. Lungorna, frånsedt sparsamma lösa rassel, öfver bakre nedre delarne utan förändring. Pulsen liten och klar; hjertimpulsen i 4:de interkostalrummet straxt inom bröstvärtan. Lefverdämpningen i mamillarlinien från nedre randen af 6:te reffbenet $2\frac{1}{2}$ tum uppåt. Mjeltens gränser omöjliga att bestämma. Urinen starkt grumlig, höll ej obetydligt albumin och tecken på en njurkatarr. Hudtemperaturen föga eller icke öfver normen. Patientens

påstod att han skött sin tjänst och känt sig frisk till den 3 elledagen före inkomsten, då han på eftermiddagen angreps af en hufvudvärk i buken, som börjande i maggropen, efterhand utbredd sig öfver hela underlivet. En stor mattighet öfverföll honom. Han plågades af uppstötningar, medan buken ansvalldes mer och mer. Vid närmare efterfrågan medgaf han, att hans afföring under någon tid varit lös, utan att vara ymnig eller påkomma oftare än vanligt. Mannen hade sedan länge missbrukat spirituösa drycker.

Den 5 uppträdde qväljningar och kräkningar, hvilka, till en början tunna, gallblandade, den 7 började antaga fekalt utseende och fortforo till patientens död. Under behandling med morfin, ispillver och neptungördel kring buken var redan den 6 hans subjektiva tillstånd förbättradt. Den 7 började ömheten mera begränsa sig till naveltrakten. Den 8 gafs ett litet oljlävment, som framkallade en tunn afföring och en betydlig gasafgång, hvaraf han erfor stor lindring. Krafterna aftogo småningom och döden inställde sig den 10 kl. 49 förmiddagen.

	<i>Hudtemperatur.</i>		<i>Pulsfrekvens.</i>	
	På morgon.	På afton.	På morgon.	På afton
Den 5 Juli	37.6	39.4	108	110
» 6 »	37.4	37.4	102	102
» 7 »	37.6	37.6	96	98
» 8 »	37.4	37.8	104	—
» 9 »	37.2	38	102	108

Vid obduktionen den 11 fanns en allmän peritonit. Tarmarne voro fastlödda sinsemellan och med omgifvande delar genom ett mera sparsamt fibrinexsudat, hvarjemte mellan några slyngor liksom i lilla bäckenet träffades en ringa mängd af en fekallik vätska. Å nedre delen af ileum voro tarmvindlarne ännu intimare an på andra ställen sammangyttrade med hvarandra. Efter försigtigt utredande af tarmen på detta ställe visade sig å densamma ett nästan cirkelrundt hål af ett 2-örestyckes diameter med jemna ränder. Samma form egde det, sedt från tarmens inre, utan förändring i omgifningen. Längre ned mot valvula coli funnos å en stor Peyersk fläck två oregelbundna, ett ärt- och ett bönstort sår, af hvilka det sednare trängde ned till muscularis. Begges botten var renad, ränderna ej uppdrifna. Å densamma likasom å en annan Peyersk grupp träffades mindre punkter, der körtelsubstansen var atrofierad, slemhinnan tunn, glatt, lätt pigmenterad. Ventrikeln innehöll något litet af en vätska, liknande den inom tarmkanalen och bukkaviteten befintliga. Mesenterialkörtlarne slappa, bleka. Mjölten ej obetydligt förstörd; substansen jemnt blekröd, slapp, men temligen fast till konsistansen. Njurarne föredde en ringa missfärgning och uppluckring jemte en ojevn blodfördelning i kortikalsubstansen. Öfriga organer utan anmärkningsvärd förändring.

Under patientens vistelse på sjukhuset kunde väl de flesta af de vanliga orsakerna till peritonit uteslutas, men någon bestämd diagnos gjordes ej. De föregående lösa afföringarne gäfvu en allt

ör ringa hållpunkt för bestämdt antagande af en tyfoidfieber, om
 e också i förening med den akuta njurkatarran ej kunde annat
 n leda tanken åt detta håll.

Den andra af dessa patienter har varit vårdad hemma å ka-
 ernens sjukhuset under en vecka för diarré, då han den 23 Augusti
 togs på sjukhuset med tecken på en peritoneal-affektion, hufvud-
 akligen å yttre delen af högra regio hypogastrica, utan att dock
 erstådes någon tumör kunde iakttagas. Han behandlades med
 ljemulsion och morfin. Den 25 påkommo gallfärgade kräkningar,
 vilka sedermera alltjemnt forforo. Natten emellan den 27—28
 ck han ett häftigt håll i högra delen af buken. På morgonen
 en 28 var ömheten betydligare jemnt utbredd öfver hela buken.
 In ständigt sig ökande meteorism uppstod. Hjärtverksamheten
 ftog mer och mer i styrka, extremiterna blefvo kyliga. Han afled
 en 28 kl. $\frac{1}{2}$ 12 eftermiddagen.

Vid obduktion den 30 befanns omentet starkt infiltreradt med
 ar, tarmarne sammanklibbade genom en tjock varlik vätska. En
 armslynga var neddragen och fästad vid lilla bäckenets högra sida.
 ring denna fanns något litet af en focallik vätska. Vid tryck
 densamma framträngde ur en mindre (ärtstor) öppning tunna
 oeces. Öppningen befanns hafva sin plats i midten af ett ovanligt
 5 ctn.) långt diverticulum ilei. Den motsvarade midten af ett
 enadt örestort sår i slemhinnan. Två dylika funnos, ett i botten,
 ett vid ingången till divertiklet. Dessutom träffades längre ned
 not valvula coli flera större och mindre, mucosan genomträngande
 år å Peyerska fläckarne. De voro alla renade, men utan tydligt
 påbörjad läkning. Med undantag af mjeltansvällning med löshet i
 exturen samt förstoring och uppluckring af mesenterial-körtlarne
 funnos inga anmärkningsvärda organförändringar.

Den 13 November.

Bref från Prof. LIONEL BEALE. — Tacksägelseskrifvelse till Dr REGNELL. —
 BERG, CH. E., BECKMAN, G., ledamöter. — Constitutio epidemica. — La-
 ryngoskopi af VON BRUNS. — Blåsesten. — Bref från Prof. HOLST.

= Sekreteraren meddelade ett från Professorn i fysiologi
 vid Kings College i London LIONEL S. BEALE anländt bref,
 attalande hans tacksägelse för inväljande till ledamot af Läka-
 resällskapet.

= Uppläste sekreteraren följande förslag till *tacksägelse-
 skrifvelse* till Sällskapets Hedersledamot Doctor REGNELL, hvil-
 ket förslag, utan någon förändring af Sällskapet antogs:

Herr Doktor Anders Fredrik Regnell, R. N. O.

Brasilien — Minas-Geraës — Caldas.

Ett nytt prof af en fosterlandskärlek, som ej minskats
 genom tid och afstånd och ett förnyadt bevis af den välvilja

och frikostighet, med hvilken Ni omfattar medicinens utveckling i Sverige, har Svenska Läkaresällskapet nyligen emottagit genom den gäfvä, hvarmed Ni Hr Doktor ytterligare riktat den fond, som nu efter dess stiftare erhållit namnet »*Regnellska prisen*». Denna fond, som, tack vare Eder donation, nu består af ett grundkapital af 10,000 Rdr Rmt, och förvaltas enligt de af Eder föreslagna och af Sällskapet enhälligt antagna stadgar, skall åt Edert namn och Edert minne skänka välsignelsen att hafva gagnat fäderneslandet och vetenskapen.

På högtidsdagen den 2 sistlidne Oktober tillkännagaf Läkaresällskapet som det första Regnellska prisämnet: Paralysernas patologi och terapi. Täflingskrifterna skola vara inlämnade före November månads utgång 1869.

Svenska Läkaresällskapet innesluter sig i Eder fortfarande välvilja och uttrycker härmed för sin fjerran boende Hedersledamot sina varma känslor af uppriktig högaktning och tacksamhet.

= Till ledamöter af Svenska Läkaresällskapet antogs Stadsläkaren i Kristinehamn, M. L., K. M., CHRISTIAN EDVÄL BERG samt Underläkaren vid Stockholms stads och läns Kurhus M. L. GABRIEL BECKMAN.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 4 till och med Lördagen den 10 November 1866:

Sjukligheten liksom föregående vecka ej betydlig. — Af Variolæ hafva 5 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 14 läkare):

Febris typhoides	4.	Gonorrhoea	6.	Typhlit. & Perityphl.	1
Diphtheria	2.	Meningitis cerebialis	1.	Peritonitis	1
Pertussis	2.	Neuralgia	3.	Metritis	1
Cholera	3.	Conjunctivitis	4.	Rheumatismus acutus	11
Dysenteria	1.	Otitis	3.	Erysipelas	1
Diarrhoea	36.	Ang. tons. & faucium	27.	Erythema nodosum	1
Febris puerperalis	1.	Pericarditis	1.	Urticaria	3
Febris intermittens	6.	Laryngo-tracheitis	11.	Rheum. recens efebril.	5
Angina parotidea	1.	Bronch. Cat. bronch.	43.		
Varicellæ	2.	Pneumonia	4.		
Delirium tremens	1.	Pleuritis	3.		
Syphilis	4.	Febris gastr. simplex	15.		
				Summa	98

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 10 Nov. 245, hvaraf 134 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 3, pneumonia 1, rheumatismus acutus 1, zona 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 10 Nov. 154, hvaraf 54 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: syphilis 7, gonorrhoea 4, pneumonia 2, febris typhoides 1, diarrhoea 1, conjunctivitis trachomatosa 1, angina tonsillaris 1, gastritis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 10 Nov. 174, hvaraf 31 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 8, delirium tremens gonorrhoea 1, tetanus 1, bronchitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 10 Nov. 38; hvaraf 10 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 2, febris gastrica simplex gastritis 2, febris typhoides 1, pleuritis 1, peritonitis 1, metritis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 8, diarrhoea 3, bronchitis capillaris 2, uricellæ 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, erysipelas 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 6, bronchitis 4, conjunctivitis 1, pleuritis 1, furunculus 1, hydrocephalus 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 10 Nov. 51; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, bronchitis 1, pleuritis 1, syphilis 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 11; helsotillståndet tillfredsällande.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 16; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 10 Nov. 89; inkomne under veckan: pneumonia 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 10 Nov. 174, hvaraf 5 mankön och 89 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 10 Nov. 172, hvaraf 51 från staden och 21 från länet; inkomne: syphilis 17, gonorrhoea 8.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 10 Nov. 19; inkomne: syphilis 7, gonorrhoea 3.

3. Bland de *Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 28, diarrhoea 22, angina tonsillaris 8, febris intermittens 7, febris gastrica simplex 1, variolæ 5, pneumonia 4, gastricismus 4, rheumatismus 4, ophthalmia 3, pleuritis 2, pertussis 2, erysipelas 2, diphtheria 2, febris typhoides 1, syphilis 1, meningitis cerebri 1, apoplexia cerebri 1, neuralgia 1, gastritis 1, peritonitis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: delirium tremens 2, pneumonia 2, syphilis 1, apoplexia cerebri 1, febris gastrica simplex 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2, angina tonsillaris 2, febris gastrica simplex 1.

= Hr SANTESSON redogjorde för ett, sedan förlidet år utkommet större arbete af Chirurgiæ Prof. VICTOR VON BRUNS i Tübingen, med titel: »*Die Laryngoskopie und die laryngoskopische Chirurgie*», 443 sidor i 8:o, jemte tillhörande atlas i folio ned 8 plancher, af hvilka 2 i färgtryck.

Bland de forskare, som, efter det den snillrike TÜRCK och len outtröttlige CZERMAK brutit vägen för laryngoskopien, mest bidragit att fullkomna metoden och vidga gränserna för dess praktiska tillämpning, intager utan tvifvel Prof. v. Bruns ett af de första, måhända det främsta rummet. Grundläggare till, hvad han callar, *den laryngoskopiska kirurgien* är han obestriddigen. Hans första, lyckade försök att med tillhjälp af larynxspegel och på naturliga vägen införda instrumenter borttaga en polyp i det inre af luftstrupshufvudet meddelades i en särskild brochyr: »*die erste Ausrottung eines Polypen in der Kehlkopfshöhle*», Tübingen 1862, för hvilken Ref. kort efter dess utgifvande i Sällskapet redogjorde. Patienten var operatörens egen broder. Försöket, och ej minst dess utgång, väckte allmän uppmärksamhet, ehuru sättet, såsom

operationsmetod betraktadt, ej saknade vedersakare, hvilka an-
saken mera som ett undantagsfall — ett curiosum — som i prak-
tiskt afseende icke lofvade något synnerligt för framtiden. Bas-
svaret härpå, oberäknadt af åtskilliga andra inkast, har v. Bru-
lemnadt i ofvan anförda, endast 3 år sednare utgifna, innehåller
arbete, hvaruti förf. meddelar sin under tiden ytterligare vunn-
erfarenhet; — ett verk, som i flera afseenden är förtjent af et
särdeles uppmärksamhet, och hvilket inom de sednare årens kiru-
giska litteratur intager ett mycket framstående rum.

Såsom *inledning* meddelar förf. en historik öfver metoder ut-
genom reflekteradt ljus belysa och öfverse den nedre delen af sval-
jet och det inre af larynx samt trachea; — för den äldre tiden
hufvudsakligen med ledning af VEBREUIL's uppsatts i Gazette heb-
domadaire för 1863: »documents historiques sur l'invention du
Laryngoscope». Försöken i denna väg, hvilka alla tillhöra inne-
rande århundrade, voro i början temligen enstaka och spridda, samt
dertill ofullständiga. Hit höra de af BOZZINI, prakt. läkare i Frank-
furt am Main (1807); SKENN i Genève (1827); BABINGTON i Lon-
don, som 1829 beskref ett för detta ändamål upfunnet instrument
med benämningen »Glottiscope»; BAUME's i Lyon (1836). Enligt
förf. är Skotten WARDEN den, som äran tillkommer att först haf-
praktiskt begagnat laryngoskopien för diagnosen af sjukdomar i
luftstrupshufvudet. Det var år 1844. Då Ref. 3 år sednare, un-
der vistandet i Edinburg, tog kännedom om hvad i den vägen blif-
vit åtgjort, hade WARDEN hufvudsakligen riktat sina försök på be-
gagnandet af reflekteradt ljus för att undersöka oesophagus och
ventrikeln. Larynxhålan ansågs i detta afseende som ett redan in-
taget och vunnit område. Ungefär samtidigt härmed hade AVERY
i London (död 1854) anställt undersökningar i samma riktning.
År 1855 offentliggjorde den berömde sångläraren, Spanioeren MANUEL
GARCIA, i London sina studier öfver tonbildningen hos menniskor,
och tvenne år sednare var det Öfverläkaren vid Allgemeine Kran-
kenhaus i Wien, TÜRK, och kort derpå CZERMAK, som förnämlig-
ast utbildade metoden till den bestämdhet och säkerhet, att den
samma numera kan anses tillförsäkrad en blifvande plats inom det
fysikaliska undersökningsläran. Af sednare specialister inom facket
må här blott i förbigående nämnas: VON BRUNS i Tübingen, SKNE-
LEDER och STÖRK i Wien, LEWIN och TOBOLD i Berlin, MERZEL
i Leipzig och GERHARDT i Jena.

Arbetet är afdeladt i tre delar. Den *första*: laryngoskopi.
den *andra*: laryngoskopisk kirurgi, och den *tredje*: sjukdomsfall

Uti den *första* afdelningen lemna förf. en noggrann beskri-
ning öfver den af honom begagnade laryngoskopiska apparaten och
dess teknik; — vid den förra afhandlas larynxspegeln, spegelhål-
laren, belysningspegeln och belysningsapparaten, i sammanhang
hvarmed följa anmärkningar öfver användandet af solljuset och den
artificiella belysningen. Vid den sednare, som i allmänhet måst
tillerkännas ett gifvet företräde, skildrar han sin s. k. stora och
lilla apparat, afslutande detta kapitel med en beskrifning på ett

aryngoskopiska kabinett, hvaraf en afbildning finnes å den litograferade vignett, som är fästad framför bokens titelblad. Beskrifningen af *larynaspegelns teknik* är särdeles väl utarbetad och förfenar studeras ej blott af nybörjare, utan äfven af dem, som redan hunnit öfver de första lärospånen. Härvid afhandlas: den sjuktes och läkarens ställning, införandet och anläggandet af larynxspegeln, undanröjandet af de hinder, som kunna möta för en fullständig öfversigt öfver hela det inre af luftrörshufvudet — hinder från tungan, epiglottis, en hög grad af känslighet och retlighet i svaljet, hvilken bäst minskas genom fortsatt öfning och inhalationer af, eller penslingar med en lösning af tannin. Efter några ord om auto-laryngoskopien, öfvergår förf. till en framställning af hvad man med laryngoskopet varseblir på friska människor — ett måsterligt utarbetadt och i hög grad läsvärdt kapitel, hvars studium i boken och naturen utgör ett oundvikligt inledningsstadium för att kunna rätt uppfatta och bedömma de sjukliga förändringarne inom ifrågavarande område. En kort framställning af trakeal-laryngoskopien och trakeoskopien avslutar denna första afdelning.

En omständighet har Ref. ej kunnat undgå anmärka, då den förekommer honom oväntad och i strid med en ej ringa erfarenhet från flera håll, nemligen förf:s uppgift om den stora känslighet *tracheas* slemhinna skulle visa vid hvarje beröring. Direkta försök på djur motsäga förhållandet bestämdt, hvad den angår. Droppvis gjorda insprutningar i luftröret af medikamentösa lösningar hafva utan olägenhet fördragits, och man har till och med framkommit med ett förslag (*Jousset*) att på denna väg bibringa medikamenter åt personer, der frågan gällde att få en hastig och stark verkan af ett gifvet medel. Sjelf har Ref. varit i tillfälle iakttaga ett par fall af främmande kropp i luftröret, der denna måste genom trakeotomi aflägnas. Ut i det ena fallet var det en mindre plummonkärna; i det andra en brun böna («Kalevans»), som vid en häftig inandning råkat passera rima glottidis, genom hvilken dock hvarje återgång var stängd. När patienterna lågo stilla och horisontelt på ryggen samt andades mycket långsamt och sakta, erfordo de icke någon retning i luftröret eller annan olägenhet af den främmande kroppen, som härvid måste hafva legat på *tracheas* slemhinna någonstädes mellan rörets öfre del och bifurkationen inom bröstet. Men i samma stund patienten gjorde en starkare expiration, fördes den rörliga kroppen, som man med på *tracheas* framsida anlaggda fingrar kunde vid dessa tillfällen känna spela upp och ned som en bilboquet-kula, upp uti larynx emot de undre stämbanden, och framkallade då omedelbart ganska starka, stundom våldsamma kväfninganfall. En likartad erfarenhet har Ref. flersaldiga gånger varit i tillfälle göra, då efter verkställd laryngotrakeotomi (eller trakeotomi) man inför rensaren (en svampbit fästad vid en fiskbenssond) genom kanylen, nedanför dessa — en manöver, som patienten vanligen ganska lätt fördrager, då deremot, om instrumentet införes i motsatt riktning, eller upp mot larynx, den spasmodiska sammandragningen i dess muskler, och den välbekanta kikningen icke ett

ögonblick låta vänta på sig. Häraf synes väl temligen säkert, att slemhinnan i trachea i allmänhet är föga känslig för beröring af främmande kroppar, åtminstone ojemförligt mycket mindre än den i larynx, som eger denna egenskap i särdeles hög grad.

Uti den *andra* afdelningen, omfattande den s. k. laryngoskopiska kirurgien, lemnar förf. först en öfersigt af de sjukliga förändringar i luftstrupshufvudet, hvilka med laryngoskopet kunna uppfattas. Dessa indelar han uti följande *åtta* hufvudrubriker: 1) Hyperemi; 2) Transsudation (a) på slemhinnans fria yta; (b) interstitiel — abscess; 3) Hypertrofi; 4) Nybildningar (Fibroid, Papillom, Carcinom och Cyster); 5) Ulcerationer; 6) Rörelseanomalier; 7) Missbildningar, (sällan medfödda; oftast följer af förutgångna sjukdomar) och 8) främmande kroppar. Härpå följer en kort framställning af de olika slag direkta, terapeutiska åtgärder, hvilkas användande laryngoskopet gjort till en möjlighet, äfvensom indikationerna för desamma, hvarefter förf. öfvergår till några allmänna betraktelser öfver de »laryngoskopiska» operationerna, med tillhörande instrumenter, samt angifver några allmänna regler för de förras utförande. Vid den speciella framställningen af nyssnämnda operationer afhandlar han: 1. *Katetriseringen* af larynx och trachea; indikationer, instrumenter och tekniken; 2. *Kauterisering* med dels flytande, dels fasta och pulverformiga frätmedel; 3. *Funktioner* eller *inskränningar*; 4. *Strypning* och *afklämning* (»Quetschen und Abquetschen») med särskildt därför konstruerade pincetter, slinga af metalltråd och dylikt; 5. *Elektro-Galvanism*, använd dels såsom dynamiskt medel dels såsom kauteriserande, hvarefter han tillägger några anmärkningar och *gymnastiken af larynx* såsom terapeutiskt medel.

Den *tredje* afdelningen, till omfånget den största, omfattande sidd. 251—422, innehåller 17 operationsfall med tillhörande sjukdomsberättelser, först sammanställda i tabellarisk form och sedermera hvar och en för sig utförligt beskrifven. Denna jemförelsevis rika kasuistik är mycket lärorik och väl värd ett noggrant studium. Af de 17 patienterna hafva 12 blifvit fullständigt återställda; 4 förbättrade, och blott i ett fall det afsedda målet förfelats derigenom, att nybildningen var utbredd öfver större delen af larynx slemhinna, och återvexte alltjemt, efter som den delvis borttogs. Med hänsyn till strukturen voro af ifrågavarande 17 nybildningar 10 fibromer, 5 papilloner, 1 bindväfspoyp och 1 cysta. Några rättelser och tillägg, samt förklaring öfver de plancher, som tillhöra den Atlas förf. utgifvit i sammanhang med texten, avslutar det hela.

Vi hafva här endast i korthet antydt hufvudpunkterna af detta innehållsrika arbete, i afsigt att derpå fästa läsarens uppmärksamhet och rekommendera detsamma till närmare bekantskap. — Önskligt hade varit, om förf., eller förläggaren illustrerat texten med trädsnitt, framställande, om äfven i förminskad skala, der så behöfdes, en stor del af de figurer, till hvilka man nu hänvisas uti Atlasen. Så fina och vackra som man nu för tiden kan erhålla dylika illustrationer, skulle de mer än väl kunnat ersätta hvad nu

udes i litografi, och införda på de ställen i texten, dit de höra, alle desamma i hög grad underlättat dennas riktiga uppfattning, rdeles för nybörjare, derigenom i ej ringa mån ökat arbetets praktiska användbarhet och befordrat dess spridning. Nu säljes en egentliga texten af arbetet ensam för sig till ett pris af 6½ Rdr mt. — Atlas äfvenså för 11 Rdr Rmt — mången finner härigenom verket i sin helhet för dyrt, och nöjer sig derföre med blotta texten, men går dermed också miste om alla förklarande plancher och teckningar. Vid en blifvande ny upplaga vore önskvärdt, att en dylik förändring vidtoges, och blefve äfven derigenom arbetet ägot mera voluminöst, och sålunda äfven dyrare, skulle detta helt isst ersättas genom större användbarhet och dermed också vidträcktare spridning. Det ökade priset komme i alla fall att betydligt understiga hvad text och atlas nu kosta tillsammans; — och flera af figurerna i den sistnämnda, äfven inberäknade de i färgtryck, kan man utan synnerlig afsaknad undvara. Saknaden af rändsnitt är särdeles känbar i arbetets första afdelning.

Hr BRUZELIUS, SANDAHL, O. och referenten yttrade sig vidare öfver det värdefulla arbetet, speciellt om de af v. Bruns använda instrumenterna. Författaren antyder att man, då excision eller annan operativ åtgärd inom strupen är indicerad, själf för det individuella fallet får konstruera sitt instrument och detta är också verkligen förhållandet. En mindre knif på böjdt skaft torde vid excisionerna vara att föredraga för saxen, som fordrar större utrymme. Svårigheten vid att klippa eller skära efter en spegelbild samt organets stora retlighet och rörlighet göra att hithörande operationer äro särdeles svåra att utföra och fordra mycken vana och färdighet.

= På anmodan af Sällskapetets ledamot Hr EKMAN i Hudiksvall förevisade Frih. CEDERSTRÖM en ovanligt stor och eget formad blåsesten. Sjukdomshistorien var i korthet följande:

En några och 40 års man träffades för 8½ år tillbaka öfver ryggen af en nedramlande takås. Vid tillfället var han sittande på en med skarpa kanter försedd sten, hvilken, enligt hans eget uttryck, »fläckte upp honom i skrefvet». Efter denna olyckshändelse inställde sig lamhet i båda benen, jemte svårighet att låta urinen. Hösten 1862, då Hr E. för första gången såg patienten å Hudiksvalls lasarett var han redan ytterligt afmagrad och medtagen. Vid sondering af urinröret kunde man med sonden här och hvar, alltifrån pars membranacea urethræ uppåt, påträffa en lucker grusafslagring. Patienten behandlades då tillsevidare med palliativmedel. Stenbildningen fortfor. På mannens enträgna begäran företogs i November månad 1863 operation, hvarvid gjordes sectio lateralis; och utskalades dervid från prostata en massa lossnande stenkonkrementer; körteln själf kändes fullsprängd af grus. Operationen måste i anseende till lifsfarlig blödning afbrytas. Den 4

November innevarande år afled patienten i peritonit, till följe i perforerande abscess i blåsväggen. Vid blåsans öppnande kände en lös grusmassa aflagrad på en hård fastsittande blåsesten. Urtererna voro enormt utspända; njurarne förstörda, liknande flerrazmiga cystæ, voro fyllda af varblandad urin.

Ett preparat af den skadade delen af ryggraden medfölje:
 = Sekreteraren meddelade på anmodan af Prof. M. RETZIO några utdrag ur ett till honom ställdt *bref* från Prof. FREDERIK HOLST i Christiania.

I Norge hade choleraan. oaktadt den uppträdt på flera ställen, dock ingenstädes antagit epidemisk karakter. Sjukdomen hade genom sjöfararande blifvit öfverförd från utlandet. I Christiania hade endast inträffat 37 sjukdomsfall och 27 dödsfall. Bland dessa fall funnos dock flera, der äfven vid noggrann undersökning ej kunde spåras någon beröring vare sig med chole-rasjuka eller med tillhörigheter som af sådana begagnats. Sjukdomen måste således hos dem anses såsom spontan. Dess uppträdande har i medicinska Sällskapet under flera mötesdagar utgjort föremål för diskussion, hvarvid skiljda åsigtter uttalas. Största delen af dessa diskussioner återfinnes i »Magasin for Læge». Från början af Oktober månad har Christiania varit alldeles fri från sjukdomen.

Ur brevet meddelades för öfrigt åtskilliga uppgifter angående den medicinska undervisningen vid universitetet, uttryck af intresse och sympati för de principer, som gjort sig gällande i Fælledskomitén för uppgörande af utkast till gemensamma stadganden för de nordiska rikenas farmakopéer, meddelandet att Prof. Holst, som sedan 20 år tillbaka varit redaktör af *Magasin for Læge*, med nästa år lemuar denna befattning m. m.

Den 20 November.

Biblioteket. — *Constitutio epidemica.* — REICH: *Digitalis bei Herzkraakheiten.* — BJÖRNSTRÖM: *Bromkalium vid Epilepsi.* — *Pharmacopée française.* — Kaffé, Té, Cacao och Matté. — Gröna lampskärmar.

= Till *biblioteket* anmäldes:

BANTINGS kur mot korpulens efter Prof. NIEMEIJER m. fl. utländske författare samt enligt erfarenheten derom i Sverige, populärvetenskapligt framställd af D:r EDV. EDHOLM, gåfva af författaren — EVARISTE CARRANCE. *Les hommes d'élite. Première Serie. Les Sauveteurs.* Paris 1866, gåfva af författaren. Ordföranden meddelade ett denna brochyr åtföljande *bref* och redogjorde i kort-het för densammas innehåll.

= Ordföranden välkomnade Sällskapets Ledamot Prof. VEN NILSON.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 11 till och med Lördagen den 17 November 1866: Sjukligheten ej betydlig. — Af Variolæ har ett fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 19 läkare):

febris typhoides.....	3.	Apoplexia cerebri...	1.	Peritonitis.....	1.
iphtheria.....	2.	Neuralgia.....	6.	Icterus.....	1.
influenza.....	1.	Conjunctivitis.....	4.	Rheumatismus acutus	14.
ertussis.....	4.	Otitis.....	4.	Erysipelas.....	2.
holerina.....	1.	Ang. tons. & faucium	55.	Erythema nodosum..	1.
diarrhoea.....	32.	Laryngo-tracheitis...	5.	Urticaria.....	3.
febris puerperalis...	1.	Bronch. Cat. bronch.	53.	Zona.....	3.
febris intermittens..	9.	Pneumonia.....	4.	Furunculus.....	3.
varicellæ.....	2.	Pleuritis.....	1.	Carbunculus.....	1.
scarlatina.....	5.	Febris gastr. simplex	14.	Rheum. recens efebril.	3.
Delirium tremens....	1.	Gastritis. Enteritis.	1.		
Syphilis.....	9.	Colitis.....	2.		Summa 264.
Gonorrhoea.....	11.	Typhlit. & Perityphl.	1.		

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 17 Nov. 250, hvaraf 140 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 6, pneumonia 3, febris intermittens 2, bronchitis 2, nephritis 2, apoplexia cerebri 1, icterus 1, rheumatismus 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 17 Nov. 165, hvaraf 61 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: gonorrhoea 6, syphilis 4, pneumonia 4, febris typhoides 2, gastritis 2, diarrhoea 1, angina tonsillarum 1, bronchitis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 17 Nov. 181, hvaraf 127 invärtes sjuke; inkomne under veckan: delirium tremens 3, syphilis 2, gonorrhoea 2, bronchitis 2, febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, variolæ 1, pneumonia 1, gastritis 1, metritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 17 Nov. 46, hvaraf 36 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 3, delirium tremens 2, bronchitis 2, pleuritis 1, gastritis 1, erysipelas 1.

På *Allmänna Barnhuset*: varicellæ 10, bronchitis 7, diarrhoea 5, angina parotidea 1, conjunctivitis 1, pleuritis 1, erysipelas 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 9, otitis 2, pertussis 1, febris intermittens 1, varicellæ 1, scarlatina 1, conjunctivitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 17 Nov. 57; inkomne under veckan: diarrhoea 1, febris intermittens 1, furunculus 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 15; endometritis 3.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 13; helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 17 Nov. 35; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 17 Nov. 174, hvaraf 85 mankön och 89 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 17 Nov. 174, hvaraf 149 från staden och 25 från länet; inkomne: syphilis 24, gonorrhoea 2.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 17 Nov. 33; inkomne: syphilis 13, gonorrhoea 3.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 39, diarrhoea 31, febris intermittens 9, febris gastrica simplex 8, angina tonsillarum 7, catarrhus ventriculi acutus 6, febris typhoides 4, pertussis 3, ophthalmia 3, diphtheria 2, syphilis 2, rheumatismus 2, otitis 1, pleuritis 1, gastritis 1, nephritis 1, metritis 1, erysipelas 1.

4. I *Stadens Fångelse*: delirium tremens 1, pneumonia 1, rheumatism: acutus 1.

Norra Korrektions-inrättningen: diarrhoea 2, bronchitis 1, erysipelas 1.

= Hr MALMSTEN meddelade följande referat af en inauraldissertation »Ueber die Anwendung der Digitalis bei Herkrankheiten» af Dr REICH, som erhållit material till sitt arbete af Prof. NIEMEYER, hvilken sednare tillställt Hr Malmsten brochyren.

För att rätt sluta till ett läkemedels användbarhet, finnas tvänne vägar:

den ena att genom medlets användande hos friska människor eller djur pröfva dess verkningar, hvarigenom dock föga vinnas med afseende på användning i praxis vid olika sjukdomstillstånd. Hitintills har hufvudsakligen TRAUBE *) experimenterat på denna väg med digitalis, och de resultat, till hvilka han kommit stå i stark motsats till de verkningar man ser af medlet, använd vid hjertajukdomar. Hans resultat voro nemligen följande:

1. Digitalis i stora doser verkar omstämmande på det regulatoriska hjertnervsystemet.

2. I denna egenskap förminskar medlet sidotrycket i det arteriela kärlsystemet och således äfven blodomloppets hastighet i allmänhet.

Den andra utvägen att sluta till ett läkemedels beskaffenhet är at med största noggrannhet pröfva ett större antal sjukdomstillfällen, der medlet gagnat eller skadat. Högst sällan inträffar vid denna pröfning att man påträffar ett medel, som verkat specifikt: oftare att vissa facer af sjukdomen, vissa symtomer, förbättrats eller mildrats. Härmed är redan mycket vunnet och förf. uttrycker sin förhoppning att hans uppsats, skriven i rent praktiskt ändamål skall närmare bestämma indikationerna för användandet af digitalis vid hjertsjukdomar, ehuru dessa indikationer stå i skarp motsats så väl till de åsichter, man återfinner i de medicinska handböckerna som till de läror som spridas på klinikerna.

En mängd citater ur äldre och nyare arbeten anföras. Bland dessa må endast några få i korthet relateras.

CANSTATT förbjuder digitalis vid bristande hjertenergi, vid betydligare dilatationer, och vid stenoser eller insufficienser af klaffarne. — LEBERT yttrar att digitalis eger den dubbla egenskapen att reglera det hastiga och oregelmsiga kretsloppet samt göra det långsammare. Vid svaghet i hjertat måste medlet användas med stor försigtighet och aldrig för länge. I samma anda yttra sig äfven WUNDERLICH, KÖHLER, STOKES, FRIEDREICH m. fl. medicinska författare, likasom BUCHHEIM och OESTERLEN bland de mera framstående farmakologerna. Köhler och Wunderlich hafva dock antydtt att digitalis stundom ej minskar, utan tvertom ökar hjertkontraktionernas energi, men om det factum att medlet i måttliga doser minskar pulsslagens antal äro alla auctorerne ense.

*) Deutsche Klinik, Jahrgang 1851, N:o 8.

Äfven alla sjukdomshistorier som förf. genomgått och de patienter, han sjelf undersökt vid medicinska kliniken i Tübingen talar denna sednare åsigt. Deremot hafva en mängd sjukdomshistorier på det klaraste visat att digitalis ingalunda minskar dotrycket i artererna, utan tvertom höjer detsamma samt att hjertkontraktionerna således ej försvagas, utan förstärkas.

Sjukdomsberättelserna och epikriserna upptaga en ej obetydlig del af arbetet, som afslutas med följande sats, innehållande slutsultaterna af förf:s erfarenhet om användandet af digitalis:

1. Digitalis i måttliga doser förminskar hjertkontraktionernas antal.

2. De försök, man anställt med djur, hafva visat att medlet i lervid haft en motsatt verkan. De af Traube vunna resultatet öfverensstämma ej med de slutsatser, till hvilka man kommit genom observation af digitalis-verkningarne hos personer med hjertsjukdom.

3. Då vi observera personer med hjertlidande, som intaga digitalis, nödgas vi antaga att, vid en småningom inträdande minskning af hjertkontraktionernas frekvens, hjertats kraft icke förminskas, utan ökas.

4. Försvinnandet af den hyperemiska leveransvällningen, af cyanosen och af hydrops, likasom ökandet af urinsekretionen under bruk af digitalis, bevisa att medlet ej förminskar hjertats kraft utan ökar den.

5. Digitalis är indicerad vid de hjertsjukdomar, vid hvilka hjertats kraft är nedsatt och som derigenom föranleda leveransvällning, cyanos, hydrops och undertryckande af urinsekretionen.

6. Digitalis är kontraindicerad vid de sjukdomar, der hjertats kraft är abnormt förstärkt, således vid hjert hypertrofi utan komplikationer.

Hr Malmstens erfarenhet öfverensstämde med förf:s och Hr M. omnämnde i korthet sin egen erfarenhet i detta hänseende.

= Hr MALMSTEN fästade vidare Sällskapets uppmärksamhet vid en uppsats af Dr FREDR. BJÖRNSTRÖM i det nyligen utgifna häftet af Upsala Läkareförenings förhandlingar om *Bromkali's terapeutiska verkningar vid Epilepsi*.

Mot denna sjukdom användes bromkalium först af LOCOCK 1857, sedermera i större skala och med ganska tillfredsställande resultat af SIEVEKING, WILLIAMS, MAC DONNELL och BROWN-SQUARD samt af åtskilliga Franska läkare, hvilka i allmänhet funnit goda verkningar. Bland de epileptici, som VOISIN behandlat med detta medel, hafva några blifvit befriade från sina anfall; det större antalet har blifvit mer eller mindre förbättradt; endast få hafva icke rönt något inflytande af behandlingen.

Åtskilliga fall anföras, hvarvid medlet tyckes hafva blifvit med framgång användt.

Att resultatet emellertid icke utfallit ännu fördelaktigare, anser Voisin bero derpå, att medlet först och främst icke är ofelbart och att han användt det i en mängd invetererade fall och i allmänhet icke gjort något urval af fall, som lätt kunde lämpa sig för denna

behandling. På grund af sin vunna erfarenhet uppställer han följande *terapeutiska indikationer för bromkalium*:

Bromkalium är overksam i fall af epilepsi, beroende på någon lesion i hjernan eller der den är komplicerad med idiotiism eller sinnessvaghet.

Då epilepsien är *idiopatisk* eller en ren *neuros*, isynnerhet färskare fall (ej öfver 4—5 år gamla) är nyttan af bromkalium otvifvelaktig, särdeles i följande kategorier:

1:o då den predisponerande orsaken till epilepsi är en allmänt förhöjd sensibilitet och nervretlighet, då den minsta nervverkan framkallar ett anfall;

2:o i epilepsi framkallad genom häftiga sinnesrörelser, smärtsamma intryck, förskräckelse, onani och excesser in venere;

3:o i den form af ärftlig epilepsi, som blott är en *neuros* den som lemnat sjukdomen i arf, må hafva haft verklig epilepsi eller blott en konvulsiv *neuros*, såsom chorea, hysteri eller dylikt. I alla dessa fall framkallas epilepsien närmast af en förhöjd extomotorisk retlighet i medulla oblongata, hvilken af bromkalium nedstämnes. Denna verkan understödjes betydligt genom bromkalii förmåga att verka lugnande på nervsystemet i allmänhet samt medföra sömn.

Dr Björnström har använt bromkalium såväl på Upsala Centralhospital, som i enskild praktik både mot epilepsi och andra åkommor, beroende på nervös eretism, och har i flera fall funnit åtminstone palliativ nytta af medlet.

Bromkalium har äfven med mer eller mindre framgång blifvit användt mot åtskilliga andra sjukliga tillstånd, isynnerhet sådana som varit föranledda af en nervös eretism, der bromkalium visat sig ega *sedativa* verkningar; så t. ex. mot eretism i könsorganerna, smärtsamma erektioner vid uretrit (BARTHOLON m. fl.), mot spastiska strikturer i urethra (DEBOUT, GRIFFITH), irritation i blåsan, idiopatisk chorea, tremor mercurialis (BRICHETEAU). GUBLER, en af detta medels mest entusiastiska lofprisare, har i synnerhet vidgat fältet för dess verksamhet och med framgång försökt det bland annat mot dysfagi, beroende på alla slag af angina, oesophagismus, krampaktiga hostatacker vare sig i kikhosta, tuberkulos eller laryngobronkit, samt åtskilliga slag af konvulsioner. Dess förmåga att minska sensibiliteten (eller enligt VOISIN reflexretligheten) i svalget har äfven blifvit använd af kirurger för att underlätta operationer i denna region. Ännu fordras dock flera undersökningar, innan man kan hysa fullt förtroende för bromkalii förmåga att framkalla så lysande verkningar. Äfven borde försök anställas med *bromnatrum* för att utröna, om detta, liksom öfriga *natronsalter*, fördrages lättare af organismen.

Hr Malmsten anmärkte, att erfarenheten från Serafimerlasarettet om detta medel äfven vore uppmuntrande samt att Hr BÖTTIGER, som ofta användt detsamma, äfven funnit det värdt att rekommendera.

= Generaldirektör BERLIN meddelade följande referat
 h recension öfver *Codex medicamentarius*, *Pharmacopée
 ancaise*, rédigée par Ordre du Gouvernement. La Commission
 rédaction etant composée de Professeurs de la faculté de
 médecine et de l'Ecole supérieure de Pharmacie de Paris,
 Membres de l'Académie impériale de Médecine et de la
 Société de Pharmacie de Paris. Paris 1866.

Efter tre års arbete har redaktions-komitén för den nya Franska
 farmakopén fullgjort sitt uppdrag. Då denna komité utgjorts af
 3 bland Frankrikes utmärktaste läkare, kemister och farmaceuter,
 led DUMAS till ordförande, samt, enligt uppgift, träget arbetat
 först på fyra sektioner och derefter in pleno, väntar man sig med
 ett att finna en utmärkt farmakopé; och att komitén sjelf derom
 är öfvertygad, det inhämtas såväl af företalet som af en artikel
 i *Moniteur Universel* den 29 Sept. 1866, hvilken äfven varit syn-
 lig i våra dagblad, och enligt hvilken denna farmakopé förtjenar
 att betraktas såsom en *pharmacopœa universalis*, hvilken borde af
 andra bildade nationer adopteras.

Bland alla länders farmakopéer är denna nya Franska utan
 tvifvel den digraste, ty utom XLVIII sid. företal och register in-
 nehåller den 784 sid. text i stor oktav. Företalet, skrifvet af
 DUMAS, innehåller åtskilliga genialiska tankar, brokigt blandade med
 de mest hvardagliga saker, men alltsammans framställt i klingande
 fraser. Vi vilja derur endast anteckna följande: *La liberte' du
 médecin n'étant pas contestable, la Commission de Codex, de son
 coté, avait pourtant le devoir de manifester son opinion; de re-
 sister aux vues systematiques des uns, à la confiance intéressée des
 autres, et d'admettre dans ce recueil les seuls médicaments recom-
 mandés dans les ouvrages qui font autorité, les seuls formules con-
 sacrées par la pratique sérieuse. Dessa ord innebära ett vittnes-
 börd om komiténs rätta uppfattning af sin ansvarighet för ar-
 betets innehåll.*

Codex medicamentarius består af trenne delar, nemligen: I.
Notions préliminaires, II. *Matière médicale* (så kallas afdelningen
 i företalet, ehuru i texten den benämnes *Substances*, qui sont em-
 ployées en nature ou qui figurent dans les formules du codex) och
 III. *Pharmacopée*.

I. innehåller jemförelser mellan olika länders medicinalvigt-
 er, uppgifter angående smält- och kokpunkter, löslighetsförhållanden,
 arometrar, evaluation i droppar, te- och matskedar o. s. v. Här
 finner man att Fransmännens skedar måtte vara ganska stora, ty
 innehållet af en tesked uppskattades till 5 gram och matskeden
 till 20 gram.

II. eller *materia medica* har tvenne afdelningar, den ena för
 läkemedel ur vext- och djurriket, det andra för mineralämnen och
 kemiska produkter.

Uti den förra uppräknas drogerna i alfabetisk ordning efter sina franska namn med bifogande af det latinska naturhistoriska namnet och angifvande af naturliga familjen för växterna. Man träffar här icke mindre än 537 särskilda artiklar och bland dem icke allenast sådana saker som Rad. Turpethi, Aristolochia, Ajuga, Vinca, Primula, utan äfven torkade huggormar och gräsuggor. De förligare beskrifningar äro lemnade endast på kina, kateku och opium, hvilket sednare bör hålla minst 10 pc. morfin.

Den andra afdelningen af II. upptager 75 substances tierres des mineraux, hvardera försedd med en vidlyftig beskrifning. Märkligt nog, såsom prof på inkonsequent behandling, att alla öfnga läkemedel sakna dylik beskrifning så väl som bestämmelser om deras lagenliga beskaffenhet. Uti denna afdelning förekomma också många ämnen, hvilka längre fram änya finnas upptagna jemte sin beredningsmetoder; häraf skulle man kunna draga den slutsats, att författaren till den ena afdelningen icke konfererat med den andra afdelningens författare om hvad hvardera borde behandla.

III. »Pharmacopée» innefattar icke mindre än 862 numererade artiklar, rangerade under 75 kapitel.

De första 14 kap. afhandla enkla kroppar, syror, oxider och salter till ett antal af 121. Derpå följa 8 kap. om organiska syror, vextbaser, deras salter, alkohol, neutrala ämnen, empyreumatica m. m. Det 23 kap. handlar om artificiella mineralvatten.

Uti de följande 51 kap. afhandlas farmaceutiska preparationer af alla möjliga slag. Valet af dem, äfvensom beredningsmetoderna gifva anledning till många anmärkningar. Utrymmet tillåter likväl icke att här anföra allt hvad som derom kunde vara att säga. Vi vilja endast anteckna att tinkturernas antal är 74, hvaraf 6 eteriska 13 sammansatta och 55 enkla, hvilka skola beredas genom dépôttement, ett förfarande, hvarvid Fransmännen, oakadt metodbristfällighet, envist fasthålla, förmodligen emedan uppfinningen är national. De narkotiska extrakterna beredas genom den utprässa saftens afdunstning. Syrupernas antal stiger till 65, pomadorus till 28.

Det 75 och sista kapitlet upptager 73 formler ur utländska farmakopéer; och till slut förekomma alla tid efter annan utgifna lagar för farmaciens utöfning samt ett franskt register.

Genom addition af alla i denna codex under särskilda rubriker upptagna enkla och sammansatta läkemedel, erhåller man ett summa af omkring 1,475. Denna summa är likväl i sjelfva verket större, ty under många rubriker förekomma flera läkemedel uppräknade, då de beredas på enahanda sätt. Genom en asterisk äro de läkemedel utmärkta, hvilka skola hållas på alla apotek. Dessas antal är likväl icke särdeles stort.

Anmärkningsvärdt är att under det andra länders farmakopéer för hvarje ny upplaga minskas till omfånget och innefatta ett allt mindre antal läkemedel, förhållandet med den franska farmakopéen är alldeles motsatt. Dess förra upplaga af år 1837 bestod endast af 535 sidor och var tryckt i mindre format.

Men detta är icke det mest anmärkningsvärda. Vid granskningen af de särskilda läkemedlen och deras beredningsmetoder näste man förvånas öfver upptagandet af en mängd gamla medel, hvilka väl nu borde vara förvisade från farmakopéerna, ej mindre än öfver antiqverade eller opålitliga beredningsmetoder och en förunderlig obekantskap med farmaciens, ja till och med kemiens framsteg under de sista decennierna. För att rättfärdiga ett sådant omdöme torde endast behöfva anföras följande vid ett hastigt genomgående gjorda anmärkningar. Här förekomma kräftor, ormar och gråsuggor, många blandningar med 10—20 ingredienser, ja sjelfva theriac med icke mindre än 59 beståndsdelar; beredningsmetoden för Sulphur præc. kan icke lemna något preparat, emedan för litet svafvel föreskrifves; borsyra skall afskiljas med svafvelsyra; kolsyrevatten beredes i Woulfiska flaskor; antimonoxid framställes genom upphettning af antimonmetall; vid forsorsyrans beredning är ingen föreskrift lemnad för arsenikens aflägsnande; jernoxid beredes genom glödning af jernvitriol; det fugtiga jernoxidhydratet kvarstår ännu såsom motgift mot arseniksyrlighet; jernoxidoxidul beredes enligt den gamla metoden af fugtig jernfilspån, som får oxidera sig i luften; beredningen af Sulphur auratum kan aldrig lemna ett likformigt preparat; kalibikarbonat beredes i Woulfiska flaskor, liksom ock jernkloridlösning; ättika destilleras ur glaskärl och Acetum radicale af ättiksyrad kopparoxid; vid beredningen af kräksalt är ett stort öfverskott af kalibitartrat föreskrifvet; o. s. v. Dessa anmärkningar angå endast de 17 första kapitlen.

Såsom prof på den anda, hvori denna farmakopé är affattad, vilja vi anføra beredningen af Globuli martiales. Espèces vulnéraires eller Thea helvetica är en blandning af 20 olika örter, såsom betonica, calamintha, chamædrys, vinca, sanicula, veronica, tussilago m. fl. En dekokt på dessa espèces kokas med jernfilspån och afdunstar deröfver till torrhet. Den pulveriserade återstoden kokas med en ny portion dekokt på espèces vulnéraires och derjemte vinsten, hvarefter man ånyo afdunstar till torrhet och pulveriseras. För tredje gången beredes dekokt på thea hveletica och kokas med denna torra återstod samt en ny portion vinsten, hvarefter afdunstning sker till mjuk massa, som ändtligen formeras till globuli.

Likartade föreskrifter förekomma många. Det anförda torde vara nog för att gifva någorlunda begrepp om det sätt, hvarpå kommissionen afbrödat sig sitt uppdrag.

= Hr O. SANDAHL förevisade en synnerligen rikhaltig serie af *koffeinahaltiga droger*, hvilken nyligen blifvit förenad med Karolinska Institutets farmakologiska samlingar. Serien utgjorde tillika prof på det skick i hvilket nämnde samlingar komma att uppställas i den Farmakologiska Institutionens nya lokal. De förevisade drogerna bestodo hufvudsakligen af olika Kaffe- och Thésorter samt Maté och Guarana, hvarjemte en talrik samling af olika slags Kakao-bönor företeddes.

Man anser vanligen kaffeväxten ursprungligen vara utslutande inländsk i arabiska halföns sydliga delar. Denna förställning är icke alldeles riktig. Kaffebuschen finnes tillika ursprungligen i södra delarne af Abyssinien och det är från detta land som kaffe-bönans begagnande till dryck gått ut öfver hela världen. Hr S. uppdrog en kortfattad historik rörande utbredningen af kaffedrickandet och kaffeodlingen med anledning af de förevisade olika kaffeslagen, hvilka voro följande:

A) *Afrikanska Kaffeslag.* 1) »Afrikanskt öken-mocca-kaffe», bestående företrädesvis af små, ofta något böjda bönor af blågråaktig färg med något grön anstrykning. 2) »Egyptiskt mocca-kaffe» af större och mindre bönor, hvilka gå mer i grågult, samt ofta innehålla inblandade hela kaffe-frukter. Dessa slag skola erhållas från kusttrakterna vid Röda hafvets vestra sida.

B) *Asiatiska Kaffeslag.* 3) »Äkta Karavan-mocca-kaffe» bestående af ytterst små brungula bönor. Från det inre af Arabien. 4) »Gult mocca-kaffe» af medelstora ljusare gulaktiga bönor. Från Arabiens kuster. 5 & 6) »1:a och 2:a Ceylon-Plantage-kaffe» af större eller medelstora, mörkt gråblåaktiga bönor, odlade på Ceylon. 7 & 8) »Fint och ordinärt inhemskt Ceylon-kaffe» af större och mindre, dels mörkare, dels ljusare bönor, skördade af på Ceylon förvildade kaffebuskar. 9) »Singapore-kaffe», odladt på ön Poola-Penony och bestående i allmänhet af större grågula bönor. 10) »1:a gult Java-plantage-kaffe eller Jätte-Java-kaffe» af betydligt större fylliga, ljust grågula bönor, odlade på synnerligen bördig jordmån. 11 & 12) »1:a och 2:a gult Java-kaffe», af medelstora gulgråa bönor. 13) »Fint mörkgult Java-kaffe», af större och mindre mörkare gulgråa bönor. 14) »Brunt Java-kaffe» af större och medelstora brungula bönor. 15) »Brunt Kungs-Java-kaffe», af medelstora och smärre mörka brungula bönor, utgörande det finaste af de på Java odlade kaffeslagen.

C) *Amerikanska kaffeslag.* Tre olika slag af »Rio-kaffe», bestående af medelstora, mörkare och ljusare gråblåaktiga till grågula bönor. 1) »Pernambuco-kaffe», liknande Rio-kaffe. 2) »Santos-kaffe», en blandning af olikstora ljusare, grå eller blågrå bönor. 3) »Costa-Rica-kaffe» af jemnstora, något rundade, klarare, gråblå bönor.

Halten af koffein i de olika kaffeslagen varierar från 0.8 till 1.0 procent.

I rostade kaffeblad, hvaraf äfven ett prof förevisades uppgår kaffeinhalten till 1.26 procent.

Af thé innehöll den framlagda serien följande slag, förekommande i den engelska marknaden:

A) *Gröna Théer.* 1) »Tju» (Tchy). Finaste gröna thé. 2 & 3) »Superior» och »2:a Imperial». Fint grönt kejsarthe. 4) »Superior Gunpowder». Fint Krutthé. 5 & 6) »Superior» och »2:a Hyson» Thésorter af god beskaffenhet samt 7) »Toungkay», en grön thésort af mera medelmåttig beskaffenhet.

B) *Svarta Théer.* 8) »*Extra superior Suchong*». 9) »*Padu Souchong*». 10) »*Capu Souchong*». 11) »*Superior Sickqua Flower Pekoe*. 12) *Superior orange Pekoe*. 13) *Superior paling Pekoe*. 14) »*Yellow Pekoe*. 15) *Superior Pekoe*. 16) »*Pekoe-Congo*. 17) »*Kaisom-Congo*. 18) *Taysan Congo*. 19) »*Superior Congo-Compoy*. 20) »*2:a Congo-Compoy*. 21) »*Pauchong*».

Man har funnit i de olika slagen af thé från 2.40 till 4.10 procent koffein.

Såsom äfvenledes innehållande Koffein förevisades det bekanta *Paraguay-théet* eller *Maté* af *Ilex paraguayensis*, Lamb. samt slutligen frön af *Paullinia sorbilis* och deraf beredd chokoladliknande massa, af infödingarne i Sydamerika benämnd »*Guarana*», det mest koffeinhaltiga bland hittills kända ämnen, innehållande ända till 5.07 procent af nämnda qväfvehaltiga växtbas.

Såsom ett bihang till denna serie af koffeinhaltiga droger förevisade äfven Hr. S. en samling af olika kakao-sorter jemte preparater af dem, skänkte af Konditor C. J. Grafström till Karolinska Institutet. Denna samling utgjordes af följande slag, för hvilkas olika behandling och ntseende Hr S. i korthet redogjorde:

A) »*Jordkakao*», bestående af bönor, som varit en kort tid nedgräfd i jorden och derunder genomgått en viss grad af jäsning, hvarigenom en del af det bittra qväfvehaltiga *theobrominet*, som i dem innehålles, undergått sönderdelning, så att deras smak blifvit mindre bitter

1) »*Soconuzco Kakao*» af mycket stora $1\frac{1}{2}$ tum långa bönor. (I de farmakagnostiska handböckerna uppgifves denna sort vanligen bestå af små bönor). 2) *Cuba-Kakao*. 3) *S:t Maria-Kakao*. 4) *S:t Domingo-Kakao* (oskalad och skalad). 5 & 6) *Puerto-Cabello-Kakao* (2 slag, mest värderad). 7) *Caraccas-Kakao* (oskalad och skalad). 8) *Guayaquil-Kakao* (oskalad och skalad). 9) *Pacá-Kakao*.

B) »*Sol-Kakao*», som ej varit nedgräfd i jorden. 10 & 11) *Trinidad-Kakao*. 12) *Martinique-Kakao*. 13) *Maracaibo-Kakao* (oskalad och skalad). 14) *Marañon-Kakao* och 15) *Bahia-Kakao*.

Pulveriserad Kakao befriad från fett, dels genom pressning och dels genom eter samt af Hr Grafström beredt kakaofett af vacrer beskaffenhet afslutade den rikhaltiga samlingen.

= Hr LAMM anmälde att han vid kemisk undersökning af en *grön lampskärm*, af det slag som allmänt härstädes begagnas, funnit *arsenikfärg* i ej ringa kvantitet, samt hemställde om dylika lampskärmar, då de upphettas, kunna vålla giftets förflygtigande och spridande i luften samt sålunda kunna vara för helsan vådliga.

Frih. v. DÜBEN ansåg att det lager af glasyr eller fernissa, hvarmed dylika skärmar vanligen äro försedda, torde till-

räckligt täcka den underliggande färgen, för att vid upphettning hindra arsenikens spridande.

Hr HAMBERG anmärkte att åtminstone en af arsenikfärgerna, nemligen ättiksyrad kopparoxid (s. k. Schweinfurtergrün) vid uppvärmning anses ge en flyktig arsenikförening, kakodyloxid; dock är detta förhållande ej afgörande bevisadt. Bildas emellertid vid upphettning en sådan flyktig arsenikförening måste densamma, åtminstone för lätt mottagliga personer, på helsen ega menlig inverkan.

Den 27 November.

Supplementhäfte till Hygiea. — Byggnadsfrågan. — Bref från Prof. BRÜCKE
Constitutio epidemica. — Trakomer. — Gasförgiftning. — Referater. —
Ovariotornier.

= Sällskapets ledamot Hr BÖTTIGER välkomnades af Ordföranden.

= Ordföranden tillkännagaf att komitén tillstyrkt, att, i likhet med hvad föregående år egt rum, ett *supplementhäfte* till Sällskapets tidskrift för innevarande år skulle till avslutande af 1866 års förhandlingar, utgifvas, och beslöt Sällskapet på derom gjord proposition utgifvandet af nämnde supplementhäfte.

= Ordföranden anmälde, att han och Sekreteraren till följe af Sällskapets uppdrag den 30 sistlidne Oktober (se protokollet denna dag) med afseende på *byggnadsfrågans* snara handläggande, till Drätselnämndens första Afdelning inlemnadt följande skrifvelse:

Till Stockholms Stads Drätselnämnds första Afdelning.

Sedan Svenska Läkaresällskapet, i en till Stockholms Stads Drätselnämnds första Afdelning ställd skrifvelse den 8 sistlidne Maj, vördsamligen förfrågat sig om och på hvad vilkor Läkaresällskapet skulle kunna erhålla en staden tillhörig tomt, belägen vid Berzelii park samt på angifna skäl uttryckt sin förhoppning derom att nämnde tomt skulle antingen kunna till Sällskapet öfverlätas eller för billigt pris få inköpas, så har med anledning häraf Stockholms stads Drätselnämnds första afdelning, enligt dess protokoll af den 20 sistlidne Juni, beslutat, att den gjorda ansökningen ej kunde till någon vidare åtgärd föranleda, så framt ej en jordremsa, tillhörig den bredvid liggande De Geerska egendomen, i sammanhang med stadens tomt af Sällskapet bebyggdes eller ordnades. Med anledning häraf får Läkaresällskapet upplysa, att Sällskapet redan trädt i underhandling om inköp af den ofvan nämnda jordremsan och hoppas äfven, sedan några preliminära åtgärder, nöd-

vändiga för upphäfvandet af egendomens fideikomiss-natur, blifvit vidtagna, att densamma kunna förvärfva. Men då denna transaktion skulle i väsendtlig mån för Sällskapet underlättas, om Stadsfullmäktige på anförda vilkor skulle vilja öfverlåta ofvannämnde staden tillhöriga tomt, har Läkaresällskapet, för hvilket denna fråga är af den högsta vikt, ansett sig böra, under återopande af sin förra skrifvelse, förnya sin deri framställda begäran, förbindande sig Sällskapet att ej företaga någon nybyggnad eller annan förändring å stadens tomt, förr än den De Geerska egendomen tillhöriga jordremsan blifvit af Sällskapet förvärfvad, då båda tomterna i sammanhang skulle komma att på ett ändamålsenligt och prydligt sätt ordnas och bebyggas.

Med anledning af denna skrifvelse läser Drätselnämndens första afdelning beslutat att hos Hrr Stadsfullmäktige hemställa, att ifrågasvarande, staden tillhöriga, obebyggda tomt N:ris 1 och 2 i kvarteret Styrpinn må till Svenska Läkaresällskapet kostnadsfritt upplåtas; dock under vilkor att tomten, i sammanhang med derintill stötande jordremsa, tillhörande De Geerska fideikomisset, bebygges inom fem år från det upplåtelsen egt rum och i enlighet med ritning, öfver hvilken dessförinnan Stadsstyrelsen bör lemnas tillfälle att sig yttra, att byggnaden icke må användas för andra ändamål än som stå i sammanhang med Läkaresällskapets verksamhet; samt att, om Svenska Läkaresällskapet skulle komma att upphöra, Staden må ega att byggnaderna jemte tomterna, hvarå den är uppförd, inlösa mot det belopp, som egendomen Läkaresällskapet kostat; skolande genom Stadsingenjörens försorg ritning öfver tomterna, jemte angränsande del af De Geerska fideikomissegendomen upprättas, för att jemte skrifvelsen, till Hrr Stadsfullmäktige insändas.

Efter någon diskussion, hvari deltog Ordföranden samt Hrr CARLSON, MALMSTEN och Sekreteraren, beslöts, efter af Ordföranden framställd proposition, att Sällskapet borde söka få punkten: »att byggnaden icke må användas för andra ändamål än som stå i sammanhang med Läkaresällskapets verksamhet» förändrad eller borttagen, samt att uppdrag att på lämpligaste sätt söka åvägabringa ändring häri skulle åt Ordföranden och Sekreteraren öfverlemnas.

= Sekreteraren meddelad ett från Prof. ERNST BRÜCKE i Wien ankommet bref, med anledning af hans inväljande till utländsk ledamot af Läkaresällskapet.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 18 till och med Lördagen den 24 November 1866:

Sjukligheten ej betydlig.

1. Inom enskild praktik anmälda sjukdomsfall (från 21 läkare):

Febris typhoides	2. Neuralgia	5. Icterus	2
Pertussis	2. Conjunctivitis	8. Rheumatismus acutus	10.
Cholera	1. Otitis	4. Erysipelas	5.
Diarrhoea	42. Ang. tons. & faucium	49. Erythema nodosum	2.
Febris puerperalis ..	2. Laryngo-tracheitis ..	9. Urticaria	1
Febris intermittens ..	9. Bronch. Cat. bronch. ..	71. Zona	2.
Variolæ. Varioloides ..	2. Pneumonia	4. Furunculus	1.
Varicellæ	1. Pleuritis	1. Carbunculus	1.
Scarlatina	6. Febris gastr. simplex ..	22. Rheum. recens efebril. ..	4.
Syphilis	5. Gastritis. Enteritis ..	4. Catarrhus ventr. acut. ..	3.
Gonorrhoea	6. Colitis	2.
Meningitis cerebrialis	2. Peritonitis	1.
			Summa 291.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 24 Nov. 250, hvaraf 137 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, rheumatismus acutus 2, bronchitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1, colitis 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 24 Nov. 214, hvaraf 83 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: conjunctivitis trachomatosa 15, conjunctivitis 7, gonorrhoea 5, bronchitis 5, pneumonia 4, febris typhoides 3, diarrhoea 3, gastritis 2, syphilis 2, neuralgia 1, otitis 1, angina tonsillaris 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 24 Nov. 186, hvaraf 134 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 4, variolæ 3, pneumonia 3, delirium tremens 1, febris gastrica simplex 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 24 Nov. 57, hvaraf 45 invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 5, febris typhoides 2, delirium tremens 1, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, metritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 10, bronchitis 6, varicellæ 1, conjunctivitis 1, otitis 1, pleuritis 1, erysipelas 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 7, bronchitis 2, otitis 1, erysipelas 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 24 Nov. 58; inkomne under veckan: conjunctivitis 1, febris gastrica simplex 1, gastritis 1, eczema 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 16; scarlatina 1; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 6; helsotillståndet tillfredsställande.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 24 Nov. 37; inkomne under veckan: gastritis 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 24 Nov. 176, hvaraf 86 mankön och 90 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 24 Nov. 166, hvaraf 140 från staden och 26 från länet; inkomne: syphilis 14, gonorrhoea 1.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 24 Nov. 46; inkomne: syphilis 12, gonorrhoea 6.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 44, diarrhoea 26, angina tonsillaris 13, rheumatismus 8, pneumonia 6, febris intermittens 5, febris gastrica simplex 5, intoxicatio e vapor. carbon. 4, gastricismus 4, gastritis 3, variolæ 2, scarlatina 2, delirium tremens 2, syphilis 2, apoplexia cerebri 2, dysenteria 1, ophthalmia 1, laryngitis 1, peritonitis 1, cystitis 1.

4. I *Stadens Fängelset*: delirium tremens 1.

Norra Korrektions-invrättningen: bronchitis 8, conjunctivitis 2, diarrhoea 2.

Med anledning af de från *Garnisonssjukhuset* anmälda fallen af *Ophthalmia trachomatosa*, omnämnde Hr LUNDBERGER att

de flesta fallen inträffat vid Svea Lifgarde samt deraf 13 fall inom ett kompani. Alla hade varit af ganska lindrig beskafehet med undantag af ett enda, som var af äldre dato. — Hr MALMBORG anmälde att några nya fall af trakomatös ögonsjukdom under de sednaste dagarna inkommit till Garnisons-sjukhuset, nemligen 2 från Andra Gardet och 3 från flottan, äfven dessa lindriga.

Med anledning af de inrapporterade fallen af förgiftning genom lysgas meddelade Hr STOLTZ följande:

Onsdagen den 21 November på morgonen kallades jag till en familj, som uppgafs vara sjuk till följe af kolos. Vid min ankomst till de sjuka befanns i deras sofrum en egendomlig lukt, liknande den af lysgas, och vid närmare efterforskande upptäcktes att ett gasrör på gatan utanför huset sprungit sönder och hade gasen derifrån trängt in i huset. Klockan 11 på aftonen förut hade den sista af familjen gått till sängs, men hade då ej någon gaslukt förmärkts. De sjuka voro följande: 1:o en äldre qvinna, 59 år gammal; hon låg i ett komatöst tillstånd, hopkrupen, stänkande, ytterst blek; då man högt tilltalade henne vaknade hon upp och svarade redigt på frågor, men såg virrig och besynnerlig ut. Pupillerna voro starkt dilaterade, pulsen hastig, liten och svag. Hon klagade öfver yrsel och stark hufvudvärk, hade ej haft några kräkningar, men deremot hade hon haft ofrivilliga, tunna, ytterst stinkande öppningar af ett svartaktigt, tjärlikt utseende. Så snart man ej tilltalade henne, återföll hon i coma.

2:o en qvinna, 32 år gammal, hon var vid mitt besök temligen redig, men uppgafs förut hafva delirerat, skrikit och varit vildsint »likasom under ett ordentligt bränvinsrus», och hade hon så fortfarit ända till dess hon föll i vanmakt, efter hvilken hon snart vaknade redig. Hon klagade öfver yrsel och en ytterst sträng hufvudvärk; pupillerna voro stora, pulsen liten, qvick, ansigtet blosande rödt. Hon skulle försöka ställa sig upp på benen, men föll till golvet. Hade ej haft hvarken kräkning eller öppning.

3:o En flicka, 6 år gammal; äfven hon klagade öfver hufvudvärk, men mest öfver häftiga smärtor i maggropen; äfven hade hon hela morgonen besvärats af ymniga kräkningar, hvilka ännu fortforo då jag såg henne, och de voro då betydligt blodblandade. Hon var för öfrigt blek och pussig i ansigtet, pupillerna stora, huden svettig, pulsen ytterst hastig, liten och svag. Hon orkade med möda sitta uppe i sängen.

4:o En gosse om 4 års ålder; han låg och jemrade sig högt öfver smärta i magen, hade äckel och mycken benägenhet för kräkning. Han var röd i ansigtet, pupillerna utvidgade, pulsen hastig och liten.

Utom dessa fyra sjuka hade 3:ne späda barn, 6 veckor gamla, tillbringat natten i samma rum, men dessa voro fullkomligt krya och friska.

Min första åtgärd var naturligtvis att genast föra alla så sjuka som friska ur rummet; friska luften och några kalla begynnningar gjorde de båda äldsta patienterna genast bättre, åt de besatta barnen gafs klorhydrat kali i lösning, och voro alla dagar efteråt friska.

= Hr CHR. LOVÉN refererade Dr M. V. ODENII arbete: *Bidrag till kännedomen om morrhårens anatomiska byggnad.*

Uti denna afhandling, som den 7 Mars 1866 föredrogs i Fysiografiska Sällskapet i Lund och finnes införd i andra bandet af Lunds Universitets Årsskrift, har författaren lemnat en särdeles intressant redogörelse för sina undersökningar öfver morrhåren och derigenom i flera väsentliga punkter dels rättat, dels ock kompletterat de iakttagelser öfver dessa organer, som förut blifvit meddelade — i sednaste tid företrädesvis af GEGENBAUR och LEJDIG.

Afhandlingen inledes med en kort framställning om morrhårens förekomst och olika utveckling inom de särskilda däggdjurklasserna, hvaraf framgår att denna sednare »håller jemna steg med det djurens lefnadssätt och vistelseort betingade behovet af särskilda och på något afstånd verkande känselorganer». I enlighet härmed äro de högt utbildade hos gnagarna och rofdjuren, särdeles kattorna, men sin största utveckling synas de nå hos sälarne, der hårfolliklarne (hos ringsälen) nå en längd af 14—15 mm. under det de hos oxen endast hinna till omkring 5 mm.

Det oaktadt och ehuru man ej kunnat undgå att anmärka de ansenliga nervgrenar, som gå till dessa bildningar samt äfven på experimentel väg kände dernas stora känslighet, har man först på sednare tiden börjat framhålla morrhårens skiljaktighet från de vanliga håren eller snarare tillvaron hos de förra af väsentliga delar, som helt och hållet saknas hos de sednare. Morrhåren äro nemligen »verkliga hår och ega såsom sådana alla de delar, hvilka tillkomma de vanliga håren, hårsäck med papill, rotskidor och hårskaft med bulbos. Men i sin egenskap af taktila organer äro de derjemte försedda med en mellan hårsäcken och rotskidorna belägen kavernös kropp, med hvilken en karakteristisk nervös apparat står i närmaste samband».

Förf. öfvergår derefter först till en beskrifning af de delar hos morrhåren, som de hafva gemensamt med de vanliga håren. Dessa delar hafva ock i det väsentligaste samma byggnad som hos de sistnämnda; olikheterna göra sig egentligen gällande med afseende på den homogena membran (»glashinna» KÖLLIKER), som hos de vanliga håren omedelbart bekläder hårsäckens insida såsom dennas innersta och tredje lager samt inåt utgör basalmembran för den yttre rotskidan, hvilken, såsom bekant, är en epitelial bildning och bör betraktas såsom en fortsättning af hudens rete Malpighi, likasom sjelfva hårsäcken är en sådan af corium. Hos morrhåren slutar sig icke den homogena membranen omedelbart intill hårsäckens inre transversala fiberslag utan är »längs dettas nästan hela sträckning skild derifrån och sammanhänges endast upptill dermed. Härigenom

pkommer mellan båda ett öppet rum, hvilket just upptages af de morrhåren utmärkande kavernösa- och nerv-apparaterna». Emot Gegenbaur uppgifver förf., att han äfven i morrhårsfolliklarna funnit ena homogena membran utgöra en omedelbar fortsättning af coriiligaste lager.

I den yttre rotskidan har förf. hos hund, katt och råtta påiffat de af MAX SCHULTZE upptäckta egendomliga »Stachel- und off zellen», som, såvidt bekant, tillhöra de djupare lagren af epidermis, och skifepitelier och motsvarande patologiska bildningar — ett änd, som yttermera bevisar den yttre rotskidans identitet med stratum Malpighii. I fråga om den inre rotskidan, hvilken HENLE beaktar såsom en modifikation af öfverhudens hornlager, tyckes förf. mera vara böjd för KÖLLIKERS åsigt, att detta lager bör betraktas isom en själfständig, håret tillhörande bildning.

Papillen har förf. hos katt och råtta funnit sluta sig i en lång smal spets, som fortsätter sig upp i hårets märkekanal till åtminstone en fjerdedel af follikelns höjd, utan att likväl kunna bekräfta HENNINGERS för öfrigt redan af BENDZ bestridda uppgift, att papillens hudens morrhår skulle sträcka sig fem linier öfver hudytan, och öljaktligen dessa, afskurna nära huden, skulle utgjuta en droppa blod. Leijdig och Gegenbaur's iakttagelser af en rödfärgad vätska en del af hårets märkekanal förklarar förf. såsom beroende på en från papillen särdeles lätt inträdande extravasation.

Efter några ord om hårbulbens byggnad, öfvergår förf. nu till skildringar af de för morrhåren egendomliga bildningarne: den spongiösa eller kavernösa kroppen och nervapparaten. Oaktadt redan från HALLERS tid flera forskare anmärkt den ovanliga blodriekedomen hos morrhåren, är det först Leijdig som lemnat en någorlunda fullständig beskrifning af den kavernösa apparaten.

Enligt förf. iakttagelser består denna af tvänne afdelningar, en undre längre och smalare, nästan cylindrisk; den egentliga kavernösa kroppen; och af en öfre kortare men vidare afdelning: *ringsinus*, som vanligen når upp mot follikelhalsen, men stundom, såsom hos sälarne, är belägen midt i follikelns höjd. Den undre afdelningen består af ett från hårsäckens transversala lager utgående alveolarverk, i form af finare eller gröfre balkar af en klar, finstrimmig eller ofta nästan homogen bindeväf med inströdda aflånga kärnor, jemte fina, longitudinallt löpande elastiska fibrer. Inåt blifva balkarne allt tätare och sammanflyta omedelbart utanpå den homogena membranen till ett sammanhängande kompakt lager, som uppåt öfvergår i *ringsinus*, bildande dennas inre begränsning och här småningom tilltagande i tjocklek, till dess detsamma ofvanför *ringsinus* möter och förenar sig med hårsäckens öfversta del. I genomskärning på längden får denna del således formen af en kil, med spetsen nedåt och den snedt afskurna basen uppåt och utåt; förf. benämner den derföre »den koniska kroppen». Dess inre, närmast den homogena membranens belägna del utgöres af ett klarare, men genomskinligt lager, den yttre delen af basen deremot visar liknande balkar och alveoli som i den kavernösa apparatens undre afdelning. De nämnda alveolerna i den

koniska kroppens yttre och öfre del öppna sig i öfre delen af ringsinus. Beträffande förhållandet mellan denna sist nämnda och alveolen i den egentliga spongiösa kroppens öfre del, så är detta något olika i olika delar af sinus. Förf. har nemligen funnit, att dennes nedre rand ej rundtomkring håret ligger i samma höjd, utan att den i en del af sitt omfång sänker sig djupare ned, hvilken nedsänkning motsvarar konkaviteten af sjelfva hårskaftets krökning. I den högre upp belägna delen af sinus, anser förf. ingen kommunikation mellan den spongiösa kroppens kaverner ega rum, hvilket deremot bestående kan demonstreras för den nedsänkta delen. Här fyller sinus af sig på en tunn, från kavitetens inre vägg utgående stjälk, nedhängande egenomlig, i längdgenomskärning aflång kropp, som af Leijdig blifvit beskrifven under benämningen »Ringwulst der Wurzelscheide», men hvilken förf. funnit utgå, icke från rotskidorna, utan från det kompakta laget tätt utanpå den homogena membranen och endast till högst två tredjedelar eller tre fjerdedelar omgifva hårets omfång. Rörande denna egendomliga bildnings funktion, framkastar förf. i afhandlingens slut en sinrik förmodan, som har stor sannolikhet för sig, nemligen att »ringåsen tjenar såsom en slags klaff, för att afstånga ringsinus från den spongiösa kroppen, derigenom att de vid morrhårets uppresning pressas in i den nedersta delen af sinus». »Blodet tvingas på detta sätt att qvarstanna i ringsinus, utspädd denne och fyller samtidigt de på yttre sidan om den koniska kroppen belägna alveoli, hvarigenom dels nämnde kropp tryckes fastare mot hårskaftet, dels åt den inuti densamma belägna nervösa terminalapparater beredes ett på en gång fast och elastiskt underlag».

Rörande kärleus förhållande i den kavernösa kroppen bekräftar förf. Leijdigs uppgift, att artererna intränga genom balkarne i det kompakta laget. här upplösa sig i ett kapillarnät och derpå direkt öppna sig i alveoli och ringsinus, utan att likväl kunna med visshet angifva, hvar och huru öfvergången sker.

Nerverna förhålla sig väsentligen på följande sätt: sedan nervstammen genomborrat hårsäcken och genom balkarne trängt fram till den spongiösa kroppens kompakta lager, utbreder den sig under fortgående förgrening i detta, hufvudsakligen i riktningen uppåt, men tillika åt båda sidor, så att den ungefär vid undre delen af ringsinus fullständigt omsluter rotskidan. Genom talrika anastomoser bildas här ett temligen groft plexus, hvilket, då vi hunnit till ringsinus, inträder i den här belägna delen af det kompakta laget, upplöser sig i finare, af några få nervfibrer bestående knippen, som i venledes anastomosera med hvarandra och bilda ett finare plexus, i hvilket man har rikligt tillfälle att se delningar af nervfibrerna. Dessa antaga nu alltmera ett parallelt läge i riktning rakt uppåt, så att de mot nedre delen af den koniska kroppen ligga utbredda i ett jemnt lag; de hafva derunder småningom aftagit i tjocklek, men äro ännu tydligt dubbelkonturerade. Vid inträdet i den koniska kroppen förlora de sin mörghäda »som slutar tillspetsad, och från detta ställe fortgår uppåt en smal glänsande fiber, hvilken vi vid då det uppenbarligen gäller ett taktilt organ, med KRAUSE kunna

na »terminalfiber». Efter en kritik af en hypotes af Leijdig om dessa nervers alut, yttrar förf.: »Det är endast med en vecka jag i en fråga af sådan svårighet, som den om nerver-ordningssätt, vågar framlägga de resultat, hvartill jag anser undersökningar i detta afseende hafva ledt. Hos katten, hvil-jag för denna undersökning funnit mest lämplig, och äfven nå-gånge hos råttan och kaninen tror jag mig således hafva iakt-huruledes terminalfibern öfvergår i en aflängt rundad ansväll-

Denna ansvällning har ett fullkomligt homogent eller på sin ett mycket fingranuleradt utseende utan någon slags central-ning och företer dessutom en egen matt glans, som temligen skiljer dem från de i grannskapet liggande kärnorna, hvilka den urs i form och storlek ungefär liknar. Då jag aldrig på andra n om denna ansvällning sett någon fortsättning eller förlängning-ibern, så måste jag betrakta densamma såsom en terminalansväll-ig, analog med den man finner i Corpora Pacini och någon gång orpora bulboidea». Förf. påpekar här efter analogien mellan de honom upptäckta ändansvällningarna och de Paciniska, Meissnerska

Krauseska kropparna, från hvilka de dock skilja sig genom en komlig saknad af den s. k. »Innenkolben» och anmärker slutli-: »deremot synas dessa terminalbildningar genom sitt läge i högsta en af hårfollikeln nära intill hårskaftet särdeles lämpade att ome-bart upptaga hvarje rörelse eller vibration, som meddelas åt det fva håret och tillika, då de i riklig mängd och på alla sidor om-va detta, med noggranhet kunna uppfatta läget och riktningen af t fasta eller rörliga föremål, med hvilket håret kommer i beröring».

Rörande undervisningsmetoden, redogör förf. för åtskilliga af nom begagnade preparationsmedel; men det enda, som i afseende de nervösa delarna ledt till målet, har varit macerering af den öppnade follikeln under 8—14 dygn i en lösning af 3—4 gram. gelsk svafvelsyra på 1 uns destilleradt vatten. Afhandlingen åtljdes af en af förf. sjelf tecknad, utmärkt vacker och upplysande ansch.

= Hr LOVÉN refererade vidare följande arbete: Dr E. YON: *Ueber den Einfluss der hinteren Nervenwurzeln des Rückenmarkes auf die Erregbarkeit der vorderen*. Berichte der math.-phys. Classe der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissen-schaften Nov. 1865.

Några patologiska iakttagelser, isynnerhet öfver rörelserubbningar hos tabetiska hade gjort det för förf. sannolikt att musklerens och deras nervers retbarhet står i ett visst beroende af de bakre rötter-nas tillstånd. De försök förf. under Prof. C. Ludwig's ledning an-ställde, hade derföre närmast att besvara frågan: utöfva de bakre rötterna — äfven om utifrån intet artificiellt retmedel inverkar på dem — något inflytande på de motoriska bildningarnes retbarhet? för detta ändamål vore naturligtvis tillräckligt att visa, det de främre rötternas retbarhet är svagare efter de bakres genomskärning än före denna operation.

Efter en utförlig redogörelse för den härvid följda meddelandet som afser att så vidt möjligt på det omsorgsfullaste undvikas källor till misstag, anföres såsom prof. fyra försök, i hvilka till och i alla andra, konstant efter de bakre rötternas genomskärning kraftigare retning af de främre behöfdes för att framkalla den så synbara ryckningen i bakbenen, än förut; och förf. anser sig tillräckligt berättigad att draga den slutsats, att *de främre rötterna genomskärning af de bakre erhålla en högre retbarhetsgrad*. Dessa försök äro öfverensstämma i viss mån med dem BRONDGEEST anställt på muskeltonus hos dekapiterade grodor, men den svaga tetaniska kontraktion, som denne forskare iakttog, beror på en reflektorisk retning, hvilket bevisas så väl deraf, att sammandragningen i sådana fall upphör, sedan de bakre rötterna genomskurits, som äfven deraf, att de muskelgrupper, till hvilka den Brondgeestska tonus är inskränkt just äro desamma, som genom en hudretning allra mest råka i reflektoriska ryckningar.

Att emellertid de fenomen som förf. iakttagit tillhöra en helt annan kategori bevisades genom flera försök, hvarvid förf. utgår från den bekanta erfarenheten att den reflektoriska retbarheten höjes genom ett snitt, som skiljer hjernan från ryggmärgen. Det är då tydligt, att om de främre rötternas förhöjda retbarhet framkallad genom en reflektorisk verkan af de bakre, så borde man vänta att denna retbarhet ännu mera skulle ökas efter genomskärning af ryggmärgen. Försöken visade dock motsatsen. Såsom prof. meddelar i tvenne; i det ena pröfvades de främre rötternas retbarhet — med förut orörda bakre rötter — före och efter aftagandet af stycke för stycke af hjernan och ryggmärgen; i det andra genomskurots dessförinnan de bakre rötterna. »Af dessa och en hel serie försök med samma resultat, synes tydligen att, om de bakre rötterna äro oskadade, de successiva borttagandet af särskilda hjern- och ryggmärgspartier frambringa ett sjunkande af de främre rötternas retbarhet. Äro de däremot de bakre rötterna förut genomskurna, så sjunker de främre retbarhet efter denna operation och blifver sedan med obetydliga växlingar konstant under borttagandet af delar af hjernan och ryggmärgen. Dessa resultat tillstödja tvenne tolkningar. Antingen stimuleras de sensibla nerverna sjelfständigt från ryggmärgen och blifva derigenom i stånd att vid periferien verka på de motoriska nerverna eller musklerna. Jag behöfver knappt omnämna, att ett sådant antagande saknar hvarje stöd af anatomiska grunder och de flesta fysiologiska analogier. Eller ock äro de punkter i de nervösa centraldelarne, der de motoriska nerverna påverkas af de sensibla, berörda och i sådant fall vore en väsendtlig olikhet mellan mina och Brondgeest' försök bevisade.

= Sekreteraren meddelade efter Lancet följande fall af tvillingshafvandeskap hos en kvinna som 2 år förut opererats med ovariectomi för *Hydrops ovarii* *).

*) Reproduceradt i Wien. med. Wochenschr. och Ugeskrift for Læger.

Fru H. led efter sitt första barns födelse (Novemb. 1861) af **Ops Ovarii**, och tappades derföre tvenne gånger, nemligen 3 r efter sin nedkomst samt i Juni månad 1863. I Augusti na år kom hon under Dr **CHOLMODELEYS** behandling. Hon var **grossox** i 5:te månaden med tvillingar och led tillika **fortede af Hydrops Ovarii** samt aborterade den 7 Aug. 1863. Den **samma** månad tappades hon åter, men då underlifvet sedan blef allt **c**, beslöto läkarne sig för **Ovariotomi**, som utfördes den 28 Okt. na år af Dr **FERGUSSON** och ofvannämnde läkare. Venstra ägg- **ten**, som var angripen, borttogs och befanns väga 14 skålpund. r operationen återställdes den sjuka ganska hastigt.

13 månader efteråt födde hon den 23 Nov. 1864 (3—4 veckor tidligt) ett medelmåttigt starkt barn som afled 7 veckor sednare.

Den 18 Decemb. 1865 fick hon åter tvillingar, en gosse och flicka. Flickan, som föddes först och företedde flera nedan an- **na** bildningsfel, föddes mycket hastigt, men var dödfödd och saka **e** nafvelsträng. Gossen, som föddes i hufvudläge, lefde och förel- **le** ingen afvikelse från det normala. Placenta var ej större än **en** fostrigt hafvandeskap. Samma hinnor hade också omslutit **a** fostren. Det sednare fostrets nafvelsträng var centralt fästad **a** moderkakan. Det förstfödda fostrets intrauterina tillvaro hade **emot** berott på «en grupp af tunna kärl», som gick mellan ägg- **orna** till placentarranden. Under förlossningen snoddes dessa **l** tillsamman och söndersletos, och ändarne deraf fann man seder- **ra** mellan ägghinnorna. Det första fostret rullade vid partus ned **ängen** och det andra följde derefter så hastigt att tvillingarne **ldes** i det närmaste samtidigt. Båda fostren lågo i samma ägg **h** i samma Liquor Amnii. Modren återställdes snart nog efter **rtus** och åtnjuter fortfarande god helsa.

Det förstfödda, abnormt utvecklade fostret hade benen tillbaka- **g**da, så att fotsulorna berörde bakhufvudet; bukväggar saknades **h** vid nedersta ändan af ryggraden förekom en spina bifida. Hvar- **ra** njuren utmynnade med sin särskilda urinväg. Vid sektionen **efanns** att lifmodren var äggformig; endast en äggledare och en **eggstock** förefunnos; *den venstra äggledaren och äggstocken saknades* **elt och hållet**. Venstra njuren hade en mycket tunn urinledare, **om** nedtill gick öfver i en utvidgning, som något liknade en urinblåsa, **och** utmynnade bakåt och till sidan från anus. Högra njuren **ade** en så betydligt utvidgad urinledare, att den hade utscendet af **arm**; den smalnade nedåt och utmynnade på vanlig plats. Begge **älsterna** af urinvägarna voro sålunda fullständigt åtskiljda och hade **ectum** och uterus emellan sig.

Utom det intresse fallet erbjuder i teratologiskt hänseende, är **let** tillika anmärkningsvärdt att qvinnan, efter att hafva förlorat **ena** äggstocken, likväl födt trenne barn. Ovariotomien kan således **dylika** fall ej anses såsom någon anledning till minskad fruktsam- **het**. Märkvärdigt var äfven, att venstra äggstocken, som hos mo- **dren** var borttagen, äfven saknades hos fostret.

= Hr SANTESSON meddelade efter Norsk Magazin Lægevidenskaben ett fall af *Tumor cysticus ovarii sinistri*. Bererad med framgång medelst *Ovariectomi* af Reservläkaren NICOLAYSEN.

E. A., ogift tjenstepiga, virgo, 26 år gammal. inkom den 27 Juli innevarande år från Fredriksvärn på Rikshospitalets kirurgiska afdelning. Patienten hade i allmänhet åtnjutit en särdeles god Menstruationen, som inställde sig i hennes 18:e år, hade varit förknipad med någon ryggvärk, och infann sig regelbundet hvarje månad tills för 6 år tillbaka, då den upphörde under ett år. hvarefter hon sedan åter inställde sig regelmässigt, men i ringa mängd, sista gången för 14 dagar sedan. För 3 år tillbaka fick hon starka smärtor i högra sidan af underlivet, hvilka varade omkring 1 timma åren och infunno sig flera gånger i veckan, än i den högra än i den venstra sidan; ett par dagar innan hon intogs på sjukhuset hade dessa smärtor sista gången plågat henne. För 2 år sedan märkte hon att underlivet allt mera började tilltaga i storlek, hvilken öfverföring alltsedan fortfarit. Afföringen blef trög och hård. För 1 år sedan fick hon ofta påkommande trängningar till urinkastning, isynnerhet då hon var i rörelse (då hon måste kasta vattnet hvar 10 minuter till 1 timma), mindre då hon satt stilla, under det att hon aldrig behöfver kasta vattnet om nätterna då hon låg. Vid urinkastningen kommo inga smärtor. Pat. har ofta lidit af gastriska olägenheter och vid ansträngning, isynnerhet då hon gått i trappor, haft svårhet att andas och lidit af hjertklappning. Matlusten har i allmänhet varit temligen god, men under sista tiden har hon aldrig varit sig hungrig. För sin sjukdom har hon ej varit underkastad någon behandling.

Pat. är kraftigt byggd, har ett friskt utseende och godt humör. Underlivet är betydligt och temligen jemnt utspändt, dock framskjuter det något mera på högra sidan. Hudfärgen å underlivet är normal, med undantag af en mörk strimma från symphysis pubis upp till naveln, som ej är framskjutande. Underlivets hufvudsakliga täckningar äro öfverallt, utom vid naveln, rörliga öfver en jemn klädd formad, från lilla bäckenet uppstigande svulet, som öfver symphysepubis skjuter upp till $\frac{1}{2}$ tum från spetsen af processus ensiformis. Den är rörlig å båda sidorna och rör sig under respirationen uppåt och nedåt. Svulsten är fast, spänd, likformigt, men ej starkt fluktuerande (liksom af ett tjockt fluidum) samt ömmar ej för tryck. Perkussionsljudet är matt öfver hela främre ytan af underlivet och en linie dragen från axillen till spina ilei anterior et superior, och derbakom i regio lumbalis dämpad tarnton. Uppåt till höger och vänster den matta tonen omedelbarligen öfver i lefverns matta ton, hvare öfre rand utperkuterar vid 5:te refbenet. I medelinien fås dämpad tarnton i en half tums utsträckning nedanför processus ensiformis. På venstra sidan uppfattas ett sonort ljud från 5:te refbenet till en sned linie, dragen från processus ensiformis till midten af venstra crista ilei. I begge lumbalregionerna tarnton. Vid auskultation.

rtat höres en svag, blåsande förlängning af första hjertljudet, rkast vid basen.

Vid auskultation af underlifvet höres, under svulstens rörelser låt och uppåt, under in- och expirationen, ett svagt, fugtigt, kre- erande ljud, längs linia alba i omkring 2 tums bredd. Vid un- rsökning per vaginam kännes uterus stå mycket högt; portio va- alis är $\frac{1}{2}$ " lång, fritt rörlig, och oberoende af svulsten. Sond in- des för en månad sedan i uterus och visade en längd af omkring . Lifmodren förändrar ställning då pat. rör sig, ligger vid ryg- re snedt från venster till höger, omvänt vid läge på högra sidan mt står vid upprätt ställning nästan i medellinien, men något amät.

Underlifvet mäter:

ån symphysis till naveln	31	Centim.,	till processus ensiformis	52	Centim.
— naveln till högra spi-					
na ilei	34 $\frac{1}{2}$	—	— venstra spina ilei	32	—
— processus ensiformis					
till högra spina ilei	35	—	— venstra spina ilei	32 $\frac{1}{2}$	—

Hela omkretsen i höjden af naveln var 117 centimeter.

Pat. erhöi ol. ricini till afföring, varmt bad och påföljande mor- on ett clysmat evacuans.

Augusti 1, kl. 12 middagen verkställdes vperationen. Närva- ande voro Professorerna W. BOECK, Voss, Doktor EGBERG samt le vid afdelningen fungerande kandidaterna.

Pat. placerades på det vanliga operationsbordet, på så sätt at venen hängde böjda öfver dess nedra kant, huvud och skuldror voro placerade temligen högt. Urinblåsan tömdes, underlifvet betäcktes med guttaperchatyg, hvare ett 6" långt stycke var bortskuret och kanterna deromkring fästade med collodium vid huden. Pat. kloro- formerades, hvarefter ett 5 $\frac{1}{2}$ —6" långt snitt lades mellan symphysis pubis och naveln, så att nedre snittändan befanns ungefär 2" från symphysis. Det temligen betydliga fettlagret mellan fascia transversa och peritoneum var seröst infiltreradt och sjelfva peritoneum såg i medellinien ut att vara besatt med en rad cystor, från en nöt till en mandels storlek, fyllda med klart, gulaktigt serum. Vig ge- nomskäringen af peritoneum (som verkställdes med flat knif på upplyftad fäll, hvarpå förlängningen skedde med sax uppåt och nedåt) utflöt en del i underlifshålan samladt, klart, gult serum, hvarefter den hvita, glänsande ovarialcystan trängde sig fram i sårets hela längd. Vid införande af den i varmt vatten väl uppvärmda handen, kändes svulstens främre och sidoytor fria från adherenser, hvarefter cystan punkterades med SPENCER WELLS stora troiquart (en god $\frac{1}{2}$ " i dia- meter) och allt eftersom fluidum uttömdes, drogs cystan fram genom såret med hjälp af BAKER-BROWNS haktång. Icke en droppe af cystans innehåll kom i underlifshålan. Cystan visade sig utgå från venstra ovariet, stjelen var mycket kort och bred (omkring 2" lång, 3—4" bred) och der fanns en 1 $\frac{1}{2}$ —2" bred, några linier tjock adhe- rens till framsidan af ändtarmen och några tunna strängformiga till nätet. Klamp anlades nu, såväl om stjelen som adherensen och

dessa genomskuros med ecrasör. Blödning inträffade från flera små kärl i bådadera, men stillades medelst kauterisation med rödglöden ferrum candens. Det andra ovariet befanns hafva normal storlek och innehöll en cysta af en liten kaffebönas storlek samt lemnades öfver. Adhärenserna till omentet afsletos med fingrarne, en del småcyster i nedre delen af omentet uttömdes med punktion, hvarefter peritonealhålan och de framskjutande tarmarne på det noggrannaste uttökades rena med små, nya, väl uppvärmda svampar, som med litet nedfördes i lilla bäckenet, för att uppsuga en del här ansamlad samt något blodfärgad vätska. Hvarje svamp användes endast en gång hvarpå den uttvättades i kallt och derefter i mycket varmt vatten innan den åter användes. Omentet lades framför tarmarna. 10 dagar silfversuturer anlades i huden 1" från sårändarna; $\frac{1}{2}$ " från sårändarna i peritoneum samt ytterligare i huden 9 ytliga silkessuturer mellan de öfriga. Såret täcktes med häftplåster, litet bomullsvadd lades derutanpå samt ytterligare ett bredt yllebälte, som tillknöts med de isydda band. Hon fick derefter 10 dr. naphtha och laudanum och fördes i en säng, som placerades i ett särskildt rengjort och uppsattsadt enskildt rum. Varma krus lades vid fötterna och kring ryggen; för att hindra afföringen fick hon under några dagar 2 droppar laudanum hvarannan timma och till föda endast en matsked arrowrotsvälling hvarje timma. Urinen tappades med kateter hvar 6 timma.

Cystan, som innehöll en större och flera mindre sekundära cystor vägde 25 $\frac{1}{2}$ skålp., hvaraf 22 $\frac{1}{2}$ skålp. bestod af kaffesumpsliknande fluidum och 3 skålpund af den tomma cystan, hvars väggar voro hårda, läderaktiga, af 1 $\frac{1}{2}$ —2" tjocklek. Den yttre ytan var med utdantag af tillhäftningsställena glatt och glänsande samt af gråbrun färg; den inre ytan var här och der betäckt af ett brunrött anslag i en linie i tjocklek och på flera ställen genomdragen af större och mindre kärl. På baksidan af svulsten gick den ungefär 9 tum lång: Tuba Fallopii.

Tillståndet under de första dagarne var ej oroande. På 4 dygn klagade hon öfver någon smärta och ömhet för tryck till venster om naveln och temperaturen hade stigit till 39.8° C. Efter användande af terpeninomslag aftogo emedlertid dessa symtom. Påföljande dag visade sig difteritisk beläggning i de små fistulösa öppningarne i ärrret och en liten belagd ulceration fanns på venstra sidan af såret. I bukbetäckningen kändes en ansvällning, som sträckt sig 3—4" på sidorna om linea alba, från symphysis till 3" öfver naveln. Perkussionen öfver denna yta var något dämpad. Hon fick Ung. nitrat. argent. (p. i—p. iii) på abdomen och iuvärtes sol. chloret. ferric. alcohol. gtt xx bih. Svullnaden tilltog något under de följande dagarna och på 8 dygnet kändes tydlig fluktuation på venstra sidan. Ömheten för tryck var ej särdeles stor. Kränkning inträffade en gång. På 15 dygnet kunde något, nästan klart serum tryckas ut genom den undre sårvinkeln. Svulsten aftog i storlek och ömhet för tryck, isynnerhet efter applikation af collodium på underlifvet, temperaturen och pulsen sjönko småningom ned till det

ormala, ärrer drog sig tillsammans och på 29 dygnet efter operationen var hon uppe. Den 8 September var ärrer i bukbetäckningarna 1½" långt och hennes befinnande i alla afseenden utmärkt godt. Hon utskrefs vid bästa helsa den 10 September.

Denna ovariectomi var den 4:de i ordningen i Norge. Den första utfördes 1843 af Dr Egeberg, de 2 andra af Professor LEIBERG på Rikshospitalet 1845 och 1860. Ingen af de föregående hade blifvit krönt med framgång.

Den 4 December.

Provincialläkaren MELIN †. — Utländske ledamöter föreslagne. — Constitutio epidemica. — Revisionsberättelse. — Hjerntumör. — Symaskinernas inflytande på helsen och moraliteten. — Kikhosta.

= Ordföranden anmälde att Provincialläkaren i Svenljunga distrikt, Dr PAUL GUSTAF MELIN den 26 November afidit i en ålder af 33 år. Enligt meddelande af Hr SANTESSON hade den bortgångne, efter några få dagars sjukdom, fallit offer för en skarlakansfeber, som epidemiskt var gängse inom hans distrikt.

= Till utländske ledamöter föreslogos af Hrr SANTESSON och SKÖLDBERG jor: Dr MARION SIMS, f. d, Kirurg vid The Womans Hospital i New-York; den förste som införde metalligaturer vid operation för vesico-vaginal-fistel; författare till »Clinical Notes on Uterine Surgery» m. m. samt Mr THOMAS SPENCER WELLS, Kirurg vid Samaritan Hospital i London; en bland Londons förnämsta ovariectomister; författare till »Diseases of the Ovaries» m. m.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 25 Nov. till och med Lördagen den 1 Dec. 1866:

Sjukligheten ej betydlig. — Af Variolæ hafva 8 fall förekommit.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 18 läkare):

Febris typhoides	2. Neuralgia	5. Peritonitis	1.
Pertussis	9. Conjunctivitis	6. Metritis	3.
Cholera	1. Otitis	4. Rheumatismus acutus	15.
Dysenteria	1. Ang. tons. & faucium	38. Erysipelas	1.
Diarrhoea	42. Endocarditis	1. Zona	1.
Febris puerperalis	1. Laryngo-tracheitis	15. Furunculus	1.
Febris intermittens	8. Bronch. Cat. bronch.	69. Rheum. recens efebril.	3.
Variolæ. Varioloides	2. Pneumonia	5. Catarrhus ventr. acut.	3.
Varicellæ	2. Pleuritis	2.	
Syphilis	4. Febris gastr. simplex	18.	
Gonorrhoea	10. Gastritis. Enteritis	2.	
			Summa 275.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 1 Dec. 257, hvaraf 145 på invärtes sjukhus; inkomne under veckan: bronchitis 4, febris typhoidea 3, pneumonia 1, colitis 1, icterus 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 1 Dec. 222, hvaraf 157 på afdelningen för invärtes sjukhus; inkomne under veckan: pneumonia 8, bronchitis 6, syphilis 4, gonorrhoea 4, febris typhoides 3, conjunctivitis trachomatosa 2, enteritis 2, diarrhoea 1, febris intermittens 1, delirium tremens 1, febris gastrica simplex 1, rheumatismus 1, zona 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 1 Dec. 200, hvaraf 157 invärtes sjukhus; inkomne under veckan: variolæ 6, febris gastrica simplex 4, bronchitis 3, peritonitis 3, icterus 2, febris typhoides 1, febris puerperalis 1, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1, endocarditis 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 1 Dec. 56, hvaraf 14 invärtes sjukhus; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 2, febris typhoides 1, colitis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 8, bronchitis 6, varicellæ 5, angina tonsillaris 1, pleuritis 1, furunculus. — *Polikliniken*: diarrhoea 10, bronchitis 3, conjunctivitis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 1 Dec. 56; inkomne under veckan: diarrhoea 2, conjunctivitis 2.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 20; hälsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 10; 1 fall af maginflammation.

På *Diakonissjukhuset*: sjukantalet den 1 Dec. 39; intet fall af akut sjukdom har under veckan inkommit.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 1 Dec. 171, hvaraf 84 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjuksantalet den 1 Dec. 169, hvaraf 138 från staden och 31 från länet; inkomne: syphilis 29, gonorrhoea 5.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 1 Dec. 39; inkomne: syphilis 2, gonorrhoea 1.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 5, diarrhoea 29, angina tonsillaris 16, febris intermittens 9, rheumatismus 9, febris gastrica simplex 7, ophthalmia 4, pneumonia 4, febris typhoides 4, apoplexia cerebri 3, gastricismus 3, pertussis 2, scarlatina 2, meningitis cerebri 2, otitis 2, gastritis 2, diphtheria 1, varicellæ 1, syphilis 1, tetanus 1, neuralgia 1, laryngitis 1, pleuritis 1, icterus 1, metritis 1.

4. I *Stadens Fängelse*: diarrhoea 1, febris intermittens 1, delirium tremens 1, syphilis 1, bronchitis 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 1, febris gastrica simplex 1

= Upplästes *Revisorernas* (Hr v. DÖBELNS och ULLMAN-) berättelse öfver Sällskapet och de under Sällskapets vård ställda fonders räkenskaper för året 1865—1866, och tillstyrkte Revisorerna deri, efter anmärkandet af några smärre formfel, full décharge åt Skattmästaren.

Efter någon diskussion, hvori deltog Hr ABELIN, BERLIN, CARLSON, MALMSTEN, SANDAHL, O., SKÖLDBERG jr, THOLANDER och Sekreteraren, remitterades revisionsberättelsen till komitén. Ordföranden tackade å Sällskapets vägnar Revisorerna för det af dem med så mycken omsorg verkställda uppdraget.

= Hr MALMSTEN meddelade från Serafimerlasarettets kllik ett särdeles anmärkningsvärdt fall af *hjerntumör* och Hr DMANSSON förevisade det åtföljande preparatet samt redogjorde för post-mortem-fenomenerna. En fullständig beskrifning m detta sjukdomsfall skulle i tidskriften införas.

= Hr MALMSTEN meddelade vidare efter *Revue de Théapie méd.-chirurg.* 1866. N:o 20*) följande om *symaskinernas nflytande på helsan och moraliteten.*

Det första tillfälle Dr GUIBOUT i Paris hade att lära känna de allvarsamma följder, som arbetet med symaskin eger på sömmer-skornas helsa och moralitet, inträffade för mer än 3 år tillbaka. Till honom vände sig nemligen då en fru, som förut haft god helsa, men afmagrat och känt sig medtagen och kraftlös. Då G. anställde sjuk-examen med patienten fick han följande upplysningar: under loppet af 7—8 månader hade hon från morgon till afton arbetat vid en s. k. amerikansk symaskin. Dessa bringas i rörelse medelst tvenne pedaler, en för vardera beuet och sättas i gång derigenom att man hastigt sänker och höjer båda benen eller snarare låren. Rörelsen är antingen samtidig för begge benen, som då höjas och sänkas på en gång, hvarigenom hela kroppen kommer i en oafbruten balancerande rörelse framifrån bakåt, eller också är den, beroende af de olika maskinernas konstruktion, afvexlande; med andra ord: när det ena låret sänkes, höjes det andra. I detta sednare fall kommer hela kroppen i en allmän, häftigt skakande rörelse, som framkallas genom lårens hastiga gnidning mot hvarandra. Dessa rörelser hade hos den unga kvinnan framkallat en betydlig sexuel excitation, som tvang henne att emellanåt upphöra med sitt arbete, och det oupphörliga åstadkommandet af denna öfverretning, jemte den derpå följande utmattningen, ansåg hon sjelf som orsak till den leucorré, hvaraf hon var besvärad, likasom till afmagringen och kraftuttömningen.

Hur svårt detta fall var, kunde man dock ej ensamt deraf göra några konklusioner. Patienten kunde ju vara abnormt känslig och fallen för öfverretning. Emellertid iakttog G. flera, under innevarande år ej mindre än 5 fall på Hôpital St Louis. Bland dessa förtjena tvenne särdeles uppmärksamhet. De röra tvenne arbeterskor, som arbetade på skilda fabriker och ej kände hvarandra, men som på samma dag inställde sig sjuka hos G.

Den första var ljushårig, af lymfatisk konstitution, blek, utmagrad och lidande af scolios; hon klagade öfver häftiga smärtor i epigastrium, svårigheter vid matsmältningen, oafbruten fluor albus samt allmänt illabefinnande med betydlig matthet och kraftlöshet. Hon uppgaf sjelf utan tillfrågan att hon ansåg symaskinen som orsaken till sin sjukdom. Innan hon kom på verkstaden der hon nu sydde hade hon varit frisk och stark, väl nutrierad och utan spår till leucorré. Under de 7—8 månader hon arbetat der hade hon små-

*) Artikeln sedermera reproducerad i Hospitalstidende.

ningom förlorat krafter och hull under det att flytningen dag för dag ökade sig. »För öfrigt», sade hon, »är det ej jag ensam som lider af dessa åkommor, många sömmerskor på samma verkstad äro sjuka på samma sätt som jag och af samma orsak. Den oafbrutna rörelsen med benen och den dermed förenade oafbrutna skakningen af hela kroppen utmattar dem liksom mig och framkallar smärta i hufvudet och underlifvet samt framför allt hvit flytning». Då hon tillfrågades angående den sexuella excitationen, som under arbetet kunnat uppstå hos henne, svarade hon att sådan ej hade förekommit, men tillade, att hon under sednare tiden ganska länge saknat allt begär i denna väg. Hon förklarade dock att flera af hennes kamrater ofta ledo af sådana excitationer, och det i den grad att de nödgades upphöra med arbetet och lemna verkstaden, för att i sin tillflykt till kalla tvättningar.

Den andra patienten var en ung och stark flicka med brunt hår och sanguiniskt temperament. Hon hade ett år arbetat med symaskin i ett stort etablissement, och hade förr än hon kom till nya verkstaden alltid åtnjutit god hälsa, men nödgades nu lemna sin plats med anledning af den utmattning och smärta, som hennes arbete förorsakade. Med hänsyn till de sexuella excitationerna dervid gif hon mycket fullständiga upplysningar, liksom om symaskinernas inflytande på hälsan: »af de 500 fruntimmer, som arbeta på samma verkstad som jag, är det åtminstone 200 som lida af samma illabefinnande. Personalen måste därför också oupphörligt förnyas och der är också en beständig ström af friska qvinnor, som inträder och en motsvarande af utmagrade och förstörda, som lemna stället.

En vecka sednare anmälde sig ytterligare en tredje qvinna. Hon uppgaf att hon, oberoende af mattheten, som maskinen förorsakade henne, kände smärtor i lumbaltrakterna, hvilka smärtor utstrålade från hypogastrium. Hon klagade vidare öfver att hennes menstruation var allt för ymnig samt infann sig hvar 14:de dag och sedan räckte minst 5—6 dagar. — Kort efteråt intogs på sjukhuset ännu en dylik patient, lidande af leucorré, kardialgi, afmaging och en besvärlig torrhosta, hvilka alla symtommer måste tillskrivas samma orsak.

Af dessa exempel synes tillräckligt huru svåra följder kunna uppstå under arbetet vid symaskiner och det skulle troligen vara af stort gagn att ersätta pedalerna med någon annan rörelsemekanism. Detta tillhör mecanici och dem som drifva industri rörelse, läkarnes pligt är att framställa dessa facta, huru nedslående de än må vara, såväl från den industriella hygienens som den offentliga moralens synpunkt.

I sammanhang härmed omnämnde Hr SANTESSON att han från en af härvarande fabriker vårdat tvenne med ofvanstående temligen likartade fall. Sjukdomssymtomerna hade hufvudsakligen bestått i allmän svaghet med anemi och magerhet jemte tyngd i underlifvet och leucorré. Öfver sexuell excitation hade de sjuke ej beklagat sig.

Äfven Hr BRUZELIUS hade vårdat dylika fall med kloros, allmän svaghet och fluor albus. Likaså Hrr GRÄHS, STOLTZ och LAMM, hvilken sistnämnde anmärkte att ömhet för tryck öfver ändkotorna och sacrum tyckes åtfölja denna sjukdomstyp. En länge ihållande ansträngning af en och samma muskelgrupp framkallar, särdeles hos klena personer, en reflex på någon motsvarande del af ryggmärgen, uttryckande sig med värk samt ömhet vid tryckning på ryggkotorna, hvilket förhållande man ofta finner hos qvinnor, som t. ex. spela mycket piano, eller oupphörligen utföra samma rörelser med öfre extremiteterna. Enahanda blir förhållandet för dem, som hafva att utföra ett ihärdigt och enformigt arbete med undre extremiteterna, hvarvid värk och ömhet uppstår öfver lumbalkotorna och stundom äfven öfver sacrum. Hr L. hade vårdat några sömmerskor från härvarande fabriker, äfvensom personer, hvilka hemma träget arbetat med symaskin och som företett en sådan ömhet för tryck. Den krökta ställningen vid maskinens användande torde äfven härtill bidraga. Någon sexuel eretism hade Hr L. ej iakttagit, men någon gång förlängda och ofta återkommande menses.

Hr Malmsten ansåg att anledning till dylika sjukdomsfall, utom på det tränga bruket af symachin, kunde skrivas på räkningen af det tränga utrymmet, den derigenom uppkomna skadliga luften, den dåliga kosten och det ansträngande arbetet, ända till 10—12 timmar om dagen.

= Hr MALMSTEN redogjorde sjutligen för Dr COMMENGES rapport till Academie de Médecine om gagnet af inhalationer vid kikhosta.

Den 11 December.

Biblioteket. — Constitutio epidemica. — Atresia narium posterior ossea congenita. — Kolporafi. — SEYFERTS pessarium.

= Till *biblioteket* anmäldes:

De causis cholerae scripsit investigator naturæ danus. Hafniae 1866. Gåfva af författaren.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Söndagen den 2 Dec. till och med Lördagen den 8 Dec. 1866:

Sjukligheten ej betydlig. — Af Variolæ hafva 6 fall inträffat.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 20 läkare):

Febris typhoides	4. Apoplexia cerebri	1. Peritonitis	1
Diphtheria	2. Neuralgia	3. Icterus	1
Pertussis	5. Conjunctivitis	2. Nephritis	1
Cholera	2. Otitis	1. Rheumatismus acutus	1
Dysenteria	2. Ang. tons. & faucium	63. Urticaria	1
Diarrhoea	25. Laryngo-tracheitis	16. Zona	1
Febris intermittens	4. Bronch. Cat. bronch.	66. Furunculus	1
Variolæ. Varioloïdes	1. Bronchitis capillaris	1. Carbunculus	1
Varicellæ	12. Pneumonia	5. Rheum. recens efebri.	1
Scarlatina	1. Pleuritis	3. Catarrhus ventr. acut.	1
Delirium tremens	1. Febris gastr. simplex	25. Summa	24
Syphilis	9. Gastritis. Enteritis	5.	
Gonorrhoea	8. Colitis	1.	

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 8 Dec. 252, hvaraf 140 på sjukantingen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 5, peritonitis 1, febris typhoides 2, delirium tremens 1, apoplexia cerebri 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 8 Dec. 234, hvaraf 147 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: bronchitis 9, pneumonia 8, syphilis 7, enteritis 2, febris typhoides 1, scarlatina 1, otitis 1, angina tonsillaris 1, febris gastrica simplex 1, conjunctivitis trachom. 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 8 Dec. 193, hvaraf 141 invärtes sjuke; inkomne under veckan: variolæ 3, febris gastrica simplex 3, delirium tremens 2, pleuritis 2, febris typhoides 1, conjunctivitis 1, endocarditis 1, bronchitis 1, gastritis 1, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 8 Dec. 62, hvaraf 50 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 2, febris gastrica simplex 2, colitis 2, otitis 1, laryngo tracheitis 1, bronchitis 1, pneumonia 1, pleuritis 1.

På *Allmänna Barnhuset*: diarrhoea 11, bronchitis 6, furunculus 1, conjunctivitis 1, otitis 1, otitis 1. — *Polikliniken*: diarrhoea 14, bronchitis 3, conjunctivitis 1, otitis 1, angina tonsillaris 1, pneumonia 1, rheumatismus 1, erythema nodosum 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 8 Dec. 56; inkomne under veckan: conjunctivitis 2, febris typhoides 1, laryngo tracheitis 1, bronchitis 1, eczema 1.

På *Allmänna Barnbördshuset*: antalet vårdade 21; helsotillståndet godt.

På *Provisoriska Barnbördshuset*: antalet vårdade 8; helsotillståndet godt.

På *Barnbördshuset Pro Patria*: helsotillståndet godt.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 8 Dec. 39; inkomne under veckan: febris gastrica simplex 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuke*: sjukantalet den 8 Dec. 171, hvaraf 84 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 8 Dec. 159, hvaraf 128 från staden och 31 från länet; inkomne: syphilis 13, gonorrhoea 1.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 8 Dec. 31; inkomne under veckan: syphilis 2.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 55, diarrhoea 30, angina tonsillaris 11, rheumatismus 10, pneumonia 8, gastricismus 6, febris intermittens 5, febris gastrica simplex 2, gastritis 4, pleuritis 4, neuralgia 3, ophthalmia 3, laryngitis 3, pertussis 3, peritonitis 2, febris typhoides 1, diphtheria 1, variolæ 1, meningitis cerebri 1, apoplexia cerebri 1, otitis 1, nephritis 1, erysipelas 1.

4. I *Stadens Fängelse*: febris intermittens 2, variolæ 1, erysipelas 1.

Norra Korrektions-inrättningen: bronchitis 3.

= Hr SANTESSON redogjorde för ett fall af *medfödd defekt af bakre näsöppningarne*, hvilkas plats intogs af en benvägg, stående snedt uppfifrån, nedåt och framåt, och hvilken sa

Fullständigt afstängde näsans inre från svaljet, att icke den minsta luftquantitet kunde passera; — *atresia narium posteriorum ossea, congenita*. Patienten, som med framgång blifvit opererad, förevisades i Sällskapet.

För någon tid tillbaka, då Hr S. på genomresa uppehöll sig i Göteborg, inställde sig hos honom en ung man. 23 år gammal, som från sin späda barndom lidit af en oöfvervinnelig täppthet i näsan. Munnen hölls vid andningen alltid öppen och från näsan afsöndrades och uttrann nästan ständigt ett ymnigt, tunnt slem; talet var doft, liksom dämpadt, och alla symtomer häntydde på något hinder i näsgången. Polyp misstänktes; men en införd sond gick ej ut i pharynx, utan stötte snart mot en benhård vägg, antydande att ett vitium primæ conformationis här egde rum, då intet spår af någon förutgången substansförlust och ärrbildning fanns förhanden. Som Hr S. för tillfället ej medförde några instrumenter, hvilka dessutom för detta ovanliga fall måste särskildt inventeras, inställde sig patienten kort derefter i Stockholm för undergående af operation. Vid ytterligare undersökning befanns nu, att en fullständig oclusion eller atresi af bakre näsportarne egde rum; hörseln var förminskad; munnens slemhinna var torr till följe deraf, att munnen jemt hölls öppen, och såväl in- som utandningen endast skedde denna väg; bröstkorgen var relativt liten och patienten led af en fortfarande lungkatarr — misstänkt tuberkulos — allt till följe af den ofullständiga respirationen. Allmänna tillståndet var också af samma orsak särdeles medtaget. Hårda gommen var ovanligt kort och högt hväld, men ingen felaktig ställning af partes horizontales ossium palati egde rum. På anmodan af Hr S. tillverkade Instrumentmakare STILLE ett särskildt, för operationen bestämdt instrument. Detta, som förevisades, bestod af en temligen lång och grof troicart med skarp stälkant och en tige af ebenholts. Införd genom kanylen öfversköt tigen något den skärande kanten och hindrade sålunda denna att såra slemhinnan vid instrumentets införande i näsan. Sedan detta hunnit benväggens framsida, framsköts kanylen på tigen, som derpå drogs tillbaka, och den skarpa randen kunde nu fritt verka mot den del, som skulle perforeras. Sedan venstra handens pekfinger, beklädt med en kautschukshuf, blifvit anbringadt bakom och ofvanom velum palati för att skydda pharynxväggen, infördes troicarten genom en näsborren i riktning mot benväggen, ur hvilken håljet genom en borrarande rörelse uttog ett rundt stycke, hvarefter samma borrarning verkställdes något högre upp i väggen, som bestod af en temligen tjock porös benmassa. Samma åtgärd företogs derefter på den andra sidan om septum. En ej obetydlig blödning afstannade snart under användandet af kallt vatten. Patienten var efter operationen uppe som vanligt och inom kort ute igen; andningen försiggick friare; snytning kunde nu ega rum, och katarren i svalg, öron och lungor bättrades. Förändringen i talet var särdeles anmärkningsvärd; under första ögonblicken efter operationen kunde patienten nemligen knappast tala, då velum

palati ännu var osäkert, åt hvilket håll det skulle vända sig: men snart deciderade sig rösten, som då var betydligt klarare och sedermera ytterligare förbättrats. Att den nybildade kanalen genom benet bör bli permanent, har man all anledning att antaga, då flera borrningar verkställdes och grofva sonder utan svårighet kunde införas. I anseende till det allmänna tillståndet hade komprimerade luftbad och hafsbad under sommaren blifvit förordnade. Orsaken till denna medfödda bentilltäppning af de bakre näsportarna, hvilken, såvidt Hr S. hade sig bekant, hittills ej var omtalad eller beskrifven, ansåg Hr S. antingen härröra af en abnorm utveckling af processus pterygoidei, eller möjligen vara en kvarstående ossifierad del af primordiakraniet.

= Hr SANTESSON meddelade vidare följande *operationsfall*.

Ett 39 års fruntimmer, som gifte sig år 1865 i början af sommaren, hade vid coitus fått mycket starka blödningar och känt ytterst häftiga smärtor; omkring 14 dagar sednare började tarmgas, och någon kort tid derefter äfven exkrementer att uttränga per vaginam. Vid företagen undersökning förefanns strax nedanför midten af slidans längd en något eftergiftig barriere, en förträngning, hvilken genom ett infört speculum visade sig som ett transverselt septum. Med hymen kunde denna bildning ej förväxlas, dels till följd af sitt läge, dels derföre, att resterna af membrana hyminis återfunns på vanligt ställe. Genom en liten öppning upptill i ofvannämnda barriere kunde en vanlig knappsond införas med lätthet; och, efter någon tänjning med tvenne dylika, äfven en uterinsond, så att undersökning af lifmodren kunde verkställas. Denna företedde ingen annan afvikelse än en lindrig uppluckring af portio vaginalis och några exkorationer omkring modermunnen. Menstruationen hade varit regelbunden, fast stundom plågsam. Jemte denna missbildning, som tydligen var af teratologiskt och ej af patologiskt ursprung, förefanns i rectovaginalväggen en substansförlust af ungefär 1 tumms bredd och $1\frac{1}{2}$ tumms längd, hvarigenom den närmast liggande delen af tarmväggen föll fram i slidan, och sträckte sig denna öppning, som i vagina började $\frac{3}{4}$ tum ofvanför commissura posterior, upp till den ofvannämnda förträngningen i slidan. Hålet hade tvåvelsutän uppkommit genom någon våldsamhet vid coitus.

För botande af dessa tvenne åkommor använde Hr S. följande kirurgiska förfarande: förträngningen vidgades först genom småningom ökade dilatatorier, till den vidd, att coitus utan svårighet borde kunna ske, hvarefter, och sedan genomfarten i vagina blifvit fri, för substansförlusten användes *kolporafi*. Operationen verkställdes den 9 November. En kant bortschars kring öppningen och 7 suturer anlades; sphincter ani genomschars bakåt vid sidan af os coccygii, för att derigenom hindra exkrementer att samla sig i nedra delen af rectum. Suturen borttogos under 1:sta veckan efter operationen; såret, som vid första öppningen genomsläppte någon tarmgas, led intet af foeces, hvilkas afgång underlättades med vattenlavement.

ikningen skedde hastigt och patienten har sedan dess varit fullt erställd.

I diskussion om detta fall deltog Hrr MALMSTEN och KÖLDBERG jr, hvilken sednare från Bartholemews-Hospital laterade ett dylikt fall, der vagina slutade med en cul de sac och en perforation ledde in till rectum, hvari äfven orificium teri mynnade; samt, äfven från England, ett annat fall, der, efter erkställande af kolporafi på en gift qvinn, en hvass metall-utur blifvit varglömd och qvarstadnat i flera månader efter läkningen samt gifvit anledning till ej ringa förväning och smärta för den opererades man.

= Förevisade Frih. CEDERSTRÖM ett af Prof. SEYFERT i Prag i hans klinik infördt och rekommenderadt *pessarium*.

Detta pessarium består af en elastisk ballong af fast kautschuk eller guttaperka, hvilken ballong är fästad på en fot af horn, som med en skruvknapp är förenad vid bandaget. Såväl foten som skruvknappen äro försedda med en central kanal, hvarigenom ballongens kavitet fritt kommunicerar med den yttre luften. Bandaget utgöres af ett T-bida med klinkremmar.

Detta pessarium har, tillfölje af dess form och elastiska beskaffenhet, den stora fördelen att ej vålla något menligt tryck på blåsan, ändtarmen eller vaginalslemhinnan, äfvensom det icke (i likhet med elastiska pessarier, hvilka uppblåsas och af derigenom uppstående egen utvidgning qvarhållas i vagina) kan utfalla. Deremot eger det den olägenheten att det måste uttagas vid urinkastning och exoneratio alvi.

Den 18 December.

Revisionsberättelse. — Biblioteket. — Mortalitetstatistik för Stockholm. — Constitutio epidemica. — Extractum Ratanhiæ.

= Uppläste Sekreteraren följande justerade § ur dagens komitéprotokoll:

Den från Sällskapet remitterade *revisionsberättelsen* (se prot. d. 4 Dec. 1866) för arbetsåret 1865—1866 genomgicks af Komitén, och återställdes till Sällskapet, sedan Skattmästaren tillfredsställande yttrat sig angående de af revisorerna gjorda tvenne anmärkningarne, hvilka dessutom nu voro iakttagne.

På grund häraf erhöil enligt revisorernas tillstyrkan *Skattmästaren* full *décharge*.

= Till *biblioteket* anmäldes:

Om Forholdet mellem Tilregnelighed (Strafskyld) og Sindsygd-
dom. — Betragtninger angaaende Fortplantelsen af den ondartede

Cholera og de mod samme anvendte Forbyggelsesmidter. Christian: 1866. Gåfva af förf. Prof. FAYE. — Upsala Läkareförenings Fö handlingar under arbetsåret 1865—1866. Sednare häftet. Gifv af Föreningen.

= Ordföranden meddelade följande skrivelser af komite-
rade för granskning af en *Mortalitets-Statistik för Stockhol-*
(se prot. den 15 Maj innevarande år):

Då Svenska Läkaresällskapet, med anledning af en af första
Stadsläkaren Hr Dr A. G. CARLSON framlagd tabellarisk öfversigt af
dödligheten i Stockholm under år 1864, och i sammanhang deraf
af honom yttrad önskan, att Läkaresällskapet genom några komite-
rade måtte densamma granska, uppdragit åt undertecknade att fört-
taga en sådan granskning och yttrande i ämnet afgifva, få vi här
med hafva äran anföra följande, hvilket vi föreslå såsom svar å första
Stadsläkarens uti särskild, tabellerna bifogad, skrivelse gjorda be-
ställanden i afseende på dödsstatistikens ordnande för hufvudstaden.
nemligen:

1:o Att dödsorsakerna, uppställda efter Kongl. Sundhets-Collegii
Cirkulär af den 5 Mars 1860, böra ordnas *efter kvarteren, med be-*
behållande af den gamla församlingsindelningen, och icke efter nybild-
dade statistiska distrikter, hvilken indelning ännu icke synes oss
lämplig, såsom både godtycklig och förvillande, och för öfrigt, om
den framdeles skulle pröfvas ändamålsenlig, lätteligen kan vinnas
genom sammanslåendet af ett visst antal kvarter för bildandet af
hvarje distrikt;

2:o Att formuläret till dödsattest äfven borde innehålla uppgift
å kvarteret, hvarest den aflidne i lifstiden varit boende;

3:o Att både primär och sekundär dödsorsak angifvas, i enligt
het med föreskriften i det ofvan återopade cirkuläret, på det man
må erhålla en sann och vetenskaplig belysning af sjukdomens natur
och den rätta dödsorsaken; och

4:o Att öfriga uppgifter, Hr förste Stadsläkaren ansett erforder-
liga, såsom »från icke-territoriella församlingar» samt om »sjelfspil-
lingar» och »sättet för sjelfmordets begående», blifvit till meddelande
af Kongl. Maj:t föreskrifna i Kongl. Kungörelsen angående uppgif-
ter till Rikets officiella Statistik af den 4 November 1859, och så-
ledes icke påkalla några vidare åtgärder eller förfoganden.

Stockholm i December 1866.

N. J. Berlin

U. G. Gråhs.

På grund af erfarenhetens utslag från alla länder, der man sys-
selsatt sig med statistik öfver dödsorsakerna, har å statistiska kon-
gresserna antagits som oeftergiflig fordran, att denna statistik, för
att blifva tillförlitlig, bör uppgöras af en *medicinskt bildad person.*

När så sker, är uppgiften om både primär och sekundär döds-
orsak en stor *fördel*, som ej kan uppoffras.

Otydliga, ofullständiga och förkortade, samt från den fastställda nomenklaturen afvikande sjukdomsbenämningar äro för den sakkunniga minst vilseledande. Der man behöfver hushålla med tid och rum, och i främsta rummet med statistik öfver dödsorsakerna, bör ej det rent vetenskapliga, utan det *administrativa* ändamålet, att vinna upplysning om de sjukdomar, på hvilka den offentliga sundhetsvården antagligen skulle kunna öfva inflytelse, torde denna statistik ej böra belastas med specifikation af alla inträffade dödsorsaker, utan hufvudsaklig uppmärksamhet böra ägnas åt dem, som för ändamålet äro *upplysande*, och framförallt väsentligt *likartade* sjukdomar ej åtskiljas, till bildande af talrika särskilda rubriker. Öfningen af allt hithörande förutsätter ovilkorligen läkarebildning,

För att af statistiken öfver dödsorsakerna kunna hämta för sundhetsförvaltningen nödig upplysning, måste den kunna sammanhållas med en tillförlitligt känd *medelfolkmängd*, öfver hvars *lefnadsvillkor* även behöfves upplysning.

Mellan de särskilda kvarteren i Stockholm kunna omöjligen äsom allmän regel förekomma så utpreglade hygieniska skiljaktigheter, att det skulle vara af behovet påkalladt, att för offentliggörande *quartersvis* utarbета hufvudstadens dödlighetsstatistik. Tvertom räder otvifvelaktigt mellan större eller mindre *grupper af quarters* sådan hygienisk öfverensstämmelse, att de kunna till ett *väsentligen likformigt distrikt* sammanföras i redogörelsen för dödsorsakerna.

Vilkoret för utarbetande af en redogörelse för de distrikt, som Sundhetsnämnden för sina ändamål må pröfva behöfliga, synas emellertid vara, att *dödsorsakerna först ordnas* quartalsvis. Om detta verkställes i särskilda kartonger eller fack, så synes derigenom bäst förberedas möjligheten att, när en gång lämpliga distrikt kunnat bestämmas, och omfånget af de dödsorsaker, hvilka Sundhetsnämnden kan behöfva känna, blifvit närmare utredt, framdeles få motee en ändamålsenlig *administrativ statistik* i detta ämne.

Om åter dödsattesterna ej flitigt insamlas och ändamålsenligt ordnas, skola svårigheterna med hvarje år ökas. Förbiseende häraf har haft till följd, att materialet för åren 1861, 1862 och 1863 läres till största delen vara förloradt. Beträffande anmärkt bristande uppgift å *quartersuamnet* å Hrr Läkares dödsattester, äfvensom i afseende på afvikelser från den fastställda nomenklaturen för dödsorsakerna, torde väl annan åtgärd ej behöfvas, än den uppmärksamhet, som nu på dessa brister påkallats inom Läkaresällskapet. Sundhetsnämndens rättighet att från Presterskapet erhålla *alla* aflemnade dödsattester är bestämd genom Kongl. Förordningen af den 4 Nov. 1859, och gäller både territoriella och icke territoriella, både statskyrkan tillhöriga och andra lagligen konstituerade församlingar.

I afseende på närmare upplysningar rörande *sjelfspillingar* och i allmänhet så kallade *politilik*, rörande hvilka oftast laga undersökning föregått, är tyvärr händelsen, att, oaktadt hvad nyssnämnda Kongl. Förordning derom stadgar, de till Presterskapet från Polisen ankommande uppgifterna ofta äro ganska ofullständiga, och vore det

en stor tjenst åt både allmänna ordningen och statistiken, om Prästerskapets önskingar af Sundhetsnämnden finge det stöd, som denna fråga utan tvifvel kraftigast bör kunna gifvas af den kommunala myndigheten. Stockholm i December 1866.

Fr. Th. Berg.

En längre diskussion uppstod derefter, hufvudsakligen angående upptagandet såväl af sekundär som primär dödsorsak samt antecknandet å rapporterna af det kvarter den affidne lifstiden bebott. Härvid yttrade sig Ordföranden samt Hrr BERLIN, CARLSON, v. DÜBEN, LAMM och WESTFELT, G.

Efter af Ordföranden framställd proposition instämde Sällskapet i hufvudsak i de af Hrr Komitérade framställda åsigtter angående upprättandet af en mortalitetsstatistik för Stockholm samt uttryckte den mening, att detta arbete betydligt skulle underlättas om läkarne å dödsattesterna antecknade, utom gat och nummer, äfven det kvarter hvarest den affidne under lifstiden sednast varit boende.

Hr THOLANDER uttalade på Sällskapets vägnar dess tacksamhet för det arbete Hrr Komitérade på denna viktiga fråga nedlagt.

= Constitutio epidemica under veckan från och med Tisdagen den 9 till och med Lördagen den 15 December 1866.

Sjukligheten ej betydlig. — Af Variolæ hafva 6 dödsfall inträffat.

1. Inom enskild praktik anmälde sjukdomsfall (från 18 läkare):

Febris typhoides	3.	Neuralgia	5.	Peritonitis	3.
Diphtheria	2.	Conjunctivitis	7.	Metritis	2.
Pertussis	1.	Otitis	1.	Rheumatismus acutus	11.
Dysenteria	2.	Ang. tons. & faucium	40.	Erysipelas	2.
Diarrhoea	40.	Pericarditis	1.	Zona	1.
Febris puerperalis	1.	Laryngo-tracheitis	18.	Furunculus	1.
Febris intermittens	10.	Bronch. Cat. bronch.	77.	Carbunculus	2.
Angina parotidea	1.	Bronchitis capillaris	7.	Rheum. recens efebril.	6.
Variolæ. Varioloides	1.	Pneumonia	5.	Catarrhus ventr. acut.	1.
Varicellæ	3.	Pleuritis	1.		
Delirium tremens	1.	Febris gastr. simplex	11.		
Syphilis	11.	Gastritis. Enteritis	2.		
Gonorrhœa	9.	Colitis	2.		
				Summa	291.

2. Å Hufvudstadens Sjukvårdsanstalter:

På *Serafimer-lasarettet*: sjukantalet den 15 Dec. 251, hvaraf 143 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 12, pleuritis 2, febris intermittens 1, scarlatina 1, pneumonia 1.

På *Allmänna Garnisons-sjukhuset*: sjukantalet den 15 Dec. 224, hvaraf 112 på afdelningen för invärtes sjuke; inkomne under veckan: pneumonia 7, bronchitis 6, gonorrhœa 3, syphilis 2, gastritis 2, febris typhoides 1, diarrhœa 1, febris intermittens 1, conjunctivitis 1, otitis 1, pleuritis 1, rheumatismus 1, furunculus 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Söder*: sjukantalet den 15 Dec. 193, hvaraf 16 invärtes sjuke; inkomne under veckan: febris typhoides 4, variolæ 3, alirium tremens 2, bronchitis 2, pneumonia 2, febris gastrica simplex 2, metritis 2, erysipelas 1.

På *Provisoriska sjukhuset å Sabbatsberg*: sjukantalet den 15 Dec. 63; hvaraf 4 invärtes sjuke; inkomne under veckan: diarrhoea 2, pneumonia 1, febris gastrica simplex 1, gastritis 1, rheumatismus 1.

På *Allmänna Barnhuset*: bronchitis 12, diarrhoea 7, syphilis 1, conjunctivitis 1, furunculus 1. — *Polikliniken*: bronchitis 8, diarrhoea 6, conjunctivitis, pleuritis 1.

På *Barnsjukhuset*: sjukantalet den 15 Dec. 57; inkomne under veckan: conjunctivitis 3, bronchitis 2, febris gastrica simplex 1.

På *Allmänna Barnvårdshuset*: antalet vårdade 18; laryngo-tracheitis 1, nephritis 1.

På *Provisoriska Barnvårdshuset*: antalet vårdade 8; peritonitis.

På *Diakoniss-sjukhuset*: sjukantalet den 15 Dec. 40; inkomne under veckan: pneumonia 1, rheumatismus 1.

På *Stockholms Hospital för Sinnessjuka*: sjukantalet den 15 Dec. 172, hvaraf 85 mankön och 87 qvinkön.

På *Stockholms stads och läns Kurhus*: sjukantalet den 15 Dec. 149, hvaraf 121 från staden och 28 från länet; inkomne: syphilis 9, gonorrhoea 1.

På *Provisoriska Kurhuset*: sjukantalet den 15 Dec. 32; inkomne: syphilis 10, gonorrhoea 5.

3. Bland *de Fattiga*, (enligt Fattigläkarnes vecko-rapporter): bronchitis 53, diarrhoea 22, rheumatismus 10, angina tonsillaris 9, febris intermittens 8, pneumonia 8, gastritis 5, gastricismus 4, febris gastrica simplex 4, ophthalmia 4, diphtheria 3, febris typhoides 2, variolæ 2, otitis 2, cystitis 2, pertussis 1, cholera nostras 1.

4. I *Stadens Fångelse*: syphilis 1, erysipelas 1.

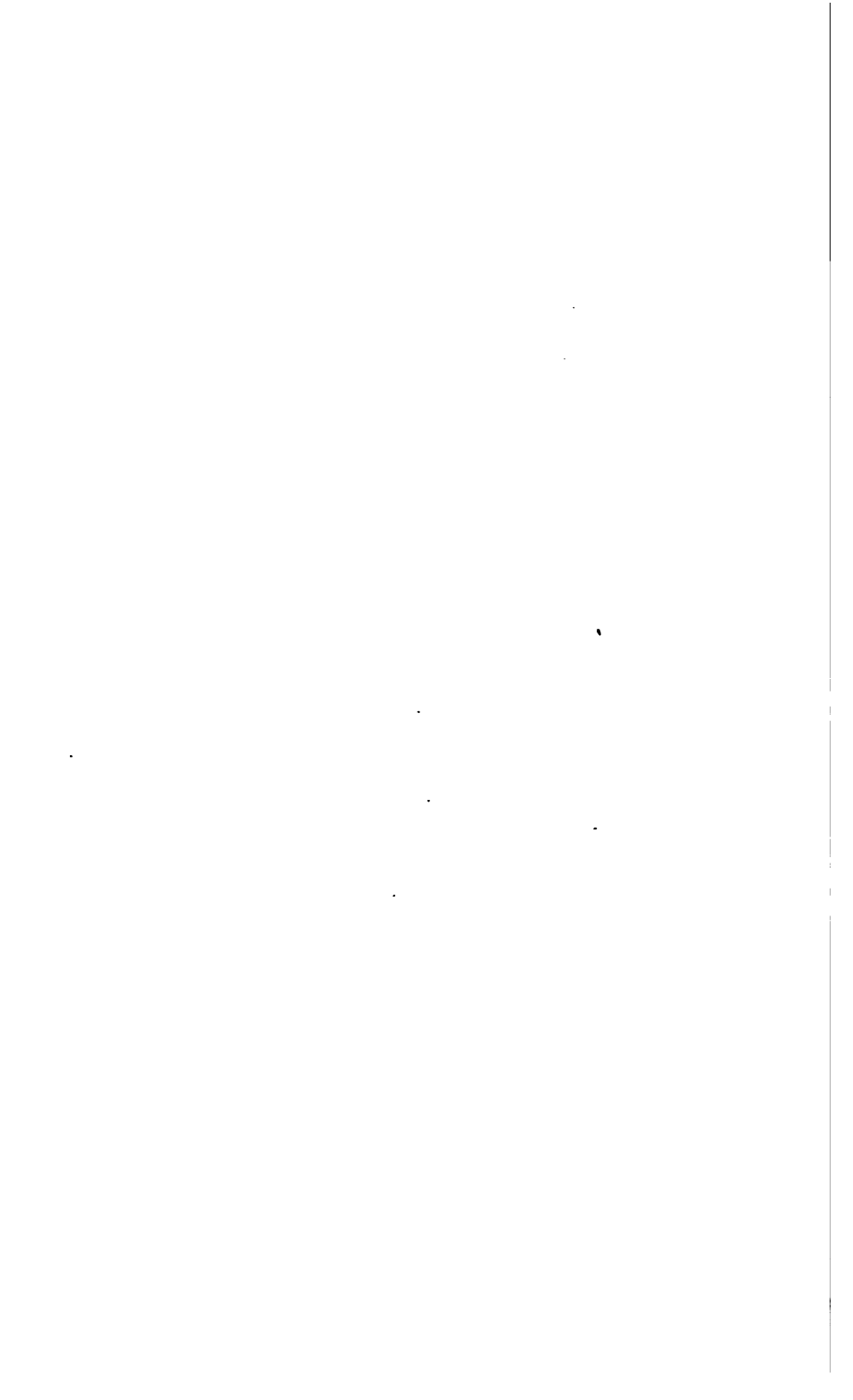
Norra Korrektions-inrättningen: gonorrhoea 1, bronchitis 1.

— Hr SANDAHL, O., meddelade följande angående äkta och oäkta *Extractum Ratanhiæ*:

Då sednaste upplagan (Ed. VI) af Pharmacopœa Suecica utgafs och under närmaste tiden derefter erhöles utan svårighet i drog-handeln ett *Extractum Ratanhiæ*, som motsvarade de fördringar med afseende på yttre kännemärken och öfriga egenskaper, hvilka finnas framställda i BERLINS kommentar till nämnda upplaga af farmakopén. Denna drog bereddades dä i Södra Amerika och erhöles öfver England eller Hamburg. Snart blef det dock ganska svårt och slutligen alldeles omöjligt, att erhålla ett godt och riktigt *Extractum Ratanhiæ*. Man måste låta sig nöja med en drog, som i många hänseenden, så till yttre utseende som förhållande under förbränning och till åtskilliga lösningsmedel, afvek ifrån det rätta *Ratanhiæ*-extraktet och alldeles icke, såsom det äkta extraktet, förededde den hastigt framträdande bronslika förändring åt ytan, när densamma fuktades med saliv eller vatten, hvilket lätt verkställda och egen-domligt betecknade prof af Prof. WAHLBERG först blifvit påvisadt. Nyligen har dock ett *Extractum Ratanhiæ* kommit i handeln, som eger samma egenskaper som det fordnä äkta. Detta nya extrakt är beredt i Lübeck af den vanligen förekommande torra *Radix Ratanhiæ*. Det är vanligen förenadt i rundade eller aflånga kakor

af nära en tums tjocklek, med svartbrun färg, i tunnare spår genomskinande med rödbrun glans. Kakorna äro på ytan matta de äro hårda, men brytas temligen lätt med jemna eller något sådana lilla brottytor, men äro glaslikt glänsande och, när de fuktade öfverdragas de genast med en koppar- eller bronslik beläggning, hvilken färgförändring ånyo försvinner, då den fuktade ytan torlas den förra glaslika glansen återkommer likväl icke. Pulvret af detta extrakt har en klart brunröd eller tegelröd färg. Det smälter vid upphettning och förbrinner, under pösning, med en lysande låga. I kallt vatten löses det till större delen; i kokande vatten och alkohol fullständigt. Lukten är sötaktig, påminnande om lakrita. Smak sammandragande. Genom nu anförda kännemärken är det lätt att skilja detta extrakt från andra liknande droger, såsom de olika sorterna af Kino, Campecheextrakt, Lakrita, Catechu och dylika.

Herr S. förevisade prof på det nya, riktiga, från Lübeck erhållna extraktet af Ratanhiaroten jemte, för jemförelses skull, ett par olika profver af det extrakt, som under sednare åren falskligen gått under Ratanhias namn. Hr S. framlade äfven ett stort och vackert exemplar af den äkta Peruanska Ratanhiaroten.

2026 40

542262

3 1378 00542

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

San Francisco LIBRARY

